ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ
до проекту Цивільного кодексу України

Чинна редакція	Запропонована редакція
ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ	**ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ**
Преамбула відсутня	**Усвідомлюючи понад тисячолітню історію державотворення і розвитку української правничої культури,** **підтверджуючи, що найвища мета, засадничі цінності приватного (цивільного) права (далі – приватне право) – служити вільному розвитку особистості, забезпечувати повагу до людської гідності, автономію волі та неприпустимість втручання у приватне життя,** **визнаючи, що особисті права становлять підвалини приватного права, а їхні прояви є еманацією гідності та автономії людини,** **установлюючи непорушність права приватної власності як засаду економічної свободи та особистої незалежності, а також утверджуючи свободу договору і свободу підприємництва,** **визначаючи метою цього Кодексу сприяння інтеграції України до Європейського Союзу, модернізацію національного законодавства та розвиток приватного права відповідно до викликів майбутнього,** **Верховна Рада України оновлює цей Кодекс відповідно до загальних принципів права, Конституції**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	України, міжнародних договорів України у сфері людських прав та для забезпечення їх розвитку встановлює засади і приписи, що визначають права і обов'язки суб'єктів приватних (цивільних) відносин (далі – приватні відносини). **Система засад і приписів, встановлених цим Кодексом, становить основу приватного права, що його застосовують в Україні.**
КНИГА ПЕРША ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	КНИГА ПЕРША **ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА**
Розділ І. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ	Розділ І. ОСНОВНІ **ПРИПИСИ**
Глава 1. ЦИВІЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ	Глава 1. **Джерела та засади приватного права**
Стаття 1. ~~Відносини, що регулюються цивільним законодавством~~ ~~1. Цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.~~ ~~2. До майнових відносин, заснованих на адміністративному або іншому підпорядкуванні однієї сторони другій стороні, а також до податкових, бюджетних~~	**Стаття 1. Сфера дії цього Кодексу та інших джерел приватного права** **1. Цей Кодекс та інші джерела приватного права застосовують до приватних відносин.** **2. Відносини є приватними, якщо їхній публічний характер не визначений законом або не випливає з суті відносин.** **3. Цей Кодекс та інші джерела приватного права не застосовують до майнових відносин публічного характеру, якщо іншого не визначено законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
~~відносин цивільне законодавство не застосовується, якщо інше не встановлено законом.~~	
Стаття 2. ~~Учасники цивільних~~ відносин 1. ~~Учасниками цивільних~~ відносин є фізичні особи та юридичні особи (далі - особи). ~~2. Учасниками цивільних відносин є: держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права.~~	Стаття 2. **Суб'єкти приватних** відносин 1. **Суб'єктами приватних** відносин є фізичні особи та юридичні особи (далі **разом** – особи). **2. Статус суб'єкта приватних відносин поширюють на державу Україна, Автономну Республіку Крим, територіальну громаду, іноземну державу, інших суб'єктів публічного права у разі їхньої участі у приватних відносинах.**
Стаття 3. ~~Загальні~~ засади цивільного законодавства ~~1. Загальними засадами цивільного законодавства є:~~ ~~1) неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини;~~ ~~2) неприпустимість позбавлення права власності, крім випадків, встановлених Конституцією України та законом;~~ ~~3) свобода договору;~~ ~~4) свобода підприємницької діяльності, яка не заборонена законом;~~ ~~5) судовий захист цивільного права та інтересу;~~ ~~6) справедливість, добросовісність та розумність.~~	Стаття 3. Засади приватного права **1. Приватні відносини ґрунтовано на засадах приватного права.** **2. Засадами приватного права є:** **1) юридична рівність суб'єктів приватних відносин;** **2) приватна автономія;** **3) диспозитивність;** **4) справедливість;** **5) добросовісність (bona fides);** **6) розумність;** **7) неприпустимість свавільного втручання у сферу приватного життя людини;** **8) заборона протиправного позбавлення права власності;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	9) свобода договору або іншого правочину; **10) свобода підприємницької діяльності, що не заборонена законом;** **11) недопущення отримання переваг зі своєї протиправної та/або недобросовісної поведінки, заборона зловживання правом;** **12) судовий захист цивільного права та/або правомірного інтересу.** **3. Перелік засад, визначений частиною другою цієї статті, не є вичерпним.**
Стаття 4. Акти цивільного законодавства України 1. Основу цивільного законодавства України становить Конституція України. 2. ~~Основним~~ актом цивільного законодавства України є Цивільний кодекс України. Актами цивільного законодавства є також інші закони України, ~~які приймаються відповідно до Конституції України та цього Кодексу (далі - закон)~~. Якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подав до Верховної Ради України проект закону, який регулює цивільні відносини інакше, ніж цей Кодекс, він зобов'язаний одночасно подати проект закону про внесення змін до Цивільного кодексу України. Поданий законопроект розглядає~~ться~~ Верховн~~ою~~ Рад~~ою~~ України одночасно з	Стаття 4. Акти цивільного законодавства України 1. Основу цивільного законодавства України становить Конституція України. 2. **Головним** актом цивільного законодавства України є цей Кодекс. Актом цивільного законодавства є також інший закон України, **що містить норми права, які регулюють та/або охороняють приватні відносини**. Якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подав до Верховної Ради України проект закону, що регулює приватні відносини інакше, ніж цей Кодекс, він зобов'язаний одночасно подати проект закону про внесення змін до Цивільного кодексу України. Подані законопроекти Верховн**а** Рад**а** України **розглядає** одночасно.

Чинна редакція	Запропонована редакція
відповідним проектом закону про внесення змін до Цивільного кодексу України. Зміни до цього Кодексу можуть вноситиєя виключно законами про внесення змін до Цивільного кодексу України. ~~3. Цивільні відносини можуть регулюватись актами Президента України у випадках, встановлених Конституцією України.~~ ~~4. Актами цивільного законодавства є також постанови Кабінету Міністрів України.~~ ~~Якщо постанова Кабінету Міністрів України суперечить положенням цього Кодексу або іншому закону, застосовуються відповідні положення цього Кодексу або іншого закону.~~ ~~5. Інші органи державної влади України, органи влади Автономної Республіки Крим можуть видавати нормативно-правові акти, що регулюють цивільні відносини, лише у випадках і в межах, встановлених Конституцією України та законом.~~ ~~6. Цивільні відносини регулюються однаково на всій території України.~~	Зміни до цього Кодексу можуть бути **внесені** лише законом про внесення змін до Цивільного кодексу України. **3. До приватних відносин можуть бути застосовними інші нормативно-правові акти у випадках, визначених Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття 5. Дія актів цивільного законодавства ~~у часі~~ ~~1. Акти цивільного законодавства регулюють відносини, які виникли з дня набрання ними чинності.~~	Стаття 5. Дія актів цивільного законодавства, **усунення і подолання юридичних прогалин та юридичних колізій** **1. Дію актів цивільного законодавства в часі, просторі та за колом суб'єктів визначає Закон України "Про правотворчу діяльність".**

Чинна редакція	Запропонована редакція
~~2. Акт цивільного законодавства не має зворотної дії у часі, крім випадків, коли він пом'якшує або скасовує цивільну відповідальність особи.~~ ~~3. Якщо цивільні відносини виникли раніше і регулювалися актом цивільного законодавства, який втратив чинність, новий акт цивільного законодавства застосовується до прав та обов'язків, що виникли з моменту набрання ним чинності.~~	**2. Юридичні прогалини та юридичні колізії усувають та долають на підставах та порядком, що визначені Законом України "Про правотворчу діяльність".**
	Стаття 6. Доброзвичайність (boni mores) **1. Приватні відносини регулюють з урахуванням доброзвичайності.** **Доброзвичайність – це сукупність моральних норм та принципів, стандартів етичної поведінки та загальновизнаних уявлень про належну поведінку, усталених у суспільстві.** **2. У разі якщо суспільні відносини суперечать доброзвичайності, настають юридичні наслідки, визначені цим Кодексом та/або іншим законом, або договором.**
Стаття 6. ~~Акти цивільного законодавства і договір~~ 1. Сторони мають право укласти договір, ~~який не передбачений~~ актами цивільного законодавства, але відповідає ~~загальним~~ засадам цивільного законодавства.	**Стаття 7. Договір як джерело приватного права** **1. Приватні відносини може регулювати договір.** 2. Сторони мають право укласти договір, **що не визначений актом** цивільного законодавства, але відповідає засадам приватного права.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Сторони мають право врегулювати у договорі, який передбачений актами цивільного законодавства, свої відносини, які не врегульовані цими актами. 3. Сторони в договорі можуть відступити від ~~положень~~ актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд. Сторони в договорі не можуть відступити від ~~положень~~ актів цивільного законодавства, якщо в цих актах прямо вказано про це, а також у разі, якщо обов'язковість для сторін ~~положень~~ актів цивільного законодавства випливає з їх змісту або із суті відносин між сторонами. 4. ~~Положення частин першої, другої і третьої~~ цієї статті застосовуються ~~ся~~ і до односторонніх правочинів.	3. Сторони мають право врегулювати в договорі, визначеному актом цивільного законодавства, свої відносини, ~~які~~ не врегульовані таким актом. 4. Сторони можуть відступити в договорі від **приписів** актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд. Сторони не можуть відступити в договорі від **приписів** актів цивільного законодавства, якщо такі акти не містять приписів, що визначають можливість такого відступлення, а також якщо обов'язковість для сторін **приписів** актів цивільного законодавства випливає з їхнього змісту або із суті відносин між сторонами. 5. П**рописи** цієї статті поширюються і на односторонні правочини.
Стаття 7. Звичай 1. Цивільні відносини мож~~уть~~ регулюват~~ися~~ звича~~єм~~, зокрема звича~~єм~~ ділового обороту. Звичаєм є правило поведінки, яке не встановлене актами цивільного законодавства, але є усталеним у певній сфері цивільних відносин. Звичай може бути зафіксований у відповідному документі. 2. Звичай, що суперечить договору або актам цивільного законодавства, у цивільних відносинах не застосову~~ється~~.	**Стаття 8.** Звичай **як джерело приватного права** 1. Приватні відносини **може регулювати звичай**, зокрема звичай ділового обороту**, національний звичай, звичай національної меншини (спільноти) або корінного народу**. Звичай – це правило поведінки, яке не визначено актом цивільного законодавства, але є усталеним у певній сфері приватних відносин. Звичай може бути зафіксований у відповідному документі.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Звичай, що суперечить договору або акту цивільного законодавства, у приватних відносинах не **застосовують**.
	Стаття 9. Локальний акт юридичної особи як джерело приватного права **1. Приватні відносини може регулювати локальний акт юридичної особи, зокрема статут, положення, рішення вищого органу управління юридичної особи.**
~~Стаття 8. Аналогія~~ ~~1. Якщо цивільні відносини не врегульовані цим Кодексом, іншими актами цивільного законодавства або договором, вони регулюються тими правовими нормами цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, що регулюють подібні за змістом цивільні відносини (аналогія закону).~~ ~~2. У разі неможливості використати аналогію закону для регулювання цивільних відносин вони регулюються відповідно до загальних засад цивільного законодавства (аналогія права).~~	*Перенесено до статті 5*
~~Стаття 9. Застосування Цивільного кодексу України до врегулювання відносин у сферах господарювання, використання природних ресурсів, охорони довкілля, а також до трудових та сімейних відносин~~	*Перенесено до статті 1*

Чинна редакція	Запропонована редакція
~~1. Положення цього Кодексу застосовуються до врегулювання відносин, які виникають у сферах використання природних ресурсів та охорони довкілля, а також до трудових та сімейних відносин, якщо вони не врегульовані іншими актами законодавства.~~ ~~2. Законом можуть бути передбачені особливості регулювання майнових відносин у сфері господарювання.~~	
Стаття 10. Міжнародні договори ~~1. Чинний міжнародний договір, який регулює цивільні відносини, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, є частиною національного цивільного законодавства України.~~ ~~2. Якщо у чинному міжнародному договорі України, укладеному у встановленому законом порядку, містяться інші правила, ніж ті, що встановлені відповідним актом цивільного законодавства, застосовуються правила відповідного міжнародного договору України.~~	Стаття 10. Міжнародний договір **як джерело приватного права** **1. Приватні відносини може регулювати міжнародний договір.** **2. Якщо міжнародний договір, згоду на обов'язковість якого надала Верховна Рада України, містить інші приписи, ніж встановлені цим Кодексом та/або іншим законом, застосовують приписи міжнародного договору.** **3. Якщо міжурядовий міжнародний договір містить інші приписи, ніж встановлені нормативно-правовим актом Кабінету Міністрів України, застосовують приписи міжурядового міжнародного договору.** **4. Якщо міжвідомчий міжнародний договір містить інші приписи, ніж встановлені нормативно-правовим актом центрального органу виконавчої влади, що уклав такий договір, застосовують приписи міжвідомчого міжнародного договору.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава 2. ~~ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ. ЗДІЙСНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ~~	Глава 2. **Динаміка цивільних прав і обов'язків**
Стаття 11. ~~Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків~~ 1. Цивільні права ~~та~~ обов'язки ~~виникають із дій осіб, що передбачені актами цивільного законодавства, а також із дій осіб, що не передбачені цими актами, але за аналогією породжують цивільні права та обов'язки.~~ 2. Підставами виникнення цивільних прав та обов'язків, зокрема, є: 1) договори та інші правочини; ~~2) створення літературних, художніх творів, винаходів та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності;~~ 3) завдання майнової ~~(матеріальної)~~ та моральної шкоди іншій особі; ~~4) інші юридичні факти.~~ 3. Цивільні права ~~та~~ обов'язки можуть виникати ~~безпосередньо з актів цивільного законодавства.~~ ~~4. У випадках, встановлених актами цивільного законодавства, цивільні права та обов'язки виникають безпосередньо з актів органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим або органів місцевого самоврядування.~~	Стаття 11. **Виникнення, зміна, зупинення, поновлення, припинення цивільних прав і обов'язків** 1. Цивільні права і обов'язки **можуть виникати, їх може бути змінено, зупинено, поновлено, припинено на підставі юридичних фактів, з якими цей Кодекс та/або інше джерело приватного права пов'язує відповідні юридичні наслідки.** 2. Підставою виникнення, **зміни, зупинення, поновлення, припинення** цивільних прав і обов'язків є: 1) договір або інший правочин; **2) створення особистих та/або майнових благ;** 3) завдання майнової та/або моральної шкоди; **4) безпідставне збагачення;** **5) рятування життя, здоров'я, майна;** **6) створення загрози життю, здоров'ю, майну;** **7) інші підстави, визначені законом та/або договором.** 3. Цивільні права і обов'язки можуть виникати, **їх може бути змінено, зупинено, поновлено, припинено на підставі приписів акта цивільного законодавства.** **4. У випадках, визначених законом та/або договором, цивільні права і обов'язки можуть виникати, їх може**

Чинна редакція	Запропонована редакція
~~5. У випадках, встановлених актами цивільного законодавства, цивільні права та обов'язки можуть виникати з рішення суду.~~ ~~6. У випадках, встановлених актами цивільного законодавства або договором, підставою виникнення цивільних прав та обов'язків може бути настання або ненастання певної події.~~	**бути змінено, зупинено, поновлено, припинено на підставі звичаю.** **5. У випадках, визначених актом цивільного законодавства, цивільні права і обов'язки можуть виникати, їх може бути змінено, зупинено, поновлено, припинено на підставі приписів акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування.** **6. У випадках, визначених актом цивільного законодавства, цивільні права і обов'язки можуть виникати, їх може бути змінено, зупинено, поновлено, припинено на підставі рішення суду.** **7. У випадках, визначених законом та/або договором, цивільні права і обов'язки можуть виникати, їх може бути змінено, зупинено, поновлено, припинено на підставі рішення вищого органу управління юридичної особи.** **8. У випадках, визначених актом цивільного законодавства та/або договором, підставою виникнення, зміни, зупинення, поновлення, припинення цивільних прав і обов'язків може бути настання або ненастання певної події.**
Стаття 12. Здійснення цивільних прав 1. Особа здійснює свої цивільні права вільно, на власний розсуд.	Стаття 12. Здійснення цивільних прав 1. Особа здійснює свої цивільні права вільно, на власний розсуд.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Нездійснення особою своїх цивільних прав не є підставою для їх припинення, крім випадків, встановлених законом. ~~3. Особа може відмовитися від свого майнового права.~~ ~~Відмова від права власності на транспортні засоби, тварин, нерухомі речі здійснюється у порядку, встановленому актами цивільного законодавства.~~ ~~4. Особа може за відплатним або безвідплатним договором передати своє майнове право іншій особі, крім випадків, встановлених законом.~~ 5. Якщо законом ~~встановлені правові~~ наслідки недобросовісного ~~або нерозумного~~ здійснення особою ~~свого~~ права, вважається, що ~~поведінка~~ особи є добросовісною ~~та розумною~~, якщо інше не ~~встановлено судом~~.	2. Нездійснення особою своїх цивільних прав не є підставою для їх **зміни, зупинення,** припинення, крім випадків, визначених законом. 3. Якщо законом **визначені юридичні** наслідки недобросовісного здійснення особою **своїх цивільних** прав, вважається, що **дії або бездіяльність (далі разом – поведінка)** особи є **добросовісними**, якщо **іншого не встановив суд**.
	Стаття 13. Відмова від цивільного права **1. Особа може відмовитися від свого цивільного права.** **2. Відмова від особистого права неможлива.** **3. Якщо законом визначений особливий порядок відмови від цивільного права, зокрема права на нерухомі речі, транспортні засоби, тварини, інші об'єкти, визначені законом, така відмова можлива лише у спосіб та порядком, що визначені актом цивільного законодавства.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 13. Межі здійснення цивільних прав ~~1. Цивільні права особа здійснює у межах, наданих їй договором або актами цивільного законодавства.~~ ~~2. При здійсненні своїх прав особа зобов'язана утримуватися від дій, які могли б порушити права інших осіб, завдати шкоди довкіллю або культурній спадщині.~~ ~~3. Не допускаються дії особи, що вчиняються з наміром завдати шкоди іншій особі, а також зловживання правом в інших формах.~~ ~~4. При здійсненні цивільних прав особа повинна додержуватися моральних засад суспільства.~~ ~~5. Не допускаються використання цивільних прав з метою неправомірного обмеження конкуренції, зловживання монопольним становищем на ринку, а також недобросовісна конкуренція.~~ 6. У разі недодержання особою при здійсненні своїх прав вимог, які встановлені частинами ~~другою - п'ятою~~ цієї статті, суд може зобов'язати ~~її припинити~~ зловживання своїми правами, а також застосувати інші наслідки, встановлені законом.	**Стаття 14.** Межі здійснення цивільних прав **1. Особа здійснює свої цивільні права відповідно до засад приватного права в межах, наданих їй договором та/або іншим джерелом приватного права.** **2. Особа має здійснювати свої цивільні права добросовісно та у спосіб, що не суперечить її попереднім заявам або поведінці (venire contra factum proprium).** **3. Поведінка особи, що завдає шкоди іншій особі, національній безпеці, довкіллю та/або культурній спадщині, а також спрямована на зловживання правом у будь-якій формі, є недопустимою.** 4. У разі недодержання особою вимог частин **другої і третьої** цієї статті при здійсненні своїх **цивільних** прав суд може зобов'язати **її припинити недобросовісну поведінку, заборонити** зловживання цивільними правами або застосувати інші заходи, визначені законом.
Стаття 14. Виконання цивільних обов'язків 1. Цивільні обов'язки виконуються у межах, встановлених договором або актом цивільного законодавства.	**Стаття 15.** Виконання цивільних обов'язків **1. Цивільні обов'язки виконують у межах, визначених договором та/або законом, відповідно до засад приватного права.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Особа не може ~~бути примушена~~ до ~~дій~~, вчинення яких не є ~~обов'язковим для неї~~. ~~3. Виконання цивільних обов'язків забезпечується засобами заохочення та відповідальністю, які встановлені договором або актом цивільного законодавства.~~ 4. Особа може бути звільнена від цивільного обов'язку або його виконання у випадках, ~~встановлених договором або актами цивільного законодавства.~~	2. Особу не можна **примусити** до **поведінки**, **яка** не є виконанням **її цивільного обов'язку**. 3. Особу може бути звільнено від цивільного обов'язку або від його виконання у випадках, **визначених договором та/або законом.**
Глава 3. ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ	Глава 3. Захист цивільних прав **та правомірних** інтересів
Стаття 15. Право на захист цивільних прав та інтересів 1. Кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання. 2. Кожна особа має право на захист свого інтересу, який не суперечить ~~загальним~~ засадам цивільного законодавства.	**Стаття 16.** Право на захист цивільних прав **та правомірних** інтересів 1. Кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання, оспорювання **та/або загрози порушення**. 2. Кожна особа має право на захист свого **правомірного** інтересу, що не суперечить засадам приватного права. **3. Кожна особа має право використовувати засоби протидії, що не заборонені цим Кодексом та не суперечать доброзвичайності, у разі виникнення реальної загрози порушення свого цивільного права та/або правомірного інтересу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 16. Захист цивільних прав та інтересів судом 1. Кожна особа має право звернутися до суду ~~за захистом~~ свого ~~особистого немайнового або майнового~~ права та інтересу. 2. Способами захисту цивільних прав та інтересів можуть бути: 1) визнання права; 2) визнання правочину недійсним; 3) припинення дії, яка порушує право; 4) відновлення становища, яке ~~існувало~~ до порушення; 5) примусове виконання обов'язку в натурі; 6) зміна правовідношення; 7) припинення правовідношення; 8) ~~відшкодування збитків та інші способи~~ відшкодування майнової шкоди; ~~9) відшкодування моральної (немайнової) шкоди;~~ 10) визнання ~~незаконними~~ рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб. Суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, ~~що встановлений договором або законом чи судом~~ у визначених законом випадках. 3. Суд може відмовити у захисті цивільного права та інтересу особи в разі порушення нею положень частин другої - п'ятої статті 13 цього Кодексу.	**Стаття 17.** Захист цивільних прав **та правомірних** інтересів судом 1. Кожна особа має право звернутися **для захисту** свого **цивільного** права **та/або правомірного** інтересу до суду. 2. Суд застосовує такі способи захисту цивільних прав **та/або правомірних** інтересів: 1) визнання права; 2) визнання правочину недійсним; 3) припинення поведінки, що порушує право, **створює загрозу його порушення або спрямованої на зловживання правом**; 4) відновлення становища, **що існувало** до порушення; 5) примусове виконання цивільного обов'язку в натурі; **6) встановлення правовідносин;** 7) зміна правовідносин; 8) припинення правовідносин; **9) відшкодування майнової шкоди;** **10) компенсація моральної шкоди;** 11) визнання **протиправними та нечинними** рішень, дій або бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, посадових та службових осіб зазначених органів. **Перелік способів захисту цивільних прав та/або правомірних інтересів, визначений цією частиною статті, не є вичерпним. Суд може захистити цивільне**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	право та/або правомірний інтерес в інший спосіб, визначений договором або законом. Якщо спосіб, визначений договором або законом, не є дієвим у відновленні порушеного, невизнаного, оспорюваного цивільного права та/або правомірного інтересу, суд може захистити цивільне право та/або правомірний інтерес в інший спосіб, ніж визначений договором або законом. **3. На підставі звернення особи з вимогою суд захищає її цивільне право та/або правомірний інтерес, застосовуючи спосіб захисту, визначений частиною другою цієї статті, з урахуванням суті відносин, змісту порушеного, невизнаного, оспорюваного цивільного права та/або правомірного інтересу, характеру його порушення, невизнання, оспорювання, а також наслідків, яких зазнала або може зазнати особа.** **4. Відмова в розгляді судом справи з мотивів наявності прогалин у законодавстві, що регулює спірні відносини, його неповноти, незрозумілості або суперечливості заборонена.** 5. Суд може відмовити особі в захисті її цивільного права **та/або правомірного** інтересу в разі порушення нею вимог **частин другої і третьої статті 14** цього Кодексу.
Стаття відсутня	**Стаття 18. Захист цивільних прав та правомірних інтересів третейським судом, міжнародним**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	комерційним арбітражем, іншими уповноваженими особами (інституціями) **1. Особа у процесі розв'язання приватного спору може звернутися для захисту свого цивільного права та/або правомірного інтересу до третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу, іншої уповноваженої особи (інституції) у випадках та порядком, що визначені законом.**
Стаття 17. Захист цивільних прав та інтересів Президентом України, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим або органами місцевого самоврядування 1. Президент України ~~здійснює захист~~ цивільних прав та інтересів у межах повноважень, визначених Конституцією України. 2. У випадках, встановлених Конституцією України та законом, особа має право звернутися за захистом цивільного права та інтересу до органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування. 3. Орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим або орган місцевого самоврядування ~~здійснюють захист~~ цивільних прав та інтересів у межах, на підставах та у спосіб, що встановлені Конституцією України та законом.	**Стаття 19.** Захист цивільних прав та правомірних інтересів Президентом України, органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування 1. Президент України **захищає** цивільні права **та правомірні** інтереси у межах повноважень, визначених Конституцією України. 2. У випадках, визначених Конституцією України, **цим Кодексом та/або іншим** законом, особа має право звернутися для захисту цивільного права **та/або правомірного** інтересу до органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування. 3. Орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування **захищає** цивільні права **та правомірні** інтереси у межах, на

Чинна редакція	Запропонована редакція
Рішення, прийняте зазначеними органами щодо захисту цивільних прав та інтересів, не є перешкодою для звернення за їх захистом до суду.	підставах та у спосіб, що визначені Конституцією України та/або законом. Рішення **органу, визначеного абзацом першим цієї частини, щодо захисту цивільних прав та/або правомірних інтересів** не є перешкодою для звернення особи до суду для їх захисту.
Стаття 18. Захист цивільних прав нотаріусом 1. Нотаріус ~~здійснює захист~~ цивільних прав шляхом вчинення виконавчого напису на борговому документі у випадках і в порядку, встановлених законом.	**Стаття 20.** Захист цивільних прав **та правомірних** інтересів нотаріусом 1. Нотаріус **захищає** цивільні права **та правомірні** інтереси особи у спосіб вчинення виконавчого напису на борговому документі у випадках та порядком, що визначені законом, опротестування векселя, складання морського протесту та вчинення інших нотаріальних дій, визначених законом.
Стаття відсутня	**Стаття 21. Захист цивільних прав та правомірних інтересів медіатором** **1. Медіатор захищає цивільні права та правомірні інтереси особи у спосіб проведення медіації як позасудової процедури врегулювання цивільного конфлікту (спору) у випадках та порядком, що визначені законом та/або договором.**
Стаття 19. Самозахист цивільних прав	**Стаття 22.** Самозахист цивільних прав **та правомірних інтересів**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Особа має право на самозахист свого цивільного права та права іншої особи від порушень і протиправних посягань. Самозахистом є застосування особою засобів протидії, які не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства. 2. Способи самозахисту мають відповідати змісту права, що порушене, характеру дій, якими воно порушене, а також наслідкам, що спричинені цим порушенням. ~~Способи самозахисту можуть обиратися самою особою чи встановлюватися договором або актами цивільного законодавства.~~	1. Особа має право на самозахист свого цивільного права **та/або правомірного інтересу**, а також цивільного права **та/або правомірного інтересу** іншої особи від порушень і протиправних посягань. 2. Способи самозахисту мають відповідати змісту **порушеного цивільного** права **та/або правомірного інтересу,** характеру дій, якими їх порушено, а також наслідкам, яких зазнала або може зазнати особа. **Особа вільна у виборі способу самозахисту з дотриманням приписів статті 16 цього Кодексу.**
Стаття 20. Здійснення права на захист 1. Право на захист особа здійснює на свій розсуд. 2. Нездійснення особою права на захист не є підставою для припинення цивільного права, що порушене, крім випадків, встановлених законом.	**Стаття 23.** Здійснення права на захист 1. Особа здійснює право на захист **вільно,** на власний розсуд. 2. Нездійснення особою права на захист не є підставою для припинення **порушеного, невизнаного, оспорюваного** цивільного права **та/або правомірного інтересу**, крім випадків, визначених законом.
Стаття 21. Визнання незаконним правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування 1. Суд визнає незаконним та скасовує правовий акт індивідуальної дії, виданий органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом	**Стаття 24.** Визнання протиправним і нечинним правового акта індивідуальної дії, нормативно-правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування 1. Суд визнає протиправним і нечинним правовий акт індивідуальної дії, що його видав орган державної влади,

Чинна редакція	Запропонована редакція
місцевого самоврядування, якщо він суперечить актам цивільного законодавства і порушує цивільні права або інтереси. 2. Суд визнає ~~незаконним та скасовує~~ нормативно-правовий акт органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, якщо він суперечить актам цивільного законодавства і порушує цивільні права або інтереси.	орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, якщо він суперечить актам цивільного законодавства та порушує цивільні права **та/або правомірні** інтереси. 2. Суд визнає **протиправним і нечинним** нормативно-правовий акт органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, якщо він суперечить актам цивільного законодавства та порушує **цивільні** права **та/або правомірні** інтереси. **3. У разі визнання протиправним і нечинним правового акта індивідуальної дії або нормативно-правового акта особа, цивільні права та/або правомірні інтереси якої порушено, має право вимагати оприлюднення в медіа відповідного рішення суду.**
Стаття 22. Відшкодування ~~збитків та інші способи відшкодування~~ майнової шкоди 1. Особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування. 2. Збитками є: 1) втрати, яких особа зазнала у зв’язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки);	**Стаття 25.** Відшкодування майнової шкоди 1. Особа, якій завдано збитків унаслідок порушення її цивільного права **та/або правомірного** інтересу, має право на їх відшкодування. 2. Збитками є: 1) **майнові** втрати, що їх зазнала особа, зокрема у зв’язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа здійснила або має здійснити для відновлення свого порушеного **цивільного** права **та/або правомірного** інтересу (реальні збитки);

Чинна редакція	Запропонована редакція
2) доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода). 3. ~~Збитки~~ відшкодовуються у повному обсязі, якщо договором або законом не ~~передбачено~~ відшкодування у меншому або більшому розмірі. ~~Якщо особа, яка порушила право, одержала у зв'язку з цим доходи, то розмір упущеної вигоди, що має відшкодовуватися особі, право якої порушено, не може бути меншим від доходів, одержаних особою, яка порушила право.~~ 4. На вимогу особи, якій завдано шкоди, та відповідно до обставин справи майнова шкода може бути відшкодована і в інший спосіб, зокрема, шкода, завдана майну, може відшкодовуватися в натурі (передання речі того ж роду та тієї ж якості, полагодження пошкодженої речі тощо), якщо інше не ~~встановлено~~ законом.	2) доходи, що їх особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її **цивільне** право **та/або правомірний** інтерес не було порушено (упущена вигода); **3) витрати, які особа здійснила з метою запобігання виникненню загрози завдання їй майнової шкоди (превентивні витрати).** 3. Майнову **шкоду** відшкодовують у повному обсязі, якщо договором або законом не **визначено** відшкодування у меншому або більшому розмірі. **Якщо розмір збитків, визначений договором, надміру перевищує їхній фактичний розмір, суд може зменшити відшкодування до розумного розміру.** **Превентивні витрати підлягають відшкодуванню, за умови що сума таких витрат не перевищує розумного розміру.** **Якщо особа одержала дохід внаслідок порушення цивільного права та/або правомірного інтересу, розмір упущеної вигоди, що має бути відшкодована особі, цивільне право та/або правомірний інтерес якої порушено, не може бути меншим за розмір доходу, одержаного особою, яка порушила цивільне право та/або правомірний інтерес.** 4. На вимогу особи, якій завдано шкоди, та з урахуванням обставин справи майнова шкода може бути відшкодована в інший спосіб. Зокрема шкода, завдана майну, може бути відшкодована в натурі (передання речі того самого виду і

Чинна редакція	Запропонована редакція
	тієї самої якості, полагодження пошкодженої речі тощо), якщо іншого не **визначено** законом.
Стаття 23. ~~Відшкодування~~ моральної шкоди 1. Особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав. 2. Моральна шкода полягає: 1) у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; 2) у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів; 3) у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна; 4) у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи. 3. Якщо інше не встановлено законом, моральна шкода відшкодовується грошовими коштами, іншим майном або в інший спосіб. Розмір грошового відшкодування моральної шкоди визначається судом залежно від характеру правопорушення, глибини фізичних та душевних страждань, погіршення здібностей потерпілого або позбавлення його можливості їх реалізації, ступеня вини особи, яка завдала моральної шкоди, якщо вина є підставою	**Стаття 26. Компенсація** моральної шкоди 1. Особа має право на компенсацію моральної шкоди, завданої внаслідок порушення, невизнання, оспорювання її цивільних прав та/або правомірних інтересів. 2. Моральна шкода полягає, зокрема, у завданні: 1) фізичного болю та страждань, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; 2) душевних страждань, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою стосовно неї, членів її сім'ї або близьких родичів; 3) душевних страждань, яких фізична особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням її майна; 4) приниження честі і гідності фізичної особи, репутації фізичної або юридичної особи. 3. Якщо іншого не визначено законом, моральну шкоду компенсують грошовими коштами, іншим майном або в інший спосіб. Розмір грошової компенсації моральної шкоди визначає суд залежно від характеру правопорушення, глибини фізичних і душевних страждань, погіршення спроможностей потерпілого або позбавлення його можливості їх реалізації, рівня втрати працездатності,

Чинна редакція	Запропонована редакція
для відшкодування, а також з урахуванням інших обставин, які мають істотне значення. При визначенні розміру відшкодування враховуються вимоги розумності і справедливості. 4. Моральна шкода відшкодовується ~~незалежно~~ від майнової шкоди, яка підлягає відшкодуванню, та не пов'язана з розміром цього відшкодування. 5. Моральна шкода відшкодовується одноразово, якщо інше не встановлено договором або законом.	ступеня вини особи, яка завдала моральної шкоди, якщо вина є підставою для компенсації, а також з урахуванням інших обставин, які мають істотне значення. Суд, **визначаючи** розмір грошової компенсації моральної шкоди, також дотримується принципів справедливості та розумності. 4. Моральну шкоду компенсують **безвідносно** до майнової шкоди, при цьому розмір компенсації моральної шкоди не пов'язаний з розміром відшкодування майнової шкоди. 5. Моральну шкоду компенсують одноразово, якщо іншого не визначено договором та/або законом.
Розділ II. ОСОБИ	Розділ II. **СУБ'ЄКТИ**
Підрозділ 1. ФІЗИЧНА ОСОБА	Підрозділ 1. ФІЗИЧНА ОСОБА
Глава 4. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ФІЗИЧНУ ОСОБУ	**Глава 4. Загальні приписи про фізичну особу**
Стаття 24. Поняття фізичної особи 1. Людина як учасник цивільних відносин вважається фізичною особою.	**Стаття 27.** Поняття фізичної особи 1. Людину як суб'єкта приватних відносин вважають фізичною особою. **2. Особливості юридичного статусу фізичної особи, здійснення нею цивільних прав і виконання цивільних**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	обов’язків визначають Конституція України, цей Кодекс, інший закон, договір або інший правочин.
Стаття відсутня	**Стаття 28. Дитина** **1. Юридичний статус дитини має фізична особа від народження до досягнення вісімнадцятирічного віку (повноліття) безвідносно до набуття нею або надання їй повної цивільної дієздатності.** **2. У відносинах з батьками повнолітні дочка, син зберігають юридичний статус дитини безвідносно до досягнення ними повноліття.** **3. Малолітньою вважають дитину від народження до досягнення чотирнадцятирічного віку.** **4. Неповнолітньою вважають дитину віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.** **5. Особливості юридичного статусу дитини, здійснення нею цивільних прав і виконання цивільних обов'язків визначає цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 29. Споживач** **1. Юридичний статус споживача має фізична особа, яка діє з метою задоволення своїх побутових чи інших особистих потреб, не пов’язаних з підприємницькою діяльністю, незалежною професійною діяльністю або виконанням обов’язків найманого працівника.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Особливості юридичного статусу споживача, здійснення ним цивільних прав і виконання цивільних обов'язків визначає цей Кодекс та/або інший закон.
Стаття відсутня	**Стаття 30. Професіонал** **1. Юридичний статус професіонала має фізична особа, яка у відносинах зі споживачем діє в цілях своєї підприємницької або незалежної професійної діяльності.** **Юридичний статус професіонала має також юридична особа, яка у відносинах зі споживачем діє в цілях своєї підприємницької чи непідприємницької діяльності.** **2. Особливості юридичного статусу професіонала, здійснення ним цивільних прав і виконання цивільних обов'язків визначає цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття 25. Цивільна правоздатність фізичної особи ~~1. Здатність мати цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність) мають усі фізичні особи.~~ 2. Цивільна правоздатність фізичної особи виникає у момент її народження. У випадках, встановлених законом, охороняються інтереси зачатої, але ще не народженої дитини. 3. У випадках, встановлених законом, здатність мати окремі цивільні права та обов'язки може пов'язуватися з досягненням фізичною особою відповідного віку.	**Стаття 31.** Цивільна правоздатність фізичної особи **1. Цивільна правоздатність фізичної особи – це її здатність здійснювати цивільні права і виконувати цивільні обов'язки.** **Цивільну правоздатність мають усі фізичні особи.** 2. Цивільна правоздатність фізичної особи виникає в момент її народження **живою, що встановлено відповідно до критеріїв, визначених законодавством**. У випадках, визначених законом, охороняють інтереси зачатої, але ще не народженої дитини.

Чинна редакція	Запропонована редакція
~~4. Цивільна правоздатність фізичної особи припиняється у момент її смерті.~~	3. У випадках, визначених законом, цивільна правоздатність може бути пов'язана з досягненням фізичною особою відповідного віку, встановленням юридичного факту, набуттям нею юридичного стану, юридичного статусу. **4. Цивільна правоздатність фізичної особи є припиненою в момент її смерті, що встановлено відповідно до критеріїв, визначених законодавством**.
Стаття 26. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи 1. Усі фізичні особи є рівними у здатності мати цивільні права та обов'язки. 2. Фізична особа має усі особисті немайнові права, встановлені ~~Конституцією України та цим Кодексом~~. 3. Фізична особа здатна мати усі майнові права, що встановлені цим ~~Кодексом, іншим законом~~. 4. Фізична особа здатна мати інші цивільні права, що не встановлені Конституцією України, цим Кодексом, іншим законом, якщо вони не суперечать закону та ~~моральним засадам суспільства~~. 5. Фізична особа здатна мати обов'язки як ~~учасник~~ цивільних відносин.	**Стаття 32.** Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи 1. Усі фізичні особи є рівними у здатності здійснювати цивільні права і виконувати цивільні обов'язки. 2. Фізична особа має всі особисті права, визначені **Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом**. 3. Фізична особа здатна мати всі майнові права, визначені **Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом**. 4. Фізична особа здатна мати інші цивільні права, не визначені Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом, якщо вони не суперечать закону та **доброзвичайності**. 5. Фізична особа здатна мати обов'язки як **суб'єкт** приватних відносин.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 27. ~~Запобігання обмеженню можливості фізичної особи мати цивільні права та обов'язки~~ 1. Правочин, що обмежує можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки, є нікчемним. 2. Правовий акт Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб не може обмежувати можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки, крім випадків, коли таке обмеження передбачено Конституцією України.	**Стаття 33. Неприпустимість обмежування цивільної правоздатності фізичної особи** **1. Цивільну правоздатність фізичної особи не може бути обмежено.** 2. Правочин, що обмежує цивільну правоздатність фізичної особи, є нікчемним. 3. Правовий акт Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їхньої посадової та/або службової особи не може обмежувати цивільну правоздатність фізичної особи. **Не є обмежуванням цивільної правоздатності визначені законом випадки позбавлення фізичної особи окремих цивільних прав або обмежування їх здійснення, якщо такі заходи визначені Конституцією України.**
Стаття 28. Ім'я фізичної особи 1. Фізична особа набуває прав та обов'язків і здійснює їх під своїм ім'ям. Ім'я фізичної особи, яка є громадянином України, складається із прізвища, власного імені та по батькові, якщо інше не випливає із закону або звичаю національної меншини, до якої вона належить. 2. При здійсненні окремих цивільних прав фізична особа відповідно до закону може використовувати псевдонім (вигадане ім'я) або діяти без зазначення імені.	**Стаття 34.** Ім'я фізичної особи 1. Фізична особа набуває прав і обов'язків та здійснює їх під своїм ім'ям. Ім'я фізичної особи, яка є громадянином України, має складниками прізвище, власне ім'я та по батькові, якщо іншого не випливає із закону або звичаю національної меншини **(спільноти), корінного народу**, до якого належить така фізична особа. Фізична особа може взяти подвійне прізвище, подвійне власне ім'я та/або подвійне по батькові. Таку можливість

Чинна редакція	Запропонована редакція
~~3. Ім'я фізичній особі надається відповідно до закону.~~	реалізують з дотриманням вимог закону та з урахуванням звичаю національної меншини (спільноти), корінного народу, до якого належить фізична особа. 2. Здійснюючи окремі цивільні права, фізична особа відповідно до закону може використовувати псевдонім (вигадане ім'я, **професійне, творче ім'я, військове псевдо, спеціальний літерний та/або цифровий код тощо), ініціали (скорочене позначення прізвища та/або власного імені, та/або по батькові)** або діяти без зазначення імені. **3. Порядок надання фізичній особі власного імені, прізвища, по батькові, а також підстави і порядок їх зміни та використання встановлює закон.**
Стаття 29. Місце проживання фізичної особи 1. Місцем проживання фізичної особи є житло, в якому вона проживає постійно або тимчасово. 2. ~~Фізична особа~~, яка досягла чотирнадцяти років, вільно обирає собі місце проживання, за винятком обмежень, які встановлюються законом. 3. Місцем проживання ~~фізичної особи~~ у віці від десяти до чотирнадцяти років є місце проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, з ким вона проживає, опікуна або місцезнаходження ~~навчального~~ закладу чи закладу охорони здоров'я тощо, в якому вона проживає, якщо інше місце проживання не встановлено за згодою між	**Стаття 35. Осідок (місце проживання)** фізичної особи 1. **Осідком (місцем проживання або перебування)** фізичної особи є житло, у якому вона проживає постійно або тимчасово**, або спеціалізована соціальна установа, заклад соціального обслуговування, соціального захисту, військова частина, інша установа чи заклад у випадках, визначених законом.** 2. **Дитина**, яка досягла чотирнадцятирічного віку, вільно обирає собі **осідок (місце проживання)**, крім обмежень, визначених законом. 3. **Осідком (місцем проживання) дитини** віком від десяти до чотирнадцяти років є **осідок (місце проживання)**

Чинна редакція	Запропонована редакція
дитиною та батьками (усиновлювачами, опікуном) або організацією, яка виконує щодо неї функції опікуна. ~~У разі спору місце проживання фізичної особи у віці від десяти до чотирнадцяти років визначається органом опіки та піклування або судом.~~ 4. Місцем проживання ~~фізичної особи~~, яка не досягла десяти років, є місце проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, з ким вона проживає, опікуна або місцезнаходження ~~навчального~~ закладу чи закладу охорони здоров'я, в якому вона проживає. 5. Місцем проживання недієздатної особи є місце проживання її опікуна або місцезнаходження відповідної організації, яка виконує щодо неї функції опікуна. 6. Фізична особа може мати кілька місць проживання.	її батьків (усиновлювачів) **(далі – батьки)** або одного з батьків, з яким вона проживає, або опікуна, або **осідок (місцезнаходження)** закладу **освіти,** закладу охорони здоров'я тощо, в якому вона проживає, якщо іншого **осідка (місця проживання)** не визначено за згодою між дитиною і батьками або опікуном, або особою, органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування, що виконує стосовно дитини функції опікуна. 4. **Осідком (місцем проживання) дитини**, яка не досягла десятирічного віку, є **осідок (місце проживання)** її батьків або одного з батьків, з яким вона проживає, або опікуна, або **осідок (місцезнаходження)** закладу **освіти,** закладу охорони здоров'я, в якому вона проживає. 5. **Осідком (місцем проживання)** недієздатної особи є **осідок (місце проживання)** її опікуна або **осідок (місцезнаходження)** особи, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, що виконує стосовно такої особи функції опікуна. 6. Фізична особа може мати кілька **осідків (місць проживання)**.
Стаття 30. Цивільна дієздатність фізичної особи ~~1. Цивільну дієздатність має фізична особа, яка усвідомлює значення своїх дій та може керувати ними.~~	**Стаття 36.** Цивільна дієздатність фізичної особи **1. Цивільна дієздатність фізичної особи – це її здатність своєю поведінкою набувати для себе**

Чинна редакція	Запропонована редакція
~~Цивільною дієздатністю фізичної особи є її здатність своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми діями створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та нести відповідальність у разі їх невиконання.~~ 2. Обсяг цивільної дієздатності фізичної особи встановлюється цим Кодексом і може бути обмежений виключно у випадках і в порядку, встановлених законом.	**цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також створювати для себе цивільні обов'язки і самостійно їх виконувати та нести відповідальність за невиконання.** **Цивільну дієздатність має фізична особа, яка усвідомлює значення своєї поведінки та може керувати нею.** 2. Обсяг цивільної дієздатності фізичної особи, визначений цим Кодексом, може бути обмежений лише у випадках та порядком, що визначені законом. **3. Фізична особа може бути визнана недієздатною лише у випадках та порядком, що визначені законом.**
Стаття 31. Часткова цивільна дієздатність ~~фізичної особи, яка не досягла чотирнадцяти років~~ 1. ~~Фізична особа, яка не досягла чотирнадцяти років (малолітня особа),~~ має право: 1) самостійно вчиняти дрібні побутові правочини. Правочин вважається дрібним побутовим, якщо він задовольняє ~~побутові потреби особи, відповідає її фізичному, духовному чи соціальному розвитку та стосується предмета, який має невисоку вартість~~; 2) здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом. 2. Малолітня особа не несе відповідальності за завдану нею шкоду.	**Стаття 37.** Часткова цивільна дієздатність **малолітньої дитини** 1. **Малолітня дитина** має право: **1) самостійно здійснювати особисті права, зокрема право на ім'я, на честь і гідність, на особистий простір (приватність), на висловлення власної думки з питань щодо свого життя, на результати своєї інтелектуальної, творчої, діяльності, на участь у дитячих громадських організаціях;** **2) на самозахист своїх цивільних прав та/або правомірних інтересів;** **3) звертатися до органів опіки і піклування, органів правопорядку, суду, інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	місцевого самоврядування, їхніх посадових та/або службових осіб за захистом своїх цивільних прав та/або правомірних інтересів, зокрема порушених батьками; 4) самостійно вчиняти **дрібні побутові правочини**. Дрібний побутовий правочин – це правочин, який задовольняє **звичайні** побутові потреби **малолітньої дитини**, **відповідає її віку, рівню фізичного, емоційного і соціального розвитку, а його предмет має невелику вартість.** **2. Малолітня дитина, яка досягла шестирічного віку, може самостійно здійснювати платіжні операції з використанням емітованих на її ім'я електронних платіжних засобів для вчинення дрібного побутового правочину.** 3. Малолітня дитина не несе відповідальності за завдану нею шкоду.
Стаття 32. Неповна цивільна дієздатність ~~фізичної особи у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років~~ 1. Крім правочинів, передбачених статтею 31 цього Кодексу, ~~фізична особа у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років (неповнолітня особа)~~ має право: 1) самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами;	**Стаття 38.** Неповна цивільна дієздатність **неповнолітньої дитини** 1. Крім правочинів, визначених **статтею 37** цього Кодексу, **неповнолітня дитина** має право: 1) самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами; **2) самостійно розпоряджатися майновими правами інтелектуальної власності на результати своєї інтелектуальної, творчої, діяльності;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
~~2) самостійно здійснювати права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом;~~ 3) бути учасником (засновником) юридичних осіб, якщо це не заборонено законом або установчими документами юридичної особи; 4) самостійно укладати договір банківського вкладу (рахунку) та розпоряджатися вкладом, ~~внесеним нею~~ на своє ім'я (грошовими коштами на рахунку). 5) самостійно укладати договір про отримання електронних довірчих послуг. 2. Неповнолітня ~~особа~~ вчиняє інші правочини за згодою батьків ~~(усиновлювачів)~~ або піклувальників. На вчинення неповнолітньою ~~особою~~ правочину щодо транспортних засобів або нерухомого майна повинна бути письмова нотаріально посвідчена згода батьків (усиновлювачів) або піклувальника і дозвіл органу опіки та піклування. 3. Неповнолітня особа може розпоряджатися грошовими коштами, що внесені повністю або частково іншими особами у фінансову установу на її ім'я, за згодою органу опіки та піклування та батьків ~~(усиновлювачів)~~ або піклувальника. ~~4. Згода на вчинення неповнолітньою особою правочину має бути одержана від батьків (усиновлювачів) або~~	3) бути учасником (засновником) юридичних осіб, якщо це не заборонено законом або установчими документами юридичної особи; 4) самостійно укладати договір банківського вкладу та розпоряджатися вкладом, **який вона внесла** на своє ім'я; 5) самостійно укладати договір банківського рахунку і розпоряджатися грошовими коштами на рахунку. 2. Неповнолітня **дитина** вчиняє інші правочини за згодою батьків або піклувальника. Неповнолітня **дитина може** вчиняти правочини щодо відчуження нерухомого майна або транспортного засобу, їх обтяження, зокрема передання їх у заставу (іпотеку), лише за наявності письмової нотаріально посвідченої згоди батьків або піклувальника, **а у випадках, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом, також дозволу органу опіки і піклування**. 3. Неповнолітня дитина може розпоряджатися вкладом, **що його внесли** повністю або частково інші особи на її ім'я, за наявності письмової згоди батьків або піклувальника. 4. За наявності достатніх підстав суд за заявою батьків, піклувальника, органу опіки і піклування може обмежити право неповнолітньої дитини самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією, іншими доходами або позбавити її такого права. Суд скасовує рішення про обмеження або позбавлення права, визначеного абзацом першим цієї частини, якщо

Чинна редакція	Запропонована редакція
~~піклувальника та органу опіки та піклування відповідно до закону.~~ 5. За наявності достатніх підстав суд за заявою батьків ~~(усиновлювачів)~~, піклувальника, органу опіки та піклування може обмежити право неповнолітньої особи самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією чи іншими доходами або позбавити її цього права. Суд скасовує своє рішення про обмеження або позбавлення цього права, якщо відпали обставини, які були підставою для його прийняття. 6. Порядок обмеження цивільної дієздатності неповнолітньої ~~особи~~ встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.	зазнали змін обставини, що були підставою для його ухвалення. 5. Порядок обмежування цивільної дієздатності неповнолітньої **дитини** встановлює Цивільний процесуальний кодекс України.
Стаття 33. Цивільна відповідальність неповнолітньої ~~особи~~ 1. Неповнолітня ~~особа~~ особисто несе відповідальність за порушення договору, укладеного нею самостійно відповідно до закону. 2. Неповнолітня ~~особа~~ особисто несе відповідальність за порушення договору, укладеного за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальника. Якщо у неповнолітньої особи недостатньо майна для відшкодування збитків, додаткову відповідальність несуть її батьки (усиновлювачі) або піклувальник.	**Стаття 39.** Цивільна відповідальність неповнолітньої **дитини** 1. Неповнолітня **дитина** особисто несе відповідальність за невиконання договору, який **вона уклала** самостійно, відповідно до закону. 2. Неповнолітня **дитина** особисто несе відповідальність за невиконання договору, укладеного за згодою батьків, піклувальника. Якщо у неповнолітньої дитини недостатньо майна для відшкодування збитків та/або компенсації моральної шкоди, додаткову відповідальність несуть її батьки, піклувальник.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Неповнолітня ~~особа~~ несе відповідальність за шкоду, завдану нею іншій особі, відповідно до статті 1179 цього Кодексу.	3. Неповнолітня **дитина** несе відповідальність за шкоду, яку вона завдала іншій особі, відповідно до **приписів** цього Кодексу.
Стаття 34. Повна цивільна дієздатність 1. Повну цивільну дієздатність має фізична особа, яка досягла вісімнадцяти років (повноліття). 2. У разі реєстрації шлюбу фізичної особи, яка не досягла повноліття, вона набуває повної цивільної дієздатності з моменту реєстрації шлюбу. ~~У разі припинення шлюбу до досягнення фізичною особою повноліття набута нею повна цивільна дієздатність зберігається.~~ ~~У разі визнання шлюбу недійсним з підстав, не пов'язаних з протиправною поведінкою неповнолітньої особи, набута нею повна цивільна дієздатність зберігається.~~	**Стаття 40.** Повна цивільна дієздатність 1. Повну цивільну дієздатність має фізична особа, яка досягла повноліття. 2. У разі реєстрації шлюбу фізичної особи, яка не досягла повноліття, така особа набуває повної цивільної дієздатності з моменту реєстрації шлюбу. **У разі припинення шлюбу до досягнення фізичною особою повноліття** така особа **зберігає набуту повну цивільну дієздатність.** **У разі визнання шлюбу недійсним з підстав, не пов'язаних із протиправною поведінкою неповнолітньої дитини, така дитини зберігає набуту повну цивільну дієздатність.**
Стаття 35. Надання повної цивільної дієздатності 1. Повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцяти років і працює за трудовим договором, а також неповнолітній особі, яка записана матір'ю або батьком дитини. 2. Надання повної цивільної дієздатності провадиться за рішенням органу опіки та піклування за заявою заінтересованої особи за письмовою згодою батьків	**Стаття 41.** Надання повної цивільної дієздатності 1. Повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцятирічного віку і працює за трудовим договором, а також неповнолітній дитині, яку записано як матір або батька дитини. 2. Повну цивільну дієздатність надають за рішенням органу опіки і піклування за заявою заінтересованої особи

Чинна редакція	Запропонована редакція
(усиновлювачів) або піклувальника, а у разі відсутності такої згоди повна цивільна дієздатність може бути надана за рішенням суду. 3. Повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцяти років і яка бажає займатися підприємницькою діяльністю. За наявності письмової згоди на це батьків (усиновлювачів), піклувальника або органу опіки та піклування така особа може бути зареєстрована як підприємець. У цьому разі фізична особа набуває повної цивільної дієздатності з моменту державної реєстрації її як підприємця. 4. Повна цивільна дієздатність, надана фізичній особі, поширюється на усі цивільні права та обов'язки. 5. У разі припинення трудового договору, припинення фізичною особою підприємницької діяльності надана їй повна цивільна дієздатність зберігається.	та за наявності письмової згоди батьків або піклувальника, а за **браком** такої згоди – за рішенням суду. 3. Повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцятирічного віку і бажає провадити підприємницьку діяльність. За наявності письмової згоди на це батьків, піклувальника або органу опіки і піклування таку особу може бути зареєстровано як підприємця. У такому разі фізична особа набуває повної цивільної дієздатності з моменту державної реєстрації її як підприємця. За **браком** згоди батьків, піклувальника або органу опіки і піклування повна цивільна дієздатність може бути надана за рішенням суду. 4. Надану фізичній особі повну цивільну дієздатність поширюють на всі цивільні права і цивільні обов'язки. 5. У разі припинення трудового договору, припинення фізичною особою підприємницької діяльності така особа зберігає надану їй повну цивільну дієздатність.
Стаття 36. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи 1. Суд може обмежити цивільну дієздатність фізичної особи, якщо вона страждає на психічний розлад, який істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення ~~своїх дій та (або) керувати ними~~.	**Стаття 42. Обмежування** цивільної дієздатності фізичної особи 1. Суд може обмежити цивільну дієздатність фізичної особи, яка страждає на психічний**, інший** розлад, що істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення **своєї поведінки та/або керувати нею**.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Суд може обмежити цивільну дієздатність фізичної особи, якщо вона зловживає спиртними напоями, наркотичними засобами, токсичними речовинами, азартними іграми тощо і тим ставить себе чи свою сім'ю, а також інших осіб, яких вона за законом зобов'язана утримувати, у скрутне матеріальне становище. 3. Порядок обмеження цивільної дієздатності фізичної особи встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України. 4. Цивільна дієздатність фізичної особи є обмеженою з моменту набрання законної сили рішенням суду про це.	2. Суд може обмежити цивільну дієздатність фізичної особи, яка внаслідок зловживання алкогольними напоями, наркотичними або іншими психоактивними речовинами, патологічної ігрової або іншої залежності ставить себе, **своїх дітей,** свою сім'ю або інших осіб, яких відповідно до закону зобов'язана утримувати, у скрутне матеріальне становище. 3. Порядок обмежування цивільної дієздатності фізичної особи визначає Цивільний процесуальний кодекс України. 4. Цивільна дієздатність фізичної особи є обмеженою з моменту набрання чинності відповідним рішенням суду. **Якщо від часу обмеження цивільної дієздатності залежить визнання недійсним шлюбу, договору або іншого правочину, суд з урахуванням висновку судово-психіатричної експертизи та інших доказів щодо психічного стану фізичної особи може визначити у своєму рішенні день, з якого її цивільна дієздатність обмежена.** **5. Якщо суд відмовить у задоволенні заяви про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи і встановить, що вимога заявлена недобросовісно, без достатніх для цього підстав, фізична особа, якій такими діями завдано моральної шкоди, має право вимагати від заявника її компенсації.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 37. Правові наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичної особи 1. Над фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, встановлюється піклування. 2. Фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена, може самостійно вчиняти лише дрібні побутові правочини. 3. Правочини щодо розпорядження майном та інші правочини, що виходять за межі дрібних побутових, вчиняються особою, цивільна дієздатність якої обмежена, за згодою піклувальника. ~~Відмова піклувальника дати згоду на вчинення правочинів, що виходять за межі дрібних побутових, може бути оскаржена особою, цивільна дієздатність якої обмежена, до органу опіки та піклування або суду.~~ 4. Одержання заробітку, пенсії, стипендії, інших доходів особи, цивільна дієздатність якої обмежена, та розпоряджання ними здійснюються піклувальником. Піклувальник може письмово дозволити фізичній особі, цивільна дієздатність якої обмежена, самостійно одержувати заробіток, пенсію, стипендію, інші доходи та розпоряджатися ними. 5. Особа, цивільна дієздатність якої обмежена, самостійно несе відповідальність за порушення нею договору, укладеного за згодою піклувальника, та за шкоду, що завдана нею іншій особі.	**Стаття 43. Юридичні наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичної особи** 1. Над фізичною особою, цивільну дієздатність якої обмежено, встановлюють піклування. 2. Фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, має право: **1)** самостійно **здійснювати особисті охоронювані законом права, зокрема право на ім'я, на честь і гідність, на особистий простір (приватність), на висловлення власної думки з питань щодо свого життя, на результати своєї інтелектуальної, творчої, діяльності, на участь у громадських організаціях, якщо іншого не визначено цим Кодексом та/або іншим законом;** **2) на самозахист своїх цивільних прав та/або правомірних інтересів;** **3) звертатися до органів опіки і піклування, органів правопорядку, суду, інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових та/або службових осіб за захистом своїх цивільних прав та/або правомірних інтересів, зокрема порушених піклувальниками;** 4) самостійно вчиняти **дрібні побутові правочини**. 3. Правочини щодо розпорядження майном та інші правочини, ніж дрібні побутові, фізична особа, цивільну

Чинна редакція	Запропонована редакція
	дієздатність якої обмежено, вчиняє за згодою піклувальника. **Фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, може оскаржити відмову піклувальника у наданні згоди на вчинення іншого правочину, ніж дрібний побутовий, до органу опіки і піклування або до суду.** 4. Одержання заробітку, пенсії, стипендії, інших доходів фізичної особи, цивільну дієздатність якої обмежено, та розпоряджання ними здійснює піклувальник. Піклувальник може письмово дозволити фізичній особі, цивільну дієздатність якої обмежено, самостійно одержувати заробіток, пенсію, стипендію, інші доходи та розпоряджатися ними. 5. Фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, самостійно несе відповідальність за невиконання договору, укладеного нею за згодою піклувальника, та за шкоду, яку вона завдала іншій особі.
Стаття 38. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена 1. У разі видужання фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена, або такого поліпшення її психічного стану, який відновив у повному обсязі її здатність усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними, суд поновлює її цивільну дієздатність.	**Стаття 44.** Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільну дієздатність якої **обмежено** 1. У разі видужання фізичної особи, цивільну дієздатність якої обмежено, або такого поліпшення її психічного стану, що її здатність усвідомлювати значення своєї поведінки **та/або** керувати нею відновлена в повному обсязі, суд поновлює цивільну дієздатність такої фізичної особи.

Чинна редакція	Запропонована редакція
~~2. У разі припинення фізичною особою зловживання спиртними напоями, наркотичними засобами, токсичними речовинами, азартними іграми тощо суд поновлює її цивільну дієздатність.~~ 3. Піклування, встановлене над фізичною особою, припиняється на підставі рішення суду про поновлення цивільної дієздатності. 4. Порядок поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена, встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.	2. **Суд поновлює цивільну дієздатність фізичної особи, якщо така особа припинила зловживання алкогольними напоями, наркотичними чи іншими психоактивними речовинами, подолала патологічну ігрову чи іншу залежність, що були підставою для обмеження її цивільної дієздатності.** 3. Піклування, встановлене над фізичною особою, припиняють на підставі рішення суду про поновлення цивільної дієздатності. 4. Порядок поновлення цивільної дієздатності фізичної особи встановлює Цивільний процесуальний кодекс України.
Стаття 39. Визнання фізичної особи недієздатною 1. Фізична особа може бути визнана судом недієздатною, якщо вона внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не здатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними. 2. Порядок визнання фізичної особи недієздатною встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України. 3. Якщо суд відмовить у задоволенні заяви про визнання особи недієздатною і буде встановлено, що вимога була заявлена недобросовісно без достатньої для цього підстави, фізична особа, якій такими діями було завдано моральної шкоди, має право вимагати від заявника її відшкодування.	**Стаття 45.** Визнання фізичної особи недієздатною 1. Фізичну особу суд може визнати недієздатною, якщо вона внаслідок хронічного, стійкого психічного**, іншого** розладу здоров’я не здатна усвідомлювати значення **своєї поведінки та/або** керувати нею. 2. Порядок визнання фізичної особи недієздатною встановлює Цивільний процесуальний кодекс України. 3. Якщо суд відмовить у задоволенні заяви про визнання **фізичної** особи недієздатною і встановить, що вимога заявлена недобросовісно, без достатніх для цього підстав, фізична особа, якій такими діями завдано моральної шкоди, має право вимагати від заявника її компенсації.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 40. Момент визнання фізичної особи недієздатною 1. Фізична особа визнається недієздатною з моменту набрання законної сили рішенням суду ~~про це~~. 2. Якщо від часу виникнення недієздатності залежить визнання недійсним шлюбу, договору або іншого правочину, суд з урахуванням висновку судово-психіатричної експертизи та інших доказів щодо психічного стану особи може визначити у своєму рішенні день, з якого вона визнається недієздатною.	**Стаття 46.** Момент визнання фізичної особи недієздатною 1. Фізичну особу визнають недієздатною з моменту набрання чинності **відповідним** рішенням суду. 2. Якщо від часу виникнення недієздатності залежить визнання недійсним шлюбу, договору або іншого правочину, суд з урахуванням висновку судово-психіатричної експертизи та інших доказів щодо психічного стану **фізичної** особи може визначити у своєму рішенні день, з якого її визнано недієздатною.
Стаття 41. Правові наслідки визнання фізичної особи недієздатною 1. Над недієздатною фізичною особою встановлюється опіка. 2. Недієздатна фізична особа не має права вчиняти будь-якого правочину. 3. Правочини від імені недієздатної фізичної особи та в її інтересах вчиняє її опікун. 4. Відповідальність за шкоду, завдану недієздатною фізичною особою, несе її опікун ~~(стаття 1184 цього Кодексу).~~	**Стаття 47. Юридичні** наслідки визнання фізичної особи недієздатною 1. Над недієздатною фізичною особою встановлюють опіку. 2. Недієздатна фізична особа не має права вчиняти правочини. 3. Правочини від імені недієздатної фізичної особи та в її інтересах вчиняє її опікун. 4. Відповідальність за шкоду, завдану недієздатною фізичною особою, несе її опікун. **5. Недієздатна фізична особа має право самостійно звертатися до органів опіки і піклування, органів правопорядку, суду, інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	місцевого самоврядування, їхніх посадових та/або службових осіб за захистом своїх цивільних прав та/або правомірних інтересів, зокрема порушених опікуном.
Стаття 42. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною 1. ~~За заявою опікуна або органу опіки та піклування~~ суд поновлює цивільну дієздатність фізичної особи, ~~яка була визнана недієздатною~~, і припиняє опіку, якщо буде встановлено, що внаслідок видужання або значного поліпшення її психічного стану у неї поновилася здатність усвідомлювати значення ~~своїх дій та~~ керувати ними. 2. Порядок поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною, встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.	**Стаття 48.** Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, визнаної недієздатною 1. Суд поновлює цивільну дієздатність фізичної особи і припиняє опіку або визнає таку фізичну особу обмежено дієздатною, якщо встановить, що внаслідок видужання або істотного поліпшення психічного стану така особа відновила здатність усвідомлювати значення **своєї поведінки та/або** керувати нею. **Заяву про поновлення цивільної дієздатності фізичної особи може подати така особа самостійно або її опікун, орган опіки і піклування, прокурор, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.** 2. Порядок поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, визнаної недієздатною, встановлює Цивільний процесуальний кодекс України.
Стаття 43. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою 1. Фізична особа може бути визнана судом безвісно відсутньою, якщо протягом одного року в місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування.	**Стаття 49.** Визнання фізичної особи безвісно відсутньою 1. Фізичну особу суд може визнати безвісно відсутньою, якщо протягом одного року в її постійному **осідку (місці проживання)** немає відомостей про її місце перебування. 2. У разі неможливості встановлення дня одержання останніх відомостей про **місце перебування** фізичної особи

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. У разі неможливості встановити день одержання останніх відомостей про місце перебування особи початком її безвісної відсутності вважається перше число місяця, що йде за тим, у якому були одержані такі відомості, а в разі неможливості встановити цей місяць - перше січня наступного року. 3. Порядок визнання фізичної особи безвісно відсутньою встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.	початком її безвісної відсутності вважається перше число місяця, наступного за місяцем, у якому одержано такі відомості, а в разі неможливості встановлення такого місяця – 1 січня наступного року. 3. Порядок визнання фізичної особи безвісно відсутньою встановлює Цивільний процесуальний кодекс України.
Стаття відсутня	**Стаття 50. Визнання фізичної особи такою, що зникла безвісти за особливих обставин** **1. Порядок визнання фізичної особи такою, що зникла безвісти за особливих обставин, визначає закон.**
Стаття 44. Опіка над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, а також особи, зниклої безвісти за особливих обставин 1. На підставі рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над її майном. За заявою заінтересованої особи або органу опіки та піклування нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном особи, зниклої безвісти за особливих обставин, до ухвалення судом рішення про визнання такої особи безвісно відсутньою.	**Стаття 51.** Опіка над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, а також фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин 1. На підставі рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над її майном. За заявою заінтересованої особи або органу опіки і піклування нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном **фізичної** особи, зниклої безвісти за особливих обставин, до ухвалення судом рішення про визнання такої особи безвісно відсутньою.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Заходи для встановлення опіки над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, вживаються нотаріусом шляхом проведення опису відповідного майна та призначення опікуна над таким майном. 2. Нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, за останнім місцем проживання відповідної особи. Якщо місце проживання фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, невідоме, нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном такої особи за місцезнаходженням нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна - за місцезнаходженням основної частини рухомого майна. Над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, може бути призначено одного опікуна. 3. Опікун над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, приймає виконання цивільних обов'язків на її користь, погашає за рахунок її майна борги, управляє цим майном в її інтересах. 4. За заявою заінтересованої особи опікун над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи,	Для встановлення опіки над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або **фізичної** особи, зниклої безвісти за особливих обставин, нотаріус описує відповідне майно та призначає над ним опікуна. 2. Нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або **фізичної** особи, зниклої безвісти за особливих обставин, за останнім осідком (місцем проживання) такої особи. Якщо **осідок (місце проживання)** фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, невідомий, нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном такої особи за **місцезнаходженням** нерухомого майна або основної його частини, а за **браком** нерухомого майна – за **місцезнаходженням** основної частини рухомого майна. Над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, призначають одного опікуна. 3. Опікун над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, приймає виконання цивільних обов'язків на її користь, погашає борги за рахунок такого майна, управляє таким майном у її інтересах. 4. За заявою заінтересованої особи опікун над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, надає за

Чинна редакція	Запропонована редакція
зниклої безвісти за особливих обставин, надає за рахунок цього майна утримання особам, яких вони за законом зобов'язані утримувати. 5. Опіка над майном припиняється у разі скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою, а також у разі появи особи, зниклої безвісти за особливих обставин. 6. Опіка над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, встановлюється, здійснюється та припиняється відповідно до цього Кодексу з урахуванням положень Закону України "Про нотаріат".	рахунок такого майна утримання особам, яких відповідна особа зобов'язана утримувати згідно із законом. 5. Опіку над майном припиняють з дня скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або з дня з'явлення фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин. 6. Опіку над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, встановлюють, виконують і припиняють відповідно до цього Кодексу з урахуванням приписів Закону України "Про нотаріат". **7. У разі припинення опіки над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, опікун над майном зобов'язаний на вимогу такої особи або її спадкоємців надати звіт про опіку над майном.**
Стаття 45. Скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою 1. Якщо фізична особа, ~~яка була~~ визнана безвісно відсутньою, з'явилася або якщо одержано відомості про місце її перебування, суд за місцем її перебування або суд, що постановив рішення про визнання цієї особи безвісно відсутньою, за заявою цієї особи або іншої заінтересованої особи скасовує рішення про визнання фізичної особи безвісно відсутньою.	**Стаття 52.** Скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою 1. Якщо фізична особа, визнана безвісно відсутньою, з'явилася або якщо одержано відомості про місце її перебування, суд за місцем перебування такої особи або суд, що ухвалив рішення про визнання такої особи безвісно відсутньою, за її заявою або заявою іншої заінтересованої особи скасовує рішення про визнання фізичної особи безвісно відсутньою.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 46. Оголошення фізичної особи померлою 1. Фізична особа може бути оголошена судом померлою, якщо у місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування протягом трьох років, а якщо вона пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підставу припускати її загибель від певного нещасного випадку, - протягом шести місяців, ~~а за можливості вважати фізичну особу загиблою від певного нещасного випадку або інших обставин внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру - протягом одного місяця після завершення роботи спеціальної комісії, утвореної внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.~~ 2. Фізична особа, яка пропала безвісти у зв'язку з воєнними діями, збройним конфліктом, може бути оголошена судом померлою після спливу двох років від дня закінчення воєнних дій. З урахуванням конкретних обставин справи суд може оголосити фізичну особу померлою і до спливу цього строку, але не раніше спливу шести місяців. 3. Фізична особа оголошується померлою від дня набрання законної сили рішенням суду про це. Фізична особа, яка пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підстави припустити її загибель від	**Стаття 53.** Оголошення фізичної особи померлою 1. Фізичну особу суд може оголосити померлою, якщо протягом трьох років у її постійному **осідку** (місці проживання) немає відомостей про її місце перебування, а якщо фізична особа пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підставу припустити її загибель від певного нещасного випадку, – протягом шести місяців. 2. Фізичну особу, яка пропала безвісти у зв'язку з воєнними діями, збройним конфліктом, суд може оголосити померлою після спливу двох років з дня закінчення воєнних дій, збройного конфлікту. З урахуванням конкретних обставин справи суд може оголосити фізичну особу померлою до спливу зазначеного строку, але не раніше спливу шести місяців. 3. Фізичну особу оголошують померлою з дня набрання чинності сили відповідним рішенням суду. 4. Фізичну особу, визначену частиною першою або другою цієї статті, може бути оголошено померлою з дня її вірогідної смерті. 5. Порядок оголошення фізичної особи померлою встановлює Цивільний процесуальний кодекс України.

Чинна редакція	Запропонована редакція
певного нещасного випадку або у зв’язку з воєнними діями, збройним конфліктом, може бути оголошена померлою від дня її вірогідної смерті. 4. Порядок оголошення фізичної особи померлою встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.	
Стаття 47. ~~Правові~~ наслідки оголошення фізичної особи померлою 1. ~~Правові~~ наслідки оголошення фізичної особи померлою прирівнюються до правових наслідків, які настають у разі смерті. 2. Спадкоємці фізичної особи, яка оголошена померлою, не мають права відчужувати протягом п’яти років нерухоме майно, що перейшло до них у зв’язку з відкриттям спадщини. Нотаріус, який видав спадкоємцеві свідоцтво про право на спадщину на нерухоме майно, накладає на нього заборону відчуження.	**Стаття 54. Юридичні** наслідки оголошення фізичної особи померлою 1. У разі оголошення фізичної особи померлою настають такі самі юридичні наслідки, що й у разі смерті фізичної особи. 2. Спадкоємці фізичної особи, оголошеної померлою, не мають права відчужувати нерухоме майно, яке перейшло до них у зв’язку з відкриттям спадщини, протягом п’яти років з дня оголошення особи померлою. Нотаріус, який видав спадкоємцю свідоцтво про право на спадщину на нерухоме майно, накладає на таке майно заборону відчуження.
Стаття 48. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою 1. Якщо фізична особа, яка була оголошена померлою, з’явилася або якщо одержано відомості про місце її перебування, суд за місцем перебування цієї особи або суд, що постановив рішення про оголошення її померлою, за	**Стаття 55. Юридичні** наслідки з’явлення фізичної особи, оголошеної померлою 1. Якщо фізична особа, оголошена померлою, з’явилася або якщо одержано відомості про місце її перебування, суд за місцем перебування такої особи або суд, що ухвалив рішення про оголошення такої особи померлою, за її заявою

Чинна редакція	Запропонована редакція
заявою цієї особи або іншої заінтересованої особи скасовує рішення суду про оголошення фізичної особи померлою. 2. Незалежно від часу своєї появи фізична особа, яка була оголошена померлою, має право вимагати від особи, яка володіє її майном, повернення цього майна, якщо воно збереглося та безоплатно перейшло до неї після оголошення фізичної особи померлою, за винятком майна, придбаного за набувальною давністю, а також грошей та цінних паперів на пред'явника. 3. Особа, до якої майно перейшло за відплатним договором, зобов'язана повернути його, якщо буде встановлено, що на момент набуття цього майна вона знала, що фізична особа, яка була оголошена померлою, жива. У разі неможливості повернути майно в натурі особі, яка була оголошена померлою, відшкодовується вартість цього майна. 4. Якщо майно фізичної особи, яка була оголошена померлою і з'явилася, перейшло у власність держави, Автономної Республіки Крим або територіальної громади і було реалізоване ними, цій особі повертається сума, одержана від реалізації цього майна.	або заявою іншої заінтересованої особи скасовує рішення про оголошення фізичної особи померлою. 2. Фізична особа, оголошена померлою, безвідносно до моменту з'явлення має право вимагати від особи, яка володіє її майном, повернення такого майна, якщо воно збережено та безоплатно перейшло до неї після оголошення фізичної особи померлою, крім майна, набутого за набувальною давністю, грошових коштів та цінних паперів на пред'явника. 3. Особа, до якої майно фізичної особи, оголошеної померлою, перейшло за оплатним договором, зобов'язана повернути його, якщо буде встановлено, що на момент набуття цього майна вона знала, що фізична особа, оголошена померлою, жива. У разі неможливості повернення майна в натурі фізичній особі, яку було оголошено померлою і яка **з'явилася,** відшкодовують вартість такого майна. 4. Якщо майно фізичної особи, яку було оголошено померлою і яка **з'явилася,** перейшло у власність держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади і його реалізовано, такій особі повертають суму, одержану від реалізації зазначеного майна.
Стаття 48-1. Правові наслідки нездатності фізичної особи виконати свої майнові зобов'язання і погасити борги	**Стаття 56. Юридичні** наслідки неспроможності фізичної особи виконати свої майнові зобов'язання і погасити борги

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Стосовно фізичної особи, яка є нездатною виконати свої майнові зобов'язання і погасити борги, може бути відкрито провадження у справі про неплатоспроможність і введена процедура реструктуризації боргів боржника або така особа може бути визнана банкрутом у справі про неплатоспроможність із застосуванням процедури задоволення вимог кредиторів за правилами, передбаченими Кодексом України з процедур банкрутства.	1. Стосовно фізичної особи, яка неспроможна виконати свої майнові зобов'язання і погасити борги, може бути відкрито провадження у справі про неплатоспроможність і запроваджено процедуру реструктуризації боргів або таку фізичну особу може бути визнано банкрутом у справі про неплатоспроможність із застосуванням процедури задоволення вимог кредиторів за приписами, визначеними Кодексом України з процедур банкрутства.
Стаття 49. Акти цивільного стану 1. Актами цивільного стану є події та дії, які нерозривно пов'язані з фізичною особою і започатковують, змінюють, доповнюють або припиняють її можливість бути суб'єктом цивільних прав та обов'язків. 2. Актами цивільного стану є народження фізичної особи, встановлення її походження, набуття громадянства, вихід з громадянства та його втрата, досягнення відповідного віку, надання повної цивільної дієздатності, обмеження цивільної дієздатності, визнання особи недієздатною, шлюб, розірвання шлюбу, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, зміна імені, інвалідність, смерть тощо. 3. Державній реєстрації підлягають народження фізичної особи та її походження, громадянство, шлюб, розірвання шлюбу у випадках, передбачених законом, зміна імені, смерть.	**Стаття 57.** Акти цивільного стану 1. Акти цивільного стану – це юридичні факти, що нерозривно пов'язані з фізичною особою і створюють, змінюють, зупиняють, поновлюють, припиняють її можливість бути суб'єктом приватних відносин. 2. Актами цивільного стану є народження фізичної особи, встановлення її походження, набуття громадянства, вихід із громадянства та його втрата, досягнення відповідного віку, надання повної цивільної дієздатності, обмеження цивільної дієздатності, визнання особи недієздатною, шлюб, **встановлення та припинення режиму окремого проживання подружжя,** розірвання шлюбу, **поновлення шлюбу,** усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, зміна імені, інвалідність, смерть тощо. 3. Державній реєстрації підлягають народження фізичної особи, її походження, громадянство, обмеження цивільної дієздатності, визнання фізичної особи недієздатною, шлюб,

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Реєстрація актів цивільного стану провадиться відповідно до закону. Народження фізичної особи та її походження, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, шлюб, розірвання шлюбу, зміна імені, смерть підлягають обов'язковому внесенню до Державного реєстру актів цивільного стану громадян в органах юстиції в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.	**встановлення та припинення режиму окремого проживання подружжя,** розірвання шлюбу у випадках, визначених законом, **поновлення шлюбу, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав,** зміна імені, смерть. 4. Реєстрацію актів цивільного стану вчиняють відповідно до закону. Народження фізичної особи та її походження, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, обмеження цивільної дієздатності, визнання фізичної особи недієздатною, шлюб, **встановлення та припинення режиму окремого проживання подружжя,** розірвання шлюбу, **поновлення шлюбу, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав,** зміна імені, смерть підлягають обов'язковому внесенню до Державного реєстру актів цивільного стану громадян порядком, що його визначає Кабінет Міністрів України.
Глава 5. ФІЗИЧНА ОСОБА-ПІДПРИЄМЕЦЬ	Глава 5. Фізична особа – підприємець
Стаття 50. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності 1. Право на здійснення підприємницької діяльності, яку не заборонено законом, має фізична особа з повною цивільною дієздатністю.	**Стаття 58.** Право фізичної особи на провадження підприємницької діяльності 1. Право на провадження підприємницької діяльності, не забороненої законом, має фізична особа з повною цивільною дієздатністю.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Обмеження права фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності встановлюються Конституцією України та законом. 2. Фізична особа здійснює своє право на підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації в порядку, встановленому законом. Інформація про державну реєстрацію фізичних осіб - підприємців є відкритою. 3. Якщо особа розпочала підприємницьку діяльність без державної реєстрації, уклавши відповідні договори, вона не має права оспорювати ці договори на тій підставі, що вона не є підприємцем.	Обмеження права фізичної особи на провадження підприємницької діяльності встановлюють Конституція України та закон. **2. Для здійснення підприємницької діяльності фізична особа має право на ведення фермерського господарства з підстав і порядком, встановлених законом.** **3.** Фізична особа здійснює своє право на провадження підприємницької діяльності, за умови її державної реєстрації порядком, визначеним законом. Інформація про державну реєстрацію фізичних осіб – підприємців є відкритою. **4.** Якщо фізична особа розпочала провадження підприємницької діяльності без державної реєстрації, уклавши відповідні договори, вона не має права оспорювати ці договори на підставі, що вона не є підприємцем.
Стаття відсутня	**Стаття 59. Право фізичної особи – підприємця на провадження незалежної професійної діяльності** **1. Фізична особа – підприємець має право провадити незалежну професійну діяльність, яка не є підприємницькою.** **2. У разі встановлення законодавством вимоги щодо отримання свідоцтва, сертифіката, дозвільного документа для провадження незалежної професійної діяльності фізична особа – підприємець має право провадити таку діяльність лише після отримання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відповідного свідоцтва, сертифіката, дозвільного документа, якщо іншого не визначено законом. **3. Особливості провадження окремих видів незалежної професійної діяльності визначає закон.**
Стаття 51. Застосування до підприємницької діяльності фізичних осіб нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб 1. До підприємницької діяльності фізичних осіб застосовуються нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб, якщо інше не встановлено законом або не випливає із суті відносин.	**Стаття 60.** Поширення на підприємницьку діяльність фізичних осіб дії нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб 1. На підприємницьку діяльність фізичних осіб поширюють дія нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб, якщо іншого не визначено законом або не випливає із суті відносин.
Стаття 52. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи - підприємця 1. Фізична особа - підприємець відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, крім майна, на яке згідно із законом не може бути звернено стягнення. 2. Фізична особа - підприємець, яка перебуває у шлюбі, відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм особистим майном і часткою у праві спільної сумісної власності подружжя, яка належатиме їй при поділі цього майна.	**Стаття 61.** Цивільна відповідальність фізичної особи – підприємця 1. Фізична особа – підприємець несе відповідальність за зобов'язаннями, що пов'язані з її підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, крім майна, на яке не може бути звернено стягнення згідно із законом. 2. Фізична особа – підприємець, яка перебуває у шлюбі або фактичному сімейному союзі, несе відповідальність за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм особистим майном і часткою у спільному майні подружжя або фактичного сімейного союзу після її виділення в натурі.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 53. Банкрутство фізичної особи - підприємця 1. Фізична особа, яка неспроможна задовольнити вимоги кредиторів, пов'язані із здійсненням нею підприємницької діяльності, може бути визнана банкрутом у порядку, встановленому законом.	**Стаття 62.** Банкрутство фізичної особи – підприємця 1. Фізичну особу, не спроможну задовольнити вимоги кредиторів, пов'язані з її підприємницькою діяльністю, може бути визнано банкрутом порядком, визначеним законом.
Стаття 54. Управління майном, що використовується у підприємницькій діяльності, органом опіки та піклування 1. Якщо фізична особа - підприємець визнана безвісно відсутньою, недієздатною чи її цивільна дієздатність обмежена або якщо власником майна, яке використовувалося у підприємницькій діяльності, стала неповнолітня чи малолітня особа, орган опіки та піклування може призначити управителя цього майна. Орган опіки та піклування укладає з управителем договір про управління цим майном. 2. При здійсненні повноважень щодо управління майном управитель діє від свого імені в інтересах особи, яка є власником майна. 3. У договорі про управління майном встановлюються права та обов'язки управителя. Орган опіки та піклування здійснює контроль за діяльністю управителя майном відповідно до правил про контроль за діяльністю опікуна і піклувальника. 4. Договір про управління майном припиняється, якщо відпали обставини, на підставі яких він був укладений.	**Стаття 63.** Управління майном, що його використовували у підприємницькій діяльності, органом опіки і піклування 1. Якщо фізичну особу – підприємця визнано безвісно відсутньою, **зниклою безвісти за особливих обставин,** недієздатною чи її цивільну дієздатність обмежено або якщо власником майна, що його використовували у підприємницькій діяльності, стала неповнолітня чи малолітня дитина, орган опіки і піклування може призначити управителя таким майном. **У разі встановлення опіки над майном фізичної особи – підприємця, визнаної безвісно відсутньою або зниклою безвісти за особливих обставин, опікуна фізичної особи, визнаної недієздатною, піклувальника ~~в~~ особи, цивільну дієздатність якої обмежено, опікуна малолітньої дитини, піклувальника неповнолітньої дитини орган опіки і піклування може призначити управителя майном за заявою відповідного опікуна або піклувальника.** Орган опіки і піклування укладає з управителем договір управління таким майном.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Виконуючи повноваження щодо управління майном, управитель діє від свого імені в інтересах фізичної особи, яка є власником майна. 3. Договір управління майном є припиненим, якщо зазнали змін обставини, на підставі яких його уклали.
Глава 6. ОПІКА ТА ПІКЛУВАННЯ	Глава 6. Опіка і піклування
Стаття 55. Завдання опіки та піклування 1. Опіка та піклування встановлюються з метою забезпечення особистих немайнових і майнових прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх осіб, а також повнолітніх осіб, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки.	**Стаття 64. Загальні приписи про опіку і піклування** 1. Опіку і піклування встановлюють з метою забезпечення цивільних прав та правомірних інтересів малолітніх і неповнолітніх дітей, фізичних осіб, цивільну дієздатність яких обмежено судом, та фізичних осіб, визнаних судом недієздатними. **2. Опіка і піклування над малолітніми і неповнолітніми дітьми є формами влаштування дітей-сиріт та дітей, яких позбавлено батьківського піклування.**
Стаття 56. Орган опіки та піклування 1. Органами опіки та піклування є районні, районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад. 2. Права та обов'язки органів, на які покладено здійснення опіки та піклування, щодо забезпечення прав та	**Стаття 65.** Орган опіки і піклування 1. Органами опіки і піклування є районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах (у разі їх створення), селищних, сільських рад. 2. Права і обов'язки органів, на які покладено здійснення опіки і піклування, щодо забезпечення цивільних прав та

Чинна редакція	Запропонована редакція
інтересів фізичних осіб, які потребують опіки та піклування, встановлюються законом та іншими нормативно-правовими актами.	правомірних інтересів фізичних осіб, які потребують опіки або піклування, **визначають цей Кодекс та інші акти законодавства.**
Стаття 57. Обов'язок повідомляти про фізичних осіб, які потребують опіки або піклування 1. Особа, якій стало відомо про фізичну особу, яка потребує опіки або піклування, зобов'язана негайно повідомити про це орган опіки та піклування.	**Стаття 66**. Обов'язок повідомлення про фізичних осіб, які потребують опіки або піклування 1. Особа, якій стало відомо про фізичну особу, яка потребує опіки або піклування, зобов'язана невідкладно повідомити про це орган опіки і піклування. **2. Заклади охорони здоров'я, заклади освіти, соціальні заклади та інші установи, органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, їхні посадові та/або службові особи, яким у зв'язку з виконанням своїх обов'язків стало відомо про обставини, що є підставою для встановлення над фізичною особою опіки або піклування, зобов'язані невідкладно повідомити про це орган опіки і піклування та сприяти у з'ясуванні фактичних обставин щодо стану такої фізичної особи. Таке повідомлення направляють у письмовій або усній формі з обов'язковим фіксуванням часу надходження.** **3. Особам, які повідомили орган опіки і піклування про необхідність встановлення над фізичною особою опіки або піклування, відповідно до закону надають гарантії захисту від переслідувань чи негативних наслідків у зв'язку з таким повідомленням.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Неповідомлення посадовою або службовою особою закладу, установи чи органу, визначених частиною другою цієї статті, про відомі їй обставини, що є підставою для встановлення над фізичною особою опіки або піклування, тягне відповідальність, встановлену законом.
Стаття 58. Фізичні особи, над якими встановлюється опіка 1. Опіка встановлюється над малолітніми особами, які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, та фізичними особами, які визнані недієздатними.	**Стаття 67.** Фізичні особи, над якими встановлюють опіку 1. Опіку встановлюють над малолітніми **дітьми**, які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, фізичними особами, що їх визнано **судом** недієздатними.
Стаття 59. Фізичні особи, над якими встановлюється піклування 1. Піклування встановлюється над неповнолітніми особами, які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, та фізичними особами, цивільна дієздатність яких обмежена.	**Стаття 68.** Фізичні особи, над якими встановлюють піклування 1. Піклування встановлюють над неповнолітніми дітьми, які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, фізичними особами, цивільну дієздатність яких обмежено.
Стаття 60. Встановлення опіки та піклування судом 1. Суд встановлює опіку над фізичною особою у разі визнання її недієздатною і призначає опікуна за поданням органу опіки та піклування.	**Стаття 69.** Встановлення опіки і піклування судом 1. Суд встановлює опіку над фізичною особою у разі визнання її недієздатною та призначає опікуна за поданням органу опіки і піклування.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Суд встановлює піклування над фізичною особою у разі обмеження її цивільної дієздатності і призначає піклувальника за поданням органу опіки та піклування. 3. Суд встановлює опіку над малолітньою особою, якщо при розгляді справи буде встановлено, що вона позбавлена батьківського піклування, і призначає опікуна за поданням органу опіки та піклування. 4. Суд встановлює піклування над неповнолітньою особою, якщо при розгляді справи буде встановлено, що вона позбавлена батьківського піклування, і призначає піклувальника за поданням органу опіки та піклування.	2. Суд встановлює піклування над фізичною особою у разі обмеження її цивільної дієздатності та призначає піклувальника за поданням органу опіки і піклування. 3. Суд встановлює опіку над малолітньою **дитиною**, якщо під час розгляду справи встановить, що вона позбавлена батьківського піклування, та призначає опікуна за поданням органу опіки і піклування. 4. Суд встановлює піклування над неповнолітньою **дитиною**, якщо під час розгляду справи встановить, що вона позбавлена батьківського піклування, та призначає піклувальника за поданням органу опіки і піклування.
Стаття 61. Встановлення опіки та піклування органом опіки та піклування 1. Орган опіки та піклування встановлює опіку над малолітньою особою та піклування над неповнолітньою особою, крім випадків, встановлених частинами першою та другою статті 60 цього Кодексу.	**Стаття 70.** Встановлення опіки і піклування органом опіки і піклування 1. Орган опіки і піклування встановлює опіку над малолітньою **дитиною** та піклування над неповнолітньою **дитиною**, крім випадків, визначених частинами першою і другою статті **69** цього Кодексу.
Стаття 62. Місце встановлення опіки або піклування 1. Опіка або піклування встановлюються за місцем проживання фізичної особи, яка потребує опіки чи піклування, або за місцем проживання опікуна чи піклувальника.	**Стаття 71.** Місце встановлення опіки або піклування 1. Опіку або піклування встановлюють за **осідком (місцем проживання)** фізичної особи, яка потребує опіки або піклування, або за **осідком (місцем проживання)** опікуна або піклувальника.
Стаття 63. Призначення опікуна або піклувальника	**Стаття 72.** Призначення опікуна, піклувальника

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Опікуна або піклувальника призначає орган опіки та піклування, крім випадків, встановлених статтею 60 цього Кодексу. 2. Опікуном або піклувальником може бути лише фізична особа з повною цивільною дієздатністю. 3. Фізична особа може бути призначена опікуном або піклувальником лише за її письмовою заявою. 4. Опікун або піклувальник призначаються переважно з осіб, які перебувають у сімейних, родинних відносинах з підопічним, з урахуванням особистих стосунків між ними, можливості особи виконувати обов'язки опікуна чи піклувальника. При призначенні опікуна для малолітньої особи та при призначенні піклувальника для неповнолітньої особи враховується бажання підопічного. 5. Фізичній особі може бути призначено одного або кількох опікунів чи піклувальників.	1. Опікуна, піклувальника призначає орган опіки і піклування, крім випадків, визначених статтею 69 цього Кодексу. 2. Опікуном або піклувальником може бути **повнолітня дієздатна фізична особа, яка має громадянство України та постійно проживає в Україні**. 3. Фізичну особу призначають опікуном або піклувальником лише за **її згодою, наданою у формі письмової заяви**. 4. Опікуна або піклувальника призначають переважно з числа осіб, що перебувають у сімейних, родинних відносинах з фізичною особою, над якою встановлюють опіку або піклування, з урахуванням можливості особи виконувати обов'язки опікуна або піклувальника. Призначаючи опікуна малолітній **дитині** та піклувальника неповнолітній **дитині,** враховують бажання підопічного. 5. Фізичній особі може бути призначено одного чи кількох опікунів або піклувальників. **6. У разі призначення фізичній особі кількох опікунів або піклувальників такі особи письмово укладають між собою договір про розподіл їхніх прав і обов'язків. Договір, визначений цією частиною, підлягає повідомній реєстрації органом опіки і піклування за місцем встановлення опіки або піклування. Договір,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	укладений з порушенням вимог цієї частини, є нікчемним. **Типовий договір про розподіл прав і обов'язків опікунів або піклувальників, порядок повідомної реєстрації таких договорів затверджує Кабінет Міністрів України.** **Умови договору про розподіл прав і обов'язків опікунів або піклувальників, що погіршують становище одного з них порівняно з тим, що встановлено законом або типовим договором, є нікчемними.**
Стаття 64. Фізична особа, яка не може бути опікуном або піклувальником 1. Опікуном або піклувальником не може бути фізична особа: 1) яка позбавлена батьківських прав, якщо ці права не були поновлені; 2) поведінка та інтереси якої суперечать інтересам фізичної особи, яка потребує опіки або піклування.	**Стаття 73.** Фізична особа, яка не може бути призначена опікуном або піклувальником 1. Опікуном або піклувальником не може бути призначена фізична особа: **1) дієздатність якої обмежено;** **2) яку визнано недієздатною;** **3) яку позбавлено батьківських прав, і такі права не були поновлені;** **4) яка була опікуном, піклувальником, усиновлювачем, одним із прийомних батьків або батьків-вихователів іншої дитини, але опіку або піклування було припинено, усиновлення скасовано або визнано недійсним, припинено діяльність прийомної сім'ї або дитячого будинку сімейного типу з її вини;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5) яка має психічні розлади, зокрема внаслідок дії психоактивних речовин, вживання яких установлено на підставах, визначених законом; **6) яка зловживає алкогольними напоями, наркотичними або іншими психоактивними речовинами;** **7) яка не має постійного осідку (місця проживання) або постійного заробітку (доходу);** **8) яка має захворювання, розлади або стани, перелік яких визначено законом, встановлені за результатами медичного огляду, проведеного порядком, визначеним законом;** **9) яка є іноземцем, що не перебуває у шлюбі, крім випадків, якщо іноземець є родичем дитини;** **10) яку було засуджено за злочин проти основ національної безпеки України, кримінальне правопорушення проти життя і здоров'я, волі, честі і гідності, статевої свободи і статевої недоторканості особи, проти громадської безпеки, громадського порядку і моральності, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, миру, безпеки людства і міжнародного правопорядку, або за злочин, визначений статтею 164, 166, 167, 169, 181 або 187 Кримінального кодексу України, або яка має непогашену чи не зняту за**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	встановленим законом порядком судимість за вчинення інших кримінальних правопорушень; **11) яка за станом здоров'я потребує постійного стороннього догляду;** **12) яка є особою без громадянства;** **13) яка перебуває у шлюбі з особою, визначеною пунктами 3-6, 8 і 10 цієї частини;** **14) до якої протягом останніх десяти років було застосовано адміністративне стягнення за вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі;** **15) яка має конфлікт інтересів із підопічним (майнові спори, спадкові претензії тощо).** **2. Крім фізичних осіб, визначених частиною першою цієї статті, не можуть бути призначені опікуном або піклувальником фізичні особи, інтереси яких суперечать інтересам дитини.**
Стаття 65. Опіка або піклування над фізичною особою, щодо якої не призначено опікуна або піклувальника 1. До встановлення опіки або піклування і призначення опікуна чи піклувальника опіку або піклування над фізичною особою здійснює відповідний орган опіки та піклування.	**Стаття 74**. Опіка або піклування над фізичною особою, якій не призначено опікуна або піклувальника 1. До встановлення опіки або піклування і призначення опікуна або піклувальника опіку або піклування над фізичною особою здійснює відповідний орган опіки **і** піклування. **2. Орган опіки і піклування до призначення опікуна або піклувальника зобов'язаний невідкладно вжити заходів для:**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1) забезпечення особистих і майнових прав та/або правомірних інтересів підопічного; **2) визначення постійного осідку (місця проживання) або місця тимчасового перебування підопічного;** **3) охорони та управління майном підопічного, зокрема з метою запобігання його пошкодженню або відчуженню;** **4) надання підопічному соціальної, медичної та іншої необхідної допомоги.**
Стаття 66. Опіка або піклування над фізичною особою, яка перебуває у спеціальному закладі 1. Якщо над фізичною особою, яка перебуває у ~~навчальному~~ закладі, закладі охорони здоров'я або закладі соціального захисту населення, не встановлено опіку чи піклування або не призначено опікуна чи піклувальника, опіку або піклування над нею здійснює цей заклад.	**Стаття 75.** Опіка або піклування над фізичною особою, яка **проживає** у спеціальному закладі 1. Якщо над фізичною особою, яка проживає в закладі охорони здоров'я, закладі **освіти,** закладі соціального захисту населення, не встановлено опіку або піклування, їй не призначено опікуна або піклувальника, опіку або піклування над такою особою здійснює адміністрація закладу, в якому вона проживає. **2. Порядок здійснення опіки або піклування адміністрацією закладу, визначеного частиною першою цієї статті, порядок її взаємодії з органами опіки і піклування визначає Кабінет Міністрів України.**
Стаття 67. Права та обов'язки опікуна	**Стаття 76.** Права і обов'язки опікуна

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Опікун зобов’язаний дбати про підопічного, про створення йому необхідних побутових умов, забезпечення його доглядом та лікуванням. Опікун малолітньої особи зобов’язаний дбати про її виховання, навчання та розвиток. 2. Опікун має право вимагати повернення підопічного від осіб, які тримають його без законної підстави. 3. Опікун вчиняє правочини від імені та в інтересах підопічного. 4. Опікун зобов’язаний вживати заходів щодо захисту цивільних прав та інтересів підопічного.	1. Опікун зобов’язаний дбати про підопічного, про створення для нього необхідних побутових умов, забезпечення йому догляду і лікування. **Опікун малолітньої дитини зобов’язаний дбати про її виховання, піклуватися про її здоров’я, фізичний, психічний, духовний розвиток, забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти.** **2. Опікун не має права перешкоджати спілкуванню дитини з її батьками та іншими родичами, крім випадків, якщо таке спілкування суперечить інтересам дитини.** 3. Опікун має право вимагати повернення підопічного від осіб, які тримають його без законної підстави. 4. Опікун вчиняє правочини від імені та в інтересах підопічного. 5. Опікун зобов’язаний вживати заходів для захисту цивільних прав та **правомірних** інтересів підопічного. **6. Опікун зобов’язаний щороку подавати до органу опіки і піклування звіт про стан здоров’я підопічного, умови його проживання та про правочини, вчинені з майном підопічного.**
Стаття 68. Правочини, які не може вчиняти опікун 1. Опікун, його дружина, чоловік та близькі родичі (батьки, діти, брати, сестри) не можуть укладати з підопічним договорів, крім передання майна підопічному у	**Стаття 77.** Правочини, **яких** не може вчиняти опікун 1. Опікун, його дружина, чоловік та близькі родичі (батьки, діти, брати, сестри) не можуть укладати з підопічним договорів, крім передання підопічному майна у

Чинна редакція	Запропонована редакція
власність за договором дарування або у безоплатне користування за договором позички. 2. Опікун не може здійснювати дарування від імені підопічного, а також зобов'язуватися від його імені порукою.	власність за договором дарування або в безоплатне користування за договором позички. 2. Опікун не може укладати договір дарування або в інший спосіб брати зобов**'**язання від імені підопічного, **зокрема щодо обтяження майна підопічного.**
Стаття 69. Права та обов'язки піклувальника 1. Піклувальник над неповнолітньою особою зобов'язаний дбати про створення для неї необхідних побутових умов, про її виховання, навчання та розвиток. Піклувальник над фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, зобов'язаний дбати про її лікування, створення необхідних побутових умов. 2. Піклувальник дає згоду на вчинення підопічним правочинів відповідно до статей 32 та 37 цього Кодексу. 3. Піклувальник зобов'язаний вживати заходів щодо захисту цивільних прав та інтересів підопічного.	**Стаття 78.** Права і обов'язки піклувальника 1. Піклувальник неповнолітньої дитини зобов'язаний дбати про створення для неї необхідних побутових умов, **про її виховання, піклуватися про її здоров'я, фізичний, психічний, емоційний, соціальний та духовний розвиток, забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти.** Піклувальник фізичної особи, цивільну дієздатність якої обмежено, зобов'язаний дбати про її лікування, створення **для неї** необхідних побутових умов. **2. Піклувальник не має права перешкоджати спілкуванню дитини з її батьками та іншими родичами, крім випадків, якщо таке спілкування суперечить інтересам дитини.** 3. Піклувальник надає згоду на вчинення підопічним правочинів відповідно до статей **38 і 43** цього Кодексу. 4. Піклувальник зобов'язаний вживати заходів для захисту цивільних прав та **правомірних** інтересів підопічного.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 70. Правочини, на вчинення яких піклувальник не може давати згоду 1. Піклувальник не може давати згоду на укладення договорів між підопічним та своєю дружиною (своїм чоловіком) або своїми близькими родичами, крім передання майна підопічному у власність за договором дарування або у безоплатне користування на підставі договору позички.	**Стаття 79**. Правочини, на вчинення яких піклувальник не може надавати згоду 1. Піклувальник не може надавати згоду на укладення договору між підопічним і своєю дружиною (своїм чоловіком) або своїми близькими родичами, крім передання підопічному майна у власність за договором дарування або в безоплатне користування на підставі договору позички.
Стаття 71. Правочини, які вчиняються з дозволу органу опіки та піклування 1. Опікун не має права без дозволу органу опіки та піклування: 1) відмовитися від прав на майно підопічного, у тому числі речових прав на нерухоме майно, що підлягають державній реєстрації; 2) видавати письмові зобов'язання від імені підопічного; 3) вчиняти правочини щодо: об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких є підопічний; відчуження (у тому числі шляхом міни або внесення (передачі) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна,	**Стаття 80.** Правочини, які вчиняються з дозволу органу опіки і піклування 1. Опікун не має права без дозволу органу опіки і піклування: **1) відмовлятися від будь-яких речових прав підопічного;** **2) зобов'язуватися від імені підопічного, зокрема щодо обтяження майна підопічного;** 3) вчиняти правочини щодо: нерухомої речі, власником або користувачем яких є підопічний; відчуження (**зокрема** у спосіб міни або внесення (передання) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна,

Чинна редакція	Запропонована редакція
зокрема транспортних засобів, власником якого є підопічний. 2. Піклувальник має право дати згоду на вчинення правочинів, передбачених частиною першою цієї статті, лише з дозволу органу опіки та піклування.	зокрема транспортних засобів, власником яких є підопічний. 2. Піклувальник має право надавати згоду на вчинення правочинів, **визначених** частиною першою цієї статті, лише з дозволу органу опіки і піклування. **3. Рішення про надання дозволу, визначеного частиною другою цієї статті, орган опіки і піклування ухвалює за результатами перевірки, яку проводить протягом не більш як одного місяця з дня надходження звернення за отриманням дозволу.**
Стаття 72. Управління майном особи, над якою встановлено опіку 1. Опікун зобов'язаний дбати про збереження та використання майна підопічного в його інтересах. 2. Якщо малолітня особа може самостійно визначити свої потреби та інтереси, опікун, здійснюючи управління її майном, повинен враховувати її бажання. 3. Опікун самостійно здійснює витрати, необхідні для задоволення потреб підопічного, за рахунок пенсії, аліментів, відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, допомоги на підопічну дитину та інших соціальних виплат, призначених на підопічну дитину відповідно до законів України, доходів від майна підопічного тощо.	**Стаття 81.** Управління майном фізичної особи, над якою встановлено опіку 1. Опікун зобов'язаний дбати про збереження і використання майна підопічного в інтересах підопічного. 2. Якщо малолітня **дитина** здатна самостійно визначати свої потреби та інтереси, опікун повинен здійснювати управління її майном з урахуванням її бажання. 3. Опікун самостійно **несе** витрати на задоволення потреб підопічного за рахунок пенсії, аліментів, відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, призначених підопічному, допомоги на підопічну дитину та інших соціальних виплат, призначених відповідно до **законодавства**, доходів від майна підопічного тощо. 4. Якщо підопічний є власником нерухомого майна або майна, яке потребує постійного управління, опікун з

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Якщо підопічний є власником нерухомого майна або майна, яке потребує постійного управління, опікун може з дозволу органу опіки та піклування управляти цим майном або передати його за договором в управління іншій особі.	дозволу органу опіки і піклування може управляти таким майном або передати його в управління іншій особі на підставі договору. **5. Неналежне виконання опікуном своїх обов'язків щодо управління майном підопічного є підставою для покладення на нього обов'язку відшкодування майнової шкоди, завданої підопічному.** **6. Опікун зобов'язаний щороку подавати до органу опіки і піклування звіт про використання грошових коштів підопічного.**
Стаття відсутня	**Стаття 82. Контроль органу опіки і піклування за додержанням прав підопічного, а також прав дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах** **1. Орган опіки і піклування контролює умови проживання, лікування підопічного, а також умови виховання і навчання дитини, над якою встановлено опіку або піклування, відповідно до актів цивільного законодавства, визначених статтею 4 цього Кодексу.** **2. У разі встановлення над фізичною особою опіки або піклування, влаштування дитини до прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, закладу інституційного догляду і виховання або ухвалення рішення про визнання дитини такою, що перебуває у складних життєвих обставинах, орган опіки і піклування надсилає до уповноваженого органу, що**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, повідомлення про нерухоме майно, право власності або право користування яким відповідно до закону чи договору має підопічний, за місцезнаходженням такого майна.
Стаття 73. Право опікуна та піклувальника на плату за виконання ними своїх обов'язків 1. Підстави виникнення права на оплату послуг опікуна та піклувальника, її розмір та порядок виплати ~~встановлюються Кабінетом Міністрів України.~~	**Стаття 83.** Право на **оплату послуг** опікуна, піклувальника 1. Підстави виникнення права на оплату послуг опікуна, піклувальника, розмір і порядок проведення виплат **визначає законодавство**.
Стаття 74. Опіка над майном 1. Якщо у особи, над якою встановлено опіку чи піклування, є майно, що знаходиться в іншій місцевості, опіка над цим майном встановлюється органом опіки та піклування за місцезнаходженням майна. Опіка над майном встановлюється також в інших випадках, встановлених законом.	**Стаття 84.** Опіка над майном 1. Якщо особі, над якою встановлено опіку або піклування, належить майно, розміщене в іншій місцевості, опіку над таким майном встановлює орган опіки і піклування за місцезнаходженням майна.
Стаття 75. Звільнення опікуна та піклувальника 1. Суд, якщо він призначив опікуна чи піклувальника, або орган опіки та піклування за заявою особи звільняє її від повноважень опікуна або піклувальника. Ця заява розглядається судом або органом опіки та піклування протягом одного місяця.	**Стаття 85.** Звільнення опікуна, піклувальника **1. Орган опіки і піклування, що призначив опікуна або піклувальника, звільняє фізичну особу від виконання відповідних повноважень за її особистою заявою і призначає підопічному іншого опікуна або піклувальника. Орган опіки і піклування розглядає**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Особа виконує повноваження опікуна або піклувальника до винесення рішення про звільнення її від повноважень опікуна або піклувальника чи до закінчення місячного строку від дня подання заяви, якщо вона не була розглянута протягом цього строку. 2. Суд, якщо він призначив піклувальника, або орган опіки та піклування може звільнити піклувальника від його повноважень за заявою особи, над якою встановлено піклування. 3. За заявою органу опіки та піклування суд може звільнити особу від повноважень опікуна або піклувальника у разі невиконання нею своїх обов'язків, порушення прав підопічного, а також у разі поміщення підопічного до навчального закладу, закладу охорони здоров'я або закладу соціального захисту.	**таку заяву протягом тридцяти календарних днів з дня її надходження.** **Фізична особа виконує повноваження опікуна або піклувальника до ухвалення органом опіки і піклування рішення про звільнення її від виконання відповідних повноважень або до спливу тридцять календарних днів з дня подання нею заяви, якщо заяву не розглянуто протягом зазначеного строку.** **2. Суд, що призначив опікуна або піклувальника, звільняє фізичну особу від виконання відповідних повноважень за її особистою заявою і призначає підопічному іншого опікуна або піклувальника за поданням органу опіки і піклування. Суд розглядає таку заяву протягом тридцяти календарних з дня її надходження.** **3. Орган опіки і піклування, що призначив піклувальника, за заявою фізичної особи, над якою встановлено піклування, може звільнити піклувальника від виконання відповідних повноважень і призначити підопічному іншого піклувальника.** **4. Суд, що призначив піклувальника, за заявою фізичної особи, над якою встановлено піклування, може звільнити піклувальника від виконання відповідних повноважень і призначити підопічному іншого піклувальника за поданням органу опіки і піклування.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5. **Суд, що призначив опікуна або піклувальника,** за заявою органу опіки і піклування може звільнити **фізичну** особу **від виконання відповідних** повноважень у разі невиконання нею своїх обов'язків, порушення прав підопічного, а також у разі поміщення підопічного до закладу освіти, закладу охорони здоров'я, закладу соціального захисту **і призначити підопічному іншого опікуна або піклувальника за поданням органу опіки і піклування.**
Стаття 76. Припинення опіки 1. Опіка припиняється у разі передачі малолітньої особи батькам (усиновлювачам). 2. Опіка припиняється у разі досягнення підопічним чотирнадцяти років. У цьому разі особа, яка здійснювала обов'язки опікуна, стає піклувальником без спеціального рішення щодо цього. 3. Опіка припиняється у разі поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною.	**Стаття 86.** Припинення опіки 1. Опіка є припиненою у разі передання малолітньої **дитини** батькам або **усиновлювачам**. 2. Опіка є припиненою після досягнення підопічним чотирнадцятирічного віку. У такому разі **фізична** особа, яка здійснювала обов'язки опікуна, стає піклувальником підопічного без ухвалення окремого рішення. 3. Опіка є припиненою у разі поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яку було визнано недієздатною. **4. Опіка є припиненою у разі смерті підопічного або оголошення його померлим.** **5.** Опіка є припиненою **у разі смерті опікуна або оголошення його померлим.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	6. Опіка є припиненою **у разі визнання опікуна обмежено дієздатним, недієздатним або безвісно відсутнім.**
Стаття 77. Припинення піклування 1. Піклування припиняється у разі: 1) досягнення фізичною особою повноліття; 2) реєстрації шлюбу неповнолітньої особи; 3) надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності; 4) поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена.	**Стаття 87.** Припинення піклування 1. Піклування є припиненим у разі: 1) досягнення **дитиною** повноліття; 2) реєстрації шлюбу неповнолітньої **дитини**; 3) надання неповнолітній **дитині** повної цивільної дієздатності; 4) поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільну дієздатність якої було обмежено; **5) смерті підопічного або оголошення його померлим;** **6) смерті піклувальника або оголошення його померлим;** **7) визнання піклувальника обмежено дієздатним, недієздатним або безвісно відсутнім;** **8) усиновлення підопічного.** **2. У разі припинення піклування орган опіки і піклування зобов'язаний невідкладно вирішити питання про подальший захист цивільних прав та правомірних інтересів фізичної особи, над якою було встановлено піклування, зокрема у спосіб призначення іншого піклувальника, передачі на усиновлення або застосування інших форм юридичного захисту.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 78. Надання дієздатній фізичній особі допомоги у здійсненні її прав та виконанні обов’язків 1. Дієздатна фізична особа, яка за станом здоров’я не може самостійно здійснювати свої права та виконувати обов’язки, має право обрати собі помічника. Помічником може бути дієздатна фізична особа. За заявою особи, яка потребує допомоги, ім’я її помічника реєструється органом опіки та піклування, що підтверджується відповідним документом. 2. Помічник має право на одержання пенсії, аліментів, заробітної плати, поштової кореспонденції, що належать фізичній особі, яка потребує допомоги. 3. Помічник має право вчиняти дрібні побутові правочини в інтересах особи, яка потребує допомоги, відповідно до наданих йому повноважень. 4. Помічник представляє особу в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування та організаціях, діяльність яких пов’язана з обслуговуванням населення. Помічник може представляти фізичну особу в суді лише на підставі окремої довіреності. 5. Послуги помічника є оплатними, якщо інше не визначено за домовленістю сторін. ~~6. Помічник може бути у будь-який час відкликаний особою, яка потребувала допомоги. У цьому разі повноваження помічника припиняються.~~	**Стаття 88.** Надання дієздатній фізичній особі допомоги у здійсненні її прав і виконанні обов’язків 1. Дієздатна фізична особа, яка за станом здоров’я не може самостійно здійснювати свої права і виконувати обов’язки (далі – фізична особа, яка потребує допомоги), має право обрати собі помічника. Помічником може бути дієздатна фізична особа. За заявою фізичної особи, яка потребує допомоги, орган опіки і піклування проводить реєстрацію помічника, що підтверджує відповідний документ. 2. Помічник має право на одержання пенсії, аліментів, заробітної плати, поштової кореспонденції, що належать фізичній особі, яка потребує допомоги. 3. Помічник має право вчиняти дрібні побутові правочини в інтересах фізичної особи, яка потребує допомоги, за її дорученням. 4. Помічник представляє фізичну особу, яка потребує допомоги, в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування та у відносинах з юридичними особами, діяльність яких пов’язана з обслуговуванням населення. Помічник може представляти фізичну особу, яка потребує допомоги, в суді лише на підставі довіреності. **5. Помічник зобов’язаний:** **1) діяти лише в інтересах фізичної особи, яка потребує допомоги;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2) вести облік фінансових операцій та розпоряджання майном фізичної особи, яка потребує допомоги, за її дорученням; **3) не допускати конфлікту інтересів та будь-яких зловживань.** 6. Послуги помічника є оплатними, **якщо іншого не встановлює домовленість сторін.** **7. Фізична особа, яка потребує допомоги, може у будь-який час відкликати помічника, подавши відповідну заяву до органу опіки і піклування.**
Стаття відсутня	**Стаття 89. Фахівець із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб** **1. Ветерани війни, члени їхніх сімей, члени сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, інші демобілізовані особи мають право на підтримку фахівця із супроводу ветеранів війни і демобілізованих осіб порядком та на умовах, визначених статтею 88 цього Кодексу, якщо іншого не встановлює закон.** **2. Особливості юридичного статусу фахівця із супроводу ветеранів війни і демобілізованих осіб, перелік безоплатних заходів із підтримки, що їх здійснює такий фахівець, визначає законодавство.**
Стаття 79. Оскарження дій опікуна, рішень органу опіки та піклування	**Стаття 90.** Оскарження дій опікуна, рішень органу опіки і піклування

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Дії опікуна можуть бути оскаржені заінтересованою особою, в тому числі родичами підопічного, до органу опіки та піклування або до суду. 2. Рішення органу опіки та піклування може бути оскаржено до відповідного органу, якому підпорядкований орган опіки та піклування, або до суду.	1. Дії опікуна може оскаржити заінтересована особа, зокрема родич підопічного, до органу опіки і піклування або до суду. 2. Рішення органу опіки і піклування може бути оскаржено до органу, якому підпорядкований орган опіки і піклування, або до суду. **3. На час розгляду скарги суд або орган опіки і піклування може застосувати тимчасові заходи, зокрема тимчасово обмежити повноваження опікуна або піклувальника, якщо існує загроза порушення прав підопічного.** **4. Орган опіки і піклування ухвалює мотивоване рішення про задоволення або відмову в задоволенні скарги та обов'язково повідомляє про це скаржнику і особі, над якою встановлено опіку або піклування.**
Підрозділ 2. ЮРИДИЧНА ОСОБА	Підрозділ 2. ЮРИДИЧНА ОСОБА
Глава 7. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЮРИДИЧНУ ОСОБУ	Глава 7. **Загальні приписи про юридичну особу**
Стаття 80. Поняття юридичної особи 1. Юридичною особою є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку. Юридична особа наділяється цивільною правоздатністю і дієздатністю, може бути позивачем та відповідачем у суді.	**Стаття 91.** Поняття юридичної особи 1. Юридична особа – це організація, **наділена цивільною правоздатністю і дієздатністю на підставах, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 81. Види юридичних осіб 1. Юридична особа може бути створена шляхом об’єднання осіб та (або) майна. 2. Юридичні особи, залежно від порядку їх створення, поділяються на юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права. Юридична особа приватного права створюється на підставі установчих документів відповідно до статті 87 цього Кодексу. Юридична особа приватного права може створюватися та діяти на підставі модельного статуту в порядку, визначеному законом. Юридична особа публічного права створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування. 3. Цим Кодексом встановлюються порядок створення, організаційно-правові форми, правовий статус юридичних осіб приватного права. Порядок утворення та правовий статус юридичних осіб публічного права встановлюються Конституцією України та законом. 4. Юридична особа може бути створена шляхом примусового поділу (виділу) у випадках, встановлених законом.	**Стаття 92.** Види юридичних осіб **1. Юридичні особи залежно від порядку їх створення та інших критеріїв, установлених цим Кодексом та/або іншим законом, поділяють на юридичних осіб приватного права і юридичних осіб публічного права.** 2. Цей Кодекс **визначає** порядок створення, організаційно-юридичні форми, **юридичний** статус, **а також підстави і порядок припинення юридичних осіб приватного права.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 82. Участь юридичних осіб публічного права у цивільних відносинах 1. На юридичних осіб публічного права у цивільних відносинах поширюються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено законом.	*Перенесено до частини четвертої статті 188 та частини другої статті 189*
Стаття 83. Організаційно-правові форми юридичних осіб 1. Юридичні особи можуть створюватися у формі товариств, установ та в інших формах, встановлених законом. 2. Товариством є організація, створена шляхом об'єднання осіб (учасників), які мають право участі у цьому товаристві. Товариство може бути створено однією особою, якщо інше не встановлено законом. Товариства поділяються на підприємницькі та непідприємницькі. 3. Установою є організація, створена однією або кількома особами (засновниками), які не беруть участі в управлінні нею, шляхом об'єднання (виділення) їхнього майна для досягнення мети, визначеної засновниками, за рахунок цього майна. Особливості правового статусу окремих видів установ встановлюються законом. 4. Положення цієї глави застосовуються до всіх товариств та установ, якщо інші правила для окремих видів товариств або установ не встановлені законом.	**Стаття 93.** Організаційно-юридичні форми юридичних осіб **приватного права** 1. Юридичну особу **приватного права створюють у формі товариства або установи.** 2. Товариство – це організація, створена через об'єднання осіб (учасників), які мають право участі в ньому. Товариство може створити одна особа, якщо іншого не **визначено** законом. Товариства поділяють на підприємницькі та непідприємницькі. 3. Установа – це організація, створена однією або кількома особами (засновниками), які не беруть участі в управлінні нею, через об'єднання (виділення) їхнього майна для досягнення мети, визначеної засновниками, за рахунок такого майна. Особливості **юридичного** статусу окремих видів установ **визначає** закон. 4. Приписи цієї глави застосовують до всіх товариств і установ, якщо іншого не визначено законом.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 84. Підприємницькі товариства 1. Товариства, які здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку та наступного його розподілу між учасниками (підприємницькі товариства), можуть бути створені лише як господарські товариства (повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство) або виробничі кооперативи чи сільськогосподарські кооперативи, сільськогосподарські кооперативні об'єднання, що діють з метою одержання прибутку.	**Стаття 94.** Підприємницьке товариство **1. Підприємницьке товариство – це товариство, яке провадить підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку і подальшого його розподілу між учасниками.** **2. Підприємницьке товариство може бути створено як корпоративне товариство (акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство) або як підприємницький кооператив.** **3. Вид підприємницького товариства обов'язково зазначається в його найменуванні.**
Стаття 85. Непідприємницькі товариства 1. Непідприємницьким товариством є товариство, діяльність якого спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів і яке не має на меті одержання прибутку для його подальшого розподілу між учасниками. Учасники непідприємницького товариства не можуть брати участі в розподілі прибутку такого товариства. Виплата дивідендів непідприємницьким товариством забороняється.	**Стаття 95.** Непідприємницьке товариство 1. Непідприємницьке товариство – це товариство, діяльність якого спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів і яке не має на меті одержання прибутку **з подальшим його** розподілом між учасниками. Учасники непідприємницького товариства не можуть брати участі в розподілі прибутку такого товариства. Виплату дивідендів непідприємницьким товариством заборонено.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Особливості корпоративного управління в непідприємницьких товариствах визначаються в їхніх установчих документах з урахуванням положень цієї статті та інших актів цивільного законодавства. На непідприємницьке товариство, єдиним учасником (засновником) якого є держава або територіальна громада, поширюються вимоги щодо корпоративного управління, визначені для господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі. 3. Особливості правового статусу окремих видів непідприємницьких товариств встановлюються законом.	2. Особливості корпоративного управління в непідприємницьких товариствах визначають їхні установчі документи з урахуванням приписів цієї статті та інших актів цивільного законодавства. На непідприємницьке товариство, єдиним учасником (засновником) якого є держава або територіальна громада, поширюють вимоги щодо корпоративного управління, визначені для **корпоративних** товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі. **3. Вид непідприємницького товариства обов'язково зазначається в його найменуванні.** 4. Особливості **юридичного** статусу окремих видів непідприємницьких товариств **визначає** закон.
Стаття 86. Здійснення підприємницької діяльності непідприємницькими товариствами та установами 1. Непідприємницькі товариства ~~(сільськогосподарські кооперативи та сільськогосподарські кооперативні об'єднання, що діють без мети одержання прибутку, інші кооперативи, крім виробничих, об'єднання громадян, державні та комунальні некомерційні товариства тощо)~~ та установи можуть, поряд із своєю основною діяльністю, здійснювати підприємницьку діяльність, якщо інше не встановлено законом і якщо така діяльність відповідає меті, для якої вони були створені, та сприяє її досягненню.	**Стаття 96.** Підприємницька діяльність непідприємницьких товариств і установ 1. Непідприємницькі товариства і установи можуть водночас із своєю основною діяльністю **провадити** підприємницьку діяльність, якщо іншого не визначено законом, за умови що така діяльність відповідає меті, для якої їх створено, та сприяє її досягненню.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 87. Створення юридичної особи 1. Для створення юридичної особи її учасники (засновники) розробляють установчі документи, які викладаються письмово і підписуються всіма учасниками (засновниками), якщо законом не встановлений інший порядок їх затвердження. Юридична особа приватного права може створюватися та здійснювати діяльність на підставі модельного статуту, затвердженого Кабінетом Міністрів України, а у випадках, передбачених законом, - Національним банком України, що після його прийняття учасниками стає установчим документом. Засновники (учасники) юридичної особи, утвореної на підставі модельного статуту, можуть у встановленому законом порядку затвердити статут, який є установчим документом, та провадити діяльність на його підставі. 2. Установчим документом товариства є затверджений учасниками статут або засновницький договір між учасниками, якщо інше не встановлено законом. Товариство, створене однією особою, діє на підставі статуту, затвердженого цією особою. 3. Установа створюється на підставі ~~індивідуального або спільного~~ установчого акта, складеного засновником (засновниками). ~~Установчий акт може міститися також і в заповіті~~. До створення установи установчий акт, складений	**Стаття 97.** Створення юридичної особи **1. Юридичну особу створюють через об'єднання осіб та/або майна.** **2.** Для створення юридичної особи її учасники (засновники) розробляють установчі документи, викладають їх **письмово** і підписують усі учасники (засновники), якщо закон не встановив іншого порядку затвердження установчих документів. **3.** Установчим документом товариства є затверджений учасниками статут або засновницький договір між учасниками, якщо іншого не встановлено законом. Юридичну особу приватного права може бути створено і вона може **провадити** діяльність на підставі модельного статуту, затвердженого **уповноваженим органом державної влади**, який після його ухвалення учасниками стає установчим документом. Товариство, створене однією особою, діє на підставі статуту, який затвердила така особа. **4.** Установу створюють на підставі установчого акта, складеного засновником або засновниками (договір, меморандум, протокол, заповіт, розпорядчий акт тощо). До створення установи установчий акт, складений однією або кількома особами, може скасувати засновник (засновники). **5.** Юридичну особу **є** створеною з дня її державної реєстрації.

Чинна редакція	Запропонована редакція
однією або кількома особами, може бути скасований засновником (засновниками). 4. Юридична особа вважається створеною з дня її державної реєстрації.	
Стаття 88. Вимоги до змісту установчих документів 1. У статуті товариства вказуються найменування юридичної особи, органи управління товариством, їх компетенція, порядок прийняття ними рішень, порядок вступу до товариства та виходу з нього, якщо додаткові вимоги щодо змісту статуту не встановлені цим Кодексом або іншим законом. 2. У засновницькому договорі товариства визначаються зобов'язання учасників створити товариство, порядок їх спільної діяльності щодо його створення, умови передання товариству майна учасників, якщо додаткові вимоги щодо змісту засновницького договору не встановлені цим Кодексом або іншим законом. 3. В установчому акті установи вказується її мета, визначаються майно, яке передається установі, необхідне для досягнення цієї мети, структура управління установою. Якщо в установчому акті, який міститься у заповіті, відсутні окремі із зазначених вище положень, їх встановлює орган, що здійснює державну реєстрацію.	**Стаття 98.** Вимоги до змісту установчих документів 1. Статут товариства **визначає** найменування юридичної особи, органи управління товариством, їх компетенцію, порядок ухвалення ними рішень, порядок вступу до товариства та виходу з нього **(крім статуту акціонерного товариства)**, якщо додаткові вимоги щодо змісту статуту не встановлено цим Кодексом або іншим законом. 2. Засновницький договір товариства визначає зобов'язання учасників створити товариство, порядок їхньої спільної діяльності щодо його створення, умови передання товариству майна учасників, якщо додаткові вимоги щодо змісту засновницького договору не встановлено цим Кодексом або іншим законом. **Засновницький договір є установчим документом лише для повного товариства і командитного товариства.** 3. Установчий акт установи **визначає** її мету, майно, яке передають установі, необхідне для досягнення цієї мети, структуру управління установи. Якщо в установчому акті, включеному до заповіту, **немає** окремих із зазначених

Чинна редакція	Запропонована редакція
	приписів, їх встановлює орган, що здійснює державну реєстрацію.
Стаття 89. Державна реєстрація юридичної особи 1. Юридична особа підлягає державній реєстрації у порядку, встановленому законом. Дані державної реєстрації включаються до єдиного державного реєстру, відкритого для загального ознайомлення. 2. Підстави для відмови у проведенні державної реєстрації юридичної особи встановлюються законом. Відмова у проведенні державної реєстрації юридичної особи з інших підстав, ніж встановлені законом, не допускається. 3. Відмова у державній реєстрації, а також зволікання з її проведенням можуть бути оскаржені до суду. 4. До єдиного державного реєстру вносяться відомості про організаційно-правову форму юридичної особи, її найменування, місцезнаходження, органи управління, філії та представництва, мету установи, а також інші відомості, встановлені законом. 5. Зміни до установчих документів юридичної особи, які стосуються відомостей, включених до єдиного державного реєстру, набирають чинності для третіх осіб з дня їх державної реєстрації. Юридичні особи та їх учасники не мають права посилатися на відсутність державної реєстрації	**Стаття 99.** Державна реєстрація юридичної особи 1. Юридична особа підлягає державній реєстрації порядком, що його **визначено** законом. Дані державної реєстрації вносять до єдиного державного реєстру, відкритого для загального ознайомлення**, крім випадків, установлених законом**. 2. Підстави для відмови у державній реєстрації юридичної особи **визначає** закон. Відмову в державній реєстрації юридичної особи з інших підстав, ніж визначені законом, **заборонено.** 3. Відмову в державній реєстрації, зволікання з проведенням державної реєстрації може бути оскаржено до суду. 4. До єдиного державного реєстру вносять відомості про організаційно-юридичну форму юридичної особи, її найменування, **осідок** (місцезнаходження**),** органи управління, філії та представництва, мету діяльності установи та інші відомості, **визначені** законом. 5. Зміни до установчих документів юридичної особи, що зумовлюють зміну відомостей, внесених до єдиного державного реєстру, набирають чинності для третіх осіб з дня їх державної реєстрації. Юридичні особи та їхні учасники не мають права посилатися на відсутність

Чинна редакція	Запропонована редакція
таких змін у відносинах із третіми особами, які діяли з урахуванням цих змін.	державної реєстрації змін до установчих документів у відносинах з третіми особами, які діяли з урахуванням таких змін. **6. Відомості про державну реєстрацію військових частин, установ, організацій, органів військового управління Збройних Сил України, інших створених відповідно до закону військових формувань, юридичних осіб оборонно-промислового комплексу, що становлять інформацію з обмеженим доступом, не підлягають оприлюдненню у загальнодоступних відомостях публічних електронних реєстрів (зокрема як відкриті дані).**
Стаття 90. Найменування юридичної особи 1. Юридична особа повинна мати ~~своє~~ найменування, яке містить інформацію про її організаційно-правову форму та назву. Найменування установи має містити інформацію про характер її діяльності. Юридична особа може мати крім повного найменування скорочене найменування. 2. Юридична особа, що є підприємницьким товариством, може мати комерційне (~~фірмове~~) найменування. Комерційне (~~фірмове~~) найменування юридичної особи може бути зареєстроване у порядку, встановленому законом.	**Стаття 100.** Найменування юридичної особи 1. Юридична особа визначає своє найменування, яке містить інформацію про її організаційно-юридичну форму і назву. Найменування установи має містити інформацію про характер її діяльності. Юридична особа може мати, крім повного найменування, скорочене найменування. 2. Юридична особа, що є підприємницьким товариством, може мати комерційне найменування. Комерційне найменування юридичної особи **є охоронюваним як об'єкт права інтелектуальної власності відповідно до цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Найменування юридичної особи вказується в її установчих документах і вноситься до єдиного державного реєстру. 5. Юридична особа не має права використовувати найменування іншої юридичної особи.	3. Найменування юридичної особи **зазначають** у її установчих документах і вносять до єдиного державного реєстру. 4. Юридична особа не має права використовувати найменування іншої юридичної особи.
Стаття 91. Цивільна правоздатність юридичної особи 1. Юридична особа здатна мати такі ~~ж~~ цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа, крім тих, ~~які~~ за своєю природою можуть належати лише людині. 2. Цивільна правоздатність юридичної особи може бути обмежена лише за рішенням суду. 3. Юридична особа може здійснювати окремі види діяльності, перелік яких встановлюється законом, після одержання нею спеціального дозволу (ліцензії). 4. Цивільна правоздатність юридичної особи виникає з моменту її створення і припиняється з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення.	**Стаття 101.** Цивільна правоздатність юридичної особи 1. Юридична особа здатна мати такі **самі** цивільні права і обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа, крім тих, **що** за своєю природою можуть належати лише людині. 2. Цивільну правоздатність юридичної особи може бути обмежено лише за рішенням суду. 3. Юридична особа може **провадити** окремі види діяльності, перелік яких **визначає** закон, лише після одержання ~~нею~~ спеціального дозволу (ліцензії). 4. Цивільна правоздатність юридичної особи виникає з дня її створення і є припиненою з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення.
Стаття 92. Цивільна дієздатність юридичної особи 1. Юридична особа набуває цивільних прав та обов'язків і здійснює їх через свої органи, які діють відповідно до установчих документів та закону. Порядок створення органів юридичної особи встановлюється установчими документами та законом.	**Стаття 102.** Цивільна дієздатність юридичної особи 1. Юридична особа набуває цивільних прав і обов'язків та здійснює їх через свої органи **та/або посадових осіб**, які діють відповідно до установчих документів і закону. Порядок створення органів юридичної особи **визначають** установчі документи і закон.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. У випадках, встановлених законом, юридична особа може набувати цивільних прав та обов’язків і здійснювати їх через своїх учасників.	2. У випадках, встановлених законом, юридична особа може набувати цивільних прав і обов’язків та здійснювати їх через своїх учасників.
3. Орган або особа, яка відповідно до установчих документів юридичної особи чи закону виступає від її імені, а також яка є членом колегіального виконавчого органу юридичної особи, з моменту її вступу на посаду набуває обов’язків щодо такої юридичної особи, зокрема зобов’язана діяти виключно в інтересах юридичної особи, добросовісно і розумно, у межах повноважень, наданих статутом юридичної особи і законодавством, і у спосіб, який, на її добросовісне переконання, сприятиме досягненню мети діяльності юридичної особи, у тому числі уникаючи конфлікту інтересів. Члени наглядової ради або ради директорів юридичної особи мають такі самі обов’язки щодо відповідної юридичної особи та повинні діяти в інтересах цієї юридичної особи та всіх її власників (акціонерів, учасників).	3. Орган юридичної особи або особа, яка відповідно до установчих документів чи закону діє від імені юридичної особи, а також особа, яка є членом колегіального виконавчого органу юридичної особи, з моменту вступу на посаду набуває обов’язків щодо такої юридичної особи, зокрема зобов’язана діяти добросовісно і розумно, лише в інтересах юридичної особи, у межах повноважень, визначених статутом юридичної особи і законодавством, у спосіб, який, на її добросовісне переконання, сприятиме досягненню мети діяльності юридичної особи, **зокрема** із запобіганням виникненню конфлікту інтересів. Члени наглядової ради або ради директорів юридичної особи мають такі самі обов’язки щодо відповідної юридичної особи та повинні діяти в інтересах такої юридичної особи та всіх її власників (акціонерів, учасників).
У відносинах із третіми особами обмеження повноважень щодо представництва юридичної особи не має юридичної сили, крім випадків, якщо юридична особа доведе, що третя особа знала чи за всіма обставинами не могла не знати про такі обмеження.	У відносинах із третіми особами обмеження повноважень щодо представництва юридичної особи не має юридичної сили, крім випадків, якщо юридична особа доведе, що третя особа знала або з урахуванням всіх обставин не могла не знати про такі обмеження.
4. Якщо члени органу юридичної особи та інші особи, які відповідно до закону чи установчих документів виступають від імені юридичної особи, порушують свої обов’язки щодо	4. Якщо члени органу юридичної особи та інші особи, які відповідно до закону або установчих документів діють від імені юридичної особи, порушують свої обов’язки щодо

Чинна редакція	Запропонована редакція
представництва, вони несуть солідарну відповідальність за збитки, завдані ними юридичній особі.	представництва, вони несуть солідарну відповідальність за збитки, завдані ними юридичній особі. 5. До випадків представництва юридичної особи її органами або посадовими особами на підставі установчих документів такої юридичної особи не застосовують приписи глави **14** цього Кодексу.
Стаття 93. Місцезнаходження юридичної особи 1. Місцезнаходженням юридичної особи є фактичне місце ведення діяльності чи розташування офісу, з якого проводиться щоденне керування діяльністю юридичної особи (переважно знаходиться керівництво) та здійснення управління і обліку.	**Стаття 103.** Осідок (місцезнаходження**)** юридичної особи 1. Осідком (місцезнаходженням) юридичної особи є фактичне місце провадження діяльності або розташування офісу, з якого нею керують. **Відомості про осідок (місцезнаходження) юридичної особи підлягають державній реєстрації.** **2. Відомості про осідок (місцезнаходження) військових частин, установ, організацій, органів військового управління Збройних Сил України, інших створених відповідно до закону військових формувань, юридичних осіб оборонно-промислового комплексу, що становлять інформацію з обмеженим доступом, не підлягають оприлюдненню у загальнодоступних відомостях публічних електронних реєстрів (зокрема як відкриті дані).**
Стаття 94. Особисті немайнові права юридичної особи 1. Юридична особа має право на недоторканність її ділової репутації, на таємницю кореспонденції, на	*Перенесено до глави 20*

Чинна редакція	Запропонована редакція
інформацію та інші особисті немайнові права, які можуть їй належати. Особисті немайнові права юридичної особи захищаються відповідно до глави 3 цього Кодексу. 2. Захист особистих немайнових прав юридичної особи у зв'язку із завідомо неправдивим повідомленням або неумисним повідомленням недостовірної інформації щодо її уповноваженої (посадової чи службової) особи про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України "Про запобігання корупції" у порядку, передбаченому цим Законом, здійснюється у такому самому обсязі, що і особистих немайнових прав фізичних осіб.	
Стаття 95. Філії та представництва 1. Філією є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює всі або частину її функцій. 2. Представництвом є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює представництво і захист інтересів юридичної особи. 3. Філії та представництва не є юридичними особами. Вони наділяються майном юридичної особи, що їх утворила, і діють на підставі затвердженого нею положення або на іншій підставі, передбаченій законодавством	**Стаття 104.** Філія та представництво 1. Філія – це відокремлений підрозділ юридичної особи, розташований поза її **осідком (**місцезнаходженням**), що** здійснює всі або частину функцій відповідної юридичної особи. 2. Представництво – це відокремлений підрозділ юридичної особи, розташований поза її **осідком (**місцезнаходженням**), що** здійснює представництво і захист цивільних прав та/або правомірних інтересів відповідної юридичної особи. 3. Філія, представництво не є юридичною особою. Філія, представництво наділені майном юридичної особи, що їх

Чинна редакція	Запропонована редакція
іноземної держави, відповідно до якого утворено юридичну особу, відокремленими підрозділами якої є такі філії та представництва. 4. Керівники філій та представництв призначаються юридичною особою і діють на підставі виданої нею довіреності або на іншій підставі, передбаченій законодавством іноземної держави, відповідно до якого утворено юридичну особу, відокремленими підрозділами якої є такі філії та представництва. 5. Філії та представництва юридичної особи, у тому числі юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, підлягають державній реєстрації у порядку, встановленому законом. Філія та представництво юридичної особи вважаються створеними з дня їх державної реєстрації. 6. Законом можуть бути встановлені вимоги до утворення в Україні філії та представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави. Утворення філії та представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства держави, що визнана відповідно до закону державою-агресором або державою-окупантом, забороняється.	утворила, ~~і~~ діють на підставі **акта** відповідної юридичної особи**.** 4. Керівника філія, представництва призначає юридична особа, він діє на підставі **наданих повноважень**. 5. Філія, представництво юридичної особи **підлягає державній реєстрації порядком, що його встановлено законом.** 6. Закон може встановлювати вимоги до створення в Україні філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави. **Створення** філії, представництва юридичної особи, **створеної** відповідно до законодавства держави, що її визнано відповідно до закону державою-агресором або державою-окупантом, заборонено.
Стаття 96. Відповідальність юридичних осіб 1. Юридична особа самостійно відповідає за своїми зобов’язаннями.	**Стаття 105.** Відповідальність юридичної особи 1. Юридична особа самостійно несе відповідальність за своїми зобов’язаннями.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Юридична особа відповідає за своїми зобов'язаннями усім належним їй майном. 3. Учасник (засновник) юридичної особи не відповідає за зобов'язаннями юридичної особи, а юридична особа не відповідає за зобов'язаннями її учасника (засновника), крім випадків, встановлених установчими документами та законом. 4. Особи, які створюють юридичну особу, несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями, що виникли до її державної реєстрації. Юридична особа відповідає за зобов'язаннями її учасників (засновників), що пов'язані з її створенням, тільки у разі наступного схвалення їхніх дій відповідним органом юридичної особи.	2. Юридична особа несе відповідальність за своїми зобов'язаннями всім належним їй майном. 3. Учасник (засновник) юридичної особи не несе відповідальності за зобов'язаннями юридичної особи, а юридична особа не несе відповідальності за зобов'язаннями її учасника (засновника), крім випадків, **визначених** законом і установчим документом відповідної юридичної особи. 4. Особи, які створюють юридичну особу, несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями, що виникли до ~~її~~ державної реєстрації юридичної особи. Юридична особа несе відповідальність за зобов'язаннями її учасників (засновників), що пов'язані із створенням юридичної особи, лише у разі **подальшого** схвалення їхніх дій відповідним органом юридичної особи.
Стаття 96-1. Права учасників (засновників, акціонерів, пайовиків) юридичних осіб (корпоративні права) 1. Права учасників юридичних осіб (корпоративні права) - це сукупність правомочностей, що належать особі як учаснику (засновнику, акціонеру, пайовику) юридичної особи відповідно до закону та установчих документів товариства. 2. Корпоративні права набуваються особою з моменту набуття права власності на частку (акцію, пай або інший	**Стаття 106. Права учасників юридичної особи** **1. Права учасника юридичної особи – це сукупність правоможностей, що належать особі у зв'язку з її участю в юридичній особі відповідно до закону та установчого документа.** **2. Особа набуває права учасника юридичної особи з моменту набуття права власності на частку (акцію, пай чи інший об'єкт цивільних прав), що засвідчує участь у юридичній особі.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
об’єкт цивільних прав, що засвідчує участь особи в юридичній особі) у статутному капіталі юридичної особи. 3. Учасники (засновники, акціонери, пайовики) юридичної особи мають право у порядку, встановленому установчим документом та законом: 1) брати участь в управлінні юридичною особою у порядку, визначеному установчим документом, крім випадків, встановлених законом; 2) брати участь у розподілі прибутку юридичної особи і одержувати його частину (дивіденди), якщо така юридична особа має на меті одержання прибутку; 3) у випадках, передбачених законом та установчим документом, вийти з юридичної особи; 4) здійснити відчуження часток у статутному (складеному) капіталі товариства, цінних паперів, паїв та інших об’єктів цивільних прав, що засвідчують участь у юридичній особі, у порядку, встановленому законом; 5) одержувати інформацію про діяльність юридичної особи у порядку, встановленому установчим документом; 6) одержати частину майна юридичної особи у разі її ліквідації в порядку та у випадках, передбачених законом, установчим документом (право на ліквідаційну квоту). 4. Учасники юридичних осіб можуть також мати інші права, встановлені статутом та законом. 5. Законом можуть бути встановлені для певних осіб обмеження щодо володіння корпоративними правами.	**3. Учасник юридичної особи має право порядком, що його визначено законом і установчим документом:** **1) брати участь в управлінні юридичною особою;** **2) отримувати інформацію про діяльність юридичної особи;** **3) вийти з юридичної особи, крім випадків, визначених законом;** **4) отримати ліквідаційну квоту, крім випадків, визначених законом.** **4. Учасник юридичної особи може мати й інші права, визначені законом і установчим документом.** **5. Закон може визначати обмеження щодо здійснення окремих прав учасника юридичної особи.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Законом можуть бути встановлені умови та/або обмеження щодо реалізації окремих корпоративних прав певними особами. 6. Корпоративними відносинами є відносини між учасниками (засновниками, акціонерами, пайовиками) юридичних осіб, у тому числі які виникають між ними до державної реєстрації юридичної особи, а також відносини між юридичною особою та її учасниками (засновниками, акціонерами, пайовиками) щодо виникнення, здійснення, зміни і припинення корпоративних прав.	
Стаття 97. Управління товариством 1. Управління товариством здійснюють його органи або безпосередньо його єдиний учасник - фізична особа у разі прийняття таким учасником рішення про це та після внесення відповідних відомостей до єдиного державного реєстру. 2. Органами управління товариством є загальні збори його учасників і виконавчий орган, якщо інше не встановлено законом або установчими документами товариства. 3. До складу органів управління товариства не можуть бути обрані особи, визнані за рішенням суду винними у заподіянні збитків товариству своїми діями (бездіяльністю), якщо такі збитки виникли внаслідок порушення такою	**Стаття 107.** Управління товариством 1. Управління товариством здійснюють його органи або безпосередньо його єдиний учасник – фізична особа в разі **ухвалення** таким учасником рішення про **здійснення управління** та після внесення відповідних відомостей до **Є**диного державного реєстру **юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань**. 2. Органами управління товариством є загальні збори його учасників і виконавчий орган, якщо іншого не встановлено законом або установчими документами товариства. 3. До складу органів управління товариства не може бути обрано осіб, визнаних за рішенням суду винними у **завданні** збитків товариству **своєю поведінкою**, якщо такі збитки виникли внаслідок невиконання **такими особами їхніх**

Чинна редакція	Запропонована редакція
особою своїх обов’язків. Таке обмеження застосовується протягом трьох років з дати виконання такого рішення суду.	обов’язків. Таке обмеження застосовують протягом трьох років з дня набрання **відповідним** рішенням суду. **4. У випадках, визначених законом, функції виконавчого органу товариства може здійснювати інша юридична особа.**
Стаття 98. Загальні збори учасників товариства 1. Загальні збори учасників товариства мають право приймати рішення з усіх питань діяльності товариства, у тому числі і з тих, що належать до компетенції інших органів товариства, якщо інше не встановлено законом. 2. Рішення загальних зборів приймаються простою більшістю від числа учасників юридичної особи, якщо інше не встановлено установчими документами або законом. Рішення про внесення змін до установчих документів товариства, відчуження майна товариства на суму, що становить 50 і більше відсотків майна товариства, та про ліквідацію товариства приймаються більшістю не менш як у 3/4 голосів від числа учасників товариства, якщо інше не встановлено законом.	**Стаття 108.** Загальні збори учасників товариства 1. Загальні збори учасників товариства мають право **ухвалювати** рішення з усіх питань діяльності товариства, **зокрема** з тих, що належать до компетенції інших органів товариства, якщо іншого не встановлено законом. 2. Рішення загальних зборів **ухвалюють** простою більшістю ~~з~~ голосів учасників, якщо іншого не встановлено установчими документами або законом. Рішення про внесення змін до установчих документів товариства, **вчинення значних правочинів** та про ліквідацію товариства **ухвалюють** не менш як **трьома четвертими** голосів учасників, якщо іншого не встановлено законом. **Під значним правочином у цій статті треба розуміти правочин, якщо ринкова вартість майна, робіт або послуг, що є предметом такого правочину, становить 10 і більше відсотків вартості чистих активів товариства відповідно до останньої затвердженої річної фінансової звітності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 99. Виконавчий орган товариства 1. Загальні збори товариства своїм рішенням створюють виконавчий орган та встановлюють його компетенцію і склад. 2. Виконавчий орган товариства може складатися з однієї або кількох осіб. Виконавчий орган, що складається з кількох осіб, приймає рішення у порядку, встановленому абзацом першим частини другої статті 98 цього Кодексу. 3. Повноваження члена виконавчого органу можуть бути в будь-який час припинені або він може бути тимчасово відсторонений від виконання своїх повноважень. 4. Назвою виконавчого органу товариства відповідно до установчих документів або закону може бути “правління”, “дирекція” тощо.	**Стаття 109.** Виконавчий орган товариства 1. Загальні збори товариства своїм рішенням створюють виконавчий орган **(колегіальний або одноосібний)** товариства та встановлюють його компетенцію і затверджують кількісний і персональний склад. **2. Порядок створення і функціонування виконавчого органу визначають закон і установчі документи товариства.** 3. Повноваження члена виконавчого органу в будь-який час може бути припинено або його може бути тимчасово відсторонено від виконання повноважень.
Стаття 99-1. Посадові особи товариства 1. Керівник (одноосібний виконавчий орган), голова та члени колегіального виконавчого органу, голова та члени наглядової ради або ради директорів, ліквідатор, голова та члени комісії з припинення (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії), головний бухгалтер, корпоративний секретар, а також голова та члени іншого органу товариства (крім консультативного), якщо утворення такого органу передбачено законом або установчими документами товариства, є посадовими особами такого товариства.	**Стаття 110.** Посадова особа товариства 1. Керівник (одноосібний виконавчий орган), голова і члени колегіального виконавчого органу, голова і члени наглядової ради або ради директорів, ліквідатор, голова і члени комісії з припинення (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії), головний бухгалтер, корпоративний секретар, а також голова і члени іншого органу товариства (крім консультативного), якщо утворення такого органу **визначено** законом або установчим документом товариства, є посадовими особами такого товариства. Установчими документами товариства **або законом**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Установчими документами товариства посадовими особами товариства можуть бути визнані й інші особи. 2. Посадові особи товариства мають обов'язки перед товариством, передбачені законом, зокрема щодо належного, добросовісного та ефективного управління товариством (фідуціарні обов'язки). 3. Посадові особи товариства зобов'язані діяти: 1) в інтересах товариства; 2) добросовісно та розумно; 3) у такий спосіб, який, на їхнє добросовісне переконання, сприятиме досягненню мети діяльності товариства; 4) у межах повноважень, наданих їм установчими документами товариства та законодавством. 4. Посадові особи відповідають за збитки, завдані ними товариству. Відшкодування збитків, завданих посадовою особою товариству її діями (бездіяльністю), здійснюється у разі, якщо такі збитки були завдані: 1) діями, вчиненими посадовою особою з перевищенням або зловживанням службовими повноваженнями; 2) діями посадової особи, вчиненими з порушенням порядку їх попереднього погодження або іншої процедури прийняття рішень щодо вчинення подібних дій, встановленої установчими документами товариства; 3) діями посадової особи, вчиненими з дотриманням порядку їх попереднього погодження або іншої процедури прийняття рішень щодо вчинення відповідних дій,	посадовими особами товариства може бути визнано інших осіб. 2. Посадова особа товариства має обов'язки перед товариством, **визначені** законом, зокрема щодо належного, добросовісного та ефективного управління товариством (фідуціарні обов'язки). 3. Посадова особа товариства зобов'язана діяти: 1) в інтересах товариства; 2) добросовісно і розумно; 3) у такий спосіб, який, на їхнє добросовісне переконання, сприятиме досягненню мети діяльності товариства; 4) у межах повноважень, **визначених** законом і установчими документами товариства. 4. Посадова особа несе відповідальність за збитки, завдані ними товариству. Збитки, завдані товариству **поведінкою** посадової особи, відшкодовують у разі, якщо їх було завдано: 1) діями посадової особи, що їх вчинено з перевищенням або зловживанням службовими повноваженнями; 2) діями посадової особи, що їх вчинено з порушенням порядку їх попереднього погодження або іншої процедури ухвалення рішень щодо вчинення **відповідних** дій, визначеної законом **та/або** установчими документами товариства; 3) діями посадової особи, що їх вчинено з дотриманням порядку їх попереднього погодження або іншої процедури

Чинна редакція	Запропонована редакція
встановленої установчими документами товариства, якщо для отримання такого погодження та/або дотримання процедури прийняття рішень посадова особа товариства подала недостовірну інформацію; 4) бездіяльністю посадової особи у випадку, якщо вона була зобов'язана вчинити певні дії відповідно до покладених на неї обов'язків; 5) іншими винними діями посадової особи.	ухвалення рішень щодо вчинення відповідних дій, визначеної законом **та/або** установчими документами товариства, якщо для отримання такого погодження та/або дотримання процедури ухвалення рішень посадова особа товариства подала недостовірну інформацію; 4) бездіяльністю посадової особи у випадку, якщо вона була зобов'язана вчинити певні дії відповідно до покладених на неї обов'язків; 5) іншими винними діями посадової особи. **5. Порядок притягнення посадової особи товариства до відповідальності визначають закон та/або установчі документи товариства.** **6. Приписи цієї статті може бути застосовано до керівника філії або представництва юридичної особи, за наявності відповідного застереження у положенні про філію або представництво.**
Стаття 100. Вихід та виключення з товариства 1. Учасники товариства мають право вийти з товариства, якщо інше не випливає із закону. 2. Учасник товариства у випадках та в порядку, встановлених законом, може бути виключений з товариства.	**Стаття 111.** Вихід та виключення з товариства 1. Учасник товариства має право вийти з товариства, якщо **іншого** не **визначено** законом. 2. Учасник товариства може бути виключений з товариства у випадках і порядком, **що їх визначено** законом.
Стаття 101. Управління установою	**Стаття 112.** Управління установою

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Засновники установи не беруть участі в управлінні нею. В установі обов'язково створюється правління, до якого застосовуються положення статті 99 цього Кодексу. Установчий акт може передбачати створення також інших органів, визначати порядок формування цих органів та їх склад. 2. Нагляд за діяльністю установи здійснює її наглядова рада. Наглядова рада здійснює нагляд за управлінням майном установи, додержанням мети установи та за її іншою діяльністю відповідно до установчого акта.	1. Засновник установи не бере участі в управлінні установою. В установі обов'язково утворюють правління, до якого застосовують приписи статті **109** цього Кодексу. Установчий акт може **визначати необхідність утворення** також інших органів, **установлювати** порядок їх формування та кількісний склад. 2. Нагляд за діяльністю установи здійснює її наглядова рада. Наглядова рада здійснює нагляд за управлінням майном установи, додержанням мети діяльності установи та за іншою її діяльністю відповідно до установчого акта.
Стаття 102. Передання майна установі 1. В установчому акті визначається майно, яке засновник (а в разі його смерті - зобов'язана особа) повинен передати установі після її державної реєстрації.	**Стаття 113**. Передання майна установі 1. В установчому акті визначають майно, яке засновник (а в разі його смерті – зобов'язана особа) повинен передати установі після її державної реєстрації.
Стаття 103. Зміна мети установи та структури управління 1. Якщо здійснення мети установи стало неможливим або воно загрожує суспільним інтересам, то відповідний орган державної влади може звернутися до суду з заявою про визначення іншої мети установи за погодженням з органами управління установою. 2. У разі зміни мети установи суд повинен враховувати наміри засновника та дбати про те, щоб вигоди від	**Стаття 114.** Зміна мети діяльності і структури управління установи 1. Якщо досягнення мети діяльності установи стало неможливим або **суперечить доброзвичайності**, відповідний орган державної влади може звернутися до суду із заявою про визначення іншої мети діяльності установи за погодженням з органами управління установою.

Чинна редакція	Запропонована редакція
використання майна установи передавалися тим дестинаторам, яким ці вигоди призначалися за наміром засновника. 3. Суд може змінити структуру управління установи, якщо це необхідно внаслідок зміни мети установи або з інших поважних причин. 4. У разі зміни мети установи або зміни структури управління установи її правління зобов'язане повідомити суд у письмовій формі про свою думку з цього питання.	2. Ухвалюючи рішення про зміну мети діяльності установи, суд повинен враховувати наміри засновника і дбати про те, щоб вигоди від використання майна установи передавали тим дестинаторам, яким вони призначені за наміром засновника. 3. Суд може змінити структуру управління установи, якщо це зумовлено зміною мети діяльності установи або іншими поважними причинами. 4. У разі зміни мети діяльності або зміни структури управління установи ~~її~~ правління установи зобов'язане письмово повідомити суд про свою думку позицію з цього питання.
Стаття 104. Припинення юридичної особи 1. Юридична особа припиняється в результаті реорганізації (злиття, приєднання, поділу, ~~перетворення~~) або ліквідації. У разі реорганізації юридичних осіб майно, права та обов'язки переходять до правонаступників. 2. Юридична особа, яка не вправі розподіляти прибуток між учасниками, не може бути реорганізована, якщо серед правонаступників є юридична особа, наділена таким правом. Якщо серед правонаступників є юридична особа, яка не вправі розподіляти прибуток між учасниками, рішення про реорганізацію товариства, наділеного таким правом, приймається одностайно загальними зборами учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства.	**Стаття 115.** Припинення юридичної особи 1. Юридична особа припиняється внаслідок **передання всього її майна, прав і обов'язків іншим юридичним особам – правонаступникам (через злиття, приєднання, поділ) або її ліквідації.** 2. Юридичну особу, яка не **має права** розподіляти прибуток між учасниками, не може бути **припинено через злиття, приєднання або поділ,** якщо серед правонаступників є юридична особа, наділена таким правом. Якщо серед правонаступників є юридична особа, яка не **має права** розподіляти прибуток між учасниками, рішення про **припинення** товариства, наділеного таким

Чинна редакція	Запропонована редакція
Положення цієї частини не застосовуються до державних установ. 3. Юридична особа, яка не вправі розподіляти майно між учасниками, зокрема у разі ліквідації, не може бути реорганізована, якщо серед правонаступників є юридична особа, наділена таким правом. Якщо серед правонаступників є юридична особа, яка не вправі розподіляти майно між учасниками, рішення про реорганізацію товариства, наділеного таким правом, приймається одностайно загальними зборами учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства. Положення цієї частини не застосовуються до державних установ. 4. Установа не може бути перетворена, крім випадків, передбачених законом. Державна установа може бути перетворена в акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю або товариство з додатковою відповідальністю. 5. Юридична особа є такою, що припинилася, з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення. 6. Порядок припинення юридичної особи в процесі відновлення її платоспроможності або банкрутства встановлюється законом. 7. Особливості припинення банку як юридичної особи встановлюються законом.	правом, **ухвалюють одноголосно** загальні збори учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства. Приписи цієї частини не застосовують до **установ, засновником яких є держава.** 3. Юридична особа, яка не **має права** розподіляти майно між учасниками, зокрема у разі ліквідації, не може бути **припинена через злиття, приєднання або поділ,** якщо серед правонаступників є юридична особа, наділена таким правом. Якщо серед правонаступників є юридична особа, яка не **має права** розподіляти майно між учасниками, рішення про **припинення** товариства, наділеного таким правом, **ухвалюють одноголосно** загальні збори учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства. Приписи цієї частини не застосовують до установ, засновником яких є держава. 4. Установа може брати участь у злитті, приєднанні або поділі лише з іншими установами. 5. Юридична особа є припиненою з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення. 6. Порядок припинення юридичної особи у процесі відновлення її платоспроможності або банкрутства **визначає закон**. **7. Закон може визначати особливості припинення юридичної особи.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 105. Виконання рішення про припинення юридичної особи 1. Учасники юридичної особи, суд або орган, що прийняв рішення про припинення юридичної особи, зобов'язані протягом трьох робочих днів з дати прийняття рішення письмово повідомити орган, що здійснює державну реєстрацію. 3. Учасники юридичної особи, суд або орган, що прийняв рішення про припинення юридичної особи, відповідно до цього Кодексу призначають комісію з припинення юридичної особи (~~комісію з реорганізації,~~ ліквідаційну комісію), голову комісії або ліквідатора та встановлюють порядок і строк заявлення кредиторами своїх вимог до юридичної особи, що припиняється. Виконання функцій комісії з припинення юридичної особи (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії) може бути покладено на орган управління юридичної особи. 4. До комісії з припинення юридичної особи (~~комісії з реорганізації~~, ліквідаційної комісії) або ліквідатора з моменту призначення переходять повноваження щодо управління справами юридичної особи. Голова комісії, її члени або ліквідатор юридичної особи представляють її у відносинах з третіми особами та виступають у суді від імені юридичної особи, яка припиняється.	**Стаття 116.** Виконання рішення про припинення юридичної особи 1. Учасники юридичної особи, суд або орган, що ухвалив рішення про припинення юридичної особи, зобов'язані протягом трьох робочих днів з **дня ухвалення** такого рішення письмово повідомити про це орган державної реєстрації. 2. Учасники юридичної особи, суд або орган, що **ухвалив** рішення про припинення юридичної особи, відповідно до цього Кодексу призначають комісію з припинення юридичної особи (ліквідаційну комісію), голову комісії або **особу, на яку покладають функції такої комісії (далі – ліквідатор),** та встановлюють порядок і строк заявлення кредиторами своїх вимог до юридичної особи, яку припиняють. Виконання функцій комісії з припинення юридичної особи може бути покладено на орган управління юридичною особою. 3. До комісії з припинення юридичної особи (ліквідаційної комісії) або **ліквідатора** з моменту призначення переходять повноваження щодо **управління юридичною особою.** Голова комісії, її члени або **ліквідатор** представляють **юридичну особу, яку припиняють,** у відносинах з третіми особами та діють у суді від її імені.

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Строк заявлення кредиторами своїх вимог до юридичної особи, що припиняється, не може становити менше двох і більше шести місяців з дня оприлюднення повідомлення про рішення щодо припинення юридичної особи. 6. Кожна окрема вимога кредитора, зокрема щодо сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, розглядається, після чого приймається відповідне рішення, яке надсилається кредитору не пізніше тридцяти днів з дня отримання юридичною особою, що припиняється, відповідної вимоги кредитора.	4. Строк заявлення кредиторами своїх вимог до юридичної особи, яку припиняють, не може становити менше двох **місяців** і більше шести місяців з дня оприлюднення рішення про припинення юридичної особи. 5. Комісія з припинення юридичної особи (ліквідаційна комісія) або ліквідатор розглядає кожну окрему вимогу кредитора, зокрема щодо сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, та ухвалює відповідне рішення, яке надсилають кредиторові не пізніше тридцяти днів з дня отримання юридичною особою, яку припиняють, відповідної вимоги кредитора. **6. Відомості про припинення військових частин, установ, організацій, органів військового управління Збройних Сил України, інших створених відповідно до закону військових формувань, юридичних осіб оборонно-промислового комплексу, які відповідно до закону становлять інформацію з обмеженим доступом, не підлягають оприлюдненню у загальнодоступних відомостях публічних електронних реєстрів (зокрема як відкриті дані).**
Стаття 105-1. Припинення філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави	**Стаття 117.** Припинення філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Філія, представництво юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, припиняється в результаті ліквідації. 2. Філія, представництво юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, є такими, що припинилися, з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про припинення. 3. Юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, що прийняла рішення про припинення філії, представництва, суд або орган державної влади, що прийняв рішення про припинення філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, зобов'язані протягом десяти робочих днів з дати прийняття такого рішення письмово повідомити про це орган, що здійснює державну реєстрацію. 4. Юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, що прийняла рішення про припинення філії, представництва, суд або орган державної влади, що прийняв рішення про припинення філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, призначає комісію з припинення філії, представництва (ліквідаційну комісію), голову комісії або ліквідатора та встановлює порядок і строк заявлення кредиторами своїх вимог до юридичної	1. Філію, представництво юридичної особи, створені відповідно до законодавства іноземної держави, припиняють через ліквідацію. 2. Філія, представництво юридичної особи, створені відповідно до законодавства іноземної держави, є припиненими з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про припинення. 3. Юридична особа, створена відповідно до законодавства іноземної держави, що **ухвалила** рішення про припинення філії, представництва, суд або орган державної влади, що **ухвалив** рішення про припинення філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, зобов'язані протягом **двадцяти** робочих днів з **дня ухвалення** такого рішення письмово повідомити про це орган державної реєстрації. 4. Юридична особа, створена відповідно до законодавства іноземної держави, що **ухвалила** рішення про припинення філії, представництва, суд або орган державної влади, що **ухвалив** рішення про припинення філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, призначає комісію з припинення філії, представництва (ліквідаційну комісію), голову комісії або ліквідатора та встановлює порядок і строк заявлення кредиторами своїх вимог до юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, філію, представництво якої припиняють.

Чинна редакція	Запропонована редакція
особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, філія, представництво якої припиняється. 5. До комісії з припинення філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави (ліквідаційної комісії), або ліквідатора з моменту призначення переходять повноваження щодо управління справами філії, представництва. Голова комісії, її члени або ліквідатор філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, представляють її у відносинах з третіми особами. 6. Строк заявлення кредиторами своїх вимог до юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, філія, представництво якої припиняється, не може становити менше двох місяців і більше шести місяців з дня оприлюднення повідомлення про рішення щодо припинення філії, представництва. Юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, філія, представництво якої припиняється, вважається такою, що отримала відповідну вимогу кредитора, з дня отримання такої вимоги її філією, представництвом, що припиняється. 7. Комісія з припинення філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави (ліквідаційна комісія), або ліквідатор розглядає кожну окрему вимогу кредитора, зокрема щодо сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове	5. До комісії з припинення філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави (ліквідаційної комісії), або до ліквідатора з моменту призначення переходять повноваження щодо управління справами філії, представництва. Голова комісії, її члени або ліквідатор філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, представляють філію, представництво у відносинах з третіми особами. 6. Строк заявлення кредиторами своїх вимог до юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, філію, представництво якої припиняють, не може становити менше двох місяців і більше шести місяців з дня оприлюднення рішення про припинення філії, представництва. Юридичну особу, створену відповідно до законодавства іноземної держави, філію, представництво якої припиняють, вважають такою, що отримала відповідну вимогу кредитора, з дня отримання такої вимоги її філією, представництвом, які припиняють. 7. Комісія з припинення філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави (ліквідаційна комісія), або ліквідатор розглядає кожну окрему вимогу кредитора, зокрема щодо сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до

Чинна редакція	Запропонована редакція
державне соціальне страхування, страхових внесків до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, та приймає відповідне рішення, яке надсилає кредитору не пізніше 30 днів з дня отримання філією, представництвом юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, що припиняється, відповідної вимоги кредитора.	Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, та ухвалює відповідне рішення, яке надсилає кредиторові не пізніше тридцяти днів з дня отримання філією, представництвом які припиняють, відповідної вимоги кредитора.
Стаття 106. Злиття, приєднання, поділ та перетворення юридичної особи 1. Злиття, приєднання, поділ та ~~перетворення~~ юридичної особи здійснюються за рішенням його учасників або органу юридичної особи, уповноваженого на це установчими документами, а у випадках, передбачених законом, - за рішенням суду ~~або відповідних органів державної влади.~~ 2. Законом може бути передбачено одержання згоди відповідних органів державної влади на припинення юридичної особи шляхом злиття або приєднання.	**Стаття 118. Злиття, приєднання і поділ юридичної особи** 1. Злиття, приєднання **і** поділ юридичної особи проводять за рішенням **її** учасників або органу юридичної особи, уповноваженого на це установчими документами, а у випадках, **визначених** законом, – за рішенням суду. 2. Закон може **визначати необхідність** одержання згоди відповідних органів державної влади на припинення юридичної особи через злиття або приєднання.
Стаття 107. Порядок припинення юридичної особи шляхом злиття, приєднання, поділу ~~та перетворення~~ 1. Кредитор може вимагати від юридичної особи, що припиняється, виконання зобов'язань якої не забезпечено, припинення або дострокового виконання зобов'язання, або забезпечення виконання зобов'язання, крім випадків, передбачених законом.	**Стаття 119.** Порядок припинення юридичної особи через злиття, приєднання і поділ 1. Кредитор може вимагати від юридичної особи, яку припиняють, виконання зобов'язань якої не забезпечено, припинення або дострокового виконання зобов'язання, або забезпечення виконання зобов'язання, крім випадків, **визначених** законом.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторами та задоволення чи відхилення цих вимог комісія з припинення юридичної особи складає передавальний акт (у разі злиття, приєднання ~~або перетворення~~) або розподільчий баланс (у разі поділу), який має містити положення про правонаступництво щодо майна, прав та обов'язків юридичної особи, що припиняється шляхом поділу, стосовно всіх її кредиторів та боржників, включаючи зобов'язання, які оспорюються сторонами. 3. Передавальний акт та розподільчий баланс затверджуються учасниками юридичної особи або органом, який прийняв рішення про її припинення, крім випадків, встановлених законом. 4. Порушення положень частин другої та третьої цієї статті є підставою для відмови у внесенні до єдиного державного реєстру запису про припинення юридичної особи та державній реєстрації створюваних юридичних осіб – правонаступників. 5. Юридична особа – правонаступник, що утворилася внаслідок поділу, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями юридичної особи, що припинилася, які згідно з розподільчим балансом перейшли до іншої юридичної особи – правонаступника. Якщо юридичних осіб – правонаступників, що утворилися внаслідок поділу,	2. Після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторів і задоволення або відхилення таких вимог комісія з припинення юридичної особи **(ліквідаційна комісія)** складає передавальний акт (у разі злиття **або** приєднання) чи розподільчий баланс (у разі поділу), який має містити відомості про правонаступництво щодо майна, прав і обов'язків юридичної особи, яку припиняють через поділ, стосовно всіх її кредиторів і боржників, зокрема про зобов'язання, що їх оспорюють сторони. 3. Передавальний акт і розподільчий баланс затверджують учасники юридичної особи або орган, який **ухвалив** рішення про її припинення, крім випадків, **визначених** законом. 4. Порушення приписів частин другої і третьої цієї статті є підставою для відмови у внесенні до єдиного державного реєстру запису про припинення юридичної особи та в державній реєстрації створюваних юридичних осіб – правонаступників. 5. Юридична особа – правонаступник, створена **через поділ**, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями юридичної особи, яку припиняють, що згідно з розподільчим балансом перейшли до іншої юридичної особи – правонаступника. Якщо юридичних осіб – правонаступників, створених **через поділ**, **дві або більше**, вони несуть таку субсидіарну відповідальність солідарно.

Чинна редакція	Запропонована редакція
більше двох, таку субсидіарну відповідальність вони несуть солідарно. 6. Якщо правонаступниками юридичної особи є декілька юридичних осіб і точно визначити правонаступника щодо конкретних обов'язків юридичної особи, що припинилася, неможливо, юридичні особи – правонаступники несуть солідарну відповідальність перед кредиторами юридичної особи, що припинилася. Учасники (засновники) припиненої юридичної особи, які відповідно до закону або установчих документів відповідали за її зобов'язаннями, відповідають за зобов'язаннями правонаступників, що виникли до моменту припинення юридичної особи, у такому самому обсязі, якщо більший обсяг відповідальності учасників (засновників) за зобов'язаннями правонаступників не встановлено законом або їх установчими документами.	6. Якщо правонаступниками юридичної особи є кілька юридичних осіб **і неможливо** точно визначити правонаступника щодо конкретних обов'язків юридичної особи, яку припинено, **такі** юридичні особи – правонаступники несуть солідарну відповідальність перед кредиторами юридичної особи, яку припинено. Учасники (засновники) юридичної особи, **яку припинено**, що відповідно до закону або установчих документів несли відповідальність за її зобов'язаннями, несуть відповідальність за зобов'язаннями правонаступників, що виникли до моменту припинення юридичної особи, у такому самому обсязі, якщо більший обсяг відповідальності учасників (засновників) за зобов'язаннями правонаступників не **визначено** законом або установчими документами.
Стаття 108. Перетворення юридичної особи 1. Перетворенням юридичної особи є зміна її організаційно-правової форми. 2. У разі перетворення до нової юридичної особи переходять усе майно, усі права та обов'язки попередньої юридичної особи.	**Стаття 120.** Перетворення юридичної особи 1. Перетворенням юридичної особи є зміна її організаційно-юридичної форми. 2. У разі перетворення до нової юридичної особи переходять усе майно, усі права і обов'язки попередньої юридичної особи. **Перетворення юридичної особи не впливає на обсяг і зміст її прав і обов'язків перед третіми особами.** **3. Перетворення юридичної особи проводять за рішенням її учасників або органу юридичної особи,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	уповноваженого на це установчими документами, а у випадках, визначених законом, –за рішенням суду. **4. Установу не може бути перетворено, крім випадків, визначених законом.** **Установу, засновником якої є держава, може бути перетворено в акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю або товариство з додатковою відповідальністю.**
Стаття 109. Виділ 1. Виділом є перехід за розподільчим балансом частини майна, прав та обов'язків юридичної особи до однієї або кількох створюваних нових юридичних осіб. 2. Після прийняття рішення про виділ учасники юридичної особи або орган, що прийняв рішення про виділ, складають та затверджують розподільчий баланс. Суд, що прийняв рішення про виділ, у своєму рішенні визначає учасника юридичної особи або вищий орган юридичної особи (власника), який зобов'язаний скласти та затвердити розподільчий баланс. 3. Юридична особа, що утворилася внаслідок виділу, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями юридичної особи, з якої був здійснений виділ, які згідно з розподільчим балансом не перейшли до юридичної особи, що утворилася внаслідок виділу. Юридична особа, з якої був здійснений виділ, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями,	**Стаття 121.** Виділ 1. Виділом є перехід за розподільчим балансом частини майна, прав і обов'язків юридичної особи до однієї або кількох нових юридичних осіб, **створюваних через виділ**. 2. Після **ухвалення** рішення про виділ учасники юридичної особи або орган, що **ухвалив** рішення про виділ, складають і затверджують розподільчий баланс. Суд, що ухвалив рішення про виділ, у своєму рішенні визначає учасника юридичної особи або вищий орган юридичної особи (власника), який зобов'язаний скласти та затвердити розподільчий баланс. 3. Юридична особа, **створена через виділ**, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями юридичної особи, з якої вчинено виділ, що згідно з розподільчим балансом не перейшли до юридичної особи, **створеної через виділ**. Юридична особа, з якої вчинено виділ, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями, що згідно

Чинна редакція	Запропонована редакція
які згідно з розподільчим балансом перейшли до юридичної особи, що утворилася внаслідок виділу. Якщо юридичних осіб, що утворилися внаслідок виділу, дві або більше, субсидіарну відповідальність вони несуть спільно з юридичною особою, з якої був здійснений виділ, солідарно. 4. Якщо після виділу неможливо точно встановити обов'язки особи за окремим зобов'язанням, що існувало у юридичної особи до виділу, юридична особа, з якої здійснено виділ, та юридичні особи, що були створені внаслідок виділу, несуть солідарну відповідальність перед кредитором за таким зобов'язанням.	з розподільчим балансом перейшли до юридичної особи, створеної **через виділ**. Якщо юридичних осіб, **які створено через виділ**, дві або більше, вони несуть **таку** субсидіарну відповідальність спільно з юридичною особою, з якої вчинено виділ, солідарно. 4. Якщо після виділу неможливо точно встановити обов'язки особи за окремим зобов'язанням, яке було в юридичної особи, з якої вчинено виділ, така юридична особа та юридичні особи, **створені через виділ**, несуть відповідальність за таким зобов'язанням перед кредитором солідарно.
Стаття 110. Ліквідація юридичної особи 1. Юридична особа ліквідується: 1) за рішенням її учасників, суб'єкта управління державної або комунальної власності або органу юридичної особи, уповноваженого на це установчими документами, в тому числі у зв'язку із закінченням строку, на який було створено юридичну особу, досягненням мети, для якої її створено, а також в інших випадках, передбачених установчими документами; 2) за рішенням суду про ліквідацію юридичної особи через допущені при її створенні порушення, які не можна усунути, за позовом учасника юридичної особи або відповідного органу державної влади;	**Стаття 122.** Ліквідація юридичної особи 1. Юридичну особу ліквідовують: 1) за рішенням її учасників або органу юридичної особи, уповноваженого на це установчими документами, зокрема у зв'язку із закінченням строку, на який було створено юридичну особу, досягненням мети, для якої її створено, а також в інших випадках, **визначених** установчими документами; 2) за рішенням суду про ліквідацію юридичної особи з причини допущення під час її створення порушень, які неможливо усунути, – за позовом учасника юридичної особи або відповідного органу державної влади;

Чинна редакція	Запропонована редакція
3) за рішенням суду про ліквідацію юридичної особи в інших випадках, встановлених законом, - за позовом відповідного органу державної влади. 2. Орган (особа), який прийняв рішення про ліквідацію юридичної особи відповідно до частини першої цієї статті, призначає ліквідаційну комісію (ліквідатора) такої юридичної особи. У справі про банкрутство небанківської фінансової установи за клопотанням органу державної влади ліквідатором може бути призначена особа з ~~числа~~ арбітражних керуючих у такій справі. 3. Якщо вартість майна юридичної особи є недостатньою для задоволення вимог кредиторів, юридична особа здійснює всі необхідні дії, встановлені законом. 4. Особливості ліквідації банків встановлюються законом про банки і банківську діяльність.	3) за рішенням суду про ліквідацію юридичної особи в інших випадках, **визначених** законом, – за позовом відповідного органу державної влади. 2. Орган (особа), що **ухвалив** рішення про ліквідацію юридичної особи відповідно до частини першої цієї статті, призначає ліквідаційну комісію (ліквідатора) такої юридичної особи. У справі про банкрутство небанківської фінансової установи за клопотанням органу державної влади ліквідатором може бути призначено особу з арбітражних керуючих у такій справі. 3. Якщо вартість майна юридичної особи є недостатньою для задоволення вимог кредиторів, юридична особа **вчиняє** всі необхідні **дії, визначені** законом. 4. Особливості ліквідації **фінансових установ може визначати закон.**
Стаття 110-1. Ліквідація філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави 1. Ліквідація філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, здійснюється відповідно до положень цієї статті, а також з урахуванням особливостей, передбачених законодавством.	**Стаття 123.** Ліквідація філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави 1. Ліквідацію філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, проводять відповідно до приписів цієї статті, **якщо іншого не визначено законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Філія, представництво юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, ліквідується: 1) за рішенням такої юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави; 2) за рішенням суду про ліквідацію філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, - за позовом відповідного органу державної влади до юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, яка утворила таку філію, представництво; 3) в інших випадках, передбачених законодавством. 3. Якщо з позовом про ліквідацію філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, звернувся орган державної влади~~, ліквідатором може бути призначено посадову особу такого органу.~~ 4. Під час проведення заходів щодо ліквідації філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, до завершення строку пред'явлення вимог кредиторів ліквідаційна комісія (ліквідатор) закриває рахунки, відкриті у фінансових установах філією, представництвом, що ліквідується, крім рахунку, який використовується для розрахунків з кредиторами під час ліквідації таких філії, представництва.	2. Філію, представництво юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, ліквідовують: 1) за рішенням юридичної особи, **яка створила філію, представництво;** **2) за рішенням суду про ліквідацію філії, представництва – за позовом уповноваженого на це органу державної влади;** 3) в інших випадках, **визначених законом.** 3. Якщо з позовом про ліквідацію філії, представництва юридичної особи, **створеної** відповідно до законодавства іноземної держави, звернувся орган державної влади, **він призначає ліквідатора**. **4. До ліквідації філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, застосовують приписи цього Кодексу про ліквідацію юридичної особи, якщо іншого не випливає із суті відносин.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) вживає заходів щодо інвентаризації майна, яким юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, наділила філію, представництво, що ліквідується. У випадках, установлених законом, ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує проведення незалежної оцінки такого майна. 6. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) відповідно до законодавства про працю забезпечує звільнення працівників юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, працевлаштованих у філії, представництві, що ліквідується. 7. Для проведення перевірок та визначення наявності або відсутності заборгованості із сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує своєчасне надання податковим органам та Пенсійному фонду України, фондам соціального страхування документів філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, що ліквідується, у тому числі первинних документів, регістрів бухгалтерського та податкового обліку. 8. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторами складає	

Чинна редакція	Запропонована редакція
проміжний ліквідаційний баланс, що включає відомості про склад майна, яким юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, наділила філію, представництво, перелік пред'явлених кредиторами вимог та результат їх розгляду. Проміжний ліквідаційний баланс затверджується ліквідаційною комісією (ліквідатором). 9. Виплата грошових сум кредиторам юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, філія, представництво якої ліквідується, у тому числі за податками, зборами, єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та іншими коштами, що належить сплатити до державного або місцевого бюджету, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, провадиться у порядку черговості, встановленому статтею 112 цього Кодексу, та з урахуванням особливостей, встановлених цією статтею. У разі недостатності коштів для задоволення вимог кредиторів ліквідаційна комісія (ліквідатор) організовує реалізацію майна, яким юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, наділила філію, представництво. Якщо вартість майна, яким наділена філія, представництво юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, що ліквідується, є недостатньою для задоволення вимог кредиторів,	

Чинна редакція	Запропонована редакція
кредитори мають право задовольнити такі вимоги за рахунок іншого майна юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави. Вимоги кредитора, заявлені до юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, філія, представництво якої ліквідується, після спливу строку, встановленого для їх пред'явлення, задовольняються за рахунок майна, яким наділено філію, представництво, що ліквідується, та яке залишилося після задоволення вимог кредиторів, заявлених своєчасно, а у разі недостатності такого майна - за рахунок іншого майна юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, філія, представництво якої ліквідується. 10. До затвердження ліквідаційного балансу ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає та подає податковим органам, Пенсійному фонду України та фондам соціального страхування звітність за останній звітний період. 11. Після завершення розрахунків з кредиторами за рахунок майна, яким наділена філія, представництво юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, що ліквідується, ліквідаційна комісія (ліквідатор) затверджує ліквідаційний баланс та забезпечує його подання до податкового органу. 12. Майно, яким юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, наділила філію, представництво та яке залишилося після задоволення вимог	

Чинна редакція	Запропонована редакція
кредиторів (у тому числі за податками, зборами, єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та іншими коштами, що належить сплатити до державного або місцевого бюджету, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування), передається такій юридичній особі, якщо інше не встановлено її установчими документами або законом. 13. Документи, що підлягають обов'язковому зберіганню, передаються у встановленому законодавством порядку відповідним архівним установам. 14. Протягом трьох днів з дня затвердження ліквідаційного балансу ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує подання державному реєстраторові документів, передбачених законом для проведення державної реєстрації припинення філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави.	
Стаття 111. Порядок ліквідації юридичної особи 1. З дати внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань запису про рішення засновників (учасників) юридичної особи, суду або уповноваженого ними органу щодо ліквідації юридичної особи ліквідаційна комісія (ліквідатор) зобов'язана вжити всіх необхідних заходів щодо стягнення дебіторської заборгованості юридичної особи, що ліквідується, та письмово повідомити	**Стаття 124.** Порядок ліквідації юридичної особи 1. З дня внесення до Єдиного державного реєстру запису про рішення учасників (засновників) юридичної особи, уповноваженого ними органу або суду про ліквідацію юридичної особи ліквідаційна комісія (ліквідатор) зобов'язана у визначені цим Кодексом строки вжити всіх необхідних заходів для стягнення дебіторської заборгованості юридичної особи, яку ліквідовують, та

Чинна редакція	Запропонована редакція
кожного з боржників про припинення юридичної особи в установлені цим Кодексом строки. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) заявляє вимоги та позови про стягнення заборгованості з боржників юридичної особи. 2. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) зобов'язана повідомити учасників юридичної особи, суд або орган, що прийняв рішення про припинення юридичної особи, про її участь в інших юридичних особах та/або надати відомості про створені нею господарські товариства, дочірні підприємства. 3. Під час проведення заходів щодо ліквідації юридичної особи до завершення строку пред'явлення вимог кредиторів ліквідаційна комісія (ліквідатор) закриває рахунки, відкриті у фінансових установах, крім рахунка, який використовується для розрахунків з кредиторами під час ліквідації юридичної особи. 4. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) вживає заходів щодо інвентаризації майна юридичної особи, що припиняється, а також майна її філій та представництв, дочірніх підприємств, господарських товариств, а також майна, що підтверджує її корпоративні права в інших юридичних особах, виявляє та вживає заходів щодо повернення майна, яке перебуває у третіх осіб.	письмово повідомити кожного з боржників про припинення юридичної особи. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) заявляє вимоги і позови про стягнення заборгованості з боржників юридичної особи. 2. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) зобов'язана повідомити учасників юридичної особи, суд або орган, що ухвалив рішення про припинення юридичної особи, про її участь в інших юридичних особах та/або надати відомості про створені нею **корпоративні** товариства, дочірні підприємства. 3. Під час проведення заходів з ліквідації юридичної особи до завершення строку пред'явлення вимог кредиторів ліквідаційна комісія (ліквідатор) закриває рахунки, відкриті у фінансових установах, крім рахунку, що його використовують для розрахунків з кредиторами під час ліквідації юридичної особи. 4. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) вживає заходів щодо інвентаризації майна юридичної особи, яку припиняють, майна її філій і представництв, дочірніх підприємств, **корпоративних** товариств, а також майна, що підтверджує її корпоративні права в інших юридичних особах, виявляє і вживає заходів для повернення майна, що перебуває у третіх осіб. У випадках, встановлених законом, ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує проведення незалежної оцінки майна юридичної особи, яку припиняють.

Чинна редакція	Запропонована редакція
У випадках, установлених законом, ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує проведення незалежної оцінки майна юридичної особи, що припиняється. 5. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) вживає заходів щодо закриття відокремлених підрозділів юридичної особи (філій, представництв) та відповідно до законодавства про працю здійснює звільнення працівників юридичної особи, що припиняється. 6. Ліцензії, документи дозвільного характеру та інші документи, а також печатки та штампи, які підлягають поверненню органам державної влади, органам місцевого самоврядування, повертаються їм ліквідаційною комісією (ліквідатором). 7. Для проведення перевірок та визначення наявності або відсутності заборгованості із сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує своєчасне надання податковим органам та Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування документів юридичної особи (її філій, представництв), у тому числі первинних документів, регістрів бухгалтерського та податкового обліку. До моменту затвердження ліквідаційного балансу ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає та подає податковим органам, Пенсійного фонду України та фондів	5. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) вживає заходів із закриття відокремлених підрозділів юридичної особи (філій, представництв) та відповідно до законодавства про працю проводить звільнення працівників юридичної особи, яку припиняють. 6. Ліцензії, документи дозвільного характеру та інші документи, а також печатки і штампи, які підлягають поверненню органам державної влади, органам місцевого самоврядування, повертає ліквідаційна комісія (ліквідатор). 7. Для проведення перевірок і визначення наявності або відсутності заборгованості зі сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує своєчасне надання податковим органам і органам Пенсійного фонду України, фондам соціального страхування документів юридичної особи (її філій, представництв), **зокрема** первинних документів, регістрів бухгалтерського і податкового обліку. До моменту затвердження ліквідаційного балансу ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає і подає до податкових органів, органів Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування звітність за останній звітний період. 8. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторів складає

Чинна редакція	Запропонована редакція
соціального страхування звітність за останній звітний період. 8. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторами складає проміжний ліквідаційний баланс, що включає відомості про склад майна юридичної особи, що ліквідується, перелік пред'явлених кредиторами вимог та результат їх розгляду. Проміжний ліквідаційний баланс затверджується ліквідаційною комісією (ліквідатором) юридичної особи. 9. Виплата грошових сум кредиторам юридичної особи, що ліквідується, у тому числі за податками, зборами, єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та іншими коштами, що належить сплатити до державного або місцевого бюджету, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, провадиться у порядку черговості, встановленому статтею 112 цього Кодексу. У разі недостатності в юридичної особи, що ліквідується, коштів для задоволення вимог кредиторів ліквідаційна комісія (ліквідатор) організовує реалізацію майна юридичної особи. 10. До затвердження ліквідаційного балансу ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає та подає податковим органам, Пенсійного фонду України та фондів соціального страхування звітність за останній звітний період.	проміжний ліквідаційний баланс, у якому зазначає відомості про склад майна юридичної особи, яку ліквідовують, перелік пред'явлених кредиторами вимог і результат їх розгляду. Проміжний ліквідаційний баланс затверджує ліквідаційна комісія (ліквідатор) юридичної особи. 9. Виплату грошових сум кредиторам юридичної особи, яку ліквідовують, **зокрема** за податками, зборами, єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та іншими зобов'язаннями, що належить сплатити до державного або місцевого бюджету, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, проводять за черговістю, визначеною статтею **125** цього Кодексу. У разі недостатності коштів для задоволення вимог кредиторів ліквідаційна комісія (ліквідатор) організовує реалізацію майна юридичної особи, яку ліквідовують. **10. Після завершення розрахунків з кредиторами ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає ліквідаційний баланс, забезпечує його затвердження учасниками юридичної особи, органом, що ухвалив рішення про припинення юридичної особи, або судом і забезпечує його подання до податкових органів.** 11. Майно юридичної особи, що залишилося після задоволення вимог кредиторів (**зокрема** за податками, зборами, єдиним внеском на загальнообов'язкове державне

Чинна редакція	Запропонована редакція
11. Після завершення розрахунків з кредиторами ліквідаційна комісія (ліквідатор) затверджує ліквідаційний баланс та забезпечує його подання до податкового органу. 12. Майно юридичної особи, що залишилося після задоволення вимог кредиторів (у тому числі за податками, зборами, єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та іншими коштами, що належить сплатити до державного або місцевого бюджету, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування), передається учасникам юридичної особи, якщо інше не встановлено установчими документами юридичної особи або законом. 13. Документи, що підлягають обов'язковому зберіганню, передаються в установленому законодавством порядку відповідним архівним установам. 14. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує подання державному реєстраторові документів, передбачених законом для проведення державної реєстрації припинення юридичної особи в установлений законом строк.	соціальне страхування та іншими зобов'язаннями, що належить сплатити до державного або місцевого бюджету, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування), передають учасникам юридичної особи, якщо іншого не визначено установчими документами юридичної особи або законом. 12. Документи, що підлягають обов'язковому зберіганню, передають до відповідних архівних установ порядком, що. визначений законом. 13. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує подання публічному реєстраторові документів, визначених законом для державної реєстрації припинення юридичної особи, у визначений законом строк.
Стаття 112. Задоволення вимог кредиторів 1. У разі ліквідації платоспроможної юридичної особи вимоги її кредиторів задовольняються у такій черговості: 1) у першу чергу задовольняються вимоги щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим	**Стаття 125.** Задоволення вимог кредиторів 1. У разі ліквідації платоспроможної юридичної особи вимоги її кредиторів задовольняють за такою черговістю: 1) у першу чергу – вимоги щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або

Чинна редакція	Запропонована редакція
ушкодженням здоров’я або смертю, та вимоги кредиторів, забезпечені заставою чи іншим способом; 2) у другу чергу задовольняються вимоги працівників, пов’язані з трудовими відносинами, вимоги автора про плату за використання результату його інтелектуальної, творчої діяльності; 3) у третю чергу задовольняються вимоги щодо податків, зборів (обов’язкових платежів); 4) у четверту чергу задовольняються всі інші вимоги. Вимоги однієї черги задовольняються пропорційно сумі вимог, що належать кожному кредитору цієї черги. 2. Черговість задоволення вимог кредиторів за договорами страхування визначається законом. 3. У разі відмови ліквідаційної комісії у задоволенні вимог кредитора або ухилення від їх розгляду кредитор має право протягом місяця з дати, коли він дізнався або мав дізнатися про таку відмову звернутися до суду із позовом до ліквідаційної комісії. За рішенням суду вимоги кредитора можуть бути задоволені за рахунок майна, що залишилося після ліквідації юридичної особи. 4. Вимоги кредитора, заявлені після спливу строку, встановленого ліквідаційною комісією для їх пред’явлення, задовольняються з майна юридичної особи, яку ліквідовують, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, заявлених своєчасно.	смертю, вимоги кредиторів, забезпечені заставою або в інший спосіб; 2) у другу чергу – вимоги працівників, пов’язані з трудовими відносинами, вимоги автора про плату за використання результату його інтелектуальної, творчої діяльності; 3) у третю чергу – вимоги щодо податків, зборів (обов’язкових платежів); 4) у четверту чергу – всі інші вимоги. Вимоги однієї черги задовольняють домірно сумі вимог, що належать кожному кредиторові цієї черги. 2. Черговість задоволення вимог кредиторів за договорами страхування визначає закон. 3. У разі відмови ліквідаційної комісії (ліквідатора) у задоволенні вимог кредитора або ухилення від їх розгляду кредитор має право протягом одного місяця з дня, коли він дізнався або мав дізнатися про таку відмову, звернутися до суду з позовом до ліквідаційної комісії (ліквідатора). За рішенням суду вимоги кредитора може бути задоволено за рахунок майна, що залишилося після ліквідації юридичної особи. 4. Вимоги кредитора, заявлені після спливу строку, встановленого ліквідаційною комісією (ліквідатором) для їх пред’явлення, задовольняють з майна юридичної особи, яку ліквідовують, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, заявлених своєчасно.

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Вимоги кредиторів, які не визнані ліквідаційною комісією, якщо кредитор у місячний строк після одержання повідомлення про повну або часткову відмову у визнанні його вимог не звертався до суду з позовом, вимоги, у задоволенні яких за рішенням суду кредиторові відмовлено, а також вимоги, які не задоволені через відсутність майна юридичної особи, що ліквідується, вважаються погашеними.	5. Вимоги кредиторів, що їх не визнала ліквідаційна комісія (ліквідатор), якщо кредитор у місячний строк після одержання повідомлення про повну або часткову відмову у визнанні його вимог не звернувся до суду з позовом, вимоги, у задоволенні яких кредиторові відмовлено за рішенням суду, а також вимоги, які не задоволені через відсутність майна юридичної особи, яку ліквідовують, є погашеними. **6. Кошти, одержані від продажу майна у разі ліквідації неплатоспроможної юридичної особи, спрямовують на задоволення вимог кредиторів у черговості, визначеній законом.**
Глава 8. ПІДПРИЄМНИЦЬКІ ТОВАРИСТВА	Глава 8. Підприємницькі товариства
§ 1. Господарські товариства	**§ 1. Корпоративні** товариства
1. Загальні положення	*Виключено назву підпараграфа*
Стаття 113. Поняття та види господарських товариств 1. Господарським товариством є юридична особа, статутний (складений) капітал якої поділений на частки між учасниками. 2. Господарські товариства можуть бути створені у формі повного товариства, командитного товариства, товариства з	**Стаття 126.** Поняття і види **корпоративних** товариств 1. **Корпоративним** товариством є юридична особа, статутний (складений) капітал якої поділено на частки між учасниками. 2. **Корпоративне** товариства може бути створено у формі повного товариства, командитного товариства, товариства з

Чинна редакція	Запропонована редакція
обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерного товариства.	обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, акціонерного товариства.
Стаття 114. Учасники господарського товариства 1. Учасником господарського товариства може бути фізична або юридична особа. Обмеження щодо участі у господарських товариствах може бути встановлено законом. 2. Господарське товариство, крім повного і командитного товариств, може бути створене однією особою, яка стає його єдиним учасником.	**Стаття 127.** Учасники **корпоративного** товариства 1. Учасником **корпоративного** товариства може бути фізична особа або юридична особа. Обмеження щодо участі в **корпоративних** товариствах **визначає закон.** 2. **Корпоративне** товариство, крім повного товариства і командитного товариства, може створити одна особа, яка стає його єдиним учасником.
Стаття 115. Майно господарського товариства 1. Господарське товариство є власником: 1) майна, переданого йому учасниками товариства у власність як вклад до статутного (складеного) капіталу; 2) продукції, виробленої товариством ~~у результаті господарської діяльності;~~ 3) одержаних доходів; 4) іншого майна, набутого на підставах, що не заборонені законом. 2. Вкладом до статутного (складеного) капіталу господарського товариства можуть бути гроші, цінні папери, інші речі або майнові чи інші відчужувані права, що мають грошову оцінку, якщо інше не встановлено законом.	**Стаття 128.** Майно **корпоративного** товариства 1. **Корпоративне** товариство є власником: 1) майна, переданого йому учасниками товариства у власність **як вклад** до статутного (складеного) капіталу; 2) продукції, виробленої товариством; 3) одержаних доходів; 4) іншого майна, набутого на підставах, що не заборонені законом. 2. Вкладом до статутного (складеного) капіталу **корпоративного** товариства можуть бути грошові кошти, цінні папери, інші речі або майнові чи інші відчужувані права, що мають грошову оцінку, якщо іншого не **визначено** законом.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Грошова оцінка вкладу учасника господарського товариства здійснюється за згодою учасників товариства, а у випадках, встановлених законом, вона підлягає незалежній експертній перевірці.	**Перелік видів майна, що не може бути вкладом до статутного (складеного) капіталу корпоративного товариства, визначає закон.** Грошове оцінювання вкладу учасника **корпоративного** товариства **здійснюють** за згодою учасників товариства, а **також** у випадках, встановлених законом, така оцінка підлягає незалежній експертній перевірці.
Стаття 116. Права учасників господарського товариства 1. Учасники господарського товариства мають право у порядку, встановленому установчим документом товариства та законом: 1) брати участь в управлінні товариством у порядку, визначеному в установчому документі, крім випадків, встановлених законом; 2) брати участь у розподілі прибутку товариства і одержувати його частину (дивіденди); 3) вийти у встановленому порядку з товариства; 4) здійснити відчуження частки (її частини) у статутному (складеному) капіталі товариства, цінних паперів, що засвідчують участь у товаристві, у порядку, встановленому законом. Договір відчуження майна, предметом якого є частка (її частина) у статутному (складеному) капіталі товариства, укладається у письмовій формі;	**Стаття 129. Корпоративні права** **1. Права учасника (акціонера, члена підприємницького кооперативу) підприємницького товариства (корпоративні права) – це сукупність правоможностей, що належать особі як учасникові підприємницького товариства відповідно до закону та установчого документа.** **2. Корпоративних прав набувають одночасно з набуттям частки у статутному (складеному) капіталі товариства, акцій, паїв, якщо іншого не визначено законом.** **3. Учасник (акціонер, член підприємницького кооперативу) підприємницького товариства має право:** **1) брати участь в управлінні товариством;** **2) брати участь у розподілі прибутку товариства і одержувати дивіденди;** **3) відчужувати частки, акції, паї порядком, що його визначає закон;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
5) одержувати інформацію про діяльність товариства у порядку, встановленому установчим документом. 2. Учасники господарського товариства можуть також мати інші права, встановлені установчим документом товариства та законом.	**4) одержувати інформацію про діяльність товариства, зокрема щодо фінансової звітності та рішень його органів управління;** **5) отримати ліквідаційну квоту в разі ліквідації товариства;** **6) у випадках, визначених законом, вийти з товариства;** **7) відчужувати частки у статутному (складеному) капіталі, акції, паї порядком, визначеним законом.** **4. Учасник (акціонер, член підприємницького кооперативу) підприємницького товариства може мати й інші права, визначені законом та установчим документом.** **5. Особливості здійснення корпоративних прав учасника (акціонера, члена підприємницького кооперативу) підприємницького товариства може визначати корпоративний договір.** **6. Корпоративні права (усі сукупно або окремі з них) можуть бути передані третій особі з дотриманням обмежень, визначених законом або установчим документом.** **7. Володіння корпоративними правами не є підприємницькою діяльністю.** **8. Корпоративними відносинами є відносини між учасниками (акціонерами, членами підприємницького кооперативу) підприємницького товариства, а також**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відносини між підприємницьким товариством і його учасником (акціонером, членом підприємницького кооперативу) щодо виникнення, здійснення, зміни, зупинення, поновлення і припинення корпоративних прав. **9. Учасники, які володіють не менш як 5 відсотками голосів у статутному капіталі товариства, мають право подати від імені та в інтересах товариства похідний позов про відшкодування збитків, що їх завдали товариству його посадові особи, визнання недійсними правочинів, що призвели до завдання збитків товариству або були укладені з порушенням вимог закону, в умовах конфлікту інтересів.**
Стаття відсутня	**Стаття 130. Корпоративний договір** **1. Договір, за яким учасники підприємницького товариства зобов'язані здійснювати права та реалізовувати правоможності певним чином або утримуватися від їх здійснення та реалізації, є корпоративним договором.** **2. Стороною корпоративного договору може бути особа, яка не є учасником підприємницького товариства.** **Стороною корпоративного договору може бути підприємницьке товариство.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Корпоративний договір може встановлювати порядок утримання від здійснення прав та реалізації правоможностей його сторін. **Корпоративний договір може встановлювати обов'язки його сторін, не визначені установчим документом підприємницького товариства та/або законом.** **4. Невиконання корпоративного договору не може бути підставою для визнання рішення вищого органу управління підприємницького товариства недійсним.** **5. Корпоративний договір не є установчим документом підприємницького товариства.** **6. Корпоративний договір може бути укладено до створення підприємницького товариства. У такому разі на сторін корпоративного договору поширюють приписи частини четвертої статті 105 цього Кодексу з урахуванням особливостей, визначених цією статтею.** **7. На корпоративний договір поширюють загальні приписи про договори та інші правочини, якщо іншого не визначено законом.** **8. Дату укладення та строк дії корпоративного договору визначають у договорі.** **9. Корпоративний договір укладають письмово.** **10. Зміст корпоративного договору не підлягає розголошенню особам, які не є його сторонами, якщо**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	іншого не визначено законом, установчим документом або корпоративним договором. **Інформацію про укладення корпоративного договору та строк його дії оприлюднюють на веб-сайті підприємницького товариства, надають на запит заінтересованих осіб протягом трьох днів з дня його укладення або з дня отримання підприємницьким товариством письмового запиту (зокрема в електронній формі), якщо іншого не встановлено законом.** **11. Особливості корпоративних договорів для окремих видів підприємницьких товариств може визначати закон.** **12. Корпоративний договір може визначати підстави припинення підприємницького товариства в разі порушення корпоративних прав його учасника (акціонера, члена підприємницького кооперативу), якщо такий корпоративний договір підписали всі учасники (акціонери, члени підприємницького кооперативу) підприємницького товариства.**
Стаття відсутня	**Стаття 131. Юридичні наслідки протиправної поведінки учасника (акціонера, члена підприємницького кооперативу) підприємницького товариства** **1. Учасник (акціонер, член підприємницького кооперативу) підприємницького товариства або інша**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	особа, які безпосередньо або опосередковано вирішально впливають на його діяльність, не несе відповідальності за його зобов'язаннями, крім випадків, визначених цим Кодексом та/або іншим законом. **2. Суд може покласти субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями підприємницького товариства на його учасника (акціонера, члена підприємницького кооперативу) або іншу особу, які безпосередньо або опосередковано вирішально впливають на його діяльність, у виняткових випадках, якщо майна підприємницького товариства недостатньо для задоволення вимог кредиторів і доведено, що їхній вплив на діяльність підприємницького товариства був спрямований на:** **1) вчинення протиправних дій з метою завдання шкоди кредиторам або іншим особам;** **2) умисне доведення до неплатоспроможності (банкрутства);** **3) фактичне використання підприємницького товариства як alter ego особи, яка безпосередньо або опосередковано вирішально впливає на його діяльність.** **Добросовісний учасник, який не був обізнаний і не мав можливості вплинути на дії, що спричинили шкоду, не несе субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями підприємницького товариства.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Право на звернення до суду з вимогою про покладення субсидіарної відповідальності мають кредитор, арбітражний керуючий, а також у випадках, визначених законом, уповноважений орган державної влади. **4. Під час вирішення питання про застосування юридичних наслідків протиправної поведінки учасника (акціонера, члена підприємницького кооперативу) підприємницького товариства або іншої особи, яка безпосередньо або опосередковано вирішально впливала на діяльність підприємницького товариства, суд зобов'язаний виходити з того, що обставини, визначені частиною другою цієї статті, має бути доведено на підставі достатніх і переконливих доказів, а всі сумніви тлумачать на користь дотримання засади обмеженої відповідальності.** **5. Особа, яка безпосередньо або опосередковано вирішально впливає на діяльність підприємницького товариства, має право на звернення до суду з позовом в інтересах такого товариства, якщо вона позбавлена можливості здійснити це право через:** **1) органи управління товариства;** **2) безпосереднє управління товариством;** **3) ліквідатора або ліквідаційну комісію.** **6. Закон може визначати додаткові підстави та умови застосування юридичних наслідків протиправної**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	поведінки учасника (акціонера, члена підприємницького кооперативу) підприємницького товариства щодо окремих видів підприємницьких товариств.
Стаття 117. Обов’язки учасників господарського товариства 1. Учасники господарського товариства зобов’язані: ~~1) додержуватися установчого документа товариства та виконувати рішення загальних зборів;~~ 2) виконувати свої зобов’язання перед товариством, у тому числі ті, що пов’язані з майновою участю, а також робити вклади (оплачувати акції) у розмірі, в порядку та засобами, що передбачені установчим документом; 3) не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства. 2. Учасники господарського товариства можуть також мати інші обов’язки, встановлені установчим документом товариства та законом.	**Стаття 132.** Обов’язки учасника **корпоративного** товариства 1. Учасник **корпоративного** товариства зобов’язаний: **1)** виконувати свої зобов’язання перед товариством, **зокрема** пов’язані з майновою участю, а також робити вклади (оплачувати акції) у розмірі, порядком і засобами, що їх визначено установчим документом; **2)** не розголошувати комерційну таємницю та інформацію з обмеженим доступом про діяльність товариства. 2. Учасник **корпоративного** товариства може мати й інші обов’язки, **визначені** законом.
Стаття 118. Залежне господарське товариство 1. Господарське товариство (товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство) є залежним, якщо іншому (головному) господарському товариству належать двадцять або більше відсотків статутного капіталу товариства з обмеженою або	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
додатковою відповідальністю чи двадцять або більше відсотків простих акцій акціонерного товариства. 2. Господарське товариство, яке придбало або іншим чином набуло двадцять або більше відсотків статутного капіталу товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю чи двадцять або більше відсотків простих акцій акціонерного товариства, зобов'язане оприлюднити цю інформацію в порядку, встановленому законом.	
2. Повне товариство	*Виключено назву підпараграфа*
Стаття 119. Поняття повного товариства 1. Повним є товариство, учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за його зобов'язаннями усім майном, що їм належить. 2. Особа може бути учасником тільки одного повного товариства. 3. Учасник повного товариства не має права без згоди інших учасників вчиняти від свого імені та у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб правочини, що є ~~однорідними~~ з тими, які становлять предмет діяльності товариства. У разі порушення цього правила товариство має право за своїм вибором вимагати від такого учасника або	**Стаття 133. Повне товариство** 1. Повним є товариство, учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за його зобов'язаннями усім майном, що їм належить. 2. Особа може бути учасником тільки одного повного товариства. Учасник повного товариства не може бути повним учасником командитного товариства. 3. Учасник повного товариства не має права без згоди інших учасників вчиняти від свого імені та у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб правочини, що є **однотипними** з тими, які становлять предмет діяльності товариства.

Чинна редакція	Запропонована редакція
відшкодування завданих товариству збитків, або передання товариству усієї вигоди, набутої за такими правочинами. 4. Найменування повного товариства має містити імена (найменування) всіх його учасників, слова "повне товариство" або містити ім’я (найменування) одного чи кількох учасників з доданням слів "і компанія", а також слова "повне товариство".	У разі порушення цього припису товариство має право за своїм вибором вимагати від такого учасника відшкодування завданих товариству збитків або передання товариству усієї вигоди, набутої за такими правочинами. 4. Найменування повного товариства має містити імена (найменування) всіх його учасників та зазначення виду товариства “повне товариство” або ім’я (найменування) одного чи кількох учасників, слова "і компанія" та зазначення виду товариства "повне товариство".
Стаття 120. Засновницький договір повного товариства 1. Повне товариство створюється і діє на підставі засновницького договору. Засновницький договір підписується всіма його учасниками. 2. Засновницький договір повного товариства крім відомостей, ~~передбачених~~ статтею 88 цього Кодексу, має містити відомості про: розмір та склад складеного капіталу товариства; розмір та порядок зміни часток кожного з учасників у складеному капіталі; розмір, склад та строки внесення ними вкладів.	**Стаття 134.** Засновницький договір повного товариства 1. Повне товариство створюють і воно діє на підставі засновницького договору. Засновницький договір підписують усі учасники повного товариства. 2. Засновницький договір повного товариства, крім відомостей, **визначених** статтею **98** цього Кодексу, має містити відомості про: 1) розмір і склад складеного капіталу товариства; 2) розмір і порядок зміни часток кожного з учасників у складеному капіталі; 3) розмір, склад і строки внесення ними вкладів.
Стаття 121. Управління повним товариством 1. Управління діяльністю повного товариства здійснюється за спільною згодою всіх учасників. Засновницьким договором товариства можуть ~~бути~~	**Стаття 135.** Управління повним товариством 1. Управління діяльністю повного товариства здійснюють за спільною згодою всіх учасників. Засновницький договір

Чинна редакція	Запропонована редакція
~~передбачені~~ випадки, коли рішення приймається більшістю голосів учасників. 2. Кожний учасник повного товариства має один голос, якщо засновницьким договором не ~~передбачений~~ інший порядок визначення кількості голосів. 3. Кожний учасник повного товариства, незалежно від того, чи уповноважений він вести справи товариства, має право ознайомлюватися з усією документацією щодо ведення справ товариства. Відмова від цього права чи його обмеження, зокрема за домовленістю учасників товариства, є нікчемною.	товариства може **визначати** випадки, у яких рішення **ухвалюють** більшістю голосів учасників. 2. Кожний учасник повного товариства має один голос, якщо засновницьким договором не **встановлено** іншого порядку визначення кількості голосів. 3. Кожний учасник повного товариства, безвідносно до того, чи його уповноважено вести справи товариства, має право на ознайомлення з усією документацією щодо ведення справ товариства. Відмова від цього права або його обмеження, зокрема за домовленістю учасників товариства, є нікчемною.
Стаття 122. Ведення справ повного товариства 1. Кожний учасник повного товариства має право діяти від імені товариства, якщо засновницьким договором не визначено, що всі учасники ведуть справи спільно або що ведення справ доручено окремим учасникам. У разі спільного ведення учасниками справ товариства для вчинення кожного правочину є необхідною згода всіх учасників товариства. Якщо ведення справ доручено окремим учасникам повного товариства, інші учасники можуть вчиняти правочини від імені товариства за наявності у них довіреності, виданої учасниками, яким доручено ведення справ товариства. У відносинах з третіми особами повне товариство не може посилатися на положення засновницького договору,	**Стаття 136.** Ведення справ повного товариства 1. Кожний учасник повного товариства має право діяти від імені товариства, якщо засновницьким договором не визначено, що всі учасники ведуть справи спільно або що ведення справ доручено окремим учасникам. У разі спільного ведення справ товариства учасниками для вчинення кожного правочину необхідна згода всіх учасників повного товариства. Якщо ведення справ товариства доручено окремим учасникам, інші учасники повного товариства можуть вчиняти правочини від імені товариства за наявності довіреності, виданої учасниками, яким доручено ведення справ товариства. У відносинах з третіми особами повне товариство не може посилатися на **приписи** засновницького договору, які

Чинна редакція	Запропонована редакція
які обмежують повноваження учасників повного товариства щодо права діяти від імені товариства, крім випадків, коли буде доведено, що третя особа у момент вчинення правочину знала чи могла знати про відсутність в учасника товариства права діяти від імені товариства. 2. Учасник повного товариства, що діяв у спільних інтересах, але не мав на це повноважень, має право у разі, якщо його дії не були схвалені іншими учасниками, вимагати від товариства відшкодування здійснених ним витрат, якщо він доведе, що у зв'язку з його діями товариство зберегло чи набуло майно, яке за вартістю перевищує ці витрати. 3. У разі спору між учасниками повного товариства повноваження на ведення справ товариства, надані одному чи кільком учасникам, можуть бути припинені судом на вимогу одного чи кількох інших учасників товариства за наявності для цього достатніх підстав, зокрема внаслідок грубого порушення учасником, уповноваженим на ведення справ товариства, своїх обов'язків чи виявлення його нездатності до розумного ведення справ. На підставі рішення суду до засновницького договору товариства вносяться необхідні зміни.	обмежують повноваження учасників повного товариства щодо права діяти від імені товариства, крім випадків, якщо буде доведено, що третя особа на момент вчинення правочину знала або могла знати про відсутність в учасника права діяти від імені повного товариства. 2. Учасник повного товариства, що діяв у спільних інтересах, але не мав на це повноважень, має право, якщо його дії не схвалені іншими учасниками, вимагати від товариства відшкодування здійснених ним витрат, якщо доведе, що у зв'язку з його діями товариство зберегло або набуло майно, вартість якого перевищує такі витрати. 3. У разі спору між учасниками повного товариства суд може припинити повноваження на ведення справ товариства, надані одному або кільком учасникам, на вимогу одного або кількох інших учасників, за наявності для цього достатніх підстав, зокрема внаслідок невиконання учасником, уповноваженим на ведення справ товариства, своїх обов'язків або встановлення його неспроможності до розумного ведення справ. На підставі рішення суду до засновницького договору товариства вносять необхідні зміни. **4. Повноваження учасника повного товариства на ведення справ товариства є припиненими повністю або частково з припиненням самого товариства у зв'язку з відмовою учасника від доручення або скасуванням доручення на вимогу хоча б одного з інших учасників.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 123. Розподіл прибутку та збитків повного товариства 1. Прибуток та збитки повного товариства розподіляються між його учасниками пропорційно до їхніх часток у складеному капіталі, якщо інше не ~~передбачено~~ засновницьким договором або домовленістю учасників. 2. Позбавлення учасника повного товариства права на участь у розподілі прибутку чи збитків не допускається.	**Стаття 137.** Розподіл прибутку і збитків повного товариства 1. Прибуток і збитки повного товариства розподіляють між його учасниками **домірно** їхнім часткам у складеному капіталі, **якщо іншого не визначено** засновницьким договором або домовленістю учасників. 2. Позбавлення учасника повного товариства права на участь у розподілі прибутку або збитків **заборонено**.
Стаття 124. Відповідальність учасників повного товариства за його зобов'язаннями 1. У разі недостатності у повного товариства майна для задоволення вимог кредиторів у повному обсязі учасники повного товариства солідарно відповідають за зобов'язаннями товариства усім своїм майном, на яке може бути звернене стягнення. 2. Учасник повного товариства відповідає за боргами товариства незалежно від того, виникли ці борги до чи після його вступу в товариство. 3. Учасник повного товариства, який вибув із товариства, відповідає за зобов'язаннями товариства, що виникли до моменту його вибуття, рівною мірою з учасниками, що залишилися, протягом трьох років з дня затвердження звіту про діяльність товариства за рік, у якому він вибув із товариства.	**Стаття 138**. Відповідальність учасників повного товариства за його зобов'язаннями 1. У разі недостатності у повного товариства майна для задоволення вимог кредиторів у повному обсязі учасники повного товариства несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства **всім** своїм майном, на яке може бути звернене стягнення, солідарно. 2. Учасник повного товариства несе відповідальність за боргами товариства безвідносно до того, виникли ці борги до чи після його вступу до товариства. 3. Учасник повного товариства, який вибув із товариства, несе відповідальність за зобов'язаннями товариства, що виникли до моменту його вибуття, рівною мірою з учасниками, що залишилися, протягом трьох років з дня затвердження звіту про діяльність товариства за рік, протягом **якого** він вибув із товариства.

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Учасник повного товариства, який сплатив повністю борги товариства, має право звернутися з регресною вимогою у відповідній частині до інших учасників, які несуть перед ним відповідальність пропорційно своїм часткам у складеному капіталі товариства.	4. Учасник повного товариства, який повністю сплатив борги товариства, має право на регресну вимогу у відповідній частині до інших учасників, які несуть перед ним відповідальність домірно своїм часткам у складеному капіталі товариства.
Стаття 125. Зміни у складі учасників повного товариства 1. Зміни у складі учасників повного товариства можуть бути у зв’язку з: 1) виходом учасника повного товариства з його складу з власної ініціативи; 2) виключенням із складу учасників; 3) вибуттям із складу учасників з причин, що не залежать від учасника. 2. Порядок і особливості виходу, виключення та вибуття учасників зі складу повного товариства визначаються цим Кодексом, іншим законом та засновницьким договором.	**Стаття 139**. Зміни у складі учасників повного товариства 1. Зміни у складі учасників повного товариства відбуваються у зв’язку з: 1) виходом учасника з повного товариства за власною ініціативою; 2) виключенням зі складу учасників; 3) вибуттям зі складу учасників з причин, що не залежать від учасника. 2. Порядок і особливості виходу, виключення та вибуття учасників зі складу повного товариства визначають цей Кодекс, інший закон, засновницький договір.
Стаття 126. Вихід з повного товариства 1. Учасник повного товариства, яке було створене на невизначений строк, може у будь-який момент вийти з товариства, заявивши про це не пізніше ніж за три місяці до фактичного виходу із товариства. Справжність підпису на заяві про вихід із товариства підлягає нотаріальному засвідченню.	**Стаття 140.** Вихід **із** повного товариства 1. Учасник повного товариства, створеного на невизначений строк, може в будь-який момент вийти із товариства, заявивши про це не пізніш як за три місяці до фактичного виходу з товариства. Справжність підпису на заяві про вихід із товариства підлягає нотаріальному засвідченню.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Достроковий вихід учасника з повного товариства, що засноване на певний строк, допускається лише з поважних причин. 2. Відмова від права вийти з повного товариства є нікчемною.	Достроковий вихід учасника з повного товариства, заснованого на певний строк, допустимий лише з поважних причин. 2. Відмова від права виходу з повного товариства є нікчемною.
Стаття 127. Передання учасником частки (її частини) у складеному капіталі повного товариства 1. Учасник повного товариства має право за згодою інших його учасників передати свою частку у складеному капіталі чи її частину іншому учасникові товариства або третій особі. 2. У разі передання частки (її частини) новому учасникові до нього переходять повністю чи у відповідній частині права, що належали учасникові, який передав частку (її частину). Особа, якій передано частку (її частину), відповідає за зобов'язаннями товариства відповідно до частини другої статті 124 цього Кодексу. 3. У разі передання учасником товариства усієї частки іншій особі участь цього учасника в повному товаристві припиняється і для нього настають наслідки, передбачені частиною третьою статті 124 цього Кодексу.	**Стаття 141.** Передання учасником частки (її частини) у складеному капіталі повного товариства 1. Учасник повного товариства має право за згодою інших його учасників передати свою частку у складеному капіталі або її частину іншому учасникові товариства або третій особі. 2. У разі передання частки (її частини) новому учасникові до нього переходять повністю або у відповідній частині права, що належали учасникові, який передав частку (її частину). Особа, якій передано частку (її частину), несе відповідальність за зобов'язаннями товариства відповідно до частини другої статті **138** цього Кодексу. 3. У разі передання учасником товариства всієї своєї частки іншій особі участь такого учасника в повному товаристві є припиненою, з урахуванням наслідків, **визначених** частиною третьою статті **138** цього Кодексу.
Стаття 128. Виключення зі складу учасників повного товариства	**Стаття 142.** Виключення зі складу учасників повного товариства

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Учасник повного товариства, який систематично не виконує чи виконує неналежним чином обов'язки, покладені на нього товариством, або який перешкоджає ~~своїми діями (бездіяльністю)~~ досягненню цілей товариства, може бути виключений із товариства у порядку, встановленому засновницьким договором. 2. Рішення про виключення зі складу учасників повного товариства може бути оскаржене до суду.	1. Учасника повного товариства, який систематично не виконує або виконує неналежним чином обов'язки, що їх поклало на нього товариство, або який **своєю поведінкою** перешкоджає досягненню цілей товариства, може бути виключено зі складу учасників повного з товариства порядком, встановленим засновницьким договором. 2. Рішення про виключення зі складу учасників повного товариства може бути оскаржено до суду.
Стаття 129. Вибуття з повного товариства 1. Повне товариство може прийняти рішення про визнання учасника повного товариства таким, що вибув із його складу, у разі: 1) смерті учасника або оголошення його померлим - за відсутності спадкоємців; 2) ліквідації юридичної особи - учасника товариства, в тому числі у зв'язку з визнанням її банкрутом; 3) визнання учасника недієздатним, обмеження його цивільної дієздатності або визнання безвісно відсутнім; 4) призначення за рішенням суду примусової реорганізації юридичної особи - учасника товариства, зокрема у зв'язку з її неплатоспроможністю; 5) звернення стягнення на частину майна повного товариства, що відповідає частці учасника у складеному капіталі товариства.	**Стаття 143.** Вибуття зі складу учасників повного товариства 1. Повне товариство може **ухвалити** рішення про визнання учасника повного товариства таким, що вибув із його складу, у разі: 1) смерті учасника або оголошення його померлим – за відсутності спадкоємців; 2) ліквідації юридичної особи – учасника товариства, зокрема у зв'язку з визнанням її банкрутом; 3) визнання учасника недієздатним, обмеження його цивільної дієздатності або визнання безвісно відсутнім; 4) звернення стягнення на частину майна повного товариства, що відповідає частці учасника у складеному капіталі товариства; 2. Рішення про визнання учасника повного товариства таким, що вибув із його складу, заінтересовані особи можуть оскаржити до суду.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Рішення про визнання учасника повного товариства таким, що вибув із його складу, може бути оскаржене заінтересованими особами до суду. 3. У разі вибуття учасника з повного товариства з підстав, передбачених частиною першою цієї статті, товариство може продовжити свою діяльність, якщо інше не встановлено засновницьким договором товариства чи домовленістю між учасниками, що залишаються.	3. У разі вибуття учасника зі складу повного товариства з підстав, **визначених** частиною першою цієї статті, товариство може продовжити свою діяльність, **якщо іншого не** встановлено засновницьким договором повного товариства або домовленістю між учасниками, що залишилися у складі повного товариства. **4. Правонаступник учасника повного товариства має переважне право вступу до товариства.** **5. На правонаступника учасника повного товариства поширюють приписи частини другої статті 141 цього Кодексу.**
Стаття 130. Розрахунки у разі виходу, виключення та вибуття з повного товариства 1. Учасникові, що вийшов, якого виключено або який вибув з повного товариства з підстав, встановлених у статтях 126, 128 і 129 цього Кодексу, виплачується вартість частини майна товариства, пропорційна частці цього учасника у складеному капіталі товариства, якщо інше не встановлено засновницьким договором. 2. Якщо спадкоємець учасника повного товариства - фізичної особи або правонаступник юридичної особи не вступив у повне товариство, розрахунки з ним здійснюються відповідно до частини першої цієї статті.	**Стаття 144.** Розрахунки в разі виходу, виключення та вибуття зі складу учасників повного товариства 1. Учасникові, який вийшов, якого виключено або який вибув зі складу учасників повного товариства з підстав, установлених статтями **140, 142 і 143** цього Кодексу, виплачують вартість частини майна товариства, **домірну** його частці у складеному капіталі товариства, **якщо іншого не** встановлено засновницьким договором. 2. Якщо **правонаступник** учасника повного товариства не вступив до товариства, розрахунки з ним здійснюють відповідно до частини першої цієї статті. 3. **Вартість майна, що становить частку учасника повного товариства, розраховують на день смерті спадкодавця або внесення запису про створення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Порядок визначення вартості частки учасника у майні повного товариства та строки її виплати встановлюються засновницьким договором і законом.	**юридичної особи – правонаступника. У таких випадках відповідно зменшують розмір майна товариства, зазначений у засновницькому договорі.** 4. Порядок визначення вартості частки учасника в майні повного товариства та строки її виплати встановлюють засновницький договір і закон.
Стаття 131. Звернення стягнення на частину майна повного товариства, пропорційну частці учасника товариства у складеному капіталі 1. Звернення стягнення на частку учасника у складеному капіталі повного товариства за його власними зобов'язаннями допускається тільки у разі недостатності іншого майна для задоволення вимог кредиторів. У разі недостатності майна учасника повного товариства для виконання його зобов'язань перед кредиторами вони можуть вимагати у встановленому порядку виділу частини майна повного товариства, пропорційної частці учасника-боржника у складеному капіталі товариства. 2. Частина майна повного товариства, пропорційна частці учасника-боржника у складеному капіталі, виділяється у грошовій формі чи в натурі відповідно до балансу, складеного на момент вибуття такого учасника з товариства.	**Стаття 145.** Звернення стягнення на частину майна повного товариства, домірну частці учасника товариства у складеному капіталі 1. Звернення стягнення на частку учасника у складеному капіталі повного товариства за його власними зобов'язаннями допустиме лише у разі недостатності іншого майна для задоволення вимог кредиторів. У разі недостатності майна учасника повного товариства для виконання його зобов'язань кредитори можуть вимагати встановленим порядком виділу частини майна повного товариства, домірної частці учасника-боржника у складеному капіталі повного товариства. 2. Частину майна повного товариства, домірну частці учасника-боржника у складеному капіталі, виділяють у грошовій формі або в натурі відповідно до балансу, складеного на момент вибуття такого учасника зі складу товариства.
Стаття 132. Ліквідація повного товариства	**Стаття 146.** Ліквідація повного товариства

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Повне товариство ліквідовується на підставах, встановлених статтею 110 цього Кодексу, а також у разі, якщо в товаристві залишається один учасник. Цей учасник має право протягом шести місяців з моменту, коли він став єдиним учасником товариства, перетворити таке товариство в інше господарське товариство у порядку, встановленому цим Кодексом. 2. У разі виходу учасника з повного товариства, виключення одного з його учасників із товариства, смерті учасника товариства, ліквідації юридичної особи - учасника товариства або звернення кредитором одного з учасників стягнення на частину майна, пропорційну його частці у складеному капіталі, товариство може продовжити свою діяльність, якщо це ~~передбачено~~ засновницьким договором товариства чи домовленістю між учасниками, що залишаються.	1. Повне товариство **ліквідовують** на підставах, установлених статтею **122** цього Кодексу, а також у разі, якщо в товаристві залишається один учасник. Такий учасник має право протягом шести місяців з дня, коли він став єдиним учасником товариства, перетворити таке товариство в інше **корпоративне** товариство порядком, що його встановлено цим Кодексом. 2. У разі виходу учасника зі складу повного товариства, виключення з товариства, смерті учасника товариства, ліквідації юридичної особи – учасника товариства або звернення кредитором одного з учасників стягнення на частину майна, **домірну** його частці у складеному капіталі, товариство може продовжити свою діяльність, якщо це **визначено** засновницьким договором товариства або домовленістю між учасниками, що залишаються в товаристві.
3. Командитне товариство	*Виключено назву підпараграфа*
Стаття 133. Основні положення про командитне товариство 1. Командитним товариством є товариство, в якому разом з учасниками, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном (повними учасниками), є	**Стаття 147. Командитне товариство** 1. Командитним є товариство, у якому разом із учасниками, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном (повними учасниками), є один або кілька учасників (вкладників), які несуть ризик

Чинна редакція	Запропонована редакція
один чи кілька учасників (вкладників), які несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, у межах сум зроблених ними вкладів та не беруть участі в діяльності товариства. 2. Найменування командитного товариства має містити імена (найменування) всіх повних учасників, слова "командитне товариство" або містити ім'я (найменування) хоча б одного повного учасника з доданням слів "і компанія", а також слова "командитне товариство". Якщо у найменування командитного товариства включене ім'я вкладника, такий вкладник стає повним учасником товариства. 3. До командитного товариства застосовуються положення про повне товариство, якщо інше не встановлено цим Кодексом, іншим законом.	збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах сум зроблених ними вкладів та не беруть участі в діяльності товариства. 2. Найменування командитного товариства має містити імена (найменування) всіх повних учасників та зазначення виду товариства "командитне товариство" або ім'я (найменування) хоча б одного повного учасника з доданням слів "і компанія" та зазначення виду товариства "командитне товариство". Якщо найменування командитного товариства містить ім'я вкладника, такий вкладник стає повним учасником товариства. 3. До командитного товариства застосовують **приписи про повне товариство**, **якщо іншого не** встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.
Стаття 134. Засновницький договір командитного товариства 1. Командитне товариство створюється і діє на підставі засновницького договору. Засновницький договір підписується усіма повними учасниками. 2. Засновницький договір командитного товариства крім відомостей, ~~передбачених~~ статтею 88 цього Кодексу, має містити відомості про: розмір та склад складеного капіталу товариства; розмір та порядок зміни часток кожного з	**Стаття 148.** Засновницький договір командитного товариства 1. Командитне товариство створюють і воно діє на підставі засновницького договору. Засновницький договір підписують усі повні учасники командитного товариства. 2. Засновницький договір командитного товариства, крім відомостей, **визначених** статтею **98** цього Кодексу, має містити відомості про: 1) розмір і склад складеного капіталу товариства;

Чинна редакція	Запропонована редакція
повних учасників у складеному капіталі; сукупний розмір вкладів вкладників. 3. Якщо внаслідок виходу, виключення чи вибуття у командитному товаристві залишився один повний учасник, засновницький договір переоформляється в одноособову заяву, підписану повним учасником. Якщо командитне товариство створюється одним повним учасником, то установчим документом є одноособова заява (меморандум), яка містить усі відомості, ~~встановлені~~ цією статтею для командитного товариства.	2) розмір і порядок зміни часток кожного з повних учасників у складеному капіталі; 3) сукупний розмір вкладів вкладників. 3. Якщо внаслідок виходу, виключення чи вибуття зі складу учасників у командитному товаристві залишився один повний учасник, він зобов'язаний замінити засновницький договір на підписану ним заяву (меморандум). Якщо командитне товариство створює один повний учасник, установчим документом є заява (меморандум), що містить усі відомості, **визначені** цією статтею для командитного товариства.
Стаття 135. Учасники командитного товариства 1. ~~Правовий~~ статус повних учасників командитного товариства та їх відповідальність за зобов'язаннями товариства встановлюються положеннями цього Кодексу про учасників повного товариства. 2. Особа може бути повним учасником тільки в одному командитному товаристві. Повний учасник командитного товариства не може бути учасником повного товариства. Повний учасник командитного товариства не може бути вкладником цього самого товариства.	**Стаття 149**. Учасники командитного товариства 1. **Юридичний** статус повних учасників командитного товариства та їхню відповідальність за зобов'язаннями товариства встановлюють **приписи** цього Кодексу стосовно учасників повного товариства. 2. Особа може бути повним учасником лише в одному командитному товаристві. Повний учасник командитного товариства не може бути учасником повного товариства. Повний учасник командитного товариства не може бути вкладником такого товариства.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Сукупний розмір вкладів вкладників не повинен перевищувати п’ятдесяти відсотків складеного капіталу повного товариства. 4. Складений капітал підлягає сплаті учасниками командитного товариства протягом першого року з дня державної реєстрації товариства.	3. Сукупний розмір вкладів вкладників не може перевищувати 50 відсотків складеного капіталу повного товариства. 4. Учасники командитного товариства формують (сплачують) складений капітал протягом одного року з дня державної реєстрації товариства.
Стаття 136. Управління командитним товариством 1. Управління діяльністю командитного товариства здійснюється повними учасниками у порядку, ~~встановленому~~ цим Кодексом для повного товариства. 2. Вкладники не мають права брати участі в управлінні діяльністю командитного товариства та заперечувати проти дій повних учасників щодо управління діяльністю товариства. Вкладники командитного товариства можуть діяти від імені товариства тільки за довіреністю.	**Стаття 150**. Управління командитним товариством 1. Управління командитним товариством здійснюють повні учасники порядком, **що його визначено** цим Кодексом для повного товариства. 2. Вкладники не мають права брати участі в управлінні командитним товариством та заперечувати проти дій повних учасників щодо управління товариством. Вкладники командитного товариства можуть діяти від імені товариства лише за довіреністю.
Стаття 137. Права та обов’язки вкладника командитного товариства 1. Вкладник командитного товариства зобов’язаний зробити вклад до складеного капіталу. Внесення вкладів посвідчується свідоцтвом про участь у командитному товаристві. 2. Вкладник командитного товариства має право:	**Стаття 151.** Права і обов’язки вкладника командитного товариства 1. Вкладник командитного товариства зобов’язаний зробити вклад до складеного капіталу товариства. Внесення вкладів посвідчують свідоцтвом про участь у командитному товаристві. 2. Вкладник командитного товариства має право: 1) одержувати частину прибутку товариства відповідно до його частки у складеному капіталі товариства порядком,

Чинна редакція	Запропонована редакція
1) одержувати частину прибутку товариства відповідно до його частки у складеному капіталі товариства в порядку, встановленому засновницьким договором (меморандумом); 2) діяти від імені товариства у разі видачі йому довіреності та відповідно до неї; 3) переважно перед третіми особами набувати відчужувану частку (її частину) в складеному капіталі товариства відповідно до положень статті 147 цього Кодексу. Якщо бажання викупити частку (її частину) виявили декілька вкладників, зазначена частка розподіляється між ними відповідно до їхніх часток у складеному капіталі товариства; 4) вимагати першочергового повернення вкладу у разі ліквідації товариства; 5) ознайомлюватися з річними звітами та балансами товариства; 6) після закінчення фінансового року вийти з товариства та одержати свій вклад у порядку, встановленому засновницьким договором (меморандумом); 7) передати свою частку (її частину) у складеному капіталі іншому вкладнику або третій особі, повідомивши про це товариство. Передання вкладником усієї своєї частки іншій особі припиняє його участь у командитному товаристві.	що його встановлено засновницьким договором (меморандумом); 2) діяти від імені товариства в разі видання йому довіреності та відповідно до неї; 3) переважного щодо третіх осіб набуття відчужуваної частки (її частини) у складеному капіталі товариства; Якщо бажання викупити частку (її частину) виявили кілька вкладників, таку частку розподіляють між ними відповідно до **їхніх** часток у складеному капіталі товариства; 4) вимагати першочергового повернення вкладу в разі ліквідації товариства; 5) ознайомлюватися з річними звітами та балансами товариства; 6) після закінчення фінансового року вийти з товариства та одержати свій вклад порядком, що його встановлено засновницьким договором (меморандумом); 7) передати свою частку (її частину) у складеному капіталі товариства іншому вкладникові або третій особі, повідомивши про це товариство. Передання вкладником усієї своєї частки іншій особі має наслідком припинення його участі в командитному товаристві. 3. Засновницький договір (меморандум) командитного товариства може **визначати** й інші права вкладника.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Засновницьким договором (меморандумом) командитного товариства можуть ~~бути передбачені~~ також інші права вкладника.	
Стаття 138. Відповідальність вкладника командитного товариства 1. Якщо вкладник командитного товариства вчиняє правочин від імені та в інтересах товариства без відповідних повноважень, то в разі схвалення його дій командитним товариством він звільняється від відповідальності перед кредиторами за вчинений правочин. Якщо схвалення командитного товариства не буде отримано, вкладник відповідає перед третіми особами за вчиненим ним правочином усім своїм майном, на яке відповідно до закону може бути звернене стягнення. 2. Вкладник командитного товариства, який не вніс ~~передбаченого~~ засновницьким договором (меморандумом) вкладу, несе відповідальність перед товариством у порядку, встановленому засновницьким договором (меморандумом).	**Стаття 152.** Відповідальність вкладника командитного товариства 1. Якщо вкладник командитного товариства вчиняє правочин від імені та в інтересах товариства без відповідних повноважень, він не несе відповідальності перед кредиторами за вчинений правочин лише в разі схвалення його дій командитним товариством. За браком схвалення вкладник відповідає перед третіми особами за вчиненим ним правочином усім своїм майном, на яке відповідно до закону може бути звернене стягнення. 2. Вкладник командитного товариства, який не вніс вкладу, **визначеного** засновницьким договором (меморандумом), несе відповідальність перед товариством порядком, що його встановлено засновницьким договором (меморандумом).
Стаття 139. Ліквідація командитного товариства 1. Командитне товариство ліквідовується при вибутті усіх вкладників. Повні учасники мають право у разі вибуття всіх вкладників перетворити командитне товариство у повне товариство. Командитне товариство ліквідовується також на підставах, встановлених статтею 132 цього Кодексу.	**Стаття 153.** Ліквідація командитного товариства 1. Командитне товариство **є ліквідованим**, якщо з нього вибули всі вкладники. Повні учасники в разі вибуття всіх вкладників мають право перетворити командитне товариство в повне товариство. Командитне товариство

Чинна редакція	Запропонована редакція
Командитне товариство не зобов’язане ліквідовуватись, якщо в ньому залишаються хоча б один повний учасник і один вкладник. 2. У разі ліквідації командитного товариства, після розрахунків з кредиторами, вкладники мають переважне право перед повними учасниками на одержання вкладів у порядку та на умовах, встановлених цим Кодексом, іншим законом і засновницьким договором (меморандумом). За недостатності коштів товариства для повного повернення вкладникам їхніх вкладів наявні кошти розподіляються між вкладниками пропорційно до їхніх часток у складеному капіталі товариства.	**ліквідовують** також на підставах, **визначених** статтею **122** цього Кодексу. Командитне товариство не є **ліквідованим**, якщо в ньому залишаються хоча б один повний учасник і один вкладник. 2. У разі ліквідації командитного товариства після розрахунків з кредиторами вкладники мають переважне право **стосовно** повних учасників на одержання вкладів порядком та на умовах, що їх визначено цим Кодексом, іншим законом, засновницьким договором (меморандумом). За недостатності коштів товариства для повного повернення вкладникам їхніх вкладів наявні кошти розподіляють між вкладниками **домірно** їхнім часткам у складеному капіталі товариства.
4. Товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю	*Виключено назву підпараграфа*
Стаття 140. Товариство з обмеженою відповідальністю 1. Товариством з обмеженою відповідальністю є засноване однією або кількома особами товариство, статутний капітал якого поділено на частки. 2. Особливості діяльності товариств з обмеженою відповідальністю встановлюються Законом України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю".	**Стаття 154. Товариство** з обмеженою відповідальністю **1. Товариством з обмеженою відповідальністю є товариство, статутний капітал якого поділено на частки, розмір яких встановлено статутом.** **2. Учасники товариства** з обмеженою відповідальністю **не несуть відповідальності за його зобов’язаннями, але несуть ризик збитків, пов’язаних з діяльністю товариства, у межах вартості своїх вкладів.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Учасники товариства з обмеженою відповідальністю**, які внесли вклад не повністю, солідарно несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства у межах вартості невнесеної частини вкладу кожного з учасників.** **3. Найменування товариства** з обмеженою відповідальністю **має містити його назву та** зазначення виду товариства **"товариство з обмеженою відповідальністю".**
Стаття 141. Товариство з додатковою відповідальністю 1. Товариством з додатковою відповідальністю є засноване однією або кількома особами товариство, статутний капітал якого поділено на частки, учасники якого солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за зобов'язаннями товариства своїм майном пропорційно до вартості внесеного вкладу. 2. Особливості діяльності товариств з додатковою відповідальністю встановлюються Законом України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю".	*Виключено*
Стаття відсутня	**Стаття 155. Договір про створення товариства з обмеженою відповідальністю** **1. Якщо товариство з обмеженою відповідальністю створюють кілька осіб, такі особи в разі необхідності визначення взаємовідносин між ними щодо створення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	товариства можуть письмово укласти договір про створення товариства. Договір про створення товариства може встановлювати порядок дій засновників щодо створення товариства, умови вчинення таких дій, розмір статутного капіталу, частку кожного з учасників у статутному капіталі, строки і порядок внесення вкладів та інші умови. **2. Договір про створення товариства з обмеженою відповідальністю не є установчим документом. Подання такого договору для державної реєстрації товариства не є обов'язковим.** **3. Договір про створення товариства з обмеженою відповідальністю діє до дня державної реєстрації такого товариства, якщо іншого не визначено договором або не випливає із суті зобов'язання.**
Стаття відсутня	**Стаття 156. Статут товариства з обмеженою відповідальністю** **1. Установчим документом товариства з обмеженою відповідальністю є статут.** **Статут товариства з обмеженою відповідальністю, крім відомостей, визначених статтею 98 цього Кодексу, має містити відомості про:** **1) розмір статутного капіталу;** **2) склад і компетенцію органів управління і порядок ухвалення ними рішень;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3) порядок передання (переходу) часток у статутному капіталі. **2. Зміни вартості майна, внесеного учасниками як вклад або додатковий вклад, не впливає на розмір їхніх часток у статутному капіталі, визначений у статуті, якщо іншого не визначено статутом та/або законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 157. Статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю** **1. Статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю формують за рахунок вкладів учасників товариства. Розмір статутного капіталу дорівнює сумі вартості таких вкладів.** **2. Статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю підлягає сплаті учасниками товариства протягом шести місяців з дня державної реєстрації товариства, якщо іншого не визначено статутом.** **3. Статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю збільшують або зменшують порядком, що його визначено законом.** **4. Статут товариства з обмеженою відповідальністю може встановлювати можливість створення додаткового капіталу товариства за рахунок вкладів (внесків) його учасників. Вклади (внески) учасників до додаткового капіталу товариства не змінюють**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	номінальну вартість або розмір статутного капіталу товариства.
Стаття відсутня	**Стаття 158. Управління товариством з обмеженою відповідальністю** **1. Органами товариства з обмеженою відповідальністю є загальні збори учасників, наглядова рада (у разі її утворення) та виконавчий орган (дворівнева структура управління).** **2. Вищим органом товариства з обмеженою відповідальністю є загальні збори учасників.** **3. Статут товариства може визначати необхідність утворення наглядової ради. Наглядова рада є колегіальним органом, що забезпечує захист прав усіх учасників товариства і в межах компетенції, визначеної статутом і законом, здійснює управління товариством, а також контролює та регулює діяльність його виконавчого органу.** **4. Виконавчий орган товариства здійснює управління його поточною діяльністю.**
Стаття відсутня	**Стаття 159. Альтернативна структура управління товариства з обмеженою відповідальністю** **1. Статут товариства з обмеженою відповідальністю може встановити однорівневу структуру управління, визначену частиною другою статті 172 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Якщо статутом встановлено однорівневу структуру управління, застосовують приписи цього Кодексу про структуру управління акціонерного товариства, якщо іншого не випливає з юридичної природи товариства з обмеженою відповідальністю або не визначено статутом товариства.
Стаття відсутня	**Стаття 160. Перехід частки (її частини) учасника у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю до іншої особи** **1. Учасник товариства з обмеженою відповідальністю має право продати або іншим чином відступити свою частку (її частину) у статутному капіталі товариства одному чи кільком учасникам такого товариства або третім особам.** **2. Статут товариства може встановити, що відчуження частки (її частини) та надання її в заставу дозволено лише за згодою інших учасників товариства. Учасник товариства має переважне право на придбання частки (її частини) іншого учасника товариства, що її відчужують третім особам.** **3. Частка учасника товариства може бути відчужена до повної її сплати лише в тій частині, в якій її вже сплачено.** **4. Правочин, спрямований на відчуження частки (її частини) у статутному капіталі товариства, вчиняють**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	письмово. Правочин, спрямований на відчуження частки (її частини) у статутному капіталі товариства, вчинений усно, є нікчемним. **5. У разі придбання товариством частки (її частини) учасника воно зобов'язане відчужити її іншим учасникам або третім особам протягом строку та порядком, що їх визначено статутом та/або законом, або зменшити свій статутний капітал відповідно до статті 144 цього Кодексу.** **6. У разі смерті або припинення учасника товариства його частка переходить до його спадкоємця або правонаступника без надання згоди учасниками товариства.**
Стаття відсутня	**Стаття 161. Вихід учасника із товариства з обмеженою відповідальністю** **1. Учасник товариства з обмеженою відповідальністю, частка якого у статутному капіталі товариства становить менше 50 відсотків, може вийти з товариства у будь-який час, без надання згоди іншими учасниками.** **Учасник товариства з обмеженою відповідальністю, частка якого у статутному капіталі товариства становить 50 і більше відсотків, може вийти з товариства за згодою інших учасників. Статут товариства може визначити, що учасник товариства, частка якого у статутному капіталі товариства**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	становить 50 і більше відсотків, може вийти з товариства без надання згоди іншими учасниками. **2. Порядок виходу учасника із товариства з обмеженою відповідальністю визначає закон.**
Стаття 149 виключена законом від 06.02.2018	
Стаття відсутня	**Стаття 162. Ліквідація товариства з обмеженою відповідальністю** **1. Товариство з обмеженою відповідальністю ліквідовують за рішенням загальних зборів його учасників, а також за рішенням суду у випадках, що їх визначено законом.** **2. Товариство з обмеженою відповідальністю може бути перетворено в акціонерне товариство або в підприємницький кооператив.**
Стаття відсутня	**Стаття 163. Товариство з додатковою відповідальністю** **1. Товариством з додатковою відповідальністю є товариство, статутний капітал якого поділено на частки, учасники якого солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за його зобов'язаннями своїм майном у розмірі, встановленому статутом, що є однаково кратним вартості внесеного вкладу кожним з учасників.** **2. У разі визнання банкрутом одного з учасників товариства з додатковою відповідальністю його**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відповідальність за зобов'язаннями товариства розподіляють між іншими учасниками товариства домірно їхнім часткам у статутному капіталі товариства. **3. Найменування товариства з додатковою відповідальністю має містити його назву та** зазначення виду товариства **"товариство з додатковою відповідальністю".** **4. До товариства з додатковою відповідальністю застосовують приписи цього Кодексу про товариство з обмеженою відповідальністю, якщо іншого не визначено статутом, законом та не випливає із суті відносин.**
5. Акціонерне товариство	*Виключено назву підпараграфа*
Стаття 152. Акціонерне товариство 1. Акціонерне товариство є господарським товариством, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями. 2. Особливості діяльності акціонерних товариств встановлюються Законом України "Про акціонерні товариства". 3. Особливості ~~правового~~ статусу акціонерних товариств, створених у процесі приватизації державних підприємств, ~~встановлюються~~ законом.	**Стаття 164. Акціонерне товариство** 1. **Акціонерним товариством є товариство**, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчують акціями. **2. Акціонерне товариство самостійно несе відповідальність за своїми зобов'язаннями усім своїм майном. Акціонери не несуть відповідальності за зобов'язаннями товариства, але несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Порядок створення, діяльності та припинення корпоративних інвестиційних фондів регулюється законодавством про інститути спільного інвестування.	**номінальної вартості належних їм акцій, крім випадків, що їх визначено законом.** **Акціонери, які не повністю оплатили акції, у випадках, зазначених у статуті, відповідають за зобов'язаннями товариства у межах неоплаченої частини вартості належних їм акцій.** **3. Найменування акціонерного товариства має містити його назву та зазначення виду товариства "акціонерне товариство".** 4. Особливості **юридичного** статусу акціонерних товариств, створених під час приватизації державних підприємств, **визначає** закон. 5. Порядок створення, діяльності та припинення корпоративних інвестиційних фондів **визначає** закон. 6. Акціонерні товариства за типом поділяють на публічні товариства і приватні товариства. Особливості **юридичного** статусу публічних і приватних акціонерних товариств **визначає** закон.
Стаття 153. Заснування акціонерного товариства 1. Акціонерне товариство може бути засновано юридичними та/або фізичними особами, ~~а також державою в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, територіальною громадою в особі уповноваженого органу~~.	**Стаття 165. Створення** акціонерного товариства 1. Акціонерне товариство **можуть створити фізичні** та/або **юридичні** особи. 2. Якщо акціонерне товариство **створюють кілька** осіб, **такі особи в разі необхідності визначення взаємовідносин між ними щодо створення товариства**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо акціонерне товариство засновується кількома особами, вони можуть укласти між собою договір, який визначає порядок здійснення ними спільної діяльності щодо заснування товариства. Такий договір не є установчим документом товариства. Договір про заснування акціонерного товариства укладається в письмовій формі. Якщо акціонерне товариство засновується за участю фізичних осіб, справжність підписів на засновницькому договорі підлягає нотаріальному посвідченню. 3. Засновники акціонерного товариства несуть солідарну відповідальність за пов'язаними з його заснуванням зобов'язаннями, що виникли до державної реєстрації акціонерного товариства. Акціонерне товариство несе відповідальність за ~~передбаченими~~ частиною першою цієї статті зобов'язаннями засновників лише у разі схвалення їхніх дій загальними зборами акціонерів. 4. Акціонерне товариство може бути засновано однією особою чи може складатися з однієї особи у разі придбання одним акціонером усіх акцій товариства. Відомості про це підлягають опублікуванню у встановленому законом порядку. 5. Порядок і строки вчинення дій щодо створення акціонерного товариства, у тому числі порядок проведення	можуть укласти договір. Такий договір не є установчим документом акціонерного товариства. Договір про **створення** акціонерного товариства укладають **письмово**. Якщо акціонерне товариство **створюють** за участю фізичних осіб, справжність підписів на засновницькому договорі підлягає нотаріальному **засвідченню**. 3. Засновники акціонерного товариства солідарно несуть відповідальність за зобов'язаннями, пов'язаними із **створенням товариства,** що виникли до його державної реєстрації. Акціонерне товариство несе відповідальність за зобов'язаннями засновників, **визначеними** частиною першою цієї статті, лише в разі схвалення їхніх дій загальними зборами акціонерів. 4. Акціонерне товариство може бути одноосібним, якщо його **створено** однією особою або якщо один акціонер придбав усі акції товариства. Відомості про це підлягають опублікуванню порядком, що його визначено законом. 5. Порядок і строки вчинення дій щодо створення акціонерного товариства, **зокрема** порядок проведення установчих зборів та їхню компетенцію, **визначає** закон.

Чинна редакція	Запропонована редакція
установчих зборів та їхня компетенція, ~~встановлюються~~ законом.	
Стаття 154. Статут акціонерного товариства 1. Установчим документом акціонерного товариства є його статут. 2. Статут акціонерного товариства, крім відомостей, передбачених статтею 88 цього Кодексу, має містити відомості про права акціонерів, структуру управління акціонерним товариством, компетенцію органів управління акціонерним товариством і порядок ухвалення ними рішень та інші відомості, передбачені законом.	**Стаття 166.** Статут акціонерного товариства 1. Установчим документом акціонерного товариства є його статут. 2. Статут акціонерного товариства, крім відомостей, **визначених** статтею **98** цього Кодексу, має містити відомості про права акціонерів, структуру управління товариства, компетенцію його органів управління, порядок ухвалення ними рішень та інші відомості, що їх **визначено** законом.
Стаття 155. Статутний капітал акціонерного товариства 1. Статутний капітал акціонерного товариства формується за рахунок коштів та іншого майна, що вносяться як оплата акцій у процесі їх емісії. Мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства встановлюється законом. 2. У процесі заснування акціонерного товариства його акції підлягають розміщенню виключно серед його засновників. Публічна пропозиція акцій акціонерного товариства може здійснюватися після отримання свідоцтва про реєстрацію першого випуску акцій.	**Стаття 167.** Статутний капітал акціонерного товариства 1. Статутний капітал акціонерного товариства формують за рахунок грошових коштів та іншого майна, **що їх вносять** як оплату акцій під час їх емісії. Мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства встановлює закон. 2. Під час **створення** акціонерного товариства його акції підлягають розміщенню лише серед його засновників. Публічну пропозицію акцій акціонерного товариства **може бути вчинено** після отримання свідоцтва про реєстрацію першого випуску акцій.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 156. Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства 1. Розмір статутного капіталу акціонерного товариства збільшується шляхом підвищення номінальної вартості акцій або додаткової емісії акцій існуючої номінальної вартості. 2. У випадках, визначених статутом акціонерного товариства і законом, може встановлюватися переважне право акціонерів на придбання акцій, що додатково випускаються акціонерним товариством.	**Стаття 168.** Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства 1. Розмір статутного капіталу акціонерного товариства збільшують через підвищення номінальної вартості акцій або додаткової емісії акцій наявної номінальної вартості. 2. У випадках, визначених статутом акціонерного товариства і законом, може бути встановлено переважне право акціонерів на придбання акцій, що їх додатково випускає акціонерне товариство.
Стаття 157. Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства 1. Розмір статутного капіталу акціонерного товариства зменшується шляхом зменшення номінальної вартості акцій або шляхом анулювання раніше викуплених товариством акцій та зменшення їх загальної кількості, якщо це ~~передбачено~~ статутом ~~акціонерного товариства~~. Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства допускається після повідомлення про це всіх його кредиторів у порядку, встановленому законом. При цьому кредитори товариства мають право вимагати дострокового припинення або виконання акціонерним товариством відповідних зобов’язань та відшкодування збитків.	**Стаття 169.** Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства 1. Розмір статутного капіталу акціонерного товариства зменшують через зниження номінальної вартості акцій або через анулювання раніше викуплених товариством акцій та відповідно зменшення їхньої загальної кількості, якщо це **визначено** статутом. Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства допустиме після повідомлення про це всіх його кредиторів порядком, що його встановлено законом. При цьому кредитори товариства мають право вимагати дострокового припинення або виконання акціонерним товариством відповідних зобов’язань і відшкодування збитків.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Зменшення акціонерним товариством статутного капіталу нижче встановленого законом розміру має наслідком ліквідацію товариства.	2. Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства нижче розміру, встановленого законом, має наслідком ліквідацію товариства.
Стаття 158. Дивіденди акціонерного товариства 1. Акціонерне товариство може виплачувати акціонерам частину свого чистого прибутку з розрахунку на одну належну їм акцію певного типу та/або класу. Порядок виплати дивідендів визначається законом та статутом акціонерного товариства. 2. Законом можуть встановлюватися випадки, у яких акціонерне товариство не має права приймати рішення про виплату дивідендів та/або здійснювати їх виплату.	**Стаття 170.** Дивіденди акціонерного товариства 1. Акціонерне товариство може виплачувати акціонерам частину свого чистого прибутку з розрахунку на одну акцію певного типу та/або класу. Порядок виплати дивідендів визначає **статут та/або закон**. 2. Закон може визначати випадки, коли акціонерне товариство не має права **ухвалювати** рішення про виплату дивідендів та/або **проводити** їх виплату.
Стаття 159. Загальні збори акціонерів 1. Вищим органом акціонерного товариства є загальні збори акціонерів ~~(далі - загальні збори)~~. На загальних зборах мають право бути присутніми всі акціонери незалежно від кількості і виду акцій, що їм належать. Законом можуть встановлюватися обмеження права на участь у загальних зборах акціонерів. Акціонери (їхні представники), які беруть участь у загальних зборах, реєструються із зазначенням кількості голосів, що їх має кожний акціонер, який бере участь у зборах.	**Стаття 171.** Загальні збори акціонерів 1. Вищим органом акціонерного товариства є загальні збори акціонерів. На загальних зборах **акціонерів** мають право бути присутніми всі акціонери безвідносно до кількості та виду належних їм акцій. Закон може обмежувати право на участь у загальних зборах акціонерів. Акціонери (їхні представники), які беруть участь у загальних зборах **акціонерів**, підлягають реєстрації із зазначенням кількості голосів, що їх має кожний акціонер, який бере участь у загальних зборах акціонерів.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. До виключної компетенції загальних зборів акціонерів належить: 1) внесення змін до статуту акціонерного товариства, крім випадків, встановлених законом; 2) прийняття рішення про зміну структури управління акціонерним товариством; 3) утворення та ліквідація наглядової ради або ради директорів товариства, обрання та припинення повноважень членів наглядової ради або ради директорів; 4) затвердження річної звітності акціонерного товариства; 5) рішення про припинення акціонерного товариства. До виключної компетенції загальних зборів акціонерів статутом акціонерного товариства і законом може бути також віднесене вирішення інших питань. Питання, віднесені законом до виключної компетенції загальних зборів акціонерів, не можуть бути передані ними для вирішення іншим органам товариства. 3. Порядок голосування на загальних зборах акціонерів встановлюється законом. Акціонер має право призначити свого представника для участі у загальних зборах акціонерів. Представник може бути постійним чи призначеним на певний строк. Акціонер має право у будь-який момент замінити свого представника у вищому органі товариства, повідомивши про це виконавчий орган акціонерного товариства.	2. До виключної компетенції загальних зборів акціонерів належить: **1) визначення основних напрямів діяльності товариства;** 2) затвердження та внесення змін до статуту товариства, крім випадків, що їх **визначено** законом; 3) **ухвалення** рішення про зміну структури управління акціонерного товариства; 4) **обрання та припинення повноважень членів наглядової ради або ради директорів;** 5) затвердження річної звітності акціонерного товариства; 6) **ухвалення** рішення про **перетворення, виділ або** припинення акціонерного товариства. До виключної компетенції загальних зборів акціонерів відповідно до статуту **та/або** закону може також **належати** вирішення інших питань. Питання, **визначені** законом як виключна компетенція загальних зборів акціонерів, не може бути передано ними для вирішення іншим органам товариства. 3. Порядок голосування на загальних зборах акціонерів встановлює закон. Акціонер має право призначити свого представника для участі в загальних зборах акціонерів. Представник може бути призначений постійно або на певний строк. Акціонер має право в будь-який момент замінити свого представника

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Рішення загальних зборів акціонерів приймається простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах та є власниками голосуючих з відповідного питання порядку денного акцій. Законом та/або статутом акціонерного товариства може встановлюватися більша кількість голосів, необхідна для прийняття рішення загальними зборами акціонерів. 5. Порядок скликання, способи і порядок проведення загальних зборів встановлюються законом і статутом акціонерного товариства.	у вищому органі акціонерного товариства, повідомивши про це виконавчий орган акціонерного товариства. 4. Рішення загальних зборів акціонерів **ухвалюють** простою більшістю голосів акціонерів, які пройшли реєстрацію для участі в загальних зборах та є власниками **акцій для голосування з відповідного питання порядку денного**. **Статут та/або закон** можуть встановлювати більшу кількість голосів, необхідну для **ухвалення** рішення загальними зборами акціонерів. 5. Порядок скликання, способи і порядок проведення загальних зборів встановлюють **статут та/або закон**.
Стаття 160. Структура управління акціонерним товариством 1. Структура управління акціонерним товариством може бути однорівневою або дворівневою. 2. За однорівневої структури управління органами управління акціонерним товариством є загальні збори акціонерів та рада директорів. Однорівнева структура управління передбачає здійснення функцій контролю та управління діяльністю акціонерного товариства єдиним колегіальним органом - радою директорів. 3. За дворівневої структури управління органами управління акціонерним товариством є загальні збори акціонерів, орган, відповідальний за здійснення нагляду	**Стаття 172.** Структура управління акціонерного товариства 1. Структура управління акціонерного товариства може бути однорівневою або дворівневою. 2. За однорівневої структури управління органами управління акціонерного товариства є загальні збори акціонерів та рада директорів. За однорівневої структури управління функції контролю та управлінням акціонерним товариством виконує єдиний колегіальний орган – рада директорів. 3. За дворівневої структури управління органами управління акціонерного товариства є загальні збори акціонерів, орган, відповідальний за нагляд (наглядова рада), і виконавчий орган (колегіальний або одноособовий).

Чинна редакція	Запропонована редакція
(наглядова рада), і виконавчий орган (колегіальний або одноосібний). Дворівнева структура управління передбачає чіткий розподіл функцій з безпосереднього управління поточною (операційною) діяльністю акціонерного товариства, які здійснює виконавчий орган, та функцій контролю за роботою виконавчого органу, а також інших керівників акціонерного товариства (у тому числі керівників підрозділів контролю та внутрішнього аудиту), які здійснює наглядова рада. ~~4. Положення цієї статті за аналогією застосовуються до товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю.~~	**За** дворівневої **структури** управління **мають бути чітко розділені функції з безпосереднього управління поточною (операційною) діяльністю акціонерного товариства, що їх виконує виконавчий орган, та функції контролю за роботою виконавчого органу, інших керівників акціонерного товариства (зокрема керівників підрозділів контролю та внутрішнього аудиту), що їх виконує наглядова рада**. 4. **Безвідносно до структури управління керівником товариства є голова виконавчого органу товариства.**
Стаття 161. Посадові особи акціонерного товариства 1. Голова та члени наглядової ради, голова та члени ради директорів, виконавчого органу, корпоративний секретар акціонерного товариства, а також голова та члени іншого органу товариства (крім консультативного), якщо утворення такого органу передбачено законом або статутом акціонерного товариства, є посадовими особами акціонерного товариства. 2. Права та обов’язки посадових осіб акціонерного товариства визначаються законом, статутом акціонерного товариства та укладеним між посадовою особою і акціонерним товариством договором (контрактом).	**Стаття 173.** Посадові особи акціонерного товариства 1. Голова і члени наглядової ради, голова і члени колегіального виконавчого органу, одноособовий виконавець функції виконавчого органу, корпоративний секретар акціонерного товариства, а також голова і члени іншого органу товариства (крім консультативного), якщо утворення такого органу **визначено статутом та/або законом**, є посадовими особами акціонерного товариства. 2. Права і обов’язки посадових осіб акціонерного товариства визначають **статут, закон** та укладений між посадовою особою і акціонерним товариством договір (контракт).

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. У випадках, встановлених законом, посадові особи акціонерного товариства несуть відповідають за збитки, заподіяні акціонерному товариству своїми діями або бездіяльністю.	3. У випадках, **визначених** законом, посадові особи акціонерного товариства несуть відповіда**льність** за збитки, **завдані** акціонерному товариству **своєю поведінкою**.
Стаття 162. Аудиторська перевірка фінансової звітності акціонерного товариства 1. Акціонерне товариство у встановлених законом випадках для перевірки та підтвердження правильності річної фінансової звітності щороку залучає незалежного аудитора. 2. Аудиторська перевірка фінансової звітності акціонерного товариства має бути проведена у будь-який час на вимогу акціонерів, які сукупно володіють не менш як 5 відсотками акцій. Порядок проведення аудиторської перевірки фінансової звітності акціонерного товариства встановлюється законом.	**Стаття 174.** Аудиторська перевірка фінансової звітності акціонерного товариства 1. Акціонерне товариство у встановлених законом випадках для перевірки та підтвердження правильності річної фінансової звітності щороку залучає незалежного аудитора. 2. Аудиторську перевірку фінансової звітності акціонерного товариства має бути проведено в будь-який час на вимогу акціонерів, які сукупно володіють не менш як 5 відсотками акцій. Порядок проведення аудиторської перевірки фінансової звітності акціонерного товариства встановлює закон.
§ 2. Виробничий кооператив	**§ 2. Підприємницький кооператив**
Стаття 163. Поняття виробничого кооперативу 1. Виробничим кооперативом є добровільне об’єднання громадян на засадах членства для спільної виробничої або іншої господарської діяльності, яка базується на їхній особистій трудовій участі та об’єднанні його членами майнових пайових внесків. Статутом кооперативу та	**Стаття 175. Підприємницький** кооператив 1. **Підприємницьким** кооперативом є **товариство**, що його **створили фізичні особи на засадах членства** для спільної **підприємницької діяльності**, яка **заснована** на їхній особистій трудовій участі та об’єднанні майнових пайових внесків. Статут **та/або** закон можуть **допускати**

Чинна редакція	Запропонована редакція
законом може бути передбачено участь у діяльності виробничого кооперативу на засадах членства також інших осіб. 2. Члени виробничого кооперативу несуть субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями кооперативу у розмірах та порядку, встановлених статутом кооперативу і законом. 3. Найменування кооперативу має містити його назву, а також слова "виробничий кооператив". 4. Правовий статус виробничих кооперативів, права та обов'язки їх членів встановлюються цим Кодексом та іншим законом. 5. Особливості створення і діяльності сільськогосподарських кооперативів можуть встановлюватися законом.	**участь інших осіб** у діяльності **підприємницького** кооперативу на засадах членства. 2. Член **підприємницького** кооперативу несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями кооперативу в розмірах та порядком, **що їх визначено** статутом **та/або** законом. 3. Найменування **підприємницького** кооперативу має містити його назву та організаційно-юридичну форму "**підприємницький кооператив**". 4. **Юридичний** статус **підприємницького** кооперативу, права і обов'язки члена підприємницького кооперативу **визначають** цей Кодекс та інші закони. 5. **Закон може визначати** особливості створення і діяльності **окремих видів підприємницьких** кооперативів.
Стаття відсутня	**Стаття 176. Засади діяльності підприємницького кооперативу** **1. Підприємницький кооператив створюють і він провадить свою діяльність на таких засадах:** **1) добровільність членства в кооперативі та вільний вихід із нього;** **2) особиста трудова участь члена кооперативу в його діяльності;** **3) відкритість і доступність членства для того, хто визнає статут кооперативу, бажає брати участь у його діяльності на умовах, визначених статутом;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4) рівні права членів кооперативу в ухваленні рішень; **5) розподіл доходу між членами кооперативу відповідно до їхньої трудової та майнової участі в діяльності кооперативу;** **6) контроль члена кооперативу за його діяльністю порядком, що його визначено статутом.**
Стаття 164. Установчі документи виробничого кооперативу 1. Установчим документом виробничого кооперативу є його статут, що затверджується загальними зборами його членів. 2. Статут виробничого кооперативу має містити крім відомостей, передбачених статтею 88 цього Кодексу, відомості про: розмір пайового внеску члена кооперативу; склад і порядок внесення пайових внесків членами кооперативу та про їхню відповідальність за порушення зобов'язання щодо внесення пайових внесків; характер і порядок трудової участі його членів у діяльності кооперативу та їхньої відповідальності за порушення зобов'язань щодо особистої трудової участі; порядок розподілу прибутку і збитків кооперативу; розмір і умови субсидіарної відповідальності його членів за зобов'язаннями кооперативу; склад і компетенцію органів управління кооперативу та про порядок ухвалення ними рішень.	**Стаття 177. Статут підприємницького** кооперативу 1. Установчим документом **підприємницького** кооперативу є статут, затверджений загальними зборами членів кооперативу. 2. Статут **підприємницького** кооперативу**,** крім відомостей, **визначених** статтею **98** цього Кодексу, має містити відомості про: 1) розмір пайового внеску члена кооперативу; 2) склад і порядок внесення членом кооперативу пайового внеску, відповідальність за невиконання зобов'язання щодо внесення пайового внеску; 3) характер і порядок трудової участі члена кооперативу в діяльності кооперативу, відповідальність за невиконання зобов'язань щодо особистої трудової участі; 4) порядок розподілу прибутку і збитків кооперативу; 5) розмір і умови субсидіарної відповідальності члена кооперативу за зобов'язаннями кооперативу; 6) склад і компетенцію органів управління кооперативу, порядок ухвалення ними рішень.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Кількість членів кооперативу не може бути меншою, ніж встановлено законом.	**3.** Кількість членів кооперативу не може становити **менше трьох осіб. У разі якщо кількість членів кооперативу є меншою, кооператив ліквідовують або перетворюють у корпоративне товариство.**
Стаття відсутня	**Стаття 178. Права і обов'язки члена підприємницького кооперативу** **1. Член підприємницького кооперативу має право порядком, що його визначено за статутом та/або законом:** **1) брати участь в управлінні кооперативом;** **2) отримувати послуги кооперативу;** **3) отримувати кооперативні виплати і частки доходу на пай;** **4) отримувати інформацію про діяльність кооперативу;** **5) отримувати пай у разі виходу з кооперативу порядком і у строки, що їх визначено статутом.** **2. Член кооперативу зобов'язаний додержувати статуту і виконувати рішення органів управління кооперативу.** **3. Статут може визначати також інші права і обов'язки члена кооперативу.** **4. Кооперативні виплати – це частина доходу кооперативу, що її розподіляють між членами кооперативу з урахуванням їхньої трудової та іншої**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	участі в діяльності кооперативу. За рішенням загальних зборів членів кооперативу виплату часток доходу на паї можуть проводити в грошовій або іншій формі.
Стаття 165. Майно виробничого кооперативу 1. Майно, що є у власності виробничого кооперативу, поділяється на паї його членів відповідно до статуту кооперативу. 2. Член виробничого кооперативу зобов'язаний внести до дня державної реєстрації кооперативу не менше десяти відсотків пайового внеску, а частину, що залишилася, - протягом року з дня його державної реєстрації, якщо інший строк не встановлений статутом кооперативу. Порядок внесення пайових внесків членами виробничого кооперативу встановлюється статутом кооперативу і законом. 3. Виробничий кооператив не має права випускати акції. 4. Прибуток виробничого кооперативу розподіляється між його членами відповідно до їхньої трудової участі, якщо інший порядок не встановлений статутом кооперативу. 5. Майно, що залишилося після ліквідації виробничого кооперативу та задоволення вимог його кредиторів, розподіляється між його членами відповідно до їхньої трудової участі, якщо інший порядок не встановлений статутом кооперативу.	**Стаття 179.** Майно **підприємницького** кооперативу 1. Майно, що є у власності **підприємницького** кооперативу, поділяють на паї його членів відповідно до статуту кооперативу. 2. Член **підприємницького** кооперативу зобов'язаний внести до дня державної реєстрації кооперативу не менше 10 відсотків пайового внеску, а решту – протягом одного року з дня державної реєстрації кооперативу, якщо інший строк не **визначено** статутом. **3. Член підприємницького кооперативу може передавати як пайовий внесок право користування належною йому земельною ділянкою порядком, що його визначено законом.** **За земельну ділянку, передану підприємницькому кооперативу в користування, з кооперативу можуть справляти плату в розмірі, визначеному загальними зборами членів кооперативу.** **4.** Порядок внесення пайових внесків членами **підприємницького** кооперативу визначають статут **та/або** закон. **Розміри пайових внесків до кооперативу встановлюють у рівних частинах та/або домірно**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	очікуваній участі члена кооперативу в діяльності кооперативу. **5. У підприємницькому кооперативі створюють пайовий і неподільний фонди порядком, що його визначено статутом.** **Неподільний фонд створюють за рахунок вступних внесків і майна кооперативу (крім права користування земельною ділянкою).** **Неподільний фонд не може бути створено за рахунок пайових внесків членів кооперативу.** **6. Підприємницький кооператив не має права випускати акції.** **7.** Прибуток **підприємницького** кооперативу розподіляють між членами кооперативу відповідно до їхньої трудової участі, якщо іншого порядку не **визначено** статутом. **8.** Майно, що залишилося після ліквідації **підприємницького** кооперативу та задоволення вимог кредиторів, розподіляють між членами кооперативу відповідно до їхньої трудової участі, якщо іншого порядку не **визначено** статутом.
Стаття відсутня	**Стаття 180. Членство в підприємницькому кооперативі** **1. Членом підприємницького кооперативу може бути фізична особа, яка досягла шістнадцятирічного віку.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Вступ до підприємницького кооперативу оформлюють на підставі письмової заяви. **Рішення правління (голови) підприємницького кооперативу про прийняття нового члена підлягає затвердженню загальними зборами членів кооперативу порядком, що його визначено статутом.** **Член підприємницького кооперативу вносить вступний і пайовий внески порядком, що його визначено статутом.**
Стаття 166. Припинення членства у виробничому кооперативі і перехід паю 1. Член виробничого кооперативу має право на вихід із кооперативу. У цьому разі йому виплачується вартість паю або видається майно, пропорційне розміру його паю, а також здійснюються виплати, встановлені статутом кооперативу. Видача паю, виплата вартості паю та інші виплати членові кооперативу, що виходить з нього, здійснюються у порядку, встановленому статутом кооперативу і законом. 2. Член виробничого кооперативу може бути виключений із кооперативу за рішенням загальних зборів у разі невиконання чи неналежного виконання обов'язків, покладених на нього статутом кооперативу, а також в інших випадках, встановлених статутом кооперативу і законом.	**Стаття 181.** Припинення членства в **підприємницькому** кооперативі, перехід паю 1. Член **підприємницького** кооперативу має право на вихід із кооперативу. У **такому** разі йому виплачують вартість паю або видають майно, **домірне** розміру його паю, а також проводять виплати, визначені статутом. **Видавання паю** в натурі, виплату вартості паю та інші виплати членові **підприємницького** кооперативу, що виходить з кооперативу, проводять порядком, що його визначено статутом **та/або** законом. 2. Члена **підприємницького** кооперативу може бути виключено **з** кооперативу за рішенням загальних зборів **членів кооперативу** у разі невиконання обов'язків, покладених на нього статутом, **припинення без поважної причини трудової участі в діяльності кооперативу,** а

Чинна редакція	Запропонована редакція
Член виробничого кооперативу, якого виключили із кооперативу, має право на одержання паю та інших виплат, встановлених статутом кооперативу, відповідно до частини першої цієї статті. 3. Член виробничого кооперативу має право передати свій пай чи його частину іншому членові кооперативу, якщо інше не встановлено статутом кооперативу і законом. Передання паю (його частини) особі, яка не є членом виробничого кооперативу, допускається лише за згодою кооперативу. У цьому разі інші члени кооперативу користуються переважним правом купівлі такого паю (його частини). Порядок відчуження паю чи його частини іншому членові кооперативу або третій особі встановлюється статутом кооперативу і законом. 4. У разі смерті члена виробничого кооперативу його спадкоємці можуть бути прийняті у члени кооперативу, якщо інше не встановлено статутом кооперативу. За відмови прийняти спадкоємців у члени кооперативу кооператив виплачує спадкоємцям вартість паю померлого члена кооперативу. 5. Звернення стягнення на пай члена виробничого кооперативу за його власними зобов'язаннями допускається лише у разі недостатності у нього іншого майна у порядку, встановленому статутом кооперативу і законом.	також в інших випадках, що їх визначено статутом **та/або** законом. Член **підприємницького** кооперативу, якого виключили **з** кооперативу, має право на одержання паю та інших виплат, визначених статутом, відповідно до частини першої цієї статті. 3. Член **підприємницького** кооперативу має право передати свій пай (його частину) іншому членові кооперативу, **якщо іншого не визначено** статутом **та/або** законом. Передання паю (його частини) особі, яка не є членом **підприємницького** кооперативу, допустиме лише за згодою кооперативу. У **такому** разі інші члени кооперативу мають переважне право **на придбання** паю (його частини). Порядок відчуження паю (його частини) іншому членові кооперативу або третій особі визначають статут **та/або** закон. 4. У разі смерті члена **підприємницького** кооперативу його спадкоємців **за їхньою згодою** може бути прийнято до кооперативу, **якщо іншого не визначено** статутом. **У разі** відмови у прийнятті спадкоємців кооператив виплачує їм вартість паю померлого члена кооперативу. 5. Звернення стягнення на пай члена **підприємницького** кооперативу за його власними зобов'язаннями допустиме лише в разі недостатності його іншого майна порядком, що його визначено статутом **та/або** законом.

Чинна редакція	Запропонована редакція
6. У разі звернення заставодержателем стягнення на пай члена виробничого кооперативу, що переданий у заставу, застосовуються положення частини третьої цієї статті.	6. У разі звернення заставодержателем стягнення на переданий у заставу пай члена **підприємницького** кооперативу застосовують **приписи** частини третьої цієї статті.
Стаття відсутня	**Стаття 182. Управління підприємницьким кооперативом** **1. Вищим органом управління підприємницького кооперативу є загальні збори членів кооперативу.** **Загальні збори членів підприємницького кооперативу скликають щороку, якщо іншого не визначено статутом та/або законом.** **Порядок скликання позачергових загальних зборів членів підприємницького кооперативу визначає цей Кодекс, інший закон та/або статут.** **Позачергові загальні збори членів підприємницького кооперативу скликають на вимогу правління (голови) кооперативу або не менш як третини загального складу членів кооперативу порядком, що його визначено статутом.** **Якщо вимогу про скликання загальних зборів членів підприємницького кооперативу не виконано, правління (голова) кооперативу або його члени можуть скликати загальні збори членів кооперативу самостійно.** **2. Права членів підприємницького кооперативу захищає голова кооперативу, а у випадках, визначених**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	цим Кодексом та/або іншим законом, – правління кооперативу. **3. У підприємницькому кооперативі може бути створено посаду внутрішнього аудитора.** **4. У випадках, визначених статутом, у підприємницькому кооперативі може бути створено спостережну раду.** **Внутрішній аудитор підприємницького кооперативу не може входити до складу виконавчого органу або спостережної ради.**
Стаття відсутня	**Стаття 183. Компетенція загальних зборів членів підприємницького кооперативу** **1. Загальні збори членів підприємницького кооперативу можуть вирішувати будь-які питання діяльності кооперативу.** **2. До компетенції загальних зборів членів підприємницького кооперативу належить:** **1) визначення основних напрямів діяльності кооперативу;** **2) затвердження та внесення змін до статуту кооперативу;** **3) обрання таємним голосуванням голови кооперативу, членів правління кооперативу, внутрішнього аудитора кооперативу, членів спостережної ради кооперативу;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4) утворення і ліквідація спостережної ради кооперативу та обрання її членів у випадках, визначених статутом; **5) затвердження звіту про діяльність органів управління кооперативу;** **6) визначення видів і розмірів фондів кооперативу, порядку їх формування і використання;** **7) затвердження річної фінансової звітності кооперативу;** **8) затвердження порядку формування і розподілу доходу кооперативу;** **9) затвердження рішення правління або голови кооперативу про прийняття нових членів;** **10) ухвалення рішення про виділ або припинення кооперативу.** **3. Загальні збори членів підприємницького кооперативу правоможні ухвалювати рішення, якщо на них присутні більше половини загального складу членів підприємницького кооперативу.** **Рішення з питань, визначених частиною другою цієї статті, ухвалюють більшістю голосів від загального складу членів кооперативу.**
Стаття відсутня	**Стаття 184. Правління підприємницького кооперативу**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Якщо кількість членів підприємницького кооперативу становить не менше десяти осіб, у кооперативі створюють правління, яке очолює голова кооперативу. **Правління здійснює управління кооперативом, а також контролює діяльність виконавчого директора кооперативу в межах повноважень, визначених цим Кодексом, іншим законом, статутом.** **Правління підпорядковане і підзвітне загальним зборам членів підприємницького кооперативу.** **Якщо кількість членів підприємницького кооперативу становить менше десяти осіб, функції правління виконує голова кооперативу одноособово, якщо іншого не визначено статутом.** **2. До компетенції правління (голови) підприємницького кооперативу належить:** **1) розроблення і внесення на розгляд загальних зборів основних напрямів діяльності кооперативу;** **2) скликання загальних зборів членів кооперативу, контроль за виконанням ухвалених ними рішень;** **3) внесення на розгляд загальних зборів членів кооперативу рішень про прийняття нових членів та про виключення з кооперативу;** **4) вжиття заходів до збереження майна кооперативу;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5) організація незалежної аудиторської перевірки діяльності кооперативу порядком, що його визначено статутом; **6) ухвалення інших рішень, визначених статутом.** **3. Правління (голова) підприємницького кооперативу може передати частину своїх повноважень виконавчому директорові кооперативу, якщо іншого не визначено статутом.** **4. У разі утворення правління підприємницького кооперативу його очолює голова кооперативу.** **5. Голову підприємницького кооперативу обирають на загальних зборах членів кооперативу.** **6. Голову підприємницького кооперативу може бути відсторонено загальними зборами членів кооперативу на підставах та порядком, що їх визначено статутом.** **7. Члени правління можуть обирати зі свого складу заступника голови та секретаря правління підприємницького кооперативу порядком, що його визначено статутом.** **8. Члени правління підприємницького кооперативу не отримують винагороди, якщо іншого не визначено статутом.** **9. Періодичність проведення засідань правління підприємницького кооперативу визначає статут. Рішення ухвалюють більшістю голосів членів**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	правління, за умови присутності на засіданні не менше двох третин загального складу правління кооперативу.
Стаття відсутня	**Стаття 185. Виконавчий директор підприємницького кооперативу** **1. У підприємницькому кооперативі може бути утворено одноосібний виконавчий орган (виконавчий директор) для управління поточною діяльністю кооперативу.** **2. Виконавчий директор підприємницького кооперативу не може бути членом кооперативу. Виконавчий директор працює за трудовим договором (контрактом).** **3. Виконавчий директор несе відповідальність за свою діяльність перед підприємницьким кооперативом.**
Стаття відсутня	**Стаття 186. Спостережна рада підприємницького кооперативу** **1. Якщо кількість членів підприємницького кооперативу перевищує п'ятдесят осіб, у кооперативі може бути утворено спостережну раду для контролю за діяльністю виконавчого органу кооперативу.** **2. Спостережну раду обирають загальні збори з членів підприємницького кооперативу у складі від трьох до п'яти осіб. Член спостережної ради не може бути членом правління або внутрішнім аудитором кооперативу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Порядок обрання голови і членів спостережної ради та порядок діяльності спостережної ради визначає статут.
Стаття відсутня	**Стаття 187. Внутрішній аудитор підприємницького кооперативу** **1. З метою контролю фінансової діяльності у підприємницькому кооперативі може бути утворено посаду внутрішнього аудитора.** **2. Внутрішнього аудитора обирають загальні збори з членів підприємницького кооперативу порядком, що його визначено статутом. Членом ревізійної комісії (ревізором) не може бути член правління або член спостережної ради кооперативу.** **3. Внутрішній аудитор підзвітний загальним зборам членів підприємницького кооперативу.**
~~Підрозділ 3. УЧАСТЬ ДЕРЖАВИ, АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ~~	*Назву параграфа виключено*
Глава 9. ПРАВОВІ ФОРМИ УЧАСТІ ДЕРЖАВИ, АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ	Глава 9. **Особливості участі юридичної особи публічного права у приватних відносинах**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 167. Правові форми участі держави у цивільних відносинах 1. Держава діє у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин. 2. Держава може створювати юридичні особи публічного та приватного права у випадках та порядку, встановлених Конституцією України та законом. 3. Держава бере участь у діяльності створених нею юридичних осіб приватного права на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом	**Стаття 188. Засади участі юридичної особи публічного права у приватних відносинах** **1. Юридична особа публічного права діє у приватних відносинах на рівних правах з іншими суб'єктами таких відносин.** **2. Юридичну особу публічного права створюють для виконання суспільно значущих функцій розпорядчим актом Президента України, Кабінету Міністрів України, іншого органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, її фінансують за рахунок видатків відповідного бюджету.** **Юридична особа публічного права може створювати юридичну особу приватного права лише у випадках, визначених законом.** **3. Порядок створення, діяльності та припинення юридичної особи публічного права визначають Конституція України та закон.** **4. До юридичної особи публічного права можуть застосовувати приписи цивільного законодавства щодо юридичної особи приватного права, якщо іншого не визначено законом та не випливає із суті відносин.**
Стаття 168. Правові форми участі Автономної Республіки Крим у цивільних відносинах	**Стаття 189. Особливості** участі **держави,** Автономної Республіки Крим, **територіальної громади** у **приватних** відносинах

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Автономна Республіка Крим діє у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин. 2. Автономна Республіка Крим може створювати юридичні особи публічного та приватного права у випадках та порядку, встановлених Конституцією України та законом. 3. Автономна Республіка Крим бере участь у діяльності створених нею юридичних осіб приватного права на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом.	**1. У приватних відносинах держава, Автономна Республіка Крим, територіальна громада діє як юридична особа публічного права.** **2. Особливості участі держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади у приватних відносинах визначають Конституція України, цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття 169. Правові форми участі територіальних громад у цивільних відносинах 1. Територіальні громади діють у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин. 2. Територіальні громади можуть створювати юридичні особи публічного та приватного права у випадках та порядку, встановлених Конституцією України та законом. 3. Територіальні громади беруть участь у діяльності створених ними юридичних осіб приватного права на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом	*Виключено*
Глава 10. ОРГАНИ ТА ПРЕДСТАВНИКИ, ЧЕРЕЗ ЯКИХ ДІЮТЬ ДЕРЖАВА, АВТОНОМНА РЕСПУБЛІКА КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ У ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ	Глава 10. **Органи і представники, через яких діє держава, Автономна Республіка Крим, територіальна громада у приватних відносинах**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 170. Органи, через які діє держава у цивільних відносинах 1. Держава набуває і здійснює цивільні права та обов’язки через органи державної влади у межах їхньої компетенції, встановленої законом.	**Стаття 190.** Органи, через які діє держава у **приватних** відносинах 1. Держава набуває і здійснює цивільні права та набуває і виконує цивільні обов’язки через органи державної влади в межах їхньої компетенції, **визначеної** законом.
Стаття 171. Органи, через які діє Автономна Республіка Крим у цивільних відносинах 1. Автономна Республіка Крим набуває і здійснює цивільні права та обов’язки через органи влади Автономної Республіки Крим у межах їхньої компетенції, встановленої законом.	**Стаття 191.** Органи, через які діє Автономна Республіка Крим у **приватних** відносинах 1. Автономна Республіка Крим набуває і здійснює цивільні права та набуває і виконує цивільні обов’язки через органи влади Автономної Республіки Крим у межах їхньої компетенції, **визначеної** законом.
Стаття 172. Органи, через які діють територіальні громади у цивільних відносинах 1. Територіальні громади набувають і здійснюють цивільні права та обов’язки через органи місцевого самоврядування у межах їхньої компетенції, встановленої законом.	**Стаття 192.** Органи, через які діє територіальна громада у **приватних** відносинах 1. Територіальна громада набуває і здійснює цивільні права та набуває і виконує цивільні обов’язки через орган місцевого самоврядування в межах його компетенції, **визначеної** законом.
Стаття 173. Представники держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад 1. У випадках і в порядку, встановлених законом, іншими нормативно-правовими актами, від імені держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад за	**Стаття 193.** Представники держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади 1. У випадках і порядком, що їх **визначено** законом, іншими нормативно-правовими актами, від імені держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади за

Чинна редакція	Запропонована редакція
спеціальними дорученнями можуть виступати фізичні та юридичні особи, органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим ~~та~~ органи місцевого самоврядування.	спеціальним дорученням можуть **діяти** фізичні та юридичні особи, органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим**,** органи місцевого самоврядування.
Глава 11. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ ДЕРЖАВИ, АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	Глава 11. **Відповідальність за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади і створених ними юридичних осіб**
Стаття 174. Відповідальність за зобов'язаннями держави 1. Держава відповідає за своїми зобов'язаннями своїм майном, крім майна, на яке відповідно до закону не може бути звернено стягнення.	**Стаття 194**. Відповідальність за зобов'язаннями держави 1. Держава за своїми зобов'язаннями несе відповідальність своїм майном, крім майна, на яке відповідно до закону не може бути звернено стягнення.
Стаття 175. Відповідальність за зобов'язаннями територіальних громад 1. Територіальні громади відповідають за своїми зобов'язаннями своїм майном, крім майна, на яке відповідно до закону не може бути звернено стягнення.	**Стаття 195.** Відповідальність за зобов'язаннями **Автономної Республіки Крим,** територіальної громади 1. **Автономна Республіка Крим за своїми зобов'язаннями** несе відповідальність **своїм майном, крім майна, на яке відповідно до закону не може бути звернено стягнення.** **2.** Територіальна громада за своїми зобов'язаннями несе відповідальність своїм майном, крім майна, на яке відповідно до закону не може бути звернено стягнення.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 176. Розмежування відповідальності за зобов’язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад та створених ними юридичних осіб 1. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади не відповідають за зобов’язаннями створених ними юридичних осіб, крім випадків, встановлених законом. 2. Юридичні особи, створені державою, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами, не відповідають за зобов’язаннями відповідно держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад. 3. Держава не відповідає за зобов’язаннями Автономної Республіки Крим і територіальних громад. 4. Автономна Республіка Крим не відповідає за зобов’язаннями держави і територіальних громад. 5. Територіальна громада не відповідає за зобов’язаннями держави, Автономної Республіки Крим та інших територіальних громад.	**Стаття 196.** Розмежування відповідальності за зобов’язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади і створених ними юридичних осіб **1. Держава не** несе відповідальності **за зобов’язаннями Автономної Республіки Крим, територіальних громад.** **2. Автономна Республіка Крим не** несе відповідальності **за зобов’язаннями держави, територіальних громад.** **3. Територіальна громада не** несе відповідальності **за зобов’язаннями держави, Автономної Республіки Крим, іншої територіальної громади.** **4. Юридичні особи, створені державою, Автономною Республікою Крим, територіальною громадою, не** несуть відповідальності **за зобов’язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади.** **5. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальна громада не** несуть відповідальності **за зобов’язаннями створених ними юридичних осіб, крім випадків, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.** **6. У випадках, визначених цим Кодексом та/або іншим законом, на державу, Автономну Республіку Крим, територіальну громаду покладають субсидіарну відповідальність за зобов’язаннями юридичних осіб, створених ними та/або підпорядкованих їм.** **7. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальна громада** несуть відповідальність **за**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	зобов'язаннями створених ними та/або підпорядкованих їм юридичних осіб, якщо такі юридичні особи завдали шкоди життю і здоров'ю фізичної особи або умисно завдали шкоди майну фізичної або юридичної особи.
Розділ ІІІ. ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	Розділ ІІІ. **ОБ'ЄКТИ**
Глава 12. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	Глава 12. **Загальні приписи щодо об'єктів приватних відносин**
Стаття 177. Види об'єктів цивільних прав 1. Об'єктами цивільних прав є речі, гроші, цінні папери, цифрові речі, майнові права, роботи та послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні та нематеріальні блага. 2. Об'єкти цивільних прав можуть існувати у матеріальному світі та/або цифровому середовищі, що обумовлює форму об'єктів, особливості набуття, здійснення та припинення цивільних прав і обов'язків щодо них.	**Стаття 197. Об'єкти приватних відносин** **1. Об'єктами приватних відносин є будь-які блага, що мають особисту та/або майнову цінність, зокрема:** **1) особисті блага;** **2) речі та майно;** **3) грошові кошти, валютні цінності, цінні папери та інші фінансові інструменти;** **4) інформація;** **5) цифрові речі;** **6) результати інтелектуальної, творчої, діяльності та інші об'єкти права інтелектуальної власності;** **8) послуги, результати роботи.**
Стаття 201. Особисті немайнові блага 1. Особистими немайновими благами, які охороняються цивільним законодавством, є: здоров'я, життя; честь,	**Стаття 198. Особисті блага** **1. До особистих благ належать: життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність, безпека, ім'я (найменування),**

Чинна редакція	Запропонована редакція
гідність і ділова репутація; ім’я (найменування); авторство; свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, а також інші блага, які охороняються цивільним законодавством. 2. Відповідно до Конституції України життя і здоров’я людини, її честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.	**репутація, авторство, свобода творчості, особистий простір (приватність), інші особисті блага.**
Стаття 179. Поняття речі 1. Річчю є предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов’язки. Стаття 180. Тварини 1. Тварини є особливим об’єктом цивільних прав. На них поширюється правовий режим речі, крім випадків, встановлених законом. 2. Правила поводження з тваринами встановлюються законом. 3. Тварини, занесені до Червоної книги України, можуть бути предметом цивільного обороту лише у випадках та порядку, встановлених законом. Стаття 190. Майно 1. Майном як особливим об’єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов’язки.	**Стаття 199. Речі та майно** **1. Річ – це предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права і цивільні обов’язки.** **2. Тіло людини, його частини, анатомічні матеріали не є речами і не можуть бути об’єктом приватних відносин, крім випадків, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.** **Відокремлені частини тіла людини, органи, тканини і біологічні матеріали можуть бути об’єктом цивільних прав лише в межах і порядком, що їх визначено цим Кодексом та/або іншим законом, за умови додержання принципу поваги до людської гідності, права на тілесну недоторканність та заборони його комерціалізації.** **3. До тварин застосовують приписи цього Кодексу про речі, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом і за умови, що це не суперечить їхній природі та засадам гуманного поводження з тваринами.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Майнові права є неспоживною річчю. Майнові права визнаються речовими правами.	**4. Майно – це сукупність речей, майнових прав і обов'язків.**
Стаття відсутня	**Стаття 200. Грошові кошти, валютні цінності, цінні папери та інші фінансові інструменти** **1. Грошові кошти, валютні цінності, цінні папери та інші фінансові інструменти є об'єктами приватних відносин.** **2. Особливості юридичного режиму цінних паперів та інших фінансових інструментів визначають цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття 200. Інформація 1. Інформацією є будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. 2. Суб'єкт відносин у сфері інформації може вимагати усунення порушень його права та відшкодування майнової і моральної шкоди, завданої такими правопорушеннями. 3. Порядок використання інформації та захисту права на неї встановлюється законом.	**Стаття 201. Інформація** **1. Інформація є об'єктом приватних відносин, якщо вона має особисту та/або майнову цінність.** **2. Інформацію може бути об'єктивовано в будь-яку прийнятну для сприйняття форму, зокрема як дані в письмовій або усній формі, безвідносно до способу її фіксування, збереження або передання.** **3. Юридичний режим інформації, зокрема порядок її набуття, використання, захисту та обмеження доступу до неї, встановлюють цей Кодекс та/або інший закон.** **4. Особливості юридичного режиму окремих видів інформації встановлює закон.**
Стаття 179-1. Поняття цифрової речі	**Стаття 202. Цифрові речі**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Цифровою річчю є благо, що створюється та існує виключно у цифровому середовищі та має майнову цінність. Цифровою річчю є віртуальні активи, цифровий контент та інші блага, щодо яких застосовуються положення частини першої цієї статті. 2. Особливості правового режиму цифрових речей визначаються законом. До цифрових речей застосовуються положення цього Кодексу про речі, якщо інше не встановлено цим Кодексом, законом або не випливає із сутності цифрової речі.	1. Цифрова річ – це благо, що створене та наявне лише в цифровому середовищі і має майнову цінність. **2. До цифрових речей належать:** **1) віртуальні активи;** **2) цифровий контент, бази даних, зображення, зокрема 3D-моделі;** **3) доменні імена та облікові записи в цифрових системах;** **4) інші об'єкти відповідно до частини першої цієї статті.** **3. Особливості юридичного режиму цифрових речей визначає закон. До цифрових речей застосовують приписи цього Кодексу про речі, якщо іншого не встановлено цим Кодексом, іншим законом або не випливає з природи цифрової речі.**
Стаття 199. Результати інтелектуальної, творчої діяльності 1. Результати інтелектуальної, творчої діяльності та інші об'єкти права інтелектуальної власності створюють цивільні права та обов'язки відповідно до книги четвертої цього Кодексу та інших законів.	**Стаття 203. Результати інтелектуальної, творчої діяльності** **1. Результати інтелектуальної, творчої діяльності та інші об'єкти права інтелектуальної власності, визначені цим Кодексом та/або іншим законом, є об'єктами приватних відносин.**
Стаття відсутня	**Стаття 204. Послуги, результати роботи** **1. Дія або діяльність, результат якої є невіддільним від процесу виконання та споживаним у момент їх надання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	(послуги), а також результат дій, спрямованих на отримання матеріального або іншого відокремленого результату після завершення виконання (робота), є об'єктами приватних відносин.
Стаття відсутня	**Стаття 205. Особливості окремих об'єктів приватних відносин** **1. Особливості окремих об'єктів приватних відносин, що впливають на зміст, набуття, здійснення, зупинення, поновлення, припинення цивільних прав і цивільних обов'язків, визначають цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття 178. Оборотоздатність об'єктів цивільних прав 1. Об'єкти цивільних прав можуть вільно відчужуватися або переходити від однієї особи до іншої в порядку правонаступництва чи спадкування або іншим чином, якщо вони не вилучені з цивільного обороту, або не обмежені в обороті, або не є невід'ємними від фізичної чи юридичної особи. 2. Види об'єктів цивільних прав, перебування яких у цивільному обороті не допускається (об'єкти, вилучені з цивільного обороту) або перебування яких у цивільному обороті допускається за спеціальним дозволом (об'єкти, обмежено оборотоздатні), а також види об'єктів цивільних прав, що можуть належати лише певним учасникам обороту, встановлюються законом.	**Стаття 206.** Оборотоздатність об'єктів **приватних відносин** 1. Об'єкти **приватних відносин є вільно оборотоздатними,** якщо вони: 1) не вилучені з цивільного обороту; 2) не обмежені в цивільному обороті; 3) не є невіддільними від особи. 2. Види об'єктів **приватних відносин**, перебування яких у цивільному обороті **є недопустимим** (об'єкти, вилучені з цивільного обороту) або **допустимим** за наявності спеціального дозволу (об'єкти, обмежено оборотоздатні), а також види об'єктів **приватних відносин**, що можуть належати лише **окремим суб'єктам приватних відносин**, **визначає** закон.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Особливості оборотоздатності об’єктів незавершеного будівництва, майбутніх об’єктів нерухомості встановлюються законом.	**3. Особливості оборотоздатності окремих об’єктів під час дії воєнного або надзвичайного стану визначає закон.**
Глава 13 РЕЧІ. МАЙНО	*Перенесено до глави 22*
Стаття 179. Поняття речі 1. Річчю є предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов’язки.	*Перенесено до статті 199*
Стаття 179-1. Поняття цифрової речі 1. Цифровою річчю є благо, що створюється та існує виключно у цифровому середовищі та має майнову цінність. Цифровою річчю є віртуальні активи, цифровий контент та інші блага, щодо яких застосовуються положення частини першої цієї статті. 2. Особливості правового режиму цифрових речей визначаються законом. До цифрових речей застосовуються положення цього Кодексу про речі, якщо інше не встановлено цим Кодексом, законом або не випливає із сутності цифрової речі.	*Перенесено до статті 202*
Стаття 180. Тварини	*Перенесено до статті 199*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Тварини є особливим об’єктом цивільних прав. На них поширюється правовий режим речі, крім випадків, встановлених законом. 2. Правила поводження з тваринами встановлюються законом. 3. Тварини, занесені до Червоної книги України, можуть бути предметом цивільного обороту лише у випадках та порядку, встановлених законом.	
Стаття 181. Нерухомі та рухомі речі 1. До нерухомих речей (нерухоме майно, нерухомість) належать земельні ділянки, а також об’єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення. Режим нерухомої речі може бути поширений законом на повітряні та морські судна, судна внутрішнього плавання, космічні об’єкти, а також інші речі, права на які підлягають державній реєстрації. 2. Рухомими речами є речі, які можна вільно переміщувати у просторі.	*Перенесено до глави 22*
Стаття 182. Державна реєстрація прав на нерухомість 1. Право власності та інші речові права на нерухомі речі, обтяження цих прав, їх виникнення, перехід і припинення підлягають державній реєстрації.	*Перенесено до глави 22*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Державна реєстрація прав на нерухомість є публічною, здійснюється відповідним органом, який зобов'язаний надавати інформацію про реєстрацію та зареєстровані права в порядку, встановленому законом. 3. Відмова у державній реєстрації права на нерухомість, ухилення від реєстрації, відмова від надання інформації про реєстрацію можуть бути оскаржені до суду. 4. Порядок проведення державної реєстрації прав на нерухомість та підстави відмови в ній встановлюються законом.	
Стаття 183. Речі подільні та неподільні 1. Подільною є річ, яку можна поділити без втрати її цільового призначення. 2. Неподільною є річ, яку не можна поділити без втрати її цільового призначення.	*Перенесено до глави 22*
Стаття 184. Речі, визначені індивідуальними або родовими ознаками 1. Річ є визначеною індивідуальними ознаками, якщо вона наділена тільки їй властивими ознаками, що вирізняють її з-поміж інших однорідних речей, індивідуалізуючи її. Речі, визначені індивідуальними ознаками, є незамінними.	*Перенесено до глави 22*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Річ є визначеною родовими ознаками, якщо вона має ознаки, властиві усім речам того ж роду, та вимірюється числом, вагою, мірою. Річ, що має лише родові ознаки, є замінною.	
Стаття 185. Речі споживні та неспоживні 1. Споживною є річ, яка внаслідок одноразового її використання знищується або припиняє існувати у первісному вигляді. 2. Неспоживною є річ, призначена для неодноразового використання, яка зберігає при цьому свій первісний вигляд протягом тривалого часу.	*Перенесено до глави 22*
Стаття 186. Головна річ і приналежність 1. Річ, призначена для обслуговування іншої (головної) речі і пов’язана з нею спільним призначенням, є її приналежністю. 2. Приналежність слідує за головною річчю, якщо інше не встановлено договором або законом.	*Перенесено до глави 22*
Стаття 187. Складові частини речі 1. Складовою частиною речі є все те, що не може бути відокремлене від речі без її пошкодження або істотного знецінення. 2. При переході права на річ її складові частини не підлягають відокремленню.	*Перенесено до глави 22*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 188. Складні речі 1. Якщо кілька речей утворюють єдине ціле, що дає змогу використовувати його за призначенням, вони вважаються однією річчю (складна річ). 2. Правочин, вчинений щодо складної речі, поширюється на всі її складові частини, якщо інше не встановлено договором.	*Перенесено до глави 22*
Стаття 189. Продукція, плоди та доходи 1. Продукцією, плодами та доходами є все те, що виробляється, добувається, одержується з речі або приноситься річчю. 2. Продукція, плоди та доходи належать власникові речі, якщо інше не встановлено договором або законом.	*Перенесено до глави 22*
Стаття 190. Майно 1. Майном як особливим об’єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов’язки. 2. Майнові права є неспоживною річчю. Майнові права визнаються речовими правами.	*Перенесено до статті 199*
Стаття 191. Підприємство як єдиний майновий комплекс 1. Підприємство є єдиним майновим комплексом, що використовується для здійснення підприємницької діяльності.	*Перенесено до глави 22*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. До складу підприємства як єдиного майнового комплексу входять усі види майна, призначені для його діяльності, включаючи земельні ділянки, будівлі, споруди, устаткування, інвентар, сировину, продукцію, права вимоги, борги, а також право на торговельну марку або інше позначення та інші права, якщо інше не встановлено договором або законом. 4. Підприємство або його частина можуть бути об'єктом купівлі-продажу, застави, оренди та інших правочинів.	
Стаття 192. Гроші (грошові кошти) 1. Законним платіжним засобом, обов'язковим до приймання за номінальною вартістю на всій території України, є грошова одиниця України - гривня. 2. Іноземна валюта може використовуватися в Україні у випадках і в порядку, встановлених законом.	*Перенесено до глави 22*
Стаття 193. Валютні цінності 1. Види майна, що вважаються валютними цінностями, та порядок вчинення правочинів з ними встановлюються законом.	*Перенесено до глави 22*
Глава 14 ЦІННІ ПАПЕРИ	*Перенесено до глави 22*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 194. Поняття цінного паперу 1. Цінний папір як об’єкт цивільних прав, форма існування якого встановлюється законом, посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) та особи, яка має права на цінний папір, передбачає виконання зобов’язань за таким цінним папером, а також можливість передачі іншим особам прав на цінний папір та прав за цінним папером або обмеження такої можливості у випадках та порядку, передбачених законом.	*Перенесено до глави 22 із внесенням відповідних змін до частини першої статті 8 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»*
Стаття 195. Групи та види цінних паперів 1. В Україні в цивільному обороті можуть бути такі групи цінних паперів: 1) пайові цінні папери, які засвідчують участь власника таких цінних паперів (інвестора) у статутному капіталі та/або активах емітента (у тому числі активах, які знаходяться в управлінні емітента) та надають власнику зазначених цінних паперів (інвестору) право на отримання частини прибутку (доходу), зокрема у вигляді дивідендів, та інші права, встановлені законодавством, а також проспектом цінних паперів або рішенням про емісію цінних паперів; 2) боргові цінні папери, які засвідчують відносини позики і передбачають зобов’язання емітента сплатити у	*Перенесено до глави 22*

Чинна редакція	Запропонована редакція
визначений строк кошти, передати товари або надати послуги відповідно до зобов’язання; 3) деривативні цінні папери - цінні папери, що посвідчують право власника у визначених проспектом (рішенням про емісію цінних паперів) випадках та порядку вимагати від емітента придбання або продажу базового активу та/або реалізації встановлених проспектом (рішенням про емісію цінних паперів) прав щодо базового активу та/або здійснення платежу (платежів) залежно від значення базового показника; 4) товаророзпорядчі цінні папери, які надають їхньому держателю право розпоряджатися майном, вказаним у цих документах. Законом можуть визначатися також інші групи цінних паперів. 2. Види цінних паперів та порядок їх обігу встановлюються законом.	
Стаття 197. Права на цінний папір та права за цінним папером 1. До особи, яка набула право на цінний папір, одночасно переходять у сукупності всі права, які ним посвідчуються (права за цінним папером). 2. Цінні папери за формою випуску (видачі) можуть бути на пред’явника, іменні або ордерні.	*Перенесено до глави 22*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Права на цінний папір та права за цінним папером, що існують у паперовій формі, належать: 1) пред'явникові цінного папера (цінний папір на пред'явника); 2) особі, зазначеній у цінному папері (іменний цінний папір); 3) особі, зазначеній у цінному папері, яка може сама реалізувати такі права або призначити своїм наказом іншу уповноважену особу (ордерний цінний папір).	
Стаття 198. Виконання за цінним папером 1. Особа, яка розмістила (видала) ордерний цінний папір, та індосанти за ним відповідають перед його законним володільцем солідарно, якщо інше не встановлено законом. У разі задоволення вимоги законного володільця ордерного цінного паперу про виконання посвідченого цим папером зобов'язання однією або кількома особами з числа тих, хто зобов'язався за цінним папером, вони набувають право зворотної вимоги (регресу) щодо інших осіб, які зобов'язалися за цінним папером. 2. Відмова від виконання зобов'язання, посвідченого цінним папером, з посиланням на відсутність підстави зобов'язання або на його недійсність не допускається. Володілець незаконно виготовленого або підробленого цінного паперу має право пред'явити особі, яка передала	*Перенесено до глави 22*

Чинна редакція	Запропонована редакція
йому папір, вимоги про належне виконання зобов'язання, посвідченого цим папером, та про відшкодування збитків.	
Глава 15. НЕМАТЕРІАЛЬНІ БЛАГА	*Перенесено до глави 12*
Стаття 199. Результати інтелектуальної, творчої діяльності 1. Результати інтелектуальної, творчої діяльності та інші об'єкти права інтелектуальної власності створюють цивільні права та обов'язки відповідно до книги четвертої цього Кодексу та інших законів.	*Перенесено до статті 203*
Стаття 200. Інформація 1. Інформацією є будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. 2. Суб'єкт відносин у сфері інформації може вимагати усунення порушень його права та відшкодування майнової і моральної шкоди, завданої такими правопорушеннями. 3. Порядок використання інформації та захисту права на неї встановлюється законом.	*Перенесено до статті 201*
Стаття 201. Особисті немайнові блага 1. Особистими немайновими благами, які охороняються цивільним законодавством, є: здоров'я, життя; честь, гідність і ділова репутація; ім'я (найменування); авторство;	*Перенесено до статті 198*

Чинна редакція	Запропонована редакція
свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, а також інші блага, які охороняються цивільним законодавством. 2. Відповідно до Конституції України життя і здоров'я людини, її честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.	
Розділ IV. ПРАВОЧИНИ. ПРЕДСТАВНИЦТВО	Розділ IV. **ДОГОВОРИ ТА ІНШІ ПРАВОЧИНИ. ПРЕДСТАВНИЦТВО**
Глава 16. ПРАВОЧИНИ	Глава **13. Договори та інші правочини**
§ 1. Загальні положення про правочини	**§ 1. Загальні приписи**
Стаття 202. Поняття та види правочинів 1. Правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. 2. Правочини можуть бути односторонніми та дво- чи багатосторонніми (договори). 3. Одностороннім правочином є дія однієї сторони, яка може бути представлена однією або кількома особами. Односторонній правочин може створювати обов'язки лише для особи, яка його вчинила. Односторонній правочин може створювати обов'язки для інших осіб лише у випадках, встановлених законом, або за домовленістю з цими особами.	**Стаття 207. Правочин** 1. Правочин – це дія особи, спрямована на набуття, зміну, **зупинення, поновлення,** припинення цивільних прав і цивільних обов'язків.

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Дво- чи багатостороннім правочином є погоджена дія двох або більше сторін. 5. До правовідносин, які виникли з односторонніх правочинів, застосовуються загальні положення про зобов'язання та про договори, якщо це не суперечить актам цивільного законодавства або суті одностороннього правочину.	
Стаття 202. Поняття та види правочинів 1. Правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. 2. Правочини можуть бути односторонніми та дво- чи багатосторонніми (договори). 3. Одностороннім правочином є дія однієї сторони, яка може бути представлена однією або кількома особами. Односторонній правочин може створювати обов'язки лише для особи, яка його вчинила. Односторонній правочин може створювати обов'язки для інших осіб лише у випадках, встановлених законом, або за домовленістю з цими особами. 4. Дво- чи багатостороннім правочином є погоджена дія двох або більше сторін. 5. До правовідносин, які виникли з односторонніх правочинів, застосовуються загальні положення про зобов'язання та про договори, якщо це не суперечить актам	**Стаття 208. Односторонній правочин** 1. Одностороннім правочином є дія однієї сторони, яка може бути представлена однією або кількома особами. Односторонній правочин може створювати обов'язки лише для особи, яка його вчинила. Односторонній правочин може створювати обов'язки для інших осіб лише у випадках, що їх визначено законом, або за домовленістю з такими особами. 2. До відносин, що виникли з односторонніх правочинів, застосовують загальні приписи про зобов'язання та про договори, якщо це не суперечить актам цивільного законодавства або суті одностороннього правочину.

Чинна редакція	Запропонована редакція
цивільного законодавства або суті одностороннього правочину.	
Стаття 626. Поняття та види договору 1. Договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. 2. Договір є одностороннім, якщо одна сторона бере на себе обов'язок перед другою стороною вчинити певні дії або утриматися від них, а друга сторона наділяється лише правом вимоги, без виникнення зустрічного обов'язку щодо першої сторони. 3. Договір є двостороннім, якщо правами та обов'язками наділені обидві сторони договору. 4. До договорів, що укладаються більш як двома сторонами (багатосторонні договори), застосовуються загальні положення про договір, якщо це не суперечить багатосторонньому характеру цих договорів. 5. Договір є відплатним, якщо інше не встановлено договором, законом або не випливає із суті договору.	**Стаття 209. Договір як правочин** 1. Договір – це домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну, **зупинення, поновлення,** припинення цивільних прав і цивільних обов'язків. 2. Договір є **односторонньо зобов'язувальним**, якщо одна сторона бере на себе обов'язок перед другою стороною вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення, а другу сторону наділено лише правом вимоги, без виникнення зустрічного обов'язку щодо першої сторони. 3. Договір є **двосторонньо зобов'язувальним**, якщо правами та обов'язками наділено **всі** сторони договору. 4. До договорів, що їх укладають більше як дві сторони (багатосторонні договори), застосовують загальні **приписи** про договір, якщо це не суперечить багатосторонньому **характерові** таких договорів. 5. Договір є відплатним, якщо **іншого** не **визначено** договором, законом або не випливає із суті договору. **6. Приписи глави 13 цього Кодексу про договори застосовують до інших правочинів, якщо іншого не випливає із закону або суті правочину.**
Стаття 627. Свобода договору	**Стаття 210.** Свобода договору

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Відповідно до статті 6 цього Кодексу сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості. 2. У договорах за участю фізичної особи - споживача враховуються вимоги законодавства про захист прав споживачів.	1. Відповідно до статті **7** цього Кодексу сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог справедливості та розумності. 2. У договорах за участю споживача враховують вимоги законодавства про захист прав споживачів.
Стаття 628. Зміст договору 1. Зміст договору становлять умови (пункти), визначені на розсуд сторін і погоджені ними, та умови, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства. 2. Сторони мають право укласти договір, в якому містяться елементи різних договорів (змішаний договір). До відносин сторін у змішаному договорі застосовуються у відповідних частинах положення актів цивільного законодавства про договори, елементи яких містяться у змішаному договорі, якщо інше не встановлено договором або не випливає із суті змішаного договору.	**Стаття 211.** Зміст договору 1. Зміст договору становлять умови (пункти), визначені на розсуд сторін і погоджені ними, та умови, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства.
Стаття 629. Обов'язковість договору 1. Договір є обов'язковим для виконання сторонами.	**Стаття 212.** Обов'язковість **додержання** договору **(pacta sunt servanda)** 1. Договір є обов'язковим для виконання сторонами.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 630. Типові умови договору 1. Законом або договором може бути встановлено, що окремі умови договорів визначаються відповідно до типових умов договорів (типових договорів) та примірних договорів певного виду. Кабінет Міністрів України, органи державної влади, уповноважені Кабінетом Міністрів України або законом, можуть рекомендувати орієнтовні умови договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках - затверджувати типові договори. Сторони не можуть відступати від змісту типових умов договорів (типових договорів), але мають право конкретизувати їх. Сторони мають право за взаємною згодою змінювати окремі умови, передбачені примірним договором, або доповнювати його зміст. Зміст договору, що укладається на підставі державного замовлення, має відповідати такому замовленню. 2. Якщо у договорі не міститься посилання на типові умови, такі типові умови можуть застосовуватись як звичай ділового обороту, якщо вони відповідають вимогам статті 7 цього Кодексу.	**Стаття 213. Типові та примірні договори** **1. Типовий договір підлягає затвердженню законом або актом органу державної влади. Відступ від умов типового договору недопустимий, крім випадків, що їх визначено законом та/або типовим договором.** **Сторони мають право конкретизувати умови типового договору, якщо іншого не визначено законом.** **2. Примірний договір затверджує або рекомендує орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування.** **Договір, укладений на основі примірного договору, може встановлювати зміни його умов, якщо іншого не визначено законом та/або примірним договором.** **3. Якщо сторони укладають договір з посиланням на типовий або примірний договір, умови такого договору вносять до змісту договору сторін у частині, що не суперечить індивідуально погодженим умовам і закону.**
Стаття відсутня	**Стаття 214. Стандартні умови договору** **1. Стандартними умовами договору є приписи, підготовлені однією стороною для багаторазового**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	використання та внесені до договору без індивідуального погодження іншою стороною. **2. Стандартні умови вносять до договору, якщо в ньому зазначено про їх застосування та іншій стороні надана можливість ознайомлення з їхнім змістом до укладення договору.** **3. У разі невідповідності індивідуально погодженої умови стандартній умові перевагу надають індивідуально погодженій умові.** **4. Якщо кожна із сторін посилається на власні стандартні умови, вважають, що договір укладено на узгоджених умовах і на тих стандартних умовах, що подібні за змістом.** **Умови, щодо яких сторони не досягли згоди, не є частиною договору.** **5. Якщо договір не містить посилання на стандартні умови, їх застосовують як звичай ділового обороту відповідно до статті 8 цього Кодексу.**
Стаття 631. Строк договору 1. Строком договору є час, протягом якого сторони можуть здійснити свої права і виконати свої обов’язки відповідно до договору. 2. Договір набирає чинності з моменту його укладення, якщо інше не визначено законом або договором.	**Стаття 215.** Строк договору 1. Строком договору є період, протягом якого сторони можуть реалізувати свої права і виконати свої обов’язки відповідно до договору. 2. Договір **набуває** чинності з моменту його укладення, якщо **іншого** не визначено законом або договором.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Сторони можуть встановити, що умови договору застосовуються до відносин між ними, які виникли до його укладення. 4. Закінчення строку договору не звільняє сторони від відповідальності за його порушення, яке мало місце під час дії договору.	3. Сторони можуть встановити, що умови договору застосовують до відносин між ними, які виникли до укладення договору (ex tunc). 4. Закінчення строку договору не звільняє **сторін** від відповідальності за його невиконання, яке мало місце під час дії договору.
Стаття 632. Ціна 1. Ціна в договорі встановлюється за домовленістю сторін. У випадках, встановлених законом, застосовуються ціни (тарифи, ставки тощо), які встановлюються або регулюються уповноваженими органами державної влади або органами місцевого самоврядування. 2. Зміна ціни після укладення договору допускається лише у випадках і на умовах, встановлених договором або законом. 3. Зміна ціни в договорі після його виконання не допускається. 4. Якщо ціна у договорі не встановлена і не може бути визначена виходячи з його умов, вона визначається виходячи із звичайних цін, що склалися на аналогічні товари, роботи або послуги на момент укладення договору.	**Стаття 216.** Ціна 1. Ціну в договорі встановлюють за домовленістю сторін. У випадках, визначених законом, застосовують ціни (тарифи, ставки тощо), що їх встановлюють або регулюють уповноважені органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування. 2. Зміна ціни після укладення договору допустима лише у випадках і на умовах, встановлених договором або законом. 3. Зміна ціни в договорі після його виконання **недопустима**. 4. Якщо ціну в договорі не встановлено і не може бути визначено з його умов, її визначають, ґрунтуючись на звичайних цінах на аналогічні товари, роботу або послуги на момент укладення договору.
Стаття 633. Публічний договір	**Стаття 217.** Публічний договір

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Публічним є договір, в якому одна сторона - підприємець взяла на себе обов'язок здійснювати продаж товарів, виконання робіт або надання послуг кожному, хто до неї звернеться (роздрібна торгівля, перевезення транспортом загального користування, послуги зв'язку, медичне, готельне, банківське обслуговування тощо). 2. Умови публічного договору встановлюються однаковими для всіх споживачів, крім тих, кому за законом надані відповідні пільги. 3. Підприємець не має права надавати переваги одному споживачеві перед іншим щодо укладення публічного договору, якщо інше не встановлено законом. 4. Підприємець не має права відмовитися від укладення публічного договору за наявності у нього можливостей надання споживачеві відповідних товарів (робіт, послуг). У разі необгрунтованої відмови підприємця від укладення публічного договору він має відшкодувати збитки, завдані споживачеві такою відмовою. 5. Актами цивільного законодавства можуть бути встановлені правила, обов'язкові для сторін при укладенні і виконанні публічного договору. 6. Умови публічного договору, які суперечать частині другій цієї статті та правилам, обов'язковим для сторін при укладенні і виконанні публічного договору, є нікчемними.	1. Публічним є договір, в якому одна сторона – професіонал бере на себе обов'язок **продати товари, виконати роботу або надати послуги** кожному, хто до неї звернеться (роздрібна торгівля, перевезення транспортом загального користування, послуги зв'язку, медичне, готельне, банківське обслуговування тощо). 2. Умови публічного договору встановлюють однаковими для всіх споживачів, крім тих, яким за законом надано відповідні пільги. 3. Професіонал не має права надавати переваги одному споживачеві **стосовно іншого** щодо укладення публічного договору, якщо **іншого** не встановлено законом. 4. Професіонал не має права відмовити в укладенні публічного договору за наявності можливості надання споживачеві відповідних товарів (робіт, послуг). У разі необґрунтованої відмови професіонала від укладення публічного договору він має відшкодувати збитки, завдані споживачеві такою відмовою. 5. Акти цивільного законодавства можуть містити приписи, обов'язкові для сторін **щодо** укладення і виконання публічного договору. 6. Умови публічного договору, що не відповідають частині другій цієї статті та приписам, обов'язковим для сторін **щодо** укладення і виконання публічного договору, є нікчемними.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 634. Договір приєднання 1. Договором приєднання є договір, умови якого встановлені однією із сторін у формулярах або інших стандартних формах, який може бути укладений лише шляхом приєднання другої сторони до запропонованого договору в цілому. Друга сторона не може запропонувати свої умови договору. 2. Договір приєднання може бути змінений або розірваний на вимогу сторони, яка приєдналася, якщо вона позбавляється прав, які звичайно мала, а також якщо договір виключає чи обмежує відповідальність другої сторони за порушення зобов'язання або містить інші умови, явно обтяжливі для сторони, яка приєдналася. Сторона, яка приєдналася, має довести, що вона, виходячи зі своїх інтересів, не прийняла б цих умов за наявності у неї можливості брати участь у визначенні умов договору. 3. Якщо вимога про зміну або розірвання договору пред'явлена стороною, яка приєдналася до нього у зв'язку зі здійсненням нею підприємницької діяльності, сторона, що надала договір для приєднання, може відмовити у задоволенні цих вимог, якщо доведе, що сторона, яка приєдналася, знала або могла знати, на яких умовах вона приєдналася до договору.	**Стаття 218.** Договір приєднання 1. Договором приєднання є договір, умови якого **встановила одна зі** сторін у формулярах або інших стандартних формах, **що** може бути укладений лише **через** приєднання другої сторони до запропонованого договору в цілому. Друга сторона не може пропонувати свої умови договору. 2. Договір приєднання може бути змінено або розірвано на вимогу сторони, що приєдналася, якщо вона **втрачає** права, які звичайно мала, а також якщо договір **унеможливлює або** обмежує відповідальність другої сторони за невиконання зобов'язання або містить інші умови, **вочевидь** обтяжливі для сторони, що приєдналася. Сторона, що приєдналася, має довести, що вона, виходячи **зі** своїх інтересів, не прийняла б цих умов, якби мала можливість брати участь у визначенні умов договору. 3. Якщо вимогу про зміну або розірвання договору пред'явила сторона, що приєдналася до нього у зв'язку із **з** здійсненням нею підприємницької діяльності, сторона, що надала договір для приєднання, може відмовити в задоволенні таких вимог, якщо доведе, що сторона, що приєдналася, знала або могла знати, на яких умовах вона приєдналася до договору.
Стаття 635. Попередній договір	**Стаття 219.** Попередній договір

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Попереднім є договір, сторони якого зобов'язуються протягом певного строку (у певний термін) укласти договір в майбутньому (основний договір) на умовах, встановлених попереднім договором. Законом може бути встановлено обмеження щодо строку (терміну), в який має бути укладений основний договір на підставі попереднього договору. Істотні умови основного договору, що не встановлені попереднім договором, погоджуються у порядку, встановленому сторонами у попередньому договорі, якщо такий порядок не встановлений актами цивільного законодавства. Попередній договір укладається у формі, встановленій для основного договору, а якщо форма основного договору не встановлена, - у письмовій формі. Попередній договір щодо купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості підлягає нотаріальному посвідченню. 2. Сторона, яка необгрунтовано ухиляється від укладення договору, передбаченого попереднім договором, повинна відшкодувати другій стороні збитки, завдані простроченням, якщо інше не встановлено попереднім договором або актами цивільного законодавства. 3. Зобов'язання, встановлене попереднім договором, припиняється, якщо основний договір не укладений протягом строку (у термін), встановленого попереднім	1. Попереднім є договір, сторони якого беруть зобов'язання протягом певного строку (у певний термін) укласти договір у майбутньому (основний договір) на умовах, **визначених** попереднім договором. Закон може встановити обмеження щодо строку (терміну), протягом якого (до якого) має бути укладено основний договір на підставі попереднього договору. Істотні умови основного договору, ~~що~~ не **визначені** попереднім договором, погоджують порядком, що його встановили сторони в попередньому договорі, якщо такий порядок не **визначено** актами цивільного законодавства. Попередній договір укладають у формі, **визначеній** для основного договору, а якщо форму основного договору не **визначено – письмово**. Попередній договір щодо купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості підлягає нотаріальному посвідченню. 2. Сторона, яка необґрунтовано ухиляється від укладення договору, **визначеного** попереднім договором, повинна відшкодувати другій стороні збитки, завдані простроченням, якщо **іншого** не **визначено** попереднім договором або актами цивільного законодавства. 3. Зобов'язання, **визначене** попереднім договором, **зникає**, якщо основний договір не укладено протягом строку (у термін), **визначеного** попереднім договором, або

Чинна редакція	Запропонована редакція
договором, або якщо жодна із сторін не направить другій стороні пропозицію про його укладення. 4. Договір про наміри (протокол про наміри тощо), якщо в ньому немає волевиявлення сторін щодо надання йому сили попереднього договору, не вважається попереднім договором. 5. Будь-які платежі на підтвердження зобов'язання за попереднім договором щодо купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості, а також встановлення інших фінансових зобов'язань сторін, крім штрафних санкцій, за попереднім договором купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості не допускаються.	якщо жодна **зі** сторін не **подасть** другій стороні пропозицію про його укладення. 4. Договір про наміри (протокол про наміри тощо), якщо в ньому немає волевиявлення сторін щодо надання йому сили попереднього договору, не **вважають** попереднім договором. 5. Будь-які платежі на підтвердження зобов'язання за попереднім договором щодо купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості, а також **визначення** інших фінансових зобов'язань сторін, крім штрафних санкцій, за попереднім договором купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості **недопустимі**.
Стаття 636. Договір на користь третьої особи 1. Договором на користь третьої особи є договір, в якому боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок на користь третьої особи, яка встановлена або не встановлена у договорі. 2. Виконання договору на користь третьої особи може вимагати як особа, яка уклала договір, так і третя особа, на користь якої передбачено виконання, якщо інше не встановлено договором або законом чи не випливає із суті договору.	**Стаття 220.** Договір на користь третьої особи 1. Договором на користь третьої особи є договір, у якому боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок на користь третьої особи, що її встановлено або не встановлено в договорі. 2. Виконання договору на користь третьої особи може вимагати особа, яка уклала договір, або третя особа, на користь якої **встановлено** виконання, якщо **іншого** не **визначено** договором, законом **або** не випливає із суті договору.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. З моменту вираження третьою особою наміру скористатися своїм правом сторони не можуть розірвати або змінити договір без згоди третьої особи, якщо інше не встановлено договором або законом. 4. Якщо третя особа відмовилася від права, наданого їй на підставі договору, сторона, яка уклала договір на користь третьої особи, може сама скористатися цим правом, якщо інше не випливає із суті договору.	3. З моменту вираження третьою особою наміру скористатися своїм правом сторони не можуть розірвати або змінити договір без згоди третьої особи, якщо **іншого** не **визначено** договором або законом. 4. Якщо третя особа відмовилася від права, наданого їй на підставі договору, сторона, яка уклала договір на користь третьої особи, може сама скористатися таким правом, якщо **іншого** не випливає із суті договору.
Стаття 628. Зміст договору 1. Зміст договору становлять умови (пункти), визначені на розсуд сторін і погоджені ними, та умови, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства. 2. Сторони мають право укласти договір, в якому містяться елементи різних договорів (змішаний договір). До відносин сторін у змішаному договорі застосовуються у відповідних частинах положення актів цивільного законодавства про договори, елементи яких містяться у змішаному договорі, якщо інше не встановлено договором або не випливає із суті змішаного договору.	**Стаття 221. Змішаний договір** 1. Сторони мають право укласти договір, що містить елементи різних договорів (змішаний договір). До відносин сторін у змішаному договорі застосовують у відповідних частинах **приписи** актів цивільного законодавства про договори, елементи яких включені до змішаного договору, якщо **іншого** не встановлено договором або не випливає із суті змішаного договору. **2. Частини змішаного договору не є самостійними договорами.** **Неукладеність або недійсність окремої частини змішаного договору має наслідком неукладеність або недійсність договору в цілому, лише якщо за відсутності такої частини договір не був би укладеним або дійсним.**
Стаття 203. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину	**Стаття 222. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності договору**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам. 2. Особа, яка вчиняє правочин, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності. 3. Волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі. 4. Правочин має вчинятися у формі, встановленій законом. 5. Правочин має бути спрямований на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним. 6. Правочин, що вчиняється батьками (усиновлювачами), не може суперечити правам та інтересам їхніх малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей.	**1. Зміст договору не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, доброзвичайності.** **2. Особа, яка укладає договір, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності.** **3. Волевиявлення особи, яка укладає договір, має бути вільним і відповідати її внутрішній волі.** **4. Договір укладають у формі, встановленій законом.** **5. Договір має бути спрямований на реальне настання юридичних наслідків, що обумовлені ним.** **6. Договір, що укладають батьки, не може суперечити цивільним правам та/або правомірним інтересам їхніх малолітніх, неповнолітніх, непрацездатних дітей.**
Стаття 204. Презумпція правомірності правочину 1. Правочин є правомірним, якщо його недійсність прямо не встановлена законом або якщо він не визнаний судом недійсним.	*Виключено*
Стаття 205. Форма правочину. Способи волевиявлення 1. Правочин може вчинятися усно або в письмовій (електронній) формі. Сторони мають право обирати форму правочину, якщо інше не встановлено законом. 2. Правочин, для якого законом не встановлена обов’язкова письмова форма, вважається вчиненим, якщо	**Стаття 223.** Форма **договору.** Способи волевиявлення 1. Договір може бути укладено в будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлені законом. 2. Договір, для якого законом не встановлено обов’язкову письмову форму, є укладеним, якщо поведінка сторін

Чинна редакція	Запропонована редакція
поведінка сторін засвідчує їхню волю до настання відповідних правових наслідків. 3. У випадках, встановлених договором або законом, воля сторони до вчинення правочину може виражатися її мовчанням. Стаття 639. Форма договору 1. Договір може бути укладений у будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлені законом. 2. Якщо сторони домовилися укласти договір у певній формі, він вважається укладеним з моменту надання йому цієї форми, навіть якщо законом ця форма для даного виду договорів не вимагалася. Якщо сторони домовилися укласти договір за допомогою інформаційно-комунікаційних систем, він вважається укладеним у письмовій формі. 3. Якщо сторони домовились укласти у письмовій формі договір, щодо якого законом не встановлена письмова форма, такий договір є укладеним з моменту його підписання сторонами. 4. Якщо сторони домовилися про нотаріальне посвідчення договору, щодо якого законом не вимагається нотаріальне посвідчення, такий договір є укладеним з моменту його нотаріального посвідчення.	засвідчує їхню волю до настання відповідних **юридичних** наслідків. 3. Якщо сторони домовилися укласти договір у певній формі він є укладеним з моменту надання йому цієї форми, навіть якщо закон не **вимагав** цієї форми для договору даного виду. 4. Якщо сторони домовилися укласти **письмово** договір, щодо якого законом не встановлено письмової форми, такий договір є укладеним з моменту його підписання сторонами. 5. Якщо сторони домовилися про нотаріальне посвідчення договору, щодо якого закон не вимагає нотаріального посвідчення, такий договір є укладеним з моменту його нотаріального посвідчення. 6. Договір є укладеним **письмово**, якщо його зміст викладений в одному або кількох взаємопов'язаних документах, у листах або повідомленнях, якими обмінялися сторони або які вони надсилали до інформаційно-комунікаційної системи, що її використовують сторони. **7. Вимоги до договору, що укладають у вигляді електронного документа, встановлює закон.** 8. У випадках, встановлених договором **та/або** законом, **волю** сторони до **укладення договору** може **бути виражено** її мовчанням.
Стаття 206. Правочини, які можуть вчинятися усно	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Усно можуть вчинятися правочини, які повністю виконуються сторонами у момент їх вчинення, за винятком правочинів, які підлягають нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, а також правочинів, для яких недодержання письмової форми має наслідком їх недійсність. 2. Юридичній особі, що сплатила за товари та послуги на підставі усного правочину з другою стороною, видається документ, що підтверджує підставу сплати та суму одержаних грошових коштів. 3. Правочини на виконання договору, укладеного в письмовій формі, можуть за домовленістю сторін вчинятися усно, якщо це не суперечить договору або закону.	
Стаття 207. Вимоги до письмової форми правочину 1. Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах (у тому числі електронних), у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони, або надсилалися ними до інформаційно-телекомунікаційної системи, що використовується сторонами. У разі якщо зміст правочину зафіксований у кількох документах, зміст такого правочину також може бути зафіксовано шляхом посилання в одному з цих документів на інші документи, якщо інше не передбачено законом.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку. 2. Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо він підписаний його стороною (сторонами). Правочин, який вчиняє юридична особа, підписується особами, уповноваженими на це її установчими документами, довіреністю, законом або іншими актами цивільного законодавства. 3. Використання при вчиненні правочинів факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного, електронного або іншого копіювання, електронного підпису або іншого аналога власноручного підпису допускається у випадках, встановлених законом, іншими актами цивільного законодавства, або за письмовою згодою сторін, у якій мають міститися зразки відповідного аналога їхніх власноручних підписів, або іншим чином врегульовується порядок його використання сторонами. 4. Якщо фізична особа у зв'язку з хворобою або фізичною вадою не може підписатися власноручно, за її дорученням текст правочину у її присутності підписує інша особа. Підпис іншої особи на тексті правочину, що посвідчується нотаріально, засвідчується нотаріусом або посадовою особою, яка має право на вчинення такої нотаріальної дії, із зазначенням причин, з яких текст	

Чинна редакція	Запропонована редакція
правочину не може бути підписаний особою, яка його вчиняє. Підпис іншої особи на тексті правочину, щодо якого не вимагається нотаріального посвідчення, може бути засвідчений відповідною посадовою особою за місцем роботи, навчання, проживання або лікування особи, яка його вчиняє.	
Стаття 208. Правочини, які належить вчиняти у письмовій формі 1. У письмовій формі належить вчиняти: 1) правочини між юридичними особами; 2) правочини між фізичною та юридичною особою, крім правочинів, передбачених частиною першою статті 206 цього Кодексу; 3) правочини фізичних осіб між собою на суму, що перевищує у двадцять і більше разів розмір неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, крім правочинів, передбачених частиною першою статті 206 цього Кодексу; 4) інші правочини, щодо яких законом встановлена письмова форма.	*Виключено*
Стаття 209. Нотаріальне посвідчення правочину	**Стаття 224.** Нотаріальне посвідчення **договору** 1. У випадках, установлених законом або домовленістю сторін, **договір** підлягає нотаріальному посвідченню.

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Правочин, який вчинений у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню лише у випадках, встановлених законом або домовленістю сторін. Власник нерухомого майна має право встановити (скасувати) вимогу нотаріального посвідчення договору (внесення змін до договору), предметом якого є таке майно чи його частина, крім випадків, якщо відповідно до закону такий договір підлягає нотаріальному посвідченню. Встановлення (скасування) вимоги є одностороннім правочином, що підлягає нотаріальному посвідченню. Така вимога є обтяженням речових прав на нерухоме майно та підлягає державній реєстрації в порядку, визначеному законом. 2. Нотаріальне посвідчення правочину здійснюється нотаріусом або іншою посадовою особою, яка відповідно до закону має право на вчинення такої нотаріальної дії, шляхом вчинення на документі, в якому викладено текст правочину, посвідчувального напису. 3. Нотаріальне посвідчення може бути вчинене на тексті лише такого правочину, який відповідає загальним вимогам, встановленим статтею 203 цього Кодексу. 4. За бажанням фізичної або юридичної особи будь-який правочин з її участю може бути нотаріально посвідчений.	2. Нотаріальне посвідчення **договору** здійснює нотаріус або посадова особа, яка відповідно до закону має право **на це**, **за допомогою посвідчувального напису на документі, у якому викладено текст договору.** **3. Нотаріальне посвідчення може бути вчинено лише щодо договору, що відповідає вимогам, встановленим статтею 222 цього Кодексу.**
Стаття 210. Державна реєстрація правочину	**Стаття 225.** Державна реєстрація **договору**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Правочин підлягає державній реєстрації лише у випадках, встановлених законом. Такий правочин є вчиненим з моменту його державної реєстрації. 2. Перелік органів, які здійснюють державну реєстрацію, порядок реєстрації, а також порядок ведення відповідних реєстрів встановлюються законом.	1. **Договір** підлягає державній реєстрації лише у випадках, встановлених законом. Такий **договір** є **укладеним** з дня його державної реєстрації. 2. Перелік органів, які здійснюють державну реєстрацію, порядок реєстрації, а також порядок ведення відповідних **публічних електронних** реєстрів **визначає** закон.
Стаття 211. Місце вчинення правочину 1. Якщо у правочині не вказане місце його вчинення, то: 1) місцем вчинення одностороннього правочину є місце вираження волі сторони; 2) місце вчинення дво- або багатостороннього правочину встановлюється відповідно до статті 647 цього Кодексу.	**Стаття 226. Місце вчинення одностороннього правочину, місце укладення договору** 1. Якщо в односторонньому правочині не зазначено місця його вчинення, **таким місцем є** місце вираження волі сторони. **2. Якщо в договорі не** зазначено **місця його укладення, таким місцем є осідок (місце проживання) фізичної особи або осідок (місцезнаходження) юридичної особи, яка зробила пропозицію про укладення договору, якщо іншого не визначено договором.**
Стаття 212. Правочини, щодо яких правові наслідки пов’язуються з настанням певної обставини 1. Особи, які вчиняють правочин, мають право обумовити настання або зміну прав та обов’язків обставиною, щодо якої невідомо, настане вона чи ні (відкладальна обставина). 2. Особи, які вчиняють правочин, мають право обумовити припинення прав та обов’язків обставиною, щодо якої невідомо, настане вона чи ні (скасувальна обставина).	**Стаття 227. Договори**, **юридичні** наслідки яких **пов’язано** з настанням певної обставини 1. Особи, які **укладають договір**, мають право обумовити настання або зміну прав і обов’язків обставиною, щодо якої невідомо, настане вона чи ні (відкладальна обставина). 2. Особи, які **укладають договір**, мають право обумовити припинення прав і обов’язків обставиною, щодо якої невідомо, настане вона чи ні (скасувальна обставина).

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Якщо настанню обставини недобросовісно перешкоджала сторона, якій це невигідно, обставина вважається такою, що настала. 4. Якщо настанню обставини недобросовісно сприяла сторона, якій це вигідно, обставина вважається такою, що не настала. 5. Законом можуть встановлюватися особливості вчинення та виконання окремих правочинів, за якими настання, зміна або припинення прав та обов'язків обумовлені настанням відкладальних чи скасувальних обставин.	3. Якщо настанню обставини недобросовісно перешкоджала сторона, якій це невигідно, обставина є такою**, що настала**. 4. Якщо настанню обставини недобросовісно сприяла сторона, якій це вигідно, обставина є такою**, що не настала**. 5. Закон може встановлювати особливості **укладення** і виконання окремих **договорів**, за якими настання, зміна, зупинення, поновлення або припинення прав і обов'язків обумовлені настанням відкладальних або скасувальних обставин.
Стаття 213. Тлумачення змісту правочину 1. Зміст правочину може бути витлумачений стороною (сторонами). 2. На вимогу однієї або обох сторін суд може постановити рішення про тлумачення змісту правочину. 3. При тлумаченні змісту правочину беруться до уваги однакове для всього змісту правочину значення слів і понять, а також загальноприйняте у відповідній сфері відносин значення термінів. Якщо буквальне значення слів і понять, а також загальноприйняте у відповідній сфері відносин значення термінів не дає змоги з'ясувати зміст окремих частин правочину, їхній зміст встановлюється порівнянням	**Стаття 228. Тлумачення договору** 1. **Договір можуть витлумачити сторони.** 2. На вимогу однієї або обох сторін суд може **ухвалити** рішення про тлумачення **договору**. 3. **Витлумачуючи договір, зважають на** однакове для всього **договору** значення слів і понять, а також на значення термінів, загальноприйняте у відповідній сфері відносин. Якщо буквальне значення слів і понять, а також значення термінів, загальноприйняте у відповідній сфері відносин, не дає змоги з'ясувати зміст окремих частин **договору**, **їхній** зміст встановлюють порівнянням відповідної частини **договору** зі змістом інших його частин, з усім його змістом та з намірами сторін.

Чинна редакція	Запропонована редакція
відповідної частини правочину зі змістом інших його частин, усім його змістом, намірами сторін. 4. Якщо за правилами, встановленими частиною третьою цієї статті, немає можливості визначити справжню волю особи, яка вчинила правочин, до уваги беруться мета правочину, зміст попередніх переговорів, усталена практика відносин між сторонами, звичаї ділового обороту, подальша поведінка сторін, текст типового договору та інші обставини, що мають істотне значення. Стаття 637. Тлумачення умов договору 1. Тлумачення умов договору здійснюється відповідно до статті 213 цього Кодексу. 2. У разі тлумачення умов договору можуть враховуватися також типові умови (типові договори), навіть якщо в договорі немає посилання на ці умови.	4. Якщо за приписами частини третьої цієї статті неможливо визначити справжню волю особи, яка **уклала договір**, **зважають на мету договору, зміст попередніх переговорів, усталену практику відносин між сторонами, звичаї ділового обороту, подальшу поведінку** сторін та інші обставини, що мають істотне значення. **5. Витлумачуючи договір, можна враховувати приписи типових або примірних договорів, а також стандартні умови договорів, якщо їх застосовують у відповідній сфері ділового обороту, безвідносно до того, чи містить договір посилання на них.** **6. Якщо умови договору, що їх запропонувала одна сторона, є незрозумілими, їх витлумачують не на користь цієї сторони (contra proferentem).** **7. Умови договору зі споживачем, зміст яких викликає сумнів, підлягають тлумаченню на користь споживача.**
Стаття 214. Відмова від правочину 1. Особа, яка вчинила односторонній правочин, має право відмовитися від нього, якщо інше не встановлено законом. Якщо такою відмовою від правочину порушено права іншої особи, ці права підлягають захисту. 2. Особи, які вчинили дво- або багатосторонній правочин, мають право за взаємною згодою сторін, а також у випадках, передбачених законом, відмовитися від нього, навіть і в тому разі, якщо його умови повністю ними виконані.	**Стаття 229. Відмова від одностороннього правочину і договору** 1. Особа, яка вчинила односторонній правочин, має право відмовитися від нього, якщо **іншого** не встановлено законом. Якщо такою відмовою від правочину порушено права іншої особи, такі права підлягають захисту. 2. Особи, які **уклали договір**, мають право за взаємною згодою сторін, а також у випадках, **визначених** законом,

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Відмова від правочину вчиняється у такій самій формі, в якій було вчинено правочин. 4. Правові наслідки відмови від правочину встановлюються законом або домовленістю сторін.	відмовитися від нього, **навіть якщо його умови повністю виконано**. 3. Відмову від **одностороннього** правочину **і договору** вчиняють у тій самій формі, в якій було вчинено правочин, **укладено договір**. 4. **Юридичні** наслідки відмови від **одностороннього** правочину **і договору** встановлюють закон або за домовленістю сторін.
§ 2. Правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону	**§ 2. Недійсність договору**
Стаття 215. Недійсність правочину 1. Підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами першою-третьою, п'ятою та шостою статті 203 цього Кодексу. 2. Недійсним є правочин, якщо його недійсність встановлена законом (нікчемний правочин). У цьому разі визнання такого правочину недійсним судом не вимагається. У випадках, встановлених цим Кодексом, нікчемний правочин може бути визнаний судом дійсним. 3. Якщо недійсність правочину прямо не встановлена законом, але одна із сторін або інша заінтересована особа заперечує його дійсність на підставах, встановлених	**Стаття 230. Недійсність договору** **1. Підставою недійсності договору є недодержання стороною (сторонами) вимог, визначених частинами першою – третьою, п'ятою і шостою статті 222 цього Кодексу, в момент укладення договору.** **2. Договір є дійсним, якщо іншого не визначено цим Кодексом та/або іншим законом (favor contractus).** **3. Недійсним є договір, якщо його недійсність встановлена законом (нікчемний договір).** **У такому разі не вимагають визнання договору недійсним судом. Нікчемний договір може бути визнаний судом дійсним у випадках, що їх встановлено цим Кодексом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
законом, такий правочин може бути визнаний судом недійсним (оспорюваний правочин).	**4. Якщо недійсність договору не встановлена законом, але одна із сторін або інша заінтересована особа заперечує його дійсність на підставах, встановлених законом, такий договір може бути визнаний судом недійсним (оспорюваний договір).** **5. Сторона договору, яка знала про підстави його недійсності, але, незважаючи на це, одержала за договором певні блага, не може звертатися з вимогою про визнання такого договору недійсним.** **6. Сторона договору, яка знала про підстави його недійсності, але визнала його юридичну силу, зокрема у спосіб повного або часткового виконання чи іншої поведінки, не може звертатися з вимогою про визнання такого договору недійсним.** **7. У разі якщо вид недійсності договору не встановлений у законі, такий договір є оспорюваним.**
Стаття відсутня	**Стаття 231. Визнання договору недійсним сторонами** **1. Договір, що не відповідає вимогам, встановленим частинами другою і третьою статті 222 цього Кодексу, може бути оспорений стороною, цивільні права та/або правомірні інтереси якої порушено.** **2. Сторона, яка має право оспорити договір, може надіслати іншій стороні письмову заяву, в якій зазначає:** **1) підстави недійсності договору;** **2) волевиявлення вважати договір недійсним.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Заява має бути надіслана протягом розумного строку, але не пізніше одного року з дня, коли сторона дізналася або мала дізнатися про підстави недійсності, та не пізніше трьох років з моменту укладення договору. **3. Договір є недійсним з моменту отримання іншою стороною заяви про оспорювання, якщо протягом розумного строку, але не пізніше шести місяців з дня її отримання, така сторона не заперечила письмово проти недійсності або не звернулася до суду з позовом про визнання договору дійсним.** **4. За позовом сторони, яка заперечує оспорювання, суд перевіряє підстави для визнання договору недійсним. Якщо підстави не підтверджені або відпали, суд визнає договір дійсним. Якщо підстави підтверджені, договір суд визнає договір недійсним з моменту укладення.** **5. Сторона, яка має право на оспорювання, може звернутися до суду з позовом про визнання договору недійсним без попереднього надсилання заяви іншій стороні.** **6. Право на оспорювання є втраченим, якщо сторона після того, як дізналася про підстави недійсності, або своєю поведінкою підтвердила дійсність договору.** **7. Приписи цієї статті не застосовують до договорів за участю споживача.**
Стаття 216. Правові наслідки недійсності правочину	**Стаття 232. Юридичні** наслідки недійсності договору

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Недійсний правочин не створює юридичних наслідків, крім тих, що пов’язані з його недійсністю. У разі недійсності правочину кожна із сторін зобов’язана повернути другій стороні у натурі все, що вона одержала на виконання цього правочину, а в разі неможливості такого повернення, зокрема тоді, коли одержане полягає у користуванні майном, виконаній роботі, наданій послузі, - відшкодувати вартість того, що одержано, за цінами, які існують на момент відшкодування. 2. Якщо у зв’язку із вчиненням недійсного правочину другій стороні або третій особі завдано збитків та моральної шкоди, вони підлягають відшкодуванню винною стороною. 3. Правові наслідки, передбачені частинами першою та другою цієї статті, застосовуються, якщо законом не встановлені особливі умови їх застосування або особливі правові наслідки окремих видів недійсних правочинів. 4. Правові наслідки недійсності нікчемного правочину, які встановлені законом, не можуть змінюватися за домовленістю сторін. 5. Вимога про застосування наслідків недійсності нікчемного правочину може бути пред’явлена будь-якою заінтересованою особою. Суд може застосувати наслідки недійсності нікчемного правочину з власної ініціативи.	1. Недійсний **договір** не створює юридичних наслідків, крім тих, що їх **визначає цей Кодекс та/або інший закон**. **2.** У разі недійсності **договору** кожна зі сторін зобов’язана повернути другій стороні в натурі все, що вона одержала на виконання цього **договору**, а в разі неможливості повернення, зокрема якщо одержане полягає в користуванні майном, виконаній роботі, наданій послузі, відшкодувати вартість одержаного за цінами станом на день відшкодування. **3.** Якщо у зв’язку з **укладенням** недійсного **договору** другій стороні або третій особі завдано майнової та/**або** моральної шкоди, її відшкодовує та/**або** компенсує сторона, що не виконала договір. **4. Якщо договір є недійсним через порушення публічного порядку, суд може відмовити в поверненні всього, що одержано на виконання договору, та застосувати приписи про безпідставне збагачення.** **5. Юридичні наслідки недійсності окремих видів договорів визначають цей Кодекс та/або інший закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 217. Правові наслідки недійсності окремих частин правочину 1. Недійсність окремої частини правочину не має наслідком недійсності інших його частин і правочину в цілому, якщо можна припустити, що правочин був би вчинений і без включення до нього недійсної частини.	**Стаття 233. Юридичні** наслідки **часткової** недійсності **договору** 1. Недійсність окремої **умови або** частини **договору** не **зумовлює** недійсн**ість** інших його частин **або договору** в цілому, якщо **за браком такої умови договір є можливим для виконання та відповідає справжній волі сторін**. **2. Недійсну умову або частину договору вважають невключеною до договору.** **Сторони за спільною згодою можуть замінити недійсну умову іншою умовою, що відповідає закону. За браком такої згоди недійсну умову замінюють приписом закону, що регулює відповідні відносини.** **3. Якщо недійсна умова або частина договору була істотною для сторін або однієї сторони і без неї договір не був би укладений, договір у цілому може бути визнаний недійсним на вимогу заінтересованої сторони.**
Стаття 218. Правові наслідки недодержання вимоги щодо письмової форми правочину 1. Недодержання сторонами письмової форми правочину, яка встановлена законом, не має наслідком його недійсність, крім випадків, встановлених законом. Заперечення однією із сторін факту вчинення правочину або оспорювання окремих його частин може доводитися письмовими доказами, засобами аудіо-, відеозапису та	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
іншими доказами. Рішення суду не може грунтуватися на свідченнях свідків. 2. Якщо правочин, для якого законом встановлена його недійсність у разі недодержання вимоги щодо письмової форми, укладений усно і одна із сторін вчинила дію, а друга сторона підтвердила її вчинення, зокрема шляхом прийняття виконання, такий правочин у разі спору може бути визнаний судом дійсним.	
Стаття 219. Правові наслідки недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення одностороннього правочину 1. У разі недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення одностороннього правочину такий правочин є нікчемним. 2. Суд може визнати такий правочин дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідав справжній волі особи, яка його вчинила, а нотаріальному посвідченню правочину перешкоджала обставина, яка не залежала від її волі.	**Стаття 234. Юридичні** наслідки недодержання вимоги закону **щодо** нотаріального посвідчення одностороннього правочину 1. У разі недодержання вимоги закону щодо нотаріального посвідчення одностороннього правочину такий правочин є **нікчемним**. 2. Суд може визнати такий правочин дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідав справжній волі особи, яка його вчинила, а нотаріальному посвідченню правочину перешкоджала обставина, яка не залежала від її волі.
Стаття 220. Правові наслідки недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору 1. У разі недодержання сторонами вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору такий договір є нікчемним.	**Стаття 235. Юридичні наслідки недодержання вимоги закону щодо нотаріального посвідчення договору** **1. У разі недодержання сторонами вимоги закону щодо нотаріального посвідчення договору такий договір є нікчемним.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо сторони домовилися щодо усіх істотних умов договору, що підтверджується письмовими доказами, і відбулося повне або часткове виконання договору, але одна із сторін ухилилася від його нотаріального посвідчення, суд може визнати такий договір дійсним. У цьому разі наступне нотаріальне посвідчення договору не вимагається.	**2. Якщо сторони домовилися щодо всіх істотних умов договору, що підтверджено письмовими доказами, та відбулося повне або часткове виконання договору, але одна зі сторін ухилилася від його нотаріального посвідчення, суд може визнати такий договір дійсним. У такому разі наступного нотаріального посвідчення договору не вимагають.** **3. Суд може визнати договір дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідав справжній волі сторін, які його уклали, а нотаріальному посвідченню договору перешкоджала обставина, що не залежала від їхньої волі.**
Стаття 221. Правові наслідки вчинення правочину малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності 1. Правочин, який вчинено малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності, може бути згодом схвалений її батьками (усиновлювачами) або одним з них, з ким вона проживає, або опікуном. Правочин вважається схваленим, якщо ці особи, дізнавшись про його вчинення, протягом одного місяця не заявили претензії другій стороні. 2. У разі відсутності схвалення правочину він є нікчемним.	**Стаття 236. Юридичні наслідки договору, що його уклала малолітня дитина за межами своєї цивільної дієздатності** **1. Договір, що його уклала малолітня дитина за межами своєї цивільної дієздатності, у подальшому можуть схвалити її батьки або один із батьків, з яким проживає дитина, або опікун, або інший законний представник.** **Вважається, що договір є схваленим, якщо зазначені особи, дізнавшись про його укладення, протягом одного місяця не заявили претензії другій стороні (не оспорили договір).**

Чинна редакція	Запропонована редакція
На вимогу заінтересованої особи суд може визнати такий правочин дійсним, якщо буде встановлено, що він вчинений на користь малолітньої особи. 3. Якщо правочин з малолітньою особою вчинила фізична особа з повною цивільною дієздатністю, то вона зобов'язана повернути особам, вказаним у частині першій цієї статті, все те, що вона одержала за таким правочином від малолітньої особи. 4. Дієздатна сторона зобов'язана також відшкодувати збитки, завдані укладенням недійсного правочину, якщо у момент вчинення правочину вона знала або могла знати про вік другої сторони. Батьки (усиновлювачі) або опікун малолітньої особи зобов'язані повернути дієздатній стороні все одержане нею за цим правочином у натурі, а за неможливості повернути одержане в натурі - відшкодувати його вартість за цінами, які існують на момент відшкодування. 5. Якщо обома сторонами правочину є малолітні особи, то кожна з них зобов'язана повернути другій стороні все, що одержала за цим правочином, у натурі. У разі неможливості повернення майна відшкодування його вартості провадиться батьками (усиновлювачами) або опікуном, якщо буде встановлено, що вчиненню правочину або втраті майна, яке було предметом правочину, сприяла їхня винна поведінка.	**2. У разі несхвалення відповідно до частини першої цієї статті договір, що його уклала малолітня дитина за межами своєї цивільної дієздатності, є нікчемним.** **На вимогу заінтересованої особи суд може визнати такий договір дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідає інтересам малолітньої дитини.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
6. У разі вчинення неповнолітньою особою правочину з малолітньою особою настають наслідки, встановлені частиною третьою статті 222 цього Кодексу.	
Стаття 222. Правові наслідки вчинення правочину неповнолітньою особою за межами її цивільної дієздатності 1. Правочин, який неповнолітня особа вчинила за межами її цивільної дієздатності без згоди батьків (усиновлювачів), піклувальника, може бути згодом схвалений ними у порядку, встановленому статтею 221 цього Кодексу. 2. Правочин, вчинений неповнолітньою особою за межами її цивільної дієздатності без згоди батьків (усиновлювачів), піклувальників, може бути визнаний судом недійсним за позовом заінтересованої особи. 3. Якщо обома сторонами недійсного правочину є неповнолітні особи, то кожна з них зобов'язана повернути другій стороні усе одержане нею за цим правочином у натурі. У разі неможливості повернення одержаного в натурі відшкодовується його вартість за цінами, які існують на момент відшкодування. Якщо у неповнолітньої особи відсутні кошти, достатні для відшкодування, батьки (усиновлювачі) або піклувальник зобов'язані відшкодувати завдані збитки, якщо вони своєю винною поведінкою сприяли вчиненню правочину або втраті майна, яке було предметом правочину.	**Стаття 237. Юридичні** наслідки **договору, що його уклала неповнолітня дитина** за межами **своєї** цивільної дієздатності **1. Договір**, **що його уклала** неповнолітня **дитина** за межами **своєї** цивільної дієздатності без згоди батьків, піклувальника, у подальшому **вони можуть схвалити порядком**, що його визначено частиною першою статті **236** цього Кодексу. 2. **Договір**, **укладений** неповнолітньою **дитиною** за межами **своєї** цивільної дієздатності без згоди батьків, піклувальника, суд може визнати недійсним за позовом заінтересованої особи. 3. Якщо обома сторонами недійсного **договору** є неповнолітні **діти**, ~~то~~ кожна з них зобов'язана повернути другій стороні все одержане нею в натурі. У разі неможливості повернення вартість одержаного відшкодовують за цінами станом на день відшкодування. Якщо неповнолітня **дитина** не має коштів, достатніх для відшкодування, батьки або піклувальник зобов'язані відшкодувати завдані збитки у разі, якщо вони своєю винною поведінкою сприяли **укладенню договору** або втраті майна, що було предметом договору.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 223. Правові наслідки вчинення правочину фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, за межами її цивільної дієздатності 1. Правочин, який вчинила фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена, за межами її цивільної дієздатності без згоди піклувальника, може бути згодом схвалений ним у порядку, встановленому статтею 221 цього Кодексу. 2. У разі відсутності такого схвалення правочин за позовом піклувальника може бути визнаний судом недійсним, якщо буде встановлено, що він суперечить інтересам самого підопічного, членів його сім'ї або осіб, яких він відповідно до закону зобов'язаний утримувати.	**Стаття 238. Юридичні** наслідки **договору, що його уклала** фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, за межами своєї цивільної дієздатності 1. **Договір**, **що його уклала** фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, за межами своєї цивільної дієздатності без згоди піклувальника, у подальшому **може** схвалити піклувальник порядком, що його визначено статтею **236** цього Кодексу. 2. За **браком** такого схвалення **суд може визнати недійсним договір,** що його уклала фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, за позовом піклувальника, якщо буде встановлено, що такий договір суперечить інтересам самого підопічного, членів його сім'ї або осіб, яких він відповідно до закону зобов'язаний утримувати.
Стаття 224. Правові наслідки вчинення правочину без дозволу органу опіки та піклування 1. Правочин, вчинений без дозволу органу опіки та піклування (стаття 71 цього Кодексу), є нікчемним. 2. На вимогу заінтересованої особи такий правочин може бути визнаний судом дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідає інтересам фізичної особи, над якою встановлено опіку або піклування.	**Стаття 239. Юридичні** наслідки **укладення договору** без дозволу органу опіки і піклування 1. **Договір**, укладений без дозволу органу опіки і піклування, **якщо відповідний дозвіл є обов'язковим відповідно до цього Кодексу та/або іншого закону, є** нікчемним. 2. На вимогу заінтересованої особи суд може визнати такий **договір** дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідає інтересам фізичної особи, над якою встановлено опіку або піклування.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 225. Правові наслідки вчинення правочину дієздатною фізичною особою, яка у момент його вчинення не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними 1. Правочин, який дієздатна фізична особа вчинила у момент, коли вона не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними, може бути визнаний судом недійсним за позовом цієї особи, а в разі її смерті - за позовом інших осіб, чиї цивільні права або інтереси порушені. 2. У разі наступного визнання фізичної особи, яка вчинила правочин, недієздатною позов про визнання правочину недійсним може пред'явити її опікун. 3. Сторона, яка знала про стан фізичної особи у момент вчинення правочину, зобов'язана відшкодувати їй моральну шкоду, завдану у зв'язку із вчиненням такого правочину.	**Стаття 240. Юридичні** наслідки **договору, що його уклала дієздатна фізична особа**, яка в момент його **укладення** не усвідомлювала значення своєї поведінки **та/або** не могла керувати нею 1. **Договір**, що його уклала дієздатна фізична особа в момент, коли вона не усвідомлювала значення своєї поведінки та/**або** не могла керувати нею, суд може визнати недійсним за позовом цієї особи, а в разі її смерті – за позовом інших осіб, чиї цивільні права та/або правомірні інтереси порушено. 2. **Якщо фізичну особу, що уклала договір, пізніше буде визнано недієздатною**, позов про визнання недійсним договору може пред'явити опікун такої особи. 3. Сторона, яка знала про стан фізичної особи в момент **укладення договору**, зобов'язана **компенсувати** їй моральну шкоду, завдану у зв'язку з **укладенням договору**.
Стаття 226. Правові наслідки вчинення правочину недієздатною фізичною особою 1. Опікун може схвалити дрібний побутовий правочин, вчинений недієздатною фізичною особою, у порядку, встановленому статтею 221 цього Кодексу. У разі відсутності такого схвалення цей правочин та інші правочини, які вчинені недієздатною фізичною особою, є нікчемними.	**Стаття 241. Юридичні** наслідки **договору, що його уклала недієздатна фізична особа** 1. **Договір**, що його уклала недієздатна фізична особа, є **нікчемним**. 2. **Договір**, **що його уклала недієздатна фізична особа, суд може визнати дійсним** на вимогу **опікуна**, якщо буде встановлено, що його укладено на користь недієздатної фізичної особи.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. На вимогу опікуна правочин, вчинений недієздатною фізичною особою, може бути визнаний судом дійсним, якщо буде встановлено, що він вчинений на користь недієздатної фізичної особи. 3. Дієздатна сторона зобов'язана повернути опікунові недієздатної фізичної особи все одержане нею за цим правочином, а в разі неможливості такого повернення - відшкодувати вартість майна за цінами, які існують на момент відшкодування. Опікун зобов'язаний повернути дієздатній стороні все одержане недієздатною фізичною особою за нікчемним правочином. Якщо майно не збереглося, опікун зобов'язаний відшкодувати його вартість, якщо вчиненню правочину або втраті майна, яке було предметом правочину, сприяла винна поведінка опікуна. 4. Дієздатна сторона зобов'язана відшкодувати опікунові недієздатної фізичної особи або членам її сім'ї моральну шкоду, якщо буде встановлено, що вона знала про психічний розлад або недоумство другої сторони або могла припустити такий її стан.	3. Дієздатна сторона зобов'язана повернути опікунові недієздатної фізичної особи все одержане нею за **договором**, а в разі неможливості повернення відшкодувати вартість майна за цінами станом на день відшкодування. Опікун зобов'язаний повернути дієздатній стороні все, що недієздатна фізична особа одержала за недійсним **договором.** Якщо майно не збережено, опікун зобов'язаний відшкодувати його вартість, за умови що **укладенню договору** або втраті майна, що було предметом договору, сприяла винна поведінка опікуна. 4. Дієздатна сторона зобов'язана **компенсувати** опікунові недієздатної фізичної особи або членам її сім'ї моральну шкоду, якщо буде встановлено, що вона знала про психічний**, інший** розлад здоров'я другої сторони або могла припустити такий її стан.
Стаття 227. Правові наслідки укладення юридичною особою правочину, якого вона не мала права вчиняти 1. Правочин юридичної особи, вчинений нею без відповідного дозволу (ліцензії), може бути визнаний судом недійсним.	**Стаття 242. Юридичні наслідки договору, що його уклала юридична особа або фізична особа – підприємець, яка не мала на це права**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо юридична особа ввела другу сторону в оману щодо свого права на вчинення такого правочину, вона зобов'язана відшкодувати їй моральну шкоду, завдану таким правочином.	**1. Договір, що його уклала юридична особа або фізична особа – підприємець, укладений без відповідного дозволу (ліцензії), суд може визнати недійсним.** **2. Якщо юридична особа або фізична особа – підприємець ввела другу сторону в оману щодо свого права на укладення договору, вона зобов'язана відшкодувати їй шкоду, завдану таким договором.**
Стаття 228. Правові наслідки вчинення правочину, який порушує публічний порядок, вчинений з метою, що суперечить інтересам держави і суспільства 1. Правочин вважається таким, що порушує публічний порядок, якщо він був спрямований на порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина, знищення, пошкодження майна фізичної або юридичної особи, держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, незаконне заволодіння ним. 2. Правочин, який порушує публічний порядок, є нікчемним. 3. У разі недодержання вимоги щодо відповідності правочину інтересам держави і суспільства, його моральним засадам такий правочин може бути визнаний недійсним. Якщо визнаний судом недійсний правочин було вчинено з метою, що завідомо суперечить інтересам держави і суспільства, то при наявності умислу у обох сторін - в разі виконання правочину обома сторонами - в	**Стаття 243. Недійсність договору, що порушує публічний порядок** **1. Договір є таким, що порушує публічний порядок, якщо його зміст, мета або спосіб виконання грубо суперечить людським правам і основоположним свободам або створює реальну загрозу національній безпеці.** **2. Договір, що порушує публічний порядок, є нікчемним.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
дохід держави за рішенням суду стягується все одержане ними за угодою, а в разі виконання правочину однією стороною з іншої сторони за рішенням суду стягується в дохід держави все одержане нею і все належне - з неї першій стороні на відшкодування одержаного. При наявності умислу лише у однієї із сторін все одержане нею за правочином повинно бути повернуто іншій стороні, а одержане останньою або належне їй на відшкодування виконаного за рішенням суду стягується в дохід держави.	
Стаття відсутня	**Стаття 244. Недійсність договору, що порушує імперативні норми закону або суперечить доброзвичайності** **1. За заявою заінтересованої особи суд може визнати договір недійсним, якщо його зміст, мета або спосіб виконання порушують імперативні норми закону, суперечать доброзвичайності.**
Стаття 229. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом помилки 1. Якщо особа, яка вчинила правочин, помилилася щодо обставин, які мають істотне значення, такий правочин може бути визнаний судом недійсним. Істотне значення має помилка щодо природи правочину, прав та обов’язків сторін, таких властивостей і якостей майна, які значно знижують його цінність або можливість	**Стаття 245. Юридичні** наслідки **договору**, **що його укладено** під впливом помилки 1. Якщо особа, яка **уклала договір**, помилилася щодо обставин, які мають істотне значення, **суд** може визнати такий **договір** недійсним. Істотне значення має помилка щодо природи **договору**, прав і обов’язків сторін, таких властивостей і якостей майна,

Чинна редакція	Запропонована редакція
використання за цільовим призначенням. Помилка щодо мотивів правочину не має істотного значення, крім випадків, встановлених законом. 2. У разі визнання правочину недійсним особа, яка помилилася в результаті її власного недбальства, зобов'язана відшкодувати другій стороні завдані їй збитки. Сторона, яка своєю необережною поведінкою сприяла помилці, зобов'язана відшкодувати другій стороні завдані ~~їй~~ збитки.	які значно знижують його цінність або можливість використання за цільовим призначенням. 2. У разі визнання **договору** недійсним особа, яка допустила помилку внаслідок свого недбальства, зобов'язана відшкодувати другій стороні завдані їй збитки, **за винятком випадків, якщо друга сторона знала або могла знати про наявність помилки**. Сторона, яка своєю необережною поведінкою сприяла допущенню **помилки**, зобов'язана відшкодувати другій стороні завдані збитки.
Стаття 230. Правові наслідки вчинення правочину під впливом обману 1. Якщо одна із сторін правочину навмисно ввела другу сторону в оману щодо обставин, які мають істотне значення (частина перша статті 229 цього Кодексу), такий правочин визнається судом недійсним. Обман має місце, якщо сторона заперечує наявність обставин, які можуть перешкодити вчиненню правочину, або якщо вона замовчує їх існування. 2. Сторона, яка застосувала обман, зобов'язана відшкодувати другій стороні збитки у подвійному розмірі та компенсувати моральну шкоду, що завдані у зв'язку з вчиненням цього правочину.	**Стаття 246. Юридичні наслідки договору, що його укладено під впливом обману** **1. Якщо одна зі сторін договору або її представник умисно ввели другу сторону в оману щодо обставин, які мають істотне значення відповідно до частини першої статті 245 цього Кодексу, суд визнає такий договір нікчемним.** **Обманом є заперечення стороною наявності обставин, що можуть перешкодити укладенню договору, або замовчування їх.** **2. Сторона, яка застосувала обман, зобов'язана відшкодувати другій стороні завдану майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 231. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом насильства 1. Правочин, вчинений особою проти її справжньої волі внаслідок застосування до неї фізичного чи психічного тиску з боку другої сторони або з боку іншої особи, визнається судом недійсним. 2. Винна сторона (інша особа), яка застосувала фізичний або психічний тиск до другої сторони, зобов'язана відшкодувати їй збитки у подвійному розмірі та моральну шкоду, що завдані у зв'язку з вчиненням цього правочину.	**Стаття 247. Юридичні наслідки договору, що його укладено під впливом насильства** **1. Договір, що його уклала особа проти своєї справжньої волі внаслідок застосування до неї фізичного або психічного тиску з боку другої сторони або з боку іншої особи, є нікчемним.** 2. Винна сторона (інша особа), яка застосувала фізичний або психічний тиск до другої сторони, зобов'язана відшкодувати завдану майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду.
Стаття 232. Правові наслідки правочину, який вчинено ~~у~~ результаті зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною 1. Правочин, який вчинено внаслідок зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною, визнається судом недійсним. 2. Довіритель має право вимагати від свого представника та другої сторони солідарного відшкодування збитків та моральної шкоди, що завдані йому у зв'язку із вчиненням правочину внаслідок зловмисної домовленості між ними.	**Стаття 248. Юридичні** наслідки **договору**, **що його укладено внаслідок** зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною 1. **Договір, що його укладено** внаслідок зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною, **є нікчемним**. 2. Довіритель має право вимагати від свого представника та другої сторони солідарного відшкодування майнової шкоди та/або **компенсації** моральної шкоди, що завдані йому у зв'язку з **укладенням договору** внаслідок зловмисної домовленості між ними.
Стаття 233. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом тяжкої обставини	**Стаття 249. Юридичні** наслідки **договору**, що його **укладено** під впливом тяжкої обставини

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Правочин, який вчинено особою під впливом тяжкої для неї обставини і на вкрай невигідних умовах, може бути визнаний судом недійсним незалежно від того, хто був ініціатором такого правочину. 2. При визнанні такого правочину недійсним застосовуються наслідки, встановлені статтею 216 цього Кодексу. Сторона, яка скористалася тяжкою обставиною, зобов'язана відшкодувати другій стороні збитки і моральну шкоду, що завдані їй у зв'язку з вчиненням цього правочину.	1. **Договір, що його уклала** особа під впливом тяжкої для неї обставини і на вкрай невигідних умовах, суд може визнати недійсним **безвідносно** до того, **хто ініціював укладення договору**. 2. **Визнаючи такий договір недійсним,** застосовують наслідки, **визначені** статтею **232** цього Кодексу. Сторона, яка скористалася тяжкою обставиною, зобов'язана відшкодувати другій стороні майнову шкоду та/або **компенсувати** моральну шкоду, завдану у зв'язку з **укладенням договору.**
Стаття 234. Правові наслідки фіктивного правочину 1. Фіктивним є правочин, який вчинено без наміру створення правових наслідків, які обумовлювалися цим правочином. 2. Фіктивний правочин визнається судом недійсним. 3. Правові наслідки визнання фіктивного правочину недійсним встановлюються законами.	**Стаття 250. Недійсність** фіктивного **договору** 1. Фіктивним є **договір**, що його **укладено** без наміру створення **юридичних** наслідків, які **він спричинив би.** 2. Фіктивний **договір може бути визнано недійсним**.
Стаття 235. ~~Правові~~ наслідки удаваного правочину 1. Удаваним є правочин, який вчинено сторонами для приховання іншого правочину, який вони насправді вчинили. 2. Якщо буде встановлено, що правочин був вчинений сторонами для приховання іншого правочину, який вони насправді вчинили, відносини сторін регулюються	**Стаття 251. Юридичні** наслідки удаваного **договору** 1. Удаваним є **договір**, що його сторони уклали для приховання іншого **договору**, який вони насправді **уклали**. 2. Якщо буде встановлено, що **договір сторони уклали** для приховання іншого **насправді укладеного ними договору**, відносини сторін регулюють приписи щодо **договору**, який сторони насправді **уклали**.

Чинна редакція	Запропонована редакція
правилами щодо правочину, який сторони насправді вчинили.	
Стаття відсутня	**Стаття 252. Юридичні наслідки фраудаторного договору** **1. Фраудаторним є договір, що його уклав боржник всупереч інтересам кредитора.** **2. Фраудаторний договір може бути визнано недійсним.**
Стаття 236. Момент недійсності правочину 1. Нікчемний правочин або правочин, визнаний судом недійсним, є недійсним з моменту його вчинення. 2. Якщо за недійсним правочином права та обов’язки передбачалися лише на майбутнє, можливість настання їх у майбутньому припиняється.	**Стаття 253. Момент недійсності договору та одностороннього правочину** **1. Договір, що його суд визнав недійсним, є таким з моменту його укладення, якщо іншого не визначено цим Кодексом, іншим законом або сторонами порядком, що його встановлено статтею 231 цього Кодексу.** **2. Якщо за недійсним договором права і обов’язки визначено лише на майбутнє, настання їх у майбутньому є неможливим.** **3. Односторонній правочин є недійсним з моменту його вчинення.**
Глава 17. ПРЕДСТАВНИЦТВО	Глава **14.** Представництво
Стаття 237. Поняття та підстави представництва	**Стаття 254.** Поняття представництва

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Представництвом є правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє.	1. Представництво – це правовідносини, у яких одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин **та/або інші юридичні дії** від імені другої сторони, яку вона представляє.
Стаття 238. Правочини, які може вчиняти представник 1. Представник може бути уповноважений на вчинення лише тих правочинів, право на вчинення яких має особа, яку він представляє. 2. Представник не може вчиняти правочин, який відповідно до його змісту може бути вчинений лише особисто тією особою, яку він представляє. 3. Представник не може вчиняти правочин від імені особи, яку він представляє, у своїх інтересах або в інтересах іншої особи, представником якої він одночасно є, за винятком комерційного представництва, а також щодо інших осіб, встановлених законом.	**Стаття 255.** Правочини, **що їх може** вчиняти представник 1. Представника може бути уповноважено на вчинення лише тих правочинів, на вчинення яких має право особа, яку він представляє. 2. Представник не може вчиняти правочин, що його відповідно до його змісту може вчинити лише особисто та особа, яку він представляє. 3. Представник не може вчиняти правочин від імені особи, яку він представляє, у своїх інтересах або в інтересах іншої особи, представником якої він одночасно є, за винятком комерційного представництва, а також щодо інших осіб, **визначених** законом. **4. Представник зобов'язаний невідкладно інформувати особу, яку він представляє, щодо вчинених ним правочинів та/або інших юридичних дій.**
Стаття 239. Правові наслідки вчинення правочину представником	**Стаття 256. Юридичні наслідки правочину, що його вчинив представник** 1. **Вчинені представником правочини та/або інші юридичні дії утворюють, змінюють, зупиняють,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Правочин, вчинений представником, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє.	**поновлюють, припиняють** цивільні права і цивільні обов'язки особи, яку він представляє.
Стаття 240. Передоручення 1. Представник зобов'язаний вчиняти правочин за наданими йому повноваженнями особисто. Він може передати своє повноваження частково або в повному обсязі іншій особі, якщо це встановлено договором або законом між особою, яку представляють, і представником, або якщо представник був вимушений до цього з метою охорони інтересів особи, яку він представляє. 2. Представник, який передав своє повноваження іншій особі, повинен повідомити про це особу, яку він представляє, та надати їй необхідні відомості про особу, якій передані відповідні повноваження (замісника). Невиконання цього обов'язку покладає на особу, яка передала повноваження, відповідальність за дії замісника як за свої власні. 3. Правочин, вчинений замісником, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє.	**Стаття 257.** Передоручення 1. Представник зобов'язаний вчиняти правочин **за уповноваженням його особисто**. Представник може передати своє уповноваження частково або в повному обсязі іншій особі, якщо це **визначено** договором між ним та особою, яку він представляє, або законом, або якщо представника було змушено до цього з метою захисту інтересів особи, яку він представляє. 2. Представник, який передав своє уповноваження іншій особі, повинен повідомити про це особу, яку він представляє, та надати їй необхідні відомості про особу, якій передано **уповноваження (заступника)**. Невиконання цього обов'язку покладає на особу, яка передала уповноваження, відповідальність за дії заступника як за свої власні. Правочин, **що його вчинила особа**, якій передано відповідне уповноваження, утворює, змінює, зупиняє, поновлює, припиняє цивільні права і цивільні обов'язки особи, яку він представляє.
Стаття 241. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень	**Стаття 258. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень або без уповноваження**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Правочин, вчинений представником з перевищенням повноважень, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє, лише у разі наступного схвалення правочину цією особою. Правочин вважається схваленим зокрема у разі, якщо особа, яку він представляє, вчинила дії, що свідчать про прийняття його до виконання. 2. Наступне схвалення правочину особою, яку представляють, створює, змінює і припиняє цивільні права та обов'язки з моменту вчинення цього правочину.	1. Правочин, **що його вчинив представник** з перевищенням повноважень **або особа без уповноваження на це**, створює, змінює, зупиняє, поновлює, припиняє цивільні права і цивільні обов'язки особи, яку представляють **та/або в інтересах якої вчинено правочин та/або юридично значимі дії,** лише за умови подальшого схвалення правочину **та/або юридично значимих дій** такою особою. **Правочин**, визначений цією частиною, є схваленим, зокрема, якщо особа, яку представляють **та/або в інтересах якої вчинено правочин та/або юридично значимі дії,** вчинила дії, що свідчать про прийняття відповідного правочину **та/або відповідних юридично значимих дій** до виконання. 2. Подальше схвалення правочину особою, яку представляють **та/або в інтересах якої вчинено правочин та/або юридично значимі дії, утворює**, змінює, зупиняє, поновлює та припиняє цивільні права і цивільні обов'язки з моменту вчинення відповідного правочину **та/або відповідних юридично значимих дій**. **3. Якщо особа, яку представляють, відмовила у схваленні правочину, що його вчинив представник з перевищенням повноважень, безвідносно до того, є воно істотним чи неістотним, а також якщо перевищення повноважень має систематичний характер і вчинено не**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	в інтересах особи, яку представляють, такий правочин є нікчемним.
Стаття 242. Представництво за законом 1. Батьки (усиновлювачі) є законними представниками своїх малолітніх та неповнолітніх дітей. 2. Опікун є законним представником малолітньої особи та фізичної особи, визнаної недієздатною. 3. Законним представником у випадках, встановлених законом, може бути інша особа.	**Стаття 259.** Представництво за законом 1. Батьки, **не позбавлені батьківських прав**, є законними представниками своїх малолітніх та неповнолітніх дітей. **2. Повнолітні син, дочка мають право звернутися за захистом цивільних прав та/або правомірних інтересів своїх непрацездатних батьків як їхні законні представники, без спеціального уповноваження, навіть якщо відповідно до закону непрацездатні батьки мають право звернутися за таким захистом.** 3. Опікун є законним представником малолітньої **дитини,** фізичної особи, **що її визнано** недієздатною. **4. Піклувальник є законним представником неповнолітньої дитини, фізичної особи, дієздатність якої обмежено.** **5. Прийомні батьки і батьки-вихователі дитячого будинку сімейного типу є законними представниками малолітніх та неповнолітніх дітей-сиріт і дітей, що їх позбавлено батьківського піклування, які перебувають під їхньою опікою (піклуванням).** **6. У випадках, визначених цим Кодексом, сестра, брат, мачуха, вітчим, баба, дід мають право звернутися до органу опіки і піклування або до суду для захисту**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	цивільних прав та/або правомірних інтересів малолітніх, неповнолітніх або повнолітніх непрацездатних брата, сестри, пасинка, падчерки, онука, онуки як їхні законні представники, без спеціального уповноваження. 7. Законним представником у випадках, **що їх визначено законом**, може бути інша особа.
Стаття 243. Комерційне представництво 1. Комерційним представником є особа, яка постійно та самостійно виступає представником підприємців при укладенні ними договорів у сфері підприємницької діяльності. 2. Комерційне представництво одночасно кількох сторін правочину допускається за згодою цих сторін та в інших випадках, встановлених законом. 3. Повноваження комерційного представника можуть бути підтверджені письмовим договором між ним та особою, яку він представляє, або довіреністю. 4. Особливості комерційного представництва в окремих сферах підприємницької діяльності встановлюються законом.	**Стаття 260.** Комерційне представництво 1. Комерційним представником є особа, яка постійно і самостійно **діє як представник** професіоналів, **які укладають договори** у сфері підприємницької діяльності. 2. Комерційне представництво одночасно кількох сторін **договору допустиме** за згодою таких сторін та в інших випадках, що їх визначено законом. 3. Повноваження комерційного представника підтверджують письмовим договором між ним та особою, яку він представляє, або довіреністю. 4. Особливості комерційного представництва в окремих сферах підприємницької діяльності встановлює закон. **5. Комерційний представник зобов'язаний не розголошувати інформацію, яка стала йому відома у зв'язку з комерційним представництвом, зокрема й після припинення відносин комерційного представництва, за винятком випадків, якщо така**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	інформація не має або втратила конфіденційний характер чи стала загальнодоступною.
Стаття 244. Представництво за довіреністю 1. Представництво, яке ґрунтується на договорі, може здійснюватися за довіреністю. 2. Представництво за довіреністю може ґрунтуватися на акті органу юридичної особи. 3. Довіреністю є письмовий документ, що видається однією особою іншій особі для представництва перед третіми особами. Довіреність на вчинення правочину представником може бути надана особою, яку представляють (довірителем), безпосередньо третій особі.	**Стаття 261. Представництво за довіреністю та/або за договором** **1. Представництво може бути здійснено за довіреністю та/або за договором.** **2. Підставою представництва за довіреністю може бути акт органу юридичної особи.** 3. Довіреність – це письмовий документ, що його видає одна особа іншій особі для представництва перед третіми особами. Довіреність на вчинення правочину представником може видати особа, яку представляють (довіритель), безпосередньо третій особі.
Стаття 245. Форма довіреності 1. Форма довіреності повинна відповідати формі, в якій відповідно до закону має вчинятися правочин. 2. Довіреність, що видається у порядку передоручення, підлягає нотаріальному посвідченню, крім випадків, встановлених частиною четвертою цієї статті. 3. Довіреність військовослужбовця або іншої особи, яка перебуває на лікуванні у госпіталі, санаторії та іншому військово-лікувальному закладі, може бути посвідчена	**Стаття 262.** Форма довіреності 1. Форма довіреності має відповідати формі, в якій відповідно до закону може вчинятися правочин. 2. Довіреність, що її видають порядком передоручення, підлягає нотаріальному посвідченню, крім випадків, визначених частиною четвертою цієї статті. 3. Довіреність військовослужбовця або іншої особи, яка перебуває на лікуванні в госпіталі, **лікарні,** санаторії**,** іншому **державному або комунальному закладі охорони здоров'я**, може посвідчити **керівник (начальник)** такого

Чинна редакція	Запропонована редакція
начальником цього закладу, його заступником з медичної частини, старшим або черговим лікарем. Довіреність військовослужбовця, а в пунктах дислокації військової частини, з'єднання, установи, військово-навчального закладу, де немає нотаріуса чи органу, що вчиняє нотаріальні дії, також довіреність працівника, члена його сім'ї і члена сім'ї військовослужбовця може бути посвідчена командиром (начальником) цих частини, з'єднання, установи або закладу. Довіреність особи, яка тримається в установі виконання покарань чи слідчому ізоляторі, може бути посвідчена начальником установи виконання покарань чи слідчого ізолятора. Довіреність особи, яка проживає у населеному пункті, де немає нотаріусів, може бути посвідчена уповноваженою на це посадовою особою органу місцевого самоврядування, крім довіреностей на право розпорядження нерухомим майном, довіреностей на управління і розпорядження корпоративними правами та довіреностей на користування і розпорядження транспортними засобами. Довіреність суб'єкта права на безоплатну вторинну правову допомогу, за зверненням якого прийнято рішення про надання такої допомоги, може бути посвідчена посадовою особою органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.	закладу, його заступник з медичної частини, старший або черговий лікар. Довіреність військовослужбовця, а в пунктах **постійної або тимчасової** дислокації військової частини, з'єднання, установи, військово-навчального закладу, в яких немає нотаріуса **або** органу, що вчиняє нотаріальні дії, – також довіреність працівника, члена його сім'ї, члена сім'ї військовослужбовця може посвідчити командир (начальник) **відповідних військової частини, з'єднання, установи, військово-навчального закладу**. Довіреність особи, що її утримують в установі виконання покарань або слідчому ізоляторі, може посвідчити начальник установи виконання покарань або слідчого ізолятора. Довіреність особи, що проживає в населеному пункті, в якому немає нотаріуса, може посвідчити уповноважена на це посадова особа органу місцевого самоврядування, крім довіреностей на право розпорядження нерухомим майном, довіреностей на управління і розпорядження корпоративними правами та довіреностей на розпорядження транспортними засобами. Довіреність суб'єкта права на безоплатну вторинну **правничу** допомогу, за зверненням якого **ухвалено** рішення про надання такої допомоги, може посвідчити посадова особа органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної **правничої** допомоги.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Довіреності, посвідчені зазначеними посадовими особами, прирівнюються до нотаріально посвідчених. 4. Довіреність на одержання заробітної плати, стипендії, пенсії, аліментів, інших платежів та поштової кореспонденції (поштових переказів, посилок тощо) може бути посвідчена посадовою особою організації, в якій довіритель працює, навчається, перебуває на стаціонарному лікуванні, або за місцем його проживання. 5. Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах, видана фізичною особою, посвідчується у порядку, визначеному законодавством.	Довіреності, посвідчені посадовими особами, зазначеними в цій частині, **прирівнюють** до нотаріально посвідчених. 4. Довіреність на одержання заробітної плати, стипендії, пенсії, аліментів, інших платежів і поштової кореспонденції (поштових переказів, посилок тощо) може посвідчити посадова особа організації, в якій довіритель працює, здобуває освіту, перебуває на стаціонарному лікуванні, або за його осідком (місцем проживання). 5. Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах, яку видала фізична особа, посвідчують порядком, що його визначено **законом**.
Стаття 246. Довіреність юридичної особи 1. Довіреність від імені юридичної особи видається її органом або іншою особою, уповноваженою на це її установчими документами.	**Стаття 263.** Довіреність юридичної особи 1. Довіреність від імені юридичної особи видає її орган або інша особа, що її уповноважено на це **згідно з** установчими документами.
Стаття 247. Строк довіреності 1. Строк довіреності встановлюється у довіреності. Якщо строк довіреності не встановлений, вона зберігає чинність до припинення її дії. 2. Строк довіреності, виданої в порядку передоручення, не може перевищувати строку основної довіреності, на підставі якої вона видана.	**Стаття 264.** Строк довіреності 1. Строк довіреності встановлюють **у довіреності**. Якщо строк довіреності не встановлено, вона зберігає чинність до припинення своєї дії. 2. Строк довіреності, що її видано порядком передоручення, не може перевищувати строку основної довіреності, на підставі якої її видано.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Довіреність, у якій не вказана дата її вчинення, є нікчемною.	3. Довіреність, у якій не зазначена дата її вчинення, є нікчемною**.**
Стаття 248. Припинення представництва за довіреністю 1. Представництво за довіреністю припиняється у разі: 1) закінчення строку довіреності; 2) скасування довіреності особою, яка її видала; 3) відмови представника від вчинення дій, що були визначені довіреністю; 4) припинення юридичної особи, яка видала довіреність; 5) припинення юридичної особи, якій видана довіреність; 6) смерті особи, яка видала довіреність, оголошення її померлою, визнання її недієздатною або безвісно відсутньою, обмеження її цивільної дієздатності. У разі смерті особи, яка видала довіреність, представник зберігає своє повноваження за довіреністю для ведення невідкладних справ або таких дій, невиконання яких може призвести до виникнення збитків; 7) смерті особи, якій видана довіреність, оголошення її померлою, визнання її недієздатною або безвісно відсутньою, обмеження її цивільної дієздатності. 2. З припиненням представництва за довіреністю втрачає чинність передоручення. 3. У разі припинення представництва за довіреністю представник зобов’язаний негайно повернути довіреність.	**Стаття 265.** Припинення представництва за довіреністю 1. Представництво за довіреністю припиняють, **якщо**: **1) сплив строк, на який видано довіреність;** **2) довіреність скасовано особою, яка її видала;** **3) представник відмовився від вчинення дій, що їх було визначено за довіреністю;** **4) юридичну особу, яка видала довіреність, припинено;** **5) юридичну особу, якій видана довіреність, припинено;** 6) особа, яка видала довіреність, померла, її оголошено померлою, визнано недієздатною або безвісно відсутньою, обмежено її цивільну дієздатність. У разі смерті особи, яка видала довіреність, представник зберігає своє уповноваження за довіреністю для ведення невідкладних справ або таких дій, невиконання яких може призвести до завдання збитків. **Представник зобов’язаний невідкладно повідомити про наявні в нього представницькі повноваження спадкоємців довірителя, а за їх браком – орган опіки і піклування за останнім осідком (місцем проживання) довірителя, і надати звіт про вчинені ним за довіреністю правочини та/або вчинені інші юридично значимі дії;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	7) особа, якій видано довіреність, померла, її оголошено померлою, визнано недієздатною або безвісно відсутньою, обмежено її цивільну дієздатність. 2. З припиненням представництва за довіреністю **втрачає** чинність передоручення. 3. У разі припинення представництва за довіреністю представник зобов'язаний **невідкладно** повернути довіреність.
Стаття 249. Скасування довіреності 1. Особа, яка видала довіреність, за винятком безвідкличної довіреності, може в будь-який час скасувати довіреність або передоручення. Відмова від цього права є нікчемною. 2. Особа, яка видала довіреність і згодом скасувала її, повинна негайно повідомити про це представника, а також відомих їй третіх осіб, для представництва перед якими була видана довіреність. 3. Права та обов'язки щодо третіх осіб, що виникли внаслідок вчинення правочину представником до того, як він довідався або міг довідатися про скасування довіреності, зберігають чинність для особи, яка видала довіреність, та її правонаступників. Це правило не застосовується, якщо третя особа знала або могла знати, що дія довіреності припинилася.	**Стаття 266.** Скасування довіреності 1. Особа, яка видала довіреність, може в будь-який час скасувати її або передоручення, за винятком безвідкличної довіреності. 2. Особа, яка видала довіреність і згодом скасувала її, повинна невідкладно **письмово** повідомити про це представника, а також відомих їй третіх осіб, для представництва перед якими було видано довіреність**.** 3. Права і обов'язки щодо третіх осіб, що виникли внаслідок вчинення правочину представником до того, як він **дізнався** або міг **дізнатися** про скасування довіреності, зберігають чинність для особи, яка її видала, та для її правонаступників. Цей припис не застосовують, якщо третя особа знала або могла знати, що дія довіреності припинена. 4. Закон може встановити право особи видавати безвідкличні довіреності на певний час. Безвідкличну довіреність з корпоративних прав видають згідно із

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Законом може бути встановлено право особи видавати безвідкличні довіреності на певний час. Безвідклична довіреність з корпоративних прав видається відповідно до закону, що регулює діяльність відповідних господарських товариств.	законом, що регулює діяльність відповідних **корпоративних** товариств.
Стаття 250. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю 1. Представник має право відмовитися від вчинення дій, які були визначені довіреністю. 2. Представник зобов'язаний негайно повідомити особу, яку він представляє, про відмову від вчинення дій, які були визначені довіреністю. 3. Представник не може відмовитися від вчинення дій, які були визначені довіреністю, якщо ці дії були невідкладними або такими, що спрямовані на запобігання завданню збитків особі, яку він представляє, чи іншим особам. 4. Представник відповідає перед особою, яка видала довіреність, за завдані їй збитки у разі недодержання ним вимог, встановлених частинами другою та третьою цієї статті. Представник також несе відповідальність перед особою, яка видала довіреність, за заподіяні їй збитки у разі недодержання ним вимог статті 48 Закону України "Про акціонерні товариства".	**Стаття 267. Відмова представника від вчинення дій, що їх було визначено за довіреністю** 1. Представник має право відмовитися від вчинення дій, що їх було визначено за довіреністю. 2. Представник зобов'язаний невідкладно повідомити особу, яку він представляє, про відмову від вчинення дій, що їх було визначено за довіреністю. 3. Представник не може відмовитися від вчинення дій, що їх було визначено за довіреністю, якщо такі дії були невідкладними або такими, що спрямовані на запобігання завданню збитків особі, яку він представляє, або іншим особам. 4. Представник відповідає перед особою, яку він представляє, за завдані їй збитки внаслідок недодержання ним вимог, визначених частинами другою і третьою цієї статті.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 268. Визнання недійсним правочину, що його вчинив представник** **1. Правочин, що його вчинив представник, може бути визнано недійсним внаслідок однієї з обставин, визначених статтями 246-248 цього Кодексу, якщо така обставина вплинула на волю та волевиявлення представника.**
Розділ V. СТРОКИ ТА ТЕРМІНИ. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ	Розділ V. СТРОКИ **І** ТЕРМІНИ. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ
Глава 18. ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОБЧИСЛЕННЯ СТРОКІВ	Глава **15.** Визначення та обчислення строків
Стаття 251. Поняття строку та терміну 1. Строком є певний період у часі, зі спливом якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення. 2. Терміном є певний момент у часі, з настанням якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення. 3. Строк та термін можуть бути визначені актами цивільного законодавства, правочином або рішенням суду.	**Стаття 269. Строк і термін** 1. Строк – **це** період у часі, зі спливом якого пов'язана дія або подія, що має юридичне значення. 2. Термін – **це** момент у часі, з настанням якого пов'язана дія або подія, що має юридичне значення. 3. Строк і термін може бути визначено актами цивільного законодавства, правочином або рішенням суду.
Стаття 252. Визначення строку та терміну 1. Строк визначається роками, місяцями, тижнями, днями або годинами. 2. Термін визначається календарною датою або вказівкою на подію, яка має неминуче настати.	**Стаття 270. Визначення та встановлення строку і терміну** **1. Строк визначають, зокрема, у роках, місяцях, тижнях, днях або годинах.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Термін встановлюють як календарну дату або як зазначення події, що має неминуче настати.
Стаття 253. Початок перебігу строку 1. Перебіг строку починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов’язано його початок.	**Стаття 271. Початок і кінець строку** **1. Строк, визначений у тижнях, місяцях або роках, починається з першої години дня, наступного після календарної дати, або з моменту настання події, з якою пов’язано його початок, і є закінченим після спливу останньої години останнього дня строку, безвідносно до того, чи цей день збігається з днем тижня або датою початку строку.** **2. Якщо у відповідному місяці немає числа, на яке припадає кінець строку, строк є закінченим після спливу останньої години останнього дня того самого місяця.** **3. Півріччям є строк у шість місяців, кварталом – у три місяці, півмісяцем – у п’ятнадцять днів.** **4. Строк охоплює вихідні, святкові та інші неробочі дні, якщо іншого не визначено договором, законом або якщо строк визначений у робочих днях. Якщо останній день строку припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день у місці вчинення дії, днем закінчення строку є перший після нього робочий день.** **5. Строк, визначений у днях, починається з першої години першого дня строку і є закінченим після спливу останньої години останнього дня строку.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	6. Строк, визначений у годинах, починається з першої години і є закінченим після спливу останньої години строку. **7. Якщо строк, визначений у годинах або днях, обчислюють від дії або події, годину або день, протягом яких відбулася така дія або подія, не враховують при обчисленні строку.**
Стаття 254. Закінчення строку 1. Строк, що визначений роками, спливає у відповідні місяць та число останнього року строку. 2. До строку, що визначений півроком або кварталом року, застосовуються правила про строки, які визначені місяцями. При цьому відлік кварталів ведеться з початку року. 3. Строк, що визначений місяцями, спливає у відповідне число останнього місяця строку. Строк, що визначений у півмісяця, дорівнює п’ятнадцяти дням. Якщо закінчення строку, визначеного місяцем, припадає на такий місяць, у якому немає відповідного числа, строк спливає в останній день цього місяця. 4. Строк, що визначений тижнями, спливає у відповідний день останнього тижня строку. 5. Якщо останній день строку припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день, що визначений	**Стаття 272. Початок перебігу строку для відповіді або вчинення інших дій** **1. Якщо в надісланому особі документі встановлено період, протягом якого адресат повинен надати відповідь або вчинити інші дії, але не зазначено, коли цей період буде розпочато, строк обчислюють, якщо немає інших вказівок, з моменту, коли адресат отримав документ.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
відповідно до закону у місці вчинення певної дії, днем закінчення строку є перший за ним робочий день.	
Стаття 255. Порядок вчинення дій в останній день строку 1. Якщо строк встановлено для вчинення дії, вона може бути вчинена до закінчення останнього дня строку. У разі, якщо ця дія має бути вчинена в установі, то строк спливає тоді, коли у цій установі за встановленими правилами припиняються відповідні операції. 2. Письмові заяви та повідомлення, здані до установи зв'язку до закінчення останнього дня строку, вважаються такими, що здані своєчасно.	**Стаття 273.** Порядок вчинення дій в останній день строку 1. Якщо для вчинення дії встановлено строк, дію може бути вчинено до закінчення останнього дня такого строку. Якщо дію має бути вчинено в установі, строк спливає тоді, коли в цій установі за встановленими приписами припиняють відповідні операції. 2. Письмові заяви і повідомлення, що їх здано до установи зв'язку до закінчення останнього дня строку, вважають такими, що їх здано своєчасно. **3. Якщо останній день строку, визначеного не в годинах, припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день оператора, у якого має бути вчинено дію, строк є закінченим після спливу останньої години наступного робочого дня або тоді, коли в оператора за встановленими приписами припиняють відповідні операції.**
Глава 19. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ	Глава **16.** Позовна давність
Стаття 256. Поняття позовної давності 1. Позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 257. Загальна позовна давність 1. Загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки.	**Стаття 274.** Загальна позовна давність **1. Тривалість загальної позовної давності – три роки.**
Стаття 258. Спеціальна позовна давність 1. Для окремих видів вимог законом може встановлюватися спеціальна позовна давність: скорочена або більш тривала порівняно із загальною позовною давністю. 2. Позовна давність в один рік застосовується, зокрема, до вимог: 1) про стягнення неустойки (штрафу, пені); 2) про спростування недостовірної інформації, поміщеної у засобах масової інформації. У цьому разі позовна давність обчислюється від дня поміщення цих відомостей у засобах масової інформації або від дня, коли особа довідалася чи могла довідатися про ці відомості; 3) про переведення на співвласника прав та обов'язків покупця у разі порушення переважного права купівлі частки у праві спільної часткової власності (стаття 362 цього Кодексу); 4) у зв'язку з недоліками проданого товару (стаття 681 цього Кодексу);	**Стаття 275.** Спеціальна позовна давність 1. Для окремих видів вимог закон може встановлювати спеціальну позовну давність: скорочену або більш тривалу порівняно із загальною позовною давністю. **2. Позовну давність у шість місяців застосовують до вимог про стягнення неустойки (штрафу, пені), зокрема за прострочення сплати аліментів.** **3.** Позовну давність в один рік застосовують, зокрема, до вимог: **1) про спростування недостовірної інформації, поміщеної в медіа, та/або про здійснення права на відповідь.** У такому разі позовну давність обчислюють з дня поміщення таких відомостей у **медіа** або з дня, коли особа **дізналася** або могла **дізнатися** про такі відомості; 2) про переведення на співвласника прав і обов'язків покупця у разі порушення переважного права купівлі частки у праві спільної часткової власності (стаття 461 цього Кодексу); 3) у зв'язку з недоліками проданого товару (стаття 912 цього Кодексу);

Чинна редакція	Запропонована редакція
5) про розірвання договору дарування (стаття 728 цього Кодексу); 6) у зв’язку з перевезенням вантажу, пошти (стаття 925 цього Кодексу); 7) про оскарження дій виконавця заповіту (стаття 1293 цього Кодексу); 8) про визнання недійсним рішення загальних зборів товариства. 5. Позовна давність у чотири роки застосовується за вимогами про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.	4) про розірвання договору дарування (стаття 955 цього Кодексу); 5) у зв’язку з перевезенням вантажу, пошти (стаття 1150 цього Кодексу); 6) про оскарження дій виконавця заповіту (стаття 1792 цього Кодексу); 7) про визнання недійсним рішення загальних зборів товариства**;** **8) чоловіка, який вважає себе батьком дитини, що її народила жінка, яка в момент зачаття або народження дитини перебувала у шлюбі з іншим чоловіком, про визнання його батьківства (стаття 1529 цього Кодексу);** **9) жінки, яка народила дитину у шлюбі, про оспорювання батьківства свого чоловіка (стаття 1533 цього Кодексу);** **10) жінки, яка вважає себе матір’ю дитини, про визнання материнства стосовно дитини, матір’ю якої записано іншу жінку (стаття 1534 цього Кодексу).** **4.** Позовну давність у чотири роки застосовують за вимогами про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. **5. Позовну давність у п’ять років застосовують за вимогами про визнання недійсним правочину, вчиненого під впливом насильства або обману.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	6. Позовну давність у десять років застосовують за вимогами про застосування юридичних наслідків нікчемного правочину. **7. Позовну давність у тридцять років застосовують за вимогами про відшкодування шкоди, завданої замовникові протиправними діями підрядника за договором будівельного підряду, які призвели до руйнувань або аварій.**
Стаття 259. Зміна тривалості позовної давності 1. Позовна давність, встановлена законом, може бути збільшена за домовленістю сторін. Договір про збільшення позовної давності укладається у письмовій формі. 2. Позовна давність, встановлена законом, не може бути скорочена за домовленістю сторін.	**Стаття 276.** Зміна тривалості позовної давності 1. Позовну давність, встановлену законом, може бути продовжено за домовленістю сторін, **але не більш як на тридцять років з початку перебігу позовної давності, визначеного статтею 278 цього Кодексу.** Договір про збільшення позовної давності укладають **письмово, він підлягає нотаріальному посвідченню**. 2. Позовну давність, встановлену законом, не може бути скорочено за домовленістю сторін. **Умова договору про скорочення позовної давності є нікчемною.**
Стаття 260. Обчислення позовної давності 1. Позовна давність обчислюється за загальними правилами визначення строків, встановленими статтями 253-255 цього Кодексу.	**Стаття 277.** Обчислення позовної давності 1. Позовну давність обчислюють за загальними правилами визначення строків відповідно до статей **271, 273** цього Кодексу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Порядок обчислення позовної давності не може бути змінений за домовленістю сторін.	2. Порядок обчислення позовної давності не може бути змінено за домовленістю сторін.
Стаття 261. Початок перебігу позовної давності 1. Перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила. 2. Перебіг позовної давності за вимогами про визнання недійсним правочину, вчиненого під впливом насильства, починається від дня припинення насильства. 3. Перебіг позовної давності за вимогами про застосування наслідків нікчемного правочину починається від дня, коли почалося його виконання. 4. У разі порушення цивільного права або інтересу неповнолітньої особи позовна давність починається від дня досягнення нею повноліття. 5. За зобов'язаннями з визначеним строком виконання перебіг позовної давності починається зі спливом строку виконання. За зобов'язаннями, строк виконання яких не визначений або визначений моментом вимоги, перебіг позовної давності починається від дня, коли у кредитора виникає право пред'явити вимогу про виконання зобов'язання. Якщо боржникові надається пільговий строк для виконання такої вимоги, перебіг позовної давності починається зі спливом цього строку.	**Стаття 278.** Початок перебігу позовної давності 1. **Перебіг загальної позовної давності починають з моменту завершення календарного року, в якому особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого цивільного права та/або правомірного інтересу і про особу, яка його порушила.** 2. **Перебіг спеціальної позовної давності починають з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого цивільного права та/або правомірного інтересу і про особу, яка його порушила,** якщо іншого **не визначено законом.** 3. Перебіг позовної давності за вимогами про визнання недійсним правочину, **що його вчинено** під впливом насильства, починають з дня припинення насильства. 4. Перебіг позовної давності за вимогами про застосування **юридичних** наслідків **недійсності** правочину починають з дня початку виконання. 5. У разі порушення цивільного права **та**/або **правомірного** інтересу **дитини** перебіг позовної давності починають з дня **набуття нею повної цивільної дієздатності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
6. За регресними зобов’язаннями перебіг позовної давності починається від дня виконання основного. 7. Перебіг позовної давності за вимогами про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави починається від дня набуття оспорюваних активів відповідачем. 8. Перебіг позовної давності за вимогами щодо витребування чи визнання права щодо нерухомого майна, переданого з державної або комунальної власності у приватну власність, право власності на яке зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, починається від дня державної реєстрації права власності першого набувача або дати передачі першому набувачеві нерухомого майна, щодо якого на момент такої передачі законом не була встановлена необхідність державної реєстрації правочину або реєстрації права власності. 9. Винятки з правил, встановлених частинами першою та другою цієї статті, можуть бути встановлені законом.	6. За зобов’язаннями з визначеним строком виконання перебіг позовної давності починають після спливу строку виконання. За зобов’язаннями, строк виконання яких не визначено або встановлено як момент вимоги, перебіг позовної давності починають з дня, коли у кредитора виникає право пред’явити вимогу про виконання зобов’язання. Якщо боржникові надано пільговий строк для виконання такої вимоги, перебіг позовної давності починають після спливу такого строку. 7. За регресними зобов’язаннями перебіг позовної давності починають з дня виконання основного зобов’язання. 8. Перебіг позовної давності за вимогами про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави починають з дня набуття **оскаржених** активів відповідачем. 9. Перебіг позовної давності за вимогами щодо витребування або визнання права щодо нерухомого майна, переданого з державної або комунальної власності у приватну власність, право власності на яке зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, починають з дня державної реєстрації права власності першого набувача або дати передання першому набувачеві нерухомого майна, щодо якого на момент такого передання закон не встановив **обов’язковість** державної реєстрації правочину або реєстрації права власності.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	10. Перебіг позовної давності за вимогами про поділ майна жінки і чоловіка, які проживали у фактичному сімейному союзі, починають **з дня припинення між ними фактичних шлюбних відносин.** **11. Перебіг позовної давності за вимогами, що пов'язані з наявністю шлюбу,** починають **з дня припинення шлюбу.** **12. Перебіг позовної давності за вимогами про визнання батьківства або материнства** починають **з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися, що є батьком або матір'ю дитини.** **13. Перебіг позовної давності за вимогою жінки, яка народила дитину у шлюбі, про оспорювання батьківства свого чоловіка** починають **з дня реєстрації народження дитини.** **14.** Винятки з приписів частини першої і другої цієї статті можуть бути встановлені законом.
Стаття 262. Позовна давність у разі замін сторін у зобов'язанні 1. Заміна сторін у зобов'язанні не змінює порядку обчислення та перебігу позовної давності.	**Стаття 279.** Позовна давність у разі заміни **осіб** у зобов'язанні 1. Заміна **кредитора або боржника** у зобов'язанні не **впливає** на **порядок** обчислення та **перебіг** позовної давності. **2. Перебіг позовної давності для нового кредитора або боржника продовжують порядком, що його визначено для попереднього кредитора або боржника.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 263. Зупинення перебігу позовної давності 1. Перебіг позовної давності зупиняється: 1) якщо пред'явленню позову перешкоджала надзвичайна або невідворотна за даних умов подія (непереборна сила); 2) у разі відстрочення виконання зобов'язання (мораторій) на підставах, встановлених законом; 3) у разі зупинення дії закону або іншого нормативно-правового акта, який регулює відповідні відносини; 4) якщо позивач або відповідач перебуває у складі Збройних Сил України або в інших створених відповідно до закону військових формуваннях, що переведені на воєнний стан. 2. У разі виникнення обставин, встановлених частиною першою цієї статті, перебіг позовної давності зупиняється на весь час існування цих обставин. 3. Від дня припинення обставин, що були підставою для зупинення перебігу позовної давності, перебіг позовної давності продовжується з урахуванням часу, що минув до його зупинення.	**Стаття 280.** Зупинення перебігу позовної давності 1. Перебіг позовної давності **є зупиненим**: 1) якщо пред'явленню позову перешкоджала надзвичайна **й** невідворотна за даних умов подія (непереборна сила); 2) у разі відстрочення виконання зобов'язання (мораторію) на підставах, визначених законом; 3) у разі зупинення дії закону або іншого нормативно-правового акта, що регулює відповідні відносини; 4) якщо **під час дії особливого періоду** позивач або відповідач проходить військову службу у Збройних Силах України або в інших створених відповідно до закону військових формуваннях. 2. У разі виникнення обставин, визначених частиною першою цієї статті, перебіг позовної давності є зупиненим на весь час **наявності** таких обставин. 3. Перебіг позовної давності продовжують з дня припинення обставин, що були підставою для його зупинення, з урахуванням часу, що минув до його зупинення.
Стаття 264. Переривання перебігу позовної давності 1. Перебіг позовної давності переривається вчиненням особою дії, що свідчить про визнання нею свого боргу або іншого обов'язку.	**Стаття 281.** Переривання перебігу позовної давності 1. Перебіг позовної давності переривають, якщо особа вчинила дію, що свідчить про визнання нею свого боргу або іншого обов'язку. 2. Позовну давність переривають **також, якщо:**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Позовна давність переривається у разі пред'явлення особою позову до одного із кількох боржників, а також якщо предметом позову є лише частина вимоги, право на яку має позивач. 3. Після переривання перебіг позовної давності починається заново. Час, що минув до переривання перебігу позовної давності, до нового строку не зараховується.	**1) пред'явлено позов до одного з кількох боржників;** **2) предметом позову є лише частина вимоги, право на яку має позивач;** **3) у відповідному процесі в компетентному суді пред'явлено майнову вимогу до боржника, стосовно якого відкрито провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність);** **4) до суду подано заяву про видання судового наказу стосовно боржника;** **5) нотаріусом вчинено виконавчий напис;** **6) укладено договір про медіацію щодо врегулювання спору, предметом якого є певні вимоги, у частині вимог, що є предметом спору, переданого для врегулювання за допомогою медіації;** **7) розпочато арбітражний розгляд у міжнародному комерційному арбітражі;** **8) розпочато розгляд спору третейським судом;** **9) в інших випадках, що їх визначає закон.** 3. Після переривання перебіг позовної давності розпочинають заново. Час, що минув до переривання перебігу позовної давності, до нового строку не зараховують.
Стаття 265. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду	**Стаття 282.** Перебіг позовної давності **у** разі залишення позову без розгляду

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Залишення позову без розгляду не зупиняє перебігу позовної давності. 2. Якщо суд залишив без розгляду позов, пред'явлений у кримінальному провадженні, час від дня пред'явлення позову до набрання законної сили судовим рішенням, яким позов було залишено без розгляду, не зараховується до позовної давності. Якщо частина строку, що залишилася, є меншою ніж шість місяців, вона подовжується до шести місяців.	1. Залишення позову без розгляду не зупиняє перебігу позовної давності. 2. Якщо суд залишив без розгляду позов, пред'явлений у кримінальному провадженні, час від дня пред'явлення позову до набрання законної сили судовим рішенням**, згідно з** яким позов залишено без розгляду, не **зараховують** до позовної давності. Якщо частина строку, що залишилася, є меншою за шість місяців, **її продовжують** до шести місяців.
Стаття 266. Застосування позовної давності до додаткових вимог 1. Зі спливом позовної давності до основної вимоги вважається, що позовна давність спливла і до додаткової вимоги (стягнення неустойки, накладення стягнення на заставлене майно тощо).	**Стаття 283.** Застосування позовної давності до додаткових вимог 1. Зі спливом позовної давності до основної вимоги вважають, що позовна давність спливла **й** до додаткової вимоги.
Стаття 267. Наслідки спливу позовної давності 1. Особа, яка виконала зобов'язання після спливу позовної давності, не має права вимагати повернення виконаного, навіть якщо вона у момент виконання не знала про сплив позовної давності. 2. Заява про захист цивільного права або інтересу має бути прийнята судом до розгляду незалежно від спливу позовної давності.	**Стаття 284. Юридичні** наслідки спливу позовної давності 1. Особа, що виконала зобов'язання після спливу позовної давності, не має права вимагати повернення виконаного, навіть якщо вона в момент виконання не знала про сплив позовної давності. 2. Заяву про захист цивільного права **та**/або **правомірного** інтересу суд приймає до розгляду безвідносно до спливу позовної давності.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Позовна давність застосовується судом лише за заявою сторони у спорі, зробленою до винесення ним рішення. 4. Сплив позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови у позові. 5. Якщо суд визнає поважними причини пропущення позовної давності, порушене право підлягає захисту.	3. Суд застосовує позовну давність лише за заявою сторони у спорі, поданою **під час розгляду справи в суді першої інстанції до ухвалення рішення по суті позовних вимог.** 4. Сплив позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови в позові. 5. Якщо суд визнає причини пропущення позовної давності поважними, порушене право підлягає захисту.
Стаття 268. Вимоги, на які позовна давність не поширюється 1. Позовна давність не поширюється: 1) на вимогу, що випливає із порушення особистих немайнових прав, крім випадків, встановлених законом; 2) на вимогу вкладника до банку (фінансової установи) про видачу вкладу; 3) на вимогу про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров’я або смертю, крім випадків завдання такої шкоди внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном, у тому числі таким, що є складовою частиною іншого рухомого чи нерухомого майна, включаючи електроенергію; 5) на вимогу страхувальника (застрахованої особи) до страховика про здійснення страхової виплати (страхового відшкодування);	**Стаття 285.** Вимоги, на які позовна давність не поширюється 1. Позовну давність не поширюють на вимогу: **1)**, що випливає з порушення особистих прав, крім випадків, визначених законом; **2) що випливає із сімейних відносин, зокрема щодо встановлення, визнання або оспорювання батьківства, материнства, крім випадків, визначених цим Кодексом**; **3)** вкладника до банку (фінансової установи) про **видавання** вкладу; **4)** про відшкодування шкоди, завданої внаслідок каліцтва, іншого ушкодження здоров’я або смерті, крім випадків завдання шкоди внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном, зокрема таким, що є складником іншого рухомого або нерухомого майна, **як-от** електроенергія;

Чинна редакція	Запропонована редакція
6) на вимогу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, стосовно виконання зобов’язань, що випливають із Закону України “Про державні резерви”; 7) на вимогу про визнання недійсним договору, предметом якого є відчуження гуртожитку як об’єкта нерухомого майна та/або його частини, на який поширюється дія Закону України “Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків”, про визнання недійсним свідоцтва про право власності на такий гуртожиток як об’єкт нерухомого майна та/або його частини, про визнання недійсним акта передачі такого гуртожитку як об’єкта нерухомого майна та/або його частини до статутного капіталу (фонду) товариства (організації), створеного у процесі приватизації (корпоратизації) колишніх державних (комунальних) підприємств. 2. Законом можуть бути встановлені також інші вимоги, на які не поширюється позовна давність.	**5)** страхувальника (застрахованої особи) до страховика про здійснення страхової виплати (страхового відшкодування); **6)** центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, стосовно виконання зобов’язань, що випливають із Закону України "Про державні резерви"; **7)** про визнання недійсним договору, предметом якого є відчуження гуртожитку як об’єкта нерухомого майна та/або його частини, на який поширено Закон України "Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків", про визнання недійсним свідоцтва про право власності на такий гуртожиток як об’єкт нерухомого майна та/або його частини, про визнання недійсним акта передання такого гуртожитку як об’єкта нерухомого майна та/або його частини до статутного капіталу (фонду) товариства (організації), створеного під час приватизації (корпоратизації) колишніх державних (комунальних) підприємств. 2. Закон може **визначати** також інші вимоги, на які не поширено позовну давність.
КНИГА ДРУГА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ	**КНИГА ДРУГА** **ПРАВО ОСОБИСТЕ**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава 20. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ	**Глава 17. Загальні приписи про особисті права**
Стаття 269. Поняття особистого немайнового права 1. Особисті немайнові права належать кожній фізичній особі від народження або за законом. 2. Особисті немайнові права фізичної особи не мають економічного змісту. 3. Особисті немайнові права тісно пов’язані з фізичною особою. Фізична особа не може відмовитися від особистих немайнових прав, а також не може бути позбавлена цих прав. 4. Особистими немайновими правами фізична особа володіє довічно.	**Стаття 286. Поняття особистого права** **1. Особисте право є невіддільним від особи правом немайнового характеру, що спрямоване на задоволення фізичних, психічних, психологічних, культурних, соціальних або інших нематеріальних потреб та правомірних інтересів особи.** **2. Особисті права належать фізичній особі з моменту її народження або з моменту, визначеного Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.** **3. Особисті права належать юридичній особі з моменту її створення або з моменту, визначеного цим Кодексом та/або іншим законом.** **4. Невіддільність особистого права від особи полягає в тому, що особа не може відмовитися від свого особистого права, а також не може бути позбавлена такого права.** **Надання особою згоди на здійснення окремих її особистих прав іншими особами або реалізацію іншими особами окремих правоможностей таких особистих прав не є їх відчуженням.** **5. Немайновий характер особистого права полягає в тому, що воно не має економічного походження та/або змісту, майнової цінності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	6. Особисті права належать фізичній особі до моменту її смерті або до іншого моменту, визначеного Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом. **7. Особисті права належать юридичній особі до моменту її припинення або до іншого моменту, визначеного цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття 270. Види особистих немайнових прав 1. Відповідно до Конституції України фізична особа має право на життя, право на охорону здоров'я, право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, право на свободу та особисту недоторканність, право на недоторканність особистого і сімейного життя, право на повагу до гідності та честі, право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, право на недоторканність житла, право на вільний вибір місця проживання та на свободу пересування, право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. 2. Цим Кодексом та іншим законом можуть бути передбачені й інші особисті немайнові права фізичної особи. 3. Перелік особистих немайнових прав, які встановлені Конституцією України, цим Кодексом та іншим законом, не є вичерпним.	**Стаття 287. Види особистих прав** **1. Особисті права визначають Конституція України, цей Кодекс та/або інший закон. Перелік особистих прав, визначений такими нормативно-правовими актами, не є вичерпним.** **2. Фізичній особі належать також інші особисті права за умови їх відповідності статті 286 цього Кодексу.** **3. Юридична особа може мати також інші особисті права за умови їх відповідності статті 286 цього Кодексу, крім особистих прав, які за своєю природою можуть належати лише людині.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 271. Зміст особистого немайнового права 1. Зміст особистого немайнового права становить можливість фізичної особи вільно, на власний розсуд визначати свою поведінку у сфері свого приватного життя.	**Стаття 288. Зміст особистого права** **1. Зміст особистого права полягає в тому, що особа є носієм особистого блага, має змогу вільно, на власний розсуд, використовувати це благо, що включає в себе усі прояви поведінки щодо нього, з метою задоволення власних потреб та правомірних інтересів порядком, у спосіб та в межах, що не суперечать Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності, а також сутності та призначенню такого особистого блага.** **2. Особа може надавати згоду на використання свого особистого блага іншими особами, якщо це не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності, а також сутності та призначенню такого особистого блага.** **Особа може відкликати надану згоду на використання свого особистого блага, якщо іншого не визначено Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом або договором.** **3. Особа може заборонити іншим особам поведінку, що порушує її особисте благо, вимагати припинення такої поведінки та застосовувати інші визначені законом способи захисту.**
Стаття 272. Здійснення особистих немайнових прав	**Стаття 289. Здійснення особистих прав** **1. Особа здійснює особисті права самостійно.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Фізична особа здійснює особисті немайнові права самостійно. В інтересах малолітніх, неповнолітніх, а також повнолітніх фізичних осіб, які за віком або за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої особисті немайнові права, їхні права здійснюють батьки (усиновлювачі), опікуни, піклувальники. 2. Фізична особа має право вимагати від посадових і службових осіб вчинення відповідних дій, спрямованих на забезпечення здійснення нею особистих немайнових прав.	**2. Особа може надавати згоду на здійснення свого особистого права або реалізацію його окремих правоможностей іншими особами, якщо це не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності, а також сутності та призначенню такого особистого права.** **3. В інтересах малолітньої дитини, а також фізичної особи, визнаної недієздатною, їхні особисті права здійснюють батьки, опікуни або інші законні представники, крім випадків, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.** **4. Неповнолітня дитина, а також фізична особа, дієздатність якої обмежена, здійснюють особисті права за згодою батьків, піклувальників або інших законних представників, крім випадків, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.** **5. Дієздатна фізична особа, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої особисті права, може доручити надання допомоги у їх здійсненні особі, яка визначена її помічником, або іншій особі на умовах договору.** **6. Юридична особа здійснює особисті права через її органи, які діють відповідно до установчих документів, цього Кодексу та/або іншого закону.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 273. Забезпечення здійснення особистих немайнових прав 1. Органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування у межах своїх повноважень забезпечують здійснення фізичною особою особистих немайнових прав. 2. Юридичні особи, їх працівники, окремі фізичні особи, професійні обов'язки яких стосуються особистих немайнових прав фізичної особи, зобов'язані утримуватися від дій, якими ці права можуть бути порушені. 3. Діяльність фізичних, та юридичних осіб не може порушувати особисті немайнові права.	**Стаття 290. Забезпечення здійснення особистих прав** **1. Орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, його посадова та/або службова особа у межах своїх повноважень забезпечують здійснення особою особистих прав.** **2. Орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, його посадова та/або службова особа, юридична особа, її працівник, фізична особа, професійні обов'язки якої стосуються особистих прав особи, зобов'язані утримуватися від рішень, дій або бездіяльності, що порушують або створюють загрозу порушення таких прав.** **3. Діяльність фізичних, юридичних осіб, а також інших суб'єктів приватних відносин не може порушувати особисті права особи.**
Стаття 274. Обмеження особистих немайнових прав 1. Обмеження особистих немайнових прав фізичної особи, встановлених Конституцією України, можливе лише у випадках, передбачених нею. 2. Обмеження особистих немайнових прав фізичної особи, встановлених цим Кодексом та іншим законом, можливе лише у випадках, передбачених ними.	**Стаття 291. Обмежування особистих прав** **1. Обмежування особистих прав, установлених Конституцією України, а також обмежування у їх здійсненні можливі лише у випадках, визначених Конституцією України.** **2. Обмежування особистих прав, установлених цим Кодексом та/або іншим законом, а також обмежування у**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	їх здійсненні можливі лише у випадках, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.
Стаття 275. Захист особистого немайнового права 1. Фізична особа має право на захист свого особистого немайнового права від протиправних посягань інших осіб. Захист особистого немайнового права здійснюється способами, встановленими главою 3 цього Кодексу. 2. Захист особистого немайнового права може здійснюватися також іншим способом відповідно до змісту цього права, способу його порушення та наслідків, що їх спричинило це порушення.	**Стаття 292. Захист особистого права** **1. Особа має право на захист свого особистого права від протиправних посягань інших осіб або від загрози вчинення таких посягань.** **Особисте право захищають у спосіб, визначений главою 3 цього Кодексу та/або іншим законом.** **2. Захист особистого права можливий також в інший спосіб з урахуванням змісту такого права, способу його порушення та наслідків, спричинених порушенням.** **3. Ніхто не може оспорювати та/або не визнавати наявність у фізичної особи особистого права, спрямованого на охорону особистого блага, що відповідно до статті 3 Конституції України є найвищою соціальною цінністю.**
Стаття 276. Поновлення порушеного особистого немайнового права 1. Орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, фізична особа, або юридична особа, рішеннями, діями або бездіяльністю яких порушено особисте немайнове право фізичної особи, зобов’язані вчинити необхідні дії для його негайного поновлення.	**Стаття 293. Право на поновлення порушеного особистого права** **1. Орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, його посадова та/або службова особа, юридична особа, її працівник, фізична особа, внаслідок рішення, дії або бездіяльності яких порушено особисте право, зобов’язані відкликати або скасувати таке рішення, припинити дію**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо дії, необхідні для негайного поновлення порушеного особистого немайнового права фізичної особи, не вчиняються, суд може постановити рішення щодо поновлення порушеного права, а також відшкодування моральної шкоди, завданої його порушенням.	**або бездіяльність, що порушує таке право, або вчинити іншу дію, необхідну для невідкладного поновлення особистого права.** **2. Якщо дії, визначені частиною першою цієї статті, необхідні для невідкладного поновлення порушеного особистого права, не вчинено, суд може ухвалити рішення про поновлення порушеного особистого права, компенсацію моральної шкоди, завданої порушенням, а також вжити інших заходів для поновлення порушеного особистого права.**
Стаття 277. Спростування недостовірної інформації 1. Фізична особа, особисті немайнові права якої порушено внаслідок поширення про неї та (або) членів її сім'ї недостовірної інформації, має право на відповідь, а також на спростування цієї інформації. 2. Право на відповідь, а також на спростування недостовірної інформації щодо особи, яка померла, належить членам її сім'ї, близьким родичам та іншим заінтересованим особам. 4. Спростування недостовірної інформації здійснюється особою, яка поширила інформацію. Поширювачем інформації, яку подає посадова чи службова особа при виконанні своїх посадових (службових) обов'язків, вважається юридична особа, у якій вона працює.	**Стаття 294. Право на спростування** **1. Особа, особисте право якої порушено внаслідок поширення про неї недостовірної інформації, має право на спростування такої інформації.** **2. Недостовірною є інформація, що не відповідає дійсності та/або викладена неправдиво.** **Оцінні судження не підлягають спростуванню та/або доведенню їх достовірності.** **3. Інформація є поширеною, якщо її повідомлено третій особі.** **Повідомлення інформації лише особі, якої вона стосується, не є поширенням інформації.** **Повідомлення недостовірної інформації про особу в листах, заявах, скаргах, інших формах звернення до**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Якщо особа, яка поширила недостовірну інформацію, невідома, фізична особа, право якої порушено, може звернутися до суду із заявою про встановлення факту недостовірності цієї інформації та її спростування. 5. Якщо недостовірна інформація міститься у документі, який прийняла (видала) юридична особа, цей документ має бути відкликаний. 6. Фізична особа, особисті немайнові права якої порушено у друкованих або інших медіа, має право на відповідь, а також на спростування недостовірної інформації у тому ж медіа в порядку, встановленому законом. Якщо відповідь та спростування у тому ж медіа є неможливими у зв'язку з його припиненням, така відповідь та спростування мають бути оприлюднені в іншому медіа, за рахунок особи, яка поширила недостовірну інформацію. Спростування недостовірної інформації здійснюється незалежно від вини особи, яка її поширила. Фізична особа, особисті немайнові права якої порушено внаслідок повідомлення викривачем інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України "Про запобігання корупції" через зовнішні канали повідомлення в порядку, передбаченому Законом України "Про запобігання корупції", має право на відповідь.	**органів правопорядку з метою перевірки такої інформації не є поширенням інформації.** **Поширена інформація не може порушувати презумпцію невинуватості.** **4. Інформація є такою, що поширена про особу, якщо з неї можливо достеменно встановити, що вона стосується цієї особи.** **5. Спростування недостовірної інформації здійснює особа, яка поширила таку інформацію.** **Якщо особа, яка поширила недостовірну інформацію, невідома, особа, особисте право якої порушено, може звернутися до суду із заявою про встановлення факту недостовірності інформації та/або про її спростування.** **6. Недостовірну інформацію спростовують у той самий спосіб, в який її було поширено.** **Якщо спростування недостовірної інформації в той самий спосіб, в який її було поширено, є неможливим, його здійснюють у спосіб, наближений до способу поширення недостовірної інформації, з урахуванням досягнення максимальної ефективності спростування, зокрема охоплення максимальної кількості осіб, які сприйняли поширену недостовірну інформацію.** **Спосіб спростування має забезпечувати сприйняття того, що поширена інформація є спростуванням.** **Спосіб спростування може визначати закон, суд або домовленість між особою, яка поширила недостовірну**

Чинна редакція	Запропонована редакція
7. Спростування недостовірної інформації здійснюється у такий же спосіб, у який вона була поширена.	**інформацію, та особою, особисте право якої порушено поширенням недостовірної інформації.** **7. Недостовірну інформацію, викладену в документі, спростовують у спосіб відкликання або скасування такого документа, його подальшого знищення встановленим порядком, а в разі потреби – видання (ухвалення) нового документа, у якому відсутня така недостовірна інформація.** **Недостовірну інформацію, наведену в архівному документі, спростовують у спосіб долучення до такого документа письмового спростування, що є його невіддільною частиною.** **8. Недостовірну інформацію, розміщену в матеріалах медіа, спростовують у тому самому медіа порядком, встановленим законом.** **Якщо спростування у тому самому медіа є неможливим внаслідок його припинення, його здійснюють в іншому медіа, аналогічному за сферою, видом, форматом діяльності та територією мовлення, за рахунок особи, яка поширила недостовірну інформацію.** **9. Недостовірну інформацію, поширену в мережі Інтернет, спростовують у спосіб, у який було поширено таку інформацію, або в інший спосіб, що забезпечує доступність спростування для користувачів, які мали доступ до недостовірної інформації, що належить спростувати.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Спростування має бути доступним протягом строку, не меншого ніж строк доступу до недостовірної інформації, що належить спростувати. **10. Недостовірну інформацію спростовують безвідносно до вини особи, яка поширила таку інформацію.** **11. Недостовірну інформацію спростовують невідкладно, не пізніше чотирнадцяти днів з моменту отримання вимоги про спростування, крім випадків, визначених законом.** **Спростування недостовірної інформації за рішенням суду здійснюють у строк, визначений судом.** **Якщо судовим рішенням, яке набуло статусу остаточного, відмовлено у визнанні інформації недостовірною та її спростуванні, особа, яка заявляла вимогу, відшкодовує витрати, пов'язані з таким спростуванням.** **12. Особливості спростування недостовірної інформації встановлює закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 295. Право на відповідь** **1. Особа, особисте право якої порушено внаслідок поширення стосовно неї інформації, має право на відповідь.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Право на відповідь полягає у можливості висвітлення власної позиції щодо поширеної інформації та обставин порушення особистого права. **2. Відповідь надає особа, особисте право якої порушено внаслідок поширення інформації.** **3. Право на відповідь здійснюють у спосіб, визначений статтею 294 цього Кодексу.** **4. Право на відповідь здійснюють безвідносно до вини особи, яка поширила інформацію.** **5. Право на відповідь здійснюють безвідносно до достовірності інформації, поширенням якої порушено особисте право особи.** **6. Право на відповідь здійснюють безвідносно до того, чи було застосоване право на спростування недостовірної інформації.** **7. Скорочення або інші зміни у відповіді без згоди особи, яка надає відповідь, заборонені.** **8. Відповідь не повинна порушувати особисте право іншої особи, містити висловлювання, що розпалюють ворожнечу або ненависть, або іншу інформацію, поширення якої заборонено Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.** **9. Особливості здійснення права на відповідь встановлює закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 296. Право на примирення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Особа, яка порушила особисті права іншої особи внаслідок поширення недостовірної інформації, може звернутися до такої особи з пропозицією про примирення, зокрема попросити вибачення за свою поведінку або в інший спосіб. **Примирення можливе лише за згодою потерпілої особи.** **2. У разі смерті або оголошення померлою фізичної особи, особисте право якої порушено внаслідок поширення стосовно неї недостовірної інформації, особа, яка вчинила таке порушення, може звернутися з пропозицією про примирення до членів сім'ї такої особи, її близьких родичів.** **3. Примирення не виключає застосування способів захисту особистих прав, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.** **4. При розгляді справи про захист особистого права суд враховує примирення як обставину, що має істотне значення.** **5. Особливості здійснення права на примирення встановлює закон.**
Стаття 278. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права 1. Якщо особисте немайнове право фізичної особи порушене у газеті, книзі, кінофільмі, теле-, радіопередачі	**Стаття 297. Право вимагати заборони поширення інформації, що порушує особисте право** **1. Якщо особисте право фізичної особи порушено у примірнику друкованого медіа, виданні, фільмі,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
тощо, які готуються до випуску у світ, суд може заборонити розповсюдження відповідної інформації. 2. Якщо особисте немайнове право фізичної особи порушене в номері (випуску) газети, книзі, кінофільмі, теле-, радіопередачі тощо, які випущені у світ, суд може заборонити (припинити) їх розповсюдження до усунення цього порушення, а якщо усунення порушення неможливе, - вилучити тираж газети, книги тощо з метою його знищення.	**програмі аудіального або аудіовізуального медіа тощо, які готують до випуску, суд може заборонити поширення такої інформації.** **2. Якщо особисте право фізичної особи порушено у примірнику друкованого медіа, виданні, фільмі, програмі аудіального або аудіовізуального медіа тощо, які випущені, суд може заборонити та/або припинити їх розповсюдження до усунення такого порушення, а якщо усунення порушення неможливе – вилучити наклад (тираж) медіа, видання, фільм, програму тощо з метою їх знищення.** **3. Особливості здійснення права вимагати заборони поширення інформації, що порушує особисте право, встановлює закон.**
Стаття 279. Правові наслідки невиконання рішення суду про захист особистого немайнового права 1. Якщо особа, яку суд зобов’язав вчинити відповідні дії для усунення порушення особистого немайнового права, ухиляється від виконання судового рішення, на неї може бути накладено штраф відповідно до Цивільного процесуального кодексу України. 2. Сплата штрафу не звільняє особу від обов’язку виконати рішення суду.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 280. Право фізичної особи, особисте немайнове право якої порушено, на відшкодування шкоди 1. Якщо фізичній особі внаслідок порушення її особистого немайнового права завдано майнової та (або) моральної шкоди, ця шкода підлягає відшкодуванню, крім випадку неумисного повідомлення викривачем недостовірної інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України "Про запобігання корупції" в порядку, передбаченому зазначеним Законом, яка підлягає спростуванню.	**Стаття 298. Право на відшкодування майнової шкоди, завданої порушенням особистого права** **1. Якщо особі внаслідок порушення її особистого права завдано майнової шкоди, така шкода підлягає відшкодуванню у повному розмірі.** **2. Особливості здійснення права на відшкодування майнової шкоди, завданої порушенням особистого права, встановлюють цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 299. Право на компенсацію моральної шкоди, завданої порушенням особистого права** **1. Якщо фізичній особі внаслідок порушення її особистого права завдано моральної шкоди, така шкода підлягає компенсації.** **2. У разі якщо моральна шкода завдана фізичній особі протиправним рішенням, дією або бездіяльністю органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, його посадової та/або службової особи, суд за вимогою потерпілої особи може зобов'язати особу, яка завдала моральної шкоди, здійснити публічне вибачення.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Публічне вибачення здійснюють від імені органу, посадової, службової особи, воно має бути спрямоване на відновлення порушеного права потерпілої особи. **Суд визначає спосіб оприлюднення публічного вибачення, зокрема через офіційний веб-сайт, офіційне друковане видання, інші публічні ресурси.** **Факт публічного вибачення не звільняє орган, посадову, службову особу від обов'язку компенсації завданої моральної шкоди.** **3. Особливості здійснення права на компенсацію моральної шкоди, завданої порушенням особистого права, встановлює закон.**
Глава 21. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПРИРОДНЕ ІСНУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ	**Глава 18. Особисті права, що забезпечують природне існування фізичної особи**
Стаття 281. Право на життя 1. Фізична особа має невід'ємне право на життя. 2. Фізична особа не може бути позбавлена життя. Фізична особа має право захищати своє життя та здоров'я, а також життя та здоров'я іншої фізичної особи від протиправних посягань будь-якими засобами, не забороненими законом.	**Стаття 300. Право на життя** **1. Фізична особа має невіддільне право на життя.** **2. Фізична особа не може бути свавільно позбавлена життя.** **3. Задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя, зокрема всі види евтаназії, заходи асистованого самогубства, заборонені.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Медичні, наукові та інші досліди можуть провадитися лише щодо повнолітньої дієздатної фізичної особи за її вільною згодою. Клінічні випробування лікарських засобів проводяться відповідно до закону. 4. Забороняється задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя. 5. Стерилізація може відбутися лише за бажанням повнолітньої фізичної особи. 6. Штучне переривання вагітності, якщо вона не перевищує дванадцяти тижнів, може здійснюватися за бажанням жінки. У випадках, встановлених законодавством, штучне переривання вагітності може бути проведене при вагітності від дванадцяти до двадцяти двох тижнів. Перелік обставин, що дозволяють переривання вагітності після дванадцяти тижнів вагітності, встановлюється законодавством. 7. Повнолітні жінка або чоловік мають право за медичними показаннями на проведення щодо них лікувальних програм допоміжних репродуктивних технологій згідно з порядком та умовами, встановленими законодавством.	
Стаття відсутня	**Стаття 301. Право на гідність** **1. Фізична особа має право на гідність.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Фізична особа має право вимагати від будь-кого визнання її цінності як людини, а також відповідного ставлення до неї. **3. Фізичну особу не може бути піддано такому, що принижує її гідність, ставленню або покаранню.** **4. Фізична особа може звернутися до суду з позовом про захист її гідності, відшкодування, компенсацію завданої шкоди.**
Стаття 293. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля 1. Фізична особа має право на особисту безпеку. безпечне для життя і здоров'я довкілля, право на достовірну інформацію про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її збирання та поширення. 2. Діяльність фізичної та юридичної особи, що призводить до нищення, псування, забруднення довкілля, є незаконною. Кожен має право вимагати припинення такої діяльності. Діяльність фізичної та юридичної особи, яка завдає шкоди довкіллю, може бути припинена за рішенням суду. 3. Фізична особа має право на безпечні для неї продукти споживання (харчові продукти та предмети побуту). 4. Фізична особа має право на належні, безпечні і здорові умови праці, проживання, навчання тощо.	**Стаття 302. Право на особисту безпеку** **1. Фізична особа має право на особисту безпеку.** **Фізична особа з власної волі та у власних інтересах визначає рівень особистої безпеки, самостійно визначає допустимий рівень ризику в будь-якій сфері своєї діяльності.** **Дієздатна повнолітня фізична особа, за наявності їх поінформованої письмової згоди, може провадити професійну, військову, волонтерську та іншу діяльність, пов'язану з високим рівнем ризику та підвищеною загрозою для особистої безпеки.** **2. Фізична особа має право на належні, безпечні, здорові, якісні умови життєдіяльності та довкілля, продукти споживання (харчові продукти та предмети побуту), а також на повну, актуальну, доступну та достовірну інформацію про рівень особистої безпеки, про рівень наявних ризиків та загроз, про безпечність та**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	якість довкілля, харчових продуктів, предметів побуту, умов праці, проживання, навчання тощо. **3. Поведінка суб'єктів приватних відносин, що створює загрозу особистій безпеці фізичної особи та становить ризик для її життя, здоров'я, призводить до забруднення, іншого негативного виливу на довкілля, погіршення умов життєдіяльності, є протиправною та має бути невідкладно припинена на вимогу фізичної особи.**
Стаття відсутня	**Стаття 303. Право на здоров'я** **1. Фізична особа має невіддільне право на здоров'я.** **2. Охорону здоров'я фізичної особи забезпечує система заходів, спрямованих на збереження та/або відновлення фізіологічних, психічних, психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності фізичної особи за максимально біологічно можливої індивідуальної тривалості її життя. Зазначену систему заходів охорони здоров'я формують та реалізують органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, їх службові та посадові особи, заклади охорони здоров'я, інші фізичні, юридичні особи порядком, що його визначено Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.** **Фізична особа має право на рівний та недискримінаційний доступ до охорони здоров'я.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 304. Право на медичну та/або реабілітаційну допомогу** **1. Фізична особа має право на медичну та/або реабілітаційну допомогу.** **Порядок, зміст та обсяг надання медичної та/або реабілітаційної допомоги визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, відповідно до закону.** **2. Медичну та/або реабілітаційну допомогу надають безоплатно, в межах програми медичних гарантій, на підставі та порядком, визначених законом.** **3. Медичну та/або реабілітаційну допомогу надають фізичній особі, яка досягла чотирнадцятирічного віку, за наявності її поінформованої письмової згоди.** **4. Медичну та/або реабілітаційну допомогу малолітній дитині надають за наявності поінформованої письмової згоди одного з її батьків, опікуна або іншого законного представника. Малолітня дитина має право бути вислуханою, якщо вона здатна сформулювати та висловити власну думку про надання їй медичної та/або реабілітаційної допомоги.** **У разі відсутності батьків, опікуна або іншого законного представника медичну та/або реабілітаційну допомогу малолітній дитині надають, за наявності**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	поінформованої письмової згоди члена її сім'ї або родича, у такій пріоритетній послідовності: вітчим, мачуха; повнорідні або неповнорідні повнолітні брат або сестра; дід, баба; прадід, прабаба. **У разі ненадання поінформованої письмової згоди на надання медичної та/або реабілітаційної допомоги малолітній дитині особами, визначеними абзацом першим цієї частини, за наявності ознак прямої загрози життю дитини, лікар повинен діяти з метою забезпечення найкращих інтересів малолітньої дитини, що полягає у збереженні її життя та здоров'я, а також невідкладно повідомити про це орган опіки та піклування.** **У разі відсутності особи, яка може надати письмову поінформовану згоду на надання медичної та/або реабілітаційної допомоги малолітній дитині, за наявності ознак прямої загрози життю дитини, таку допомогу надають без згоди, а лікар повинен діяти з метою забезпечення найкращих інтересів малолітньої дитини, що полягає у збереженні її життя та здоров'я.** **5. Медичну та/або реабілітаційну допомогу недієздатній фізичній особі надають, за наявності письмової поінформованої згоди її опікуна. Недієздатна фізична особа має право бути вислуханою, якщо вона здатна сформулювати та висловити власну думку про надання їй медичної та/або реабілітаційної допомоги.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	У разі ненадання опікуном письмової поінформованої згоди на надання медичної та/або реабілітаційної допомоги недієздатній фізичній особі, за наявності ознак прямої загрози її життю, лікар повинен діяти з метою забезпечення найкращих інтересів недієздатної фізичної особи, що полягає у збереженні її життя та здоров'я, а також невідкладно повідомити про це орган опіки та піклування. **У разі відсутності опікуна, який може надати письмову поінформовану згоду на надання медичної та/або реабілітаційної допомоги недієздатній фізичній особі, за наявності ознак прямої загрози її життю, таку допомогу надають без згоди, а лікар повинен діяти з метою забезпечення найкращих інтересів недієздатної фізичної особи, що полягає у збереженні її життя та здоров'я.** **6. Медичну та/або реабілітаційну допомогу фізичній особі, цивільну дієздатність якої обмежено через психічний розлад, що істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення своєї поведінки та/або керувати нею, надають, за наявності письмової поінформованої згоди фізичної особи та її піклувальника.** **У разі недосягнення згоди між фізичною особою, цивільну дієздатність якої обмежено через психічний розлад, що істотно впливає на її здатність**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	усвідомлювати значення своєї поведінки та/або керувати нею, та піклувальником щодо надання такій особі медичної та/або реабілітаційної допомоги, за наявності ознак прямої загрози її життю, лікар повинен діяти з метою забезпечення найкращих інтересів такої фізичної особи, що полягає у збереженні її життя та здоров'я, а також невідкладно повідомити про це орган опіки та піклування. **У разі якщо фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено через психічний розлад, що істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення своєї поведінки та/або керувати нею, не здатна усвідомлено надати письмову поінформовану згоду на надання медичної та/або реабілітаційної допомоги, таку згоду надає суд.** **7. Фізична особа з повною цивільною дієздатністю, яка усвідомлює значення своєї поведінки та може керувати нею, має право відмовитися від надання їй медичної та/або реабілітаційної допомоги або вимагати припинення надання їй медичної та/або реабілітаційної допомоги, що вже розпочалося.** **8. За наявності ознак прямої загрози життю фізичної особи їй надають медичну та/або реабілітаційну допомогу без її згоди, за умови неможливості з об'єктивних причин отримати згоду такої особи, її представника або уповноваженої нею особи та за браком**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	попередніх розпоряджень, оформлених відповідно до закону. **Представниками або уповноваженими особами фізичної особи з повною дієздатністю, яка не здатна надати письмову поінформовану згоду на надання медичної та/або реабілітаційної допомоги, за наявності ознак прямої загрози її життю, є фізичні особи в такій пріоритетній послідовності: довірена особа фізичної особи, яка діє на підставі довіреності та/або договору доручення; довірена особа для повідомлення в разі настання екстреного випадку з фізичною особою, відомості про яку зазначено у Реєстрі пацієнтів в електронній системі охорони здоров'я; другий з подружжя; один із батьків; повнолітні син або донька; повнолітні брат або сестра; особи, які проживають із нею однією сім'єю.** **9. Медичну та/або реабілітаційну допомогу надають відповідно до стандартів у сфері охорони здоров'я.** **10. Фізична особа, яка звернулася за наданням їй медичної та/або реабілітаційної допомоги, має право на лікаря, фахівця з реабілітації, на вибір закладу охорони здоров'я, реабілітаційного закладу, методів профілактики, діагностики, лікування та/або реабілітації відповідно до рекомендацій лікаря та/або фахівця з реабілітації.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	11. Фізична особа, яка перебуває на стаціонарному лікуванні в закладі охорони здоров'я, має право на допущення до неї іншого медичного працівника, іншого фахівця з реабілітації, члена сім'ї та/або іншої близької особи, опікуна, піклувальника, нотаріуса, адвоката, фізичної особи, визначеної абзацом другим частини восьмої цієї статті, а також на допущення до неї священнослужителя для відправлення богослужіння та релігійного обряду. **12. Допомогу у сфері психічного здоров'я надають фізичній особі відповідно до закону.** **13. Медичну допомогу різних видів (екстрена, первинна, спеціалізована, паліативна тощо) надають фізичній особі відповідно до законодавства.** **14. Реабілітаційну допомогу різних видів, зокрема у сфері охорони здоров'я, надають фізичній особі відповідно до законодавства.** **15. Фізична особа може бути зобов'язана пройти медичний огляд у випадках та порядком, встановлених законом, з дотриманням принципів необхідності і домірності.**
Стаття відсутня	**Стаття 305. Репродуктивні права** **1. Фізична особа має право репродуктивного вибору, зокрема вільно та відповідально ухвалювати рішення щодо планування кількості дітей, інтервалу між**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	народженням дітей, необхідного для збереження здоров’я матері і дитини. Це право охоплює також право на відмову від материнства, батьківства. **2. Жінка має право на материнство. Чоловік має право на батьківство.** **Позбавлення жінки або чоловіка можливості реалізації репродуктивної функції у зв’язку з виконанням нею/ним конституційних, службових, трудових обов’язків або внаслідок протиправної поведінки стосовно неї/нього є підставою для компенсації завданої їй/йому моральної шкоди.** **Позбавлення жінки або чоловіка репродуктивної функції у зв'язку із захистом Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є підставою для компенсації державою завданої їй/йому моральної шкоди.** **Вагітній жінці мають бути створені умови для збереження її здоров’я та народження здорової дитини.** **Матері та/або батькові мають бути створені умови для поєднання материнства/батьківства із здійсненням нею/ним інших прав та виконанням обов’язків.** **3. Фізична особа може реалізувати свою репродуктивну функцію, зокрема із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій, на умовах та порядком, визначених законодавством.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Програми допоміжних репродуктивних технологій застосовують лише за медичними показаннями та за наявності письмової поінформованої згоди повнолітньої дієздатної фізичної особи. **Кріоконсервацію та зберігання репродуктивних біологічних матеріалів, ембріонів з метою використання для власних потреб, донорства, використання та розпоряджання анатомічними матеріалами, що мають репродуктивні властивості, здійснюють на умовах та порядком, визначених законом.** **Фізична особа має право на таємницю застосування програм допоміжних репродуктивних технологій.** **Фізична особа, народжена в результаті застосування програм допоміжних репродуктивних технологій, має право на одержання інформації про своє походження після досягнення повноліття.** **4. Фізична особа має право на репродуктивне здоров'я, зокрема на вчинення дій, спрямованих на його поліпшення, підтримання або зміну обсягу репродуктивної функції.** **Фізична особа має право на вибір способів та засобів контрацепції.** **Стерилізацію може бути проведено лише за наявності письмової поінформованої згоди повнолітньої дієздатної фізичної особи.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Штучне переривання вагітності, що не перевищує дванадцять тижнів, виконують лише та за наявності письмової поінформованої згоди жінки. **У випадках, визначених законодавством, штучне переривання вагітності може бути виконано у період вагітності від дванадцяти до двадцяти двох тижнів.** **Перелік обставин, за яких може бути виконано штучне переривання вагітності після дванадцяти тижнів вагітності, визначає законодавство.** **5. Примус у здійсненні репродуктивних прав заборонений.**
Стаття 282. Право на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю 1. Фізична особа має право вимагати усунення небезпеки, створеної внаслідок підприємницької або іншої діяльності, яка загрожує життю та здоров'ю.	**Стаття 306. Право на усунення небезпеки, що загрожує життю та здоров'ю** **1. Фізична особа має право вимагати усунення реальної та істотної небезпеки, що загрожує її життю або здоров'ю, від кожного, чия поведінка створює таку небезпеку.** **2. Фізична особа має право захищати та/або вимагати захисту її життя, здоров'я, а також життя, здоров'я інших фізичних осіб від протиправних посягань у будь-який спосіб та будь-якими засобами, не забороненими Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом, за умови їх домірності та дотримання легітимної мети.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 283. Право на охорону здоров'я 1. Фізична особа має право на охорону її здоров'я. 2. Охорона здоров'я забезпечується системною діяльністю державних та інших організацій, передбаченою Конституцією України та законом.	*Основні приписи редакційно перенесено до інших статей*
Стаття 284. Право на медичну допомогу 1. Фізична особа має право на надання їй медичної допомоги. 2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років і яка звернулася за наданням їй медичної допомоги, має право на вибір лікаря та вибір методів лікування відповідно до його рекомендацій. 3. Надання медичної допомоги фізичній особі, яка досягла чотирнадцяти років, провадиться за її згодою. 4. Повнолітня дієздатна фізична особа, яка усвідомлює значення своїх дій і може керувати ними, має право відмовитися від лікування. 5. У невідкладних випадках, за наявності реальної загрози життю фізичної особи, медична допомога надається без згоди фізичної особи або її батьків (усиновлювачів), опікуна, піклувальника. 6. Надання фізичній особі психіатричної допомоги здійснюється відповідно до закону.	*Основні приписи редакційно перенесено до інших статей*
Стаття 288. Право на свободу	**Стаття 307. Право на свободу природного існування**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Фізична особа має право на свободу. 2. Забороняються будь-які форми фізичного чи психічного тиску на фізичну особу, втягування її до вживання спиртних напоїв, наркотичних та психотропних засобів, вчинення інших дій, що порушують право на свободу.	**1. Фізична особа має право на свободу природного існування.** **2. Фізична особа може вільно, на власний розсуд, відповідно до власних потреб, інтересів і цілей визначати свою поведінку і ухвалювати рішення у сфері природного існування порядком, у спосіб і в межах, що не суперечать Конституції України, цьому Кодексу та/або іншим законам, доброзвичайності.** **3. Фізична особа може вимагати від будь-кого непорушення свого права на свободу природного існування та/або невчинення будь-яких інших дій, що впливають на зміст, обсяг або можливість вільного і самостійного здійснення такого права.** **4. Право на свободу природного існування може бути обмежено лише у випадках, визначених Конституцією України, порядком, у спосіб і в межах, встановлених законом.** **5. Цькування, залякування, переслідування, будь-які інші форми фізичного, психічного, психологічного та/або іншого тиску на фізичну особу заборонені.** **6. Втягування фізичної особи у вживання алкогольних напоїв, наркотичних, психотропних засобів, вчинення інших дій, що призводять до біологічної, психічної, психологічної та/або іншої залежності фізичної особи, заборонені.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 289. Право на особисту недоторканність 1. Фізична особа має право на особисту недоторканність. 2. Фізична особа не може бути піддана катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує її гідність, поводженню чи покаранню. 3. Фізичне покарання батьками (усиновлювачами), опікунами, піклувальниками, вихователями малолітніх, неповнолітніх дітей та підопічних не допускається. У разі жорстокої, аморальної поведінки фізичної особи щодо іншої особи, яка є в безпорадному стані, застосовуються заходи, встановлені цим Кодексом та іншим законом. 4. Фізична особа має право розпорядитися щодо передачі після її смерті органів та інших анатомічних матеріалів її тіла науковим, медичним або навчальним закладам.	**Стаття 308. Право на тілесну недоторканність** **1. Фізична особа має право на тілесну недоторканність (тілесну автономію), зокрема право вільно і самостійно ухвалювати рішення, що стосуються її тіла, зокрема про медичне, біотехнологічне та/або інше втручання, що їх здійснюють за наявності письмової поінформованої згоди такої особи. Це право охоплює також відмову від будь-якого втручання, крім випадків, визначених законом.** **2. Фізична особа має право на надання письмової поінформованої згоди на визначення подальшої долі свого тіла та/або його частин після її смерті, зокрема у спосіб передання після смерті свого тіла та/або його частин науковим, медичним закладам або закладам освіти.** **Фізична особа може відкликати надану письмову поінформовану згоду або заборонити будь-яке використання її тіла та/або його частин після її смерті. У такому разі згода членів сім'ї померлої особи, близьких родичів та/або інших заінтересованих осіб щодо визначення долі тіла померлої особи та/або його частин після її смерті є нікчемною.** **3. Фізична особа не може бути піддана тортурам, жорстокому, нелюдському поводженню або покаранню.** **4. Фізичне покарання батьками, опікунами, піклувальниками, іншими законними представниками,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	вихователями, а також будь-якими іншими особами малолітніх, неповнолітніх дітей та підопічних заборонено. **У разі жорстокого або такого, що принижує гідність, поводження фізичної особи стосовно іншої фізичної особи, яка перебуває в безпорадному стані, застосовують заходи, встановлені цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 309. Право на шанобливе ставлення до тіла померлої особи** **1. Кожен зобов'язаний шанобливо ставитися до тіла померлої особи.** **2. Кожен зобов'язаний шанобливо ставитися до місця поховання людини.** **3. Фізична особа має право на вільне прижиттєве волевиявлення та/або надання іншій особі доручення щодо вирішення питань належного і шанобливого ставлення до її тіла після її смерті, якщо це не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності, зокрема щодо:** **1) надання згоди або заборони на проведення патолого-анатомічного розтину;** **2) надання згоди або заборони на вилучення анатомічних матеріалів для трансплантації та/або виготовлення біоімплантатів;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3) поховання у певному місці, за певними звичаями, поруч з певними раніше померлими або щодо кремації; **4) надання згоди або заборони перепоховання;** **5) надання згоди або заборони передання її тіла науковим, медичним закладам або закладам освіти;** **6) інших питань, що забезпечують охорону доброго імені померлої особи та шанобливе ставлення до її тіла та місця поховання.** **Вільне прижиттєве письмове волевиявлення фізичної особи щодо визначених цією частиною питань має пріоритет при здійсненні постмортальних особистих прав іншими особами, якщо іншого не визначено цим Кодексом та/або іншим законом, заповітом, а також якщо це не суперечить доброзвичайності.** **4. Фізична особа, яка захищала незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, забезпечувала виконання службових обов'язків і присяги на вірність Українському народові, після її смерті (загибелі) може бути похована на Національному військовому меморіальному кладовищі з військовими почестями на підставах і порядком, визначених законом.** **5. У разі вчинення акту глуму над тілом померлого або над місцем його поховання члени його сім'ї та близькі родичі (чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, онука, правнук,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	правнучка, усиновлювач або усиновлений, опікун або піклувальник, фізична особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також фізичні особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, у тому числі фізичні особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі) мають право на відшкодування майнової та/або компенсацію моральної шкоди.
Стаття відсутня	**Стаття 310. Право на психічну недоторканність** **1. Фізична особа має право на психічну недоторканність (психічну автономію).** **2. Застосування методів безпосереднього психічного впливу (гіпнотична терапія, введення психотропних речовин, які застосовують поза медичною практикою або з порушенням встановлених клінічних протоколів тощо), технологій прихованого психічного впливу, проведення медичних, наукових та інших досліджень, експериментів, процедур, пов'язаних із нейромоніторингом, нейростимуляцією або інструментальною діагностикою психофізіологічного стану особи, а також будь-якого іншого способу медичного, психічного, психологічного, психофізіологічного та іншого втручання у психіку може бути вчинено стосовно фізичної особи лише за наявності**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	її письмової поінформованої згоди або у випадках та порядком, визначених законом. **Фізична особа у будь-який момент може відмовитися від будь-якого втручання, визначеного абзацом першим цієї частини, зокрема і після того, як його розпочато, та вимагати припинення такого втручання.** **3. Фізична особа має право на захист від поведінки іншої особи, що спричиняє психологічне насильство, емоційний тиск, маніпулювання свідомістю або інші форми втручання у стан психічного здоров'я.**
Стаття відсутня	**Стаття 311. Право на участь у медичних, медико-біологічних, наукових та інших дослідженнях або експериментах** **1. Повнолітня дієздатна фізична особа має право брати участь у медичних, медико-біологічних, наукових та інших дослідженнях або експериментах лише за умови надання нею письмової поінформованої згоди.** **2. Проведення медичних, медико-біологічних, наукових та інших експериментів з людьми можливе лише із суспільно корисною метою, за умови їх наукової обґрунтованості, переваги ймовірного успіху над ризиком спричинення тяжких наслідків для здоров'я та/або життя, відкритості умов та наслідків проведення експерименту, повної поінформованості його учасників та за наявності вільної згоди повнолітньої дієздатної**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	фізичної особи, яка підлягає експерименту, щодо вимог його застосування, а також за умови збереження медичної таємниці. **Проведення наукового дослідження та/або експерименту з хворими, ув'язненими або військовополоненими, а також терапевтичного експерименту з людьми, захворювання яких не має безпосереднього зв'язку з метою експерименту та/або дослідження, заборонено.**
Стаття 290. Право на донорство 1. Повнолітня дієздатна фізична особа має право бути донором крові, її компонентів, а також органів та інших анатомічних матеріалів та репродуктивних клітин. Особа віком до 18 років може бути живим донором гемопоетичних стовбурових клітин відповідно до закону. Донорство крові, її компонентів, органів та інших анатомічних матеріалів, репродуктивних клітин здійснюється відповідно до закону. 2. Взяття органів та інших анатомічних матеріалів з тіла фізичної особи, яка померла, не допускається, крім випадків і в порядку, встановлених законом. 3. Фізична особа може дати письмову згоду на донорство її органів та інших анатомічних матеріалів на випадок своєї смерті або заборонити його.	**Стаття 312. Право на донорство** **1. Повнолітня дієздатна фізична особа має право бути донором крові, її компонентів, призначених для трансфузії або виробництва медичних засобів для діагностики in vitro, а також донором плазми для подальшого її фракціонування та виробництва препаратів крові (лікарських засобів).** **2. Повнолітня дієздатна фізична особа має право бути живим донором парних органів, органів, здатних до самовідтворення, інших анатомічних матеріалів, зокрема репродуктивних клітин, а також кріоконсервованих ембріонів, створених з репродуктивною метою, але не використаних для лікування замовників послуг із застосування допоміжних репродуктивних технологій, у межах,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Особа донора не повинна бути відомою реципієнту, а особа реципієнта – родині донора, крім випадків, коли реципієнт і донор перебувають у шлюбі або є близькими родичами.	**визначених цим Кодексом та/або іншим законом, а також якщо це не суперечить доброзвичайності.** **3. Фізична особа може бути живим донором гемопоетичних стовбурових клітин у межах, визначених цим Кодексом та/або іншим законом, а також якщо це не суперечить доброзвичайності.** **4. Донорство крові, її компонентів, плазми для фракціонування, органів, гемопоетичних стовбурових клітин, інших анатомічних матеріалів, репродуктивних клітин, ембріонів проводять відповідно до закону.** **5. Вилучення органів та інших анатомічних матеріалів з тіла померлого заборонено, крім випадків і порядком, що встановлені законом.** **6. Повнолітня дієздатна фізична особа може надати письмову поінформовану згоду на вилучення анатомічних матеріалів з її тіла для трансплантації та/або виготовлення біоімплантатів у разі своєї смерті або заборонити таке вилучення.** **7. Відомості про особу донора не повідомляються реципієнту, а про особу реципієнта – донорові або його родині, крім випадків, якщо реципієнт і донор перебувають у шлюбі, є близькими родичами або інших випадків, визначених законом.**
Стаття 291. Право на сім’ю	**Стаття 313. Право на сім’ю**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Фізична особа незалежно від віку та стану здоров'я має право на сім'ю. 2. Фізична особа не може бути проти її волі розлучена з сім'єю, крім випадків, встановлених законом. 3. Фізична особа має право на підтримання зв'язків з членами своєї сім'ї та родичами незалежно від того, де вона перебуває. 4. Ніхто не має права втручатися у сімейне життя фізичної особи, крім випадків, передбачених Конституцією України.	**1. Фізична особа безвідносно до віку і стану здоров'я має право на сім'ю.** **Підстави і порядок створення сім'ї визначає цей Кодекс та/або інший закон.** **2. Фізична особа не може бути розлучена з сім'єю проти її волі, крім випадків, визначених законом.** **3. Фізична особа має право на контакт і підтримання зв'язків із членами своєї сім'ї та близькими родичами безвідносно до місця її перебування.** **4. Ніхто не має права втручатися в сімейне життя фізичної особи, крім випадків, визначених Конституцією України.** **5. Фізична особа має право на встановлення свого походження, особи своїх батьків та інших сімейних зв'язків.**
Стаття 292. Право на опіку або піклування 1. Малолітня, неповнолітня особа, а також фізична особа, яка визнана недієздатною або цивільна дієздатність якої обмежена, має право на опіку або піклування.	**Стаття 314. Право на опіку, піклування або помічництво** **1. Малолітня дитина, фізична особа, яку визнано недієздатною, має право на опіку.** **2. Неповнолітня дитина, фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, має право на піклування.** **3. Дієздатна фізична особа, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої цивільні права та/або виконувати цивільні обов'язки, має право на помічництво.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава 22. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНЕ БУТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ	**Глава 19. Особисті права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи**
Параграф відсутній	**§1. Особисті права, що забезпечують індивідуалізацію фізичної особи**
Стаття 294. Право на ім’я 1. Фізична особа має право на ім’я. 2. Фізична особа має право на транскрибований запис її прізвища та імені відповідно до своєї національної традиції. 3. У разі перекручення імені фізичної особи воно має бути виправлене. Якщо перекручення імені було здійснене у документі, такий документ підлягає заміні. Якщо перекручення імені здійснене у медіа, воно має бути виправлене у тому ж медіа.	**Стаття 315. Право на ім’я** **1. Фізична особа має право на ім’я.** **2. Фізична особа має право на транскрибований запис її прізвища та/або власного імені, та/або інших складників імені відповідно до звичаю національної меншини (спільноти), корінного народу, до якого вона належить.** **3. Фізична особа, яка досягла шістнадцятирічного віку, має право на власний розсуд змінити своє прізвище та/або власне ім’я, та/або по батькові на підставах і порядком, встановлених законом.** **4. Неповнолітня дитина, яка не досягла шістнадцятирічного віку, має право змінити своє прізвище та/або власне ім’я, та/або по батькові за згодою батьків або одного з батьків (якщо другий з батьків помер, визнаний безвісно відсутнім, оголошений померлим, визнаний обмежено дієздатним, недієздатним, позбавлений батьківських прав стосовно**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	цієї дитини або якщо відомості про батька (матір) дитини виключено з актового запису про її народження, або якщо відомості про чоловіка як батька дитини внесено до актового запису про її народження за заявою матері), піклувальника (якщо над неповнолітньою дитиною встановлено піклування) або іншого законного представника. **У разі заперечення одного з батьків або іншого законного представника щодо зміни по батькові дитини питання щодо такої зміни може вирішити орган опіки та піклування або суд. Вирішуючи питання, зважають на виконання батьками своїх обов'язків стосовно дитини та інші обставини, що засвідчують відповідність зміни по батькові найкращим інтересам дитини.** **5. Фізична особа має право на зміну свого прізвища у разі:** **1) державної реєстрації шлюбу;** **2) визнання шлюбу недійсним;** **3) розірвання шлюбу;** **4) зміни прізвища одним із батьків;** **5) зміни прізвища обома батьками;** **6) усиновлення;** **7) скасування усиновлення або визнання його недійсним;** **8) зміни (корекції) статі фізичної особи;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	9) застосування до особи, яка бере участь у кримінальному судочинстві, заходів безпеки; **10) в інших випадках, визначених законом.** **6. Фізична особа має право на зміну по батькові у разі:** **1) зміни її батьком власного імені;** **2) усиновлення;** **3) скасування усиновлення або визнання його недійсним;** **4) визнання батьківства за іншою, ніж її батько, фізичною особою;** **5) в інших випадках, визначених законом.** **7. Підставами для відмови у зміні імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи є:** **1) наявність стосовно заявника кримінального провадження або перебування заявника під адміністративним наглядом;** **2) наявність у заявника судимості, яку не погашено або не знято порядком, встановленим законом;** **3) офіційне звернення органу правопорядку іноземної держави про оголошення розшуку заявника;** **4) надання заявником неправдивих відомостей про себе.** **8. Порядок розгляду заяви про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи встановлює законодавство.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	9. Фізична особа має право використовувати своє ім’я у всіх сферах своєї діяльності. **10. Фізична особа має право поряд зі своїм прізвищем, власним ім’ям та по батькові використовувати додаткові вирізняльні ознаки, що відображають її родинні, поколіннєві, професійні, військові, політичні або інші індивідуальні особливості, якщо таке використання не суперечить доброзвичайності та не порушує права інших осіб.** **Додаткові вирізняльні ознаки не є частиною офіційних записів актів цивільного стану та не замінюють прізвище, власне ім’я, по батькові, але можуть бути використані в особистому, сімейному спілкуванні, літературній, науковій, творчій, професійній або іншій діяльності.** **Додаткові вирізняльні ознаки за бажанням фізичної особи можуть бути зазначені в документах, договорах, інших правочинах, якщо це не суперечить вимогам закону.** **11. Фізична особа має право на релігійне (церковне) ім’я, яке не є частиною офіційних записів актів цивільного стану та не замінює прізвище, власне ім’я, по батькові, але може бути використане під час богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та у внутрішньому житті релігійних організацій.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	12. Фізична особа має право на використання псевдоніма (вигаданого імені, професійного, творчого імені, військового псевдо, спеціального літерального та/або цифрового коду тощо) або ініціалів (скороченого позначення прізвища та/або власного імені, та/або по батькові). **Використання псевдоніма не повинно вводити в оману або порушувати права інших осіб.** **13. Використання імені фізичної особи з метою його оприлюднення можливе лише за згодою такої фізичної особи, крім випадків, визначених Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.** **Використання імені фізичної особи з метою висвітлення її діяльності або діяльності організації, в якій вона працює або навчається, що ґрунтується на відповідних документах (звіти, стенограми, протоколи, архівні та інші матеріали в аудіальній, аудіовізуальній, візуальній або текстовій формі тощо), можливе без її згоди.** **Ім'я фізичної особи, яку затримано, підозрювано або звинувачено у скоєнні кримінального правопорушення, особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може бути використано (оприлюднено) лише в разі набрання чинності обвинувальним вироком суду стосовно неї, винесення постанови у справі про**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	адміністративне правопорушення, крім випадків, визначених законом. **Ім'я потерпілого внаслідок правопорушення може бути використано (оприлюднено) лише за його згодою, крім випадків, визначених законом.** **Ім'я учасника цивільного спору, що стосується особистого, сімейного життя сторін, може бути використано (оприлюднено) іншими особами лише за його згоди, крім випадків, визначених законом.** **14. Використання імені або псевдоніма фізичної особи в літературних, художніх, наукових та інших творах (крім творів документального характеру), торговельних марках, промислових зразках, інших об'єктах права інтелектуальної власності, рекламі можливе лише за її згоди, крім випадків, визначених законом.** **Використання початкової літери прізвища фізичної особи в медіа, літературних, художніх, наукових та інших творах не є порушенням її права на ім'я.** **15. Використання імені або псевдоніма фізичної особи у найменуванні об'єктів топонімії населених пунктів, інших географічних об'єктів, юридичних осіб, об'єктів права власності можливе лише за її згодою.** **Порядок та умови присвоєння об'єктам топонімії населених пунктів, іншим географічним об'єктам, юридичним особам, об'єктам права власності імен або псевдонімів фізичних осіб визначає закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	16. Використання імені фізичної особи в найменуванні домену в мережі Інтернет здійснюється на засадах добросовісності та чесної ділової практики і без наміру зловживання правом, зокрема у спосіб створення у користувачів мережі Інтернет хибного уявлення про належність такого веб-ресурсу іншій фізичній особі для її дискредитації, шантажу, або лише з метою блокування можливості використання фізичною особою свого права на ім'я. **17. Фізична особа, ім'я якої незаконно використовують інші особи, має право вимагати припинення такого використання, а також відшкодування, компенсації завданої їй шкоди.** **18. Фізична особа має право вимагати від інших осіб звертатися до неї відповідно до її імені.** **Якщо ім'я фізичної особи спотворено, його має бути виправлено.** **Якщо ім'я фізичної особи спотворено в документі, такий документ підлягає заміні.**
Стаття відсутня	**Стаття 316. Право на підпис** **1. Фізична особа має право на підпис.** **Підпис – це особиста графічна позначка, форму якої (параф, повне ім'я, ініціали, умовний знак тощо) фізична особа обирає самостійно, якщо іншого не визначено законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Фізична особа використовує власний підпис як засіб вирізняння та підтвердження своєї особи, а також як засіб підтвердження свого волевиявлення для посвідчення документів, договорів, заяв та інших правочинів, для засвідчення авторства тощо. **Використання підпису є дійсним, якщо фізична особа використовує його особисто або у випадках, визначених законом, через уповноважену нею особу.** **3. Порядок використання фізичною особою факсимільного або іншого аналога власноручного підпису, печатки, штампу, електронного, кваліфікованого електронного підпису, електронної печатки, інших засобів вирізняння та підтвердження своєї особи, а також свого волевиявлення особисто або через уповноважену особу визначає закон.**
Стаття 300. Право на індивідуальність 1. Фізична особа має право на індивідуальність. 2. Фізична особа має право на збереження своєї національної, культурної, релігійної, мовної самобутності, а також право на вільний вибір форм та способів прояву своєї індивідуальності, якщо вони не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства.	**Стаття 317. Право на індивідуальність** **1. Фізична особа має право на індивідуальність.** **2. Фізична особа має право на формування, збереження та зміну своєї індивідуальності з урахуванням особливостей біологічної, психічної, психологічної, соціальної, культурної, національної, релігійної, мовної та іншої самобутності, а також на вільний вибір форм та способів прояву своєї індивідуальності, якщо це не суперечить Конституції**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності. **3. Дискримінація фізичної особи за ознаками індивідуальності (статтю, віком, станом здоров'я, расою, кольором шкіри, стилем одягу, зовнішністю, видом статури, особливостями будови тіла, наявністю ознак інвалідності, вагою, зростом, голосом, порушенням рухових функцій, манерою поведінки, політичними, релігійними чи іншими переконаннями, етнічним, соціальним походженням, майновим станом тощо) заборонена.** **Не є дискримінацією фізичної особи за ознаками індивідуальності встановлення відмінностей, обмежень, привілеїв або вимог у відносинах, якщо вони об'єктивно обґрунтовані, розумні, мають легітимну мету, способи досягнення якої є належними та необхідними, зокрема:** **1) забезпечення охорони життя та здоров'я такої фізичної особи або інших фізичних осіб, захист національної безпеки, громадського порядку, запобігання кримінальним правопорушенням, забезпечення охорони здоров'я населення та прав і свобод інших осіб;** **2) дотримання встановлених законом санітарно-гігієнічних або екологічних норм і правил;** **3) об'єктивна необхідність відповідності особистих якостей, навичок, вмінь, зокрема зовнішнього вигляду,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	фізичного стану, фізичної особи специфічним професійним вимогам, встановленим законом та/або договором, без якої належне виконання професійних, трудових, службових, військових чи інших обов'язків є неможливим; **4) захист вразливих груп населення, якщо це визначено законом та не спрямовано на приниження їхньої індивідуальності;** **5) забезпечення вирізняння працівників або представників юридичної особи, якщо це є істотною складовою надання послуги або виконання функції, а також домірно поширюється на всіх осіб у відповідних відносинах;** **6) захист доброзвичайності.** **Зазначені відмінності, обмеження, привілеї або вимоги у відносинах повинні бути домірними своїй легітимній меті, а їх встановлення не повинно призводити до повного нівелювання права фізичної особи на індивідуальність.** **Фізична особа має право на захист від дискримінації за ознаками індивідуальності, включаючи відшкодування, компенсацію шкоди.**
Стаття відсутня	**Стаття 318. Право на власне зображення, голос** **1. Фізична особа має право на власне зображення, голос.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Використання зображення, голосу фізичної особи можливе лише за її згодою, якщо іншого не визначено законом. **3. Фізична особа може фіксувати своє зображення, голос в аудіальному, аудіовізуальному, візуальному або іншому форматі, використовувати їх, надавати дозвіл на їх фіксацію, використання у формі, порядком, у спосіб і в межах, що не суперечать Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності.** **Фіксація та/або використання зображення, голосу фізичної особи з метою їх оприлюднення можливі лише за її згодою, якщо іншого не визначено законом.** **Згоду на фіксацію вважають наданою, якщо фіксацію здійснюють відкрито, без приховування, у громадському місці, під час зборів, конференцій, мітингів та інших прилюдних заходів.** **Згоду на фіксацію та використання зображення, голосу вважають наданою, якщо фізична особа добровільно позувала фотографу та/або оператору або якщо з обставин зйомки або запису очевидно, що фізична особа знала про них та не заперечувала проти їх проведення.** **Згода, надана для одного виду використання зображення, голосу, не є такою, що надана для інших видів використання,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	зокрема для використання з комерційною метою. **Фіксація та використання зображення, голосу фізичної особи таємно, зокрема з метою їх оприлюднення, без згоди фізичної особи можливі лише у випадках, визначених законом, та в інтересах національної безпеки, для запобігання кримінальним правопорушенням, в інтересах правосуддя, а також у разі потреби захисту прав зазначеної фізичної особи та інших осіб.** **Використання зображення, голосу фізичної особи в літературних, художніх, наукових та інших творах (крім документальних), торговельних марках, промислових зразках та інших об'єктах права інтелектуальної власності, рекламі можливе лише за її згодою, якщо іншого не визначено законом.** **Фізична особа, яка погодилася на фіксацію та використання свого зображення, голосу за плату, може вимагати припинення їх оприлюднення за умови відшкодування збитків, пов'язаних з таким припиненням, якщо іншого не визначено договором.** **4. Фізична особа має право вимагати припинення протиправних дій, спрямованих на фіксацію, використання її зображення, голосу, зокрема з метою їх оприлюднення.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 319. Право на біометричні дані** **1. Фізична особа має право на власні біометричні дані, до яких належать зображення обличчя, відбитки пальців та долонь, сітківка та райдужна оболонка ока, зразок голосу, характеристики ходи, підпису, почерку, їх цифрові відбитки тощо.** **2. Обробка біометричних даних фізичної особи, зокрема в цифровому середовищі, включно із застосуванням технологій штучного інтелекту, може бути виконана лише за її згодою, якщо іншого не визначено законом.** **Біометричні дані фізичної особи можуть бути використані для наукових, освітніх, медичних або інформаційних цілей лише за її згодою, якщо іншого не визначено законом, або в анонімізованому вигляді, якщо така обробка не дає можливості вирізнити фізичну особу.** **3. Особливості обробки біометричних даних визначає закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 320. Право на генетичні дані** **1. Фізична особа має право на власні генетичні дані.** **2. Генетичні дані фізичної особи є конфіденційною інформацією.** **3. Дослідження та/або обробка генетичних ознак фізичної особи можливі лише для наукових, освітніх,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	медичних або інформаційних цілей на підставі її письмової поінформованої згоди, якщо іншого не визначено законом, і такі дослідження та/або обробка не дають можливості вирізнити фізичну особу. **4. Фізична особа має право на інформацію про свої генетичні дані, отриману в результаті дослідження генетичних ознак, або на відмову від отримання та/або ознайомлення з такою інформацією.** **5. Втручання у геном людини можливе лише для профілактичних, діагностичних або лікувальних цілей, якщо воно не має на меті внесення будь-якої видозміни в геном нащадків.** **6. Особливості обробки генетичних даних визначає закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 321. Право на цифровий образ** **1. Фізична особа має право на власний цифровий образ, що охоплює будь-які форми її представлення та вирізняння в цифровому середовищі, як-от: облікові записи, акаунти, особисті сторінки, персональні дані, аватари, цифрові профілі, зокрема в соціальних мережах, системах електронного урядування, зображення, відеозаписи, звукозаписи, електронні підписи та печатки тощо.** **2. Фізична особа має право на вільне створення та/або використання, надання дозволу на створення та/або**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	використання свого цифрового образу, якщо іншого не визначено законом. Фізична особа має право вимагати виправлення, обмеження поширення або видалення недостовірної інформації щодо її цифрового образу. **3. Фізична особа має право на вільний, безпечний та недискримінаційний доступ до свого цифрового образу.** **Вільний доступ малолітніх, неповнолітніх дітей, окремих категорій працівників, військовослужбовців, інших фізичних осіб до свого цифрового образу може бути обмежено на підставах і порядком, визначених законом або договором.** **4. Створення цифрового контенту, що реалістично імітує зображення, голос, манеру поведінки, інші вирізняльні особливості конкретної фізичної особи, зокрема із застосуванням технологій штучного інтелекту, можливе лише за її згодою, якщо іншого не визначено законом.** **Використання контенту, створеного із застосуванням технологій штучного інтелекту, має супроводжувати чітке та видиме маркування щодо його синтетичного походження.** **Фізична особа має право вимагати видалення або обмеження доступу до контенту, визначеного абзацом першим цієї частини, якщо він створений та/або**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	використаний без її згоди, якщо іншого не визначено законом.
Стаття відсутня	**Стаття 322. Право на цифрове вирізняння** **1. Фізична особа має право на цифрове вирізняння.** **2. Цифрове вирізняння включає можливість створювати, набувати та використовувати різноманітні засоби цифрової ідентифікації, зокрема адресу електронної пошти, номер абонента електронної комунікаційної мережі, обліковий запис (акаунт), засіб електронної ідентифікації та інші засоби цифрового вирізняння, необхідні для отримання електронних комунікаційних послуг.** **Порядок створення, набуття та використання засобів цифрової ідентифікації визначає цей Кодекс та/або інший закон або договір.** **3. Фізична особа має право на прижиттєву заборону повторного випуску та подальшого використання належного їй за життя номера абонента електронної комунікаційної мережі порядком, визначеним законом або договором, після її смерті або оголошення померлою.** **4. Члени сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України мають право вимагати в оператора електронних комунікацій та/або інших уповноважених суб'єктів заборони повторного випуску та подальшого використання належного загиблому (померлому)**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Захиснику та Захисниці України за життя номера абонента електронної комунікаційної мережі. Така електронна комунікаційна послуга надається безоплатно.
Стаття відсутня	**Стаття 323. Право на особистий, родовий герб** **1. Фізична особа має право на заснування, використання і захист особистого, родового герба як способу вирізняння фізичної особи та/або її належності до певного роду (його окремої лінії).** **Особистий, родовий герб повинен мати індивідуальний характер та відповідати усталеним геральдичним правилам. Особистий, родовий герб є таким, що має індивідуальний характер, якщо загальне враження, що він справляє на поінформованого користувача, є відмінним від загального враження, що справляє на такого користувача будь-який інший герб.** **Припис абзацу другого цієї частини не застосовують до герба, що історично використовували декілька родів безвідносно до кровної спорідненості.** **Особистий, родовий герб може містити графічні зображення, кольорову гаму, символіку, девізи та інші геральдичні елементи.** **Особистий, родовий герб може бути створено поєднанням особистих, родових гербів, спадкоємцем яких є фізична особа.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Особистий, родовий герб не може містити символіку, виготовлення, поширення та публічне використання якої в Україні заборонено законом. **2. Використання особистого герба можливе за наявності письмової поінформованої згоди фізичної особи.** **Використання родового герба можливе лише з дотриманням прав інших членів родини та культурної спадщини.** **Герб, який історично використовували декілька родів, мають право використовувати нащадки усіх таких родів.** **Особистий, родовий герб може бути зареєстровано як торговельну марку або як частину торговельної марки або іншого об'єкта права інтелектуальної власності відповідно до законодавства.** **3. Фізична особа, особистий, родовий герб якої протиправно використовують інші особи, має право вимагати припинення такого використання.** **4. Порядок офіційного визнання, реєстрації та захисту особистого, родового герба визначає закон.** **5. Приписи цієї статті не застосовні до родових гербів, що є частиною державної або місцевої символіки, а також якщо герб використовують для забезпечення національної безпеки, збереження культурної спадщини**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	або в інтересах правосуддя, за умови дотримання вимог закону.
Стаття 295. Право на зміну імені 1. Фізична особа, яка досягла шістнадцяти років, має право на власний розсуд змінити своє прізвище та (або) власне ім’я, та (або) по батькові. 2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право змінити своє прізвище та (або) власне ім’я, та (або) по батькові за згодою батьків. У разі якщо над фізичною особою, яка досягла чотирнадцяти років, встановлено піклування, зміна прізвища та (або) власного імені, та (або) по батькові такої особи здійснюється за згодою піклувальника. 3. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право змінити своє прізвище та (або) власне ім’я, та (або) по батькові за згодою одного з батьків, якщо другий з батьків помер, визнаний безвісно відсутнім, оголошений померлим, визнаний обмежено дієздатним, недієздатним, позбавлений батьківських прав стосовно цієї дитини або якщо відомості про батька (матір) дитини виключено з актового запису про її народження, або якщо відомості про чоловіка як батька дитини внесені до актового запису про її народження за заявою матері. У разі заперечення одного з батьків щодо зміни по батькові дитини спір щодо такої зміни може вирішуватися	*Основні приписи редакційно перенесено до інших статтей*

Чинна редакція	Запропонована редакція
органом опіки та піклування або судом. При вирішенні спору беруться до уваги виконання батьками своїх обов'язків стосовно дитини та інші обставини, що засвідчують відповідність зміни по батькові інтересам дитини. 4. Прізвище, власне ім'я та по батькові фізичної особи можуть бути змінені у разі її усиновлення, визнання усиновлення недійсним або його скасування відповідно до закону. 5. Прізвище фізичної особи може бути змінене у разі реєстрації шлюбу, розірвання шлюбу або визнання його недійсним. 6. Підставами для відмови у зміні імені є: здійснення стосовно заявника кримінального провадження або його перебування під адміністративним наглядом; наявність у заявника судимості, яку не погашено або не знято в установленому законом порядку; офіційне звернення правоохоронних органів іноземних держав про оголошення розшуку заявника; подання заявником неправдивих відомостей про себе. 7. Порядок розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи встановлюється Кабінетом Міністрів України.	
Стаття 296. Право на використання імені	*Основні приписи редакційно перенесено до інших статей*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Фізична особа має право використовувати своє ім’я у всіх сферах своєї діяльності. 2. Використання імені фізичної особи в літературних та інших творах, крім творів документального характеру, як персонажа (дійової особи) допускається лише за її згодою, а після її смерті - за згодою її дітей, вдови (вдівця), а якщо їх немає, - батьків, братів та сестер. 3. Використання імені фізичної особи з метою висвітлення її діяльності або діяльності організації, в якій вона працює чи навчається, що грунтується на відповідних документах (звіти, стенограми, протоколи, аудіо-, відеозаписи, архівні матеріали тощо), допускається без її згоди. 4. Ім’я фізичної особи, яка затримана, підозрюється чи обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, або особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може бути використане (обнародуване) лише в разі набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо неї або винесення постанови у справі про адміністративне правопорушення та в інших випадках, передбачених законом. 5. Ім’я потерпілого від правопорушення може бути обнародуване лише за його згодою. 6. Ім’я учасника цивільного спору, який стосується особистого життя сторін, може бути використане іншими особами лише за його згодою.	

Чинна редакція	Запропонована редакція
7. Використання початкової літери прізвища фізичної особи у медіа, літературних творах не є порушенням її права.	
Стаття 297. Право на повагу до гідності та честі 1. Кожен має право на повагу до його гідності та честі. 2. Гідність та честь фізичної особи є недоторканними. 3. Фізична особа має право звернутися до суду з позовом про захист її гідності та честі.	**Стаття 324. Право на честь, репутацію** **1. Фізична особа має право на честь як позитивну соціальну оцінку особи з боку оточуючих, засновану на узгодженості її поведінки з доброзвичайністю.** **2. Фізична особа має право на репутацію як набуту особою суспільну оцінку її ділових та/або професійних якостей за результатами виконання трудових, посадових, службових, військових, громадських або інших обов'язків.** **3. Фізична особа має право формувати, змінювати та/або використовувати свою репутацію в різних сферах своєї діяльності у спосіб, що не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності.** **4. Фізична особа на визнання її заслуг може бути відзначена, нагороджена або заохочена в інший спосіб. Види відзнак, нагород, інших заохочень, а також підстави та порядок їх застосування визначає законодавство або договір.** **Фізична особа може бути відзначена, нагороджена після смерті на підставах, порядком, у спосіб і в межах, встановлених законодавством або договором.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5. Інформацію про честь, репутацію фізичної особи поширюють у спосіб, що не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності та не порушує презумпцію невинуватості. **6. Фізична особа має право звернутися до суду з позовом про захист її честі, репутації, про відшкодування, компенсацію завданої шкоди.**
Стаття 298. Повага до людини, яка померла 1. Кожен зобов'язаний шанобливо ставитися до тіла людини, яка померла. 2. Кожен зобов'язаний шанобливо ставитися до місця поховання людини. 3. У разі глуму над тілом людини, яка померла, або над місцем її поховання члени її сім'ї, близькі родичі мають право на відшкодування майнової та моральної шкоди.	**Стаття 325. Постмортальні особисті права** **1. Фізична особа, яка є дитиною, вдівцем, вдовою, а в разі їх відсутності – фізична особа, яка є батьком, матір'ю, братом, сестрою померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, має постмортальні особисті права, які виникають у зв'язку зі смертю та в момент смерті фізичної особи або оголошення фізичної особи померлою і спрямовані на захист доброго імені такої фізичної особи та пам'яті про неї.** **Постмортальні особисті права має також особа, яку уповноважено щодо них договором або заповітом померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою.** **2. Особи, зазначені у частині першій цієї статті, мають такі постмортальні особисті права:**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1) вимагати спростування недостовірної інформації про померлу фізичну особу або фізичну особу, яку оголошено померлою; **2) надавати відповідь на поширену інформацію про померлу фізичну особу або фізичну особу, яку оголошено померлою;** **3) вимагати дослідження причин смерті фізичної особи та ознайомлення з висновками щодо причин смерті, а також на оскарження таких висновків до суду;** **4) надавати письмове поінформоване волевиявлення щодо поховання тіла померлої фізичної особи;** **5) надавати письмове поінформоване волевиявлення щодо належного і шанобливого ставлення до тіла померлої фізичної особи після її смерті, зокрема на згоду або заборону на проведення патолого-анатомічного розтину, згоду або заборону на вилучення анатомічних матеріалів для трансплантації та/або виготовлення біоімплантатів;** **6) надавати письмове поінформоване волевиявлення щодо поховання у певному місці, за певним звичаєм, поруч з певними раніше померлими або щодо кремації;** **7) на шанобливе ставлення до місця поховання;** **8) надавати письмову поінформовану згоду щодо визначення долі тіла померлої фізичної особи та/або його частин, зокрема щодо перепоховання, передання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	науковим або медичним закладам, закладам освіти, за умови що фізична особа не заборонила будь-яке використання її тіла та/або його частин після смерті; **9) на поінформованість про ім'я реципієнта у разі імплантації йому органів та інших анатомічних матеріалів від померлого донора;** **10) надавати згоду на використання імені померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, в літературних, художніх, наукових та інших творах (крім документальних), торговельних марках, промислових зразках та інших об'єктах права інтелектуальної власності, рекламі протягом двадцяти п'яти років з дня смерті фізичної особи або оголошення її померлою, за умови що зазначена особа за життя не залишила заборони на таке використання;** **11) надавати згоду на використання імені померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, в найменуванні об'єктів топонімії населених пунктів, інших географічних об'єктів, юридичних осіб, об'єктів права власності протягом двадцяти п'яти років з дня смерті фізичної особи або оголошення її померлою, за умови що зазначена особа за життя не залишила заборони на таке використання;** **12) надавати згоду на використання зображення, голосу померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, зокрема у спосіб публічного**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	показу, відтворення, розповсюдження фотографій, інших художніх творів, на яких зображено таку фізичну особу або зафіксовано її голос, протягом двадцяти п'яти років з дня смерті фізичної особи або оголошення її померлою, за умови що зазначена особа за життя не залишила заборони на таке використання; **13) відкликати згоду померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, щодо використання її зображення, голосу, зокрема у спосіб публічного показу, відтворення, розповсюдження фотографій, інших художніх творів, на яких зображено таку фізичну особу або зафіксовано її голос;** **14) вимагати припинення використання зображення, голосу померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, зокрема у спосіб публічного показу, відтворення або розповсюдження фотографій, інших художніх творів, на яких зображено таку фізичну особу або зафіксовано її голос, навіть якщо вона за життя позувала авторові фотографії, іншого художнього твору за плату або дозволяла фіксування та/або відтворення її голосу за плату, за умови відшкодування шкоди, завданої внаслідок такого припинення;** **15) надавати згоду на створення цифрового контенту, що реалістично імітує зображення, голос, манеру поведінки, інші індивідуальні особливості померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	померлою, зокрема із застосуванням технологій штучного інтелекту, за умови що зазначена особа за життя не залишила заборони на таке створення; **16) вимагати припинення протиправних дій щодо створення та/або використання цифрового контенту, що реалістично імітує зображення, голос, манеру поведінки, інші індивідуальні особливості померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, в тому числі із застосуванням технологій штучного інтелекту;** **17) надавати письмову поінформовану згоду на обробку біометричних, генетичних даних померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, за умови що зазначена особа за життя не залишила заборони на таку обробку;** **18) надавати згоду на використання, зокрема у спосіб опублікування, особистих нотаток померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, за умови що зазначена особа за життя не залишила заборони на таке використання;** **19) надавати згоду на використання кореспонденції померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, за умови що зазначена особа за життя не залишила заборони на таке використання, а також за умови погодження таких дій іншим адресатом кореспонденції.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Перелік визначених цією частиною прав не є вичерпним. Фізична особа може мати й інші постмортальні особисті права, що не суперечать Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності. **Здійснення постмортальних особистих прав не може обмежувати свободу творчості, історичних досліджень.** **Здійснення постмортальних особистих прав може бути обмежено у випадках, визначених законом.** **Вільне прижиттєве письмове поінформоване волевиявлення фізичної особи щодо визначених цією частиною питань має пріоритет при здійсненні постмортальних особистих прав іншими особами, якщо іншого не визначено цим Кодексом та/або іншим законом, заповітом, а також якщо це не суперечить доброзвичайності.** **3. Якщо особи, зазначені у частині першій цієї статті, не дійшли згоди щодо здійснення постмортальних особистих прав, такі питання вирішує суд з урахуванням інтересів суспільства, доброзвичайності та забезпечення захисту доброго імені померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою.** **Третю особу, яка отримала згоду щодо здійснення постмортальних особистих прав від однієї з осіб, зазначених у частині першій цієї статті, вважають такою, що діє добросовісно щодо здійснення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	постмортальних особистих прав, якщо вона не знала або з урахуванням усіх обставин не могла знати про відсутність згоди на це інших осіб, визначених частиною першою цієї статті.
Стаття 299. Право на недоторканність ділової репутації 1. Фізична особа має право на недоторканність своєї ділової репутації. 2. Фізична особа може звернутися до суду з позовом про захист своєї ділової репутації.	*Основні приписи редакційно перенесено до інших статтей*
Параграф відсутній	**§2. Особисті права, що забезпечують поінформованість фізичної особи (інформаційні права)**
Стаття 302. Право на інформацію 1. Фізична особа має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію. Збирання, зберігання, використання і поширення інформації про особисте життя фізичної особи без її згоди не допускаються, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. 2. Фізична особа, яка поширює інформацію, зобов'язана переконатися в її достовірності. Фізична особа, яка поширює інформацію, отриману з офіційних джерел (інформація органів державної влади,	**Стаття 326. Право на інформацію** **1. Фізична особа має право на інформацію.** **2. Фізична особа має право вільно створювати, одержувати, збирати, зберігати, використовувати, поширювати та/або захищати інформацію.** **Обмежування цього права можливе лише у випадках, визначених Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.** **3. Фізична особа, яка поширює інформацію, зобов'язана переконатися в її достовірності.** **Фізична особа, яка поширює інформацію, отриману з офіційних джерел (інформація органів державної влади,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
органів місцевого самоврядування, звіти, стенограми тощо), не зобов'язана перевіряти її достовірність та не несе відповідальності в разі її спростування. Фізична особа, яка поширює інформацію, отриману з офіційних джерел, зобов'язана робити посилання на таке джерело.	**органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, публічних електронних реєстрів, інформація, розміщена на офіційних сайтах, звіти, стенограми тощо), не зобов'язана перевіряти її достовірність та не несе відповідальності в разі спростування такої інформації.** **Фізична особа, яка поширює інформацію, отриману з офіційних джерел, зобов'язана зазначати посилання на відповідне джерело інформації.**
Стаття відсутня	**Стаття 327. Право на особисту інформацію** **1. Фізична особа має право на особисту інформацію, що включає, зокрема, але не лише, інформацію про особу (персональні дані), її особисті блага та їх стан, її особисті права і порядок їх здійснення та/або захисту, а також іншу інформацію про предмети, факти, події, явища та процеси в обсязі, в якому вона створює загрозу для особистої безпеки фізичної особи.** **2. Фізична особа може вимагати надання їй у доступній формі повної, достовірної та актуальної інформації про себе, іншої інформації про предмети, факти, події, явища та процеси в обсязі, в якому неотримання відповідної інформації може створити загрозу для її особистої безпеки.** **3. Обробка особистої інформації, зокрема отриманої в результаті проведених медичних, наукових та інших**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	досліджень, експериментів, іншого інформованого добровільного втручання у тілесну, психічну, психологічну, біометричну, генетичну та іншу недоторканність фізичної особи, можлива лише за наявності її письмової поінформованої згоди, якщо іншого не визначено законом, а також лише для цілей національної безпеки, громадського порядку, з метою запобігання заворушенням або кримінальним правопорушенням, охорони здоров'я населення, захисту репутації або прав інших людей, запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя. **4. Фізична особа має право на ознайомлення в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування, юридичних особах з відомостями про себе, що не є державною або іншою таємницею, яку охороняє закон.** **Фізична особа має право вимагати забезпечення повної, достовірної та актуальної інформації про себе у публічних електронних реєстрах.** **Фізична особа має право бути поінформованою про кожний випадок запиту на отримання її персональних даних у публічних електронних реєстрах іншими особами, крім випадків, визначених законом.** **5. Особливості здійснення права на персональні дані визначає закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 328. Право на забуття** **1. Фізична особа має право на забуття.** **2. Фізична особа може вимагати вилучення, знеособлення, знищення інформації про себе із загальнодоступних джерел, припинення видачі посилань (деіндексації) на таку інформацію за її іменем, якщо така інформація є недостовірною, неактуальною, неповною, обробленою протиправно або такою, що втратила суспільний інтерес, а її подальша обробка завдає шкоди особистим правам такої особи.** **3. Право на забуття фізичної особи не може бути застосовано у випадках, визначених законом, зокрема, якщо персональні дані:** **1) необхідні для здійснення права на свободу думки і слова та вільне вираження своїх поглядів і переконань;** **2) становлять архівну та/або культурну цінність або є частиною історичних, наукових або статистичних досліджень;** **3) стосуються посадової, службової або іншої публічної особи і пов'язані з виконанням нею своїх посадових, службових обов'язків або суспільних функцій;** **4) необхідні для цілей охорони здоров'я населення та окремих осіб;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5) необхідні для виконання визначеного законом обов'язку володільця даних з обробки таких персональних даних. **4. Особливості здійснення права на забуття визначає закон.**
Стаття 301. Право на особисте життя та його таємницю 1. Фізична особа має право на особисте життя. 2. Фізична особа сама визначає своє особисте життя і можливість ознайомлення з ним інших осіб. 3. Фізична особа має право на збереження у таємниці обставин свого особистого життя. 4. Обставини особистого життя фізичної особи можуть бути розголошені іншими особами лише за умови, що вони містять ознаки правопорушення, що підтверджено рішенням суду, а також за її згодою.	*Основні приписи редакційно перенесено до інших статей*
Стаття 285. Право на інформацію про стан свого здоров'я 1. Повнолітня фізична особа має право на достовірну і повну інформацію про стан свого здоров'я, у тому числі на ознайомлення з відповідними медичними документами, що стосуються її здоров'я. 2. Батьки (усиновлювачі), опікун, піклувальник мають право на інформацію про стан здоров'я дитини або підопічного.	**Стаття 329. Право на медичну інформацію** **1. Фізична особа, яка досягла чотирнадцятирічного віку, має право на отримання повної, достовірної та актуальної медичної інформації про себе, інформації про надавача медичної послуги згідно з ліцензією, зокрема про кваліфікацію медичних працівників, яка має бути надана своєчасно, а також на отримання копії та/або ознайомлення з документами, що містять медичну інформацію про неї.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Якщо інформація про хворобу фізичної особи може погіршити стан її здоров'я або погіршити стан здоров'я фізичних осіб, визначених частиною другою цієї статті, зашкодити процесові лікування, медичні працівники мають право дати неповну інформацію про стан здоров'я фізичної особи, обмежити можливість їх ознайомлення з окремими медичними документами. 4. У разі смерті фізичної особи члени її сім'ї або інші фізичні особи, уповноважені ними, мають право бути присутніми при дослідженні причин її смерті та ознайомитись із висновками щодо причин смерті, а також право на оскарження цих висновків до суду.	**2. Малолітня дитина має право на отримання медичної інформації у формі, доступній для її віку і можливості сприйняття, з урахуванням психофізіологічної зрілості та емоційного стану дитини.** **Батьки або інші законні представники мають право на медичну інформацію про свою малолітню дитину (підопічного) до досягнення нею чотирнадцятирічного віку.** **У разі якщо письмову поінформовану згоду на надання медичної допомоги малолітній дитині надає інша фізична особа відповідно до приписів цього Кодексу та/або іншого закону за відсутності батьків або інших законних представників, така особа має право на медичну інформацію про малолітню дитину.** **3. Право на медичну інформацію про особу, яку визнано недієздатною або обмежено дієздатною, має законний представник такої особи.** **Фізична особа, яку визнано недієздатною або обмежено дієздатною, має право на отримання медичної інформації у формі, доступній для її стану і можливості сприйняття.** **4. Фізична особа, її законний представник або інша уповноважена особа мають право на запит про отримання копії документів, що відображають медичну інформацію про фізичну особу, зокрема про стан її здоров'я, з дотриманням приписів частин п'ятої і шостої**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	цієї статті та принципу конфіденційності відомостей про третіх осіб. Фізичній особі або її законному представнику копії медичних документів надають безоплатно. **5. Якщо медична інформація про малолітню дитину може негативно вплинути на стан її здоров'я або стан здоров'я фізичних осіб, зазначених у частині другій цієї статті, або перешкоджати процесу надання медичної допомоги, медичні працівники мають право надати їй/їм неповну медичну інформацію, обмежити можливість ознайомлення її/їх з окремими медичними документами.** **6. Фізична особа з повною цивільною дієздатністю може письмово відмовитися від отримання медичної інформації про себе або призначити довірену особу для отримання такої інформації у визначеному обсязі.** **7. У разі смерті фізичної особи постмортальні особисті права мають особи, визначені частиною першою статті 325 цього Кодексу, зокрема, право бути присутніми під час дослідження причин смерті фізичної особи, на отримання на свій запит копій документів, що містять медичну інформацію про фізичну особу, з дотриманням принципу конфіденційності відомостей про третіх осіб, право на ознайомлення з висновком про причини смерті фізичної особи та право на оскарження такого висновку до суду.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 286. Право на таємницю про стан здоров'я 1. Фізична особа має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при її медичному обстеженні. 2. Забороняється вимагати та подавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз та методи лікування фізичної особи. 3. Фізична особа зобов'язана утримуватися від поширення інформації, зазначеної у частині першій цієї статті, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків або з інших джерел. 4. Фізична особа може бути зобов'язана до проходження медичного огляду у випадках, встановлених законодавством.	**Стаття 330. Право на медичну таємницю** **1. Фізична особа має право на медичну таємницю, зокрема на збереження в таємниці медичної інформації про себе та відомостей немедичного характеру, пов'язаних з наданням їй медичної та/або реабілітаційної допомоги, з її особистим, сімейним життям.** **2. Вимагати подання за місцем роботи або навчання інформації про фізичну особу, що становить медичну таємницю, заборонено.** **3. Фізична особа зобов'язана утримуватися від поширення медичної таємниці, що стала їй відома у зв'язку з виконанням професійних, службових обов'язків або з інших джерел.** **Обов'язок, визначений цією частиною, є безстроковим, якщо іншого не визначено законом.**
Стаття 287. Права фізичної особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я 1. Фізична особа, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я, має право на допуск до неї інших медичних працівників, членів сім'ї, опікуна, піклувальника, нотаріуса та адвоката. 2. Фізична особа, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я, має право на допуск	*Основні приписи редакційно перенесено до інших статей*

Чинна редакція	Запропонована редакція
до неї священнослужителя для відправлення богослужіння та релігійного обряду.	
Стаття відсутня	**Стаття 331. Право на професійну таємницю, таємницю договору, іншого правочину, конфіденційну інформацію та іншу інформацію з обмеженим доступом** **1. Фізична особа має право на професійну, зокрема банківську, адвокатську, нотаріальну, лікарську, комерційну, та іншу таємницю.** **2. Фізична особа має право визначити таємницю договору, іншого правочину або його окремого припису, якщо іншого не визначено законом.** **3. Фізична особа може визначити інформацію конфіденційною або в інший спосіб обмежити доступ до неї, якщо така інформація не є публічною відповідно до закону.** **4. Фізична особа, якій стала відома інформація, що становить професійну таємницю, таємницю договору, іншого правочину, конфіденційна, службова або інша інформація з обмеженим доступом у зв'язку з виконанням професійних обов'язків, зобов'язана утримуватися від її розголошення, крім випадків, якщо:** **1) фізична особа надала згоду на розголошення такої інформації;** **2) розкриття таємниці необхідне для захисту життя та здоров'я фізичної особи або інших людей;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3) потреба розкриття таємниці визначена законом або рішенням суду.
Стаття 303. Право на особисті папери 1. Особисті папери (документи, фотографії, щоденники, інші записи, особисті архівні матеріали тощо) фізичної особи є її власністю. 2. Ознайомлення з особистими паперами, їх використання, зокрема шляхом опублікування, допускаються лише за згодою фізичної особи, якій вони належать. 3. Якщо особисті папери фізичної особи стосуються особистого життя іншої особи, для їх використання, у тому числі шляхом опублікування, потрібна згода цієї особи. 4. У разі смерті фізичних осіб, визначених частинами другою і третьою цієї статті, особисті папери можуть бути використані, у тому числі шляхом опублікування, лише за згодою їхніх дітей, вдови (вдівця), а якщо їх немає, - батьків, братів та сестер.	**Стаття 332. Право на особисті нотатки** **1. Фізична особа має право на особисті нотатки (документи, записки, замітки, щоденники, особисті архівні матеріали, зображення, аудіо-, відеозаписи, листування в месенджерах, sms- та mms-повідомлення та інші нотатки в паперовій, електронній або іншій формі) і право на конфіденційність інформації, зазначеної в таких нотатках, якщо така інформація не має публічного характеру і не належить до інформації з обмеженим доступом згідно із законом.** **2. Фізична особа має право на використання інформації, зазначеної в особистих нотатках, які належать їй, може надавати дозвіл на ознайомлення з особистими нотатками та/або на використання інформації, зазначеної в них, якщо іншого не визначено законом.** **3. Поширення інформації, зазначеної в особистих нотатках, можливе лише за згодою фізичної особи, якій належать такі нотатки, якщо іншого не визначено законом.** **Для використання та/або поширення відомостей щодо особистого життя іншої фізичної особи потрібна згода такої особи, якщо іншого не визначено законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Фізична особа може надати згоду на використання її особистих нотаток та/або розпоряджатися своїми особистими нотатками, об'єктивованими у матеріальній формі, на власний розсуд. **Фізична особа може надати згоду на використання її особистих нотаток та/або розпоряджання її особистими нотатками в об'єктивованій формі, зокрема після її смерті.** **5. Фізична особа має право вільно ознайомлюватися і використовувати, зокрема у спосіб опублікування, будь-які особисті нотатки, передані до фондів бібліотек або архівів, з урахуванням особливостей здійснення постмортальних особистих прав, визначених статтею 325 цього Кодексу, якщо іншого не встановлено договором, на підставі якого такі нотатки були передані.** **6. Доступ до особистих нотаток фізичної особи можливий за рішенням суду у випадках, визначених законом, з метою запобігання кримінальному правопорушенню або з'ясування істини під час досудового розслідування у кримінальному провадженні, якщо неможливо одержати інформацію в інший спосіб.**
Стаття 304. Розпоряджання особистими паперами	*Основні приписи редакційно перенесено до інших статей*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Фізична особа, якій належать особисті папери, може усно або у письмовій формі розпорядитися ними, у тому числі і на випадок своєї смерті.	
Стаття 305. Право на ознайомлення з особистими паперами, які передані до фонду бібліотек або архівів 1. Фізична особа має право вільно ознайомлюватися і використовувати, зокрема шляхом опублікування, будь-які особисті папери, передані до фонду бібліотек або архівів, з додержанням прав фізичних осіб, визначених частинами третьою та четвертою статті 303 цього Кодексу, якщо інше не встановлено договором, на підставі якого були передані особисті папери.	*Основні приписи редакційно перенесено до інших статей*
Стаття 306. Право на таємницю кореспонденції 1. Фізична особа має право на таємницю листування, телеграм, телефонних розмов, телеграфних повідомлень та інших видів кореспонденції. Листи, телеграми тощо є власністю адресата. 2. Листи, телеграми та інші види кореспонденції можуть використовуватися, зокрема шляхом опублікування, лише за згодою особи, яка направила їх, та адресата. Якщо кореспонденція стосується особистого життя іншої фізичної особи, для її використання, зокрема шляхом опублікування, потрібна згода цієї особи.	**Стаття 333. Право на таємницю кореспонденції** **1. Фізична особа має право на таємницю поштової кореспонденції, посилок, інших видів поштових відправлень, телеграм, факсограм, електронних поштових повідомлень (e-mail), телефонних розмов та повідомлень, електронних текстових, голосових повідомлень, зображень, аудіо-, відеоспілкування в месенджерах, соціальних мережах, під час використання цифрових сервісів, а також інших видів особистих повідомлень, отриманих у спосіб електронних комунікацій.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. У разі смерті фізичної особи, яка направила кореспонденцію, і адресата використання кореспонденції, зокрема шляхом її опублікування, можливе лише за згодою фізичних осіб, визначених частиною четвертою статті 303 цього Кодексу. У разі смерті фізичної особи, яка направила кореспонденцію, і адресата, а також у разі смерті фізичних осіб, визначених частиною четвертою статті 303 цього Кодексу, кореспонденція, яка має наукову, художню, історичну цінність, може бути опублікована в порядку, встановленому законом. 4. Кореспонденція, яка стосується фізичної особи, може бути долучена до судової справи лише у разі, якщо в ній містяться докази, що мають значення для вирішення справи. Інформація, яка міститься в такій кореспонденції, не підлягає розголошенню. 5. Порушення таємниці кореспонденції може бути дозволено судом у випадках, встановлених законом, з метою запобігання кримінальному правопорушенню чи під час кримінального провадження, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо.	**2. Інформація, що надійшла до фізичної особи засобами поштового зв'язку, електронних комунікацій, радіочастотного спектра, належить лише такій особі, яка може використовувати отриману інформацію вільно, на власний розсуд, якщо іншого не визначено законом.** **Використання кореспонденції у спосіб опублікування можливе лише за згодою особи, яка направила таку кореспонденцію, та особи, яка її отримала, якщо іншого не визначено законом.** **Для використання кореспонденції щодо особистого, сімейного життя іншої фізичної особи, зокрема у спосіб опублікування, потрібна згода такої особи.** **3. У разі смерті адресата та фізичної особи, яка надіслала кореспонденцію, використання такої кореспонденції, зокрема у спосіб опублікування, можливе лише за згодою фізичних осіб, визначених частиною першою статті 325 цього Кодексу.** **У разі смерті адресата і фізичної особи, яка надіслала кореспонденцію, а також фізичних осіб, визначених частиною першою статті 325 цього Кодексу, кореспонденцію, яка має наукову, художню, історичну цінність, може бути опубліковано порядком, встановленим законом.** **4. Доступ до кореспонденції фізичної особи можливий за рішенням суду у випадках, встановлених законом, з**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	метою запобігання кримінальному правопорушенню або з'ясування істини під час розслідування у кримінальному провадженні, якщо неможливо одержати інформацію в інший спосіб.
Стаття 307. Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок 1. Фізична особа може бути знята на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку лише за її згодою. Згода особи на знімання її на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку припускається, якщо зйомки проводяться відкрито на вулиці, на зборах, конференціях, мітингах та інших заходах публічного характеру. 2. Фізична особа, яка погодилася на знімання її на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку, може вимагати припинення їх публічного показу в тій частині, яка стосується її особистого життя. Витрати, пов'язані з демонтажем виставки чи запису, відшкодовуються цією фізичною особою. 3. Знімання фізичної особи на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку, в тому числі таємне, без згоди особи може бути проведене лише у випадках, встановлених законом.	*Основні приписи редакційно перенесено до інших статей*
Стаття 308. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах 1. Фотографія, інші художні твори, на яких зображено фізичну особу, можуть бути публічно показані, відтворені,	*Основні приписи редакційно перенесено до інших статей*

Чинна редакція	Запропонована редакція
розповсюджені лише за згодою цієї особи, а в разі її смерті - за згодою осіб, визначених частиною четвертою статті 303 цього Кодексу. Згода, яку дала фізична особа, зображена на фотографії, іншому художньому творі, може бути після її смерті відкликана особами, визначеними частиною четвертою статті 303 цього Кодексу. Витрати особи, яка здійснювала публічний показ, відтворення чи розповсюдження фотографії, іншого художнього твору, відшкодовуються цими особами. 2. Якщо фізична особа позувала авторові за плату, фотографія, інший художній твір може бути публічно показаний, відтворений або розповсюджений без її згоди. Фізична особа, яка позувала авторові фотографії, іншого художнього твору за плату, а після її смерті - її діти та вдова (вдівець), батьки, брати та сестри можуть вимагати припинення публічного показу, відтворення чи розповсюдження фотографії, іншого художнього твору за умови відшкодування автору або іншій особі пов’язаних із цим збитків. 3. Фотографія може бути розповсюджена без дозволу фізичної особи, яка зображена на ній, якщо це викликано необхідністю захисту її інтересів або інтересів інших осіб.	
Параграф відсутній	**§3. Особисті права, що забезпечують особистий простір (приватність) фізичної особи**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 334. Право на особистий простір (приватність)** **1. Фізична особа має право на особистий простір (приватність).** **2. Фізична особа має право визначати свій особистий простір (приватність) і його межі порядком, у спосіб і в межах, які не суперечать закону, вільно, на власний розсуд, вирішувати, яким чином організовувати і здійснювати свою життєдіяльність у сфері сімейних, побутових, інтимних, інших особистих відносин, не пов'язаних з виконанням покладених на неї публічних функцій.** **3. Фізична особа вільно, на власний розсуд, визначає коло осіб, які можуть володіти інформацією про її особистий простір (приватність), а також обсяг та/або зміст такої інформації порядком, у спосіб і в межах, встановлених законом.** **4. Втручання в особистий простір (приватність) фізичної особи можливе лише за її згодою.** **Фізична особа вільно, на власний розсуд, визначає можливість або неможливість втручання сторонніх осіб в її особистий простір (приватність), а також межі і тривалість такого втручання.** **5. Фізична особа має право не розголошувати обставини свого особистого простору (приватності), а**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	також вимагати нерозголошення обставин від інших осіб, які володіють такою інформацією. **6. Підстави та порядок обмежування права на особистий простір (приватність) встановлюють Конституція України, цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття 311. Право на недоторканність житла 1. Житло фізичної особи є недоторканним. 2. Проникнення до житла чи до іншого володіння фізичної особи, проведення в ньому огляду чи обшуку може відбутися лише за вмотивованим рішенням суду.	**Стаття 335. Право на недоторканність житла** **1. Житло фізичної особи є недоторканним.** **2. Проникнення до житла або до іншого володіння фізичної особи, проведення в ньому огляду або обшуку можливе лише за вмотивованим рішенням суду.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. У невідкладних випадках, пов’язаних із рятуванням життя людей та майна або з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, законом може бути встановлено інший порядок проникнення до житла чи до іншого володіння фізичної особи, проведення в них огляду та обшуку. 4. Фізична особа не може бути виселена або іншим чином примусово позбавлена житла, крім випадків, встановлених законом.	**3. У невідкладних випадках, пов’язаних із рятуванням життя людей та майна або з безпосереднім переслідуванням осіб, яких підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення, законом може бути встановлено інший порядок проникнення до житла або до іншого володіння фізичної особи, проведення в ньому огляду або обшуку.** **4. Фізичну особу не може бути виселено або іншим чином примусово позбавлено житла, крім випадків, встановлених законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 336. Право на цифровий особистий простір (цифрову приватність)** **1. Фізична особа має право на цифровий особистий простір (цифрову приватність).** **2. Обробка даних щодо цифрового образу фізичної особи, її особистих цифрових нотаток, цифрової кореспонденції можлива лише за згодою такої фізичної особи та з дотриманням вимог закону.** **3. Фізична особа має право на цифровий особистий простір (цифрову приватність) своїх метаданих, історії інтернет-активності, зокрема пошукових запитів, відвіданих веб-ресурсів, інформації про використання цифрових застосунків та сервісів, даних геолокації, даних, згенерованих пристроями, системами штучного інтелекту у зв’язку з використанням особою цифрових**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	сервісів, інших цифрових даних, що в сукупності відображають особисте, сімейне життя фізичної особи у цифровому середовищі. **4. Фізична особа має право на захист свого цифрового особистого простору (цифрової приватності) від протиправного доступу, копіювання, видалення або використання даних свого цифрового образу, кібератак, фішингу, несанкціонованого стеження, шкідливого програмного забезпечення, інших кіберзагроз, зокрема через застосування засобів антивірусного програмного забезпечення, шифрування, інструментів кібергігієни та інших засобів кіберзахисту.** **5. Підстави та порядок обмежування права фізичної особи на цифровий особистий простір (цифрову приватність) визначають Конституція України, цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 337. Право на інформаційний спокій** **1. Фізична особа, яка виконує роботи, надає послуги, безвідносно до підстав залучення до праці, служби або виконання договірних зобов'язань, має право на інформаційний спокій поза робочим часом або часом, визначеним договором, що включає можливість фізичної особи переривати будь-який зв'язок, зокрема не відповідати на телефонні дзвінки, повідомлення, електронні листи тощо.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Здійснення фізичною особою права на інформаційний спокій не може бути підставою для притягнення її до юридичної відповідальності або настання для неї будь-яких інших негативних наслідків. **3. Обмежування права фізичної особи на інформаційний спокій можливе лише у виняткових випадках, визначених цим Кодексом та/або іншим законом, у разі загрози національній безпеці, необхідності забезпечення громадського порядку, охорони здоров'я населення, запобігання надзвичайним, аварійним ситуаціям, а також у разі завдання шкоди життю та/або здоров'ю інших осіб або у випадках, визначених договором.**
Параграф відсутній	**§4. Особисті права, що забезпечують свободу соціального буття фізичної особи**
Стаття 309. Право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості 1. Фізична особа має право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. 2. Фізична особа має право на вільний вибір сфер, змісту та форм (способів, прийомів) творчості. Цензура процесу творчості та результатів творчої діяльності не допускається.	**Стаття 338. Право на свободу творчості** **1. Фізична особа має право на свободу літературної, художньої, наукової, технічної або іншої творчості.** **2. Фізична особа має право на вільний вибір сфер, змісту та форм (способів, прийомів) творчості.** **Цензура процесу творчості та результатів творчої діяльності заборонена.** **3. Фізична особа, яка в результаті творчої діяльності створила об'єкт права інтелектуальної власності, має**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	особисті права, визначені книгою четвертою цього Кодексу та/або іншим законом.
Стаття 310. Право на місце проживання 1. Фізична особа має право на місце проживання. 2. Фізична особа має право на вільний вибір місця проживання та його зміну, крім випадків, встановлених законом.	**Стаття 339. Право на осідок (місце проживання)** **1. Фізична особа має право на осідок (місце проживання).** **2. Фізична особа має право на вільний вибір осідку (місця проживання) та його зміну, крім випадків, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття 312. Право на вибір роду занять 1. Фізична особа має право на вибір та зміну роду занять. 2. Фізичній особі може бути заборонено виконувати певну роботу або обіймати певні посади у випадках і в порядку, встановлених законом. 3. Використання примусової праці забороняється. Не вважаються примусовою працею військова або альтернативна (невійськова) служба, робота чи служба, яка виконується особою за вироком чи іншими рішеннями суду, а також робота чи служба відповідно до законів про воєнний і про надзвичайний стан.	**Стаття 340. Право на свободу вибору роду діяльності** **1. Фізична особа має право вільно обирати та змінювати рід своєї діяльності.** **2. Обмежування права щодо вільного вибору і зміни роду діяльності фізичної особи або вимогу отримання спеціального дозволу для здійснення такої діяльності може бути встановлено законом.** **Фізичній особі може бути заборонено виконувати певну роботу або обіймати певні посади у випадках і порядком, встановлених законом.** **3. Використання примусової праці заборонено.** **Примусовою працею не вважають військову або альтернативну (невійськову) службу, роботу або службу, що її виконує особа за вироком суду або за іншим рішенням суду, а також роботу або службу у період дії**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	правового режиму воєнного або надзвичайного стану відповідно до закону.
Стаття 313. Право на свободу пересування 1. Фізична особа має право на свободу пересування. 2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право на вільне самостійне пересування по території України і на вибір місця перебування. Фізична особа, яка не досягла чотирнадцяти років, має право пересуватися по території України лише за згодою батьків (усиновлювачів), опікунів та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, які уповноважені ними. 3. Фізична особа, яка є громадянином України, має право на безперешкодне повернення в Україну. Фізична особа, яка досягла шістнадцяти років, має право на вільний самостійний виїзд за межі України. Фізична особа, яка не досягла шістнадцяти років, має право на виїзд за межі України лише за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальників та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, які уповноважені ними, крім випадків, передбачених законом. 4. Фізична особа може бути обмежена у здійсненні права на пересування лише у випадках, встановлених законом. 5. Фізична особа не може бути видворена з обраного нею місця перебування, доступ до якого не заборонений законом.	**Стаття 341. Право на свободу пересування** **1. Фізична особа має право на свободу пересування.** **2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцятирічного віку, має право на вільне самостійне пересування по території України і на вибір місця перебування.** **Фізична особа, яка не досягла чотирнадцятирічного віку, має право пересуватися по території України лише за згодою батьків, опікунів або інших законних представників та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, яких вони уповноважили на це.** **3. Фізична особа, яка є громадянином України, має право на безперешкодне повернення в Україну.** **Фізична особа, яка досягла шістнадцятирічного віку, має право на вільний самостійний виїзд за межі України.** **Фізична особа, яка не досягла шістнадцятирічного віку, має право на виїзд за межі України лише за згодою батьків, піклувальників або інших законних представників та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, яких вони уповноважили на це, крім випадків, визначених законом.** **4. Фізичну особу може бути обмежено у здійсненні права на свободу пересування лише у випадках, визначених законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
6. Законом можуть бути встановлені особливі правила доступу на окремі території, якщо цього потребують інтереси державної безпеки, охорони громадського порядку, життя та здоров'я людей.	**5. Фізичну особу не може бути видворено з обраного нею місця перебування, доступ до якого не заборонено законом.** **6. Законом можуть бути встановлені особливі правила доступу до окремих територій, якщо цього потребують інтереси державної безпеки, охорони громадського порядку, життя та здоров'я людей.**
Стаття 314. Право на свободу об'єднання 1. Фізичні особи мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації. 2. Належність чи неналежність фізичної особи до політичної партії або громадської організації не є підставою для обмеження її прав, надання їй пільг чи переваг.	**Стаття 342. Право на свободу об'єднання** **1. Фізичні особи мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські об'єднання.** **2. Належність або неналежність фізичної особи до політичної партії або громадського об'єднання не є підставою для обмеження її прав, надання їй пільг або переваг.**
Стаття 315. Право на мирні зібрання 1. Фізичні особи мають право вільно збиратися на мирні збори, конференції, засідання, фестивалі тощо. 2. Обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання може встановлюватися судом відповідно до закону.	**Стаття 343. Право на мирні зібрання** **1. Фізичні особи мають право вільно сходитися на мирні збори, мітинги, походи, демонстрації, конференції, засідання, фестивалі тощо.** **2. Обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання може встановлювати суд відповідно до закону.**
Глава відсутня	**Глава 20. Особисті права юридичної особи**
Стаття відсутня	**Стаття 344. Право юридичної особи на найменування**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Юридична особа має право на найменування, що визначає її вирізняльність та самобутність у цивільному обороті. Вимоги до найменування юридичної особи визначають цей Кодекс та/або інший закон. **2. Юридична особа має право використовувати своє найменування у всіх сферах своєї діяльності, крім випадків, визначених законом.** **3. Використання найменування юридичної особи іншими особами можливе лише за її згодою. Згоду на комерційне використання найменування юридичної особи надають письмово.** **Використання найменування юридичної особи без згоди можливе лише у випадках, визначених Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом, а також в інформаційних, наукових або освітніх цілях, за умови що це не вводить в оману.** **Юридична особа, найменування якої незаконно використовують інші особи, має право вимагати припинення такого використання.** **4. Юридична особа має право на зміну свого найменування порядком, визначеним законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 345. Право юридичної особи на цифровий образ** **1. Юридична особа має право на власний цифровий образ, що охоплює будь-які форми її представлення в**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	цифровому середовищі: облікові записи, акаунти, персональні сторінки, цифрові профілі, зокрема в соціальних мережах, системах електронного урядування, а також електронні підписи, печатки та інші форми індивідуалізації в цифровому середовищі. **2. Юридична особа має право на вільне створення та/або використання, надання дозволу на створення та/або використання свого цифрового образу, крім випадків, визначених законом. Юридична особа має право вимагати виправлення, обмеження поширення або видалення недостовірної інформації щодо її цифрового образу.** **3. Юридична особа має право на вільний, безпечний та недискримінаційний доступ до свого цифрового образу. Обмеження доступу до цифрового образу юридичної особи можливе лише на підставах і порядком, визначених законом або договором.**
Стаття відсутня	**Стаття 346. Право юридичної особи на символіку** **1. Юридична особа має право на власну символіку, зокрема логотип, герб, прапор, корпоративні кольори, гімн, девіз або інші елементи корпоративної ідентичності.** **Символіка юридичної особи не може включати символіку, виготовлення, поширення, а також публічне використання якої в Україні заборонено законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Використання символіки юридичної особи можливе лише за її згодою. Згоду на комерційне використання символіки юридичної особи надають письмово. **Використання символіки юридичної особи без згоди можливе лише у випадках, визначених Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом, а також в інформаційних, наукових або освітніх цілях, за умови що це не вводить в оману.** **Символіку юридичної особи може бути зареєстровано як торговельну марку або як частину торговельної марки чи іншого об'єкта права інтелектуальної власності відповідно до законодавства.** **3. Юридична особа, символіку якої протиправно використовує інша особа, має право вимагати припинення такого використання.**
Стаття відсутня	**Стаття 347. Право держави Україна на державні символи** **1. Держава Україна як суб'єкт приватних відносин має право на державні символи України – Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України.** **2. Опис державних символів України та порядок їх використання встановлюють Конституція та закони України.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Державні символи України у приватних відносинах використовують лише із забезпеченням шанобливого ставлення до них. **Держава Україна має вимагати припинення протиправного або нешанобливого використання державних символів у приватних відносинах.**
Стаття відсутня	**Стаття 348. Право Автономної Республіки Крим, територіальної громади на символіку** **1. Автономна Республіка Крим, територіальна громада як суб'єкти приватних відносин мають право на власну символіку (герб, прапор тощо), що відображає їхні історичні, культурні, соціально-економічні та інші місцеві особливості і традиції.** **Символіка Автономної Республіки Крим, територіальної громади не може включати символіку, виготовлення, поширення, а також публічне використання якої в Україні заборонено законом.** **2. Зміст, опис та порядок використання символіки Автономної Республіки Крим, територіальної громади визначає закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 349. Право юридичної особи на репутацію** **1. Юридична особа має право на репутацію.** **2. Юридична особа має право формувати, змінювати та/або використовувати свою репутацію в різних сферах**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	своєї діяльності у спосіб, що не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншим законам, доброзвичайності. **3. Інформацію щодо репутації юридичної особи поширюють у спосіб, що не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності.** **4. Юридична особа має право на звернення до суду з позовом про захист своєї репутації, відшкодування шкоди.**
Стаття відсутня	**Стаття 350. Право юридичної особи на інформацію** **1. Юридична особа має право на інформацію про себе та/або свою діяльність.** **2. Юридична особа може вимагати надання їй повної, достовірної та актуальної інформації про себе та/або свою діяльність.** **3. Обробка інформації про юридичну особу можлива лише за її згодою, крім інформації, яка відповідно до закону є відкритою, та в інших випадках, визначених законом для забезпечення національної безпеки, громадського порядку, запобігання заворушенням або кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, захисту репутації або прав інших людей, запобігання розголошенню конфіденційної інформації,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	забезпечення підтримання авторитету і неупередженості правосуддя. **4. Юридична особа має право на ознайомлення в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування з інформацією про себе, що не є державною або іншою таємницею, що її охороняє закон.** **Юридична особа має право вимагати забезпечення внесення повної, достовірної та актуальної інформації про себе до публічних електронних реєстрів.** **Юридична особа має право бути поінформованою про кожний випадок запиту на отримання інформації про неї з публічних електронних реєстрів іншими особами, крім випадків, визначених законом.** **5. Юридична особа має право на створення, ведення, використання, поширення та збереження архівних матеріалів, інформації про історію створення та діяльність такої особи. Використання архівних матеріалів юридичної особи без її згоди заборонено, крім випадків, визначених законом, з метою забезпечення суспільного інтересу, творчої діяльності, історичних досліджень.**
Стаття відсутня	**Стаття 351. Право юридичної особи на професійну таємницю, таємницю договору, іншого правочину,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	конфіденційну та іншу інформацію з обмеженим доступом **1. Юридична особа має право на професійну, зокрема банківську, адвокатську, нотаріальну, комерційну, службову, та іншу таємницю.** **2. Юридична особа має право визначати таємницю договору, іншого правочину або їхніх окремих умов, якщо іншого не визначено законом.** **3. Юридична особа може встановлювати конфіденційний та інший обмежений режим доступу до інформації за родом своєї діяльності, що не є публічною, якщо іншого не визначено законом.** **4. Особа, якій стала відома професійна таємниця юридичної особи, таємниця договору, іншого правочину, конфіденційна та інша інформація з обмеженим доступом у зв'язку з виконанням професійних обов'язків, зобов'язана утримуватися від її розголошення, крім випадків, якщо:** **1) юридична особа надала згоду на розголошення такої інформації;** **2) розкриття таємниці необхідне для захисту життя та здоров'я людини;** **3) розкриття таємниці визначено законом або рішенням суду.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 352. Право юридичної особи на таємницю кореспонденції** **1. Юридична особа має право на таємницю поштової кореспонденції, посилок, інших видів поштових відправлень, телеграм, факсограм, електронних поштових повідомлень (e-mail), телефонних розмов та повідомлень, електронних текстових, голосових повідомлень, зображень, аудіо-, відеоспілкування в месенджерах, соціальних мережах, під час використання цифрових сервісів, а також інших видів особистих повідомлень, отриманих у спосіб електронних комунікацій.** **2. Інформація, що надійшла до юридичної особи засобами поштового зв'язку, електронних комунікацій, радіочастотного спектра, належить лише такій особі, яка може використовувати отриману інформацію вільно, на власний розсуд, якщо іншого не визначено законом.** **Використання кореспонденції у спосіб опублікування можливе лише за згодою особи, яка направила таку кореспонденцію, та особи, яка її отримала, якщо іншого не визначено законом.** **Для використання кореспонденції щодо особистого, сімейного життя фізичної особи, зокрема у спосіб її опублікування, потрібна згода такої особи.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Доступ до кореспонденції юридичної особи можливий за рішенням суду у випадках, встановлених законом, з метою запобігання кримінальному правопорушенню або з'ясування істини під час досудового розслідування у кримінальному провадженні, якщо неможливо одержати інформацію в інший спосіб.
Стаття відсутня	**Стаття 353. Право юридичної особи на цифровий особистий простір (цифрову приватність)** **1. Юридична особа має право на цифровий особистий простір (цифрову приватність).** **2. Обробка даних щодо цифрового образу юридичної особи можлива лише за її згодою та з дотриманням вимог закону.** **3. Юридична особа має право на цифровий особистий простір (цифрову приватність) своїх метаданих, історії інтернет-активності, зокрема пошукових запитів, відвіданих веб-ресурсів, інформації про використання цифрових застосунків та сервісів, даних, згенерованих пристроями, системами штучного інтелекту у зв'язку з використанням юридичною особою цифрових сервісів, інших цифрових даних, що в сукупності відображають особистий простір (цифрову приватність) юридичної особи у цифровому середовищі.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Юридична особа має право на захист свого цифрового особистого простору (цифрової приватності) від неправомірного доступу, копіювання, видалення або використання даних свого цифрового образу, кібератак, фішингу, несанкціонованого стеження, шкідливого програмного забезпечення, інших кіберзагроз, зокрема через застосування засобів антивірусного програмного забезпечення, шифрування, інструментів кібергігієни та інших засобів кіберзахисту. **5. Підстави та порядок обмежування права юридичної особи на цифровий особистий простір (цифрову приватність) визначають цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 354. Право юридичної особи на осідок (місцезнаходження)** **1. Юридична особа має право на осідок (місцезнаходження).** **2. Юридична особа має право на вільний вибір осідку (місцезнаходження) та його зміну, крім випадків, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом.**
КНИГА ТРЕТЯ ПРАВО ВЛАСНОСТІ ТА ІНШІ РЕЧОВІ ПРАВА	**КНИГА ТРЕТЯ** **ПРАВО РЕЧОВЕ**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Розділ I. ПРАВО ВЛАСНОСТІ	**Розділ VI. ЗАГАЛЬНІ ПРИПИСИ ПРО РЕЧОВІ ПРАВА** *Приписи розділу "Право власності" перенесено до нового розділу VII "Право власності"*
Глава відсутня	**Глава 21. Підвалини речових прав**
Параграф відсутній	**§ 1. Поняття, види та засади речових прав**
Стаття відсутня	**Стаття 355. Поняття речових прав** **1. Речовим визнається право (jus in rem), яке дозволяє особі панувати над річчю, зокрема здійснювати безпосередній вплив на неї без сприяння інших осіб.**
Стаття відсутня	**Стаття 356. Види речових прав** **1. Речовими правами є:** **1) право власності;** **2) обмежені речові права, що їх встановлюють на річ, яку має або матиме в майбутньому власник.** **2. Види речових прав, а також речових прав, що підлягають державній реєстрації, встановлюють цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 357. Засадничі приписи речових прав**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Речове право обтяжує річ і слідує за нею, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом. **2. Речові права встановлюють щодо окремих речей і припиняють з моменту знищення речі або припинення її існування як об'єкта цивільних прав, якщо іншого не встановлено цим Кодексом.** **3. Речові права є безстроковими, якщо іншого не встановлено цим Кодексом.** **4. Втрата володіння річчю не припиняє речового права на неї.** **5. Перехід права власності на річ не припиняє інших речових прав на неї, якщо іншого не встановлено законом або договором.** **6. Речове право підлягає захисту від його порушення будь-якою особою.**
Стаття відсутня	**Стаття 358. Об'єкти речових прав** **1. Об'єктами речових прав є:** **1) речі, визначені індивідуальними або родовими ознаками, якщо іншого не визначено цим Кодексом або не випливає із суті речі;** **2) майнові права як безтілесні речі, якщо такі права визначені як речові цим Кодексом або законом.** **2. Коло речей окремих видів речових прав може бути обмежено цим Кодексом та/або іншим законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Об’єкти речових прав мають відповідати цьому Кодексу та/або іншому закону щодо їх індивідуалізації (ідентифікації).
Стаття відсутня	**Стаття 359. Суб’єкти речових прав** **1. Суб’єктами речових прав є особи. У випадках, встановлених цим Кодексом, суб’єктами речових прав можуть бути інші суб’єкти приватних відносин.**
Стаття відсутня	**Стаття 360. Посідачі речей** **1. Посідачами речей, тобто особами, які фактично контролюють речі, можуть бути суб’єкти речових прав, а також особи, які таких прав не мають, але посідають речі на відмінному від речового права юридичному титулі або без юридичного титулу.**
Стаття відсутня	**Стаття 361. Виникнення та припинення речових прав** **1. Речові права виникають та їх припиняють з підстав, визначених статтею 11 цього Кодексу, та порядком, встановленим цим Кодексом та/або іншим законом щодо окремих видів речових прав.** **2. Речові права на нерухомі речі виникають з моменту державної реєстрації відповідно до закону, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.** **3. Умови правочину, що визначають виникнення, перехід, зміну, припинення речового права, яке підлягає**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	державній реєстрації, є чинними у відносинах між сторонами з моменту вчинення такого правочину, якщо іншого не встановлено законом, а для третіх осіб – з моменту державної реєстрації відповідного речового права, його переходу, зміни, припинення. **4. У разі переходу зареєстрованого в публічному електронному реєстрі речового права від одного суб'єкта до іншого державній реєстрації підлягає одночасно виникнення цього права в одного суб'єкта та припинення цього права в іншого суб'єкта.**
Параграф відсутній	**§ 2. Здійснення та захист речових прав**
Стаття відсутня	**Стаття 362. Загальні приписи щодо здійснення речових прав** **1. Речові права здійснюють відповідно до цього Кодексу та інших джерел приватного права.** **2. Зміна встановлених приписів щодо здійснення речових прав за домовленістю сторін допустима у випадках, встановлених цим Кодексом та іншими джерелами приватного права.** **3. Речові права, які не мають переваги одне перед одним (виникли або зареєстровані одночасно, не мають забезпечення тощо), здійснюють за принципом рівного задоволення вимог суб'єктів цих речових прав.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 363. Соціальна функція речових прав** **1. Речове право зобов'язує.** **2. Здійснюючи речове право, його суб'єкт має дбати про національну безпеку держави, охорону довкілля та/або культурної спадщини.**
Стаття відсутня	**Стаття 364. Добросусідство** **1. Суб'єкт речового права реалізує свої повноваження з дотриманням приписів цього Кодексу та інших джерел приватного права щодо добросусідства.** **2. Добросусідство – це правовідносини між володільцями сусіднього нерухомого майна на засадах взаємної поваги і припустимого негативного впливу.** **3. Володільці сусідніх земельних ділянок, іншого сусіднього нерухомого майна несуть обов'язок діяти на засадах взаємної поваги, мають сприймати припустимий негативний вплив на своє майно (незначні пошкодження, нависання, посягання на плоди, надбудова тощо), а також діяти обачливо та дбайливо задля уникнення неприпустимого негативного впливу.** **4. Сусідніми вважають земельні ділянки або інше нерухоме майно, здійснення прав щодо яких може справляти взаємний вплив.** **5. Володілець сусідньої земельної ділянки, іншого нерухомого майна після письмового або усного повідомлення зобов'язаний надати сусідові доступ до**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	майна, якщо це необхідно для утримання сусідського майна. Якщо внаслідок такого доступу сусід, який його надав, зазнав шкоди, він має право на її відшкодування і на відновлення речі в первісному стані. **6. Інші приписи щодо добросусідства визначають земельне, житлове, будівельне, водне, санітарне законодавство та інші джерела приватного права.**
Стаття відсутня	**Стаття 365. Способи захисту речових прав** **1. Речові права підлягають захисту способами, встановленими цим Кодексом, зокрема у спосіб:** **1) витребування речі з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов);** **2) усунення перешкод у здійсненні речового права, не пов'язаних із позбавленням володіння річчю (негаторний позов);** **3) визнання речового права.** **2. Особа, яка звертається за захистом речового права, повинна довести наявність у неї речового права та факт його порушення, невизнання, оспорювання.**
Стаття відсутня	**Стаття 366. Витребування речі з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов)** **1. Суб'єкт речового права може витребувати річ від особи, яка незаконно, без відповідної юридичної підстави, заволоділа нею (віндикаційний позов).**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Власник також має право витребувати річ із чужого незаконного володіння на користь суб'єкта обмеженого речового права, який має повноваження володіння. **3. Власник не має права витребувати річ із володіння суб'єкта обмеженого речового права на цю річ, якщо іншого не встановлено цим Кодексом.**
Стаття відсутня	**Стаття 367. Витребування речі від добросовісного набувача** **1. Якщо річ на оплатних засадах набута в особи, яка не мала права її відчужувати, про що набувач не знав і не міг знати (добросовісний набувач), суб'єкт речового титулу має право витребувати її від набувача у разі, якщо річ:** **1) була загублена суб'єктом або особою, якій передано річ;** **2) була викрадена у суб'єкта або особи, якій передано річ, або вибула з їхнього володіння всупереч їхній волі.** **2. Річ не може бути витребувана від добросовісного набувача, якщо вона перейшла до нього порядком, встановленим для:** **1) виконання рішення суду;** **2) приватизації державного або комунального майна.** **3. Якщо річ набута безоплатно в особи, яка не мала права її відчужувати, суб'єкт речового права може**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	витребувати її від добросовісного набувача у всіх випадках. **4. Гроші та цінні папери на пред'явника (крім колекційних монет та купюр) не можуть бути витребувані від добросовісного набувача, навіть якщо вони вибули з володіння суб'єкта речового права або особи, якій вони були передані у володіння, всупереч їхній волі.**
Стаття відсутня	**Стаття 368. Розрахунки при витребуванні речі з чужого незаконного володіння** **1. У разі витребування речі з чужого незаконного володіння суб'єкт речового права може також вимагати:** **1) від особи, яка знала або мала знати, що його володіння незаконне (недобросовісний набувач), – передання або відшкодування всіх доходів, які ця особа одержала або могла одержати за весь час володіння;** **2) від добросовісного набувача – передання або відшкодування всіх доходів, які він одержав або міг одержати з моменту, коли дізнався або міг дізнатися про неправомірність володіння або отримав повідомлення про пред'явлення до нього віндикаційного позову.** **2. Добросовісний або недобросовісний набувач має право вимагати від суб'єкта речового права відшкодування здійснених необхідних витрат на річ за час добросовісного або недобросовісного володіння.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Добросовісний набувач має право залишити собі здійснені ним поліпшення речі, якщо вони можуть бути відокремлені від неї без завдання їй шкоди. Якщо поліпшення не можуть бути відокремлені від речі, добросовісний набувач має право на відшкодування здійснених витрат у сумі, на яку збільшилася її вартість. **4. Суд одночасно із задоволенням позову органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування або прокурора про витребування нерухомої речі від добросовісного набувача на користь держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади вирішує питання про здійснення державою, Автономною Республікою Крим, територіальною громадою компенсації вартості такої речі добросовісному набувачеві.** **Суд ухвалює рішення про витребування нерухомої речі від добросовісного набувача на користь держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, за умови попереднього внесення органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування або прокурором вартості такої речі на депозитний рахунок суду. Перерахування грошових коштів як компенсації вартості нерухомої речі з депозитного рахунку суду здійснюють без пред'явлення добросовісним набувачем**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	окремого позову до держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади. **Держава, Автономна Республіка Крим, територіальна громада, яка на підставі рішення суду компенсувала добросовісному набувачеві вартість речі, набуває право вимоги про стягнення виплачених грошових коштів як компенсації вартості речі до особи, з вини якої така річ незаконно вибула з володіння власника. Порядок компенсації, встановлений цією частиною, не застосовують до об'єктів приватизації, визначених Законом України "Про приватизацію державного житлового фонду".** **Для цілей цієї статті під вартістю речі розуміють вартість майна, оцінку (експертно-грошову оцінку земельної ділянки) якого здійснено порядком, визначеним законом, чинним на дату подання позовної заяви.**
Стаття відсутня	**Стаття 369. Усунення перешкод у здійсненні речового права, не пов'язаних із позбавленням володіння річчю (негаторний позов)** **1. Суб'єкт речового права може вимагати усунення перешкод у здійсненні ним його права, не пов'язаних із позбавленням володіння річчю (негаторний позов).** **2. Суб'єкт речового права може вимагати відшкодування завданих збитків. Вимога про**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відшкодування збитків може бути пред'явлена також у разі, якщо не пред'явлена вимога про усунення перешкод, зокрема припинення порушення, або якщо виконати таку вимогу неможливо. **3. Правовий акт органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, що не відповідає закону та порушує речове право особи, за позовом такої особи суд визнає протиправним і нечинним.** **Якщо речове право особи порушено внаслідок ухвалення правового акта органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування, вона має право вимагати відновлення становища, що існувало до видання такого акта. У разі неможливості відновлення становища, що існувало до видання такого акта, особа має право на відшкодування майнової шкоди та компенсацію моральної шкоди.** **4. Суб'єкт речового права може вимагати усунення перешкод у здійсненні його прав через заборону можливого втручання у майбутньому, заборону існуючого втручання, а також усунення наслідків втручання.** **5. Власник майна має право пред'являти негаторні позови до суб'єктів обмежених речових прав, якщо вони**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	під час здійснення своїх прав виходять за межі своїх повноважень. **6. У разі порушення обмеженого речового права його суб'єкт має право пред'являти негаторні позови до власника або до інших суб'єктів речового права.** **7. Набувач за договором, на підставі якого має виникнути речове право, має право пред'явити негаторний позов до власника або до іншого суб'єкта обмеженого речового права, якщо дії таких осіб погіршують умови, на яких має виникнути речове право такого набувача.** **8. Негаторний позов не може бути подано, якщо наявні підстави для подання віндикаційного позову.**
Стаття відсутня	**Стаття 370. Визнання речового права** **1. Суб'єкт речового права може пред'явити позов про визнання його речового права, якщо це право оспорює або не визнає інша особа, а також за необхідності усунення будь-якої іншої юридичної невизначеності щодо цього речового права.** **2. Відповідачем за позовом про визнання речового права є особа, права якої можуть бути пов'язані з речовим правом позивача.** **3. Позов про визнання речового права не може бути подано, якщо наявні підстави для подання віндикаційного позову.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 371. Захист посідання** **1. Захист посідання здійснюють за приписами розділу IX цього Кодексу.**
Глава відсутня	**Глава 22. Речі**
Параграф відсутній	**§ 1. Класифікація речей**
Стаття відсутня	**Стаття 372. Тілесні і безтілесні речі** **1. Тілесні речі – це речі, що мають матеріальну (фізичну) сутність.** **2. Безтілесні речі – це явища (феномени), що не мають матеріальної (фізичної) сутності, але можуть бути об'єктом цивільних прав та цивільних обов'язків, можуть перебувати у цивільному обороті.**
Стаття відсутня	**Стаття 373. Нерухомі і рухомі речі** **1. Річ може бути нерухомою або рухомою.** **До нерухомих речей (нерухоме майно) належать земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення, зокрема будівлі, споруди, об'єкти незавершеного будівництва.** **До нерухомих речей належать житлові та нежитлові приміщення, а також призначені для розміщення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	транспортних засобів частини будівель або споруд (машиномісця). **До нерухомих речей можуть належати й інші речі, встановлені цим Кодексом та/або іншим законом.** **Юридичний режим нерухомої речі може бути поширений законом на повітряні та морські судна, судна внутрішнього плавання, космічні об'єкти, а також на інші речі, права на які підлягають державній реєстрації.** **2. До рухомих речей належать речі, які можна вільно переміщувати у просторі і які не належать до нерухомих речей. Реєстрації прав на рухомі речі не вимагають, крім випадків, встановлених законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 374. Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно** **1. Право власності та обмежені речові права на нерухомі речі, обтяження цих прав, їх виникнення, перехід і припинення підлягають державній реєстрації.** **2. Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно є публічною. Інформацію про реєстрацію та зареєстровані права надають порядком, визначеним законом.** **3. Відмова у державній реєстрації речового права на нерухоме майно, ухилення від державної реєстрації, відмова від надання інформації про державну реєстрацію можуть бути оскаржені до суду.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Порядок проведення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та підстави відмови в державній реєстрації встановлює закон.
Стаття відсутня	**Стаття 375. Речі подільні та неподільні** **1. Подільною є річ, яку можна поділити без зміни її цільового призначення.** **2. Неподільною є річ, яку не можна поділити без втрати її цільового призначення.** **3. Заміна одних складників неподільної речі іншими складниками не тягне за собою виникнення іншої речі, якщо при цьому збережені і наявні істотні властивості речі.** **4. Стягнення може бути звернено на неподільну річ лише в цілому, якщо законом або рішенням суду не встановлена можливість виділення з речі її складника, зокрема з метою продажу його окремо.** **5. Відносини щодо часток у праві власності на неподільну річ регулюють приписи статті 463 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 376. Речі, визначені індивідуальними або родовими ознаками** **1. Річ є визначеною індивідуальними ознаками, якщо вона наділена лише їй властивими ознаками, що вирізняють її з-поміж інших однорідних речей,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	індивідуалізуючи її. Річ, визначена індивідуальними ознаками, є незамінною. **2. Річ є визначеною родовими ознаками, якщо вона має ознаки, властиві усім речам того самого роду, які вимірюють числом, вагою, мірою. Річ, визначена лише родовими ознаками, є замінною.**
Стаття відсутня	**Стаття 377. Речі споживні та неспоживні** **1. Споживною є річ, яка внаслідок одноразового її використання є знищеною або припиняє існування у первісному вигляді.** **2. Неспоживною є річ, призначена для неодноразового використання, яка зберігає при цьому свій первісний вигляд протягом тривалого часу.**
Стаття відсутня	**Стаття 378. Головна річ і приналежність** **1. Річ, призначена для обслуговування іншої (головної) речі і пов'язана з нею спільним призначенням, є її приналежністю.** **2. Приналежність слідує за головною річчю, якщо іншого не встановлено договором або законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 379. Складники речі** **1. Складником речі є все те, що не може бути відокремлено від речі без її пошкодження або істотного знецінення.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Під час переходу права на річ її складники не підлягають відокремленню.
Стаття відсутня	**Стаття 380. Складні речі** **1. Якщо кілька речей утворюють єдине ціле, що дає змогу використовувати його за призначенням, вони є однією річчю (складна річ).** **2. Правочин, вчинений щодо складної речі, поширюють на всі її складники, якщо іншого не встановлено законом або договором.**
Стаття відсутня	**Стаття 381. Продукція, плоди та доходи** **1. Продукцією, плодами та доходами є все те, що виробляють, добувають, одержують з речі, або це приносить річ.** **2. Продукція, плоди та доходи належать власникові речі, якщо іншого не встановлено договором або законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 382. Публічні та приватні речі** **1. Публічною є річ, яка відповідно до Конституції України, цього Кодексу та/або іншого закону належить до публічної сфери у зв'язку з її призначенням для загального користування, забезпечення здійснення публічних функцій або охорони публічного інтересу.** **2. Приватною є річ, яка не є публічною.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Підстави та порядок віднесення речей до публічних, зміни їх належності до публічної сфери, а також особливості юридичного режиму окремих видів публічних речей визначають Конституція України, цей Кодекс та/або інший закон. **4. Якщо іншого не встановлено законом, публічні речі не можуть бути відчужені, на них не може бути звернено стягнення, їх юридичний режим не може бути змінений інакше як на підставі закону.**
Стаття відсутня	**Стаття 383. Рухомі та нерухомі культурні цінності** **1. Рухомими та нерухомими культурними цінностями визнають речі, які згідно із законом належать до рухомих і нерухомих об'єктів культурної спадщини, а також речі, які віднесені правом, що підлягає застосуванню, до юридичного режиму відповідної речі згідно з приписами книги восьмої цього Кодексу.** **2. Рухомі та нерухомі культурні цінності, що належать державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, відносять до їхніх публічних речей.** **3. Юридичний режим рухомих і нерухомих культурних цінностей, а також умови та межі здійснення права власності на них визначають міжнародний договір, однією із сторін якого є держава Україна, цей Кодекс та/або інший закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 384. Бізнес як єдиний майновий комплекс** **1. Бізнес є єдиним майновим комплексом, що його використовують для провадження підприємницької діяльності.** **2. До складу бізнесу входять усі види майна, призначені для його функціонування, як-от: земельні ділянки, будівлі, споруди, устаткування, інвентар, сировина, продукція, право вимоги, борги, а також право на торговельну марку або інше позначення та інші права, якщо іншого не визначено договором або законом.** **3. Бізнес або його частина можуть бути об'єктом купівлі-продажу, оренди та інших правочинів.** **4. Заставу окремих об'єктів цивільних прав, що входять до складу бізнесу, здійснюють відповідно до закону.** **5. До відносин щодо бізнесу як єдиного майнового комплексу застосовують приписи цього Кодексу про речі, якщо іншого не встановлено законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 385. Гроші (грошові кошти)** **1. Законним платіжним засобом, обов'язковим до приймання за номінальною вартістю на всій території України, є грошова одиниця України – гривня.** **2. Іноземну валюту можуть використовувати в Україні порядком, встановленим законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 386. Валютні цінності** **1. Види майна, що їх вважають валютними цінностями, та порядок вчинення правочинів з ними встановлює закон.**
Стаття відсутня	**§ 2 Нерухомі речі**
Стаття відсутня	**Стаття 387. Земельна ділянка як нерухома річ** **1. Земельна ділянка – це просторово обмежена частина земної поверхні, з установленими межами, певним місцем розташування, а також з визначеними щодо неї правами, що має бути зареєстрована у Державному земельному кадастрі та мати присвоєний кадастровий номер.** **2. Земельна ділянка є нерухомою річчю.**
Стаття відсутня	**Стаття 388. Об'єкт, створений у водоймі штучним способом** **1. Об'єкт, створений у водоймі внаслідок намиву, відсипки ґрунту, днопоглиблювальних робіт або із застосуванням інших технологій, є нерухомим майном у випадках, встановлених законом.** **2. Створення такого об'єкта не змінює юридичного режиму водойми, земель водного фонду та прибережних захисних смуг і не є підставою для набуття речових прав**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	інакше як на умовах та порядком, встановлених законом.
Стаття відсутня	**Стаття 389. Будівлі, споруди як нерухомі речі** **1. Будівля є покритою дахом спорудою, призначеною для перебування в ній та/або використання майна.** **Споруда є розташованим на земельній ділянці архітектурним об'єктом, який призначений для провадження визначеної діяльності.** **2. Будівлі, споруди як нерухомі речі створюють внаслідок будівництва існуючої нерухомої речі.** **3. Будівлі, споруди можуть бути створені внаслідок поділу нерухомої речі (будівлі, споруди, єдиного нерухомого комплексу, всіх приміщень і машиномісць, розташованих в одній будівлі, споруді).** **4. Зміна характеристик будівлі, споруди не тягне за собою створення нової будівлі, споруди, якщо іншого не встановлено законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 390. Приміщення, машиномісця як нерухомі речі** **1. Приміщенням є частина будівлі або споруди, що обмежена тривимірним замкненим контуром і придатна для проживання (житлове приміщення) або для не пов'язаного із проживанням використання (нежитлове приміщення).**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Приміщення, призначене для обслуговування інших приміщень у будівлі, споруді, є спільним майном у такій будівлі, споруді, що належить власникам на праві спільної сумісної власності, та не є самостійною нерухомою річчю, крім випадків, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом. **3. Машиномісцем є розташований у будівлі, споруді спеціальний майданчик, призначений для стоянки автомобільного чи іншого транспорту. Машиномісце є нерухомим майном.** **4. Приміщення, машиномісця як нерухомі речі можуть бути створені, зокрема, внаслідок поділу нерухомої речі (будівлі, споруди, в яких їх створюють, приміщення), об'єднання складних нерухомих речей (приміщень, машиномісць) або внаслідок реконструкції будівлі, споруди, машиномісця як нові нерухомі речі.** **5. В одній будівлі, споруді може бути створено не менше двох приміщень та/або машиномісць, якщо іншого не встановлено законом.** **6. У разі перепланування приміщення, машиномісця можуть бути створені нові приміщення, машиномісця через об'єднання суміжних приміщень, машиномісць або поділ приміщень, машиномісць. В інших випадках здійснені перепланування приміщення, машиномісця є нерухомими речами, зокрема у змінених межах.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	7. Створення приміщень і машиномісць в об’єктах незавершеного будівництва заборонено. **8. Приписи цієї статті про приміщення застосовують до житлових приміщень, якщо іншого не встановлено законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 391. Складники земельної ділянки як нерухомої речі** **1. Складниками земельної ділянки як нерухомої речі є ґрунтовий шар, багаторічні насадження, незібраний урожай, відокремлені водойми та інші природні утворення в межах земельної ділянки, які не можуть бути відокремлені від неї без її пошкодження або істотного знецінення, якщо іншого не встановлено законом.** **2. Будівлі, споруди, підземні споруди, об’єкти незавершеного будівництва, а також інші речі, розміщені на земельній ділянці, не є її складниками, крім випадків, встановлених законом.** **3. Речі, пов’язані із земельною ділянкою для тимчасових цілей, не є її складниками.** **4. Юридичний режим будівель, споруд, підземних споруд, об’єктів незавершеного будівництва та прав на земельну ділянку, на якій вони розміщені, визначають цей Кодекс та/або інший закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 392. Складники будівлі, споруди** **1. Складником будівлі, споруди є речі, з яких споруджено будівлю, споруду, або такі, що їх не можна відокремити без їх знецінення та зміни їхнього призначення (невідокремлювані поліпшення будівлі, споруди).** **Річ, пов'язана з будівлею, спорудою для тимчасових цілей, не є складником будівлі, споруди.**
Стаття відсутня	**Стаття 393. Одиниця кондомініуму** **1. Нерухомою річчю є одиниця кондомініуму разом із відповідною часткою права власності або права суперфіцію на земельну ділянку, іншою частиною будівлі, ніж одиниці кондомініуму, та інше спільне майно кондомініуму.** **2. Одиницею кондомініуму є особисте право власності члена кондомініуму на квартиру та/або нежитлове приміщення, що розташовані в кондомініумі.** **3. Частку члена кондомініуму у спільному майні кондомініуму становить площа квартири та/або нежитлового приміщення члена кондомініуму у загальній площі всіх квартир та нежитлових приміщень, розташованих у кондомініумі.** **4. Кондомініум є єдиним комплексом нерухомого майна об'єднання членів кондомініуму, що містить земельну ділянку у встановлених межах, розташовані на**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	ній будівлю, інші об’єкти нерухомого майна, в якому окремі частини, призначені для житлових або інших цілей (приміщення), перебувають у власності фізичних осіб, юридичних осіб, держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, а інші частини (спільне майно) – у спільній частковій власності членів кондомініуму. **5. Спільне майно кондомініуму не може бути поділено між його членами, члени кондомініуму не мають права на виділення в натурі частки із спільного майна кондомініуму.** **Одиниця кондомініуму та відповідна частка права спільної сумісної власності на спільне майно не може бути відчужена або обтяжена інакше, ніж спільно.** **6. Особливості юридичного режиму одиниці кондомініуму, спільного майна кондомініуму та частки члена кондомініуму на спільне майно кондомініуму встановлює закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 394. Єдині нерухомі майнові комплекси** **1. Єдиним нерухомим майновим комплексом як об’єктом цивільних прав є сукупність об’єднаних єдиним призначенням будівель, споруд та інших речей, нерозривно пов’язаних фізично або технологічно, зокрема лінійних об’єктів (залізниці, лінії електропередачі, трубопроводи тощо), або**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	розташованих на одній земельній ділянці, якщо в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно зареєстровано право власності на сукупність зазначених об'єктів як одну нерухому річ. **2. До єдиних нерухомих майнових комплексів застосовують приписи цього Кодексу про неподільні речі, якщо іншого не встановлено цим Кодексом.**
Стаття відсутня	**Стаття 395. Створення нерухомих речей** **1. Заборони або обмеження на створення окремих видів нерухомих речей, умови, з дотриманням яких дозволено створення таких нерухомих речей, можуть бути встановлені цим Кодексом та/або іншим законом.** **2. Обтяження, встановлені щодо первинної нерухомої речі, зберігають щодо всіх створених нерухомих речей, якщо іншого не встановлено цим Кодексом або договором між власником первинної нерухомої речі та особою, на користь якої встановлено обтяження.** **3. У разі поділу лінійного об'єкта, зокрема під час здійснення якого не проводять його реконструкцію, може бути створено один або кілька лінійних об'єктів, включаючи лінійний об'єкт, поділ якого здійснено, із зміненими параметрами.**
Стаття відсутня	**§ 3. Цінні папери**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 396. Поняття цінного папера** **1. Цінний папір як об'єкт цивільних прав, форму існування якого встановлює закон, посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) та особи, яка має права на цінний папір, передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передання іншим особам прав на цінний папір та прав за цінним папером або обмеження такої можливості порядком, визначеним законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 397. Групи та види цінних паперів** **1. В Україні у цивільному обороті можуть перебувати такі групи цінних паперів:** **1) пайові цінні папери, що засвідчують участь власника таких цінних паперів (інвестора) у статутному капіталі та/або активах емітента (зокрема активах, що перебувають в управлінні емітента) та надають власнику таких цінних паперів (інвестору) право на отримання частини прибутку (доходу), зокрема у вигляді дивідендів, та інші права, встановлені законодавством, а також проспектом цінних паперів або рішенням про емісію цінних паперів;** **2) боргові цінні папери, що засвідчують відносини позики і передбачають зобов'язання емітента сплатити**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	у визначений строк кошти, передати товари або надати послуги відповідно до зобов'язання; **3) деривативні цінні папери – цінні папери, що посвідчують право власника вимагати від емітента порядком, визначеним проспектом (рішенням про емісію цінних паперів), придбання або продажу базового активу та/або реалізації встановлених проспектом (рішенням про емісію цінних паперів) прав щодо базового активу та/або здійснення платежу (платежів) залежно від значення базового показника;** **4) товаророзпорядчі цінні папери, що надають держателю таких цінних паперів право розпоряджання зазначеним у них майном.** **Закон може визначати також інші групи цінних паперів.** **2. Види цінних паперів та порядок їх обігу встановлює закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 398. Права за цінним папером та права на цінний папір** **1. До особи, яка набула право на цінний папір, одночасно переходять у сукупності всі права, що посвідчені цінним папером (права за цінним папером).** **2. Цінні папери за формою випуску (видачі) можуть бути на пред'явника, іменні або ордерні.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Права на цінний папір та права за цінним папером, що існують у паперовій формі, належать: **1) пред'явникові цінного папера (цінний папір на пред'явника);** **2) особі, зазначеній у цінному папері (іменний цінний папір);** **3) особі, зазначеній у цінному папері, яка може самостійно реалізувати такі права або своїм наказом призначити для цього іншу уповноважену особу (ордерний цінний папір).**
Стаття відсутня	**Стаття 399. Виконання за цінним папером** **1. Особа, яка розмістила (видала) ордерний цінний папір, та індосанти ордерного цінного папера відповідають перед його законним володільцем солідарно, якщо іншого не встановлено законом. У разі задоволення вимоги законного володільця ордерного цінного папера про виконання посвідченого цим папером зобов'язання однією або кількома особами з числа тих, хто є зобов'язаним за цінним папером, вони набувають право зворотної вимоги (регресу) стосовно інших осіб, які є зобов'язаними за цінним папером.** **2. Відмова від виконання зобов'язання, посвідченого цінним папером, з посиланням на відсутність підстави виникнення такого зобов'язання або на недійсність правочину, з якого воно виникло, заборонена.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Володілець незаконно виготовленого або підробленого цінного папера має право пред'явити особі, яка передала йому такий папір, вимогу про виконання зобов'язання, посвідченого цим папером, та про відшкодування майнової шкоди.
Розділ I. ПРАВО ВЛАСНОСТІ	**Розділ VII. ПРАВО ВЛАСНОСТІ**
Глава 23. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАВО ВЛАСНОСТІ	**Глава 23. Загальні приписи про право власності**
Стаття 316. Поняття права власності 1. Правом власності є право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб. Особливим видом права власності є право довірчої власності, яке виникає внаслідок закону або договору.	**Стаття 400. Поняття права власності** **1. Правом власності є повне панування особи над річчю у межах, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття 317. Зміст права власності 1. Власникові належать права володіння, користування та розпоряджання своїм майном. 2. На зміст права власності не впливають місце проживання власника та місцезнаходження майна.	**Стаття 401. Зміст права власності** **1. Власник має право на власний розсуд вчиняти щодо належного йому майна все, що не заборонено, та усувати будь-який вплив з боку інших осіб. У встановлених законом випадках власник має право вчиняти лише дії, дозволені законом та/або договором.**
Стаття 318. Суб'єкти права власності	**Стаття 402. Суб'єкти права власності**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Суб’єктами права власності є Український народ та інші учасники цивільних відносин, визначені статтею 2 цього Кодексу. 2. Усі суб’єкти права власності є рівними перед законом.	**1. Суб’єктами права власності є Український народ та інші суб’єкти приватних відносин, визначені статтею 2 цього Кодексу.** **2. Усі суб’єкти права власності є рівними перед законом.**
Стаття 319. Здійснення права власності 1. Власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд. 2. Власник має право вчиняти щодо свого майна будь-які дії, які не суперечать закону. При здійсненні своїх прав та виконанні обов’язків власник зобов’язаний додержуватися моральних засад суспільства. 3. Усім власникам забезпечуються рівні умови здійснення своїх прав. 4. Власність зобов’язує. 5. Власник не може використовувати право власності на шкоду правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію та природні якості землі. 6. Держава не втручається у здійснення власником права власності. 7. Діяльність власника може бути обмежена чи припинена або власника може бути зобов’язано допустити до	**Стаття 403. Здійснення права власності** **1. Під час здійснення своїх прав та виконання обов’язків власник зобов’язаний додержувати доброзвичайності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
користування його майном інших осіб лише у випадках і в порядку, встановлених законом. 8. Особливості здійснення права власності на культурні цінності встановлюються законом.	
Стаття відсутня	**Стаття 404. Обмежування права власності** **1. Право власності може бути обмежено порядком, встановленим законом. Жодна особа не може бути позбавлена права власності, якщо лише цього не вимагає публічний інтерес, встановлений законом або на підставі закону, із справедливою компенсацією.** **2. Власник має право з метою, що не заборонена, обмежувати або обтяжувати його право.** **3. Якщо власник правочином встановить заборону відчужувати нерухоме майно або обтяжувати його, така заборона є чинною щодо третіх осіб, якщо вона зареєстрована в Державному реєстрі прав.** **4. Обмеження права власності на рухоме майно з метою забезпечення вимоги є чинним щодо третіх осіб, якщо воно зареєстроване у відповідному публічному електронному реєстрі або якщо третя особа знала або могла знати про це.**
Стаття 320. Використання власником свого майна для здійснення підприємницької діяльності	**Стаття 405. Використання власником свого майна для провадження підприємницької діяльності**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Власник має право використовувати своє майно для здійснення підприємницької діяльності, крім випадків, встановлених законом. 2. Законом можуть бути встановлені умови використання власником свого майна для здійснення підприємницької діяльності.	**1. Власник має право використовувати своє майно для провадження підприємницької діяльності, крім випадків, встановлених законом.** **2. Закон може встановлювати умови використання власником свого майна для провадження підприємницької діяльності.**
Стаття 321. Непорушність права власності 1. Право власності є непорушним. Ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні. 2. Особа може бути позбавлена права власності або обмежена у його здійсненні лише у випадках і в порядку, встановлених законом. 3. Примусове відчуження об’єктів права власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього та повного відшкодування їх вартості, крім випадків, встановлених частиною другою статті 353 цього Кодексу.	**Стаття 406. Непорушність права власності** **1. Право власності є непорушним. Ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні.** **2. Особа може бути позбавлена права власності або обмежена у його здійсненні лише у випадках, визначених законом, і порядком, встановленим законом.** **3. Примусове відчуження об’єкта права власності може бути застосоване лише як виняток, з мотивів суспільної необхідності, на підставі, визначеній законом, і порядком, встановленим законом, та за умови попереднього і повного відшкодування його вартості, крім випадків, встановлених частиною другою статті 451 цього Кодексу.**
Стаття 322. Тягар утримання майна 1. Власник зобов’язаний утримувати майно, що йому належить, якщо інше не встановлено договором або законом.	**Стаття 407. Тягар утримання майна** **1. Власник зобов’язаний утримувати майно, що йому належить, якщо іншого не встановлено договором або законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 323. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна 1. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження (псування) майна несе його власник, якщо інше не встановлено договором або законом.	**Стаття 408. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження речі** **1. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження (псування) речі несе її власник, якщо іншого не встановлено договором або законом.** **2. Щодо речі, переданої на підставі договору купівлі-продажу або договору підряду із збереженням права власності, договору лізингу чи іншого договору, згідно з яким перехід права власності залежить від відкладальної умови, ризик переходить на набувача в момент прийняття ним володіння річчю, якщо іншого не встановлено цим Кодексом, іншим законом або договором.**
Стаття відсутня	**Стаття 409. Права, набуті до передання права власності** **1. Зміна власника не впливає на права третіх осіб щодо речі, яку добросовісно набуто до передання права власності.**
Стаття відсутня	**Стаття 410. Застереження про невідчужуваність речі** **1. Договором або заповітом може бути встановлено застереження про невідчужуваність речі на строк, що не перевищує п’ятдесяти років, якщо воно зумовлене істотним і правомірним інтересом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Перебіг строку застереження про невідчужуваність речі розпочинається з дня набуття речі. **3. Набувач має право одержати за рішенням суду дозвіл на розпоряджання річчю, якщо правомірний інтерес, що зумовив застереження про невідчужуваність, відпав або якщо цього вимагає більш істотний правомірний інтерес.** **4. Застереження про невідчужуваність може бути встановлено також у договорі, який породжує обов'язок передати річ у власність у майбутньому визначеній особі.** **5. Недійсність застереження про невідчужуваність не спричиняє недійсності договору або заповіту, якщо іншого не встановлено договором або не випливає із змісту заповіту.** **6. Застереження про невідчужуваність не перешкоджає переходу речі порядком спадкування.**
Стаття відсутня	**Стаття 411. Протиставність третім особам застереження про невідчужуваність речі** **1. Застереження про невідчужуваність речі може бути пред'явлене набувачеві речі або кредиторові власника лише за умови, що воно є чинним щодо третьої особи.** **2. Застереження про невідчужуваність речі, право на яку підлягає державній реєстрації, є чинним щодо третіх**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	осіб з моменту його державної реєстрації у відповідному публічному електронному реєстрі. **3. Застереження про невідчужуваність рухомої речі, право на яку не набувають у спосіб державної реєстрації, є чинним щодо третьої особи, якщо вона знала або могла знати про таке застереження.** **4. Якщо застереження про невідчужуваність встановлено у договорі, що є підставою безоплатного переходу права власності, воно може бути пред'явлене також кредиторам набувача, вимоги яких виникли до набуття ним речі.** **5. Невиконання умов чинності застереження про невідчужуваність щодо третьої особи не позбавляє особу, на користь якої встановлено таке застереження, права вимагати від особи, яка його порушила, відшкодування збитків.**
Стаття відсутня	**Стаття 412. Юридичні наслідки порушення застереження про невідчужуваність речі** **1. У разі відчуження речі з порушенням застереження про невідчужуваність, яке є чинним щодо набувача, особа, на користь якої встановлено таке застереження, а також відчужувач за договором, мають право вимагати визнання недійсним правочину щодо відчуження речі.** **2. Якщо річ відчужено з порушенням застереження про невідчужуваність, яке не є чинним щодо набувача**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	або кредитора, особа, на користь якої встановлено таке застереження, має право вимагати від особи, яка його порушила, відшкодування збитків. **3. Якщо застереження про невідчужуваність встановлено у договорі, що є підставою безоплатного переходу права власності, на річ не може бути звернено стягнення тією мірою, якою таке застереження є чинним щодо кредиторів набувача, якщо іншого не встановлено законом.**
Стаття 324. Право власності Українського народу 1. Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. 2. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, встановлених Конституцією України. 3. Кожен громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності Українського народу відповідно до закону.	**Стаття 413. Право власності Українського народу** **1. Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, наявні в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу.** **2. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, встановлених Конституцією України.** **3. Кожний громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності Українського народу відповідно до закону.**
Стаття 325. Право приватної власності	**Стаття 414. Право приватної власності**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Суб’єктами права приватної власності є фізичні та юридичні особи. 2. Фізичні та юридичні особи можуть бути власниками будь-якого майна, за винятком окремих видів майна, які відповідно до закону не можуть їм належати. 3. Склад, кількість та вартість майна, яке може бути у власності фізичних та юридичних осіб, не є обмеженими. Законом може бути встановлено обмеження розміру земельної ділянки, яка може бути у власності фізичної та юридичної особи.	**1. Суб’єктами права приватної власності є фізичні та юридичні особи.** **2. Фізичні та юридичні особи можуть бути власниками будь-якого майна, крім окремих видів майна, які відповідно до закону не можуть їм належати.** **3. Склад, кількість та вартість майна, що може перебувати у власності фізичних та юридичних осіб, не є обмеженими.** **Закон може встановлювати обмеження сукупного розміру земельних ділянок, що можуть перебувати у власності фізичної або юридичної особи.**
Стаття 326. Право державної власності 1. У державній власності є майно, у тому числі грошові кошти, яке належить державі Україна. 2. Від імені та в інтересах держави Україна право власності здійснюють відповідно органи державної влади. 3. Управління майном, що є у державній власності, здійснюється державними органами, а у випадках, передбачених законом, може здійснюватися іншими суб’єктами.	**Стаття 415. Право державної власності** **1. У державній власності перебуває майно, зокрема грошові кошти, що належить державі Україна.** **2. Від імені та в інтересах держави Україна право власності здійснюють відповідно органи державної влади.** **3. Управління майном, що перебуває у державній власності, здійснюють державні органи, а у випадках, встановлених законом, – також інші суб’єкти.**
Стаття 327. Право комунальної власності 1. У комунальній власності є майно, у тому числі грошові кошти, яке належить територіальній громаді.	**Стаття 416. Право комунальної власності** **1. У комунальній власності перебуває майно, зокрема грошові кошти, що належить територіальній громаді.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Управління майном, що є у комунальній власності, здійснюють безпосередньо територіальна громада та утворені нею органи місцевого самоврядування.	**2. Управління майном, що перебуває у комунальній власності, здійснюють безпосередньо територіальна громада та утворені нею органи місцевого самоврядування.**
Глава 24. НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	**Глава 24. Набуття права власності**
Стаття 328. Підстави набуття права власності 1. Право власності набувається на підставах, що не заборонені законом, зокрема із правочинів. 2. Право власності вважається набутим правомірно, якщо інше прямо не випливає із закону або незаконність набуття права власності чи необґрунтованість активів, які перебувають у власності, не встановлені судом.	**Стаття 417. Підстави набуття права власності** **1. Право власності набувають на підставах, не заборонених законом, зокрема із правочинів.** **2. Право власності є набутим правомірно, якщо іншого не випливає безпосередньо із закону, а також якщо незаконність набуття права власності чи необґрунтованість активів, що перебувають у власності, не встановлена судом.**
Стаття 329. Набуття права власності юридичною особою публічного права 1. Юридична особа публічного права набуває право власності на майно, передане їй у власність, та на майно, набуте нею у власність на підставах, не заборонених законом.	**Стаття 418. Набуття права власності юридичною особою публічного права** **1. Юридична особа публічного права набуває право власності на майно, передане їй у власність, та на майно, набуте нею у власність, на підставах, не заборонених законом.**
Стаття 330. Набуття добросовісним набувачем права власності на майно, відчужене особою, яка не мала на це права	**Стаття 419. Загальні приписи про добросовісне набуття права власності**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Якщо майно відчужене особою, яка не мала на це права, добросовісний набувач набуває право власності на нього, якщо відповідно до статті 388 цього Кодексу майно не може бути витребуване у нього.	**1. Добросовісний набувач набуває право власності на майно, відчужене особою, яка не мала на це права, у випадках і на умовах, встановлених цим Кодексом.** **2. Добросовісність набувача презюмується, якщо не доведено іншого.**
Стаття 331. Набуття права власності на новостворене майно та об'єкти незавершеного будівництва 1. Право власності на нову річ, яка виготовлена (створена) особою, набувається нею, якщо інше не встановлено договором або законом. Особа, яка виготовила (створила) річ зі своїх матеріалів на підставі договору, є власником цієї речі. 2. Право власності на новостворене нерухоме майно (житлові будинки, будівлі, споруди тощо) виникає з моменту завершення будівництва (створення майна). Якщо договором або законом передбачено прийняття нерухомого майна до експлуатації, право власності виникає з моменту його прийняття до експлуатації. Якщо право власності на нерухоме майно відповідно до закону підлягає державній реєстрації, право власності виникає з моменту державної реєстрації. 3. До завершення будівництва (створення майна) особа вважається власником матеріалів, обладнання тощо, які були використані в процесі цього будівництва (створення майна).	**Стаття 420. Набуття права власності на новостворене майно та об'єкти незавершеного будівництва** **1. Право власності на нову річ, що вироблена (створена) особою, є набутим такою особою, якщо іншого не встановлено договором або законом.** **Особа, яка виробила (створила) річ із своїх матеріалів на підставі договору, є власником цієї речі.** **2. Право власності на новостворене нерухоме майно (житлові будинки, будівлі, споруди тощо) виникає з моменту завершення будівництва (створення майна).** **Якщо договором або законом встановлено прийняття нерухомого майна в експлуатацію, право власності виникає з моменту прийняття його в експлуатацію.** **Якщо право власності на нерухоме майно відповідно до закону підлягає державній реєстрації, право власності виникає з моменту його державної реєстрації.** **3. До завершення будівництва (створення майна) особа є власником матеріалів, обладнання тощо, що були використані у процесі такого будівництва (створення майна).**

Чинна редакція	Запропонована редакція
У разі необхідності особа, зазначена в абзаці першому цієї частини, може укласти договір щодо об’єкта незавершеного будівництва після проведення державної реєстрації права власності або спеціального майнового права на нього відповідно до закону.	**За потреби особа, визначена абзацом першим цієї частини, може укласти договір щодо об’єкта незавершеного будівництва після проведення державної реєстрації права власності або спеціального майнового права на нього відповідно до закону.**
Стаття відсутня	**Стаття 421. Недобросовісне набуття новоствореної нерухомої речі** **1. Нерухома річ, створена внаслідок формального поділу, прив’язки до вже наявної нерухомої речі з використанням її функціональних елементів, в інших випадках недобросовісної поведінки набувача, не є новоствореною нерухомою річчю.**
Стаття 332. Набуття права власності на перероблену річ 1. Переробкою є використання однієї речі (матеріалу), в результаті чого створюється нова річ. 2. Особа, яка самочинно переробила чужу річ, не набуває право власності на нову річ і зобов’язана відшкодувати власникові матеріалу його вартість. 3. Право власності на рухому річ, створену особою шляхом переробки з матеріалу, що їй не належить, набувається власником матеріалу за його бажанням, якщо інше не встановлено договором або законом. 4. Якщо вартість переробки і створеної нової речі істотно перевищує вартість матеріалу, право власності на нову річ	**Стаття 422. Набуття права власності на перероблену річ** **1. Переробкою є використання речі (матеріалу), в результаті якого створено нову річ.** **2. Особа, яка самочинно переробила чужу річ, не набуває право власності на нову річ і зобов’язана відшкодувати її вартість власникові матеріалу.** **3. Право власності на рухому річ, створену особою через переробку з матеріалу, що їй не належить, набуває власник матеріалу за його бажанням, якщо іншого не встановлено договором або законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
набуває за її бажанням особа, яка здійснила таку переробку. У цьому разі особа, яка здійснила переробку, зобов'язана відшкодувати власникові матеріалу моральну шкоду. 5. Власник матеріалу, який набув право власності на виготовлену з нього річ, зобов'язаний відшкодувати вартість переробки особі, яка її здійснила, якщо інше не встановлено договором.	**4. Якщо вартість переробки і створеної нової речі істотно перевищує вартість матеріалу, право власності на нову річ набуває за її бажанням особа, яка здійснила таку переробку. У такому разі особа, яка здійснила переробку, зобов'язана компенсувати завдану моральну шкоду власникові матеріалу.** **5. Власник матеріалу, який набув право власності на річ, вироблену з матеріалу, зобов'язаний відшкодувати вартість переробки особі, яка її здійснила, якщо іншого не встановлено договором.**
Стаття відсутня	**Стаття 423. Набуття права власності внаслідок об'єднання та змішування речей** **1. У разі об'єднання кількох рухомих речей, що належать різним власникам, кожний із них має право вимагати поділу речей, якщо цим не буде завдано шкоди іншому власнику.** **2. Якщо кілька речей, що належать різним власникам, об'єднані таким чином, що їх поділ є неможливим без пошкодження або без невиправдано значних зусиль чи витрат, нова річ належить власнику, який вирішально сприяв створенню речі своєю працею або вартістю первинної (головної) речі. Такий власник зобов'язаний сплатити іншому власнику вартість другорядної речі, яку приєднано до головної речі. Якщо жодна з об'єднаних речей не є головною річчю, їхні власники**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	стають співвласниками нової речі домірно вартості первинних речей на момент об'єднання. **3. Якщо другорядна річ більш цінна за головну річ та приєднана до головної речі без відома її власника, власник другорядної речі має право вимагати поділу та повернення другорядної речі навіть у випадку, якщо поділ може спричинити певне пошкодження головної речі.** **4. Якщо річ створена внаслідок змішування кількох речей (матеріалів), що належать різним власникам, і жодна з цих речей (матеріалів) не є головною (змішування), власник, який не знав про змішування, має право вимагати поділу речей (матеріалів), якщо це можливо. Якщо змішані речі (матеріали) неможливо поділити без шкоди, створена річ належить власникам первинних речей (матеріалів) домірно їхній кількості, якості та вартості.** **5. Якщо річ (матеріал) одного добросовісного власника перевищує за вартістю та кількістю річ (матеріал) іншого, такий власник має право вимагати передання йому речі (матеріалу) або повернення йому речі (матеріалу) такого самого виду, кількості, ваги, розміру та якості, або виплати йому еквіваленту речі (матеріалу).** **6. Приписи цієї статті застосовують, якщо іншого не встановлено законом або договором.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 333. Привласнення загальнодоступних дарів природи 1. Особа, яка зібрала ягоди, лікарські рослини, зловила рибу або здобула іншу річ у лісі, водоймі тощо, є їхнім власником, якщо вона діяла відповідно до закону, місцевого звичаю або загального дозволу власника відповідної земельної ділянки.	**Стаття 424. Привласнення загальнодоступних дарів природи** **1. Особа, яка зібрала ягоди, лікарські рослини, виловила рибу або здобула іншу річ у лісі, водоймі тощо, є їх власником, якщо вона діяла відповідно до закону, місцевого звичаю або загального дозволу власника відповідної земельної ділянки.**
Стаття 334. Момент набуття права власності за договором 1. Право власності у набувача майна за договором виникає з моменту передання майна, якщо інше не встановлено договором або законом. 2. Переданням майна вважається вручення його набувачеві або перевізникові, організації зв’язку тощо для відправлення, пересилання набувачеві майна, відчуженого без зобов’язання доставки. До передання майна прирівнюється вручення коносамента або іншого товарно-розпорядчого документа на майно. 3. Право власності на майно за договором, який підлягає нотаріальному посвідченню, виникає у набувача з моменту такого посвідчення або з моменту набрання законної сили рішенням суду про визнання договору, не посвідченого нотаріально, дійсним.	**Стаття 425. Момент набуття права власності за договором** **1. Право власності на рухому річ виникає у набувача з моменту передання речі, якщо іншого не встановлено договором або законом.** **2. Переданням речі є вручення її набувачеві або перевізникові, організації зв’язку тощо для відправлення, пересилання набувачеві речі, відчуженої без зобов’язання доставки.** **До передання речі прирівнюють вручення коносамента або іншого товарно-розпорядчого документа на річ.** **3. Право власності на річ за договором, що підлягає нотаріальному посвідченню, виникає у набувача з моменту такого посвідчення або з моменту набрання чинності рішенням суду про визнання дійсним договору, не посвідченого нотаріально.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Права на нерухоме майно, які підлягають державній реєстрації, виникають з дня такої реєстрації відповідно до закону.	**4. Права на нерухому річ, що підлягають державній реєстрації, виникають з моменту державної реєстрації.** **5. Якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом, право власності на цифрову річ переходить до набувача за договором з моменту фіксації розпоряджання цим майном у системі реєстрації відповідної цифрової речі.** **Право власності на віртуальний актив переходить до набувача за договором з моменту фіксації в системі обігу віртуальних активів операції, внаслідок якої такий актив зараховано (віднесено) на публічну адресу чи інший ідентифікатор набувача, що відповідає волі відчужувача на його відчуження, якщо іншого не встановлено законом або правилами відповідної системи.** **Належність права власності на віртуальний актив презюмують за особою, яка відповідно до правил функціонування відповідної системи обігу віртуальних активів правомірно контролює засоби доступу чи авторизації, що надають можливість розпоряджання таким активом.** **Зарахування віртуального активу на адресу (ідентифікатор) смарт-контракту з метою виконання договору або забезпечення виконання договору не є зарахуванням (віднесенням) такого активу на публічну адресу чи інший ідентифікатор набувача, якщо іншого**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	не випливає з умов договору або правил відповідної системи обігу віртуальних активів.
Стаття відсутня	**Стаття 426. Багаторазове відчуження** **1. За наявності кількох правочинів про відчуження тієї самої рухомої речі особою, яка передає право власності, право власності набуває набувач, який першим вступив у володіння рухомою річчю.** **2. Якщо рухома річ не була передана, переважне право має кредитор, на користь якого зобов'язання виникло раніше, а якщо неможливо встановити, на чию користь виникло зобов'язання, переважне право має особа, яка першою подала позов до суду.** **3. Приписи цієї статті не застосовують до рухомих речей, право власності на які набувають згідно із законом внаслідок реєстрації в Державному реєстрі прав.**
Стаття відсутня	**Стаття 427. Добросовісне набуття зареєстрованого права** **1. Добросовісний набувач набуває право, що підлягає державній реєстрації, якщо на його користь на підставі відплатного правочину зареєстровано перехід цього права, хоча відчужувач не мав такого права або повноваження на його відчуження, або правочин, на підставі якого зареєстровано перехід права, є недійсним.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Добросовісність набувача оцінюють станом на момент подання заяви про державну реєстрацію права. **3. Приписи цієї статті не застосовують, якщо право набуте безоплатно.**
Стаття відсутня	**Стаття 428. Добросовісний набувач зареєстрованого права** **1. Добросовісним набувачем зареєстрованого права є особа, яка набуває право, що підлягає державній реєстрації, покладаючись на відомості публічного електронного реєстру та не знаючи і не маючи обов'язку знати про недостовірність цих відомостей або про відсутність у відчужувача права або повноваження на відчуження такого права.** **2. Добросовісність набувача презюмується, якщо не доведено іншого.** **3. Юридичні наслідки добросовісного набуття зареєстрованого права встановлює цей Кодекс.**
Стаття відсутня	**Стаття 429. Добросовісне набуття права власності на рухому річ** **1. Добросовісний набувач набуває право власності на рухому річ з моменту вступу у володіння нею, якщо річ передано йому за відплатним правочином особою, яка не була її власником або не мала повноваження на її відчуження, якщо іншого не встановлено цим Кодексом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Добросовісність набувача оцінюють станом на момент вступу у володіння річчю. **3. Приписи цієї статті не застосовують:** **1) до рухомих речей, право власності на які набувають відповідно до закону після державної реєстрації;** **2) до рухомих культурних цінностей.** **4. Особливості витребування рухомої речі від добросовісного набувача встановлює цей Кодекс.**
Стаття відсутня	**Стаття 430. Добросовісне набуття права власності на річ, вільну від обмежених речових прав** **1. Якщо рухома річ обтяжена обмеженим речовим правом третьої особи і відчужувач не має права або повноваження передати її вільною від такого права, добросовісний набувач, який за відплатним правочином вступив у володіння річчю, набуває право власності на неї вільною від такого обмеженого речового права, якщо він не знав і не міг знати про відсутність у відчужувача такого права або повноваження.** **2. Добросовісність набувача оцінюють станом на момент вступу у володіння річчю.** **3. Приписи цієї статті не застосовують у випадках, коли цей Кодекс не допускає добросовісного набуття права власності на відповідну річ.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 431. Вплив добросовісного набуття або набувальної давності на право власності та його обтяження** **1. Право власності попереднього власника речі є припиненим з моменту, коли будь-яка особа набула його відповідно до закону через добросовісне набуття або за набувальною давністю.** **2. Якщо той, хто набуває право власності через добросовісне набуття або за набувальною давністю, знав або міг знати, що право, яке він набуває, обтяжене обмеженим речовим правом третьої особи, обтяження продовжує існувати відповідно до умов, встановлених цим обтяженням.** **3. У разі визнання недійсним договору, на підставі якого власник набув речове право за набувальною давністю, він має право на відмову від обов'язку повернення права з посиланням на набувальну давність відповідно до закону. У такому разі друга сторона договору має право на відмову від обов'язку повернення збагачення, одержаного від володільця за набувальною давністю.**
Стаття відсутня	**Стаття 432. Припинення прав, що засновані на приписах про безпідставне збагачення та відповідальність за шкоду**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. З моменту, коли особа відповідно до закону набула право через добросовісне набуття або за набувальною давністю, є припиненими всі права попереднього власника щодо вимоги від набувача грошової вартості втраченого права, а також вартості користування цим правом набувачем після спливу набувальної давності, що можуть ґрунтуватися на приписах про безпідставне збагачення або відповідальність за шкоду.
Стаття 335. Набуття права власності на безхазяйну річ 1. Безхазяйною є річ, яка не має власника або власник якої невідомий. 2. Безхазяйні нерухомі речі беруться на облік органом, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, за заявою органу місцевого самоврядування, на території якого вони розміщені. Про взяття безхазяйної нерухомої речі на облік робиться оголошення у друкованих медіа. Після спливу одного року з дня взяття на облік безхазяйної нерухомої речі вона за заявою органу, уповноваженого управляти майном відповідної територіальної громади, може бути передана за рішенням суду у комунальну власність. 3. Безхазяйні рухомі речі можуть набуватися у власність за набувальною давністю, крім випадків, встановлених статтями 336, 338, 341 і 343 цього Кодексу.	**Стаття 433. Набуття права власності на безхазяйну річ** **1. Безхазяйною є річ, що не має власника або власник якої невідомий.** **2. Безхазяйну нерухому річ бере на облік орган, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, за заявою органу місцевого самоврядування, на території якого вона розміщена. Повідомлення про взяття безхазяйної нерухомої речі на облік публікується у друкованих медіа.** **Після спливу одного року з дня взяття на облік безхазяйна нерухома річ за заявою органу, уповноваженого управляти майном відповідної територіальної громади, відповідно до рішення суду може бути передана у комунальну власність.** **3. Безхазяйні рухомі речі можуть бути набуті у власність за набувальною давністю, крім випадків, встановлених статтями 434, 436, 439 і 441 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Особливості набуття організацією водокористувачів права власності на безхазяйні об’єкти меліоративних систем визначаються законом. 5. Особливості набуття права власності на безхазяйні гідротехнічні споруди для цілей аквакультури визначаються законом.	**4. Особливості набуття організацією водокористувачів права власності на безхазяйні об’єкти меліоративних систем визначає закон.** **5. Особливості набуття права власності на безхазяйні гідротехнічні споруди для цілей аквакультури визначає закон.**
Стаття 336. Набуття права власності на рухому річ, від якої власник відмовився 1. Особа, яка заволоділа рухомою річчю, від якої власник відмовився (стаття 347 цього Кодексу), набуває право власності на цю річ з моменту заволодіння нею.	**Стаття 434. Набуття права власності на рухому річ, від якої власник відмовився** **1. Особа, яка заволоділа рухомою річчю, від якої власник відмовився (стаття 445 цього Кодексу), набуває право власності на цю річ з моменту заволодіння нею.**
Стаття 337. Знахідка 1. Особа, яка знайшла загублену річ, зобов’язана негайно повідомити про це особу, яка її загубила, або власника речі і повернути знайдену річ цій особі. Особа, яка знайшла загублену річ у приміщенні або транспортному засобі, зобов’язана передати її особі, яка представляє володільця цього приміщення чи транспортного засобу. Особа, якій передана знахідка, набуває прав та обов’язків особи, яка знайшла загублену річ. 2. Якщо особа, яка має право вимагати повернення загубленої речі, або місце її перебування невідомі, особа, яка знайшла загублену річ, зобов’язана заявити про знахідку	**Стаття 435. Знахідка** **1. Особа, яка знайшла загублену річ, зобов’язана невідкладно повідомити про це особу, яка її загубила, або власника речі і повернути знайдену річ одній із таких осіб.** **Особа, яка знайшла загублену річ у приміщенні або транспортному засобі, зобов’язана передати її особі, яка представляє володільця такого приміщення або транспортного засобу. Особа, якій передано знахідку, набуває прав та обов’язків особи, яка знайшла загублену річ.** **2. Якщо особа, яка має право вимагати повернення загубленої речі, або місце перебування такої особи**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Національній поліції або органові місцевого самоврядування. 3. Особа, яка знайшла загублену річ, має право зберігати її у себе або здати на зберігання Національній поліції, або органові місцевого самоврядування, або передати знахідку особі, яку вони вказали. Річ, що швидко псується, або річ, витрати на зберігання якої є непропорційно великими порівняно з її вартістю, може бути продана особою, яка її знайшла, з одержанням письмових доказів, що підтверджують суму виторгу. Сума грошей, одержана від продажу знайденої речі, підлягає поверненню особі, яка має право вимагати її повернення. 4. Особа, яка знайшла загублену річ, відповідає за її втрату, знищення або пошкодження в межах її вартості лише в разі свого умислу або грубої необережності.	**невідомі, особа, яка знайшла загублену річ, зобов'язана заявити про знахідку до органу Національної поліції України чи органу місцевого самоврядування.** **3. Особа, яка знайшла загублену річ, має право зберігати її у себе або передати на зберігання до органу Національної поліції України чи органу місцевого самоврядування, або передати знахідку особі, на яку вказав такий орган.** **Особа, яка знайшла загублену річ, що швидко псується, або річ, витрати на зберігання якої є недомірно великими порівняно з її вартістю, може продати таку річ з одержанням письмового доказу, що підтверджує суму виторгу. Кошти, одержані від продажу знайденої речі, підлягають поверненню особі, яка має право вимагати її повернення.** **4. Особа, яка знайшла загублену річ, несе відповідальність за її втрату, знищення або пошкодження в межах вартості такої речі лише у разі свого умислу або грубої необережності.**
Стаття 338. Набуття права власності на знахідку 1. Особа, яка знайшла загублену річ, набуває право власності на неї після спливу шести місяців з моменту заявлення про знахідку Національній поліції або органові місцевого самоврядування, якщо:	**Стаття 436. Набуття права власності на знахідку** **1. Особа, яка знайшла загублену річ, набуває право власності на неї після спливу шести місяців з моменту заявлення про знахідку до органу Національної поліції України чи органу місцевого самоврядування, якщо:**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1) не буде встановлено власника або іншу особу, яка має право вимагати повернення загубленої речі; 2) власник або інша особа, яка має право вимагати повернення загубленої речі, не заявить про своє право на річ особі, яка її знайшла, Національній поліції або органові місцевого самоврядування. 2. Якщо особа, яка знайшла загублену річ, подасть органові місцевого самоврядування письмову заяву про відмову від набуття права власності на неї, ця річ переходить у власність територіальної громади. 3. Знайдені транспортні засоби передаються на зберігання Національній поліції, про що робиться оголошення в друкованих медіа. Якщо протягом шести місяців від дня опублікування цього оголошення власник або інша особа, яка має право вимагати повернення транспортного засобу, не будуть виявлені або вони не заявлять про свої права на транспортний засіб, Національна поліція має право продати його, а суму виторгу внести на спеціальний рахунок у банку. Якщо протягом трьох років колишній власник транспортного засобу не вимагатиме передання йому суми виторгу, ця сума переходить у власність територіальної громади, на території якої було знайдено транспортний засіб.	**1) не буде встановлено власника або іншу особу, яка має право вимагати повернення загубленої речі;** **2) власник або інша особа, яка має право вимагати повернення загубленої речі, не заявить про своє право на річ особі, яка її знайшла, органу Національної поліції України чи органу місцевого самоврядування.** **2. Якщо особа, яка знайшла загублену річ, подасть до органу місцевого самоврядування письмову заяву про відмову від набуття права власності на неї, така річ переходить у власність територіальної громади.** **3. Знайдені транспортні засоби передають на зберігання до органу Національної поліції України, повідомлення про це публікується в друкованих медіа.** **Якщо протягом шести місяців з дня опублікування такого повідомлення власник або інша особа, яка має право вимагати повернення транспортного засобу, не будуть виявлені або не заявлять про свої права на транспортний засіб, орган Національної поліції України має право продати його, а суму виторгу внести на спеціальний рахунок у банку. Якщо протягом трьох років колишній власник транспортного засобу не вимагатиме передання йому суми виторгу, ця сума переходить у власність територіальної громади, на території якої знайдено транспортний засіб.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 339. Право особи, яка знайшла загублену річ, на винагороду та відшкодування витрат, пов’язаних із знахідкою 1. Особа, яка знайшла загублену річ, має право вимагати від особи, якій вона повернута, або особи, яка набула право власності на неї, відшкодування необхідних витрат, пов’язаних із знахідкою (зберігання, розшук власника, продаж речі тощо). 2. Особа, яка знайшла загублену річ, має право вимагати від її власника (володільця) винагороду за знахідку в розмірі до двадцяти відсотків вартості речі. 3. Якщо власник (володілець) публічно обіцяв винагороду за знахідку, винагорода виплачується на умовах публічної обіцянки. 4. Право на одержання винагороди не виникає, якщо особа, яка знайшла загублену річ, не заявила про знахідку або вчинила спробу приховати її.	**Стаття 437. Право особи, яка знайшла загублену річ, на винагороду та відшкодування витрат, пов’язаних із знахідкою** **1. Особа, яка знайшла загублену річ, має право вимагати від особи, якій повернуто таку річ, або особи, яка набула право власності на таку річ, відшкодування необхідних витрат, пов’язаних із знахідкою (зберігання, розшук власника, продаж речі тощо).** **2. Особа, яка знайшла загублену річ, має право вимагати від її власника (володільця) винагороду за знахідку в розмірі до двадцяти відсотків вартості речі.** **3. Якщо власник (володілець) публічно обіцяв винагороду за знахідку, винагороду виплачують на умовах публічної обіцянки.** **4. Право на одержання винагороди не виникає, якщо особа, яка знайшла загублену річ, не заявила про знахідку або вчинила спробу приховати її.**
Стаття 340. Бездоглядна домашня тварина 1. Особа, яка затримала бездоглядну домашню тварину, зобов’язана негайно повідомити про це власника і повернути її. Якщо власник бездоглядної домашньої тварини або місце його перебування невідомі, особа, яка затримала тварину, зобов’язана протягом трьох днів заявити про це органові місцевого самоврядування, який вживає заходів щодо розшуку власника.	**Стаття 438. Бездоглядна домашня тварина** **1. Особа, яка затримала бездоглядну домашню тварину, зобов’язана невідкладно повідомити про це власника і повернути таку тварину. Якщо власник бездоглядної домашньої тварини або місце перебування власника невідомі, особа, яка затримала тварину, зобов’язана протягом трьох днів заявити про це до**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Особа, яка затримала бездоглядну домашню тварину, може на час розшуку власника залишити її у себе на утриманні та в користуванні або передати іншій особі, якщо ця особа може забезпечити утримання та догляд за твариною з додержанням ветеринарних правил, або передати її органові місцевого самоврядування. 3. Особа, у якої залишена бездоглядна домашня тварина, відповідає за її загибель або пошкодження у межах її вартості лише у разі свого умислу або грубої необережності.	**органу місцевого самоврядування, який вживає заходів для розшуку власника.** **2. Особа, яка затримала бездоглядну домашню тварину, на час розшуку власника може залишити тварину у себе на утриманні та в користуванні або передати іншій особі, яка спроможна забезпечити утримання та догляд за твариною з додержанням ветеринарних правил, або передати тварину до органу місцевого самоврядування.** **3. Особа, яка утримує бездоглядну домашню тварину відповідно до частини другої цієї статті, несе відповідальність за її загибель або ушкодження в межах вартості такої тварини лише у разі свого умислу або грубої необережності.**
Стаття 341. Набуття права власності на бездоглядну домашню тварину 1. Якщо протягом шести місяців з моменту заявлення про затримання бездоглядної робочої або великої рогатої худоби і протягом двох місяців - щодо інших домашніх тварин не буде виявлено їхнього власника або він не заявить про своє право на них, право власності на ці тварини переходить до особи, у якої вони були на утриманні та в користуванні. 2. У разі відмови особи, у якої бездоглядна домашня тварина була на утриманні та в користуванні, від набуття	**Стаття 439. Набуття права власності на бездоглядну домашню тварину** **1. Якщо протягом шести місяців з моменту заявлення про затримання бездоглядної домашньої тварини, що належить до робочих тварин або до великої рогатої худоби, і протягом двох місяців – іншої домашньої тварини не буде виявлено власника тварини або він не заявить про своє право на тварину, право власності на бездоглядну домашню тварину переходить до особи, у якої вона перебувала на утриманні та в користуванні.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
права власності на неї ця тварина переходить у власність територіальної громади, на території якої її було виявлено.	**2. У разі відмови особи, у якої бездоглядна домашня тварина перебувала на утриманні та в користуванні, від набуття права власності на неї така тварина переходить у власність територіальної громади, на території якої її було виявлено.**
Стаття 342. Відшкодування витрат на утримання бездоглядної домашньої тварини та виплата винагороди 1. У разі повернення бездоглядної домашньої тварини власникові особа, яка затримала тварину, та особа, якій вона була передана на утримання та в користування, мають право на відшкодування витрат, пов'язаних з утриманням тварини, з вирахуванням вигод, здобутих від користування нею. 2. Особа, яка затримала бездоглядну домашню тварину, має право на винагороду відповідно до статті 339 цього Кодексу.	**Стаття 440. Відшкодування витрат на утримання бездоглядної домашньої тварини та виплата винагороди** **1. У разі повернення бездоглядної домашньої тварини власникові особа, яка затримала тварину, та особа, у якої бездоглядна домашня тварина перебувала на утриманні та в користуванні, мають право на відшкодування витрат, пов'язаних з утриманням тварини, за вирахуванням вигод, отриманих від користування нею.** **2. Особа, яка затримала бездоглядну домашню тварину, має право на винагороду відповідно до статті 437 цього Кодексу.**
Стаття 343. Набуття права власності на скарб 1. Скарбом є закопані у землі чи приховані іншим способом гроші, валютні цінності, інші цінні речі, власник яких невідомий або за законом втратив на них право власності. 2. Особа, яка виявила скарб, набуває право власності на нього.	**Стаття 441. Набуття права власності на скарб** **1. Скарбом є закопані в землі чи приховані в інший спосіб гроші, валютні цінності, інші цінні речі, власник яких невідомий або за законом втратив право власності на них.** **2. Особа, яка виявила скарб, набуває право власності на нього.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Якщо скарб був прихований у майні, що належить на праві власності іншій особі, особа, яка виявила його, та власник майна, у якому скарб був прихований, набувають у рівних частках право спільної часткової власності на нього. 3. У разі виявлення скарбу особою, яка здійснювала розкопки чи пошук цінностей без згоди на це власника майна, в якому він був прихований, право власності на скарб набуває власник цього майна. 4. У разі виявлення скарбу, що становить культурну цінність відповідно до закону, право власності на нього набуває держава. Особа, яка виявила такий скарб, має право на одержання від держави винагороди у розмірі до двадцяти відсотків від його вартості на момент виявлення, якщо вона негайно повідомила Національній поліції або органові місцевого самоврядування про скарб і передала його відповідному державному органові або органові місцевого самоврядування. Якщо скарб, що становить культурну цінність, був виявлений у майні, що належить іншій особі, ця особа, а також особа, яка виявила скарб, мають право на винагороду у розмірі до десяти відсотків від вартості скарбу кожна. 5. Положення цієї статті не поширюються на осіб, які виявили скарб під час розкопок, пошуків, що проводилися відповідно до їхніх трудових або договірних обов’язків.	**Якщо скарб був прихований у майні, що належить на праві власності іншій особі, особа, яка виявила скарб, та власник майна, у якому скарб був прихований, набувають у рівних частках право спільної часткової власності на нього.** **3. У разі виявлення скарбу особою, яка проводила розкопки чи пошук цінностей, без згоди на це власника майна, в якому скарб був прихований, право власності на скарб набуває власник такого майна.** **4. У разі виявлення скарбу, що становить культурну цінність відповідно до закону, право власності на скарб набуває держава.** **Особа, яка виявила скарб, що становить культурну цінність, має право на одержання від держави винагороди у розмірі до 20 відсотків його вартості станом на момент виявлення, за умови що вона невідкладно повідомила про скарб до органу Національної поліції України чи органу місцевого самоврядування і передала його відповідному органу державної влади чи органу місцевого самоврядування.** **Якщо скарб, що становить культурну цінність, виявлено у майні, що належить іншій особі, особа – власник такого майна та особа, яка виявила скарб, мають право на винагороду в розмірі до 10 відсотків вартості скарбу кожна.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5. Приписи цієї статті не поширюють на осіб, які виявили скарб під час розкопок чи пошуку цінностей, які вони проводили відповідно до своїх трудових або договірних обов'язків.
Стаття 344. Набувальна давність 1. Особа, яка добросовісно заволоділа чужим майном і продовжує відкрито, безперервно володіти нерухомим майном протягом десяти років або рухомим майном - протягом п'яти років, набуває право власності на це майно (набувальна давність), якщо інше не встановлено цим Кодексом. Набуття права власності на земельну ділянку за набувальною давністю регулюється законом. Право власності на нерухоме майно, що підлягає державній реєстрації, виникає за набувальною давністю з моменту державної реєстрації. 2. Особа, яка заявляє про давність володіння, може приєднати до часу свого володіння увесь час, протягом якого цим майном володіла особа, чиїм спадкоємцем (правонаступником) вона є. 3. Якщо особа заволоділа майном на підставі договору з його власником, який після закінчення строку договору не пред'явив вимоги про його повернення, вона набуває право власності за набувальною давністю на нерухоме майно	**Стаття 442. Набувальна давність** **1. Особа, яка добросовісно заволоділа чужим майном і продовжує відкрито, безперервно володіти таким нерухомим майном протягом десяти років або рухомим майном – протягом п'яти років, набуває право власності на це майно (набувальна давність), якщо іншого не встановлено цим Кодексом.** **Особливості набуття права власності на земельну ділянку за набувальною давністю встановлює закон.** **Право власності на нерухоме майно, що підлягає державній реєстрації, виникає за набувальною давністю з моменту державної реєстрації.** **2. Особа, яка заявляє про давність володіння, може приєднати до часу свого володіння весь час, протягом якого цим майном володіла особа, чиїм спадкоємцем (правонаступником) вона є.** **3. Якщо особа заволоділа майном на підставі договору з його власником, який після закінчення строку договору не пред'явив вимоги про його повернення, така особа набуває право власності за набувальною давністю на таке нерухоме майно через п'ятнадцять**

Чинна редакція	Запропонована редакція
через п’ятнадцять, а на рухоме майно - через п’ять років з часу спливу позовної давності. Втрата не з своєї волі майна його володільцем не переривається набувальної давності у разі повернення майна протягом одного року або пред’явлення протягом цього строку позову про його витребування. 4. Право власності за набувальною давністю на нерухоме майно, транспортні засоби, цінні папери набувається за рішенням суду.	**років, а на рухоме майно – через п’ять років з моменту спливу позовної давності.** **Втрата не з своєї волі майна його володільцем не переривається набувальної давності у разі повернення майна протягом одного року або пред’явлення протягом цього строку позову про витребування майна.** **4. Право власності за набувальною давністю на нерухоме майно, транспортні засоби, цінні папери набувають за рішенням суду.**
Стаття 345. Набуття права власності у разі приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності 1. Фізична або юридична особа може набути право власності у разі приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності. У результаті придбання єдиного майнового комплексу державного (комунального) підприємства у процесі приватизації до покупця переходять всі його права та обов’язки. 2. Приватизація здійснюється у порядку, встановленому законом.	**Стаття 443. Набуття права власності у разі приватизації державного майна, майна, що перебуває в комунальній власності** **1. Фізична або юридична особа може набути право власності у разі приватизації державного майна, майна, що перебуває в комунальній власності.** **У результаті придбання єдиного майнового комплексу державного (комунального) підприємства у процесі приватизації до покупця переходять усі права та обов’язки такого підприємства.** **2. Приватизацію здійснюють порядком, встановленим законом.**
Глава 25. ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	**Глава 25. Припинення права власності**
Стаття 346. Підстави припинення права власності	**Стаття 444. Підстави припинення права власності**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Право власності припиняється у разі: 1) відчуження власником свого майна; 2) відмови власника від права власності; 3) припинення права власності на майно, яке за законом не може належати цій особі; 4) знищення майна; 5) викупу пам’яток культурної спадщини; 6) примусового відчуження земельних ділянок приватної власності, інших об’єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності відповідно до закону; 8) звернення стягнення на майно за зобов’язаннями власника; 9) реквізиції; 10) конфіскації; 11) припинення юридичної особи чи смерті власника; 12) визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. 2. Право власності може бути припинене в інших випадках, встановлених законом.	**1. Право власності припиняють у разі:** **1) відчуження власником свого майна;** **2) відмови власника від права власності;** **3) припинення права власності на майно, яке за законом не може належати цій особі;** **4) знищення майна;** **5) викупу пам’ятки культурної спадщини;** **6) примусового відчуження земельної ділянки приватної власності, інших об’єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності відповідно до закону;** **7) звернення стягнення на майно за зобов’язаннями власника;** **7) реквізиції;** **9) конфіскації;** **10) припинення юридичної особи чи смерті власника;** **11) визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.** **2. Право власності може бути припинено також в інших випадках, встановлених законом.**
Стаття 347. Відмова від права власності 1. Особа може відмовитися від права власності на майно, заявивши про це або вчинивши інші дії, які свідчать про її відмову від права власності.	**Стаття 445. Відмова від права власності** **1. Особа може відмовитися від права власності на майно, заявивши про це або вчинивши інші дії, які свідчать про її відмову від права власності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. У разі відмови від права власності на майно, права на яке не підлягають державній реєстрації, право власності на нього припиняється з моменту вчинення дії, яка свідчить про таку відмову. 3. У разі відмови від права власності на майно, права на яке підлягають державній реєстрації, право власності на нього припиняється з моменту внесення за заявою власника відповідного запису до державного реєстру.	**2. У разі відмови від права власності на майно, права на яке не підлягають державній реєстрації, право власності на майно припиняють з моменту вчинення дії, що свідчить про таку відмову.** **3. У разі відмови від права власності на майно, права на яке підлягають державній реєстрації, право власності на нього припиняють з моменту внесення за заявою власника відповідного запису до публічного електронного реєстру.**
Стаття 348. Припинення права власності особи на майно, яке не може їй належати 1. Якщо з підстав, що не були заборонені законом, особа набула право власності на майно, яке за законом, який був прийнятий пізніше, не може їй належати, це майно має бути відчужене власником протягом строку, встановленого законом. Якщо майно не відчужене власником у встановлені законом строки, це майно з урахуванням його характеру і призначення за рішенням суду на підставі заяви відповідного органу державної влади підлягає примусовому продажу. У разі примусового продажу майна його колишньому власникові передається сума виторгу з вирахуванням витрат, пов’язаних з відчуженням майна. Якщо майно не було продане, воно за рішенням суду передається у власність держави. У цьому разі колишньому	**Стаття 446. Припинення права власності особи на майно, яке не може їй належати** **1. Якщо з підстав, що не були заборонені законом, особа набула право власності на майно, яке згідно із законом, що набрав чинності пізніше, не може їй належати, таке майно має бути відчужене власником протягом строку, встановленого законом.** **Якщо власник не відчужив майно, визначене абзацом першим цієї частини, у строк, встановлений законом, таке майно з урахуванням його характеру і призначення за рішенням суду на підставі заяви відповідного органу державної влади підлягає примусовому продажу.** **У разі примусового продажу колишньому власникові майна передають суму виторгу за вирахуванням витрат, пов’язаних з відчуженням майна.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
власникові майна виплачується сума, визначена за рішенням суду. 2. Якщо з підстав, що не були заборонені законом, особа набула право власності на майно, на набуття якого за законом, який був прийнятий пізніше, потрібен особливий дозвіл, а в його видачі цій особі було відмовлено, це майно підлягає відчуженню у порядку, встановленому частиною першою цієї статті.	**Якщо майно не продано, його за рішенням суду передають у власність держави, а колишньому власникові майна виплачують суму, визначену за рішенням суду.** **2. Якщо з підстав, що не були заборонені законом, особа набула право власності на майно, для набуття якого згідно із законом, що набрав чинності пізніше, потрібний особливий дозвіл, і такій особі відмовлено у наданні відповідного дозволу, таке майно підлягає відчуженню порядком, встановленим частиною першою цієї статті.**
Стаття 349. Припинення права власності внаслідок знищення майна 1. Право власності на майно припиняється в разі його знищення.	**Стаття 447. Припинення права власності внаслідок знищення майна** **1. Право власності на майно припиняють у разі його знищення.**
Стаття 350. Викуп земельних ділянок, інших об’єктів нерухомого майна, що на них розміщені, приватної власності для суспільних потреб чи їх примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності 1. Викуп земельних ділянок, інших об’єктів нерухомого майна, що на них розміщені, приватної власності для суспільних потреб чи їх примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності здійснюються в порядку, встановленому законом.	**Стаття 448. Викуп земельних ділянок, інших об’єктів нерухомого майна, які на них розміщені, що перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи їх примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності** **1. Викуп земельних ділянок, інших об’єктів нерухомого майна, які на них розміщені, що перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи їх примусове відчуження з мотивів суспільної**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	необхідності здійснюють порядком, встановленим законом.
Стаття 351. Припинення права власності на нерухоме майно у зв’язку з викупом для суспільних потреб чи примусовим відчуженням з мотивів суспільної необхідності земельної ділянки, на якій воно розміщене 1. Право власності на житловий будинок, інші будівлі, споруди, багаторічні насадження може бути припинене за згодою власника у разі викупу земельної ділянки, на якій вони розміщені, для суспільних потреб чи за рішенням суду в разі її примусового відчуження з мотивів суспільної необхідності з обов’язковим попереднім і повним відшкодуванням їх вартості. 2. Особа, право власності якої підлягає припиненню, має право вимагати надання їй в межах території, на яку поширюються повноваження відповідного органу місцевого самоврядування або органу виконавчої влади, іншої земельної ділянки, вартість якої враховується при визначенні викупної ціни. 3. У разі якщо власник земельної ділянки, що підлягає примусовому відчуженню з мотивів суспільної необхідності, є власником житлового будинку, інших будівель, споруд, багаторічних насаджень, що на ній розміщені, вимога про примусове відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності розглядається	**Стаття 449. Припинення права власності на нерухоме майно у зв’язку з викупом для суспільних потреб чи примусовим відчуженням з мотивів суспільної необхідності земельної ділянки, на якій воно розміщене** **1. Право власності на житловий будинок, інші будівлі, споруди, багаторічні насадження може бути припинено за згодою власника у разі викупу земельної ділянки, на якій вони розміщені, для суспільних потреб чи за рішенням суду в разі її примусового відчуження з мотивів суспільної необхідності з обов’язковим попереднім і повним відшкодуванням їхньої вартості.** **2. Особа, право власності якої підлягає припиненню, має право вимагати надання їй у межах території, на яку поширені повноваження відповідного органу місцевого самоврядування або органу державної влади, іншої земельної ділянки, вартість якої враховують під час визначення викупної ціни.** **3. У разі якщо власник земельної ділянки, що підлягає примусовому відчуженню з мотивів суспільної необхідності, є власником житлового будинку, інших будівель, споруд, багаторічних насаджень, які на ній розміщені, вимогу про примусове відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності розглядають**

Чинна редакція	Запропонована редакція
разом із вимогою про припинення права власності на такі об’єкти. 4. У разі якщо власник земельної ділянки, що підлягає примусовому відчуженню з мотивів суспільної необхідності, не є власником житлового будинку, інших будівель, споруд, багаторічних насаджень, що на ній розміщені, питання про відчуження розглядається з кожним власником окремо. 5. До набрання законної сили рішенням суду про примусове відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності власник має право на власний розсуд розпоряджатися житловим будинком, іншими будівлями, спорудами, багаторічними насадженнями, що розміщені на такій земельній ділянці. 6. Власник земельної ділянки в разі її відчуження на користь іншої особи зобов’язаний попередити таку особу про рішення, прийняте органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування про викуп земельної ділянки, інших об’єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, для суспільних потреб, та в десятиденний строк повідомити орган, що прийняв таке рішення, про відчуження земельної ділянки на користь іншої особи. Рішення про викуп земельної ділянки для суспільних потреб зберігає свою чинність для нового власника земельної ділянки.	**разом із вимогою про припинення права власності на такі об’єкти.** **4. У разі якщо власник земельної ділянки, що підлягає примусовому відчуженню з мотивів суспільної необхідності, не є власником житлового будинку, інших будівель, споруд, багаторічних насаджень, які на ній розміщені, питання про відчуження розглядають з кожним власником окремо.** **5. До набрання чинності рішенням суду про примусове відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності власник має право на власний розсуд розпоряджатися житловим будинком, іншими будівлями, спорудами, багаторічними насадженнями, які розміщені на такій земельній ділянці.** **6. Власник земельної ділянки у разі її відчуження на користь іншої особи зобов’язаний попередити таку особу про ухвалене органом державної влади чи органом місцевого самоврядування рішення про викуп земельної ділянки, інших об’єктів нерухомого майна, які на ній розміщені, для суспільних потреб та в десятиденний строк повідомити орган, що ухвалив таке рішення, про відчуження земельної ділянки на користь іншої особи. Рішення про викуп земельної ділянки для суспільних потреб зберігає чинність для нового власника земельної ділянки.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 352. Викуп пам’ятки культурної спадщини 1. Якщо в результаті дій або бездіяльності власника пам’ятки культурної спадщини їй загрожує пошкодження або знищення, відповідний орган охорони культурної спадщини робить власнику пам’ятки відповідне попередження. 2. Якщо власник пам’ятки культурної спадщини не вживе заходів щодо її збереження, зокрема у зв’язку з неможливістю створення необхідних для цього умов, суд за позовом відповідного органу охорони культурної спадщини може постановити рішення про її викуп. 3. У разі невідкладної необхідності забезпечення умов для збереження пам’ятки культурної спадщини позов про її викуп може бути пред’явлено без попередження. 4. Викуплена пам’ятка культурної спадщини переходить у власність держави. 5. Викупна ціна пам’ятки культурної спадщини визначається за згодою сторін, а в разі спору - судом.	**Стаття 450. Викуп пам’ятки культурної спадщини** **1. Якщо в результаті поведінки власника пам’ятці культурної спадщини загрожує пошкодження або знищення, відповідний орган охорони культурної спадщини робить попередження такому власнику.** **2. Якщо власник, який одержав попередження, не вживе заходів для збереження пам’ятки культурної спадщини, зокрема у зв’язку з неможливістю створення необхідних для цього умов, суд за позовом відповідного органу охорони культурної спадщини може ухвалити рішення про викуп пам’ятки культурної спадщини.** **3. У разі невідкладної необхідності забезпечення умов для збереження пам’ятки культурної спадщини позов про її викуп може бути пред’явлено без попередження.** **4. Викуплена пам’ятка культурної спадщини переходить у власність держави.** **5. Викупну ціну пам’ятки культурної спадщини визначають за згодою сторін, а в разі спору таку ціну визначає суд.**
Стаття 353. Реквізиція 1. У разі стихійного лиха, аварії, епідемії, епізоотії та за інших надзвичайних обставин, з метою суспільної необхідності майно може бути примусово відчужене у власника на підставі та в порядку, встановлених законом, за	**Стаття 451. Реквізиція** **1. У разі стихійного лиха, аварії, епідемії, епізоотії та за інших надзвичайних обставин майно може бути примусово відчужене у власника з метою суспільної необхідності на підставі та порядком, що встановлені**

Чинна редакція	Запропонована редакція
умови попереднього і повного відшкодування його вартості (реквізиція). 2. В умовах воєнного або надзвичайного стану майно може бути примусово відчужене у власника з наступним повним відшкодуванням його вартості. 3. Реквізоване майно переходить у власність держави або знищується. 4. Оцінка, за якою попередньому власникові була відшкодована вартість реквізованого майна, може бути оскаржена до суду. 5. У разі реквізиції майна його попередній власник може вимагати взамін надання йому іншого майна, якщо це можливо. 6. Якщо після припинення надзвичайної обставини реквізоване майно збереглося, особа, якій воно належало, має право вимагати його повернення у судовому порядку. У разі повернення майна особі у неї поновлюється право власності на це майно, одночасно вона зобов'язується повернути грошову суму або річ, яка була нею одержана у зв'язку з реквізицією, з вирахуванням розумної плати за використання цього майна.	**законом, за умови попереднього і повного відшкодування його вартості (реквізиція).** **2. В умовах воєнного або надзвичайного стану майно може бути примусово відчужене у власника з наступним повним відшкодуванням його вартості.** **3. Реквізоване майно переходить у власність держави або підлягає знищенню.** **4. Оцінка, за якою попередньому власникові була відшкодована вартість реквізованого майна, може бути оскаржена до суду.** **5. У разі реквізиції майна його попередній власник може вимагати надання йому взамін іншого майна, якщо це можливо.** **6. Якщо після припинення надзвичайних обставин реквізоване майно є збереженим, особа, якій воно належало, має право вимагати його повернення у судовому порядку.** **У разі повернення реквізованого майна особі її право власності на таке майно є поновленим, водночас вона зобов'язана повернути грошові кошти або річ, надану їй взамін, за вирахуванням розумної плати за використання цього майна.**
Стаття 354. Конфіскація 1. До особи може бути застосовано позбавлення права власності на майно за рішенням суду як санкція за вчинення	**Стаття 452. Конфіскація** **1. До особи може бути застосовано позбавлення права власності на майно за рішенням суду як санкція за**

Чинна редакція	Запропонована редакція
правопорушення (конфіскація) у випадках, встановлених законом. Конфісковане майно переходить у власність держави безоплатно, крім випадків, визначених законом. 2. Обсяг та порядок конфіскації майна встановлюються законом.	**вчинення правопорушення (конфіскація) у випадках, встановлених законом.** **Конфісковане майно переходить у власність держави безоплатно, крім випадків, визначених законом.** **2. Обсяг та порядок конфіскації майна встановлює закон.**
Глава 26. ПРАВО СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	**Глава 26. Право спільної власності**
Стаття 355. Поняття і види права спільної власності 1. Майно, що є у власності двох або більше осіб (співвласників), належить їм на праві спільної власності (спільне майно). 2. Майно може належати особам на праві спільної часткової або на праві спільної сумісної власності. 3. Право спільної власності виникає з підстав, не заборонених законом. 4. Спільна власність вважається частковою, якщо договором або законом не встановлена спільна сумісна власність на майно.	**Стаття 453. Поняття і види права спільної власності** **1. Майно, що перебуває у власності двох або більше осіб (співвласників), належить їм на праві спільної власності (спільне майно).** **2. Майно може належати особам на праві спільної часткової або на праві спільної сумісної власності.** **3. Право спільної власності виникає з підстав, не заборонених законом.** **4. Спільна власність є частковою, якщо договором або законом не встановлена спільна сумісна власність на майно.**
Стаття 356. Право спільної часткової власності 1. Власність двох чи більше осіб із визначенням часток кожного з них у праві власності є спільною частковою власністю.	**Стаття 454. Право спільної часткової власності** **1. Власність двох або більше осіб із визначенням часток кожної з них у праві власності є спільною частковою власністю.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Суб’єктами права спільної часткової власності можуть бути фізичні особи, юридичні особи, держава, територіальні громади.	**2. Суб’єктами права спільної часткової власності можуть бути фізичні особи, юридичні особи, держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади.**
Стаття відсутня	**Стаття 455. Спільне майно співвласників приміщень, машиномісць у будівлі або споруді** **1. Власникам приміщень, машиномісць належать частки у праві спільної власності на спільне майно. Призначення майна для задоволення спільних потреб власників приміщень, машиномісць може випливати, зокрема, з його розташування та призначення, визначених під час будівництва будівлі або споруди, або з рішення співвласників приміщень, машиномісць про набуття, створення або про формування спільного майна.** **2. До спільного майна належать, зокрема, допоміжні приміщення (технічний поверх, горище, технічний підвал, в яких розміщені інженерні комунікації, що обслуговують більше ніж одне приміщення, машиномісця в будівлях або спорудах), дахи, обмежувальні конструкції будівель або споруд, механічне, електричне, санітарно-технічне та інше обладнання, встановлене за межами або всередині приміщень, машиномісць і таке, що обслуговує більше одного приміщення, машиномісця. Особливості віднесення майна до спільного майна встановлює закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. У випадках, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом, земельна ділянка з елементами для її користування також входить до складу спільного майна, належного власникам приміщень, машиномісць, і належить таким власникам на праві спільної часткової власності. **4. Якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом або не випливає з суті відносин, приписи статті 490 цього Кодексу застосовують до спільного майна власників кімнат у комунальній квартирі.**
Стаття 357. Визначення часток у праві спільної часткової власності 1. Частки у праві спільної часткової власності вважаються рівними, якщо інше не встановлено за домовленістю співвласників або законом. 2. Якщо розмір часток у праві спільної часткової власності не встановлений за домовленістю співвласників або законом, він визначається з урахуванням вкладу кожного з співвласників у придбання (виготовлення, спорудження) майна. 3. Співвласник має право на відповідне збільшення своєї частки у праві спільної часткової власності, якщо поліпшення спільного майна, які не можна відокремити, зроблені ним своїм коштом за згодою всіх співвласників, з	**Стаття 456. Визначення часток у праві спільної часткової власності** **1. Частки у праві спільної часткової власності є рівними, якщо іншого не встановлено за домовленістю співвласників або законом.** **2. Якщо розмір часток у праві спільної часткової власності не встановлений за домовленістю співвласників або законом, його визначають з урахуванням внеску кожного із співвласників у придбання (виробництво, спорудження) майна.** **3. Співвласник має право на відповідне збільшення своєї частки у праві спільної часткової власності, якщо поліпшення спільного майна, які неможливо відокремити, він зробив своїм коштом за згодою всіх**

Чинна редакція	Запропонована редакція
додержанням встановленого порядку використання спільного майна. 4. Співвласник житлового будинку, іншої будівлі, споруди може зробити у встановленому законом порядку за свій рахунок добудову (прибудову) без згоди інших співвласників, якщо це не порушує їхніх прав. Така добудова (прибудова) є власністю співвласника, який її зробив, і не змінює розміру часток співвласників у праві спільної часткової власності. 5. Поліпшення спільного майна, які можна відокремити, є власністю того з співвласників, який їх зробив, якщо інше не встановлено домовленістю співвласників.	**співвласників, з додержанням встановленого порядку використання спільного майна.** **4. Співвласник житлового будинку, іншої будівлі, споруди може за власний рахунок зробити добудову (прибудову) порядком, встановленим законом, без отримання згоди інших співвласників, за умови що це не порушує прав інших співвласників. Така добудова (прибудова) є власністю співвласника, який її зробив, і не змінює розміру часток співвласників у праві спільної часткової власності.** **5. Поліпшення спільного майна, які можливо відокремити, є власністю співвласника, який їх зробив, якщо іншого не встановлено за домовленістю співвласників.**
Стаття 358. Здійснення права спільної часткової власності 1. Право спільної часткової власності здійснюється співвласниками за їхньою згодою. 2. Співвласники можуть домовитися про порядок володіння та користування майном, що є їхньою спільною частковою власністю. 3. Кожен із співвласників має право на надання йому у володіння та користування тієї частини спільного майна в натурі, яка відповідає його частці у праві спільної часткової власності. У разі неможливості цього він має право	**Стаття 457. Здійснення права спільної часткової власності** **1. Право спільної часткової власності здійснюють співвласники за їхньою згодою.** **2. Співвласники можуть домовитися про порядок володіння та користування майном, що перебуває у їхній спільній частковій власності.** **3. Кожний із співвласників має право на надання йому у володіння та користування тієї частини спільного майна в натурі, яка відповідає його частці у праві спільної часткової власності. У разі неможливості**

Чинна редакція	Запропонована редакція
вимагати від інших співвласників, які володіють і користуються спільним майном, відповідної матеріальної компенсації. 4. Якщо договір між співвласниками про порядок володіння та користування спільним майном відповідно до їхніх часток у праві спільної часткової власності посвідчений нотаріально, він є обов’язковим і для особи, яка придбає згодом частку в праві спільної часткової власності на це майно.	**надання частини спільного майна співвласник має право вимагати від інших співвласників, які володіють і користуються спільним майном, відповідного відшкодування.** **4. Якщо договір, укладений між співвласниками, про порядок володіння та користування спільним майном відповідно до їхніх часток у праві спільної часткової власності посвідчений нотаріально, він є обов’язковим і для особи, яка згодом придбає частку у праві спільної часткової власності на таке майно.**
Стаття 359. Плоди, продукція та доходи від використання майна, що є у спільній частковій власності 1. Плоди, продукція та доходи від використання майна, що є у спільній частковій власності, надходять до складу спільного майна і розподіляються між співвласниками відповідно до їхніх часток у праві спільної часткової власності, якщо інше не встановлено домовленістю між ними.	**Стаття 458. Плоди, продукція та доходи від використання майна, що перебуває у спільній частковій власності** **1. Плоди, продукція та доходи від використання майна, що перебуває у спільній частковій власності, надходять до складу спільного майна і їх розподіляють між співвласниками відповідно до їхніх часток у праві спільної часткової власності, якщо іншого не встановлено за домовленістю співвласників.**
Стаття 360. Утримання майна, що є у спільній частковій власності 1. Співвласник відповідно до своєї частки у праві спільної часткової власності зобов’язаний брати участь у витратах на управління, утримання та збереження спільного майна, у	**Стаття 459. Утримання майна, що перебуває у спільній частковій власності** **1. Співвласник відповідно до своєї частки у праві спільної часткової власності зобов’язаний брати участь у витратах на управління, утримання та збереження**

Чинна редакція	Запропонована редакція
сплаті податків, зборів (обов'язкових платежів), а також нести відповідальність перед третіми особами за зобов'язаннями, пов'язаними із спільним майном.	**спільного майна, у сплаті податків, зборів (обов'язкових платежів), а також нести відповідальність перед третіми особами за зобов'язаннями, пов'язаними із спільним майном.**
Стаття 361. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності 1. Співвласник має право самостійно розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності.	**Стаття 460. Право співвласника розпоряджатися своєю часткою у праві спільної часткової власності** **1. Співвласник має право самостійно розпоряджатися своєю часткою у праві спільної часткової власності.**
Стаття 362. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності 1. У разі продажу частки у праві спільної часткової власності співвласник має переважне право перед іншими особами на її купівлю за ціною, оголошеною для продажу, та на інших рівних умовах, крім випадку продажу з публічних торгів. 2. Продавець частки у праві спільної часткової власності зобов'язаний письмово повідомити інших співвласників про намір продати свою частку, вказавши ціну та інші умови, на яких він її продає. Якщо інші співвласники відмовилися від здійснення переважного права купівлі чи не здійснять цього права щодо нерухомого майна протягом одного місяця, а щодо рухомого майна - протягом десяти днів від дня отримання	**Стаття 461. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності** **1. У разі продажу частки у праві спільної часткової власності співвласник має переважне право перед іншими особами на її купівлю за ціною, оголошеною для продажу, та на інших рівних умовах, крім випадку продажу на публічних торгах.** **2. Продавець частки у праві спільної часткової власності зобов'язаний письмово повідомити інших співвласників про намір продати свою частку, зазначивши ціну та інші умови, на яких він її продає.** **Якщо інші співвласники відмовилися від здійснення переважного права купівлі чи не здійснять цього права щодо нерухомого майна протягом одного місяця, а щодо рухомого майна – протягом десяти днів з дня отримання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
ними повідомлення, продавець має право продати свою частку іншій особі. 3. Якщо бажання придбати частку у праві спільної часткової власності виявили кілька співвласників, продавець має право вибору покупця. 4. У разі продажу частки у праві спільної часткової власності з порушенням переважного права купівлі співвласник може пред'явити до суду позов про переведення на нього прав та обов'язків покупця. Одночасно позивач зобов'язаний внести на депозитний рахунок суду грошову суму, яку за договором повинен сплатити покупець. До таких вимог застосовується позовна давність в один рік. 5. Передача співвласником свого переважного права купівлі частки у праві спільної часткової власності іншій особі не допускається.	**ними повідомлення, продавець має право продати свою частку іншій особі.** **3. Якщо бажання придбати частку у праві спільної часткової власності виявили кілька співвласників, продавець має право вибору покупця.** **4. У разі продажу частки у праві спільної часткової власності з порушенням переважного права купівлі співвласник може пред'явити до суду позов про переведення на нього прав та обов'язків покупця. Водночас позивач зобов'язаний внести на депозитний рахунок суду грошову суму, яку за договором повинен сплатити покупець.** **До таких вимог застосовують позовну давність в один рік.** **5. Передання співвласником свого переважного права купівлі частки у праві спільної часткової власності іншій особі заборонено.**
Стаття 363. Момент переходу частки у праві спільної часткової власності до набувача за договором 1. Частка у праві спільної часткової власності переходить до набувача за договором з моменту укладення договору, якщо інше не встановлено домовленістю сторін. 2. Частка у праві спільної часткової власності за договором, який підлягає нотаріальному посвідченню та	**Стаття 462. Момент переходу частки у праві спільної часткової власності до набувача за договором** **1. Частка у праві спільної часткової власності переходить до набувача за договором з моменту укладення договору, якщо іншого не встановлено за домовленістю сторін.** **2. Частка у праві спільної часткової власності за договором, який підлягає нотаріальному посвідченню**

Чинна редакція	Запропонована редакція
(або) державній реєстрації, переходить до набувача відповідно до статті 334 цього Кодексу.	**та/або державній реєстрації, переходить до набувача відповідно до статті 425 цього Кодексу.**
Стаття 364. Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності 1. Співвласник має право на виділ у натурі частки із майна, що є у спільній частковій власності. 2. Якщо виділ у натурі частки із спільного майна не допускається згідно із законом або є неможливим (частина друга статті 183 цього Кодексу), співвласник, який бажає виділу, має право на одержання від інших співвласників грошової або іншої матеріальної компенсації вартості його частки. Компенсація співвласникові може бути надана лише за його згодою. Право на частку у праві спільної часткової власності у співвласника, який отримав таку компенсацію, припиняється з дня її отримання. 3. У разі виділу співвласником у натурі частки із спільного майна для співвласника, який здійснив такий виділ, право спільної часткової власності на це майно припиняється. Така особа набуває право власності на виділене майно, і у випадку, встановленому законом, таке право підлягає державній реєстрації.	**Стаття 463. Виділ частки з майна, що перебуває у спільній частковій власності** **1. Співвласник має право на виділ у натурі частки з майна, що перебуває у спільній частковій власності.** **2. Якщо виділ у натурі частки із спільного майна недопустимий згідно із законом або є неможливим (частина друга статті 375 цього Кодексу), співвласник, який прагне здійснити такий виділ, має право на одержання від інших співвласників відшкодування вартості його частки.** **Відшкодування співвласникові може бути надане лише за його згодою.** **Право на частку у праві спільної часткової власності співвласника, який отримав відшкодування, є припиненим з дня отримання відшкодування.** **3. У разі виділу співвласником у натурі частки із спільного майна право спільної часткової власності на це майно такого співвласника є припиненим. Така особа набуває право власності на виділене майно, яке у випадку, встановленому законом, підлягає державній реєстрації.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Договір про виділ у натурі частки з нерухомого спільного майна укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.	**4. Договір про виділ у натурі частки з нерухомого спільного майна укладають письмово і посвідчують нотаріально.**
Стаття 365. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників 1. Право особи на частку у спільному майні може бути припинене за рішенням суду на підставі позову інших співвласників, якщо: 1) частка є незначною і не може бути виділена в натурі; 2) річ є неподільною; 3) спільне володіння і користування майном є неможливим; 4) таке припинення не завдасть істотної шкоди інтересам співвласника та членам його сім'ї. 2. Суд постановляє рішення про припинення права особи на частку у спільному майні за умови попереднього внесення позивачем вартості цієї частки на депозитний рахунок суду.	**Стаття 464. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників** **1. Право особи на частку у спільному майні може бути припинено за рішенням суду на підставі позову інших співвласників, якщо:** **1) частка є незначною і не може бути виділена в натурі;** **2) річ є неподільною;** **3) спільне володіння і користування майном є неможливим;** **4) таке припинення не завдасть істотної шкоди інтересам співвласника та членів його сім'ї.** **2. Суд ухвалює рішення про припинення права особи на частку у спільному майні, за умови попереднього внесення позивачем вартості такої частки на депозитний рахунок суду.**
Стаття 366. Звернення стягнення на частку у майні, що є у спільній частковій власності 1. Кредитор співвласника майна, що є у спільній частковій власності, у разі недостатності у нього іншого майна, на яке може бути звернене стягнення, може	**Стаття 465. Звернення стягнення на частку у майні, що перебуває у спільній частковій власності** **1. Кредитор співвласника майна, що належить до спільної часткової власності, у разі недостатності у такого співвласника іншого майна, на яке може бути**

Чинна редакція	Запропонована редакція
пред’явити позов про виділ частки із спільного майна в натурі для звернення стягнення на неї. Якщо виділ в натурі частки із спільного майна має наслідком зміну його призначення або проти цього заперечують інші співвласники, спір вирішується судом. 2. У разі неможливості виділу в натурі частки із спільного майна або заперечення інших співвласників проти такого виділу кредитор має право вимагати продажу боржником своєї частки у праві спільної часткової власності з направленням суми виторгу на погашення боргу. У разі відмови боржника від продажу своєї частки у праві спільної часткової власності або відмови інших співвласників від придбання частки боржника кредитор має право вимагати продажу цієї частки з публічних торгів або переведення на нього прав та обов’язків співвласника-боржника, з проведенням відповідного перерахунку.	**звернено стягнення, може подати до суду позов про виділ частки із спільного майна в натурі для звернення стягнення на неї.** **Якщо виділ у натурі частки із спільного майна має наслідком зміну його призначення або проти такого виділу заперечують інші співвласники, спір вирішує суд.** **2. У разі неможливості виділу в натурі частки із спільного майна або наявності заперечень інших співвласників проти такого виділу кредитор має право вимагати продажу боржником своєї частки у праві спільної часткової власності із спрямуванням суми виторгу на погашення боргу.** **У разі відмови боржника від продажу своєї частки у праві спільної часткової власності або відмови інших співвласників від придбання частки боржника кредитор має право вимагати продажу цієї частки на публічних торгах або переведення на нього прав і обов’язків співвласника-боржника з проведенням відповідного перерахунку.**
Стаття 367. Поділ майна, що є у спільній частковій власності 1. Майно, що є у спільній частковій власності, може бути поділене в натурі між співвласниками за домовленістю між ними.	**Стаття 466. Поділ майна, що перебуває у спільній частковій власності** **1. Майно, що перебуває у спільній частковій власності, може бути поділено в натурі між співвласниками за домовленістю між ними.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. У разі поділу спільного майна між співвласниками право спільної часткової власності на нього припиняється. 3. Договір про поділ нерухомого майна, що є у спільній частковій власності, укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.	**2. У разі поділу спільного майна між співвласниками право спільної часткової власності на нього є припиненим.** **3. Договір про поділ нерухомого майна, що перебуває у спільній частковій власності, укладають письмово і посвідчують нотаріально.**
Стаття відсутня	**Стаття 467. Право власності фермерського господарства** **1. Майно фермерського господарства належить його членам на праві спільної часткової власності.** **2. На праві спільної часткової власності членам фермерського господарства належать земельна ділянка, господарські та інші будівлі, меліоративні та інші споруди, продуктивна і робоча худоба, птахи, сільськогосподарська та інша техніка і обладнання, транспортні засоби, інвентар та інше майно, набуте для господарства за спільні кошти його членів.** **3. Плоди, продукція і доходи, отримані внаслідок діяльності фермерського господарства, є спільним майном членів фермерського господарства, які його використовують за домовленістю.**
Стаття відсутня	**Стаття 468. Поділ майна фермерського господарства** **1. У разі припинення фермерського господарства у зв’язку з виходом із нього всіх його членів або з інших**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	підстав спільне майно підлягає поділу згідно з приписами статті 466 цього Кодексу. **2. Земельна ділянка та засоби виробництва, що належать фермерському господарству, у разі виходу з господарства одного з його членів не підлягають поділу. Особа, яка вийшла з фермерського господарства, має право на отримання грошового відшкодування, домірного її частці у праві власності на майно такого господарства.** **3. Частки членів фермерського господарства у праві власності на майно господарства є рівними, якщо іншого не встановлено за домовленістю між ними.**
Стаття 368. Право спільної сумісної власності 1. Спільна власність двох або більше осіб без визначення часток кожного з них у праві власності є спільною сумісною власністю. 2. Суб’єктами права спільної сумісної власності можуть бути фізичні особи, юридичні особи, а також держава, територіальні громади, якщо інше не встановлено законом. 3. Майно, набуте подружжям за час шлюбу, є їхньою спільною сумісною власністю, якщо інше не встановлено договором або законом. 4. Майно, набуте в результаті спільної праці та за спільні грошові кошти членів сім’ї, є їхньою спільною сумісною	**Стаття 469. Право спільної сумісної власності** **1. Спільна власність двох або більше осіб без визначення часток кожної з них у праві власності є спільною сумісною власністю.** **2. Суб’єктами права спільної сумісної власності можуть бути фізичні особи, юридичні особи, а також держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, якщо іншого не встановлено законом.** **3. Майно, набуте подружжям під час шлюбу, є спільною сумісною власністю обох із подружжя, права щодо якої здійснюють з урахуванням приписів книги шостої цього Кодексу, якщо іншого не встановлено договором або законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
власністю, якщо інше не встановлено договором, укладеним у письмовій формі.	**4. Майно, набуте в результаті спільної праці та за спільні грошові кошти членів сім'ї, є їхньою спільною сумісною власністю, якщо іншого не встановлено договором, укладеним письмово.**
Стаття 369. Здійснення права спільної сумісної власності 1. Співвласники майна, що є у спільній сумісній власності, володіють і користуються ним спільно, якщо інше не встановлено домовленістю між ними. 2. Розпоряджання майном, що є у спільній сумісній власності, здійснюється за згодою всіх співвласників, якщо інше не встановлено законом. У разі вчинення одним із співвласників правочину щодо розпорядження спільним майном вважається, що він вчинений за згодою всіх співвласників, якщо інше не встановлено законом. Згода співвласників на вчинення правочину щодо розпорядження спільним майном, який підлягає нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, має бути висловлена письмово і нотаріально посвідчена. 3. Співвласники мають право уповноважити одного з них на вчинення правочинів щодо розпорядження спільним майном. 4. Правочин щодо розпорядження спільним майном, вчинений одним із співвласників, може бути визнаний судом недійсним за позовом іншого співвласника у разі	**Стаття 470. Здійснення права спільної сумісної власності** **1. Співвласники майна, що перебуває у спільній сумісній власності, володіють і користуються таким майном спільно, якщо іншого не встановлено за домовленістю між ними.** **2. Розпоряджання майном, що перебуває у спільній сумісній власності, здійснюють за згодою всіх співвласників, якщо іншого не встановлено законом.** **У разі вчинення одним із співвласників правочину щодо розпоряджання спільним майном такий правочин є вчиненим за згодою всіх співвласників, якщо іншого не встановлено законом.** **Згоду співвласників на вчинення правочину щодо розпоряджання спільним майном, який підлягає нотаріальному посвідченню та/або державній реєстрації, викладають письмово і посвідчують нотаріально.** **3. Співвласники мають право уповноважити одного з них на вчинення правочинів щодо розпоряджання спільним майном.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
відсутності у співвласника, який вчинив правочин, необхідних повноважень.	**4. Правочин щодо розпоряджання спільним майном, вчинений одним із співвласників, суд може визнати недійсним за позовом іншого співвласника, якщо співвласник, який вчинив правочин, не має на це повноважень.** **5. Особливості здійснення подружжям права спільної сумісної власності встановлює книга шоста цього Кодексу.**
Стаття 370. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності 1. Співвласники мають право на виділ у натурі частки із майна, що є у спільній сумісній власності, крім випадків, установлених законом. 2. У разі виділу частки із майна, що є у спільній сумісній власності, вважається, що частки кожного із співвласників у праві спільної сумісної власності є рівними, якщо інше не встановлено домовленістю між ними, законом або рішенням суду. 3. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності, здійснюється у порядку, встановленому статтею 364 цього Кодексу.	**Стаття 471. Виділ частки з майна, що перебуває у спільній сумісній власності** **1. Співвласники мають право на виділ у натурі частки з майна, що перебуває у спільній сумісній власності, крім випадків, установлених законом.** **2. У разі виділу частки з майна, що перебуває у спільній сумісній власності, частки кожного із співвласників є рівними, якщо іншого не встановлено за домовленістю між ними, законом або рішенням суду.** **3. Виділ частки з майна, що перебуває у спільній сумісній власності, здійснюють порядком, встановленим статтею 463 цього Кодексу.**
Стаття 371. Звернення стягнення на частку майна, що є у спільній сумісній власності	**Стаття 472. Звернення стягнення на частку майна, що перебуває у спільній сумісній власності**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Кредитор співвласника майна, що є у спільній сумісній власності, у разі недостатності у нього іншого майна, на яке може бути звернене стягнення, може пред'явити позов про виділ частки із спільного майна в натурі для звернення стягнення на неї, крім випадків, установлених законом. 2. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності, для звернення стягнення на неї здійснюється у порядку, встановленому статтею 366 цього Кодексу.	**1. Кредитор співвласника майна, що належить до спільної сумісної власності, у разі недостатності у такого співвласника іншого майна, на яке може бути звернено стягнення, може подати до суду позов про виділ частки із спільного майна в натурі для звернення стягнення на неї, крім випадків, установлених законом.** **2. Виділ частки з майна, що є у спільній сумісній власності, для звернення стягнення на неї здійснюють порядком, встановленим статтею 465 цього Кодексу.**
Стаття 372. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності 1. Майно, що є у спільній сумісній власності, може бути поділене між співвласниками за домовленістю між ними, крім випадків, установлених законом. 2. У разі поділу майна, що є у спільній сумісній власності, вважається, що частки співвласників у праві спільної сумісної власності є рівними, якщо інше не встановлено домовленістю між ними або законом. За рішенням суду частка співвласника може бути збільшена або зменшена з урахуванням обставин, які мають істотне значення. 3. У разі поділу майна між співвласниками право спільної сумісної власності на нього припиняється.	**Стаття 473. Поділ майна, що перебуває у спільній сумісній власності** **1. Майно, що перебуває у спільній сумісній власності, може бути поділено між співвласниками за домовленістю між ними, крім випадків, установлених законом.** **2. У разі поділу майна, що перебуває у спільній сумісній власності, частки співвласників є рівними, якщо іншого не встановлено за домовленістю між ними або законом.** **За рішенням суду частка співвласника може бути збільшена або зменшена з урахуванням обставин, які мають істотне значення.** **3. У разі поділу майна між співвласниками право спільної сумісної власності на нього є припиненим.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Договір про поділ нерухомого майна, що є у спільній сумісній власності, укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.	**4. Договір про поділ нерухомого майна, що є у спільній сумісній власності, укладають письмово і посвідчують нотаріально.**
Глава 27. ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ (ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ)	**Глава 27. Право власності на землю (земельну ділянку)**
Стаття 373. Земля (земельна ділянка) як об’єкт права власності 1. Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. 2. Право власності на землю гарантується Конституцією України. Право власності на землю (земельну ділянку) набувається і здійснюється відповідно до закону. 3. Право власності на земельну ділянку поширюється на поверхневий (грунтовий) шар у межах цієї ділянки, на водні об’єкти, ліси, багаторічні насадження, які на ній знаходяться, а також на простір, що є над і під поверхнею ділянки, висотою та глибиною, які необхідні для зведення житлових, виробничих та інших будівель і споруд. 4. Власник земельної ділянки має право використовувати її на свій розсуд відповідно до її цільового призначення. 5. Власник земельної ділянки може використовувати на свій розсуд все, що знаходиться над і під поверхнею цієї	**Стаття 474. Земля (земельна ділянка) як об’єкт права власності** **1. Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави.** **2. Право власності на землю гарантує Конституція України.** **Право власності на землю набувають і здійснюють відповідно до закону.** **3. Право власності на земельну ділянку поширюють на поверхневий (ґрунтовий) шар у межах цієї ділянки, на водні об’єкти, ліси, багаторічні насадження, які на ній розміщені, а також на простір над і під поверхнею ділянки, висотою та глибиною, які необхідні для зведення житлових, виробничих та інших будівель і споруд.** **4. Власник земельної ділянки має право використовувати її на власний розсуд відповідно до цільового призначення земельної ділянки.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
ділянки, якщо інше не встановлено законом та якщо це не порушує прав інших осіб.	**5. Власник земельної ділянки може використовувати на власний розсуд усе, що розміщено над і під поверхнею ділянки, якщо іншого не встановлено законом та якщо це не порушує прав інших осіб.**
Стаття 374. Суб'єкти права власності на землю (земельну ділянку) 1. Суб'єктами права власності на землю (земельну ділянку) є фізичні особи, юридичні особи, держава, територіальні громади. 2. Іноземці, особи без громадянства можуть набувати право власності на землю (земельні ділянки) відповідно до закону. 3. Іноземні юридичні особи, іноземні держави та міжнародні організації можуть бути суб'єктами права власності на землю (земельну ділянку) у випадках, встановлених законом. 4. Права та обов'язки суб'єктів права власності на землю (земельну ділянку) встановлюються законом.	**Стаття 475. Суб'єкти права власності на землю (земельну ділянку)** **1. Суб'єктами права власності на землю (земельну ділянку) є фізичні особи, юридичні особи, держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади.** **2. Іноземці, особи без громадянства можуть набувати право власності на землю (земельні ділянки) відповідно до закону.** **3. Іноземні юридичні особи, іноземні держави та міжнародні організації можуть бути суб'єктами права власності на землю (земельну ділянку) у випадках, встановлених законом.** **4. Права та обов'язки суб'єктів права власності на землю (земельну ділянку) встановлює закон.**
Стаття 375. Право власника на забудову земельної ділянки 1. Власник земельної ділянки має право зводити на ній будівлі та споруди, створювати закриті водойми, здійснювати перебудову, а також дозволяти будівництво на своїй ділянці іншим особам.	**Стаття 476. Право власника на забудову земельної ділянки** **1. Власник земельної ділянки має право зводити на ній будівлі та споруди, створювати закриті водойми, здійснювати перебудову, а також дозволяти іншим особам вести будівництво на своїй ділянці.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Власник земельної ділянки набуває право власності на зведені ним будівлі, споруди та інше нерухоме майно. 3. Право власника на забудову здійснюється ним за умови додержання архітектурних, будівельних, санітарних, екологічних та інших норм і правил, а також за умови використання земельної ділянки за її цільовим призначенням. 4. Правові наслідки самочинної забудови, здійсненої власником на його земельній ділянці, встановлюються статтею 376 цього Кодексу.	**2. Власник земельної ділянки набуває право власності на зведені ним будівлі, споруди та інше нерухоме майно.** **3. Право на забудову власник здійснює за умови додержання архітектурних, будівельних, санітарних, екологічних та інших норм і правил, а також за умови використання земельної ділянки за її цільовим призначенням.** **4. Юридичні наслідки самочинної забудови, здійсненої власником на його земельній ділянці, встановлює стаття 478 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 477. Земельні ділянки загального користування. Доступ до земельної ділянки** **1. Фізичні особи мають право без будь-яких дозволів перебувати на земельних ділянках державної або комунальної власності, доступ до яких не обмежений, та використовувати наявні на цих ділянках природні об'єкти в межах, визначених законодавством, а також власником відповідної земельної ділянки.** **2. Якщо земельна ділянка, що перебуває у власності фізичної або юридичної особи, не огороджена або її власник в інший спосіб явно не позначив, що вхід на ділянку без його дозволу заборонено, будь-яка особа має право пройти через ділянку, за умови що це не завдає шкоди власнику.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Смуга землі уздовж берегової лінії водойми загального користування (берегова смуга) призначена для загального користування. Фізичні особи мають право на вільне використання берегової смуги для пересування та перебування біля водойм загального користування.
Стаття 376. Самочинне будівництво 1. Житловий будинок, будівля, споруда, інше нерухоме майно вважаються самочинним будівництвом, якщо вони збудовані або будуються на земельній ділянці, що не була відведена для цієї мети, або без відповідного документа, який дає право виконувати будівельні роботи чи належно затвердженого проекту, або з істотними порушеннями будівельних норм і правил. 2. Особа, яка здійснила або здійснює самочинне будівництво нерухомого майна, не набуває права власності на нього. 3. Право власності на самочинно збудоване нерухоме майно може бути за рішенням суду визнане за особою, яка здійснила самочинне будівництво на земельній ділянці, що не була їй відведена для цієї мети, за умови надання земельної ділянки у встановленому порядку особі під уже збудоване нерухоме майно. 4. Якщо власник (користувач) земельної ділянки заперечує проти визнання права власності на нерухоме	**Стаття 478. Самочинне будівництво** **1. Житловий будинок, будівля, споруда, інше нерухоме майно є самочинно збудованим нерухомим майном, якщо їх збудовано або будують на земельній ділянці, що не була відведена для цієї мети, або без відповідного документа, який дає право виконувати будівельні роботи, або без належно затвердженого проекту, або з істотним порушенням будівельних норм і правил (самочинне будівництво).** **2. Особа, яка здійснила або здійснює самочинне будівництво нерухомого майна, не набуває права власності на нього.** **3. Право власності на самочинно збудоване нерухоме майно за рішенням суду може бути визнане за особою, яка здійснила самочинне будівництво на земельній ділянці, що не була відведена їй для цієї мети, за умови надання земельної ділянки у встановленому порядку особі під уже збудоване нерухоме майно.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
майно за особою, яка здійснила (здійснює) самочинне будівництво на його земельній ділянці, або якщо це порушує права інших осіб, майно підлягає знесенню особою, яка здійснила (здійснює) самочинне будівництво, або за її рахунок. 5. На вимогу власника (користувача) земельної ділянки суд може визнати за ним право власності на нерухоме майно, яке самочинно збудоване на ній, якщо це не порушує права інших осіб. 6. Особа, яка здійснила самочинне будівництво, має право на відшкодування витрат на будівництво, якщо право власності на нерухоме майно визнано за власником (користувачем) земельної ділянки, на якій воно розміщене. 7. У разі істотного відхилення від проекту, що суперечить суспільним інтересам або порушує права інших осіб, істотного порушення будівельних норм і правил суд за позовом відповідного органу державної влади або органу місцевого самоврядування може постановити рішення, яким зобов'язати особу, яка здійснила (здійснює) будівництво, провести відповідну перебудову. Якщо проведення такої перебудови є неможливим або особа, яка здійснила (здійснює) будівництво, відмовляється від її проведення, таке нерухоме майно за рішенням суду підлягає знесенню за рахунок особи, яка здійснила (здійснює) будівництво. Особа, яка здійснила (здійснює) самочинне будівництво, зобов'язана відшкодувати витрати,	**4. Якщо власник (користувач) земельної ділянки заперечує проти визнання права власності на нерухоме майно за особою, яка здійснила (здійснює) самочинне будівництво на його земельній ділянці, або якщо це порушує права інших осіб, майно підлягає знесенню особою, яка здійснила (здійснює) самочинне будівництво, або за її рахунок.** **5. На вимогу власника (користувача) земельної ділянки суд може визнати за ним право власності на нерухоме майно, яке самочинно збудоване на його земельній ділянці, якщо це не порушує права інших осіб.** **6. Особа, яка здійснила самочинне будівництво, має право на відшкодування витрат на будівництво, якщо право власності на нерухоме майно визнано за власником (користувачем) земельної ділянки, на якій воно розміщене.** **7. У разі істотного відхилення від проекту, що суперечить суспільним інтересам або порушує права інших осіб, істотного порушення будівельних норм і правил суд за позовом відповідного органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування може ухвалити рішення, яким зобов'язати особу, яка здійснила (здійснює) самочинне будівництво, провести відповідну перебудову.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
пов’язані з приведенням земельної ділянки до попереднього стану.	**Якщо проведення перебудови є неможливим або особа, яка здійснила (здійснює) самочинне будівництво, відмовляється від її проведення, таке нерухоме майно за рішенням суду підлягає знесенню за рахунок особи, яка здійснила (здійснює) самочинне будівництво. Особа, яка здійснила (здійснює) самочинне будівництво, зобов’язана відшкодувати витрати, пов’язані з приведенням земельної ділянки до попереднього стану.**
Стаття 377. Перехід права на земельну ділянку у разі набуття права власності на об’єкт нерухомого майна (житловий будинок (крім багатоквартирного), іншу будівлю або споруду), об’єкт незавершеного будівництва, що розміщені на ній 1. До особи, яка набула право власності на об’єкт нерухомого майна (житловий будинок (крім багатоквартирного), іншу будівлю або споруду), об’єкт незавершеного будівництва, право власності на який зареєстровано у визначеному законом порядку, або частку у праві спільної власності на такий об’єкт, одночасно переходить право власності (частка у праві спільної власності) або право користування земельною ділянкою, на якій розміщений такий об’єкт, без зміни її цільового призначення в обсязі та на умовах, встановлених для відчужувача (попереднього власника) такого об’єкта, у порядку та на умовах, визначених Земельним кодексом	**Стаття 479. Перехід права на земельну ділянку у разі набуття права власності на розміщений на ній об’єкт нерухомого майна (житловий будинок (крім багатоквартирного), іншу будівлю або споруду), об’єкт незавершеного будівництва** **1. До особи, яка набула право власності на об’єкт нерухомого майна (житловий будинок (крім багатоквартирного), іншу будівлю або споруду), об’єкт незавершеного будівництва, право власності на який зареєстровано у визначеному законом порядку, або частку у праві спільної власності на такий об’єкт, одночасно переходить право власності (частка у праві спільної власності) або право користування земельною ділянкою, на якій розміщений такий об’єкт, без зміни її цільового призначення в обсязі та на умовах, встановлених для відчужувача (попереднього власника) такого об’єкта, у порядку та на умовах, що їх визначає**

Чинна редакція	Запропонована редакція
України. Істотною умовою договору, який передбачає перехід права власності на об’єкт нерухомого майна (житловий будинок (крім багатоквартирного), іншу будівлю або споруду), об’єкт незавершеного будівництва, який розміщений на земельній ділянці і перебуває у власності відчужувача, є умова щодо одночасного переходу права власності на таку земельну ділянку (частку у праві спільної власності на неї) від відчужувача (попереднього власника) відповідного об’єкта до набувача такого об’єкта.	**Земельний кодекс України. Істотною умовою договору, що передбачає перехід права власності на об’єкт нерухомого майна (житловий будинок (крім багатоквартирного), іншу будівлю або споруду), об’єкт незавершеного будівництва, який розміщений на земельній ділянці і перебуває у власності відчужувача, є умова про одночасний перехід права власності на таку земельну ділянку (частку у праві спільної власності на неї) від відчужувача (попереднього власника) до набувача такого об’єкта.**
Стаття відсутня	**Стаття 480. Набуття права власності на природно створювану земельну ділянку** **1. Приросщення земельної ділянки до берегів водойми належить власнику прибережної земельної ділянки лише у разі його поступового утворення. Власник прибережної земельної ділянки набуває також земельну ділянку, яка залишена водоймою, що поступово відійшла від відповідного берега.** **2. Власник земельної ділянки, яка оточена ставками, озерами, каналами або іншими водоймами, не стає власником земельних ділянок, що виникли внаслідок тимчасового зменшення рівня цих водойм нижче рівня спуску. Власник таких водойм не набуває будь-яких прав щодо земельної ділянки, затопленої внаслідок тимчасового розливу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Власник земельної ділянки, від якої водойма раптово відокремила частину берега, приєднавши його до земельної ділянки іншого власника, не втрачає права власності на відокремлену частину, за умови її витребування протягом одного року з дня вступу у володіння власника земельної ділянки, до якої приєднана відокремлена частина. **4. Якщо водойма, що створила новий рукав, оточує земельну ділянку власника прибережної ділянки, такий власник є власником створеного таким чином острова.**
Стаття відсутня	**Стаття 481. Набуття права власності на об'єкт, створений у водоймі штучним способом** **1. Право власності на об'єкт, створений у водоймі штучним способом, може бути набуто лише у випадках, на умовах та порядком, встановлених законом.** **2. Створення такого об'єкта не є підставою для набуття права власності на нього.** **3. Право власності на такий об'єкт виникає з моменту, встановленого законом.**
Стаття 378. Припинення права власності на земельну ділянку 1. Право власності особи на земельну ділянку може бути припинене за рішенням суду у випадках, встановлених законом.	**Стаття 482. Припинення права власності на земельну ділянку** **1. Право власності особи на земельну ділянку може бути припинене за рішенням суду у випадках, встановлених законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава відсутня	**Глава 28. Право власності на будівлю або споруду**
Стаття відсутня	**Стаття 483. Основні приписи про право власності на будівлю або споруду** **1. Право власності на будівлю або споруду може належати власникові земельної ділянки, на якій розміщена будівля або споруда, або іншій особі.** **2. Право власності на будівлю або споруду виникає на підставах, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом, з моменту державної реєстрації, якщо іншого не встановлено законом.** **3. Власник будівлі або споруди має право передати у постійне володіння та користування (сервітут) або у тимчасове користування (оренду) частину будівлі або споруди за умови індивідуалізації такої частини в договорі.**
Стаття відсутня	**Стаття 484. Користування чужою земельною ділянкою власником будівлі або споруди** **1. Власник будівлі або споруди, розміщеної на земельній ділянці, що належить іншій особі, користується такою земельною ділянкою на підставі відповідного речового права або договору з власником земельної ділянки на умовах та в обсязі, що випливають із такого права або договору.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Власник будівлі або споруди, який не має відповідного речового права або договору з власником земельної ділянки, має право на доступ до будівлі або споруди та на користування земельною ділянкою в обсязі, необхідному для доступу до будівлі або споруди, її утримання, ремонту, реконструкції та відновлення. Власник земельної ділянки має право вимагати домірної плати за таке користування, якщо іншого не встановлено законом. **3. У випадку, визначеному частиною другою цієї статті, власник будівлі або споруди має право вимагати від власника земельної ділянки встановлення сервітуту або укладення договору оренди щодо земельної ділянки чи її частини в обсязі, необхідному для доступу до будівлі або споруди, її утримання, ремонту, реконструкції та відновлення.** **4. Перехід права власності на земельну ділянку не є підставою для припинення або зміни речового права або прав за договором щодо такої земельної ділянки, належних власникові будівлі або споруди, якщо іншого не встановлено законом або договором.** **5. Власник будівлі або споруди, розміщеної на чужій земельній ділянці, має право володіти, користуватися та розпоряджатися нею на власний розсуд, зокрема зносити, ремонтувати, реконструювати або**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відновлювати її, якщо це не суперечить закону та умовам користування земельною ділянкою. **6. Пошкодження або знищення будівлі або споруди, розміщеної на чужій земельній ділянці, не зумовлює припинення речового права або прав за договором щодо такої земельної ділянки, якщо власник будівлі або споруди розпочав її відновлення протягом п'яти років з дня пошкодження або знищення. У разі якщо власник будівлі або споруди не розпочав відновлення у цей строк такі права є припиненими, якщо іншого не встановлено законом або договором.**
Стаття відсутня	**Стаття 485. Основні приписи про право власності на об'єкт незавершеного будівництва** **1. Право власності на об'єкт незавершеного будівництва належить власнику земельної ділянки, якщо іншого не встановлює закон або договір.** **2. Право власності на об'єкт незавершеного будівництва виникає з моменту державної реєстрації такого права. Власник має право звернутися із заявою про державну реєстрацію права власності на об'єкт незавершеного будівництва, якщо відповідний об'єкт відповідає ознакам нерухомого майна, визначеним статтею 373 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Власник об’єкта незавершеного будівництва зобов’язаний у розумний строк завершити будівництво такого об’єкта. **У разі невиконання цього обов’язку орган місцевого самоврядування має право попередити власника про необхідність завершення будівництва об’єкта нерухомості, а також встановити розумний строк для його завершення.** **4. Якщо власник без поважних причин не завершить будівництво об’єкта нерухомого майна у встановлений строк, суд за позовом органу місцевого самоврядування може ухвалити рішення про продаж на публічних торгах такого об’єкта незавершеного будівництва з виплатою коштів, отриманих від продажу, за вирахуванням витрат на виконання рішення суду.**
Стаття відсутня	**Стаття 486. Житловий будинок як об’єкт права власності** **1. Житловим будинком є будівля капітального типу, споруджена з дотриманням вимог, встановлених законодавством, і призначена для постійного у ній проживання.** **2. Власник житлового будинку має право використовувати помешкання для особистого проживання, проживання членів своєї сім’ї, інших осіб і**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	не має права використовувати його для промислового виробництва.
Стаття відсутня	**Стаття 487. Садиба як об'єкт права власності** **1. Садибою є земельна ділянка разом з розміщеними на ній житловим будинком, господарсько-побутовими будівлями, наземними і підземними комунікаціями, багаторічними насадженнями.** **2. У разі відчуження житлового будинку відчуженою є вся садиба, якщо іншого не встановлено договором або законом.** **3. Особливості юридичного режиму інших житлових будівель може встановлювати закон.**
Глава 28. ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ЖИТЛО	**Глава 29. Право власності на приміщення**
Стаття 379. Поняття житла 1. Житлом фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше жиле приміщення, призначені та придатні для постійного або тимчасового проживання в них.	**Стаття 488. Основні приписи про право власності на приміщення** **1. Право власності на приміщення виникає з моменту його державної реєстрації.** **Державна реєстрація права власності на приміщення у спорудженій будівлі може бути проведена лише після державної реєстрації права власності на будівлю, в якій розміщене це приміщення.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Державна реєстрація права власності на приміщення припиняє право власності на будівлю, в якій розміщене це приміщення. **Державна реєстрація права власності на будівлю за власником всіх приміщень у будівлі припиняє право власності такої особи на приміщення.** **2. Власнику приміщення належить частка у праві власності на спільне майно будівлі з моменту державної реєстрації його права власності на приміщення.** **3. Власник приміщення володіє, користується та розпоряджається належним йому приміщенням відповідно до призначення приміщення.** **4. Приміщення, призначене переважно для обслуговування інших приміщень, є допоміжним.**
Стаття відсутня	**Стаття 489. Основні приписи про право власності на житлові приміщення** **1. Житловим приміщенням є приміщення, призначене для постійного або тимчасового проживання фізичних осіб.** **Фізична особа – власник житлового приміщення може використовувати його для особистого проживання та проживання членів своєї сім'ї. Власник може передати житлове приміщення у користування іншим особам для проживання фізичних осіб на підставі договору.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. До житлового приміщення відносять лише приміщення, придатні для проживання. Придатність приміщення для проживання визначає законодавство. **До житлових приміщень не можуть бути віднесені допоміжні приміщення.** **3. Користування житловим приміщенням для цілей, не пов'язаних з проживанням фізичних осіб, дозволено лише після переведення такого приміщення у нежитлове приміщення. Переведення приміщень із житлових у нежитлові проводять порядком, визначеним законодавством.**
Стаття відсутня	**Стаття 490. Види житлових приміщень** **1. Житловими приміщеннями є квартира та кімната.** **2. Квартира – це житлове приміщення, що включає одну або кілька кімнат і допоміжні приміщення, має окремий вхід та становить відокремлену частину будівлі. Право власності на квартиру виникає з моменту його державної реєстрації.** **Власники квартир та нежитлових приміщень у багатоквартирному будинку є співвласниками на праві спільної сумісної власності спільного майна багатоквартирного будинку. Спільним майном багатоквартирного будинку є приміщення загального користування (у тому числі допоміжні), несучі та огороджувальні конструкції будинку, механічне,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	електричне, сантехнічне та інше обладнання, встановлене всередині або за межами будинку, що обслуговує більше одного житлового або нежитлового приміщення, будівлі і споруди, призначені для задоволення потреб усіх співвласників багатоквартирного будинку та розміщені на прибудинковій території, а також права на земельну ділянку, на якій розміщений багатоквартирний будинок та його прибудинкова територія, у разі державної реєстрації таких прав. **3. Кімната – це житлове приміщення, розташоване у квартирі.** **Право власності на кімнату виникає з моменту його державної реєстрації. Державна реєстрація права власності на кімнату припиняє право власності на квартиру, в якій розташована ця кімната. Власник квартири не має права вимагати державної реєстрації права власності на розташовані в ній кімнати, якщо іншого не встановлено законом.** **4. Квартира, що включає кімнати, щодо яких зареєстровано право власності, є комунальною.** **Комунальна квартира не є об'єктом цивільних прав і не може бути предметом правочину.** **Допоміжні приміщення комунальної квартири є спільним майном власників кімнат.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 491. Права членів сім'ї власника житлового приміщення** **1. Члени сім'ї власника, який проживає в належному йому житловому приміщенні, мають право користування таким приміщенням на праві соціального узуфрукта.** **2. Відчуження житлового приміщення, в якому проживають члени сім'ї власника цього житлового приміщення, які перебувають під його опікою або піклуванням, або позбавлені батьківського піклування неповнолітні члени сім'ї власника (про що відомо органу опіки та піклування), якщо при цьому порушено права або правомірні інтереси зазначених осіб, дозволено лише за згодою органу опіки та піклування.**
Стаття відсутня	**Стаття 492. Права житлово-будівельного (житлового) кооперативу та його членів на квартиру в будинку кооперативу** **1. Усі власники (співвласники) квартир та нежитлових приміщень у будинку, спорудженому або придбаному житлово-будівельним (житловим) кооперативом, є співвласниками спільного майна такого будинку на праві спільної сумісної власності.** **Спільним майном будинку кооперативу є приміщення загального користування (у тому числі допоміжні), несучі та огороджувальні конструкції будинку,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	механічне, електричне, сантехнічне та інше обладнання, встановлене всередині або за межами будинку кооперативу, що обслуговує більше одного житлового або нежитлового приміщення, будівлі і споруди, призначені для задоволення потреб усіх співвласників будинку кооперативу та розміщені на прибудинковій території, а також права на земельну ділянку, на якій розміщений будинок кооперативу та його прибудинкова територія, у разі державної реєстрації таких прав. **2. Член житлово-будівельного (житлового) кооперативу має право володіння і користування, а за згодою кооперативу – і розпоряджання квартирою, яку він займає в будинку кооперативу, якщо він не викупив її.** **3. У разі викупу квартири член житлово-будівельного (житлового) кооперативу стає її власником.** **4. Управління спільним майном будинку кооперативу здійснюють його співвласники (безвідносно до членства в кооперативі) відповідно до закону.** **Установчі документи кооперативу не можуть включати приписи, що обмежують визначені законом права співвласників будинку кооперативу. Приписи установчих документів кооперативу, що обмежують визначені законом права співвласників будинку кооперативу, є нікчемними.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 493. Об’єднання співвласників багатоквартирного будинку** **1. Власники квартир та нежитлових приміщень у багатоквартирному будинку (будинках) для забезпечення експлуатації такого будинку (будинків), користування квартирами і нежитловими приміщеннями та управління, утримання і використання спільного майна багатоквартирного будинку (будинків) можуть створювати об’єднання співвласників багатоквартирного будинку (будинків).** **Таке об’єднання є юридичною особою, що створена та діє відповідно до закону та статуту.**
Стаття 380. Поняття житла 1. Житлом фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше жиле приміщення, призначені та придатні для постійного або тимчасового проживання в них.	*Виключено*
Стаття 381. Садиба як об’єкт права власності 1. Садибою є земельна ділянка разом з розташованими на ній житловим будинком, господарсько-побутовими будівлями, наземними і підземними комунікаціями, багаторічними насадженнями. 2. У разі відчуження житлового будинку вважається, що відчужується вся садиба, якщо інше не встановлено договором або законом.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 382. Квартира як об’єкт права власності 1. Квартирою є ізольоване помешкання в житловому будинку, призначене та придатне для постійного у ньому проживання. 2. Усі власники квартир та нежитлових приміщень у багатоквартирному будинку є співвласниками на праві спільної сумісної власності спільного майна багатоквартирного будинку. Спільним майном багатоквартирного будинку є приміщення загального користування (у тому числі допоміжні), несучі, огороджувальні та несуче-огороджувальні конструкції будинку, механічне, електричне, сантехнічне та інше обладнання всередині або за межами будинку, яке обслуговує більше одного житлового або нежитлового приміщення, а також будівлі і споруди, які призначені для задоволення потреб усіх співвласників багатоквартирного будинку та розташовані на прибудинковій території, а також права на земельну ділянку, на якій розташований багатоквартирний будинок та його прибудинкова територія, у разі державної реєстрації таких прав.	*Виключено*
Стаття 383. Права власника житлового будинку, квартири 1. Власник житлового будинку, квартири має право використовувати помешкання для власного проживання,	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
проживання членів своєї сім'ї, інших осіб і не має права використовувати його для промислового виробництва. 2. Власник квартири може на свій розсуд здійснювати ремонт і зміни у квартирі, наданій йому для використання як єдиного цілого, - за умови, що ці зміни не призведуть до порушень прав власників інших квартир та нежитлових приміщень у багатоквартирному будинку та не порушать санітарно-технічних вимог і правил експлуатації будинку.	
Стаття 384. Права житлово-будівельного (житлового) кооперативу та їх членів на квартиру в будинку кооперативу 1. Усі власники (співвласники) квартир та нежитлових приміщень у будинку, спорудженому або придбаному житлово-будівельним (житловим) кооперативом, є співвласниками на праві спільної сумісної власності спільного майна такого будинку. Спільним майном будинку кооперативу є приміщення загального користування (у тому числі допоміжні), несучі, огороджувальні та несуче-огороджувальні конструкції будинку, механічне, електричне, сантехнічне та інше обладнання всередині або за межами будинку кооперативу, яке обслуговує більше одного житлового або нежитлового приміщення, будівлі і споруди, які призначені для задоволення потреб усіх співвласників будинку кооперативу та розташовані на прибудинковій території, а також права на земельну ділянку, на якій розташований	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
будинок кооперативу та його прибудинкова територія, з моменту державної реєстрації таких прав відповідно до закону. 2. Член житлово-будівельного (житлового) кооперативу має право володіння і користування, а за згодою кооперативу - і розпоряджання квартирою, яку він займає в будинку кооперативу, якщо він не викупив її. 3. У разі викупу квартири член житлово-будівельного (житлового) кооперативу стає її власником. 4. Управління спільним майном будинку кооперативу здійснюється його співвласниками (незалежно від членства в кооперативі) відповідно до закону. Установчі документи кооперативу не можуть включати норми, які обмежують визначені законом права співвласників будинку кооперативу. Положення установчих документів кооперативу, що обмежують визначені законом права співвласників будинку кооперативу, є нікчемними.	
Стаття 385. Об’єднання співвласників багатоквартирного будинку 1. Власники квартир та нежитлових приміщень у багатоквартирному будинку (будинках) для забезпечення експлуатації такого будинку (будинків), користування квартирами та нежитловими приміщеннями та управління, утримання і використання спільного майна	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
багатоквартирного будинку (будинків) можуть створювати об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (будинків). Таке об'єднання є юридичною особою, що створюється та діє відповідно до закону та статуту. 2. Об'єднання власників квартир, житлових будинків є юридичною особою, яка створюється та діє відповідно до статуту та закону.	
Глава 29. ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	**Глава 30. Захист права власності**
Стаття 386. Засади захисту права власності 1. Держава забезпечує рівний захист прав усіх суб'єктів права власності. 2. Власник, який має підстави передбачати можливість порушення свого права власності іншою особою, може звернутися до суду з вимогою про заборону вчинення нею дій, які можуть порушити його право, або з вимогою про вчинення певних дій для запобігання такому порушенню. 3. Власник, права якого порушені, має право на відшкодування завданої йому майнової та моральної шкоди.	**Стаття 494. Засади захисту права власності** **1. Держава забезпечує рівний захист прав усіх суб'єктів права власності.** **2. Власник має право на захист права власності відповідно до приписів глави 21 цього Кодексу.** **3. Власник, права якого порушено, має право на відшкодування завданої йому майнової шкоди та компенсацію моральної шкоди.**
Стаття 387. Право власника на витребування майна із чужого незаконного володіння	*Перенесено до глави 21*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Власник має право витребувати своє майно від особи, яка незаконно, без відповідної правової підстави заволоділа ним.	
Стаття 388. Право власника на витребування майна від добросовісного набувача 1. Якщо майно за відплатним договором придбане в особи, яка не мала права його відчужувати, про що набувач не знав і не міг знати (добросовісний набувач), власник має право витребувати це майно від набувача лише у разі, якщо майно: 1) було загублене власником або особою, якій він передав майно у володіння; 2) було викрадене у власника або особи, якій він передав майно у володіння; 3) вибуло з володіння власника або особи, якій він передав майно у володіння, не з їхньої волі іншим шляхом. 2. Майно не може бути витребувано від добросовісного набувача, якщо: 1) воно було продане або передане у власність у порядку, встановленому для виконання судових рішень; 2) воно було продане такому набувачеві на електронному аукціоні у порядку, встановленому для приватизації державного та комунального майна. 3. Держава, територіальна громада, крім випадків, передбачених частиною другою цієї статті, також не може	**Стаття 495. Особливості витребування державного та комунального майна від добросовісного набувача** **1. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальна громада, крім випадків, встановлених частиною другою статті 367 цього Кодексу, не може витребувати майно від добросовісного набувача на свою користь, якщо:** **1) з моменту реєстрації у Державному реєстрі прав права власності першого набувача на нерухоме майно, передане йому з державної або комунальної власності у приватну власність, безвідносно до виду майна, минуло більше десяти років;** **2) з дати передачі першому набувачеві з державної або комунальної власності у приватну власність нерухомого майна, щодо якого на момент такої передачі законодавством не була встановлена необхідність державної реєстрації правочину або реєстрації права власності, минуло більше десяти років.** **Зміна першого та подальших набувачів не змінює порядку обчислення та перебігу граничного строку для витребування майна, встановленого цією частиною.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
витребувати майно від добросовісного набувача на свою користь, якщо: 1) з моменту реєстрації у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно права власності першого набувача на нерухоме майно, передане такому набувачеві з державної або комунальної власності у приватну власність, незалежно від виду такого майна, минуло більше десяти років; 2) з дати передачі першому набувачеві з державної або комунальної власності у приватну власність нерухомого майна, щодо якого на момент такої передачі законодавством не була встановлена необхідність державної реєстрації правочину або реєстрації права власності, минуло більше десяти років. Зміна першого та подальших набувачів не змінює порядку обчислення та перебігу граничного строку для витребування майна, передбаченого цією частиною. Дія положень цієї частини не поширюється на випадки, якщо майно на момент вибуття з володіння держави або територіальної громади належало: а) до об’єктів критичної інфраструктури; б) до об’єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави; в) до об’єктів та земель оборони; г) до об’єктів або територій природно-заповідного фонду, за умови наявності підтвердних документів про статус таких об’єктів (територій) на момент вибуття з володіння;	**Дію приписів цієї частини не поширюють на випадки, якщо майно на момент вибуття з володіння держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади належало:** **а) до об’єктів критичної інфраструктури;** **б) до об’єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави;** **в) до об’єктів та земель оборони;** **г) до об’єктів або територій природно-заповідного фонду, за умови наявності підтвердних документів про статус таких об’єктів (територій) на момент вибуття з володіння;** **ґ) до гідротехнічних споруд, за умови наявності підтвердних документів про статус таких об’єктів на момент вибуття з володіння;** **д) до пам’яток культурної спадщини, які не підлягали приватизації.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
г) до гідротехнічних споруд, за умови наявності підтвердних документів про статус таких об'єктів на момент вибуття з володіння; д) до пам'яток культурної спадщини, які не підлягали приватизаці. 4. Якщо майно було набуте безвідплатно в особи, яка не мала права його відчужувати, власник має право витребувати його від добросовісного набувача у всіх випадках.	
Стаття 389. Витребування грошей та цінних паперів 1. Гроші, а також цінні папери на пред'явника, що існують у паперовій формі, не можуть бути витребувані від добросовісного набувача.	*Перенесено до глави 21*
Стаття 390. Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння 1. Власник майна має право вимагати від особи, яка знала або могла знати, що вона володіє майном незаконно (недобросовісного набувача), передання усіх доходів від майна, які вона одержала або могла одержати за весь час володіння ним. 2. Власник майна має право вимагати від добросовісного набувача передання усіх доходів від майна, які він одержав або міг одержати з моменту, коли дізнався чи міг дізнатися про незаконність володіння ним, або з моменту, коли йому	*Перенесено до глави 21*

Чинна редакція	Запропонована редакція
було вручено повістку до суду у справі за позовом власника про витребування майна. 3. Добросовісний або недобросовісний набувач (володілець) має право вимагати від власника майна відшкодування необхідних витрат на утримання, збереження майна, здійснених ним з часу, з якого власникові належить право на повернення майна або передання доходів. 4. Добросовісний набувач (володілець) має право залишити собі здійснені ним поліпшення майна, якщо вони можуть бути відокремлені від майна без завдання йому шкоди. Якщо поліпшення не можуть бути відокремлені від майна, добросовісний набувач (володілець) має право на відшкодування здійснених витрат у сумі, на яку збільшилася його вартість. 5. Суд одночасно із задоволенням позову органу державної влади, органу місцевого самоврядування або прокурора про витребування нерухомого майна від добросовісного набувача на користь держави чи територіальної громади вирішує питання про здійснення органом державної влади або органом місцевого самоврядування компенсації вартості такого майна добросовісному набувачеві. Суд постановляє рішення про витребування нерухомого майна від добросовісного набувача на користь держави чи територіальної громади, за умови попереднього внесення	

Чинна редакція	Запропонована редакція
органом державної влади, органом місцевого самоврядування або прокурором вартості такого майна на депозитний рахунок суду. Перерахування грошових коштів як компенсації вартості нерухомого майна з депозитного рахунку суду здійснюється без пред'явлення добросовісним набувачем окремого позову до держави чи територіальної громади. Держава чи територіальна громада, яка на підставі рішення суду компенсувала добросовісному набувачеві вартість майна, набуває право вимоги про стягнення виплачених грошових коштів як компенсації вартості майна до особи, з вини якої таке майно незаконно вибуло з володіння власника. Порядок компенсації, передбачений цією частиною, не застосовується щодо об'єктів приватизації, визначених Законом України "Про приватизацію державного житлового фонду". Для цілей цієї статті під вартістю майна розуміється вартість майна, оцінка (експертно-грошова оцінка земельної ділянки) якого здійснена в порядку, визначеному законом, чинна на дату подання позовної заяви.	
Стаття 391. Захист права власності власника майна 1. Власник майна має право вимагати усунення перешкод у здійсненні ним права користування та розпоряджання своїм майном.	**Стаття 496. Особливості захисту права власності держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади** **1. Якщо орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Якщо органом державної влади або органом місцевого самоврядування, незалежно від того, чи мав такий орган відповідні повноваження, вчинялися будь-які дії, спрямовані на відчуження майна, в результаті яких набувачем такого майна став суб'єкт права приватної власності, спори щодо володіння та/або розпоряджання, та/або користування таким майном відповідним органом державної влади або органом місцевого самоврядування вирішуються на підставі статей 387 і 388 цього Кодексу.	**самоврядування, безвідносно до того, чи мав такий орган відповідні повноваження, вчинив будь-які дії, спрямовані на відчуження майна, в результаті яких набувачем такого майна став суб'єкт права приватної власності, спори щодо окремих повноважень права власності на таке майно відповідного органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування вирішують на підставі віндикаційного позову.**
Стаття 392. Визнання права власності 1. Власник майна може пред'явити позов про визнання його права власності, якщо це право оспорюється або не визнається іншою особою, а також у разі втрати ним документа, який засвідчує його право власності.	*Перенесено до глави 21*
Стаття 393. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності 1. Правовий акт органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, який не відповідає законові і порушує права власника, за позовом власника майна визнається судом незаконним та скасовується. Якщо інше не встановлено законом, власник майна, права якого порушені внаслідок видання правового акта органом державної влади, органом влади Автономної Республіки	*Перенесено до глави 21*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Крим або органом місцевого самоврядування, має право вимагати відновлення того становища, яке існувало до видання цього акта. У разі неможливості відновлення попереднього становища власник має право на відшкодування майнової та моральної шкоди.	
Стаття 394. Відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв’язку із зниженням їх цінності 1. Власник земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель має право на компенсацію у зв’язку із зниженням цінності цих об’єктів у результаті діяльності, що призвела до зниження рівня екологічної, шумової захищеності території, погіршення природних властивостей землі.	**Стаття 497. Відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв’язку із зменшенням їхньої цінності** **1. Власник земельної ділянки, житлового будинку, іншої будівлі має право на відшкодування у зв’язку із зменшенням цінності таких об’єктів внаслідок діяльності, що призвела до зниження рівня екологічної, шумової захищеності території, погіршення природних властивостей землі.**
Розділ ІІ. РЕЧОВІ ПРАВА НА ЧУЖЕ МАЙНО	**Розділ VIII. ОБМЕЖЕНІ РЕЧОВІ ПРАВА**
Глава 30. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО РЕЧОВІ ПРАВА НА ЧУЖЕ МАЙНО	**Глава 31. Загальні приписи про обмежені речові права**
Стаття 395. Види речових прав на чуже майно 1. Речовими правами на чуже майно є: 1) право володіння; 2) право користування (сервітут);	**Стаття 498. Види обмежених речових прав** **1. Обмеженими речовими правами є:** **1) право узуфрукта;** **2) право сервітуту;** **3) право емфітевзису;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3) право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис); 4) право забудови земельної ділянки (суперфіцій). 2. Законом можуть бути встановлені інші речові права на чуже майно.	**4) право суперфіцію;** **5) речове право очікування;** **6) право переважної купівлі нерухомої речі;** **7) забезпечувальні речові права.** **2. Закон може встановити й інші обмежені речові права.**
Стаття відсутня	**Стаття 499. Спільні обмежені речові права** **1. До відносин, пов'язаних із належністю одного обмеженого речового права двом і більше особам, застосовують приписи про спільну власність, якщо іншого не встановлено цим Кодексом або не випливає із сутності обмеженого речового права.** **2. Поділ речі, на яку встановлено обмежене речове право, і виділ із неї частки в натурі за вимогою осіб, яким належить таке право, заборонені, якщо іншого не встановлено законом або договором, або не випливає із суті відповідного обмеженого речового права.**
Стаття відсутня	**Стаття 500. Здійснення обмежених речових прав** **1. Суб'єкт обмеженого речового права реалізує свої повноваження переважно перед відповідними повноваженнями власника.** **2. Якщо на одну річ обмежені речові права належать одночасно двом і більше особам, переважно перед іншими здійснює свої повноваження та особа, яка**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	раніше набула обмежене речове право, якщо іншого не встановлено цим Кодексом. **3. Речове право, що має забезпечення (забезпечене право), може бути здійснене позачергово лише тією частиною і в той спосіб, якими воно забезпечене.**
Стаття 396. Захист речових прав на чуже майно 1. Особа, яка має речове право на чуже майно, має право на захист цього права, у тому числі і від власника майна, відповідно до положень глави 29 цього Кодексу.	**Стаття 501. Захист обмежених речових прав** **1. Суб'єкт обмеженого речового права має право на захист такого права, зокрема від власника майна, відповідно до приписів глави 21 цього Кодексу.**
Глава 31. ПРАВО ВОЛОДІННЯ ЧУЖИМ МАЙНОМ	*Приписи перенесені до розділу IX*
Глава відсутня	**Глава 32. Узуфрукт**
Стаття відсутня	**Стаття 502. Поняття узуфрукта** **1. Власник речі має право надати таку річ фізичній або юридичній особі (узуфруктарію) у володіння для користування, одержання плодів, продукції і доходів від користування нею на тих самих умовах, що й власник, але з обов'язком збереження призначення речі (узуфрукт).** **2. Узуфрукт може бути обмежений забороною окремих видів користування.** **3. Узуфрукт можуть встановлювати одночасно або послідовно на користь кількох осіб.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Узуфрукт є безоплатним, якщо іншого не встановлено законом, договором або заповітом. **5. На відносини за узуфруктом поширюють загальні приписи цього Кодексу про речові права, якщо іншого не випливає з приписів цієї глави та сутності узуфрукта.** **Особливості узуфрукта державного та комунального майна встановлює закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 503. Встановлення узуфрукта** **1. Узуфрукт може встановлювати закон, договір або заповіт.** **У встановлених законом випадках узуфрукт може встановлювати рішення суду.** **2. Узуфрукт може бути встановлено щодо будь-якої неспоживної рухомої або нерухомої речі, єдиного майнового комплексу, що можуть приносити плоди, продукцію, доходи.** **Узуфрукт, що входить до складу спадщини дітей, може бути обтяжений на підставі закону іншим узуфруктом в інтересах батьків.** **3. Узуфрукт поширюють на всі приналежності речі та інше майно, включене до її складу.** **4. Споживна річ, передана на праві узуфрукта, є власністю узуфруктарія. Після припинення узуфрукта узуфруктарій зобов'язаний у розумний строк передати у власність особі, яка встановила узуфрукт, споживну річ**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	такого самого роду, такої самої якості та в такій самій кількості, яку він отримав на праві узуфрукта. Якщо передання речі таких самих роду, якості та кількості є неможливим, узуфруктарій зобов'язаний сплатити вартість переданої йому речі за ціною, яка існує на такі або аналогічні речі станом на день повернення.
Стаття відсутня	**Стаття 504. Узуфрукт державного та комунального майна** **1. Узуфрукт державного або комунального майна встановлює власник для узуфруктарія – юридичної особи публічного права, створеної державою або територіальною громадою.** **2. Узуфрукт державного або комунального майна може бути встановлено на будь-які види рухомого або нерухомого майна, що перебуває у власності держави або територіальної громади.** **3. Узуфруктарій зобов'язаний підтримувати цільове призначення, що власник встановив на майно, утримувати передане на праві узуфрукта майно в належному стані, за потреби проводити його поточний ремонт, а за попередньої письмової згоди власника – капітальний ремонт.** **4. Узуфруктарій зобов'язаний сплачувати податки, роялті, орендну плату за землю та інші платежі. Узуфруктарій також несе витрати, пов'язані зі**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	зберіганням та звичайним обслуговуванням майна, переданого на праві узуфрукта державного або комунального майна. **5. Узуфруктарій за попередньою письмовою згодою власника може поліпшувати майно, передане на праві узуфрукта державного або комунального майна, без права на вилучення таких поліпшень.** **6. Узуфруктарій не може відчужувати майно, передане йому на праві узуфрукта, вносити його до статутного капіталу юридичних осіб, а також вчиняти інші дії, наслідком яких може бути відчуження або зміна призначення майна.** **Щодо майна, переданого на праві узуфрукта, узуфруктарій не може встановлювати майнове обтяження. Узуфруктарій не може вносити передане йому майно у спільну власність.** **7. Узуфруктарій має право вживати заходів для відшкодування шкоди, завданої третьою особою майну, яким він користується на праві узуфрукта державного або комунального майна.** **8. Узуфрукт державного або комунального майна може бути встановлено безстроково або на певний строк, або до настання певної події, або до досягнення певної мети.** **9. Узуфрукт державного або комунального майна встановлює договір між власником та узуфруктарієм.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	10. На відносини за узуфруктом державного та комунального майна поширюють приписи статті 511 цього Кодексу, якщо іншого не визначено цією статтею.
Стаття відсутня	**Стаття 505. Соціальний узуфрукт** **1. Соціальний узуфрукт можуть встановлювати для забезпечення соціально значущих інтересів.** **2. Коло осіб, стосовно яких можуть встановлювати соціальний узуфрукт, визначає закон.** **3. Соціальний узуфрукт діє довічно, якщо іншого не встановлено рішенням суду.** **4. На відносини за соціальним узуфруктом поширюють приписи цього Кодексу про сервітут з урахуванням приписів цієї глави та суті соціального узуфрукта.**
Стаття відсутня	**Стаття 506. Строк узуфрукта** **1. Узуфрукт може встановлювати закон, договір, заповіт або рішення суду безстроково або на певний строк.**
Стаття відсутня	**Стаття 507. Відчуження узуфрукта** **1. Відчуження узуфрукта заборонено.** **2. Відчуження власником майна, переданого на праві узуфрукта, не припиняє права узуфруктарія на таке майно.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 508. Визначення стану майна** **1. Узуфруктарій приймає речі, інше майно в тому стані, в якому вони є.** **2. У разі встановлення узуфрукта щодо сукупності речей узуфруктарій і власник зобов'язані сприяти оформленню інвентарного опису майна.** **3. Кожна сторона має право звернутися за оформленням інвентарного опису майна до уповноважених органів державної влади.** **Сторона, яка звернулася за оформленням інвентарного опису майна відповідно до приписів цієї статті або за засвідченням підпису на такому описі, несе пов'язані з цим витрати.**
Стаття відсутня	**Стаття 509. Обтяження і витрати, пов'язані з узуфруктом, права кредиторів** **1. Витрати та обтяження, пов'язані з узуфруктом, несе власник, якщо іншого не встановлено законом, договором або заповітом.** **2. Кредитори узуфруктарія мають право звернути стягнення на його права з урахуванням прав, що належать власнику.** **Кредитори власника мають право звернути стягнення на його права з урахуванням прав, що належать узуфруктарію.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 510. Права узуфруктарія** **1. Узуфруктарій має право на одержання доходів, продукції, плодів, отриманих від користування предметом узуфрукта, якщо іншого не встановлено законом, договором або заповітом.** **2. Право власності на доходи, продукцію, плоди виникає в узуфруктарія з моменту їх одержання (вироблення, збирання).** **3. Плоди, не зібрані на момент встановлення узуфрукта, належать узуфруктарію, а плоди, не зібрані на момент спливу строку узуфрукта, належать власнику, якщо іншого не встановлено законом, договором або заповітом.** **4. Якщо предметом узуфрукта є споживні речі, узуфруктарій має право розпоряджання ними і після спливу строку узуфрукта зобов'язаний повернути власнику речі такої самої якості, вартості, і в тій самій кількості, а якщо це неможливо – відшкодувати їхню вартість на момент припинення узуфрукта.** **5. Якщо предметом узуфрукта є насадження (дерева), у разі їх знищення (втрати) узуфруктарій зобов'язаний їх замінити відповідно до умов договору або звичаю.** **6. Узуфруктарій користується кар'єрами, що перебувають в експлуатації на момент встановлення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	узуфрукта, порядком, визначеним законом для власника. **Узуфруктарій має право на розробку родовищ на земельній ділянці, переданій йому на праві узуфрукта.** **7. Якщо предметом узуфрукта є неспоживні речі, що підлягають зношенню, узуфруктарій має користуватися ними добросовісно та відповідно до їхнього цільового призначення.**
Стаття відсутня	**Стаття 511. Обов'язки узуфруктарія** **1. Узуфруктарій зобов'язаний користуватися майном, на яке встановлено узуфрукт, добросовісно та відповідно до його цільового призначення.** **2. Якщо річ пошкоджена або знищена, або необхідно виконати роботи з її ремонту, здійснити покращення чи провести заходи із запобігання небезпеці, узуфруктарій зобов'язаний невідкладно повідомити про це власника. Узуфруктарій зобов'язаний невідкладно повідомляти власника про будь-який факт незаконних дій щодо земельної ділянки, оспорювання права власності під загрозою стягнення відшкодування завданих у зв'язку з цим збитків.** **3. Під час здійснення свого права узуфруктарій зобов'язаний зберігати призначення речі, визначені власником.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Узуфруктарій зобов’язаний сплачувати обов’язкові платежі (податки, мито, збори) за використання узуфрукта. **4. Узуфруктарій зобов’язаний проводити поточний ремонт, необхідний для утримання майна і подальшого користування ним за цільовим призначенням.** **5. Капітальний ремонт майна, на яке встановлено узуфрукт, покладають на власника, якщо іншого не визначено законом, договором або заповітом.** **6. Якщо узуфруктарій провів роботи, необхідні для утримання майна, що виходять за межі поточного ремонту, та здійснив витрати, він має право вимагати від власника їх відшкодування відповідно до глави 88 цього Кодексу.** **Про необхідність проведення таких робіт узуфруктарій зобов’язаний повідомити власника.** **7. У разі знищення або істотного руйнування предмета узуфрукта внаслідок природного зношення або з інших причин, що не залежать від сторін, узуфруктарій та власник не зобов’язані відновлювати майно, на яке встановлено узуфрукт.** **8. Якщо майно, на яке встановлено узуфрукт, застраховане, у період дії узуфрукта страхові внески сплачує узуфруктарій.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	У разі настання страхового випадку право на страхові виплати має узуфруктарій, якщо іншого не встановлено договором страхування або законом.
Стаття відсутня	**Стаття 512. Права та обов'язки власника** **1. Власник може змінити або через вчинення правочину припинити право узуфрукта лише за згодою узуфруктарія, якщо іншого не встановлено законом, договором або заповітом.** **2. Власник має право відчужувати річ або інше майно, на яке встановлено узуфрукт, обтяжувати це майно зобов'язаннями, вживати заходів для захисту права власності, не заборонених законом.** **3. Власник зобов'язаний утримуватися від вчинення будь-яких дій, що перешкоджають або порушують здійсненню узуфруктарієм його права, відшкодовувати йому завдані збитки, якщо дії власника призвели до зменшення вартості предмета узуфрукта, убезпечувати узуфруктарія від евікції (стаття 896 цього Кодексу).** **4. Якщо узуфруктарій за вимогою кредитора власника сплачує борги з майна або частини майна, щодо якого встановлено узуфрукт, власник зобов'язаний після припинення узуфрукта відшкодувати сплачені авансом суми без процентів.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Якщо узуфруктарій не сплачує борги, визначені абзацом першим цієї частини, власник має право за власним вибором сплатити їх або продати відповідну частину майна, щодо якого встановлено узуфрукт. Якщо такі борги сплачує власник, узуфруктарій зобов'язаний сплатити йому проценти за весь строк узуфрукта. **Якщо борги не сплачено порядком, визначеним абзацами першим і другим цієї частини, кредитори мають право звернути стягнення на майно, щодо якого встановлено узуфрукт.**
Стаття відсутня	**Стаття 513. Припинення узуфрукта** **1. Узуфрукт є припиненим у разі:** **1) поєднання в одній особі власника та узуфруктарія речі, обтяженої узуфруктом;** **2) смерті фізичної особи – узуфруктарія або ліквідації юридичної особи – узуфруктарія;** **3) знищення, втрати або припинення існування речі, на яку встановлено узуфрукт, або погіршення її стану, внаслідок чого вона стала непридатною для використання за цільовим призначенням;** **4) закінчення строку, на який встановлено узуфрукт;** **5) зловживання узуфруктарієм своїм правом;** **6) припинення обов'язку власника житлового приміщення, обтяженого соціальним узуфруктом, щодо**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	надання утримання (сплати аліментів) особам, з якими узуфруктарій проживає однією сім'єю.
Стаття відсутня	**Стаття 514. Юридичні наслідки припинення узуфрукта** **1. Після припинення узуфрукта узуфруктарій зобов'язаний повернути власнику річ у тому самому стані, в якому її було отримано від власника, з урахуванням нормального зносу, або у стані, визначеному законом, договором або заповітом.** **2. У разі знищення, втрати або пошкодження речі, переданої на праві узуфрукта, з вини узуфруктарія він зобов'язаний відшкодувати власнику завдані збитки.** **3. Про припинення узуфрукта вносять запис до Державного реєстру прав.**
Глава 32. ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЧУЖИМ МАЙНОМ	**Глава 33. Сервітут**
Стаття 401. Поняття користування чужим майном 1. Право користування чужим майном (сервітут) може бути встановлене щодо земельної ділянки, інших природних ресурсів (земельний сервітут) або іншого нерухомого майна для задоволення потреб інших осіб, які не можуть бути задоволені іншим способом.	**Стаття 515. Поняття і види сервітуту** **1. Сервітутом є право користування чужим майном, встановлене щодо земельної ділянки, інших природних ресурсів або іншого нерухомого майна для задоволення потреб інших осіб, що не можуть бути задоволені в інший спосіб.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Сервітут може належати власникові (володільцеві) сусідньої земельної ділянки, а також іншій, конкретно визначеній особі (особистий сервітут).	**2. Земельний сервітут як обмежене речове право встановлюють як обтяження земельної ділянки або іншого нерухомого майна (обтяжене сервітутом нерухоме майно), яке надають (встановлюють) власнику іншого нерухомого майна (домінуюче нерухоме майно), користування яким або потреби якого не можуть бути задоволені в інший спосіб.** **3. Особистий сервітут як обмежене речове право може бути надано власнику (володільцю) сусідньої ділянки або іншій конкретно визначеній особі.** **4. Сервітутом можуть обтяжувати будівлі, споруди або інше нерухоме майно, обмежене користування яким необхідно поза зв'язком із користуванням земельною ділянкою.** **5. На підставі сервітуту власник домінуючого нерухомого майна має право самостійно користуватися нерухомим майном, обтяженим сервітутом, та/або заборонити власнику такого майна користуватися ним у певний спосіб.**
Стаття 402. Встановлення сервітуту 1. Сервітут може бути встановлений договором, законом, заповітом або рішенням суду. 2. Земельний сервітут може бути встановлений договором між особою, яка вимагає його встановлення, та власником (володільцем) земельної ділянки або особою, яка	**Стаття 516. Встановлення сервітуту** **1. Сервітут може бути встановлений договором, законом, заповітом, рішенням суду або його можуть набути за набувальною давністю.** **2. Сервітут може бути встановлений договором між особою, яка вимагає його надання, та власником**

Чинна редакція	Запропонована редакція
використовує земельну ділянку на праві емфітевзису, суперфіцію. Земельний сервітут підлягає державній реєстрації в порядку, встановленому для державної реєстрації прав на нерухоме майно. 3. У разі недосягнення домовленості про встановлення сервітуту та про його умови спір вирішується судом за позовом особи, яка вимагає встановлення сервітуту.	**(володільцем) нерухомого майна. Сервітут підлягає державній реєстрації порядком, встановленим для державної реєстрації речових прав на нерухоме майно.** **3. У разі недосягнення домовленості про встановлення сервітуту та про його умови спір вирішує суд за позовом особи, яка вимагає надання сервітуту.** **4. Сервітут можуть набувати за набувальною давністю порядком, встановленим цим Кодексом.** **5. На умовах та порядком, що визначені частинами першою – третьою цієї статті, сервітут може бути встановлено також в інтересах і на вимогу особи, якій земельна ділянка надана на праві постійного (безстрокового) користування, або інших осіб у випадках, встановлених законом.**
Стаття 403. Зміст сервітуту 1. Сервітут визначає обсяг прав щодо користування особою чужим майном. 2. Сервітут може бути встановлений на певний строк або без визначення строку. 3. Особа, яка користується сервітутом, зобов’язана вносити плату за користування майном, якщо інше не встановлено договором, законом, заповітом або рішенням суду. 4. Сервітут не підлягає відчуженню.	**Стаття 517. Зміст сервітуту** **1. Сервітут визначає обсяг прав власника домінуючого нерухомого майна щодо користування майном, обтяженим обмеженим речовим правом, та/або встановлює заборону власнику такого майна користуватися ним у певний спосіб.** **Сервітут можуть встановлювати для забезпечення проходу та проїзду через сусідню земельну ділянку, будівництва, реконструкції та/або експлуатації лінійних об’єктів, що не перешкоджають використанню земельної ділянки відповідно до умов дозволеного**

Чинна редакція	Запропонована редакція
У разі встановлення земельного сервітуту для спорудження лінійного об’єкта енергетичної інфраструктури, іншого об’єкта законом або договором про встановлення земельного сервітуту може бути встановлена умова щодо переходу права земельного сервітуту до нового власника такого об’єкта при переході права власності на нього. 5. Сервітут не позбавляє власника майна, щодо якого він встановлений, права володіння, користування та розпоряджання цим майном. 6. Сервітут зберігає чинність у разі переходу до інших осіб права власності на майно, щодо якого він встановлений. 7. Збитки, завдані власникові (володільцеві) земельної ділянки або іншого нерухомого майна, особою, яка користується сервітутом, підлягають відшкодуванню на загальних підставах.	**користування, а також інших потреб власника нерухомого майна, що не можуть бути забезпечені без встановлення сервітуту.** **2. Сервітут може бути встановлено на певний строк або безстроково.** **3. Особа, яка користується сервітутом, зобов’язана вносити плату за користування майном, якщо іншого не встановлено договором, законом, заповітом або рішенням суду.** **4. Сервітут не підлягає відчуженню.** **5. Сервітут не позбавляє власника майна, щодо якого він встановлений, права володіння, користування та розпоряджання таким майном.** **6. Сервітут зберігає чинність у разі переходу до інших осіб права власності на майно, щодо якого він встановлений.** **7. Збитки, що їх завдала власнику (володільцю) земельної ділянки або іншого нерухомого майна особа, якій надано сервітут, підлягають відшкодуванню на загальних підставах.** **8. Якщо на одне майно встановлено два і більше сервітути або інших обмежених речових прав, що не можуть бути здійснені одночасно (в сукупності або окремо), кожний із суб’єктів обмежених речових прав може вимагати встановлення такого порядку**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	здійснення прав, який однаковою мірою задовольнить всіх заінтересованих осіб.
Стаття 404. Право користування чужою земельною ділянкою або іншим нерухомим майном 1. Право користування чужою земельною ділянкою або іншим нерухомим майном полягає у можливості проходу, проїзду через чужу земельну ділянку, прокладання та експлуатації ліній електропередачі, зв'язку і трубопроводів, забезпечення водопостачання, меліорації тощо. 2. Особа має право вимагати від власника (володільця) сусідньої земельної ділянки, а в разі необхідності - від власника (володільця) іншої земельної ділянки надання земельного сервітуту. 3. Право користування чужим майном може бути встановлено щодо іншого нерухомого майна (будівлі, споруди тощо).	**Стаття 518. Право користування чужою земельною ділянкою або іншим нерухомим майном** **1. Право користування чужою земельною ділянкою або іншим нерухомим майном полягає у можливості проходу, проїзду через чужу земельну ділянку, прокладання та експлуатації ліній електропередачі, зв'язку і трубопроводів, забезпечення водопостачання, меліорації тощо.** **2. Особа має право вимагати від власника (володільця) сусідньої земельної ділянки, а в разі необхідності – від власника (володільця) іншої земельної ділянки надання земельного сервітуту.** **3. Право користування чужим майном може бути встановлено щодо іншого нерухомого майна (будівлі, споруди тощо).**
Стаття відсутня	**Стаття 519. Права власника домінуючого нерухомого майна** **1. Власник домінуючого нерухомого майна має право вимагати від власника сусідньої земельної ділянки надання сервітуту, якщо він не може користуватися домінуючим нерухомим майном в інший спосіб.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Власник домінуючого нерухомого майна має право користуватися сервітутом, вчиняти щодо майна, обтяженого сервітутом, будь-які дії, необхідні та достатні для здійснення права сервітуту. **3. Витрати, пов'язані із вчиненням дій, необхідних і достатніх для здійснення права сервітуту, несе власник домінуючого нерухомого майна, якщо іншого не встановлено законом, договором або заповітом.**
Стаття відсутня	**Стаття 520. Права та обов'язки власника домінуючого нерухомого майна і власника нерухомого майна, обтяженого сервітутом** **1. Власник домінуючого нерухомого майна зобов'язаний дотримувати правомірні інтереси власника майна, обтяженого сервітутом, і здійснювати свої права у такий спосіб, щоб завдавати йому якомога менше незручностей.** **2. Власник домінуючого нерухомого майна зобов'язаний належним чином утримувати будівлі, споруди і насадження, які він розмістив на праві сервітуту.** **3. Власник домінуючого нерухомого майна зобов'язаний відшкодувати збитки, завдані власнику майна, обтяженого сервітутом.** **4. Якщо право сервітуту встановлено на користь двох або більше співвласників домінуючого нерухомого**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	майна, обов'язок утримання будівель, споруд і насаджень, розміщених на праві сервітуту, і відшкодування збитків, завданих власнику майна, обтяженого сервітутом, покладається на кожного з таких власників домінуючого нерухомого майна домірно отримуваній ними вигоді, якщо іншого не встановлено законом або договором, яким встановлено сервітут. **5. Власник нерухомого майна, обтяженого сервітутом, зобов'язаний утримуватися від будь-яких дій, що обмежують або перешкоджають здійсненню права сервітуту.** **6. Власник нерухомого майна, обтяженого сервітутом, має право, якщо іншого не встановлено законом, вимагати від осіб, в інтересах яких встановлено сервітут, домірну плату за користування таким майном.**
Стаття 405. Право членів сім'ї власника житла на користування цим житлом 1. Члени сім'ї власника житла, які проживають разом з ним, мають право на користування цим житлом відповідно до закону. Житлове приміщення, яке вони мають право займати, визначається його власником. 2. Член сім'ї власника житла втрачає право на користування цим житлом у разі відсутності члена сім'ї без	**Стаття 521. Викуп сервітуту на право проходу і проїзду** **1. Сервітут на право проходу і проїзду може бути викуплений власником нерухомого майна, обтяженого сервітутом, у разі настання істотних незручностей або знецінення нерухомого майна внаслідок встановлення сервітуту.** **2. За наявності спору щодо викупу сервітуту суд може ухвалити рішення про примусовий його викуп. При**

Чинна редакція	Запропонована редакція
поважних причин понад один рік, якщо інше не встановлено домовленістю між ним і власником житла або законом.	**встановленні ціни викупу враховують тривалість сервітуту і зміну вартості нерухомого майна.**
Стаття 406. Припинення сервітуту 1. Сервітут припиняється у разі: 1) поєднання в одній особі особи, в інтересах якої встановлений сервітут, і власника майна, обтяженого сервітутом; 2) відмови від нього особи, в інтересах якої встановлений сервітут; 3) спливу строку, на який було встановлено сервітут; 4) припинення обставини, яка була підставою для встановлення сервітуту; 5) невикористання сервітуту протягом трьох років підряд; 6) смерті особи, на користь якої було встановлено особистий сервітут. 2. Сервітут може бути припинений за рішенням суду на вимогу власника майна за наявності обставин, які мають істотне значення. 3. Власник земельної ділянки має право вимагати припинення сервітуту, якщо він перешкоджає використанню цієї земельної ділянки за її цільовим призначенням. 4. Сервітут може бути припинений в інших випадках, встановлених законом.	**Стаття 522. Припинення сервітуту** **1. Сервітут є припиненим у разі:** **1) поєднання в одній особі особи, в інтересах якої встановлено сервітут, і власника майна, обтяженого сервітутом;** **2) відмови від нього особи, в інтересах якої встановлено сервітут;** **3) спливу строку, на який встановлено сервітут;** **4) припинення обставини, яка була підставою для встановлення сервітуту;** **5) невикористання сервітуту протягом трьох років поспіль;** **6) смерті фізичної особи, на користь якої встановлено особистий сервітут.** **2. Сервітут може бути припинено за рішенням суду на вимогу власника майна за наявності обставин, що мають істотне значення.** **3. Власник земельної ділянки має право вимагати припинення сервітуту, якщо він перешкоджає використанню такої земельної ділянки за її цільовим призначенням.** **4. Сервітут може бути припинено в інших випадках, встановлених законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава 33. ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЧУЖОЮ ЗЕМЕЛЬНОЮ ДІЛЯНКОЮ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПОТРЕБ	**Глава 34. Емфітевзис**
Стаття 407. Підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб 1. Право користування чужою земельною ділянкою встановлюється договором між власником земельної ділянки і фізичною особою, юридичною особою (далі – землекористувач). 2. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) може відчужуватися і передаватися у порядку спадкування, крім випадків, передбачених частиною п’ятою статті 102-1 Земельного кодексу України.	**Стаття 523. Поняття та підстави встановлення емфітевзису** **1. Емфітевзисом є право володіння та користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб у повному обсязі, що належить її власнику, якщо це не призводить до знецінення земельної ділянки.** **2. Емфітевзис може бути відчужений або переданий порядком спадкування.** **3. Емфітевзис встановлюють договором між власником земельної ділянки та особою, яка виявила бажання користуватися цією нерухомою річчю (емфітевтом), або в разі спадкування на підставі заповіту або закону.** **4. Емфітевзис, встановлений щодо земельної ділянки державної або комунальної власності, емфітевт не може відчужувати, вносити до статутного капіталу юридичної особи, передавати в заставу, крім випадків, визначених законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 408. Строк договору про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб 1. Строк договору про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб встановлюється договором і не може перевищувати 50 років.	**Стаття 524. Строк емфітевзису** **1. Строк емфітевзису встановлюється договором і не може перевищувати п’ятдесят років.**
Стаття 409. Права та обов’язки власника земельної ділянки, наданої у користування для сільськогосподарських потреб 1. Власник земельної ділянки має право вимагати від землекористувача використання її за призначенням, встановленим у договорі. 2. Власник земельної ділянки має право на одержання плати за користування нею. Розмір плати, її форма, умови, порядок та строки її виплати встановлюються договором. 3. Власник земельної ділянки зобов’язаний не перешкоджати землекористувачеві у здійсненні його прав.	**Стаття 525. Права та обов’язки власника земельної ділянки, щодо якої встановлено емфітевзис** **1. Власник земельної ділянки має право вимагати від землекористувача, на користь якого встановлено емфітевзис, використання її за призначенням, визначеним у договорі.** **2. Власник земельної ділянки має право на одержання плати за користування земельною ділянкою. Розмір плати, її форму, умови, порядок та строки сплати встановлює договір.** **3. Власник земельної ділянки зобов’язаний не перешкоджати землекористувачеві у здійсненні ним права емфітевзису.** **4. Земельна ділянка, щодо якої укладено договір оренди, не може бути передана її власником іншій особі на праві емфітевзису.** **5. Всі покращення, будівлі і споруди, зведені на земельній ділянці, переданій на праві емфітевзису,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	належать власнику, якщо іншого не встановлено договором.
Стаття 410. Права та обов’язки землекористувача 1. Землекористувач має право володіти та користуватися земельною ділянкою в повному обсязі відповідно до умов договору. Землекористувач має право передавати земельну ділянку в оренду. 2. Землекористувач зобов’язаний вносити плату за користування земельною ділянкою, а також інші платежі, встановлені законом. 3. Землекористувач зобов’язаний ефективно використовувати земельну ділянку відповідно до її цільового призначення, підвищувати її родючість, застосовувати природоохоронні технології виробництва, утримуватися від дій, які можуть призвести до погіршення екологічної ситуації.	**Стаття 526. Права та обов’язки емфітевта** **1. Емфітевт має однакове з власником право користування земельною ділянкою.** **Власник земельної ділянки, щодо якої встановлено емфітевзис, не може користуватися такою земельною ділянкою, якщо це перешкоджає емфітевту у здійсненні його права.** **Емфітевт не має права проводити зміни в будівлях та спорудах, що розміщені на земельній ділянці на момент встановлення емфітевзису, та вчиняти інші дії, які можуть призвести до зменшення вартості земельної ділянки.** **2. Емфітевту належать плоди, доходи, інша продукція, отримані від користування земельною ділянкою, та створені або набуті ним рухомі речі, якщо іншого не встановлено договором.** **3. Емфітевт може передавати земельну ділянку та розміщені на ній будівлі і споруди у найм (оренду) на строк, що не перевищує строк емфітевзису, якщо це не заборонено договором емфітевзису.** **Така заборона є обтяженням речових прав на земельну ділянку та підлягає державній реєстрації порядком, встановленим законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Емфітевт зобов'язаний вносити плату за користування земельною ділянкою, а також інші платежі, встановлені законом. **5. Емфітевт зобов'язаний ефективно використовувати земельну ділянку відповідно до її цільового призначення, підвищувати її родючість, застосовувати природоохоронні технології виробництва, утримуватися від дій, що можуть призвести до погіршення екологічної ситуації та природного стану земельної ділянки.**
Стаття 411. Відчуження права користування земельною ділянкою 1. Землекористувач має право на відчуження права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб, якщо інше не встановлено законом. 2. У разі продажу права користування земельною ділянкою власник цієї земельної ділянки має переважне перед іншими особами право на його придбання, за ціною, що оголошена для продажу, та на інших рівних умовах. 3. Особа, яка здійснює відчуження права користування земельною ділянкою, зобов'язана письмово повідомити власника земельної ділянки про продаж права користування нею. Якщо протягом одного місяця власник не надішле письмової згоди на купівлю, право користування земельною ділянкою може бути продане іншій особі.	**Стаття 527. Право емфітевта на відчуження емфітевзису** **1. Емфітевт має право на відчуження емфітевзису, якщо іншого не встановлено законом.** **2. У разі продажу емфітевзису власник земельної ділянки, обтяженої емфітевзисом, має переважне право на його придбання за ціною, що оголошена для продажу, та на інших рівних умовах.** **3. Емфітевт зобов'язаний письмово повідомити власника земельної ділянки про продаж емфітевзису. Якщо протягом одного місяця власник не надасть письмової згоди на купівлю, емфітевзис може бути продано іншій особі.** **4. У разі порушення переважного права придбання настають наслідки, встановлені статтею 461 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. У разі порушення права переважної купівлі настають наслідки, передбачені статтею 362 цього Кодексу. 5. У разі продажу права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб іншій особі власник земельної ділянки має право на одержання відсотків від ціни продажу (вартості права), встановлених договором про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб. Розмір та порядок сплати відсотків є істотною умовою договору про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб. 6. У разі відчуження права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб іншій особі до неї переходять усі права та обов'язки землекористувача з дня державної реєстрації переходу права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб.	**5. У разі продажу емфітевтом емфітевзису іншій особі власник земельної ділянки має право на одержання частки від ціни продажу (вартості права), встановленої договором.** **6. У разі відчуження емфітевтом емфітевзису іншій особі до неї переходять усі права та обов'язки емфітевта з дня державної реєстрації переходу емфітевзису.**
Стаття 412. Припинення права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб 1. Право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб припиняється у разі: 1) поєднання в одній особі власника земельної ділянки та землекористувача; 2) спливу строку, на який було надано право користування;	**Стаття 528. Припинення емфітевзису** **1. Емфітевзис є припиненим у разі:** **1) поєднання в одній особі власника земельної ділянки та емфітевта;** **2) спливу строку, на який встановлено емфітевзис;** **3) за згодою сторін договору емфітевзису;** **4) викупу земельної ділянки у зв'язку із суспільною необхідністю;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3) викупу земельної ділянки у зв’язку із суспільною необхідністю. 2. Право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб може бути припинене за рішенням суду в інших випадках, встановлених законом.	**5) ухвалення уповноваженим органом державної влади, органом місцевого самоврядування рішення про використання земельної ділянки державної або комунальної власності для суспільних потреб;** **6) припинення дії договору, укладеного в рамках публічно-приватного партнерства (щодо договору емфітевзису, укладеного у межах публічно-приватного партнерства).** **Емфітевзис земельної ділянки, що перебуває в заставі (іпотеці), може бути припинено з підстави, визначеної пунктом 3 цієї частини, лише за згодою заставодержателя (іпотекодержателя).** **2. Особа, яка використовує земельну ділянку на праві емфітевзису для вирощування багаторічних насаджень (плодових, ягідних, горіхоплідних культур, винограду) та виконує обов’язки за договором, після спливу строку дії договору має переважне право на укладення договору емфітевзису щодо цієї земельної ділянки для вирощування багаторічних насаджень (плодових, ягідних, горіхоплідних культур, винограду) на новий строк порядком, встановленим законом.** **3. Емфітевзис може бути припинено за рішенням суду в інших випадках, встановлених законом.**
Глава 34. ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЧУЖОЮ ЗЕМЕЛЬНОЮ ДІЛЯНКОЮ ДЛЯ ЗАБУДОВИ	**Глава 35. Суперфіцій**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 413. Підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови 1. Власник земельної ділянки має право надати її в користування іншій особі для будівництва промислових, побутових, соціально-культурних, житлових та інших споруд і будівель (суперфіцій). Таке право виникає на підставі договору або заповіту. 2. Право користування земельною ділянкою, наданою для забудови, може відчужуватися або передаватися землекористувачем у порядку спадкування, крім випадків, передбачених частиною третьою цієї статті. 3. Право користування земельною ділянкою державної або комунальної власності для забудови не може бути відчужено її землекористувачем іншим особам (крім випадків переходу права власності на будівлі та споруди, що розміщені на такій земельній ділянці), внесено до статутного фонду, передано у заставу. 4. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови може бути встановлено на визначений або на невизначений строк, крім випадків, передбачених частиною п’ятою цієї статті. 5. Строк користування земельною ділянкою державної чи комунальної власності для забудови не може перевищувати 50 років.	**Стаття 529. Поняття суперфіцію** **1. Суперфіцієм є право володіння і користування чужою земельною ділянкою з метою зведення нової будівлі чи споруди або обслуговування існуючої будівлі чи споруди суперфіціарія.** **2. Суперфіцій є обмеженим речовим правом, що може бути передано порядком правонаступництва, зокрема порядком спадкування, крім випадків використання земельної ділянки, що є об’єктом державної або комунальної власності.** **3. Суперфіцій, встановлений щодо земельної ділянки державної або комунальної власності, суперфіціарій не може відчужувати іншим особам (крім випадків переходу права власності на будівлі та споруди, розміщені на такій земельній ділянці), вносити до статутного капіталу юридичної особи, передавати в заставу.** **4. Суперфіцій можуть здійснювати лише щодо забудованої площі земельної ділянки та/або площі, на якій планують побудувати будівлю або споруду, а також щодо незабудованої площі, необхідної відповідно до характеру або призначення будівлі чи споруди для забезпечення її нормальної експлуатації, якщо іншого не встановлено договором або законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5. Права суперфіціарія щодо користування земельною ділянкою для забудови визначають договір та закон.
Стаття відсутня	**Стаття 530. Підстави виникнення суперфіцію** **1. Суперфіцій виникає на підставі договору, закону або заповіту і підлягає реєстрації в Державному реєстрі прав.**
Стаття відсутня	**Стаття 531. Строк суперфіцію** **1. Суперфіцій встановлюють на строк, що не може перевищувати п’ятдесят років.** **2. Після спливу строку, встановленого договором, суперфіцій може бути продовжено в межах максимального строку суперфіцію, встановленого частиною першою цієї статті.** **3. Договір або заповіт, яким встановлено безстроковий суперфіцій або перехід суперфіцію в порядку спадкування або правонаступництва юридичної особи, є нікчемним.**
Стаття відсутня	**Стаття 532. Здійснення права суперфіцію** **1. Суперфіціарій має право вільно розпоряджатися своїм правом суперфіцію. Суперфіціарій має право на відчуження або обтяження іпотекою суперфіцію разом із будівлею або спорудою.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. У разі продажу будівлі чи споруди суперфіціарієм власник земельної ділянки має переважне право її придбання.
Стаття 414. Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої для забудови 1. Власник земельної ділянки, наданої для забудови, має право на одержання плати за користування нею. Якщо на земельній ділянці збудовані промислові об'єкти, договором може бути передбачено право власника земельної ділянки на одержання частки від доходу землекористувача. 2. Власник земельної ділянки має право володіти, користуватися нею в обсязі, встановленому договором із землекористувачем. Перехід права власності на земельну ділянку до іншої особи не впливає на обсяг права власника будівлі (споруди) щодо користування земельною ділянкою.	**Стаття 533. Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої для забудови** **1. Власник земельної ділянки, наданої для забудови, має право на одержання плати за користування нею.** **Якщо на земельній ділянці збудовано промисловий об'єкт, договором може бути встановлено право власника земельної ділянки на одержання частки від доходу суперфіціарія.** **2. Власник земельної ділянки має право володіти, користуватися такою земельною ділянкою в обсязі, встановленому договором, укладеним із суперфіціарієм.** **Перехід права власності на земельну ділянку до іншої особи не впливає на обсяг права власника будівлі (споруди) щодо користування земельною ділянкою.**
Стаття 415. Права та обов'язки землекористувача 1. Землекористувач має право користуватися земельною ділянкою в обсязі, встановленому договором. 2. Землекористувач має право власності на будівлі (споруди), споруджені на земельній ділянці, переданій йому для забудови.	**Стаття 534. Права та обов'язки суперфіціарія** **1. Суперфіціарій має право користуватися земельною ділянкою в обсязі, встановленому договором.** **2. Суперфіціарій має право власності на будівлі (споруди), споруджені на земельній ділянці, переданій йому для забудови.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Особа, до якої перейшло право власності на будівлі (споруди), набуває право користування земельною ділянкою на тих же умовах і в тому ж обсязі, що й попередній власник будівлі (споруди). 4. Землекористувач зобов'язаний вносити плату за користування земельною ділянкою, наданою йому для забудови, а також інші платежі, встановлені законом. 5. Землекористувач зобов'язаний використовувати земельну ділянку відповідно до її цільового призначення.	**3. Особа, до якої перейшло право власності на будівлі (споруди), набуває право користування земельною ділянкою на тих самих умовах і в тому самому обсязі, що й попередній власник будівлі (споруди).** **4. Суперфіціарій зобов'язаний вносити плату за користування земельною ділянкою, наданою йому для забудови, а також інші платежі, встановлені законом.** **5. Суперфіціарій зобов'язаний використовувати земельну ділянку відповідно до її цільового призначення.**
Стаття 416. Припинення права користування земельною ділянкою для забудови 1. Право користування земельною ділянкою для забудови припиняється у разі: 1) поєднання в одній особі власника земельної ділянки та землекористувача; 2) спливу строку права користування; 3) відмови землекористувача від права користування; 4) невикористання земельної ділянки для забудови протягом трьох років підряд. 2. Право користування земельною ділянкою для забудови може бути припинене за рішенням суду в інших випадках, встановлених законом.	**Стаття 535. Припинення суперфіцію** **1. Суперфіцій є припиненим у разі:** **1) поєднання власника земельної ділянки та суперфіціарія в одній особі;** **2) спливу строку права користування або розірвання договору, яким встановлено суперфіцій;** **3) відмови суперфіціарія від права користування;** **4) невикористання земельної ділянки для забудови протягом трьох років поспіль;** **5) знищення (знесення або руйнування) будівлі чи споруди, якщо іншого не встановлено договором.** **2. Якщо суперфіціарій не спорудив будівлю чи споруду у строк, визначений договором про встановлення суперфіцію, або порушив обов'язок збереження будівлі**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	чи споруди, власник земельної ділянки має право вимагати припинення суперфіцію. **3. Право користування земельною ділянкою для забудови може бути припинено за рішенням суду в інших випадках, встановлених законом.**
Стаття 417. Правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою 1. У разі припинення права користування земельною ділянкою, на якій була споруджена будівля (споруда), власник земельної ділянки та власник цієї будівлі (споруди) визначають правові наслідки такого припинення. У разі недосягнення домовленості між ними власник земельної ділянки має право вимагати від власника будівлі (споруди) її знесення та приведення земельної ділянки до стану, в якому вона була до надання її у користування. 2. Якщо знесення будівлі (споруди), що розміщена на земельній ділянці, заборонено законом (житлові будинки, пам’ятки культурної спадщини тощо) або є недоцільним у зв’язку з явним перевищенням вартості будівлі (споруди) порівняно з вартістю земельної ділянки, суд може з урахуванням підстав припинення права користування земельною ділянкою постановити рішення про викуп власником будівлі (споруди) земельної ділянки, на якій вона розміщена, або про викуп власником земельної ділянки будівлі (споруди), або визначити умови користування	**Стаття 536. Юридичні наслідки припинення права користування земельною ділянкою** **1. У разі припинення права користування земельною ділянкою, на якій споруджена будівля (споруда), власник земельної ділянки та власник цієї будівлі (споруди) визначають юридичні наслідки такого припинення.** **У разі недосягнення домовленості між власником земельної ділянки та власником будівлі (споруди) власник земельної ділянки має право вимагати від власника будівлі (споруди) її знесення та приведення земельної ділянки до стану, в якому вона була до надання її у користування.** **2. Якщо знесення будівлі (споруди), розміщеної на земельній ділянці, заборонено законом (житлові будинки, пам’ятки культурної спадщини тощо) або є недоцільним у зв’язку з явним перевищенням вартості будівлі (споруди) порівняно з вартістю земельної ділянки, суд може з урахуванням підстав припинення права користування земельною ділянкою ухвалити**

Чинна редакція	Запропонована редакція
земельною ділянкою власником будівлі (споруди) на новий строк.	**рішення про викуп власником будівлі (споруди) земельної ділянки, на якій вона розміщена, або про викуп власником земельної ділянки будівлі (споруди), або визначити умови користування земельною ділянкою власником будівлі (споруди) на новий строк.**
Глава відсутня	**Глава 36. Речове право очікування**
Стаття відсутня	**Стаття 537. Поняття речового права очікування** **1. Речовим правом очікування є обмежене речове право, яким суб'єкта наділяють певними правами власника, що засвідчує його правоможність отримати право власності на нерухоме майно або інше обмежене речове право на майно в майбутньому.** **2. Особа, наділена речовим правом очікування, має переважне право набути речове право на нерухоме майно в майбутньому.** **3. Суб'єктами речового права очікування можуть бути інвестори, забудовники, замовники об'єктів будівництва тощо.**
Стаття відсутня	**Стаття 538. Об'єкт речового права очікування** **1. Речове право очікування може бути встановлено на нерухоме майно, що буде збудовано (придбано, набуто) у майбутньому або існує на момент установлення права очікування.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Речове право очікування поширюють на майно в цілому, його складники, а також на всі приналежності, якщо іншого не встановлює закон або не випливає з особливостей майна.
Стаття відсутня	**Стаття 539. Підстави встановлення речового права очікування** **1. Речове право очікування щодо нерухомого майна може бути встановлено договором або законом.** **2. У випадках, визначених законом, речове право очікування може бути встановлено рішенням суду.**
Стаття відсутня	**Стаття 540. Державна реєстрація речового права очікування** **1. Речове право очікування підлягає державній реєстрації.** **2. Речове право очікування виникає з моменту внесення відповідного запису до Державного реєстру прав.** **3. Підстави та порядок державної реєстрації речового права очікування визначає закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 541. Суб'єкт речового права очікування** **1. Суб'єктом речового права очікування є особа, відомості про яку внесені до Державного реєстру прав.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Речове право очікування може одночасно належати двом або більше особам, зокрема з визначенням часток у праві, належних кожній з таких осіб.
Стаття відсутня	**Стаття 542. Речове право очікування у разі знищення майна, щодо якого воно встановлено** **1. Речове право очікування не є припиненим у разі знищення (знесення або руйнування) об'єкта незавершеного будівництва, щодо якого воно зареєстроване.** **2. У разі знищення (знесення або руйнування) об'єкта незавершеного будівництва, щодо якого зареєстроване речове право очікування, таке право є припиненим з моменту внесення за заявою його суб'єкта змін до Державного реєстру прав.**
Стаття відсутня	**Стаття 543. Права та обов'язки суб'єкта речового права очікування** **1. Суб'єкт речового права очікування має право:** **1) набути право власності або обмежене речове право на нерухоме майно, щодо якого встановлено право очікування, на підставі договору або закону;** **2) вимагати закінчення будівництва об'єкта (зокрема об'єкта, складником якого є майбутній об'єкт нерухомості) та прийняття його в експлуатацію з метою набуття такою особою права власності на об'єкт**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	нерухомого майна, що відповідає зазначеним у договорі технічним характеристикам відповідного об'єкта. **2. Суб'єкт речового права очікування зобов'язаний вносити платежі, визначені договором, у зв'язку із спорудженням, набуттям нерухомого майна та інші платежі, встановлені законом.** **3. До відчуження речового права очікування застосовують приписи про відступлення права вимоги, якщо іншого не встановлено договором або законом.** **4. Відчуження майна, щодо якого встановлено речове право очікування, не припиняє такого права.**
Стаття відсутня	**Стаття 544. Захист речового права очікування** **1. Суб'єкт речового права очікування має право на захист такого права у спосіб, встановлений цим Кодексом.** **2. Спеціальними способами захисту речового права очікування є вимоги про:** **1) закінчення будівництва об'єкта (зокрема об'єкта, складником якого є майбутній об'єкт нерухомості) та прийняття його в експлуатацію;** **2) визнання права власності на нерухоме майно, щодо якого встановлено речове право очікування, після прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 545. Припинення речового права очікування** **1. Речове право очікування є припиненим у разі:** **1) прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта та державної реєстрації права власності на відповідний об'єкт нерухомого майна, щодо якого встановлено речове право очікування;** **2) поєднання в одній особі власника нерухомого майна та особи, яка має речове право очікування на майбутнє нерухоме майно;** **3) відмови від такого права особи, яка має речове право очікування на майбутнє нерухоме майно;** **4) розірвання договору, яким встановлено речове право очікування.** **2. Речове право очікування може бути припинено за рішенням суду та в інших випадках, встановлених законом.**
Глава відсутня	**Глава 37. Переважне право купівлі нерухомої речі**
Стаття відсутня	**Стаття 546. Переважне право купівлі нерухомої речі** **1. Переважне право купівлі нерухомої речі є обмеженим речовим правом, яке можуть встановлювати на користь уповноваженої особи у разі відчуження нерухомої речі переважно перед іншими особами на рівних умовах і за ціною, за якою таку річ продають.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Переважне право купівлі нерухомої речі може бути встановлено на користь власника іншої земельної ділянки, споруди або будівлі.
Стаття відсутня	**Стаття 547. Підстави встановлення переважного права купівлі нерухомої речі** **1. Переважне право купівлі нерухомої речі виникає на підставі договору, закону або заповіту.** **2. Переважне право купівлі нерухомої речі підлягає реєстрації у Державному реєстрі прав.** **3. Переважне право купівлі нерухомої речі виникає з моменту внесення відповідного запису до Державного реєстру прав.**
Стаття відсутня	**Стаття 548. Здійснення переважного права купівлі нерухомої речі** **1. Особа, якій належить переважне право купівлі нерухомої речі (уповноважена особа), має право на її придбання перед іншими особами за ціною, оголошеною для продажу, та на інших рівних умовах, крім випадку продажу речі на публічних торгах.** **2. Власник (продавець) нерухомої речі зобов'язаний письмово повідомити уповноважену особу про намір продати нерухому річ, визначивши ціну та інші умови, на яких річ продають.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Якщо уповноважена особа відмовиться від здійснення переважного права або не здійснить його протягом одного місяця з дня отримання повідомлення від продавця, продавець має право продати нерухому річ іншій особі. **4. Якщо бажання придбати нерухому річ виявили кілька уповноважених осіб, наділених переважним правом купівлі, продавець має право вибору покупця.** **5. У разі порушення права переважної купівлі нерухомої речі уповноважена особа має право подати до суду позов про переведення на неї прав та обов'язків покупця. Водночас позивач зобов'язаний внести на депозитний рахунок суду грошову суму, яку за договором купівлі-продажу нерухомої речі повинен сплатити покупець.** **6. Передача права переважної купівлі нерухомої речі заборонена.**
Стаття відсутня	**Стаття 549. Обтяження частки у праві власності на нерухому річ** **1. Частка у праві власності на нерухому річ може бути обтяжена переважним правом купівлі лише у разі, якщо вона є часткою співвласника у праві спільної часткової власності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Право переважної купівлі частки у праві спільної часткової власності здійснюють порядком, встановленим цим Кодексом.
Стаття відсутня	**Стаття 550. Застосування права переважної купівлі нерухомої речі до її приналежності** **1. Право переважної купівлі нерухомої речі можуть поширювати на її приналежності, які продають разом із нерухомою річчю, якщо іншого не встановлено договором, законом або заповітом.**
Стаття відсутня	**Стаття 551. Припинення права переважної купівлі нерухомої речі** **1. Право переважної купівлі нерухомої речі є припиненим у разі:** **1) відмови уповноваженої особи від належного їй права у спосіб подання заяви про виключення відповідного запису з Державного реєстру прав;** **2) нездійснення уповноваженою особою права переважної купівлі у строки і порядком, що встановлені цим Кодексом, за умови що продавець належним чином повідомив уповноважену особу про умови продажу нерухомої речі;** **3) знищення (знесення або руйнування) нерухомої речі, щодо якої встановлено право переважної купівлі;** **4) в інших випадках, встановлених законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава відсутня	**Глава 38. Забезпечувальні речові права**
Стаття відсутня	**Стаття 552. Види забезпечувальних речових прав** **1. Забезпечувальними речовими правами є:** **1) застава рухомих і нерухомих речей;** **2) притримання речі.**
Параграф відсутній	**§ 1. Застава**
Стаття відсутня	**Стаття 553. Застава та підстави її виникнення** **1. Застава є забезпечувальним речовим правом, внаслідок якого кредитор (заставодержатель) має переважне перед іншими кредиторами цього боржника право у разі невиконання боржником (заставодавцем) зобов'язання, забезпеченого заставою, а також в інших випадках, встановлених законом, одержати задоволення за рахунок заставленого майна, якщо іншого не встановлено законом (право застави).** **2. Заставою може бути забезпечена вимога, що виникне в майбутньому (майбутня вимога).** **3. Застава виникає на підставі договору, закону або рішення суду.** **4 До застави, що виникає на підставі закону, застосовують приписи цього Кодексу щодо застави, яка**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	виникає на підставі договору, якщо іншого не встановлено законом.
Стаття відсутня	**Стаття 554. Окремі види застав** **1. Іпотекою є застава нерухомого майна, яке залишають у володінні заставодавця або третьої особи, а також застава об'єкта незавершеного будівництва, застава майбутнього об'єкта нерухомості. Подільний об'єкт незавершеного будівництва може бути переданий в іпотеку лише у випадках, встановлених законом.** **2. Застава рухомого майна, яке передають у володіння заставодержателя або за його наказом у володіння третьої особи, є закладом.** **3. Приписи про іпотеку землі та інші види застави встановлює закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 555. Предмет застави** **1. Предметом застави може бути будь-яке майно (зокрема річ, цінні папери, майнові права), що може бути відчужене заставодавцем і на яке може бути звернене стягнення.** **2. Предметом застави може бути майно, яке заставодавець набуде та/або може набути після виникнення застави (майбутній врожай, приплід худоби тощо).**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Права заставодержателя (заставні права) на річ, що є предметом застави, поширюють на її приналежності, якщо іншого не встановлено договором. Заставні права поширюють на плоди, продукцію та доходи, одержані від використання заставленого майна, у випадках, встановлених договором. **4. Предметом застави не можуть бути:** **1) культурні цінності, що є об'єктом державної чи комунальної власності і внесені чи підлягають внесенню до Державного реєстру національного культурного надбання;** **2) пам'ятки культурної спадщини, внесені до Переліку пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації.** **5. Предметом застави не можуть бути вимоги, що мають особистий характер, а також вимоги, заставу яких забороняє закон.** **6. Заставу окремих видів майна може забороняти або обмежувати закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 556. Форма договору застави** **1. Договір застави укладають письмово.** **2. Якщо предметом застави є нерухоме майно, об'єкт незавершеного будівництва, майбутній об'єкт нерухомості, а також в інших випадках, встановлених**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	законом, договір застави підлягає нотаріальному посвідченню, крім випадків, встановлених законом. **3. Застава нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості підлягає державній реєстрації у випадках та порядком, що їх встановлено законом.** **4. Застава рухомого майна може бути зареєстрована на підставі заяви заставодержателя або заставодавця з внесенням відповідного запису до Державного реєстру обтяжень рухомого майна.** **5. Моментом реєстрації застави рухомого майна є дата та час внесення відповідного запису до Державного реєстру обтяжень рухомого майна.**
Стаття відсутня	**Стаття 557. Сторони у договорі застави** **1. Заставодавцем може бути боржник або третя особа (майновий поручитель).** **2. Заставодавцем може бути власник речі або особа, якій належить майнове право, або особа, якій власник речі або особа, якій належить майнове право, передали річ або майнове право з правом їх застави.** **3. Заставу права на чужу річ здійснюють за згодою власника цієї речі, якщо для відчуження цього права відповідно до договору або закону потрібна згода власника.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 558. Зміст договору застави** **1. У договорі застави визначають суть, розмір і строк (термін) виконання зобов'язання, забезпеченого заставою, та/або зазначають посилання на договір чи інший правочин, яким встановлено основне зобов'язання, подають опис предмета застави, а також визначають інші умови, погоджені сторонами договору.** **2. Опис предмета застави у договорі застави може бути поданий у загальній формі (вказівка на вид заставленого майна тощо).**
Стаття відсутня	**Стаття 559. Користування та розпоряджання предметом застави** **1. Заставодавець має право користуватися предметом застави відповідно до його призначення, зокрема одержувати з нього плоди та доходи, якщо іншого не встановлено договором або не випливає із суті застави.** **2. Заставодавець має право відчужувати предмет застави, передавати його в користування іншій особі або іншим чином розпоряджатися ним лише за згодою заставодержателя, якщо іншого не встановлено договором або законом.** **3. Заставодавець має право заповідати заставлене майно. Правочин, яким обмежують право заставодавця заповідати заставлене майно, є нікчемним.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Заставодержатель має право користуватися переданим йому предметом застави лише у випадках, встановлених договором. За договором на заставодержателя може бути покладений обов'язок одержувати з предмета застави плоди та доходи.
Стаття відсутня	**Стаття 560. Обов'язки володільця предмета застави** **1. Особа, яка володіє предметом застави, якщо іншого не встановлено договором, зобов'язана:** **1) вживати заходів, необхідних для збереження предмета застави;** **2) утримувати предмет застави належним чином;** **3) невідкладно повідомляти другу сторону договору застави про виникнення загрози знищення або пошкодження предмета застави.** **2. Заставодавець, який володіє предметом застави, у разі втрати, псування, пошкодження або знищення заставленого майна з його вини зобов'язаний замінити або відновити це майно, якщо іншого не встановлено договором.** **3. Заставодержатель, який володіє предметом застави, у разі втрати, псування, пошкодження або знищення заставленого майна з його вини зобов'язаний відшкодувати заставодавцю завдані збитки.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета застави несе власник майна, якщо іншого не встановлено договором або законом. **5. У разі випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета застави заставодавець зобов'язаний на вимогу заставодержателя відновити знищений або пошкоджений предмет застави, а якщо це неможливо – надати рівноцінний предмет.**
Стаття відсутня	**Стаття 561. Наступна застава** **1. Наступну заставу майна, що вже заставлено, допускають, якщо іншого не встановлено попереднім договором застави або законом.** **2. Наступна застава майна не припиняє право застави попереднього заставодержателя.** **3. Перший заставодержатель має переважне право перед наступними заставодержателями на задоволення своїх вимог за рахунок заставленого майна.** **Вимоги наступних заставодержателів задовольняють порядком черговості виникнення права застави, крім випадку, встановленого частиною четвертою цієї статті.** **4. Якщо предметом застави є рухоме майно, заставодержатель зареєстрованої застави має переважне право на задоволення вимог із заставленого майна перед заставодержателями незареєстрованих застав та застав, зареєстрованих пізніше.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5. Заставодавець незареєстрованої застави зобов'язаний надати кожному заставодержателю інформацію про всі попередні застави майна порядком, встановленим законом. У разі невиконання цього обов'язку заставодавець відшкодовує збитки, завдані будь-кому із заставодержателів, пов'язані з таким невиконанням.
Стаття відсутня	**Стаття 562. Звернення стягнення на предмет застави** **1. Звернення стягнення на предмет застави здійснюють за рішенням суду, якщо іншого не встановлено договором або законом.** **2. Заставодержатель набуває право звернення стягнення на предмет застави у разі невиконання зобов'язання у встановлений строк (термін), якщо іншого не встановлено договором або законом.** **3. У разі ліквідації юридичної особи – заставодавця заставодержатель набуває право звернення стягнення на заставлене майно безвідносно до настання строку виконання зобов'язання, забезпеченого заставою.** **4. У разі схвалення судом відповідно до законодавства про банкрутство плану санації чи реструктуризації боргів боржника за основним зобов'язанням, якщо він відмінний від заставодавця, заставодержатель, який голосував проти схвалення плану санації боржника – юридичної особи чи плану реструктуризації боргів**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	боржника – фізичної особи, набуває право звернення стягнення на заставлене майно безвідносно до настання строку виконання зобов'язання, забезпеченого заставою. **5. У разі часткового виконання боржником зобов'язання, забезпеченого заставою, право звернення на предмет застави є збереженим у первісному обсязі.** **6. Якщо предметом застави є дві або більше речей (два або більше прав), стягнення може бути звернене на всі такі речі (права) або на будь-яку з речей (прав) на вибір заставодержателя.** **Якщо заставодержатель зверне стягнення на одну річ (одне право), але його вимогу не буде задоволено в повному обсязі, він зберігає право застави на інші речі (права), що є предметом застави.**
Стаття відсутня	**Стаття 563. Реалізація предмета застави** **1. Предмет застави, на який звернене стягнення, реалізують через продаж на публічних торгах, якщо іншого не встановлено договором або законом. Порядок реалізації предмета застави на публічних торгах встановлює закон.** **2. Початкову ціну предмета застави для його продажу на публічних торгах визначають порядком, встановленим договором або законом. Якщо звернення стягнення здійснюють за рішенням суду, суд у своєму**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	рішенні може визначити початкову ціну предмета застави. **3. Якщо публічні торги оголошено такими, що не відбулися, предмет застави за згодою заставодержателя та заставодавця може бути переданий у власність заставодержателя за початковою ціною, якщо іншого не встановлено договором або законом.** **4. Якщо сума, одержана від реалізації предмета застави, не задовольняє вимогу заставодержателя, він має право отримати суму, якої бракує, з іншого майна боржника порядком черговості відповідно до статті 125 цього Кодексу, якщо іншого не встановлено договором або законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 564. Дострокове виконання зобов'язання, забезпеченого заставою** **1. Заставодержатель має право вимагати дострокового виконання зобов'язання, забезпеченого заставою, у разі:** **1) передання заставодавцем предмета застави іншій особі без згоди заставодержателя, якщо одержання такої згоди визначено необхідним;** **2) невиконання заставодавцем приписів про заміну предмета застави;** **3) втрати предмета застави за обставин, за які заставодержатель не несе відповідальності, якщо**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	заставодавець не замінив або не відновив предмет застави. **2. Заставодержатель має право вимагати дострокового виконання зобов'язання, забезпеченого заставою, а якщо його вимога не буде задоволена – звернути стягнення на предмет застави:** **1) у разі невиконання заставодавцем приписів про наступну заставу;** **2) у разі невиконання заставодавцем приписів про розпоряджання предметом застави;** **3) в інших випадках, встановлених законом або договором.**
Стаття відсутня	**Стаття 565. Припинення права застави** **1. Право застави є припиненим у разі:** **1) припинення зобов'язання, забезпеченого заставою;** **2) втрати предмета застави, якщо заставодавець не замінив предмет застави;** **3) реалізації предмета застави;** **4) набуття заставодержателем права власності на предмет застави.** **Право застави є припиненим також в інших випадках, встановлених законом.** **2. У разі припинення права застави на нерухоме майно відповідні відомості вносять до Державного реєстру прав.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. У разі припинення права застави внаслідок виконання забезпеченого заставою зобов'язання заставодержатель, у володінні якого перебувало заставлене майно, зобов'язаний негайно повернути його заставодавцеві. **4. Припинення основного зобов'язання внаслідок ліквідації боржника – юридичної особи, що виступає боржником у такому зобов'язанні, не припиняє права застави (іпотеки) на майно, передане в заставу боржником та/або майновим поручителем такого боржника, якщо заставодержатель до ліквідації боржника юридичної особи реалізував своє право щодо звернення стягнення на предмет застави (іпотеки) у спосіб подання позову або пред'явлення вимоги.**
Параграф відсутній	**§ 2. Притримання**
Стаття відсутня	**Стаття 566. Загальні приписи про притримання** **1. Притримання є обмеженим речовим правом, на підставі якого володілець (притримувач речі), який правомірно володіє річчю, що підлягає переданню ним боржникові або особі, визначеній боржником, у разі невиконання ним у строк зобов'язання щодо оплати цієї речі або відшкодування притримувачу речі пов'язаних з нею витрат та інших збитків має право притримати її у**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	себе до виконання боржником зобов'язання (право притримання). **2. Притриманням речі можуть забезпечувати інші вимоги притримувача речі, якщо іншого не встановлено договором або законом.** **3. Притримувач речі має право притримати річ у себе також у разі, якщо права на річ, що виникли після її передачі у володіння притримувача речі, набула третя особа.** **4. Право притримання не здійснюють у разі надання боржником притримувачу речі достатнього забезпечення або внесення в депозит витребуваних коштів.** **5. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження притриманої речі несе притримувач речі, якщо іншого не встановлено законом.** **6. Право притримання не здійснюють у випадку, якщо володіння є наслідком неправомірних дій або якщо предметом притримання є річ, на яку не може бути звернено стягнення.** **7. На право притримання не може посилатися недобросовісний володілець, за винятком випадків, встановлених законом.** **8. Сплив позовної давності не перешкоджає здійсненню права притримання, якщо позовна давність забезпечуваного права притримувача речі не сплила на**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	момент, коли було б можливе здійснення права притримання.
Стаття відсутня	**Стаття 567. Права і обов'язки особи, яка притримує річ** **1. Особа, яка притримує річ (притримувач), має право вимагати від боржника, якому вона зобов'язана передати цю річ, належної її оплати.** **2. Притримувач зобов'язаний невідкладно повідомити боржника про притримання речі.** **3. Притримувач несе відповідальність за втрату, псування або пошкодження речі, яку він притримує, зокрема за збитки, які завдані з його вини.** **4. До притримувача не переходить право власності на річ, яку він притримує.** **5. Боржник, річ якого притримують, має право розпорядитися нею, повідомивши набувача про притримання речі та про права притримувача.**
Розділ відсутній	**Розділ IX. ПОСІДАННЯ**
Глава відсутня	**Глава 39. Загальні приписи про посідання**
Параграф відсутній	**§1. Поняття та види посідання**
Стаття відсутня	**Стаття 568. Поняття посідання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Посіданням є здійснення особою фактичного контролю над річчю, що забезпечує їй можливість ефективно панувати над нею, безвідносно до наявності у цієї особи юридичного титулу на річ. **2. Посідання охоплює здійснення фактичного контролю безпосередньо або через іншу особу відповідно до статті 569 цього Кодексу.** **3. Фактичні дії щодо речі, які особа вчиняє виключно як представник, працівник чи інша залучена особа від імені іншої особи та в її інтересах, не є самостійним посіданням такої особи.**
Стаття відсутня	**Стаття 569. Безпосереднє та опосередковане посідання** **1. Посідання є безпосереднім, якщо особа сама здійснює фактичний контроль над річчю.** **2. Посідання є опосередкованим, якщо особа здійснює його через іншу особу – безпосереднього посідача, який зобов'язаний або уповноважений тримати річ для такої особи на підставі договору або закону.** **3. Одна і та сама річ може перебувати у безпосередньому посіданні однієї особи та водночас – в опосередкованому посіданні іншої особи.**
Стаття відсутня	**Стаття 570. Титульне та безтитульне посідання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Якщо посідання здійснюють на підставі юридичного титулу (речового, зобов'язального тощо) та в межах такого титулу, таке посідання є титульним. **2. Якщо посідання здійснюють без юридичного титулу або з виходом за межі титулу, таке посідання є безтитульним.** **3. Наявність у посідача правомірної підстави посідання презюмується, якщо не доведено іншого.**
Стаття відсутня	**Стаття 571. Добросовісне посідання** **1. Посідання є добросовісним, якщо на момент його набуття посідач не знав і не повинен був знати, що він не має права на посідання речі або що особа, від якої він набув посідання, не була уповноважена передати річ або надати посідання.** **2. Добросовісність презюмують, якщо не доведено іншого.** **3. Посідач є недобросовісним з моменту, коли він дізнався або повинен був дізнатися про відсутність у нього права на посідання, зокрема з дня одержання письмової вимоги уповноваженої особи, у якій заперечено його право на посідання речі, або з дня одержання копії позовної заяви чи іншого процесуального документа, з яких випливає така вимога.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Параграф відсутній	**§2. Суб’єкти та об’єкти посідання**
Стаття відсутня	**Стаття 572. Суб’єкти посідання** **1. Посідачем є особа, яка здійснює безпосереднє або опосередковане посідання речі. Особа, яка здійснює безпосереднє посідання, є безпосереднім посідачем, а особа, яка здійснює опосередковане посідання, – опосередкованим посідачем. Якщо кілька осіб посідають річ спільно, вони є співпосідачами.** **2. Для рухомих речей безпосередній посідач та кожен його попередник презюмуються такими, що посідають річ як свою, якщо не доведено іншого.** **3. Для речей, право власності на які набувається, переходить або припиняється внаслідок державної реєстрації, власником презюмується особа, зазначена у відповідному публічному електронному реєстрі. Сам по собі факт безпосереднього посідання такої речі не породжує презумпції права власності, але презюмує наявність правомірної підстави її тримання, якщо не доведено іншого.** **4. Посідач, який не посідає річ як свою, може посилатися на презумпцію того, що особа, від якої він добросовісно отримав посідання, була уповноважена передати йому посідання, якщо не доведено іншого.** **5. Якщо особа, яка здійснює посідання, посилається на обмежене речове право, яке за своєю природою може**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	здійснюватися фактично, існування такого права презюмується, якщо не доведено іншого. **6. Якщо посідач передає річ іншій особі для здійснення нею обмеженого речового права, яке за своєю природою може здійснюватися фактично, обидві особи є посідачами речі відповідно до статті 569 цього Кодексу.** **7. Посідачем обмеженого речового права, яке за своєю природою може здійснюватися фактично, є особа, яка фактично його здійснює.**
Стаття відсутня	**Стаття 573. Права та обов'язки добросовісного посідача і власника при поверненні речі** **1. Добросовісний посідач зобов'язаний повернути власнику річ у тому стані, в якому вона перебуває на момент повернення, і не відповідає за її випадкове знищення або випадкове пошкодження, що сталися під час звичайного користування річчю, якщо не доведено, що він діяв умисно або з грубою необережністю.** **2. Добросовісному посідачеві належать плоди, відокремлені ним під час посідання, а також доходи, фактично одержані від речі за цей період.** **3. Власник, який вимагає повернення речі від добросовісного посідача або приймає її, зобов'язаний відшкодувати добросовісному посідачеві необхідні витрати на утримання та збереження речі.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Корисні витрати, які збільшили вартість речі або її корисність, відшкодовують в межах збільшення вартості речі на момент її повернення, якщо іншого не встановлено законом або договором. **5. Витрати на поліпшення, що можуть бути відокремлені без шкоди для речі, добросовісний посідач має право вилучити, якщо власник не відшкодовує їх вартість.** **6. До моменту відшкодування витрат, визначених частинами третьою–п'ятою цієї статті, добросовісний посідач має право утримувати річ, якщо іншого не встановлено законом.** **7. Приписи цієї статті застосовують також до особи, яка добросовісно вважає, що набула право на річ або право на її посідання, але перехід або набуття відповідного речового права ще не настав через невчинення дій, встановлених законом для такого переходу або набуття.**
Стаття відсутня	**Стаття 574. Права та обов'язки недобросовісного посідача і власника при поверненні речі** **1. Недобросовісний посідач зобов'язаний повернути власнику річ, а також усі плоди, відокремлені під час посідання, і всі доходи, одержані або такі, що могли бути одержані за звичайних умов, якщо іншого не встановлено законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Недобросовісний посідач відповідає за знищення або пошкодження речі, що сталися під час його посідання, крім випадків, коли він доведе, що знищення або пошкодження настали б і за умови перебування речі у власника. **3. Недобросовісний посідач має право вимагати від власника відшкодування лише необхідних витрат на збереження речі в межах, у яких власник збагатився внаслідок таких витрат, якщо іншого не встановлено законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 575. Об'єкти посідання** **1. Об'єктами посідання є тілесні речі.** **2. Фактичне здійснення обмеженого речового права, яке за своєю природою може здійснюватися фактично, охороняють за приписами цього розділу як посідання такого права.** **3. Приписи цього розділу не застосовують до майнових прав, які не можуть здійснюватися фактично.** **4. Факт посідання нерухомої речі не підлягає державній реєстрації.** **5. Передання ключів, документів, кодів або інших засобів доступу, що забезпечують можливість ефективного контролю над річчю, є способом встановлення або передання посідання цієї речі і не**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	означає, що такі засоби є самостійним об'єктом посідання.
Параграф відсутній	**§3. Набуття і втрата посідання**
Стаття відсутня	**Стаття 576. Набуття посідання** **1. Посідання набувають через:** **1) первісне встановлення посідання;** **2) передання речі або ключів, документів, кодів чи інших засобів доступу (контролю), які забезпечують набувачеві можливість здійснювати ефективний контроль над річчю;** **3) надходження речі в посідання набувача в інший спосіб, встановлений законом, договором або такий, що випливає із суті відносин сторін.** **2. Набуття посідання може підтверджуватися передавальним актом або іншим документом. Особа, зазначена в такому документі як набувач, презюмується посідачем, якщо не доведено іншого.** **3. У випадках, встановлених законом, договором або таких, що випливають із суті відносин сторін, набуття посідання може підтверджуватися переданням ключів, документів, кодів чи інших засобів доступу (контролю), що забезпечують ефективний контроль над річчю.**
Стаття відсутня	**Стаття 577. Первісне встановлення посідання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Посідання набувають шляхом первісного встановлення посідання, коли особа встановлює фактичний контроль над річчю з наміром посідати її для себе. **2. Первісне встановлення посідання є вчиненим, коли дії особи щодо речі з урахуванням характеру речі та обставин свідчать про встановлення ефективного контролю над нею, зокрема:** **1) щодо рухомої речі – через фізичне заволодіння або інші дії, що забезпечують ефективний контроль;** **2) щодо нерухомої речі – через зайняття, огородження, обробку або інші дії, що забезпечують ефективний контроль;** **3) щодо обмеженого речового права, яке може здійснюватися фактично, – через фактичне здійснення такого права.**
Стаття відсутня	**Стаття 578. Набуття посідання внаслідок передання речі** **1. Посідання набувають внаслідок передання речі, коли попередній посідач створює набувачеві можливість здійснювати ефективний контроль над річчю за своєю згодою.** **2. Передання може бути здійснене через:** **1) фактичне вручення речі;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2) передання ключів, документів, кодів або інших засобів доступу (контролю); **3) передання товаророзпорядчих або інших документів, що дають можливість отримати річ;** **4) домовленість сторін про те, що набувач набуває посідання без фактичного переміщення речі, якщо він уже здійснює фактичний контроль над нею;** **5) домовленість сторін про те, що попередній посідач надалі тримає річ для набувача на іншій юридичній підставі.** **3. Передання є завершеним з моменту, коли набувач отримав реальну можливість здійснювати ефективний контроль над річчю.**
Стаття відсутня	**Стаття 579. Набуття посідання внаслідок універсального правонаступництва** **1. У разі універсального правонаступництва правонаступник набуває посідання в тому стані та з тими юридичними наслідками, які існували у правопопередника на момент переходу.** **2. Правонаступник має право на захист посідання, втраченого правопопередником, якщо на момент переходу зберігалося право на такий захист.** **3. Для цілей обчислення строку посідання, встановленого законом, правонаступник може**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	включати строк посідання правопопередника, якщо іншого не встановлено законом.
Стаття відсутня	**Стаття 580. Презумпція безперервності посідання** **1. Якщо особа здійснювала посідання речі на початку і в кінці певного періоду часу, презюмується, що вона здійснювала його безперервно протягом цього періоду, якщо не доведено іншого.** **2. Тимчасові перерви у здійсненні фактичного контролю не переривають безперервності, якщо з урахуванням характеру речі та обставин вони не свідчать про остаточну втрату посідання.**
Стаття відсутня	**Стаття 581. Втрата посідання** **1. Посідання є втраченим, коли посідач остаточно втрачає можливість здійснювати ефективний контроль над річчю, зокрема у разі:** **1) передання речі іншій особі;** **2) відмови від посідання рухомої речі або фактичного припинення здійснення обмеженого речового права, яке може здійснюватися фактично;** **3) знищення або втрати речі;** **4) позбавлення посідача фактичного контролю третьою особою.** **2. Тимчасова неможливість здійснення фактичного контролю не тягне втрати посідання, якщо з**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	урахуванням характеру речі та обставин вона не свідчить про остаточну втрату посідання. **3. Особа, яка була позбавлена посідання проти своєї волі, є такою, що має право на захист посідання відповідно до статей 586–587 цього Кодексу, протягом строку, встановленого частиною другою статті 586 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 582. Набуття права власності у разі здійснення безтитульного посідання** **1. У випадках і за умов, встановлених законом, особа, яка здійснює безтитульне посідання речі як своєї, набуває право власності після спливу встановленого законом строку посідання (набувальна давність).** **2. Особа, яка виконує вимоги для набуття права власності за набувальною давністю, може включати до строку свого посідання строк посідання правопопередника, якщо посідання правопопередника:** **1) було безтитульним того самого характеру;** **2) було передане або перейшло до набувача порядком, встановленим цим Кодексом.** **3. Особа, яка здійснює безтитульне посідання, не набуває права витребування речі як власник до моменту набуття права власності за набувальною давністю. Вона може захищати посідання порядком, встановленим главою 40 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. У разі втрати посідання до набуття права власності за набувальною давністю особа зберігає право на захист посідання протягом строку, встановленого частиною другою статті 586 цього Кодексу, проти особи, яка неправомірно позбавила її посідання, але не має права вимагати повернення речі від власника або від добросовісного набувача, якщо іншого не встановлено законом.
Глава відсутня	**Глава 40. Захист посідання**
Стаття відсутня	**Стаття 583. Право на захист посідання** **1. Право на захист посідання має будь-який посідач.** **2. Захист посідання спрямований на відновлення або збереження фактичного стану та не вирішує спору про право на річ. Подання або розгляд позову про захист посідання не перешкоджає поданню та розгляду позову про право.** **3. Не допускається захист посідання проти попереднього посідача або особи, від якої було втрачено посідання, якщо посідання набуте шляхом насильства, таємного заволодіння, зловживання довірою або самовільного зайняття речі.** **4. Самовільним зайняттям речі є встановлення посідання щодо речі, яка перебувала у посіданні іншої**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	особи, без її волі та без підстави, встановленої законом або договором. **5. Особа, яка самовільно зайняла земельну ділянку, будівлю, споруду, інше нерухоме майно або їх частину, не користується захистом посідання проти власника, титульного володільця чи особи, за якою зареєстроване речове право на відповідний об'єкт.** **6. Для речей, право на які підлягає державній реєстрації, захист посідання застосовують з урахуванням презумпцій, встановлених частиною третьою статті 572 цього Кодексу. Такий захист не може підміняти захист зареєстрованого права і не застосовується для обходу приписів про державну реєстрацію речових прав.**
Стаття відсутня	**Стаття 584. Способи захисту посідання** **1. Посідач може захищати посідання способами, встановленими цим Кодексом для захисту цивільних прав та правомірних інтересів, у тому числі через:** **1) вимогу про повернення посідання;** **2) вимогу про усунення перешкод у здійсненні посідання;** **3) відшкодування шкоди;** **4) застосування інших способів захисту, встановлених законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Особа, яка звертається за захистом посідання, несе тягар доказування факту посідання та факту його порушення.
Стаття відсутня	**Стаття 585. Самозахист посідача** **1. Посідач має право на самозахист від протиправного втручання у посідання лише у межах необхідних і домірних дій, спрямованих на негайне відвернення посягання або негайне відновлення посідання.** **2. Самозахист не може завдавати іншій особі шкоди, що є явно недомірною характеру посягання та обставинам його вчинення.** **3. Здійснення самозахисту не позбавляє посідача права на судовий захист.**
Стаття відсутня	**Стаття 586. Позов про повернення посідання та позов про усунення перешкод** **1. Посідач у разі втрати посідання проти його волі або у разі втручання у посідання може подати позов про:** **1) повернення посідання;** **2) усунення перешкод у здійсненні посідання.** **2. Позови, визначені частиною першою цієї статті, можуть бути подані протягом одного року з моменту втрати або порушення посідання, якщо іншого не встановлено законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 587. Повернення посідання** **1. Особа, яка неправомірно позбавила іншу особу посідання, зобов'язана повернути об'єкт посідання, навіть якщо вона посилається на наявність у неї права на такий об'єкт.** **2. Відповідач не зобов'язаний повертати об'єкт посідання, якщо він доведе наявність хоча б однієї з таких підстав:** **1) позивач здійснював посідання для відповідача і був зобов'язаний повернути річ відповідачу;** **2) позивач набув посідання у спосіб, який відповідно до частини третьої статті 583 цього Кодексу не користується захистом проти відповідача.**
Стаття відсутня	**Стаття 588. Спеціальні приписи про повернення рухомої речі, втраченої проти волі посідача** **1. Якщо рухома річ була викрадена, загублена або іншим чином вибула з посідання проти волі посідача, попередній посідач має право вимагати її повернення від теперішнього посідача, якщо іншого не встановлено цим Кодексом.** **2. Право, встановлене частиною першою цієї статті, не може бути здійснене проти власника, а також проти добросовісного набувача у випадках, коли цей Кодекс не допускає витребування речі від такого набувача.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Вимога про повернення рухомої речі у випадках, визначених частиною першою цієї статті, може бути заявлена протягом п’яти років з дня вибуття речі з посідання проти волі посідача. **4. Якщо річ придбано на публічних торгах або у продавця, який як професіонал звичайним порядком здійснює продаж товарів, тотожних з цією річчю, її повернення від добросовісного набувача допускається лише за умови відшкодування йому ціни придбання, якщо іншого не встановлено законом.** **5. Готівкові гроші та цінні папери на пред’явника не можуть бути повернуті від добросовісного набувача, якщо іншого не встановлено законом.** **6. Приписи цієї статті застосовують з урахуванням приписів цього Кодексу про добросовісне набуття та витребування речі.**
Стаття відсутня	**Стаття 589. Усунення порушення посідання** **1. У разі порушення посідання, не пов’язаного з позбавленням посідання, посідач має право подати позов про:** **1) припинення порушення посідання;** **2) заборону подальшого порушення;** **3) відшкодування шкоди.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. До позовів, визначених цією статтею, застосовують строк, встановлений частиною другою статті 586 цього Кодексу, якщо іншого не встановлено законом.
Стаття відсутня	**Стаття 590. Встановлення факту посідання** **1. Факт набуття, здійснення або втрати посідання може бути встановлений судом порядком, визначеним законом.** **2. Встановлення факту посідання не є встановленням або підтвердженням права на річ і не є підставою для державної реєстрації речового права, якщо іншого не встановлено законом.** **3. Суд відмовляє у встановленні факту посідання, якщо із заяви або заперечень заінтересованих осіб убачається наявність спору про право на річ.**
Стаття відсутня	**Стаття 591. Відшкодування шкоди при порушенні посідання** **1. Якщо внаслідок порушення посідання посідачеві завдано шкоди, він має право на її відшкодування на підставі приписів глави 91 цього Кодексу.** **2. Строк, встановлений частиною другою статті 586 цього Кодексу, не застосовують до вимог про відшкодування шкоди. До таких вимог застосовують загальні приписи про позовну давність, якщо іншого не встановлено законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
КНИГА ЧЕТВЕРТА ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	**КНИГА ЧЕТВЕРТА** **ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**
Глава 35. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	**Глава 41. Загальні приписи про права інтелектуальної власності**
Стаття 418. Поняття права інтелектуальної власності 1. Право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об’єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом. 2. Право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об’єктів права інтелектуальної власності визначається цим Кодексом та іншим законом. 3. Право інтелектуальної власності є непорушним. Ніхто не може бути позбавлений права інтелектуальної власності чи обмежений у його здійсненні, крім випадків, передбачених законом.	**Стаття 592.** Поняття **та зміст** права інтелектуальної власності 1. Право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об’єкт, визначений цим Кодексом **та/або** іншим законом. **2. Право інтелектуальної власності на об’єкт, який є результатом інтелектуальної, творчої діяльності, становлять особисті та майнові права інтелектуальної власності, зміст яких визначає цей Кодекс та/або інший закон.** **Право інтелектуальної власності на об’єкт, який не є результатом інтелектуальної, творчої діяльності, становлять майнові права інтелектуальної власності, зміст яких визначає цей Кодекс та/або інший закон. У випадках, визначених цим Кодексом та/або іншим законом, на об’єкт права інтелектуальної власності, який не є результатом інтелектуальної, творчої діяльності, можуть виникати особисті права інтелектуальної власності, зміст яких визначає цей Кодекс та/або інший закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Право інтелектуальної власності є непорушним. Ніхто не може бути позбавлений права інтелектуальної власності **або** обмежений у його здійсненні, крім випадків, **визначених** законом.
Стаття 419. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності 1. Право інтелектуальної власності та право власності на річ не залежать одне від одного. 2. Перехід права на об'єкт права інтелектуальної власності не означає переходу права власності на річ. 3. Перехід права власності на річ не означає переходу права на об'єкт права інтелектуальної власності.	**Стаття 593.** Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності **1. Право інтелектуальної власності та право власності на матеріальний, електронний (цифровий) об'єкт, в якому втілено (зафіксовано) об'єкт права інтелектуальної власності, не залежать одне від одного.** **2. Відчуження матеріального, електронного (цифрового) об'єкта, в якому втілено (зафіксовано) об'єкт права інтелектуальної власності, не означає передання (відчуження) майнових прав на об'єкт права інтелектуальної власності і навпаки.**
Стаття 420. Об'єкти права інтелектуальної власності 1. До об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема, належать: літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, програми організацій мовлення; наукові відкриття;	**Стаття 594.** Об'єкти права інтелектуальної власності 1. До об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема, належать: **літературні та художні твори, комп'ютерні програми, оригінальні бази даних, інші твори;** виконання; фонограми, відеограми, програми організацій мовлення, **прес-публікації**; винаходи, корисні моделі;

Чинна редакція	Запропонована редакція
винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування напівпровідникових виробів; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці.	**промислові зразки;** компонування напівпровідникових виробів; сорти рослин, породи тварин; **комерційні найменування;** **торговельні марки;** географічні зазначення. **2. Закон може визначати засади юридичної охорони наукових відкриттів, раціоналізаторських пропозицій та інших об'єктів права інтелектуальної власності.**
Стаття відсутня	**Стаття 595. Об'єкти права особливого роду (sui generis)** **1. Об'єктами права особливого роду (sui generis) є, зокрема:** **неоригінальні бази даних;** **неоригінальні об'єкти, згенеровані системами штучного інтелекту.** **2. До об'єктів права особливого роду (sui generis) застосовують приписи про право інтелектуальної власності, якщо іншого не визначає закон і це не суперечить природі таких об'єктів.**
Стаття відсутня	**Стаття 596. Комерційні таємниці** **1. До нерозкритих ноу-хау та ділової інформації (комерційних таємниць) застосовують приписи про право інтелектуальної власності, якщо іншого не**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	визначає закон і це не суперечить природі таких об'єктів. **2. Юридичну охорону комерційних таємниць здійснюють відповідно до цього Кодексу та/або іншого закону.**
Стаття 421. Суб'єкти права інтелектуальної власності 1. Суб'єктами права інтелектуальної власності є: творець (творці) об'єкта права інтелектуальної власності (автор, виконавець, винахідник тощо) та інші особи, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності відповідно до цього Кодексу, іншого закону чи договору.	**Стаття 597.** Суб'єкти права інтелектуальної власності 1. Суб'єктами права інтелектуальної власності є творець (творці) об'єкта права інтелектуальної власності (автор, виконавець, винахідник тощо), а також інші **суб'єкти приватних відносин, які набули прав інтелектуальної власності** відповідно до цього Кодексу, іншого закону **або правочину**. **2. Творцем об'єкта права інтелектуальної власності може бути лише фізична особа.**
Стаття 422. Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності 1. Право інтелектуальної власності виникає (набувається) з підстав, встановлених цим Кодексом, іншим законом чи договором.	**Стаття 598.** Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності 1. Право інтелектуальної власності виникає (**його набувають**) з підстав, **визначених цим Кодексом та/або іншим законом, зокрема з правочинів**.
Стаття 423. Особисті немайнові права інтелектуальної власності 1. Особистими немайновими правами інтелектуальної власності є:	**Стаття 599. Особисті права** інтелектуальної власності 1. **Особистими правами** інтелектуальної власності є:

Чинна редакція	Запропонована редакція
1) право на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об’єкта права інтелектуальної власності; 2) право перешкоджати будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об’єкта права інтелектуальної власності; 3) інші особисті немайнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. Особисті немайнові права інтелектуальної власності належать творцеві об’єкта права інтелектуальної власності. У випадках, передбачених законом, особисті немайнові права інтелектуальної власності можуть належати іншим особам. 3. Особисті немайнові права інтелектуальної власності не залежать від майнових прав інтелектуальної власності. 4. Особисті немайнові права інтелектуальної власності не можуть відчужуватися (передаватися), за винятками, встановленими законом.	1) право на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об’єкта права інтелектуальної власності; 2) право перешкоджати будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі **або** репутації творця об’єкта права інтелектуальної власності; 3) інші **особисті права** інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. **Особисті права** інтелектуальної власності належать творцеві об’єкта права інтелектуальної власності. 3. **Особисті права** інтелектуальної власності не залежать від майнових прав інтелектуальної власності. 4. **Особисті права** інтелектуальної власності не можуть бути відчужені (передані) **чи в інший спосіб переходити до іншої особи, а також надані у використання іншій особі, за винятками, визначеними законом.** **5. Після смерті творця захист особистих прав інтелектуальної власності можуть здійснювати особи, визначені за життя творцем, або його спадкоємці, а в разі їх відсутності – органи державної влади відповідно до закону.**
Стаття 424. Майнові права інтелектуальної власності 1. Майновими правами інтелектуальної власності є:	**Стаття 600.** Майнові права інтелектуальної власності 1. Майновими правами інтелектуальної власності є:

Чинна редакція	Запропонована редакція
1) право на використання об’єкта права інтелектуальної власності; 2) виключне право дозволяти використання об’єкта права інтелектуальної власності; 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню об’єкта права інтелектуальної власності, в тому числі забороняти таке використання; 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. Законом можуть бути встановлені винятки та обмеження в майнових правах інтелектуальної власності за умови, що такі обмеження та винятки не створюють істотних перешкод для нормальної реалізації майнових прав інтелектуальної власності та здійснення законних інтересів суб’єктів цих прав. 3. Майнові права інтелектуальної власності можуть відповідно до закону бути вкладом до статутного капіталу юридичної особи, предметом договору застави та інших зобов’язань, а також використовуватися в інших цивільних відносинах.	1) **виключне** право на використання об’єкта права інтелектуальної власності; 2) виключне право дозволяти використання об’єкта права інтелектуальної власності; 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню об’єкта права інтелектуальної власності, в тому числі забороняти таке використання; 4) інші майнові права інтелектуальної власності, **визначені** законом. 2. Законом можуть бути **визначені** винятки та обмеження в майнових правах інтелектуальної власності, за умови що такі винятки та обмеження не створюють істотних перешкод для нормальної реалізації майнових прав інтелектуальної власності та здійснення законних інтересів суб’єктів цих прав. 3. Майнові права інтелектуальної власності можуть бути вкладом до статутного капіталу юридичної особи, предметом **договорів** застави, **управління** та інших зобов’язань, а також об’єктом інших **приватних** відносин.
Стаття 425. Строк чинності прав інтелектуальної власності 1. Особисті немайнові права інтелектуальної власності є чинними безстроково, якщо інше не встановлено законом.	**Стаття 601.** Строк чинності прав інтелектуальної власності 1. **Особисті права** інтелектуальної власності є чинними безстроково.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Майнові права інтелектуальної власності є чинними протягом строків, встановлених цим Кодексом, іншим законом чи договором. 3. Майнові права інтелектуальної власності можуть бути припинені достроково у випадках, встановлених цим Кодексом, іншим законом чи договором.	2. **Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності визначає цей Кодекс та/або інший закон. У випадках, визначених цим Кодексом та/або іншим законом, майнові права інтелектуальної власності є чинними безстроково.** 3. Майнові права інтелектуальної власності можуть бути припинені достроково у випадках, **визначених** цим Кодексом, іншим законом **та/або правочином**.
Стаття 426. Використання об’єкта права інтелектуальної власності 1. Способи використання об’єкта права інтелектуальної власності визначаються цим Кодексом та іншим законом. 2. Особа, яка має виключне право дозволяти використання об’єкта права інтелектуальної власності, може використовувати цей об’єкт на власний розсуд, з додержанням при цьому прав інших осіб. 3. Використання об’єкта права інтелектуальної власності іншою особою здійснюється з дозволу особи, яка має виключне право дозволяти використання об’єкта права інтелектуальної власності, крім випадків правомірного використання без такого дозволу, передбачених цим Кодексом та іншим законом. 4. Умови надання дозволу (видачі ліцензії) на використання об’єкта права інтелектуальної власності можуть бути визначені ліцензійним договором, який	**Стаття 602.** Використання об’єкта права інтелектуальної власності 1. Способи використання об’єкта права інтелектуальної власності **визначає закон.** 2. **Суб’єкт майнових прав інтелектуальної власності (правоволоділець)** може використовувати **об’єкт права інтелектуальної власності** на власний розсуд, з додержанням при цьому прав інших осіб. 3. Інша особа може використовувати об’єкт права інтелектуальної власності з дозволу **правоволодільця**, крім випадків правомірного використання без такого дозволу, **встановлених законом**. 4. Умови надання дозволу (видачі ліцензії) на використання об’єкта права інтелектуальної власності можуть бути визначені ліцензійним договором, який **укладають** з додержанням вимог цього Кодексу та іншого закону.

Чинна редакція	Запропонована редакція
укладається з додержанням вимог цього Кодексу та іншого закону.	
Стаття 427. Передання майнових прав інтелектуальної власності 1. Майнові права інтелектуальної власності можуть бути передані відповідно до закону повністю або частково іншій особі. 2. Умови передання майнових прав інтелектуальної власності можуть бути визначені договором, який укладається відповідно до цього Кодексу та іншого закону.	**Стаття 603.** Передання **(відчуження)** майнових прав інтелектуальної власності 1. Майнові права інтелектуальної власності можуть бути передані **(відчужені)** відповідно до закону повністю або частково іншій особі. 2. Умови передання **(відчуження)** майнових прав інтелектуальної власності можуть бути визначені договором, **що його укладають** відповідно до цього Кодексу **та/або** іншого закону. **3. Майнові права інтелектуальної власності переходять до набувача за договором з моменту його укладення, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **Майнові права інтелектуальної власності, набуття яких відповідно до приписів цього Кодексу та/або іншого закону пов'язують із державною реєстрацією, переходять до набувача за договором з моменту державної реєстрації факту передання майнових прав інтелектуальної власності.**
Стаття 428. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам	**Стаття 604.** Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Право інтелектуальної власності, яке належить кільком особам спільно, може здійснюватися за договором між ними. У разі відсутності такого договору право інтелектуальної власності, яке належить кільком особам, здійснюється спільно.	1. Право інтелектуальної власності, яке належить кільком особам спільно, **можуть здійснювати** за договором між ними. У разі відсутності такого договору право інтелектуальної власності, яке належить кільком особам, **здійснюють** спільно.
Стаття 429. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору (контракту) 1. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт. У випадках, передбачених законом, окремі особисті немайнові права інтелектуальної власності на такий об'єкт можуть належати юридичній або фізичній особі, де або у якої працює працівник. 2. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору (контракту), належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якої він працює, спільно, якщо інше не встановлено цим Кодексом або договором. 3. Особливості здійснення майнових прав інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, можуть бути встановлені законом.	**Стаття 605.** Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору (контракту) **або з проходженням публічної служби** 1. **Особисті права** інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору (контракту) **або у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження публічної, у тому числі військової, служби**, належать працівникові **(державному службовцеві, військовослужбовцеві тощо)**, який створив цей об'єкт. 2. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору (контракту), належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якої він працює, спільно, якщо **іншого не визначає закон, правочин або трудовий договір (контракт)**. **3. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження публічної служби, належать суб'єкту, визначеному законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Особливості здійснення майнових прав інтелектуальної власності на об’єкт, створений у зв’язку з виконанням трудового договору (контракту) або у зв’язку з виконанням службових обов’язків під час проходження публічної служби, можуть бути визначені законом або договором.
Стаття 430. Права інтелектуальної власності на об’єкт, створений за замовленням 1. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на об’єкт, створений за замовленням, належать творцеві цього об’єкта. У випадках, передбачених законом, окремі особисті немайнові права інтелектуальної власності на такий об’єкт можуть належати замовникові. 2. Майнові права інтелектуальної власності на об’єкт, створений за замовленням, належать творцеві цього об’єкта та замовникові спільно, якщо інше не встановлено договором або законом.	**Стаття 606.** Права інтелектуальної власності на об’єкт, створений за замовленням 1. **Особисті права** інтелектуальної власності на об’єкт, створений за замовленням, належать творцеві цього об’єкта. 2. Майнові права інтелектуальної власності на об’єкт, створений за замовленням, **належать замовнику, якщо іншого не визначає договір або закон.**
Стаття 431. Наслідки порушення права інтелектуальної власності 1. Порушення права інтелектуальної власності, в тому числі невизнання цього права чи посягання на нього, тягне за собою відповідальність, встановлену цим Кодексом, іншим законом чи договором.	**Стаття 607. Підстави та порядок захисту права інтелектуальної власності** **1. Порушення, невизнання, оспорювання чи створення загрози порушення права інтелектуальної власності є підставами для його захисту.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Захист права інтелектуальної власності здійснюють у судовому або в іншому порядку, встановленому договором або законом.
Стаття 432. Захист права інтелектуальної власності судом 1. Кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого права інтелектуальної власності відповідно до статті 16 цього Кодексу. 2. Суд у випадках та в порядку, встановлених законом, може постановити рішення, зокрема, про: 1) застосування негайних заходів щодо запобігання порушенню права інтелектуальної власності та збереження відповідних доказів; 2) зупинення пропуску через митний кордон України товарів, імпорт чи експорт яких здійснюється з порушенням права інтелектуальної власності; 3) вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності, та знищення таких товарів за рахунок особи, яка вчинила порушення; 4) вилучення з цивільного обороту матеріалів та знарядь, які використовувалися переважно для виготовлення товарів з порушенням права інтелектуальної власності, або вилучення та знищення таких матеріалів та знарядь за рахунок особи, яка вчинила порушення;	**Стаття 608.** Захист права інтелектуальної власності судом 1. Кожна особа має право звернутися до суду **для захисту** свого права інтелектуальної власності відповідно до статті 17 цього Кодексу. **2. Способами захисту права інтелектуальної власності можуть бути, зокрема:** **1) заборона неправомірного використання об'єкта права інтелектуальної власності у певний спосіб (способи);** 2) вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності, та знищення таких товарів за рахунок особи, яка вчинила порушення; 3) вилучення з цивільного обороту матеріалів та знарядь, які **використовували** переважно для виготовлення товарів з порушенням права інтелектуальної власності, або вилучення та знищення таких матеріалів та знарядь за рахунок особи, яка вчинила порушення; 4) застосування разової грошової виплати замість застосування способів захисту права інтелектуальної власності, встановлених пунктами **1-3 цієї частини**.

Чинна редакція	Запропонована редакція
41) застосування разової грошової виплати замість застосування способів захисту права інтелектуальної власності, встановлених пунктами 3 та/або 4 цієї частини. Застосування разової грошової виплати здійснюється за заявою відповідача, за умови що право інтелектуальної власності порушено відповідачем ненавмисно і без недбалості та що застосування способів захисту, встановлених пунктами 3 і 4 цієї частини, є неспівмірним шкоді, заподіяній позивачеві. Розмір разової грошової виплати визначається судом як розмір винагороди, яка була б сплачена за надання позивачем дозволу на використання права інтелектуальної власності, щодо якого виник спір, і обґрунтовано задовольняє позивача; 5) застосування компенсації замість відшкодування збитків за неправомірне використання об’єкта права інтелектуальної власності. Розмір компенсації визначається відповідно до закону з урахуванням вини особи та інших обставин, що мають істотне значення; 6) опублікування за заявою позивача в засобах масової інформації або доведення до загального відома іншим визначеним судом шляхом відомостей про порушення права інтелектуальної власності та зміст судового рішення щодо такого порушення за рахунок особи, яка вчинила правопорушення.	Застосування разової грошової виплати здійснюють за заявою **особи, яка вчинила правопорушення**, за умови що право інтелектуальної власності порушено **такою особою неумисно** та що застосування способів захисту, встановлених пунктами 1-3 цієї частини, є **недомірним** шкоді, **завданій суб’єкту права інтелектуальної власності**. Розмір разової грошової виплати **визначає суд** як розмір винагороди, яка була б сплачена за надання **суб’єктом права інтелектуальної власності** дозволу на використання права інтелектуальної власності, щодо якого виник спір, і обґрунтовано задовольняє такого **суб’єкта**; 5) **відшкодування збитків, завданих порушенням прав інтелектуальної власності, включаючи упущену вигоду, або стягнення доходу або прибутку, отриманого порушником внаслідок порушення ним прав інтелектуальної власності, або стягнення** компенсації замість відшкодування збитків за неправомірне використання об’єкта права інтелектуальної власності. Розмір компенсації **визначають** відповідно до закону з урахуванням вини особи, **яка вчинила правопорушення**, та інших обставин, що мають істотне значення; **6) компенсація моральної шкоди у вигляді душевних страждань, яких фізична особа зазнала внаслідок порушення її права інтелектуальної власності, та/або у вигляді приниження честі та/або ділової репутації**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	фізичної особи або приниження ділової репутації юридичної особи; 7) опублікування за заявою **суб'єкта права інтелектуальної власності** в **медіа** або доведення до загального відома в інший визначений судом **спосіб інформації** про порушення права інтелектуальної власності та зміст **рішення суду** щодо такого порушення за рахунок особи, яка вчинила правопорушення; **8) заборона неправомірного використання імені творця або інших знаків індивідуалізації (псевдоніма, авторського знака тощо)**; **9) інший ефективний спосіб захисту прав інтелектуальної власності.** **3. Суд у випадках та порядком, встановленими законом, може ухвалити рішення, зокрема, про:** **1) застосування негайних заходів щодо запобігання порушенню права інтелектуальної власності та збереження відповідних доказів;** **2) зупинення пропуску через митний кордон України товарів, імпорт чи експорт яких здійснюють з порушенням права інтелектуальної власності;** **3) застосування інших заходів щодо захисту прав інтелектуальної власності, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава 36. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ЛІТЕРАТУРНИЙ, ХУДОЖНІЙ ТА ІНШИЙ ТВІР (АВТОРСЬКЕ ПРАВО)	**Глава 42. Право інтелектуальної власності на літературний, художній та інший твір (авторське право)**
Стаття 433. Об’єкти авторського права 1. Об’єктами авторського права є твори, а саме: 1) літературні та художні твори, зокрема: романи, поеми, статті та інші письмові твори; лекції, промови, проповіді та інші усні твори; драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні, інші сценічні твори; музичні твори (з текстом або без тексту); аудіовізуальні твори; твори живопису, архітектури, скульптури та графіки; фотографічні твори; твори ужиткового мистецтва; ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; переклади, адаптації, аранжування та інші переробки літературних або художніх творів; збірники творів, якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності; 2) комп’ютерні програми;	**Стаття 609.** Об’єкти авторського права 1. Об’єктами авторського права є твори, а саме: 1) літературні та художні твори, зокрема: романи, поеми, статті та інші письмові твори; лекції, промови, проповіді та інші усні твори; драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні, інші сценічні твори; музичні твори (з текстом або без тексту); аудіовізуальні твори; твори живопису, архітектури, скульптури та графіки; фотографічні твори; твори ужиткового мистецтва; ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; переклади, адаптації, аранжування та інші переробки літературних або художніх творів; збірники творів, якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом **творчої** діяльності; 2) комп’ютерні програми; 3) **бази даних,** якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом **творчої** діяльності;

Чинна редакція	Запропонована редакція
3) компіляції даних (бази даних), якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності; 4) інші твори. 2. Твори є об'єктами авторського права без виконання будь-яких формальностей щодо них та незалежно від їх завершеності, призначення, цінності тощо, а також способу чи форми їх вираження. 3. Авторське право не поширюється на ідеї, процеси, методи діяльності або математичні концепції як такі. 4. Комп'ютерні програми охороняються як літературні твори. 5. Компіляції даних (бази даних) або іншого матеріалу охороняються як такі. Ця охорона не поширюється на дані або матеріал як такі та не зачіпає авторське право на дані або матеріал, що є складовими компіляції.	4) інші твори. 2. Твори є об'єктами авторського права без виконання будь-яких формальностей щодо них та безвідносно до їх завершеності, призначення, цінності тощо, а також способу чи форми їх вираження. 3. Авторське право **не поширюють** на **технології створення та вираження твору, на ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть якщо вони у творі виражені, описані, пояснені, проілюстровані.**
Стаття 434. Твори, які не є об'єктами авторського права 1. Не є об'єктами авторського права: 1) акти органів державної влади та органів місцевого самоврядування (закони, укази, постанови, рішення тощо), а також їх офіційні переклади; 2) державні символи України, грошові знаки, емблеми тощо, затверджені органами державної влади; 3) повідомлення про новини дня або інші факти, що мають характер звичайної прес-інформації;	**Стаття 610. Об'єкти, що не охороняє авторське право** 1. Не є об'єктами авторського права: 1) акти органів державної влади, **органів влади Автономної Республіки Крим**, органів місцевого самоврядування (закони, укази, постанови, рішення тощо), а також їх **проекти та** офіційні переклади; 2) державні символи України, грошові знаки, емблеми тощо, затверджені органами державної влади;

Чинна редакція	Запропонована редакція
4) інші твори, встановлені законом.	3) повідомлення про новини дня або інші факти, що мають характер звичайної прес-інформації; 4) інші **об'єкти**, **визначені** законом.
Стаття 435. Суб'єкти авторського права 1. Первинним суб'єктом авторського права є автор твору. За відсутності доказів іншого автором твору вважається фізична особа, зазначена звичайним способом як автор на оригіналі або примірнику твору (презумпція авторства). 2. Суб'єктами авторського права є також інші фізичні та юридичні особи, які набули прав на твори відповідно до договору або закону.	**Стаття 611.** Суб'єкти авторського права 1. Первинним суб'єктом авторського права є автор твору. За відсутності доказів іншого автором твору **вважають фізичну особу**, зазначену у звичайний спосіб як автор на оригіналі або **копії** твору (презумпція авторства). 2. Суб'єктами авторського права є також інші **суб'єкти приватних відносин, які набули прав на твори відповідно до цього Кодексу, іншого закону або правочину.**
Стаття 436. Співавторство 1. Авторське право на твір, створений у співавторстві, належить співавторам спільно, незалежно від того, становить такий твір одне нерозривне ціле чи складається з частин, кожна з яких може мати ще й самостійне значення. Частина твору, створеного у співавторстві, визнається такою, що має самостійне значення, якщо вона може бути використана незалежно від інших частин цього твору. 2. Кожен із співавторів зберігає своє авторське право на створену ним частину твору, яка має самостійне значення.	**Стаття 612.** Співавторство 1. Авторське право на твір, створений у співавторстві, належить співавторам спільно, безвідносно до того, становить такий твір одне нерозривне ціле чи включає частини, кожна з яких може мати ще й самостійне значення. **Частину** твору, створеного у співавторстві, **визнають** такою, що має самостійне значення, якщо вона може бути використана безвідносно до інших частин цього твору. 2. Кожен із співавторів зберігає своє авторське право на створену ним частину твору, яка має самостійне значення.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Відносини між співавторами можуть бути визначені договором. У разі відсутності такого договору авторське право на твір здійснюється всіма співавторами спільно.	3. Відносини між співавторами можуть бути визначені договором. У разі відсутності такого договору авторське право на твір **здійснюють усі співавтори спільно**.
Стаття 437. Виникнення авторського права 1. Авторське право виникає у його автора в момент створення твору. 2. Суб'єкти авторського права для повідомлення про свої майнові права можуть використовувати спеціальний знак, встановлений законом.	**Стаття 613.** Виникнення авторського права 1. Авторське право **на твір виникає внаслідок факту його створення. Твір вважають створеним з моменту первинного надання йому будь-якої об'єктивної форми.** 2. Суб'єкти авторського права для повідомлення про свої майнові права можуть використовувати спеціальний знак, **визначений** законом.
Стаття 438. Особисті немайнові права автора 1. Автору твору належать особисті немайнові права, встановлені статтею 423 цього Кодексу та іншими законами.	**Стаття 614. Особисті права** автора **1. Автору твору належать такі особисті права інтелектуальної власності:** **1) право вимагати визнання того, що він є автором відповідного твору (право авторства);** **2) право на авторське ім'я та використання інших способів індивідуалізації автора, а також право на анонімність;** **3) право на надання твору назви або декількох назв, а також залишення його без назви (титулізація);** **4) право на присвоєння твору імені автора (номіналізація);** **5) право на присвячення твору будь-якій особі, події або даті (сакралізація);**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	6) право на недоторканність твору; **7) право на репутацію автора твору;** **8) інші особисті права інтелектуальної власності, визначені цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття 439. Забезпечення недоторканності твору 1. Автор має право вимагати збереження цілісності твору, протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору, включаючи супроводження твору ілюстраціями, передмовами, післямовами, коментарями тощо без згоди автора. 2. У разі смерті автора недоторканність твору охороняється особою, уповноваженою на це автором. За відсутності такого уповноваження недоторканність твору охороняється спадкоємцями автора, а також іншими заінтересованими особами.	**Стаття 615.** Забезпечення недоторканності твору 1. Автор має право вимагати збереження цілісності твору, протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору, включаючи супроводження твору ілюстраціями, передмовами, післямовами, коментарями тощо без згоди автора. 2. У разі смерті автора недоторканність твору **охороняє особа, уповноважена** на це автором. За відсутності такого уповноваження недоторканність твору **охороняють спадкоємці** автора, а також **інші заінтересовані особи**.
Стаття 440. Майнові права інтелектуальної власності на твір 1. Майновими правами інтелектуальної власності на твір є: 1) право на використання твору; 2) виключне право дозволяти використання твору; 3) право перешкоджати неправомірному використанню твору, в тому числі забороняти таке використання;	**Стаття 616.** Майнові права інтелектуальної власності на твір 1. **Майнові права інтелектуальної власності на твір визначає стаття 600 цього Кодексу.** 2. Майнові права на твір належать його авторові, якщо іншого не **визначають правочин та/або закон**.

Чинна редакція	Запропонована редакція
4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. Майнові права на твір належать його авторові, якщо інше не встановлено договором чи законом. 3. Майнові права інтелектуальної власності на твір, створений у зв'язку з виконанням трудового договору (контракту), переходять до юридичної або фізичної особи, де або у якої працює автор, з моменту створення службового твору у повному складі, якщо інше не передбачено договором чи законом. 4. Майнові права інтелектуальної власності на твір, створений за замовленням, переходять до замовника з моменту створення твору у повному складі, якщо інше не передбачено договором чи законом.	
Стаття 441. Здійснення майнових прав інтелектуальної власності на твір 1. Суб'єкти авторського права можуть здійснювати свої майнові права особисто, через представника чи іншу уповноважену особу або через організацію колективного управління відповідно до закону.	**Стаття 617.** Здійснення майнових прав інтелектуальної власності на твір 1. Суб'єкти авторського права можуть здійснювати свої майнові права особисто, через представника чи іншу уповноважену особу або через організацію колективного управління відповідно до закону.
Стаття 442. Оприлюднення твору 1. Оприлюдненням твору вважається будь-яка дія, що вперше робить твір доступним для необмеженого кола осіб.	**Стаття 618.** Оприлюднення твору 1. Оприлюдненням твору **вважають будь-яку дію**, що вперше робить твір доступним для необмеженого кола осіб.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Твір не може бути оприлюднений, якщо це порушує права людини на таємницю її особистого і сімейного життя, завдає шкоди громадському порядку, фізичному і моральному здоров'ю населення.	2. Твір не може бути оприлюднений, якщо це порушує права фізичної особи на таємницю її особистого і сімейного життя, завдає шкоди громадському порядку, фізичному і моральному здоров'ю населення. **3. У разі смерті автора його спадкоємці мають право на оприлюднення твору, якщо це не суперечить волі автора.**
Стаття 443. Використання твору з дозволу суб'єкта авторського права 1. Використання твору здійснюється виключно з дозволу суб'єкта авторського права або іншої уповноваженої на надання такого дозволу особи, крім випадків правомірного використання твору без такого дозволу, встановлених законом.	**Стаття 619.** Використання твору з дозволу суб'єкта авторського права 1. Використання твору **або його частини, яка може бути використана самостійно, здійснюють лише** з дозволу суб'єкта авторського права або іншої уповноваженої на надання такого дозволу особи, крім випадків правомірного використання твору без такого дозволу, визначених законом, **з урахуванням частини другої цієї статті.** **2. Відтворення твору, відтворення і вилучення вмісту бази даних, до яких отримано законний доступ, з метою збирання інформації та подальшого проведення глибинного аналізу тексту та даних, у тому числі для тренування систем штучного інтелекту, з урахуванням додаткових умов, визначених законом, здійснюють без дозволу суб'єкта авторського права, безоплатно та без зазначення імені автора і джерела запозичення:** **1) наукові установи, архіви або організації із збереження фондів аудіо-, відеозаписів, заклади освіти**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	для наукового дослідження – за умови що такі дії вчинені без безпосередньої чи опосередкованої комерційної мети; **2) інші суб'єкти – якщо відповідне використання твору не було безпосередньо заборонено суб'єктом авторського права, зокрема за допомогою умов використання цифрового контенту, метаданих тощо.** **3. Для цілей цієї статті, а також статей 631 та 634 цього Кодексу під глибинним аналізом тексту та даних розуміють будь-який автоматизований аналітичний метод, призначений для аналізу тексту та даних у цифровій формі з метою отримання інформації, яка охоплює, серед іншого, моделі, тенденції та кореляції.**
Стаття 444. Публічна ліцензія на використання твору 1. Суб'єкт авторського права може надати дозвіл на використання твору будь-якою особою на визначених ним умовах (публічна ліцензія). 2. Особа, яка використовує твір на основі публічної ліцензії, зобов'язана дотримуватися визначених суб'єктом авторського права умов, на яких її було видано.	**Стаття 620.** Публічна ліцензія на використання твору 1. Суб'єкт авторського права може надати дозвіл на використання твору будь-якою особою на визначених ним умовах (публічна ліцензія). 2. Особа, яка використовує твір на основі публічної ліцензії, зобов'язана дотримуватися визначених суб'єктом авторського права умов, на яких її було видано.
Стаття 445. Право на справедливу винагороду за використання твору 1. Автор має невідчужуване право на справедливу винагороду за використання його твору у випадках, в	**Стаття 621.** Право на справедливу винагороду за використання твору 1. Автор має невідчужуване право на справедливу винагороду за використання його твору у випадках, в

Чинна редакція	Запропонована редакція
розмірах і на умовах, передбачених законом. Право на справедливу винагороду належить автору твору, а після його смерті переходить до спадкоємців автора.	розмірах і на умовах, **визначених** законом. Право на справедливу винагороду належить автору твору, а після його смерті переходить до спадкоємців автора.
Стаття 446. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір 1. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір спливає через сімдесят років, що відліковуються з 1 січня року, наступного за роком смерті автора чи останнього із співавторів, який пережив інших співавторів, крім випадків, передбачених законом.	**Стаття 622.** Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір 1. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір спливає через сімдесят років, що відліковуються з 1 січня року, наступного за роком смерті автора чи останнього із співавторів, який пережив інших співавторів, крім випадків, **визначених** законом.
Стаття 447. Правові наслідки закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір 1. Після закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір він може вільно та безоплатно використовуватися будь-якою особою, за винятками, встановленими законом.	**Стаття 623. Юридичні** наслідки закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір 1. Після закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір **його** може вільно та безоплатно **використовувати будь-яка особа, за умови дотримання особистих прав інтелектуальної власності на такий твір.**
Стаття 448. Право слідування 1. Автор має невідчужуване право на одержання справедливої винагороди як частки відрахувань від кожного продажу оригіналу художнього твору, оригіналу рукопису літературного або музичного твору, наступного за	**Стаття 624.** Право слідування 1. Автор має невідчужуване право на одержання справедливої винагороди як частки відрахувань від кожного продажу оригіналу художнього твору, оригіналу рукопису літературного або музичного твору, наступного **за першим**

Чинна редакція	Запропонована редакція
продажом оригіналу, здійсненим автором (право слідування). Для цілей цієї статті до оригіналів творів, зазначених у частині першій цієї статті, прирівнюються їх примірники, виготовлені в обмеженій кількості самим автором або під його керівництвом, які пронумеровані, підписані автором або містять інші позначення, що засвідчують його авторство. 2. Право слідування належить автору, а після його смерті переходить до спадкоємців автора та спадкоємців цих спадкоємців і діє до спливу строків чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір. 3. Умови здійснення права слідування визначаються законом.	**відчуженням** оригіналу, здійсненим автором (право слідування). Для цілей цієї статті до оригіналів творів, зазначених у частині першій цієї статті, **прирівнюють** їх примірники, виготовлені в обмеженій кількості самим автором або під його керівництвом, які пронумеровані, підписані автором або містять інші позначення, що засвідчують його авторство. 2. Право слідування належить автору, а після його смерті переходить **до спадкоємців автора** і діє до спливу строків чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір. 3. Умови здійснення права слідування **визначає закон**.
Глава 37. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ВИКОНАННЯ, ФОНОГРАМУ, ВІДЕОГРАМУ ТА ПРОГРАМУ (ПЕРЕДАЧУ) ОРГАНІЗАЦІЇ МОВЛЕННЯ (СУМІЖНІ ПРАВА)	**Глава 43. Право інтелектуальної власності на виконання, фонограму, відеограму, програму організації мовлення та прес-публікацію (суміжні права)**
Стаття 449. Об’єкти суміжних прав 1. Об’єктами суміжних прав без виконання будь-яких формальностей щодо цих об’єктів та незалежно від їх призначення, змісту, цінності тощо, а також способу чи форми їх вираження є: а) виконання;	**Стаття 625.** Об’єкти суміжних прав 1. Об’єктами суміжних прав без виконання будь-яких формальностей щодо цих об’єктів та безвідносно до їх призначення, змісту, цінності тощо, а також способу **або** форми їх вираження є: а) виконання;

Чинна редакція	Запропонована редакція
б) фонограми; в) відеограми; г) програми (передачі) організацій мовлення.	б) фонограми; в) відеограми; г) програми організацій мовлення. **ґ) прес-публікації.**
Стаття 450. Суб’єкти суміжних прав 1. Первинними суб’єктами суміжних прав є виконавець, виробник фонограми, виробник відеограми, організація мовлення. За відсутності доказів іншого, виконавцем, виробником фонограми, виробником відеограми вважаються особи, імена (найменування) яких зазначені у фонограмі, відеограмі та їх копіях або на упаковці, що містить примірники фонограми, відеограми.	**Стаття 626.** Суб’єкти суміжних прав 1. Первинними суб’єктами суміжних прав є виконавець, виробник фонограми, виробник відеограми, організація мовлення, **видавець прес-публікації**. За відсутності доказів іншого виконавцем, виробником фонограми, виробником відеограми, **видавцем прес-публікації вважають осіб**, імена (найменування) яких зазначені у фонограмі, відеограмі, **прес-публікації** та їх копіях або на упаковці, що містить примірники фонограми, відеограми. **2. Суб’єктами суміжних прав є також інші суб’єкти приватних відносин, які набули прав на виконання, фонограми, відеограми, програми організацій мовлення, прес-публікації відповідно до цього Кодексу, іншого закону або правочину.**
Стаття 451. Виникнення суміжних прав 1. Суміжні права виникають внаслідок факту: 1) здійснення виконання; 2) вироблення фонограми; 3) вироблення відеограми; 4) першої трансляції програми організації мовлення.	**Стаття 627.** Виникнення суміжних прав 1. Суміжні права виникають внаслідок факту: 1) **кожного** здійснення виконання; 2) вироблення фонограми; 3) вироблення відеограми; 4) першої трансляції програми організації мовлення;

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5) першого опублікування прес-публікації. **2. Суб'єкти суміжних прав на виконання, фонограму, відеограму для повідомлення про свої майнові права на відповідний об'єкт можуть використовувати спеціальний знак, визначений законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 628. Особисті права інтелектуальної власності на об'єкти суміжних прав** **1. Виконавцеві твору належать право вимагати визнання того, що він є виконавцем відповідного виконання, та інші особисті права, визначені статтею 599 цього Кодексу та іншим законом.** **2. Виробник фонограми, виробник відеограми мають право вимагати зазначення свого імені (найменування) в оригіналі та кожному примірнику фонограми, відеограми або на її (їх) упаковці поряд із зазначенням назви твору, імені (імен) автора (авторів), виконавця (виконавців), а також згадування свого імені (найменування) у процесі використання фонограми, відеограми (у разі якщо це практично можливо).** **3. Організація мовлення має право зазначати своє найменування у зв'язку з використанням програми організації мовлення.** **4. Видавець прес-публікації має право зазначати своє ім'я (найменування) при кожному використанні прес-публікації.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 452. Майнові права інтелектуальної власності на об’єкт суміжних прав 1. Майновими правами інтелектуальної власності на об’єкт суміжних прав є: 1) право на використання об’єкта суміжних прав; 2) виключне право дозволяти використання об’єкта суміжних прав; 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню об’єкта суміжних прав, у тому числі забороняти таке використання; 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. Майнові права інтелектуальної власності на об’єкт суміжних прав належать відповідно виконавцеві, виробнику фонограми, виробнику відеограми чи організації мовлення, якщо інше не встановлено договором чи законом.	**Стаття 629.** Майнові права інтелектуальної власності на об’єкт суміжних прав 1. **Майнові права інтелектуальної власності на об’єкт суміжних прав визначені статтею 600 цього Кодексу.** 2. Майнові права інтелектуальної власності на об’єкт суміжних прав належать відповідно виконавцеві, виробнику фонограми, виробнику відеограми, організації мовлення **чи видавцю прес-публікації,** якщо іншого не **визначають правочин та/або** закон.
Стаття 453. Здійснення майнових прав інтелектуальної власності на виконання, фонограму, відеограму, програму організації мовлення 1. Суб’єкти суміжних прав можуть здійснювати свої майнові права особисто, через представника чи іншу уповноважену особу або через організацію колективного управління відповідно до закону.	**Стаття 630.** Здійснення майнових прав інтелектуальної власності на виконання, фонограму, відеограму, програму організації мовлення, **прес-публікацію** 1. Суб’єкти суміжних прав можуть здійснювати свої майнові права інтелектуальної власності особисто, через представника чи іншу уповноважену особу або через організацію колективного управління.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 454. Використання виконання, фонограми, відеограми, програми організації мовлення з дозволу суб'єкта суміжних прав 1. Використання виконання, фонограми, відеограми, програми організації мовлення здійснюється виключно з дозволу відповідного суб'єкта суміжних прав або іншої уповноваженої на надання такого дозволу особи, крім випадків прав омірного використання, встановлених законом.	**Стаття 631.** Використання виконання, фонограми, відеограми, програми організації мовлення, **прес-публікації** з дозволу суб'єкта суміжних прав 1. Використання виконання, фонограми, відеограми, програми організації мовлення, прес-публікації здійснюють виключно з дозволу відповідного суб'єкта суміжних прав або іншої уповноваженої на надання такого дозволу особи, крім випадків правомірного використання без такого дозволу, визначених законом, **з урахуванням частини другої цієї статті.** **2. Відтворення записаного виконання, фонограми, відеограми, записаної програми організації мовлення, прес-публікації, до яких отримано законний доступ, з метою збирання інформації та подальшого проведення глибинного аналізу тексту та даних, у тому числі для тренування систем штучного інтелекту, з урахуванням додаткових умов, визначених законом, здійснюють без дозволу суб'єкта суміжних прав, безоплатно та без зазначення імені (найменування) суб'єкта суміжних прав і джерела запозичення:** **1) наукові установи, архіви або організації із збереження фондів аудіо-, відеозаписів, заклади освіти – за умови що такі дії вчинені без безпосереденьої чи опосередкованої комерційної мети;** **2) інші суб'єкти – якщо відповідне використання об'єкта суміжних прав не було безпосередньо заборонено**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	суб'єктом суміжних прав, зокрема за допомогою умов використання цифрового контенту, метаданих тощо.
Стаття 455. Публічна ліцензія на використання об'єкта суміжних прав 1. Суб'єкт суміжних прав може надати дозвіл на використання відповідного об'єкта будь-якою особою на визначених ним умовах (публічна ліцензія). 2. Особа, яка використовує об'єкт суміжних прав на основі публічної ліцензії, зобов'язана дотримуватися визначених суб'єктом суміжних прав умов, на яких її було видано.	**Стаття 632.** Публічна ліцензія на використання об'єкта суміжних прав 1. Суб'єкт суміжних прав може надати дозвіл на використання відповідного об'єкта будь-якою особою на визначених ним умовах (публічна ліцензія). 2. Особа, яка використовує об'єкт суміжних прав на основі публічної ліцензії, зобов'язана дотримуватися визначених суб'єктом суміжних прав умов, на яких її було видано.
Стаття відсутня	**Стаття 633. Право на справедливу винагороду за використання виконання, фонограми, відеограми** **1. Виконавець, виробник фонограми, виробник відеограми мають невідчужуване право на справедливу винагороду за використання виконання, фонограми, відеограми у випадках, в розмірах і на умовах, визначених законом. Право на справедливу винагороду належить виконавцю, виробнику фонограми, виробнику відеограми, а після смерті (припинення) цих осіб переходить до їх спадкоємців (правонаступників).**
Стаття 456. Строки чинності суміжних майнових прав	**Стаття 634.** Строки чинності **майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти суміжних прав**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на виконання спливає через 50 років, що обчислюються з 1 січня року, наступного за роком здійснення виконання. Якщо запис виконання протягом цього строку правомірно оприлюднено, строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на виконання спливає через 50 років, що обчислюються з 1 січня року, наступного за роком такого оприлюднення. 2. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на фонограму, відеограму спливає через 50 років, що обчислюються з 1 січня року, наступного за роком вироблення фонограми, відеограми. Якщо фонограму, відеограму протягом цього строку правомірно оприлюднено, строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на фонограму, відеограму спливає через 50 років, що обчислюються з 1 січня року, наступного за роком такого оприлюднення. 3. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на програму організації мовлення спливає через 50 років, що обчислюються з 1 січня року, наступного за роком першої трансляції програми організації мовлення незалежно від використаних технічних засобів.	**1.** Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на виконання спливає через **п’ятдесят** років, що їх обчислюють з 1 січня року, наступного за роком здійснення виконання. **Якщо виконання, зафіксоване у відеограмі, було протягом цього строку правомірно опубліковано, строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на виконання спливає через п’ятдесят років, що їх обчислюють з 1 січня року, наступного за роком такого опублікування. Якщо виконання, зафіксоване у фонограмі, було правомірно опубліковано протягом цього строку, строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на таке виконання спливає через сімдесят років, що їх обчислюють з 1 січня року, наступного за роком такого опублікування.** **2.** Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на фонограму, відеограму спливає через **п’ятдесят** років, що їх обчислюють з 1 січня року, наступного за роком вироблення фонограми, відеограми. **Якщо відеограму протягом цього строку правомірно опубліковано, строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на відеограму спливає через п’ятдесят років, що їх обчислюють з 1 січня року, наступного за роком такого опублікування. Якщо фонограму протягом цього строку правомірно опубліковано, строк чинності майнових прав**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	інтелектуальної власності на фонограму спливає через сімдесят років, що їх обчислюють з 1 січня року, наступного за роком такого опублікування. 3. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на програму організації мовлення спливає через **п'ятдесят** років, що їх обчислюють з 1 січня року, наступного за роком першої трансляції програми організації мовлення **безвідносно до** використаних технічних засобів. **4. Право інтелектуальної власності на прес-публікацію є чинним з моменту її першого опублікування. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на прес-публікацію спливає через два роки після її опублікування, що їх обчислюють з 1 січня року, наступного за роком такого опублікування.** **5. Після закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав його можуть вільно та безоплатно використовувати будь-які особи, за умови дотримання особистих прав інтелектуальної власності на такий об'єкт.**
Глава 38. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА НАУКОВЕ ВІДКРИТТЯ	**Глава 44. Право особливого роду (sui generis) на неоригінальну базу даних та неоригінальний об'єкт, згенерований системою штучного інтелекту**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 457. Поняття наукового відкриття 1. Науковим відкриттям є встановлення невідомих раніше, але об’єктивно існуючих закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання.	**Стаття 635. Право особливого роду (sui generis) на неоригінальну базу даних** **1. Неоригінальною є база даних, яка за добором та упорядкуванням її складових частин не є результатом творчої діяльності фізичної особи.** **2. Суб’єктом права особливого роду (sui generis) на неоригінальну базу даних є виробник бази даних – особа, яка зробила якісно та/або кількісно значний внесок в отримання, перевірку чи подання вмісту такої бази даних.** **Суб’єктами права особливого роду (sui generis) на неоригінальну базу даних є також інші фізичні та юридичні особи, які набули прав на неї відповідно до договору або закону.** **3. Право особливого роду (sui generis) на неоригінальну базу даних виникає внаслідок факту завершення вироблення такої бази даних.** **4. Зміст права особливого роду (sui generis) на неоригінальну базу даних та строк його чинності визначає закон.**
Стаття 458. Право на наукове відкриття 1. Автор наукового відкриття має право надати науковому відкриттю своє ім’я або спеціальну назву. 2. Право на наукове відкриття засвідчується дипломом та охороняється у порядку, встановленому законом.	**Стаття 636. Право особливого роду (sui generis) на неоригінальний об’єкт, згенерований системою штучного інтелекту** **1. Неоригінальним об’єктом, згенерованим системою штучного інтелекту, є об’єкт, що його відрізняють від**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	існуючих подібних об’єктів та утворений у результаті функціонування системи штучного інтелекту без безпосередньої творчої участі фізичної особи в утворенні цього об’єкта. **2. Суб’єктом права особливого роду (sui generis) на неоригінальний об’єкт, згенерований системою штучного інтелекту, є особа, яка здійснює правомірне використання системи штучного інтелекту, якщо іншого не визначає договір або закон.** **3. Право особливого роду (sui generis) на неоригінальний об’єкт, згенерований системою штучного інтелекту, виникає внаслідок факту генерування цього об’єкта та/або з інших підстав, визначених законом.** **4. Зміст права особливого роду (sui generis) на неоригінальний об’єкт, згенерований системою штучного інтелекту, та строк його чинності визначає закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 637. Використання неоригінальної бази даних, неоригінального об’єкта, згенерованого системою штучного інтелекту, з дозволу суб’єкта права особливого роду (sui generis)** **1. Використання неоригінальної бази даних, неоригінального об’єкта, згенерованого системою штучного інтелекту, у спосіб, визначений законом,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	здійснюють виключно з дозволу суб'єкта права особливого роду (sui generis) або іншої уповноваженої на надання такого дозволу особи, крім випадків правомірного використання неоригінальної бази даних, неоригінального об'єкта, згенерованого системою штучного інтелекту, без такого дозволу, визначених законом, з урахуванням частини другої цієї статті. **2. Відтворення і вилучення вмісту неоригінальної бази даних, відтворення неоригінального об'єкта, згенерованого системою штучного інтелекту, до яких отримано законний доступ, з метою збирання інформації та подальшого проведення глибинного аналізу тексту та даних, у тому числі для тренування систем штучного інтелекту, з урахуванням додаткових умов, визначених законом, здійснюють без дозволу суб'єкта права особливого роду (sui generis), безоплатно та без зазначення імені (найменування) суб'єкта права особливого роду (sui generis) і джерела запозичення:** **1) наукові установи, архіви або організації із збереження фондів аудіо-, відеозаписів, заклади освіти – за умови що такі дії вчинені без безпосередньої чи опосередкованої комерційної мети;** **2) інші суб'єкти – якщо відповідне використання неоригінального об'єкта, згенерованого системою штучного інтелекту, або неоригінальної бази даних не було безпосередньо заборонено суб'єктом права**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	особливого роду (sui generis), зокрема за допомогою умов використання цифрового контенту, метаданих тощо.
Глава 39. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ВИНАХІД, КОРИСНУ МОДЕЛЬ, ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК	**Глава 45. Право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель (патентне право)**
Стаття 459. Придатність винаходу для набуття права інтелектуальної власності на нього 1. Винахід вважається придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо він, відповідно до закону, є новим, має винахідницький рівень і придатний для промислового використання. 2. Об'єктом винаходу може бути продукт (пристрій, речовина тощо) або процес у будь-якій сфері технології. 3. Законом можуть бути встановлені продукти та процеси, які не є придатними для набуття права інтелектуальної власності на них відповідно до цієї статті.	**Стаття 638.** Придатність винаходу для набуття права інтелектуальної власності на нього 1. Винахід **є** придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо **він не суперечить публічному порядку, доброзвичайності та** відповідно до закону є новим, має винахідницький рівень і **є промислово придатним**. 2. Об'єктом винаходу може бути продукт (пристрій, речовина тощо) або процес **(спосіб)** у будь-якій сфері технології. 3. Законом можуть бути **визначені** об'єкти, які не є придатними для набуття права інтелектуальної власності на них відповідно до цієї статті.
Стаття 460. Придатність корисної моделі для набуття права інтелектуальної власності на неї 1. Корисна модель вважається придатною для набуття права інтелектуальної власності на неї, якщо вона,	**Стаття 639.** Придатність корисної моделі для набуття права інтелектуальної власності на неї 1. Корисну модель вважають придатною для набуття права інтелектуальної власності на неї, якщо вона **не суперечить публічному порядку, доброзвичайності та**

Чинна редакція	Запропонована редакція
відповідно до закону, є новою і придатною для промислового використання. 2. Об'єктом корисної моделі може бути пристрій або процес у будь-якій сфері технології. 3. Законом можуть бути встановлені продукти та процеси, які не є придатними для набуття права інтелектуальної власності на них відповідно до цієї статті.	**відповідає умовам патентоздатності, визначеним законом**. 2. **Об'єкт корисної моделі визначає закон.** 3. Законом можуть бути **визначені** об'єкти, які не є придатними для набуття права інтелектуальної власності на них відповідно до цієї статті.
Стаття 461. Придатність промислового зразка для набуття права інтелектуальної власності на нього 1. Промисловий зразок вважається придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо він, відповідно до закону, є новим і має індивідуальний характер. 2. Промисловим зразком може бути зовнішній вигляд виробу або його частини, що визначає фться, зокрема, лініями, контурами, кольором, формою, текстурою та/або матеріалом виробу, та/або його оздобленням.	**Стаття 640. Суб'єкти права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель** **1. Суб'єктами права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель є:** **1) винахідник;** **2) інші суб'єкти приватних відносин, які набули прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель відповідно до цього Кодексу, іншого закону або правочину.**
Стаття 462. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок 1. Право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок підлягає державній реєстрації, якщо інше не встановлено законом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Набуття права інтелектуальної власності на	**Стаття 641.** Набуття права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель **1. Право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель набувають на підставі державної реєстрації такого винаходу, корисної моделі, якщо іншого не визначає закон або міжнародний договір,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
винахід і корисну модель засвідчується патентом, на промисловий зразок - свідоцтвом. 2. Обсяг правової охорони визначається формулою винаходу, корисної моделі, зображенням промислового зразка. 3. Умови та порядок державної реєстрації права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, а також умови та порядок видачі патенту, свідоцтва встановлюються законом.	**згоду на обов'язковість якого надала Верховна Рада України.** 2. Обсяг юридичної охорони визначають формулою винаходу, корисної моделі. 3. Умови та порядок державної реєстрації винаходу, корисної моделі **визначає** закон.
Стаття 463. Суб'єкти права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок 1. Суб'єктами права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок є: 1) винахідник, автор промислового зразка; 2) інші особи, які набули прав на винахід, корисну модель та промисловий зразок за договором чи законом.	**Стаття 642. Особисті права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель** **1. Винахіднику належить право авторства на винахід, корисну модель, а також інші особисті права інтелектуальної власності, визначені цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття 464. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок 1. Майновими правами інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок є: 1) право на використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка; 2) виключне право дозволяти використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка (видавати ліцензії);	**Стаття 643.** Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель **1. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель визначає стаття 600 цього Кодексу.** **2. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель належать суб'єкту права**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню винаходу, корисної моделі, промислового зразка, в тому числі забороняти таке використання; 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок належать володільцю відповідного патенту (свідоцтва), якщо інше не встановлено договором чи законом.	**інтелектуальної власності, визначеному статтею 640 цього Кодексу.**
Стаття 465. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок 1. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок є чинними з дати, наступної за датою їх державної реєстрації, за умови підтримання чинності цих прав відповідно до закону. 2. Законом можуть бути встановлені умови тимчасової чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід до набрання ними чинності відповідно до частини першої цієї статті. 3. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід спливає через двадцять років, що відліковуються від дати подання заявки на винахід в установленому законом порядку. Цей строк може бути продовжений в установленому законом порядку	**Стаття 644.** Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель 1. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель є чинними з дати **державної реєстрації винаходу, корисної моделі**, за умови підтримання чинності цих прав відповідно до закону. 2. Законом можуть бути **визначені** умови тимчасової чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід до набрання ними чинності відповідно до частини першої цієї статті. 3. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід спливає через двадцять років, що їх відліковують від дати подання заявки на винахід **у в**становленому законом порядку. **У випадках, визначених законом, строк чинності майнових прав інтелектуальної**

Чинна редакція	Запропонована редакція
щодо винаходу, використання якого потребує спеціальних випробувань та офіційного дозволу. 4. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель спливає через десять років від дати подання заявки на корисну модель в установленому законом порядку. 5. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок становить п’ять років від дати подання заявки на промисловий зразок в установленому законом порядку і подовжується за клопотанням власника промислового зразка на один або більше п’ятирічних строків. Загальний строк чинності зазначених прав не може перевищувати двадцяти п’яти років від дати подання заявки.	**власності на винахід можуть продовжувати сертифікатом додаткової охорони.** 4. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель спливає через десять років від дати подання заявки на корисну модель **у визначеному** законом порядку.
Стаття 466. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок 1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок може бути припинено достроково за ініціативою особи, якій вони належать, якщо це не суперечить умовам договору, а також в інших випадках, передбачених законом.	**Стаття 645.** Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель 1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель може бути припинено достроково за ініціативою особи, якій вони належать, якщо це не суперечить умовам договору, а також в інших випадках, **визначених** законом.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 467. Правові наслідки припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок 1. У разі припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок ці об'єкти можуть вільно та безоплатно використовуватися будь-якою особою, за винятками, встановленими законом. 2. Якщо у зв'язку з достроковим припиненням чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок завдано збитків особі, якій було надано дозвіл на використання цих об'єктів, такі збитки відшкодовуються особою, яка надала зазначений дозвіл, якщо інше не встановлено договором чи законом.	**Стаття 646. Юридичні** наслідки припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель 1. У разі припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель відповідний об'єкт можуть вільно та безоплатно використовувати будь-які особи, за винятками, **визначеними** законом. 2. Якщо у зв'язку з достроковим припиненням чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель завдано збитків особі, якій було надано дозвіл на використання відповідного об'єкта, такі збитки відшкодовує особа, яка надала зазначений дозвіл, якщо іншого не **визначає** договір **або** закон.
Стаття 468. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок 1. Чинність достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок може бути відновлено у порядку, встановленому законом, за заявою особи, якій ці права належали у момент їх припинення.	**Стаття 647.** Відновлення чинності достроково припинених майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель 1. Чинність достроково припинених майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель може бути відновлено у порядку**, визначеному** законом.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 469. Визнання прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок недійсними 1. Права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок визнаються недійсними з підстав та в порядку, встановлених законом.	**Стаття 648. Визнання недійсною державної реєстрації винаходу, корисної моделі** **1. Визнання недійсною державної реєстрації винаходу, корисної моделі здійснюють з підстав та порядком, визначеним законом.** **2. У разі визнання недійсною державної реєстрації винаходу, корисної моделі права інтелектуальної власності на такий винахід, корисну модель вважають такими, що не набрали чинності.**
Стаття 470. Право попереднього користувача на винахід, корисну модель, промисловий зразок 1. Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на винахід, корисну модель, промисловий зразок або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала винахід, корисну модель, промисловий зразок в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, яке передбачалося зазначеною підготовкою (право попереднього користувача). 2. Право попереднього користувача може передаватися або переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або з тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано	**Стаття 649.** Право попереднього користувача на винахід, корисну модель 1. Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на винахід, корисну модель або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала винахід, корисну модель в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, **що його визначала зазначена підготовка** (право попереднього користувача). 2. Право попереднього користувача **можуть передавати або воно може** переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або з тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано винахід, корисну модель або здійснено значну і серйозну підготовку для такого використання.

Чинна редакція	Запропонована редакція
винахід, корисну модель, промисловий зразок або здійснено значну і серйозну підготовку для такого використання.	
Глава 40. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА КОМПОНУВАННЯ НАПІВПРОВІДНИКОВОГО ВИРОБУ	**Глава 46. Право інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу**
Стаття 471. Придатність компонування напівпровідникового виробу для набуття права інтелектуальної власності на нього 1. Компонування напівпровідникового виробу вважається придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо воно є оригінальним.	**Стаття 650.** Придатність компонування напівпровідникового виробу для набуття права інтелектуальної власності на нього 1. Компонування напівпровідникового виробу **є** придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо **відповідно до закону** воно є оригінальним.
Стаття 472. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу 1. Набуття права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу засвідчується свідоцтвом. 2. Обсяг правової охорони компонування напівпровідникового виробу визначається сукупністю пов’язаних зображень цього компонування на матеріальному носії. 3. Умови та порядок видачі свідоцтва встановлюються законом.	**Стаття 651.** Суб’єкти права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу 1. Суб’єктами права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу є: 1) автор компонування напівпровідникового виробу; **2) інші суб’єкти приватних відносин, які набули прав на компонування напівпровідникового виробу відповідно до цього Кодексу, іншого закону або правочину.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 473. Суб'єкти права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу 1. Суб'єктами права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу є: 1) автор компонування напівпровідникового виробу; 2) інші особи, які набули прав на компонування напівпровідникового виробу за договором чи законом.	**Стаття 652. Набуття права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу** **1. Право інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу набувають на підставі державної реєстрації такого компонування напівпровідникового виробу.** **2. Обсяг юридичної охорони компонування напівпровідникового виробу визначають сукупністю пов'язаних зображень цього компонування на матеріальному носії.** **3. Умови та порядок державної реєстрації компонування напівпровідникового виробу визначає закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 653. Особисті права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу** **1. Автору належать право авторства на компонування напівпровідникового виробу, а також інші особисті права інтелектуальної власності, визначені цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття 474. Майнові права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу 1. Майновими правами інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу є:	**Стаття 654.** Майнові права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу **1. Майнові права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу визначає стаття 600 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1) право на використання компонування напівпровідникового виробу; 2) виключне право дозволяти використання компонування напівпровідникового виробу; 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню компонування напівпровідникового виробу, в тому числі забороняти таке використання; 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. Майнові права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу належать володільцю відповідного свідоцтва, якщо інше не встановлено законом чи договором.	**2. Майнові права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу належать суб'єкту права інтелектуальної власності, визначеному статтею 651 цього Кодексу.**
Стаття 475. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу 1. Майнові права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу є чинними з дати, наступної за датою їх державної реєстрації за умови підтримання чинності цих прав відповідно до закону. 2. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу спливає через десять років, що відліковуються від найбільш ранньої з таких дат:	**Стаття 655.** Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу 1. Майнові права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу є чинними з дати **державної реєстрації компонування напівпровідникового виробу**. 2. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу спливає через десять років, що їх відліковують від більш ранньої з таких дат:

Чинна редакція	Запропонована редакція
закінчення календарного року, в якому компонування було вперше використане на комерційній основі будь-де у світі; закінчення календарного року, в якому була подана належним чином оформлена заявка на державну реєстрацію.	закінчення календарного року, в якому компонування було вперше використане на комерційній основі будь-де у світі; закінчення календарного року, в якому була подана належним чином оформлена заявка на державну реєстрацію.
Стаття 476. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу 1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу може бути припинено достроково за ініціативою особи, якій вони належать, якщо це не суперечить умовам договору, а також в інших випадках, передбачених законом.	**Стаття 656.** Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу 1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу може бути припинено достроково за ініціативою особи, якій вони належать, якщо це не суперечить умовам договору, **а також в інших випадках, визначених законом.**
Стаття 477. Правові наслідки спливу строку чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу 1. У разі припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу воно може вільно та безоплатно використовуватися будь-якою особою, за винятками, встановленими законом. 2. Якщо у зв’язку з достроковим припиненням чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на	**Стаття 657. Юридичні наслідки припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу** 1. У разі припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу **його можуть вільно та безоплатно використовувати будь-які особи**, за винятками, **визначеними** законом. 2. Якщо у зв’язку з достроковим припиненням чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування

Чинна редакція	Запропонована редакція
компонування напівпровідникового виробу завдано збитків особі, якій було надано дозвіл на його використання, такі збитки відшкодовуються особою, яка надала зазначений дозвіл, якщо інше не встановлено договором чи законом.	напівпровідникового виробу завдано збитків особі, якій було надано дозвіл на його використання, такі збитки **відшкодовує особа**, яка надала зазначений дозвіл, якщо іншого не **визначає** договір **або** закон.
Стаття 478. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу 1. Чинність достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу може бути відновлено у порядку, встановленому законом, за заявою особи, якій ці права належали у момент їх припинення.	**Стаття 658.** Відновлення чинності достроково припинених майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу 1. Чинність достроково припинених майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу може бути відновлено у порядку**, визначеному** законом**.**
Стаття 479. Визнання прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу недійсними 1. Права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу визнаються недійсними з підстав та в порядку, встановлених законом.	**Стаття 659. Визнання недійсною державної реєстрації компонування напівпровідникового виробу** **1. Визнання недійсною державної реєстрації компонування напівпровідникового виробу здійснюють з підстав та порядком, визначеними законом.** **2. У разі визнання недійсною державної реєстрації компонування напівпровідникового виробу права інтелектуальної власності на таке компонування вважають такими, що не набрали чинності.**
Стаття 480. Право попереднього користувача на компонування напівпровідникового виробу	**Стаття 660.** Право попереднього користувача на компонування напівпровідникового виробу

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на компонування напівпровідникового виробу або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала компонування напівпровідникового виробу в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, яке передбачалося зазначеною підготовкою (право попереднього користувача). 2. Право попереднього користувача може передаватися або переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або з тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано компонування напівпровідникового виробу або здійснено значну і серйозну підготовку для такого використання.	**1. Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на компонування напівпровідникового виробу в інтересах своєї діяльності добросовісно використала компонування напівпровідникового виробу в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, що його визначала зазначена підготовка (право попереднього користувача).** 2. Право попереднього користувача можуть **передавати або воно може** переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або з тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано компонування напівпровідникового виробу або здійснено значну і серйозну підготовку для такого використання.
Глава 41. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКУ ПРОПОЗИЦІЮ	**Глава 47. Право інтелектуальної власності на промисловий зразок**
Стаття 481. Поняття та об’єкти раціоналізаторської пропозиції 1. Раціоналізаторською пропозицією є визнана юридичною особою пропозиція, яка містить технологічне (технічне) або організаційне рішення у будь-якій сфері її діяльності.	**Стаття 661. Придатність промислового зразка для набуття права інтелектуальної власності на нього** **1. Промисловий зразок (промисловий дизайн) є придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо він не суперечить публічному порядку, доброзвичайності та відповідає критеріям охороноздатності, визначеним законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Об’єктом раціоналізаторської пропозиції може бути матеріальний об’єкт або процес.	**2. Промисловим зразком може бути зовнішній вигляд виробу або його частини, що визначають відповідно до закону.** **3. Законом можуть бути визначені об’єкти, що не є придатними для набуття права інтелектуальної власності на них відповідно до цієї статті.**
Стаття 482. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції 1. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції визначається її описом, а також кресленнями, якщо вони подані.	**Стаття 662. Суб’єкти права інтелектуальної власності на промисловий зразок** **1. Суб’єктами права інтелектуальної власності на промисловий зразок є:** **1) автор промислового зразка;** **2) інші суб’єкти приватних відносин, які набули прав на промисловий зразок відповідно до цього Кодексу, іншого закону або правочину.**
Стаття 483. Суб’єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію 1. Суб’єктами права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію є її автор та юридична особа, якій ця пропозиція подана.	**Стаття 663. Набуття права інтелектуальної власності на промисловий зразок** **1. Право інтелектуальної власності на промисловий зразок можуть набувати:** **1) на підставі державної реєстрації промислового зразка;** **2) на підставі міжнародної реєстрації, що є чинною на території України;** **3) на підставі доведення промислового зразка до загального відома.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Обсяг юридичної охорони промислового зразка визначають зображенням промислового зразка. **3. Умови та порядок державної реєстрації промислового зразка визначає закон.**
Стаття 484. Права суб'єктів права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію 1. Автор раціоналізаторської пропозиції має право на добросовісне заохочення від юридичної особи, якій ця пропозиція подана. 2. Юридична особа, яка визнала пропозицію раціоналізаторською, має право на використання цієї пропозиції у будь-якому обсязі.	**Стаття 664. Особисті права інтелектуальної власності на промисловий зразок** **1. Автору належать право авторства на промисловий зразок, а також інші особисті права інтелектуальної власності, визначені цим Кодексом та іншим законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 665. Майнові права інтелектуальної власності на промисловий зразок** **1. Майнові права інтелектуальної власності на промисловий зразок визначає стаття 600 цього Кодексу.** **2. Майнові права інтелектуальної власності на промисловий зразок належать суб'єкту права інтелектуальної власності, визначеному статтею 662 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 666. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок** **1. Майнові права інтелектуальної власності на промисловий зразок, набуті відповідно до пункту 1**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	частини першої статті 663 цього Кодексу, є чинними з дати державної реєстрації промислового зразка відповідно до закону. **2. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок, набутих відповідно до пункту 1 частини першої статті 663 цього Кодексу, спливає через п'ять років від дати подання заявки на промисловий зразок в установленому законом порядку і може бути продовжено за клопотанням суб'єкта майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок на один або більше п'ятирічних строків. Загальний строк чинності зазначених прав не може перевищувати двадцяти п'яти років від дати подання заявки.** **3. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок, набутих відповідно до пункту 3 частини першої статті 663 цього Кодексу, спливає через три роки від дати його доведення до загального відома на території України.**
Стаття відсутня	**Стаття 667. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок** **1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок, набутих відповідно до пункту 1**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	частини першої статті 663 цього Кодексу, може бути достроково припинено на підставі закону.
Стаття відсутня	**Стаття 668. Юридичні наслідки припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок** **1. У разі припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок його можуть вільно та безоплатно використовувати будь-які особи.** **2. Якщо у зв'язку з достроковим припиненням чинності майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок завдано збитків особі, якій було надано дозвіл на його використання, такі збитки відшкодовує особа, яка надала зазначений дозвіл, якщо іншого не визначає договір або закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 669. Відновлення чинності достроково припинених майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок** **1. Чинність достроково припинених майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок може бути відновлено порядком, встановленим законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 670. Визнання недійсною державної реєстрації промислового зразка**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Визнання недійсною державної реєстрації промислового зразка здійснюють з підстав та порядком, визначеним законом. **2. У разі визнання недійсною державної реєстрації промислового зразка права інтелектуальної власності на такий промисловий зразок вважають такими, що не набрали чинності.**
Стаття відсутня	**Стаття 671. Право попереднього користувача на промисловий зразок** **1. Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на промисловий зразок або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала промисловий зразок в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, що його визначала зазначена підготовка (право попереднього користувача).** **2. Право попереднього користувача можуть передавати або вони можуть переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або з тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано промисловий зразок або здійснено значну і серйозну підготовку для такого використання.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава 42. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА СОРТ РОСЛИН, ПОРОДУ ТВАРИН	**Глава 48. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин**
Стаття 485. Види прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин 1. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин становлять: 1) особисті немайнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин, засвідчені державною реєстрацією; 2) майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин, засвідчені патентом.	**Стаття 672. Придатність сорту рослин для набуття права інтелектуальної власності на нього** **1. Сорт рослин є придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо він відповідно до закону за проявом ознак, породжених певним генотипом або певною комбінацією генотипів, є новим, відмінним, однорідним та стабільним.** **2. Різновидами сорту, на які можуть набувати прав, є клон, інбредна лінія, гібрид першого покоління, популяція.** **3. Назва сорту має відповідати вимогам, визначеним законом.**
Стаття 486. Суб’єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин 1. Суб’єктами права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин є: 1) автор сорту рослин, породи тварин, селекціонер сорту рослин, породи тварин; 2) інші особи, які набули майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин за правочином чи законом.	**Стаття 673.** Суб’єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин 1. Суб’єктами права інтелектуальної власності на сорт рослин є: 1) **автор сорту рослин**, **селекціонер сорту рослин;** 2) інші **суб’єкти приватних** відносин, які набули майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин відповідно до цього Кодексу, іншого закону або правочину.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 674. Набуття права інтелектуальної власності на сорт рослин** **1. Право інтелектуальної власності на сорт рослин набувають на підставі державної реєстрації.** **2. Набуття особистих прав інтелектуальної власності на сорт рослин засвідчують свідоцтвом про авторство.** **3. Умови та порядок державної реєстрації прав на сорт та державної реєстрації сорту визначає закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 675. Особисті права інтелектуальної власності на сорт рослин** **1. Автору належать право авторства на сорт рослин, а також інші особисті права інтелектуальної власності, визначені цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття 487. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин, засвідчені патентом 1. Майновими правами інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин, засвідченими патентом, є: 1) право на використання сорту рослин, породи тварин, придатних для поширення в Україні; 2) виключне право дозволяти використання сорту рослин, породи тварин;	**Стаття 676. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин** **1. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин визначає стаття 600 цього Кодексу.** **2. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин належать суб'єкту права інтелектуальної власності, визначеному статтею 673 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню сорту рослин, породи тварин, у тому числі забороняти таке використання; 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин належать володільцю патенту, якщо інше не встановлено договором чи законом.	
Стаття 488. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин 1. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин, засвідчені патентом, є чинними з дати, наступної за датою їх державної реєстрації, за умови підтримання чинності таких прав відповідно до закону. 2. Законом можуть бути встановлені умови тимчасової чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин до набрання ними чинності відповідно до частини першої цієї статті. 3. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на породу тварин закінчується в останній день тридцятого року, що відліковується після року державної реєстрації таких прав. 4. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин встановлюється законом.	**Стаття 677.** Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин 1. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин є чинними **з дати їх державної реєстрації.** 2. Законом можуть бути **визначені** умови тимчасової чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин до набрання ними чинності відповідно до частини першої цієї статті. **3. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин є закінченим в останній день:** **а) тридцятого календарного року, що його відліковують з 1 січня року, наступного за роком державної реєстрації таких прав, – для сортів деревних та чагарникових культур і винограду;** **б) двадцять п’ятого календарного року, що його відліковують з 1 січня року, наступного за роком державної реєстрації таких прав, – для всіх інших сортів.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 678. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин** **1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин може бути припинено достроково за ініціативою суб'єкта майнових прав інтелектуальної власності, якщо це не суперечить умовам договору, а також в інших випадках, визначених законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 679. Юридичні наслідки припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин** **1. У разі припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин його можуть вільно та безоплатно використовувати будь-які особи, за винятками, визначеними законом.** **2. Якщо у зв'язку з достроковим припиненням чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин завдано збитків особі, якій було надано дозвіл на використання відповідного об'єкта, такі збитки відшкодовує особа, яка надала зазначений дозвіл, якщо іншого не визначає договір або закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 680. Відновлення чинності достроково припинених майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин** **1. Чинність достроково припинених майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин може бути відновлено порядком, встановленим законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 681. Визнання недійсною державної реєстрації права інтелектуальної власності на сорт рослин** **1. Визнання недійсною державної реєстрації права інтелектуальної власності на сорт рослин здійснюють з підстав та порядком, визначеними законом.** **2. У разі визнання недійсною державної реєстрації прав на сорт рослин права інтелектуальної власності вважають такими, що не набрали чинності.**
Стаття відсутня	**Стаття 682. Право інтелектуальної власності на породу тварин** **1. Закон може визначати право інтелектуальної власності на породу тварин.**
Глава 43. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА КОМЕРЦІЙНЕ НАЙМЕНУВАННЯ	**Глава 49. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування**
Стаття 489. Правова охорона комерційного найменування	**Стаття 683. Комерційне найменування**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Правова охорона надається комерційному найменуванню, якщо воно дає можливість вирізнити одну особу з-поміж інших та не вводить в оману споживачів щодо справжньої її діяльності. 2. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування є чинним з моменту першого використання цього найменування та охороняється без обов'язкового подання заявки на нього чи його реєстрації і незалежно від того, є чи не є комерційне найменування частиною торговельної марки. 3. Відомості про комерційне найменування можуть вноситися до реєстрів, порядок ведення яких встановлюється законом. 4. Особи можуть мати однакові комерційні найменування, якщо це не вводить в оману споживачів щодо товарів, які вони виробляють та (або) реалізовують, та послуг, які ними надаються.	**1. Комерційним найменуванням є позначення, що дає можливість вирізнити юридичну особу як суб'єкта підприємницької діяльності з-поміж інших та не вводить в оману споживачів щодо справжньої її діяльності. Таким позначенням можуть бути слово (слова), літери, а також їх комбінація з цифрою (цифрами).** **2. Комерційне найменування може бути частиною найменування юридичної особи, у тому числі її скороченого найменування, або його можуть використовувати самостійно.** 3. **Юридичні** особи можуть мати однакові **або схожі до ступеня змішування** комерційні найменування, **лише** якщо це не вводить в оману споживачів щодо товарів, які вони виробляють **та/або** реалізовують, та послуг, що вони надають, **і такі юридичні особи мають різні предмет та/або територію діяльності**.
Стаття відсутня	**Стаття 684. Суб'єкти права інтелектуальної власності на комерційне найменування** **1. Суб'єктами права інтелектуальної власності на комерційне найменування є юридичні особи, що є підприємницькими товариствами.**
Стаття відсутня	**Стаття 685. Набуття права інтелектуальної власності на комерційне найменування**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування набувають на підставі факту першого використання цього найменування без обов'язкового подання заявки на нього або його реєстрації і безвідносно до того, чи є комерційне найменування частиною торговельної марки. **2. Відомості про комерційне найменування можуть вносити до реєстру порядком, визначеним законом.**
Стаття 490. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування 1. Майновими правами інтелектуальної власності на комерційне найменування є: 1) право на використання комерційного найменування; 2) право перешкоджати іншим особам неправомірно використовувати комерційне найменування, в тому числі забороняти таке використання; 3) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування передаються іншій особі лише разом з цілісним майновим комплексом особи, якій ці права належать, або його відповідною частиною.	**Стаття 686.** Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування 1. Майновими правами інтелектуальної власності на комерційне найменування є: 1) **виключне** право на використання комерційного найменування; 2) **виключне** право перешкоджати іншим особам неправомірно використовувати комерційне найменування, в тому числі забороняти таке використання; 3) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. **Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування можуть бути надані іншій юридичній особі відповідно до приписів глави 84 цього Кодексу**.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 491. Припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування 1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування припиняється у разі ліквідації юридичної особи та з інших підстав, встановлених законом.	**Стаття 687.** Припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування 1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування **припиняють** у разі **припинення юридичної особи.**
Глава 44. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ТОРГОВЕЛЬНУ МАРКУ	**Глава 50. Право інтелектуальної власності на торговельну марку**
Стаття 492. Торговельна марка 1. Торговельною маркою може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами. Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів.	**Стаття 688.** Торговельна марка 1. Торговельною маркою може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, **що** придатні для вирізняння товарів або послуг одних осіб від товарів або послуг інших осіб. **Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, в тому числі власні імена, малюнки, літери, цифри, кольори, звуки, форми товарів або їх паковання.** **2. Торговельну марку вважають придатною для набуття права інтелектуальної власності на неї, якщо вона не суперечить публічному порядку, доброзвичайності та на яку не поширюють підстави для відмови в наданні юридичної охорони, визначені законом.** **3. Види позначень, які не можуть бути об’єктами торговельної марки, визначає закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 493. Суб’єкти права інтелектуальної власності на торговельну марку 1. Суб’єктами права інтелектуальної власності на торговельну марку є фізичні та юридичні особи. 2. Право інтелектуальної власності на певну торговельну марку може належати одночасно кільком фізичним та (або) юридичним особам.	**Стаття 689.** Суб’єкти права інтелектуальної власності на торговельну марку 1. Суб’єктами права інтелектуальної власності на торговельну марку є**:** **1) фізичні та юридичні особи, за якими зареєстровано торговельну марку відповідно до частини першої статті 690 цього Кодексу;** **2) інші суб’єкти приватних відносин, які набули прав на торговельну марку відповідно до цього Кодексу, іншого закону або правочину.** 2. Право інтелектуальної власності на певну торговельну марку може належати одночасно кільком фізичним **та/або** юридичним особам.
Стаття 494. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку 1. Набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку засвідчується свідоцтвом. Умови та порядок видачі свідоцтва встановлюються законом. 2. Обсяг правової охорони торговельної марки визначається наведеними у свідоцтві її зображенням та переліком товарів і послуг, якщо інше не встановлено законом. 3. Набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку, яка має міжнародну реєстрацію або	**Стаття 690.** Набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку **1. Право інтелектуальної власності на торговельну марку можуть набувати:** **1) на підставі державної реєстрації торговельної марки;** **2) на підставі міжнародної реєстрації, що є чинною на території України;** **3) з інших підстав, визначених законом.** 2. Обсяг **юридичної** охорони торговельної марки визначають **представленням торговельної марки та**

Чинна редакція	Запропонована редакція
визнана в установленому законом порядку добре відомою, не вимагає засвідчення свідоцтвом.	**переліком товарів і послуг, внесених до відповідного реєстру.** **3. Умови та порядок національної реєстрації торговельної марки встановлює закон.** **4. Наслідки недобросовісного набуття майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку визначає закон.**
Стаття 495. Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку 1. Майновими правами інтелектуальної власності на торговельну марку є: 1) право на використання торговельної марки; 2) виключне право дозволяти використання торговельної марки; 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню торговельної марки, в тому числі забороняти таке використання; 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку належать володільцю відповідного свідоцтва, володільцю міжнародної реєстрації, особі, торговельну марку якої визнано в установленому законом порядку добре відомою, якщо інше не встановлено договором.	**Стаття 691.** Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку **1. Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку визначає стаття 600 цього Кодексу.** **2.** Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку належать **суб'єкту права інтелектуальної власності, визначеному статтею 689 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 496. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку 1. Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку є чинними протягом десяти років з дати подання заявки на торговельну марку в установленому законом порядку, якщо інше не встановлено законом. Зазначений строк може бути продовженим щоразу на десять років у порядку, встановленому законом.	**Стаття 692.** Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку **1. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку, набутих відповідно до пункту 1 частини першої статті 690 цього Кодексу, спливає через десять років від дати подання заявки на торговельну марку і може бути продовжено щоразу на десять років порядком, установленим законом.**
Стаття 497. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку 1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку припиняється в установленому законом порядку достроково у зв’язку з перетворенням торговельної марки у загальновживане позначення певного виду товарів чи послуг. 2. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку може бути припинено достроково за ініціативою особи, якій вони належать, якщо це не суперечить умовам договору, а також в інших випадках, передбачених законом. 3. Якщо у зв’язку з достроковим припиненням чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку завдано збитків особі, якій було надано дозвіл на її використання, такі збитки відшкодовуються	**Стаття 693.** Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку 1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку **припиняють порядком, установленим законом,** достроково у зв’язку з перетворенням торговельної марки **у загальновживану назву в торгівлі для товару чи послуги, щодо яких її було зареєстровано, а також в інших випадках, визначених законом.** 2. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку може бути припинено достроково за ініціативою **суб’єкта цих прав**, якщо це не суперечить умовам договору, а також в інших випадках, **визначених** законом. 3. Якщо у зв’язку з достроковим припиненням чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку завдано збитків особі, якій було надано дозвіл на її

Чинна редакція	Запропонована редакція
особою, яка надала зазначений дозвіл, якщо інше не встановлено договором чи законом.	використання, такі збитки **відшкодовує особа**, яка надала зазначений дозвіл, якщо **іншого не визначає договір або закон**.
Стаття 498. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку 1. Чинність достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку може бути відновлено у порядку, встановленому законом, за заявою особи, якій ці права належали у момент їх припинення.	*Виключено*
Стаття 499. Визнання прав інтелектуальної власності на торговельну марку недійсними 1. Права інтелектуальної власності на торговельну марку визнаються недійсними з підстав та в порядку, встановлених законом.	**Стаття 694. Визнання недійсною державної реєстрації торговельної марки** 1. **Визнання недійсною державної реєстрації торговельної марки здійснюють з підстав та порядком, визначеними законом**. **2. У разі визнання недійсною державної реєстрації торговельної марки права інтелектуальної власності на таку торговельну марку вважають такими, що не набрали чинності.**
Стаття 500. Право попереднього користувача на торговельну марку	**Стаття 695.** Право попереднього користувача на торговельну марку

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на торговельну марку або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала торговельну марку в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, яке передбачалося зазначеною підготовкою (право попереднього користувача). 2. Право попереднього користувача може передаватися або переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або з тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано торговельну марку або здійснено значну і серйозну підготовку для такого використання.	1. Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на торговельну марку або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала торговельну марку в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, **що його визначала зазначена підготовка** (право попереднього користувача). 2. Право попереднього користувача **можуть передавати або воно може** переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або з тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано торговельну марку або здійснено значну і серйозну підготовку для такого використання.
Глава 45. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ГЕОГРАФІЧНЕ ЗАЗНАЧЕННЯ	**Глава 51. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення**
Стаття 501. Набуття права інтелектуальної власності на географічне зазначення 1. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення виникає з дати державної реєстрації цього права, якщо інше не встановлено законом. 2. Обсяг правової охорони географічного зазначення визначається характеристиками товару (послуги) і межами	**Стаття 696. Географічне зазначення** **1. Географічним зазначенням є найменування місця, що ідентифікує товар, який походить з певного географічного місця та має особливу якість, репутацію чи інші характеристики, зумовлені головним чином цим географічним місцем походження, і хоча б один з етапів виробництва якого (виготовлення (видобування) та/або**

Чинна редакція	Запропонована редакція
географічного місця його (її) походження, зафіксованими державною реєстрацією права інтелектуальної власності на географічне зазначення.	**переробка, та/або приготування) здійснюють на визначеній географічній території.** **2. Назва місця походження товару є видом географічного зазначення, який означає найменування, що ідентифікує товар, який походить з певного географічного місця та який має особливі якості або властивості, виключно або головним чином зумовлені конкретним географічним середовищем з притаманними йому природними і людськими факторами, і всі етапи виробництва якого (виготовлення (видобування) та/або переробка, та/або приготування) здійснюють на визначеній географічній території.**
Стаття 502. Суб'єкти права інтелектуальної власності на географічне зазначення 1. Суб'єктами права інтелектуальної власності на географічне зазначення є виробники товарів, об'єднання виробників, інші особи, визначені законом.	**Стаття 697.** Суб'єкти права інтелектуальної власності на географічне зазначення 1. Суб'єктами права інтелектуальної власності на географічне зазначення є виробники товарів **та/або об'єднання таких виробників, які відповідають умовам, визначеним законом**. **2. Будь-яка особа, яка виробляє товар у певному географічному місці, може набути право інтелектуальної власності на географічне зазначення, що вже є об'єктом юридичної охорони, за умов і порядком, визначеними законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 503. Права інтелектуальної власності на географічне зазначення 1. Правами інтелектуальної власності на географічне зазначення є: 1) право на визнання позначення товару (послуги) географічним зазначенням; 2) право на використання географічного зазначення; 3) право перешкоджати неправомірному використанню географічного зазначення, в тому числі забороняти таке використання. 2. Права інтелектуальної власності на географічне зазначення, що належать окремим суб'єктам права інтелектуальної власності на географічне зазначення, встановлюються законом.	**Стаття 698. Набуття права інтелектуальної власності на географічне зазначення** **1. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення набувають на підставі державної реєстрації такого географічного зазначення, якщо іншого не визначає закон або міжнародний договір, згоду на обов'язковість якого надала Верховна Рада України.** **2. Обсяг юридичної охорони географічного зазначення визначають характеристиками товару і межами географічного місця його походження, внесеними до відповідного реєстру.** **3. Умови та порядок державної реєстрації географічного зазначення визначає закон.**
Стаття 504. Строк чинності права інтелектуальної власності на географічне зазначення 1. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення є чинним з дати, наступної за датою державної реєстрації, і охороняється безстроково за умови збереження характеристик товару (послуги), позначених цим зазначенням.	**Стаття 699.** Майнові права інтелектуальної власності на географічне зазначення 1. Майновими правами інтелектуальної власності на географічне зазначення є: 1) право на використання географічного зазначення; 2) право перешкоджати неправомірному використанню географічного зазначення, в тому числі забороняти таке використання; **3) інші майнові права інтелектуальної власності, визначені законом**.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 700.** Строк чинності майнових **прав** інтелектуальної власності на географічне зазначення 1. Майнові п**рава інтелектуальної власності на географічне зазначення є чинними з дати державної реєстрації географічного зазначення, і їх охороняють безстроково, крім випадків дострокового припинення дії реєстрації географічного зазначення, встановлених законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 701. Припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на географічне зазначення** **1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на географічне зазначення припиняють з підстав і порядком, визначеними законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 702. Визнання недійсною державної реєстрації географічного зазначення** **1. Визнання недійсною державної реєстрації географічного зазначення здійснюють з підстав та порядком, визначеними законом.** **2. У разі визнання недійсною державної реєстрації географічного зазначення майнові права інтелектуальної власності на таке географічне зазначення вважають такими, що не набрали чинності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава 46. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ	**Глава 52. Комерційна таємниця**
Стаття 505. Поняття комерційної таємниці 1. Комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. 2. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці.	**Стаття 703.** Поняття комерційної таємниці **1. Комерційною таємницею є інформація, яка відповідає всім таким вимогам:** **є таємною у тому розумінні, що вона у цілому або в певній формі та сукупності її складових не є загальновідомою або легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якої вона належить;** **має комерційну цінність, оскільки є таємною;** **була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її таємності, вжитих особою, яка правомірно контролює цю інформацію.** **Видами комерційної таємниці є нерозкрите ноу-хау та ділова інформація.** **2. Ноу-хау є сукупність практичної інформації, отриманої завдяки досвіду та випробуванням, яка є:** **таємною у тому розумінні, що вона не є загальновідомою або легкодоступною;** **істотною у тому розумінні, що вона є важливою та корисною для виробництва продукції;** **визначеною у тому розумінні, що вона є описаною достатньо вичерпно, щоб можливо було перевірити її відповідність критеріям таємності та істотності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Види інформації, що не може бути віднесена до комерційної таємниці, можуть бути визначені законом.
Стаття 506. Майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю 1. Майновими правами інтелектуальної власності на комерційну таємницю є: 1) право на використання комерційної таємниці; 2) виключне право дозволяти використання комерційної таємниці; 3) виключне право перешкоджати неправомірному розголошенню, збиранню або використанню комерційної таємниці; 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. 2. Майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю належать особі, яка правомірно визначила інформацію комерційною таємницею, якщо інше не встановлено договором.	**Стаття 704. Права на комерційну таємницю** **1. Правами на комерційну таємницю є:** **1) право на використання комерційної таємниці;** **2) право дозволяти використання комерційної таємниці;** **3) право перешкоджати неправомірному отриманню, використанню та розкриттю комерційної таємниці;** **4) інші права, визначені законом.** **2. Права на комерційну таємницю належать особі, яка законно контролює комерційну таємницю, якщо іншого не визначає закон.** **3. Права на комерційну таємницю можуть бути вкладом до статутного капіталу юридичної особи, предметом зобов'язань, а також їх можуть використовувати в інших приватних відносинах.** **4. Розпорядження правами на комерційну таємницю здійснюють відповідно до приписів цього Кодексу та/або іншого закону.**
Стаття 507. Охорона комерційної таємниці органами державної влади 1. Органи державної влади зобов'язані охороняти від недобросовісного комерційного використання інформацію,	**Стаття 705. Охорона комерційної таємниці органами державної влади** **1. Органи державної влади зобов'язані охороняти від недобросовісного комерційного використання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
яка є комерційною таємницею та створення якої потребує значних зусиль і яка надана їм з метою отримання встановленого законом дозволу на діяльність, пов'язану з фармацевтичними, сільськогосподарськими, хімічними продуктами, що містять нові хімічні сполуки. Ця інформація охороняється органами державної влади також від розголошення, крім випадків, коли розголошення необхідне для забезпечення захисту населення або не вжито заходів щодо її охорони від недобросовісного комерційного використання. 2. Органи державної влади зобов'язані охороняти комерційну таємницю також в інших випадках, передбачених законом.	**інформацію, що є комерційною таємницею та створення якої потребує значних зусиль і яка надана їм з метою отримання встановленого законом дозволу на діяльність, пов'язану з фармацевтичними, сільськогосподарськими, хімічними продуктами, що містять нові хімічні сполуки. Цю інформацію органи державної влади охороняють також від розголошення, крім випадків, якщо розголошення необхідне для забезпечення захисту населення або не вжито заходів щодо її охорони від недобросовісного комерційного використання, а також в інших випадках, встановлених законом.** **2. Органи державної влади зобов'язані охороняти комерційну таємницю також в інших випадках, встановлених законом.**
Стаття 508. Строк чинності права інтелектуальної власності на комерційну таємницю 1. Строк чинності права інтелектуальної власності на комерційну таємницю обмежується строком існування сукупності ознак комерційної таємниці, встановлених частиною першою статті 505 цього Кодексу.	**Стаття 706.** Строк чинності **прав** на комерційну таємницю 1. Строк чинності **прав** на комерційну таємницю обмежують строком існування сукупності ознак комерційної таємниці**, визначених законом.**
КНИГА П'ЯТА ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО	КНИГА П'ЯТА **ПРАВО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Розділ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ’ЯЗАННЯ	**Розділ Х. ЗАГАЛЬНІ ПРИПИСИ ПРО ЗОБОВ’ЯЗАННЯ**
Глава 47. ПОНЯТТЯ ЗОБОВ’ЯЗАННЯ. СТОРОНИ У ЗОБОВ’ЯЗАННІ	**Глава 53. Поняття, засади та види зобов’язань**
Назва параграфу відсутня	**§ 1. Поняття та засади**
Стаття 509. Поняття зобов’язання та підстави його виникнення 1. Зобов’язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов’язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від вчинення певної дії (негативне зобов’язання), а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов’язку. 2. Зобов’язання виникають з підстав, встановлених статтею 11 цього Кодексу. 3. Зобов’язання має грунтуватися на засадах добросовісності, розумності та справедливості.	**Стаття 707. Поняття зобов’язання. Сфера застосування загальних приписів про зобов’язання** **1. Зобов’язання – це правовідносини, в яких одна сторона (боржник) зобов’язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити грошові кошти тощо) або утриматися від вчинення певної дії (негативне зобов’язання), а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов’язку.** **2. Приписи цього розділу застосовують до всіх прав і обов’язків, що виникають із зобов’язань, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс, інший закон або не випливає із суті відносин.**
Стаття відсутня	**Стаття 708. Засади зобов’язань** **1. Зміст зобов’язання, його мета та/або спосіб виконання не можуть суперечити публічному порядку, імперативним нормам, доброзвичайності.** **2. Сторони у зобов’язанні повинні:**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1) діяти добросовісно та відповідно до вимог чесної ділової практики; **2) співпрацювати між собою в обсязі, необхідному для виконання зобов'язання;** **3) утримуватися від дій, що можуть завдати шкоди цивільним правам та/або правомірним інтересам іншої сторони, а також суперечать засадам приватного права;** **4) надавати іншій стороні інформацію, необхідну для виконання зобов'язання;** **5) здійснювати свої права та виконувати обов'язки з урахуванням принципу охорони довкілля та сталого розвитку;** **6) зберігати конфіденційність інформації, отриманої на всіх стадіях зобов'язання, якщо іншого не встановлюють договір та/або закон;** **7) не допускати дискримінацію у зобов'язаннях, зокрема безпідставно відмовляти іншій стороні у продажу товарів, виконанні робіт, наданні послуг, що їх пропонують невизначеному колу осіб, або встановлювати для неї менш сприятливі умови без достатніх підстав.**
Стаття 525. Недопустимість односторонньої відмови від зобов'язання	**Стаття 709. Недопустимість односторонньої відмови від зобов'язання** **1. Одностороння відмова від зобов'язання або одностороння зміна його умов заборонена, якщо іншого**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Одностороння відмова від зобов’язання або одностороння зміна його умов не допускається, якщо інше не встановлено договором або законом.	**не встановлюють договір, цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 710. Захист слабшої сторони у зобов’язанні** **1. Якщо сторони перебувають у нерівному становищі, умови зобов’язання слід тлумачити на користь слабшої сторони, якщо іншого не випливає із суті зобов’язання або засад приватного права.** **2. Сторона є слабшою, якщо через свій юридичний статус, економічне становище або обмежений доступ до інформації вона об’єктивно має менший обсяг можливостей під час виникнення або виконання зобов’язання.** **3. Під час визначення слабшої сторони враховують, зокрема, нерівність переговорних позицій, ненаявність спеціальних знань, економічну залежність, інформаційну асиметрію.** **Обов’язок доведення покладають на сторону, яка стверджує про такий юридичний статус.**
Стаття 524. Валюта зобов’язання 1. Зобов’язання має бути виражене у грошовій одиниці України - гривні. 2. Сторони можуть визначити грошовий еквівалент зобов'язання в іноземній валюті.	**Стаття 711. Валюта зобов’язань** **1. Зобов’язання має бути виражене у грошовій одиниці України – гривні.** **2. Сторони можуть визначити грошовий еквівалент зобов’язання в іноземній валюті.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Назва параграфу відсутня	**§ 2. Сторони у зобов'язанні. Множинність осіб**
Стаття 510. Сторони у зобов'язанні 1. Сторонами у зобов'язанні є боржник і кредитор. 2. У зобов'язанні на стороні боржника або кредитора можуть бути одна або одночасно кілька осіб. 3. Якщо кожна із сторін у зобов'язанні має одночасно і права, і обов'язки, вона вважається боржником у тому, що вона зобов'язана вчинити на користь другої сторони, і одночасно кредитором у тому, що вона має право вимагати від неї.	**Стаття 712. Сторони у зобов'язанні** **1. Сторонами у зобов'язанні є кредитор і боржник.** **2. У зобов'язанні на стороні кредитора або боржника може брати участь одна особа або кілька осіб.** **3. Якщо сторона у зобов'язанні має права та обов'язки, вона є боржником щодо того, що зобов'язана вчинити на користь другої сторони, і кредитором щодо того, що має право вимагати від неї.**
Стаття 511. Третя особа у зобов'язанні 1. Зобов'язання не створює обов'язку для третьої особи. У випадках, встановлених договором, зобов'язання може породжувати для третьої особи права щодо боржника та (або) кредитора.	**Стаття 713. Зобов'язання на користь третьої особи** **1. Зобов'язання не створює обов'язку для третьої особи.** **2. У випадках, визначених договором або законом, зобов'язання може встановлювати права на користь третьої особи, яка не є його стороною (stipulatio alteri).**
Стаття відсутня	**Стаття 714. Множинність осіб у зобов'язанні** **1. Якщо у зобов'язанні беруть участь кілька кредиторів або боржників, їхні права та обов'язки визначають договір, цей Кодекс, інший закон або такі права та обов'язки випливають із суті зобов'язання.** **2. Множинність осіб у зобов'язанні може бути частковою або солідарною.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Якщо іншого не встановлюють договір, цей Кодекс та/або інший закон, зобов'язання з множинністю осіб є частковим.
Стаття відсутня	**Стаття 715. Часткові зобов'язання** **1. Частковим є зобов'язання, в якому кожний боржник виконує свою частку у зобов'язанні, а кожний кредитор має право вимагати виконання своєї частки.** **2. Частки боржників і кредиторів у зобов'язанні є рівними, якщо іншого не встановлюють договір, цей Кодекс, інший закон або це не випливає із суті зобов'язання.** **3. Виконання боржником своєї частки у зобов'язанні не звільняє інших боржників від виконання їхніх часток.** **4. Смерть фізичної особи – боржника або припинення юридичної особи – боржника не зумовлює перехід частки до інших боржників, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Стаття 543. Солідарний обов'язок боржників 1. У разі солідарного обов'язку боржників (солідарних боржників) кредитор має право вимагати виконання обов'язку частково або в повному обсязі як від усіх боржників разом, так і від будь-кого з них окремо. 2. Кредитор, який одержав виконання обов'язку не в повному обсязі від одного із солідарних боржників, має	**Стаття 716. Солідарне зобов'язання боржників** **1. Солідарне зобов'язання боржників виникає у випадках, встановлених договором, цим Кодексом, іншим законом, а також у разі неподільності предмета зобов'язання.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
право вимагати недоодержане від решти солідарних боржників. Солідарні боржники залишаються зобов'язаними доти, доки їхній обов'язок не буде виконаний у повному обсязі. 3. Солідарний боржник не має права висувати проти вимоги кредитора заперечення, що грунтуються на таких відносинах решти солідарних боржників з кредитором, у яких цей боржник не бере участі. 4. Виконання солідарного обов'язку у повному обсязі одним із боржників припиняє обов'язок решти солідарних боржників перед кредитором. 5. Ліквідація солідарного боржника - юридичної особи, смерть солідарного боржника - фізичної особи не припиняють обов'язку решти солідарних боржників перед кредитором та не змінюють його обсягу та умов виконання. Стаття 544. Право боржника, який виконав солідарний обов'язок, на зворотну вимогу 1. Боржник, який виконав солідарний обов'язок, має право на зворотну вимогу (регрес) до кожного з решти солідарних боржників у рівній частці, якщо інше не встановлено договором або законом, за вирахуванням частки, яка припадає на нього. 2. Якщо один із солідарних боржників не сплатив частку, належну солідарному боржникові, який у повному обсязі	**2. Солідарним є зобов'язання, у якому кредитор має право вимагати виконання у повному обсязі від будь-якого боржника окремо або від усіх боржників разом.** **Кредитор, який одержав часткове виконання від одного із солідарних боржників, має право вимагати недоодержане від решти боржників.** **3. Солідарний боржник не має права висувати проти вимоги кредитора заперечення, що ґрунтуються на відносинах інших солідарних боржників з кредитором, у яких такий боржник не бере участі.** **4. Виконання зобов'язання у повному обсязі одним із боржників звільняє інших боржників від обов'язку перед кредитором.** **5. Боржник, який виконав солідарне зобов'язання у повному обсязі або понад свою частку, має право регресної вимоги до інших боржників у межах їхніх часток, якщо іншого не встановлюють договір, цей Кодекс, інший закон або не випливає із суті зобов'язання.** **6. Якщо один із боржників є неплатоспроможним, його частку розподіляють між іншими боржниками домірно їхнім часткам, якщо іншого не встановлюють договір, цей Кодекс, інший закон або не випливає із суті зобов'язання.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
виконав солідарний обов’язок, несплачене припадає на кожного з решти солідарних боржників у рівній частці.	
Стаття 542. Солідарна вимога кредиторів 1. У разі солідарної вимоги кредиторів (солідарних кредиторів) кожний із кредиторів має право пред’явити боржникові вимогу у повному обсязі. До пред’явлення вимоги одним із солідарних кредиторів боржник має право виконати свій обов’язок будь-кому із них на свій розсуд. 2. Боржник не має права висувати проти вимоги одного із солідарних кредиторів заперечення, що грунтуються на таких відносинах боржника з іншими солідарними кредиторами, в яких цей кредитор не бере участі. 3. Виконання боржником свого обов’язку одному із солідарних кредиторів у повному обсязі звільняє боржника від виконання решті солідарних кредиторів. 4. Солідарний кредитор, який одержав виконання від боржника, зобов’язаний передати належне кожному з решти солідарних кредиторів у рівній частці, якщо інше не встановлено договором між ними.	**Стаття 717. Солідарне зобов’язання кредиторів** **1. Солідарне зобов’язання кредиторів виникає у випадках, встановлених договором, цим Кодексом, іншим законом, а також у разі неподільності предмета зобов’язання.** **2. У солідарному зобов’язанні кредиторів боржник має право виконати зобов’язання у повному обсязі або частково будь-якому з кредиторів на свій розсуд, якщо іншого не встановлюють договір, цей Кодекс та/або інший закон.** **Часткове виконання зобов’язання одному з кредиторів не звільняє боржника від обов’язку перед іншими кредиторами у частині недоодержаного.** **3. Виконання у повному обсязі одному з кредиторів звільняє боржника від обов’язку перед іншими кредиторами.** **4. Кредитор, який отримав виконання, зобов’язаний передати іншим кредиторам належне їм у межах їхніх часток, якщо іншого не встановлюють договір, цей Кодекс, інший закон або не випливає з суті зобов’язання.** **5. Боржник має право висувати проти вимоги будь-кого із солідарних кредиторів усі заперечення, які він мав проти іншого кредитора, крім тих, що ґрунтуються**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	на відносинах між таким кредитором та іншими кредиторами.
Назва параграфу відсутня	**§ 3. Види зобов'язань**
Стаття відсутня	**Стаття 718. Договірні та недоговірні зобов'язання** **1. Договірним є зобов'язання, що виникає з договору.** **2. Недоговірним є зобов'язання, що виникає з юридичного факту, іншого, ніж договір.**
Стаття 539. Виконання альтернативного зобов'язання 1. Альтернативним є зобов'язання, в якому боржник зобов'язаний вчинити одну з двох або кількох дій. Боржник має право вибору предмета зобов'язання, якщо інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства, не випливає із суті зобов'язання або звичаїв ділового обороту.	**Стаття 719. Альтернативні зобов'язання** **1. Альтернативним є зобов'язання, у якому визначено кілька можливих предметів виконання, серед яких підлягає виконанню лише один.** **2. Право вибору предмета виконання належить боржнику, якщо іншого не встановлюють договір, цей Кодекс, інший закон або не випливає із суті зобов'язання.** **3. Якщо право вибору предмета виконання належить кредитору, боржник зобов'язаний виконати зобов'язання щодо предмета, визначеного кредитором.** **4. Якщо виконання щодо одного з предметів стає неможливим з причин, що не залежать від сторін, зобов'язання зберігає силу щодо іншого предмета, якщо іншого не встановлюють договір, цей Кодекс та/або інший закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 720. Факультативні зобов'язання** **1. Факультативним є зобов'язання, в якому визначено один предмет виконання, але боржник має право замінити його іншим, якщо це встановлюють договір, цей Кодекс, інший закон або випливає із суті зобов'язання.** **2. Заміна предмета виконання є можливою до моменту виконання, якщо іншого не встановлюють договір, цей Кодекс, інший закон або не випливає із суті зобов'язання.** **3. Виконання зобов'язання щодо факультативного предмета прирівняно за юридичними наслідками до виконання зобов'язання щодо основного предмета.** **4. Здійснення права на заміну предмета не звільняє боржника від відповідальності за прострочення виконання щодо основного предмета, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 721. Кумулятивні зобов'язання** **1. Кумулятивним є зобов'язання, в якому боржник повинен вчинити кілька дій.** **Невчинення однієї з дій не звільняє боржника від обов'язку вчинення решти таких дій, якщо іншого не встановлюють договір, цей Кодекс та/або інший закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 538. Зустрічне виконання зобов’язання 1. Виконання свого обов’язку однією із сторін, яке відповідно до договору обумовлене виконанням другою стороною свого обов’язку, є зустрічним виконанням зобов’язання. 2. При зустрічному виконанні зобов’язання сторони повинні виконувати свої обов’язки одночасно, якщо інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства, не випливає із суті зобов’язання або звичаїв ділового обороту. Сторона, яка наперед знає, що вона не зможе виконати свого обов’язку, повинна своєчасно повідомити про це другу сторону. 3. У разі невиконання однією із сторін у зобов’язанні свого обов’язку або за наявності очевидних підстав вважати, що вона не виконає свого обов’язку у встановлений строк (термін) або виконає його не в повному обсязі, друга сторона має право зупинити виконання свого обов’язку, відмовитися від його виконання частково або в повному обсязі. 4. Якщо зустрічне виконання обов’язку здійснено однією із сторін, незважаючи на невиконання другою стороною свого обов’язку, друга сторона повинна виконати свій обов’язок.	**Стаття 722. Зустрічні зобов’язання** **1. Зустрічним є зобов’язання, в якому виконання однієї сторони обумовлене виконанням іншої сторони.** **2. Якщо іншого не встановлюють договір, цей Кодекс, інший закон або не випливає із суті зобов’язання, зустрічні зобов’язання сторони виконують одночасно.** **Сторона, яка заздалегідь знає, що не зможе виконати свого обов’язку, повинна своєчасно повідомити про це другу сторону.** **3. У разі невиконання однією із сторін свого обов’язку у зобов’язанні або за наявності очевидних підстав вважати, що вона не виконає свого обов’язку у встановлений строк (термін) або виконає його не в повному обсязі, друга сторона має право зупинити виконання свого обов’язку, відмовити у його виконанні частково або у повному обсязі.** **4. Якщо одна із сторін виконала свій обов’язок у зустрічному зобов’язанні, незважаючи на невиконання другою стороною свого обов’язку, друга сторона повинна виконати свій обов’язок.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 723. Зобов'язання докладання зусиль та зобов'язання досягнення результату** **1. У зобов'язанні докладання зусиль боржник зобов'язаний діяти добросовісно та розумно, докладаючи необхідних зусиль для досягнення мети зобов'язання.** **2. У зобов'язанні досягнення результату боржник зобов'язаний досягти результату, визначеного цим Кодексом, іншим законом та/або договором.**
Стаття відсутня	**Стаття 724. Зобов'язання, що не підлягають примусовому виконанню (obligationes naturales)** **1. Зобов'язання, що не підлягає примусовому виконанню, не може бути захищене в судовому або іншому юрисдикційному порядку.** **Добровільне виконання такого зобов'язання є дійсним і не підлягає поверненню.** **2. До зобов'язань, що не підлягають примусовому виконанню, належать, зокрема:** **1) зобов'язання, вимоги за якими не підлягають судовому захисту у зв'язку із закінченням позовної давності, за умови ненаявності підстав для її поновлення;** **2) зобов'язання, що випливають із морального обов'язку;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3) інші зобов’язання, встановлені цим Кодексом та/або іншим законом. **3. Виконане за зобов’язанням, визначеним цією статтею, не підлягає поверненню.**
Стаття 512. Підстави заміни кредитора у зобов’язанні 1. Кредитор у зобов’язанні може бути замінений іншою особою внаслідок: 1) передання ним своїх прав іншій особі за правочином (відступлення права вимоги); 2) правонаступництва; 3) виконання обов’язку боржника поручителем або заставодавцем (майновим поручителем); 4) виконання обов’язку боржника третьою особою. 2. Кредитор у зобов’язанні може бути замінений також в інших випадках, встановлених законом. 3. Кредитор у зобов’язанні не може бути замінений, якщо це встановлено договором або законом.	*Перенесено до глави 55*
Стаття 513. Форма правочину щодо заміни кредитора у зобов’язанні 1. Правочин щодо заміни кредитора у зобов’язанні вчиняється у такій самій формі, що і правочин, на підставі якого виникло зобов’язання, право вимоги за яким передається новому кредиторові.	*Перенесено до глави 55*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Правочин щодо заміни кредитора у зобов'язанні, яке виникло на підставі правочину, що підлягає державній реєстрації, має бути зареєстрований в порядку, встановленому для реєстрації цього правочину, якщо інше не встановлено законом.	
Стаття 514. Обсяг прав, що переходять до нового кредитора у зобов'язанні 1. До нового кредитора переходять права первісного кредитора у зобов'язанні в обсязі і на умовах, що існували на момент переходу цих прав, якщо інше не встановлено договором або законом.	*Перенесено до глави 55*
Стаття 515. Зобов'язання, в яких заміна кредитора не допускається 1. Заміна кредитора не допускається у зобов'язаннях, нерозривно пов'язаних з особою кредитора, зокрема у зобов'язаннях про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.	*Перенесено до глави 55*
Стаття 516. Порядок заміни кредитора у зобов'язанні 1. Заміна кредитора у зобов'язанні здійснюється без згоди боржника, якщо інше не встановлено договором або законом. 2. Якщо боржник не був письмово повідомлений про заміну кредитора у зобов'язанні, новий кредитор несе ризик	*Перенесено до глави 55*

Чинна редакція	Запропонована редакція
настання несприятливих для нього наслідків. У цьому разі виконання боржником свого обов'язку первісному кредиторові є належним виконанням.	
Стаття 517. Докази прав нового кредитора у зобов'язанні 1. Первісний кредитор у зобов'язанні повинен передати новому кредиторові документи, які засвідчують права, що передаються, та інформацію, яка є важливою для їх здійснення. 2. Боржник має право не виконувати свого обов'язку новому кредиторові до надання боржникові доказів переходу до нового кредитора прав у зобов'язанні.	*Перенесено до глави 55*
Стаття 518. Заперечення боржника проти вимоги нового кредитора у зобов'язанні 1. Боржник має право висувати проти вимоги нового кредитора у зобов'язанні заперечення, які він мав проти первісного кредитора на момент одержання письмового повідомлення про заміну кредитора. 2. Якщо боржник не був письмово повідомлений про заміну кредитора у зобов'язанні, він має право висунути проти вимоги нового кредитора заперечення, які він мав проти первісного кредитора на момент пред'явлення йому вимоги новим кредитором або, якщо боржник виконав свій обов'язок до пред'явлення йому вимоги новим кредитором, - на момент його виконання.	*Перенесено до глави 55*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 519. Відповідальність первісного кредитора у зобов’язанні 1. Первісний кредитор у зобов’язанні відповідає перед новим кредитором за недійсність переданої йому вимоги, але не відповідає за невиконання боржником свого обов’язку, крім випадків, коли первісний кредитор поручився за боржника перед новим кредитором.	*Перенесено до глави 55*
Стаття 520. Заміна боржника у зобов’язанні 1. Боржник у зобов’язанні може бути замінений іншою особою (переведення боргу) лише за згодою кредитора, якщо інше не передбачено законом.	*Перенесено до глави 55*
Стаття 521. Форма правочину щодо заміни боржника у зобов’язанні 1. Форма правочину щодо заміни боржника у зобов’язанні визначається відповідно до положень статті 513 цього Кодексу.	*Перенесено до глави 55*
Стаття 522. Заперечення нового боржника у зобов’язанні проти вимоги кредитора 1. Новий боржник у зобов’язанні має право висунути проти вимоги кредитора всі заперечення, що грунтуються на відносинах між кредитором і первісним боржником.	*Перенесено до глави 55*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 523. Правові наслідки заміни боржника у зобов’язанні, забезпеченому порукою або заставою 1. Порука або застава, встановлена іншою особою, припиняється після заміни боржника, якщо поручитель або заставодавець не погодився забезпечувати виконання зобов’язання новим боржником. 2. Застава, встановлена первісним боржником, зберігається після заміни боржника, якщо інше не встановлено договором або законом.	*Перенесено до глави 55*
Стаття 525. Недопустимість односторонньої відмови від зобов’язання 1. Одностороння відмова від зобов’язання або одностороння зміна його умов не допускається, якщо інше не встановлено договором або законом.	*Перенесено до глави 55*
Глава відсутня	**Глава 54. Виникнення зобов’язань**
Назва параграфу відсутня	**§ 1. Загальні приписи**
Стаття відсутня	**Стаття 725. Підстави виникнення зобов’язань** **1. Зобов’язання виникають з підстав, встановлених статтею 11 цього Кодексу.** **2. Перелік підстав виникнення зобов’язань, встановлених статтею 11 цього Кодексу, не є вичерпним.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 726. Конкуренція підстав у зобов'язаннях** **1. Укладення договору не виключає пред'явлення вимог, що ґрунтуються на недоговірних зобов'язаннях, якщо порушення відносять до прав або обов'язків, не встановлених договором.**
Стаття відсутня	**Стаття 727. Зобов'язання, що виникають з поєднання юридичних фактів** **1. Зобов'язання може виникати з поєднання юридичних фактів.** **2. Якщо зобов'язання виникає з поєднання юридичних фактів, застосовують норми, що регулюють кожну з підстав виникнення такого зобов'язання.**
Назва параграфу відсутня	**§ 2. Переддоговірні відносини**
Стаття відсутня	**Стаття 728. Свобода переговорів** **1. Сторони є вільними розпочинати, проводити та припиняти переговори без обов'язку укласти договір.** **2. Ведення переговорів не створює для сторін обов'язку укласти договір, якщо іншого не встановлює домовленість між ними або закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 729. Добросовісність під час переговорів**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Сторони зобов'язані діяти добросовісно під час переговорів, утримуватися від поведінки, що суперечить справедливості та чесній діловій практиці. **2. Недобросовісними діями є, зокрема:** **1) вступ у переговори без реального наміру укласти договір;** **2) умисне затягування переговорів або ухилення від погодження умов;** **3) надання завідомо неправдивої або оманливої інформації;** **4) порушення домовленостей про конфіденційність;** **5) пропозиція укласти договір на завідомо неприйнятних або вочевидь невигідних умовах з метою зірвання переговорів.**
Стаття відсутня	**Стаття 730. Переддоговірна відповідальність** **1. Сторона, яка вела переговори недобросовісно або без реального наміру укласти договір, зобов'язана відшкодувати іншій стороні реальні збитки, завдані такими діями.** **2. Відшкодування включає реальні збитки, пов'язані з підготовкою та проведенням переговорів, зокрема витрати на експертизи, поїздки та інші підготовчі заходи.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Вину сторони презюмують, якщо така сторона без обґрунтованих причин припинила переговори після досягнення домовленостей з усіх істотних умов договору.
Стаття 650-1. Запевнення щодо договору 1. Сторони договору можуть погодити перелік запевнень, що надаються стороною або сторонами щодо обставин, які мають значення для укладення, виконання або припинення такого договору. 2. Сторона, яка умисно або з необережності надала іншій стороні неправдиві запевнення про обставини, що мають значення для укладення, виконання або припинення договору, зобов'язана відшкодувати стороні, яка покладалася на такі запевнення, збитки, завдані у зв'язку з неправдивістю таких запевнень, якщо інше не передбачено договором.	**Стаття 731. Надання інформації під час переговорів та запевнення** **1. Кожна сторона зобов'язана надавати іншій стороні достовірну та повну інформацію про обставини, що можуть вплинути на укладення, виконання або припинення договору.** **2. Надання неправдивих відомостей або замовчування суттєвих обставин тягне відповідальність за завдані реальні збитки.** **3. Сторони договору можуть погодити перелік запевнень, що надаються стороною або сторонами щодо обставин, які мають значення для укладення, виконання або припинення такого договору.** **4. Сторона, яка умисно або з необережності надала іншій стороні неправдиві запевнення про обставини, що мають значення для укладення, виконання або припинення договору, зобов'язана відшкодувати стороні, яка покладалася на такі запевнення, збитки, завдані у зв'язку з неправдивістю таких запевнень, якщо іншого не встановлює договір.**
Стаття відсутня	**Стаття 732. Конфіденційність переговорів**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Інформація, отримана в процесі переговорів, є конфіденційною, якщо іншого не погоджено сторонами або не випливає з характеру інформації. **2. Сторона, яка розголосила або використала таку інформацію всупереч домовленостям чи звичаям ділового обороту, зобов'язана відшкодувати іншій стороні завдані реальні збитки.** **3. Домовленість сторін може встановлювати штраф за розголошення або неправомірне використання конфіденційної інформації, отриманої в процесі переговорів.**
Стаття відсутня	**Стаття 733. Листи про наміри, меморандуми** **1. Листи про наміри, меморандуми про взаєморозуміння та інші документи, підписані під час переговорів, не створюють обов'язку укласти договір, якщо іншого безпосередньо не зазначено у їх тексті.** **2. Такі документи можуть визначати засади співпраці, порядок подальших переговорів, конфіденційність та інші переддоговірні домовленості.**
Стаття 649. Вирішення переддоговірних спорів 1. Розбіжності, що виникли між сторонами при укладенні договору на підставі правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу	**Стаття 734. Вирішення переддоговірного спору** **1. Сторони можуть встановити в договорі чи окремій домовленості спосіб вирішення переддоговірного спору, зокрема у спосіб медіації чи переговорної процедури.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
місцевого самоврядування та в інших випадках, встановлених законом, вирішуються судом. 2. Розбіжності, що виникли між сторонами при укладенні договору не на підставі правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, можуть бути вирішені судом у випадках, встановлених за домовленістю сторін або законом.	**2. Якщо спір не врегульовано у позасудовий спосіб, він може бути переданий до суду у таких випадках:** **1) одна із сторін безпідставно ухилилася від укладення договору, щодо якого досягнуто згоди з усіх істотних умов;** **2) одна із сторін порушила обов'язок діяти добросовісно під час переговорів;** **3) одна із сторін розголосила або неправомірно використала конфіденційну інформацію.** **3. За результатами вирішення переддоговірного спору суд може ухвалити рішення про відшкодування реальних збитків, завданих недобросовісним веденням переговорів, та/або про спонукання укласти договір, якщо встановлено факт досягнення згоди з усіх істотних умов.** **4. Якщо розмір реальних збитків неможливо визначити точно, суд може встановити розумну компенсацію.**
Стаття відсутня	**Стаття 735. Звичаї ділового обороту на етапі переговорів** **1. При тлумаченні дій сторін на етапі переговорів враховують звичаї ділового обороту, усталену практику взаємодії та типові умови у відповідній сфері підприємницької діяльності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Якщо сторони до початку переговорів мали попередні договірні відносини, застосовують звичаї та практику, що склалися між ними. **3. Сторона, яка посилається на звичай ділового обороту, зобов'язана довести його існування та можливість застосування до відповідних відносин.**
Назва параграфа відсутня	**§ 3. Укладення договору**
Стаття 638. Укладення договору 1. Договір є укладеним, якщо сторони досягли згоди з усіх істотних умов договору. Істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди. 2. Договір укладається шляхом пропозиції однієї сторони укласти договір (оферти) і прийняття пропозиції (акцепту) другою стороною.	**Стаття 736. Укладення договору** **1. Договір є укладеним, якщо сторони досягли згоди з усіх його істотних умов.** **Істотними умовами договору є умови про його предмет, умови, що визначені законом як істотні для договорів відповідного виду, а також умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.** **2. Договір укладають у спосіб пропозиції однієї сторони укласти договір (оферти) і прийняття пропозиції (акцепту) другою стороною.** **3. Під час укладення договору сторони зобов'язані діяти добросовісно.** **4. Волевиявлення сторони можуть здійснювати у спосіб використання інформаційних (автоматизованих) систем, якщо це встановлює домовленість сторін або закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Повідомлення або інші дані, сформовані інформаційною (автоматизованою) системою відповідно до таких умов, прирівнюють до дій сторони, яка її застосувала, і є підставою для виникнення у такої сторони цивільних прав та обов'язків.
Стаття 640. Момент укладення договору 1. Договір є укладеним з моменту одержання особою, яка направила пропозицію укласти договір, відповіді про прийняття цієї пропозиції. 2. Якщо відповідно до акта цивільного законодавства для укладення договору необхідні також передання майна або вчинення іншої дії, договір є укладеним з моменту передання відповідного майна або вчинення певної дії. 3. Договір, що підлягає нотаріальному посвідченню, є укладеним з дня такого посвідчення.	**Стаття 737. Момент укладення договору** **1. Договір є укладеним з моменту одержання особою, яка направила оферту, відповіді про її прийняття, якщо іншого не встановлює закон або не випливає зі змісту оферти.** **2. Якщо для укладення договору необхідні передання майна та/або вчинення іншої дії, договір є укладеним з моменту передання відповідного майна або вчинення відповідної дії.** **3. Договір, що нотаріально посвідчують, є укладеним з моменту такого посвідчення.** **4. Договір, що підлягає державній реєстрації, є укладеним з моменту такої реєстрації.** **5. Для договорів, укладених в електронній формі, момент укладення визначають за приписами цієї глави з урахуванням підтвердження акцепту, здійсненого в інформаційній (автоматизованій) системі.**
Стаття 641. Пропозиція укласти договір	**Стаття 738. Оферта**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Пропозицію укласти договір (оферту) може зробити кожна із сторін майбутнього договору. Пропозиція укласти договір має містити істотні умови договору і виражати намір особи, яка її зробила, вважати себе зобов'язаною у разі її прийняття. Пропозицією укласти договір є, зокрема, документи (інформація), розміщені у відкритому доступі в мережі Інтернет, які містять істотні умови договору і пропозицію укласти договір на зазначених умовах з кожним, хто звернеться, незалежно від наявності в таких документах (інформації) електронного підпису. 2. Реклама або інші пропозиції, адресовані невизначеному колу осіб, є запрошенням робити пропозиції укласти договір, якщо інше не вказано у рекламі або інших пропозиціях. 3. Пропозиція укласти договір може бути відкликана до моменту або в момент її одержання адресатом. Пропозиція укласти договір, одержана адресатом, не може бути відкликана протягом строку для відповіді, якщо інше не вказане у пропозиції або не випливає з її суті чи обставин, за яких вона була зроблена.	**1. Оферта має бути чітко визначеною, містити істотні умови та виражати намір особи, яка її направила, вважати себе зобов'язаною у разі її акцепту.** **2. Пропозиції, оприлюднені у відкритому доступі, зокрема в мережі Інтернет, можуть бути офертою, якщо з їхнього змісту випливає намір укласти договір з кожним, хто звернеться.** **3. Реклама або інші пропозиції, адресовані невизначеному колу осіб, є запрошенням робити оферти, якщо іншого не зазначено у рекламі або інших пропозиціях.** **4. Оферта може бути відкликана до моменту або в момент її одержання адресатом, якщо іншого не випливає з її змісту.** **5. У разі формування оферти за допомогою інформаційної (автоматизованої) системи її відкликання може бути обмежене згідно з умовами цієї системи або законом.**
Стаття 642. Прийняття пропозиції 1. Відповідь особи, якій адресована пропозиція укласти договір, про її прийняття (акцепт) повинна бути повною і безумовною.	**Стаття 739. Акцепт** **1. Акцепт є повною та безумовною згодою на прийняття оферти.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо особа, яка одержала пропозицію укласти договір, у межах строку для відповіді вчинила дію відповідно до вказаних у пропозиції умов договору (відвантажила товари, надала послуги, виконала роботи, сплатила відповідну суму грошей тощо), яка засвідчує її бажання укласти договір, ця дія є прийняттям пропозиції, якщо інше не вказане в пропозиції укласти договір або не встановлено законом. 3. Особа, яка прийняла пропозицію, може відкликати свою відповідь про її прийняття, повідомивши про це особу, яка зробила пропозицію укласти договір, до моменту або в момент одержання нею відповіді про прийняття пропозиції.	**2. Мовчання та/або бездіяльність не є акцептом, крім випадків, встановлених договором або звичаєм ділового обороту.** **3. Виконання фактичних дій (відвантаження товарів, надання послуг, виконання робіт, сплата грошей тощо) є акцептом, якщо іншого не встановлено в оферті, не випливає із суті правочину або звичаїв ділового обороту.** **4. Акцепт може бути відкликаний, якщо повідомлення про його відкликання надійшло до особи, яка зробила оферту, не пізніше моменту, з якого акцепт починає діяти.**
Стаття 643. Укладення договору за пропозицією, в якій вказаний строк для відповіді 1. Якщо у пропозиції укласти договір вказаний строк для відповіді, договір є укладеним, коли особа, яка зробила пропозицію, одержала відповідь про прийняття пропозиції протягом цього строку.	**Стаття 740. Укладення договору за офертою зі строком для відповіді** **1. Якщо в оферті вказано строк для відповіді, договір є укладеним, якщо особа, яка зробила оферту, одержала акцепт протягом цього строку.** **2. Для електронних оферт момент одержання акцепту підтверджують даними інформаційної (автоматизованої) системи, якщо іншого не встановлює закон або це не випливає із змісту оферти.**
Стаття 644. Укладення договору за пропозицією, в якій не вказаний строк для відповіді 1. Якщо пропозицію укласти договір зроблено усно і в ній не вказаний строк для відповіді, договір є укладеним, коли	**Стаття 741. Укладення договору за офертою без строку для відповіді**

Чинна редакція	Запропонована редакція
особа, якій було зроблено пропозицію, негайно заявила про її прийняття. 2. Якщо пропозицію укласти договір, в якій не вказаний строк для відповіді, зроблено у письмовій формі, договір є укладеним, коли особа, яка зробила пропозицію, одержала відповідь протягом строку, встановленого актом цивільного законодавства, а якщо цей строк не встановлений, - протягом нормально необхідного для цього часу.	**1. Якщо оферту викладено усно і в ній не зазначено строк для відповіді, договір є укладеним, якщо особа, якій було зроблено оферту, негайно заявила про акцепт.** **2. Якщо оферту викладено письмово і в ній не зазначено строк для відповіді, договір є укладеним, якщо особа, яка зробила оферту, одержала акцепт протягом розумного строку.**
Стаття 645. Відповідь про прийняття пропозиції, яка одержана із запізненням 1. Якщо відповідь про прийняття пропозиції укласти договір одержано із запізненням, особа, яка зробила пропозицію, звільняється від відповідних зобов'язань. 2. Якщо відповідь про прийняття пропозиції укласти договір було відправлено своєчасно, але одержано із запізненням, особа, яка зробила пропозицію укласти договір, звільняється від відповідних зобов'язань, якщо вона негайно повідомила особу, якій було направлено пропозицію, про одержання відповіді із запізненням. Відповідь, одержана із запізненням, є новою пропозицією. 3. За згодою особи, яка зробила пропозицію, договір може вважатись укладеним незалежно від того, що відповідь про прийняття пропозиції укласти договір було відправлено та (або) одержано із запізненням.	**Стаття 742. Акцепт, одержаний із запізненням** **1. Якщо акцепт одержано із запізненням, особу, яка зробила оферту, звільняють від обов'язку укласти договір.** **2. Якщо акцепт було відправлено своєчасно, але одержано із запізненням, особу, яка зробила оферту, звільняють від обов'язку укласти договір, якщо вона негайно повідомила особу, якій було направлено оферту, про одержання акцепту із запізненням.** **Акцепт, одержаний із запізненням, є новою офертою.** **3. За згодою особи, яка зробила оферту, договір може бути укладено безвідносно до того, що акцепт було відправлено та/або одержано із запізненням.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 646. Відповідь про згоду укласти договір на інших умовах 1. Відповідь про згоду укласти договір на інших, ніж було запропоновано, умовах є відмовою від одержаної пропозиції і водночас новою пропозицією особі, яка зробила попередню пропозицію.	**Стаття 743. Акцепт на інших умовах** **1. Акцепт на умовах, відмінних від викладених в оферті, є відмовою від первісної оферти та новою офертою (контрофертою).**
Стаття 648. Договір та правові акти органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування 1. Зміст договору, укладеного на підставі правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, обов'язкового для сторін (сторони) договору, має відповідати цьому акту. 2. Особливості укладення договору на підставі правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування встановлюються актами цивільного законодавства.	**Стаття 744. Договір та правові акти органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування** **1. Договір, укладений на підставі правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, обов'язкового для сторін (сторони) договору, має відповідати цьому акту.** **2. Особливості укладення договору, встановленого частиною першою цієї статті, визначає закон.**
Стаття 650. Особливості укладення договорів на організованих ринках капіталу та організованих товарних ринках, аукціонах (публічних торгах), конкурсах 1. Особливості укладення договорів на організованих ринках капіталу, організованих товарних ринках, аукціонах	**Стаття 745. Особливості укладення договорів на організованих ринках капіталу, організованих товарних ринках, аукціонах (публічних торгах), конкурсах** **1. Особливості укладення договорів на організованих ринках капіталу, організованих товарних ринках,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
(публічних торгах), конкурсах тощо встановлюються відповідними актами законодавства. 2. Договори купівлі-продажу, найму (оренди) майна державної та комунальної власності, а також майна господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, іншій юридичній особі, у статутному капіталі якої більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, Автономній Республіці Крим або територіальній громаді, майна юридичних осіб інших організаційно-правових форм, єдиним учасником (засновником) яких є держава, Автономна Республіка Крим або територіальна громада, укладаються за результатами проведення електронних аукціонів (публічних торгів) в електронній торговій системі з урахуванням особливостей, визначених законом. Для цілей цього Кодексу термін "електронна торгова система" вживається у значенні, наведеному у Законі України "Про приватизацію державного і комунального майна".	**аукціонах (публічних торгах), конкурсах тощо встановлює закон.**
Стаття 652. Зміна або розірвання договору у зв’язку з істотною зміною обставин 1. У разі істотної зміни обставин, якими сторони керувалися при укладенні договору, договір може бути змінений або розірваний за згодою сторін, якщо інше не	*Перенесено до статті 822*

Чинна редакція	Запропонована редакція
встановлено договором або не випливає із суті зобов'язання. Зміна обставин є істотною, якщо вони змінилися настільки, що, якби сторони могли це передбачити, вони не уклали б договір або уклали б його на інших умовах. 2. Якщо сторони не досягли згоди щодо приведення договору у відповідність з обставинами, які істотно змінились, або щодо його розірвання, договір може бути розірваний, а з підстав, встановлених частиною четвертою цієї статті, - змінений за рішенням суду на вимогу заінтересованої сторони за наявності одночасно таких умов: 1) в момент укладення договору сторони виходили з того, що така зміна обставин не настане; 2) зміна обставин зумовлена причинами, які заінтересована сторона не могла усунути після їх виникнення при всій турботливості та обачності, які від неї вимагалися; 3) виконання договору порушило б співвідношення майнових інтересів сторін і позбавило б заінтересовану сторону того, на що вона розраховувала при укладенні договору; 4) із суті договору або звичаїв ділового обороту не випливає, що ризик зміни обставин несе заінтересована сторона. 3. У разі розірвання договору внаслідок істотної зміни обставин суд, на вимогу будь-якої із сторін, визначає	

Чинна редакція	Запропонована редакція
наслідки розірвання договору виходячи з необхідності справедливого розподілу між сторонами витрат, понесених ними у зв'язку з виконанням цього договору. 4. Зміна договору у зв'язку з істотною зміною обставин допускається за рішенням суду у виняткових випадках, коли розірвання договору суперечить суспільним інтересам або потягне для сторін шкоду, яка значно перевищує затрати, необхідні для виконання договору на умовах, змінених судом.	
Стаття 653. Правові наслідки зміни або розірвання договору 1. У разі зміни договору зобов'язання сторін змінюються відповідно до змінених умов щодо предмета, місця, строків виконання тощо. 2. У разі розірвання договору зобов'язання сторін припиняються. 3. У разі зміни або розірвання договору зобов'язання змінюється або припиняється з моменту досягнення домовленості про зміну або розірвання договору, якщо інше не встановлено договором чи не обумовлено характером його зміни. Якщо договір змінюється або розривається у судовому порядку, зобов'язання змінюється або припиняється з моменту набрання рішенням суду про зміну або розірвання договору законної сили.	*Перенесено до статті 823*

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Сторони не мають права вимагати повернення того, що було виконане ними за зобов’язанням до моменту зміни або розірвання договору, якщо інше не встановлено договором або законом. 5. Якщо договір змінений або розірваний у зв’язку з істотним порушенням договору однією із сторін, друга сторона може вимагати відшкодування збитків, завданих зміною або розірванням договору.	
Назва параграфу відсутня	**§ 4. Інші підстави виникнення зобов’язання**
Стаття відсутня	**Стаття 746. Публічна обіцянка винагороди** **1. Зобов’язання виникає з публічної обіцянки винагороди, доведеної до відома невизначеного або визначеного кола осіб і такої, що містить умови вчинення визначеної дії або досягнення визначеного результату.**
Стаття відсутня	**Стаття 747. Публічний конкурс** **1. Зобов’язання виникає з моменту оголошення про проведення публічного конкурсу, за результатами якого засновник публічного конкурсу є зобов’язаним надати переможцю винагороду.**
Стаття відсутня	**Стаття 748. Ведення чужих справ без доручення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Зобов’язання виникає внаслідок вчинення особою без доручення в інтересах іншої особи дій щодо ведення її справ.
Стаття відсутня	**Стаття 749. Рятування життя, здоров’я, майна** **1. Зобов’язання виникає у разі завдання шкоди особі, яка добровільно рятувала життя, здоров’я фізичної особи або майно фізичної особи, юридичної особи.**
Стаття відсутня	**Стаття 750. Створення загрози життю, здоров’ю, майну** **1. Зобов’язання виникає у разі створення загрози завдання шкоди життю, здоров’ю фізичної особи або майну фізичної особи, юридичної особи.**
Стаття відсутня	**Стаття 751. Завдання шкоди** **1. Зобов’язання виникає внаслідок завдання іншій особі майнової або моральної шкоди.**
Стаття відсутня	**Стаття 752. Безпідставне збагачення** **1. Зобов’язання виникає з одержання однією особою майнової вигоди (збагачення) за рахунок іншої особи без юридичної підстави, у тому числі якщо така підстава ненаявна, не виникла або відпала.**
Глава відсутня	**Глава 55. Заміна сторін зобов’язання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Назва параграфу відсутня	**§ 1. Загальні приписи**
Стаття 512. Підстави заміни кредитора у зобов'язанні 1. Кредитор у зобов'язанні може бути замінений іншою особою внаслідок: 1) передання ним своїх прав іншій особі за правочином (відступлення права вимоги); 2) правонаступництва; 3) виконання обов'язку боржника поручителем або заставодавцем (майновим поручителем); 4) виконання обов'язку боржника третьою особою. 2. Кредитор у зобов'язанні може бути замінений також в інших випадках, встановлених законом. 3. Кредитор у зобов'язанні не може бути замінений, якщо це встановлено договором або законом. Стаття 516. Порядок заміни кредитора у зобов'язанні 1. Заміна кредитора у зобов'язанні здійснюється без згоди боржника, якщо інше не встановлено договором або законом. 2. Якщо боржник не був письмово повідомлений про заміну кредитора у зобов'язанні, новий кредитор несе ризик настання несприятливих для нього наслідків. У цьому разі виконання боржником свого обов'язку первісному кредиторові є належним виконанням.	**Стаття 753. Підстави та загальний порядок заміни сторін зобов'язання** **1. Кредитор або боржник у зобов'язанні може бути замінений на підставі договору або з інших підстав, встановлених законом.** **2. Заміна кредитора або боржника не змінює змісту, предмета і підстави зобов'язання, якщо іншого не встановлюють договір, закон або не випливає із суті зобов'язання.** **3. Заміну кредитора у зобов'язанні здійснюють без згоди боржника, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **4. Заміна боржника є допустимою лише за згодою кредитора, крім випадків, встановлених законом.** **5. Порядок переходу прав, що забезпечують виконання зобов'язання (акцесорних прав), чинність способів забезпечення виконання зобов'язання, а також здійснення боржником заперечень новому кредиторові визначає цей Кодекс.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 520. Заміна боржника у зобов’язанні 1. Боржник у зобов’язанні може бути замінений іншою особою (переведення боргу) лише за згодою кредитора, якщо інше не передбачено законом.	
Стаття 515. Зобов’язання, в яких заміна кредитора не допускається 1. Заміна кредитора не допускається у зобов’язаннях, нерозривно пов’язаних з особою кредитора, зокрема у зобов’язаннях про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров’я або смертю.	**Стаття 754. Заборона заміни сторони зобов’язання** **1. Заміна сторони зобов’язання заборонена, якщо виконання необхідно здійснювати особисто або якщо право чи обов’язок нерозривно пов’язані з особою кредитора або боржника.** **2. Умови договору, що встановлюють заборону або обмеження заміни сторони зобов’язання, застосовують лише в межах їх безпосереднього змісту і не підлягають розширеному тлумаченню. Наслідки невиконання таких умов визначають цей Кодекс та/або договір.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 513. Форма правочину щодо заміни кредитора у зобов'язанні 1. Правочин щодо заміни кредитора у зобов'язанні вчиняється у такій самій формі, що і правочин, на підставі якого виникло зобов'язання, право вимоги за яким передається новому кредиторові. 2. Правочин щодо заміни кредитора у зобов'язанні, яке виникло на підставі правочину, що підлягає державній реєстрації, має бути зареєстрований в порядку, встановленому для реєстрації цього правочину, якщо інше не встановлено законом. Стаття 521. Форма правочину щодо заміни боржника у зобов'язанні 1. Форма правочину щодо заміни боржника у зобов'язанні визначається відповідно до положень статті 513 цього Кодексу.	**Стаття 755. Форма правочину щодо заміни сторони зобов'язання** **1. Правочин щодо заміни кредитора або боржника вчиняють у такій самій формі, що і правочин, на підставі якого виникло зобов'язання, якщо іншого не встановлює закон.** **2. Якщо правочин, на підставі якого виникло зобов'язання, підлягає нотаріальному посвідченню та/або державній реєстрації, правочин щодо заміни кредитора або боржника має бути відповідно нотаріально посвідчений та/або зареєстрований порядком, встановленим для реєстрації такого правочину, якщо іншого не визначає закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 756. Визначення моменту заміни сторони зобов'язання** **1. Кредитор є заміненим у відносинах між первісним і новим кредитором з моменту вчинення правочину або виникнення відповідної підстави, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Заміна кредитора обов'язкова для боржника з моменту отримання ним належного повідомлення, якщо**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	іншого не встановлює закон. До отримання повідомлення виконання, надане первісному кредиторові, звільняє боржника в обсязі виконаного. **Обов'язок повідомлення боржника про заміну кредитора покладають на нового або первісного кредитора. За ненаявності домовленості між новим та первісним кредитором презюмують, що повідомлення здійснює новий кредитор. Повідомлення має містити інформацію про сторони, зобов'язання та обсяг переданих прав. Факт і дату отримання повідомлення боржником має бути зафіксовано у спосіб, що дає змогу їх підтвердити.** **3. Боржник є заміненим для кредитора і боржника з моменту надання кредитором згоди, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Назва параграфа відсутня	**§ 2. Відступлення права вимоги (цесія)**
Стаття відсутня	**Стаття 757. Поняття та підстави відступлення права вимоги** **1. Кредитор (цедент) має право відступити (передати) за договором іншій особі (цесіонарію) своє право існуючої або майбутньої вимоги до боржника повністю або частково, якщо іншого не встановлюють договір, закон або не випливає із суті зобов'язання.** **Кредитор не може передати більше прав, ніж має сам.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Договірні обмеження відступлення права вимоги (pactum de non cedendo) діють у межах, визначених цим Кодексом. **3. Відступлення права вимоги не може погіршувати становище боржника порівняно з умовами первісного зобов'язання і зумовлювати для нього обов'язку виконання зобов'язання в іншому місці, в інший спосіб або раніше строку, визначеного умовами зобов'язання, якщо іншого не встановлює закон або не погоджено з боржником.**
Стаття 514. Обсяг прав, що переходять до нового кредитора у зобов'язанні 1. До нового кредитора переходять права первісного кредитора у зобов'язанні в обсязі і на умовах, що існували на момент переходу цих прав, якщо інше не встановлено договором або законом.	**Стаття 758. Юридичні наслідки відступлення права вимоги для боржника** **1. Разом із правом вимоги до нового кредитора переходять усі пов'язані з вимогою права, зокрема права на забезпечення виконання зобов'язання, відсотки, неустойку, відшкодування шкоди та інші належні платежі, в обсязі, в якому вони існували на момент переходу права вимоги, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Якщо право вимоги або обтяження, що забезпечує виконання зобов'язання, підлягають державній реєстрації, такі права або обтяження переходять до третіх осіб з моменту внесення відповідного запису до публічного електронного реєстру.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Відступлення права вимоги не створює для боржника нових або більш обтяжливих обов'язків, ніж ті, що існували до відступлення. Зміна умов виконання можлива лише у випадках, встановлених законом, або за згодою боржника.
Стаття відсутня	**Стаття 759. Забезпечення дійсності вимоги при її відступленні** **1. Первісний кредитор гарантує новому кредитору дійсність відступленої вимоги на момент її переходу, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Первісний кредитор не відповідає за виконання вимоги боржником, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 760. Перехід прав, що забезпечують виконання зобов'язання (акцесорних прав), при заміні кредитора** **1. Разом із правом вимоги переходять права, що забезпечують виконання зобов'язання (акцесорні права), зокрема права заставодержателя та інші пов'язані права, якщо іншого не встановлюють договір, закон або не випливає із суті забезпечення.** **2. Речові забезпечення, встановлені щодо майна боржника (застава, притримання), зберігають при заміні кредитора, і вони переходять до нового кредитора у межах відступленої вимоги.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Персональні забезпечення, що ґрунтуються на довірі до особи кредитора (зокрема порука), зберігають при заміні кредитора лише за згодою особи, що надала відповідне забезпечення, якщо іншого не встановлює закон або не визначено умовами забезпечення. **4. У разі відступлення частини вимоги забезпечення зберігають тією мірою, якою воно може забезпечувати відступлену частину. Розподіл задоволення з предмета забезпечення між кількома кредиторами здійснюють домірно розміру вимог, якщо іншого не встановлює закон або не погоджено сторонами з дотриманням прав третіх осіб.** **Якщо за своєю суттю забезпечення є неподільним або не допускає окремої реалізації щодо часток вимоги, забезпечення реалізують як єдине ціле, а отримані кошти розподіляють між кредиторами домірно розміру їхніх вимог, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 761. Часткове відступлення права вимоги** **1. Право вимоги може бути відступлене в частині, яка є визначеною або такою, що може бути визначена, якщо це не суперечить закону, договору або суті зобов'язання.** **2. У разі переходу частини права вимоги боржник зобов'язаний виконати зобов'язання кожному**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	кредиторові домірно його вимозі, якщо іншого не встановлює договір або закон. **3. Якщо поділ виконання істотно ускладнює або робить неможливим виконання, боржник має право виконати зобов'язання одному з кредиторів із подальшим розподілом між кредиторами отриманого, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **4. Забезпечення зберігає чинність щодо відступленої частини вимоги в межах установленого забезпечення. Перехід частини вимоги не створює для боржника або для особи, яка надала забезпечення, більших обтяжень, ніж існували до відступлення, якщо іншого не встановлює закон або не погоджено такою особою.** **Якщо право вимоги відступлено кільком кредиторам, права, що забезпечують виконання зобов'язання, діють на користь кожного з них домірно обсягу його вимоги, якщо іншого не встановлює закон або не погоджено між усіма заінтересованими особами з додержанням прав третіх осіб.** **5. Часткове відступлення не змінює для боржника строк, місце та спосіб виконання, валюту та порядок розрахунків, умови нарахування відсотків, неустойки та інших платежів, якщо іншого не встановлює закон або не погоджено з боржником.** **6. Якщо іншого не встановлює договір або закон, кожний з кредиторів, якому належить частка вимоги,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	має право на одержання виконання в межах своєї частки. Боржник має право виконати зобов'язання кожному з кредиторів домірно його частці, внести виконання у депозит нотаріуса або на рахунок ескроу порядком, встановленим законом. **7. Якщо вимога є неподільною за своєю природою або договором визначено єдине місце, спосіб чи строк виконання, боржник має право вимагати від кредиторів визначення уповноваженого представника для прийняття виконання. До визначення уповноваженого представника боржник не є таким, що прострочив.** **8. Якщо один кредитор відступив одну частину вимоги кільком особам, пріоритет має набувач, про відступлення на користь якого боржника було повідомлено раніше. Щодо третіх осіб пріоритет визначають за часом внесення відомостей до відповідного публічного електронного реєстру або вчинення іншої визначеної законом дії.** **9. Боржник має право заявити новому кредиторові заперечення та зарахування зустрічних однорідних вимог у межах відступленої частини на підставах і порядком, що встановлені цим Кодексом.**
Стаття відсутня	**Стаття 762. Відступлення майбутніх та умовних вимог** **1. Майбутня або умовна вимога може бути відступлена, якщо вона індивідуально визначена або**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	визначена за родовими ознаками таким чином, що може бути встановлена на момент її виникнення, якщо іншого не встановлює закон або не випливає із суті зобов'язання. **2. Право вимоги, що виникне в майбутньому, переходить до нового кредитора з моменту настання підстави для його виникнення, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **3. Договір відступлення майбутньої або умовної вимоги надає набувачеві право очікування (expectatio) до виникнення такої вимоги.** **Права набувача на таку вимогу виникають з моменту її виникнення, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **4. Відступлення вимог, що виникатимуть у межах триваючих зобов'язань, а також відступлення сукупності існуючих і майбутніх грошових вимог є дійсним за наявності у договорі критеріїв для їх ідентифікації.** **Щодо кожної вимоги перехід прав відбувається з моменту її виникнення, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **5. Відступлення майбутньої або умовної вимоги є обов'язковим для боржника з моменту отримання ним повідомлення. Щодо третіх осіб таке відступлення є чинним з моменту внесення відомостей до відповідного**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	публічного електронного реєстру або вчинення іншої визначеної законом дії. Пріоритет набувачів визначають за часом вчинення відповідних дій. **6. Відступлення майбутньої або умовної вимоги не може погіршувати становище боржника, якщо іншого не встановлює закон або не погоджено боржником.** **Договірні застереження про заборону або обмеження такого відступлення діють у межах, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.** **Перехід прав, що забезпечують виконання зобов'язання, і наслідки часткового відступлення майбутніх вимог визначає цей Кодекс.**
Стаття відсутня	**Стаття 763. Договірні обмеження відступлення права вимоги (pactum de non cedendo)** **1. Сторони можуть встановити у договорі заборону або обмеження відступлення права вимоги, якщо іншого не встановлює закон або не випливає із суті зобов'язання.** **2. Порушення заборони або обмеження відступлення права вимоги тягне відповідальність сторони, яка його допустила, перед іншою стороною і не впливає на дійсність відступлення між цедентом і набувачем, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **3. Договірні заборона або обмеження є обов'язковими для набувача, якщо на момент відступлення він знав або повинен був знати про них. Якщо набувач не знав і не**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	повинен був знати про них, відступлення є обов'язковим для боржника з моменту, визначеного цим Кодексом, а наслідки порушення виникають лише між сторонами первісного договору. **4. У підприємницьких відносинах повна заборона відступлення грошових вимог є нікчемною, якщо іншого не встановлює закон. Обмеження, що істотно ускладнюють або роблять економічно неможливим таке відступлення, прирівнюють до заборони. Обмеження відступлення негрошових вимог можливі, якщо вони є розумними, домірними меті договору та не суперечать імперативним нормам.**
Стаття 519. Відповідальність первісного кредитора у зобов'язанні 1. Первісний кредитор у зобов'язанні відповідає перед новим кредитором за недійсність переданої йому вимоги, але не відповідає за невиконання боржником свого обов'язку, крім випадків, коли первісний кредитор поручився за боржника перед новим кредитором.	**Стаття 764. Відповідальність цедента перед цесіонарієм** **1. Цедент відповідає перед цесіонарієм за дійсність і належність йому відступленого права вимоги на момент переходу, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Якщо іншого не встановлює договір, цедент не відповідає за платоспроможність боржника та фактичне одержання виконання цесіонарієм. Така відповідальність можлива лише у разі безпосереднього застереження із визначенням її обсягу та строку.** **3. Цедент відповідає за:** **1) ненаявність порушення встановленої договором заборони або обмеження відступлення;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2) ненаявність раніше вчинених відступлень тієї самої вимоги або її частини; **3) ненаявність прав третіх осіб на вимогу, що перешкоджають її використанню набувачем, якщо набувач не знав і не повинен був знати про такі права;** **4) передання набувачеві документів та інформації, що посвідчують вимогу, у розумний строк.** **4. Якщо відступлена вимога є спірною або обтяженою запереченнями боржника, цедент відповідає перед цесіонарієм лише у межах гарантій, безпосередньо визначених договором або законом. Замовчування цедентом відомих йому істотних заперечень боржника є недобросовісним і тягне за собою обов'язок відшкодування збитків.** **5. Гарантія дійсності вимоги охоплює існування вимоги, її обсяг і належність цедентові. У разі повної або часткової недійсності права вимоги або її ненаявності у цедента на момент відступлення цедент відшкодовує цесіонарію збитки в межах такої гарантії.** **6. У разі відступлення частини вимоги або кількох вимог відповідальність цедента визначають щодо кожної відступленої вимоги або її частини окремо, якщо іншого не встановлює договір.** **7. Умова договору про звільнення цедента від відповідальності за дійсність відступленої вимоги є нікчемною, крім випадків, якщо цесіонарій знав або**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	повинен був знати про ненаявність або дефект вимоги на момент відступлення.
Стаття відсутня	**Стаття 765. Належний кредитор** **1. У разі виникнення спору щодо особи належного кредитора боржник має право вимагати від особи, яка заявляє про заміну кредитора, належні докази її прав. До моменту отримання таких доказів прострочення боржника не настає.** **2. У разі виникнення спору або невизначеності щодо особи належного кредитора боржник має право внести виконання у депозит нотаріуса або на рахунок ескроу порядком, встановленим законом. З моменту внесення виконання боржник є таким, що виконав свій обов'язок у відповідному обсязі.** **3. Якщо у повідомленні про заміну кредитора зазначено недостовірні реквізити для виконання, відповідальність за наслідки такої недостовірності покладають на особу, яка надіслала повідомлення. Виконання, здійснене боржником добросовісно відповідно до таких реквізитів, звільняє боржника від обов'язку в обсязі виконаного.** **4. Якщо чинність переходу права вимоги щодо третіх осіб залежить від внесення запису до відповідного публічного електронного реєстру, боржник має право**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	покладатися на дані такого реєстру на момент здійснення виконання.
Назва параграфа відсутня	**§ 3. Переведення боргу**
Стаття відсутня	**Стаття 766. Поняття та умови переведення боргу** **1. Переведення боргу є заміною боржника у зобов'язанні іншою особою, до якої переходить обов'язок перед кредитором у тому самому обсязі, якщо іншого не встановлюють договір, закон або не випливає із суті зобов'язання.** **2. Переведення боргу здійснюють на підставі договору між первісним і новим боржником за згодою кредитора.** **3. Згода кредитора може бути надана заздалегідь, одночасно з укладенням договору про переведення боргу або після його укладення. Згода має індивідуалізувати зобов'язання та особу нового боржника. Мовчання не є згодою, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **4. Згода кредитора може бути викладена письмово або в інший спосіб, що достовірно свідчить про волю кредитора. Прийняття кредитором виконання від нового боржника після отримання повідомлення про переведення боргу є згодою, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **5. До надання згоди кредитора первісного боржника не звільняють від зобов'язання. З моменту надання згоди**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	первісний боржник не є боржником, якщо іншого не встановлює закон або не погоджено сторонами. **6. Переведення боргу не може погіршувати становище кредитора порівняно з умовами зобов'язання до переведення, якщо іншого не встановлює закон або не погоджено кредитором.**
Стаття 523. Правові наслідки заміни боржника у зобов'язанні, забезпеченому порукою або заставою 1. Порука або застава, встановлена іншою особою, припиняється після заміни боржника, якщо поручитель або заставодавець не погодився забезпечувати виконання зобов'язання новим боржником. 2. Застава, встановлена первісним боржником, зберігається після заміни боржника, якщо інше не встановлено договором або законом.	**Стаття 767. Юридичні наслідки переведення боргу для забезпечень і третіх осіб** **1. Забезпечення, встановлені боржником щодо його майна, зберігають після переведення боргу в межах зобов'язання, якщо іншого не встановлює договір або закон і якщо обсяг зобов'язання не змінено.** **2. Персональні забезпечення, надані третіми особами, зберігають лише за їх згодою, наданою до, під час або після переведення боргу. За ненаявності такої згоди забезпечення є припиненим, якщо іншого не встановлює закон.** **3. Речові забезпечення, надані третіми особами, зберігають за згодою відповідної особи. За ненаявності такої згоди забезпечення є припиненим, якщо іншого не встановлює закон.** **4. Якщо внаслідок переведення боргу змінюють умови зобов'язання, що збільшує обсяг або відповідальність особи, яка надала забезпечення, або іншим чином**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	погіршує її становище, забезпечення зберігають лише за згодою такої особи. **5. Гарантію зберігають відповідно до її умов та закону. Якщо гарантія надана щодо конкретного боржника, заміна боржника потребує згоди гаранта, якщо іншого не встановлює закон або не випливає з умов гарантії.** **6. Переведення боргу не може порушувати права інших кредиторів, у тому числі пріоритети щодо забезпечених вимог. Внесення відомостей до відповідних публічних електронних реєстрів здійснюють у випадках і порядком, що їх встановлює закон. Невнесення таких відомостей не впливає на дійсність переведення боргу між його сторонами, але може не мати сили щодо добросовісних третіх осіб у випадках, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 768. Часткове переведення боргу, зворотна вимога та взаємні розрахунки** **1. Борг може бути переведено в частині, якщо така частина є визначеною або такою, що може бути визначена, і це не суперечить закону або суті зобов'язання.** **2. У разі часткового переведення боргу первісний і новий боржники відповідають перед кредитором кожний у межах своєї частки, якщо іншого не встановлює закон або не погоджено з кредитором.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Солідарна відповідальність можлива за згодою кредитора або у випадках, встановлених законом. **3. Зміна співвідношення часток між боржниками без згоди кредитора не впливає на обсяг і порядок виконання перед кредитором.** **4. Боржник, який виконав зобов'язання понад належну йому частку, має право зворотної вимоги до іншого боржника в обсязі сплаченого понад частку, а також у межах нарахованих відсотків, неустойки та необхідних витрат, пов'язаних із виконанням, якщо іншого не встановлює договір між боржниками або закон.** **5. Заперечення проти вимоги кредитора та зарахування зустрічних однорідних вимог після часткового переведення боргу здійснюють за приписами цього Кодексу. Взаємні розрахунки між боржниками проводять на загальних підставах.** **6. Якщо часткове переведення боргу унеможливлює прийняття виконання без надмірних витрат або ризику для кредитора, кредитор має право вимагати від боржників визначення уповноваженого представника для прийняття виконання. До визначення такого представника кредитор не є таким, що прострочив прийняття виконання.**
Назва параграфа відсутня	**§ 4. Суброгація**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 769. Загальні приписи про суброгацію** **1. Суброгація є переходом до особи, яка виконала зобов'язання замість боржника або за боржника, прав кредитора у тому обсязі, в якому здійснено виконання, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Суброгація виникає на підставі договору або закону. Згоду боржника не вимагають, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **3. Суброгація не змінює змісту зобов'язання і не встановлює для боржника нових обов'язків. Боржник може заявити новому кредиторові всі заперечення, які мав проти первісного кредитора на момент виконання, якщо іншого не встановлює закон.** **4. Особа, яка виконала зобов'язання, набуває прав кредитора разом з додатковими вимогами та правами, що забезпечують виконання зобов'язання, у межах здійсненого виконання, якщо іншого не встановлює договір або закон або не випливає із суті відповідного забезпечення.** **5. Первісний кредитор зобов'язаний передати новому кредиторові документи, інформацію, відомості, що посвідчують право вимоги, та видати підтвердження отримання виконання із зазначенням його обсягу. Порядок передання документів та інформації визначає цей Кодекс.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	6. Договірні заборони або обмеження відступлення права вимоги не застосовують до переходу прав унаслідок суброгації, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс та/або інший закон. **7. У разі часткового виконання права кредитора переходять у частині виконаного. Перехід прав є обов'язковим для боржника з моменту одержання ним повідомлення про виконання за боржника, а щодо третіх осіб – з моменту внесення відомостей до відповідного публічного електронного реєстру або вчинення іншої визначеної законом дії. Пріоритет між кількома набувачами прав визначають відповідно до приписів цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 770. Випадки законної суброгації** **1. Права кредитора переходять до особи, яка виконала зобов'язання замість боржника або за боржника, у силу закону, зокрема, якщо:** **1) страховик виплатив страхове відшкодування за договором майнового страхування;** **2) поручитель, гарант або інша особа, яка надала персональне забезпечення, виконала зобов'язання за боржника;** **3) солідарний боржник виконав зобов'язання понад належну йому частку;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4) заставодавець або інша особа, на майно якої може бути звернено стягнення для задоволення вимоги кредитора, виконала зобов'язання з метою збереження свого права; **5) третя особа виконала зобов'язання за згодою боржника або з повідомленням кредитора про виконання за боржника з метою відвернення істотної шкоди боржникові;** **6) особа відшкодувала шкоду замість особи, відповідальної за її завдання, у випадках, визначених законом;** **7) виконання зобов'язання здійснено за рахунок коштів, наданих спеціально для цієї мети особою, яка має інтерес у збереженні прав боржника (зокрема учасником юридичної особи), якщо іншого не встановлює договір або закон;** **8) в інших випадках, встановлених законом.** **2. У випадках, встановлених пунктами 1–4 частини першої цієї статті, суброгація виникає безвідносно до згоди боржника. У випадках, встановлених пунктами 5–7 частини першої цієї статті, суброгація виникає, якщо виконання не суперечить договору, закону та не погіршує становища боржника.** **3. Перехід прав відповідно до закону можливий в межах фактично здійсненого виконання разом з належними на момент виконання додатковими**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	вимогами та правами, що забезпечують виконання зобов'язання, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс та/або інший закон.
Стаття відсутня	**Стаття 771. Межі переходу прав і пріоритет при конкуренції вимог** **1. Особа, яка набула прав кредитора внаслідок суброгації, набуває їх у межах фактично здійсненого виконання включно з належними на момент виконання додатковими вимогами і правами, що забезпечують виконання зобов'язання, якщо іншого не встановлює закон або не випливає із суті забезпечення.** **2. У разі часткового виконання вимогу первісного кредитора зберігають у частині, що не виконана. Якщо забезпечення або предмет задоволення є недостатніми, задоволення вимог первісного кредитора і нового кредитора здійснюють домірно розміру їхніх вимог, якщо іншого не встановлює закон або не погоджено особами, права яких забезпечують.** **3. Пріоритет між кількома особами, до яких перейшли права кредитора, визначає цей Кодекс з урахуванням моменту, з якого перехід прав є обов'язковим для боржника, та дій, визначених законом для набрання чинності щодо третіх осіб, у тому числі внесення відомостей до відповідного публічного електронного реєстру.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Якщо кілька осіб виконали зобов'язання послідовно, перевагу має особа, щодо якої відповідні дії, необхідні для набрання чинності переходом прав, були вчинені раніше, якщо іншого не встановлює цей Кодекс або не випливає із суті забезпечення. **5. Суброгація не позбавляє боржника права заявляти новому кредиторові заперечення і зарахування зустрічних однорідних вимог на підставах і порядком, що встановлені цим Кодексом.** **6. Питання щодо доказування обсягу виконання і переходу прав вирішують за загальними приписами цього Кодексу. Первісний кредитор зобов'язаний сприяти реалізації набутого права у спосіб передання документів та інформації новому кредиторові відповідно до цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**§ 5. Правонаступництво**
Стаття відсутня	**Стаття 772. Універсальне правонаступництво** **1. Універсальним правонаступництвом є перехід до іншої особи всіх прав і обов'язків у зобов'язаннях або визначеної законом їх сукупності, що належали правопопереднику, якщо іншого не встановлює закон або не випливає із суті окремих прав чи обов'язків.** **2. Універсальне правонаступництво виникає, зокрема, у разі реорганізації юридичної особи,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	спадкування, а також в інших випадках, встановлених законом. **3. Права та обов'язки, нерозривно пов'язані з особою кредитора або боржника, а також права та обов'язки, що відповідно до закону не можуть бути передані іншим особам, не переходять до правонаступника.** **4. Момент переходу прав і обов'язків при універсальному правонаступництві визначає закон. З цього моменту правонаступник стає стороною відповідних зобов'язань, якщо іншого не встановлює закон.** **5. Разом із правами та обов'язками переходять права, що забезпечують виконання зобов'язань, якщо іншого не встановлює закон або не випливає із суті відповідного забезпечення.** **6. Заміна особи у зобов'язанні внаслідок універсального правонаступництва є обов'язковою для боржника з моменту, встановленого законом. Щодо третіх осіб така заміна має силу з моменту внесення відомостей до відповідного публічного електронного реєстру або вчинення іншої визначеної законом дії.** **7. Правопопередник або особа, яка зберігає документи та інформацію щодо зобов'язань, що перейшли, зобов'язана передати їх правонаступникові порядком, встановленим цим Кодексом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	8. Заміна боржника внаслідок універсального правонаступництва не потребує окремої згоди кредитора, якщо іншого не встановлює закон. Наслідки для прав, що забезпечують виконання зобов'язань, і третіх осіб визначають цей Кодекс та/або інший закон.
Стаття відсутня	**Стаття 773. Сингулярне правонаступництво** **1. Сингулярним правонаступництвом є перехід до іншої особи окремих прав або обов'язків у зобов'язанні в силу закону, рішення суду або іншого юридичного факту без укладення між попереднім і новим суб'єктом правочину щодо такого переходу.** **2. Сингулярне правонаступництво виникає у випадках, встановлених законом.** **3. До набувача переходять лише ті права або обов'язки, які визначені законом або випливають із характеру юридичного факту, що зумовив перехід, а також права, що забезпечують виконання зобов'язання, якщо іншого не встановлює закон або не випливає із суті забезпечення.** **4. Згоди іншої сторони зобов'язання на перехід прав або обов'язків внаслідок сингулярного правонаступництва не вимагають, якщо іншого не встановлює закон. Така сторона має право вимагати підтвердження підстави та обсягу переходу, зокрема у спосіб передання документів та інформації.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5. Момент переходу прав або обов'язків визначає закон або рішення суду. Щодо третіх осіб перехід має силу з моменту внесення відомостей до відповідного публічного електронного реєстру або вчинення іншої визначеної законом дії. **6. Перехід окремих прав або обов'язків унаслідок сингулярного правонаступництва не може погіршувати становище контрагента порівняно з умовами зобов'язання до переходу, якщо іншого не встановлює закон або не погоджено з таким контрагентом.** **7. Передання документів та інформації, необхідних для реалізації прав, що перейшли, здійснюють порядком, встановленим цим Кодексом. Заперечення та зарахування зустрічних однорідних вимог боржник може заявити новому кредиторові на підставах і порядком, що встановлені цим Кодексом.**
Назва параграфа відсутня	**§ 6. Заперечення, зарахування зустрічних однорідних вимог, передання документів та інформації**
Стаття 517. Докази прав нового кредитора у зобов'язанні 1. Первісний кредитор у зобов'язанні повинен передати новому кредиторові документи, які засвідчують права, що передаються, та інформацію, яка є важливою для їх здійснення.	**Стаття 774. Передання документів та інформації** **1. Сторона, яку замінюють, зобов'язана у розумний строк передати правонаступникові документи та інформацію, необхідні для здійснення прав і виконання обов'язків у зобов'язанні. Передають, зокрема, договір і додатки, правочини про зміну/розірвання, акти звірки,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Боржник має право не виконувати свого обов’язку новому кредиторові до надання боржникові доказів переходу до нового кредитора прав у зобов’язанні.	**платіжні документи, документи щодо забезпечень та відомості з відповідних публічних електронних реєстрів, а також наявні судові та виконавчі документи.** **2. Документи можуть бути передані в електронній формі, якщо іншого не випливає з їхньої природи або з вимог закону. Оригінали передають, якщо без них неможливе здійснення права або внесення відомостей до відповідного публічного електронного реєстру.** **3. Якщо перехід прав або заміна боржника підлягає відображенню у відповідному публічному електронному реєстрі, особа, яка здійснює передання, зобов’язана сприяти внесенню відповідних відомостей. Невнесення таких відомостей не впливає на дійсність переходу між сторонами, але у випадках, встановлених законом, може не мати сили щодо добросовісних третіх осіб.** **4. До одержання документів та інформації, без яких неможливе здійснення права, правонаступник має право призупинити виконання своїх обов’язків перед особою, яка здійснює передання, у частині, що залежить від такого передання, та вимагати відшкодування збитків, завданих простроченням. У договорі про відступлення права вимоги набувач має право утримувати оплату або її частину до отримання визначеного переліку документів.** **5. Передання інформації здійснюють в обсязі, необхідному для досягнення мети зобов’язання, з**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	додержанням вимог щодо охорони комерційної або банківської таємниці, персональних даних та іншої інформації з обмеженим доступом. **6. Особа, яка здійснює передання, зобов'язана за запитом правонаступника забезпечити необхідне сприяння, зокрема видати довідки, підтвердити залишок заборгованості, засвідчити копії документів, надати пояснення та повідомити осіб, які надали забезпечення, про заміну кредитора за наявності забезпечень.** **7. Звичайні витрати на підготовку та передання документів несе особа, яка здійснює передання. Додаткові витрати, пов'язані з формуванням спеціальних витягів або відновленням втрачених документів, несе правонаступник, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Стаття 518. Заперечення боржника проти вимоги нового кредитора у зобов'язанні 1. Боржник має право висувати проти вимоги нового кредитора у зобов'язанні заперечення, які він мав проти первісного кредитора на момент одержання письмового повідомлення про заміну кредитора. 2. Якщо боржник не був письмово повідомлений про заміну кредитора у зобов'язанні, він має право висунути проти вимоги нового кредитора заперечення, які він мав	**Стаття 775. Заперечення боржника та зарахування зустрічних однорідних вимог після заміни сторони** **1. Після заміни кредитора боржник має право заявити новому кредиторові всі заперечення, які він мав проти первісного кредитора на момент одержання повідомлення про заміну кредитора, у тому числі щодо недійсності, припинення, часткового виконання, позовної давності та розміру вимоги.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
проти первісного кредитора на момент пред'явлення йому вимоги новим кредитором або, якщо боржник виконав свій обов'язок до пред'явлення йому вимоги новим кредитором, - на момент його виконання. Стаття 522. Заперечення нового боржника у зобов'язанні проти вимоги кредитора 1. Новий боржник у зобов'язанні має право висунути проти вимоги кредитора всі заперечення, що грунтуються на відносинах між кредитором і первісним боржником.	**2. Боржник має право заявити новому кредиторові зарахування зустрічної однорідної вимоги до первісного кредитора, якщо:** **1) підстава для зарахування виникла до одержання боржником повідомлення про заміну кредитора;** **2) така зустрічна вимога випливає з того самого договору, що й вимога нового кредитора, безвідносно до часу її виникнення;** **3) можливість зарахування після заміни кредитора погоджена новим кредитором, встановлена цим Кодексом та/або іншим законом.** **3. Після одержання боржником повідомлення про заміну кредитора виконання, надане первісному кредиторові, не звільняє боржника, крім випадків, установлених цим Кодексом. У разі виникнення спору щодо особи належного кредитора боржник має право внести виконання у депозит нотаріуса або на рахунок ескроу порядком, встановленим законом.** **4. Новий кредитор пов'язаний дефектами та запереченнями, притаманними самій вимозі, а також імперативними приписами щодо захисту прав споживача. Умови договору, що обмежують заперечення споживача, є нікчемними в частині такого обмеження.** **5. У разі заміни боржника кредитор зберігає всі належні йому заперечення проти нового боржника, що випливають із зобов'язання. Новий боржник може**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	заявляти кредиторові заперечення, що випливають із змісту зобов'язання та відносин між кредитором і первісним боржником, але не може посилатися на особисті заперечення первісного боржника, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс, інший закон або не погоджено з кредитором. **6. Обов'язок доведення факту та моменту повідомлення про заміну кредитора покладають на особу, яка на нього посилається. Обов'язок доведення підстав і розміру зустрічної вимоги для зарахування покладають на боржника.**
Глава 48. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	**Глава 56. Виконання зобов'язання**
Назва параграфа відсутня	**§ 1. Загальні приписи**
Стаття 526. Загальні умови виконання зобов'язання 1. Зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог - відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться. 2. Виконання зобов'язань, реалізація, зміна та припинення певних прав у договірному зобов'язанні можуть бути зумовлені вчиненням або утриманням від вчинення однією із сторін у зобов'язанні певних дій чи	**Стаття 776. Засади виконання зобов'язання** **1. Виконанням зобов'язання є вчинення боржником на користь кредитора дій, визначених змістом зобов'язання, або утримання від дій, якщо це встановлює договір або закон.** **2. Зобов'язання слід виконувати відповідно до його умов, цього Кодексу, іншого закону та засад приватного права.** **3. Якщо умови виконання не визначені, його здійснюють на користь кредитора або іншої особи,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
настанням інших обставин, передбачених договором, у тому числі обставин, які повністю залежать від волі однієї із сторін.	**уповноваженої прийняти виконання, у розумний строк, у встановленому місці, у спосіб, що відповідає суті зобов'язання.** **4. Прийняття кредитором виконання без застережень підтверджує, що боржник виконав зобов'язання в обсязі прийнятого виконання, якщо іншого не встановлюють договір, цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття 529. Виконання зобов'язання частинами 1. Кредитор має право не приймати від боржника виконання його обов'язку частинами, якщо інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства або не випливає із суті зобов'язання чи звичаїв ділового обороту.	**Стаття 777. Об'єкт, спосіб і межі виконання зобов'язання** **1. Об'єктом виконання є дія (передача речі, сплата грошей, виконання робіт, надання послуг, утримання від дій тощо) або результат такої дії.** **2. Зобов'язання виконують в натурі, якщо іншого не випливає із його змісту, договору або закону.** **3. Подільне зобов'язання можуть виконувати частинами за згодою кредитора, а також якщо це встановлює договір або закон. Неподільне зобов'язання виконують повністю.** **4. Якщо спосіб виконання не визначений, застосовують спосіб, що відповідає суті зобов'язання та звичаям ділового обороту.** **5. Межі виконання визначають предметом, кількістю, якістю, комплектністю, а також вимогами безпеки та належної професійної дбайливості.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 538. Зустрічне виконання зобов’язання 1. Виконання свого обов’язку однією із сторін, яке відповідно до договору обумовлене виконанням другою стороною свого обов’язку, є зустрічним виконанням зобов’язання. 2. При зустрічному виконанні зобов’язання сторони повинні виконувати свої обов’язки одночасно, якщо інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства, не випливає із суті зобов’язання або звичаїв ділового обороту. Сторона, яка наперед знає, що вона не зможе виконати свого обов’язку, повинна своєчасно повідомити про це другу сторону. 3. У разі невиконання однією із сторін у зобов’язанні свого обов’язку або за наявності очевидних підстав вважати, що вона не виконає свого обов’язку у встановлений строк (термін) або виконає його не в повному обсязі, друга сторона має право зупинити виконання свого обов’язку, відмовитися від його виконання частково або в повному обсязі. 4. Якщо зустрічне виконання обов’язку здійснено однією із сторін, незважаючи на невиконання другою стороною свого обов’язку, друга сторона повинна виконати свій обов’язок.	**Стаття 778. Зупинення зустрічного виконання зобов’язання (exceptio non adimpleti contractus)** **1. У взаємному зобов’язанні сторона має право зупинити своє виконання до надання іншою стороною виконання у частині, що повинна бути надана одночасно або раніше.** **2. Якщо виконання однієї сторони має передувати виконанню іншої, остання може зупинити своє виконання до одержання попереднього виконання.** **3. Якщо інша сторона надала виконання частково, зупинення можливе лише в домірній частині, якщо іншого не випливає із суті зобов’язання, умов договору або не зумовлено істотністю невиконання.** **4. Сторона, що зупиняє виконання, зобов’язана діяти добросовісно та без зволікань повідомити іншу сторону письмово із зазначенням підстав і обсягу зупинення. На період правомірного зупинення прострочення цієї сторони не настає.** **5. Зупинення заборонено, якщо:** **1) інше встановлює договір або закон;** **2) із суті зобов’язання випливає обов’язок виконання без зволікань (зокрема для запобігання недомірній шкоді);** **3) затримка створює невідворотну небезпеку для життя або здоров’я;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4) невиконання іншої сторони є незначним і не впливає на очікуваний результат. **6. Правомірне зупинення не перешкоджає стороні використати інші способи захисту, встановлені цим Кодексом або договором.** **7. Приписи цієї статті застосовують з урахуванням спеціальних норм цього Кодексу.**
Стаття 530. Строк (термін) виконання зобов’язання 1. Якщо у зобов’язанні встановлений строк (термін) його виконання, то воно підлягає виконанню у цей строк (термін). Зобов’язання, строк (термін) виконання якого визначений вказівкою на подію, яка неминуче має настати, підлягає виконанню з настанням цієї події. 2. Якщо строк (термін) виконання боржником обов’язку не встановлений або визначений моментом пред’явлення вимоги, кредитор має право вимагати його виконання у будь-який час, крім випадків, установлених законом про банки і банківську діяльність. Боржник повинен виконати такий обов’язок у семиденний строк від дня пред’явлення вимоги, якщо обов’язок негайного виконання не випливає із договору або актів цивільного законодавства. Стаття 531. Дострокове виконання зобов’язання	**Стаття 779. Строк (термін) виконання зобов’язання** **1. Зобов’язання підлягає виконанню у строк (термін), встановлений договором або законом. Якщо строк визначено періодом, виконання може бути здійснено у будь-який момент цього періоду, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Якщо строк визначено вказівкою на подію, що неминуче має настати, зобов’язання підлягає виконанню з настанням такої події.** **3. Якщо строк не визначено або визначено моментом пред’явлення вимоги, кредитор має право вимагати виконання у будь-який час, а боржник зобов’язаний виконати у розумний строк після одержання вимоги. За ненаявності доказів іншого презюмують, що розумний строк становить сім днів, якщо іншого не встановлює закон або не випливає із суті зобов’язання.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Боржник має право виконати свій обов'язок достроково, якщо інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства або не випливає із суті зобов'язання чи звичаїв ділового обороту.	**4. Дострокове виконання можливе, якщо іншого не встановлюють договір, закон або не випливає із суті зобов'язання.** **5. Боржник є таким, що прострочив, якщо він не приступив до виконання зобов'язання або не виконав його у строк, встановлений договором або законом. На боржникові лежить ризик випадкової неможливості виконання після прострочення. Юридичні наслідки прострочення визначають цей Кодекс та договір.** **6. Прострочення боржника не настає, якщо зобов'язання не може бути виконане внаслідок прострочення кредитора.**
Стаття 532. Місце виконання зобов'язання 1. Місце виконання зобов'язання встановлюється у договорі. Якщо місце виконання зобов'язання не встановлено у договорі, виконання провадиться: 1) за зобов'язанням про передання нерухомого майна - за місцезнаходженням цього майна; 2) за зобов'язанням про передання товару (майна), що виникає на підставі договору перевезення, - за місцем здавання товару (майна) перевізникові; 3) за зобов'язанням про передання товару (майна), що виникає на підставі інших правочинів, - за місцем виготовлення або зберігання товару (майна), якщо це місце	**Стаття 780. Місце виконання зобов'язання** **1. Місце виконання визначають у договорі. Якщо місце виконання не визначено у договорі, його визначає закон, звичаї ділового обороту або воно випливає із суті зобов'язання.** **2. Грошове зобов'язання виконують за осідком (місцем проживання або місцезнаходженням) кредитора на момент платежу, якщо іншого не встановлює договір або закон. Якщо кредитор до моменту платежу змінив осідок (місце проживання або місцезнаходження) і повідомив про це боржника, виконання провадять за новим осідком (місцем проживання або місцезнаходженням), а додаткові витрати, спричинені**

Чинна редакція	Запропонована редакція
було відоме кредиторові на момент виникнення зобов'язання; 4) за грошовим зобов'язанням - за місцем проживання кредитора, а якщо кредитором є юридична особа, - за її місцезнаходженням на момент виникнення зобов'язання. Якщо кредитор на момент виконання зобов'язання змінив місце проживання (місцезнаходження) і сповістив про це боржника, зобов'язання виконується за новим місцем проживання (місцезнаходженням) кредитора з віднесенням на кредитора всіх витрат, пов'язаних із зміною місця виконання; 5) за іншим зобов'язанням - за місцем проживання (місцезнаходженням) боржника. 2. Зобов'язання може бути виконане в іншому місці, якщо це встановлено актами цивільного законодавства або випливає із суті зобов'язання чи звичаїв ділового обороту.	**зміною місця, несе кредитор, якщо іншого не встановлює домовленість сторін.** **3. Передання нерухомого майна здійснюють за осідком (місцезнаходженням) такого майна.** **4. Передання товару (майна) за договором перевезення здійснюють за місцем здавання товару (майна) першому перевізникові, якщо іншого не встановлює договір.** **5. Передання товару (майна) за іншими правочинами здійснюють за місцем виготовлення або зберігання товару (майна), відомим кредиторові на момент виникнення зобов'язання, якщо іншого не встановлює договір.** **6. Виконання робіт або надання послуг здійснюють у місці, де має бути виконана робота чи надана послуга.** **7. Електронне (цифрове) передання результату (цифровий контент, дані, ліцензійні ключі, доступ до інформаційної (автоматизованої) системи) здійснюють через кінцеву точку приймання, визначену кредитором у договорі або повідомленні. За ненаявності такого визначення місцем виконання є осідок (місце проживання або місцезнаходження) кредитора на момент надання доступу або передання.** **8. Інші зобов'язання виконують за осідком (місцем проживання або місцезнаходженням) боржника, якщо іншого не встановлюють закон, звичаї ділового обороту або не випливає із суті зобов'язання.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	9. Якщо місце виконання змінено з причин, залежних від кредитора, він відшкодовує боржнику необхідні додаткові витрати, пов'язані з такою зміною, якщо іншого не встановлює домовленість сторін.
Назва параграфа відсутня	**§ 2. Прийняття виконання та обов'язки кредитора**
Стаття відсутня	**Стаття 781. Обов'язок кредитора прийняти виконання** **1. Кредитор зобов'язаний прийняти виконання, що відповідає умовам зобов'язання.** **2. Неприйняття виконання без поважних причин є простроченням кредитора. Наслідки такого прострочення визначає цей Кодекс.** **3. Кредитор зобов'язаний вчинити дії, необхідні для прийняття виконання, визначені статтею 782 цього Кодексу.**
Стаття 538. Зустрічне виконання зобов'язання 1. Виконання свого обов'язку однією із сторін, яке відповідно до договору обумовлене виконанням другою стороною свого обов'язку, є зустрічним виконанням зобов'язання. 2. При зустрічному виконанні зобов'язання сторони повинні виконувати свої обов'язки одночасно, якщо інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства,	**Стаття 782. Обов'язок кредитора сприяти виконанню** **1. Сторони зобов'язані добросовісно і своєчасно взаємодіяти для виконання зобов'язання.** **Кредитор зобов'язаний вчинити дії, без яких виконання є неможливим або істотно ускладненим, зокрема:** **1) надати платіжні реквізити або інші ідентифікатори отримувача;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
не випливає із суті зобов’язання або звичаїв ділового обороту. Сторона, яка наперед знає, що вона не зможе виконати свого обов’язку, повинна своєчасно повідомити про це другу сторону. 3. У разі невиконання однією із сторін у зобов’язанні свого обов’язку або за наявності очевидних підстав вважати, що вона не виконає свого обов’язку у встановлений строк (термін) або виконає його не в повному обсязі, друга сторона має право зупинити виконання свого обов’язку, відмовитися від його виконання частково або в повному обсязі. 4. Якщо зустрічне виконання обов’язку здійснено однією із сторін, незважаючи на невиконання другою стороною свого обов’язку, друга сторона повинна виконати свій обов’язок.	**2) надати необхідні інформацію та документи;** **3) затвердити специфікації, технічні вимоги, зразки або інші погодження, визначені договором;** **4) узгодити графіки для прийняття виконання;** **5) визначити місце прийняття виконання відповідно до статті 780 цього Кодексу;** **6) забезпечити доступ боржника до відповідного місця або інформаційної (автоматизованої) системи у погоджені дні та години;** **7) визначити уповноважену особу для прийняття та посвідчення виконання;** **8) у разі електронного передання надати або погодити технічні вимоги, формат і порядок обміну, необхідні для прийняття виконання.** **2. Якщо виконання залежить від попередніх дій кредитора, боржник має право зупинити перебіг строку виконання (відстрочити виконання) на період до вчинення таких дій, за умови повідомлення кредитора у розумний строк письмово. На час такого зупинення прострочення боржника не настає.** **3. Невиконання кредитором обов’язку сприяти виконанню звільняє боржника від юридичних наслідків прострочення у частині, що спричинена таким невиконанням, та надає боржнику право на відшкодування необхідних і розумних додаткових витрат, спричинених затримкою кредитора. Боржник**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	також має право вчинити дії, визначені цим Кодексом щодо випадків прострочення кредитора, зокрема депонувати виконання або застосувати інші засоби захисту, якщо це встановлює договір або закон. **4. Сторона, яка посилається на невиконання обов'язку сприяти виконанню, зобов'язана довести обставини такого невиконання та причинний зв'язок з неможливістю або затримкою виконання.** **5. Якщо невиконання кредитором обов'язку сприяти виконанню є істотним і триває після надання йому боржником додаткового розумного строку, боржник має право застосувати визначені законом способи захисту, зокрема розірвання договору у випадках і порядком, що встановлені цим Кодексом.**
Стаття 613. Прострочення кредитора 1. Кредитор вважається таким, що прострочив, якщо він відмовився прийняти належне виконання, запропоноване боржником, або не вчинив дій, що встановлені договором, актами цивільного законодавства чи випливають із суті зобов'язання або звичаїв ділового обороту, до вчинення яких боржник не міг виконати свого обов'язку. Кредитор також вважається таким, що прострочив, у випадках, встановлених частиною четвертою статті 545 цього Кодексу.	**Стаття 783. Прострочення кредитора (mora creditoris)** **1. Кредитор є таким, що прострочив, якщо без поважних причин не прийняв виконання або не вчинив дій, необхідних для його прийняття, а також у випадках, встановлених цим Кодексом.** **2. На час прострочення кредитора перебіг строку виконання зобов'язання є зупиненим у частині, що залежить від дій кредитора. Прострочення боржника у цій частині не настає.** **3. З моменту прострочення кредитора ризик випадкової загибелі чи псування предмета виконання, а**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо кредитор не вчинив дії, до вчинення яких боржник не міг виконати свій обов'язок, виконання зобов'язання може бути відстрочене на час прострочення кредитора. 3. Боржник не має права на відшкодування збитків, завданих простроченням кредитора, якщо кредитор доведе, що прострочення не є наслідком його вини або осіб, на яких за законом чи дорученням кредитора було покладено прийняття виконання. 4. Боржник за грошовим зобов'язанням не сплачує проценти за час прострочення кредитора.	**також звичайні витрати на зберігання покладають на кредитора, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **4. Кредитор зобов'язаний відшкодувати боржнику необхідні і розумні витрати, спричинені своїм простроченням.** **5. Прострочення кредитора не звільняє боржника від обов'язку належного збереження предмета виконання до передання або депонування.** **6. За грошовим зобов'язанням відсотки за користування сумою та відсотки за прострочення не нараховують за період прострочення кредитора, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Стаття 545. Підтвердження виконання зобов'язання 1. Прийнявши виконання зобов'язання, кредитор повинен на вимогу боржника видати йому розписку про одержання виконання частково або в повному обсязі. 2. Якщо боржник видав кредиторові борговий документ, кредитор, приймаючи виконання зобов'язання, повинен повернути його боржникові. У разі неможливості повернення боргового документа кредитор повинен вказати про це у розписці, яку він видає. 3. Наявність боргового документа у боржника підтверджує виконання ним свого обов'язку.	**Стаття 784. Підтвердження прийняття виконання** **1. На вимогу боржника кредитор видає розписку, акт приймання-передачі або інший документ, що підтверджує прийняття виконання повністю або частково. Електронне підтвердження прийняття виконання, сформоване відповідно до погоджених правил інформаційної (автоматизованої) системи, прирівнюють до розписки.** **2. Якщо боржник видав кредиторові борговий документ і такий документ перебуває у кредитора, кредитор під час прийняття виконання зобов'язаний**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. У разі відмови кредитора повернути борговий документ або видати розписку боржник має право затримати виконання зобов'язання. У цьому разі настає прострочення кредитора.	**повернути цей документ боржникові або проставити на ньому позначку про виконання.** **У разі неможливості повернення або проставлення позначки кредитор у підтвердженні виконання зазначає причини та реквізити такого документа, і з цього моменту документ є погашеним, а ризик його подальшого пред'явлення несе кредитор.** **Якщо для окремих видів боргових документів законом визначено спеціальний порядок погашення або анулювання, застосовують такий порядок.** **3. Наявність у боржника боргового документа, виданого кредитором, презюмує виконання зобов'язання у відповідній частині, якщо не доведено іншого.** **4. У разі відмови кредитора без поважних причин видати підтвердження або повернути борговий документ боржник має право зупинити подальше виконання або депонувати виконання, повідомивши кредитора про таке зупинення, у такому разі настає прострочення кредитора.**
Стаття відсутня	**Стаття 785. Електронне виконання** **1. Виконання можуть здійснювати у спосіб використання інформаційних (автоматизованих) систем, якщо це встановлює договір або закон (зокрема**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	у спосіб електронного передання результату, надання доступу або здійснення платежу). **2. Якщо виконання не відбулося внаслідок збою платіжної або інформаційної інфраструктури, наслідки визначає стаття 810 цього Кодексу, інший закон або договір.** **3. Правила користування інформаційними (автоматизованими) системами встановлює законодавство.**
Назва параграфа відсутня	**§ 3. Виконання зобов'язання у спосіб депонування та ескроу у разі прострочення кредитора**
Стаття 537. Виконання зобов'язання внесенням боргу в депозит нотаріуса, нотаріальної контори або на рахунок ескроу 1. Боржник має право виконати свій обов'язок шляхом внесення належних з нього кредиторові грошей або цінних паперів у депозит нотаріуса, нотаріальної контори або на рахунок ескроу в разі: 1) відсутності кредитора або уповноваженої ним особи у місці виконання зобов'язання; 2) ухилення кредитора або уповноваженої ним особи від прийняття виконання або в разі іншого прострочення з їхнього боку; 3) відсутності представника недієздатного кредитора.	**Стаття 786. Виконання зобов'язання у спосіб депонування** **1. Якщо кредитор відсутній у місці виконання, відмовляється без поважних причин прийняти виконання, перебуває у простроченні, його осідок (місце проживання або місцезнаходження) невідомий або відсутній представник недієздатного кредитора, боржник має право виконати зобов'язання у спосіб внесення належних кредиторові грошей або цінних паперів у депозит нотаріуса або нотаріальної контори, а також у спосіб передання предмета виконання депозитарію або іншій уповноваженій законом особі. Виконання може бути здійснено також у спосіб**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Нотаріус повідомляє кредитора у порядку, встановленому законом, про внесення боргу у депозит. 3. Порядок внесення цінних паперів, що існують в електронній формі, в депозит нотаріуса (нотаріальної контори) або на відповідний рахунок ескроу в цінних паперах встановлюється законодавством про депозитарну систему України. Внесення на депозит нотаріуса цінних паперів, що існують в паперовій формі, здійснюється шляхом вручення нотаріусу сертифіката таких цінних паперів.	**розміщення грошей або майна в ескроу відповідно до статті 787 цього Кодексу.** **2. Виконання, здійснене у спосіб депонування, є таким з моменту прийняття предмета виконання депозитарієм відповідно до умов депонування та закону.** **3. З моменту депонування ризики випадкової загибелі або псування предмета виконання, звичайні витрати на зберігання та подальше утримання, а також ризик подвійного пред'явлення вимоги переходять до кредитора, якщо іншого не визначає закон.** **4. Боржник зобов'язаний у розумний строк повідомити кредитора про здійснене депонування у спосіб, що забезпечує отримання повідомлення, якщо таке повідомлення є можливим з урахуванням обставин.** **5. Видачу предмета депозиту кредиторові здійснюють за наявності підстав, визначених законом або умовами депонування, та за належної ідентифікації кредитора або його уповноваженого представника. У разі виникнення спору щодо права на одержання предмета депозиту видачу не здійснюють до вирішення спору установленим порядком, якщо іншого не визначає закон.** **6. Порядок внесення та обліку цінних паперів у бездокументарній формі визначає законодавство про депозитарну систему України. Для документарних цінних паперів застосовують передання сертифіката або**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	інший визначений законом спосіб їх внесення до депозиту. **7. Виплату винагороди депозитарію (нотаріусу, іншій уповноваженій особі) та інші необхідні і розумні витрати, пов'язані з депонуванням, покладають на кредитора, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **8. Боржник відповідає за вибір депозитарія або іншої уповноваженої особи в межах звичайної обачності.**
Стаття відсутня	**Стаття 787. Ескроу як спосіб виконання** **1. За домовленістю сторін платежі або майно можуть передати кредиторові на погоджених умовах у спосіб розміщення грошових коштів на рахунку умовного зберігання (ескроу) відповідно до глави 80 цього Кодексу або з використанням іншого механізму ескроу, встановленого законом.** **2. У разі використання рахунку ескроу права та обов'язки сторін визначають, зокрема, приписи глави 80 цього Кодексу. У разі використання іншого механізму ескроу, визначеного законом, права та обов'язки сторін встановлює договір або закон.** **3. Зобов'язання є виконаним у частині, на яку поширюють ескроу, з моменту передання предмета кредиторові згідно з умовами ескроу, якщо іншого не встановлює договір або закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Невиконання погоджених умов ескроу тягне за собою повернення предмета володільцю рахунку або боржнику відповідно до договору або закону. **5. Винагороду банку за договором рахунку умовного зберігання (ескроу) визначають згідно з главою 80 цього Кодексу. Витрати, пов'язані з ескроу, визначають домовленістю сторін. За браком домовленості сторін такі витрати підлягають розподілу у рівних частках між сторонами.**
Стаття відсутня	**Стаття 788. Повідомлення кредитора про депонування та ескроу** **1. Боржник повідомляє кредитора про здійснене депонування або розміщення предмета виконання в ескроу у розумний строк письмово, якщо таке повідомлення є можливим з урахуванням обставин.** **2. Неповідомлення кредитора не впливає на дійсність депонування або ескроу, якщо повідомлення є неможливим, але не звільняє сторону, яка допустила безпідставну затримку повідомлення, від обов'язку відшкодувати іншій стороні необхідні і розумні витрати, завдані такою затримкою.** **3. Повідомлення має містити відомості, достатні для ідентифікації предмета виконання, місця та способу його одержання.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 789. Юридичні наслідки депонування та ескроу під час виконання зобов'язання** **1. У разі депонування зобов'язання є виконаним з моменту прийняття предмета виконання депозитарієм відповідно до умов депонування та закону, якщо іншого не встановлює договір або закон. У разі розміщення предмета виконання в ескроу зобов'язання є виконаним у частині, на яку поширюють ескроу, з моменту передання предмета виконання кредиторові згідно з умовами ескроу, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Подальше одержання кредитором предмета виконання від депозитарія або за умовами ескроу не впливає на момент виконання зобов'язання, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Назва параграфа відсутня	**§ 4. Особливості виконання негрошових зобов'язань**
Стаття відсутня	**Стаття 790. Загальні умови виконання негрошових зобов'язань** **1. Приписи цього параграфа застосовують до виконання негрошових зобов'язань з урахуванням їх виду: передання речей, виконання робіт, надання послуг, утримання від дій.** **2. Зобов'язання, визначені частиною першою цієї статті, виконують в натурі, якщо іншого не**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	встановлюють договір, закон або не випливає із суті зобов'язання. **3. Якщо специфікації, зразки, технічні вимоги або інші параметри предмета виконання потребують уточнення, сторони добросовісно погоджують їх у розумний строк. Невиправдане зволікання сторони, від дій якої залежить погодження, тягне за собою наслідки, встановлені цим Кодексом для прострочення кредитора.** **4. До негрошових зобов'язань застосовують приписи цього Кодексу щодо місця, часу та способу виконання, прийняття виконання, обов'язку кредитора сприяти виконанню, підтвердження прийняття виконання та використання інформаційних (автоматизованих) систем, якщо іншого не встановлює цей Кодекс, інший закон або не випливає із суті зобов'язання.** **5. Приписи цього параграфа застосовують, якщо іншого не встановлюють приписи цього Кодексу та/або іншого закону щодо відповідних видів договорів.**
Стаття відсутня	**Стаття 791. Утримання від вчинення дій** **1. Зобов'язання, змістом якого є утримання від вчинення певних дій, є виконаним, якщо боржник не вчиняє визначених договором або законом дій упродовж встановленого строку або безстроково, залежно від змісту зобов'язання.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Боржник зобов'язаний утримуватися також від вчинення дій, спрямованих на ухилення від дотримання встановленої заборони або досягнення того самого результату в інший спосіб, якщо іншого не встановлює договір або закон. **3. У разі невиконання такого зобов'язання кредитор має право вимагати негайного його виконання, відшкодування збитків, а також застосування інших способів захисту, визначених цим Кодексом, іншим законом або договором.** **4. Якщо невиконання є триваючим, кредитор має право на звернення до суду з вимогою про заборону вчинення відповідних дій на майбутнє або зобов'язання утриматися від їх вчинення.** **5. Спеціальні наслідки невиконання зобов'язань щодо неконкуренції, нерозголошення конфіденційної інформації, невчинення перешкод та інших подібних зобов'язань визначає договір або закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 792. Надання доступу та сприяння у вчиненні дій** **1. За зобов'язанням надати доступ до речі, приміщення, обладнання, мережі або інформаційної (автоматизованої) системи для вчинення визначених договором дій кредитором чи третьою особою боржник зобов'язаний не перешкоджати та у розумний строк**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	здійснити організаційні заходи, необхідні для надання такого доступу, відповідно до договору або закону, зокрема: **1) визначити дату, час і місце надання доступу;** **2) призначити уповноважену особу для організації та прийняття виконання;** **3) забезпечити пропускний режим і безпечні умови доступу;** **4) надати засоби ідентифікації та/або авторизації, у тому числі тимчасові ідентифікатори;** **5) за потреби забезпечити супровід під час доступу.** **2. Якщо доступ надається в інформаційній (автоматизованій) системі, застосовують приписи цього Кодексу щодо ідентифікації, авторизації, фіксації дій та підтвердження виконання.** **3. У разі невиконання зобов'язання кредитор має право зупинити перебіг строку власного виконання на період прострочення боржника, утримати домірну частину зустрічного надання, а також вимагати усунення перешкод, надання доступу та відшкодування необхідних і розумних витрат і збитків, завданих простроченням боржника, за умови повідомлення боржника у розумний строк письмово.** **4. Якщо невиконання є істотним і триває після надання боржнику додаткового розумного строку, кредитор має право застосувати інші способи захисту,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	встановлені цим Кодексом, іншим законом або договором. **5. Надання доступу здійснюють з дотриманням вимог щодо безпеки, охорони праці, охорони інформації та захисту персональних даних. Витрати, пов'язані із звичайними заходами надання доступу, несе сторона, на яку покладено обов'язок щодо такого доступу, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 793. Належність предмета і результату виконання** **1. Предмет виконання має відповідати вимогам, встановленим договором, цим Кодексом, іншим законом та звичаєм ділового обороту.** **2. У зобов'язаннях щодо передання речей предмет виконання має відповідати вимогам щодо якості, комплектності, тари та упаковки, встановленим договором або законом. За браком конкретних вимог якість повинна бути не нижчою за звичайну для такого роду речей і придатною для звичайної або спеціальної мети, доведеної до відома боржника.** **3. У зобов'язаннях щодо виконання робіт або надання послуг результат виконання має відповідати встановленим договором і законом вимогам щодо якості, функціональної придатності, безпеки та професійних стандартів. За браком конкретних вимог**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	результат має бути придатним для мети, що звичайно переслідують для відповідного виду робіт чи послуг, або для спеціальної мети, доведеної до відома боржника. **4. Невідповідність предмета або результату виконання встановленим вимогам надає кредиторові права, визначені цим Кодексом, іншим законом або договором.**
Стаття відсутня	**Стаття 794. Виконання за зразком, специфікацією або стандартом** **1. Якщо виконання мають здійснювати за зразком, специфікацією, технічними умовами, стандартом або іншими погодженими документами, такі умови є невід'ємною частиною договору.** **2. У разі суперечності між загальними умовами договору та специфікацією пріоритет має специфікація, якщо іншого не встановлює договір.** **3. У разі суперечності між описом властивостей предмета виконання та погодженим зразком (еталонним екземпляром) пріоритет має зразок, якщо іншого не встановлює договір.** **4. Посилання у договорі на стандарт, технічні умови або типові (стандартні) умови зумовлює їх застосування у відповідній частині. Якщо у договорі не вказано версію такого документа, застосовують редакцію, чинну на момент укладення договору.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5. Документи, зазначені у цій статті, можуть ідентифікувати у спосіб посилання на їх найменування, номер, дату, редакцію, а також електронний ідентифікатор або адресу інформаційної (автоматизованої) системи, що забезпечує доступ до їх змісту. **6. Відхилення від зразка, специфікації, технічних умов або стандарту можливе лише за згодою сторін або у межах допусків, визначених договором чи відповідним документом.**
Стаття відсутня	**Стаття 795. Огляд, приймання і повідомлення про невідповідність** **1. Кредитор зобов'язаний у розумний строк після одержання предмета або результату виконання провести огляд у межах, звичайних для відповідного виду негрошового зобов'язання, та перевірити його на відповідність договору і закону.** **2. Кредитор зобов'язаний у розумний строк повідомити боржника про виявлену невідповідність. Неповідомлення у розумний строк позбавляє кредитора права посилатися на явну невідповідність, якщо боржник доведе, що її можна було виявити під час звичайного огляду.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. У разі виявлення прихованих недоліків кредитор повинен повідомити боржника у розумний строк з моменту їх виявлення. **4. Порядок і способи приймання (у тому числі проведення випробувань, тестів, операцій з приймання і здавання) визначає договір або закон.** **5. Повідомлення про невідповідність здійснюють письмово. Таке повідомлення має містити відомості, достатні для ідентифікації предмета або результату виконання і характеру невідповідності.** **6. Приймання предмета або результату виконання без застережень не позбавляє кредитора права посилатися на приховані недоліки, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 796. Усунення недоліків (право на виправлення)** **1. У разі невідповідності предмета або результату виконання кредитор має право вимагати від боржника усунення недоліків або заміни у розумний строк, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Боржник має право запропонувати усунення недоліків або повторне виконання у розумний строк, якщо це не завдає кредиторові недомірної шкоди і не позбавляє його істотного очікуваного результату.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Кредитор може відмовити у наданні боржнику можливості усунути недоліки, якщо недоліки є істотними або такими, що виникли внаслідок грубої недбалості чи умислу боржника, або якщо усунення об'єктивно неможливе чи втратило інтерес для кредитора. **4. Надання боржнику можливості усунути недоліки не позбавляє кредитора права на відшкодування необхідних і розумних витрат, завданих невідповідністю, та застосування інших способів захисту у частині, що не усунута через виправлення.** **5. Якщо боржник у наданий йому розумний строк не усунув недоліки або не здійснив заміну, кредитор має право застосувати інші способи захисту, встановлені цим Кодексом або договором, зокрема вимагати зменшення зустрічного надання, відшкодування збитків або здійснити відмову від договору у випадках, установлених договором або законом.** **6. На час усунення недоліків кредитор має право утримувати домірну частину зустрічного надання, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **7. Приписи цієї статті застосовують з урахуванням приписів цього Кодексу та/або іншого закону щодо відповідних видів договорів.**
Стаття відсутня	**Стаття 797. Часткове та поетапне виконання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Часткове або поетапне виконання можливе, якщо це встановлено договором або не суперечить суті негрошового зобов'язання. **2. Кожний етап є прийнятим з моменту оформлення акта приймання відповідного етапу, у тому числі в електронній формі, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **3. Результат виконання передають у погодженій сторонами формі разом із документацією та інструкціями, необхідними для його використання. За потреби боржник передає вихідні матеріали, відомості, облікові дані або ідентифікатори доступу, достатні для експлуатації результату відповідно до договору.** **4. Матеріали, надані кредитором для виконання (сировина, обладнання, дані тощо), боржник зобов'язаний зберігати належним чином і використовувати лише для виконання зобов'язання. Після завершення виконання такі матеріали повертають кредиторові, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **5. У разі поетапного виконання зустрічне надання здійснюють щодо прийнятих етапів, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **6. Часткове або поетапне приймання не позбавляє кредитора права посилатися на приховані недоліки на**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	підставі приписів цього Кодексу щодо огляду, приймання та повідомлення про невідповідність. **7. Питання переходу або надання прав інтелектуальної власності на результат виконання визначає договір або закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 798. Документи, що супроводжують виконання** **1. Разом із предметом або результатом виконання боржник передає документи, визначені договором або законом, зокрема сертифікати відповідності, технічні паспорти, інструкції, протоколи випробувань, гарантійні талони, документи про походження, ліцензійні ключі та інші засоби доступу, якщо такі документи є необхідними для використання предмета або результату виконання.** **2. Документи можуть надавати в електронній формі, якщо це встановлює договір або закон. Документи, надані в електронній формі, та електронні засоби підтвердження прийняття перевіряють на підставі приписів цього Кодексу щодо використання інформаційних (автоматизованих) систем.** **3. Непередання документів, без яких використання предмета або результату виконання є неможливим або істотно ускладненим, прирівнюють до невиконання, якщо іншого не встановлює договір або закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Якщо документи видають треті особи (суб'єкти оцінки відповідності, виробники, правоволодільці тощо), боржник передає їх оригінали або копії або забезпечує доступ до них у спосіб, що дає змогу ознайомитися з їх змістом, якщо іншого не встановлює договір або закон. За браком таких документів кредитор має право відстрочити прийняття виконання на розумний строк для їх надання. **5. У разі невідповідності або ненаявності документів кредитор має право вимагати їх передання, заміни або виправлення, а також застосувати інші способи захисту, визначені цим Кодексом, іншим законом або договором.** **6. Якщо іншого не встановлює договір або закон, документи, необхідні для використання предмета або результату виконання на території України, надають українською мовою або супроводжують перекладом, достатнім для їх належного розуміння та використання.** **7. У разі передання документів, що містять персональні дані або інформацію з обмеженим доступом, сторони зобов'язані дотримуватися вимог законодавства про захист персональних даних та інформації з обмеженим доступом. Переданню підлягають лише відомості, необхідні та достатні для належного використання предмета або результату виконання, із забезпеченням конфіденційності та безпеки їх оброблення.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 621. Виконання зобов’язання за рахунок боржника 1. У разі невиконання боржником для кредитора певної роботи чи ненадання йому послуги кредитор має право виконати цю роботу власними силами або доручити її виконання чи надання послуги третій особі і вимагати від боржника відшкодування збитків, якщо інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства або не випливає із суті зобов’язання.	**Стаття 799. Виконання зобов’язання за рахунок боржника** **1. Якщо боржник у розумний строк після отримання повідомлення кредитора відповідно до статті 795 цього Кодексу не усунув недоліки або не здійснив виконання, кредитор має право виконати зобов’язання власними силами або організувати його виконання через третю особу за рахунок боржника, якщо іншого не встановлює договір або закон. Кредитор завчасно повідомляє боржника про намір здійснити виконання за його рахунок, крім випадків, якщо зволікання може завдати недомірної шкоди або призвести до втрати результату.** **2. Кредитор зобов’язаний діяти добросовісно, обирати спосіб і обсяг дій, що є розумними та економічно обґрунтованими, та мінімізувати витрати. На вимогу боржника кредитор надає обґрунтований розрахунок і документи, що підтверджують здійснені витрати.** **3. Необхідні і розумні витрати кредитора, понесені у зв’язку з виконанням зобов’язання власними силами або через третю особу (у тому числі вартість матеріалів, оплата робіт або послуг, транспортні та інші пов’язані витрати), підлягають відшкодуванню боржником, якщо іншого не встановлює договір або закон. Кредитор має право на відшкодування збитків у частині, що не**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	покрита такими витратами, у межах, визначених цим Кодексом. **4. Здійснення виконання за рахунок боржника не позбавляє кредитора права застосувати інші способи захисту, встановлені цим Кодексом, іншим законом або договором, у частині, що не усунута зазначеними діями.** **5. Приписи цієї статті застосовують з урахуванням приписів цього Кодексу та/або іншого закону щодо відповідних видів договорів.**
Стаття відсутня	**Стаття 800. Юридичні наслідки припинення договору під час виконання негрошового зобов'язання** **1. У разі припинення договору під час виконання негрошового зобов'язання сторони повертають одна одній отримані матеріали, речі, документи, електронні носії, засоби та ідентифікатори доступу, а також інші надані для виконання ресурси, якщо іншого не встановлює договір або закон. За наявності копій матеріалів та даних сторони забезпечують їх повернення або видалення порядком, визначеним договором або законом.** **2. Боржник передає кредиторові наявні проміжні результати виконання у частині, в якій це об'єктивно можливо та необхідно, для збереження чи відновлення становища, що існувало до виконання, або для використання результатів у межах правомірної мети**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	договору у формі та форматі, що забезпечують їх подальше використання за призначенням. **3. Питання набуття, обсягу та належності прав інтелектуальної власності на створені проміжні результати та права їх використання визначає договір або закон. За браком відповідних умов кредитор має право на невиключну ліцензію у межах, необхідних для завершення робіт чи використання результату для цілей, очевидно визначених договором, за справедливою компенсацією боржнику, якщо іншого не встановлює закон або не випливає із суті зобов'язання.** **4. Припинення договору не звільняє сторони від обов'язку зберігати конфіденційність та дотримуватися вимог законодавства про захист персональних даних та інформації з обмеженим доступом щодо матеріалів і документів, одержаних у зв'язку з виконанням. Сторони утримуються від подальшого використання таких відомостей для цілей, що не визначені договором, та забезпечують їх належне видалення або повернення, якщо іншого не встановлює закон.** **5. Остаточні розрахунки сторін здійснюють з урахуванням прийнятих результатів (етапів) виконання, повернутих матеріалів і документів, а також понесених необхідних і розумних витрат. Наслідки припинення договору, не врегульовані цією статтею, визначають приписи цього Кодексу про припинення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	зобов’язань, повернення виконаного та безпідставне збагачення, а також приписи щодо відповідних видів договорів.
Назва параграфа відсутня	**§ 5. Особливості виконання грошового зобов’язання**
Стаття відсутня	**Стаття 801. Загальні приписи про виконання грошових зобов’язань** **1. Цей параграф містить спеціальні приписи щодо виконання грошового зобов’язання.** **2. Загальні приписи про виконання зобов’язання застосовують до грошового зобов’язання, якщо іншого не встановлює цей параграф або не випливає із суті грошового зобов’язання.**
Стаття 533. Валюта виконання грошового зобов’язання 1. Грошове зобов’язання має бути виконане у гривнях. 2. Якщо у зобов’язанні визначено грошовий еквівалент в іноземній валюті, сума, що підлягає сплаті у гривнях, визначається за офіційним курсом відповідної валюти на день платежу, якщо інший порядок її визначення не встановлений договором або законом чи іншим нормативно-правовим актом. 3. Використання іноземної валюти, а також платіжних документів в іноземній валюті при здійсненні розрахунків	**Стаття 802. Валюта виконання грошового зобов’язання** **1. Грошове зобов’язання виконують у національній валюті України, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Якщо розмір грошового зобов’язання визначено в іноземній валюті або із застосуванням валютного еквівалента чи іншого погодженого показника, суму до сплати у гривнях обчислюють за курсом або показником, визначеним договором або законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
на території України за зобов’язаннями допускається у випадках, порядку та на умовах, встановлених законом.	**3. Платіж в іноземній валюті на території України можливий у випадках та порядком, що встановлені законом, і за умови його визначення у договорі.** **4. Визначення курсу іноземної валюти, дату його застосування та порядок конвертації, а також правила округлення сум у гривнях визначає договір, а за браком відповідних умов – закон та нормативно-правові акти Національного банку України.**
Стаття відсутня	**Стаття 803. Форма та спосіб платежу** **1. Грошове зобов’язання виконують у спосіб безготівкового переказу коштів на рахунок, зазначений кредитором, якщо іншого не встановлює закон. Готівковий платіж можливий у випадках, визначених законом, з видачею документа, що підтверджує його прийняття.** **2. Кредитор надає платіжні реквізити або інший ідентифікатор отримувача, придатний для здійснення платежу. До надання належних реквізитів прострочення боржника не настає. Наслідки помилкових або неповних реквізитів, наданих кредитором, покладають на кредитора.** **3. Платіж здійснюють через банк або іншого надавача платіжних послуг із застосуванням визначених законом платіжних інструментів, у тому числі електронних**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	платіжних засобів, якщо іншого не встановлює договір або закон. **4. Зарахування платежу на користь третьої особи можливе за вказівкою кредитора або у випадках, встановлених законом.** **5. Використання платіжних ідентифікаторів, віртуальних рахунків, платіжних посилань або інших технічних засобів, визначених кредитором, є наданням належних реквізитів, за умови можливості ідентифікації платежу.** **6. Здійснення платежу через іноземні платіжні системи або на рахунки за межами України можливе у випадках і порядком, що встановлені законом, і за умови визначення у договорі.**
Стаття відсутня	**Стаття 804. Момент виконання грошового зобов'язання** **1. За безготівковим розрахунком грошове зобов'язання є виконаним з моменту зарахування коштів на рахунок кредитора або з моменту надання йому коштів у розпоряджання відповідно до правил надання платіжних послуг.** **2. За готівковим розрахунком грошове зобов'язання є виконаним з моменту прийняття коштів кредитором. Якщо прийняття виконання є неможливим внаслідок прострочення кредитора, зобов'язання є виконаним з**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	моменту належного внесення коштів у депозит відповідно до закону або з моменту розміщення в ескроу згідно з договором та/або законом. **3. Платіж є своєчасним, якщо боржник у межах встановленого строку здійснив дії, необхідні для ініціювання переказу відповідно до правил надання платіжних послуг. Затримка переказу з підстав, що не залежать від боржника, не зумовлює прострочення боржника. Юридичні наслідки перерви або порушення функціонування платіжної або розрахункової інфраструктури визначають цей Кодекс, інший закон або договір.** **4. Якщо кредитор визначив платіжні реквізити або інший ідентифікатор отримувача, платіж є вчиненим з моменту надходження коштів на вказаний рахунок або їх належної ідентифікації за таким ідентифікатором. Юридичні наслідки помилкових або неповних реквізитів, наданих кредитором, покладають на кредитора.**
Стаття відсутня	**Стаття 805. Належний платіж та витрати, пов'язані з платежем** **1. Боржник зобов'язаний сплатити суму, що підлягає виконанню за зобов'язанням, у повному обсязі. Сплата комісій, тарифів або інших зборів платіжних**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	посередників не зменшує розмір належного кредиторові платежу, якщо іншого не встановлює договір або закон. **2. Витрати, пов'язані з ініціюванням платежу, несе платник. Витрати, пов'язані з прийняттям платежу, несе одержувач, якщо іншого не встановлює закон або домовленість сторін.** **3. Якщо під час переказу коштів здійснено утримувальну або автоматичну комісію, що не встановлена договором або законом, боржник зобов'язаний доплатити суму нестачі. Кредитор має право вимагати довнесення суми до повного розміру належного платежу.** **4. Валютно-обмінні витрати несе сторона, яка вимагає обміну валюти. Якщо для виконання потрібен обмін валюти, боржник забезпечує такий обмін і несе пов'язані витрати, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **5. Сторони можуть встановити інший розподіл витрат, зокрема визначити порядок сплати без зменшення суми, за яким боржник забезпечує зарахування на користь кредитора повної суми, визначеної договором.** **6. Якщо законом або договором встановлено обов'язок сплачувати державні збори, податки чи інші обов'язкові платежі, пов'язані з виконанням грошового зобов'язання, їх сплачує сторона, на яку покладено такий обов'язок за законом або договором.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 534. Черговість погашення вимог за грошовим зобов’язанням 1. У разі недостатності суми проведеного платежу для виконання грошового зобов’язання у повному обсязі ця сума погашає вимоги кредитора у такій черговості, якщо інше не встановлено договором або законом: 1) у першу чергу відшкодовуються витрати кредитора, пов’язані з одержанням виконання; 2) у другу чергу сплачуються проценти і неустойка; 3) у третю чергу сплачується основна сума боргу.	**Стаття 806. Зарахування платежу та черговість погашення у разі недостатності платежу** **1. Боржник під час здійснення платежу зазначає його призначення, тобто у рахунок якого з кількох однорідних грошових зобов’язань перед цим кредитором зараховують платіж.** **2. За браком визначення боржником призначення платежу його зараховують у рахунок зобов’язання, строк виконання якого настав раніше, а якщо строки однакові – у рахунок зобов’язання, що виникло раніше. Якщо неможливо встановити таку черговість, платіж розподіляють домірно між відповідними зобов’язаннями.** **3. Якщо сума платежу є недостатньою для повного виконання одного грошового зобов’язання, погашення здійснюють за такою черговістю:** **1) узгоджені та належно підтверджені витрати, пов’язані із здійсненням і прийняттям платежу;** **2) нараховані відсотки та інші належні платежі, визначені договором або законом;** **3) основна сума боргу.** **4. Сторони можуть встановити інший порядок зарахування платежу або іншу черговість погашення, якщо це не суперечить закону.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5. У документі, що підтверджує прийняття платежу, зазначають призначення платежу, зобов'язання, у рахунок якого його зараховано, а також розподіл суми за складовими, якщо іншого не випливає з характеру платежу. **6. Якщо платіж здійснюють у зв'язку з договором на користь третьої особи після набуття нею права вимоги, призначення та черговість погашення не можуть змінювати у спосіб, що безпідставно погіршує становище такої третьої особи, з урахуванням статті 817 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 807. Зміна платіжних реквізитів та юридичні наслідки неповідомлення про зміну реквізитів** **1. Кредитор зобов'язаний завчасно повідомити боржника про зміну платіжних реквізитів або іншого ідентифікатора отримувача у формі, визначеній договором, а за її браком – письмово. Повідомлення має містити відомості, достатні для здійснення платежу.** **2. Зміна платіжних реквізитів набирає чинності для боржника з моменту отримання повідомлення та після спливу розумного строку для технічного та організаційного внесення змін, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **3. Платіж, здійснений боржником за реквізитами, що діяли до їх зміни, до моменту набрання чинності зміною**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відповідно до частини другої цієї статті, є належним. Юридичні наслідки неповного або помилкового повідомлення про зміну реквізитів покладають на кредитора. **4. Якщо боржник після отримання належного повідомлення здійснив платіж за реквізитами, що діяли до їх зміни, і кошти не надійшли кредиторові, зобов'язання не є виконаним. У такому разі боржник зобов'язаний здійснити платіж повторно за належними реквізитами після повернення помилково перерахованих коштів або отримання підтвердження про їх ненадходження, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **5. Витрати, пов'язані з перенаправленням або поверненням коштів, зумовлені несвоєчасним, неповним або неналежним повідомленням про зміну реквізитів, несе кредитор. Витрати, зумовлені здійсненням боржником платежу за реквізитами, що діяли до їх зміни, після належного повідомлення, несе боржник.** **6. Якщо платіж здійснюють з використанням платіжного ідентифікатора, віртуального рахунку або платіжного посилання, наданих кредитором, їх вважають належними платіжними реквізитами, за умови можливості ідентифікації платежу. Зміна таких**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	ідентифікаторів підлягає повідомленню боржника за приписами цієї статті.
Стаття відсутня	**Стаття 808. Підтвердження здійснення платежу** **1. На вимогу боржника кредитор видає документ, що підтверджує одержання платежу повністю або частково. Документ видають у паперовій або електронній формі.** **2. Електронні повідомлення, квитанції, банківські виписки та інші підтвердження, сформовані відповідно до правил надання платіжних послуг або інформаційної (автоматизованої) системи, є належними доказами здійснення та одержання платежу, якщо забезпечено можливість перевірки їх цілісності та автентичності.** **3. Якщо боржник передав кредиторові борговий документ, кредитор під час одержання платежу повертає його або проставляє на ньому позначку про виконання. Якщо повернення або проставлення позначки є неможливими, кредитор зазначає про це у підтвердженні платежу із зазначенням реквізитів такого документа і з моменту такого зазначення документ є погашеним.** **4. У підтвердженні прийняття платежу зазначають призначення платежу, у рахунок якого зобов'язання його зараховано, а також суми, спрямовані на погашення витрат, відсотків та основного боргу, якщо це має значення для визначення обсягу виконання.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5. Приписи цієї статті застосовують з урахуванням приписів цього Кодексу про підтвердження прийняття виконання та використання інформаційних (автоматизованих) систем під час виконання зобов'язань.
Стаття відсутня	**Стаття 809. Дострокове виконання грошового зобов'язання** **1. Дострокове виконання грошового зобов'язання можливе, якщо іншого не встановлюють договір, закон або не випливає із суті зобов'язання.** **2. Суму, сплачену достроково, зараховують у рахунок виконання зобов'язання з моменту її зарахування на рахунок кредитора або з моменту надання її у розпоряджання кредитора. Нарахування відсотків та інших періодичних платежів на достроково сплачену суму є припиненим з моменту такого зарахування. Нараховані до дати такого зарахування відсотки та встановлені договором витрати підлягають сплаті.** **3. Якщо зобов'язання підлягає виконанню частинами, боржник має право здійснити дострокову сплату всієї суми або її частини. Боржник під час здійснення платежу визначає порядок його зарахування. За браком такого визначення суму зараховують насамперед на зменшення основної суми боргу з відповідним перерахунком майбутніх платежів і періодичних нарахувань.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Встановлення плати за дострокове виконання заборонено, крім випадків, якщо така плата є відшкодуванням необхідних і розумних витрат кредитора, визначених договором або законом. Розмір відшкодування не може перевищувати фактично понесені витрати та підлягає доведенню кредитором. **5. Приписи цієї статті застосовують з урахуванням спеціальних приписів цього Кодексу та іншого закону щодо окремих видів договорів.**
Стаття відсутня	**Стаття 810. Юридичні наслідки перерви або порушення функціонування платіжної або розрахункової інфраструктури під час виконання грошових зобов'язань** **1. Якщо платіж не здійснено або здійснено із затримкою внаслідок перерви або порушення функціонування платіжної або розрахункової інфраструктури, прострочення боржника не настає, за умови що він у межах встановленого строку вчинив дії, необхідні для ініціювання переказу відповідно до правил надання платіжних послуг.** **2. Сторона, яка дізналася про перерву або порушення функціонування платіжної або розрахункової інфраструктури, невідкладно повідомляє іншу сторону та вживає розумних заходів для мінімізації наслідків і відновлення проведення платежу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Після усунення перерви або порушення функціонування платіжної або розрахункової інфраструктури платіж здійснюють без зволікання. Якщо платіж неможливо провести первісним способом, сторони добросовісно узгоджують альтернативний спосіб платежу. За браком узгодження боржник має право здійснити виконання у спосіб внесення коштів у депозит або розміщення їх в ескроу відповідно до цього Кодексу. **4. Витрати, необхідні для повторного або альтернативного здійснення платежу, несе сторона, у якої виникла перерва або порушення функціонування платіжної або розрахункової інфраструктури чи в межах контролю якої вони сталися. Сторона може бути звільнена від таких витрат, якщо доведе ненаявність своєї вини та вжиття належних запобіжних заходів.** **5. Приписи цієї статті застосовують з урахуванням приписів цього Кодексу щодо виконання із застосуванням інформаційних (автоматизованих) систем та спеціальних законів у сфері надання платіжних послуг.**
Стаття 536. Проценти 1. За користування чужими грошовими коштами боржник зобов’язаний сплачувати проценти, якщо інше не	**Стаття 811. Відсотки як плата за користування грошовими коштами**

Чинна редакція	Запропонована редакція
встановлено договором між фізичними особами або законом про банки і банківську діяльність. 2. Розмір процентів за користування чужими грошовими коштами встановлюється договором, законом або іншим актом цивільного законодавства.	**1. За користування грошовими коштами боржник сплачує відсотки у розмірі та порядком, що визначені договором або законом.** **2. Відсотки нараховують на фактичний залишок основної суми боргу за період користування коштами. Період користування обчислюють з дня, наступного за днем надання коштів, до дня, що передує дню їх повернення, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **3. Нарахування і сплату відсотків здійснюють у валюті зобов'язання. Якщо виконання здійснюють у гривнях за валютним еквівалентом або іншим погодженим показником, порядок перерахунку відсотків визначає договір або закон з урахуванням приписів цього параграфа щодо курсу та дати його застосування.** **4. Капіталізація відсотків можлива лише у разі, якщо це встановлює договір або закон. За браком такої умови відсотки не включають до основної суми боргу і вони не утворюють базу для подальшого нарахування.** **5. Частковий платіж зараховують порядком, встановленим статтею 806 цього Кодексу, якщо іншого порядку не встановлює договір або закон.** **6. Нарахування відсотків є припиненим в частині сплаченої суми з моменту належного зарахування коштів на рахунок кредитора або з моменту надання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	коштів у його розпоряджання відповідно до правил надання платіжних послуг. **7. Відсотки за користування грошовими коштами нараховують безвідносно до наявності прострочення. Юридичні наслідки прострочення виконання грошового зобов'язання, у тому числі нарахування відсотків за прострочення або неустойки, визначають цей Кодекс, інший закон та/або договір.**
Стаття 535. Збільшення суми, що виплачується фізичній особі за грошовим зобов'язанням 1. У разі збільшення встановленого законом неоподатковуваного мінімуму доходів громадян сума, що виплачується за грошовим зобов'язанням фізичній особі (на відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, за договором довічного утримання (догляду) та в інших випадках, встановлених договором або законом), пропорційно збільшується. 2. Якщо внаслідок виплати збільшеної суми сторона, яка зобов'язана провадити ці виплати, втрачає вигоди, на одержання яких вона могла розраховувати при укладенні договору, на вимогу цієї сторони договір може бути розірваний за рішенням суду.	**Стаття 812. Перерахунок періодичних грошових виплат фізичній особі** **1. Якщо розмір періодичної грошової виплати фізичній особі визначено законом або договором у твердій сумі, прив'язаній до нормативно встановленого базового розрахункового показника, така виплата підлягає домірному перерахунку у разі зміни відповідного показника, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Перерахунок, визначений частиною першою цієї статті, застосовують, зокрема, до виплат на відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, та до виплат за договором довічного утримання (догляду), якщо іншого не встановлює договір або закон.** **3. Якщо внаслідок перерахунку сторона, яка зобов'язана здійснювати виплати, доведе істотне**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	порушення балансу інтересів, вона має право вимагати зміни або розірвання договору відповідно до статті 822 цього Кодексу.
Стаття відсутня	**Стаття 813. Повернення помилково або надмірно сплачених коштів** **1. Кошти, сплачені помилково або понад належний розмір, підлягають поверненню платникові у розумний строк з дня отримання вимоги про повернення або з дня, коли платник в інший спосіб обґрунтовано заявив про помилку чи надмірність у платежі, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Кредитор має право утримати з суми до повернення належні та належно підтверджені суми, що підлягають зарахуванню у рахунок інших вимог до платника, за наявності підстав, встановлених цим Кодексом або договором.** **3. На суму коштів, що підлягають поверненню, нараховують відсотки за користування чужими грошовими коштами з дня, наступного за днем отримання кредитором вимоги про повернення, до дня фактичного повернення, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **4. Якщо повернення коштів неможливе у спосіб, в який здійснювався платіж, сторони добросовісно узгоджують альтернативний спосіб повернення. За**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	браком узгодження повернення здійснюють безготівковим переказом на рахунок, визначений платником. **5. Повернення помилково зарахованих коштів через платіжні або розрахункові системи здійснюють з урахуванням правил надання відповідних платіжних послуг.** **6. Повернення коштів не позбавляє сторони права на відшкодування збитків у частині, що не покрита нарахованими відсотками, та застосування інших способів захисту, встановлених цим Кодексом, іншим законом або договором.**
Стаття відсутня	**Стаття 814. Призначення платежу та його виправлення** **1. Під час здійснення грошового платежу платник зазначає призначення платежу. Призначення має давати можливість ідентифікувати зобов'язання, у рахунок якого здійснюють платіж, та складники суми.** **2. Якщо призначення платежу ненаявне або не дає можливості ідентифікувати зобов'язання, застосовують приписи цього Кодексу щодо зарахування платежу та черговості погашення у разі недостатності платежу.** **3. Помилка у призначенні платежу може бути виправлена за згодою сторін у спосіб обміну заявами у формі, визначеній договором, а за її браком – письмово.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	У разі технічної помилки, підтвердженої надавачем платіжних послуг, призначення може бути уточнено на підставі відповідного підтвердження. **4. Виправлення помилки у призначенні платежу не змінює моменту здійснення платежу та не впливає на обсяг виконання, якщо кредитор отримав суму, що підлягає сплаті за відповідним зобов'язанням.** **5. Якщо з призначення платежу неможливо визначити зобов'язання або складники суми, його тлумачать відповідно до умов договору та звичаїв ділового обороту. За браком достатніх підстав застосовують приписи цього Кодексу щодо зарахування платежу та черговості погашення.**
Стаття відсутня	**Стаття 815. Відстрочення та розстрочення виконання грошового зобов'язання** **1. Відстрочення або розстрочення виконання грошового зобов'язання можливе за домовленістю сторін або у випадках, встановлених законом чи рішенням суду.** **2. У разі відстрочення строк виконання переносять. У разі розстрочення виконання здійснюють частинами за графіком із визначенням строків та розмірів платежів, погоджених сторонами або встановлених судом.** **3. Відстрочення або розстрочення не змінює приписів щодо валюти зобов'язання, способу розрахунків та**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	визначення моменту виконання, встановлених цим Кодексом або договором, якщо іншого не встановлює договір, закон або рішення суду. **4. За час відстрочення або розстрочення на основну суму боргу нараховують відсотки як плату за користування грошовими коштами, якщо іншого не встановлює договір або закон. Відсотки за прострочення не нараховують щодо частин зобов'язання, строк виконання яких не настав.** **5. Невиконання умов відстрочення або графіка розстрочення тягне за собою юридичні наслідки, визначені договором або законом. Кредитор має право вимагати сплати прострочених сум та інших належних платежів, а у випадках, встановлених договором або законом, – дострокового виконання невиконаного залишку.** **6. Домовленість про відстрочення або розстрочення оформлюють письмово, якщо іншої форми не встановлює договір або закон. Така домовленість має містити строк або графік платежів, порядок нарахування відсотків, юридичні наслідки невиконання та інші істотні умови.**
Стаття відсутня	**Стаття 816. Особливості зарахування зустрічних грошових вимог**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Зарахування можливе щодо зустрічних грошових вимог між тими самими сторонами, якщо вимоги є однорідними та строк їх виконання настав або визначений моментом пред'явлення вимоги, якщо іншого не встановлює цей Кодекс або договір. **Зарахування зустрічних грошових вимог може бути повним або частковим.** **2. Зарахування зустрічних грошових вимог, виражених у різних валютах, можливе за домовленістю сторін або у випадках, встановлених законом. У такому разі суми перераховують у грошову одиницю України за курсом, визначеним договором або законом, а за браком такого визначення – за офіційним курсом гривні до відповідної іноземної валюти, встановленим Національним банком України на день зарахування.** **3. Якщо іншого не встановлює договір або закон, зарахування в межах одного зобов'язання, у якому сторони мають взаємні грошові вимоги, здійснюють за такою черговістю:** **1) нараховані відсотки та інші платежі, визначені договором або законом;** **2) основна сума боргу.** **4. Заяву про зарахування оформлюють письмово, якщо іншого не встановлює договір або закон. Зарахування є здійсненим з моменту одержання іншою**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	стороною такої заяви, за наявності умов, визначених законом. **5. Зарахування заборонено у випадках, встановлених законом або договором, а також якщо із суті відповідного зобов'язання випливає недопустимість зарахування.** **6. Приписи цієї статті застосовують з урахуванням загальних приписів про зарахування, встановлених цим Кодексом.** **7. Зарахування зустрічних грошових вимог за договором на користь третьої особи здійснюють з урахуванням статті 817 цього Кодексу:** **1) зарахування зустрічної грошової вимоги боржника до кредитора можливе, якщо на момент одержання боржником заяви третьої особи про набуття права вимоги були наявні умови для зарахування, встановлені цим Кодексом;** **2) після набуття третьою особою права вимоги зарахування вимоги боржника до кредитора заборонено у частині, що безпідставно погіршує становище такої третьої особи;** **3) зарахування між боржником і третьою особою здійснюють відповідно до цього Кодексу.**
Назва параграфа відсутня	**§ 6. Спеціальні режими виконання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 817. Виконання в інтересах третьої особи** **1. За договором, що встановлює виконання на користь третьої особи, боржник здійснює виконання такій третій особі у межах та на умовах договору. До набуття третьою особою права вимоги кредитор має право вимагати від боржника виконання або усунення недоліків невиконання, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Третя особа набуває право вимоги до боржника з моменту подання заяви до кредитора або боржника про прийняття виконання на свою користь у формі, визначеній договором, а за її браком – письмово. Договір може встановлювати інший момент набуття такого права (зокрема настання умови або строку).** **3. До набуття третьою особою права вимоги кредитор може змінити або відкликати визначене договором виконання на користь третьої особи, якщо іншого не встановлює договір або закон або не випливає із суті зобов'язання. Після набуття третьою особою права вимоги зміна або відкликання можливі лише за її згодою, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **4. Боржник має право висувати проти вимоги третьої особи всі заперечення, які він мав би проти кредитора за цим договором на момент одержання заяви, зазначеної в частині другій цієї статті, у тому числі щодо недійсності,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	припинення, виконання, прострочення, а також інші заперечення, що випливають із договору або закону. **5. Виконання, здійснене третій особі після набуття нею права вимоги, звільняє боржника в обсязі такого виконання. До набуття третьою особою права вимоги боржник може виконати зобов'язання кредиторові, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **6. Приписи цієї статті застосовують з урахуванням спеціальних приписів цього Кодексу.**
Стаття 539. Виконання альтернативного зобов'язання 1. Альтернативним є зобов'язання, в якому боржник зобов'язаний вчинити одну з двох або кількох дій. Боржник має право вибору предмета зобов'язання, якщо інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства, не випливає із суті зобов'язання або звичаїв ділового обороту.	**Стаття 818. Виконання альтернативного та факультативного зобов'язання** **1. В альтернативному зобов'язанні право вибору предмета виконання здійснюють відповідно до статті 719 цього Кодексу. Вибір є здійсненим з моменту одержання іншою стороною повідомлення про вибір у формі, визначеній договором, а за її браком – письмово. З цього моменту зобов'язання є таким, що має один визначений предмет.** **2. У факультативному зобов'язанні заміну предмета виконання здійснюють відповідно до статті 720 цього Кодексу. Повідомлення боржника про заміну предмета подають у формі, визначеній договором, а за її браком – письмово. Виконання щодо факультативного предмета припиняє зобов'язання.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Якщо виконання зобов'язання щодо одного з альтернативних предметів стало неможливим з причин, що не залежать від сторін, виконання здійснюють щодо іншого предмета відповідно до статті 719 цього Кодексу. Якщо неможливість виконання щодо одного з альтернативних предметів настала з вини боржника, кредитор має право обрати інший предмет або вимагати відшкодування збитків. Якщо сторона, якій належить право вибору, не здійснила його у розумний строк після одержання вимоги іншої сторони, інша сторона має право здійснити вибір або звернутися до суду для його визначення. **4. У факультативному зобов'язанні неможливість виконання щодо факультативного предмета до повідомлення боржника про заміну предмета не впливає на існування зобов'язання. Якщо після такого повідомлення виконання щодо факультативного предмета стало неможливим з вини боржника, застосовують наслідки невиконання.**
Стаття 540. Виконання зобов'язання, в якому беруть участь кілька кредиторів або кілька боржників 1. Якщо у зобов'язанні беруть участь кілька кредиторів або кілька боржників, кожний із кредиторів має право вимагати виконання, а кожний із боржників повинен виконати обов'язок у рівній частці, якщо інше не	**Стаття 819. Виконання при множинності осіб** **1. Виконання зобов'язання за участю кількох кредиторів або боржників здійснюють відповідно до приписів параграфа 2 глави 53 цього Кодексу.** **2. У солідарному зобов'язанні кредиторів виконання, належним чином здійснене одному з кредиторів,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
встановлено договором або актами цивільного законодавства. Стаття 541. Солідарне зобов’язання 1. Солідарний обов’язок або солідарна вимога виникають у випадках, встановлених договором або законом, зокрема у разі неподільності предмета зобов’язання. Стаття 542. Солідарна вимога кредиторів 1. У разі солідарної вимоги кредиторів (солідарних кредиторів) кожний із кредиторів має право пред’явити боржникові вимогу у повному обсязі. До пред’явлення вимоги одним із солідарних кредиторів боржник має право виконати свій обов’язок будь-кому із них на свій розсуд. 2. Боржник не має права висувати проти вимоги одного із солідарних кредиторів заперечення, що грунтуються на таких відносинах боржника з іншими солідарними кредиторами, в яких цей кредитор не бере участі. 3. Виконання боржником свого обов’язку одному із солідарних кредиторів у повному обсязі звільняє боржника від виконання решті солідарних кредиторів. 4. Солідарний кредитор, який одержав виконання від боржника, зобов’язаний передати належне кожному з решти солідарних кредиторів у рівній частці, якщо інше не встановлено договором між ними.	**припиняє обов’язок боржника перед усіма кредиторами в обсязі такого виконання. У частковому зобов’язанні кредиторів виконання одному кредиторові припиняє обов’язок боржника лише в межах частки такого кредитора.** **3. У солідарному зобов’язанні боржників виконання у повному обсязі, здійснене одним із боржників, припиняє обов’язок усіх боржників перед кредитором. Боржник, який виконав солідарне зобов’язання у повному обсязі або понад свою частку, має право регресної вимоги до інших боржників у межах їхніх часток відповідно до статті 716 цього Кодексу.** **4. У частковому зобов’язанні боржників виконання одним боржником припиняє обов’язок лише в межах його частки.** **5. Кредитор, який одержав виконання, видає боржнику підтвердження прийняття виконання із зазначенням обсягу припинення зобов’язання з урахуванням приписів статті 784 цього Кодексу. У солідарному зобов’язанні кредиторів кредитор, який одержав виконання, діє відповідно до статті 717 цього Кодексу.** **6. У разі конкуренції вимог кількох осіб, які заявляють себе кредиторами, або за наявності спору щодо належного кредитора боржник має право здійснити виконання у спосіб депонування відповідно до**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 543. Солідарний обов’язок боржників 1. У разі солідарного обов’язку боржників (солідарних боржників) кредитор має право вимагати виконання обов’язку частково або в повному обсязі як від усіх боржників разом, так і від будь-кого з них окремо. 2. Кредитор, який одержав виконання обов’язку не в повному обсязі від одного із солідарних боржників, має право вимагати недоодержане від решти солідарних боржників. Солідарні боржники залишаються зобов’язаними доти, доки їхній обов’язок не буде виконаний у повному обсязі. 3. Солідарний боржник не має права висувати проти вимоги кредитора заперечення, що грунтуються на таких відносинах решти солідарних боржників з кредитором, у яких цей боржник не бере участі. 4. Виконання солідарного обов’язку у повному обсязі одним із боржників припиняє обов’язок решти солідарних боржників перед кредитором. 5. Ліквідація солідарного боржника - юридичної особи, смерть солідарного боржника - фізичної особи не припиняють обов’язку решти солідарних боржників перед кредитором та не змінюють його обсягу та умов виконання. Стаття 544. Право боржника, який виконав солідарний обов’язок, на зворотну вимогу	**цього Кодексу або застосувати інший визначений цим Кодексом спосіб прийняття виконання у разі прострочення кредитора.** **7. У субсидіарному зобов’язанні кредитор до пред’явлення вимоги особі, яка погодилась бути додатковим боржником, повинен пред’явити вимогу до основного боржника.** **Якщо основний боржник відмовився задовольнити вимогу кредитора або кредитор не одержав від нього в розумний строк відповіді на пред’явлену вимогу, кредитор може пред’явити вимогу в повному обсязі до додаткового боржника.** **8. Додатковий боржник до задоволення вимоги, пред’явленої йому кредитором, має повідомити про це основного боржника, а у разі пред’явлення позову – подати клопотання про залучення основного боржника до участі у справі.** **У разі недотримання таких вимог основний боржник має право висунути проти регресної вимоги додаткового боржника заперечення, що він мав проти кредитора.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Боржник, який виконав солідарний обов’язок, має право на зворотну вимогу (регрес) до кожного з решти солідарних боржників у рівній частці, якщо інше не встановлено договором або законом, за вирахуванням частки, яка припадає на нього. 2. Якщо один із солідарних боржників не сплатив частку, належну солідарному боржникові, який у повному обсязі виконав солідарний обов’язок, несплачене припадає на кожного з решти солідарних боржників у рівній частці.	
Назва параграфа відсутня	**§ 7. Підтвердження виконання**
Стаття відсутня	**Стаття 820. Докази виконання** **1. Сторона, яка посилається на виконання, прострочення кредитора або інші обставини, що впливають на обсяг чи момент виконання, повинна довести наявність відповідних обставин, якщо іншого не встановлює цей Кодекс або закон.** **2. Доказами виконання є, зокрема, документи та відомості, визначені цим Кодексом для підтвердження прийняття виконання і здійснення платежів, у тому числі акти приймання, розписки, повернуті або погашені боргові документи, електронні повідомлення і квитанції, банківські виписки, технічні записи інформаційної (автоматизованої) системи.** **3. Прийняття виконання без застережень є підтвердженням виконання, якщо не доведено іншого, з**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	урахуванням приписів статті 776 цього Кодексу. Наявність у боржника боргового документа, виданого кредитором, є підтвердженням виконання у відповідній частині, якщо не доведено іншого, з урахуванням приписів статті 784 цього Кодексу. Електронне підтвердження, сформоване відповідно до погоджених правил інформаційної (автоматизованої) системи, є належним доказом виконання. **4. Спір щодо виконання вирішують з урахуванням засад приватного права та приписів цього Кодексу щодо прийняття виконання і використання інформаційних (автоматизованих) систем.**
Стаття відсутня	**Стаття 821. Юридичні наслідки прийняття виконання без застережень** **1. Прийняття виконання без застережень не позбавляє кредитора права посилатися на приховані недоліки у межах, визначених цим Кодексом або договором, з урахуванням приписів статті 795 цього Кодексу.** **2. Прийняття виконання без застережень не впливає на право кредитора на неустойку або відсотки за прострочення, нараховані до моменту прийняття, якщо іншого не встановлює договір або закон, з урахуванням приписів цього Кодексу щодо грошових зобов'язань.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Приписи цієї статті застосовують з урахуванням спеціальних приписів цього Кодексу щодо окремих видів зобов'язань.
Назва параграфа відсутня	**§ 8. Ускладнення під час виконання**
Стаття 652. Зміна або розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин 1. У разі істотної зміни обставин, якими сторони керувалися при укладенні договору, договір може бути змінений або розірваний за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або не випливає із суті зобов'язання. Зміна обставин є істотною, якщо вони змінилися настільки, що, якби сторони могли це передбачити, вони не уклали б договір або уклали б його на інших умовах. 2. Якщо сторони не досягли згоди щодо приведення договору у відповідність з обставинами, які істотно змінились, або щодо його розірвання, договір може бути розірваний, а з підстав, встановлених частиною четвертою цієї статті, - змінений за рішенням суду на вимогу заінтересованої сторони за наявності одночасно таких умов: 1) в момент укладення договору сторони виходили з того, що така зміна обставин не настане; 2) зміна обставин зумовлена причинами, які заінтересована сторона не могла усунути після їх	**Стаття 822. Зміна обставин** **1. Сторона договору або іншого правочину повинна виконувати свої обов'язки навіть у випадку, якщо виконання для неї стало більш обтяжливим, зокрема через зростання його вартості або зменшення цінності зустрічного виконання.** **2. Якщо внаслідок зміни обставин виконання обов'язку стає надмірно обтяжливим для однієї із сторін, така сторона має право звернутися до іншої сторони з проханням про проведення переговорів з метою відновлення балансу їхніх інтересів або припинення зобов'язання (розірвання договору), за умови що:** **1) зміна обставин відбулася після вчинення правочину;** **2) зміну обставин не можна було розумно врахувати під час вчинення правочину;** **3) обставини перебувають поза контролем такої сторони;** **4) така сторона не взяла на себе ризик настання таких обставин.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
виникнення при всій турботливості та обачності, які від неї вимагалися; 3) виконання договору порушило б співвідношення майнових інтересів сторін і позбавило б заінтересовану сторону того, на що вона розраховувала при укладенні договору; 4) із суті договору або звичаїв ділового обороту не випливає, що ризик зміни обставин несе заінтересована сторона. 3. У разі розірвання договору внаслідок істотної зміни обставин суд, на вимогу будь-якої із сторін, визначає наслідки розірвання договору виходячи з необхідності справедливого розподілу між сторонами витрат, понесених ними у зв'язку з виконанням цього договору. 4. Зміна договору у зв'язку з істотною зміною обставин допускається за рішенням суду у виняткових випадках, коли розірвання договору суперечить суспільним інтересам або потягне для сторін шкоду, яка значно перевищує затрати, необхідні для виконання договору на умовах, змінених судом.	**3. Якщо сторони не досягнуть згоди протягом розумного строку, суд може:** **1) змінити умови договору з метою відновлення економічної рівноваги сторін;** **2) припинити зобов'язання (розірвати договір) із визначенням дати та умов припинення, у тому числі розподілу витрат і наслідків припинення.**
Стаття 653. Правові наслідки зміни або розірвання договору 1. У разі зміни договору зобов'язання сторін змінюються відповідно до змінених умов щодо предмета, місця, строків виконання тощо.	**Стаття 823. Юридичні наслідки зміни або припинення зобов'язання (розірвання договору) через зміну обставин** **1. Якщо іншого не встановлює договір або закон, зобов'язання є зміненим або припиненим:**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. У разі розірвання договору зобов’язання сторін припиняються. 3. У разі зміни або розірвання договору зобов’язання змінюється або припиняється з моменту досягнення домовленості про зміну або розірвання договору, якщо інше не встановлено договором чи не обумовлено характером його зміни. Якщо договір змінюється або розривається у судовому порядку, зобов’язання змінюється або припиняється з моменту набрання рішенням суду про зміну або розірвання договору законної сили. 4. Сторони не мають права вимагати повернення того, що було виконане ними за зобов’язанням до моменту зміни або розірвання договору, якщо інше не встановлено договором або законом. 5. Якщо договір змінений або розірваний у зв’язку з істотним порушенням договору однією із сторін, друга сторона може вимагати відшкодування збитків, завданих зміною або розірванням договору.	**1) у разі згоди сторін – з моменту досягнення домовленості про зміну або припинення зобов’язання, якщо домовленістю не встановлено іншого;** **2) у разі рішення суду – з моменту набрання таким рішенням чинності, якщо іншого не встановлює таке рішення або закон.** **2. Сторони не мають права вимагати повернення того, що було виконане ними за зобов’язанням до моменту його зміни або припинення, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **3. Приписи цієї статті не перешкоджають застосуванню приписів про повернення виконаного за недійсним договором або про істотне невиконання.**
Глава 49 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ’ЯЗАНЬ	**Глава 57. Забезпечення виконання зобов’язань**
§ 1. Загальні положення про забезпечення виконання зобов’язання	**§ 1. Загальні приписи про забезпечення виконання зобов’язання**
Стаття 546. Види забезпечення виконання зобов’язання	**Стаття 824. Способи забезпечення виконання зобов’язання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Виконання зобов’язання може забезпечуватися неустойкою, порукою, гарантією, заставою, притриманням, завдатком, правом довірчої власності. 2. Договором або законом можуть бути встановлені інші види забезпечення виконання зобов’язання.	**1. Виконання зобов’язання забезпечують, зокрема, неустойкою, порукою, гарантією, завдатком, депонуванням, відступленням права вимоги з метою забезпечення виконання зобов’язання, заставою, притриманням.** **2. Договір або закон може встановлювати інші способи забезпечення виконання зобов’язання.** **3. Способи забезпечення можуть встановлювати щодо існуючих, майбутніх та умовних зобов’язань. Забезпечення майбутньої вимоги є дійсним, за умови визначення кредитора і боржника, виду зобов’язання, що його забезпечують, та порядку встановлення його розміру. Якщо забезпечення поширюють на вимоги одного боржника перед тим самим кредитором, що можуть виникати або змінюватися за розміром у межах рамкового договору чи тривалих договірних відносин, у договорі встановлюють максимальну суму забезпечення, якщо іншого не встановлює закон.** **4. До речових способів забезпечення виконання зобов’язання застосовують відповідні приписи книги третьої цього Кодексу.**
Стаття 547. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов’язання 1. Правочин щодо забезпечення виконання зобов’язання вчиняється у письмовій формі.	**Стаття 825. Форма договору про забезпечення виконання зобов’язання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Правочин щодо забезпечення виконання зобов'язання, вчинений із недодержанням письмової форми, є нікчемним.	**1. Договір про забезпечення виконання зобов'язання укладають письмово. Порушення вимог щодо письмової форми має наслідком нікчемність такого договору.** **2. Договір або закон може встановлювати необхідність нотаріального посвідчення та/або державної реєстрації для окремих способів забезпечення виконання зобов'язання.**
Стаття 548. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язання 1. Виконання зобов'язання (основного зобов'язання) забезпечується, якщо це встановлено договором або законом. 2. Недійсне зобов'язання не підлягає забезпеченню. Недійсність основного зобов'язання (вимоги) спричиняє недійсність правочину щодо його забезпечення, якщо інше не встановлено цим Кодексом. 3. Недійсність правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання не спричиняє недійсність основного зобов'язання.	**Стаття 826. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язання** **1. Виконання зобов'язання забезпечують у випадках, установлених договором або законом.** **2. Правочин щодо забезпечення виконання зобов'язання є залежним від основного зобов'язання (вимоги), якщо іншого не встановлено цим Кодексом.** **Якщо правочин, з якого виникає основне зобов'язання (вимога), є недійсним або якщо з іншої підстави основне зобов'язання (вимога) не виникло, правочин щодо забезпечення є недійсним, якщо іншого не встановлено цим Кодексом.** **3. Недійсність правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання не зумовлює недійсності правочину, з якого виникає основне зобов'язання (вимога), та не впливає на основне зобов'язання (вимогу), що виникло з іншої підстави.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Часткове виконання зобов’язання не припиняє забезпечення в частині невиконаної суми (обсягу), якщо іншого не встановлено договором або законом.
Стаття відсутня	**Стаття 827. Право зупинення виконання до надання забезпечення** **1. Сторона договору, яка з огляду на об’єктивні обставини та інформацію, що стала їй відома, має достатні підстави вважати, що інша сторона не виконає істотну частину зобов’язання, має право вимагати надання належного забезпечення виконання і зупинити своє виконання до надання такого забезпечення.** **2. Вимогу про надання забезпечення та повідомлення про зупинення виконання заявляють без зволікання після виникнення обґрунтованої загрози невиконання. У вимозі зазначають обґрунтування та встановлюють розумний строк для надання забезпечення.** **3. У разі надання другою стороною належного забезпечення у визначений строк сторона, яка зупиняла виконання, зобов’язана невідкладно відновити виконання зобов’язання.** **4. Якщо забезпечення не надано у встановлений строк, сторона, яка зупиняла виконання, має право на відмову від договору у випадках, визначених договором або законом, та вимагати відшкодування збитків, а також**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	застосовувати інші способи захисту, встановлені договором або законом. **5. Обсяг зупинення виконання має бути домірним ризику невиконання. У разі зобов'язань з поетапним або частковим виконанням можливе зупинення тієї частини виконання, що відповідає ризику невиконання.** **6. Під час вирішення спору щодо застосування такого способу забезпечення суд враховує достатність і своєчасність наданого забезпечення, добросовісність сторін та інші істотні обставини. Обов'язок доведення наявності підстав для зупинення виконання покладають на сторону, яка його застосувала.** **7. Належним є забезпечення, що з урахуванням характеру зобов'язання та обставин справи розумно покриває ризик невиконання і може бути оперативно реалізоване. Вид забезпечення визначається договором або законом. За браком відповідної умови сторона, яка вимагає забезпечення, зобов'язана прийняти інший розумний вид забезпечення, запропонований другою стороною.** **8. Безпідставне зупинення виконання або невідновлення виконання після надання належного забезпечення має наслідком прострочення боржника.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	9. Зупинення виконання до надання забезпечення здійснюють з урахуванням відповідних приписів статті 778 цього Кодексу.
§ 2. Неустойка	**§ 2. Неустойка**
Стаття 549. Поняття неустойки 1. Неустойкою (штрафом, пенею) є грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторові у разі порушення боржником зобов'язання. 2. Штрафом є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми невиконаного або неналежно виконаного зобов'язання. 3. Пенею є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми несвоєчасно виконаного грошового зобов'язання за кожен день прострочення виконання. Боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити на користь кредитора пеню в розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла у період, за який сплачується пеня. Договором може бути визначено менший розмір пені.	**Стаття 828. Поняття та види неустойки** **1. Неустойкою (штрафом, пенею) є визначені договором або законом грошова сума або інше майно, що підлягає переданню кредиторові у разі невиконання зобов'язання.** **2. Штрафом є неустойка, розмір якої встановлюють у фіксованій сумі або обчислюють у відсотках від суми невиконаного зобов'язання.** **3. Пенею є неустойка, розмір якої обчислюють у відсотках від суми простроченого грошового зобов'язання за кожний день прострочення. Договором може бути визначено інший порядок обчислення розміру пені, якщо іншого не встановлює закон.** **4. Розмір неустойки можуть визначати у фіксованій сумі, у відсотках або у спосіб їх поєднання. Договором можуть встановлювати мінімальний або максимальний розмір неустойки, якщо іншого не встановлює закон.**
Стаття 550. Підстави виникнення права на неустойку	**Стаття 829. Підстави виникнення права на неустойку**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Право на неустойку виникає незалежно від наявності у кредитора збитків, завданих невиконанням або неналежним виконанням зобов'язання. 2. Проценти на неустойку не нараховуються. 3. Кредитор не має права на неустойку в разі, якщо боржник не відповідає за порушення зобов'язання (стаття 617 цього Кодексу).	**1. Право кредитора на неустойку виникає безвідносно до наявності та розміру збитків, завданих невиконанням зобов'язання.** **2. Неустойку сплачують порядком і у строки, встановлені договором або законом. За браком таких умов неустойка підлягає сплаті після пред'явлення вимоги кредитора.** **3. Відсотки на неустойку не нараховують, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **4. Кредитор не має права на неустойку, якщо невиконання зобов'язання має виправдання відповідно до статті 875 цього Кодексу.**
Стаття 551. Предмет неустойки 1. Предметом неустойки може бути грошова сума, рухоме і нерухоме майно. 2. Якщо предметом неустойки є грошова сума, її розмір встановлюється договором або актом цивільного законодавства. Розмір неустойки, встановлений законом, може бути збільшений у договорі, якщо таке збільшення не заборонено законом. Сторони можуть домовитися про зменшення розміру неустойки, встановленого актом цивільного законодавства, крім випадків, передбачених законом.	**Стаття 830. Предмет і розмір неустойки** **1. Предметом неустойки є грошова сума або інше майно.** **2. Розмір неустойки встановлює договір або закон. Розмір неустойки, встановлений законом, може бути змінений у договорі, якщо іншого не встановлює закон.** **3. Суд може зменшити розмір неустойки, якщо він є вочевидь недомірний наслідкам невиконання зобов'язання, з урахуванням ступеня виконання зобов'язання, тривалості прострочення та інших обставин, що мають істотне значення.** **4. Якщо у договорі встановлено мінімальний або максимальний розмір неустойки, суд при вирішенні**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Розмір неустойки може бути зменшений за рішенням суду, якщо він значно перевищує розмір збитків, та за наявності інших обставин, які мають істотне значення.	**питання про його зменшення враховує такі межі та керується принципами домірності та добросовісності. Суд може відступити від установлених меж, якщо їх застосування призводить до вочевидь несправедливого результату.** **5. Якщо предметом неустойки є майно, у разі неможливості його передання кредиторові неустойку стягують у грошовому еквіваленті, визначеному договором, а за браком відповідних умов – за звичайною ціною на момент задоволення вимоги.**
Стаття 552. Правові наслідки сплати (передання) неустойки 1. Сплата (передання) неустойки не звільняє боржника від виконання свого обов'язку в натурі. 2. Сплата (передання) неустойки не позбавляє кредитора права на відшкодування збитків, завданих невиконанням або неналежним виконанням зобов'язання.	**Стаття 831. Юридичні наслідки сплати (передання) неустойки** **1. Сплата (передання) неустойки не звільняє боржника від виконання зобов'язання в натурі, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Сплата (передання) неустойки не позбавляє кредитора права на відшкодування збитків, завданих невиконанням зобов'язання, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **3. Якщо іншого не встановлює договір або закон, збитки відшкодовують у частині, що не покрита неустойкою.**
§ 3. Порука	**§ 3. Порука**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 553. Договір поруки 1. За договором поруки поручитель поручається перед кредитором боржника за виконання ним свого обов'язку. Поручитель відповідає перед кредитором за порушення зобов'язання боржником. 2. Порукою може забезпечуватися виконання зобов'язання частково або у повному обсязі. 3. Поручителем може бути одна особа або кілька осіб.	**Стаття 832. Договір поруки** **1. За договором поруки поручитель поручається перед кредитором за виконання боржником свого обов'язку.** **Поручитель відповідає перед кредитором за порушення зобов'язання боржником у межах, встановлених договором поруки та законом.** **2. Порука може забезпечувати виконання зобов'язання у повному обсязі або частково.** **3. Поручителем можуть бути одна особа або кілька осіб, якщо іншого не встановлює закон.**
Стаття 554. Правові наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого порукою 1. У разі порушення боржником зобов'язання, забезпеченого порукою, боржник і поручитель відповідають перед кредитором як солідарні боржники, якщо договором поруки не встановлено додаткову (субсидіарну) відповідальність поручителя. 2. Поручитель відповідає перед кредитором у тому ж обсязі, що і боржник, включаючи сплату основного боргу, процентів, неустойки, відшкодування збитків, якщо інше не встановлено договором поруки. 3. Особи, які за одним чи за декількома договорами поруки поручилися перед кредитором за виконання боржником одного і того самого зобов'язання, є	**Стаття 833. Юридичні наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого порукою** **1. У разі порушення боржником зобов'язання, забезпеченого порукою, боржник і поручитель відповідають перед кредитором як солідарні боржники, якщо договором поруки не встановлено додаткову (субсидіарну) відповідальність поручителя.** **2. Поручитель відповідає перед кредитором у тому самому обсязі, що і боржник, включаючи сплату основного боргу, відсотків, неустойки, відшкодування збитків, якщо іншого не встановлює договір поруки.** **3. Особи, які за одним чи за декількома договорами поруки поручилися перед кредитором за виконання боржником одного і того самого зобов'язання,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
солідарними боржниками і відповідають перед кредитором солідарно, якщо інше не встановлено договором поруки.	**відповідають перед кредитором солідарно, якщо іншого не встановлює договір поруки.**
Стаття 555. Права та обов'язки поручителя у разі пред'явлення до нього вимоги 1. У разі одержання вимоги кредитора поручитель зобов'язаний повідомити про це боржника, а в разі пред'явлення до нього позову - подати клопотання про залучення боржника до участі у справі. Якщо поручитель не повідомить боржника про вимогу кредитора і сам виконає зобов'язання, боржник має право висунути проти вимоги поручителя всі заперечення, які він мав проти вимоги кредитора. 2. Поручитель має право висунути проти вимоги кредитора заперечення, які міг би висунути сам боржник, за умови, що ці заперечення не пов'язані з особою боржника. Поручитель має право висунути ці заперечення також у разі, якщо боржник відмовився від них або визнав свій борг.	**Стаття 834. Права та обов'язки поручителя у разі пред'явлення до нього вимоги** **1. У разі одержання вимоги кредитора поручитель зобов'язаний негайно повідомити про це боржника, а в разі пред'явлення до нього позову – подати клопотання про залучення боржника до участі у справі.** **Якщо поручитель не повідомив боржника про вимогу кредитора і виконав зобов'язання, боржник має право висунути проти вимоги поручителя всі заперечення, що він мав проти вимоги кредитора.** **2. Поручитель має право висунути проти вимоги кредитора заперечення, які міг би висунути боржник, якщо такі заперечення не пов'язані з особою боржника. Поручитель має право висунути ці заперечення також у разі відмови боржника від них або визнання ним боргу.**
Стаття 556. Права поручителя, який виконав зобов'язання 1. Після виконання поручителем зобов'язання, забезпеченого порукою, кредитор повинен вручити йому документи, які підтверджують цей обов'язок боржника. 2. До поручителя, який виконав зобов'язання, забезпечене порукою, переходять усі права кредитора у	**Стаття 835. Права поручителя, який виконав зобов'язання** **1. Після виконання поручителем зобов'язання кредитор зобов'язаний передати поручителю документи, що підтверджують обов'язок боржника.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
цьому зобов’язанні, в тому числі й ті, що забезпечували його виконання. 3. До кожного з кількох поручителів, які виконали зобов’язання, забезпечене порукою, переходять права кредитора у розмірі частини обов’язку, що виконана ним.	**2. До поручителя, який виконав зобов’язання, переходять усі права кредитора у такому зобов’язанні, у тому числі права, що забезпечували його виконання.** **3. Якщо зобов’язання виконали кілька поручителів, до кожного з них переходять права кредитора у розмірі частини обов’язку, що виконана ним.**
Стаття 557. Повідомлення поручителя про виконання зобов’язання боржником 1. Боржник, який виконав зобов’язання, забезпечене порукою, повинен негайно повідомити про це поручителя. 2. Поручитель, який виконав зобов’язання, забезпечене порукою, у зв’язку з ненаправленням йому боржником повідомлення про виконання ним свого обов’язку, має право стягнути з кредитора безпідставно одержане або пред’явити зворотну вимогу до боржника.	**Стаття 836. Повідомлення поручителя про виконання зобов’язання боржником** **1. Боржник, який виконав зобов’язання, забезпечене порукою, повинен негайно повідомити про таке виконання поручителя.** **2. Поручитель, який виконав зобов’язання, забезпечене порукою, у зв’язку з ненадсиланням йому боржником повідомлення про виконання ним свого зобов’язання, має право стягнути з кредитора безпідставно одержане або пред’явити зворотну вимогу до боржника.**
Стаття 558. Оплата послуг поручителя 1. Поручитель має право на оплату послуг, наданих ним боржникові.	**Стаття 837. Оплата послуг поручителя** **1. Поруку можуть надавати за плату або безоплатно.** **2. Розмір і порядок оплати встановлюють у договорі поруки.** **3. За браком умови про оплату порука є безоплатною. Поручитель має право на відшкодування необхідних витрат, понесених у зв’язку з виконанням поруки.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 559. Припинення поруки 1. Порука припиняється з припиненням забезпеченого нею зобов'язання. У разі зміни зобов'язання без згоди поручителя, внаслідок чого збільшився обсяг відповідальності боржника, такий поручитель несе відповідальність за порушення зобов'язання боржником в обсязі, що існував до такої зміни зобов'язання. 2. Порука припиняється, якщо після настання строку виконання зобов'язання кредитор відмовився прийняти належне виконання, запропоноване боржником або поручителем. 3. Порука припиняється у разі переведення боргу на іншу особу, якщо поручитель не погодився забезпечувати виконання зобов'язання іншим боржником у договорі поруки чи при переведенні боргу. 4. Порука припиняється після закінчення строку поруки, встановленого договором поруки. Якщо такий строк не встановлено, порука припиняється у разі виконання основного зобов'язання у повному обсязі або якщо кредитор протягом трьох років з дня настання строку (терміну) виконання основного зобов'язання не пред'явить позову до поручителя. Якщо строк (термін) виконання основного зобов'язання не встановлений або встановлений моментом пред'явлення вимоги, порука припиняється, якщо кредитор протягом трьох років з дня укладення	**Стаття 838. Припинення поруки** **1. Порука є припиненою з припиненням забезпеченого нею зобов'язання. У разі зміни зобов'язання без згоди поручителя, внаслідок чого збільшився обсяг відповідальності боржника, поручитель несе відповідальність у межах, що існували до такої зміни.** **2. Порука є припиненою, якщо після настання строку виконання зобов'язання кредитор відмовився прийняти виконання, запропоноване боржником або поручителем.** **3. Порука є припиненою у разі переведення боргу на іншу особу, якщо поручитель не погодився забезпечувати виконання зобов'язання іншим боржником у договорі поруки або під час переведення боргу.** **4. Порука є припиненою після закінчення строку, встановленого договором поруки.** **Якщо такий строк не встановлено, порука є припиненою у разі виконання основного зобов'язання у повному обсязі або якщо кредитор протягом трьох років з дня настання строку виконання основного зобов'язання не пред'явить позову до поручителя.** **Якщо строк виконання основного зобов'язання не встановлено або встановлено моментом пред'явлення вимоги, порука є припиненою, якщо кредитор протягом**

Чинна редакція	Запропонована редакція
договору поруки не пред’явить позову до поручителя. Для зобов’язань, виконання яких здійснюється частинами, строк поруки обчислюється окремо за кожною частиною зобов’язання, починаючи з дня закінчення строку або настання терміну виконання відповідної частини такого зобов’язання. 5. Ліквідація боржника - юридичної особи не припиняє поруку, якщо до дня внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань запису про припинення боржника - юридичної особи кредитор звернувся до суду з позовом до поручителя у зв’язку з порушенням таким боржником зобов’язання.	**трьох років з дня укладення договору поруки не пред’явить позову до поручителя.** **Для зобов’язань, виконання яких здійснюють частинами, строк поруки обчислюють окремо за кожною частиною зобов’язання, починаючи з дня закінчення строку або настання терміну виконання відповідної частини.** **5. Ліквідація боржника як юридичної особи не припиняє поруку, якщо до дня внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань запису про припинення боржника кредитор звернувся до суду з позовом до поручителя у зв’язку з невиконанням зобов’язання.**
§ 4. Гарантія	**§ 4. Гарантія**
Стаття 560. Поняття гарантії 1. За гарантією банк, інша фінансова установа (гарант) гарантує перед кредитором (бенефіціаром) виконання боржником (принципалом) свого обов’язку. Гарант відповідає перед кредитором за порушення зобов’язання боржником.	**Стаття 839. Поняття гарантії** **1. За гарантією банк або інша фінансова установа (гарант) зобов’язуються перед кредитором (бенефіціаром) сплатити грошову суму відповідно до умов гарантії у разі невиконання боржником (принципалом) зобов’язання.** **Гарант відповідає перед кредитором у межах та на умовах, визначених гарантією і цим Кодексом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 561. Строк дії гарантії 1. Гарантія діє протягом строку, на який вона видана. 2. Гарантія є чинною від дня її видачі, якщо в ній не встановлено інше. 3. Гарантія не може бути відкликана гарантом, якщо в ній не встановлено інше.	**Стаття 840. Строк дії гарантії** **1. Гарантія є чинною з дня її видачі, якщо в ній не встановлено іншого.** **2. Гарантія діє протягом строку, на який вона видана.** **3. Гарантія не може бути відкликана гарантом, якщо в ній не встановлено іншого.**
Стаття 562. Незалежність гарантії від основного зобов'язання 1. Зобов'язання гаранта перед кредитором не залежить від основного зобов'язання (його припинення або недійсності), зокрема і тоді, коли в гарантії міститься посилання на основне зобов'язання.	**Стаття 841. Безвідносність гарантії щодо основного зобов'язання** **1. Зобов'язання гаранта перед кредитором не залежить від основного зобов'язання, зокрема від його припинення, а також від недійсності правочину, з якого виникло основне зобов'язання, або від того, що з іншої підстави основне зобов'язання не виникло, навіть якщо гарантія містить посилання на основне зобов'язання.**
Стаття 563. Правові наслідки порушення боржником зобов'язання, забезпеченого гарантією 1. У разі порушення боржником зобов'язання, забезпеченого гарантією, гарант зобов'язаний сплатити кредиторові грошову суму відповідно до умов гарантії. 2. Вимога кредитора до гаранта про сплату грошової суми відповідно до виданої ним гарантії пред'являється у письмовій формі. До вимоги додаються документи, вказані в гарантії.	**Стаття 842. Юридичні наслідки невиконання боржником зобов'язання, забезпеченого гарантією** **1. У разі невиконання боржником зобов'язання, забезпеченого гарантією, гарант зобов'язаний сплатити кредиторові грошову суму відповідно до умов гарантії.** **2. Вимогу кредитора до гаранта про сплату грошової суми відповідно до виданої ним гарантії пред'являють письмово.** **Вимогу подають у спосіб, у місці та в строки, визначені гарантією.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. У вимозі до гаранта або у доданих до неї документах кредитор повинен вказати, у чому полягає порушення боржником основного зобов'язання, забезпеченого гарантією. 4. Кредитор може пред'явити вимогу до гаранта у межах строку, встановленого у гарантії, на який її видано. 5. Кредитор не може передавати іншій особі право вимоги до гаранта, якщо інше не встановлено гарантією.	**До вимоги додають документи, визначені гарантією.** **3. У вимозі до гаранта або у доданих до неї документах кредитор повинен зазначити, у чому полягає невиконання боржником основного зобов'язання, забезпеченого гарантією, якщо іншого не встановлює гарантія.** **4. Кредитор може пред'явити вимогу до гаранта у межах строку, встановленого у гарантії, на який її видано.** **5. Кредитор не може передавати іншій особі право вимоги до гаранта, якщо іншого не встановлює гарантія.** **6. Кредитор має право пред'явити кілька вимог у межах строку дії гарантії та невикористаного розміру суми гарантії, якщо іншого не встановлює гарантія.**
Стаття 564. Обов'язки гаранта під час розгляду вимоги кредитора 1. Після одержання вимоги кредитора гарант повинен негайно повідомити про це боржника і передати йому копії вимоги разом з доданими до неї документами. 2. Гарант повинен розглянути вимогу кредитора разом з доданими до неї документами в установлений у гарантії строк, а у разі його відсутності - в розумний строк і встановити відповідність вимоги та доданих до неї документів умовам гарантії.	**Стаття 843. Обов'язки гаранта під час розгляду вимоги кредитора** **1. Після одержання вимоги кредитора гарант повинен негайно повідомити про це боржника і передати йому копії вимоги разом із доданими до неї документами.** **2. Гарант повинен розглянути вимогу кредитора разом із доданими до неї документами в установлені у гарантії строки, а у разі їх ненаявності – у розумний строк, і встановити відповідність вимоги та доданих до неї документів умовам гарантії.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Перевірку здійснюють за зовнішніми ознаками поданих документів, без дослідження фактичного виконання основного зобов'язання, якщо іншого не встановлює гарантія або закон.
Стаття 565. Право гаранта на відмову в задоволенні вимоги кредитора 1. Гарант має право відмовитися від задоволення вимоги кредитора, якщо вимога або додані до неї документи не відповідають умовам гарантії або якщо вони подані гарантові після закінчення строку дії гарантії. 2. Гарант повинен негайно повідомити кредитора про відмову від задоволення його вимоги. 3. Якщо гарант після пред'явлення до нього вимоги кредитора дізнався про недійсність основного зобов'язання або про його припинення, він повинен негайно повідомити про це кредитора і боржника. Повторна вимога кредитора, одержана гарантом після такого повідомлення, підлягає задоволенню.	**Стаття 844. Право гаранта на відмову в задоволенні вимоги кредитора** **1. Гарант має право на відмову від задоволення вимоги кредитора, якщо вимога або додані до неї документи не відповідають умовам гарантії або якщо вони подані гарантові після закінчення строку дії гарантії.** **2. Гарант повинен негайно повідомити кредитора про відмову від задоволення його вимоги із зазначенням усіх підстав відмови.** **3. Якщо гарант після пред'явлення до нього вимоги кредитора дізнався про недійсність правочину, з якого виникає основне зобов'язання, або про припинення основного зобов'язання, він повинен негайно повідомити про це кредитора і боржника.** **Повторна вимога кредитора, одержана гарантом після такого повідомлення, підлягає задоволенню.** **4. Гарант має право відмовити у задоволенні вимоги бенефіціара також у разі, якщо встановлено, що вимога є завідомо недобросовісною, не пов'язаною з порушенням боржника (принципала). Відмова гаранта**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	на цій підставі можлива лише за наявності очевидних доказів протиправної поведінки бенефіціара.
Стаття 566. Обов’язок гаранта 1. Обов’язок гаранта перед кредитором обмежується сплатою суми, на яку видано гарантію. У разі порушення гарантом свого обов’язку його відповідальність перед кредитором не обмежується сумою, на яку видано гарантію, якщо інше не встановлено у гарантії.	**Стаття 845. Обов’язок гаранта** **1. Обов’язок гаранта перед кредитором обмежують сплатою суми, на яку видано гарантію.** **2. У разі невиконання гарантом свого обов’язку його відповідальність перед кредитором не обмежують сумою, на яку видано гарантію, якщо іншого не встановлює гарантія.** **3. Гарант не має права зараховувати свої зустрічні вимоги до кредитора при виконанні зобов’язань за гарантією, якщо іншого не встановлює гарантія або закон.**
Стаття 567. Оплата послуг гаранта 1. Гарант має право на оплату послуг, наданих ним боржникові.	**Стаття 846. Оплата послуг гаранта** **1. Гарант має право на оплату послуг, наданих ним боржникові.**
Стаття 568. Припинення гарантії 1. Зобов’язання гаранта перед кредитором припиняється у разі: 1) сплати кредиторові суми, на яку видано гарантію; 2) закінчення строку дії гарантії; 3) відмови кредитора від своїх прав за гарантією шляхом повернення її гарантові або шляхом подання гаранту	**Стаття 847. Припинення гарантії** **1. Зобов’язання гаранта перед кредитором є припиненим у разі:** **1) сплати кредиторові суми, на яку видано гарантію, або зменшення суми гарантії до нуля, у тому числі внаслідок здійснених виплат;** **2) закінчення строку дії гарантії;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
письмової заяви про звільнення його від обов'язків за гарантією. 2. Гарант, якому стало відомо про припинення гарантії, повинен негайно повідомити про це боржника.	**3) відмови кредитора від своїх прав за гарантією у спосіб повернення її гарантові або у спосіб подання гаранту письмової заяви про звільнення його від обов'язків за гарантією;** **4) в інших випадках, встановлених гарантією або законом.** **2. Гарант, якому стало відомо про припинення гарантії, повинен негайно повідомити про це боржника.**
Стаття 569. Право гаранта на зворотну вимогу до боржника 1. Гарант має право на зворотну вимогу (регрес) до боржника в межах суми, сплаченої ним за гарантією кредиторові, якщо інше не встановлено договором між гарантом і боржником. 2. Гарант не має права на зворотну вимогу (регрес) до боржника у разі, якщо сума, сплачена гарантом кредиторові, не відповідає умовам гарантії, якщо інше не встановлено договором між гарантом і боржником.	**Стаття 848. Право гаранта на зворотну вимогу до боржника** **1. Гарант має право на зворотну вимогу (регрес) до боржника в межах суми, сплаченої ним за гарантією кредиторові, якщо іншого не встановлює договір між гарантом і боржником.** **2. Гарант не має права на зворотну вимогу (регрес) до боржника у разі, якщо сума, сплачена гарантом кредиторові, не відповідає умовам гарантії, якщо іншого не встановлює договір між гарантом і боржником.**
§ 5. Завдаток	**§ 5. Завдаток**
Стаття 570. Поняття завдатку 1. Завдатком є грошова сума або рухоме майно, що видається кредиторові боржником у рахунок належних з	**Стаття 849. Поняття завдатку** **1. Завдатком є грошова сума або рухоме майно, що їх передає кредиторові боржник у рахунок належних з**

Чинна редакція	Запропонована редакція
нього за договором платежів, на підтвердження зобов'язання і на забезпечення його виконання. 2. Якщо не буде встановлено, що сума, сплачена в рахунок належних з боржника платежів, є завдатком, вона вважається авансом.	**нього за договором платежів на підтвердження зобов'язання і на забезпечення його виконання.** **2. Якщо не встановлено, що сума або майно, передані в рахунок платежів, є завдатком, вони є авансом.** **3. Завдаток зараховують у рахунок виконання зобов'язання, якщо іншого не встановлює договір.**
Стаття 571. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком 1. Якщо порушення зобов'язання сталося з вини боржника, завдаток залишається у кредитора. Якщо порушення зобов'язання сталося з вини кредитора, він зобов'язаний повернути боржникові завдаток та додатково сплатити суму у розмірі завдатку або його вартості. 2. Сторона, винна у порушенні зобов'язання, має відшкодувати другій стороні збитки в сумі, на яку вони перевищують розмір (вартість) завдатку, якщо інше не встановлено договором. 3. У разі припинення зобов'язання до початку його виконання або внаслідок неможливості його виконання завдаток підлягає поверненню.	**Стаття 850. Юридичні наслідки невиконання або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком** **1. Якщо зобов'язання не виконане боржником, завдаток залишають кредитору.** **Якщо зобов'язання не виконане кредитором, він зобов'язаний повернути боржникові завдаток та додатково сплатити суму у розмірі завдатку або його вартості.** **2. Сторона, яка не виконала зобов'язання, відшкодовує другій стороні збитки в частині, що перевищує розмір (вартість) завдатку, якщо іншого не встановлює договір.** **3. У разі припинення зобов'язання до початку його виконання або внаслідок неможливості його виконання завдаток підлягає поверненню.** **У разі припинення зобов'язання за домовленістю сторін завдаток підлягає поверненню, якщо іншого не встановлює домовленість сторін.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Якщо зобов'язання виконано частково, наслідки, визначені частинами першою – третьою цієї статті, застосовують домірно невиконаній частині, якщо іншого не встановлює договір або закон. **5. Якщо предметом завдатку є майно і його повернення є неможливим, сплаті підлягає його грошовий еквівалент, визначений договором. За браком відповідної умови предмет завдатку сплачують за звичайною ціною на момент задоволення вимоги.** **6. Встановлення завдатку не перешкоджає застосуванню неустойки або відшкодуванню збитків. Якщо за те саме невиконання встановлено неустойку, суму завдатку зараховують у рахунок неустойки, якщо іншого не визначає договір.**
Назва параграфа відсутня	**§ 6. Депонування**
Стаття відсутня	**Стаття 851. Поняття депонування** **1. За договором депонування боржник або третя особа передає грошові кошти, цінні папери, документи або інше майно утримувачеві депонованого майна з метою забезпечення виконання зобов'язання. Утримувач депонованого майна зберігає майно та видає його кредиторові або повертає боржнику після настання визначених у договорі умов.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Утримувачем депонованого майна може бути банк, фінансова установа, нотаріус або інша особа у межах, встановлених законом. Утримувач діє неупереджено та не набуває права власності на депоноване майно. **3. Якщо депонування здійснюють у спосіб розміщення грошових коштів на рахунку умовного зберігання (ескроу), застосовують приписи параграфа 2 глави 80 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 852. Договір депонування** **1. За договором депонування одна сторона (депонент), якою може бути боржник або інша особа, передає утримувачеві депонованого майна грошові кошти, цінні папери, документи або інше майно на умовне зберігання з метою забезпечення виконання зобов'язання, а утримувач депонованого майна повинен зберігати це майно та видати його кредиторові (бенефіціарові) або повернути депонентові відповідно до умов договору.** **2. Договір депонування укладають письмово.** **Договір депонування повинен містити:** **1) опис майна (грошових коштів, документів, іншого майна), що його передають на умовне зберігання;** **2) умови, за яких утримувач депонованого майна має видати майно кредиторові або повернути його боржнику;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3) права та обов’язки утримувача депонованого майна, порядок підтвердження настання умов, порядок обліку доходів від предмета депонування (щодо грошових коштів – відсотків); **4) порядок оплати послуг утримувача депонованого майна.** **3. Депоноване майно не може бути звернене на погашення вимог третьої особи до боржника або кредитора. Можливе звернення стягнення на права вимоги сторін до утримувача депонованого майна за договором депонування.** **4. Після настання умов, визначених договором, утримувач депонованого майна зобов’язаний видати майно кредиторові (якщо така умова встановлена) або повернути його боржнику порядком, визначеним договором депонування.** **5. Утримувач депонованого майна відповідає за його втрату або пошкодження у межах, встановлених договором або законом.** **6. Витрати, пов’язані з депонуванням, несуть сторони порядком, визначеним договором.** **7. Особливості депонування грошових коштів на рахунку умовного зберігання (ескроу) визначає параграф 2 глави 80 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Назва параграфа відсутня	**§ 7. Відступлення права вимоги з метою забезпечення виконання зобов'язання**
Стаття відсутня	**Стаття 853. Поняття та форма відступлення права вимоги з метою забезпечення виконання зобов'язання** **1. За договором відступлення права вимоги з метою забезпечення виконання зобов'язання одна сторона передає іншій стороні, яка є кредитором за основним зобов'язанням, право вимоги до третьої особи повністю або частково для забезпечення виконання основного зобов'язання. Відступлення може охоплювати наявні та майбутні вимоги, визначені родовими ознаками, з урахуванням статті 824 цього Кодексу.** **2. Відступлення є вчиненим з метою забезпечення виконання зобов'язання, якщо це встановлює договір. Таке відступлення не є відчуженням права вимоги на оплатній основі та не припиняє юридичного зв'язку особи, яка передає право вимоги, з відступленою вимогою до настання підстав для звернення стягнення.** **3. Договір відступлення права вимоги з метою забезпечення виконання зобов'язання вчиняють письмово. Істотними умовами такого договору є визначення основного зобов'язання, що його забезпечують, обсяг відступленого права вимоги, порядок користування і розпоряджання ним.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. До відступлення вимоги з метою забезпечення виконання зобов'язання застосовують приписи глави 55 цього Кодексу, якщо іншого не встановлює цей параграф або не випливає з його суті.
Стаття відсутня	**Стаття 854. Виконання боржником за відступленою вимогою та одержання виконання** **1. До одержання повідомлення про відступлення права вимоги боржник відступленої вимоги виконує своє зобов'язання особі, яка передає право вимоги. Після одержання такого повідомлення виконання здійснюють кредиторові, якому передано право вимоги, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Боржник відступленої вимоги має право висувати кредиторові, якому передано право вимоги, заперечення та здійснювати зарахування зустрічних однорідних вимог у межах і на умовах, визначених главою 55 цього Кодексу.** **3. До настання підстав для звернення стягнення за основним зобов'язанням права за відступленою вимогою здійснює особа, яка передала право вимоги, якщо іншого не встановлює договір. Одержане за відступленою вимогою підлягає перерахуванню кредиторові, якому передано право вимоги, для зарахування на погашення основного зобов'язання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	порядком, визначеним договором. Надлишок повертають особі, яка передала право вимоги. **4. Договором може бути встановлено, що інкасацію відступленої вимоги здійснює кредитор, якому передано право вимоги, з обов'язком обліку отриманих сум, їх зарахування на погашення основного зобов'язання та повернення надлишку особі, яка передала право вимоги.**
Стаття відсутня	**Стаття 855. Звернення стягнення на відступлену вимогу, розподіл сум та припинення забезпечення** **1. У разі невиконання боржником основного зобов'язання кредитор має право звернути стягнення на відступлену вимогу у спосіб її стягнення з боржника або її відчуження третій особі порядком, визначеним договором або законом.** **2. За рахунок сум, одержаних від реалізації відступленої вимоги, кредитор задовольняє свою вимогу у розмірі, визначеному на момент фактичного задоволення, включаючи відсотки, неустойку та необхідні витрати, пов'язані з інкасацією та реалізацією, якщо іншого не встановлює договір. Сума перевищення підлягає поверненню особі, яка передала вимогу, без зволікання після завершення розрахунків.** **3. Після повного виконання основного зобов'язання кредитор зобов'язаний без зволікання повернути особі, яка передала право вимоги, право вимоги в первісному**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	обсязі та передати документи, що його підтверджують, а якщо це зробити неможливо – вчинити дії, необхідні для відновлення юридичного становища особи, яка передала право вимоги, у тому числі повідомити боржника відступленої вимоги про припинення дії відступлення.
§ 6. Застава	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 572. Поняття застави 1. В силу застави кредитор (заставодержатель) має право у разі невиконання боржником (заставодавцем) зобов'язання, забезпеченого заставою, а також в інших випадках, встановлених законом, одержати задоволення за рахунок заставленого майна переважно перед іншими кредиторами цього боржника, якщо інше не встановлено законом (право застави).	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 573. Забезпечення майбутньої вимоги 1. Заставою може бути забезпечена вимога, яка може виникнути в майбутньому.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 574. Підстави виникнення застави 1. Застава виникає на підставі договору, закону або рішення суду. 2. До застави, яка виникає на підставі закону, застосовуються положення цього Кодексу щодо застави, яка виникає на підставі договору, якщо інше не встановлено законом.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 575. Окремі види застав 1. Іпотекою є застава нерухомого майна, що залишається у володінні заставодавця або третьої особи, а також застава об’єкта незавершеного будівництва, майбутнього об’єкта нерухомості. Подільний об’єкт незавершеного будівництва може бути переданий в іпотеку лише у випадках, визначених законом. 2. Закладом є застава рухомого майна, що передається у володіння заставодержателя або за його наказом - у володіння третій особі. 3. Правила про іпотеку землі та інші окремі види застав встановлюються законом.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 576. Предмет застави 1. Предметом застави може бути будь-яке майно (зокрема річ, цінні папери, майнові права), що може бути відчужене заставодавцем і на яке може бути звернене стягнення. 2. Предметом застави може бути майно, яке заставодавець набуде та/або може набути після виникнення застави (майбутній урожай, приплід худоби тощо). 3. Права заставодержателя (право застави) на річ, яка є предметом застави, поширюються на її приналежності, якщо інше не встановлено договором. Право застави поширюється на плоди, продукцію та доходи, одержані від використання заставленого майна, у випадках, встановлених договором. 4. Предметом застави не можуть бути:	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
культурні цінності, що є об’єктами права державної чи комунальної власності і занесені або підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання; пам’ятки культурної спадщини, занесені до Переліку пам’яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації. 5. Предметом застави не можуть бути вимоги, які мають особистий характер, а також інші вимоги, застава яких заборонена законом. 6. Предмет застави залишається у заставодавця, якщо інше не встановлено договором або законом. 7. Застава окремих видів майна може бути заборонена або обмежена законом.	
Стаття 577. Нотаріальне посвідчення договору застави та реєстрація застави 1. Якщо предметом застави є нерухоме майно, об’єкт незавершеного будівництва, майбутній об’єкт нерухомості, а також в інших випадках, встановлених законом, договір застави підлягає нотаріальному посвідченню, крім випадків, установлених законом. 2. Застава нерухомого майна, об’єкта незавершеного будівництва, майбутнього об’єкта нерухомості підлягає державній реєстрації у випадках та в порядку, встановлених законом.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Застава рухомого майна може бути зареєстрована на підставі заяви заставодержателя або заставодавця з внесенням запису до Державного реєстру обтяжень рухомого майна. 4. Моментом реєстрації застави рухомого майна є дата та час внесення відповідного запису до Державного реєстру обтяжень рухомого майна.	
Стаття 578. Застава майна, що є у спільній власності 1. Майно, що є у спільній власності, може бути передане у заставу лише за згодою усіх співвласників.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 579. Заміна предмета застави 1. Предмет застави може бути замінений лише за згодою заставодержателя, якщо інше не встановлено договором або законом.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 580. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета застави 1. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета застави несе власник заставленого майна, якщо інше не встановлено договором або законом. 2. У разі випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета застави заставодавець на вимогу заставодержателя зобов’язаний надати рівноцінний предмет або, якщо це можливо, відновити знищений або пошкоджений предмет застави.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 581. Страхування предмета застави	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Якщо предмет застави не підлягає страхуванню, він може бути застрахований за згодою сторін на погоджену суму, якщо інше не передбачено законом. У разі настання страхового випадку предметом застави стає право вимоги до страховика.	
Стаття 582. Оцінка предмета застави 1. Оцінка предмета застави здійснюється у випадках, встановлених договором або законом. 2. Оцінка предмета застави здійснюється заставодавцем разом із заставодержателем відповідно до звичайних цін, що склалися на момент виникнення права застави, якщо інший порядок оцінки предмета застави не встановлений договором або законом.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 583. Сторони у договорі застави 1. Заставодавцем може бути боржник або третя особа (майновий поручитель). 2. Заставодавцем може бути власник речі або особа, якій належить майнове право, а також особа, якій власник речі або особа, якій належить майнове право, передали річ або майнове право з правом їх застави. 3. Застава права на чужу річ здійснюється за згодою власника цієї речі, якщо для відчуження цього права відповідно до договору або закону потрібна згода власника.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 584. Зміст договору застави 1. У договорі застави визначаються суть, розмір і строк (термін) виконання зобов’язання, забезпеченого заставою,	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
та (або) посилання на договір чи інший правочин, яким встановлено основне зобов'язання, подається опис предмета застави, а також визначаються інші умови, погоджені сторонами договору. 2. Опис предмета застави у договорі застави може бути поданий у загальній формі (вказівка на вид заставленого майна тощо).	
Стаття 585. Момент виникнення права застави 1. Право застави виникає з моменту укладення договору застави, а у випадках, коли договір підлягає нотаріальному посвідченню, - з моменту його нотаріального посвідчення, крім випадків, установлених законом. 2. Якщо предмет застави відповідно до договору або закону повинен перебувати у володінні заставодержателя, право застави виникає в момент передання йому предмета застави. Якщо таке передання було здійснене до укладення договору застави, право застави виникає з моменту його укладення.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 586. Користування та розпоряджання предметом застави 1. Заставодавець має право користуватися предметом застави відповідно до його призначення, у тому числі здобувати з нього плоди та доходи, якщо інше не встановлено договором і якщо це випливає із суті застави. 2. Заставодавець має право відчужувати предмет застави, передавати його в користування іншій особі або іншим	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
чином розпоряджатися ним лише за згодою заставодержателя, якщо інше не встановлено договором або законом. 3. Заставодавець має право заповідати заставлене майно. Правочин, яким обмежується право заставодавця заповідати заставлене майно, є нікчемним. 4. Заставодержатель має право користуватися переданим йому предметом застави лише у випадках, встановлених договором. За договором на заставодержателя може бути покладений обов'язок здобувати з предмета застави плоди та доходи.	
Стаття 587. Обов'язки володільця предмета застави 1. Особа, яка володіє предметом застави, зобов'язана, якщо інше не встановлено договором: 1) вживати заходів, необхідних для збереження предмета застави; 2) утримувати предмет застави належним чином; 3) негайно повідомляти другу сторону договору застави про виникнення загрози знищення або пошкодження предмета застави. 2. Заставодавець, який володіє предметом застави, у разі втрати, псування, пошкодження або знищення заставленого майна з його вини зобов'язаний замінити або відновити це майно, якщо інше не встановлено договором. 3. Заставодержатель, який володіє предметом застави, у разі втрати, псування, пошкодження або знищення	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
заставленого майна з його вини зобов’язаний відшкодувати заставодавцю завдані збитки.	
Стаття 588. Наступна застава 1. Наступна застава майна, що вже заставлене, допускається, якщо інше не встановлено попереднім договором застави або законом. 2. Наступна застава майна не припиняє право застави попереднього заставодержателя. 3. Перший заставодержатель має переважне право перед наступними заставодержателями на задоволення своїх вимог за рахунок заставленого майна. Вимоги наступних заставодержателів задовольняються в порядку черговості виникнення права застави, крім випадку, передбаченого частиною четвертою цієї статті. 4. Якщо предметом застави є рухоме майно, заставодержатель зареєстрованої застави має переважне право на задоволення вимог із заставленого майна перед заставодержателями незареєстрованих застав та застав, які зареєстровані пізніше. 5. Заставодавець незареєстрованої застави зобов’язаний надати кожному із заставодержателів інформацію про всі попередні застави майна в обсязі, встановленому статтею 584 цього Кодексу. Заставодавець зобов’язаний відшкодувати збитки, що виникли у будь-кого із заставодержателів внаслідок невиконання ним цього обов’язку.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 589. Правові наслідки невиконання зобов’язання, забезпеченого заставою 1. У разі невиконання зобов’язання, забезпеченого заставою, а також в інших випадках, встановлених законом, заставодержатель набуває право звернення стягнення на предмет застави. 2. За рахунок предмета застави заставодержатель має право задовольнити в повному обсязі свою вимогу, що визначена на момент фактичного задоволення, включаючи сплату процентів, неустойки, відшкодування збитків, завданих порушенням зобов’язання, необхідних витрат на утримання заставленого майна, а також витрат, понесених у зв’язку із пред’явленням вимоги, якщо інше не встановлено договором.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 590. Звернення стягнення на предмет застави 1. Звернення стягнення на предмет застави здійснюється за рішенням суду, якщо інше не встановлено договором або законом. 2. Заставодержатель набуває право звернення стягнення на предмет застави в разі, коли зобов’язання не буде виконано у встановлений строк (термін), якщо інше не встановлено договором або законом. 3. У разі ліквідації юридичної особи-заставодавця заставодержатель набуває право звернення стягнення на заставлене майно незалежно від настання строку виконання зобов’язання, забезпеченого заставою.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. У разі схвалення судом відповідно до законодавства про банкрутство плану санації чи реструктуризації боргів боржника за основним зобов'язанням, якщо він відмінний від заставодавця, заставодержатель, який голосував проти схвалення плану санації юридичної особи чи плану реструктуризації боргів боржника - фізичної особи, набуває право звернення стягнення на заставлене майно незалежно від настання строку виконання зобов'язання, забезпеченого заставою. 5. У разі часткового виконання боржником зобов'язання, забезпеченого заставою, право звернення на предмет застави зберігається в первісному обсязі. 6. Якщо предметом застави є дві або більше речей (два або більше прав), стягнення може бути звернене на всі ці речі (права) або на будь-яку з речей (прав) на вибір заставодержателя. Якщо заставодержатель зверне стягнення на одну річ (одне право), але його вимогу не буде задоволено в повному обсязі, він зберігає право застави на інші речі (права), які є предметом застави.	
Стаття 591. Реалізація предмета застави 1. Реалізація предмета застави, на який звернене стягнення, провадиться шляхом його продажу з публічних торгів, якщо інше не встановлено договором або законом. Порядок реалізації предмета застави з публічних торгів встановлюється законом.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Початкова ціна предмета застави для його продажу з публічних торгів визначається в порядку, встановленому договором або законом. Якщо звернення стягнення здійснюється за рішенням суду, суд у своєму рішенні може визначити початкову ціну предмета застави. 3. Якщо публічні торги оголошено такими, що не відбулися, предмет застави може бути за згодою заставодержателя та заставодавця переданий у власність заставодержателя за початковою ціною, якщо інше не встановлено договором або законом. 4. Якщо сума, одержана від реалізації предмета застави, не покриває вимоги заставодержателя, він має право отримати суму, якої не вистачає, з іншого майна боржника в порядку черговості відповідно до статті 112 цього Кодексу, якщо інше не встановлено договором або законом.	
Стаття 592. Дострокове виконання зобов’язання, забезпеченого заставою 1. Заставодержатель має право вимагати дострокового виконання зобов’язання, забезпеченого заставою, у разі: 1) передання заставодавцем предмета застави іншій особі без згоди заставодержателя, якщо одержання такої згоди було необхідним; 2) порушення заставодавцем правил про заміну предмета застави;	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
3) втрати предмета застави за обставин, за які заставодержатель не відповідає, якщо заставодавець не замінив або не відновив предмет застави. 2. Заставодержатель має право вимагати дострокового виконання зобов'язання, забезпеченого заставою, а якщо його вимога не буде задоволена, - звернути стягнення на предмет застави: 1) у разі порушення заставодавцем правил про наступну заставу; 2) у разі порушення заставодавцем правил про розпоряджання предметом застави; 3) в інших випадках, встановлених законом або договором.	
Стаття 593. Припинення права застави 1. Право застави припиняється у разі: 1) припинення зобов'язання, забезпеченого заставою; 2) втрати предмета застави, якщо заставодавець не замінив предмет застави; 3) реалізації предмета застави; 4) набуття заставодержателем права власності на предмет застави. Право застави припиняється також в інших випадках, встановлених законом. 2. У разі припинення права застави на нерухоме майно до державного реєстру вносяться відповідні дані.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. У разі припинення права застави внаслідок виконання забезпеченого заставою зобов’язання заставодержатель, у володінні якого перебувало заставлене майно, зобов’язаний негайно повернути його заставодавцеві. 4. Припинення основного зобов’язання внаслідок ліквідації боржника - юридичної особи, яка виступає боржником у такому зобов’язанні, не припиняє права застави (іпотеки) на майно, передане в заставу боржником та/або майновим поручителем такого боржника, якщо заставодержатель до ліквідації боржника - юридичної особи реалізував своє право щодо звернення стягнення на предмет застави (іпотеки) шляхом подання позову або пред’явлення вимоги.	
§ 7. Притримання	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 594. Право притримання 1. Кредитор, який правомірно володіє річчю, що підлягає передачі боржникові або особі, вказаній боржником, у разі невиконання ним у строк зобов’язання щодо оплати цієї речі або відшкодування кредиторові пов’язаних з нею витрат та інших збитків має право притримати її у себе до виконання боржником зобов’язання. 2. Притриманням речі можуть забезпечуватись інші вимоги кредитора, якщо інше не встановлено договором або законом.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Кредитор має право притримати річ у себе також у разі, якщо права на неї, які виникли після передачі речі у володіння кредитора, набула третя особа. 4. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження притриманої речі несе кредитор, якщо інше не встановлено законом.	
Стаття 595. Обов'язки кредитора, який притримує річ у себе 1. Кредитор, який притримує річ у себе, зобов'язаний негайно повідомити про це боржника. 2. Кредитор відповідає за втрату, псування або пошкодження речі, яку він притримує в себе, якщо втрата, псування або пошкодження сталися з його вини. 3. Кредитор не має права користуватися річчю, яку він притримує у себе.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 596. Розпорядження річчю, яку притримує кредитор 1. До кредитора, який притримує у себе річ боржника, не переходить право власності на неї. 2. Боржник, річ якого кредитор притримує, має право розпорядитися нею, повідомивши набувача про притримання речі і права кредитора.	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*
Стаття 597. Задоволення вимог за рахунок речі, яку притримує кредитор	*Перенесено до глави 38 книги третьої "Речові права"*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Вимоги кредитора, який притримує річ у себе, задовольняються з її вартості відповідно до статті 591 цього Кодексу.	
§ 8. Довірча власність	*Виключено назву параграфа*
Стаття 597-1. Право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язання за кредитним договором 1. За договором про встановлення довірчої власності одна сторона (довірчий засновник) передає майно другій стороні (довірчому власнику) на праві довірчої власності для забезпечення зобов'язання боржника за кредитним договором, договором позики. 2. Право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язань (далі - довірча власність) є різновидом права власності на майно, за яким кредитор, який отримав майно у довірчу власність (довірчий власник), не має права самостійно відчужувати таке майно, крім як для звернення стягнення на нього, а також викупу його для суспільних потреб у порядку, встановленому законом. 3. З моменту встановлення довірчої власності право власності особи, яка передала своє майно у довірчу власність, припиняється. 4. До надання кредиту або позики, що забезпечується переданням нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва та майбутнього об'єкта нерухомості у довірчу власність, кредитор зобов'язаний запропонувати боржнику	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
надання такого кредиту, позики, можливість забезпечити виконання цих зобов'язань в інший спосіб. Умови кредитного договору, договору позики, що забезпечується переданням майна у довірчу власність, можуть відрізнятися від умов кредитного договору, договору позики, що забезпечується в інший спосіб.	
Стаття 597-2. Об'єкт довірчої власності 1. Об'єктом довірчої власності може бути майно, яке може бути відчужено і на яке може бути звернено стягнення. 2. Якщо законом не встановлено інше, об'єктом довірчої власності не можуть бути корпоративні права. Об'єктом довірчої власності не можуть бути подільні об'єкти незавершеного будівництва. 3. Режим довірчої власності не поширюється на плоди, продукцію та доходи, одержані від використання об'єкта довірчої власності, якщо інше не зазначено у договорі про встановлення довірчої власності.	*Виключено*
Стаття 597-3. Виникнення довірчої власності 1. Довірча власність виникає на підставі договору, укладеного у письмовій формі. 2. Довірчим засновником може бути боржник за основним зобов'язанням та/або інша особа, яка передає своє майно у довірчу власність з метою забезпечення виконання зобов'язань боржника.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Довірчим власником є кредитор за основним зобов'язанням. 4. Договір про встановлення довірчої власності на нерухоме майно, неподільний об'єкт незавершеного будівництва, майбутній об'єкт нерухомості укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню. 5. Довірча власність на нерухоме майно, неподільний об'єкт незавершеного будівництва, майбутній об'єкт нерухомості виникає з моменту її реєстрації у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. 6. Довірча власність на рухоме майно виникає з моменту укладення договору про встановлення довірчої власності, якщо таким договором не встановлено інше.	
Стаття 597-4. Користування об'єктом довірчої власності 1. Об'єктом довірчої власності має право користуватися довірчий засновник (далі - користувач). Користувачем також може бути інша особа, визначена договором про встановлення довірчої власності. Якщо об'єктом довірчої власності є земельна ділянка, передача її в користування іншим особам здійснюється в порядку, визначеному Земельним кодексом України. 2. Договір про встановлення довірчої власності може передбачати право користувача передавати об'єкт довірчої власності у тимчасове користування третім особам. 3. Користувач, який не є довірчим власником, втрачає право користування об'єктом довірчої власності з дня	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
отримання ним повідомлення про прийняття довірчим власником рішення про звернення стягнення на такий об’єкт. Право користування об’єктом довірчої власності, який є житловим приміщенням, втрачається у порядку, встановленому статтею 597-9 цього Кодексу. 4. Довірчий власник має право у будь-який час протягом строку дії довірчої власності та за умови попереднього повідомлення користувача перевіряти наявність, стан, умови збереження та використання об’єкта довірчої власності. Договором може бути передбачено періодичність таких перевірок, їх тривалість, обов’язковість попередження користувача про перевірку, а також інші умови здійснення перевірки об’єкта довірчої власності. 5. Періодичність перевірок об’єкта довірчої власності, що є житловим приміщенням, не може перевищувати одного разу на місяць, а тривалість однієї перевірки - двох годин.	
Стаття 597-5. Обов’язки користувача 1. Користувач зобов’язаний утримуватися від дій, які виходять за межі нормального зносу об’єкта довірчої власності та можуть істотно знизити його вартість або завдати іншої шкоди. 2. Користувач несе витрати на утримання об’єкта довірчої власності, якщо інше не встановлено договором. 3. Договором можуть бути встановлені інші обов’язки користувача.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 597-6. Правові наслідки порушення зобов’язання боржником 1. У разі прострочення виконання боржником основного зобов’язання довірчий власник має право звернути стягнення на об’єкт довірчої власності за умови, що строк прострочення перевищує 20 календарних днів. У разі прострочення боржником виконання частини основного зобов’язання довірчий власник має право звернути стягнення на об’єкт довірчої власності, якщо прострочення виконання боржником основного зобов’язання триває більше 30 календарних днів. 2. Договором, яким встановлена довірча власність або на підставі якого виникло основне зобов’язання, можуть бути встановлені інші підстави, з настанням яких у довірчого власника виникає право звернути стягнення на об’єкт довірчої власності. 3. У разі порушення боржником зобов’язань, зазначених у договорі про встановлення довірчої власності (крім основного зобов’язання), довірчий власник має право прийняти рішення про необхідність дострокового виконання основного зобов’язання та повідомити про таке рішення боржника. Якщо боржник не виконує рішення довірчого власника про дострокове виконання основного зобов’язання протягом 30 календарних днів з моменту отримання такого повідомлення (якщо інший строк не	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
встановлено договором), довірчий власник має право звернути стягнення на об’єкт довірчої власності. 4. У разі порушення користувачем обов’язків щодо збереження чи користування об’єктом довірчої власності довірчий власник може скористатися правами, визначеними частиною другою цієї статті, та/або вжити заходів для збереження чи страхування об’єкта довірчої власності у своїх інтересах та за власний рахунок. Користувач зобов’язаний на вимогу довірчого власника негайно відшкодувати останньому всі витрати, понесені у зв’язку із вжиттям заходів щодо збереження та страхування об’єкта довірчої власності.	
Стаття 597-7. Обов’язкове звернення стягнення на об’єкт довірчої власності 1. Якщо інше не передбачено договором про встановлення довірчої власності, довірчий власник зобов’язаний звернути стягнення на об’єкт довірчої власності у разі настання однієї з таких обставин: 1) державної реєстрації рішення про припинення юридичної особи - боржника за основним зобов’язанням або довірчого власника; 2) прийняття судом постанови про визнання боржника за основним зобов’язанням або довірчого власника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури; 3) смерті боржника за основним зобов’язанням, визнання його недієздатним або померлим.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Під час звернення стягнення на об’єкт довірчої власності у випадку, передбаченому пунктом 3 частини першої цієї статті, усі повідомлення, які відповідно до цього Кодексу повинні бути надіслані довірчому засновнику, надсилаються відповідно опікуну, спадкоємцям довірчого засновника, виконавцю заповіту або особі, яка управляє спадщиною.	
Стаття 597-8. Порядок звернення стягнення на об’єкт довірчої власності 1. Якщо інше не визначено договором про встановлення довірчої власності, звернення стягнення на об’єкт довірчої власності відбувається шляхом його продажу довірчим власником будь-якій особі-покупцеві. Довірчий власник зобов’язаний не пізніше ніж за 30 днів до укладення договору купівлі-продажу письмово повідомити боржника, користувача та довірчого засновника про свій намір укласти цей договір та мінімальну ціну продажу. У разі невиконання зазначеної вимоги довірчий власник зобов’язаний відшкодувати таким особам завдані збитки. 2. Протягом п’ятиденного строку з дня отримання повідомлення, зазначеного у частині першій цієї статті, боржник (користувач, довірчий засновник) має право письмово повідомити довірчого власника про свій намір придбати об’єкт довірчої власності та внести грошову суму в розмірі мінімальної ціни продажу об’єкта довірчої власності, повідомленої довірчим власником, на депозит	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
нотаріуса. З дня отримання довірчим власником зазначеного повідомлення та внесення відповідної грошової суми на депозит нотаріуса боржник (користувач, довірчий засновник) набуває переважне право на придбання об’єкта довірчої власності у довірчого власника. 3. Ціна продажу об’єкта довірчої власності встановлюється довірчим власником одноособово та не може бути меншою за мінімальну ціну, повідомлену боржникові (користувачеві, довірчому засновникові). 4. Сума перевищення ціни продажу об’єкта довірчої власності над розміром заборгованості боржника перед довірчим власником сплачується довірчим власником довірчому засновнику, якщо інше не передбачено договором про встановлення права довірчої власності. 5. Довірчий власник, який звернув стягнення на об’єкт довірчої власності, надсилає довірчому засновнику та боржнику, якщо він не є довірчим засновником, звіт про розподіл коштів від продажу об’єкта довірчої власності. 6. Договором про встановлення довірчої власності може бути передбачено інший порядок звернення стягнення на об’єкт довірчої власності, мінімальна ціна продажу такого об’єкта довірчим власником або ж право довірчого власника отримати об’єкт довірчої власності у свою власність (без обмежень на користування та розпорядження) у рахунок виконання зобов’язань боржника.	

Чинна редакція	Запропонована редакція
7. За рахунок об’єкта довірчої власності довірчий власник має право задовольнити у повному обсязі свою вимогу, розмір якої визначається на момент фактичного задоволення, включаючи сплату процентів, неустойки, відшкодування збитків, завданих порушенням зобов’язання, та необхідних витрат на утримання об’єкта довірчої власності, якщо інше не встановлено договором.	
Стаття 597-9. Особливості звернення стягнення на житлові приміщення 1. Після прийняття рішення про звернення стягнення на житлове приміщення, що є об’єктом довірчої власності, всі мешканці такого приміщення зобов’язані на письмову вимогу довірчого власника або особи, яка отримала право власності на приміщення від довірчого власника, звільнити житлове приміщення протягом десяти днів з дня отримання такої вимоги. Якщо мешканці не звільняють житлове приміщення у встановлений цим Кодексом або інший погоджений сторонами строк, їх примусове виселення здійснюється на підставі рішення суду.	*Виключено*
Стаття 597-10. Звернення стягнення на об’єкт довірчої власності на вимогу третіх осіб 1. Звернення стягнення на об’єкт довірчої власності за зобов’язаннями довірчого власника не допускається. 2. Кредитор боржника, який повністю виконав основне зобов’язання боржника перед довірчим власником, може	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
вимагати звернення стягнення на об’єкт довірчої власності за зобов’язаннями довірчого засновника.	
Стаття 597-11. Припинення довірчої власності 1. Протягом п’яти робочих днів з дня припинення (у тому числі у зв’язку з його повним виконанням) основного зобов’язання довірчий власник зобов’язаний передати право власності на об’єкт довірчої власності довірчому засновнику, якщо інше не визначено договором про встановлення довірчої власності. 2. Передача права власності на об’єкт довірчої власності у випадку, встановленому частиною першою цієї статті, здійснюється згідно з актом приймання-передачі, який підписується довірчим власником та особою, якій передається об’єкт довірчої власності. Акт приймання-передачі нерухомого об’єкта довірчої власності підлягає нотаріальному посвідченню. 3. Якщо незважаючи на повне виконання боржником свого зобов’язання, довірчий власник ухиляється від укладення та нотаріального посвідчення акта приймання-передачі, боржник або інша особа, яка має право на отримання права власності на об’єкт довірчої власності, має право звернутися до суду з позовом про визнання свого права власності на об’єкт довірчої власності або до нотаріуса за вчиненням виконавчого напису про витребування об’єкта довірчої власності у довірчого власника.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. За результатами відчуження довірчим власником об’єкта довірчої власності (внаслідок звернення стягнення на такий об’єкт або внаслідок його передачі за актом приймання-передачі довірчому засновникові чи іншій особі) у набувача виникає право власності на такий об’єкт, якщо інше не встановлено законом або договором. Право власності нового власника на нерухоме майно виникає з моменту реєстрації такого права у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. За результатами відчуження довірчим власником об’єкта довірчої власності - неподільного об’єкта незавершеного будівництва, майбутнього об’єкта нерухомості, щодо яких за довірчим власником зареєстровано спеціальне майнове право (внаслідок звернення стягнення на такий об’єкт або внаслідок його передачі за актом приймання-передачі довірчому засновникові чи іншій особі), у набувача виникає спеціальне майнове право на такий об’єкт, якщо інше не встановлено законом або договором. Спеціальне майнове право набувача на неподільний об’єкт незавершеного будівництва, майбутній об’єкт нерухомості виникає з моменту реєстрації такого права у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.	
Стаття 597-12. Відступлення прав довірчого власника 1. У випадку відступлення довірчим власником своїх прав за основним зобов’язанням третій особі до такої третьої особи переходять права та обов’язки довірчого власника за	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
договором про встановлення довірчої власності, якщо довірчий засновник надав згоду на такий перехід та інше не зазначено у договорі про встановлення довірчої власності. Підпис довірчого засновника на заяві про надання згоди на перехід права довірчої власності підлягає нотаріальному засвідченню. 2. Довірча власність у третьої особи (нового кредитора за основним зобов'язанням) на нерухоме майно, неподільний об'єкт незавершеного будівництва, майбутній об'єкт нерухомості виникає з моменту державної реєстрації у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.	
Стаття 597-13. Придбання майна у довірчу власність в інтересах іншої особи 1. Довірча власність може виникнути на підставі договору, відповідно до якого одна сторона за власний рахунок, але в інтересах та за рекомендацією іншої сторони придбаває у третьої особи майно у довірчу власність. При цьому сторона, яка придбала майно у довірчу власність, отримує право вимоги до особи, за рекомендацією якої відбулося придбання, щодо сплати компенсації вартості такого майна та/або процентів за користування чужими грошовими коштами. 2. У випадку, зазначеному в частині першій цієї статті, особа, яка придбала майно, набуває прав та обов'язків довірчого власника, а особа, в інтересах та за	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
рекомендацією якої було придбане майно, - довірчого засновника.	
Глава 50. ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	**Глава 58. Припинення зобов'язання**
Стаття 598. Підстави припинення зобов'язання 1. Зобов'язання припиняється частково або у повному обсязі на підставах, встановлених договором або законом. 2. Припинення зобов'язання на вимогу однієї із сторін допускається лише у випадках, встановлених договором або законом. 3. Особливості припинення зобов'язань за правочинами щодо фінансових інструментів, вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним, встановлюються законодавством. 4. Законом можуть бути встановлені випадки, коли припинення зобов'язань на певних підставах не допускається.	**Стаття 856. Загальні підстави припинення зобов'язання** **1. Зобов'язання є припиненим повністю або частково внаслідок:** **1) виконання;** **2) передання відступного;** **3) зарахування;** **4) домовленості сторін;** **5) прощення боргу;** **6) неможливості виконання;** **7) смерті фізичної особи;** **8) ліквідації юридичної особи;** **9) інших підстав, встановлених договором або законом.** **2. Припинення зобов'язання на вимогу однієї сторони можливе лише у випадках, встановлених договором або законом.** **3. Договором або законом може бути встановлено неможливість припинення зобов'язання на певних підставах.** **4. Сплив позовної давності не припиняє права вимоги. Така вимога може бути використана для зарахування**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	зустрічних однорідних вимог, якщо боржник не заявив про застосування позовної давності до моменту здійснення зарахування. **5. Сторони можуть погодити застосування приписів цієї глави до інших відносин, якщо це не суперечить їхній суті та змісту.**
Стаття 599. Припинення зобов'язання виконанням 1. Зобов'язання припиняється виконанням, проведеним належним чином.	**Стаття 857. Припинення зобов'язання виконанням** **1. Зобов'язання припиняють виконанням належними сторонами у спосіб, у строк і у місці, що визначені договором або законом.** **Часткове виконання припиняє зобов'язання у відповідній частині.** **2. Вимоги до виконання визначає глава 56 цього Кодексу.**
Стаття 600. Припинення зобов'язання переданням відступного 1. Зобов'язання припиняється за згодою сторін внаслідок передання боржником кредиторові відступного (грошей, іншого майна тощо). Розмір, строки й порядок передання відступного встановлюються сторонами.	**Стаття 858. Припинення зобов'язання переданням відступного** **1. Сторони можуть домовитися про припинення зобов'язання у спосіб передання боржником кредиторові відступного (грошей, іншого майна тощо). Розмір, строк і порядок передання відступного визначає договір.** **2. Зобов'язання є припиненим з моменту прийняття кредитором відступного порядком, визначеним договором, а за браком такого визначення – з моменту фактичного одержання кредитором відступного.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Зобов’язання є припиненим в обсязі, визначеному договором, а за браком такого визначення – у межах вартості отриманого відступного. **Права, що забезпечують виконання зобов’язання, є припиненими у відповідній частині з моменту прийняття відступного.** **3. Відступне може бути передане третьою особою або за допомогою інформаційної (автоматизованої) системи, у тому числі за допомогою смарт-контракту, за згодою кредитора. Кредитор підтверджує отримання відступного порядком, встановленим главою 56 цього Кодексу.** **4. Третя особа, яка передала відступне за боржника, набуває право зворотної вимоги (регресу) до боржника у розмірі переданого відступного та необхідних і розумних витрат, якщо іншого не встановлює договір або закон. У випадках, встановлених законом, до такої особи переходять права кредитора (суброгація) в обсязі відступного.** **5. До моменту передання відступного первісне зобов’язання зберігають. У разі невиконання домовленості про відступне кредитор має право вимагати первісного виконання або відступного, а також відшкодування збитків у межах, встановлених договором або законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	6. Договір про передання відступного укладають у такій самій формі, що і основний договір, якщо іншого не встановлює закон.
Стаття 601. Припинення зобов’язання зарахуванням 1. Зобов’язання припиняється зарахуванням зустрічних однорідних вимог, строк виконання яких настав, а також вимог, строк виконання яких не встановлений або визначений моментом пред’явлення вимоги. 2. Зарахування зустрічних вимог може здійснюватися за заявою однієї із сторін.	**Стаття 859. Припинення зобов’язання зарахуванням** **1. Зобов’язання є припиненим зарахуванням зустрічних однорідних вимог.** **2. Зарахування зустрічних вимог можуть здійснювати за заявою однієї із сторін.**
Стаття відсутня	**Стаття 860. Підстави та умови зарахування** **1. Зарахування можливе за наявності у сукупності таких умов:** **1) обидві вимоги підлягають виконанню. Вимога є такою, що підлягає виконанню, якщо строк її виконання настав, не визначений або визначений моментом пред’явлення;** **2) вимоги є визначеними. У разі спору їх розмір встановлюють без недомірної шкоди для іншої сторони.** **2. Якщо вимоги виражені в різних валютах, зарахування можливе, якщо іншого не встановлює договір або закон. Перерахунок сум здійснюють відповідно до частини другої статті 816 цього Кодексу.** **3. У разі переходу права вимоги боржник має право зарахувати проти вимоги нового кредитора:**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1) зустрічні вимоги до первісного кредитора, що існували на момент одержання боржником повідомлення про відступлення; **2) зустрічні вимоги, що випливають з того самого зобов'язання, безвідносно до часу їх виникнення. Якщо боржник не одержав повідомлення про відступлення, він має право зарахувати зустрічні вимоги, що виникли до пред'явлення вимоги новим кредитором. Зарахування здійснюють з дотриманням умов, визначених цією статтею.** **4. Зарахування припиняє взаємні вимоги в обсязі меншої з них і набирає чинності з моменту отримання іншою стороною заяви, за наявності умов, визначених цією статтею, а за їх браком – з моменту настання останньої з них.** **5. Зарахування може бути повним або частковим. До зарахування зустрічних грошових вимог застосовують приписи глави 56 цього Кодексу.**
Стаття 602. Недопустимість зарахування зустрічних вимог 1. Не допускається зарахування зустрічних вимог: 1) про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю; 2) про стягнення аліментів; 3) щодо довічного утримання (догляду);	**Стаття 861. Заборона та обмеження зарахування зустрічних вимог** **1. Заборонено зарахування зустрічних вимог:** **1) про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4) у разі спливу позовної давності; 4-1) за зобов'язаннями, стороною яких є неплатоспроможний банк, крім випадків, установлених законом; 5) в інших випадках, встановлених договором або законом.	**2) якщо із суті відповідного зобов'язання випливає обов'язок виконання в натурі, що не може бути замінений однорідною вимогою;** **3) якщо зарахування безпідставно погіршує становище третьої особи, на користь якої встановлено виконання;** **4) про сплату аліментів;** **5) щодо довічного утримання (догляду);** **6) за зобов'язаннями, стороною яких є неплатоспроможний банк, крім випадків, установлених законом;** **7) в інших випадках, встановлених договором або законом.** **2. Сплив позовної давності не перешкоджає зарахуванню, якщо право на зарахування існувало до спливу строку і до моменту зарахування боржник не заявив про сплив позовної давності.** **3. Сторони у договорі можуть встановити обмеження або заборону зарахування, якщо це не суперечить цьому Кодексу, іншому закону та доброзвичайності.** **Договір може встановлювати можливість зарахування між кількома зобов'язаннями між тими самими сторонами, якщо таке зарахування не порушує прав третіх осіб.**
Стаття відсутня	**Стаття 862. Юридичні наслідки зарахування**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Зарахування припиняє взаємні вимоги в обсязі меншої з них. Частину вимоги, що перевищує суму зарахування, зберігають. **2. Момент припинення вимог внаслідок зарахування визначають відповідно до статті 859 цього Кодексу. З цього моменту є припиненим нарахування відсотків та інших періодичних платежів на припинену частину. Права сторін на неустойку, відсотки за прострочення та відшкодування збитків за період до цього моменту зберігають, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **3. Якщо у сторони, яка подає заяву про зарахування, є кілька однорідних вимог до іншої сторони, вона зазначає, які з них зараховують і в якому обсязі. За браком такого зазначення порядок зарахування визначають за приписами глави 56 цього Кодексу щодо призначення платежу та черговості погашення з урахуванням приписів статті 859 цього Кодексу.**
Стаття 603. Зарахування у разі заміни кредитора 1. У разі заміни кредитора боржник має право пред’явити проти вимоги нового кредитора свою зустрічну вимогу до первісного кредитора. 2. У разі заміни кредитора зарахування проводиться, якщо вимога виникла на підставі, що існувала на момент одержання боржником письмового повідомлення про	*Перенесено до статті 860*

Чинна редакція	Запропонована редакція
заміну кредитора, і строк вимоги настав до його одержання або цей строк не встановлений чи визначений моментом пред'явлення вимоги. Якщо боржник не був письмово повідомлений про заміну кредитора, зарахування проводиться, якщо вимога виникла на підставі, що існувала на момент пред'явлення боржникові вимоги новим кредитором або, якщо боржник виконав свій обов'язок до пред'явлення йому вимоги новим кредитором, - на момент його виконання.	
Стаття 604. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін 1. Зобов'язання припиняється за домовленістю сторін. 2. Зобов'язання припиняється за домовленістю сторін про заміну первісного зобов'язання новим зобов'язанням між тими ж сторонами (новація). У випадках, передбачених законом або договором, новація може здійснюватися щодо декількох первісних зобов'язань. 3. Новація не допускається щодо зобов'язань про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, про сплату аліментів та в інших випадках, встановлених законом. 4. Новація припиняє додаткові зобов'язання, пов'язані з первісним зобов'язанням, якщо інше не встановлено договором, крім випадків, коли первісне зобов'язання змінене планом санації або реструктуризації згідно з	**Стаття 863. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін** **1. Зобов'язання може бути припинене за домовленістю сторін повністю або частково, у тому числі у спосіб заміни первісного зобов'язання новим між тими самими сторонами (новація).** **У випадках, встановлених договором або законом, новацію можуть здійснювати щодо декількох первісних зобов'язань.** **2. Новація припиняє первісне зобов'язання, а також пов'язані з ним додаткові права кредитора і способи забезпечення виконання, якщо іншого не встановлює договір або закон. Якщо забезпечення надане третьою особою, його зберігають лише за її згодою, якщо іншого не встановлює закон.** **3. Новація заборонена щодо зобов'язань про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Кодексом України з процедур банкрутства і заставодержатель проголосував проти такого плану.	**ушкодженням здоров'я або смертю, щодо сплати аліментів, довічного утримання, а також в інших випадках, встановлених законом.** **4. Сторони можуть погодити часткове припинення зобов'язання. Новація частини зобов'язання не змінює іншої його частини, якщо іншого не встановлює договір про новацію.** **5. Домовленість про припинення зобов'язання, у тому числі про новацію, вчиняють у формі, встановленій для правочину, що є підставою виникнення зобов'язання. Якщо для такого правочину обов'язковим є нотаріальне посвідчення та/або державна реєстрація, такі вимоги застосовують і до домовленості про припинення, якщо іншого не встановлює закон.**
Стаття 605. Припинення зобов'язання прощенням боргу 1. Зобов'язання припиняється внаслідок звільнення (прощення боргу) кредитором боржника від його обов'язків, якщо це не порушує прав третіх осіб щодо майна кредитора.	**Стаття 864. Припинення зобов'язання прощенням боргу** **1. Зобов'язання є припиненим внаслідок звільнення кредитором боржника від виконання повністю або в частині (прощення боргу), якщо це не порушує права третіх осіб щодо майна кредитора.** **2. Звільнення боржника від виконання (прощення боргу) здійснюють письмово.**
Стаття 606. Припинення зобов'язання поєднанням боржника і кредитора в одній особі	**Стаття 865. Припинення зобов'язання поєднанням боржника і кредитора в одній особі**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Зобов’язання припиняється поєднанням боржника і кредитора в одній особі.	**1. Зобов’язання є припиненим у разі поєднання боржника і кредитора в одній особі.** **2. З моменту поєднання боржника і кредитора в одній особі є припиненими нарахування відсотків, неустойки та інших періодичних платежів, а також способи забезпечення виконання, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **Права третіх осіб, набуті до поєднання, зберігають.** **3. Якщо поєднання боржника і кредитора в одній особі охоплює лише частину вимоги або частину боргу, зобов’язання є припиненим у відповідній частині. У зобов’язанні з кількома кредиторами або кількома боржниками поєднання прав і обов’язків в одній особі припиняє зобов’язання в межах частки такої особи або в межах її відповідальності, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **4. Подальше роз’єднання прав кредитора і обов’язків боржника не відновлює припинене зобов’язання, якщо іншого не встановлює договір або закон до настання поєднання.**
Стаття 607. Припинення зобов’язання неможливістю його виконання 1. Зобов’язання припиняється неможливістю його виконання у зв’язку з обставиною, за яку жодна із сторін не відповідає.	**Стаття 866. Припинення зобов’язання неможливістю його виконання** **1. Зобов’язання є припиненим у частині, якої це стосується, якщо після його виникнення виконання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	стало остаточно неможливим внаслідок обставини, що спричинена не сторонами. **2. Неможливість виконання має бути об'єктивною. Фінансова неспроможність, звичайні комерційні труднощі або брак у боржника необхідних ресурсів не є неможливістю виконання.** **3. Тимчасова перешкода зупиняє перебіг строку виконання на час її існування. Якщо перешкода не усунута у розумний строк і виконання втратило для сторони інтерес, зобов'язання є припиненим у відповідній частині за заявою такої сторони або за рішенням суду.** **4. Сторона, яка дізналася про перешкоду виконанню, невідкладно повідомляє іншу сторону та вживає розумних заходів для її усунення і мінімізації наслідків.** **5. Порушення функціонування платіжної або розрахункової інфраструктури не припиняє грошового зобов'язання. Юридичні наслідки таких перешкод визначає стаття 810 цього Кодексу.** **6. Істотна зміна обставин, що робить виконання надмірно обтяжливим, не є неможливістю виконання. У такому разі застосовують приписи статті 822 цього Кодексу.** **7. Якщо неможливість виконання спричинена стороною, зобов'язання не є припиненим. У такому разі**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	застосовують наслідки невиконання, встановлені договором та/або цим Кодексом.
Стаття 608. Припинення зобов'язання смертю фізичної особи 1. Зобов'язання припиняється смертю боржника, якщо воно є нерозривно пов'язаним з його особою і у зв'язку з цим не може бути виконане іншою особою. 2. Зобов'язання припиняється смертю кредитора, якщо воно є нерозривно пов'язаним з особою кредитора.	**Стаття 867. Припинення зобов'язання смертю фізичної особи** **1. Зобов'язання є припиненим у разі смерті боржника, якщо його виконання має особистий характер і не може бути здійснене іншою особою.** **2. Смерть кредитора припиняє зобов'язання лише у разі, якщо виконання було призначене лише для нього особисто і не може бути прийняте іншою особою. Майнові вимоги кредитора входять до складу спадщини і переходять до спадкоємців, а за їх браком – порядком, встановленим законом.** **3. Якщо зобов'язання має особистий характер лише в частині, воно є припиненим у відповідній частині.**
Стаття 609. Припинення зобов'язання ліквідацією юридичної особи 1. Зобов'язання припиняється ліквідацією юридичної особи (боржника або кредитора), крім випадків, коли законом або іншими нормативно-правовими актами виконання зобов'язання ліквідованої юридичної особи покладається на іншу юридичну особу, зокрема за зобов'язаннями про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.	**Стаття 868. Припинення зобов'язання ліквідацією юридичної особи** **1. Зобов'язання є припиненим у разі ліквідації юридичної особи (боржника або кредитора), крім випадків, якщо договором або законом не встановлено перехід прав та обов'язків юридичної особи, що її ліквідують, до інших суб'єктів.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава 51 ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПОРУШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	**Глава 59. Невиконання зобов'язання та способи захисту**
Назва параграфа відсутня	**§ 1. Загальні приписи**
Стаття 610. Порушення зобов'язання 1. Порушенням зобов'язання є його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання (неналежне виконання).	**Стаття 869. Поняття невиконання зобов'язання** **1. Невиконанням зобов'язання є будь-яке відхилення від виконання обов'язку (невиконання), зокрема повне або часткове невиконання, несвоєчасне виконання, виконання неналежної якості або з порушенням інших умов зобов'язання.**
Стаття 611. Правові наслідки порушення зобов'язання 1. У разі порушення зобов'язання настають правові наслідки, встановлені договором або законом, зокрема: 1) припинення зобов'язання внаслідок односторонньої відмови від зобов'язання, якщо це встановлено договором або законом, або розірвання договору; 2) зміна умов зобов'язання; 3) сплата неустойки; 4) відшкодування збитків та моральної шкоди. 2. У разі порушення боржником негативного зобов'язання кредитор незалежно від сплати неустойки та (або) відшкодування збитків і моральної шкоди має право	**Стаття 870. Юридичні наслідки невиконання зобов'язання** **1. У разі невиконання кредитор (потерпіла сторона) може застосувати будь-який спосіб захисту, визначений цим Кодексом.** **2. Якщо невиконання було виправданим згідно зі статтею 875 цього Кодексу, кредитор може застосувати будь-який спосіб захисту, за винятком вимоги про виконання зобов'язання в натурі та відшкодування збитків або компенсації моральної шкоди.** **3. Способи захисту при невиконанні можуть поєднувати, якщо вони є сумісними. Зокрема, сторона,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
вимагати припинення дії, від вчинення якої боржник зобов'язався утриматися, якщо це не суперечить змісту зобов'язання. Така вимога може бути пред'явлена кредитором і в разі виникнення реальної загрози порушення такого зобов'язання.	**яка здійснює своє право на застосування будь-якого способу захисту, не позбавлена права на відшкодування збитків.** **Застосування одного способу захисту не перешкоджає застосуванню іншого щодо невиконаних частин або додаткових збитків, за умови що це не призводить до подвійного задоволення вимог. Усе одержане кредитором внаслідок застосування одного способу захисту зараховують при визначенні обсягу задоволення його вимог в інший спосіб.** **4. Сторона не може застосовувати будь-який спосіб захисту тією мірою, якою її дії спричинили невиконання іншою стороною.**
Стаття відсутня	**Стаття 871. Виправлення невиконання** **1. Боржник може запропонувати кредитору виправити будь-яке невиконання, якщо:** **1) у розумний строк повідомить кредитора про спосіб і строки виправлення;** **2) виправлення є прийнятним за даних обставин;** **3) кредитор не має правомірного інтересу відмовити у виправленні (стаття 796 цього Кодексу);** **4) виправлення здійснюють негайно.** **2. Право на виправлення не є припиненим через повідомлення кредитора про відмову від зобов'язання або розірвання договору. Після повідомлення про**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	виправлення права кредитора, несумісні з виправленням, зупиняють до спливу строку виправлення. **3. Кредитор може зупинити виконання до завершення виправлення та має право вимагати відшкодування втрат, завданих простроченням або недоліками, навіть після виправлення.**
Стаття відсутня	**Стаття 872. Додатковий строк для виконання** **1. Якщо невиконане через прострочення зобов'язання не втратило для кредитора інтерес, він може встановити боржнику додатковий розумний строк для виконання, повідомивши про наслідки його спливу.** **2. Протягом такого строку кредитор може зупинити власне виконання та вимагати відшкодування збитків, але не вправі застосовувати інші способи захисту.** **3. Якщо боржник не виконає свого обов'язку у додатковий строк, кредитор може застосувати будь-який доступний спосіб захисту, зокрема, припинити зобов'язання або розірвати договір.** **4. Кредитор може відмовити у прийнятті виконання, що втратило для нього інтерес, та вимагати відшкодування збитків.**
Стаття відсутня	**Стаття 873. Істотне невиконання** **1. Невиконання є істотним, якщо:**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1) невиконання значною мірою позбавляє потерпілу сторону того, на що вона обґрунтовано розраховувала під час виникнення зобов'язання та при цьому не передбачала і не могла розумно передбачити такого результату; **2) суворе дотримання обов'язку є суттю невиконаного зобов'язання;** **3) невиконання було умисним;** **4) невиконання дає потерпілій стороні обґрунтовані підстави для сумніву у подальшому виконанні;** **5) припинення зобов'язання спричинить для боржника недомірно значні втрати, пов'язані з виконанням ним свого обов'язку.**
Стаття 614. Вина як підстава відповідальності за порушення зобов'язання 1. Особа, яка порушила зобов'язання, несе відповідальність за наявності її вини (умислу або необережності), якщо інше не встановлено договором або законом. Особа є невинуватою, якщо вона доведе, що вжила всіх залежних від неї заходів щодо належного виконання зобов'язання. 2. Відсутність своєї вини доводить особа, яка порушила зобов'язання.	**Стаття 874. Способи захисту в разі невиконання зобов'язання** **1. У разі невиконання зобов'язання кредитор має право у випадках і порядком, що встановлені цим Кодексом, іншим законом або договором, вимагати:** **1) виконання зобов'язання;** **2) зміни або припинення зобов'язання;** **3) відшкодування шкоди;** **4) сплати неустойки;** **5) застосування інших способів захисту.** **2. Кредитор має право застосувати способи захисту, встановлені цим Кодексом, іншим законом або**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Правочин, яким скасовується чи обмежується відповідальність за умисне порушення зобов'язання, є нікчемним.	**договором, у разі невиконання зобов'язання, підставою виникнення якого є договір, у всіх випадках безвідносно до вини боржника, якщо іншого не встановлює цей Кодекс, інший закон або договір.** **3. Обов'язок боржника відшкодувати шкоду, завдану невиконанням зобов'язання, підставою виникнення якого не є договір, виникає за наявності його вини, якщо іншого не встановлює цей Кодекс, інший закон або договір.** **4. Вина боржника наявна, якщо з урахуванням встановлених обставин справи його поведінка не відповідає стандарту належної обачності та дбайливості, що можна було розумно очікувати від нього, і боржник міг та повинен був діяти інакше, щоб виконати зобов'язання та запобігти завданню шкоди.** **5. Вина боржника ненаявна, якщо він доведе, що вжив усіх залежних від нього заходів, яких за конкретних обставин можна було розумно очікувати, для виконання зобов'язання та запобігання завданню шкоди.** **6. Обов'язок доведення браку своєї вини покладають на боржника, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс та/або інший закон.** **7. Для осіб, які здійснюють професійну, підприємницьку або іншу діяльність, що вимагає спеціальних знань або пов'язана з підвищеним ризиком, стандарт належної поведінки у виконанні зобов'язань**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	визначають з урахуванням спеціальних вимог закону, ліцензійних умов, професійних правил та загальновизнаних стандартів практики. **8. Особливості врахування віку, стану здоров'я, обсягу цивільної дієздатності та інших індивідуальних особливостей особи під час визначення її вини встановлює цей Кодекс.** **9. Умова правочину, що встановлює повне або часткове звільнення боржника від обов'язку відшкодувати шкоду та/або сплатити неустойку у разі умисного невиконання зобов'язання, є нікчемною.**
Стаття 617. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання 1. Особа, яка порушила зобов'язання, звільняється від відповідальності за порушення зобов'язання, якщо вона доведе, що це порушення сталося внаслідок випадку або непереборної сили. Не вважається випадком, зокрема, недодержання своїх обов'язків контрагентом боржника, відсутність на ринку товарів, потрібних для виконання зобов'язання, відсутність у боржника необхідних коштів.	**Стаття 875. Перешкода, що виправдовує невиконання** **1. Невиконання є виправданим, якщо боржник доведе, що воно зумовлене перешкодою поза його контролем, що не можна було передбачити на момент виникнення зобов'язання або на момент настання строку (терміну) його виконання і наслідків якої не можна було уникнути або подолати за умови докладання розумних зусиль (непереборна сила).** **2. Якщо перешкода є лише тимчасовою, звільнення від відповідальності діє протягом строку, необхідного для усунення її наслідків.** **3. Боржник зобов'язаний негайно повідомити кредитора про перешкоду та її вплив на виконання. У разі несвоєчасного повідомлення боржник зобов'язаний**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відшкодувати додаткові збитки, яких можна було уникнути за умови своєчасного повідомлення кредитора. **4. Приписи цієї статті не позбавляють кредитора права зупинити виконання, здійснити відмову від зобов'язання або розірвати договір у випадках, встановлених договором або законом.** **Непереборна сила не є підставою звільнення боржника від виконання грошового зобов'язання та не перешкоджає нарахуванню відсотків з несплачених сум грошей.**
Назва параграфа відсутня	**§ 2.Право на виконання в натурі**
Стаття відсутня	**Стаття 876. Право на примусове виконання грошового зобов'язання** **1. Кредитор має право вимагати сплати належної йому суми грошей. Боржник не може посилатися на неможливість виконання ним грошового зобов'язання.**
Стаття 622. Відповідальність і виконання зобов'язання в натурі 1. Боржник, який сплатив неустойку і відшкодував збитки, завдані порушенням зобов'язання, не звільняється від обов'язку виконати зобов'язання в натурі, якщо інше не встановлено договором або законом.	**Стаття 877. Право на примусове виконання негрошового зобов'язання** **1. У негрошовому зобов'язанні боржника, який сплатив неустойку і відшкодував збитки, завдані невиконанням, не звільняють від обов'язку виконати**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. У разі відмови кредитора від прийняття виконання, яке внаслідок прострочення втратило для нього інтерес (стаття 612 цього Кодексу), або передання відступного (стаття 600 цього Кодексу) боржник звільняється від обов'язку виконати зобов'язання в натурі. 3. У разі відмови кредитора від договору (стаття 615 цього Кодексу) боржник звільняється від обов'язку виконати зобов'язання в натурі.	**зобов'язання в натурі, якщо іншого не встановлює договір або закон.** **2. Вимога про виконання не може бути заявлена, якщо:** **1) виконання є неможливим у силу закону або фактичних обставин;** **2) примусове виконання є вочевидь недомірним інтересу кредитора з огляду на витрати або обтяжливість;** **3) виконання може бути розумно одержане кредитором від третьої особи;** **4) зобов'язання має особистий характер;** **5) кредитор не звернувся з вимогою про виконання у розумний строк після того, як йому стало відомо про невиконання.** **3. Боржника звільняють від обов'язку виконати зобов'язання в натурі у разі передання відступного, відмови кредитора від зобов'язання або розірвання договору.** **4. Право на виконання включає право вимагати усунення недоліків, заміни або іншого виправлення невиконання.**
Стаття 620. Правові наслідки невиконання обов'язку передати річ, визначену індивідуальними ознаками	**Стаття 878. Невиконання обов'язку передати річ, визначену індивідуальними ознаками**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. У разі невиконання боржником обов'язку передати кредиторові у власність або у користування річ, визначену індивідуальними ознаками, кредитор має право витребувати цю річ у боржника та вимагати її передання відповідно до умов зобов'язання. 2. Кредитор втрачає право на витребування у боржника речі, визначеної індивідуальними ознаками, у разі, якщо ця річ вже передана третій особі у власність або в користування. Якщо річ, визначену індивідуальними ознаками, ще не передано, переважне право на її одержання має той з кредиторів, зобов'язання на користь якого виникло раніше, а коли це неможливо визначити, - кредитор, який першим пред'явив позов.	**1. У разі невиконання боржником обов'язку передати кредиторові у власність або у користування річ, визначену індивідуальними ознаками, кредитор має право витребувати цю річ у боржника та вимагати її передання відповідно до умов зобов'язання.** **2. Кредитор втрачає право на витребування у боржника речі, визначеної індивідуальними ознаками, у разі якщо ця річ вже передана третій особі у власність або в користування.** **Якщо річ, визначену індивідуальними ознаками, ще не передано, переважне право на її одержання має той з кредиторів, зобов'язання на користь якого виникло раніше, а якщо це неможливо визначити – кредитор, який першим пред'явив позов.**
Стаття 611. Правові наслідки порушення зобов'язання 1. У разі порушення зобов'язання настають правові наслідки, встановлені договором або законом, зокрема: 1) припинення зобов'язання внаслідок односторонньої відмови від зобов'язання, якщо це встановлено договором або законом, або розірвання договору; 2) зміна умов зобов'язання; 3) сплата неустойки; 4) відшкодування збитків та моральної шкоди. 2. У разі порушення боржником негативного зобов'язання кредитор незалежно від сплати неустойки та	**Стаття 879. Невиконання негативного зобов'язання** **1. У разі порушення боржником негативного зобов'язання кредитор безвідносно до сплати неустойки та/або відшкодування збитків і компенсації моральної шкоди має право вимагати припинення дії, від вчинення якої боржник зобов'язався утриматися, якщо це не суперечить змісту зобов'язання. Таку вимогу кредитор може пред'явити і в разі виникнення реальної загрози невиконання такого зобов'язання.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
(або) відшкодування збитків і моральної шкоди має право вимагати припинення дії, від вчинення якої боржник зобов'язався утриматися, якщо це не суперечить змісту зобов'язання. Така вимога може бути пред'явлена кредитором і в разі виникнення реальної загрози порушення такого зобов'язання.	
Стаття відсутня	**Стаття 880. Судова неустойка (астрент)** **1. Судову неустойку (астрент) застосовують для спонукання до виконання рішення суду, яким на боржника у негрошовому зобов'язанні покладено обов'язок вчинити певні дії або утриматися від вчинення дій.** **2. Астрент установлює суд на користь кредитора у фіксованій сумі за кожний день, тиждень або інший визначений період прострочення, а також може встановити у фіксованій одноразовій сумі за кожний факт порушення.** **3. Астрент не застосовують до грошових зобов'язань.** **4. Сплата астренту не звільняє боржника від обов'язку виконати рішення суду та не позбавляє кредитора права на відшкодування збитків і застосування інших способів захисту, якщо іншого не встановлює закон.** **5. Розмір астренту визначають з урахуванням значення зобов'язання для кредитора, поведінки сторін, тривалості порушення та засад добросовісності і домірності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	6. Нарахування астренту триває з дня, визначеного у рішенні суду, до дня фактичного виконання відповідного обов'язку або до зміни судом умов астренту. **7. За заявою заінтересованої сторони суд може змінити розмір астренту, зупинити його нарахування або звільнити від сплати частково, якщо цього вимагають обставини справи, зокрема якщо затримка у виконанні зумовлена обставинами поза контролем боржника або боржник добросовісно і без зволікань усунув порушення. Зміна астренту не впливає на вже нараховані суми, якщо іншого не встановлює суд з огляду на зловживання правом.** **8. Суми астренту підлягають стягненню безвідносно до доведення розміру збитків та не замінюють виконання основного зобов'язання.**
Назва параграфа відсутня	**§ 3. Зменшення ціни**
Стаття відсутня	**Стаття 881. Зменшення ціни** **1. Кредитор, який прийняв виконання, що не відповідає встановленим умовам, може зменшити ціну. Зменшення ціни має бути домірним зниженню вартості на момент одержаного виконання порівняно з вартістю виконання, що його повинен був одержати кредитор.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Якщо боржник вже сплатив суму, що перевищує зменшену ціну, він має право вимагати повернення різниці. **3. Кредитор, який зменшив ціну, не може повторно вимагати відшкодування збитків у частині, що вже відшкодована зменшенням ціни, але має право на відшкодування будь-яких майбутніх збитків.**
Назва параграфа відсутня	**§ 4. Відмова від зобов'язання, зміна і розірвання договору**
Стаття 615. Одностороння відмова від зобов'язання 1. У разі порушення зобов'язання однією стороною друга сторона має право частково або в повному обсязі відмовитися від зобов'язання, якщо це встановлено договором або законом. 2. Одностороння відмова від зобов'язання не звільняє винну сторону від відповідальності за порушення зобов'язання. 3. Внаслідок односторонньої відмови від зобов'язання частково або у повному обсязі відповідно змінюються умови зобов'язання або воно припиняється.	**Стаття 882. Відмова від зобов'язання та договору через істотне невиконання** **1. У разі істотного невиконання кредитор має право здійснити односторонню відмову від зобов'язання у повному обсязі або частково, якщо іншого не встановлює договір або не випливає із суті зобов'язання.** **2. У разі істотного невиконання договірного зобов'язання потерпіла сторона має право здійснити відмову від договору, що має наслідком його зміну або розірвання.** **3. У разі прострочення кредитор має право на відмову після безрезультатного спливу додаткового розумного строку, наданого боржнику відповідно до статті 872 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 883. Відмова від зобов'язання та договору з інших підстав, пов'язаних з невиконанням** **1. Відмова від зобов'язання та договору може також ґрунтуватися на передбачуваному істотному невиконанні або на браку достатніх гарантій виконання у майбутньому.**
Стаття відсутня	**Стаття 884. Повідомлення про відмову** **1. Право на відмову здійснюють у спосіб повідомлення боржника.**
Стаття відсутня	**Стаття 885. Втрата права на відмову через істотне невиконання** **1. Кредитор втрачає право на відмову, якщо не повідомить про нього у розумний строк після того, як дізнався або повинен був дізнатися про невиконання.** **2. Право на відмову не може бути здійснено:** **1) протягом строку для виправлення, наданого відповідно до статті 871 цього Кодексу, якщо виправлення є прийнятним за відповідних обставин;** **2) якщо кредитор діяв недобросовісно, перешкоджав виправленню або сам спричинив невиконання.**
Стаття відсутня	**Стаття 886. Юридичні наслідки відмови від зобов'язання та договору через істотне невиконання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Якщо іншого не встановлює договір або закон, відмова від зобов'язання та договору через істотне невиконання звільняє сторони від подальших обов'язків, крім тих, що виникли до відмови, а також обов'язків, що за своєю природою зберігають чинність після відмови. **2. Виконане підлягає взаємному поверненню, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Назва параграфа відсутня	**§ 5. Збитки, неустойка, відсотки за невиконання**
Стаття 623. Відшкодування збитків, завданих порушенням зобов'язання 1. Боржник, який порушив зобов'язання, має відшкодувати кредиторові завдані цим збитки. 2. Розмір збитків, завданих порушенням зобов'язання, доказується кредитором. 3. Збитки визначаються з урахуванням ринкових цін, що існували на день добровільного задоволення боржником вимоги кредитора у місці, де зобов'язання має бути виконане, а якщо вимога не була задоволена добровільно, - у день пред'явлення позову, якщо інше не встановлено договором або законом. Суд може задовольнити вимогу про відшкодування збитків, беручи до уваги ринкові ціни, що існували на день ухвалення рішення.	**Стаття 887. Відшкодування збитків та компенсація моральної шкоди, завданих невиконанням** **1. Невиправдане невиконання надає кредитору право на повне відшкодування збитків та компенсацію моральної шкоди відповідно до статей 25 і 26 цього Кодексу окремо або у поєднанні з іншими способами захисту.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. При визначенні неодержаних доходів (упущеної вигоди) враховуються заходи, вжиті кредитором щодо їх одержання.	
Стаття відсутня	**Стаття 888. Достовірність шкоди та визначення розміру відшкодування** **1. Відшкодуванню підлягають лише збитки, що їх можна встановити з розумним ступенем достовірності.** **2. Збитки, розмір яких доводить кредитор, визначають за ринковими цінами станом на день добровільного виконання або на день пред'явлення позову. Суд може враховувати ціни на день ухвалення рішення.** **3. Якщо розмір відшкодування та/або компенсації не може бути встановлений з розумним ступенем достовірності, оцінку шкоди здійснює суд на власний розсуд.**
Стаття 616. Правові наслідки порушення зобов'язання з вини кредитора 1. Якщо порушення зобов'язання сталося з вини кредитора, суд відповідно зменшує розмір збитків та неустойки, які стягуються з боржника. 2. Суд має право зменшити розмір збитків та неустойки, які стягуються з боржника, якщо кредитор умисно або з необережності сприяв збільшенню розміру збитків,	**Стаття 889. Зменшення розміру збитків та неустойки** **1. Якщо невиконання або його наслідки частково спричинені поведінкою кредитора або іншою подією, за яку кредитор несе ризик, розмір збитків та неустойки зменшують тією мірою, якою ці фактори сприяли невиконанню або завданню шкоди.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
завданих порушенням зобов'язання, або не вжив заходів щодо їх зменшення	
Стаття 625. Відповідальність за порушення грошового зобов'язання 1. Боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання ним грошового зобов'язання. 2. Боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.	**Стаття 890. Відсотки за прострочення грошового зобов'язання** **1. У разі прострочення грошового зобов'язання боржник сплачує, крім суми боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції, відсотки річних від простроченої суми за весь час прострочення. Розмір відсотків визначають обліковою ставкою Національного банку України, що діяла у період, за який сплачують відсотки, якщо іншого розміру відсотків не встановлює договір або закон.** **2. За наявності вагомих обставин розмір відсотків, встановлений договором, може бути зменшений за рішенням суду, але не менше ніж до суми, визначеної частиною першою цієї статті.** **3. Відсотки, встановлені цією статтею, не нараховують, якщо домовленістю сторін визначена неустойка за невиконання грошового зобов'язання.** **4. Якщо збитки перевищують суму відсотків, що нараховані за приписами цієї статті, кредитор має право стягнути збитки, що не покриті відсотками.**
Назва параграфа відсутня	**§ 6.Узгоджений платіж, не пов'язаний з невиконанням**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 891. Узгоджений платіж, не пов'язаний з невиконанням** **1. Сторони договору можуть встановити в ньому обов'язок однієї сторони відшкодувати іншій стороні майнові втрати, що виникли внаслідок настання зазначених у договорі обставин, не пов'язаних з невиконанням (зокрема збитків у разі неможливості виконання). У договорі має бути визначено розмір відшкодування таких збитків або порядок його визначення.** **2. Приписи цієї статті не застосовують до договорів за участю споживача.**
Стаття 618. Відповідальність боржника за дії інших осіб 1. Боржник відповідає за порушення зобов'язання іншими особами, на яких було покладено його виконання (стаття 528 цього Кодексу), якщо договором або законом не встановлено відповідальність безпосереднього виконавця.	*Перенесено до глави 53*
Стаття 619. Субсидіарна відповідальність 1. Договором або законом може бути передбачена поряд із відповідальністю боржника додаткова (субсидіарна) відповідальність іншої особи. 2. До пред'явлення вимоги особі, яка несе субсидіарну відповідальність, кредитор повинен пред'явити вимогу до основного боржника.	*Перенесено до статті 819*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Якщо основний боржник відмовився задовольнити вимогу кредитора або кредитор не одержав від нього в розумний строк відповіді на пред'явлену вимогу, кредитор може пред'явити вимогу в повному обсязі до особи, яка несе субсидіарну відповідальність. 3. Кредитор не може вимагати задоволення своєї вимоги від особи, яка несе субсидіарну відповідальність, якщо ця вимога може бути задоволена шляхом зарахування зустрічної вимоги до основного боржника. 4. Особа, яка несе субсидіарну відповідальність, повинна до задоволення вимоги, пред'явленої їй кредитором, повідомити про це основного боржника, а у разі пред'явлення позову - подати клопотання про залучення основного боржника до участі у справі. У разі недотримання цих вимог особою, яка несе субсидіарну відповідальність, основний боржник має право висунути проти регресної вимоги особи, яка несе субсидіарну відповідальність, заперечення, які він мав проти кредитора.	
Стаття 612. Прострочення боржника 1. Боржник вважається таким, що прострочив, якщо він не приступив до виконання зобов'язання або не виконав його у строк, встановлений договором або законом.	*Перенесено до статті 779*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Боржник, який прострочив виконання зобов’язання, відповідає перед кредитором за завдані простроченням збитки і за неможливість виконання, що випадково настала після прострочення. 3. Якщо внаслідок прострочення боржника виконання зобов’язання втратило інтерес для кредитора, він може відмовитися від прийняття виконання і вимагати відшкодування збитків. 4. Прострочення боржника не настає, якщо зобов’язання не може бути виконане внаслідок прострочення кредитора.	
Стаття 613. Прострочення кредитора 1. Кредитор вважається таким, що прострочив, якщо він відмовився прийняти належне виконання, запропоноване боржником, або не вчинив дій, що встановлені договором, актами цивільного законодавства чи випливають із суті зобов’язання або звичаїв ділового обороту, до вчинення яких боржник не міг виконати свого обов’язку. Кредитор також вважається таким, що прострочив, у випадках, встановлених частиною четвертою статті 545 цього Кодексу. 2. Якщо кредитор не вчинив дії, до вчинення яких боржник не міг виконати свій обов’язок, виконання зобов’язання може бути відстрочене на час прострочення кредитора. 3. Боржник не має права на відшкодування збитків, завданих простроченням кредитора, якщо кредитор доведе,	*Перенесено до статті 783*

Чинна редакція	Запропонована редакція
що прострочення не є наслідком його вини або осіб, на яких за законом чи дорученням кредитора було покладено прийняття виконання. 4. Боржник за грошовим зобов'язанням не сплачує проценти за час прострочення кредитора.	
Стаття 621. Виконання зобов'язання за рахунок боржника 1. У разі невиконання боржником для кредитора певної роботи чи ненадання йому послуги кредитор має право виконати цю роботу власними силами або доручити її виконання чи надання послуги третій особі і вимагати від боржника відшкодування збитків, якщо інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства або не випливає із суті зобов'язання.	*Перенесено до статті 799*
Розділ II ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДОГОВІР	*Приписи розділу II книги п'ятої перенесено до книги першої та розділу X*
Розділ III ОКРЕМІ ВИДИ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	**Розділ XI. ДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ**
Підрозділ 1 ДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	
Глава 54 КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ	**Глава 60. Купівля-продаж**
§ 1. Загальні положення про купівлю-продаж	**§ 1. Загальні приписи про купівлю-продаж**
Стаття 655. Договір купівлі-продажу	Стаття **892.** Договір купівлі-продажу

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. За договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму.	1. За договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму.
Стаття 656. Предмет договору купівлі-продажу 1. Предметом договору купівлі-продажу може бути майно (товар), яке є у продавця на момент укладення договору або буде створене (придбане, набуте) продавцем у майбутньому. Особливості купівлі-продажу об'єктів незавершеного будівництва та майбутніх об'єктів нерухомості визначаються законом. 2. Предметом договору купівлі-продажу можуть бути майнові права. До договору купівлі-продажу майнових прав застосовуються загальні положення про купівлю-продаж, якщо інше не випливає із змісту або характеру цих прав. 3. Предметом договору купівлі-продажу може бути право вимоги, якщо вимога не має особистого характеру. До договору купівлі-продажу права вимоги застосовуються положення про відступлення права вимоги, якщо інше не встановлено договором або законом. 4. До договору купівлі-продажу, що укладається на організованих ринках капіталу та організованих товарних ринках, конкурсах, аукціонах (публічних торгах), договору	**Стаття 893.** Предмет договору купівлі-продажу 1. Предметом договору купівлі-продажу може бути майно (товар), яке є у продавця на момент укладення договору або буде створене (придбане, набуте) продавцем у майбутньому. Особливості купівлі-продажу об'єктів незавершеного будівництва та майбутніх об'єктів нерухомості визначаються законом. 2. Предметом договору купівлі-продажу можуть бути майнові права. До договору купівлі-продажу майнових прав застосовують загальні приписи про купівлю-продаж, якщо іншого не випливає із змісту або характеру цих прав. 3. Предметом договору купівлі-продажу може бути право вимоги, якщо вимога не має особистого характеру. До договору купівлі-продажу права вимоги застосовують приписи про відступлення права вимоги, якщо іншого не встановлює договір або закон. 4. До договору купівлі-продажу, що укладається на організованих ринках капіталу та організованих товарних ринках, конкурсах, аукціонах (публічних торгах), договору

Чинна редакція	Запропонована редакція
купівлі-продажу валютних цінностей і договорів купівлі-продажу фінансових інструментів, укладених поза організованим ринком, застосовуються загальні положення про купівлю-продаж, якщо інше не встановлено законом про ці види договорів купівлі-продажу або не випливає з їхньої суті. 5. Особливості договору купівлі-продажу окремих видів майна можуть встановлюватися законом.	купівлі-продажу валютних цінностей і договорів купівлі-продажу фінансових інструментів, укладених поза організованим ринком, застосовують загальні приписи про купівлю-продаж, якщо іншого не встановлює закон про такі види договорів купівлі-продажу або не випливає з їхньої суті. 5. Особливості договору купівлі-продажу окремих видів майна може встановлювати закон.
Стаття 657. Форма окремих видів договорів купівлі-продажу 1. Договір купівлі-продажу земельної ділянки, єдиного майнового комплексу, житлового будинку (квартири) або іншого нерухомого майна укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню, крім договорів купівлі-продажу майна, що перебуває в податковій заставі.	**Стаття 894.** Форма окремих видів договорів купівлі-продажу 1. Договір купівлі-продажу земельної ділянки, єдиного майнового комплексу, житлового будинку (квартири) або іншого нерухомого майна укладають у письмовій формі. Зазначений договір підлягає нотаріальному посвідченню, крім договорів купівлі-продажу майна, що перебуває в податковій заставі.
Стаття 658. Право продажу товару 1. Право продажу товару, крім випадків примусового продажу та інших випадків, встановлених законом, належить власникові товару. Якщо продавець товару не є його власником, покупець набуває право власності лише у випадку, якщо власник не має права вимагати його повернення.	**Стаття 895.** Право продажу товару 1. Право продажу товару, крім випадків примусового продажу та інших випадків, встановлених законом, належить власникові товару. Якщо продавець товару не є його власником, покупець набуває право власності лише у випадку, якщо власник не має права вимагати його повернення.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 658-1. Придбання права на одностороннє розірвання договору 1. Сторони договору купівлі-продажу можуть домовитися, що одна сторона придбає в іншої право розірвати цей договір в односторонньому порядку. 2. Договір купівлі-продажу є розірваним, якщо сторона, яка набула відповідно до частини першої цієї статті право розірвати договір, протягом визначеного строку не заявить вимогу про виконання договору. Сторони можуть обумовити розірвання договору купівлі-продажу вчиненням цією стороною певних дій або настанням певних обставин протягом визначеного строку або у визначений час.	*Виключено*
Стаття 659. Обов’язок продавця попередити покупця про права третіх осіб на товар 1. Продавець зобов’язаний попередити покупця про всі права третіх осіб на товар, що продається (права наймача, право застави, право довічного користування тощо). У разі невиконання цієї вимоги покупець має право вимагати зниження ціни або розірвання договору купівлі-продажу, якщо він не знав і не міг знати про права третіх осіб на товар.	**Стаття 896.** Обов’язок продавця попередити покупця про права третіх осіб на товар 1. Продавець зобов’язаний попередити покупця про всі права третіх осіб на товар, що продають (права наймача, право застави, право довічного користування тощо). У разі невиконання цієї вимоги покупець має право вимагати зниження ціни або розірвання договору купівлі-продажу, якщо він не знав і не міг знати про права третіх осіб на товар. 2. Якщо третя особа на підставах, що виникли до продажу товару, пред’явить до покупця позов про витребування товару, покупець повинен повідомити про це продавця та подати клопотання про залучення його до участі у справі. Продавець повинен вступити у справу на стороні покупця.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Якщо покупець не повідомив продавця про пред’явлення третьою особою позову про витребування товару та не подав клопотання про залучення продавця до участі у справі, продавець не відповідає перед покупцем, якщо продавець доведе, що, взявши участь у справі, він міг би запобігти відібранню проданого товару у покупця. 4. Якщо продавець був залучений до участі у справі, але ухилився від участі в її розгляді, він не має права доводити неправильність ведення справи покупцем. 5. У разі вилучення за рішенням суду товару у покупця на користь третьої особи на підставах, що виникли до продажу товару, продавець має відшкодувати покупцеві завдані йому збитки, якщо покупець не знав або не міг знати про наявність цих підстав. 6. Правочин щодо звільнення продавця від відповідальності або щодо її обмеження у разі витребування товару у покупця третьою особою є нікчемним.
Стаття 660. Обов’язки покупця і продавця у разі пред’явлення третьою особою позову про витребування товару 1. Якщо третя особа на підставах, що виникли до продажу товару, пред’явить до покупця позов про витребування товару, покупець повинен повідомити про це продавця та подати клопотання про залучення його до участі у справі. Продавець повинен вступити у справу на стороні покупця.	*Перенесено до статті 896*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо покупець не повідомив продавця про пред'явлення третьою особою позову про витребування товару та не подав клопотання про залучення продавця до участі у справі, продавець не відповідає перед покупцем, якщо продавець доведе, що, взявши участь у справі, він міг би відвернути відібрання проданого товару у покупця. 3. Якщо продавець був залучений до участі у справі, але ухилився від участі в її розгляді, він не має права доводити неправильність ведення справи покупцем.	
Стаття 661. Відповідальність продавця у разі відсудження товару у покупця 1. У разі вилучення за рішенням суду товару у покупця на користь третьої особи на підставах, що виникли до продажу товару, продавець має відшкодувати покупцеві завдані йому збитки, якщо покупець не знав або не міг знати про наявність цих підстав. 2. Правочин щодо звільнення продавця від відповідальності або щодо її обмеження у разі витребування товару у покупця третьою особою є нікчемним.	*Перенесено до статті 896*
Стаття 662. Обов'язок продавця передати товар покупцеві 1. Продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, визначений договором купівлі-продажу. 2. Продавець повинен одночасно з товаром передати покупцеві його приналежності та документи (технічний паспорт, сертифікат якості тощо), що стосуються товару та	**Стаття 897.** Обов'язок продавця передати товар покупцеві 1. Продавець зобов'язаний передати покупцеві товар у строк, встановлений договором купівлі-продажу, а якщо зміст договору не дає змоги визначити цей строк, – відповідно до приписів статті 779 цього Кодексу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
підлягають переданню разом із товаром відповідно до договору або актів цивільного законодавства.	2. Продавець повинен одночасно з товаром передати покупцеві приналежності товару та документи (технічний паспорт, сертифікат якості тощо), що стосуються товару та підлягають переданню разом із товаром відповідно до договору або актів цивільного законодавства.
Стаття 663. Строк виконання обов’язку передати товар 1. Продавець зобов’язаний передати товар покупцеві у строк, встановлений договором купівлі-продажу, а якщо зміст договору не дає змоги визначити цей строк, – відповідно до положень статті 530 цього Кодексу.	*Перенесено до статті 897*
Стаття 664. Момент виконання обов’язку продавця передати товар 1. Обов’язок продавця передати товар покупцеві вважається виконаним у момент: 1) вручення товару покупцеві, якщо договором встановлений обов’язок продавця доставити товар; 2) надання товару в розпорядження покупця, якщо товар має бути переданий покупцеві за місцезнаходженням товару. Договором купівлі-продажу може бути встановлений інший момент виконання продавцем обов’язку передати товар. Товар вважається наданим у розпорядження покупця, якщо у строк, встановлений договором, він готовий до передання покупцеві у належному місці і покупець поінформований про це. Готовий до передання товар	**Стаття 898.** Момент виконання обов’язку продавця передати товар 1. Обов’язок продавця передати товар покупцеві вважається виконаним у момент: 1) вручення товару покупцеві, якщо договором встановлено обов’язок продавця доставити товар; 2) надання товару в розпорядження покупця, якщо товар має бути переданий покупцеві за місцезнаходженням товару. Договором купівлі-продажу може бути встановлено інший момент виконання продавцем обов’язку передати товар. Товар вважається наданим у розпорядження покупця, якщо у строк, встановлений договором, він готовий до передання покупцеві у належному місці і покупець поінформований про це. Готовий до передання товар

Чинна редакція	Запропонована редакція
повинен бути відповідним чином ідентифікований для цілей цього договору, зокрема шляхом маркування. 2. Якщо з договору купівлі-продажу не випливає обов'язок продавця доставити товар або передати товар у його місцезнаходженні, обов'язок продавця передати товар покупцеві вважається виконаним у момент здачі товару перевізникові або організації зв'язку для доставки покупцеві.	повинен бути відповідним чином ідентифіковано для цілей цього договору, зокрема у спосіб маркування. 2. Якщо з договору купівлі-продажу не випливає обов'язок продавця доставити товар або передати товар у його місцезнаходженні, обов'язок продавця передати товар покупцеві вважається виконаним у момент передання товару перевізникові або організації зв'язку для доставки покупцеві.
Стаття 665. Правові наслідки відмови продавця передати товар 1. У разі відмови продавця передати проданий товар покупець має право відмовитися від договору купівлі-продажу. 2. Якщо продавець відмовився передати річ, визначену індивідуальними ознаками, покупець має право пред'явити продавцеві вимоги відповідно до статті 620 цього Кодексу.	Стаття **899.** Юридичні наслідки відмови продавця передати товар**, приналежності товару та документи** 1. У разі відмови продавця передати проданий товар покупець має право відмовитися від договору купівлі-продажу. 2. Якщо продавець відмовився передати річ, визначену індивідуальними ознаками, покупець має право пред'явити продавцеві вимоги відповідно до статті 878 цього Кодексу. 3. Якщо продавець не передає покупцеві приналежності товару та документи, що стосуються товару та підлягають переданню разом з товаром відповідно до договору купівлі-продажу або актів цивільного законодавства, покупець має право відмовитися від договору купівлі-продажу та повернути товар продавцеві.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 666. Правові наслідки невиконання продавцем обов’язку передати приналежності товару та документи, що стосуються товару 1. Якщо продавець не передає покупцеві приналежності товару та документи, що стосуються товару та підлягають переданню разом з товаром відповідно до договору купівлі-продажу або актів цивільного законодавства, покупець має право встановити розумний строк для їх передання. 2. Якщо приналежності товару або документи, що стосуються товару, не передані продавцем у встановлений строк, покупець має право відмовитися від договору купівлі-продажу та повернути товар продавцеві.	*Перенесено до статті 899*
Стаття 667. Обов’язок продавця зберігати проданий товар 1. Якщо право власності переходить до покупця раніше від передання товару, продавець зобов’язаний до передання зберігати товар, не допускаючи його погіршення. Необхідні для цього витрати покупець зобов’язаний відшкодувати продавцеві, якщо інше не встановлено договором.	**Стаття 900.** Обов’язок продавця зберігати проданий товар 1. Якщо право власності переходить до покупця до передання товару, продавець зобов’язаний до передання зберігати товар, не допускаючи його погіршення. Необхідні для цього витрати покупець зобов’язаний відшкодувати продавцеві, якщо іншого не встановлює договір.
Стаття 668. Перехід ризику випадкового знищення або випадкового пошкодження товару 1. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження товару переходить до покупця з моменту передання йому товару, якщо інше не встановлено договором або законом.	**Стаття 901.** Перехід ризику випадкового знищення або випадкового пошкодження товару 1. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження товару переходить до покупця з моменту передання йому товару, якщо іншого не встановлює договір або закон.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження товару, проданого під час його транспортування, переходить до покупця з моменту укладення договору купівлі-продажу, якщо інше не встановлено договором або звичаями ділового обороту. 3. Умова договору купівлі-продажу про те, що ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження товару переходить до покупця з моменту здачі товару першому перевізникові, на вимогу покупця може бути визнана судом недійсною, якщо в момент укладення договору продавець знав або міг знати, що товар втрачено або пошкоджено, але не повідомив про це покупця.	2. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження товару, проданого під час його транспортування, переходить до покупця з моменту укладення договору купівлі-продажу, якщо іншого не встановлює договір або звичаї ділового обороту. 3. Умову договору купівлі-продажу про те, що ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження товару переходить до покупця з моменту передання товару першому перевізникові, на вимогу покупця суд може визнати недійсною, якщо в момент укладення договору продавець знав або міг знати, що товар знищено або пошкоджено, але не повідомив про це покупця.
Стаття 669. Кількість товару 1. Кількість товару, що продається, встановлюється у договорі купівлі-продажу у відповідних одиницях виміру або грошовому вираженні. 2. Умова щодо кількості товару може бути погоджена шляхом встановлення у договорі купівлі-продажу порядку визначення цієї кількості.	**Стаття 902.** Кількість товару 1. Кількість товару, що продається, встановлює договір купівлі-продажу у відповідних одиницях виміру або грошовому вираженні. 2. Умову щодо кількості товару може бути погоджено через встановлення у договорі купівлі-продажу порядку визначення цієї кількості.
Стаття 670. Правові наслідки порушення умови договору щодо кількості товару 1. Якщо продавець передав покупцеві меншу кількість товару, ніж це встановлено договором купівлі-продажу, покупець має право вимагати передання кількості товару, якої не вистачає, або відмовитися від переданого товару та	*Перенесено до статті 904*

Чинна редакція	Запропонована редакція
його оплати, а якщо він оплачений, – вимагати повернення сплаченої за нього грошової суми. 2. Якщо продавець передав покупцеві більшу кількість товару, ніж це встановлено договором купівлі-продажу, покупець зобов'язаний повідомити про це продавця. Якщо в розумний строк після одержання такого повідомлення продавець не розпорядиться товаром, покупець має право прийняти весь товар, якщо інше не встановлено договором. 3. Якщо покупець прийняв більшу кількість товару, ніж це встановлено договором купівлі-продажу, він зобов'язаний оплатити додатково прийнятий товар за ціною, встановленою для товару, прийнятого відповідно до договору, якщо інша ціна не встановлена за домовленістю сторін.	
Стаття 671. Асортимент товару 1. Якщо за договором купівлі-продажу переданню підлягає товар у певному співвідношенні за видами, моделями, розмірами, кольорами або іншими ознаками (асортимент), продавець зобов'язаний передати покупцеві товар в асортименті, погодженому сторонами. 2. Якщо договором купівлі-продажу асортимент товару не встановлений або асортимент не був визначений у порядку, встановленому договором, але із суті зобов'язання випливає, що товар підлягає переданню покупцеві в асортименті, продавець має право передати покупцеві товар в асортименті виходячи з потреб покупця, які були відомі	**Стаття 903.** Асортимент товару 1. Продавець зобов'язаний передати покупцеві товар в асортименті, погодженому сторонами, якщо за договором товар підлягає переданню у певному співвідношенні за видами, моделями, розмірами, кольорами або іншими ознаками (в асортименті). 2. Якщо договором купівлі-продажу асортимент товару не встановлено або асортимент не було визначено порядком, встановленим договором, але із суті зобов'язання випливає, що товар підлягає переданню покупцеві в асортименті, продавець має право передати покупцеві товар в асортименті виходячи з потреб покупця, про які було

Чинна редакція	Запропонована редакція
продавцеві на момент укладення договору, або відмовитися від договору.	відомо продавцеві на момент укладення договору, або відмовитися від договору.
Стаття 672. Правові наслідки порушення умови договору щодо асортименту товару 1. Якщо продавець передав товар в асортименті, що не відповідає умовам договору купівлі-продажу, покупець має право відмовитися від його прийняття та оплати, а якщо він вже оплачений, – вимагати повернення сплаченої за нього грошової суми. 2. Якщо продавець передав покупцеві частину товару, асортимент якого відповідає умовам договору купівлі-продажу, і частину товару з порушенням асортименту, покупець має право на свій вибір: 1) прийняти частину товару, що відповідає умовам договору, і відмовитися від решти товару; 2) відмовитися від усього товару; 3) вимагати заміни частини товару, що не відповідає асортименту, товаром в асортименті, який встановлено договором; 4) прийняти весь товар. 4. Товар, асортимент якого не відповідає умовам договору купівлі-продажу, є прийнятим, якщо покупець у розумний строк після його одержання не повідомив продавця про свою відмову від нього. 5. Якщо покупець не відмовився від товару, асортимент якого не відповідає умовам договору купівлі-продажу, він	**Стаття 904.** Юридичні наслідки невиконання умов договору щодо кількості та асортименту товару 1. Якщо продавець передав покупцеві меншу кількість товару або товар в асортименті, що не відповідає умовам договору купівлі-продажу, покупець має право вимагати передання кількості товару, якої не вистачає, або відмовитися від переданого товару та його оплати, а якщо він оплачений, – вимагати повернення сплаченої за нього грошової суми. 2. Якщо продавець передав покупцеві більшу кількість товару, ніж це встановлено договором купівлі-продажу, покупець зобов’язаний повідомити про це продавця. Якщо в розумний строк після одержання такого повідомлення продавець не розпорядився товаром, покупець має право прийняти весь товар, якщо іншого не встановлює договір. 3. Якщо покупець прийняв більшу кількість товару, ніж це встановлено договором купівлі-продажу, він зобов’язаний оплатити додатково прийнятий товар за ціною, встановленою для товару, прийнятого відповідно до договору, якщо інша ціна не встановлена за домовленістю сторін. 4. Якщо продавець передав покупцеві частину товару, асортимент якого відповідає умовам договору купівлі-

Чинна редакція	Запропонована редакція
зобов’язаний оплатити його за ціною, погодженою з продавцем. Якщо продавець не вжив необхідних заходів щодо погодження ціни в розумний строк, покупець оплачує товар за ціною, яка на момент укладення договору купівлі-продажу застосовувалася щодо аналогічного товару.	продажу, і частину товару, що не відповідає асортименту, покупець має право на свій вибір: 1) прийняти частину товару, що відповідає умовам договору, і відмовитися від решти товару; 2) відмовитися від усього товару; 3) вимагати заміни частини товару, що не відповідає асортименту, товаром в асортименті, який встановлено договором; 4) прийняти весь товар. 5. Товар, асортимент якого не відповідає умовам договору купівлі-продажу, є прийнятим, якщо покупець у розумний строк після його одержання не повідомив продавця про свою відмову від нього. 6. У разі відмови від товару, асортимент якого не відповідає умовам договору купівлі-продажу, або пред’явлення вимоги про заміну цього товару покупець має право відмовитися від оплати цього товару, а якщо він вже оплачений, – вимагати повернення сплаченої за нього грошової суми. Якщо покупець не відмовився від товару, асортимент якого не відповідає умовам договору, він зобов’язаний оплатити його за ціною, погодженою з продавцем. Якщо продавець не вжив необхідних заходів щодо погодження ціни в розумний строк, покупець оплачує товар за ціною, що на момент укладення договору купівлі-продажу застосовувалася щодо аналогічного товару.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 673. Якість товару 1. Продавець повинен передати покупцеві товар, якість якого відповідає умовам договору купівлі-продажу. 2. У разі відсутності в договорі купівлі-продажу умов щодо якості товару продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, придатний для мети, з якою товар такого роду звичайно використовується. Якщо продавець при укладенні договору купівлі-продажу був повідомлений покупцем про конкретну мету придбання товару, продавець повинен передати покупцеві товар, придатний для використання відповідно до цієї мети. 3. У разі продажу товару за зразком та (або) за описом продавець повинен передати покупцеві товар, який відповідає зразку та (або) опису. 4. Якщо законом встановлено вимоги щодо якості товару, продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, який відповідає цим вимогам. Продавець і покупець можуть домовитися про передання товару підвищеної якості порівняно з вимогами, встановленими законом.	**Стаття 905.** Якість товару 1. Продавець повинен передати покупцеві товар, якість якого відповідає умовам договору купівлі-продажу. 2. У разі відсутності в договорі купівлі-продажу умов щодо якості товару продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, придатний для мети, з якою товар такого роду звичайно використовують. Якщо покупець при укладенні договору купівлі-продажу повідомив продавця про конкретну мету придбання товару, продавець повинен передати покупцеві товар, придатний для використання відповідно до цієї мети. 3. У разі продажу товару за зразком та/або за описом продавець повинен передати покупцеві товар, який відповідає зразку та/або опису. 4. Якщо законом встановлено вимоги щодо якості товару, продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, який відповідає цим вимогам. Продавець і покупець можуть домовитися про передання товару підвищеної якості порівняно з вимогами, встановленими законом. 5. Відповідність товару вимогам законодавства підтверджують у спосіб та порядком, встановленими законом.
Стаття 674. Підтвердження відповідності товару вимогам законодавства	*Перенесено до статті 905*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Відповідність товару вимогам законодавства підтверджується способом та в порядку, встановленими законом та іншими нормативно-правовими актами.	
Стаття 675. Гарантії якості товару 1. Товар, який продавець передає або зобов'язаний передати покупцеві, має відповідати вимогам щодо його якості в момент його передання покупцеві, якщо інший момент визначення відповідності товару цим вимогам не встановлено договором купівлі-продажу. 2. Договором або законом може бути встановлений строк, протягом якого продавець гарантує якість товару (гарантійний строк). 3. Гарантія якості товару поширюється на всі комплектуючі вироби, якщо інше не встановлено договором.	**Стаття 906.** Гарантії якості товару 1. Товар, який продавець передає або зобов'язаний передати покупцеві, має відповідати вимогам щодо його якості в момент його передання покупцеві, якщо інший момент визначення відповідності товару цим вимогам не встановлює договір купівлі-продажу. 2. Договором або законом може бути встановлений строк, протягом якого продавець гарантує якість товару (гарантійний строк). 3. Гарантія якості товару поширюється на всі комплектуючі вироби, якщо іншого не встановлює договір.
Стаття 676. Обчислення гарантійного строку 1. Гарантійний строк починається з моменту передання товару покупцеві, якщо інше не встановлено договором купівлі-продажу. 2. Гарантійний строк, встановлений договором купівлі-продажу, продовжується на час, протягом якого покупець не міг використовувати товар у зв'язку з обставинами, що залежать від продавця, до усунення їх продавцем. Гарантійний строк продовжується на час, протягом якого товар не міг використовуватися у зв'язку з виявленими в	**Стаття 907.** Обчислення гарантійного строку 1. Гарантійний строк починається з моменту передання товару покупцеві, якщо іншого не встановлює договір купівлі-продажу. 2. Гарантійний строк, встановлює договір купівлі-продажу, продовжується на час, протягом якого покупець не міг використовувати товар у зв'язку з настанням обставин, що залежать від продавця, до усунення їх продавцем. Гарантійний строк продовжують на час, протягом якого товар не міг використовуватися у зв'язку з виявленими в

Чинна редакція	Запропонована редакція
ньому недоліками, за умови повідомлення про це продавця в порядку, встановленому статтею 688 цього Кодексу. 3. Гарантійний строк на комплектуючий виріб дорівнює гарантійному строку на основний виріб і починає спливати одночасно з ним. 4. У разі заміни товару (комплектуючого виробу) неналежної якості на товар (комплектуючий виріб), що відповідає умовам договору купівлі-продажу, гарантійний строк на нього починає спливати з моменту заміни.	ньому недоліками, за умови повідомлення про це продавця порядком, встановленим статтею 688 цього Кодексу. 3. Гарантійний строк на комплектуючий виріб дорівнює гарантійному строку на основний виріб і починає спливати одночасно з ним. 4. У разі заміни товару (комплектуючого виробу) неналежної якості на товар (комплектуючий виріб), що відповідає умовам договору купівлі-продажу, гарантійний строк на нього починає спливати з моменту заміни.
Стаття 677. Строк придатності товару 1. Законом або іншими нормативно-правовими актами може бути встановлений строк, зі спливом якого товар вважається непридатним для використання за призначенням (строк придатності). 2. Строк придатності товару визначається періодом часу, який обчислюється з дня його виготовлення і протягом якого товар є придатним для використання, або терміном (датою), до настання якого товар є придатним для використання. 3. Продавець зобов’язаний передати покупцеві товар, на який встановлено строк придатності, з таким розрахунком, щоб він міг бути використаний за призначенням до спливу цього строку.	**Стаття 908.** Строк придатності товару 1. Законом або іншими нормативно-правовими актами може бути встановлено строк, зі спливом якого товар вважають непридатним для використання за призначенням (строк придатності). 2. Строк придатності товару визначають періодом часу, який обчислюють з дня його виготовлення і протягом якого товар є придатним для використання, або терміном (датою), до настання якого товар є придатним для використання. 3. Продавець зобов’язаний передати покупцеві товар, на який встановлено строк придатності, з таким розрахунком, щоб його можна було використати за призначенням до спливу цього строку.
Стаття 678. Правові наслідки передання товару неналежної якості	**Стаття 909.** Юридичні наслідки передання товару неналежної якості

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Покупець, якому переданий товар неналежної якості, має право, незалежно від можливості використання товару за призначенням, вимагати від продавця за своїм вибором: 1) пропорційного зменшення ціни; 2) безоплатного усунення недоліків товару в розумний строк; 3) відшкодування витрат на усунення недоліків товару. 2. У разі істотного порушення вимог щодо якості товару (виявлення недоліків, які не можна усунути, недоліків, усунення яких пов’язане з непропорційними витратами або затратами часу, недоліків, які виявилися неодноразово чи з’явилися знову після їх усунення) покупець має право за своїм вибором: 1) відмовитися від договору і вимагати повернення сплаченої за товар грошової суми; 2) вимагати заміни товару. 3. Якщо продавець товару неналежної якості не є його виготовлювачем, вимоги щодо заміни, безоплатного усунення недоліків товару і відшкодування збитків можуть бути пред’явлені до продавця або виготовлювача товару. 4. Положення цієї статті застосовуються, якщо інше не встановлено цим Кодексом або іншим законом.	1. Покупець, якому переданий товар неналежної якості, має право, безвідносно до можливості використання товару за призначенням, вимагати від продавця за своїм вибором: 1) домірного зменшення ціни; 2) безоплатного усунення недоліків товару в розумний строк; 3) відшкодування витрат на усунення недоліків товару. 2. У разі істотного порушення вимог щодо якості товару (виявлення недоліків, які не можна усунути; недоліків, усунення яких пов’язано з недомірними витратами або затратами часу; недоліків, яких неодноразово було виявлено чи знову виявлено після їх усунення) покупець має право за своїм вибором: 1) відмовитися від договору і вимагати повернення сплаченої за товар грошової суми; 2) вимагати заміни товару. 3. Якщо продавець товару неналежної якості не є його виготовлювачем, вимоги щодо заміни, безоплатного усунення недоліків товару і відшкодування збитків можуть бути пред’явлено до продавця або виготовлювача товару. 4. Приписи цієї статті застосовують, якщо іншого не встановлює цей Кодекс або закон.
Стаття 679. Недоліки товару, за які відповідає продавець	**Стаття 910.** Недоліки товару, за які відповідає продавець

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Продавець відповідає за недоліки товару, якщо покупець доведе, що вони виникли до передання товару покупцеві або з причин, які існували до цього моменту. 2. Якщо продавцем надані гарантії щодо якості товару, продавець відповідає за його недоліки, якщо він не доведе, що вони виникли після його передання покупцеві внаслідок порушення покупцем правил користування чи зберігання товару, дій третіх осіб, випадку або непереборної сили.	1. Продавець відповідає за недоліки товару, якщо покупець доведе, що вони виникли до передання товару покупцеві або з причин, які існували до цього моменту. 2. Якщо продавець надав гарантії щодо якості товару, він відповідає за його недоліки, якщо не доведе, що вони виникли після передання товару покупцеві внаслідок порушення покупцем правил користування чи зберігання товару, дій третіх осіб, випадку або обставин непереборної сили.
Стаття 680. Строки виявлення недоліків і пред’явлення вимоги у зв’язку з недоліками проданого товару 1. Покупець має право пред’явити вимогу у зв’язку з недоліками товару за умови, що недоліки виявлені в строки, встановлені цією статтею, якщо інше не встановлено договором або законом. 2. Якщо на товар не встановлений гарантійний строк або строк придатності, вимога у зв’язку з його недоліками може бути пред’явлена покупцем за умови, що недоліки були виявлені протягом розумного строку, але в межах двох років, а щодо нерухомого майна – в межах трьох років від дня передання товару покупцеві, якщо договором або законом не встановлений більший строк. Якщо встановити день передання нерухомого майна неможливо або якщо покупець володів нерухомим майном	**Стаття 911.** Строки виявлення недоліків і пред’явлення вимоги у зв’язку з недоліками проданого товару 1. Покупець має право пред’явити вимогу у зв’язку з недоліками товару за умови, що недоліки виявлено в строки, встановлені цією статтею, якщо іншого не встановлює договір або закон. 2. Якщо на товар не встановлено гарантійний строк або строк придатності, вимогу у зв’язку з його недоліками може бути пред’явлено покупцем за умови, що недоліки було виявлено протягом розумного строку, але в межах двох років, а щодо нерухомого майна – в межах трьох років з дня передання товару покупцеві, якщо договором або законом не встановлений більший строк. Якщо встановити день передання нерухомого майна неможливо або якщо покупець володів нерухомим майном

Чинна редакція	Запропонована редакція
до укладення договору, зазначені строки обчислюються від дня укладення договору. Строк для виявлення недоліків товару, що перевозився або був відправлений поштою, обчислюється від дня одержання товару в місці призначення. 3. Якщо на товар встановлено гарантійний строк, покупець має право пред'явити вимогу у зв'язку з недоліками товару, які були виявлені протягом цього строку. Якщо на комплектуючий виріб встановлено гарантійний строк меншої тривалості, ніж на основний виріб, покупець має право пред'явити вимогу у зв'язку з недоліками комплектуючого виробу, якщо ці недоліки були виявлені протягом гарантійного строку на основний виріб. Якщо на комплектуючий виріб встановлено гарантійний строк більшої тривалості, ніж гарантійний строк на основний виріб, покупець має право пред'явити вимогу у зв'язку з недоліками товару, якщо недоліки у комплектуючому виробі виявлені протягом гарантійного строку на нього, незалежно від спливу гарантійного строку на основний виріб. 4. Покупець має право пред'явити вимогу у зв'язку з недоліками товару, на який встановлений строк придатності, якщо вони виявлені протягом строку придатності товару.	до укладення договору, зазначені строки обчислюють з дня укладення договору. Строк для виявлення недоліків товару, що перевозили або відправили поштою, обчислюють з дня одержання товару в місці призначення. 3. Якщо на товар встановлено гарантійний строк, покупець має право пред'явити вимогу у зв'язку з недоліками товару, які було виявлено протягом цього строку. Якщо на комплектуючий виріб встановлено гарантійний строк меншої тривалості, ніж гарантійний строк на основний виріб, покупець має право пред'явити вимогу у зв'язку з недоліками комплектуючого виробу, якщо ці недоліки було виявлено протягом гарантійного строку на основний виріб. Якщо на комплектуючий виріб встановлено гарантійний строк більшої тривалості, ніж гарантійний строк на основний виріб, покупець має право пред'явити вимогу у зв'язку з недоліками комплектуючого виробу, якщо ці недоліки виявлено протягом гарантійного строку на нього, безвідносно до спливу гарантійного строку на основний виріб. 4. Покупець має право пред'явити вимогу у зв'язку з недоліками товару, на який встановлено строк придатності, якщо недоліки виявлено протягом строку придатності товару.

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Якщо недоліки товару виявлені покупцем після спливу гарантійного строку або строку придатності, продавець несе відповідальність, якщо покупець доведе, що недоліки товару виникли до передання йому товару або з причин, які існували до цього моменту.	5. Якщо недоліки товару покупець виявив після спливу гарантійного строку або строку придатності, продавець несе відповідальність, якщо покупець доведе, що недоліки товару виникли до передання йому товару або з причин, що існували до цього моменту.
Стаття 681. Позовна давність, що застосовується до вимог у зв’язку з недоліками проданого товару 1. До вимог у зв’язку з недоліками проданого товару застосовується позовна давність в один рік, яка обчислюється від дня виявлення недоліків у межах строків, встановлених статтею 680 цього Кодексу, а якщо на товар встановлено гарантійний строк (строк придатності), – від дня виявлення недоліків у межах гарантійного строку (строку придатності).	**Стаття 912.** Позовна давність, що застосовується до вимог у зв’язку з недоліками проданого товару 1. До вимог у зв’язку з недоліками проданого товару застосовують позовну давність в один рік, яку обчислюють з дня виявлення недоліків у межах строків, встановлених статтею 911 цього Кодексу, а якщо на товар встановлено гарантійний строк (строк придатності), – з дня виявлення недоліків у межах гарантійного строку (строку придатності).
Стаття 681-1. Правові наслідки відкликання товару у покупця 1. У разі якщо виготовлювач товару відповідно до закону відкликає його у покупця, покупець має право вимагати від продавця або виготовлювача за своїм вибором: 1) безоплатного усунення недоліків товару в розумний строк; 2) повернення сплаченої за товар грошової суми; 3) заміни товару на такий самий товар або на аналогічний товар з числа наявних у продавця (виготовлювача).	**Стаття 913.** Юридичні наслідки відкликання товару у покупця 1. У разі якщо виготовлювач товару відповідно до закону відкликає його у покупця, покупець має право вимагати від продавця або виготовлювача за своїм вибором: 1) безоплатного усунення недоліків товару в розумний строк; 2) повернення сплаченої за товар грошової суми; 3) заміни товару на такий самий товар або на аналогічний товар з числа наявних у продавця (виготовлювача).

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Сплачена за товар грошова сума, що підлягає поверненню покупцеві у разі відкликання товару, визначається виходячи з ціни такого товару на час відкликання, а в разі зниження ціни – виходячи з ціни товару на час його придбання покупцем. 3. Виготовлювач повертає покупцеві грошову суму, сплачену ним за товар, у момент фактичного повернення покупцем такого товару виготовлювачу чи іншій особі, уповноваженій виготовлювачем, або в інший строк за домовленістю з покупцем. 4. До відносин, пов'язаних з правовими наслідками відкликання товару у покупця, не врегульованих цією статтею, застосовуються положення цього параграфа та законодавства про захист прав споживачів.	2. Сплачену за товар грошову суму, що підлягає поверненню покупцеві у разі відкликання товару, визначають виходячи з ціни такого товару на момент відкликання, а в разі зниження ціни – виходячи з ціни товару на момент його придбання покупцем. 3. Виготовлювач повертає покупцеві грошову суму, сплачену ним за товар, у момент фактичного повернення покупцем такого товару виготовлювачу чи іншій особі, уповноваженій виготовлювачем, або в інший строк за домовленістю з покупцем. 4. До відносин, пов'язаних з юридичними наслідками відкликання товару у покупця, не врегульованих цією статтею, застосовують приписи цього параграфа та законодавства про захист прав споживачів.
Стаття 682. Комплектність товару 1. Продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, що відповідає умові договору купівлі-продажу щодо комплектності. 2. Якщо договором купівлі-продажу не встановлено умов щодо комплектності товару, продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, комплектність якого визначається звичаями ділового обороту або іншими вимогами, що звичайно ставляться.	**Стаття 914.** Комплектність товару 1. Продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, що відповідає умовам договору купівлі-продажу щодо комплектності як сукупності складових частин єдиного виробу. 2. Якщо договором купівлі-продажу не встановлено умови щодо комплектності товару, продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, комплектність якого визначають відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно пред'являються.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 683. Комплект товару 1. Якщо договором купівлі-продажу встановлений обов’язок продавця передати покупцеві певний набір товару у комплекті (комплект товару), зобов’язання є виконаним з моменту передання продавцем усього товару, включеного до комплекту. 2. Продавець зобов’язаний передати весь товар, який входить до комплекту, одночасно, якщо інше не встановлено договором або не випливає із суті зобов’язання.	**Стаття 915.** Комплект товару 1. Якщо договором купівлі-продажу встановлено обов’язок продавця передати покупцеві певний набір товару у комплекті (комплект товару), зобов’язання є виконаним з моменту передання продавцем усього товару, що входить до комплекту. 2. Продавець зобов’язаний передати весь товар, що входить до комплекту, одночасно, якщо іншого не встановлює договір або не випливає із суті зобов’язання.
Стаття 684. Правові наслідки передання некомплектного товару 1. У разі передання некомплектного товару покупець має право вимагати від продавця за своїм вибором: 1) пропорційного зменшення ціни; 2) доукомплектування товару в розумний строк. 2. Якщо продавець у розумний строк не доукомплектував товар, покупець має право за своїм вибором: 1) вимагати заміни некомплектного товару на комплектний; 2) відмовитися від договору і вимагати повернення сплаченої грошової суми. 3. Наслідки, передбачені частинами першою та другою цієї статті, застосовуються також у разі порушення продавцем обов’язку передати покупцеві комплект товару	**Стаття 916.** Юридичні наслідки передання некомплектного товару 1. У разі передання некомплектного товару покупець має право вимагати від продавця за своїм вибором: 1) домірного зменшення ціни; 2) доукомплектування товару в розумний строк. 2. Якщо продавець у розумний строк не доукомплектував товар, покупець має право за своїм вибором: 1) вимагати заміни некомплектного товару на комплектний; 2) відмовитися від договору і вимагати повернення сплаченої грошової суми. 3. Наслідки, передбачені частинами першою та другою цієї статті, застосовують також у разі порушення продавцем обов’язку передати покупцеві комплект товару (стаття 915

Чинна редакція	Запропонована редакція
(стаття 683 цього Кодексу), якщо інше не встановлено договором або не випливає із суті зобов'язання.	цього Кодексу), якщо іншого не встановлює договір або не випливає із суті зобов'язання.
Стаття 685. Тара та упаковка за договором купівлі-продажу 1. Продавець зобов'язаний передати покупцеві товар у тарі та (або) в упаковці, якщо інше не встановлено договором купівлі-продажу або не випливає із суті зобов'язання. Обов'язок передання товару у тарі та (або) в упаковці не поширюється на товари, які за своїм характером не потребують застосування тари та (або) упакування. 2. Товар повинен бути переданий у тарі та (або) упакований звичайним для нього способом в упаковку, а за їх відсутності – способом, який забезпечує схоронність товару цього роду за звичайних умов зберігання і транспортування, якщо договором купівлі-продажу не встановлено вимог щодо тари та (або) упаковки. 3. Продавець, який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язаний передати покупцеві товар у тарі та (або) в упаковці, які відповідають вимогам, встановленим актами цивільного законодавства.	**Стаття 917.** Тара та упаковка за договором купівлі-продажу 1. Продавець зобов'язаний передати покупцеві товар у тарі та/або в упаковці, якщо іншого не встановлює договір купівлі-продажу або не випливає із суті зобов'язання. Обов'язок передання товару у тарі та/або в упаковці не поширюється на товари, які за своїм характером не потребують застосування тари та/або упакування. 2. Товар повинен бути переданий у тарі та/або упакований у звичайний для нього спосіб в упаковку, а за їх відсутності – способом, що забезпечує схоронність товару цього роду за звичайних умов зберігання і транспортування, якщо договором купівлі-продажу не встановлено вимог щодо тари та/або упаковки. 3. Продавець, який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язаний передати покупцеві товар у тарі та/або в упаковці, які відповідають вимогам, встановленим актами цивільного законодавства. 4. Якщо продавець передав покупцеві товар без тари та/або упаковки чи в неналежних тарі та/або упаковці, покупець має право вимагати від продавця передання товару у належних тарі та/або упаковці або заміни неналежних тари та/або упаковки, якщо іншого не випливає із суті зобов'язання чи характеру товару, або пред'явити до

Чинна редакція	Запропонована редакція
	продавця інші вимоги, що випливають із передання товару неналежної якості (стаття 909 цього Кодексу).
Стаття 686. Правові наслідки передання товару з порушенням вимоги про тару та (або) упаковку 1. Якщо продавець передав покупцеві товар без тари та (або) упаковки чи в неналежних тарі та (або) упаковці, покупець має право вимагати від продавця передання товару у належних тарі та (або) упаковці або заміни неналежних тари та (або) упаковки, якщо інше не випливає із суті зобов'язання чи характеру товару, або пред'явити до нього інші вимоги, що випливають із передання товару неналежної якості (стаття 678 цього Кодексу).	*Перенесено до статті 917*
Стаття 687. Перевірка додержання продавцем умов договору купівлі-продажу 1. Перевірка додержання продавцем умов договору купівлі-продажу щодо кількості, асортименту, якості, комплектності, тари та (або) упаковки товару та інших умов здійснюється у випадках та в порядку, встановлених договором або актами цивільного законодавства. Якщо нормативно-правовими актами встановлено вимоги щодо порядку перевірки кількості, асортименту, якості, комплектності, тари та (або) упаковки товару, порядок перевірки, визначений договором, має відповідати цим вимогам. 2. Якщо порядок перевірки додержання продавцем умов договору купівлі-продажу не встановлений відповідно до	**Стаття 918.** Перевірка додержання продавцем умов договору купівлі-продажу 1. Перевірку додержання продавцем умов договору купівлі-продажу щодо кількості, асортименту, якості, комплектності, тари та/або упаковки товару та інших умов здійснюють у випадках та порядком, встановленими договором або актами цивільного законодавства. 2. Якщо порядок здійснення перевірки додержання продавцем умов договору купівлі-продажу не встановлено відповідно до частини першої цієї статті, перевірку здійснюють відповідно до звичаїв ділового обороту або вимог, що звичайно пред'являються в таких випадках.

Чинна редакція	Запропонована редакція
частини першої цієї статті, перевірка здійснюється відповідно до звичаїв ділового обороту або вимог, що звичайно ставляться в таких випадках. 3. Обов'язок перевіряти кількість, асортимент, якість, комплектність, тару та (або) упаковку товару (випробовування, аналіз, огляд тощо) може бути покладений на продавця відповідно до договору купівлі-продажу, актів цивільного законодавства та нормативно-правових актів. У цьому разі продавець повинен на вимогу покупця надати йому докази проведення такої перевірки. 4. Перевірка додержання умов договору купівлі-продажу щодо предмета договору продавцем і покупцем має здійснюватися на одних і тих самих умовах.	**3. Обов'язок перевіряти відповідність товару умовам договору купівлі-продажу може бути покладено на продавця, якщо це встановлює договір або закон.** **У такому разі продавець повинен на вимогу покупця надати йому докази проведення такої перевірки.** 4. Перевірка додержання умов договору купівлі-продажу щодо предмета договору продавцем і покупцем має здійснюватися на одних і тих самих умовах.
Стаття 688. Повідомлення продавця про порушення умов договору купівлі-продажу 1. Покупець зобов'язаний повідомити продавця про порушення умов договору купівлі-продажу щодо кількості, асортименту, якості, комплектності, тари та (або) упаковки товару у строк, встановлений договором або актами цивільного законодавства, а якщо такий строк не встановлений, – в розумний строк після того, як порушення могло бути виявлене відповідно до характеру і призначення товару. У разі невиконання покупцем цього обов'язку продавець має право частково або в повному обсязі відмовитися від задоволення відповідних вимог покупця, якщо продавець	**Стаття 919.** Повідомлення продавця про невиконання умов договору купівлі-продажу 1. Покупець зобов'язаний повідомити продавця про невиконання умов договору купівлі-продажу щодо кількості, асортименту, якості, комплектності, тари та/або упаковки товару у строк, встановлений договором або актами цивільного законодавства, а якщо такий строк не встановлено – у розумний строк після того, як порушення могло бути виявлено відповідно до характеру і призначення товару. У разі невиконання покупцем цього обов'язку продавець має право частково або в повному обсязі відмовитися від задоволення відповідних вимог покупця, якщо продавець

Чинна редакція	Запропонована редакція
доведе, що невиконання покупцем обов'язку повідомити продавця про порушення умов договору купівлі-продажу спричинило неможливість задоволення його вимог або спричинить для продавця витрати, що перевищують його витрати у разі своєчасного повідомлення про порушення умов договору. 2. Якщо продавець знав або міг знати про те, що переданий покупцеві товар не відповідає умовам договору купівлі-продажу, він не має права посилатися на те, що не одержав від покупця повідомлення про порушення умов договору, та на наслідки невиконання покупцем цього обов'язку, встановлені частиною першою цієї статті.	доведе, що невиконання покупцем обов'язку щодо повідомлення продавця про невиконання умов договору купівлі-продажу спричинило неможливість задоволення його вимог або спричинить для продавця витрати, що перевищують його витрати у разі своєчасного повідомлення про невиконання умов договору. 2. Якщо продавець знав або міг знати про те, що переданий покупцеві товар не відповідає умовам договору купівлі-продажу, він не має права посилатися на те, що не одержав від покупця повідомлення про невиконання умов договору, та на наслідки невиконання покупцем цього обов'язку, встановлені частиною першою цієї статті.
Стаття 689. Обов'язок покупця прийняти товар 1. Покупець зобов'язаний прийняти товар, крім випадків, коли він має право вимагати заміни товару або має право відмовитися від договору купівлі-продажу. 2. Покупець зобов'язаний вчинити дії, які відповідно до вимог, що звичайно ставляться, необхідні з його боку для забезпечення передання та одержання товару, якщо інше не встановлено договором або актами цивільного законодавства.	**Стаття 920.** Обов'язок покупця прийняти товар 1. Покупець зобов'язаний прийняти товар, крім випадків, якщо він має право вимагати заміни товару або має право відмовитися від договору купівлі-продажу. 2. Покупець зобов'язаний вчинити дії, які відповідно до вимог, що звичайно пред'являють, необхідні з його боку для забезпечення передання та одержання товару, якщо іншого не встановлює договір або акти цивільного законодавства.
Стаття 690. Зберігання товару, не прийнятого покупцем 1. Якщо покупець (одержувач) відмовився від прийняття товару, переданого продавцем, він зобов'язаний забезпечити схоронність цього товару, негайно повідомивши про це продавця.	**Стаття 921.** Зберігання товару, не прийнятого покупцем 1. Якщо покупець (одержувач) відмовився від прийняття товару, переданого продавцем, він зобов'язаний забезпечити схоронність цього товару, негайно повідомивши про це продавця.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Продавець зобов’язаний забрати (вивезти) товар, не прийнятий покупцем (одержувачем), або розпорядитися ним в розумний строк. Якщо продавець у цей строк не розпорядиться товаром, покупець має право реалізувати товар або повернути його продавцеві. 3. Витрати покупця у зв’язку із зберіганням товару, його реалізацією або поверненням продавцеві підлягають відшкодуванню продавцем. При цьому суми, одержані від реалізації товару, передаються продавцеві за вирахуванням сум, що належать покупцеві. 4. Якщо покупець без достатніх підстав зволікає з прийняттям товару або відмовився його прийняти, продавець має право вимагати від нього прийняти та оплатити товар або має право відмовитися від договору купівлі-продажу.	2. Продавець зобов’язаний забрати (вивезти) товар, не прийнятий покупцем (одержувачем), або розпорядитися ним у розумний строк. Якщо продавець у цей строк не розпорядиться товаром, покупець має право реалізувати товар або повернути його продавцеві. 3. Витрати покупця у зв’язку із зберіганням товару, його реалізацією або поверненням продавцеві підлягають відшкодуванню продавцем. При цьому суми, одержані від реалізації товару, передають продавцеві за вирахуванням сум, що належать покупцеві. 4. Якщо покупець без достатніх підстав зволікає з прийняттям товару або відмовився його прийняти, продавець має право вимагати від нього прийняти та оплатити товар або має право відмовитися від договору купівлі-продажу.
Стаття 691. Ціна товару 1. Покупець зобов’язаний оплатити товар за ціною, встановленою у договорі купівлі-продажу, або, якщо вона не встановлена у договорі і не може бути визначена виходячи з його умов, – за ціною, що визначається відповідно до статті 632 цього Кодексу, а також вчинити за свій рахунок дії, які відповідно до договору, актів цивільного законодавства або вимог, що звичайно ставляться, необхідні для здійснення платежу.	**Стаття 922.** Ціна товару 1. Покупець зобов’язаний оплатити товар за ціною, встановленою договором купівлі-продажу, або, якщо вона не встановлена договором і не може бути визначена виходячи з його умов, – за ціною, що визначається відповідно до статті 216 цього Кодексу, а також вчинити за свій рахунок дії, які відповідно до договору, актів цивільного законодавства або вимог, що звичайно пред’являються, необхідні для здійснення платежу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо ціну встановлено залежно від ваги товару, вона визначається за вагою нетто, якщо інше не встановлено договором купівлі-продажу. 3. Якщо договором купівлі-продажу встановлено, що ціна товару підлягає зміні залежно від показників, що зумовлюють ціну товару (собівартість, затрати тощо), але при цьому не визначено способу її перегляду, ціна визначається виходячи із співвідношення цих показників на момент укладення договору і на момент передання товару. Якщо продавець прострочив виконання обов'язку щодо передання товару, ціна визначається виходячи із співвідношення цих показників на момент укладення договору і на день передання товару, встановлений у договорі, а якщо такий день не встановлений договором, – на день, визначений відповідно до статті 530 цього Кодексу. Положення цієї частини про визначення ціни товару застосовуються, якщо інше не встановлено актами цивільного законодавства або не випливає із суті зобов'язання.	2. Якщо ціну встановлено залежно від ваги товару, вона визначається за вагою нетто, якщо іншого не встановлює договір купівлі-продажу. 3. Якщо договором купівлі-продажу встановлено, що ціна товару підлягає зміні залежно від показників, що визначають ціну товару (собівартість, затрати тощо), але при цьому не визначено способу її перегляду, ціну визначають виходячи із співвідношення цих показників на момент укладення договору і на момент передання товару. Якщо продавець прострочив виконання обов'язку щодо передання товару, ціну визначають виходячи із співвідношення цих показників на момент укладення договору і на момент передання товару, встановлений договором, а якщо такий день не встановлено договором – на день, визначений відповідно до статті 779 цього Кодексу. Приписи цієї частини про визначення ціни товару застосовують, якщо іншого не встановлюють акти цивільного законодавства або не випливає із суті зобов'язання.
Стаття 692. Оплата товару 1. Покупець зобов'язаний оплатити товар після його прийняття або прийняття товаророзпорядчих документів на нього, якщо договором або актами цивільного законодавства не встановлений інший строк оплати товару.	**Стаття 923.** Оплата товару 1. Покупець зобов'язаний оплатити товар після його прийняття або прийняття товаророзпорядчих документів на нього, якщо договором або актами цивільного законодавства не встановлено іншого строку оплати товару.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Покупець зобов’язаний сплатити продавцеві повну ціну переданого товару. Договором купівлі-продажу може бути передбачено розстрочення платежу. 3. У разі прострочення оплати товару продавець має право вимагати оплати товару та сплати процентів за користування чужими грошовими коштами. 4. Якщо покупець відмовився прийняти та оплатити товар, продавець має право за своїм вибором вимагати оплати товару або відмовитися від договору купівлі-продажу. 5. Якщо продавець зобов’язаний передати покупцеві крім неоплаченого також інший товар, він має право зупинити передання цього товару до повної оплати всього раніше переданого товару, якщо інше не встановлено договором або актами цивільного законодавства.	2. Покупець зобов’язаний сплатити продавцеві повну ціну переданого товару. Договором купівлі-продажу може бути передбачено розстрочення платежу. 3. У разі прострочення оплати товару продавець має право вимагати від покупця оплати товару та сплати відсотків за користування чужими грошовими коштами. 4. Якщо покупець відмовився прийняти та оплатити товар, продавець має право за своїм вибором вимагати оплати товару або відмовитися від договору купівлі-продажу. 5. Якщо продавець зобов’язаний передати покупцеві, крім неоплаченого товару, також інший товар, він має право зупинити передання цього товару до повної оплати всього раніше переданого товару, якщо іншого не встановлює договір або акти цивільного законодавства.
Стаття 693. Попередня оплата товару 1. Якщо договором встановлений обов’язок покупця частково або повністю оплатити товар до його передання продавцем (попередня оплата), покупець повинен здійснити оплату в строк, встановлений договором купівлі-продажу, а якщо такий строк не встановлений договором, – у строк, визначений відповідно до статті 530 цього Кодексу. У разі невиконання покупцем обов’язку щодо попередньої оплати товару застосовуються положення статті 538 цього Кодексу.	**Стаття 924.** Попередня оплата товару 1. Якщо договором встановлено обов’язок покупця частково або повністю оплатити товар до його передання продавцем (попередня оплата), покупець повинен здійснити оплату у строк, встановлений договором купівлі-продажу, а якщо такого строку не встановлено договором – у строк, визначений відповідно до статті 779 цього Кодексу. У разі невиконання покупцем обов’язку щодо попередньої оплати товару застосовують приписи статті 722 цього Кодексу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо продавець, який одержав суму попередньої оплати товару, не передав товар у встановлений строк, покупець має право вимагати передання оплаченого товару або повернення суми попередньої оплати. 3. На суму попередньої оплати нараховуються проценти відповідно до статті 536 цього Кодексу від дня, коли товар мав бути переданий, до дня фактичного передання товару покупцеві або повернення йому суми попередньої оплати. Договором може бути встановлений обов'язок продавця сплачувати проценти на суму попередньої оплати від дня одержання цієї суми від покупця.	2. Якщо продавець, який одержав суму попередньої оплати товару, не передав товар у встановлений строк, покупець має право вимагати передання оплаченого товару або повернення суми попередньої оплати. 3. На суму попередньої оплати нараховують відсотки відповідно до статті 811 цього Кодексу з дня, коли товар мав бути переданий, до дня фактичного передання товару покупцеві або повернення йому суми попередньої оплати. Договором може бути встановлено обов'язок продавця сплачувати відсотки на суму попередньої оплати з дня одержання цієї суми від покупця.
Стаття 694. Продаж товару в кредит 1. Договором купівлі-продажу може бути передбачений продаж товару в кредит з відстроченням або з розстроченням платежу. 2. Товар продається в кредит за цінами, що діють на день продажу. Зміна ціни на товар, проданий в кредит, не є підставою для проведення перерахунку, якщо інше не встановлено договором або законом. 3. У разі невиконання продавцем обов'язку щодо передання товару, проданого в кредит, застосовуються положення статті 665 цього Кодексу. 4. Якщо покупець прострочив оплату товару, проданого в кредит, продавець має право вимагати повернення неоплаченого товару.	**Стаття 925.** Продаж товару в кредит 1. Договором купівлі-продажу може бути передбачено продаж товару в кредит з відстроченням або з розстроченням платежу. Істотними умовами договору про продаж товару в кредит з відстроченням або з розстроченням платежу є ціна товару, порядок, строки і розміри платежів. 2. Товар продають у кредит за цінами, що діють на день продажу. Зміна ціни на товар, проданий у кредит, не є підставою для проведення перерахунку, якщо іншого не встановлює договір або закон. 3. У разі невиконання продавцем обов'язку щодо передання товару, проданого в кредит, застосовують приписи статті 899 цього Кодексу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Якщо покупець прострочив оплату товару, на прострочену суму нараховуються проценти відповідно до статті 536 цього Кодексу від дня, коли товар мав бути оплачений, до дня його фактичної оплати. Договором купівлі-продажу може бути передбачений обов'язок покупця сплачувати проценти на суму, що відповідає ціні товару, проданого в кредит, починаючи від дня передання товару продавцем. 6. З моменту передання товару, проданого в кредит, і до його оплати продавцю належить право застави на цей товар.	4. Якщо покупець прострочив оплату товару, проданого в кредит, продавець має право вимагати повернення неоплаченого товару. 5. Якщо покупець прострочив оплату товару, на прострочену суму нараховують відсотки відповідно до статті 811 цього Кодексу з дня, коли товар мав бути оплачений, до дня його фактичної оплати. Договором купівлі-продажу може бути передбачено обов'язок покупця сплачувати відсотки на суму, що відповідає ціні товару, проданого в кредит, починаючи з дня передання товару продавцем. 6. З моменту передання товару, проданого в кредит, і до його оплати продавцю належить право застави на цей товар.
Стаття 695. Особливості оплати товару з розстроченням платежу 1. Договором про продаж товару в кредит може бути передбачено оплату товару з розстроченням платежу. Істотними умовами договору про продаж товару в кредит з умовою про розстрочення платежу є ціна товару, порядок, строки і розміри платежів. 2. Якщо покупець не здійснив у встановлений договором строк чергового платежу за проданий з розстроченням платежу і переданий йому товар, продавець має право відмовитися від договору і вимагати повернення проданого товару.	*Перенесено до статті 925*

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. До договору про продаж товару в кредит з умовою про розстрочення платежу застосовуються положення частин третьої, п’ятої та шостої статті 694 цього Кодексу.	
Стаття 696. Страхування товару 1. Договором може бути встановлений обов’язок продавця або покупця страхувати товар. 2. Якщо сторона, яка зобов’язана страхувати товар, не застрахувала його, друга сторона має право застрахувати товар і вимагати відшкодування витрат на страхування або відмовитися від договору.	**Стаття 926.** Страхування товару 1. Договором може бути встановлено обов’язок продавця або покупця страхувати товар. 2. Якщо сторона, яка зобов’язана страхувати товар, не застрахувала його, друга сторона має право застрахувати товар і вимагати відшкодування витрат на страхування або відмовитися від договору.
Стаття 697. Збереження права власності за продавцем 1. Договором може бути встановлено, що право власності на переданий покупцеві товар зберігається за продавцем до оплати товару або настання інших обставин. У цьому разі покупець не має права до переходу до нього права власності розпоряджатися товаром, якщо інше не встановлено договором, законом або не випливає із призначення та властивостей товару. 2. Якщо покупець прострочив оплату товару, продавець має право вимагати від нього повернення товару. Продавець має право вимагати від покупця повернення товару також у разі ненастання обставин, за яких право власності на товар мало перейти до покупця.	**Стаття 927.** Збереження права власності за продавцем 1. Договором може бути встановлено, що право власності на переданий покупцеві товар зберігається за продавцем до оплати товару або настання інших обставин. У цьому разі покупець не має права до переходу до нього права власності розпоряджатися товаром, якщо іншого не встановлює договір, закон або не випливає із призначення та властивостей товару. 2. Якщо покупець прострочив оплату товару, продавець має право вимагати від нього повернення товару. Продавець має право вимагати від покупця повернення товару також у разі ненастання обставин, за яких право власності на товар мало перейти до покупця.
§ 2. Роздрібна купівля-продаж	**§ 2. Роздрібна купівля-продаж**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 698. Договір роздрібної купівлі-продажу 1. За договором роздрібної купівлі-продажу продавець, який здійснює підприємницьку діяльність з продажу товару, зобов'язується передати покупцеві товар, що звичайно призначається для особистого, домашнього або іншого використання, не пов'язаного з підприємницькою діяльністю, а покупець зобов'язується прийняти товар і оплатити його. 2. Договір роздрібної купівлі-продажу є публічним. 3. До відносин за договором роздрібної купівлі-продажу з участю покупця-фізичної особи, не врегульованих цим Кодексом, застосовується законодавство про захист прав споживачів. 4. Умови договору, що обмежують права покупця-фізичної особи порівняно з правами, встановленими цим Кодексом та законодавством про захист прав споживачів, є нікчемними. 5. Покупець має право на відшкодування збитків, завданих йому продавцем внаслідок використання ним переваг свого становища у виробничій або торговельній діяльності.	**Стаття 928.** Договір роздрібної купівлі-продажу 1. За договором роздрібної купівлі-продажу продавець, який здійснює підприємницьку діяльність з продажу товару, зобов'язується передати покупцеві товар, що звичайно призначається для особистого, домашнього або іншого використання, не пов'язаного з підприємницькою діяльністю, а покупець зобов'язується прийняти товар і оплатити його. 2. Договір роздрібної купівлі-продажу є публічним. 3. До відносин за договором роздрібної купівлі-продажу за участю покупця-фізичної особи, не врегульованих цим Кодексом, застосовують законодавство про захист прав споживачів. 4. Умови договору, що обмежують права покупця-фізичної особи порівняно з правами, встановленими цим Кодексом та законодавством про захист прав споживачів, є нікчемними. 5. Покупець має право на відшкодування збитків, завданих йому продавцем внаслідок використання ним переваг свого становища у виробничій або торговельній діяльності.
Стаття 699. Публічна пропозиція укласти договір купівлі-продажу	**Стаття 929.** Публічна пропозиція укласти договір купівлі-продажу

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Пропозиція товару в рекламі, каталогах, а також інших описах товару, звернених до невизначеного кола осіб, є публічною пропозицією укласти договір, якщо вона містить усі істотні умови договору. 2. Виставлення товару, демонстрація його зразків або надання відомостей про товар (описів, каталогів, фотознімків тощо) у місцях його продажу є публічною пропозицією укласти договір незалежно від того чи вказана ціна та інші істотні умови договору купівлі-продажу, крім випадків, коли продавець явно визначив, що відповідний товар не призначений для продажу.	1. Пропозиція товару в рекламі, каталогах, а також інших описах товару, звернених до невизначеного кола осіб, є публічною пропозицією укласти договір, якщо вона містить усі істотні умови договору. 2. Виставлення товару, демонстрація його зразків або надання відомостей про товар (описів, каталогів, фотознімків тощо) у місцях його продажу є публічною пропозицією укласти договір безвідносно до того, чи вказана ціна та інші істотні умови договору купівлі-продажу, крім випадків, якщо продавець явно визначив, що відповідний товар не призначений для продажу.
Стаття 700. Надання покупцеві інформації про товар 1. Продавець зобов’язаний надати покупцеві необхідну і достовірну інформацію про товар, що пропонується до продажу. Інформація має відповідати вимогам закону та правилам роздрібної торгівлі щодо її змісту і способів надання. 2. Покупець має право до укладання договору купівлі-продажу оглянути товар, вимагати проведення в його присутності перевірки властивостей товару або демонстрації користування товаром, якщо це не виключено характером товару і не суперечить правилам роздрібної торгівлі. 3. Якщо покупцеві не надано можливості негайно одержати повну і достовірну інформацію про товар у місці	**Стаття 930.** Надання покупцеві інформації про товар 1. Продавець зобов’язаний надати покупцеві необхідну і достовірну інформацію про товар, що пропонують до продажу. Інформація має відповідати вимогам закону та правилам роздрібної торгівлі щодо її змісту і способів надання. 2. Покупець має право до укладення договору купівлі-продажу оглянути товар, вимагати проведення в його присутності перевірки властивостей товару або демонстрації користування товаром, якщо це не виключено характером товару і не суперечить правилам роздрібної торгівлі. 3. Якщо покупцеві не надано можливості негайно одержати повну і достовірну інформацію про товар у місці

Чинна редакція	Запропонована редакція
його продажу, він має право вимагати відшкодування збитків, завданих необґрунтованим ухиленням від укладення договору, а якщо договір укладено, – в розумний строк відмовитися від договору, вимагати повернення сплаченої за товар грошової суми і відшкодування збитків, а також моральної шкоди. 4. Продавець, який не надав покупцеві можливості одержати повну і достовірну інформацію про товар, несе відповідальність за недоліки товару, які виникли після передання його покупцеві, якщо покупець доведе, що вони виникли у зв’язку з відсутністю у нього такої інформації.	його продажу, він має право вимагати відшкодування збитків, завданих необґрунтованим ухиленням від укладення договору, а якщо договір укладено, – в розумний строк відмовитися від договору, вимагати повернення сплаченої за товар грошової суми і відшкодування збитків, а також моральної шкоди. 4. Продавець, який не надав покупцеві можливості одержати повну і достовірну інформацію про товар, несе відповідальність за недоліки товару, які виникли після передання його покупцеві, якщо покупець доведе, що вони виникли у зв’язку з відсутністю у нього такої інформації.
Стаття 701. Договір з умовою про прийняття покупцем товару у встановлений строк 1. Сторони можуть укласти договір купівлі-продажу з умовою про прийняття покупцем товару у строк, встановлений договором, і протягом цього строку товар не може бути проданий продавцем іншому покупцеві. 2. Якщо покупець не з’явився або не вчинив інших необхідних дій для прийняття товару у встановлений строк, вважається, що покупець відмовився від договору, якщо інше не встановлено договором. 3. Додаткові витрати продавця на забезпечення передання товару покупцеві у встановлений строк включаються в ціну товару, якщо інше не встановлено договором або актами цивільного законодавства.	**Стаття 931.** Договір з умовою про прийняття покупцем товару у встановлений строк 1. Сторони можуть укласти договір купівлі-продажу з умовою про прийняття покупцем товару у строк, встановлений договором, і протягом цього строку товар не може бути продано продавцем іншому покупцеві. 2. Якщо покупець не з’явився або не вчинив інших необхідних дій для прийняття товару у встановлений строк, вважається, що покупець відмовився від договору, якщо іншого не встановлює договір. 3. Додаткові витрати продавця на забезпечення передання товару покупцеві у встановлений строк включають в ціну товару, якщо іншого не встановлює договір або акти цивільного законодавства.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 702. Продаж товару за зразками 1. Сторони можуть укласти договір купівлі-продажу товару на підставі ознайомлення покупця із зразком товару (за описом, каталогом тощо). 2. Договір купівлі-продажу товару за зразком є виконаним з моменту доставки товару у місце, встановлене договором, а якщо місце передання товару не встановлене договором, – з моменту доставки товару за місцем проживання фізичної особи-покупця або місцезнаходженням юридичної особи-покупця, якщо інше не встановлено договором або законом. 3. Покупець до передання товару має право відмовитися від договору за умови відшкодування продавцеві витрат, пов’язаних із вчиненням дій щодо виконання договору.	**Стаття 932.** Продаж товару за зразками 1. Сторони можуть укласти договір купівлі-продажу товару на підставі ознайомлення покупця із зразком товару (за описом, каталогом тощо). 2. Договір купівлі-продажу товару за зразком є виконаним з моменту доставки товару у місце передання товару, встановлене договором, а якщо місце передання товару не встановлено договором – з моменту доставки товару за місцем проживання фізичної особи-покупця або місцезнаходженням юридичної особи-покупця, якщо іншого не встановлює договір або закон. 3. Покупець до передання товару має право відмовитися від договору за умови відшкодування продавцеві витрат, пов’язаних із вчиненням дій щодо виконання договору.
Стаття 703. Продаж товарів з використанням автоматів 1. Якщо продаж товару здійснюється з використанням автоматів, володілець автоматів зобов’язаний довести до покупців інформацію про продавця товару шляхом розміщення на автоматі або надання покупцям іншим чином відомостей про найменування продавця, його місцезнаходження, режим роботи, а також про дії, які необхідно вчинити покупцеві для одержання товару.	**Стаття 933.** Продаж товарів з використанням автоматів 1. Якщо продаж товару здійснюють з використанням автоматів, володілець автоматів зобов’язаний довести до покупців інформацію про продавця товару через розміщення на автоматі або надання покупцям в інший спосіб відомостей про найменування продавця, його місцезнаходження, режим роботи, а також про дії, які необхідно вчинити покупцеві для одержання товару.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Договір роздрібної купівлі-продажу з використанням автоматів є укладеним з моменту вчинення покупцем дій, необхідних для одержання товару. 3. Якщо покупцеві не надається оплачений товар, продавець повинен на вимогу покупця негайно надати покупцеві товар або повернути сплачену ним грошову суму. 4. Якщо автомат використовується для розміну грошей, придбання платіжних засобів або обміну валюти, застосовуються положення про роздрібну купівлю-продаж, якщо інше не випливає із суті зобов'язання.	2. Договір роздрібної купівлі-продажу з використанням автоматів є укладеним з моменту вчинення покупцем дій, необхідних для одержання товару. 3. Якщо покупцеві не надають оплачений товар, продавець повинен на вимогу покупця негайно надати покупцеві товар або повернути сплачену ним грошову суму. 4. Якщо автомат використовують для розміну грошей, придбання платіжних засобів або обміну валюти, застосовують приписи про роздрібну купівлю-продаж, якщо іншого не випливає із суті зобов'язання.
Стаття 704. Договір з умовою про доставку товару покупцеві 1. Якщо договір роздрібної купівлі-продажу укладено з умовою про доставку товару покупцеві, продавець зобов'язаний у встановлений договором строк доставити товар за місцем, указаним покупцем, а якщо місце передання товару покупцем не вказане, – за місцем проживання фізичної особи-покупця або місцезнаходженням юридичної особи-покупця. 2. Договір роздрібної купівлі-продажу з умовою про доставку товару покупцеві є виконаним з моменту вручення товару покупцеві, а у разі його відсутності – особі, яка пред'явила квитанцію або інший документ, що засвідчує укладення договору або оформлення доставки товару, якщо	**Стаття 934.** Договір з умовою про доставку товару покупцеві 1. Якщо договір роздрібної купівлі-продажу укладено з умовою про доставку товару покупцеві, продавець зобов'язаний у встановлений договором строк доставити товар за місцем передання товару, зазначеним покупцем, а якщо місце передання товару покупець не зазначив – за місцем проживання фізичної особи-покупця або місцезнаходженням юридичної особи-покупця. 2. Договір роздрібної купівлі-продажу з умовою про доставку товару покупцеві є виконаним з моменту вручення товару покупцеві, а у разі його відсутності – особі, яка пред'явила квитанцію або інший документ, що засвідчує укладення договору або оформлення доставки товару, якщо

Чинна редакція	Запропонована редакція
інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства або не випливає із суті зобов'язання. 3. Якщо договором не встановлений строк доставки товару для вручення його покупцеві, товар має бути доставлений у розумний строк після одержання вимоги покупця.	іншого не встановлює договір, акти цивільного законодавства або інше не випливає із суті зобов'язання. 3. Якщо договором не встановлено строк доставки товару для вручення його покупцеві, товар має бути доставлено у розумний строк після одержання вимоги покупця.
Стаття 705. Договір найму-продажу 1. За договором найму-продажу до переходу до покупця права власності на переданий йому продавцем товар покупець є наймачем (орендарем) цього товару. 2. Покупець стає власником товару, переданого йому за договором найму-продажу, з моменту оплати товару, якщо інше не встановлено договором.	*Виключено*
Стаття 706. Ціна та оплата товару 1. Покупець зобов'язаний оплатити товар за ціною, оголошеною продавцем у момент укладення договору, якщо інше не встановлено законом або не випливає із суті зобов'язання. 2. Якщо договором встановлено попередню оплату товару (стаття 693 цього Кодексу), прострочення покупцем оплати товару є відмовою покупця від договору, якщо інше не встановлено договором. 3. До договору роздрібної купівлі-продажу товару в кредит, у тому числі з розстроченням платежу, не застосовуються положення абзацу першого частини п'ятої статті 694 цього Кодексу.	**Стаття 935.** Ціна та оплата товару за договором роздрібної купівлі-продажу 1. Покупець зобов'язаний оплатити товар за ціною, оголошеною продавцем у момент укладення договору, якщо іншого не встановлює закон або не випливає із суті зобов'язання. 2. Якщо договором встановлено попередню оплату товару (стаття 924 цього Кодексу), прострочення покупцем оплати товару є відмовою покупця від договору, якщо іншого не встановлює договір. 3. До договору роздрібної купівлі-продажу товару в кредит, у тому числі з розстроченням платежу, не

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Покупець має право повністю оплатити товар у будь-який час у межах встановленого договором періоду розстрочення його оплати.	застосовують приписи абзацу першого частини п’ятої статті 925 цього Кодексу. 4. Покупець має право повністю оплатити товар у будь-який час протягом встановленого договором періоду розстрочення його оплати.
Стаття 707. Обмін товару 1. Покупець має право протягом чотирнадцяти днів не рахуючи дня купівлі непродовольчого товару належної якості, якщо триваліший строк не оголошений продавцем, обміняти його у місці купівлі або інших місцях, оголошених продавцем, на аналогічний товар інших розміру, форми, габариту, фасону, комплектації тощо. У разі виявлення різниці в ціні покупець проводить необхідний перерахунок з продавцем. Якщо у продавця немає необхідного для обміну товару, покупець має право повернути придбаний товар продавцеві та одержати сплачену за нього грошову суму. Вимога покупця про обмін або повернення товару підлягає задоволенню, якщо товар не був у споживанні, збережено його товарний вид, споживчі властивості та за наявності доказів придбання товару у цього продавця. 2. Перелік товарів, які не підлягають обміну або поверненню на підставах, передбачених цією статтею, встановлюється нормативно-правовими актами.	**Стаття 936.** Обмін товару 1. Покупець має право протягом чотирнадцяти днів без урахування дня купівлі непродовольчого товару належної якості, якщо триваліший строк не оголошено продавцем, обміняти його у місці купівлі або інших місцях, оголошених продавцем, на аналогічний товар інших розміру, форми, габариту, фасону, комплектації тощо. У разі виявлення різниці в ціні покупець проводить необхідний перерахунок з продавцем. Якщо у продавця немає необхідного для обміну товару, покупець має право повернути придбаний товар продавцеві та одержати сплачену за нього грошову суму. Вимога покупця про обмін або повернення товару підлягає задоволенню, якщо товар не був у споживанні, збережено його товарний вид, споживчі властивості та за наявності доказів придбання товару у цього продавця. 2. Перелік товарів, які не підлягають обміну або поверненню на підставах, передбачених цією статтею, встановлюють нормативно-правовими актами.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 708. Права покупця у разі продажу йому товару неналежної якості 1. У разі виявлення покупцем протягом гарантійного або інших строків, встановлених обов'язковими для сторін правилами чи договором, недоліків, не застережених продавцем, або фальсифікації товару покупець має право за своїм вибором: 1) вимагати від продавця або виготовлювача безоплатного усунення недоліків товару або відшкодування витрат, здійснених покупцем чи третьою особою, на їх виправлення; 2) вимагати від продавця або виготовлювача заміни товару на аналогічний товар належної якості або на такий самий товар іншої моделі з відповідним перерахунком у разі різниці в ціні; 3) вимагати від продавця або виготовлювача відповідного зменшення ціни; 4) відмовитися від договору і вимагати повернення сплаченої за товар грошової суми. 2. Покупець, який придбав непродовольчі товари, що вже були в користуванні і реалізовані через роздрібні комісійні торговельні підприємства, про що він був поінформований продавцем, має право пред'явити вимоги, передбачені частиною першою цієї статті, якщо придбані товари містили істотні недоліки, не застережені продавцем.	**Стаття 937.** Права покупця у разі продажу йому товару неналежної якості 1. У разі виявлення покупцем протягом гарантійного або інших строків, встановлених обов'язковими для сторін правилами чи договором, недоліків, про які не застеріг продавець, або фальсифікації товару покупець має право за своїм вибором: 1) вимагати від продавця або виготовлювача безоплатного усунення недоліків товару або відшкодування витрат, здійснених покупцем чи третьою особою, на їх усунення; 2) вимагати від продавця або виготовлювача заміни товару на аналогічний товар належної якості або на такий самий товар іншої моделі з відповідним перерахунком у разі різниці в ціні; 3) вимагати від продавця або виготовлювача відповідного зменшення ціни; 4) відмовитися від договору і вимагати повернення сплаченої за товар грошової суми. 2. Покупець, який придбав непродовольчі товари, що вже були в користуванні і реалізовані через роздрібні комісійні торговельні підприємства, про що його поінформував продавець, має право пред'явити вимоги, передбачені частиною першою цієї статті, якщо придбані товари містили істотні недоліки, про які не застеріг продавець.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 709. Порядок і строки задоволення вимог покупця про заміну товару або усунення недоліків 1. Продавець або виготовлювач (чи уповноважені ними представники) зобов'язані прийняти товар неналежної якості від покупця і задовольнити його вимоги про заміну товару або усунення недоліків. Доставка товару продавцеві та його повернення покупцеві здійснюються продавцем або виготовлювачем, а в разі невиконання ними цього обов'язку або відсутності продавця чи виготовлювача в місцезнаходженні покупця повернення товару може бути здійснене покупцем за їхній рахунок. 2. Вимога покупця про заміну товару підлягає негайному задоволенню, а в разі необхідності перевірки якості товару – протягом чотирнадцяти днів або, за домовленістю сторін, в інший строк. У разі відсутності необхідного товару вимога покупця про заміну товару підлягає задоволенню у двомісячний строк з моменту подання відповідної заяви. Якщо задовольнити вимогу покупця про заміну товару у встановлені строки неможливо, покупець на свій вибір має право пред'явити продавцеві або виготовлювачу інші вимоги відповідно до статті 708 цього Кодексу. 3. Вимога покупця про безоплатне усунення недоліків товару підлягає задоволенню продавцем або виготовлювачем протягом чотирнадцяти днів або, за домовленістю сторін, в інший строк. На вимогу покупця на	**Стаття 938.** Порядок і строки задоволення вимог покупця про заміну товару або усунення недоліків 1. Продавець або виготовлювач (уповноважені ними представники) зобов'язані прийняти товар неналежної якості від покупця і задовольнити його вимоги про заміну товару або усунення недоліків. Доставку товару продавцеві та його повернення покупцеві здійснює продавець або виготовлювач, а в разі невиконання ними цього обов'язку або відсутності продавця чи виготовлювача за місцезнаходженням покупця повернення товару може бути здійснено покупцем за їхній рахунок. 2. Вимога покупця про заміну товару підлягає негайному задоволенню, а в разі необхідності проведення перевірки якості товару – протягом чотирнадцяти днів або, за домовленістю сторін, в інший строк. У разі відсутності необхідного товару вимога покупця про заміну товару підлягає задоволенню у двомісячний строк з моменту подання відповідної заяви. Якщо задовольнити вимогу покупця про заміну товару у встановлені строки неможливо, покупець на свій вибір має право пред'явити продавцеві або виготовлювачу інші вимоги відповідно до статті 708 цього Кодексу. 3. Вимога покупця про безоплатне усунення недоліків товару підлягає задоволенню продавцем або виготовлювачем протягом чотирнадцяти днів або, за домовленістю сторін, в інший строк. На вимогу покупця на

Чинна редакція	Запропонована редакція
час ремонту йому має бути наданий у користування аналогічний товар, незалежно від моделі, з доставкою. 4. У разі усунення недоліків товару шляхом заміни комплектуючого виробу або складової частини товару, на які встановлено гарантійні строки, гарантійний строк на новий комплектуючий виріб або складову частину обчислюється від дня видачі покупцеві товару після усунення недоліків. 5. За кожний день прострочення продавцем або виготовлювачем усунення недоліків товару і невиконання вимоги про надання в користування аналогічного товару на час усунення недоліків продавець сплачує покупцеві неустойку в розмірі одного відсотка вартості товару.	час ремонту йому має бути надано у користування аналогічний товар, безвідносно до моделі, з доставкою. 4. У разі усунення недоліків товару у спосіб заміни комплектуючого виробу або складової частини товару, на які встановлено гарантійні строки, гарантійний строк на новий комплектуючий виріб або складову частину обчислюють з дня видачі покупцеві товару після усунення недоліків. 5. За кожний день прострочення продавцем або виготовлювачем усунення недоліків товару і невиконання вимоги про надання в користування аналогічного товару на час усунення недоліків продавець сплачує покупцеві неустойку в розмірі 1 відсотка вартості товару.
Стаття 710. Відшкодування різниці в ціні у разі заміни товару, зменшення ціни і повернення товару неналежної якості 1. У разі заміни товару з недоліками на товар належної якості продавець не має права вимагати відшкодування різниці між ціною товару, встановленою договором купівлі-продажу, і ціною товару, яка існує на момент заміни товару або постановлення судом рішення про заміну товару. 2. У разі заміни товару неналежної якості на аналогічний, але інший за розміром, фасоном, сортом тощо товар належної якості відшкодуванню підлягає різниця між ціною заміненого товару і ціною товару належної якості, що діють	**Стаття 939.** Відшкодування різниці в ціні у разі заміни товару, зменшення ціни і повернення товару неналежної якості 1. У разі заміни товару з недоліками на товар належної якості продавець не має права вимагати відшкодування різниці між ціною товару, встановленою договором купівлі-продажу, і ціною товару, яка існує на момент заміни товару або постановлення судом рішення про заміну товару. 2. У разі заміни товару неналежної якості на аналогічний, але інший за розміром, фасоном, сортом тощо товар належної якості відшкодуванню підлягає різниця між ціною заміненого товару і ціною товару належної якості, що діють

Чинна редакція	Запропонована редакція
на момент заміни товару або постановлення судом рішення про заміну товару. 3. У разі пред'явлення вимоги про відповідне зменшення ціни товару для розрахунку береться ціна товару на момент пред'явлення вимоги про зменшення ціни, а якщо вимогу покупця добровільно не задоволено продавцем, – на момент постановлення судом рішення про відповідне зменшення ціни товару. 4. У разі відмови покупця від договору та повернення продавцю товару неналежної якості покупець має право вимагати відшкодування різниці між ціною товару, встановленою договором, і ціною відповідного товару на момент добровільного задоволення його вимоги, а якщо вимогу добровільно не задоволено продавцем, – на момент постановлення судом рішення. 5. Якщо на час виконання рішення суду про відшкодування різниці в ціні у разі заміни товару, зменшення ціни або повернення товару неналежної якості підвищилися ціни на цей товар, покупець із цих підстав може заявити додаткові вимоги до продавця.	на момент заміни товару або постановлення судом рішення про заміну товару. 3. У разі пред'явлення вимоги про відповідне зменшення ціни товару для розрахунку береться ціна товару на момент пред'явлення вимоги про зменшення ціни, а якщо вимогу покупця добровільно не задовольнив продавець – на момент постановлення судом рішення про відповідне зменшення ціни товару. 4. У разі відмови покупця від договору та повернення продавцю товару неналежної якості покупець має право вимагати відшкодування різниці між ціною товару, встановленою договором, і ціною відповідного товару на момент добровільного задоволення його вимоги, а якщо вимогу добровільно не задовольнив продавець – на момент постановлення судом рішення. 5. Якщо на час виконання рішення суду про відшкодування різниці в ціні у разі заміни товару, зменшення ціни або повернення товару неналежної якості підвищилися ціни на цей товар, покупець із цих підстав може заявити додаткові вимоги до продавця.
Стаття 711. Відповідальність за шкоду, завдану внаслідок недоліків товару 1. Шкода, завдана майну покупця, та шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю у зв'язку з придбанням товару, що має недолік,	**Стаття 940.** Відповідальність за шкоду, завдану внаслідок недоліків товару 1. Шкода, завдана майну покупця, та шкода, завдана ушкодженням здоров'я або смертю у зв'язку з придбанням

Чинна редакція	Запропонована редакція
відшкодовується відповідно до положень глави 82 цього Кодексу.	товару, що має недолік, відшкодовується відповідно до приписів глави 91 цього Кодексу.
§ 3. Поставка	**§ 3. Поставка**
Стаття 712. Договір поставки 1. За договором поставки продавець (постачальник), який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар у власність покупця для використання його у підприємницькій діяльності або в інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму. 2. До договору поставки застосовуються загальні положення про купівлю-продаж, якщо інше не встановлено договором, законом або не випливає з характеру відносин сторін. 3. Законом можуть бути передбачені особливості регулювання укладення та виконання договорів поставки, у тому числі договору поставки товару для державних потреб.	Стаття **941.** Договір поставки 1. За договором поставки продавець (постачальник), який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар у власність покупця для використання його у підприємницькій діяльності або в інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму. 2. До договору поставки застосовують загальні приписи про купівлю-продаж, якщо іншого не встановлює договір, закон або не випливає з характеру відносин сторін. 3. Закон може встановлювати особливості регулювання укладення та виконання договорів поставки, у тому числі договору поставки товару для державних потреб.
§ 4. Контрактація сільськогосподарської продукції	**§ 4. Контрактація сільськогосподарської продукції**
Стаття 713. Договір контрактації сільськогосподарської продукції	Стаття **942.** Договір контрактації сільськогосподарської продукції

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. За договором контрактації сільськогосподарської продукції виробник сільськогосподарської продукції зобов'язується виробити визначену договором сільськогосподарську продукцію і передати її у власність заготівельникові (контрактанту) або визначеному ним одержувачеві, а заготівельник зобов'язується прийняти цю продукцію та оплатити її за встановленими цінами відповідно до умов договору. 2. До договору контрактації застосовуються загальні положення про купівлю-продаж та положення про договір поставки, якщо інше не встановлено договором або законом. 3. Законом можуть бути передбачені особливості укладення та виконання договорів контрактації сільськогосподарської продукції.	1. За договором контрактації сільськогосподарської продукції виробник сільськогосподарської продукції зобов'язаний виробити визначену договором сільськогосподарську продукцію і передати її у власність заготівельникові (контрактанту) або визначеному ним одержувачеві, а заготівельник зобов'язаний прийняти цю продукцію та оплатити її за встановленими цінами відповідно до умов договору. 2. До договору контрактації застосовують загальні приписи про купівлю-продаж та приписи про договір поставки, якщо іншого не встановлює договір або закон. 3. Закон може встановлювати особливості укладення та виконання договорів контрактації сільськогосподарської продукції.
§ 5. Постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу	**§ 5. Постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу**
Стаття 714. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу 1. За договором постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу одна сторона (постачальник) зобов'язується надавати другій стороні (споживачеві, абонентові) енергетичні та інші ресурси, передбачені договором, а споживач (абонент) зобов'язується оплачувати вартість прийнятих ресурсів та	Стаття **943.** Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу 1. За договором постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу одна сторона (постачальник) зобов'язаний надавати другій стороні (споживачеві, абонентові) енергетичні та інші ресурси, визначені договором, а споживач (абонент) зобов'язаний оплачувати вартість отриманих ресурсів та дотримуватися

Чинна редакція	Запропонована редакція
дотримуватись передбаченого договором режиму її використання, а також забезпечити безпечну експлуатацію енергетичного та іншого обладнання. 2. До договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу застосовуються загальні положення про купівлю-продаж, положення про договір поставки, якщо інше не встановлено законом або не випливає із суті відносин сторін. 3. Законом можуть бути передбачені особливості укладення та виконання договору постачання енергетичними та іншими ресурсами.	встановленого договором режиму її використання, а також забезпечити безпечну експлуатацію енергетичного та іншого обладнання. 2. До договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу застосовують загальні приписи про купівлю-продаж, приписи про договір поставки, якщо іншого не встановлює закон або це не випливає із суті відносин сторін. 3. Закон може встановлювати особливості укладення та виконання договору постачання енергетичними та іншими ресурсами.
§ 6. Міна	**§ 6. Міна**
Стаття 715. Договір міни 1. За договором міни (бартеру) кожна із сторін зобов’язується передати другій стороні у власність один товар в обмін на інший товар. 2. Кожна із сторін договору міни є продавцем того товару, який він передає в обмін, і покупцем товару, який він одержує взамін. 3. Договором може бути встановлена доплата за товар більшої вартості, що обмінюється на товар меншої вартості. 4. Право власності на обмінювані товари переходить до сторін одночасно після виконання зобов’язань щодо передання майна обома сторонами, якщо інше не встановлено договором або законом.	**Стаття 944.** Договір міни 1. За договором міни (бартеру) кожна із сторін зобов’язується передати другій стороні у власність один товар в обмін на інший товар. 2. Кожна із сторін договору міни є продавцем того товару, який він передає в обмін, і покупцем товару, який він одержує взамін. 3. Договором може бути встановлено доплату за товар більшої вартості, що обмінюють на товар меншої вартості. 4. Право власності на обмінювані товари переходить до сторін одночасно після виконання зобов’язань щодо передання майна обома сторонами, якщо іншого не встановлює договір або закон.

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Договором може бути встановлений обмін майна на роботи (послуги). 6. Законом можуть бути передбачені особливості укладення та виконання договору міни.	5. Договором може бути встановлено обмін майна на роботи чи послуги. 6. Закон може передбачати особливості укладення та виконання договору міни. 7. До договору міни застосовують загальні приписи про купівлю-продаж та інші договори, окремі умови яких містяться в договорі міни, якщо це не суперечить суті зобов'язання.
Стаття 716. Правове регулювання міни 1. До договору міни застосовуються загальні положення про купівлю-продаж або інші договори, елементи яких містяться в договорі міни, якщо це не суперечить суті зобов'язання.	*Перенесено до статті 944*
Глава 55 ДОГОВІР ДАРУВАННЯ	**Глава 61. Договір дарування**
Стаття 717. Договір дарування 1. За договором дарування одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність. 2. Договір, що встановлює обов'язок обдаровуваного вчинити на користь дарувальника будь-яку дію майнового або немайнового характеру, не є договором дарування.	**Стаття 945.** Договір дарування 1. За договором дарування одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність. 2. Договір, що встановлює обов'язок обдаровуваного вчинити на користь дарувальника будь-яку дію майнового або немайнового характеру, не є договором дарування.
Стаття 718. Предмет договору дарування	**Стаття 946.** Предмет договору дарування

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Дарунком можуть бути рухомі речі, в тому числі гроші та цінні папери, а також нерухомі речі. 2. Дарунком можуть бути майнові права, якими дарувальник володіє або які можуть виникнути у нього в майбутньому.	1. Дарунком можуть бути рухомі речі, у тому числі гроші та цінні папери, а також нерухомі речі. 2. Дарунком можуть бути майнові права, якими дарувальник володіє або які можуть виникнути у нього в майбутньому.
Стаття 719. Форма договору дарування 1. Договір дарування предметів особистого користування та побутового призначення може бути укладений усно. 2. Договір дарування нерухомої речі укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню. 3. Договір дарування майнового права та договір дарування з обов’язком передати дарунок у майбутньому укладається у письмовій формі. У разі недодержання письмової форми цей договір є нікчемним. 4. Договір дарування рухомих речей, які мають особливу цінність, укладається у письмовій формі. Передання такої речі за усним договором є правомірним, якщо суд не встановить, що обдаровуваний заволодів нею незаконно. 5. Договір дарування валютних цінностей фізичних осіб між собою на суму, яка перевищує п’ятдесятикратний розмір неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.	**Стаття 947.** Форма договору дарування 1. Договір дарування укладають у формі, встановленій цим Кодексом. 2. Договір дарування нерухомої речі укладають у письмовій формі. Договір дарування підлягає нотаріальному посвідченню. 3. Договір дарування майнового права та договір дарування з обов’язком передати дарунок у майбутньому укладають у письмовій формі. У разі недотримання вимог до письмової форми цей договір є нікчемним. 4. Договір дарування рухомих речей, які мають особливу цінність, укладають у письмовій формі. Передання такої речі за усним договором є правомірним, якщо суд не встановить, що обдаровуваний заволодів нею незаконно.
Стаття 720. Сторони у договорі дарування	**Стаття 948.** Сторони у договорі дарування

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Сторонами у договорі дарування можуть бути фізичні особи, юридичні особи, держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальна громада. 2. Батьки (усиновлювачі), опікуни не мають права дарувати майно дітей, підопічних. 3. Підприємницькі товариства можуть укладати договір дарування між собою, якщо право здійснювати дарування прямо встановлено установчим документом дарувальника. Це положення не поширюється на право юридичної особи укладати договір пожертви. 4. Договір дарування від імені дарувальника може укласти його представник. Доручення на укладення договору дарування, в якому не встановлено імені обдаровуваного, є нікчемним.	1. Сторонами у договорі дарування можуть бути фізичні особи та юридичні особи. 2. Батьки, опікуни не мають права дарувати майно дітей, підопічних. 3. Підприємницькі товариства можуть укладати договір дарування між собою, якщо право здійснювати дарування прямо встановлено установчим документом дарувальника. Цей припис не поширюють на право юридичної особи укладати договір пожертви. 4. Договір дарування від імені дарувальника може укласти його представник. Доручення на укладення договору дарування, в якому не встановлено імені обдаровуваного, є нікчемним.
Стаття 721. Обов’язки дарувальника 1. Якщо дарувальникові відомо про недоліки речі, що є дарунком, або її особливі властивості, які можуть бути небезпечними для життя, здоров’я, майна обдаровуваного або інших осіб, він зобов’язаний повідомити про них обдаровуваного. 2. Дарувальник, якому було відомо про недоліки або особливі властивості подарованої речі і який не повідомив про них обдаровуваного, зобов’язаний відшкодувати шкоду, завдану майну, та шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров’я або смертю в результаті володіння чи користування дарунком.	**Стаття 949.** Обов’язки дарувальника 1. Якщо дарувальникові відомо про недоліки речі, що є дарунком, або її особливі властивості, які можуть бути небезпечними для життя, здоров’я, майна обдаровуваного або інших осіб, він зобов’язаний повідомити про них обдаровуваного. 2. Дарувальник, якому було відомо про недоліки або особливі властивості подарованої речі і який не повідомив про них обдаровуваного, зобов’язаний відшкодувати шкоду, завдану майну, та шкоду, завдану ушкодженням здоров’я або смертю в результаті володіння чи користування дарунком.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 722. Прийняття дарунка 1. Право власності обдаровуваного на дарунок виникає з моменту його прийняття. 2. Дарувальник, який передав річ підприємству, організації транспорту, зв'язку або іншій особі для вручення її обдаровуваному, має право відмовитися від договору дарування до вручення речі обдаровуваному. 3. Якщо дарунок направлено обдаровуваному без його попередньої згоди, дарунок є прийнятим, якщо обдаровуваний негайно не заявить про відмову від його прийняття. 4. Прийняття обдаровуваним документів, які посвідчують право власності на річ, інших документів, які посвідчують належність дарувальникові предмета договору, або символів речі (ключів, макетів тощо) є прийняттям дарунка.	**Стаття 950.** Прийняття дарунка 1. Право власності обдаровуваного на дарунок виникає з моменту його прийняття. 2. Дарувальник, який передав річ **іншій особі (зокрема особі, яка надає послуги у сфері транспорту та/або зв'язку)** для вручення її обдаровуваному, має право відмовитися від договору дарування до вручення речі обдаровуваному. 3. Якщо дарунок направлено обдаровуваному без його попередньої згоди, дарунок є прийнятим, якщо обдаровуваний негайно не заявить про відмову від його прийняття. 4. Прийняття обдаровуваним документів, які посвідчують право власності на річ, інших документів, які посвідчують належність дарувальникові предмета договору, або символів речі (ключів, макетів тощо) є прийняттям дарунка.
Стаття 723. Договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому 1. Договором дарування може бути встановлений обов'язок дарувальника передати дарунок обдаровуваному в майбутньому через певний строк (у певний термін) або у разі настання відкладальної обставини. 2. У разі настання строку (терміну) або відкладальної обставини, встановлених договором дарування з обов'язком	**Стаття 951.** Договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому 1. Договором дарування може бути встановлено обов'язок дарувальника передати дарунок обдаровуваному в майбутньому через певний строк (у певний термін) або у разі настання відкладальної обставини. 2. У разі настання строку (терміну) або відкладальної обставини, встановлених договором дарування з обов'язком

Чинна редакція	Запропонована редакція
передати дарунок у майбутньому, обдаровуваний має право вимагати від дарувальника передання дарунка або відшкодування його вартості. 3. Якщо до настання строку (терміну) або відкладальної обставини, встановленої договором дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому, дарувальник або обдаровуваний помре, договір дарування припиняється.	передати дарунок у майбутньому, обдаровуваний має право вимагати від дарувальника передання дарунка або відшкодування його вартості. 3. Якщо до настання строку (терміну) або відкладальної обставини, встановленої договором дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому, дарувальник або обдаровуваний помре, договір дарування припиняється. 4. Якщо до настання строку (терміну) або відкладальної обставини, встановленої договором дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому, юридична особа дарувальник або юридична особа обдаровуваний будуть ліквідовані, договір дарування припиняється.
Стаття 724. Одностороння відмова від договору дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому 1. Дарувальник має право відмовитися від передання дарунка у майбутньому, якщо після укладення договору його майновий стан істотно погіршився. 2. Обдаровуваний має право у будь-який час до прийняття дарунка на підставі договору дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому відмовитися від нього.	**Стаття 952.** Одностороння відмова від договору дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому 1. Дарувальник має право відмовитися від передання дарунка у майбутньому, якщо після укладення договору його майновий стан істотно погіршився. 2. Обдаровуваний має право у будь-який час до прийняття дарунка на підставі договору дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому відмовитися від нього.
Стаття 725. Обов'язок обдаровуваного на користь третьої особи 1. Договором дарування може бути встановлений обов'язок обдаровуваного вчинити певну дію майнового	**Стаття 953.** Обов'язок обдаровуваного на користь третьої особи 1. Договором дарування може бути встановлено обов'язок обдаровуваного вчинити певну дію майнового

Чинна редакція	Запропонована редакція
характеру на користь третьої особи або утриматися від її вчинення (передати грошову суму чи інше майно у власність, виплачувати грошову ренту, надати право довічного користування дарунком чи його частиною, не пред'являти вимог до третьої особи про виселення тощо). 2. Дарувальник має право вимагати від обдаровуваного виконання покладеного на нього обов'язку на користь третьої особи. У разі смерті дарувальника, оголошення його померлим, визнання безвісно відсутнім чи недієздатним виконання обов'язку на користь третьої особи має право вимагати від обдаровуваного особа, на користь якої встановлений цей обов'язок.	характеру на користь третьої особи або утриматися від її вчинення. 2. Дарувальник має право вимагати від обдаровуваного виконання покладеного на нього обов'язку на користь третьої особи. У разі смерті дарувальника, оголошення його померлим, визнання безвісно відсутнім, недієздатним **чи ліквідації юридичної особи** виконання обов'язку на користь третьої особи має право вимагати від обдаровуваного особа, на користь якої встановлено цей обов'язок. 3. У разі порушення обдаровуваним обов'язку на користь третьої особи дарувальник має право вимагати розірвання договору і повернення дарунка, а якщо таке повернення неможливе, – відшкодування його вартості.
Стаття 726. Правові наслідки порушення обдаровуваним обов'язку на користь третьої особи 1. У разі порушення обдаровуваним обов'язку на користь третьої особи дарувальник має право вимагати розірвання договору і повернення дарунка, а якщо таке повернення неможливе, – відшкодування його вартості.	*Перенесено до статті 953*
Стаття 727. Розірвання договору дарування на вимогу дарувальника 1. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування нерухомих речей чи іншого особливо цінного майна, якщо обдаровуваний умисно вчинив кримінальне	**Стаття 954.** Розірвання договору дарування на вимогу дарувальника 1. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування нерухомих речей чи іншого особливо цінного майна, якщо обдаровуваний умисно вчинив кримінальне

Чинна редакція	Запропонована редакція
правопорушення проти життя, здоров’я, власності дарувальника, його батьків, дружини (чоловіка) або дітей. Якщо обдаровуваний вчинив умисне вбивство дарувальника, спадкоємці дарувальника мають право вимагати розірвання договору дарування. 2. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо обдаровуваний створює загрозу безповоротної втрати дарунка, що має для дарувальника велику немайнову цінність. 3. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо внаслідок недбалого ставлення обдаровуваного до речі, що становить культурну цінність, ця річ може бути знищена або істотно пошкоджена. 4. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо на момент пред’явлення вимоги дарунок є збереженим. 5. У разі розірвання договору дарування обдаровуваний зобов’язаний повернути дарунок у натурі.	правопорушення проти життя, здоров’я, власності дарувальника, його батьків, дружини (чоловіка) або дітей. Якщо обдаровуваний вчинив умисне вбивство дарувальника, спадкоємці дарувальника мають право вимагати розірвання договору дарування. 2. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо обдаровуваний створює загрозу безповоротної втрати дарунка, що має для дарувальника велику немайнову цінність. 3. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо внаслідок недбалого ставлення обдаровуваного до речі, що становить культурну цінність, ця річ може бути знищена або істотно пошкоджена. 4. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо на момент пред’явлення вимоги дарунок є збереженим. 5. У разі розірвання договору дарування обдаровуваний зобов’язаний повернути дарунок у натурі.
Стаття 728. Позовна давність, що застосовується до вимог про розірвання договору дарування 1. До вимог про розірвання договору дарування застосовується позовна давність в один рік.	**Стаття 955.** Позовна давність, що застосовується до вимог про розірвання договору дарування 1. До вимог про розірвання договору дарування застосовується позовна давність в один рік.
Стаття 729. Пожертва	**Стаття 956.** Договір пожертви

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Пожертвою є дарування нерухомих та рухомих речей, зокрема грошей та цінних паперів, особам, встановленим частиною першою статті 720 цього Кодексу, для досягнення ними певної, наперед обумовленої мети. 2. Договір про пожертву є укладеним з моменту прийняття пожертви. 3. До договору про пожертву застосовуються положення про договір дарування, якщо інше не встановлено законом.	1. За договором пожертви одна сторона (пожертвувач) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (пожертву) у власність. 2. Пожертвою є дарування нерухомих та рухомих речей, зокрема грошей та цінних паперів, особам, встановленим частиною першою статті 948 цього Кодексу, для досягнення ними певної, наперед обумовленої мети. 3. Договір пожертви є укладеним з моменту прийняття пожертви. 4. До договору пожертви застосовують приписи про договір дарування, якщо іншого не встановлює закон.
Стаття 730. Права пожертвувача 1. Пожертвувач має право здійснювати контроль за використанням пожертви відповідно до мети, встановленої договором про пожертву. 2. Якщо використання пожертви за призначенням виявилося неможливим, використання її за іншим призначенням можливе лише за згодою пожертвувача, а в разі його смерті чи ліквідації юридичної особи – за рішенням суду. 3. Пожертвувач або його правонаступники мають право вимагати розірвання договору про пожертву, якщо пожертва використовується не за призначенням.	**Стаття 957.** Права пожертвувача 1. Пожертвувач має право здійснювати контроль за використанням пожертви відповідно до мети, встановленої договором пожертви. 2. Якщо використання пожертви за призначенням неможливо, використання її за іншим призначенням можливе лише за згодою пожертвувача, а в разі його смерті чи ліквідації юридичної особи – за рішенням суду. 3. Пожертвувач або його правонаступники мають право вимагати розірвання договору пожертви, якщо пожертву використовують не за призначенням.
Глава 56	**Глава 62. Рента**

Чинна редакція	Запропонована редакція
РЕНТА	
Стаття 731. Договір ренти 1. За договором ренти одна сторона (одержувач ренти) передає другій стороні (платникові ренти) у власність майно, а платник ренти взамін цього зобов'язується періодично виплачувати одержувачеві ренту у формі певної грошової суми або в іншій формі. 2. Договором ренти може бути встановлений обов'язок виплачувати ренту безстроково (безстрокова рента) або протягом певного строку.	**Стаття 958.** Договір ренти 1. За договором ренти одна сторона (одержувач ренти) передає другій стороні (платникові ренти) у власність майно, а платник ренти взамін цього зобов'язується періодично виплачувати одержувачеві ренту у формі певної грошової суми або в іншій формі. 2. Договором ренти може бути встановлено обов'язок виплачувати ренту безстроково (безстрокова рента) або протягом певного строку.
Стаття 732. Форма договору ренти 1. Договір ренти укладається у письмовій формі. 2. Договір ренти та договір про передачу нерухомого майна під виплату ренти підлягають нотаріальному посвідченню.	**Стаття 959.** Форма договору ренти 1. Договір ренти укладається у письмовій формі. 2. Договір ренти та договір про передачу нерухомого майна під виплату ренти підлягають нотаріальному посвідченню.
Стаття 733. Сторони у договорі ренти 1. Сторонами у договорі ренти можуть бути фізичні або юридичні особи.	**Стаття 960.** Сторони у договорі ренти 1. Сторонами у договорі ренти можуть бути фізичні або юридичні особи.
Стаття 734. Передання майна під виплату ренти 1. Договором ренти може бути встановлено, що одержувач ренти передає майно у власність платника ренти за плату або безоплатно.	**Стаття 961.** Передання майна під виплату ренти 1. Договором ренти може бути встановлено, що одержувач ренти передає майно у власність платника ренти за плату або безоплатно.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо договором ренти встановлено, що одержувач ренти передає майно у власність платника ренти за плату, до відносин сторін щодо передання майна застосовуються загальні положення про купівлю-продаж, а якщо майно передається безоплатно, - положення про договір дарування, якщо це не суперечить суті договору ренти.	2. Якщо договором ренти встановлено, що одержувач ренти передає майно у власність платника ренти за плату, до відносин сторін щодо передання майна застосовують загальні приписи про купівлю-продаж, а якщо майно передається безоплатно – приписи про договір дарування, якщо це не суперечить суті договору ренти.
Стаття 735. Забезпечення виплати ренти 1. У разі передання під виплату ренти земельної ділянки або іншого нерухомого майна одержувач ренти набуває право застави на це майно. 2. Платник ренти має право відчужувати майно, передане йому під виплату ренти, лише за згодою одержувача ренти. У разі відчуження нерухомого майна іншій особі до неї переходять обов’язки платника ренти. 3. Виплата ренти може бути забезпечена шляхом встановлення обов’язку платника ренти застрахувати ризик невиконання ним своїх обов’язків за договором ренти.	**Стаття 962.** Забезпечення виплати ренти 1. У разі передання під виплату ренти земельної ділянки або іншого нерухомого майна одержувач ренти набуває право застави на це майно. 2. Платник ренти має право відчужувати майно, передане йому під виплату ренти, лише за згодою одержувача ренти. У разі відчуження нерухомого майна іншій особі до неї переходять обов’язки платника ренти. 3. Виплата ренти може бути забезпечена у спосіб встановлення обов’язку платника ренти застрахувати ризик невиконання ним своїх обов’язків за договором ренти.
Стаття 736. Відповідальність за прострочення виплати ренти 1. За прострочення виплати ренти платник ренти сплачує одержувачеві ренти проценти.	**Стаття 963.** Відповідальність за прострочення виплати ренти 1. За прострочення виплати ренти платник ренти сплачує одержувачеві ренти відсотки.
Стаття 737. Форма і розмір ренти	**Стаття 964.** Форма і розмір ренти

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Рента може виплачуватися у грошовій формі або шляхом передання речей, виконання робіт або надання послуг. Форма виплати ренти встановлюється договором ренти. 2. Розмір ренти встановлюється договором. Якщо одержувач ренти передав у власність платника ренти грошову суму, розмір ренти встановлюється у розмірі облікової ставки Національного банку України, якщо більший розмір не встановлений договором ренти. Розмір ренти змінюється відповідно до зміни розміру облікової ставки Національного банку України, якщо інше не встановлено договором.	1. Ренту можуть виплачувати у грошовій формі або у спосіб передання речей, виконання робіт або надання послуг. Форму виплати ренти встановлює договір ренти. 2. Розмір ренти встановлює договір. Якщо одержувач ренти передав у власність платника ренти грошову суму, розмір ренти встановлюють у розмірі облікової ставки Національного банку України, якщо більшого розміру не встановлює договір ренти. Розмір ренти змінюється відповідно до зміни розміру облікової ставки Національного банку України, якщо іншого не встановлює договір.
Стаття 738. Строк виплати ренти 1. Рента виплачується після закінчення кожного календарного кварталу, якщо інше не встановлено договором ренти.	**Стаття 965.** Строк виплати ренти 1. Ренту виплачують після закінчення кожного календарного кварталу, якщо іншого не встановлює договір ренти.
Стаття 739. Право платника безстрокової ренти на відмову від договору ренти 1. Платник безстрокової ренти має право відмовитися від договору ренти. Умова договору, відповідно до якої платник безстрокової ренти не може відмовитися від договору ренти, є нікчемною.	**Стаття 966.** Право платника безстрокової ренти на відмову від договору ренти 1. Платник безстрокової ренти має право відмовитися від договору ренти. Умова договору, відповідно до якої платник безстрокової ренти не може відмовитися від договору ренти, є нікчемною. 2. Договір ренти може встановлювати умови здійснення платником безстрокової ренти відмови від договору ренти.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Договором ренти можуть бути встановлені умови здійснення платником безстрокової ренти відмови від договору ренти. 3. Договір ренти припиняється після спливу трьох місяців від дня одержання одержувачем ренти письмової відмови платника безстрокової ренти від договору за умови повного розрахунку між ними.	3. Договір ренти припиняється після спливу трьох місяців з дня одержання одержувачем ренти письмової відмови платника безстрокової ренти від договору за умови повного розрахунку між ними.
Стаття 740. Право одержувача безстрокової ренти на розірвання договору ренти 1. Одержувач безстрокової ренти має право вимагати розірвання договору ренти у разі, якщо: 1) платник безстрокової ренти прострочив її виплату більш як на один рік; 2) платник безстрокової ренти порушив свої зобов'язання щодо забезпечення виплати ренти; 3) платник безстрокової ренти визнаний неплатоспроможним або виникли інші обставини, які явно свідчать про неможливість виплати ним ренти у розмірі і в строки, що встановлені договором. 2. Одержувач безстрокової ренти має право вимагати розірвання договору ренти також в інших випадках, встановлених договором ренти.	Стаття **967.** Право одержувача безстрокової ренти на розірвання договору ренти 1. Одержувач безстрокової ренти має право вимагати розірвання договору ренти у разі, якщо: 1) платник безстрокової ренти прострочив її виплату більш як на один рік; 2) платник безстрокової ренти порушив свої зобов'язання щодо забезпечення виплати ренти; 3) платника безстрокової ренти визнано неплатоспроможним або виникли інші обставини, які явно свідчать про неможливість виплати ним ренти у розмірі і в строки, що встановлює договір. 2. Одержувач безстрокової ренти має право вимагати розірвання договору ренти також в інших випадках, встановлених договором ренти.
Стаття 741. Розрахунки між сторонами у разі розірвання договору ренти	Стаття **968.** Розрахунки між сторонами у разі розірвання договору ренти

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Якщо договором ренти не встановлені правові наслідки розірвання договору ренти, розрахунки провадяться залежно від того, чи майно було передано у власність платника ренти за плату чи безоплатно. 2. Якщо майно було передано у власність платника ренти безоплатно, у разі розірвання договору ренти одержувач ренти має право вимагати від платника ренти виплати річної суми ренти. 3. Якщо майно було передано у власність платника ренти за плату, одержувач ренти має право вимагати від платника ренти виплати річної суми ренти та вартості переданого майна.	1. Якщо договором ренти не встановлено юридичні наслідки розірвання договору ренти, розрахунки провадять залежно від того, чи майно було передано у власність платника ренти за плату чи безоплатно. 2. Якщо майно було передано у власність платника ренти безоплатно, у разі розірвання договору ренти одержувач ренти має право вимагати від платника ренти виплати річної суми ренти. 3. Якщо майно було передано у власність платника ренти за плату, одержувач ренти має право вимагати від платника ренти виплати річної суми ренти та вартості переданого майна.
Стаття 742. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату безстрокової ренти 1. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого безоплатно під виплату безстрокової ренти, несе платник ренти. 2. У разі випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого за плату під виплату безстрокової ренти, платник має право вимагати відповідно припинення зобов’язання щодо виплати ренти або зміни умов її виплати.	Стаття **969.** Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату безстрокової ренти 1. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого безоплатно під виплату безстрокової ренти, несе платник ренти. 2. У разі випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого за плату під виплату безстрокової ренти, платник має право вимагати відповідно припинення зобов’язання щодо виплати ренти або зміни умов її виплати.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 743. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти на певний строк 1. У разі випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти на певний строк, платник ренти не звільняється від обов'язку виплачувати її до закінчення строку виплати ренти на умовах, встановлених договором ренти.	Стаття **970.** Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти на певний строк 1. У разі випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти на певний строк, платник ренти не звільняється від обов'язку виплачувати її до закінчення строку виплати ренти на умовах, встановлених договором ренти.
Глава 57 ДОВІЧНЕ УТРИМАННЯ (ДОГЛЯД)	**Глава 63. Довічне утримання (догляд)**
Стаття 744. Поняття договору довічного утримання (догляду) 1. За договором довічного утримання (догляду) одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме майно або рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та (або) доглядом довічно.	Стаття **971.** Поняття договору довічного утримання та/або догляду 1. За договором довічного утримання та/або догляду одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме майно або рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та/або доглядом довічно.
Стаття 745. Форма договору довічного утримання (догляду) 1. Договір довічного утримання (догляду) укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.	**Стаття 972.** Форма договору довічного утримання та/або догляду 1. Договір довічного утримання та/або догляду укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 746. Сторони в договорі довічного утримання (догляду) 1. Відчужувачем у договорі довічного утримання (догляду) може бути фізична особа незалежно від її віку та стану здоров’я. 2. Набувачем у договорі довічного утримання (догляду) може бути повнолітня дієздатна фізична особа або юридична особа. 3. Якщо набувачами є кілька фізичних осіб, вони стають співвласниками майна, переданого їм за договором довічного утримання (догляду), на праві спільної сумісної власності. Якщо набувачами є кілька фізичних осіб, їх обов’язок перед відчужувачем є солідарним. 4. Договір довічного утримання (догляду) може бути укладений відчужувачем на користь третьої особи.	**Стаття 973.** Сторони в договорі довічного утримання та/або догляду 1. Відчужувачем у договорі довічного утримання та/або догляду може бути фізична особа безвідносно до її віку та стану здоров’я. 2. Набувачем у договорі довічного утримання та/або догляду може бути повнолітня дієздатна фізична особа або юридична особа. 3. Якщо набувачами є кілька фізичних осіб, вони стають співвласниками майна, переданого їм за договором довічного утримання та/або догляду, на праві спільної сумісної власності. Якщо набувачами є кілька фізичних осіб, їхній обов’язок перед відчужувачем є солідарним. 4. Договір довічного утримання та/або догляду може бути укладено відчужувачем на користь третьої особи.
Стаття 747. Особливості укладення договору довічного утримання (догляду) щодо майна, що є у спільній сумісній власності 1. Майно, що належить співвласникам на праві спільної сумісної власності, зокрема майно, що належить подружжю, може бути відчужене ними на підставі договору довічного утримання (догляду). У разі смерті одного із співвласників майна, що було відчужене ними на підставі договору довічного утримання	**Стаття 974.** Особливості укладення договору довічного утримання та/або догляду щодо майна, що є у спільній сумісній власності 1. Майно, що належить співвласникам на праві спільної сумісної власності, зокрема майно, що належить подружжю, може бути відчужене ними на підставі договору довічного утримання та/або догляду. У разі смерті одного із співвласників майна, що було відчужене ними на підставі договору довічного утримання

Чинна редакція	Запропонована редакція
(догляду), обсяг зобов’язання набувача відповідно зменшується. 2. Якщо відчужувачем є один із співвласників майна, що належить їм на праві спільної сумісної власності, договір довічного утримання (догляду) може бути укладений після визначення частки цього співвласника у спільному майні або визначення між співвласниками порядку користування цим майном.	та/або догляду, обсяг зобов’язання набувача відповідно зменшується. 2. Якщо відчужувачем є один із співвласників майна, що належить їм на праві спільної сумісної власності, договір довічного утримання та/або догляду може бути укладено після визначення частки цього співвласника у спільному майні або визначення між співвласниками порядку користування цим майном.
Стаття 748. Момент виникнення у набувача права власності на майно, передане за договором довічного утримання (догляду) 1. Набувач стає власником майна, переданого йому за договором довічного утримання (догляду), відповідно до статті 334 цього Кодексу.	**Стаття 975.** Момент виникнення у набувача права власності на майно, передане за договором довічного утримання та/або догляду 1. Набувач стає власником майна, переданого йому за договором довічного утримання та/або догляду, відповідно до статті 425 цього Кодексу.
Стаття 749. Обов’язки набувача за договором довічного утримання (догляду) 1. У договорі довічного утримання (догляду) можуть бути визначені всі види матеріального забезпечення, а також усі види догляду (опікування), якими набувач має забезпечувати відчужувача. 2. Якщо обов’язки набувача не були конкретно визначені або у разі виникнення потреби забезпечити відчужувача іншими видами матеріального забезпечення та догляду спір	**Стаття 976.** Обов’язки набувача за договором довічного утримання та/або догляду 1. У договорі довічного утримання та/або догляду можуть бути визначені всі види матеріального забезпечення, а також усі види догляду (опікування), якими набувач має забезпечувати відчужувача. 2. Якщо обов’язки набувача не були конкретно визначені або у разі виникнення потреби забезпечити відчужувача іншими видами матеріального забезпечення та догляду, спір

Чинна редакція	Запропонована редакція
має вирішуватися відповідно до засад справедливості та розумності. 3. Набувач зобов'язаний у разі смерті відчужувача поховати його, навіть якщо це не було передбачено договором довічного утримання (догляду). Якщо частина майна відчужувача перейшла до його спадкоємців, витрати на його поховання мають бути справедливо розподілені між ними та набувачем.	має вирішуватися відповідно до засад справедливості та розумності. 3. Набувач зобов'язаний у разі смерті відчужувача поховати його, навіть якщо це не було передбачено договором довічного утримання та/або догляду. Якщо частина майна відчужувача перейшла до його спадкоємців, витрати на його поховання мають бути справедливо розподілені між ними та набувачем.
Стаття 750. Обов'язок набувача забезпечити відчужувача житлом 1. Набувач може бути зобов'язаний забезпечити відчужувача або третю особу житлом у будинку (квартирі), який йому переданий за договором довічного утримання (догляду). У цьому разі в договорі має бути конкретно визначена та частина помешкання, в якій відчужувач має право проживати.	**Стаття 977.** Обов'язок набувача забезпечити відчужувача житлом 1. Набувач може бути зобов'язаний забезпечити відчужувача або третю особу житлом у будинку (квартирі), який йому переданий за договором довічного утримання та/або догляду. У цьому разі в договорі має бути конкретно визначено ту частину помешкання, в якій відчужувач має право проживати.
Стаття 751. Грошова оцінка матеріального забезпечення відчужувача 1. Матеріальне забезпечення, яке щомісячно має надаватися відчужувачу, підлягає грошовій оцінці. Така оцінка підлягає індексації у порядку, встановленому законом.	**Стаття 978.** Грошова оцінка матеріального забезпечення відчужувача 1. Матеріальне забезпечення, яке щомісячно має надаватися відчужувачу, підлягає грошовій оцінці. Така оцінка підлягає індексації порядком, встановленим законом.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 752. Заміна набувача за договором довічного утримання (догляду) 1. У разі неможливості подальшого виконання фізичною особою обов'язків набувача за договором довічного утримання (догляду) з підстав, що мають істотне значення, обов'язки набувача можуть бути передані за згодою відчужувача члену сім'ї набувача або іншій особі за їхньою згодою. 2. Відмова відчужувача у наданні згоди на передання обов'язків набувача за договором довічного утримання (догляду) іншій особі може бути оскаржена до суду. У цьому разі суд бере до уваги тривалість виконання договору та інші обставини, які мають істотне значення.	**Стаття 979.** Заміна набувача за договором довічного утримання та/або догляду 1. У разі неможливості подальшого виконання фізичною особою обов'язків набувача за договором довічного утримання та/або догляду з підстав, що мають істотне значення, обов'язки набувача можуть бути передані за згодою відчужувача члену сім'ї набувача або іншій особі за їхньою згодою. 2. Відмова відчужувача у наданні згоди на передання обов'язків набувача за договором довічного утримання та/або догляду іншій особі може бути оскаржена до суду. У цьому разі суд бере до уваги тривалість виконання договору та інші обставини, які мають істотне значення.
Стаття 753. Заміна майна, яке було передане набувачеві за договором довічного утримання (догляду) 1. Набувач та відчужувач можуть домовитися про заміну речі, яка була передана за договором довічного утримання (догляду), на іншу річ. У цьому разі обсяг обов'язків набувача може бути за домовленістю сторін змінений або залишений незмінним.	**Стаття 980.** Заміна майна, яке було передано набувачеві за договором довічного утримання та/або догляду 1. Набувач та відчужувач можуть домовитися про заміну речі, яку було передано за договором довічного утримання та/або догляду, на іншу річ. У цьому разі обсяг обов'язків набувача може бути за домовленістю сторін змінено або залишено незмінним.
Стаття 754. Забезпечення виконання договору довічного утримання (догляду) 1. Набувач не має права до смерті відчужувача продавати, дарувати, міняти майно, передане за договором довічного	**Стаття 981.** Забезпечення виконання договору довічного утримання та/або догляду 1. Набувач не має права до смерті відчужувача продавати, дарувати, міняти майно, передане за договором довічного

Чинна редакція	Запропонована редакція
утримання (догляду), укладати щодо нього договір застави, передавати його у власність іншій особі на підставі іншого правочину. 2. На майно, передане набувачу за договором довічного утримання (догляду), не може бути звернене стягнення протягом життя відчужувача. 3. Втрата (знищення), пошкодження майна, яке було передане набувачеві, не є підставою для припинення чи зменшення обсягу його обов’язків перед відчужувачем.	утримання та/або догляду, укладати щодо нього договір застави, передавати його у власність іншій особі на підставі іншого правочину. 2. На майно, передане набувачу за договором довічного утримання та/або догляду, не може бути звернене стягнення протягом життя відчужувача. 3. Втрата (знищення), пошкодження майна, яке було передане набувачеві, не є підставою для припинення чи зменшення обсягу його обов’язків перед відчужувачем.
Стаття 755. Припинення договору довічного утримання (догляду) 1. Договір довічного утримання (догляду) може бути розірваний за рішенням суду: 1) на вимогу відчужувача або третьої особи, на користь якої він був укладений, у разі невиконання або неналежного виконання набувачем своїх обов’язків, незалежно від його вини; 2) на вимогу набувача. 2. Договір довічного утримання (догляду) припиняється зі смертю відчужувача.	**Стаття 982.** Припинення договору довічного утримання та/або догляду 1. Договір довічного утримання та/або догляду може бути розірваний за рішенням суду: 1) на вимогу відчужувача або третьої особи, на користь якої його укладено, у разі невиконання набувачем своїх обов’язків безвідносно до його вини; 2) на вимогу набувача. 2. Договір довічного утримання та/або догляду припиняється зі смертю відчужувача.
Стаття 756. Правові наслідки розірвання договору довічного утримання (догляду) 1. У разі розірвання договору довічного утримання (догляду) у зв’язку з невиконанням або неналежним виконанням набувачем обов’язків за договором, відчужувач	**Стаття 983.** Юридичні наслідки розірвання договору довічного утримання та/або догляду 1. У разі розірвання договору довічного утримання та/або догляду у зв’язку з невиконанням набувачем обов’язків за договором відчужувач набуває право власності на майно,

Чинна редакція	Запропонована редакція
набуває право власності на майно, яке було ним передане, і має право вимагати його повернення. У цьому разі витрати, зроблені набувачем на утримання та (або) догляд відчужувача, не підлягають поверненню. 2. У разі розірвання договору у зв'язку з неможливістю його подальшого виконання набувачем з підстав, що мають істотне значення, суд може залишити за набувачем право власності на частину майна, з урахуванням тривалості часу, протягом якого він належно виконував свої обов'язки за договором.	яке було ним передане, і має право вимагати його повернення. У такому разі витрати, понесені набувачем на утримання та/або догляд відчужувача, не підлягають поверненню. 2. У разі розірвання договору у зв'язку з неможливістю його подальшого виконання набувачем з підстав, що мають істотне значення, суд може залишити за набувачем право власності на частину майна, з урахуванням тривалості часу, протягом якого він належно виконував свої обов'язки за договором.
Стаття 757. Правові наслідки смерті набувача 1. Обов'язки набувача за договором довічного утримання (догляду) переходять до тих спадкоємців, до яких перейшло право власності на майно, що було передане відчужувачем. Якщо спадкоємець за заповітом відмовився від прийняття майна, що було передане відчужувачем, право власності на це майно може перейти до спадкоємця за законом. 2. Якщо у набувача немає спадкоємців або вони відмовилися від прийняття майна, переданого відчужувачем, відчужувач набуває право власності на це майно. У цьому разі договір довічного утримання (догляду) припиняється.	**Стаття 984.** Юридичні наслідки смерті набувача 1. Обов'язки набувача за договором довічного утримання та/або догляду переходять до тих спадкоємців, до яких перейшло право власності на майно, що було передане відчужувачем. Якщо спадкоємець за заповітом відмовився від прийняття майна, переданого відчужувачем, право власності на це майно може перейти до спадкоємця за законом. 2. Якщо у набувача немає спадкоємців або вони відмовилися від прийняття майна, переданого відчужувачем, відчужувач набуває право власності на це майно. У цьому разі договір довічного утримання та/або догляду припиняють.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 758. Правові наслідки припинення юридичної особи-набувача 1. У разі припинення юридичної особи-набувача з визначенням правонаступників до них переходять права та обов’язки за договором довічного утримання (догляду). 2. У разі ліквідації юридичної особи-набувача право власності на майно, передане за договором довічного утримання (догляду), переходить до відчужувача. Якщо в результаті ліквідації юридичної особи-набувача майно, що було передане їй за договором довічного утримання (догляду), перейшло до її засновника (учасника), до нього переходять права та обов’язки набувача за договором довічного утримання (догляду).	**Стаття 985.** Юридичні наслідки припинення юридичної особи-набувача 1. У разі припинення юридичної особи-набувача з визначенням правонаступників до них переходять права та обов’язки за договором довічного утримання та/або догляду. 2. У разі ліквідації юридичної особи-набувача право власності на майно, передане за договором довічного утримання та/або догляду, переходить до відчужувача. Якщо в результаті ліквідації юридичної особи-набувача майно, передане їй за договором довічного утримання та/або догляду, перейшло до її засновника (учасника), до нього переходять права та обов’язки набувача за договором довічного утримання та/або догляду.
Глава 90 СПАДКОВИЙ ДОГОВІР	**Глава 64. Спадковий договір**
Стаття 1302. Поняття спадкового договору 1. За спадковим договором одна сторона (набувач) зобов’язується виконувати розпорядження другої сторони (відчужувача) і в разі його смерті набуває право власності на майно відчужувача.	**Стаття 986.** Поняття спадкового договору 1. За спадковим договором одна сторона (набувач) зобов’язується виконувати розпорядження другої сторони (відчужувача) і в разі смерті відчужувача набуває право власності на його майно.
Стаття 1303. Сторони у спадковому договорі 1. Відчужувачем у спадковому договорі може бути подружжя, один із подружжя або інша особа.	**Стаття 987.** Сторони у спадковому договорі 1. Відчужувачем у спадковому договорі може бути подружжя, один із подружжя або інша особа.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Набувачем у спадковому договорі може бути фізична або юридична особа.	2. Набувачем у спадковому договорі може бути фізична або юридична особа.
Стаття 1304. Форма спадкового договору 1. Спадковий договір укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню, а також державній реєстрації у Спадковому реєстрі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.	Стаття **988.** Форма спадкового договору 1. Спадковий договір укладають у письмовій формі. Спадковий договір підлягає нотаріальному посвідченню, а також реєстрації у Спадковому реєстрі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.
Стаття 1305. Обов'язки набувача у спадковому договорі 1. Набувач у спадковому договорі може бути зобов'язаний вчинити певну дію майнового або немайнового характеру до відкриття спадщини або після її відкриття.	**Стаття 989.** Обов'язки набувача у спадковому договорі 1. Набувач у спадковому договорі може бути зобов'язаний вчинити певну дію майнового або немайнового характеру до моменту **смерті відчужувача** або після **його смерті**.
Стаття 1306. Особливості спадкового договору з участю подружжя 1. Предметом спадкового договору може бути майно, яке належить подружжю на праві спільної сумісної власності, а також майно, яке є особистою власністю будь-кого з подружжя. 2. Спадковим договором може бути встановлено, що в разі смерті одного з подружжя спадщина переходить до другого, а в разі смерті другого з подружжя його майно переходить до набувача за договором.	**Стаття 990.** Особливості спадкового договору з участю подружжя 1. Предметом спадкового договору може бути майно, яке належить подружжю на праві спільної сумісної власності, а також майно, яке є особистою власністю будь-кого з подружжя. 2. Спадковим договором може бути встановлено, що в разі смерті одного з подружжя **його право у спільній сумісній власності на майно** переходить до другого, а в разі смерті другого з подружжя **право власності на** майно переходить до набувача за договором.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1307. Забезпечення виконання спадкового договору 1. На майно, визначене у спадковому договорі, нотаріус, який посвідчив цей договір, накладає заборону відчуження. 2. Заповіт, який відчужувач склав щодо майна, вказаного у спадковому договорі, є нікчемним. 3. Відчужувач має право призначити особу, яка буде здійснювати контроль за виконанням спадкового договору після його смерті. У разі відсутності такої особи контроль за виконанням спадкового договору здійснює нотаріус за місцем відкриття спадщини.	Стаття **991.** Забезпечення виконання спадкового договору 1. На майно, визначене у спадковому договорі, нотаріус, який посвідчив цей договір, накладає заборону відчуження **до моменту смерті відчужувача та виконання зобов'язання за спадковим договором**. 2. Заповіт, який відчужувач склав щодо майна, вказаного у спадковому договорі, **після його укладення,** є нікчемним. 3. Відчужувач має право призначити особу, яка буде здійснювати контроль за виконанням спадкового договору після його смерті**, за письмовою згодою такої особи**. У разі відсутності такої особи контроль за виконанням спадкового договору здійснює нотаріус за місцем відкриття спадщини.
Стаття 1308. Розірвання спадкового договору 1. Спадковий договір може бути розірвано судом на вимогу відчужувача у разі невиконання набувачем його розпоряджень. 2. Спадковий договір може бути розірвано судом на вимогу набувача у разі неможливості виконання ним розпоряджень відчужувача.	**Стаття 992.** Розірвання спадкового договору 1. Спадковий договір може бути розірвано **сторонами за взаємною згодою, а також** судом - на вимогу відчужувача у разі невиконання набувачем його розпоряджень. 2. Спадковий договір може бути розірвано судом на вимогу набувача у разі неможливості виконання ним розпоряджень відчужувача.
Глава 58 НАЙМ (ОРЕНДА)	**Глава 65. Найм (оренда)**
§ 1. Загальні положення про найм (оренду)	**§ 1. Загальні приписи про найм (оренду)**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 759. Договір найму 1. За договором найму (оренди) наймодавець передає або зобов'язується передати наймачеві майно у володіння та користування за плату на певний строк. 2. Законом можуть бути передбачені особливості укладення та виконання договору найму (оренди). 3. Особливості найму (оренди) державного і комунального майна встановлюються Законом України "Про оренду державного та комунального майна".	**Стаття 993.** Договір найму 1. За договором найму (оренди) наймодавець передає або зобов'язується передати наймачеві майно у володіння та користування за плату на певний строк. 2. Законом можуть бути передбачені особливості укладення та виконання договору найму (оренди). 3. Особливості найму (оренди) державного і комунального майна встановлює Закон України "Про оренду державного та комунального майна".
Стаття 760. Предмет договору найму 1. Предметом договору найму може бути річ, яка визначена індивідуальними ознаками і яка зберігає свій первісний вигляд при неодноразовому використанні (неспоживна річ). Законом можуть бути встановлені види майна, що не можуть бути предметом договору найму. 2. Предметом договору найму можуть бути майнові права. 3. Особливості найму окремих видів майна встановлюються цим Кодексом та іншим законом.	**Стаття 994.** Предмет договору найму 1. Предметом договору найму може бути річ, яка визначена індивідуальними ознаками та зберігає свій первісний вигляд при неодноразовому її використанні (неспоживна річ). Законом можуть бути встановлені види майна, що не можуть бути предметом договору найму. 2. Предметом договору найму можуть бути майнові права. 3. Особливості найму окремих видів майна встановлюють цей Кодекс та інший закон.
Стаття 761. Право передання майна у найм 1. Право передання майна у найм має власник речі або особа, якій належать майнові права.	**Стаття 995.** Право передання майна у найм 1. Право передання майна у найм має власник речі або особа, якій належать майнові права.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Наймодавцем може бути також особа, уповноважена на укладення договору найму.	2. Наймодавцем може бути також особа, уповноважена на укладення договору найму.
Стаття 762. Плата за найм (оренду) майна 1. За найм (оренду) майна з наймача справляється плата, розмір якої встановлюється договором найму. Якщо розмір плати не встановлений договором, він визначається з урахуванням споживчої якості речі та інших обставин, які мають істотне значення. 2. Плата за найм (оренду) майна може вноситися за вибором сторін у грошовій або натуральній формі. Форма плати за найм (оренду) майна встановлюється договором найму. 3. Договором або законом може бути встановлено періодичний перегляд, зміну (індексацію) розміру плати за найм (оренду) майна. 4. Наймач має право вимагати зменшення плати, якщо через обставини, за які він не відповідає, можливість користування майном істотно зменшилася. 5. Плата за найм (оренду) майна вноситься щомісячно, якщо інше не встановлено договором. 6. Наймач звільняється від плати за весь час, протягом якого майно не могло бути використане ним через обставини, за які він не відповідає.	**Стаття 996.** Плата за найм майна 1. За найм майна з наймача справляють плату, розмір якої встановлює договір найму. Якщо розмір плати не встановлений договором найму, його визначають з урахуванням споживчої якості речі та інших обставин, що мають істотне значення. 2. Плату за найм майна можуть вносити за вибором сторін у грошовій або натуральній формі. Форму плати за найм майна встановлює договір найму. 3. Договір або закон може встановити періодичний перегляд, зміну (індексацію) розміру плати за найм майна. 4. Наймач має право вимагати зменшення плати, якщо через обставини, за які він не відповідає, можливість користування майном істотно зменшилася. 5. Плату за найм майна вносять щомісяця, якщо іншого не встановлює договір. 6. Наймача звільняють від плати за весь час, протягом якого майно не могло бути використане ним через обставини, за які він не відповідає.
Стаття 763. Строк договору найму	**Стаття 997.** Строк договору найму

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Договір найму укладається на строк, встановлений договором. 2. Якщо строк найму не встановлений, договір найму вважається укладеним на невизначений строк. Кожна із сторін договору найму, укладеного на невизначений строк, може відмовитися від договору в будь-який час, письмово попередивши про це другу сторону за один місяць, а у разі найму нерухомого майна – за три місяці. Договором або законом може бути встановлений інший строк для попередження про відмову від договору найму, укладеного на невизначений строк. 3. Законом можуть бути встановлені максимальні (граничні) строки договору найму окремих видів майна. Якщо до спливу встановленого законом максимального строку найму жодна із сторін не відмовилася від договору, укладеного на невизначений строк, він припиняється зі спливом максимального строку договору. Договір найму, строк якого перевищує встановлений законом максимальний строк, вважається укладеним на строк, що відповідає максимальному строку.	1. Договір найму укладають на строк, встановлений договором. 2. Якщо строк найму не встановлений, договір найму є укладеним на невизначений строк. Кожна із сторін договору найму, укладеного на невизначений строк, може відмовитися від договору в будь-який час, письмово попередивши про це другу сторону за один місяць, а у разі найму нерухомого майна – за три місяці. Договором або законом може бути встановлений інший строк для попередження про відмову від договору найму, укладеного на невизначений строк. 3. Законом можуть бути встановлені максимальні (граничні) строки договору найму окремих видів майна. Якщо до спливу встановленого законом максимального строку найму жодна із сторін не відмовилася від договору, укладеного на невизначений строк, він є припиненим зі спливом максимального строку договору. Договір найму, строк якого перевищує встановлений законом максимальний строк, є укладеним на строк, що відповідає максимальному строку.
Стаття 764. Правові наслідки продовження володіння та/або користування майном після закінчення строку договору найму 1. Якщо наймач продовжує володіти та/або користуватися майном після закінчення строку договору найму, то, за відсутності заперечень наймодавця протягом	**Стаття 998.** Юридичні наслідки продовження володіння та/або користування майном після закінчення строку договору найму 1. Якщо наймач продовжує володіти та/або користуватися майном після закінчення строку договору найму, то за браком заперечень наймодавця протягом одного місяця

Чинна редакція	Запропонована редакція
одного місяця, договір вважається поновленим на строк, який був раніше встановлений договором.	договір є поновленим на строк, який був раніше встановлений договором, якщо іншого не встановлює закон.
Стаття 765. Передання майна наймачеві 1. Наймодавець зобов'язаний передати наймачеві майно негайно або у строк, встановлений договором найму.	**Стаття 999.** Передання майна наймачеві 1. Наймодавець зобов'язаний передати наймачеві майно негайно або у строк, встановлений договором найму.
Стаття 766. Правові наслідки непередання майна наймачеві 1. Якщо наймодавець не передає наймачеві майно, наймач має право за своїм вибором: 1) вимагати від наймодавця передання майна і відшкодування збитків, завданих затримкою; 2) відмовитися від договору найму і вимагати відшкодування завданих йому збитків.	**Стаття 1000.** Юридичні наслідки непередання майна наймачеві 1. Якщо наймодавець не передає наймачеві майно, наймач має право за своїм вибором: 1) вимагати від наймодавця передання майна і відшкодування збитків, завданих затримкою; 2) відмовитися від договору найму і вимагати відшкодування завданих йому збитків.
Стаття 767. Якість речі, переданої у найм 1. Наймодавець зобов'язаний передати наймачеві річ у комплекті і у стані, що відповідають умовам договору найму та її призначенню. 2. Наймодавець зобов'язаний попередити наймача про особливі властивості та недоліки речі, які йому відомі і які можуть бути небезпечними для життя, здоров'я, майна наймача або інших осіб або призвести до пошкодження самої речі під час володіння та/або користування нею.	**Стаття 1001.** Якість речі, переданої у найм 1. Наймодавець зобов'язаний передати наймачеві річ у комплекті і у стані, що відповідають умовам договору найму та її призначенню. 2. Наймодавець зобов'язаний попередити наймача про особливі властивості та недоліки речі, які йому відомі і можуть бути небезпечними для життя, здоров'я, майна наймача або інших осіб або призвести до пошкодження самої речі під час володіння та/або користування нею.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Наймач зобов’язаний у присутності наймодавця перевірити справність речі. Якщо наймач у момент передання речі в його володіння не переконається у її справності, річ вважається такою, що передана йому в належному стані.	3. Наймач зобов’язаний у присутності наймодавця перевірити справність речі. Якщо наймач у момент передання речі в його володіння не переконається у її справності, річ є такою, що передана йому в належному стані.
Стаття 768. Гарантія якості речі, переданої у найм 1. Наймодавець може гарантувати якість речі протягом всього строку найму. 2. Якщо у речі, яка була передана наймачеві з гарантією якості, виявляться недоліки, що перешкоджають її використанню відповідно до договору, наймач має право за своїм вибором вимагати: 1) заміни речі, якщо це можливо; 2) відповідного зменшення розміру плати за найм речі; 3) безоплатного усунення недоліків речі або відшкодування витрат на їх усунення; 4) розірвання договору і відшкодування збитків, які були йому завдані.	**Стаття 1002.** Гарантія якості речі, переданої у найм 1. Наймодавець може гарантувати якість речі протягом встановленого у договорі строку. 2. Якщо у речі, переданій наймачеві з гарантією якості, виявлено недоліки, що перешкоджають її використанню відповідно до договору, наймач має право за своїм вибором вимагати: 1) заміни речі, якщо це можливо; 2) відповідного зменшення розміру плати за найм речі; 3) безоплатного усунення недоліків речі або відшкодування витрат на їх усунення; 4) розірвання договору і відшкодування завданих збитків.
Стаття 769. Права третіх осіб на річ, передану у найм 1. Передання речі у найм не припиняє та не змінює прав на неї третіх осіб, зокрема права застави. 2. При укладенні договору найму наймодавець зобов’язаний повідомити наймача про всі права третіх осіб на річ, що передається у найм. Якщо наймодавець не повідомив наймача про всі права третіх осіб на річ, що	**Стаття 1003.** Права третіх осіб на річ, передану у найм 1. Передання речі у найм не припиняє та не змінює прав на неї третіх осіб, зокрема права застави. 2. При укладенні договору найму наймодавець зобов’язаний повідомити наймача про всі права третіх осіб на річ, передану у найм. Якщо наймодавець не повідомив наймача про всі права третіх осіб на річ, передану у найм,

Чинна редакція	Запропонована редакція
передається у найм, наймач має право вимагати зменшення розміру плати за найм речі або розірвання договору та відшкодування збитків.	наймач має право вимагати зменшення розміру плати за найм речі або розірвання договору та відшкодування завданих збитків.
Стаття 770. Правонаступництво у разі зміни власника речі, переданої у найм 1. У разі зміни власника речі, переданої у найм, до нового власника переходять права та обов'язки наймодавця. 2. Сторони можуть встановити у договорі найму, що у разі відчуження наймодавцем речі договір найму припиняється.	**Стаття 1004.** Правонаступництво у разі зміни власника речі, переданої у найм 1. У разі зміни власника речі, переданої у найм, до нового власника переходять права та обов'язки наймодавця. 2. Сторони можуть встановити у договорі найму, що у разі відчуження наймодавцем речі договір найму є припиненим.
Стаття 771. Страхування речі, переданої у найм 1. Передання у найм речі, що була застрахована наймодавцем, не припиняє чинності договору страхування. 2. Договором або законом може бути встановлений обов'язок наймача укласти договір страхування речі, що передана у найм.	**Стаття 1005.** Страхування речі, переданої у найм 1. Передання у найм речі, застрахованої наймодавцем, не припиняє чинності договору страхування. 2. Договором або законом може бути встановлено обов'язок наймача укласти договір страхування речі, переданої у найм. **3. У разі невиконання наймачем обов'язку укладення договору страхування речі, переданої у найм, наймодавець має право відмовитися від договору найму і вимагати повернення речі.**
Стаття 772. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження речі	**Стаття 1006.** Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження речі

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Наймач, який затримав повернення речі наймодавцеві, несе ризик її випадкового знищення або випадкового пошкодження.	1. Наймач, який затримав повернення речі наймодавцеві, несе ризик її випадкового знищення або випадкового пошкодження.
Стаття 773. Володіння та/або користування річчю, переданою у найм 1. Наймач зобов'язаний володіти та/або користуватися річчю відповідно до її призначення та умов договору. 2. Якщо наймач володіє та/або користується річчю, переданою йому у найм, не за її призначенням або з порушенням умов договору найму, наймодавець має право вимагати розірвання договору та відшкодування збитків. 3. Наймач має право змінювати стан речі, переданої йому у найм, лише за згодою наймодавця.	**Стаття 1007.** Володіння та/або користування річчю, переданою у найм 1. Наймач зобов'язаний володіти та/або користуватися річчю відповідно до її призначення та умов договору. 2. Якщо наймач володіє та/або користується річчю, переданою йому у найм, не за призначенням або з порушенням умов договору найму, наймодавець має право вимагати розірвання договору та відшкодування завданих збитків. 3. Наймач має право змінювати стан речі, переданої йому у найм, лише за згодою наймодавця.
Стаття 774. Піднайм 1. Передання наймачем речі у володіння та користування іншій особі (піднайм) можливе лише за згодою наймодавця, якщо інше не встановлено договором або законом. 2. Строк договору піднайму не може перевищувати строку договору найму. 3. До договору піднайму застосовуються положення про договір найму.	**Стаття 1008.** Піднайм 1. Передання наймачем речі у володіння та користування іншій особі (піднайм) можливе лише за згодою наймодавця, якщо іншого не встановлює договір або закон. 2. Строк договору піднайму не може перевищувати строку договору найму. 3. До договору піднайму застосовують приписи про договір найму.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 775. Право власності на плоди, продукцію, доходи, одержані від користування річчю, переданою у найм 1. Наймачеві належить право власності на плоди, продукцію, доходи, одержані ним у результаті користування річчю, переданою у найм.	**Стаття 1009.** Право власності на плоди, продукцію, доходи, одержані від користування річчю, переданою у найм 1. Наймачеві належить право власності на плоди, продукцію, доходи, одержані ним у результаті користування річчю, переданою у найм.
Стаття 776. Ремонт речі, переданої у найм 1. Поточний ремонт речі, переданої у найм, провадиться наймачем за його рахунок, якщо інше не встановлено договором або законом. 2. Капітальний ремонт речі, переданої у найм, провадиться наймодавцем за його рахунок, якщо інше не встановлено договором або законом. Капітальний ремонт провадиться у строк, встановлений договором. Якщо строк не встановлений договором або ремонт викликаний невідкладною потребою, капітальний ремонт має бути проведений у розумний строк. 3. Якщо наймодавець не провів капітального ремонту речі, що перешкоджає її використанню відповідно до призначення та умов договору, наймач має право: 1) відремонтувати річ, зарахувавши вартість ремонту в рахунок плати за найм речі, або вимагати відшкодування вартості ремонту; 2) вимагати розірвання договору та відшкодування збитків.	**Стаття 1010.** Ремонт речі, переданої у найм 1. Поточний ремонт речі, переданої у найм, проводиться наймачем за його рахунок, якщо іншого не встановлює договір або закон. 2. Капітальний ремонт речі, переданої у найм, проводиться наймодавцем за його рахунок, якщо іншого не встановлює договір або закон. Капітальний ремонт речі, переданої у найм, проводиться у строк, встановлений договором. Якщо строк не встановлений договором або ремонт викликаний невідкладною потребою, капітальний ремонт має бути проведений у розумний строк. 3. Якщо наймодавець не провів капітального ремонту речі, переданої у найм, що перешкоджає її використанню відповідно до призначення та умов договору, наймач має право: 1) відремонтувати річ із зарахуваввнням вартості ремонту в рахунок плати за найм речі або вимагати відшкодування вартості ремонту;

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2) вимагати розірвання договору та відшкодування завданих збитків.
Стаття 777. Переважні права наймача 1. Наймач, який належно виконує свої обов'язки за договором найму, після спливу строку договору має переважне право перед іншими особами на укладення договору найму на новий строк. Наймач, який має намір скористатися переважним правом на укладення договору найму на новий строк, зобов'язаний повідомити про це наймодавця до спливу строку договору найму у строк, встановлений договором, а якщо він не встановлений договором, – в розумний строк. Умови договору найму на новий строк встановлюються за домовленістю сторін. У разі недосягнення домовленості щодо плати та інших умов договору переважне право наймача на укладення договору припиняється. 2. Наймач, який належно виконує свої обов'язки за договором найму, у разі продажу речі, переданої у найм, має переважне право перед іншими особами на її придбання, крім випадків, якщо предметом договору найму (оренди) є державне або комунальне майно.	**Стаття 1011.** Переважні права наймача 1. Наймач, який належно виконує свої обов'язки за договором найму, після спливу строку договору має переважне право перед іншими особами на укладення договору найму на новий строк, якщо іншого не встановлює закон. Наймач, який має намір скористатися переважним правом на укладення договору найму на новий строк, зобов'язаний повідомити про це наймодавця до спливу строку договору найму у строк, встановлений договором, а якщо він не встановлений договором – в розумний строк. Умови договору найму на новий строк встановлюють за домовленістю сторін. У разі недосягнення домовленості щодо плати та інших умов договору переважне право наймача на укладення договору є припиненим. 2. Наймач, який належно виконує свої обов'язки за договором найму, у разі продажу речі, переданої у найм, має переважне право перед іншими особами на її придбання, якщо іншого не встановлює закон.
Стаття 778. Поліпшення наймачем речі, переданої у найм 1. Наймач може поліпшити річ, яка є предметом договору найму, лише за згодою наймодавця.	**Стаття 1012.** Поліпшення наймачем речі, переданої у найм

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо поліпшення можуть бути відокремлені від речі без її пошкодження, наймач має право на їх вилучення. 3. Якщо поліпшення речі зроблено за згодою наймодавця, наймач має право на відшкодування вартості необхідних витрат або на зарахування їх вартості в рахунок плати за найм речі. 4. Якщо в результаті поліпшення, зробленого за згодою наймодавця, створена нова річ, наймач стає її співвласником. Частка наймача у праві власності відповідає вартості його витрат на поліпшення речі, якщо інше не встановлено договором або законом. 5. Якщо наймач без згоди наймодавця зробив поліпшення, які не можна відокремити без шкоди для речі, він не має права на відшкодування їх вартості.	1. Наймач може поліпшити річ, що є предметом договору найму, лише за згодою наймодавця. 2. Якщо поліпшення можуть бути відокремлені від речі без її пошкодження, наймач має право на їх вилучення. 3. Якщо поліпшення речі зроблено за згодою наймодавця, наймач має право на відшкодування вартості необхідних витрат або на зарахування їх вартості в рахунок плати за найм речі. 4. Якщо в результаті поліпшення, зробленого за згодою наймодавця, створено нову річ, наймач стає її співвласником. Частка наймача у праві власності відповідає вартості його витрат на поліпшення речі, якщо іншого не встановлює договір або закон. 5. Якщо наймач без згоди наймодавця зробив поліпшення, які не можна відокремити без шкоди для речі, він не має права на відшкодування їх вартості.
Стаття 779. Наслідки погіршення речі, переданої у найм 1. Наймач зобов’язаний усунути погіршення речі, які сталися з його вини. 2. У разі неможливості відновлення речі наймодавець має право вимагати відшкодування завданих йому збитків. 3. Наймач не відповідає за погіршення речі, якщо це сталося внаслідок нормального її зношення або упущень наймодавця.	**Стаття 1013.** Наслідки погіршення речі, переданої у найм 1. Наймач зобов’язаний усунути погіршення речі, що сталися з його вини. 2. У разі неможливості відновлення речі наймодавець має право вимагати відшкодування завданих йому збитків. 3. Наймач не відповідає за погіршення речі, якщо це сталося внаслідок нормального її зношення або упущень наймодавця.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 780. Відповідальність за шкоду, що завдана у зв'язку з володінням та/або користуванням річчю, переданою у найм 1. Шкода, завдана третім особам у зв'язку з володінням та/або користуванням річчю, переданою у найм, відшкодовується наймачем на загальних підставах. 2. Шкода, завдана у зв'язку з володінням та/або користуванням річчю, відшкодовується наймодавцем, якщо буде встановлено, що це сталося внаслідок особливих властивостей або недоліків речі, про наявність яких наймач не був попереджений наймодавцем і про які він не знав і не міг знати. Умова договору найму про звільнення наймодавця від відповідальності за шкоду, завдану внаслідок особливих властивостей чи недоліків речі, про наявність яких наймач не був попереджений наймодавцем і про які він не знав і не міг знати, є нікчемною.	**Стаття 1014.** Відповідальність за шкоду, завдану у зв'язку з володінням та/або користуванням річчю, переданою у найм 1. Шкоду, завдану третім особам у зв'язку з володінням та/або користуванням річчю, переданою у найм, відшкодовує наймач на загальних підставах. 2. Шкоду, завдану у зв'язку з володінням та/або користуванням річчю, відшкодовує наймодавець, якщо буде встановлено, що це сталося внаслідок особливих властивостей або недоліків речі, про наявність яких наймач не був попереджений наймодавцем і про які він не знав і не міг знати. Умова договору найму про звільнення наймодавця від відповідальності за шкоду, завдану внаслідок особливих властивостей чи недоліків речі, про наявність яких наймач не був попереджений наймодавцем і про які він не знав і не міг знати, є нікчемною.
Стаття 781. Припинення договору найму 1. Договір найму припиняється у разі смерті фізичної особи – наймача, якщо інше не встановлено договором або законом. 2. Договір найму припиняється у разі ліквідації юридичної особи, яка була наймачем або наймодавцем.	**Стаття 1015.** Припинення договору найму 1. Договір найму є припиненим у разі смерті фізичної особи – наймача, якщо іншого не встановлює договір або закон. 2. Договір найму є припиненим у разі ліквідації юридичної особи, що була наймачем або наймодавцем.
Стаття 782. Право наймодавця відмовитися від договору найму	**Стаття 1016.** Право наймодавця відмовитися від договору найму

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Наймодавець має право відмовитися від договору найму і вимагати повернення речі, якщо наймач не вносить плату за найм речі протягом трьох місяців підряд. 2. У разі відмови наймодавця від договору найму договір є розірваним з моменту одержання наймачем повідомлення наймодавця про відмову від договору.	1. Наймодавець має право відмовитися від договору найму і вимагати повернення речі, якщо наймач не вносить плату за найм речі протягом трьох місяців поспіль. Плату за найм (оренду) майна вносять щомісяця, якщо іншого не встановлює договір. 2. У разі відмови наймодавця від договору найму договір є розірваним з моменту одержання наймачем від наймодавця повідомлення про відмову від договору.
Стаття 783. Розірвання договору найму на вимогу наймодавця 1. Наймодавець має право вимагати розірвання договору найму, якщо: 1) наймач володіє та/або користується річчю всупереч договору або призначенню речі; 2) наймач без дозволу наймодавця передав річ у володіння та/або користування іншій особі; 3) наймач своєю недбалою поведінкою створює загрозу пошкодження речі; 4) наймач не приступив до проведення капітального ремонту речі, якщо обов’язок проведення капітального ремонту був покладений на наймача.	**Стаття 1017.** Розірвання договору найму на вимогу наймодавця 1. Наймодавець має право вимагати розірвання договору найму, якщо: 1) наймач володіє та/або користується річчю всупереч договору або призначенню речі; 2) наймач без дозволу наймодавця передав річ у володіння та/або користування іншій особі; 3) наймач своєю недбалою поведінкою створює загрозу пошкодження речі; 4) наймач не почав проводити капітальний ремонт речі, якщо обов’язок щодо проведення капітального ремонту покладено на наймача.
Стаття 784. Розірвання договору найму на вимогу наймача	**Стаття 1018.** Розірвання договору найму на вимогу наймача

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Наймач має право вимагати розірвання договору найму, якщо: 1) наймодавець передав річ, якість якої не відповідає умовам договору та призначенню речі; 2) наймодавець не виконує свого обов’язку щодо проведення капітального ремонту речі.	1. Наймач має право вимагати розірвання договору найму, якщо: 1) наймодавець передав річ, якість якої не відповідає умовам договору та призначенню речі; 2) наймодавець не виконує свого обов’язку щодо проведення капітального ремонту речі.
Стаття 785. Обов’язки наймача у разі припинення договору найму 1. У разі припинення договору найму наймач зобов’язаний негайно повернути наймодавцеві річ у стані, в якому вона була одержана, з урахуванням нормального зносу, або у стані, який було обумовлено в договорі. 2. Якщо наймач не виконує обов’язку щодо повернення речі, наймодавець має право вимагати від наймача сплати неустойки у розмірі подвійної плати за найм речі за час прострочення.	**Стаття 1019.** Обов’язки наймача у разі припинення договору найму 1. У разі припинення договору найму наймач зобов’язаний негайно повернути наймодавцеві річ у стані, в якому її було одержано, з урахуванням нормального зносу, або у стані, який було обумовлено в договорі. 2. Якщо наймач не виконує обов’язку щодо повернення речі, наймодавець має право вимагати від наймача сплатити неустойку у розмірі подвійної плати за найм речі за час прострочення.
Стаття 786. Позовна давність, що застосовується до вимог, які випливають із договору найму 1. До вимог про відшкодування збитків у зв’язку з пошкодженням речі, яка була передана наймачеві, а також до вимог про відшкодування витрат на поліпшення речі застосовується позовна давність в один рік.	**Стаття 1020.** Позовна давність, що застосовується до вимог, які випливають із договору найму 1. До вимог щодо відшкодування збитків у зв’язку з пошкодженням речі, яка була передана наймачеві, а також до вимог щодо відшкодування витрат на поліпшення речі застосовується позовна давність в один рік.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Перебіг позовної давності щодо вимог наймодавця починається з моменту повернення речі наймачем, а щодо вимог наймача – з моменту припинення договору найму.	2. Перебіг позовної давності щодо вимог наймодавця починається з моменту повернення речі наймачем, а щодо вимог наймача – з моменту припинення договору найму.
§ 2. Прокат	**§ 2. Прокат**
Стаття 787. Договір прокату 1. За договором прокату наймодавець, який здійснює підприємницьку діяльність з передання речей у найм, передає або зобов’язується передати рухому річ наймачеві у володіння та користування за плату на певний строк. 2. Договір прокату є договором приєднання. Наймодавець може встановлювати типові умови договору прокату. Типові умови договору прокату не можуть порушувати прав наймачів, встановлених законом. Умови договору прокату, які погіршують становище наймача порівняно з тим, що встановлено типовими умовами договору, є нікчемними. 3. Договір прокату є публічним договором.	**Стаття 1021.** Договір прокату 1. За договором прокату наймодавець, який здійснює підприємницьку діяльність з передання речей у найм, передає або зобов’язується передати рухому річ наймачеві у володіння та користування за плату на певний строк. 2. Договір прокату є договором приєднання. Наймодавець може встановлювати типові умови договору прокату. Типові умови договору прокату не можуть порушувати прав наймачів, встановлених законом. Умови договору прокату, які погіршують становище наймача порівняно з тим, що встановлено типовими умовами договору, є нікчемними. 3. Договір прокату є публічним договором.
Стаття 788. Предмет договору прокату 1. Предметом договору прокату є рухома річ, яка використовується для задоволення побутових невиробничих потреб. 2. Предмет договору прокату може використовуватися для виробничих потреб, якщо це встановлено договором.	**Стаття 1022.** Предмет договору прокату 1. Предметом договору прокату є рухома річ, яку використовують для задоволення побутових невиробничих потреб. 2. Предмет договору прокату може бути використаний для виробничих потреб, якщо це встановлено договором.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 789. Плата за прокат речі 1. Плата за прокат речі встановлюється за тарифами наймодавця.	**Стаття 1023.** Плата за прокат речі 1. Плату за прокат речі встановлюють за тарифами наймодавця.
Стаття 790. Право наймача на відмову від договору прокату 1. Наймач має право відмовитися від договору прокату і повернути річ наймодавцеві у будь-який час. 2. Плата за прокат речі, що сплачена наймачем за весь строк договору, зменшується відповідно до тривалості фактичного володіння та/або користування річчю.	**Стаття 1024.** Право наймача на відмову від договору прокату 1. Наймач має право відмовитися від договору прокату і повернути річ наймодавцеві у будь-який час. 2. Плату за прокат речі, сплачену наймачем за весь строк договору, зменшують відповідно до тривалості фактичного володіння та/або користування річчю.
Стаття 791. Особливості договору прокату 1. Наймач не має права на укладення договору піднайму. 2. Наймач не має переважного права на купівлю речі у разі її продажу наймодавцем. 3. Капітальний і поточний ремонт речі здійснює наймодавець за свій рахунок, якщо він не доведе, що пошкодження речі сталося з вини наймача.	**Стаття 1025.** Особливості договору прокату 1. Наймач не має права на укладення договору піднайму. 2. Наймач не має переважного права на купівлю речі у разі її продажу наймодавцем. 3. Капітальний і поточний ремонт речі здійснює наймодавець за свій рахунок, якщо він не доведе, що пошкодження речі сталося з вини наймача.
§ 3. Найм (оренда) земельної ділянки	**§ 3. Найм земельної ділянки**
Стаття 792. Договір найму земельної ділянки 1. За договором найму (оренди) земельної ділянки наймодавець зобов’язується передати наймачеві земельну	**Стаття 1026.** Договір найму земельної ділянки 1. За договором найму земельної ділянки наймодавець зобов’язується передати наймачеві земельну ділянку на

Чинна редакція	Запропонована редакція
ділянку на встановлений договором строк у володіння та користування за плату. Земельна ділянка може передаватись у найм разом з насадженнями, будівлями, спорудами, водоймами, які знаходяться на ній, або без них. 2. Відносини щодо найму (оренди) земельної ділянки регулюються законом.	встановлений договором строк у володіння та користування за плату. Земельна ділянка може бути передана у найм разом з насадженнями, будівлями, спорудами, водоймами, що розташовані на ній, або без них. 2. Відносини щодо найму земельної ділянки регулює закон.
§ 4. Найм будівлі або іншої капітальної споруди	**§ 4. Найм будівлі або іншої капітальної споруди**
Стаття 793. Форма договору найму будівлі або іншої капітальної споруди 1. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) укладається у письмовій формі. 2. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) строком на три роки і більше підлягає нотаріальному посвідченню, крім договору, предметом якого є майно державної або комунальної власності, який підлягає нотаріальному посвідченню у разі, якщо він укладений на строк більше п’яти років.	**Стаття 1027.** Форма договору найму будівлі або іншої капітальної споруди 1. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) укладають у письмовій формі. 2. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) строком на три роки і більше підлягає нотаріальному посвідченню. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини), що перебуває в державній або комунальній власності, підлягає нотаріальному посвідченню у разі, якщо він укладений на строк більше п’яти років.
Стаття 794. Державна реєстрація права користування нерухомим майном, яке виникає на підставі договору найму будівлі або іншої капітальної споруди	**Стаття 1028.** Державна реєстрація права користування нерухомим майном, що виникає на підставі договору найму будівлі або іншої капітальної споруди

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Право користування нерухомим майном, яке виникає на підставі договору найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини), укладеного на строк не менш як три роки, підлягає державній реєстрації відповідно до закону, крім випадку, передбаченого частиною другою статті 793 цього Кодексу, якщо договір, укладений за результатами електронного аукціону, предметом якого є майно державної або комунальної власності.	1. Право користування нерухомим майном, що виникає на підставі договору найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини), укладеного на строк не менш як три роки, підлягає державній реєстрації відповідно до закону, крім випадку, передбаченого частиною другою статті 1027 цього Кодексу, якщо договір укладений за результатами електронного аукціону, предметом якого є майно державної або комунальної власності.
Стаття 795. Передання будівлі або іншої капітальної споруди у найм 1. Передання наймачеві будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) оформляється відповідним документом (актом), який підписується сторонами договору. З цього моменту починається обчислення строку договору найму, якщо інше не встановлено договором. 2. Повернення наймачем предмета договору найму оформляється відповідним документом (актом), який підписується сторонами договору. З цього моменту договір найму припиняється.	**Стаття 1029.** Підтвердження передання будівлі або іншої капітальної споруди у найм 1. Передання наймачеві будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) та/або повернення їх наймачем оформляється відповідним документом, що підписується сторонами договору. 2. Дія договору найму бере початок та/або припиняється з моменту підписання відповідного документа.
Стаття 796. Надання наймачеві права користування земельною ділянкою 1. Одночасно з правом найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) наймачеві надається право користування земельною ділянкою, на якій вони знаходяться, а також право користування земельною	**Стаття 1030.** Надання наймачеві права користування земельною ділянкою 1. Одночасно з правом найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) наймачеві надається право користування земельною ділянкою, на якій вони розташовані, а також право користування земельною

Чинна редакція	Запропонована редакція
ділянкою, яка прилягає до будівлі або споруди, у розмірі, необхідному для досягнення мети найму. 2. У договорі найму сторони можуть визначити розмір земельної ділянки, яка передається наймачеві. Якщо розмір земельної ділянки у договорі не визначений, наймачеві надається право користування усією земельною ділянкою, якою володів наймодавець. 3. Якщо наймодавець не є власником земельної ділянки, вважається, що власник земельної ділянки погоджується на надання наймачеві права користування земельною ділянкою, якщо інше не встановлено договором наймодавця з власником земельної ділянки.	ділянкою, яка прилягає до будівлі або споруди, у розмірі, необхідному для досягнення мети найму. 2. У договорі найму сторони можуть визначити розмір земельної ділянки, яку передають наймачеві. Якщо розмір земельної ділянки у договорі не визначений, наймачеві надається право користування усією земельною ділянкою, якою володів наймодавець. 3. Якщо наймодавець не є власником земельної ділянки, вважається, що власник земельної ділянки погоджується на надання наймачеві права користування земельною ділянкою, якщо іншого не встановлює договір наймодавця з власником земельної ділянки.
Стаття 797. Плата за користування 1. Плата, яка справляється з наймача будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини), складається з плати за користування нею і плати за користування земельною ділянкою.	**Стаття 1031.** Плата за користування 1. Плата, яку справляють з наймача будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини), складається з плати за користування нею і плати за користування земельною ділянкою.
§ 5. Найм (оренда) транспортного засобу	**§ 5. Найм транспортного засобу**
Стаття 798. Предмет договору найму 1. Предметом договору найму транспортного засобу можуть бути повітряні, морські, річкові судна, а також наземні самохідні транспортні засоби тощо.	**Стаття 1032.** Предмет договору найму 1. За договором найму транспортного засобу можуть бути передані повітряні, морські, річкові судна, а також наземні самохідні транспортні засоби тощо.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Договором найму транспортного засобу може бути встановлено, що він передається у найм з екіпажем, який його обслуговує. 3. Сторони можуть домовитися про надання наймодавцем наймачеві комплексу послуг для забезпечення нормального використання транспортного засобу.	2. Договором найму транспортного засобу може бути встановлено, що його передано у найм з екіпажем, який його обслуговує. 3. Сторони можуть домовитися про надання наймодавцем наймачеві комплексу послуг для забезпечення нормального використання транспортного засобу.
Стаття 799. Форма договору найму транспортного засобу 1. Договір найму транспортного засобу укладається у письмовій формі. 2. Договір найму транспортного засобу за участю фізичної особи підлягає нотаріальному посвідченню.	**Стаття 1033.** Форма договору найму транспортного засобу 1. Договір найму транспортного засобу укладають у письмовій формі. 2. Договір найму транспортного засобу за участю фізичної особи підлягає нотаріальному посвідченню.
Стаття 800. Діяльність наймача транспортного засобу 1. Наймач самостійно здійснює використання транспортного засобу у своїй діяльності і має право без згоди наймодавця укладати від свого імені договори перевезення, а також інші договори відповідно до призначення транспортного засобу.	**Стаття 1034.** Діяльність наймача транспортного засобу 1. Наймач самостійно використовує транспортний засіб у своїй діяльності і має право без згоди наймодавця укладати від свого імені договори перевезення, а також інші договори відповідно до призначення транспортного засобу.
Стаття 801. Витрати, пов’язані з використанням транспортного засобу 1. Наймач зобов’язаний підтримувати транспортний засіб у належному технічному стані.	**Стаття 1035.** Витрати, пов’язані з використанням транспортного засобу 1. Наймач зобов’язаний підтримувати транспортний засіб у належному технічному стані.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Витрати, пов’язані з використанням транспортного засобу, в тому числі зі сплатою податків та інших платежів, несе наймач.	2. Витрати, пов’язані з використанням транспортного засобу, в тому числі із сплатою податків та інших платежів, несе наймач.
Стаття 802. Страхування транспортного засобу 1. Страхування транспортного засобу здійснюється наймодавцем. 2. Порядок страхування відповідальності наймача за шкоду, яка може бути завдана іншій особі у зв’язку з використанням транспортного засобу, встановлюється законом.	**Стаття 1036.** Страхування транспортного засобу 1. Страхування транспортного засобу здійснює наймодавець. 2. Порядок страхування відповідальності наймача за шкоду, що може бути завдана іншій особі у зв’язку з використанням транспортного засобу, встановлює закон.
Стаття 803. Правові наслідки пошкодження транспортного засобу 1. Наймач зобов’язаний відшкодувати збитки, завдані у зв’язку із втратою або пошкодженням транспортного засобу, якщо він не доведе, що це сталося не з його вини.	**Стаття 1037.** Юридичні наслідки пошкодження транспортного засобу 1. Наймач зобов’язаний відшкодувати збитки, завдані у зв’язку із втратою або пошкодженням транспортного засобу, якщо він не доведе, що це сталося не з його вини.
Стаття 804. Правові наслідки завдання шкоди іншій особі у зв’язку з використанням транспортного засобу 1. Наймач зобов’язаний відшкодувати шкоду, завдану іншій особі у зв’язку з використанням транспортного засобу, відповідно до глави 82 цього Кодексу.	**Стаття 1038.** Юридичні наслідки завдання шкоди іншій особі у зв’язку з використанням транспортного засобу 1. Наймач зобов’язаний відшкодувати шкоду, завдану іншій особі у зв’язку з використанням транспортного засобу, відповідно до глави 91 цього Кодексу.
Стаття 805. Особливості найму транспортного засобу з екіпажем, який його обслуговує	**Стаття 1039.** Особливості найму транспортного засобу з екіпажем, який його обслуговує

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Управління та технічна експлуатація транспортного засобу, переданого у найм з екіпажем, провадяться його екіпажем. Екіпаж не припиняє трудових відносин з наймодавцем. Витрати на утримання екіпажу несе наймодавець. 2. Екіпаж транспортного засобу зобов'язаний відмовитися від виконання розпоряджень наймача, якщо вони суперечать умовам договору найму, умовам використання транспортного засобу, а також якщо вони можуть бути небезпечними для екіпажу, транспортного засобу, прав інших осіб. 3. Законом можуть встановлюватися також інші особливості договору найму транспортного засобу з екіпажем.	1. Управління та технічну експлуатацію транспортного засобу, переданого у найм з екіпажем, провадить його екіпаж. Екіпаж не припиняє трудових відносин з наймодавцем. Витрати на утримання екіпажу несе наймодавець. 2. Екіпаж транспортного засобу зобов'язаний відмовитися від виконання розпоряджень наймача, якщо вони суперечать умовам договору найму, умовам використання транспортного засобу, а також якщо вони можуть бути небезпечними для екіпажу, транспортного засобу, прав інших осіб. 3. Закон може встановлювати також інші особливості договору найму транспортного засобу з екіпажем.
§ 6. Лізинг	**§ 6. Лізинг**
Стаття 806. Договір лізингу 1. За договором лізингу одна сторона (лізингодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (лізингоодержувачеві) у володіння та користування майно, що належить лізингодавцю на праві власності і було набуте ним без попередньої домовленості із лізингоодержувачем (прямий лізинг), або майно, спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов	**Стаття 1040.** Договір лізингу 1. За договором лізингу одна сторона (лізингодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (лізингоодержувачеві) у володіння та користування майно, що належить лізингодавцю на праві власності і було набуте ним без попередньої домовленості із лізингоодержувачем (прямий лізинг), або майно, спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов

Чинна редакція	Запропонована редакція
(непрямий лізинг), на певний строк і за встановлену плату (лізингові платежі). 2. До договору лізингу застосовуються загальні положення про найм (оренду) з урахуванням особливостей, встановлених цим параграфом та законом. До відносин, пов’язаних з лізингом, застосовуються загальні положення про купівлю-продаж та положення про договір поставки, якщо інше не встановлено законом. 3. Особливості окремих видів і форм лізингу встановлюються законом.	(непрямий лізинг), на певний строк і за встановлену плату (лізингові платежі). 2. До договору лізингу застосовують загальні приписи про найм (оренду) з урахуванням особливостей, встановлених цим параграфом та законом. До відносин, пов’язаних з лізингом, застосовують загальні приписи про купівлю-продаж та приписи про договір поставки, якщо іншого не встановлює закон. 3. Особливості окремих видів і форм лізингу встановлює закон.
Стаття 807. Предмет договору лізингу 1. Предметом договору лізингу може бути майно, визначене індивідуальними ознаками, яке відповідає критеріям основних засобів відповідно до законодавства. 2. Не можуть бути предметом договору лізингу земельні ділянки та інші природні об’єкти, а також інші речі, встановлені законом.	**Стаття 1041.** Предмет договору лізингу 1. Предметом договору лізингу може бути майно, визначене індивідуальними ознаками, що відповідає критеріям основних засобів відповідно до законодавства. 2. Не можуть бути предметом договору лізингу земельні ділянки та інші природні об’єкти, а також інші речі, встановлені законом.
Стаття 808. Відповідальність продавця (постачальника) предмета договору лізингу 1. Якщо відповідно до договору непрямого лізингу вибір продавця (постачальника) предмета договору лізингу був здійснений лізингоодержувачем, продавець (постачальник) несе відповідальність перед лізингоодержувачем за порушення зобов’язання щодо якості, комплектності, справності предмета договору лізингу, його доставки,	**Стаття 1042.** Юридичні наслідки порушення продавцем умов договору 1. Якщо відповідно до договору непрямого лізингу вибір продавця речі, переданої у лізинг, здійснив лізингоодержувач, продавець відповідає перед лізингоодержувачем за порушення зобов’язання щодо якості, комплектності, справності, доставки, заміни, безоплатного усунення недоліків речі, монтажу та запуску в

Чинна редакція	Запропонована редакція
заміни, безоплатного усунення недоліків, монтажу та запуску в експлуатацію тощо. Якщо вибір продавця (постачальника) предмета договору лізингу був здійснений лізингодавцем, продавець (постачальник) та лізингодавець несуть перед лізингоодержувачем солідарну відповідальність за зобов'язанням щодо продажу (поставки) предмета договору лізингу. 2. Ремонт і технічне обслуговування предмета договору лізингу здійснюються продавцем (постачальником) на підставі договору між лізингоодержувачем та продавцем (постачальником).	експлуатацію тощо. Якщо вибір продавця здійснив лізингодавець, продавець та лізингодавець несуть перед лізингоодержувачем солідарну відповідальність за зобов'язанням щодо продажу речі за договором лізингу. 2. Ремонт і технічне обслуговування речі здійснює продавець на підставі договору між лізингоодержувачем та продавцем.
Стаття 809. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета договору лізингу 1. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета договору лізингу несе лізингоодержувач, якщо інше не встановлено договором або законом. 2. Якщо лізингодавець або продавець (постачальник) прострочили передання предмета договору лізингу лізингоодержувачу або лізингоодержувач прострочив повернення предмета договору лізингу лізингодавцю, ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження несе сторона, яка прострочила.	**Стаття 1043.** Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого у лізинг 1. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого у лізинг, несе лізингоодержувач, якщо іншого не встановлює договір або закон. 2. Якщо лізингодавець або продавець прострочили передання майна лізингоодержувачу або лізингоодержувач прострочив його повернення лізингодавцю, ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження несе сторона, яка прострочила.
Стаття 8091. Наслідки визнання договору лізингу недійсним	**Стаття 1044.** Наслідки визнання договору лізингу недійсним

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. У разі визнання договору лізингу недійсним або віднесення до нікчемного лізингоодержувач зобов’язаний негайно повернути лізингодавцю предмет договору лізингу у стані, в якому він був одержаний, з урахуванням нормального зносу, або у стані, який було обумовлено в договорі. При цьому лізингові платежі, сплачені на момент визнання договору лізингу недійсним або віднесення до нікчемного, поверненню не підлягають. Суд, визнаючи договір лізингу недійсним або встановлюючи його нікчемність, за заявою лізингодавця накладає арешт на предмет такого договору. 2. Якщо лізингоодержувач користувався або продовжує користуватися предметом договору лізингу до та/або після дати визнання договору лізингу недійсним, лізингоодержувач зобов’язаний відшкодувати лізингодавцю суми лізингових платежів за весь відповідний період користування.	1. У разі визнання договору лізингу недійсним або віднесення до нікчемного лізингоодержувач зобов’язаний негайно повернути лізингодавцю предмет договору лізингу у стані, в якому він був одержаний, з урахуванням нормального зносу, або у стані, обумовленому договором. При цьому лізингові платежі, сплачені на момент визнання договору лізингу недійсним або віднесення до нікчемного, поверненню не підлягають. Суд, визнаючи договір лізингу недійсним або встановлюючи його нікчемність, за заявою лізингодавця накладає арешт на предмет такого договору. 2. Якщо лізингоодержувач користувався або продовжує користуватися предметом договору лізингу до та/або після дати визнання його недійсним, лізингоодержувач зобов’язаний відшкодувати лізингодавцю суми лізингових платежів за весь відповідний період користування.
Глава 59 НАЙМ (ОРЕНДА) ЖИТЛА	**Глава 66. Найм (оренда) житла**
Стаття 810. Договір найму житла 1. За договором найму (оренди) житла одна сторона – власник житла (наймодавець) передає або зобов’язується передати другій стороні (наймачеві) житло для проживання у ньому на певний строк за плату.	**Стаття 1045.** Договір найму житла 1. За договором найму житла одна сторона – власник житла (наймодавець) передає або зобов’язується передати другій стороні (наймачеві) житло для проживання у ньому на певний строк за плату.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Підстави, умови, порядок укладення та припинення договору найму житла, що є об’єктом права державної або комунальної власності, встановлюються законом. 3. До договору найму житла, крім найму житла, що є об’єктом права державної або комунальної власності, застосовуються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено законом.	Житлом є придатне для постійного проживання помешкання, зокрема квартира або її частина, житловий будинок або його частина, кімната або її частина. 2. Підстави, умови, порядок укладення та припинення договору найму житла, що є об’єктом права державної або комунальної власності, встановлює закон. 3. До договору найму житла, крім найму житла, що є об’єктом права державної або комунальної власності, застосовують приписи цього Кодексу, якщо іншого не встановлює закон.
Стаття 8101. Оренда житла з викупом 1. Оренда житла з викупом є особливим видом найму (оренди) житла, що може передбачати відступлення орендодавцем права вимоги боргу іншій особі – вигодонабувачу. 2. За договором оренди житла з викупом одна сторона – підприємство-орендодавець передає другій стороні – фізичній особі (особі-орендарю) житло за плату на довготривалий (до 30 років) строк, після закінчення якого або достроково, за умови повної сплати орендних платежів, житло переходить у власність орендаря. 3. Підприємство-орендодавець набуває право власності на попередньо обране особою-орендарем житло з метою подальшої передачі такого житла у довгострокову оренду з викупом такій особі та здійснює розпорядження таким житлом до його повного викупу.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Укладення та припинення договору оренди житла з викупом здійснюються на умовах та у порядку, визначених законом. 5. Істотними умовами договору оренди житла з викупом є: 1) найменування сторін; 2) характеристики житла, щодо якого встановлюються відносини оренди з викупом; 3) строк, на який укладається договір; 4) розміри, порядок формування, спосіб, форма і строки внесення орендних платежів та умови їх перегляду; 5) умови дострокового розірвання договору; 6) порядок повернення коштів у разі дострокового розірвання або припинення договору; 7) права та зобов'язання сторін; 8) відповідальність сторін; 9) інші умови, визначені законом. 6. До договору оренди житла з викупом застосовуються положення статей 811, 813-820, 823, частини другої статті 825, статей 826, 1232-1 цього Кодексу з урахуванням особливостей, встановлених законом. 7. Договір оренди житла з викупом є документом, що свідчить про перехід права власності на нерухоме майно від підприємства-орендодавця до особи-орендаря з відкладальними обставинами, визначеними законом.	
Стаття 811. Форма договору найму житла	**Стаття 1046.** Форма договору найму житла

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Договір найму житла укладається у письмовій формі. 2. Договір оренди житла з викупом підлягає обов’язковому нотаріальному посвідченню.	1. Договір найму житла укладають письмово.
Стаття 812. Предмет договору найму житла 1. Предметом договору найму житла можуть бути помешкання, зокрема квартира або її частина, житловий будинок або його частина. 2. Помешкання має бути придатним для постійного проживання у ньому. 3. Наймач житла у багатоквартирному будинку має право користування майном, що обслуговує будинок.	**Стаття 1047.** Предмет договору найму житла 1. Предметом договору найму житла можуть бути помешкання, зокрема квартира або її частина, житловий будинок або його частина. 2. Помешкання має бути придатним для постійного проживання у ньому. 3. Наймач житла у багатоквартирному будинку має право користування майном, що обслуговує будинок.
Стаття 813. Сторони у договорі найму житла 1. Сторонами у договорі найму житла можуть бути фізичні та юридичні особи. 2. Якщо наймачем є юридична особа, вона може використовувати житло лише для проживання у ньому фізичних осіб.	**Стаття 1048.** Сторони у договорі найму житла 1. Сторонами у договорі найму житла можуть бути фізичні та юридичні особи. 2. Якщо наймачем є юридична особа, вона може використовувати житло лише для проживання у ньому фізичних осіб.
Стаття 814. Правонаступництво у разі зміни власника житла, переданого у найм 1. У разі зміни власника житла, переданого у найм, до нового власника переходять права та обов’язки наймодавця.	**Стаття 1049.** Правонаступництво у разі зміни власника житла, переданого у найм 1. У разі зміни власника житла, переданого у найм, до нового власника переходять права та обов’язки наймодавця.
Стаття 815. Обов’язки наймача житла	**Стаття 1050.** Обов’язки наймача житла

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Наймач зобов’язаний використовувати житло лише для проживання у ньому, забезпечувати збереження житла та підтримувати його в належному стані. 2. Наймач не має права провадити перевлаштування та реконструкцію житла без згоди наймодавця. 3. Наймач зобов’язаний своєчасно вносити плату за найм житла. Наймач зобов’язаний самостійно вносити плату за комунальні послуги, якщо інше не встановлено договором найму.	1. Наймач зобов’язаний використовувати житло лише для проживання у ньому, забезпечувати збереження житла та підтримувати його в належному стані. 2. Наймач не має права провадити перевлаштування та реконструкцію житла без згоди наймодавця. 3. Наймач зобов’язаний своєчасно вносити плату за найм житла. Наймач зобов’язаний самостійно вносити плату за комунальні послуги, якщо іншого не встановлено договором найму.
Стаття 816. Наймач та особи, які постійно проживають разом з ним 1. У договорі найму житла мають бути вказані особи, які проживатимуть разом із наймачем. Ці особи набувають рівних з наймачем прав та обов’язків щодо володіння та користування житлом. 2. Наймач несе відповідальність перед наймодавцем за порушення умов договору особами, які проживають разом з ним. 3. Якщо наймачами житла є кілька осіб, їхні обов’язки за договором найму житла є солідарними. 4. Порядок володіння та користування житлом наймачем та особами, які постійно проживають разом з ним, визначається за домовленістю між ними, а у разі спору – встановлюється за рішенням суду.	**Стаття 1051.** Наймач та особи, які постійно проживають разом з ним 1. У договорі найму житла мають бути вказані особи, які проживатимуть разом із наймачем. Ці особи набувають рівних з наймачем прав та обов’язків щодо володіння та користування житлом. 2. Наймач несе відповідальність перед наймодавцем за невиконання умов договору особами, які проживають разом з ним. 3. Якщо наймачами житла є кілька осіб, їхні обов’язки за договором найму житла є солідарними. 4. Порядок володіння та користування житлом наймачем та особами, які постійно проживають разом з ним, визначається за домовленістю між ними, а у разі спору – встановлюється за рішенням суду.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 817. Право наймача та осіб, які постійно проживають разом з ним, на вселення інших осіб у житло 1. Наймач та особи, які постійно проживають разом з ним, мають право за їхньою взаємною згодою та за згодою наймодавця вселити у житло інших осіб для постійного проживання у ньому. 2. Особи, які вселилися у житло відповідно до частини першої цієї статті, набувають рівних з іншими особами прав володіння та користування житлом, якщо інше не було передбачено при їх вселенні.	**Стаття 1052.** Право наймача та осіб, які постійно проживають разом з ним, на вселення інших осіб у житло 1. Наймач та особи, які постійно проживають разом з ним, мають право за їхньою взаємною згодою та за згодою наймодавця вселити у житло інших осіб для постійного проживання у ньому. 2. Особи, які вселилися у житло відповідно до частини першої цієї статті, набувають рівних з іншими особами прав володіння та користування житлом, якщо іншого не було встановлено при їх вселенні.
Стаття 818. Тимчасові мешканці 1. Наймач та особи, які постійно проживають разом з ним, за їхньою взаємною згодою та з попереднім повідомленням наймодавця можуть дозволити тимчасове проживання у помешканні іншої особи (осіб) без стягнення плати за найм житла (тимчасових мешканців). 2. Тимчасові мешканці не мають самостійного права володіння та користування житлом. 3. Тимчасові мешканці повинні звільнити житло після спливу погодженого з ними строку проживання або не пізніше семи днів від дня пред’явлення до них наймачем або наймодавцем вимоги про звільнення помешкання.	**Стаття 1053.** Тимчасові мешканці 1. Наймач та особи, які постійно проживають разом з ним, за їхньою взаємною згодою та з попереднім повідомленням наймодавця можуть дозволити тимчасове проживання у помешканні іншої особи (осіб) без стягнення плати за найм житла (тимчасових мешканців). 2. Тимчасові мешканці не мають самостійного права володіння та користування житлом. 3. Тимчасові мешканці повинні звільнити житло після спливу погодженого з ними строку проживання або не пізніше семи днів від дня пред’явлення до них наймачем або наймодавцем вимоги про звільнення помешкання.
Стаття 819. Ремонт житла, переданого у найм	**Стаття 1054.** Ремонт житла, переданого у найм

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Поточний ремонт житла, переданого у найм, зобов'язаний здійснювати наймач, якщо інше не встановлено договором. 2. Капітальний ремонт житла, переданого у найм, зобов'язаний здійснювати наймодавець, якщо інше не встановлено договором. 3. Переобладнання житлового будинку, в якому знаходиться житло, передане у найм, якщо таке переобладнання істотно змінить умови володіння та/або користування житлом, не допускається без згоди наймача.	1. Поточний ремонт житла, переданого у найм, зобов'язаний здійснювати наймач, якщо іншого не встановлює договір. 2. Капітальний ремонт житла, переданого у найм, зобов'язаний здійснювати наймодавець, якщо іншого не встановлює договір. 3. Переобладнання житлового будинку, в якому розташоване житло, передане у найм, якщо таке переобладнання істотно змінить умови володіння та/або користування житлом, не допускається без згоди наймача.
Стаття 820. Плата за найм житла 1. Розмір плати за найм житла встановлюється у договорі найму житла. Якщо законом встановлений максимальний розмір плати за найм житла, плата, встановлена у договорі, не може перевищувати цього розміру. 2. Одностороння зміна розміру плати за найм житла не допускається, якщо інше не встановлено договором або законом. 3. Наймач вносить плату за найм житла у строк, встановлений договором найму житла. Якщо строк внесення плати за найм житла не встановлений договором, наймач вносить її щомісяця. 4. Орендні платежі за договором оренди житла з викупом – періодичні платежі, які особа-орендар сплачує підприємству-орендодавцю відповідно до умов договору	**Стаття 1055.** Плата за найм житла 1. Розмір плати за найм житла встановлюють у договорі найму житла. Якщо законом встановлений максимальний розмір плати за найм житла, плата, встановлена у договорі, не може перевищувати цього розміру. 2. Одностороння зміна розміру плати за найм житла не допускається, якщо іншого не встановлює договір або закон. 3. Наймач вносить плату за найм житла у строк, встановлений договором найму житла. Якщо строк внесення плати за найм житла не встановлений договором, наймач вносить її щомісяця.

Чинна редакція	Запропонована редакція
оренди житла з викупом протягом усього строку дії договору. Орендні платежі включають платежі на викуп обраного особою-орендарем житла, винагороду (дохід) орендодавця. Особа-орендар також зобов'язана компенсувати підприємству-орендодавцю витрати, визначені законом.	
Стаття 821. Строк договору найму житла 1. Договір найму житла укладається на строк, встановлений договором. Якщо у договорі строк не встановлений, договір вважається укладеним на п'ять років. 2. До договору найму житла, укладеного на строк до одного року (короткостроковий найм), не застосовуються положення частини першої статті 816, положення статті 818 та статей 822-824 цього Кодексу.	**Стаття 1056.** Строк договору найму житла 1. Договір найму житла укладають на строк, встановлений договором. Якщо у договорі строк не встановлений, договір є укладеним на п'ять років. 2. До договору найму житла, укладеного на строк до одного року (короткостроковий найм), не застосовують приписи частини першої статті 1051, приписи статті 1053 та статей 1057–1059 цього Кодексу.
Стаття 822. Переважні права наймача житла 1. У разі спливу строку договору найму житла наймач має переважне право на укладення договору найму житла на новий строк. Не пізніше ніж за три місяці до спливу строку договору найму житла наймодавець може запропонувати наймачеві укласти договір на таких самих або інших умовах чи попередити наймача про відмову від укладення договору на новий строк. Якщо наймодавець не попередив наймача, а	**Стаття 1057.** Переважні права наймача житла 1. У разі спливу строку договору найму житла наймач має переважне право на укладення договору найму житла на новий строк. Не пізніше ніж за три місяці до спливу строку договору найму житла наймодавець може запропонувати наймачеві укласти договір на таких самих або інших умовах чи попередити наймача про відмову від укладення договору на новий строк. Якщо наймодавець не попередив наймача, а

Чинна редакція	Запропонована редакція
наймач не звільнив помешкання, договір вважається укладеним на таких самих умовах і на такий самий строк. Якщо наймодавець відмовився від укладення договору на новий строк, але протягом одного року уклав договір найму житла з іншою особою, наймач має право вимагати переведення на нього прав наймача та (або) відшкодування збитків, завданих відмовою укласти з ним договір на новий строк. 2. У разі продажу житла, яке було предметом договору найму, наймач має переважне перед іншими особами право на його придбання.	наймач не звільнив помешкання, договір є укладеним на таких самих умовах і на такий самий строк. Якщо наймодавець відмовився від укладення договору на новий строк, але протягом одного року уклав договір найму житла з іншою особою, наймач має право вимагати переведення на нього прав наймача та/або відшкодування збитків, завданих відмовою укласти з ним договір на новий строк. 2. У разі продажу житла, яке було предметом договору найму, наймач має переважне перед іншими особами право на його придбання.
Стаття 823. Договір піднайму житла 1. За договором піднайму житла наймач за згодою наймодавця передає на певний строк частину або все найняте ним помешкання у володіння та користування піднаймачеві. Піднаймач не набуває самостійного права володіння та самостійного права користування житлом. 2. Договір піднайму житла є оплатним. Розмір плати за піднайм житла встановлюється договором піднайму. 3. Строк договору піднайму не може перевищувати строку договору найму житла. 4. У разі дострокового припинення договору найму житла одночасно з ним припиняється договір піднайму. 5. До договору піднайму не застосовується положення про переважне право на укладення договору на новий строк.	**Стаття 1058.** Договір піднайму житла 1. За договором піднайму житла наймач за згодою наймодавця передає на певний строк частину або все найняте ним помешкання у володіння та користування піднаймачеві. Піднаймач не набуває самостійного права володіння та самостійного права користування житлом. 2. Договір піднайму житла є оплатним. Розмір плати за піднайм житла встановлює договір піднайму. 3. Строк договору піднайму не може перевищувати строку договору найму житла. 4. У разі дострокового припинення договору найму житла одночасно з ним є припиненим договір піднайму. 5. До договору піднайму не застосовують припис про переважне право на укладення договору на новий строк.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 824. Заміна наймача у договорі найму житла 1. На вимогу наймача та інших осіб, які постійно проживають разом з ним, та за згодою наймодавця наймач у договорі найму житла може бути замінений однією з повнолітніх осіб, яка постійно проживає разом з наймачем. 2. У разі смерті наймача або вибуття його з житла наймачами можуть стати усі інші повнолітні особи, які постійно проживали з колишнім наймачем, або, за погодженням з наймодавцем, одна або кілька із цих осіб. У цьому разі договір найму житла залишається чинним на попередніх умовах.	**Стаття 1059.** Заміна наймача у договорі найму житла 1. На вимогу наймача та інших осіб, які постійно проживають разом з ним, та за згодою наймодавця наймач у договорі найму житла може бути замінений однією з повнолітніх осіб, яка постійно проживає разом з наймачем. 2. У разі смерті наймача або вибуття його з житла наймачами можуть стати усі інші повнолітні особи, які постійно проживали з колишнім наймачем, або, за погодженням з наймодавцем, одна або кілька із цих осіб. У цьому разі договір найму житла є чинним на попередніх умовах.
Стаття 825. Розірвання договору найму житла 1. Наймач житла має право за згодою інших осіб, які постійно проживають разом з ним, у будь-який час відмовитися від договору найму, письмово попередивши про це наймодавця за три місяці. Якщо наймач звільнив помешкання без попередження, наймодавець має право вимагати від нього плату за найм житла за три місяці, якщо наймодавець доведе, що він не міг укласти договір найму житла на таких самих умовах з іншою особою. Наймач має право відмовитися від договору найму житла, якщо житло стало непридатним для постійного проживання у ньому.	**Стаття 1060.** Розірвання договору найму житла 1. Наймач житла має право за згодою інших осіб, які постійно проживають разом з ним, у будь-який час відмовитися від договору найму, письмово попередивши про це наймодавця за три місяці. Якщо наймач звільнив помешкання без попередження, наймодавець має право вимагати від нього плату за найм житла за три місяці, якщо наймодавець доведе, що він не міг укласти договір найму житла на таких самих умовах з іншою особою. Наймач має право відмовитися від договору найму житла, якщо житло стало непридатним для постійного проживання у ньому.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Дострокове розірвання договору оренди житла з викупом до моменту набуття орендодавцем права на житло здійснюється у порядку, визначеному законом. Договір оренди житла з викупом може бути розірвано у випадках, визначених законом. 2. Договір найму житла може бути розірваний за рішенням суду на вимогу наймодавця у разі: 1) невнесення наймачем плати за найм житла за шість місяців, якщо договором не встановлений більш тривалий строк, а при короткостроковому наймі – понад два рази; 2) руйнування або псування житла наймачем або іншими особами, за дії яких він відповідає. За рішенням суду наймачеві може бути наданий строк не більше одного року для відновлення житла. Якщо протягом строку, визначеного судом, наймач не усуне допущених порушень, суд за повторним позовом наймодавця постановляє рішення про розірвання договору найму житла. На прохання наймача суд може відстрочити виконання рішення не більше ніж на один рік. 3. Договір найму частини будинку, квартири, кімнати (частини кімнати) може бути розірваний на вимогу наймодавця у разі необхідності використання житла для проживання самого наймодавця та членів його сім’ї. Наймодавець повинен попередити наймача про розірвання договору не пізніше ніж за два місяці.	2. Договір найму житла може бути розірваний за рішенням суду на вимогу наймодавця у разі: 1) невнесення наймачем плати за найм житла за шість місяців, якщо договором не встановлений більш тривалий строк, а при короткостроковому наймі – понад два рази; 2) руйнування або псування житла наймачем або іншими особами, за дії яких він відповідає. За рішенням суду наймачеві може бути наданий строк не більше одного року для відновлення житла. Якщо протягом строку, визначеного судом, наймач не усуне допущених порушень, суд за повторним позовом наймодавця постановляє рішення про розірвання договору найму житла. На прохання наймача суд може відстрочити виконання рішення не більше ніж на один рік. 3. Договір найму частини будинку, квартири, кімнати (частини кімнати) може бути розірваний на вимогу наймодавця у разі необхідності використання житла для проживання самого наймодавця та членів його сім’ї. Наймодавець повинен попередити наймача про розірвання договору не пізніше ніж за два місяці. 4. Якщо наймач житла або інші особи, за дії яких він відповідає, використовують житло не за призначенням або систематично порушують права та інтереси сусідів, наймодавець може попередити наймача про необхідність усунення цих порушень.

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Якщо наймач житла або інші особи, за дії яких він відповідає, використовують житло не за призначенням або систематично порушують права та інтереси сусідів, наймодавець може попередити наймача про необхідність усунення цих порушень. Якщо наймач або інші особи, за дії яких він відповідає, після попередження продовжують використовувати житло не за призначенням або порушувати права та інтереси сусідів, наймодавець має право вимагати розірвання договору найму житла.	Якщо наймач або інші особи, за дії яких він відповідає, після попередження продовжують використовувати житло не за призначенням або порушувати права та інтереси сусідів, наймодавець має право вимагати розірвання договору найму житла.
Стаття 826. Правові наслідки розірвання договору найму житла 1. У разі розірвання договору найму житла наймач та інші особи, які проживали у помешканні, підлягають виселенню з житла на підставі рішення суду, без надання їм іншого житла.	**Стаття 1061.** Юридичні наслідки розірвання договору найму житла 1. У разі розірвання договору найму житла наймач та інші особи, які проживали у помешканні, підлягають виселенню з житла на підставі рішення суду, без надання їм іншого житла.
Глава 60 ПОЗИЧКА	**Глава 67. Позичка**
Стаття 827. Договір позички 1. За договором позички одна сторона (позичкодавець) безоплатно передає або зобов’язується передати другій стороні (користувачеві) річ для користування протягом встановленого строку.	**Стаття 1062.** Договір позички 1. За договором позички одна сторона (позичкодавець) безоплатно передає або зобов’язується передати другій стороні (користувачеві) річ для користування протягом встановленого строку.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Користування річчю вважається безоплатним, якщо сторони прямо домовилися про це або якщо це випливає із суті відносин між ними. 3. До договору позички застосовуються положення глави 58 цього Кодексу.	2. Користування річчю є безоплатним, якщо сторони прямо домовилися про це або якщо це випливає із суті відносин між ними. 3. До договору позички застосовують приписи глави 65 цього Кодексу.
Стаття 828. Форма договору позички 1. Договір позички речі побутового призначення між фізичними особами може укладатися усно. 2. Договір позички між юридичними особами, а також між юридичною та фізичною особою укладається у письмовій формі. 3. Договір позички будівлі, іншої капітальної споруди (їх окремої частини) укладається у формі, яка визначена відповідно до статті 793 цього Кодексу. 4. Договір позички транспортного засобу (крім наземних самохідних транспортних засобів), в якому хоча б однією стороною є фізична особа, укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.	**Стаття 1063.** Форма договору позички 1. Договір позички речі побутового призначення між фізичними особами можуть укладати усно. 2. Договір позички між юридичними особами, а також між юридичною та фізичною особою укладають письмово. 3. Договір позички будівлі, іншої капітальної споруди (їх окремих частин) укладають у формі, що визначена відповідно до статті 1027 цього Кодексу. 4. Договір позички транспортного засобу (крім наземних самохідних транспортних засобів), в якому хоча б однією стороною є фізична особа, укладають письмово і нотаріально посвідчують.
Стаття 829. Позичкодавець 1. Позичкодавцем може бути фізична або юридична особа. Особа, яка здійснює управління майном, може бути позичкодавцем за згодою власника. 2. Юридична особа, яка здійснює підприємницьку діяльність, не може передавати речі у безоплатне	**Стаття 1064.** Позичкодавець 1. Позичкодавцем може бути фізична або юридична особа. Особа, яка здійснює управління майном, може бути позичкодавцем за згодою власника. 2. Юридична особа, що здійснює підприємницьку діяльність, не може передавати речі у безоплатне

Чинна редакція	Запропонована редакція
користування особі, яка є її засновником, учасником, керівником, членом її органу управління або контролю.	користування особі, яка є її засновником, учасником, керівником, членом її органу управління або контролю.
Стаття 830. Правові наслідки невиконання обов’язку передати річ у користування 1. Якщо позичкодавець не виконує обов’язку передати річ у користування, друга сторона має право вимагати розірвання договору позички та відшкодування завданих збитків.	**Стаття 1065.** Юридичні наслідки невиконання обов’язку передати річ у користування 1. Якщо позичкодавець не виконує обов’язку передати річ у користування, друга сторона має право відмовитися від договору позички та вимагати відшкодування завданих збитків.
Стаття 831. Строк договору позички 1. Якщо сторони не встановили строку користування річчю, він визначається відповідно до мети користування нею.	**Стаття 1066.** Строк договору позички 1. Якщо сторони не встановили строк користування річчю, його визначають відповідно до мети користування нею.
Стаття 832. Право позичкодавця на відчуження речі 1. Позичкодавець має право на відчуження речі, яка передана ним у користування. До набувача речі переходять права та обов’язки позичкодавця. 2. Користувач не має переважного права перед іншими особами на купівлю речі, переданої йому у користування.	**Стаття 1067.** Право позичкодавця на відчуження речі 1. Позичкодавець має право на відчуження речі, яка передана ним у користування. До набувача речі переходять права і обов’язки позичкодавця. 2. Користувач не має переважного права перед іншими особами на купівлю речі, переданої йому у користування.
Стаття 833. Обов’язки користувача 1. Користувач несе звичайні витрати щодо підтримання належного стану речі, переданої йому в користування. 2. Користувач зобов’язаний:	**Стаття 1068.** Обов’язки користувача 1. Користувач несе звичайні витрати щодо підтримання належного стану речі, переданої йому в користування. 2. Користувач зобов’язаний:

Чинна редакція	Запропонована редакція
1) користуватися річчю за її призначенням або відповідно до мети, визначеної у договорі; 2) користуватися річчю особисто, якщо інше не встановлено договором; 3) повернути річ після закінчення строку договору в такому самому стані, в якому вона була на момент її передання.	1) користуватися річчю за її призначенням або відповідно до мети, визначеної у договорі; 2) користуватися річчю особисто, якщо іншого не встановлено договором; 3) повернути річ після закінчення строку договору в такому самому стані, в якому вона була на момент її передання, з урахуванням нормального зносу, або у стані, який було обумовлено в договорі.
Стаття 834. Розірвання договору позички 1. Користувач має право повернути річ, передану йому у користування, в будь-який час до спливу строку договору. Якщо річ потребує особливого догляду або зберігання, користувач зобов’язаний повідомити позичкодавця про відмову від договору (позички) не пізніш як за сім днів до повернення речі. 2. Позичкодавець має право вимагати розірвання договору і повернення речі у разі, якщо: 1) у зв’язку з непередбаченими обставинами річ стала потрібною йому самому; 2) користування річчю не відповідає її призначенню та умовам договору; 3) річ самочинно передана у користування іншій особі; 4) в результаті недбалого поводження з річчю вона може бути знищена або пошкоджена.	**Стаття 1069.** Розірвання договору позички 1. Користувач має право повернути річ, передану йому у користування, в будь-який час до спливу строку договору. Якщо річ потребує особливого догляду або зберігання, користувач зобов’язаний повідомити позичкодавця про відмову від договору позички не пізніш як за сім днів до повернення речі. 2. Позичкодавець має право вимагати розірвання договору і повернення речі у разі, якщо: 1) у зв’язку з непередбаченими обставинами річ стала потрібною йому самому; 2) користування річчю не відповідає її призначенню та умовам договору; 3) річ самочинно передано у користування іншій особі; 4) в результаті недбалого поводження з річчю її може бути знищено або пошкоджено.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Особа, яка стала власником речі, переданої у користування, має право вимагати розірвання договору, який укладено без визначення строку. Про розірвання договору користувач має бути повідомлений заздалегідь, у строк, що відповідає меті позички.	3. Особа, яка стала власником речі, переданої у користування, має право вимагати розірвання договору, який укладено без визначення строку. Про розірвання договору користувач має бути повідомлений заздалегідь, у строк, що відповідає меті позички.
Стаття 835. Припинення договору позички 1. Договір позички припиняється у разі смерті фізичної особи або ліквідації юридичної особи, якій річ було передано в користування, якщо інше не встановлено договором.	**Стаття 1070.** Припинення договору позички 1. Договір позички є припиненим у разі смерті фізичної особи або ліквідації юридичної особи, якій річ було передано в користування, якщо іншого не встановлено договором.
Стаття 836. Правові наслідки неповернення речі після закінчення строку користування нею 1. Якщо після припинення договору користувач не повертає річ, позичкодавець має право вимагати її примусового повернення, а також відшкодування завданих збитків.	**Стаття 1071.** Юридичні наслідки неповернення речі після закінчення строку користування нею 1. Якщо після припинення договору користувач не повертає річ, позичкодавець має право вимагати її примусового повернення, а також відшкодування завданих збитків.
Глава 61 ПІДРЯД	**Глава 68. Підряд**
§ 1. Загальні положення про підряд	**§ 1. Загальні приписи про підряд**
Стаття 837. Договір підряду 1. За договором підряду одна сторона (підрядник) зобов’язується на свій ризик виконати певну роботу за	**Стаття 1072.** Договір підряду 1. За договором підряду одна сторона (підрядник) зобов’язується на свій ризик виконати певну роботу за

Чинна редакція	Запропонована редакція
завданням другої сторони (замовника), а замовник зобов'язується прийняти та оплатити виконану роботу. 2. Договір підряду може укладатися на виготовлення, обробку, переробку, ремонт речі або на виконання іншої роботи з переданням її результату замовникові. 3. Для виконання окремих видів робіт, встановлених законом, підрядник (субпідрядник) зобов'язаний одержати спеціальний дозвіл. 4. До окремих видів договорів підряду, встановлених параграфами 2-4 цієї глави, положення цього параграфа застосовуються, якщо інше не встановлено положеннями цього Кодексу про ці види договорів.	завданням другої сторони (замовника), а замовник зобов'язується прийняти та оплатити виконану роботу. 2. Договір підряду може укладатися на виготовлення, оброблення, перероблення, ремонт речі або на виконання іншої роботи з переданням її результату замовникові. 3. Для виконання окремих видів робіт, встановлених законом, підрядник (субпідрядник) зобов'язаний одержати спеціальний дозвіл. 4. До окремих видів договорів підряду, встановлених параграфами 2-4 цієї глави, приписи цього параграфа застосовуються, якщо іншого не встановлено приписами цього Кодексу про ці види договорів. 5. До окремих видів договорів підряду, встановлених параграфами 3-4 цієї глави, сторони мають право використовувати міжнародні форми договорів, звичаї та рекомендації міжнародних та вітчизняних організацій відповідно до законодавства України.
Стаття 838. Генеральний підрядник і субпідрядник 1. Підрядник має право, якщо інше не встановлено договором, залучити до виконання роботи інших осіб (субпідрядників), залишаючись відповідальним перед замовником за результат їхньої роботи. У цьому разі підрядник виступає перед замовником як генеральний підрядник, а перед субпідрядником – як замовник.	**Стаття 1073.** Генеральний підрядник і субпідрядник 1. Підрядник має право без погодження із замовником, якщо іншого не встановлено договором, залучити до виконання роботи інших осіб (субпідрядників) і відповідає перед замовником за результат їхньої роботи. 2. Генеральний підрядник відповідає перед субпідрядником за порушення замовником своїх обов'язків

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Генеральний підрядник відповідає перед субпідрядником за невиконання або неналежне виконання замовником своїх обов'язків за договором підряду, а перед замовником – за порушення субпідрядником свого обов'язку. Замовник і субпідрядник не мають права пред'являти один одному вимоги, пов'язані з порушенням договорів, укладених кожним з них з генеральним підрядником, якщо інше не встановлено договором або законом.	за договором підряду, а перед замовником – за порушення субпідрядником свого обов'язку. Замовник і субпідрядник не мають права пред'являти один одному вимоги, пов'язані з порушенням договорів, укладених кожним з них з генеральним підрядником, якщо іншого не встановлює договір або закон.
Стаття 839. Виконання роботи з матеріалу підрядника та його засобами 1. Підрядник зобов'язаний виконати роботу, визначену договором підряду, із свого матеріалу і своїми засобами, якщо інше не встановлено договором. 2. Підрядник відповідає за неналежну якість наданих ним матеріалу і устаткування, а також за надання матеріалу або устаткування, обтяженого правами третіх осіб.	**Стаття 1074.** Засоби та матеріали для виконання робіт 1. Підрядник виконує роботу, визначену договором підряду, із свого матеріалу і своїми засобами, якщо іншого не встановлює договір. 2. Якщо робота виконується частково або в повному обсязі з матеріалу замовника, підрядник зобов'язаний використовувати матеріал відповідно до визначених сторонами норм витрат матеріалу, строків повернення його залишку та основних відходів. Підрядник зобов'язаний надати замовникові звіт про використання матеріалу. **3. Підрядник відповідає за неналежну якість наданих ним матеріалу і устаткування, а також за надання матеріалу або устаткування, обтяженого правами третіх осіб.** **4. Підрядник відповідає за допущені порушення під час виконання роботи, спричинені недоліками матеріалу, наданого замовником, якщо не доведе, що ці**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	недоліки не могли бути ним виявлені при належному прийманні матеріалу. **5. Підрядник зобов'язаний вживати усіх заходів щодо збереження матеріалу і устаткування, переданого йому замовником, та відповідає за втрату або пошкодження цього майна.** **6. Підрядник має право не розпочинати роботу, а розпочату роботу зупинити, якщо замовник не надав матеріалу, устаткування або річ, що підлягає переробленню, і цим створив неможливість виконання договору підрядником.** **7. Ризик випадкового знищення або пошкодження (псування) матеріалу до настання строку передання результату робіт несе сторона, яка надала матеріал, а після настання цього строку – сторона, яка пропустила строк, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Стаття 840. Виконання роботи з матеріалу замовника 1. Якщо робота виконується частково або в повному обсязі з матеріалу замовника, підрядник відповідає за неправильне використання цього матеріалу. Підрядник зобов'язаний надати замовникові звіт про використання матеріалу та повернути його залишок. 2. Якщо робота виконується з матеріалу замовника, у договорі підряду мають бути встановлені норми витрат матеріалу, строки повернення його залишку та основних	*Перенесено до статті 1074*

Чинна редакція	Запропонована редакція
відходів, а також відповідальність підрядника за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків. 3. Підрядник відповідає за невиконання або неналежне виконання роботи, спричинене недоліками матеріалу, наданого замовником, якщо не доведе, що ці недоліки не могли бути ним виявлені при належному прийманні матеріалу.	
Стаття 841. Обов'язок підрядника зберігати надане йому майно 1. Підрядник зобов'язаний вживати усіх заходів щодо збереження майна, переданого йому замовником, та відповідає за втрату або пошкодження цього майна.	*Перенесено до статті 1074*
Стаття 842. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження матеріалу 1. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження (псування) матеріалу до настання строку здачі підрядником визначеної договором підряду роботи несе сторона, яка надала матеріал, а після настання цього строку – сторона, яка пропустила строк, якщо інше не встановлено договором або законом.	*Перенесено до статті 1074*
Стаття 843. Ціна роботи 1. У договорі підряду визначається ціна роботи або способи її визначення. 2. Якщо у договорі підряду не встановлено ціну роботи або способи її визначення, ціна встановлюється за рішенням суду на основі цін, що звичайно застосовуються за	**Стаття 1075.** Ціна роботи 1. У договорі підряду визначають ціну роботи або способи її визначення. 2. Якщо у договорі підряду не встановлено ціну роботи або способи її визначення, ціну встановлюють за рішенням суду на основі цін, що звичайно застосовують за аналогічні

Чинна редакція	Запропонована редакція
аналогічні роботи з урахуванням необхідних витрат, визначених сторонами. 3. Ціна роботи у договорі підряду включає відшкодування витрат підрядника та плату за виконану ним роботу.	роботи з урахуванням необхідних витрат, визначених сторонами. 3. Ціна роботи у договорі підряду включає відшкодування витрат підрядника та плату за виконану ним роботу.
Стаття 844. Кошторис 1. Ціна у договорі підряду може бути визначена у кошторисі. Якщо робота виконується відповідно до кошторису, складеного підрядником, кошторис набирає чинності та стає частиною договору підряду з моменту підтвердження його замовником. 2. Кошторис на виконання робіт може бути приблизним або твердим. Кошторис є твердим, якщо інше не встановлено договором. 3. Зміни до твердого кошторису можуть вноситися лише за погодженням сторін. У разі перевищення твердого кошторису усі пов’язані з цим витрати несе підрядник, якщо інше не встановлено законом. 4. Якщо виникла необхідність проведення додаткових робіт і у зв’язку з цим істотного перевищення визначеного приблизного кошторису, підрядник зобов’язаний своєчасно попередити про це замовника. Замовник, який не погодився на перевищення кошторису, має право відмовитися від	**Стаття 1076.** Кошторис 1. Ціну у договорі підряду може бути визначено у кошторисі. 2. Кошторис на виконання робіт може бути приблизним або твердим. Кошторис є твердим, якщо іншого не встановлює договір. 3. Зміни до твердого кошторису можуть вносити лише за погодженням сторін. У разі перевищення твердого кошторису усі пов’язані з цим витрати несе підрядник, якщо іншого не встановлює закон. 4. Якщо виникла необхідність проведення додаткових робіт і у зв’язку з цим істотного перевищення визначеного приблизного кошторису, підрядник зобов’язаний своєчасно попередити про це замовника. Замовник, який не погодився на перевищення кошторису, має право відмовитися від договору підряду. У цьому разі підрядник може вимагати від замовника оплати виконаної частини роботи. Підрядник, який своєчасно не попередив замовника про необхідність перевищення приблизного кошторису,

Чинна редакція	Запропонована редакція
договору підряду. У цьому разі підрядник може вимагати від замовника оплати виконаної частини роботи. Підрядник, який своєчасно не попередив замовника про необхідність перевищення приблизного кошторису, зобов'язаний виконати договір підряду за ціною, встановленою договором. 5. Підрядник не має права вимагати збільшення твердого кошторису, а замовник – його зменшення в разі, якщо на момент укладення договору підряду не можна було передбачити повний обсяг роботи або необхідні для цього витрати. У разі істотного зростання після укладення договору вартості матеріалу, устаткування, які мали бути надані підрядником, а також вартості послуг, що надавалися йому іншими особами, підрядник має право вимагати збільшення кошторису. У разі відмови замовника від збільшення кошторису підрядник має право вимагати розірвання договору.	зобов'язаний виконати договір підряду за ціною, встановленою договором. 5. У разі істотного зростання після укладення договору вартості матеріалу, устаткування, які мали бути надані підрядником, а також вартості послуг, що надавалися йому іншими особами, підрядник має право вимагати збільшення кошторису. У разі відмови замовника від збільшення кошторису підрядник має право вимагати розірвання договору.
Стаття 845. Ощадливість підрядника 1. Підрядник має право на ощадливе ведення робіт за умови забезпечення належної їх якості. 2. Якщо фактичні витрати підрядника виявилися меншими від тих, які передбачалися при визначенні ціни (кошторису), підрядник має право на оплату роботи за ціною, встановленою договором підряду, якщо замовник не	**Стаття 1077.** Ощадливість підрядника 1. Підрядник має право на ощадливе ведення робіт, за умови забезпечення їх належної якості. 2. Якщо фактичні витрати підрядника виявилися меншими ніж ті, які передбачалися при визначенні ціни (кошторису), підрядник має право на оплату роботи за ціною, встановленою договором підряду, якщо замовник не

Чинна редакція	Запропонована редакція
доведе, що отримане підрядником заощадження зумовило погіршення якості роботи. 3. Сторони можуть домовитися про розподіл між ними заощадження, отриманого підрядником.	доведе, що отримане підрядником заощадження зумовило погіршення якості роботи. 3. Сторони можуть домовитися про розподіл між ними заощадження, отриманого підрядником.
Стаття 846. Строки виконання роботи 1. Строки виконання роботи або її окремих етапів встановлюються у договорі підряду. 2. Якщо у договорі підряду не встановлені строки виконання роботи, підрядник зобов'язаний виконати роботу, а замовник має право вимагати її виконання у розумні строки, відповідно до суті зобов'язання, характеру та обсягів роботи та звичаїв ділового обороту.	**Стаття 1078.** Строки виконання роботи 1. Строки виконання роботи або її окремих етапів встановлюють у договорі підряду. 2. Якщо у договорі підряду не встановлено строки виконання роботи, підрядник зобов'язаний виконати роботу, а замовник має право вимагати її виконання у розумні строки, відповідно до суті зобов'язання, характеру та обсягів роботи та звичаїв ділового обороту.
Стаття 847. Обставини, про які підрядник зобов'язаний попередити замовника 1. Підрядник зобов'язаний своєчасно попередити замовника: 1) про недоброякісність або непридатність матеріалу, одержаного від замовника; 2) про те, що додержання вказівок замовника загрожує якості або придатності результату роботи; 3) про наявність інших обставин, що не залежать від підрядника, які загрожують якості або придатності результату роботи.	**Стаття 1079.** Обставини, про які підрядник зобов'язаний попередити замовника 1. Підрядник зобов'язаний своєчасно попередити замовника: 1) про недоброякісність або непридатність матеріалу, одержаного від замовника; 2) про неможливість додержання вказівок замовника; 3) про наявність інших обставин, що не залежать від підрядника, які загрожують якості або придатності результату роботи. **2. Якщо замовник, незважаючи на своєчасне попередження з боку підрядника, у відповідний строк не**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	замінить недоброякісний або непридатний матеріал, не змінить вказівок про спосіб виконання роботи або не усуне інших обставин, що загрожують якості або придатності результату роботи, підрядник має право відмовитися від договору підряду та право на відшкодування збитків. **3. Якщо використання недоброякісного або непридатного матеріалу чи додержання вказівок замовника загрожує життю та здоров'ю людей чи призводить до порушення екологічних, санітарних правил, правил безпеки людей та інших вимог, підрядник зобов'язаний відмовитися від договору підряду, маючи право на відшкодування збитків.**
Стаття 848. Правові наслідки невиконання замовником вимог підрядника 1. Якщо замовник, незважаючи на своєчасне попередження з боку підрядника, у відповідний строк не замінить недоброякісний або непридатний матеріал, не змінить вказівок про спосіб виконання роботи або не усуне інших обставин, що загрожують якості або придатності результату роботи, підрядник має право відмовитися від договору підряду та право на відшкодування збитків. 2. Якщо використання недоброякісного або непридатного матеріалу чи додержання вказівок замовника загрожує життю та здоров'ю людей чи призводить до порушення екологічних, санітарних правил, правил безпеки людей та	*Перенесено до статті 1079*

Чинна редакція	Запропонована редакція
інших вимог, підрядник зобов’язаний відмовитися від договору підряду, маючи право на відшкодування збитків.	
Стаття 849. Права замовника під час виконання роботи 1. Замовник має право у будь-який час перевірити хід і якість роботи, не втручаючись у діяльність підрядника. 2. Якщо підрядник своєчасно не розпочав роботу або виконує її настільки повільно, що закінчення її у строк стає явно неможливим, замовник має право відмовитися від договору підряду та вимагати відшкодування збитків. 3. Якщо під час виконання роботи стане очевидним, що вона не буде виконана належним чином, замовник має право призначити підрядникові строк для усунення недоліків, а в разі невиконання підрядником цієї вимоги – відмовитися від договору підряду та вимагати відшкодування збитків або доручити виправлення роботи іншій особі за рахунок підрядника. 4. Замовник має право у будь-який час до закінчення роботи відмовитися від договору підряду, виплативши підрядникові плату за виконану частину роботи та відшкодувавши йому збитки, завдані розірванням договору.	**Стаття 1080.** Права замовника під час виконання роботи 1. Замовник має право у будь-який час перевірити хід виконання і якість роботи, не втручаючись у діяльність підрядника. 2. Якщо підрядник своєчасно не розпочав роботу або виконує її настільки повільно, що закінчення її у строк стає **вочевидь** неможливим, замовник має право відмовитися від договору підряду та вимагати відшкодування збитків. 3. Якщо під час виконання роботи стане очевидним, що її не буде виконано належним чином, замовник має право призначити підрядникові строк для усунення недоліків, а в разі невиконання підрядником цієї вимоги – відмовитися від договору підряду та вимагати відшкодування збитків або доручити виправлення роботи іншій особі за рахунок підрядника. 4. Замовник має право у будь-який час до закінчення роботи відмовитися від договору підряду, виплативши підрядникові плату за виконану частину роботи та відшкодувавши йому збитки, завдані розірванням договору.
Стаття 850. Сприяння замовника 1. Замовник зобов’язаний сприяти підрядникові у виконанні роботи у випадках, в обсязі та в порядку, встановлених договором підряду.	**Стаття 1081.** Сприяння замовника 1. Замовник зобов’язаний сприяти підрядникові у виконанні роботи у випадках, в обсязі та в порядку, встановлених договором підряду.

Чинна редакція	Запропонована редакція
У разі невиконання замовником цього обов’язку підрядник має право вимагати відшкодування завданих збитків, включаючи додаткові витрати, викликані простоєм, перенесенням строків виконання роботи, або підвищення ціни роботи. 2. Якщо виконання роботи за договором підряду стало неможливим внаслідок дій або недогляду замовника, підрядник має право на сплату йому встановленої ціни з урахуванням плати за виконану частину роботи, за вирахуванням сум, які підрядник одержав або міг одержати у зв’язку з невиконанням замовником договору.	У разі невиконання замовником цього обов’язку підрядник має право вимагати відшкодування завданих збитків, включаючи додаткові витрати, викликані простоєм, перенесенням строків виконання роботи, або підвищення ціни роботи. 2. Якщо виконання роботи за договором підряду стало неможливим внаслідок дій або недогляду замовника, підрядник має право на сплату йому встановленої ціни з урахуванням плати за виконану частину роботи, за вирахуванням сум, які підрядник одержав або міг одержати у зв’язку з невиконанням замовником договору.
Стаття 851. Невиконання замовником обов’язків за договором підряду 1. Підрядник має право не розпочинати роботу, а розпочату роботу зупинити, якщо замовник не надав матеріалу, устаткування або річ, що підлягає переробці, і цим створив неможливість виконання договору підрядником.	*Перенесено до статті 1074*
Стаття 852. Права замовника у разі порушення підрядником договору підряду 1. Якщо підрядник відступив від умов договору підряду, що погіршило роботу, або допустив інші недоліки в роботі, замовник має право за своїм вибором вимагати безоплатного виправлення цих недоліків у розумний строк або виправити їх за свій рахунок з правом на відшкодування своїх витрат на виправлення недоліків чи відповідного	Стаття **1082.** Права замовника у разі порушення підрядником договору підряду 1. Якщо підрядник відступив від умов договору підряду, що вплинуло на якість результату робіт, або допустив інші недоліки в роботі, замовник має право за своїм вибором вимагати: 1) безоплатного виправлення цих недоліків у розумний строк;

Чинна редакція	Запропонована редакція
зменшення плати за роботу, якщо інше не встановлено договором. 2. За наявності у роботі істотних відступів від умов договору підряду або інших істотних недоліків замовник має право вимагати розірвання договору та відшкодування збитків.	2) виправлення недоліків за власний рахунок з правом на відшкодування своїх витрат на виправлення недоліків чи відповідного зменшення плати за роботу, якщо іншого не встановлено договором. 2. За наявності істотних відступів від умов договору підряду або інших істотних недоліків замовник має право вимагати розірвання договору та відшкодування збитків.
Стаття 853. Обов’язок замовника прийняти роботу, виконану підрядником 1. Замовник зобов’язаний прийняти роботу, виконану підрядником відповідно до договору підряду, оглянути її і в разі виявлення допущених у роботі відступів від умов договору або інших недоліків негайно заявити про них підрядникові. Якщо замовник не зробить такої заяви, він втрачає право у подальшому посилатися на ці відступи від умов договору або недоліки у виконаній роботі. 2. Замовник, який прийняв роботу без перевірки, позбавляється права посилатися на недоліки роботи, які могли бути встановлені при звичайному способі її прийняття (явні недоліки). 3. Якщо після прийняття роботи замовник виявив відступи від умов договору підряду або інші недоліки, які не могли бути встановлені при звичайному способі її прийняття (приховані недоліки), у тому числі такі, що були	Стаття **1083.** Обов’язок замовника прийняти результат роботи 1. Замовник зобов’язаний прийняти результат роботи, виконаної підрядником відповідно до договору підряду, оглянути його і в разі виявлення допущених відступів від умов договору або інших недоліків негайно заявити про них підрядникові. Якщо замовник не зробить такої заяви, він втрачає право у подальшому посилатися на ці відступи від умов договору або виявлені недоліки. 2. Замовник, який прийняв результат роботи без перевірки, позбавляється права посилатися на недоліки, які могли бути встановлені при звичайному способі його прийняття (явні недоліки). 3. Якщо після прийняття результату роботи замовник виявив відступи від умов договору підряду або інші недоліки, які не могло бути встановлено при звичайному способі прийняття (приховані недоліки), у тому числі такі,

Чинна редакція	Запропонована редакція
умисно приховані підрядником, він зобов’язаний негайно повідомити про це підрядника. 4. У разі виникнення між замовником і підрядником спору з приводу недоліків виконаної роботи або їх причин на вимогу будь-кого з них має бути призначена експертиза. Витрати на проведення експертизи несе підрядник, крім випадків, коли експертизою встановлена відсутність порушень договору підряду або причинного зв’язку між діями підрядника та виявленими недоліками. У цих випадках витрати на проведення експертизи несе сторона, яка вимагала її призначення, а якщо експертизу призначено за погодженням сторін, – обидві сторони порівну. 5. Якщо замовник протягом одного місяця ухиляється від прийняття виконаної роботи, підрядник має право після дворазового попередження продати результат роботи, а суму виторгу, з вирахуванням усіх належних підрядникові платежів, внести в депозит нотаріуса, нотаріальної контори на ім’я замовника, якщо інше не встановлено договором. 6. Якщо ухилення замовника від прийняття виконаної роботи спричинило зміну строку здачі роботи, вважається, що право власності на виготовлену (перероблену) річ перейшло до замовника у момент, коли мало відбутися її передання.	що були умисно приховані підрядником, він зобов’язаний негайно повідомити про це підрядника. 4. У разі виникнення між замовником і підрядником спору з приводу недоліків результату роботи або їх причин на вимогу будь-кого з них має бути призначено експертизу. Витрати на проведення експертизи несе підрядник, крім випадків, якщо експертиза встановила ненаявність порушень договору підряду або причинного зв’язку між діями підрядника та виявленими недоліками. У цих випадках витрати на проведення експертизи несе сторона, яка вимагала її призначення, а якщо експертизу призначено за погодженням сторін, – обидві сторони порівну. 5. Якщо замовник протягом одного місяця ухиляється від прийняття результату роботи, підрядник має право після дворазового попередження продати результат роботи, а суму виторгу, з вирахуванням усіх належних підрядникові платежів, внести в депозит нотаріуса, нотаріальної контори на ім’я замовника, якщо іншого не встановлено договором. 6. Якщо ухилення замовника від прийняття результату роботи спричинило зміну строків виконання роботи, вважається, що право власності на виготовлену (перероблену) річ перейшло до замовника у момент, коли мало відбутися її передання.
Стаття 854. Порядок оплати роботи	Стаття **1084.** Порядок оплати

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Якщо договором підряду не передбачена попередня оплата виконаної роботи або окремих її етапів, замовник зобов'язаний сплатити підрядникові обумовлену ціну після остаточної здачі роботи за умови, що роботу виконано належним чином і в погоджений строк або, за згодою замовника, – достроково. 2. Підрядник має право вимагати виплати йому авансу лише у випадку та в розмірі, встановлених договором.	1. Якщо договором підряду не передбачено попередню оплату виконаної роботи або окремих її етапів, замовник зобов'язаний сплатити підрядникові обумовлену ціну після остаточної здачі результату роботи, за умови що роботу виконано належним чином і в погоджений строк або, за згодою замовника, – достроково. 2. Підрядник має право вимагати виплати йому авансу або завдатку лише у випадку та в розмірі, встановлених договором.
Стаття 855. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмета договору підряду або неможливості закінчення роботи 1. Якщо предмет договору підряду до здачі його замовникові був випадково знищений або закінчення роботи стало неможливим без вини сторін, підрядник не має права вимагати плати за роботу. Підрядник має право на плату, якщо знищення предмета договору підряду або неможливість закінчення роботи сталися через недоліки матеріалу, переданого замовником, чи внаслідок його вказівок про спосіб виконання роботи або якщо таке знищення чи неможливість закінчення роботи сталися після пропущення замовником строку прийняття виконаної роботи.	Стаття **1085.** Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення результату роботи або неможливості закінчення роботи 1. Якщо результат роботи до здачі його замовникові було випадково знищено або закінчення роботи стало неможливим без вини сторін, підрядник не має права вимагати плати за роботу. Підрядник має право на плату, якщо знищення результату роботи або неможливість закінчення роботи сталися через недоліки матеріалу, переданого замовником, чи внаслідок його вказівок про спосіб виконання роботи або якщо таке знищення чи неможливість закінчення роботи сталися після пропущення замовником строку прийняття результату роботи.
Стаття 856. Право підрядника на притримування	Стаття **1086.** Право підрядника на притримання

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Якщо замовник не сплатив встановленої ціни роботи або іншої суми, належної підрядникові у зв'язку з виконанням договору підряду, підрядник має право притримати результат роботи, а також устаткування, залишок невикористаного матеріалу та інше майно замовника, що є у підрядника.	1. Якщо замовник не сплатив встановленої ціни роботи або іншої суми, належної підрядникові у зв'язку з виконанням договору підряду, підрядник має право притримати результат роботи, а також устаткування, залишок невикористаного матеріалу та інше майно замовника, що є у підрядника.
Стаття 857. Якість роботи. 1. Робота, виконана підрядником, має відповідати умовам договору підряду, а в разі їх відсутності або неповноти – вимогам, що звичайно ставляться до роботи відповідного характеру. 2. Виконана робота має відповідати якості, визначеній у договорі підряду, або вимогам, що звичайно ставляться, на момент передання її замовникові. 3. Результат роботи в межах розумного строку має бути придатним для використання відповідно до договору підряду або для звичайного використання роботи такого характеру.	Стаття **1087.** Якість результату роботи 1. Результат роботи, переданий замовнику, має відповідати умовам договору підряду, а в разі їх ненаявності або неповноти – вимогам, що звичайно ставляться до роботи відповідного характеру. 2. Результат роботи в межах розумного строку має бути придатним для використання відповідно до договору підряду або для звичайного використання.
Стаття 858. Відповідальність підрядника за неналежну якість роботи 1. Якщо робота виконана підрядником з відступами від умов договору підряду, які погіршили роботу, або з іншими недоліками, які роблять її непридатною для використання відповідно до договору або для звичайного використання	Стаття **1088.** Юридичні наслідки порушення підрядником умов договору щодо якості результату роботи 1. Якщо підрядник виконав роботу з відступами від умов договору підряду, які погіршили результат, або з іншими недоліками, які роблять його непридатним для використання відповідно до договору або для звичайного

Чинна редакція	Запропонована редакція
роботи такого характеру, замовник має право, якщо інше не встановлено договором або законом, за своїм вибором вимагати від підрядника: 1) безоплатного усунення недоліків у роботі в розумний строк; 2) пропорційного зменшення ціни роботи; 3) відшкодування своїх витрат на усунення недоліків, якщо право замовника усувати їх встановлено договором. 2. Підрядник має право замість усунення недоліків роботи, за які він відповідає, безоплатно виконати роботу заново з відшкодуванням замовникові збитків, завданих простроченням виконання. У цьому разі замовник зобов'язаний повернути раніше передану йому роботу підрядникові, якщо за характером роботи таке повернення можливе. 3. Якщо відступи у роботі від умов договору підряду або інші недоліки у роботі є істотними та такими, що не можуть бути усунені, або не були усунені у встановлений замовником розумний строк, замовник має право відмовитися від договору та вимагати відшкодування збитків. 4. Умова договору підряду про звільнення підрядника від відповідальності за певні недоліки роботи не звільняє його від відповідальності за недоліки, які виникли внаслідок умисних дій або бездіяльності підрядника.	використання, замовник має право, якщо іншого не встановлює договір або закон за своїм вибором вимагати від підрядника: 1) безоплатного усунення недоліків результату роботи в розумний строк; 2) домірного зменшення ціни; 3) відшкодування своїх витрат на усунення недоліків, якщо право замовника усувати їх встановлено договором. 2. Підрядник має право замість усунення недоліків результату роботи, за які він відповідає, безоплатно виконати роботу заново з відшкодуванням замовникові збитків, завданих простроченням виконання. У цьому разі замовник зобов'язаний повернути раніше переданий йому результат роботи підрядникові, якщо таке повернення можливе. 3. Якщо відступи від умов договору підряду або інші недоліки результату роботи є істотними та такими, що не можуть бути усунені, або не були усунені у встановлений замовником розумний строк, замовник має право відмовитися від договору та вимагати відшкодування збитків.

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Підрядник, який надав матеріал для виконання роботи, відповідає за його якість відповідно до положень про відповідальність продавця за товари неналежної якості.	
Стаття 859. Гарантія якості роботи 1. Якщо договором або законом передбачено надання підрядником замовникові гарантії якості роботи, підрядник зобов'язаний передати замовникові результат роботи, який має відповідати вимогам статті 857 цього Кодексу протягом усього гарантійного строку. 2. Гарантія якості роботи поширюється на все, що становить результат роботи, якщо інше не встановлено договором підряду.	Стаття **1089.** Гарантія якості результату роботи 1. Якщо договором або законом передбачено надання підрядником замовникові гарантії якості результату роботи, підрядник зобов'язаний передати замовникові результат роботи, який має відповідати вимогам цієї статті протягом усього гарантійного строку. 2. Гарантія якості поширюється на все, що становить результат роботи, якщо іншого не встановлює договір підряду. **3. Перебіг гарантійного строку починається з моменту, коли результат робіт було прийнято або мало бути прийнято замовником, якщо іншого не встановлює договір підряду.** **4. До обчислення гарантійного строку за договором підряду застосовують приписи статті 907 цього Кодексу, якщо іншого не встановлює договір або закон.**
Стаття 860. Порядок обчислення гарантійного строку 1. Перебіг гарантійного строку починається з моменту, коли виконана робота була прийнята або мала бути прийнята замовником, якщо інше не встановлено договором підряду.	*Перенесено до статті 1089*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. До обчислення гарантійного строку за договором підряду застосовуються положення статті 676 цього Кодексу, якщо інше не встановлено договором або законом.	
Стаття 861. Обов’язок підрядника передати інформацію замовникові 1. Підрядник зобов’язаний передати замовникові разом з результатом роботи інформацію щодо експлуатації або іншого використання предмета договору підряду, якщо це передбачено договором або якщо без такої інформації використання результату роботи для цілей, визначених договором, є неможливим.	**Стаття 1090.** Обов’язок підрядника передати інформацію замовникові 1. Підрядник зобов’язаний передати замовникові разом з результатом роботи інформацію щодо його експлуатації або іншого використання, якщо це передбачено договором або якщо без такої інформації використання результату роботи для цілей, визначених договором, є неможливим. 2. У разі невиконання підрядником обов’язку щодо передання інформації замовник має право вимагати розірвання договору та відшкодування збитків. 3. Якщо сторона у договорі підряду внаслідок виконання договору одержала від другої сторони інформацію про нові рішення і технічні знання, у тому числі такі, що не захищені законом, а також відомості, що можуть розглядати як комерційну таємницю, вона не має права повідомляти їх іншим особам без згоди другої сторони.
Стаття 862. Конфіденційність одержаної сторонами інформації 1. Якщо сторона у договорі підряду внаслідок виконання договору одержала від другої сторони інформацію про нові рішення і технічні знання, у тому числі й такі, що не	*Перенесено до статті 1090*

Чинна редакція	Запропонована редакція
захищаються законом, а також відомості, що можуть розглядатися як комерційна таємниця, вона не має права повідомляти їх іншим особам без згоди другої сторони.	
Стаття 863. Позовна давність, що застосовується до вимог щодо неналежної якості роботи 1. До вимог щодо неналежної якості роботи, виконаної за договором підряду, застосовується позовна давність в один рік, а щодо будівель і споруд – три роки від дня прийняття роботи замовником.	Стаття **1091.** Позовна давність, що застосовується до вимог щодо неналежної якості результату роботи 1. До вимог щодо неналежної якості результату роботи, виконаної за договором підряду, застосовується позовна давність в один рік. **2. До вимог щодо неналежної якості результату роботи, виконаної за договором будівельного підряду, застосовується позовна давність:** **один рік – щодо недоліків некапітальних конструкцій, а у разі якщо недоліки не могло бути виявлено за звичайного способу прийняття результату роботи – два роки;** **три роки – щодо недоліків капітальних конструкцій, а у разі якщо недоліки не могло бути виявлено за звичайного способу прийняття – десять років;** **тридцять років – щодо відшкодування збитків, завданих замовникові протиправними діями підрядника, які призвели до руйнувань чи аварій.** **3. Якщо договором підряду або законом встановлено гарантійний строк і заява з приводу недоліків роботи зроблена у межах гарантійного строку, перебіг позовної давності починається з дня заявлення про недоліки.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Якщо відповідно до договору результат роботи було прийнято замовником частинами, перебіг позовної давності починається з дня прийняття результату роботи в цілому.
Стаття 864. Початок перебігу позовної давності в окремих випадках 1. Якщо договором підряду або законом встановлений гарантійний строк і заява з приводу недоліків роботи зроблена у межах гарантійного строку, перебіг позовної давності починається від дня заявлення про недоліки. 2. Якщо відповідно до договору підряду роботу було прийнято замовником частинами, перебіг позовної давності починається від дня прийняття роботи в цілому.	*Перенесено до статті 1091*
§ 2. Побутовий підряд	**§ 2. Побутовий підряд**
Стаття 865. Договір побутового підряду 1. За договором побутового підряду підрядник, який здійснює підприємницьку діяльність, зобов’язується виконати за завданням фізичної особи (замовника) певну роботу, призначену для задоволення побутових та інших особистих потреб, а замовник зобов’язується прийняти та оплатити виконану роботу. 2. Договір побутового підряду є публічним договором.	**Стаття 1092.** Договір побутового підряду 1. За договором побутового підряду підрядник, який здійснює підприємницьку діяльність, зобов’язується виконати за завданням фізичної особи (замовника) певну роботу, призначену для задоволення побутових та інших особистих потреб, а замовник зобов’язується прийняти та оплатити виконану роботу. 2. Договір побутового підряду є публічним договором.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. До відносин за договором побутового підряду, не врегульованих цим Кодексом, застосовується законодавство про захист прав споживачів.	3. До відносин за договором побутового підряду, не врегульованих цим Кодексом, застосовують законодавство про захист прав споживачів.
Стаття 866. Форма договору побутового підряду 1. Договір побутового підряду вважається укладеним у належній формі, якщо підрядник видав замовникові квитанцію або інший документ, що підтверджує укладення договору. Відсутність у замовника цього документа не позбавляє його права залучати свідків для підтвердження факту укладення договору або його умов.	**Стаття 1093.** Форма договору побутового підряду 1. Договір побутового підряду є укладеним у належній формі, якщо підрядник видав замовникові квитанцію або інший документ, що підтверджує укладення договору. Ненаявність у замовника цього документа не позбавляє його права залучати свідків для підтвердження факту укладення договору або його умов.
Стаття 867. Гарантії прав замовника 1. Підрядник не має права нав’язувати замовникові включення до договору побутового підряду додаткових оплатних робіт або послуг. У разі порушення цієї вимоги замовник має право відмовитися від оплати відповідних робіт або послуг. 2. Замовник має право у будь-який час до здачі йому роботи відмовитися від договору побутового підряду, сплативши підрядникові частину встановленої ціни роботи пропорційно роботі, фактично виконаній до повідомлення про відмову від договору, та відшкодувавши йому витрати, здійснені до цього моменту з метою виконання договору, якщо вони не входять до частини ціни роботи, яка підлягає	**Стаття 1094.** Гарантії прав замовника 1. Підрядник не має права нав’язувати замовникові включення до договору побутового підряду додаткових оплатних робіт або послуг. У разі порушення цієї вимоги замовник має право відмовитися від оплати відповідних робіт або послуг. 2. Замовник має право у будь-який час до передання йому результату роботи відмовитися від договору побутового підряду, сплативши підрядникові частину встановленої ціни домірно роботі, фактично виконаній до повідомлення про відмову від договору, та відшкодувавши йому витрати, здійснені до цього моменту з метою виконання договору, якщо вони не входять до частини ціни роботи, яка підлягає

Чинна редакція	Запропонована редакція
сплаті. Умови договору, що позбавляють замовника цього права, є нікчемними.	сплаті. Умови договору, що позбавляють замовника цього права, є нікчемними.
Стаття 868. Надання замовникові інформації про роботу 1. Підрядник зобов’язаний до укладення договору побутового підряду надати замовникові необхідну та достовірну інформацію про запропоновані роботи, їх види та особливості, про ціну та форму оплати роботи, а також повідомити замовникові на його прохання інші відомості, що стосуються договору. Підрядник зобов’язаний назвати замовникові конкретну особу, яка буде виконувати роботу, якщо за характером роботи це має значення.	Стаття **1095.** Надання замовникові інформації про роботу та її результат 1. Підрядник зобов’язаний до укладення договору побутового підряду надати замовникові необхідну та достовірну інформацію про види та особливості запропонованих робіт, про особливості експлуатації їх результату, про вартість та строки виконання роботи, а також повідомити замовникові на його прохання інші відомості, що стосуються договору. 2. При переданні результату роботи замовникові підрядник зобов’язаний повідомити його про вимоги, яких необхідно додержувати для ефективного та безпечного його використання, а також про можливі для замовника або інших осіб наслідки недодержання відповідних вимог. 3. Замовник має право вимагати розірвання договору побутового підряду та відшкодування збитків, якщо внаслідок неповноти або недостовірності інформації, отриманої від підрядника, результат роботи не має тих властивостей, які мав на увазі замовник.
Стаття 869. Публічна пропозиція роботи	*Перенесено до статті 1095*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. До реклами та інших пропозицій щодо роботи, яка виконується за договором побутового підряду, застосовуються положення статті 641 цього Кодексу. 2. При здачі робіт замовникові підрядник зобов'язаний повідомити його про вимоги, яких необхідно додержувати для ефективного та безпечного використання виготовленої або переробленої речі або іншої виконаної роботи, а також про можливі для замовника або інших осіб наслідки недодержання відповідних вимог. 3. Замовник має право вимагати розірвання договору побутового підряду та відшкодування збитків, якщо внаслідок неповноти або недостовірності інформації, отриманої від підрядника, був укладений договір на виконання робіт, які не мають тих властивостей, які мав на увазі замовник.	
Стаття 870. Виконання роботи за договором побутового підряду з матеріалу підрядника 1. За договором побутового підряду підрядник виконує роботу зі свого матеріалу, а за бажанням замовника – з його матеріалу. 2. Якщо робота виконується з матеріалу підрядника, вартість матеріалу оплачується замовником частково або в повному обсязі, за погодженням сторін, з остаточним розрахунком при одержанні замовником виконаної підрядником роботи. У випадках, передбачених договором, матеріал може бути наданий підрядником у кредит (із	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
розстроченням платежу). Подальша зміна ціни наданого в кредит матеріалу не призводить до перерахунку, якщо інше не встановлено договором.	
Стаття 871. Виконання роботи за договором побутового підряду з матеріалу замовника 1. Якщо робота виконується з матеріалу замовника, у квитанції або іншому документі, що видається підрядником при укладенні договору побутового підряду, вказуються точне найменування матеріалу, його кількість і оцінка, здійснена за погодженням сторін.	*Виключено*
Стаття 872. Права замовника у разі істотного порушення підрядником договору побутового підряду 1. Якщо підрядником були допущені істотні відступи від умов договору побутового підряду або інші істотні недоліки в роботі, виконаній із матеріалу замовника, він має право вимагати за своїм вибором: 1) виготовлення іншої речі з однорідного матеріалу такої самої якості; 2) розірвання договору та відшкодування збитків. 2. У разі виявлення інших відступів від умов договору або інших недоліків у роботі замовник має право за своїм вибором вимагати безоплатного усунення цих недоліків у розумний строк або відшкодування його витрат на усунення недоліків чи відповідного зменшення плати. 3. Вимога про безоплатне усунення недоліків роботи, виконаної за договором побутового підряду, які можуть	**Стаття 1096.** Права замовника у разі істотного порушення підрядником договору побутового підряду 1. Якщо підрядник допустив істотні відступи від умов договору побутового підряду або інші істотні недоліки результату роботи, виконаного із матеріалу замовника, він має право вимагати за своїм вибором: 1) виготовлення іншої речі з однорідного матеріалу такої самої якості; 2) розірвання договору та відшкодування збитків. 2. У разі виявлення інших відступів від умов договору або інших недоліків у результаті роботи замовник має право за своїм вибором вимагати безоплатного усунення цих недоліків у розумний строк або відшкодування його витрат на усунення недоліків чи відповідного зменшення плати. 3. Вимога про безоплатне усунення недоліків результату роботи, виконаної за договором побутового підряду, які

Чинна редакція	Запропонована редакція
становити небезпеку для життя або здоров’я замовника та інших осіб, може бути пред’явлена замовником або його правонаступником протягом десяти років з моменту прийняття роботи, якщо у встановленому законом порядку не передбачені більш тривалі строки (строки служби). Така вимога може бути пред’явлена незалежно від того, коли виявлено ці недоліки, у тому числі й при виявленні їх після закінчення гарантійного строку. У разі невиконання підрядником цієї вимоги замовник має право протягом цього ж строку вимагати повернення частини ціни, сплаченої за роботу, або відшкодування його витрат на усунення недоліків.	можуть становити небезпеку для життя або здоров’я замовника та інших осіб, може бути пред’явлена замовником або його правонаступником протягом десяти років з моменту прийняття результату роботи, якщо у встановленому законом порядку не передбачено більш тривалий строк (строк експлуатації). Таку вимогу може бути пред’явлено безвідносно від того, коли виявлено ці недоліки, у тому числі й при виявленні їх після закінчення гарантійного строку. У разі невиконання підрядником цієї вимоги замовник має право протягом такого самого строку вимагати повернення частини ціни, сплаченої за роботу, або відшкодування його витрат на усунення недоліків.
Стаття 873. Розмір плати за договором побутового підряду 1. Вартість робіт, виконаних за договором побутового підряду, визначається за погодженням сторін, якщо інше не передбачено у встановленому порядку прейскурантами (цінниками), тарифами тощо. 2. Робота оплачується замовником після її остаточного передання підрядником. За згодою замовника робота може бути ним оплачена при укладенні договору побутового підряду шляхом видачі авансу або у повному обсязі.	Стаття **1097.** Розмір плати за договором побутового підряду 1. Вартість робіт, виконаних за договором побутового підряду, визначається за погодженням сторін, якщо іншого не визначено у встановленому порядку прейскурантами (цінниками), тарифами тощо. 2. Робота оплачується замовником після передання її результату підрядником. За згодою замовника робота може бути ним оплачена при укладенні договору побутового підряду у спосіб видачі авансу або у повному обсязі.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 874. Правові наслідки нез’явлення замовника за одержанням роботи 1. У разі нез’явлення замовника за одержанням виконаної роботи або іншого ухилення замовника від її прийняття підрядник має право, письмово попередивши замовника, зі спливом двох місяців від дня такого попередження продати предмет договору побутового підряду за розумну ціну, а суму виторгу, з вирахуванням усіх належних підрядникові платежів, внести у депозит нотаріуса, нотаріальної контори на ім’я замовника. 2. Підрядник має право у випадках, визначених частиною першою цієї статті, замість продажу предмета договору побутового підряду притримати його або вимагати відшкодування.	**Стаття 1098.** Юридичні наслідки нез’явлення замовника за одержанням результату роботи 1. У разі нез’явлення замовника за одержанням результату роботи або іншого ухилення замовника від його прийняття підрядник має право, письмово попередивши замовника, із спливом двох місяців від дня такого попередження продати результат роботи за розумну ціну, а суму виторгу, з вирахуванням усіх належних підрядникові платежів, внести у депозит нотаріуса, нотаріальної контори на ім’я замовника. 2. Підрядник має право у випадках, визначених частиною першою цієї статті, замість продажу результату роботи притримати його або вимагати відшкодування.
§ 3. Будівельний підряд	**§ 3. Будівельний підряд**
Стаття 875. Договір будівельного підряду 1. За договором будівельного підряду підрядник зобов’язується збудувати і здати у встановлений строк об’єкт або виконати інші будівельні роботи відповідно до проектно-кошторисної документації, а замовник зобов’язується надати підрядникові будівельний майданчик (фронт робіт), передати затверджену проектно-кошторисну документацію, якщо цей обов’язок не покладається на підрядника, прийняти об’єкт або закінчені будівельні роботи та оплатити їх.	**Стаття 1099.** Договір будівельного підряду 1. За договором будівельного підряду підрядник зобов’язується збудувати і здати у встановлений строк об’єкт або передати результати інших будівельних робіт відповідно до проектно-кошторисної документації, а замовник зобов’язується надати підрядникові будівельний майданчик (фронт робіт), передати затверджену проектно-кошторисну документацію, якщо цей обов’язок не покладається на підрядника, прийняти об’єкт або закінчені будівельні роботи та оплатити їх.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Договір будівельного підряду укладається на проведення нового будівництва, капітального ремонту, реконструкції (технічного переоснащення) підприємств, будівель (зокрема житлових будинків), споруд, виконання монтажних, пусконалагоджувальних та інших робіт, нерозривно пов'язаних з місцезнаходженням об'єкта. 3. До договору будівельного підряду застосовуються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено законом.	2. Договір будівельного підряду укладають на проведення нового будівництва, капітального ремонту, реконструкції, виконання монтажних, пусконалагоджувальних та інших робіт, нерозривно пов'язаних з місцезнаходженням об'єкта. 3. До договору будівельного підряду застосовують приписи цього Кодексу, типові форми договорів FIDIC, якщо іншого не встановлює закон.
Стаття 876. Право власності на об'єкт будівництва 1. Власником об'єкта будівництва або результату інших будівельних робіт є замовник, якщо інше не передбачено законом або договором.	**Стаття 1100.** Право власності на об'єкт будівництва 1. Власником об'єкта будівництва або результату інших будівельних робіт є замовник, якщо іншого не передбачено законом або договором.
Стаття 877. Проектно-кошторисна документація 1. Підрядник зобов'язаний здійснювати будівництво та пов'язані з ним будівельні роботи відповідно до проектної документації, що визначає обсяг і зміст робіт та інші вимоги, які ставляться до робіт та до кошторису, що визначає ціну робіт. Підрядник зобов'язаний виконати усі роботи, визначені у проектній документації та в кошторисі (проектно-кошторисній документації), якщо інше не встановлено договором будівельного підряду. 2. Договором будівельного підряду мають бути визначені склад і зміст проектно-кошторисної документації, а також	**Стаття 1101.** Проектно-кошторисна документація 1. Підрядник зобов'язаний виконати усі роботи, визначені у проектній документації та в кошторисі (проектно-кошторисній документації), якщо іншого не встановлює договір будівельного підряду. 2. Договір будівельного підряду визначає, яка із сторін і в який строк зобов'язана надати відповідну документацію. 3. Підрядник, який виявив у ході будівництва не враховані проектною документацією роботи і необхідність у зв'язку з цим проведення додаткових робіт і збільшення кошторису, зобов'язаний повідомити про це замовника.

Чинна редакція	Запропонована редакція
має бути визначено, яка із сторін і в який строк зобов'язана надати відповідну документацію. 3. Підрядник, який виявив у ході будівництва не враховані проектною документацією роботи і необхідність у зв'язку з цим проведення додаткових робіт і збільшення кошторису, зобов'язаний повідомити про це замовника. У разі неодержання від замовника в розумний строк відповіді на своє повідомлення підрядник зобов'язаний зупинити відповідні роботи з віднесенням збитків, завданих цим зупиненням, на замовника. Замовник звільняється від відшкодування цих збитків, якщо доведе, що у проведенні додаткових робіт немає необхідності. 4. Якщо підрядник не виконав обов'язку, встановленого частиною третьою цієї статті, він позбавляється права вимагати від замовника плату за виконані додаткові роботи і права на відшкодування завданих цим збитків, якщо не доведе, що його негайні дії були необхідними в інтересах замовника, зокрема у зв'язку з тим, що зупинення роботи могло призвести до знищення або пошкодження об'єкта будівництва.	У разі неодержання від замовника в розумний строк відповіді на своє повідомлення підрядник зобов'язаний зупинити відповідні роботи з віднесенням збитків, завданих цим зупиненням, на замовника. Замовник звільняється від відшкодування цих збитків, якщо доведе, що у проведенні додаткових робіт немає необхідності. 4. Якщо підрядник не виконав обов'язку, встановленого частиною третьою цієї статті, він позбавляється права вимагати від замовника плату за виконані додаткові роботи і права на відшкодування завданих цим збитків, якщо не доведе, що його негайні дії були необхідними в інтересах замовника, зокрема у зв'язку з тим, що зупинення роботи могло призвести до знищення або пошкодження об'єкта будівництва. 5. Зміни до проектно-кошторисної документації вносять до початку робіт або під час їх виконання, за умови що додаткові роботи, викликані такими змінами, за вартістю не перевищують 10 відсотків визначеної у кошторисі ціни і не змінюють характеру робіт, визначених договором. 6. Внесення до проектно-кошторисної документації змін, що потребують проведення додаткових робіт, вартість яких перевищує 10 відсотків визначеної у кошторисі ціни, допускають лише за згодою підрядника. У цьому разі підрядник має право відмовитися від договору та вимагати відшкодування збитків.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 878. Внесення змін до проектно-кошторисної документації 1. Замовник має право вносити зміни до проектно-кошторисної документації до початку робіт або під час їх виконання за умови, що додаткові роботи, викликані такими змінами, за вартістю не перевищують десяти відсотків визначеної у кошторисі ціни і не змінюють характеру робіт, визначених договором. 2. Внесення до проектно-кошторисної документації змін, що потребують додаткових робіт, вартість яких перевищує десять відсотків визначеної у кошторисі ціни, допускається лише за згодою підрядника. У цьому разі підрядник має право відмовитися від договору та вимагати відшкодування збитків.	*Перенесено до статті 1101*
Стаття 879. Забезпечення будівництва та оплата робіт 1. Матеріально-технічне забезпечення будівництва покладається на підрядника, якщо інше не встановлено договором будівельного підряду. Договором на замовника може бути покладений обов’язок сприяти підряднику у забезпеченні будівництва водопостачанням, електроенергією тощо, а також у наданні інших послуг. 2. Підрядник, який зобов’язаний здійснювати матеріально-технічне забезпечення будівництва, несе ризик неможливості використання наданого ним матеріалу	**Стаття 1102.** Забезпечення будівництва та оплата робіт 1. Матеріально-технічне забезпечення будівництва покладають на підрядника, якщо іншого не встановлює договір будівельного підряду. 2. Підрядник, який зобов’язаний здійснювати матеріально-технічне забезпечення будівництва, несе ризик неможливості використання наданого ним матеріалу (деталей, конструкцій) або устаткування без погіршення якості робіт. 3. У разі неможливості використання матеріалу (деталей, конструкцій) або устаткування, наданого замовником, без погіршення якості виконуваних робіт підрядник має право

Чинна редакція	Запропонована редакція
(деталей, конструкцій) або устаткування без погіршення якості робіт. 3. У разі неможливості використання матеріалу (деталей, конструкцій) або устаткування, наданого замовником, без погіршення якості виконуваних робіт підрядник має право відмовитися від договору та вимагати від замовника сплати ціни робіт пропорційно їх виконаній частині, а також відшкодування збитків, не покритих цією сумою. 4. Оплата робіт провадиться після прийняття замовником збудованого об’єкта (виконаних робіт), якщо інший порядок розрахунків не встановлений за погодженням сторін. 5. У разі руйнування або пошкодження об’єкта будівництва внаслідок непереборної сили до спливу встановленого договором будівельного підряду строку здачі об’єкта, а також у разі неможливості завершити будівництво (будівельні роботи) з інших причин, що не залежать від замовника, підрядник не має права вимагати від замовника плату за роботу або оплату витрат, якщо інше не встановлено договором. 6. У разі необхідності консервації будівництва з незалежних від сторін обставин замовник зобов’язаний оплатити підрядникові виконані до консервації роботи та відшкодувати йому витрати, пов’язані з консервацією.	відмовитися від договору та вимагати від замовника сплати ціни робіт домірно їх виконаній частині, а також відшкодування збитків, не покритих цією сумою. 4. Оплату робіт провадять після прийняття замовником збудованого об’єкта або результату інших будівельних робіт, якщо іншого порядку розрахунків не встановлено за погодженням сторін. 5. У разі руйнування або пошкодження об’єкта будівництва внаслідок непереборної сили до спливу встановленого договором будівельного підряду строку здачі об’єкта, а також у разі неможливості завершити будівництво (будівельні роботи) з інших причин, що не залежать від замовника, підрядник не має права вимагати від замовника плату за роботу або оплату витрат, якщо іншого не встановлює договір. 6. За необхідності консервації будівництва з незалежних від сторін обставин замовник зобов’язаний оплатити підрядникові виконані до консервації роботи та відшкодувати йому витрати, пов’язані з консервацією.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 880. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження об’єкта 1. Віднесення ризику випадкового знищення або випадкового пошкодження об’єкта будівництва на замовника або підрядника до його прийняття замовником встановлюється відповідно до вимог закону, крім випадків, коли це сталося внаслідок обставин, що залежали від замовника.	Стаття **1103.** Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження об’єкта будівництва або результату інших будівельних робіт 1. Віднесення ризику випадкового знищення або випадкового пошкодження об’єкта будівництва або результату інших будівельних робіт на замовника або підрядника до його прийняття замовником встановлюють відповідно до вимог закону, крім випадків, якщо це сталося внаслідок обставин, що залежали від замовника.
Стаття 881. Страхування об’єкта будівництва 1. Страхування об’єкта будівництва або комплексу робіт здійснюється підрядником або замовником відповідно до законодавства. Сторона, на яку покладається обов’язок щодо страхування, має надати другій стороні в порядку, встановленому договором, докази укладення нею договору страхування, включаючи відомості про страхувальника, розмір страхової суми та застраховані ризики. 2. Недоліки робіт або використовуваного для робіт матеріалу, допущені з вини підрядника (або субпідрядника), мають бути усунені підрядником за його рахунок. 3. Замовник має право з метою здійснення контролю та нагляду за будівництвом і прийняття від свого імені відповідних рішень укласти договір про надання такого виду послуг із спеціалізованою організацією або	**Стаття 1104.** Страхування об’єкта будівництва або результату інших будівельних робіт 1. Страхування об’єкта будівництва або результату інших будівельних робіт здійснює підрядник або замовник відповідно до законодавства. Сторона, на яку покладають обов’язок щодо страхування, має надати другій стороні в порядку, встановленому договором, докази укладення нею договору страхування, зокрема відомості про страхувальника, розмір страхової суми та застраховані ризики.

Чинна редакція	Запропонована редакція
спеціалістом. У цьому разі в договорі будівельного підряду визначаються функції та повноваження такого спеціаліста.	
Стаття 882. Передання та прийняття робіт 1. Замовник, який одержав повідомлення підрядника про готовність до передання робіт, виконаних за договором будівельного підряду, або, якщо це передбачено договором, – етапу робіт, зобов'язаний негайно розпочати їх прийняття. 2. Замовник організовує та здійснює прийняття робіт за свій рахунок, якщо інше не встановлено договором. У прийнятті робіт мають брати участь представники органів державної влади та органів місцевого самоврядування у випадках, встановлених законом або іншими нормативно-правовими актами. 3. Замовник, який попередньо прийняв окремі етапи робіт, несе ризик їх знищення або пошкодження не з вини підрядника, у тому числі й у випадках, коли договором будівельного підряду передбачено виконання робіт на ризик підрядника. 4. Передання робіт підрядником і прийняття їх замовником оформляється актом, підписаним обома сторонами. У разі відмови однієї із сторін від підписання акта про це вказується в акті і він підписується другою стороною. Акт, підписаний однією стороною, може бути визнаний судом недійсним лише у разі, якщо мотиви відмови другої сторони від підписання акта визнані судом обґрунтованими.	Стаття **1105.** Передання та прийняття результату будівельних робіт 1. Замовник, який одержав повідомлення підрядника про готовність до передання результату будівельних робіт, або, якщо це передбачено договором – етапу робіт, зобов'язаний негайно розпочати їх прийняття. 2. Замовник організовує та здійснює прийняття результату будівельних робіт за свій рахунок, якщо іншого не встановлено договором. У прийнятті результату будівельних робіт мають брати участь представники органів державної влади та органів місцевого самоврядування у випадках, встановлених законом або іншими нормативно-правовими актами. 3. Замовник, який попередньо прийняв окремі етапи робіт, несе ризик їх знищення або пошкодження не з вини підрядника, у тому числі у випадках, якщо договором будівельного підряду передбачено виконання робіт на ризик підрядника. 4. Передання результату будівельних робіт підрядником і прийняття їх замовником оформляють актом, підписаним обома сторонами. У разі відмови однієї із сторін від підписання акта про це зазначають в акті і його підписує друга сторона.

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Прийняття робіт може здійснюватися після попереднього випробування, якщо це передбачено договором будівельного підряду або випливає з характеру робіт. У цьому випадку прийняття робіт може здійснюватися лише у разі позитивного результату попереднього випробування. 6. Замовник має право відмовитися від прийняття робіт у разі виявлення недоліків, які виключають можливість використання об’єкта для вказаної в договорі мети та не можуть бути усунені підрядником, замовником або третьою особою.	Акт, підписаний однією стороною, може бути визнаний судом недійсним лише у разі, якщо мотиви відмови другої сторони від підписання акта визнані судом обґрунтованими. 5. Прийняття результату будівельних робіт може здійснюватися після попереднього випробування, якщо це передбачено договором будівельного підряду або випливає з характеру робіт. 6. Замовник має право відмовитися від прийняття результату будівельних робіт у разі виявлення недоліків, які виключають можливість використання об’єкта для вказаної в договорі мети та не можуть бути усунені підрядником, замовником або третьою особою.
Стаття 883. Відповідальність підрядника 1. Підрядник відповідає за недоліки збудованого об’єкта, за прострочення передання його замовникові та за інші порушення договору (за недосягнення проектної потужності, інших запроектованих показників тощо), якщо не доведе, що ці порушення сталися не з його вини. 2. За невиконання або неналежне виконання обов’язків за договором будівельного підряду підрядник сплачує неустойку, встановлену договором або законом, та відшкодовує збитки в повному обсязі. 3. Суми неустойки (пені), сплачені підрядником за порушення строків виконання окремих робіт, повертаються	Стаття **1106.** Юридичні наслідки порушення підрядником договору 1. Підрядник відповідає за недоліки результату будівельних робіт, за прострочення передання його замовникові та за інші порушення договору (за недосягнення проектної потужності, інших запроектованих показників тощо), якщо не доведе, що ці порушення сталися не з його вини. 2. За порушення обов’язків за договором будівельного підряду підрядник сплачує неустойку, встановлену договором або законом, та відшкодовує збитки в повному обсязі.

Чинна редакція	Запропонована редакція
підрядникові у разі закінчення всіх робіт до встановленого договором граничного терміну.	3. Суми неустойки (пені), сплачені підрядником за порушення строків виконання окремих робіт, повертають підрядникові у разі закінчення всіх робіт до встановленого договором граничного терміну.
Стаття 884. Гарантії якості у договорі будівельного підряду 1. Підрядник гарантує досягнення об’єктом будівництва визначених у проектно-кошторисній документації показників і можливість експлуатації об’єкта відповідно до договору протягом гарантійного строку, якщо інше не встановлено договором будівельного підряду. Гарантійний строк становить десять років від дня прийняття об’єкта замовником, якщо більший гарантійний строк не встановлений договором або законом. 2. Підрядник відповідає за дефекти, виявлені у межах гарантійного строку, якщо він не доведе, що вони сталися внаслідок: природного зносу об’єкта або його частин; неправильної його експлуатації або неправильності інструкцій щодо його експлуатації, розроблених самим замовником або залученими ним іншими особами; неналежного ремонту об’єкта, який здійснено самим замовником або залученими ним третіми особами. 3. Гарантійний строк продовжується на час, протягом якого об’єкт не міг експлуатуватися внаслідок недоліків, за які відповідає підрядник.	**Стаття 1107.** Гарантії якості 1. Підрядник гарантує досягнення результатами будівельних робіт визначених у проектно-кошторисній документації показників і можливість їх експлуатації відповідно до договору протягом гарантійного строку, якщо іншого не встановлено договором будівельного підряду. Гарантійний строк становить десять років з дня прийняття результату замовником, якщо більший гарантійний строк не встановлений договором або законом. 2. Підрядник відповідає за дефекти, виявлені у межах гарантійного строку, якщо він не доведе, що вони сталися внаслідок: природного зносу об’єкта або його частин; неправильної його експлуатації або неправильності інструкцій щодо його експлуатації, розроблених самим замовником або залученими ним третіми особами; неналежного ремонту об’єкта, який здійснено самим замовником або залученими ним третіми особами. 3. Гарантійний строк продовжується на час, протягом якого об’єкт не міг експлуатуватися внаслідок недоліків, за які відповідає підрядник.

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. У разі виявлення протягом гарантійного строку недоліків замовник повинен заявити про них підрядникові в розумний строк після їх виявлення. 5. Договором будівельного підряду може бути встановлено право замовника сплатити передбачену договором частину ціни робіт, визначеної у кошторисі, після закінчення гарантійного строку.	4. У разі виявлення протягом гарантійного строку недоліків замовник повинен заявити про них підрядникові в розумний строк після їх виявлення. 5. Договором будівельного підряду може бути встановлено право замовника сплатити передбачену договором частину ціни робіт, визначеної у кошторисі, після закінчення гарантійного строку.
Стаття 885. Усунення недоліків за рахунок замовника 1. Договором будівельного підряду може бути передбачений обов’язок підрядника усувати на вимогу замовника та за його рахунок недоліки, за які підрядник не відповідає. Підрядник має право відмовитися від виконання цього обов’язку, якщо усунення недоліків не пов’язане безпосередньо з предметом договору або не може бути здійснене підрядником з незалежних від нього причин.	**Стаття 1108.** Усунення недоліків 1. Недоліки робіт або використовуваного для робіт матеріалу, допущені з вини підрядника (субпідрядника), мають бути усунені підрядником за його рахунок. 2. Договір будівельного підряду може передбачати обов’язок підрядника усувати на вимогу замовника та за його рахунок недоліки, за які підрядник не відповідає. Підрядник має право відмовитися від виконання цього обов’язку, якщо усунення недоліків не пов’язано безпосередньо з предметом договору або не може бути здійснено підрядником з незалежних від нього причин. 3. Замовник має право з метою здійснення контролю та нагляду за будівництвом і прийняття від свого імені відповідних рішень укласти договір про надання такого виду послуг із спеціалізованою організацією або спеціалістом. У цьому разі в договорі будівельного підряду визначають функції та повноваження такого спеціаліста.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 886. Відповідальність замовника 1. У разі невиконання або неналежного виконання замовником обов'язків за договором будівельного підряду він сплачує підрядникові неустойку, встановлену договором або законом, та відшкодовує збитки у повному обсязі, якщо не доведе, що порушення договору сталося не з його вини.	Стаття **1109.** Юридичні наслідки порушення договору замовником 1. У разі порушення замовником обов'язків за договором будівельного підряду він сплачує підрядникові неустойку, встановлену договором або законом, та відшкодовує збитки у повному обсязі, якщо не доведе, що порушення договору сталося не з його вини.
§ 4. Підряд на проектні та пошукові роботи	**§ 4. Підряд на пошукові та/або проектні роботи**
Стаття 887. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт 1. За договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт підрядник зобов'язується розробити за завданням замовника проектну або іншу технічну документацію та (або) виконати пошукові роботи, а замовник зобов'язується прийняти та оплатити їх. 2. До договору підряду на проведення проектних і пошукових робіт застосовуються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено законом.	Стаття **1110.** Договір підряду на проведення пошукових робіт 1. За договором підряду на проведення пошукових робіт підрядник зобов'язується за завданням замовника провести пошукові роботи та передати їх результат замовникові, а замовник зобов'язується передати технічне завдання та інші вихідні дані підрядникові, прийняти та оплатити результат пошукових робіт. 2. До договору підряду на проведення пошукових робіт застосовують приписи цього Кодексу, якщо іншого не встановлює закон.
Стаття відсутня	Стаття **1111. Договір підряду на проведення проектних робіт** **1. За договором підряду на проведення проектних робіт підрядник зобов'язується за завданням замовника розробити проектну або іншу технічну документацію, а**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	замовник зобов’язується передати технічне завдання та інші вихідні дані підрядникові, прийняти та оплатити результат проектних робіт. **2. До договору підряду на проведення проектних робіт застосовують приписи цього Кодексу, якщо іншого не встановлює закон.**
Стаття 888. Вихідні дані для проведення проектних та пошукових робіт 1. За договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт замовник зобов’язаний передати підрядникові завдання на проектування, а також інші вихідні дані, необхідні для складання проектно-кошторисної документації. Завдання на проектування може бути підготовлене за дорученням замовника підрядником. У цьому разі завдання стає обов’язковим для сторін з моменту його затвердження замовником. 2. Підрядник зобов’язаний додержувати вимог, що містяться у завданні та інших вихідних даних для проектування та виконання пошукових робіт, і має право відступити від них лише за згодою замовника.	Стаття **1112.** Вихідні дані для проведення пошукових та/або проектних робіт 1. За договором підряду на проведення пошукових робіт замовник зобов’язаний передати підрядникові технічне завдання на проведення пошукових робіт. Технічне завдання на проведення пошукових робіт може бути підготовлене за дорученням замовника підрядником. У такому разі технічне завдання стає обов’язковим для сторін з моменту його затвердження замовником. 2. За договором підряду на проведення проектних робіт замовник зобов’язаний передати підрядникові завдання на проектування, а також інші вихідні дані, необхідні для складання проектно-кошторисної документації. Завдання на проектування може бути підготовлене за дорученням замовника підрядником. У такому разі завдання стає обов’язковим для сторін з моменту його затвердження замовником. 3. Підрядник зобов’язаний додержувати вимог, що містяться у завданні та інших вихідних даних для

Чинна редакція	Запропонована редакція
	проектування та технічному завданні на проведення пошукових робіт, і має право відступити від них лише за згодою замовника.
Стаття 889. Обов’язки замовника 1. Замовник зобов’язаний, якщо інше не встановлено договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт: 1) сплатити підрядникові встановлену ціну після завершення усіх робіт чи сплатити її частинами після завершення окремих етапів робіт або в іншому порядку, встановленому договором або законом; 2) використовувати проектно-кошторисну документацію, одержану від підрядника, лише для цілей, встановлених договором, не передавати проектно-кошторисну документацію іншим особам і не розголошувати дані, що містяться у ній, без згоди підрядника; 3) надавати послуги підрядникові у виконанні проектних та пошукових робіт в обсязі та на умовах, встановлених договором; 4) брати участь разом з підрядником у погодженні готової проектно-кошторисної документації з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування; 5) відшкодувати підрядникові додаткові витрати, пов’язані із зміною вихідних даних для проведення	Стаття **1113.** Обов’язки замовника 1. Замовник зобов’язаний, якщо іншого не встановлює договір підряду на проведення пошукових та/або проектних робіт: 1) прийняти результати пошукових та/або проектних робіт в строки, погоджені сторонами, за умови ненаявності відступів від умов договору або інших недоліків; 2) сплатити підрядникові встановлену ціну після завершення усіх робіт чи сплатити її частинами після завершення окремих етапів робіт або в іншому порядку, встановленому договором або законом; 3) використовувати результати пошукових робіт та/або проектно-кошторисну документацію, одержані від підрядника, лише для цілей, встановлених договором; 4) не передавати результати пошукових робіт та/або проектно-кошторисну документацію іншим особам і не розголошувати дані, що містяться у них, без згоди підрядника; 5) повторно використовувати результати пошукових робіт та/або проектно-кошторисну документацію лише за згодою підрядника;

Чинна редакція	Запропонована редакція
проектних та пошукових робіт внаслідок обставин, що не залежать від підрядника; 6) залучити підрядника до участі у справі за позовом, пред'явленим до замовника іншою особою у зв'язку з недоліками складеної проектної документації або виконаних пошукових робіт.	6) надавати послуги підрядникові у проведенні пошукових та/або проектних робіт в обсязі та на умовах, встановлених договором; 7) брати участь разом з підрядником у погодженні готової проектно-технічної документації та/або результатів пошукових робіт із уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування; 8) відшкодувати підрядникові додаткові витрати, пов'язані із зміною вихідних даних для проведення проектних та/або пошукових робіт внаслідок обставин, що не залежать від підрядника; 9) залучити підрядника до участі у справі за позовом, пред'явленим до замовника іншою особою у зв'язку з недоліками складеної проектно-кошторисної документації та/або результатів пошукових робіт
Стаття 890. Обов'язки підрядника 1. Підрядник зобов'язаний: 1) виконувати роботи відповідно до вихідних даних для проведення проектування та згідно з договором; 2) погоджувати готову проектно-кошторисну документацію із замовником, а в разі необхідності – також з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування; 3) передати замовникові готову проектно-кошторисну документацію та результати пошукових робіт;	Стаття **1114.** Обов'язки підрядника 1. Підрядник зобов'язаний: 1) виконувати роботи відповідно до технічного завдання та вихідних даних для проведення пошукових та/або проектних робіт та згідно з договором; 2) погоджувати готову проектно-кошторисну документацію та/або результати пошукових робіт із замовником, а за необхідності – також з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування;

Чинна редакція	Запропонована редакція
4) не передавати без згоди замовника проектно-кошторисну документацію іншим особам; 5) гарантувати замовникові відсутність у інших осіб права перешкодити або обмежити виконання робіт на основі підготовленої за договором проектно-кошторисної документації.	3) передати замовникові готову проектно-кошторисну документацію та/або результати пошукових робіт; 4) повторно використовувати проектно-кошторисну документацію та/або результати пошукових робіт лише за згодою замовника; 5) не передавати без згоди замовника проектно-кошторисну документацію та/або результати пошукових робіт іншим особам; 6) гарантувати замовникові ненаявність у інших осіб права перешкодити або обмежити виконання робіт на основі підготовленої за договором проектно-кошторисної документації та/або результатів пошукових робіт.
Стаття 891. Відповідальність підрядника за недоліки документації та робіт 1. Підрядник відповідає за недоліки проектно-кошторисної документації та пошукових робіт, включаючи недоліки, виявлені згодом у ході будівництва, а також у процесі експлуатації об’єкта, створеного на основі виконаної проектно-кошторисної документації і результатів пошукових робіт. 2. У разі виявлення недоліків у проектно-кошторисній документації або в пошукових роботах підрядник на вимогу замовника зобов’язаний безоплатно переробити проектно-кошторисну документацію або здійснити необхідні	Стаття **1115.** Юридичні наслідки порушення підрядником умов договору 1. Підрядник відповідає за недоліки результатів пошукових та/або проектних робіт, зокрема недоліки, виявлені у ході будівництва, а також у процесі експлуатації об’єкта, створеного на основі результатів пошукових та/або проектних робіт. 2. У разі виявлення недоліків у результатах пошукових та/або проектних робіт підрядник на вимогу замовника зобов’язаний безоплатно виправити такі недоліки, а також відшкодувати завдані збитки, якщо іншого не встановлює договір або закон.

Чинна редакція	Запропонована редакція
додаткові пошукові роботи, а також відшкодувати завдані збитки, якщо інше не встановлено договором або законом.	3. За порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища підрядник несе відповідальність відповідно до чинного законодавства.
Стаття відсутня	Стаття **1116.** Юридичні наслідки порушення замовником умов договору 1. У разі порушення замовником обов'язків за договором підряду на проведення пошукових та/або проектних робіт замовник зобов'язаний відшкодувати підряднику завдані цим збитки, якщо не доведе, що порушення договору сталося не з його вини.
Глава 62 ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ АБО ДОСЛІДНО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РОБІТ	**Глава 69. Виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт**
Стаття 892. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт 1. За договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт підрядник (виконавець) зобов'язується провести за завданням замовника наукові дослідження, розробити зразок нового виробу та конструкторську документацію на нього, нову технологію тощо, а замовник зобов'язується прийняти виконану роботу та оплатити її.	Стаття **1117.** Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт 1. За договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт виконавець зобов'язується за завданням провести замовника науковий пошук, дослідження, розробити нове положення чи підхід, зразок нового виробу та конструкторську документацію на нього, нову технологію тощо, а замовник зобов'язується прийняти виконану роботу та оплатити її.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Договір може охоплювати весь цикл проведення наукових досліджень, розроблення та виготовлення зразків або його окремі етапи.	Договір може охоплювати весь цикл проведення наукових досліджень, розроблення та виготовлення зразків або його окремі етапи. **2. Особливості укладення та виконання договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт можуть бути передбачені законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1118. Форма договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт** **1. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт укладають письмово.**
Стаття відсутня	**Стаття 1119. Ціна робіт** **1. У договорі на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт визначають ціну робіт або спосіб її визначення.** **2. Ціну за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт може бути визначено в кошторисі.**
Стаття 893. Виконання робіт 1. Виконавець зобов’язаний провести наукові дослідження особисто, якщо інше не встановлено	Стаття **1120.** Виконання робіт 1. Виконавець зобов’язаний провести наукові дослідження особисто, якщо іншого не встановлено

Чинна редакція	Запропонована редакція
договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Виконавець має право залучати до виконання науково-дослідних робіт інших осіб лише за згодою замовника. Виконавець має право залучати інших осіб (субвиконавців) до виконання дослідно-конструкторських та технологічних робіт, якщо інше не встановлено договором.	договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Виконавець має право залучати інших осіб до виконання науково-дослідних робіт лише за згодою замовника. Виконавець має право залучати інших осіб (субвиконавців) до виконання дослідно-конструкторських та технологічних робіт, якщо іншого не встановлено договором.
Стаття 894. Передання, прийняття та оплата робіт 1. Виконавець зобов’язаний передати, а замовник прийняти та оплатити повністю завершені науково-дослідні або дослідно-конструкторські та технологічні роботи. Договором можуть бути передбачені прийняття та оплата окремих етапів робіт або інший спосіб оплати. 2. Плата за виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських робіт та технологічних робіт, встановлена договором, може бути зменшена замовником залежно від фактично одержаних результатів порівняно з результатами, передбаченими договором, якщо це не залежало від замовника, а можливість такого зменшення та його межі були передбачені домовленістю сторін.	**Стаття 1121.** Передання, прийняття та оплата робіт 1. Виконавець зобов’язаний передати, а замовник прийняти та оплатити повністю завершені науково-дослідні або дослідно-конструкторські та технологічні роботи. Договором можуть бути передбачені прийняття та оплата окремих етапів робіт або інший спосіб оплати. 2. Плата за виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських робіт та технологічних робіт, встановлена договором, може бути зменшена замовником залежно від фактично одержаних результатів порівняно з результатами, передбаченими договором, якщо це не залежало від замовника, а можливість такого зменшення та його межі були передбачені домовленістю сторін.
Стаття 895. Конфіденційність відомостей про договір 1. Виконавець і замовник зобов’язані забезпечити конфіденційність відомостей щодо предмета договору на	Стаття **1122.** Конфіденційність відомостей про договір 1. Виконавець і замовник зобов’язані забезпечити конфіденційність відомостей щодо предмета договору на

Чинна редакція	Запропонована редакція
виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт, ходу його виконання та одержаних результатів, якщо інше не встановлено договором. Обсяг відомостей, що належать до конфіденційних, встановлюється договором.	виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт, ходу його виконання та одержаних результатів, якщо іншого не встановлює договір. Обсяг відомостей, що належать до конфіденційних, встановлює договір.
Стаття 896. Права сторін на результати робіт 1. Замовник за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт має право використовувати передані йому результати робіт у межах і на умовах, встановлених договором. 2. Виконавець має право використати одержаний ним результат робіт також для себе, якщо інше не встановлено договором. Договором може бути передбачено право виконавця передавати результати робіт іншим особам.	Стаття **1123.** Права сторін на результати робіт 1. Замовник за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт має право використовувати передані йому результати робіт у межах і на умовах, встановлених договором. 2. Виконавець має право використати одержаний ним результат робіт також для себе, якщо іншого не встановлює договір. Договором може бути передбачено право виконавця передавати результати робіт іншим особам.
Стаття 897. Обов’язки виконавця 1. Виконавець за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт зобов’язаний: 1) виконати роботи відповідно до погодженої із замовником програми (техніко-економічних показників) або тематики і передати замовникові результат у строк, встановлений договором;	**Стаття 1124.** Обов’язки виконавця 1. Виконавець за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт зобов’язаний: 1) виконати роботи відповідно до погодженої із замовником програми (техніко-економічних показників) або тематики і передати замовникові результат у строк, встановлений договором;

Чинна редакція	Запропонована редакція
2) додержувати вимог, пов’язаних з охороною прав інтелектуальної власності; 3) утримуватися від публікації без згоди замовника науково-технічних результатів, одержаних при виконанні робіт; 4) вживати заходів для захисту одержаних при виконанні робіт результатів, що підлягають правовій охороні, та інформувати про це замовника; 5) своїми силами та за свій рахунок усувати допущені з його вини недоліки у технічній документації, які можуть спричинити відступи від техніко-економічних показників, передбачених у технічному завданні замовника або в договорі; 6) негайно інформувати замовника про виявлену неможливість одержати очікувані результати або недоцільність продовжувати роботу.	2) додержувати вимог, пов’язаних з охороною прав інтелектуальної власності; 3) утримуватися від публікації без згоди замовника науково-технічних результатів, одержаних при виконанні робіт; 4) вживати заходів для захисту одержаних при виконанні робіт результатів, що підлягають юридичній охороні, та інформувати про це замовника; 5) своїми силами та за свій рахунок усувати допущені з його вини недоліки у технічній документації, які можуть спричинити відступи від техніко-економічних показників, передбачених у технічному завданні замовника або в договорі; 6) негайно інформувати замовника про виявлену неможливість одержати очікувані результати або недоцільність продовження робіт.
Стаття 898. Обов’язки замовника 1. Замовник за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт зобов’язаний: 1) видати виконавцеві технічне завдання та погодити з ним програму (техніко-економічні показники) або тематику робіт; 2) передати виконавцеві необхідну для виконання робіт інформацію;	**Стаття 1125.** Обов’язки замовника 1. Замовник за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт зобов’язаний: 1) видати виконавцеві технічне завдання та погодити з ним програму (техніко-економічні показники) або тематику робіт; 2) передати виконавцеві необхідну для виконання робіт інформацію;

Чинна редакція	Запропонована редакція
3) прийняти виконані роботи та оплатити їх.	3) прийняти виконані роботи та оплатити їх.
Стаття 899. Наслідки неможливості досягнення результату 1. Якщо у ході науково-дослідних робіт виявляється неможливість досягнення результату внаслідок обставин, що не залежать від виконавця, замовник зобов'язаний оплатити роботи, проведені до виявлення неможливості отримати передбачені договором результати, але не вище відповідної частини ціни робіт, визначеної договором. 2. Якщо у ході виконання дослідно-конструкторських та технологічних робіт виявляється неможливість досягнення результату внаслідок обставин, що виникли не з вини виконавця, замовник зобов'язаний відшкодувати витрати виконавця.	Стаття **1126.** Наслідки неможливості досягнення результату 1. Якщо у ході науково-дослідних робіт виявляється неможливість досягнення результату внаслідок обставин, що не залежать від виконавця, замовник зобов'язаний оплатити роботи, проведені до виявлення неможливості отримати передбачені договором результати, але не вище відповідної частини ціни робіт, визначеної договором. 2. Якщо у ході виконання дослідно-конструкторських та технологічних робіт виявляється неможливість досягнення результату внаслідок обставин, що виникли не з вини виконавця, замовник зобов'язаний відшкодувати витрати виконавця.
Стаття 900. Відповідальність виконавця за порушення договору 1. Виконавець відповідає перед замовником за порушення договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт, якщо не доведе, що порушення договору сталося не з його вини. 2. Виконавець зобов'язаний відшкодувати замовнику реальні збитки у межах ціни робіт, в яких виявлено недоліки, якщо договором встановлено, що вони підлягають відшкодуванню в межах загальної ціни робіт за договором.	Стаття **1127.** Відповідальність виконавця за невиконання договору 1. Виконавець відповідає перед замовником за невиконання договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт, якщо не доведе, що порушення договору сталося не з його вини. 2. Виконавець зобов'язаний відшкодувати замовникові реальні збитки у межах ціни робіт, в яких виявлено недоліки, якщо договором встановлено, що вони підлягають відшкодуванню в межах загальної ціни робіт за договором.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Упущена вигода підлягає відшкодуванню у випадках, встановлених законом.	Упущена вигода підлягає відшкодуванню у випадках, встановлених законом.
Глава 63 ПОСЛУГИ. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	**Глава 70. Послуги. Загальні приписи**
Стаття 901. Договір про надання послуг 1. За договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором. 2. Положення цієї глави можуть застосовуватися до всіх договорів про надання послуг, якщо це не суперечить суті зобов'язання.	**Стаття 1128.** Договір про надання послуг 1. За договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві надану послугу, якщо іншого не встановлює договір. 2. Приписи цієї глави можуть застосовувати до всіх договорів про надання послуг, якщо це не суперечить суті зобов'язання.
Стаття 902. Виконання договору про надання послуг 1. Виконавець повинен надати послугу особисто. 2. У випадках, встановлених договором, виконавець має право покласти виконання договору про надання послуг на іншу особу, залишаючись відповідальним в повному обсязі перед замовником за порушення договору.	**Стаття 1129.** Виконання договору про надання послуг 1. Виконавець повинен надати послугу особисто. 2. У випадках, встановлених договором, виконавець має право покласти виконання договору про надання послуг на іншу особу, залишаючись відповідальним в повному обсязі перед замовником за порушення договору.
Стаття 903. Плата за договором про надання послуг	**Стаття 1130.** Плата за договором про надання послуг

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Якщо договором передбачено надання послуг за плату, замовник зобов’язаний оплатити надану йому послугу в розмірі, у строки та в порядку, що встановлені договором. 2. У разі неможливості виконати договір про надання послуг, що виникла не з вини виконавця, замовник зобов’язаний виплатити виконавцеві розумну плату. Якщо неможливість виконати договір виникла з вини замовника, він зобов’язаний виплатити виконавцеві плату в повному обсязі, якщо інше не встановлено договором або законом.	1. Якщо договором передбачено надання послуг за плату, замовник зобов’язаний оплатити надану йому послугу в розмірі, у строки та в порядку, що встановлені договором. 2. У разі неможливості виконати договір про надання послуг, що виникла не з вини виконавця, замовник зобов’язаний виплатити виконавцеві розумну плату. Якщо неможливість виконати договір виникла з вини замовника, він зобов’язаний виплатити виконавцеві плату в повному обсязі, якщо іншого не встановлює договір або закон.
Стаття 904. Відшкодування виконавцеві фактичних витрат за договором про безоплатне надання послуг 1. За договором про безоплатне надання послуг замовник зобов’язаний відшкодувати виконавцеві усі фактичні витрати, необхідні для виконання договору. 2. Положення частини першої цієї статті застосовуються також у випадках, коли неможливість виконати договір про безоплатне надання послуг виникла з вини замовника або внаслідок непереборної сили.	**Стаття 1131.** Відшкодування виконавцеві фактичних витрат за договором про безоплатне надання послуг 1. За договором про безоплатне надання послуг замовник зобов’язаний відшкодувати виконавцеві усі фактичні витрати, необхідні для виконання договору. 2. Приписи частини першої цієї статті застосовують також у випадках, якщо неможливість виконати договір про безоплатне надання послуг виникла з вини замовника або внаслідок непереборної сили.
Стаття 905. Строк договору про надання послуг 1. Строк договору про надання послуг встановлюється за домовленістю сторін, якщо інше не встановлено законом або іншими нормативно-правовими актами.	*Виключено*
Стаття 906. Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг	**Стаття 1132.** Юридичні наслідки порушення виконавцем договору про надання послуг

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Збитки, завдані замовнику невиконанням або неналежним виконанням договору про надання послуг за плату, підлягають відшкодуванню виконавцем, у разі наявності його вини, у повному обсязі, якщо інше не встановлено договором. Виконавець, який порушив договір про надання послуг за плату при здійсненні ним підприємницької діяльності, відповідає за це порушення, якщо не доведе, що належне виконання виявилося неможливим внаслідок непереборної сили, якщо інше не встановлено договором або законом. 2. Збитки, завдані невиконанням або неналежним виконанням договору про безоплатне надання послуг, підлягають відшкодуванню виконавцем у розмірі, що не перевищує двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, якщо інший розмір відповідальності виконавця не встановлений договором.	1. Збитки, завдані замовникові через невиконання договору про надання послуг за плату, підлягають відшкодуванню виконавцем, за наявності його вини, у повному обсязі, якщо іншого не встановлює договір. Виконавець, який порушив договір про надання послуг за плату під час здійснення ним підприємницької діяльності, відповідає за це порушення, якщо не доведе, що виконання виявилося неможливим внаслідок непереборної сили, якщо іншого не встановлює договір або закон. 2. Збитки, завдані невиконанням договору про безоплатне надання послуг, підлягають відшкодуванню виконавцем у розмірі, що не перевищує двох мінімальних прожиткових мінімумів, якщо іншого розміру відповідальності виконавця не встановлено договором.
Стаття 907. Розірвання договору про надання послуг 1. Договір про надання послуг може бути розірваний, у тому числі шляхом односторонньої відмови від договору, в порядку та на підставах, встановлених цим Кодексом, іншим законом або за домовленістю сторін. Порядок і наслідки розірвання договору про надання послуг визначаються домовленістю сторін або законом.	*Виключено*
Глава 64	**Глава 71. Перевезення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
ПЕРЕВЕЗЕННЯ	
Стаття 908. Загальні положення про перевезення 1. Перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти здійснюється за договором перевезення. 2. Загальні умови перевезення визначаються цим Кодексом, іншими законами, транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них. Умови перевезення вантажу, пасажирів і багажу окремими видами транспорту, а також відповідальність сторін щодо цих перевезень встановлюються договором, якщо інше не встановлено цим Кодексом, іншими законами, транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них.	Стаття **1133.** Договір перевезення 1. За договором перевезення одна сторона (перевізник) зобов’язується за завданням іншої сторони (замовника) надати транспортну послугу з перевезення вантажу, пасажирів, багажу тощо, а замовник зобов’язується оплатити перевізникові надану послугу, якщо іншого не встановлює договір. 2. Загальні умови перевезення визначаються цим Кодексом, іншими законами, транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них. Умови перевезення вантажу, пасажирів і багажу окремими видами транспорту встановлює договір, якщо іншого не встановлено законами, транспортними кодексами (статутами) та правилами, що видаються відповідно до них.
Стаття 909. Договір перевезення вантажу 1. За договором перевезення вантажу одна сторона (перевізник) зобов’язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов’язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату. 2. Договір перевезення вантажу укладається у письмовій формі.	**Стаття 1134.** Договір перевезення вантажу 1. За договором перевезення вантажу одна сторона (перевізник) зобов’язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов’язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату. 2. Укладення договору перевезення вантажу підтверджується складенням транспортної накладної

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Укладення договору перевезення вантажу підтверджується складенням транспортної накладної (коносамента або іншого документа, встановленого транспортними кодексами (статутами). 4. Законом можуть бути передбачені особливості укладення та виконання договору перевезення вантажу.	(коносамента або іншого документа, встановленого транспортними кодексами (статутами). 3. Перевізник і власник (володілець) вантажу за необхідності здійснення систематичних перевезень можуть укласти довгостроковий договір.
Стаття 910. Договір перевезення пасажира та багажу 1. За договором перевезення пасажира одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажира) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його провезення. 2. Укладення договору перевезення пасажира та багажу підтверджується видачею відповідно квитка або електронного квитка та багажної квитанції, вимоги до яких встановлюються відповідно до законодавства.	**Стаття 1135.** Договір перевезення пасажира та багажу 1. За договором перевезення пасажира одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажира) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його провезення. 2. Укладення договору перевезення пасажира та багажу підтверджується видачею відповідно квитка або електронного квитка та багажної квитанції, вимоги до яких встановлюються відповідно до законодавства.
Стаття 911. Права пасажира 1. Пасажир має право: 1) одержати місце у транспортному засобі згідно з придбаним квитком; 2) провозити з собою безоплатно одну дитину віком до шести років без права зайняття нею окремого місця;	**Стаття 1136.** Права пасажира 1. Пасажир має право: 1) одержати місце у транспортному засобі згідно з придбаним квитком; 2) **перевозити з собою безоплатно одну дитину віком до шести років без права зайняття нею окремого місця, а**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3) купувати для дітей віком від шести до чотирнадцяти років дитячі квитки за пільговою ціною; 4) перевозити з собою безоплатно ручну поклажу у межах норм, встановлених транспортними кодексами (статутами); 5) зробити не більше однієї зупинки в дорозі з подовженням строку чинності проїзних документів (квитка) не більше ніж на десять діб, а в разі хвороби – на весь час хвороби; 6) відмовитися від поїздки, повернути квиток і одержати назад повну або часткову вартість квитка – залежно від строку здавання квитка згідно з правилами, встановленими транспортними кодексами (статутами); 7) отримувати повну та своєчасну інформацію про час та місце відправлення транспортного засобу за вказаним у транспортному документі (квитку) маршрутом. 2. Пасажир може мати також інші права, встановлені цим Кодексом, іншими законами, транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них.	**при здійсненні перевезення повітряним транспортом – віком до двох років;** 3) придбавати для дітей віком від шести до чотирнадцяти років дитячі квитки за пільговою ціною; 4) перевозити з собою безоплатно ручну поклажу у межах норм, встановлених транспортними кодексами (статутами); 5) **зробити не більше однієї зупинки в дорозі з подовженням строку чинності проїзних документів (квитка) не більше ніж на десять діб, а в разі хвороби пасажира чи членів його родини, що подорожують разом з ним на транспортному засобі, – на весь час хвороби;** 6) відмовитися від поїздки, повернути квиток і одержати назад повну або часткову вартість квитка – залежно від строку здавання квитка згідно з правилами, встановленими транспортними кодексами (статутами); 7) отримувати повну та своєчасну інформацію про час та місце відправлення транспортного засобу за вказаним у транспортному документі (квитку) маршрутом. 2. Пасажир може мати також інші права, встановлені цим Кодексом, іншими законами, транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них.
Стаття 912. Договір чартеру (фрахтування) 1. За договором чартеру (фрахтування) одна сторона (фрахтівник) зобов’язується надати другій стороні	**Стаття 1137.** Договір чартеру (фрахтування) 1. За договором чартеру (фрахтування) одна сторона (фрахтівник) зобов’язується надати другій стороні

Чинна редакція	Запропонована редакція
(фрахтувальникові) за плату всю або частину місткості в одному чи кількох транспортних засобах на один або кілька рейсів для перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти або з іншою метою, якщо це не суперечить закону та іншим нормативно-правовим актам. 2. Порядок укладення договору чартеру (фрахтування), а також форма цього договору встановлюються транспортними кодексами (статутами).	(фрахтувальникові) за плату всю або частину місткості в одному чи кількох транспортних засобах на один або кілька рейсів для перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти або з іншою метою, якщо це не суперечить закону та іншим нормативно-правовим актам. 2. Порядок укладення договору чартеру (фрахтування), а також форму такого договору встановлюють транспортні кодекси (статути).
Стаття 913. Мультимодальні перевезення 1. Перевезення вантажу, багажу, пошти здійснюються кількома видами транспорту з використанням документа мультимодального перевезення. 2. Перевезення пасажирів може здійснюватися кількома видами транспорту за єдиним транспортним документом або за документом мультимодального перевезення. Відносини організацій, підприємств транспорту, що здійснюють мультимодальні перевезення, визначаються за домовленістю між ними. 3. Відносини організацій, підприємств транспорту, що здійснюють мультимодальні перевезення, перевезення пасажирів, визначаються Законом України "Про мультимодальні перевезення" та іншими актами цивільного законодавства.	**Стаття 1138.** Мультимодальні перевезення 1. Перевезення вантажу, багажу, пошти здійснюються кількома видами транспорту з використанням документа мультимодального перевезення. 2. Перевезення пасажирів може здійснюватися кількома видами транспорту за єдиним транспортним документом або за документом мультимодального перевезення. Відносини організацій, підприємств транспорту, що здійснюють мультимодальні перевезення, визначають за домовленістю між ними. 3. Відносини організацій, підприємств транспорту, що здійснюють мультимодальні перевезення, перевезення пасажирів, визначають Закон України "Про мультимодальні перевезення" та інші акти цивільного законодавства.
Стаття 914. Довгостроковий договір	**Стаття 1139.** Довгостроковий договір

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Перевізник і власник (володілець) вантажу в разі необхідності здійснення систематичних перевезень можуть укласти довгостроковий договір. 2. За довгостроковим договором перевізник зобов'язується у встановлені строки приймати, а власник (володілець) вантажу – передавати для перевезення вантаж у встановленому обсязі. У довгостроковому договорі перевезення вантажу встановлюються обсяг, строки та інші умови надання транспортних засобів і передання вантажу для перевезення, порядок розрахунків, а також інші умови перевезення.	1. Перевізник і власник (володілець) вантажу за необхідності здійснення систематичних перевезень можуть укласти довгостроковий договір. 2. За довгостроковим договором перевізник зобов'язується у встановлені строки приймати, а власник (володілець) вантажу – передавати для перевезення вантаж у встановленому обсязі. У довгостроковому договорі перевезення вантажу встановлюють обсяг, строки та інші умови надання транспортних засобів і передання вантажу для перевезення, порядок розрахунків, а також інші умови перевезення.
Стаття 915. Перевезення транспортом загального користування 1. Перевезення, що здійснюється юридичною особою, вважається перевезенням транспортом загального користування, якщо із закону, інших нормативно-правових актів або ліцензії, виданої цій організації, випливає, що вона має здійснювати перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти за зверненням будь-якої особи. 2. Договір перевезення транспортом загального користування є публічним договором.	**Стаття 1140.** Перевезення транспортом загального користування 1. Перевезення, що здійснює юридична особа, вважається перевезенням транспортом загального користування, якщо із закону, інших нормативно-правових актів або ліцензії, виданої цій юридичній особі, випливає, що вона має здійснювати перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти за зверненням будь-якої особи. 2. Договір перевезення транспортом загального користування є публічним договором.
Стаття 916. Провізна плата 1. За перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти стягується провізна плата у розмірі, що визначається за	Стаття **1141.** Провізна плата 1. За перевезення вантажу, пасажирів, багажу стягується провізна плата у розмірі, що визначається за домовленістю

Чинна редакція	Запропонована редакція
домовленістю сторін, якщо інше не встановлено законом або іншими нормативно-правовими актами. Якщо розмір провізної плати не визначений, стягується розумна плата. 2. Плата за перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти, що здійснюється транспортом загального користування, визначається за домовленістю сторін, якщо вона не встановлена тарифами, затвердженими у встановленому порядку. Пільгові умови перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти транспортом загального користування можуть встановлюватися організацією, підприємством транспорту за їх рахунок або за рахунок відповідного бюджету у випадках, встановлених законом та іншими нормативно-правовими актами. 3. Робота та послуги, що виконуються на вимогу власника (володільця) вантажу і не передбачені тарифами, оплачуються додатково за домовленістю сторін. 4. Перевізник має право притримати переданий йому для перевезення вантаж для забезпечення внесення провізної плати та інших платежів, якщо інше не встановлено законом, іншими нормативно-правовими актами або не випливає із суті зобов’язання.	сторін, якщо іншого не встановлено законом або іншими нормативно-правовими актами. Якщо розмір провізної плати не визначено, стягується розумна плата. 2. Плата за перевезення вантажу, пасажирів, багажу, що здійснюється транспортом загального користування, визначається за домовленістю сторін, якщо вона не встановлена тарифами, затвердженими у встановленому порядку. Пільгові умови перевезення вантажу, пасажирів, багажу транспортом загального користування можуть встановлюватися організацією, підприємством транспорту за їхній рахунок або за рахунок відповідного бюджету у випадках, встановлених законом та іншими нормативно-правовими актами. 3. Послуги, що надають на вимогу пасажира чи відправника вантажу і не передбачені тарифами, оплачують додатково за домовленістю сторін. 4. Перевізник має право притримати переданий йому для перевезення вантаж для забезпечення внесення провізної плати та інших платежів, якщо іншого не встановлено законом, іншими нормативно-правовими актами або не випливає із суті зобов’язання.
Стаття 917. Надання транспортних засобів і пред’явлення вантажу до перевезення	**Стаття 1142.** Надання транспортних засобів і пред’явлення вантажу до перевезення

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Перевізник зобов’язаний надати транспортні засоби під завантаження у строк, встановлений договором. Відправник вантажу має право відмовитися від наданого транспортного засобу, якщо він є непридатним для перевезення цього вантажу. 2. Відправник повинен пред’явити у встановлений строк вантаж, який підлягає перевезенню, в належній тарі та (або) упаковці; вантаж має бути також замаркований відповідно до встановлених вимог. 3. Перевізник має право відмовитися від прийняття вантажу, що поданий у тарі та (або) упаковці, які не відповідають встановленим вимогам, а також у разі відсутності або неналежного маркування вантажу.	1. Перевізник зобов’язаний надати транспортні засоби під завантаження у строк, встановлений договором. Відправник вантажу має право відмовитися від наданого транспортного засобу, якщо він є непридатним для перевезення цього вантажу. 2. Відправник повинен пред’явити у встановлений строк вантаж, який підлягає перевезенню, в належних тарі та/або упаковці; вантаж має бути також замарковано відповідно до встановлених вимог. 3. Перевізник має право відмовитися від прийняття вантажу, що поданий у тарі та/або упаковці, які не відповідають встановленим вимогам, а також у разі ненаявності або неналежного маркування вантажу.
Стаття 918. Завантаження та вивантаження вантажу 1. Завантаження (вивантаження) вантажу здійснюється організацією, підприємством транспорту або відправником (одержувачем) у порядку, встановленому договором, із додержанням правил, встановлених транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них. 2. Завантаження (вивантаження) вантажу, що здійснюється відправником (одержувачем) вантажу, має провадитися у строки, встановлені договором, якщо такі строки не встановлені транспортними кодексами	**Стаття 1143.** Завантаження та вивантаження вантажу 1. Завантаження (вивантаження) вантажу здійснюється організацією, підприємством транспорту або відправником (одержувачем) вантажу у порядку, встановленому договором, із додержанням правил, встановлених транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них. 2. Завантаження (вивантаження) вантажу, що здійснюється відправником (одержувачем) вантажу, має провадитися у строки, встановлені договором, якщо такі строки не встановлено транспортними кодексами

Чинна редакція	Запропонована редакція
(статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них.	(статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них.
Стаття 919. Строк доставки вантажу, пасажира, багажу, пошти 1. Перевізник зобов'язаний доставити вантаж, пасажира, багаж, пошту до пункту призначення у строк, встановлений договором, якщо інший строк не встановлений транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них, а в разі відсутності таких строків – у розумний строк. 2. Вантаж, не виданий одержувачеві на його вимогу протягом тридцяти днів після спливу строку його доставки, якщо більш тривалий строк не встановлений договором, транспортними кодексами (статутами), вважається втраченим. Одержувач вантажу повинен прийняти вантаж, що прибув після спливу зазначених вище строків, і повернути суму, виплачену йому перевізником за втрату вантажу, якщо інше не встановлено договором, транспортними кодексами (статутами).	**Стаття 1144.** Строк доставки вантажу, пасажира, багажу, пошти 1. Перевізник зобов'язаний доставити вантаж, пасажира, багаж, пошту до пункту призначення у строк, встановлений договором, якщо іншого строку не встановлено транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них, а в разі ненаявності таких строків – у розумний строк. 2. Вантаж, не виданий одержувачеві на його вимогу протягом тридцяти днів після спливу строку його доставки, якщо більш тривалий строк не встановлено договором, транспортними кодексами (статутами), є втраченим. Одержувач вантажу повинен прийняти вантаж, що прибув після спливу зазначених вище строків, і повернути суму, виплачену йому перевізником за втрату вантажу, якщо **іншого** не встановлюють договір, транспортні кодекси (статути).
Стаття 920. Відповідальність за зобов'язаннями, що випливають із договору перевезення 1. У разі порушення зобов'язань, що випливають із договору перевезення, сторони несуть відповідальність,	**Стаття 1145.** Відповідальність за зобов'язаннями, що випливають із договору перевезення 1. У разі порушення зобов'язань, що випливають із договору перевезення, сторони несуть відповідальність,

Чинна редакція	Запропонована редакція
встановлену за домовленістю сторін, якщо інше не встановлено цим Кодексом, іншими законами, транспортними кодексами (статутами).	встановлену за домовленістю сторін, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс, інші закони, транспортні кодекси (статути).
Стаття 921. Відповідальність перевізника за ненадання транспортного засобу і відповідальність відправника за невикористання наданого транспортного засобу 1. Перевізник за ненадання транспортного засобу для перевезення вантажу, а відправник за ненадання вантажу або невикористання наданого транспортного засобу з інших причин несуть відповідальність, встановлену договором, якщо інше не встановлено транспортними кодексами (статутами). 2. Перевізник і відправник вантажу звільняються від відповідальності, якщо ненадання транспортного засобу або невикористання наданого транспортного засобу сталося не з їхньої вини, зокрема у разі припинення (обмеження) перевезення вантажу у певних напрямках, встановленого у випадках і порядку, передбачених транспортними кодексами (статутами).	**Стаття 1146.** Відповідальність перевізника за ненадання транспортного засобу і відповідальність відправника за невикористання наданого транспортного засобу 1. Перевізник за ненадання транспортного засобу для перевезення вантажу, а відправник за ненадання вантажу або невикористання наданого транспортного засобу з інших причин несуть відповідальність, встановлену договором, якщо іншого не встановлюють транспортні кодекси (статути). 2. Перевізника і відправника вантажу звільняють від відповідальності, якщо ненадання транспортного засобу або невикористання наданого транспортного засобу сталося не з їхньої вини, зокрема у разі припинення (обмеження) перевезення вантажу у певних напрямках, встановленого у випадках і порядку, передбачених транспортними кодексами (статутами).
Стаття 922. Відповідальність перевізника за затримку відправлення пасажира та порушення строку доставлення пасажира до пункту призначення 1. За затримку у відправленні транспортного засобу, що перевозить пасажира, або запізнення у прибутті такого	**Стаття 1147.** Юридичні наслідки за затримку відправлення пасажира та порушення строку доставлення пасажира до пункту призначення 1. За затримку у відправленні транспортного засобу, що перевозить пасажира, або запізнення у прибутті такого

Чинна редакція	Запропонована редакція
транспортного засобу до пункту призначення перевізник сплачує пасажирові штраф у розмірі, встановленому за домовленістю сторін, транспортними кодексами (статутами), якщо перевізник не доведе, що ці порушення сталися внаслідок непереборної сили, усунення несправності транспортного засобу, яка загрожувала життю або здоров'ю пасажирів, або інших обставин, що не залежали від перевізника. 2. У разі відмови пасажира від перевезення з причини затримки відправлення транспортного засобу перевізник зобов'язаний повернути пасажиру провізну плату. 3. Якщо поїздка пасажира з пункту пересадки не відбулася внаслідок запізнення транспортного засобу, який доставив його у цей пункт, перевізник зобов'язаний відшкодувати пасажирові завдані збитки.	транспортного засобу до пункту призначення перевізник сплачує пасажирові штраф у розмірі, встановленому за домовленістю сторін, транспортними кодексами (статутами), якщо перевізник не доведе, що ці порушення сталися внаслідок непереборної сили, усунення несправності транспортного засобу, яка загрожувала життю або здоров'ю пасажирів, або інших обставин, що не залежали від перевізника. 2. У разі відмови пасажира від перевезення з причини затримки відправлення транспортного засобу перевізник зобов'язаний повернути пасажиру провізну плату. 3. Якщо поїздка пасажира з пункту пересадки не відбулася внаслідок запізнення транспортного засобу, який доставив його у цей пункт, перевізник зобов'язаний відшкодувати пасажирові завдані збитки.
Стаття 923. Відповідальність перевізника за прострочення доставки вантажу 1. У разі прострочення доставки вантажу перевізник зобов'язаний відшкодувати другій стороні збитки, завдані порушенням строку перевезення, якщо інші форми відповідальності не встановлені договором, транспортними кодексами (статутами).	**Стаття 1148.** Юридичні наслідки прострочення доставки вантажу 1. У разі прострочення доставки вантажу перевізник зобов'язаний відшкодувати другій стороні збитки, завдані порушенням строку перевезення, якщо інших форм відповідальності не встановлено договором, транспортними кодексами (статутами).

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 924. Відповідальність перевізника за втрату, нестачу, псування або пошкодження вантажу, багажу, пошти 1. Перевізник відповідає за збереження вантажу, багажу, пошти з моменту прийняття їх до перевезення та до видачі одержувачеві, якщо не доведе, що втрата, нестача, псування або пошкодження вантажу, багажу, пошти сталися внаслідок обставин, яким перевізник не міг запобігти та усунення яких від нього не залежало. 2. Перевізник відповідає за втрату, нестачу, псування або пошкодження прийнятих до перевезення вантажу, багажу, пошти у розмірі фактичної шкоди, якщо не доведе, що це сталося не з його вини. 3. Гранична межа відповідальності оператора мультимодальних перевезень визначається Законом України "Про мультимодальні перевезення".	**Стаття 1149.** Юридичні наслідки втрати, нестачі, псування або пошкодження вантажу, багажу, пошти 1. Перевізник відповідає за збереження вантажу, багажу, пошти з моменту прийняття їх до перевезення та до видачі одержувачеві, якщо не доведе, що втрата, нестача, псування або пошкодження вантажу, багажу, пошти сталися внаслідок обставин, яким перевізник не міг запобігти та усунення яких від нього не залежало. 2. Перевізник відповідає за втрату, нестачу, псування або пошкодження прийнятих до перевезення вантажу, багажу, пошти у розмірі фактичної шкоди, якщо не доведе, що це сталося не з його вини. 3. Гранична межа відповідальності оператора мультимодальних перевезень визначається Законом України "Про мультимодальні перевезення".
Стаття 925. Пред’явлення претензій і позовів, що випливають із договору перевезення 1. До пред’явлення перевізникові позову, що випливає із договору перевезення вантажу, пошти можливим є пред’явлення йому претензії у порядку, встановленому законом, транспортними кодексами (статутами). 2. Позов до перевізника може бути пред’явлений відправником вантажу або його одержувачем у разі повної або часткової відмови перевізника задовольнити претензію	**Стаття 1150.** Пред’явлення претензій і позовів, що випливають із договору перевезення 1. До пред’явлення перевізникові позову, що випливає із договору перевезення вантажу, пошти можливим є пред’явлення йому претензії у порядку, встановленому законом, транспортними кодексами (статутами). 2. Позов до перевізника може бути пред’явлений відправником вантажу або його одержувачем у разі повної або часткової відмови перевізника задовольнити претензію або неодержання від перевізника відповіді у місячний строк.

Чинна редакція	Запропонована редакція
або неодержання від перевізника відповіді у місячний строк. 3. До вимог, що випливають із договору перевезення вантажу, пошти, застосовується позовна давність в один рік з моменту, що визначається відповідно до транспортних кодексів (статутів).	3. До вимог, що випливають із договору перевезення вантажу, пошти, застосовується позовна давність в один рік з моменту, що визначається відповідно до транспортних кодексів (статутів). 4. Позовна давність, порядок пред'явлення позовів у спорах, пов'язаних з перевезеннями у закордонному сполученні, встановлюються міжнародними договорами України, транспортними кодексами (статутами).
Стаття 926. Позови щодо перевезення у закордонному сполученні 1. Позовна давність, порядок пред'явлення позовів у спорах, пов'язаних з перевезеннями у закордонному сполученні, встановлюються міжнародними договорами України, транспортними кодексами (статутами).	*Перенесено до статті 1150*
Стаття 927. Страхування вантажів, пасажирів і багажу 1. Страхування вантажів, пасажирів і багажу проводиться відповідно до закону.	**Стаття 1151.** Страхування вантажу, пасажира і багажу 1. Страхування вантажу, пасажира і багажу проводиться відповідно до закону.
Стаття 928. Відповідальність перевізника за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажира 1. Відповідальність перевізника за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажира, визначається відповідно до глави 82 цього	**Стаття 1152.** Відповідальність перевізника за шкоду, завдану ушкодженням здоров'я або смертю пасажира 1. Відповідальність перевізника за шкоду, завдану ушкодженням здоров'я або смертю пасажира, визначається відповідно до глави 91 цього Кодексу, якщо договором або законом не встановлена відповідальність перевізника безвідносно до вини.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Кодексу, якщо договором або законом не встановлена відповідальність перевізника без вини.	
Глава 65 ТРАНСПОРТНЕ ЕКСПЕДИРУВАННЯ	**Глава 72. Транспортне експедирування**
Стаття 929. Договір транспортного експедирування 1. За договором транспортного експедирування одна сторона (експедитор) зобов'язується за плату і за рахунок другої сторони (клієнта) виконати або організувати виконання визначених договором послуг, пов'язаних з перевезенням вантажу. Договором транспортного експедирування може бути встановлено обов'язок експедитора організувати перевезення вантажу транспортом і за маршрутом, вибраним експедитором або клієнтом, зобов'язання експедитора укласти від свого імені або від імені клієнта договір перевезення вантажу, забезпечити відправку і одержання вантажу, а також інші зобов'язання, пов'язані з перевезенням. Договором транспортного експедирування може бути передбачено надання додаткових послуг, необхідних для доставки вантажу (перевірка кількості та стану вантажу, його завантаження та вивантаження, сплата мита, зборів і витрат, покладених на клієнта, зберігання вантажу до його одержання у пункті призначення, одержання необхідних для експорту та імпорту документів, виконання митних формальностей тощо).	**Стаття 1153.** Договір транспортного експедирування 1. За договором транспортного експедирування одна сторона (експедитор) зобов'язується за плату і за рахунок другої сторони (клієнта) виконати або організувати виконання визначених договором послуг, пов'язаних з перевезенням вантажу. Договором транспортного експедирування може бути встановлено обов'язок експедитора організувати перевезення вантажу транспортом і за маршрутом, вибраним експедитором або клієнтом, зобов'язання експедитора укласти від свого імені або від імені клієнта договір перевезення вантажу, забезпечити відправку і одержання вантажу, а також інші зобов'язання, пов'язані з перевезенням. Договором транспортного експедирування може бути передбачено надання додаткових послуг, необхідних для доставки вантажу (перевірка кількості та стану вантажу, його завантаження та вивантаження, сплата мита, зборів і витрат, покладених на клієнта, зберігання вантажу до його одержання у пункті призначення, одержання необхідних для експорту та імпорту документів, виконання митних формальностей тощо).

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Положення цієї глави поширюються також на випадки, коли обов’язки експедитора виконуються перевізником. 3. Умови договору транспортного експедирування визначаються за домовленістю сторін, якщо інше на встановлено законом, іншими нормативно-правовими актами.	2. Приписи цієї глави поширюються також на випадки, коли обов’язки експедитора виконуються перевізником. 3. Умови договору транспортного експедирування визначають за домовленістю сторін, якщо іншого не встановлюють закон, інші нормативно-правові акти.
Стаття 930. Форма договору транспортного експедирування 1. Договір транспортного експедирування укладається у письмовій формі. 2. Клієнт повинен видати експедиторові довіреність, якщо вона є необхідною для виконання його обов’язків.	*Виключено*
Стаття відсутня	Стаття **1154. Істотні умови договору транспортного експедирування** **1. Істотними умовами договору транспортного експедирування є вид транспортно-експедиторської послуги, вид та найменування вантажу, розмір плати експедитору, пункти відправлення та призначення вантажу, строк (термін) виконання договору, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.**
Стаття 931. Плата за договором транспортного експедирування 1. Розмір плати експедиторові встановлюється договором транспортного експедирування, якщо інше не встановлено	Стаття **1155.** Плата за договором транспортного експедирування 1. Розмір плати експедиторові встановлюється договором транспортного експедирування, якщо іншого не встановлено законом. Якщо розмір плати не встановлено,

Чинна редакція	Запропонована редакція
законом. Якщо розмір плати не встановлений, клієнт повинен виплатити експедитору розумну плату.	клієнт повинен виплатити експедиторові плату, виходячи із звичайних цін, що склалися на аналогічні послуги на момент укладення договору.
Стаття 932. Виконання договору транспортного експедирування 1. Експедитор має право залучити до виконання своїх обов'язків інших осіб. 2. У разі залучення експедитором до виконання своїх обов'язків за договором транспортного експедирування інших осіб експедитор відповідає перед клієнтом за порушення договору.	**Стаття 1156.** Виконання договору транспортного експедирування 1. Експедитор має право залучити до виконання своїх обов'язків інших осіб. 2. У разі залучення експедитором до виконання своїх обов'язків за договором транспортного експедирування інших осіб експедитор відповідає перед клієнтом за порушення договору.
Стаття 933. Документи та інша інформація, що надаються експедиторові 1. Клієнт зобов'язаний надати експедиторові документи та іншу інформацію про властивості вантажу, умови його перевезення, а також інформацію, необхідну для виконання експедитором обов'язків, встановлених договором. 2. Експедитор повинен повідомити клієнта про виявлені недоліки одержаної інформації, а в разі її неповноти – вимагати у клієнта необхідну додаткову інформацію. 3. У разі ненадання клієнтом документів та необхідної інформації експедитор має право відкласти виконання своїх обов'язків за договором транспортного експедирування до надання документів та інформації в повному обсязі.	**Стаття 1157.** Документи та інша інформація, що надаються експедиторові 1. Клієнт зобов'язаний надати експедиторові документи та іншу інформацію про властивості вантажу, умови його перевезення, а також інформацію, необхідну для виконання експедитором обов'язків, встановлених договором. 2. Експедитор повинен повідомити клієнта про виявлені недоліки в одержаній інформації, а в разі її неповноти – вимагати у клієнта необхідну додаткову інформацію. 3. У разі ненадання клієнтом документів та необхідної інформації експедитор має право відкласти виконання своїх обов'язків за договором транспортного експедирування до надання документів та інформації в повному обсязі.

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Клієнт відповідає за збитки, завдані експедиторові у зв’язку з порушенням обов’язку щодо надання документів та інформації, визначених частиною першою цієї статті.	4. Клієнт відповідає за збитки, завдані експедиторові у зв’язку з порушенням обов’язку щодо надання документів та інформації, визначених частиною першою цієї статті.
Стаття 934. Відповідальність експедитора за договором транспортного експедирування 1. За порушення обов’язків за договором транспортного експедирування експедитор відповідає перед клієнтом відповідно до глави 51 цього Кодексу.	Стаття **1158.** Юридичні наслідки порушення експедитором умов договору 1. За порушення обов’язків за договором транспортного експедирування до експедитора застосовують встановлені главою 59 цього Кодексу юридичні наслідки.
Стаття 935. Відмова від договору транспортного експедирування 1. Клієнт або експедитор має право відмовитися від договору транспортного експедирування, попередивши про це другу сторону в розумний строк. Сторона, яка заявила про таку відмову, зобов’язана відшкодувати другій стороні збитки, завдані їй у зв’язку із розірванням договору.	**Стаття 1159.** Відмова від договору транспортного експедирування 1. Клієнт або експедитор має право відмовитися від договору транспортного експедирування, попередивши про це другу сторону в розумний строк. Сторона, яка заявила про таку відмову, зобов’язана відшкодувати другій стороні збитки, завдані їй у зв’язку із розірванням договору.
Глава відсутня	**Глава 73. Охорона фізичної особи та/або майна**
Стаття відсутня	**Стаття 1160.** Договір охорони фізичної особи 1. За договором охорони фізичної особи одна сторона (охоронець, суб’єкт охоронної діяльності) за домовленістю з другою стороною (замовник охоронних послуг, клієнт, підохоронна особа) зобов’язується вчиняти превентивні, інформаційні, організаційно-технічні та інші заходи,

Чинна редакція	Запропонована редакція
	обумовлені договором і характером потенційних загроз для здоров’я та життя замовника охоронних послуг чи третіх осіб, з метою виявлення відповідних загроз, недопущення їх негативного впливу на здоров’я та життя замовника охоронних послуг чи третіх осіб (безвідносно до того, чи є відповідні загрози результатом цілеспрямованої діяльності інших осіб або подій) та припинення такого впливу, а замовник охоронних послуг зобов’язується сплачувати охоронцю плату за надані послуги в порядку, встановленому договором або законом. 2. Договір охорони фізичної особи може передбачати здійснення охоронцем організації охорони фізичної особи за її місцем проживання, місцем роботи чи місцем перебування. 3. Превентивні, інформаційні, організаційно-технічні та інші заходи, обумовлені договором, можуть включати забезпечення недоторканності замовника охоронних послуг та/або третьої особи, їх перевезення, надання медичної допомоги, консультування стосовно забезпечення недоторканності здоров’я та життя тощо. 4. До договору охорони фізичної особи застосовують загальні приписи про зберігання або інші договори, елементи яких містяться в договорі охорони фізичної особи, якщо це не суперечить суті зобов’язання. 5. Охоронець надає послуги з охорони в порядку здійснення права на самозахист суб’єктивних цивільних

Чинна редакція	Запропонована редакція
	прав замовника охоронних послуг або третіх осіб, якщо іншого не встановлено законом.
Стаття відсутня	**Стаття 1161.** Сторони договору охорони фізичної особи 1. Замовником охоронних послуг та охоронцем за договором охорони фізичної особи може бути фізична особа з необхідним обсягом дієздатності або юридична особа.
Стаття відсутня	**Стаття 1162.** Форма договору охорони фізичної особи 1. Договір охорони фізичної особи укладається у письмовій формі.
Стаття відсутня	**Стаття 1163.** Істотні умови договору охорони фізичної особи 1. Істотними умовами договору охорони фізичної особи є умови про предмет договору, заходи, які необхідно вжити для забезпечення недоторканності фізичної особи, а також розмір плати за охоронні послуги.
Стаття відсутня	**Стаття 1164.** Обов’язок охоронця на користь третьої особи 1. Договором охорони фізичної особи може бути встановлено обов’язок охоронця надати послугу з охорони на користь третьої особи. Виконання охоронцем обов’язку на користь третьої особи може бути здійснено без погодження такої особи, якщо

Чинна редакція	Запропонована редакція
	надання охоронних послуг не порушує цивільні права такої особи і не передбачає втручання в її особисту сферу. 2. Замовник охоронних послуг має право вимагати від охоронця виконання обов'язку на користь третьої особи.
Стаття відсутня	**Стаття 1165.** Юридичні наслідки невиконання охоронцем обов'язку на користь третьої особи 1. У разі невиконання охоронцем обов'язку на користь третьої особи замовник охоронних послуг має право вимагати розірвання договору, повернення оплати послуг у сумі, що відповідає обсягу невиконання обов'язку, а також інших витрат, понесених у зв'язку з укладенням договору, якщо іншого не встановлює договір або закон.
Стаття відсутня	**Стаття 1166.** Строк договору охорони фізичної особи 1. Договір охорони фізичної особи укладається на строк, встановлений договором. 2. Якщо строк договору охорони фізичної особи не встановлений, договір вважається укладеним на невизначений строк.
Стаття відсутня	**Стаття 1167.** Виконання охоронцем обов'язків за договором охорони фізичної особи 1. Охоронець зобов'язаний виконувати покладені на нього договором обов'язки особисто, якщо іншого не встановлює договір або закон.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1168.** Пролонгація договору охорони фізичної особи 1. Якщо за п’ятнадцять днів до завершення дії договору охорони фізичної особи, укладеного на визначений строк, жодна із сторін не поінформує іншу сторону про небажання продовжувати дію договору, договір охорони фізичної особи вважається поновленим на строк, який був раніше встановлений договором.
Стаття відсутня	**Стаття 1169.** Розірвання договору охорони фізичної особи 1. Замовник охоронних послуг має право у будь-який час відмовитися від договору охорони фізичної особи, виплативши охоронцю плату за фактично надані послуги та відшкодувавши йому збитки, завдані розірванням договору. 2. Охоронець має право вимагати розірвання договору охорони фізичної особи, якщо: 1) замовник охоронних послуг не оплатив охоронні послуги протягом двох місяців підряд або прострочував оплату охоронних послуг п’ять чи більше разів; 2) замовник охоронних послуг систематично порушує встановлені договором правила особистої безпеки, що унеможливлює забезпечення охоронцем його недоторканності.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Охоронець має право вимагати розірвання договору охорони фізичної особи, укладеного на користь третьої особи, якщо у силу обставин, що від нього не залежать, надання визначених договором послуг стало неможливим.
Стаття відсутня	**Стаття 1170.** Припинення договору охорони фізичної особи 1. Договір охорони фізичної особи припиняється у разі смерті фізичної особи – замовника охоронних послуг або фізичної особи, на користь якої повинні надаватися послуги з охорони за договором, якщо договір було укладено на користь третьої особи. У разі смерті фізичної особи, на користь якої повинні надаватися послуги з охорони, безвідносно до того, чи є така особа стороною договору або третьою особою, охоронець зобов'язаний вжити усіх невідкладних заходів для забезпечення поваги до тіла такої особи.
Стаття відсутня	**Стаття 1171.** Забезпечення конфіденційності 1. Охоронцю заборонено розголошувати умови договору охорони фізичної особи, а також інформацію про заходи, що вживалися, вживаються або плануються вживатися на виконання умов договору. Охоронцю заборонено розголошувати будь-які відомості, отримані під час виконання договору, включаючи відомості

Чинна редакція	Запропонована редакція
	про особисте життя особи, на користь якої надаються охоронні послуги. Не є порушенням обов'язку охоронця щодо нерозголошення відповідних відомостей пред'явлення іншим особам документів, що посвідчують право охороняти замовника охоронних послуг або третіх осіб, за умови, якщо це необхідно для виконання обов'язків, передбачених умовами договору охорони фізичної особи.
Стаття відсутня	**Стаття 1172.** Наслідки невиконання договору охорони фізичної особи 1. Охоронець зобов'язаний відшкодувати збитки, пов'язані зі смертю фізичної особи, на користь якої надавалися охоронні послуги, у розмірі та в порядку, визначених умовами договору або законом, якщо смерть такої особи стала наслідком невиконання охоронцем умов договору охорони фізичної особи.
Стаття відсутня	**Стаття 1173.** Договір охорони майна 1. За договором охорони майна охоронець, який є суб'єктом підприємницької діяльності, зобов'язується забезпечити недоторканність майна, що охороняється. Володілець такого майна зобов'язаний виконувати передбачені договором правила майнової безпеки і сплачувати охоронцю встановлену плату у спосіб, визначений договором або законом.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Укладення договору охорони майна не перешкоджає володільцю майна володіти, користуватися та розпоряджатися ним, якщо іншого не встановлено умовами договору.
Стаття відсутня	**Стаття 1174.** Сторони договору охорони майна 1. Замовником охоронних послуг за договором охорони майна може бути фізична особа з необхідним обсягом дієздатності або юридична особа. Замовником охоронних послуг може бути особа, яка має чинне речове право на предмет охорони. 2. Охоронцем за договором охорони майна може бути фізична або юридична особа – суб'єкт підприємницької діяльності.
Стаття відсутня	**Стаття 1175.** Форма договору охорони майна 1. Договір охорони майна укладається письмово.
Стаття відсутня	**Стаття 1176.** Істотні умови договору охорони майна 1. Істотними умовами договору охорони майна є умови про предмет договору, строк дії договору, заходи, які необхідно вжити для забезпечення недоторканності майна, а також розмір плати за охоронні послуги.
Стаття відсутня	**Стаття 1177.** Обов'язок охоронця на користь третьої особи

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Договір охорони майна може встановлювати обов’язок охоронця забезпечити доступ до охоронюваного майна третіх осіб. 2. Договір охорони майна може встановлювати обов’язок охоронця забезпечити недоторканність майна, що належить третій особі, за умови що це не створюватиме перешкоди у володінні, користуванні та розпорядженні такою особою відповідним майном.
Стаття відсутня	**Стаття 1178.** Строк договору охорони майна 1. Договір охорони майна укладається на строк, встановлений договором. 2. Якщо строк договору охорони майна не встановлено, договір вважається укладеним на невизначений строк.
Стаття відсутня	**Стаття 1179.** Виконання охоронцем обов’язків за договором охорони майна 1. Охоронець зобов’язаний виконувати покладені на нього договором обов’язки особисто, якщо іншого не встановлено умовами договору або законом.
Стаття відсутня	**Стаття 1180.** Пролонгація договору охорони майна 1. Якщо за п’ятнадцять днів до завершення дії договору охорони майна, укладеного на визначений строк, жодна із сторін не поінформує іншу сторону про небажання продовжувати дію договору, договір охорони майна

Чинна редакція	Запропонована редакція
	вважається поновленим на строк, який був раніше встановлений договором.
Стаття відсутня	**Стаття 1181.** Розірвання договору охорони майна 1. Замовник охоронних послуг має право вимагати розірвання договору охорони майна, якщо: 1) охоронець не виконує своїх обов'язків за договором, що підвищує ризик незабезпечення недоторканності майна, переданого під охорону; 2) охоронець своїми діями чи бездіяльністю створює загрозу знищення або пошкодження майна, переданого під охорону; 3) охоронець розголосив відомості про особисте життя володільця майна, переданого під охорону, що стали відомі йому під час виконання договору охорони майна; 4) охоронець розголосив відомості, збереження яких у таємниці є необхідним для забезпечення недоторканності майна, переданого під охорону; 5) охоронець допустив невиконання умов договору, внаслідок чого майно, передане під охорону, зазнало пошкоджень або було знищено. 2. Охоронець має право вимагати розірвання договору охорони майна, якщо: 1) замовник охоронних послуг не оплатив охоронні послуги протягом двох місяців підряд або прострочував оплату охоронних послуг три і більше разів;

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2) замовник охоронних послуг систематично порушує встановлені договором правила майнової безпеки, що перешкоджає забезпеченню охоронцем недоторканності майна, переданого під охорону. Кожна із сторін договору охорони майна має право у будь-який час відмовитися від договору, повідомивши про це другу сторону не менш як за один місяць, якщо більший строк для повідомлення не встановлений за домовленістю сторін.
Стаття відсутня	**Стаття 1182.** Припинення договору охорони майна 1. Договір охорони майна припиняється у разі смерті фізичної особи – замовника охоронних послуг. У разі смерті володільця майна, переданого під охорону, охоронець зобов’язаний вжити усіх невідкладних заходів для забезпечення збереження майна, переданого під охорону, і має право на відшкодування понесених ним у зв’язку з цим витрат. 2. Договір охорони майна припиняється у разі ліквідації юридичної особи – охоронця.
Глава 66 ЗБЕРІГАННЯ	**Глава 74. Зберігання**
§ 1. Загальні положення про зберігання	**§ 1. Загальні приписи про зберігання**
Стаття 936. Договір зберігання	**Стаття 1183.** Договір зберігання

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. За договором зберігання одна сторона (зберігач) зобов'язується зберігати річ, яка передана їй другою стороною (поклажодавцем), і повернути її поклажодавцеві у схоронності. 2. Договором зберігання, в якому зберігачем є особа, що здійснює зберігання на засадах підприємницької діяльності (професійний зберігач), може бути встановлений обов'язок зберігача зберігати річ, яка буде передана зберігачеві в майбутньому. 3. Договір зберігання є публічним, якщо зберігання речей здійснюється суб'єктом підприємницької діяльності на складах (у камерах, приміщеннях) загального користування.	1. За договором зберігання одна сторона (зберігач) зобов'язується зберігати річ, яка передана їй другою стороною (поклажодавцем), і повернути її поклажодавцеві у схоронності. 2. Договором зберігання, в якому зберігачем є особа, що здійснює зберігання на засадах підприємницької діяльності (професійний зберігач), може бути встановлено обов'язок зберігача зберігати річ, яка буде передана зберігачеві в майбутньому. 3. Договір зберігання є публічним, якщо зберігання речей здійснює суб'єкт підприємницької діяльності на складах (у камерах, приміщеннях) загального користування.
Стаття 937. Форма договору зберігання 1. Договір зберігання укладається у письмовій формі у випадках, встановлених статтею 208 цього Кодексу. Договір зберігання, за яким зберігач зобов'язується прийняти річ на зберігання в майбутньому, має бути укладений у письмовій формі, незалежно від вартості речі, яка буде передана на зберігання. Письмова форма договору вважається дотриманою, якщо прийняття речі на зберігання посвідчене розпискою, квитанцією або іншим документом, підписаним зберігачем. 2. Прийняття речі на зберігання при пожежі, повені, раптовому захворюванні або за інших надзвичайних обставин може підтверджуватися свідченням свідків.	**Стаття 1184.** Форма договору зберігання 1. Договір зберігання, за яким зберігач зобов'язується прийняти річ на зберігання в майбутньому, має бути укладений письмово, безвідносно до вартості речі, яка буде передана на зберігання. Письмова форма договору є дотриманою, якщо прийняття речі на зберігання посвідчене розпискою, квитанцією або іншим документом, підписаним зберігачем. 2. Прийняття речі на зберігання у разі пожежі, повені, раптового захворювання або за інших надзвичайних обставин може підтверджуватися свідченням свідків. 3. Прийняття речі на зберігання може підтверджуватися видачею поклажодавцеві номерного жетона, іншого знака,

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Прийняття речі на зберігання може підтверджуватися видачею поклажодавцеві номерного жетона, іншого знака, що посвідчує прийняття речі на зберігання, якщо це встановлено законом, іншими актами цивільного законодавства або є звичним для цього виду зберігання.	що посвідчує прийняття речі на зберігання, якщо це встановлено законом, іншими актами цивільного законодавства, визначеними статтею 4 цього Кодексу, або є звичним для цього виду зберігання.
Стаття 938. Строк зберігання 1. Зберігач зобов'язаний зберігати річ протягом строку, встановленого у договорі зберігання. 2. Якщо строк зберігання у договорі зберігання не встановлений і не може бути визначений виходячи з його умов, зберігач зобов'язаний зберігати річ до пред'явлення поклажодавцем вимоги про її повернення. 3. Якщо строк зберігання речі визначений моментом пред'явлення поклажодавцем вимоги про її повернення, зберігач має право зі спливом звичайного за цих обставин строку зберігання вимагати від поклажодавця забрати цю річ в розумний строк.	**Стаття 1185.** Строк зберігання 1. Зберігач зобов'язаний зберігати річ протягом строку, встановленого у договорі зберігання. 2. Якщо строк зберігання у договорі зберігання не встановлений і не може бути визначений виходячи з його умов, зберігач зобов'язаний зберігати річ до пред'явлення поклажодавцем вимоги про її повернення. 3. Якщо строк зберігання речі визначений моментом пред'явлення поклажодавцем вимоги про її повернення, зберігач має право зі спливом звичайного за цих обставин строку зберігання вимагати від поклажодавця забрати цю річ в розумний строк.
Стаття 939. Правові наслідки відмови поклажодавця від передання речі на зберігання 1. Зберігач, який зобов'язався прийняти в майбутньому річ на зберігання, не має права вимагати її передання на зберігання. 2. Поклажодавець, який не передав річ на зберігання, зобов'язаний відшкодувати зберігачеві збитки, завдані йому у зв'язку з тим, що зберігання не відбулося, якщо він в	Стаття **1186.** Юридичні наслідки відмови поклажодавця від передання речі на зберігання 1. Зберігач, який зобов'язався прийняти в майбутньому річ на зберігання, не має права вимагати її передання на зберігання. 2. Поклажодавець, який не передав річ на зберігання, зобов'язаний відшкодувати зберігачеві збитки, завдані йому у зв'язку з тим, що зберігання не відбулося, якщо він в

Чинна редакція	Запропонована редакція
розумний строк не попередив зберігача про відмову від договору зберігання.	розумний строк не попередив зберігача про відмову від договору зберігання. 3. Якщо поклажодавець попередив зберігача у розумний строк про відмову від його послуг, але зберігач уже зазнав витрат, поклажодавець зобов'язаний їх відшкодувати. Зберігач має обґрунтувати необхідність витрат, яких він зазнав.
Стаття 940. Обов'язок прийняти річ на зберігання 1. Професійний зберігач, який зберігає речі на складах (у камерах, приміщеннях) загального користування, не має права відмовитися від укладення договору зберігання за наявності у нього такої можливості. 2. Зберігач звільняється від обов'язку прийняти річ на зберігання, якщо у зв'язку з обставинами, які мають істотне значення, він не може забезпечити її схоронності. Якщо річ мала бути передана на зберігання в майбутньому, зберігач звільняється від обов'язку прийняти річ на зберігання, якщо у зв'язку з обставинами, які мають істотне значення, він не може забезпечити її схоронності.	**Стаття 1187.** Обов'язок прийняти річ на зберігання 1. Професійний зберігач, який зберігає речі на складах (у камерах, приміщеннях) загального користування, не має права відмовитися від укладення договору зберігання за наявності у нього такої можливості. 2. Зберігач звільняється від обов'язку прийняти річ на зберігання, якщо у зв'язку з обставинами, які мають істотне значення, він не може забезпечити її схоронності. Якщо річ мала бути передана на зберігання в майбутньому, зберігач звільняється від обов'язку прийняти річ на зберігання, якщо у зв'язку з обставинами, які мають істотне значення, він не може забезпечити її схоронності.
Стаття 941. Зберігання речей, визначених родовими ознаками 1. За згодою поклажодавця зберігач має право змішати речі одного роду та однієї якості, які передані на зберігання.	Стаття **1188.** Зберігання речей, визначених родовими ознаками 1. За згодою поклажодавця зберігач має право змішати речі одного роду та однієї якості, які передані на зберігання.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Знищення речей, визначених родовими ознаками, під час їх зберігання не є підставою для припинення договору.
Стаття 942. Обов’язок зберігача щодо забезпечення схоронності речі 1. Зберігач зобов’язаний вживати усіх заходів, встановлених договором, законом, іншими актами цивільного законодавства, для забезпечення схоронності речі. 2. Якщо зберігання здійснюється безоплатно, зберігач зобов’язаний піклуватися про річ, як про свою власну.	**Стаття 1189.** Обов’язок зберігача щодо забезпечення схоронності речі 1. Зберігач зобов’язаний вживати усіх заходів, встановлених договором, законом, іншими актами цивільного законодавства, визначеними статтею 4 цього Кодексу, для забезпечення схоронності речі. 2. Якщо зберігання здійснюється безоплатно, зберігач зобов’язаний піклуватися про річ, як про свою власну.
Стаття 943. Виконання договору зберігання 1. Зберігач зобов’язаний виконувати свої обов’язки за договором зберігання особисто. 2. Зберігач має право передати річ на зберігання іншій особі у разі, якщо він вимушений це зробити в інтересах поклажодавця і не має можливості отримати його згоду. Про передання речі на зберігання іншій особі зберігач зобов’язаний своєчасно повідомити поклажодавця. 3. У разі передання зберігачем речі на зберігання іншій особі умови договору зберігання є чинними і первісний зберігач відповідає за дії особи, якій він передав річ на зберігання.	**Стаття 1190.** Виконання договору зберігання 1. Зберігач зобов’язаний виконувати свої обов’язки за договором зберігання особисто. 2. Зберігач має право передати річ на зберігання іншій особі у разі, якщо він вимушений це зробити в інтересах поклажодавця і не має можливості отримати його згоду. Про передання речі на зберігання іншій особі зберігач зобов’язаний своєчасно повідомити поклажодавця. 3. У разі передання зберігачем речі на зберігання іншій особі умови договору зберігання є чинними і первісний зберігач відповідає за дії особи, якій він передав річ на зберігання.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 944. Користування річчю, переданою на зберігання 1. Зберігач не має права без згоди поклажодавця користуватися річчю, переданою йому на зберігання, а також передавати її у користування іншій особі.	**Стаття 1191.** Користування річчю, переданою на зберігання 1. Зберігач не має права без згоди поклажодавця користуватися річчю, переданою йому на зберігання, а також передавати її у користування іншій особі.
Стаття 945. Зміна умов зберігання 1. Зберігач зобов'язаний негайно повідомити поклажодавця про необхідність зміни умов зберігання речі і отримати його відповідь. У разі небезпеки втрати, нестачі або пошкодження речі зберігач зобов'язаний змінити спосіб, місце та інші умови її зберігання, не чекаючи відповіді поклажодавця. 2. Якщо річ пошкоджена або виникли реальна загроза її пошкодження чи інші обставини, що не дають змоги забезпечити її схоронність, а вжиття заходів з боку поклажодавця очікувати неможливо, зберігач має право продати річ або її частину. Якщо зазначені обставини виникли з причин, за які зберігач не відповідає, він має право відшкодувати свої витрати з суми виторгу, одержаної від продажу речі. Наявність зазначених обставин доводиться зберігачем.	**Стаття 1192.** Зміна умов зберігання 1. Зберігач зобов'язаний негайно повідомити поклажодавця про необхідність зміни умов зберігання речі і отримати його відповідь. У разі небезпеки втрати, нестачі або пошкодження речі зберігач зобов'язаний змінити спосіб, місце та інші умови її зберігання, не чекаючи відповіді поклажодавця. 2. Якщо річ пошкоджена або виникли реальна загроза її пошкодження чи інші обставини, що не дають змоги забезпечити її схоронність, а вжиття заходів з боку поклажодавця очікувати неможливо, зберігач має право продати річ або її частину. Якщо зазначені обставини виникли з причин, за які зберігач не відповідає, він має право відшкодувати свої витрати з суми виторгу, одержаної від продажу речі. Наявність зазначених обставин доводить зберігач.
Стаття 946. Плата за зберігання 1. Плата за зберігання та строки її внесення встановлюються договором зберігання.	Стаття **1193.** Плата за зберігання 1. Плата за зберігання та строки її внесення встановлює договір зберігання.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо зберігання припинилося достроково через обставини, за які зберігач не відповідає, він має право на пропорційну частину плати. 3. Якщо поклажодавець після закінчення строку договору зберігання не забрав річ, він зобов'язаний внести плату за весь фактичний час її зберігання. 4. Установчим документом юридичної особи або договором може бути передбачено безоплатне зберігання речі.	2. Якщо зберігання припинилося достроково через обставини, за які зберігач не відповідає, він має право на домірну частину плати. Договір зберігання є розірваним або зміненим з моменту отримання зберігачем від поклажодавця повідомлення про односторонню відмову від виконання договору повністю або частково, якщо іншого строку розірвання або зміни договору не встановлено у повідомленні або не визначено за згодою сторін. 3. Якщо поклажодавець після закінчення строку договору зберігання не забрав річ, він зобов'язаний внести плату за весь фактичний час її зберігання. 4. Установчим документом юридичної особи або договором може бути передбачено безоплатне зберігання речі.
Стаття 947. Відшкодування витрат на зберігання 1. Витрати зберігача на зберігання речі можуть бути включені до плати за зберігання. 2. Витрати, які сторони не могли передбачити при укладенні договору зберігання (надзвичайні витрати), відшкодовуються понад плату, яка належить зберігачеві. 3. При безоплатному зберіганні поклажодавець зобов'язаний відшкодувати зберігачеві здійснені ним витрати на зберігання речі, якщо інше не встановлено договором або законом.	Стаття **1194.** Відшкодування витрат на зберігання 1. Витрати зберігача на зберігання речі можуть бути включені до плати за зберігання. 2. Витрати, які сторони не могли передбачити при укладенні договору зберігання, відшкодовуються понад плату, яка належить зберігачеві. 3. При безоплатному зберіганні поклажодавець зобов'язаний відшкодувати зберігачеві здійснені ним витрати на зберігання речі, якщо іншого не встановлює договір або закон.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 948. Обов’язок поклажодавця забрати річ після закінчення строку зберігання 1. Поклажодавець зобов’язаний забрати річ від зберігача після закінчення строку зберігання.	Стаття **1195.** Обов’язок поклажодавця забрати річ після закінчення строку зберігання 1. Поклажодавець зобов’язаний забрати річ від зберігача після закінчення строку зберігання. 2. Річ, яку поклажодавець не забрав після спливу одного року з дня закінчення строку зберігання, може бути продана зберігачем у порядку, передбаченому законом. Зберігач має право з суми виторгу відшкодувати свої витрати та плату за зберігання, а решту повернути поклажодавцеві або покласти на депозит нотаріуса на ім’я поклажодавця.
Стаття 949. Обов’язок зберігача повернути річ 1. Зберігач зобов’язаний повернути поклажодавцеві річ, яка була передана на зберігання, або відповідну кількість речей такого самого роду та такої самої якості. 2. Річ має бути повернена поклажодавцю в такому стані, в якому вона була прийнята на зберігання, з урахуванням зміни її природних властивостей. Зберігач зобов’язаний передати плоди та доходи, які були ним одержані від речі. 3. Тотожність речі, яка була прийнята на зберігання, і речі, яка була повернута поклажодавцеві, може підтверджуватися свідченням свідків.	**Стаття 1196.** Обов’язок зберігача повернути річ 1. Зберігач зобов’язаний повернути поклажодавцеві річ, яка була передана на зберігання, або відповідну кількість речей такого самого роду та такої самої якості. 2. Річ має бути повернена поклажодавцю в такому стані, в якому вона була прийнята на зберігання, з урахуванням зміни її природних властивостей. Зберігач зобов’язаний передати плоди та доходи, які він одержав від речі. 3. Тотожність речі, яка була прийнята на зберігання, і речі, яка була повернута поклажодавцеві, може підтверджуватися свідченням свідків.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 950. Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) або пошкодження речі 1. За втрату (нестачу) або пошкодження речі, прийнятої на зберігання, зберігач відповідає на загальних підставах. 2. Професійний зберігач відповідає за втрату (нестачу) або пошкодження речі, якщо не доведе, що це сталося внаслідок непереборної сили, або через такі властивості речі, про які зберігач, приймаючи її на зберігання, не знав і не міг знати, або внаслідок умислу чи грубої необережності поклажодавця. 3. Зберігач відповідає за втрату (нестачу) або пошкодження речі після закінчення строку зберігання лише за наявності його умислу або грубої необережності.	*Виключено*
Стаття 951. Відшкодування збитків, завданих поклажодавцеві 1. Збитки, завдані поклажодавцеві втратою (нестачею) або пошкодженням речі, відшкодовуються зберігачем: 1) у разі втрати (нестачі) речі – у розмірі її вартості; 2) у разі пошкодження речі – у розмірі суми, на яку знизилася її вартість. 2. Якщо внаслідок пошкодження речі її якість змінилася настільки, що вона не може бути використана за первісним призначенням, поклажодавець має право відмовитися від цієї речі і вимагати від зберігача відшкодування її вартості.	**Стаття 1197.** Відшкодування збитків, завданих поклажодавцеві 1. Збитки, завдані поклажодавцеві втратою (нестачею) або пошкодженням речі, відшкодовує зберігач: 1) у разі втрати (нестачі) речі – у розмірі її вартості; 2) у разі пошкодження речі – у розмірі суми, на яку знизилася її вартість. 2. Якщо внаслідок пошкодження речі її якість змінилася настільки, що вона не може бути використана за первісним призначенням, поклажодавець має право відмовитися від цієї речі і вимагати від зберігача відшкодування її вартості.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 952. Відшкодування збитків, завданих зберігачеві 1. Поклажодавець зобов'язаний відшкодувати зберігачеві збитки, завдані властивостями речі, переданої на зберігання, якщо зберігач, приймаючи її на зберігання, не знав і не міг знати про ці властивості.	**Стаття 1198.** Відшкодування збитків, завданих зберігачеві 1. Поклажодавець зобов'язаний відшкодувати зберігачеві збитки, завдані властивостями речі, переданої на зберігання, якщо зберігач, приймаючи її на зберігання, не знав і не міг знати про ці властивості.
Стаття 953. Повернення речі на вимогу поклажодавця 1. Зберігач зобов'язаний на першу вимогу поклажодавця повернути річ, навіть якщо строк її зберігання не закінчився.	**Стаття 1199.** Повернення речі на вимогу поклажодавця 1. Зберігач зобов'язаний на першу вимогу поклажодавця повернути річ, навіть якщо строк її зберігання не закінчився.
Стаття 954. Зберігання за законом 1. Положення цієї глави застосовуються до зберігання, яке здійснюється на підставі закону, якщо інше не встановлено законом.	**Стаття 1200.** Зберігання за законом 1. Приписи цієї глави застосовуються до зберігання, яке здійснюється на підставі закону, якщо **іншого** не встановлює закон.
Стаття 955. Застосування загальних положень про зберігання до окремих його видів 1. Положення параграфу 1 цієї глави застосовуються до окремих видів зберігання, якщо інше не встановлено положеннями цього Кодексу про окремі види зберігання або законом.	**Стаття 1201.** Застосування загальних приписів про зберігання до окремих його видів 1. Приписи параграфа 1 цієї глави застосовують до окремих видів зберігання, якщо **іншого** не встановлюють приписи цього Кодексу про окремі види зберігання або закон.
§ 2. Зберігання на товарному складі	**§ 2. Зберігання на товарному складі**
Стаття 956. Поняття товарного складу	**Стаття 1202.** Поняття товарного складу

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Товарним складом є організація, яка зберігає товар та надає послуги, пов’язані зі зберіганням, на засадах підприємницької діяльності. 2. Товарний склад є складом загального користування, якщо відповідно до закону, інших нормативно-правових актів або дозволу (ліцензії) він зобов’язаний приймати на зберігання товари від будь-якої особи.	1. Товарним складом є особа, яка зберігає товар та надає послуги, пов’язані зі зберіганням, на засадах підприємницької діяльності. 2. Товарний склад є складом загального користування, якщо відповідно до закону, інших нормативно-правових актів або дозволу (ліцензії) він зобов’язаний приймати на зберігання товари від будь-якої особи.
Стаття 957. Договір складського зберігання 1. За договором складського зберігання товарний склад зобов’язується за плату зберігати товар, переданий йому поклажодавцем, і повернути цей товар у схоронності. 2. Договір складського зберігання, укладений складом загального користування, є публічним договором. 3. Договір складського зберігання укладається у письмовій формі. Письмова форма договору складського зберігання вважається дотриманою, якщо прийняття товару на товарний склад посвідчене складським документом.	Стаття **1203.** Договір зберігання на товарному складі 1. За договором зберігання на товарному складі одна сторона (товарний склад) зобов’язується за плату зберігати товар, переданий їй другою стороною (поклажодавцем), і повернути цей товар у схоронності, а поклажодавець – оплатити надану послугу та забрати товар у визначений строк. 2. Договір зберігання на товарному складі, укладений складом загального користування, є публічним договором. 3. Договір зберігання на товарному складі укладають письмово. Письмова форма договору є дотриманою, якщо прийняття товару на товарний склад посвідчене складським документом.
Стаття 958. Зберігання речей, визначених родовими ознаками, з правом розпоряджання ними 1. Якщо товарний склад має право розпоряджатися речами, визначеними родовими ознаками, до відносин	**Стаття 1204.** Зберігання речей, визначених родовими ознаками, з правом розпоряджання ними 1. Якщо товарний склад має право розпоряджатися речами, визначеними родовими ознаками, до відносин

Чинна редакція	Запропонована редакція
сторін застосовуються положення про договір позики, а час та місце повернення товарів визначаються загальними положеннями про зберігання.	сторін застосовуються приписи про договір позики, а час та місце повернення товарів визначаються загальними приписами про зберігання.
Стаття 959. Огляд товару 1. Товарний склад зобов'язаний за свій рахунок оглянути товар при прийнятті його на зберігання для визначення його кількості та зовнішнього стану. 2. Товарний склад зобов'язаний надавати поклажодавцеві можливість оглянути товар або його зразки протягом усього часу зберігання, а якщо предметом зберігання є речі, визначені родовими ознаками, – взяти проби та вжити заходів, необхідних для забезпечення його схоронності. 3. Товарний склад або поклажодавець при поверненні товару має право вимагати його огляду та перевірки якості. Витрати, пов'язані з оглядом речей, несе сторона, яка вимагала огляду та перевірки. Якщо при поверненні товару він не був спільно оглянутий або перевірений товарним складом та поклажодавцем, поклажодавець має заявити про нестачу або пошкодження товару у письмовій формі одночасно з його одержанням, а щодо нестачі та пошкодження, які не могли бути виявлені при звичайному способі прийняття товару, – протягом трьох днів після його одержання. У разі відсутності заяви поклажодавця вважається, що товарний склад повернув товар відповідно до умов договору.	**Стаття 1205.** Огляд товару 1. Товарний склад зобов'язаний за свій рахунок оглянути товар під час прийняття його на зберігання для визначення його кількості та зовнішнього стану. 2. Товарний склад зобов'язаний надавати поклажодавцеві можливість оглянути товар або його зразки протягом усього часу зберігання, а якщо предметом зберігання є речі, визначені родовими ознаками, – взяти проби та вжити заходів, необхідних для забезпечення його схоронності. 3. Товарний склад або поклажодавець під час повернення товару має право вимагати його огляду та перевірки якості. Витрати, пов'язані з оглядом речей, несе сторона, яка вимагала огляду та перевірки. Якщо товар при поверненні не був спільно оглянутий або перевірений товарним складом та поклажодавцем, поклажодавець має заявити про нестачу або пошкодження товару письмово одночасно з його одержанням, а щодо нестачі та пошкодження, які не могли бути виявлені при звичайному способі прийняття товару, – протягом трьох днів після його одержання. У разі ненаявності заяви поклажодавця вважається, що товарний склад повернув товар відповідно до умов договору.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 960. Зміна умов зберігання та стан товару 1. Якщо для забезпечення схоронності товару потрібна негайна зміна умов його зберігання, товарний склад зобов'язаний самостійно вжити відповідних невідкладних заходів та повідомити про них поклажодавця. 2. У разі виявлення пошкоджень товару склад зобов'язаний негайно скласти акт і того ж дня повідомити про це поклажодавця.	**Стаття 1206.** Зміна умов зберігання та стан товару 1. Якщо для забезпечення схоронності товару потрібна негайна зміна умов його зберігання, товарний склад зобов'язаний самостійно вжити відповідних невідкладних заходів та повідомити про них поклажодавця. 2. У разі виявлення пошкоджень товару склад зобов'язаний негайно скласти акт і того самого дня повідомити про це поклажодавця.
Стаття 961. Складські документи 1. Товарний склад на підтвердження прийняття товару видає один із таких складських документів: складську квитанцію; просте складське свідоцтво; подвійне складське свідоцтво. 2. Товар, прийнятий на зберігання за простим або подвійним складським свідоцтвом, може бути предметом застави протягом строку зберігання товару на підставі застави цього свідоцтва.	**Стаття 1207.** Складські документи 1. Товарний склад на підтвердження прийняття товару видає один із таких складських документів: складську квитанцію; просте складське свідоцтво; подвійне складське свідоцтво. 2. Товар, прийнятий на зберігання за простим або подвійним складським свідоцтвом, може бути предметом застави протягом строку зберігання товару на підставі застави цього свідоцтва.
Стаття 962. Подвійне складське свідоцтво 1. Подвійне складське свідоцтво складається з двох частин – складського свідоцтва та заставного свідоцтва (варанта), які можуть бути відокремлені одне від одного.	**Стаття 1208.** Подвійне складське свідоцтво 1. Подвійне складське свідоцтво складається з двох частин – складського свідоцтва та заставного свідоцтва (варанта), які можуть бути відокремлені одне від одного.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. У кожній з двох частин подвійного складського свідоцтва мають бути однаково зазначені: 1) найменування та місцезнаходження товарного складу, що прийняв товар на зберігання; 2) номер свідоцтва за реєстром товарного складу; 3) найменування юридичної особи або ім’я фізичної особи, від якої прийнято товар на зберігання, її місцезнаходження або місце проживання; 4) найменування і кількість прийнятого на зберігання товару – число одиниць та (або) товарних місць та (або) міра (вага, об’єм) товару; 5) строк, на який прийнято товар на зберігання, або вказівка на те, що товар прийнято на зберігання до запитання; 6) розмір плати за зберігання або тарифи, на підставі яких вона обчислюється, та порядок її сплати; 7) дата видачі свідоцтва. Кожна з двох частин подвійного складського свідоцтва повинна також містити ідентичні підписи уповноваженої особи товарного складу. 3. Документ, що не відповідає вимогам цієї статті, не є подвійним складським свідоцтвом.	2. У кожній з двох частин подвійного складського свідоцтва мають бути однаково зазначені: 1) найменування та місцезнаходження товарного складу, що прийняв товар на зберігання; 2) номер свідоцтва за реєстром товарного складу; 3) найменування юридичної особи або ім’я фізичної особи, від якої прийнято товар на зберігання, її місцезнаходження або місце проживання; 4) найменування і кількість прийнятого на зберігання товару – число одиниць та/або товарних місць та/або міра (вага, об’єм) товару; 5) строк, на який прийнято товар на зберігання, або вказівка на те, що товар прийнято на зберігання до запитання; 6) розмір плати за зберігання або тарифи, на підставі яких вона обчислюється, та порядок її сплати; 7) дата видачі свідоцтва. Кожна з двох частин подвійного складського свідоцтва повинна також містити ідентичні підписи уповноваженої особи товарного складу. 3. Документ, що не відповідає вимогам цієї статті, не є подвійним складським свідоцтвом.
Стаття 963. Права володільця складського та заставного свідоцтва	**Стаття 1209.** Права володільця складського та заставного свідоцтв

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Володілець складського та заставного свідоцтва має право розпоряджатися товаром, що зберігається на товарному складі. 2. Володілець лише складського свідоцтва має право розпоряджатися товаром, але цей товар не може бути взятий зі складу до погашення кредиту, виданого за заставним свідоцтвом. 3. Володілець лише заставного свідоцтва має право застави на товар на суму відповідно до суми кредиту та процентів за користування ним. У разі застави товару відмітка про це робиться на складському свідоцтві.	1. Володілець складського та заставного свідоцтв має право розпоряджатися товаром, що зберігається на товарному складі. 2. Володілець лише складського свідоцтва має право розпоряджатися товаром, але цей товар не може бути взятий зі складу до погашення кредиту, виданого за заставним свідоцтвом. 3. Володілець лише заставного свідоцтва має право застави на товар на суму відповідно до суми кредиту та відсотків за користування ним. У разі застави товару відмітка про це робиться на складському свідоцтві.
Стаття 964. Передання складського та заставного свідоцтва 1. Складське та заставне свідоцтва можуть передаватися разом або окремо за передавальними написами.	**Стаття 1210.** Передання складського та заставного свідоцтв 1. Складське та заставне свідоцтва можуть передаватися разом або окремо за передавальними написами.
Стаття відсутня	Стаття **1211. Передання простого та подвійного складського свідоцтв** **1. Одночасно з передачею іншій особі простого складського свідоцтва, подвійного складського свідоцтва або складського свідоцтва як частини подвійного складського свідоцтва його володілець зобов’язаний перевести на цю особу свій обов’язок щодо сплати товарному складу плати за зберігання товару, зазначеного в свідоцтві, яке передається, а також**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	передати інші пов’язані з цим товаром права і обов’язки за договором складського зберігання за приписами, встановленими главою 55 цього Кодексу.
Стаття 965. Просте складське свідоцтво 1. Просте складське свідоцтво видається на пред’явника. 2. Просте складське свідоцтво має містити відомості, встановлені пунктами 1, 2, 4, 7 та абзацом дев’ятим частини другої статті 962 цього Кодексу, а також вказівку на те, що воно видане на пред’явника. 3. Документ, що не відповідає вимогам цієї статті, не є простим складським свідоцтвом.	**Стаття 1212.** Просте складське свідоцтво 1. Просте складське свідоцтво видається на пред’явника. 2. Просте складське свідоцтво має містити відомості, встановлені пунктами 1, 2, 4, 7 та абзацом дев’ятим частини другої статті 1208 цього Кодексу, а також вказівку на те, що воно видане на пред’явника. 3. Документ, що не відповідає вимогам цієї статті, не є простим складським свідоцтвом.
Стаття 966. Видача товару за подвійним складським свідоцтвом 1. Товарний склад видає товари володільцеві складського та заставного свідоцтва (подвійного складського свідоцтва) лише в обмін на обидва свідоцтва разом. 2. Володільцеві складського свідоцтва, який не має заставного свідоцтва, але сплатив суму боргу за ним, склад видає товар лише в обмін на складське свідоцтво та за умови надання разом з ним квитанції про сплату всієї суми боргу за заставним свідоцтвом. Товарний склад, що видав товар володільцеві складського свідоцтва, який не має заставного свідоцтва та не сплатив суму боргу за ним, відповідає перед володільцем	**Стаття 1213.** Видача товару за подвійним складським свідоцтвом 1. Товарний склад видає товари володільцеві складського та заставного свідоцтва (подвійного складського свідоцтва) лише в обмін на обидва свідоцтва разом. 2. Володільцеві складського свідоцтва, який не має заставного свідоцтва, але сплатив суму боргу за ним, склад видає товар лише в обмін на складське свідоцтво та за умови надання разом з ним квитанції про сплату всієї суми боргу за заставним свідоцтвом. Товарний склад, що видав товар володільцеві складського свідоцтва, який не має заставного свідоцтва та не сплатив

Чинна редакція	Запропонована редакція
заставного свідоцтва за платіж усієї суми, забезпеченої за ним. 3. Володілець складського та заставного свідоцтва має право вимагати видачі товару частинами. При цьому в обмін на первісні свідоцтва йому видаються нові свідоцтва на товар, що залишився на складі.	суму боргу за ним, відповідає перед володільцем заставного свідоцтва за платіж усієї суми, забезпеченої за ним. 3. Володілець складського та заставного свідоцтв має право вимагати видачі товару частинами. При цьому в обмін на первісні свідоцтва йому видають нові свідоцтва на товар, що залишився на складі.
§ 3. Спеціальні види зберігання	**§ 3. Спеціальні види зберігання**
Стаття 967. Зберігання речі у ломбарді 1. Договір зберігання речі, прийнятої ломбардом від фізичної особи, оформляється видачею іменної квитанції. 2. Ціна речі визначається за домовленістю сторін. 3. Ломбард зобов'язаний страхувати на користь поклажодавця за свій рахунок речі, прийняті на зберігання, виходячи з повної суми їх оцінки.	**Стаття 1214.** Зберігання речі у ломбарді 1. Договір зберігання речі, прийнятої ломбардом від фізичної особи, оформляється видачею іменної квитанції. 2. Ціну речі визначають за домовленістю сторін. 3. Ломбард зобов'язаний страхувати на користь поклажодавця за свій рахунок речі, прийняті на зберігання, виходячи з повної суми їх оцінки.
Стаття 968. Продаж речі, яку поклажодавець не забрав з ломбарду 1. Річ, яку поклажодавець не забрав із ломбарду після спливу трьох місяців від дня закінчення строку договору зберігання, може бути продана ломбардом у порядку, встановленому законом. 2. Із суми виторгу, одержаної від продажу речі, вираховуються плата за зберігання та інші платежі, які	**Стаття 1215.** Продаж речі, яку поклажодавець не забрав з ломбарду 1. Річ, яку поклажодавець не забрав із ломбарду після спливу трьох місяців з дня закінчення строку договору зберігання, ломбард може продати порядком, встановленим законом. 2. Із суми виторгу, одержаної від продажу речі, вираховують плату за зберігання та інші платежі, які

Чинна редакція	Запропонована редакція
належить зробити ломбардові. Залишок суми виторгу повертається поклажодавцеві.	належить зробити ломбардові. Залишок суми виторгу повертають поклажодавцеві.
Стаття 969. Зберігання цінностей у банку 1. Банк може прийняти на зберігання документи, цінні папери, дорогоцінні метали, каміння, інші коштовності та цінності. 3. Укладення договору зберігання цінностей у банку засвідчується видачею банком поклажодавцеві іменного документа, пред'явлення якого є підставою для повернення цінностей поклажодавцеві.	**Стаття 1216.** Зберігання цінностей у банку 1. Банк може прийняти на зберігання документи, цінні папери, дорогоцінні метали, каміння, інші коштовності та цінності. 3. Укладення договору зберігання цінностей у банку засвідчується видачею банком поклажодавцеві іменного документа, пред'явлення якого є підставою для повернення цінностей поклажодавцеві.
Стаття 970. Договір про надання індивідуального банківського сейфа, що охороняється банком 1. Банк може передати поклажодавцеві індивідуальний банківський сейф (його частину або спеціальне приміщення) для зберігання у ньому цінностей та роботи з ними. 2. Банк видає поклажодавцеві ключ від сейфа, картку, що ідентифікує поклажодавця, інший знак або документ, що посвідчує право його пред'явника на доступ до сейфа та одержання з нього цінностей. 3. Банк приймає від поклажодавця цінності, контролює їх поміщення у сейф та одержання їх із сейфа.	**Стаття 1217.** Договір про надання індивідуального банківського сейфа, що охороняє банк 1. Банк може передати поклажодавцеві індивідуальний банківський сейф (його частину або спеціальне приміщення) для зберігання у ньому цінностей та роботи з ними. 2. Банк видає поклажодавцеві ключ від сейфа, картку, що ідентифікує поклажодавця, інший знак або документ, що посвідчує право його пред'явника на доступ до сейфа та одержання з нього цінностей. 3. Банк приймає від поклажодавця цінності, контролює їх поміщення у сейф та одержання їх із сейфа.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 971. Договір про надання індивідуального банківського сейфа, що не охороняється банком 1. До договору про надання особі банківського сейфа без відповідальності банку за вміст сейфа застосовуються положення цього Кодексу про майновий найм (оренду).	**Стаття 1218.** Договір про надання індивідуального банківського сейфа, що не охороняє банк 1. До договору про надання особі банківського сейфа без відповідальності банку за вміст сейфа застосовують приписи цього Кодексу про майновий найм (оренду).
Стаття 972. Зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту 1. Камери схову загального користування, що перебувають у віданні організацій, підприємств транспорту, зобов'язані приймати на зберігання речі пасажирів та інших осіб незалежно від наявності у них проїзних документів. 2. На підтвердження прийняття речі на зберігання до камери схову (крім автоматичних камер) поклажодавцеві видається квитанція або номерний жетон. 3. Збитки, завдані поклажодавцеві внаслідок втрати, нестачі або пошкодження речі, зданої до камери схову, відшкодовуються протягом доби з моменту пред'явлення вимоги про їх відшкодування у розмірі суми оцінки речі, здійсненої при переданні її на зберігання. 4. Строк, протягом якого камера схову зобов'язана зберігати річ, встановлюється правилами, що видаються відповідно до транспортних кодексів (статутів), або за домовленістю сторін. Якщо сторона не забрала річ у встановлені строки, камера схову зобов'язана зберігати її	**Стаття 1219.** Зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту 1. До камер схову загального користування, що перебувають у віданні організацій, підприємств транспорту, приймають на зберігання речі пасажирів та інших осіб безвідносно до наявності у них проїзних документів. 2. На підтвердження прийняття речі на зберігання до камери схову (крім автоматичних камер) поклажодавцеві видають квитанцію або номерний жетон. 3. Збитки, завдані поклажодавцеві внаслідок втрати, нестачі або пошкодження речі, зданої до камери схову, відшкодовують протягом доби з моменту пред'явлення вимоги про їх відшкодування у розмірі суми оцінки речі, здійсненої під час передання її на зберігання. 4. Строк, протягом якого річ зберігають у камері схову, встановлюють правила, що видаються відповідно до транспортних кодексів (статутів), або за домовленістю сторін. Якщо річ не забрано у встановлені строки, її зберігають у камері схову протягом трьох місяців. Із

Чинна редакція	Запропонована редакція
протягом трьох місяців. Зі спливом цього строку річ може бути продана у порядку, встановленому законом. 5. У разі втрати квитанції або номерного жетона річ, здана до камери схову, видається поклажодавцеві після надання доказів належності йому цієї речі. 6. До договору про зберігання речі в автоматичних камерах схову застосовуються положення цього Кодексу про майновий найм (оренду).	спливом цього строку річ може бути продана у порядку, встановленому законом. 5. У разі втрати квитанції або номерного жетона річ, здана до камери схову, видають поклажодавцеві після надання доказів належності йому цієї речі. 6. До договору про зберігання речі в автоматичних камерах схову застосовують приписи цього Кодексу про майновий найм (оренду).
Стаття 973. Зберігання речей у гардеробі організації 1. Якщо річ здана у гардероб організації, зберігачем є ця організація. Зберігач речі, зданої до гардеробу, незалежно від того, чи здійснюється зберігання за плату чи безоплатно, зобов’язаний вжити усіх необхідних заходів щодо забезпечення схоронності речі. 2. Положення цієї статті застосовуються у разі зберігання верхнього одягу, головних уборів у місцях, спеціально відведених для цього, в закладах охорони здоров’я та інших закладах.	**Стаття 1220.** Зберігання речей у гардеробі організації 1. Якщо річ здана до гардероба організації, зберігачем є ця організація. Зберігач речі, зданої до гардероба, безвідносно до того здійснюється зберігання за плату чи безоплатно, зобов’язаний вжити усіх необхідних заходів щодо забезпечення схоронності речі. 2. Приписи цієї статті застосовують у разі зберігання верхнього одягу, головних уборів у місцях, спеціально відведених для цього, в закладах охорони здоров’я та інших закладах.
Стаття 974. Зберігання речей пасажира під час його перевезення 1. Перевізник зобов’язаний забезпечити схоронність валізи (сумки), особистих речей пасажира (крім	Стаття **1221**. Зберігання речей пасажира під час його перевезення 1. Перевізник зобов’язаний забезпечити схоронність валізи (сумки), особистих речей пасажира (крім

Чинна редакція	Запропонована редакція
дорогоцінностей та грошей), які пасажир перевозить у відведеному місці.	дорогоцінностей та грошей), які пасажир перевозить, у відведеному місці. 2. Порядок, строк та умови зберігання встановлюються транспортними кодексами (статутами) та відомчими нормативно-правовими актами перевізника.
Стаття 975. Зберігання речей у готелі 1. Готель відповідає за схоронність речей, внесених до готелю особою, яка проживає у ньому. Річ вважається такою, що внесена до готелю, якщо вона передана працівникам готелю або знаходиться у відведеному для особи приміщенні. 2. Готель відповідає за втрату грошей, інших цінностей (цінних паперів, коштовностей) лише за умови, що вони були окремо передані готелю на зберігання. 3. У разі втрати чи пошкодження речі особа зобов’язана негайно повідомити про це готель. Якщо до закінчення строку проживання особа не пред’явила свої вимоги до готелю, вважається, що її речі не були втрачені чи пошкоджені. 4. Положення цієї статті застосовуються до зберігання речей фізичних осіб у гуртожитках, мотелях, будинках відпочинку, пансіонатах, санаторіях та інших організаціях, у приміщеннях яких особа тимчасово проживає.	**Стаття 1222.** Зберігання речей у готелі 1. Готель відповідає за схоронність речей, внесених до готелю особою, яка проживає у ньому. Річ є такою, що внесена до готелю, якщо вона передана працівникам готелю або перебуває у відведеному для особи приміщенні. 2. Готель відповідає за втрату грошей, інших цінностей (цінних паперів, коштовностей) лише за умови, що вони були окремо передані готелю на зберігання. 3. У разі втрати чи пошкодження речі особа зобов’язана негайно повідомити про це готель. Якщо до закінчення строку проживання особа не пред’явила свої вимоги до готелю, вважається, що її речі не були втрачені чи пошкоджені. 4. Приписи цієї статті застосовують до зберігання речей фізичних осіб у гуртожитках, мотелях, будинках відпочинку, пансіонатах, санаторіях та інших організаціях, у приміщеннях яких особа тимчасово проживає.
Стаття 976. Зберігання речей, що є предметом спору	Стаття **1223.** Зберігання речей, що є предметом спору (секвестр)

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Дві або більше осіб, між якими виник спір про право на річ, можуть передати цю річ третій особі, яка бере на себе обов'язок після вирішення спору повернути річ особі, визначеній за рішенням суду або за погодженням усіх осіб, між якими є спір. 2. Річ, яка є предметом спору, може бути передана на зберігання за рішенням суду. Зберігачем у цьому разі може бути особа, призначена судом, або особа, визначена за домовленістю сторін, між якими є спір. Річ передається на зберігання іншій особі за її згодою, якщо інше не встановлено законом. Зберігач має право на плату за рахунок сторін, між якими є спір.	1. Дві або більше осіб, між якими виник спір про право на річ (поклажодавці), можуть передати цю річ третій особі (зберігачу), яка бере на себе обов'язок після вирішення спору повернути річ особі, визначеній за рішенням суду або за погодженням усіх осіб, між якими є спір щодо відповідної речі. 2. Річ, яка є предметом спору, може бути передана на зберігання за рішенням суду. Зберігачем у цьому разі може бути особа, призначена судом, або особа, визначена за домовленістю сторін, між якими є спір. Річ передається на зберігання іншій особі за її згодою, якщо іншого не встановлює закон. Зберігач має право на плату за рахунок сторін, між якими є спір.
Стаття відсутня	**Стаття 1224. Повернення речей, що є предметом спору** **1. Зберігач, який зберігає річ, передану йому на зберігання поклажодавцями, зобов'язаний повернути таку річ особі, визначеній за взаємною згодою поклажодавців.** **Зберігач, який зберігає річ, передану йому на зберігання за рішенням суду, зобов'язаний повернути таку річ особі, визначеній судом, навіть якщо така особа не є одним із поклажодавців.** **Зберігач також повертає річ особі, визначеній судом, якщо річ передана на зберігання особами, між якими виник спір, однак спір розглядався у судовому порядку.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Особа є такою, якій річ, що перебуває на зберіганні у зберігача, підлягає поверненню, якщо відповідним рішенням суду, що набрало чинності, визначено необхідність повернення відповідної речі саме цій особі або якщо судом встановлено право саме цієї особи володіти відповідною річчю. **2. У випадку розірвання договору зберігання речі, переданої на зберігання особами, між якими виник спір, річ повертається особі, яка передала її зберігачу (фактичному володільцю речі на момент передачі її на зберігання), або правонаступнику такої особи, якщо іншої особи не визначено за погодженням усіх осіб, між якими є спір.**
Стаття 977. Зберігання автотранспортних засобів 1. Якщо зберігання автотранспортних засобів здійснюється суб'єктом підприємницької діяльності, такий договір є публічним. 2. За договором зберігання транспортного засобу в боксах та гаражах, на спеціальних стоянках зберігач зобов'язується не допускати проникнення в них сторонніх осіб і видати транспортний засіб за першою вимогою поклажодавця. Договір зберігання транспортного засобу поширюється також на відносини між гаражно-будівельним чи гаражним кооперативом та їх членами, якщо інше не встановлено законом або статутом кооперативу.	**Стаття 1225.** Зберігання автотранспортних засобів 1. Якщо зберігання автотранспортних засобів здійснюється суб'єктом підприємницької діяльності, такий договір є публічним. 2. За договором зберігання транспортного засобу в боксах та гаражах, на спеціальних стоянках зберігач зобов'язується не допускати проникнення в них сторонніх осіб і видати транспортний засіб за першою вимогою поклажодавця. Договір зберігання транспортного засобу поширюється також на відносини між гаражно-будівельним чи гаражним кооперативом та їх членами, якщо **іншого** не встановлює закон або статут кооперативу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Прийняття автотранспортного засобу на зберігання посвідчується квитанцією (номером, жетоном).	Прийняття автотранспортного засобу на зберігання посвідчується квитанцією (номером, жетоном).
Стаття 978. Договір охорони 1. За договором охорони охоронець, який є суб'єктом підприємницької діяльності, зобов'язується забезпечити недоторканність особи чи майна, які охороняються. Володілець такого майна або особа, яку охороняють, зобов'язані виконувати передбачені договором правила особистої та майнової безпеки і щомісячно сплачувати охоронцю встановлену плату.	*Перенесено до глави 73*
Глава 67 СТРАХУВАННЯ	**Глава 75. Страхування**
Стаття 979. Договір страхування 1. Договір страхування укладається відповідно до цього Кодексу, Закону України "Про страхування", інших законодавчих актів. 2. Законом може бути встановлено обов'язок фізичної або юридичної особи укласти договір страхування (обов'язкове страхування). 3. Вимоги щодо укладення договорів страхування за окремими класами страхування/категоріями страхових ризиків для врегулювання правовідносин, за якими вимагається обов'язкова наявність договору, можуть бути визначені законодавством.	Стаття **1226.** Договір страхування 1. За договором страхування одна сторона (страховик) зобов'язується прийняти ризик на страхування та у разі настання страхового випадку здійснити страхову виплату (страхове відшкодування) другій стороні (страхувальникові) або третій особі у межах страхової суми, а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі та виконувати інші умови договору. 2. Договір страхування укладається відповідно до цього Кодексу, Закону України "Про страхування", інших законодавчих актів.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Законом може бути встановлено обов’язок фізичної або юридичної особи укласти договір страхування (обов’язкове страхування). 4. Вимоги щодо укладення договорів страхування за окремими класами страхування/категоріями страхових ризиків, за якими вимагається обов’язкова наявність договору, можуть бути визначені законодавством.
Стаття 980. Предмет договору страхування 1. Предметом договору страхування є передача страхувальником за плату ризику, пов’язаного з об’єктом страхування, страховику на умовах, визначених договором страхування або законодавством України. Об’єктом страхування можуть бути: життя, здоров’я, працездатність та/або пенсійне забезпечення; майно на праві володіння, користування і розпорядження та/або можливі збитки чи витрати; відповідальність за заподіяну шкоду особі або її майну.	Стаття **1227.** Предмет договору страхування 1. Предметом договору страхування є передача страхувальником за плату ризику, пов’язаного з об’єктом страхування, страховику на умовах, визначених договором страхування або законодавством. Об’єктом страхування можуть бути: життя, здоров’я, працездатність та/або пенсійне забезпечення; майно на праві володіння, користування і розпорядження та/або можливі збитки чи витрати; відповідальність за заподіяну шкоду особі або її майну. Якщо законом встановлений обов’язок фізичної або юридичної особи укласти договір страхування (обов’язкове страхування), об’єкт страхування визначається відповідно до вимог закону. Договір страхування, у якому ненаявний об’єкт страхування, є нікчемним.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 981. Форма договору страхування 1. Договір страхування укладається в письмовій формі з дотриманням вимог до письмової форми правочину, встановлених цим Кодексом. Факт укладення договору страхування може посвідчуватися страховим полісом (сертифікатом). 2. У разі недодержання письмової форми договору страхування такий договір є нікчемним.	Стаття **1228.** Форма договору страхування 1. Договір страхування укладається письмово з дотриманням вимог до письмової форми правочину, встановлених цим Кодексом, та оформляється у паперовій формі або у формі електронного документа, створеного згідно з вимогами, визначеними Законом України "Про електронні документи та електронний документообіг", або в порядку, передбаченому законодавством про електронну комерцію. Факт укладення договору страхування може посвідчуватися страховим полісом (сертифікатом). 2. У разі недотримання вимог до письмової форми договору страхування такий договір є нікчемним.
Стаття 982. Істотні умови договору страхування 1. Істотними умовами договору страхування є предмет договору страхування, страховий випадок, розмір грошової суми, в межах якої страховик зобов’язаний провести виплату у разі настання страхового випадку (страхова сума), розмір страхового платежу і строки його сплати, строк договору та інші умови, визначені актами цивільного законодавства.	Стаття **1229.** Істотні умови договору страхування 1. Істотними умовами договору страхування є предмет договору страхування, об’єкт страхування, страховий випадок, розмір грошової суми, в межах якої страховик зобов’язаний здійснити страхову виплату (страхове відшкодування) у разі настання страхового випадку (страхова сума), розмір страхового платежу і строки його сплати, строк договору та інші умови, встановлені актами цивільного законодавства, визначеними статтею 4 цього Кодексу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 983. Момент набрання чинності договором страхування 1. Договір страхування набирає чинності з моменту, передбаченого договором страхування або законодавством. 2. Дія договору страхування не поширюється на події, що мають ознаки страхового випадку, які настали до набрання чинності договором страхування (крім випадку застосування ретроактивної дати).	**Стаття 1230.** Момент набрання чинності договором страхування 1. Договір страхування набирає чинності з моменту, передбаченого договором страхування або законодавством. 2. Дія договору страхування не поширюється на події, що мають ознаки страхового випадку, які настали до набрання чинності договором страхування (крім випадку застосування ретроактивної дати).
Стаття 984. Сторони у договорі страхування 1. Страховиком є юридична особа, яка спеціально створена для здійснення страхової діяльності та одержала у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності. Вимоги, яким повинні відповідати страховики, порядок ліцензування їх діяльності та здійснення державного нагляду за страховою діяльністю встановлюються законом. 2. Страхувальником може бути фізична або юридична особа.	Стаття **1231.** Сторони договору страхування 1. Сторонами договору страхування є страховик та страхувальник. 2. Страховиком є юридична особа, яка спеціально створена для здійснення страхової діяльності та одержала у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності. Вимоги, яким повинні відповідати страховики, порядок ліцензування їх діяльності та здійснення державного нагляду за страховою діяльністю встановлюються законом. Страхувальником може бути дієздатна фізична особа, фізична особа – підприємець, юридична особа, яка наділена страховим інтересом та уклала із страховиком договір страхування або є страхувальником відповідно до законодавства. Ненаявність у страхувальника страхового інтересу є підставою для визнання договору страхування недійсним.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 985. Укладення договору страхування на користь третьої особи 1. Страхувальник має право укласти із страховиком договір страхування на користь третьої особи. Особливості укладення договору страхування на користь третьої особи встановлюються законом.	Стаття **1232.** Укладення договору страхування на користь третьої особи 1. Страхувальник має право укласти із страховиком договір страхування на користь третьої особи. У договорі страхування страхувальник може визначити застраховану особу – фізичну особу, життя, здоров'я, працездатність та/або пенсійне забезпечення якої є об'єктом страхування. Законом може бути передбачено обов'язок страхувальника забезпечити страхування третьої особи. Страхувальник, якщо іншого не встановлено договором страхування та/або законом, має право до настання страхового випадку змінити застраховану особу за згодою страховика у спосіб ініціювання внесення змін до договору страхування. У договорі страхування страхувальник може визначити іншу особу (вигодонабувача), яка відповідно до договору страхування або закону має право на страхову виплату. Страхувальник, якщо іншого не встановлено договором страхування та/або законом, має право до настання страхового випадку змінити вигодонабувача у спосіб ініціювання внесення змін до договору страхування. Особливості укладення договору страхування на користь третьої особи встановлює закон.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 986. Співстрахування 1. Об’єкт страхування може бути застрахований за одним договором страхування кількома страховиками (співстрахування) з визначенням прав та обов’язків кожного із страховиків. 2. За погодженням між співстраховиками і страхувальником один із співстраховиків може представляти всіх інших співстраховиків у відносинах із страхувальником, залишаючись відповідальним перед ним у розмірах своєї частки. 3. Вимоги, передбачені для укладення договору страхування, поширюються на укладення договору співстрахування.	**Стаття 1233.** Співстрахування 1. Об’єкт страхування може бути застрахований за одним договором страхування кількома страховиками (співстрахування) з визначенням прав та обов’язків кожного із страховиків. 2. За погодженням між співстраховиками і страхувальником один із співстраховиків може представляти всіх інших співстраховиків у відносинах із страхувальником, залишаючись відповідальним перед ним у розмірах своєї частки. 3. Вимоги, передбачені законом для укладення договору страхування, поширюють на укладення договору співстрахування.
Стаття відсутня	Стаття **1234.** Договір перестрахування 1. За договором перестрахування страховик, який уклав договір страхування, страхує в іншого страховика (перестраховика) ризик виконання частини своїх обов’язків перед страхувальником. 2. Страховик, який уклав договір перестрахування, залишається відповідальним перед страхувальником у повному обсязі відповідно до договору страхування.
Стаття 992. Відповідальність страховика 1. У разі несплати страховиком страхувальникові або іншій особі страхової виплати страховик зобов’язаний	**Стаття 1235.** Відповідальність страховика 1. У разі нездійснення страховиком страхувальникові або іншій особі страхової виплати (страхового відшкодування)

Чинна редакція	Запропонована редакція
сплатити неустойку в розмірі, встановленому договором або законом.	відповідно до умов договору страхування або закону страховик зобов'язаний сплатити неустойку в розмірі, встановленому договором страхування або законом.
Стаття 993. Перехід до страховика прав страхувальника щодо особи, відповідальної за завдані збитки 1. До страховика, який здійснив страхову виплату (відшкодування) за договором страхування майна, у межах фактичних витрат переходить право вимоги, яке страхувальник або інша особа, що одержала страхову виплату (відшкодування), має до особи, відповідальної за завдані збитки.	**Стаття 1236.** Перехід до страховика прав страхувальника щодо особи, відповідальної за завдані збитки 1. До страховика, який здійснив страхову виплату (страхове відшкодування) за договором страхування майна, у межах фактичних витрат переходить право вимоги, що страхувальник або інша особа, яка одержала страхову виплату (страхове відшкодування), має до особи, відповідальної за завдані збитки.
	Стаття 1237. Заміна страхувальника – фізичної особи у договорі страхування **1. У разі смерті страхувальника – фізичної особи, який уклав договір страхування майна, права і обов'язки страхувальника переходять до осіб, які одержали це майно у спадщину та/або у випадку, передбаченому цим Кодексом, вважаються такими, що прийняли спадщину.** **2. У разі смерті страхувальника, який уклав договір страхування життя та здоров'я на користь третіх осіб, його права і обов'язки можуть перейти до цих осіб або до осіб, на яких відповідно до закону покладено обов'язок щодо охорони прав і законних інтересів застрахованих осіб.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. В інших випадках права та обов'язки страхувальника можуть перейти до третіх осіб лише за згодою страховика, якщо іншого не встановлює договір страхування.
Стаття 995. Наслідки припинення юридичної особи – страхувальника 1. Якщо юридична особа – страхувальник припиняється і встановлюються її правонаступники, права та обов'язки страхувальника переходять до правонаступників.	**Стаття 1238.** Наслідки припинення юридичної особи – страхувальника 1. Якщо юридична особа – страхувальник є припиненою і встановлюються її правонаступники, права та обов'язки страхувальника переходять до правонаступників.
Стаття 996. Наслідки визнання страхувальника – фізичної особи недієздатною або обмеження її цивільної дієздатності 1. Права та обов'язки страхувальника – фізичної особи, яка визнана судом недієздатною, здійснюються її опікуном з моменту визнання особи недієздатною. Договір страхування, за яким застрахована відповідальність фізичної особи, яка визнана судом недієздатною, припиняється з моменту визнання особи недієздатною. 2. Страхувальник – фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена судом, здійснює свої права та обов'язки страхувальника лише за згодою піклувальника.	**Стаття 1239.** Наслідки визнання страхувальника – фізичної особи недієздатною або обмеження її цивільної дієздатності 1. Права та обов'язки страхувальника – фізичної особи, яка визнана судом недієздатною, здійснюються її опікуном з моменту визнання особи недієздатною. Договір страхування, за яким застрахована відповідальність фізичної особи, яка визнана судом недієздатною, є припиненим з моменту визнання особи недієздатною. 2. Страхувальник – фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена судом, здійснює свої права та обов'язки страхувальника лише за згодою піклувальника.
Стаття 997. Припинення договору страхування	Стаття **1240.** Припинення договору страхування

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Договір страхування припиняється у випадках, встановлених договором та законом.	1. Договір страхування є припиненим у випадках, встановлених договором та законом. Дія договору страхування може бути достроково припинена на вимогу страхувальника або страховика, якщо це передбачають умови такого договору. Дія договору страхування не може бути припинена страховиком достроково, якщо на це не надав згоду страхувальник, який виконує всі умови договору страхування, та якщо іншого не встановлено умовами такого договору та законом. Про намір достроково припинити дію договору страхування будь-яка сторона зобов’язана повідомити другу сторону не пізніш як за 30 календарних днів до дати припинення дії договору страхування, якщо іншого не встановлює договір страхування. Закон може передбачати випадки, у яких дія договору страхування не може бути достроково припинена, зокрема якщо: обов’язковість укладення договору страхування визначена законом; укладення договору страхування є реалізацією інших відносин.
Стаття 998. Недійсність договору страхування 1. Договір страхування є нікчемним або визнається недійсним у випадках, встановлених законом.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Наслідки недійсності договору страхування визначаються відповідно до положень про недійсність правочинів, встановлених цим Кодексом.	
Стаття 999. Обов’язкове страхування 1. Законом може бути встановлений обов’язок фізичної або юридичної особи бути страхувальником життя, здоров’я, майна або відповідальності перед іншими особами за свій рахунок чи за рахунок заінтересованої особи (обов’язкове страхування). 2. До відносин, що випливають із обов’язкового страхування, застосовуються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено актами цивільного законодавства.	**Стаття 1241.** Обов’язкове страхування 1. Закон може встановлювати обов’язок фізичної або юридичної особи бути страхувальником життя, здоров’я, майна або відповідальності перед іншими особами за свій рахунок чи за рахунок заінтересованої особи (обов’язкове страхування). 2. До відносин, що випливають із обов’язкового страхування, застосовують приписи цього Кодексу, якщо іншого не встановлюють акти цивільного законодавства.
Глава 68 ДОРУЧЕННЯ	**Глава 76. Доручення**
Стаття 1000. Договір доручення 1. За договором доручення одна сторона (повірений) зобов’язується вчинити від імені та за рахунок другої сторони (довірителя) певні юридичні дії. Правочин, вчинений повіреним, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов’язки довірителя. 2. Договором доручення може бути встановлено виключне право повіреного на вчинення від імені та за рахунок довірителя всіх або частини юридичних дій, передбачених договором. У договорі можуть бути	**Стаття 1242.** Договір доручення 1. За договором доручення одна сторона (повірений) зобов’язується вчинити від імені та за рахунок другої сторони (довірителя) певні юридичні дії. 2. Договором доручення може бути встановлено виключне право повіреного на вчинення від імені та за рахунок довірителя всіх або частини юридичних дій, передбачених договором. У договорі можуть бути встановлені строк дії такого доручення та/або територія, у межах якої є чинним виключне право повіреного.

Чинна редакція	Запропонована редакція
встановлені строк дії такого доручення та (або) територія, у межах якої є чинним виключне право повіреного.	
Стаття 1001. Строк договору доручення 1. Договором доручення може бути визначений строк, протягом якого повірений має право діяти від імені довірителя.	**Стаття 1243.** Строк договору доручення 1. Договір доручення може визначати строк, протягом якого повірений має право діяти від імені довірителя. 2. Якщо ж строк, встановлений у довіреності, що видана на підставі договору доручення, менший ніж встановлено договором доручення, довіритель зобов’язаний видати нову довіреність.
Стаття 1002. Право повіреного на плату 1. Повірений має право на плату за виконання свого обов’язку за договором доручення, якщо інше не встановлено договором або законом. 2. Якщо в договорі доручення не визначено розміру плати повіреному або порядок її виплати, вона виплачується після виконання доручення відповідно до звичайних цін на такі послуги.	Стаття **1244.** Право повіреного на плату 1. Повірений має право на плату за виконання свого обов’язку за договором доручення, якщо іншого не встановлено договором або законом. 2. Якщо в договорі доручення не визначено розміру плати повіреному або порядок її виплати, вона виплачується після виконання доручення відповідно до звичайних цін на такі послуги. 3. Повірений не має права на плату, якщо буде встановлено, що він діяв не в інтересах довірителя.
Стаття 1003. Зміст доручення 1. У договорі доручення або у виданій на підставі договору довіреності мають бути чітко визначені юридичні дії, які належить вчинити повіреному. Дії, які належить	Стаття **1245.** Зміст доручення 1. У договорі доручення або у виданій на підставі договору довіреності мають бути чітко визначені юридичні дії, що належить вчинити повіреному. Дії, що належить

Чинна редакція	Запропонована редакція
вчинити повіреному, мають бути правомірними, конкретними та здійсненними.	вчинити повіреному, мають бути правомірними, конкретними та здійсненними.
Стаття 1004. Виконання доручення 1. Повірений зобов'язаний вчиняти дії відповідно до змісту даного йому доручення. Повірений може відступити від змісту доручення, якщо цього вимагають інтереси довірителя і повірений не міг попередньо запитати довірителя або не одержав у розумний строк відповіді на свій запит. У цьому разі повірений повинен повідомити довірителя про допущені відступи від змісту доручення як тільки це стане можливим. 2. Повіреному, який діє як комерційний представник (стаття 243 цього Кодексу), довірителем може бути надано право відступати в інтересах довірителя від змісту доручення без попереднього запиту про це. Комерційний представник повинен в розумний строк повідомити довірителя про допущені відступи від його доручення, якщо інше не встановлено договором.	Стаття **1246.** Виконання доручення 1. Повірений зобов'язаний вчиняти дії відповідно до змісту даного йому доручення. Повірений може відступити від змісту доручення, якщо цього вимагають інтереси довірителя і повірений не міг попередньо запитати довірителя або не одержав у розумний строк відповіді на свій запит. Відтак повірений повинен повідомити довірителя про допущені відступи від змісту доручення як тільки це стане можливим. 2. Повіреному, який діє як комерційний представник (стаття 260 цього Кодексу), довірителем може бути надано право відступати в інтересах довірителя від змісту доручення без попереднього запиту про це. Комерційний представник повинен в розумний строк повідомити довірителя про допущені відступи від його доручення, якщо іншого не встановлює договір.
Стаття 1005. Особисте виконання договору доручення 1. Повірений повинен виконати дане йому доручення особисто. Повірений має право передати виконання доручення іншій особі (замісникові), якщо це передбачено договором або якщо повірений був вимушений до цього обставинами,	**Стаття 1247.** Особисте виконання договору доручення 1. Повірений повинен виконати дане йому доручення особисто. Якщо представник не може особисто виконувати дане йому доручення, він зобов'язаний негайно повідомити про це довірителя.

Чинна редакція	Запропонована редакція
з метою охорони інтересів довірителя. Повірений, який передав виконання доручення замісникові, повинен негайно повідомити про це довірителя. У цьому разі повірений відповідає лише за вибір замісника. 2. Довіритель має право у будь-який час відхилити замісника, якого обрав повірений. 3. Якщо замісник повіреного був указаний у договорі доручення, повірений не відповідає за вибір замісника та за вчинені ним дії. 4. Якщо договором доручення не передбачена можливість вчинення дій замісником повіреного або така можливість передбачена, але замісник у договорі не вказаний, повірений відповідає за вибір замісника.	
Стаття 1006. Обов’язки повіреного 1. Повірений зобов’язаний: 1) повідомляти довірителеві на його вимогу всі відомості про хід виконання його доручення; 2) після виконання доручення або в разі припинення договору доручення до його виконання негайно повернути довірителеві довіреність, строк якої не закінчився, і надати звіт про виконання доручення та виправдні документи, якщо це вимагається за умовами договору та характером доручення; 3) негайно передати довірителеві все одержане у зв’язку з виконанням доручення.	Стаття **1248.** Обов’язки повіреного 1. Повірений зобов’язаний: 1) повідомляти довірителеві на його вимогу всі відомості про хід виконання його доручення; 2) після виконання доручення або в разі припинення договору доручення до його виконання негайно повернути довірителеві довіреність, строк дії якої не закінчився, і надати звіт про виконання доручення та виправдні документи, якщо цього вимагають умови договору та характер доручення; 3) негайно передати довірителеві все одержане у зв’язку з виконанням доручення.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1007. Обов’язки довірителя 1. Довіритель зобов’язаний видати повіреному довіреність на вчинення юридичних дій, передбачених договором доручення. 2. Довіритель зобов’язаний, якщо інше не встановлено договором: 1) забезпечити повіреного засобами, необхідними для виконання доручення; 2) відшкодувати повіреному витрати, пов’язані з виконанням доручення. 3. Довіритель зобов’язаний негайно прийняти від повіреного все одержане ним у зв’язку з виконанням доручення. 4. Довіритель зобов’язаний виплатити повіреному плату, якщо вона йому належить.	Стаття **1249.** Обов’язки довірителя 1. Довіритель зобов’язаний видати повіреному довіреність на вчинення юридичних дій, передбачених договором доручення. 2. Довіритель зобов’язаний, якщо іншого не встановлено договором: 1) забезпечити повіреного засобами, необхідними для виконання доручення; 2) відшкодувати повіреному витрати, пов’язані з виконанням доручення. 3. Довіритель зобов’язаний негайно прийняти від повіреного все одержане ним у зв’язку з виконанням доручення. 4. Довіритель зобов’язаний виплатити повіреному плату, якщо вона йому належить.
Стаття 1008. Припинення договору доручення 1. Договір доручення припиняється на загальних підставах припинення договору, а також у разі: 1) відмови довірителя або повіреного від договору; 2) визнання довірителя або повіреного недієздатним, обмеження його цивільної дієздатності або визнання безвісно відсутнім; 3) смерті довірителя або повіреного.	**Стаття 1250.** Припинення договору доручення 1. Договір доручення є припиненим на загальних підставах припинення договору, а також у разі: 1) відмови довірителя або повіреного від договору; 2) визнання довірителя або повіреного недієздатним, обмеження його цивільної дієздатності або визнання безвісно відсутнім; 3) смерті довірителя або повіреного;

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Довіритель або повірений мають право відмовитися від договору доручення у будь-який час. Відмова від права на відмову від договору доручення є нікчемною. 3. Якщо повірений діє як підприємець, сторона, яка відмовляється від договору, має повідомити другу сторону про відмову від договору не пізніш як за один місяць до його припинення, якщо триваліший строк не встановлений договором. У разі припинення юридичної особи, яка є комерційним представником, довіритель має право відмовитися від договору доручення без попереднього повідомлення про це повіреному.	4) в інших випадках, встановлених статтею 265 цього Кодексу. 2. Довіритель або повірений мають право відмовитися від договору доручення у будь-який час. Відмова від права на відмову від договору доручення є нікчемною. 3. Якщо повірений діє як підприємець, сторона, яка відмовляється від договору, має повідомити другу сторону про відмову від договору не пізніш як за один місяць до його припинення, якщо триваліший строк не встановлений договором. У разі припинення юридичної особи, що є комерційним представником, довіритель має право відмовитися від договору доручення без попереднього повідомлення про це повіреному.
Стаття 1009. Наслідки припинення договору доручення 1. Якщо договір доручення припинений до того, як доручення було повністю виконане повіреним, довіритель повинен відшкодувати повіреному витрати, пов’язані з виконанням доручення, а якщо повіреному належить плата - також виплатити йому плату пропорційно виконаній ним роботі. Це положення не застосовується до виконання повіреним доручення після того, як він довідався або міг довідатися про припинення договору доручення. 2. Відмова довірителя від договору доручення не є підставою для відшкодування збитків, завданих повіреному	Стаття **1251.** Наслідки припинення договору доручення 1. Якщо договір доручення припинений до того, як доручення було повністю виконане повіреним, довіритель повинен відшкодувати повіреному витрати, пов’язані з виконанням доручення, а якщо повіреному належить плата - також виплатити йому плату домірно виконаній ним роботі. Цей припис не застосовується до виконання повіреним доручення після того, як він довідався або міг довідатися про припинення договору доручення. 2. Відмова довірителя від договору доручення не є підставою для відшкодування збитків, завданих повіреному

Чинна редакція	Запропонована редакція
припиненням договору, крім випадку припинення договору, за яким повірений діяв як комерційний представник. 3. Відмова повіреного від договору доручення не є підставою для відшкодування збитків, завданих довірителеві припиненням договору, крім випадку відмови повіреного від договору за таких умов, коли довіритель позбавлений можливості інакше забезпечити свої інтереси, а також відмови від договору, за яким повірений діяв як комерційний представник.	припиненням договору, крім випадку припинення договору, за яким повірений діяв як комерційний представник. 3. Відмова повіреного від договору доручення не є підставою для відшкодування збитків, завданих довірителеві припиненням договору, крім випадку відмови повіреного від договору за таких умов, коли довіритель позбавлений можливості інакше забезпечити свої інтереси, а також відмови від договору, за яким повірений діяв як комерційний представник.
Стаття 1010. Обов'язки спадкоємця повіреного та ліквідатора юридичної особи - повіреного 1. У разі смерті повіреного його спадкоємці повинні повідомити довірителя про припинення договору доручення та вжити заходів, необхідних для охорони майна довірителя, зокрема зберегти його речі, документи та передати їх довірителеві. 2. У разі ліквідації юридичної особи - повіреного ліквідатор повинен повідомити довірителя про припинення договору доручення та вжити заходів, необхідних для охорони майна довірителя, зберегти його речі, документи та передати довірителеві.	Стаття **1252.** Обов'язки спадкоємця повіреного та ліквідатора юридичної особи - повіреного 1. У разі смерті повіреного його спадкоємці повинні повідомити довірителя про припинення договору доручення та вжити заходів, необхідних для охорони майна довірителя, зокрема зберегти його речі, документи та передати їх довірителеві. 2. У разі ліквідації юридичної особи - повіреного ліквідатор повинен повідомити довірителя про припинення договору доручення та вжити заходів, необхідних для охорони майна довірителя, зберегти його речі, документи та передати довірителеві.
Глава 69. КОМІСІЯ	**Глава 77. Комісія**
Стаття 1011. Договір комісії	**Стаття 1253.** Договір комісії

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. За договором комісії одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням другої сторони (комітента) за плату вчинити один або кілька правочинів від свого імені, але за рахунок комітента.	1. За договором комісії одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням другої сторони (комітента) за плату вчинити один або кілька правочинів від свого імені, але за рахунок комітента.
Стаття 1012. Умови договору комісії 1. Договір комісії може бути укладений на визначений строк або без визначення строку, з визначенням або без визначення території його виконання, з умовою чи без умови щодо асортименту товарів, які є предметом комісії. 2. Комітент може бути зобов'язаний утримуватися від укладення договору комісії з іншими особами. 3. Істотними умовами договору комісії, за якими комісіонер зобов'язується продати або купити майно, є умови про це майно та його ціну.	**Стаття 1254.** Умови договору комісії 1. Договір комісії може бути укладений на визначений строк або без визначення строку, з визначенням або без визначення території його виконання, з умовою чи без умови щодо асортименту товарів, що є предметом комісії. 2. Комітент може бути зобов'язаний утримуватися від укладення договору комісії з іншими особами. 3. Істотними умовами договору комісії, за якими комісіонер зобов'язується продати або купити майно, є умови про це майно та його ціну.
Стаття 1013. Комісійна плата 1. Комітент повинен виплатити комісіонерові плату в розмірі та порядку, встановлених у договорі комісії. 2. Якщо комісіонер поручився за виконання правочину третьою особою, він має право на додаткову плату. 3. Якщо договором комісії розмір плати не визначений, вона виплачується після виконання договору комісії виходячи із звичайних цін за такі послуги.	Стаття **1255.** Комісійна плата 1. Комітент повинен виплатити комісіонерові плату в розмірі та порядком, встановленими у договорі комісії. 2. Якщо комісіонер поручився за виконання договору третьою особою, він має право на додаткову плату. 3. Якщо договором комісії розмір плати не визначений, вона виплачується після виконання договору комісії з огляду на звичайні ціни за такі послуги. 4. Якщо договір комісії не був виконаний з причин, що залежали від комітента, комісіонер має право на комісійну

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Якщо договір комісії не був виконаний з причин, які залежали від комітента, комісіонер має право на комісійну плату на загальних підставах. 5. У разі розірвання або односторонньої відмови від договору комісії комісіонер має право на плату за фактично вчинені дії.	плату в розмірі та порядком, встановленими договором комісії. 5. У разі розірвання або односторонньої відмови від договору комісії комісіонер має право на плату за фактично вчинені дії.
Стаття 1014. Виконання договору комісії 1. Комісіонер зобов'язаний вчиняти правочини на умовах, найбільш вигідних для комітента, і відповідно до його вказівок. Якщо у договорі комісії таких вказівок немає, комісіонер зобов'язаний вчиняти правочини відповідно до звичаїв ділового обороту або вимог, що звичайно ставляться. 2. Якщо комісіонер вчинив правочин на умовах більш вигідних, ніж ті, що були визначені комітентом, додатково одержана вигода належить комітентові.	Стаття **1256.** Виконання договору комісії 1. Комісіонер зобов'язаний укласти договір на умовах, найбільш вигідних для комітента, і відповідно до його вказівок. Якщо у договорі комісії таких вказівок немає, комісіонер зобов'язаний укласти договір купівлі або продажу майна відповідно до звичаїв ділового обороту або вимог, що звичайно ставляться. 2. Якщо комісіонер уклав договір на умовах більш вигідних, ніж ті, що були визначені комітентом, додатково одержана вигода належить комітентові.
Стаття 1015. Субкомісія 1. За згодою комітента комісіонер має право укласти договір субкомісії з третьою особою (субкомісіонером), залишаючись відповідальним за дії субкомісіонера перед комітентом. За договором субкомісії комісіонер набуває щодо субкомісіонера права та обов'язки комітента.	**Стаття 1257.** Субкомісія 1. За згодою комітента комісіонер має право укласти договір субкомісії з третьою особою (субкомісіонером), залишаючись відповідальним за дії субкомісіонера перед комітентом. За договором субкомісії комісіонер набуває щодо субкомісіонера права та обов'язки комітента.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. У виняткових випадках, якщо цього вимагають інтереси комітента, комісіонер має право укласти договір субкомісії без згоди комітента. 3. Комітент не має права без згоди комісіонера вступати у відносини з субкомісіонером.	2. У виняткових випадках, якщо цього вимагають інтереси комітента, комісіонер має право укласти договір субкомісії без згоди комітента. 3. Комітент не має права без згоди комісіонера вступати у відносини з субкомісіонером.
Стаття 1016. Виконання договору, укладеного комісіонером з третьою особою 1. Комітент зобов’язаний забезпечити комісіонера усім необхідним для виконання обов’язку перед третьою особою. 2. За договором, укладеним з третьою особою, комісіонер набуває права навіть тоді, коли комітент був названий у договорі або прийняв від третьої особи виконання договору. 3. Комісіонер не відповідає перед комітентом за невиконання третьою особою договору, укладеного з нею за рахунок комітента, крім випадків, коли комісіонер був необачним при виборі цієї особи або поручився за виконання договору (делькредере). 4. У разі порушення третьою особою договору, укладеного з нею комісіонером, комісіонер зобов’язаний негайно повідомити про це комітента, зібрати та забезпечити необхідні докази. Комітент має право вимагати від комісіонера відступлення права вимоги до цієї особи.	**Стаття 1258.** Виконання договору, укладеного комісіонером з третьою особою 1. Комітент зобов’язаний забезпечити комісіонера усім необхідним для виконання обов’язку перед третьою особою. 2. За договором, укладеним з третьою особою, комісіонер набуває права навіть тоді, коли комітент був названий у договорі або прийняв від третьої особи виконання договору. 3. Комісіонер не відповідає перед комітентом за невиконання третьою особою договору, укладеного з нею за рахунок комітента, крім випадків, коли комісіонер був необачним при виборі цієї особи або поручився за виконання договору (делькредере). 4. У разі порушення третьою особою договору, укладеного з нею комісіонером, комісіонер зобов’язаний негайно повідомити про це комітента, зібрати та забезпечити необхідні докази. Комітент має право вимагати від комісіонера відступлення права вимоги до цієї особи.
Стаття 1017. Відступ від вказівок комітента	**Стаття 1259.** Відступ від вказівок комітента

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Комісіонер має право відступити від вказівок комітента, якщо цього вимагають інтереси комітента і комісіонер не міг попередньо запитати комітента або не одержав у розумний строк відповіді на свій запит. У цьому разі комісіонер повинен повідомити комітента про допущені відступи від його вказівок як тільки це стане можливим. 2. Комісіонерові, який є підприємцем, може бути надано право відступати від вказівок комітента без попереднього запиту про це, але з обов'язковим повідомленням комітента про допущені відступи. 3. Комісіонер, який продав майно за нижчою ціною, повинен заплатити різницю комітентові, якщо комісіонер не доведе, що він не мав можливості продати майно за погодженою ціною, а його продаж за нижчою ціною попередив більші збитки. Якщо для відступу від вказівок комітента потрібний був попередній запит, комісіонер має також довести, що він не міг попередньо запитати комітента або одержати в розумний строк відповіді на свій запит. 4. Якщо комісіонер купив майно за вищою ціною, ніж була погоджена, комітент має право не прийняти його, заявивши про це комісіонерові в розумний строк після отримання від нього повідомлення про цю купівлю.	1. Комісіонер має право відступити від вказівок комітента, якщо цього вимагають інтереси комітента і комісіонер не міг попередньо запитати комітента або не одержав у розумний строк відповіді на свій запит. Відтак комісіонер повинен повідомити комітента про допущені відступи від його вказівок як тільки це стане можливим. 2. Комісіонерові, який є підприємцем, може бути надано право відступати від вказівок комітента без попереднього запиту про це, але з обов'язковим повідомленням комітента про допущені відступи. 3. Комісіонер, який продав майно за нижчою ціною, повинен заплатити різницю комітентові, якщо комісіонер не доведе, що він не мав можливості продати майно за погодженою ціною, а його продаж за нижчою ціною попередив більші збитки. Якщо для відступу від вказівок комітента потрібний був попередній запит, комісіонер має також довести, що він не міг попередньо запитати комітента або одержати в розумний строк відповіді на свій запит. 4. Якщо комісіонер купив майно за вищою ціною, ніж була погоджена, комітент має право не прийняти його, заявивши про це комісіонерові в розумний строк після отримання від нього повідомлення про цю купівлю. Якщо комітент не надішле комісіонерові повідомлення про відмову від купленого для нього майна, воно є прийнятим комітентом.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Якщо комітент не надішле комісіонерові повідомлення про відмову від купленого для нього майна, воно вважається прийнятим комітентом. 5. Якщо комісіонер при купівлі майна заплатив різницю у ціні, комітент не має права відмовитися від прийняття виконання договору.	5. Якщо комісіонер при купівлі майна заплатив різницю у ціні, комітент не має права відмовитися від прийняття виконання договору.
Стаття 1018. Право власності комітента 1. Майно, придбане комісіонером за рахунок комітента, є власністю комітента.	**Стаття 1260.** Право власності комітента 1. Майно, придбане комісіонером за рахунок комітента, є власністю комітента.
Стаття 1019. Право комісіонера на притримання речі 1. Комісіонер має право для забезпечення своїх вимог за договором комісії притримати річ, яка має бути передана комітентові. 2. У разі оголошення комітента банкрутом комісіонер вважається заставодержателем притриманої ним речі.	**Стаття 1261.** Право комісіонера на притримання речі 1. Комісіонер має право для забезпечення своїх вимог за договором комісії притримати річ, яка має бути передана комітентові. 2. У разі оголошення комітента банкрутом комісіонер є заставодержателем притриманої ним речі.
Стаття 1020. Право комісіонера на відрахування з грошових коштів, що належать комітентові 1. Комісіонер має право відраховувати належні йому за договором суми з усіх грошових коштів, що надійшли до нього для комітента, якщо інші кредитори комітента не мають переважного перед ним права на задоволення своїх вимог із грошових коштів, що належать комітентові.	**Стаття 1262.** Право комісіонера на відрахування з грошових коштів, що належать комітентові 1. Комісіонер має право відраховувати належні йому за договором суми з усіх грошових коштів, що надійшли до нього для комітента, якщо інші кредитори комітента не мають переважного перед ним права на задоволення своїх вимог із грошових коштів, що належать комітентові.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1021. Обов’язок комісіонера зберігати майно комітента 1. Комісіонер відповідає перед комітентом за втрату, недостачу або пошкодження майна комітента. 2. Якщо при прийнятті комісіонером майна, що надійшло від комітента, або майна, що надійшло для комітента, будуть виявлені недостача або пошкодження, а також у разі завдання шкоди майну комітента комісіонер повинен негайно повідомити про це комітента і вжити заходів щодо охорони його прав та інтересів. 3. Комісіонер, який не застрахував майно комітента, відповідає за втрату, недостачу, пошкодження майна комітента, якщо він був зобов’язаний застрахувати майно за рахунок комітента відповідно до договору або звичаїв ділового обороту.	**Стаття 1263.** Обов’язок комісіонера зберігати майно комітента 1. Комісіонер відповідає перед комітентом за втрату, недостачу або пошкодження майна комітента. 2. Якщо при прийнятті комісіонером майна, що надійшло від комітента, або майна, що надійшло для комітента, будуть виявлені недостача або пошкодження, а також у разі завдання шкоди майну комітента комісіонер повинен негайно повідомити про це комітента і вжити заходів щодо охорони його прав та інтересів. 3. Комісіонер, який не застрахував майно комітента, відповідає за втрату, недостачу, пошкодження майна комітента, якщо він був зобов’язаний застрахувати майно за рахунок комітента відповідно до договору або звичаїв ділового обороту.
Стаття 1022. Звіт комісіонера 1. Після вчинення правочину за дорученням комітента комісіонер повинен надати комітентові звіт і передати йому все одержане за договором комісії. 2. Комітент, який має заперечення щодо звіту комісіонера, повинен повідомити його про це протягом тридцяти днів від дня отримання звіту. Якщо такі заперечення не надійдуть, звіт вважається прийнятим.	Стаття **1264.** Звіт комісіонера 1. Після укладення за дорученням комітента договору купівлі або продажу майна комісіонер повинен надати комітентові звіт і передати йому все одержане за договором комісії. 2. Комітент, який має заперечення щодо звіту комісіонера, повинен повідомити його про це протягом тридцяти днів з дня отримання звіту. Якщо такі заперечення не надійдуть, звіт є прийнятим.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1023. Прийняття комітентом виконання за договором комісії 1. Комітент зобов’язаний: 1) прийняти від комісіонера все належно виконане за договором комісії; 2) оглянути майно, придбане для нього комісіонером, і негайно повідомити комісіонера про виявлені у цьому майні недоліки.	**Стаття 1265.** Прийняття комітентом виконання за договором комісії 1. Комітент зобов’язаний: 1) прийняти від комісіонера все виконане за договором комісії; 2) оглянути майно, придбане для нього комісіонером, і негайно повідомити комісіонера про виявлені у цьому майні недоліки.
Стаття 1024. Право комісіонера на відшкодування витрат, зроблених ним у зв’язку з виконанням договору комісії 1. Комісіонер має право на відшкодування витрат, зроблених ним у зв’язку з виконанням своїх обов’язків за договором комісії, зокрема у випадку, якщо він або субкомісіонер вжив усіх заходів щодо вчинення правочину, але не міг його вчинити за обставин, які від нього не залежали.	Стаття **1266.** Право комісіонера на відшкодування витрат, зроблених ним у зв’язку з виконанням договору комісії 1. Комісіонер має право на відшкодування витрат, зроблених ним у зв’язку з виконанням своїх обов’язків за договором комісії, зокрема у випадку, якщо він або субкомісіонер вжив усіх заходів щодо укладення договору купівлі або продажу майна, але не міг його виконати за обставин, які від нього не залежали.
Стаття 1025. Право комітента на відмову від договору комісії 1. Комітент має право відмовитися від договору комісії. 2. Якщо договір комісії укладено без визначення строку, комітент повинен повідомити комісіонера про відмову від договору не пізніше ніж за тридцять днів. 3. У разі відмови комітента від договору комісії він повинен у строк, встановлений договором, а якщо такий	**Стаття 1267.** Право комітента на відмову від договору комісії 1. Комітент має право відмовитися від договору комісії. 2. Якщо договір комісії укладено без визначення строку, комітент повинен повідомити комісіонера про відмову від договору не пізніше ніж за тридцять днів. 3. У разі відмови комітента від договору комісії він повинен у строк, встановлений договором, а якщо такий

Чинна редакція	Запропонована редакція
строк не встановлений, – негайно розпорядитися своїм майном, яке є у комісіонера. У разі невиконання комітентом цього обов’язку комісіонер має право передати це майно на зберігання за рахунок комітента або продати майно за найвигіднішою для комітента ціною. 4. У разі відмови комітента від договору комісії комісіонер має право на відшкодування витрат, зроблених ним у зв’язку з виконанням договору.	строк не встановлений, – негайно розпорядитися своїм майном, яке є у комісіонера. У разі невиконання комітентом цього обов’язку комісіонер має право передати це майно на зберігання за рахунок комітента або продати майно за найвигіднішою для комітента ціною. 4. У разі відмови комітента від договору комісії комісіонер має право на відшкодування витрат, зроблених ним у зв’язку з виконанням договору.
Стаття 1026. Право комісіонера на відмову від договору комісії 1. Комісіонер має право відмовитися від договору комісії лише тоді, коли строк не встановлений договором. Комісіонер повинен повідомити комітента про відмову від договору не пізніше ніж за тридцять днів. Комісіонер, який відмовився від договору комісії, повинен вжити заходів, необхідних для збереження майна комітента. 2. У разі відмови комісіонера від договору комісії комітент повинен розпорядитися своїм майном, яке є у комісіонера, протягом п’ятнадцяти днів від дня отримання повідомлення про відмову комісіонера від договору. У разі невиконання комітентом цього обов’язку комісіонер має право передати це майно на зберігання за рахунок комітента або продати майно за найвигіднішою для комітента ціною.	**Стаття 1268.** Право комісіонера на відмову від договору комісії 1. Комісіонер має право відмовитися від договору комісії лише тоді, коли строк не встановлений договором. Комісіонер повинен повідомити комітента про відмову від договору не пізніше ніж за тридцять днів. Комісіонер, який відмовився від договору комісії, повинен вжити заходів, необхідних для збереження майна комітента. 2. У разі відмови комісіонера від договору комісії комітент повинен розпорядитися своїм майном, яке є у комісіонера, протягом п’ятнадцяти днів від дня отримання повідомлення про відмову комісіонера від договору. У разі невиконання комітентом цього обов’язку комісіонер має право передати це майно на зберігання за рахунок комітента або продати майно за найвигіднішою для комітента ціною.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1027. Наслідки смерті фізичної особи або припинення юридичної особи – комісіонера 1. У разі смерті фізичної особи або ліквідації юридичної особи – комісіонера договір комісії припиняється. 2. Якщо юридична особа – комісіонер припиняється і встановлюються її правонаступники, права та обов'язки комісіонера переходять до правонаступників, якщо протягом строку, встановленого для заявлення кредиторами своїх вимог, комітент не повідомить про відмову від договору.	**Стаття 1269.** Наслідки смерті фізичної особи або припинення юридичної особи – комісіонера 1. У разі смерті фізичної особи або ліквідації юридичної особи – комісіонера договір комісії є припиненим. 2. Якщо юридична особа – комісіонер є припиненою і встановлюються її правонаступники, права та обов'язки комісіонера переходять до правонаступників, якщо протягом строку, встановленого для заявлення кредиторами своїх вимог, комітент не повідомить про відмову від договору.
Стаття відсутня	Стаття **1270.** Наслідки смерті фізичної особи або припинення юридичної особи – комітента 1. У разі смерті фізичної особи або ліквідації юридичної особи – комітента і встановлення її правонаступників права та обов'язки комітента переходять до правонаступників.
Стаття 1028. Особливості окремих видів комісії 1. Законом можуть бути встановлені особливості договору комісії щодо окремих видів майна.	**Стаття 1271.** Особливості окремих видів комісії 1. Законом можуть бути встановлені особливості договору комісії щодо окремих видів майна.
Глава 70. УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ	**Глава 78. Управління майном**
Стаття 1029. Договір управління майном 1. За договором управління майном одна сторона (установник управління) передає другій стороні	**Стаття 1272.** Договір управління майном 1. За договором управління майном одна сторона (установник управління) передає другій стороні

Чинна редакція	Запропонована редакція
(управителеві) на певний строк майно в управління, а друга сторона зобов'язується за плату здійснювати від свого імені управління цим майном в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача). 2. Договір управління майном може засвідчувати виникнення в управителя права довірчої власності на отримане в управління майно. Довірча власність на отримане в управління нерухоме майно, об'єкт незавершеного будівництва, майбутній об'єкт нерухомості виникає з моменту її державної реєстрації у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. Законом чи договором управління майном можуть бути передбачені обмеження права довірчої власності управителя.	(управителеві) на певний строк майно в управління, а друга сторона зобов'язується за плату здійснювати від свого імені управління цим майном в інтересах установника управління або зазначеної ним особи (вигодонабувача). 2. Договір управління майном може засвідчувати виникнення в управителя права довірчої власності на отримане в управління майно. Довірча власність на отримане в управління нерухоме майно, об'єкт незавершеного будівництва, майбутній об'єкт нерухомості виникає з моменту її державної реєстрації у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. Законом чи договором управління майном можуть бути передбачені обмеження права довірчої власності управителя.
Стаття 1030. Предмет договору управління майном 1. Предметом договору управління майном можуть бути підприємство як єдиний майновий комплекс, нерухома річ, цінні папери, майнові права, крім майнових прав інтелектуальної власності, та інше майно. 2. Не можуть бути предметом договору управління майном грошові кошти, крім випадків, коли право здійснювати управління грошовими коштами прямо встановлено законом.	**Стаття 1273.** Об'єкти управління 1. Об'єктами, щодо яких здійснюють управління, є єдиний майновий комплекс, нерухома річ, цінні папери, **майнові права та інше майно**. 2. Не можуть бути об'єктом управління грошові кошти, крім випадків, коли право здійснювати управління грошовими коштами прямо встановлено законом. 3. Майно, передане в управління, має бути відокремлене від іншого майна установника управління та від майна управителя.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Майно, передане в управління, має бути відокремлене від іншого майна установника управління та від майна управителя. Майно, передане в управління, має обліковуватися в управителя на окремому балансі, і щодо нього ведеться окремий облік. Розрахунки, пов'язані з управлінням майном, здійснюються на окремому банківському рахунку. 4. Майно, набуте управителем у результаті управління майном, включається до складу отриманого в управління майна.	Майно, передане в управління, має обліковуватися в управителя на окремому балансі, і щодо нього ведеться окремий облік. Розрахунки, пов'язані з управлінням майном, здійснюють на окремому банківському рахунку. 4. Майно, набуте управителем внаслідок управління майном, включають до складу отриманого в управління майна.
Стаття 1031. Форма договору управління майном 1. Договір управління майном укладається в письмовій формі. 2. Договір управління нерухомим майном, об'єктом незавершеного будівництва, майбутнім об'єктом нерухомості підлягає нотаріальному посвідченню.	**Стаття 1274.** Форма договору управління майном 1. Договір управління майном укладають письмово. 2. Договір управління нерухомим майном, об'єктом незавершеного будівництва, майбутнім об'єктом нерухомості нотаріально посвідчують.
Стаття 1032. Установник управління 1. Установником управління є власник майна. 2. Якщо власником майна є фізична особа, місце перебування якої невідоме або її визнано безвісно відсутньою, установником управління є орган опіки та піклування.	**Стаття 1275.** Установник управління 1. Установником управління є власник майна. 2. Якщо власником майна є фізична особа, місце перебування якої невідоме або її визнано безвісно відсутньою, установником управління є орган опіки та піклування.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Якщо власником майна є малолітня особа або фізична особа, яка визнана недієздатною, установником управління може бути опікун або орган опіки та піклування. 4. Якщо власником майна є неповнолітня особа, установником управління є ця особа за дозволом батьків (усиновлювачів) або піклувальника. 5. Якщо власником майна є особа, цивільна дієздатність якої обмежена, установником управління є її піклувальник. 6. У випадках, встановлених законом, установником управління може бути Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. 7. У разі переходу права власності на майно, що є предметом договору управління, від установника управління до іншої особи договір управління не припиняється, крім випадків, коли право власності на майно переходить внаслідок звернення на нього стягнення.	3. Якщо власником майна є малолітня особа або фізична особа, яка визнана недієздатною, установником управління може бути опікун або орган опіки та піклування. 4. Якщо власником майна є неповнолітня особа, установником управління є ця особа за згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальника. 5. Якщо власником майна є особа, цивільна дієздатність якої обмежена, установником управління є її піклувальник. 6. У випадках, встановлених законом, установником управління може бути Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. 7. У разі переходу права власності на майно, що є об’єктом управління, від установника управління до іншої особи договір управління не є припиненим, крім випадків, коли право власності на майно переходить внаслідок звернення на нього стягнення.
Стаття 1033. Управитель 1. Управителем може бути суб’єкт підприємницької діяльності. 2. Управителем не може бути орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим або орган місцевого самоврядування, якщо інше не встановлено законом. 3. Вигодонабувач не може бути управителем. 4. Управитель діє без довіреності.	**Стаття 1276.** Управитель 1. Управителем може бути суб’єкт підприємницької діяльності. 2. Управителем не може бути орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим або орган місцевого самоврядування, якщо іншого не встановлює закон. 3. Вигодонабувач не може бути управителем. 4. Управитель діє без довіреності.

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Управитель, якщо це визначено договором про управління майном, є довірчим власником цього майна, яким він володіє, користується і розпоряджається відповідно до закону та договору управління майном. Договір про управління майном не тягне за собою переходу права власності до управителя на майно, передане в управління.	5. Управитель, якщо це визначено договором про управління майном, є довірчим власником цього майна, яким він володіє, користується і розпоряджається відповідно до закону та договору управління майном. Договір про управління майном не тягне за собою переходу права власності до управителя на майно, передане в управління.
Стаття 1034. Особа, яка набуває вигоди від майна, що передане в управління 1. Вигоди від майна, що передане в управління, належать установникові управління. 2. Установник управління може вказати в договорі особу, яка має право набувати вигоди від майна, переданого в управління (вигодонабувача).	**Стаття 1277.** Особа, яка набуває вигоди від майна, що передане в управління (вигодонабувач) 1. Вигоди від майна, що передане в управління, належать установникові управління. 2. Установник управління може зазначити в договорі особу, яка має право набувати вигоди від майна, що передане в управління (вигодонабувача).
Стаття 1035. Істотні умови договору управління майном 1. Істотними умовами договору управління майном є: 1) перелік майна, що передається в управління; 2) розмір і форма плати за управління майном.	**Стаття 1278.** Істотні умови договору управління майном 1. Істотними умовами договору управління майном є: 1) перелік майна, що передається в управління; 2) розмір і форма плати за управління майном.
Стаття 1036. Строк договору управління майном 1. Строк управління майном встановлюється у договорі управління майном. Якщо сторони не визначили строку договору управління майном, він вважається укладеним на п’ять років.	**Стаття 1279.** Строк договору управління майном 1. Строк управління майном встановлює договір управління майном. Якщо сторони не визначили строку договору управління майном, він є укладеним на п’ять років.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. У разі відсутності заяви однієї із сторін про припинення або зміну договору управління майном після закінчення його строку договір вважається продовженим на такий самий строк і на таких самих умовах.	2. У разі ненаявності заяви однієї із сторін про припинення або зміну договору управління майном після закінчення цього строку договір є продовженим на такий самий строк і на таких самих умовах.
Стаття 1037. Права та обов'язки управителя 1. Управитель управляє майном відповідно до умов договору. Управитель може відчужувати майно, передане в управління, укладати щодо нього договір застави лише за згодою установника управління. 2. Управитель має право вимагати усунення будь-яких порушень його прав на майно, передане в управління, відповідно до статті 396 цього Кодексу.	**Стаття 1280.** Права та обов'язки управителя 1. Управитель управляє майном відповідно до умов договору. Управитель може відчужувати майно, передане в управління, укладати щодо нього договір застави лише за згодою установника управління. 2. Управитель має право вимагати усунення будь-яких порушень його прав на майно, передане в управління, відповідно до статті 501 цього Кодексу.
Стаття 1038. Здійснення управління майном 1. Управитель управляє майном особисто, крім випадків, встановлених статтею 1041 цього Кодексу. 2. Управитель, вчиняючи фактичні та юридичні дії, пов'язані з управлінням майном, зобов'язаний повідомляти осіб, з якими він вчиняє правочини, про те, що він є управителем, а не власником майна. 3. У правочинах щодо майна, переданого в управління, які вчиняються у письмовій формі, вказується про те, що вони вчинені управителем. У разі відсутності такої вказівки управитель зобов'язується перед третіми особами особисто.	**Стаття 1281.** Здійснення управління майном 1. Управитель управляє майном особисто, крім випадків, встановлених статтею 1284 цього Кодексу. 2. Управитель, вчиняючи фактичні та юридичні дії, пов'язані з управлінням майном, зобов'язаний повідомляти осіб, з якими він вчиняє правочини, про те, що він є управителем, а не власником майна. 3. У правочинах щодо майна, переданого в управління, які вчиняються письмово, зазначається про те, що вони вчинені управителем. У разі ненаявності такої вказівки управитель зобов'язаний перед третіми особами особисто.
Стаття 1039. Передання в управління майна, що є предметом договору застави	Стаття **1282.** Передання в управління майна, що знаходиться у заставі

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Майно, що є предметом договору застави, може бути передане в управління. 2. Установник управління зобов'язаний попередити управителя про те, що майно, яке передається в управління, є предметом договору застави. Якщо установник управління не попередив управителя і сам управитель не знав і не міг знати про те, що майно, яке передане в управління, є предметом договору застави, управитель має право вимагати розірвання договору та виплати належної йому за договором плати відповідно до строку управління цим майном.	1. Майно, що знаходиться у заставі, може бути передане в управління. 2. Установник управління зобов'язаний попередити управителя про те, що майно, яке передається в управління, знаходиться у заставі. Якщо установник управління не попередив управителя і сам управитель не знав і не міг знати про те, що майно, яке передане в управління, знаходиться у заставі, управитель має право вимагати розірвання договору та виплати належної йому за договором плати відповідно до строку управління цим майном.
Стаття 1040. Звернення стягнення на майно, передане в управління, за вимогою кредитора установника управління 1. Звернення стягнення на майно, передане в управління, за вимогою кредитора установника управління не допускається, крім випадку визнання установника управління банкрутом або звернення стягнення за вимогою заставодержателя на майно, що є предметом договору застави. У разі визнання установника управління банкрутом договір управління цим майном припиняється і воно включається до ліквідаційної маси.	**Стаття 1283.** Звернення стягнення на майно, передане в управління, за вимогою кредитора установника управління 1. Звернення стягнення на майно, передане в управління, за вимогою кредитора установника управління не допускається, крім випадку визнання установника управління банкрутом або звернення стягнення на вимогу заставодержателя на майно, що є предметом договору застави. У разі визнання установника управління банкрутом договір управління цим майном є припиненим і воно включається до ліквідаційної маси.
Стаття 1041. Передання права управління майном іншій особі 1. Управитель може доручити іншій особі (замісникові) вчинити від його імені дії, необхідні для управління	**Стаття 1284.** Передання права управління майном іншій особі 1. Управитель може доручити іншій особі вчинити від його імені дії, необхідні для управління майном, якщо це

Чинна редакція	Запропонована редакція
майном, якщо це передбачено договором управління майном або цього вимагають інтереси установника управління або вигодонабувача у разі неможливості отримати в розумний строк відповідні вказівки установника управління. Управитель відповідає за дії обраного ним замісника, як за свої власні.	передбачено договором управління майном або цього вимагають інтереси установника управління або вигодонабувача у разі неможливості отримати в розумний строк відповідні вказівки установника управління. Управитель відповідає за дії залученої до управління особи, як за свої власні.
Стаття 1042. Право управителя на плату 1. Управитель має право на плату, встановлену договором, а також на відшкодування необхідних витрат, зроблених ним у зв’язку з управлінням майном. 2. Управитель майном, якщо це передбачено законом або укладеним відповідно до нього договором, має право відраховувати належні йому відповідно до частини першої цієї статті грошові суми безпосередньо з доходів від використання майна, переданого в управління.	**Стаття 1285.** Право управителя на плату 1. Управитель має право на плату, встановлену договором, а також на відшкодування необхідних витрат, зроблених ним у зв’язку з управлінням майном. 2. Управитель майном, якщо це передбачено законом або укладеним відповідно до нього договором, має право відраховувати належні йому відповідно до частини першої цієї статті грошові суми безпосередньо з доходів від використання майна, переданого в управління.
Стаття 1043. Відповідальність управителя 1. Управитель, який не виявив при управлінні майном належної турботливості про інтереси установника управління або вигодонабувача, зобов’язаний відшкодувати установникові управління завдані збитки, а вигодонабувачеві – упущену вигоду. Управитель відповідає за завдані збитки, якщо не доведе, що вони виникли внаслідок непереборної сили, винних дій установника управління або вигодонабувача.	**Стаття 1286.** Юридичні наслідки порушення управителем умов договору 1. Управитель, який не виявив при управлінні майном належної турботливості про інтереси установника управління або вигодонабувача, зобов’язаний відшкодувати установникові управління завдані збитки, а вигодонабувачеві – упущену вигоду.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Управитель несе субсидіарну відповідальність за боргами, що виникли у зв’язку із здійсненням ним управління, якщо вартості майна, переданого в управління, недостатньо для задоволення вимог кредиторів. 3. Субсидіарна відповідальність управителя, встановлена частиною другою цієї статті, настає також у разі вчинення правочинів з перевищенням наданих йому повноважень або встановлених обмежень, за умови, що треті особи, які беруть участь у правочині, доведуть, що вони не знали і не могли знати про перевищення управителем повноважень або встановлених обмежень. У цьому разі установник управління може вимагати від управителя відшкодування завданих ним збитків.	Управитель відповідає за завдані збитки, якщо не доведе, що вони виникли внаслідок непереборної сили, винних дій установника управління або вигодонабувача. 2. Управитель несе субсидіарну відповідальність за боргами, що виникли у зв’язку із здійсненням ним управління, якщо вартості майна, переданого в управління, недостатньо для задоволення вимог кредиторів. 3. Субсидіарна відповідальність управителя, встановлена частиною другою цієї статті, настає також у разі вчинення правочинів з перевищенням наданих йому повноважень або встановлених обмежень, за умови, що треті особи, які беруть участь у правочині, доведуть, що вони не знали і не могли знати про перевищення управителем повноважень або встановлених обмежень. Відтак установник управління може вимагати від управителя відшкодування завданих ним збитків.
Стаття 1044. Припинення договору управління майном 1. Договір управління майном припиняється у разі: 1) загибелі майна, переданого в управління; 2) припинення договору за заявою однієї із сторін у зв’язку із закінченням його строку; 3) смерті фізичної особи – вигодонабувача або ліквідації юридичної особи – вигодонабувача, якщо інше не встановлено договором;	Стаття **1287.** Припинення договору управління майном 1. Договір управління майном є припиненим у разі: 1) знищення майна, переданого в управління; 2) припинення договору за заявою однієї із сторін у зв’язку із закінченням його строку; 3) смерті фізичної особи – вигодонабувача або ліквідації юридичної особи – вигодонабувача, якщо іншого не встановлено договором;

Чинна редакція	Запропонована редакція
4) відмови вигодонабувача від одержання вигоди за договором; 5) визнання управителя недієздатним, безвісно відсутнім, обмеження його цивільної дієздатності або смерті; 6) відмови управителя або установника управління від договору управління майном у зв’язку з неможливістю управителя здійснювати управління майном; 7) відмови установника управління від договору з іншої, ніж указана в пункті 6 цієї частини, причини за умови виплати управителеві плати, передбаченої договором; 8) визнання фізичної особи – установника управління банкрутом; 9) повного завершення виконання сторонами договору управління майном; 10) дострокового припинення управління майном, якщо це передбачено цим договором, або за рішенням суду. 2. У разі відмови однієї сторони від договору управління майном вона повинна повідомити другу сторону про це за три місяці до припинення договору, якщо договором не встановлений інший строк. 3. У разі припинення договору управління майном майно, що було передане в управління, або майно, набуте від такого управління, передається установникові управління у порядку, визначеному договором.	4) відмови вигодонабувача від одержання вигоди за договором, якщо іншого не встановлено договором; 5) визнання управителя недієздатним, безвісно відсутнім, обмеження його цивільної дієздатності або смерті; 6) відмови управителя або установника управління від договору управління майном у зв’язку з неможливістю управителя здійснювати управління майном; 7) відмови установника управління від договору з іншої ніж зазначена в пункті 6 цієї частини причини, за умови виплати управителеві плати, передбаченої договором; 8) визнання фізичної особи – установника управління банкрутом; 9) повного завершення виконання сторонами договору управління майном; 10) дострокового припинення управління майном, якщо це передбачено цим договором, або за рішенням суду. 2. У разі відмови однієї сторони від договору управління майном вона повинна повідомити другу сторону про це за три місяці до припинення договору, якщо договором не встановлений інший строк. 3. У разі припинення договору управління майном майно, що було передане в управління, або майно, набуте від такого управління, передається установникові управління у порядку, визначеному договором.
Стаття 1045. Особливості управління цінними паперами	**Стаття 1288.** Особливості управління цінними паперами

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Особливості управління цінними паперами встановлюються законом.	1. Особливості управління цінними паперами встановлює закон.
Глава 71. ПОЗИКА. КРЕДИТ. БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД	**Глава 79. Позика. Кредит. Банківський вклад**
§ 1. Позика	**§ 1. Позика**
Стаття 1046. Договір позики 1. За договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості. Договір позики є укладеним з моменту передання грошей або інших речей, визначених родовими ознаками.	**Стаття 1289.** Договір позики 1. За договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку саму суму грошових коштів (суму позики) або таку саму кількість речей того самого роду та такої самої якості. Договір позики є укладеним з моменту передання грошей або інших речей, визначених родовими ознаками.
Стаття 1047. Форма договору позики 1. Договір позики укладається у письмовій формі, якщо його сума не менш як у десять разів перевищує встановлений законом розмір неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, а у випадках, коли позикодавцем є юридична особа, – незалежно від суми. 2. На підтвердження укладення договору позики та його умов може бути представлена розписка позичальника або інший документ, який посвідчує передання йому	**Стаття 1290.** Форма договору позики 1. Договір позики укладають письмово, якщо його сума не менш як у десять разів перевищує встановлений законом розмір неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, а у випадках, коли позикодавцем є юридична особа, – безвідносно до суми. 2. На підтвердження укладення договору позики та його умов може бути представлена розписка позичальника або інший документ, який посвідчує передання йому

Чинна редакція	Запропонована редакція
позикодавцем визначеної грошової суми або визначеної кількості речей.	позикодавцем визначеної грошової суми або визначеної кількості речей.
Стаття 1048. Проценти за договором позики 1. Позикодавець має право на одержання від позичальника процентів від суми позики, якщо інше не встановлено договором або законом. Розмір і порядок одержання процентів встановлюються договором. Якщо договором не встановлений розмір процентів, їх розмір визначається на рівні облікової ставки Національного банку України. У разі відсутності іншої домовленості сторін проценти виплачуються щомісяця до дня повернення позики. 2. Договір позики вважається безпроцентним, якщо: 1) він укладений між фізичними особами на суму, яка не перевищує п’ятдесятикратного розміру неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, і не пов’язаний із здійсненням підприємницької діяльності хоча б однією із сторін; 2) позичальникові передані речі, визначені родовими ознаками.	**Стаття 1291.** Відсотки за договором позики 1. Позикодавець має право на одержання від позичальника відсотків суми позики, якщо **іншого** не встановлює договір або закон. Розмір і порядок одержання відсотків встановлюють договором. Якщо договір не встановлює розмір відсотків, їх розмір визначають на рівні облікової ставки Національного банку України. У разі ненаявності іншої домовленості сторін відсотки виплачують щомісяця до дня повернення позики. 2. Договір позики є безвідсотковим, якщо: 1) він укладений між фізичними особами на суму, що не перевищує п’ятдесятикратного розміру неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, і не пов’язаний із здійсненням підприємницької діяльності хоча б однією із сторін; 2) позичальникові передані речі, визначені родовими ознаками.
Стаття 1049. Обов’язок позичальника повернути позику 1. Позичальник зобов’язаний повернути позикодавцеві позику (грошові кошти у такій самій сумі або речі, визначені родовими ознаками, у такій самій кількості, такого самого роду та такої самої якості, що були передані	**Стаття 1292.** Обов’язок позичальника повернути позику 1. Позичальник зобов’язаний повернути позикодавцеві позику (грошові кошти у такій самій сумі або речі, визначені родовими ознаками, у такій самій кількості, такого самого роду та такої самої якості, що були передані йому

Чинна редакція	Запропонована редакція
йому позикодавцем) у строк та в порядку, що встановлені договором. Якщо договором не встановлений строк повернення позики або цей строк визначений моментом пред'явлення вимоги, позика має бути повернена позичальником протягом тридцяти днів від дня пред'явлення позикодавцем вимоги про це, якщо інше не встановлено договором. 2. Позика, надана за договором безпроцентної позики, може бути повернена позичальником достроково, якщо інше не встановлено договором. 3. Позика вважається повернутою в момент передання позикодавцеві речей, визначених родовими ознаками, або зарахування грошової суми, що позичалася, на його банківський рахунок.	позикодавцем) у строк та порядком, встановленими договором. Якщо договором не встановлений строк повернення позики або цей строк визначений моментом пред'явлення вимоги, позика має бути повернена позичальником протягом тридцяти днів від дня пред'явлення позикодавцем вимоги про це, якщо **іншого** не встановлює договір. 2. Позика, надана за договором безвідсоткової позики, може бути повернена позичальником достроково, якщо **іншого** не встановлює договір. 3. Позика є поверненою в момент передання позикодавцеві речей, визначених родовими ознаками, або зарахування грошової суми, що позичалася, на його банківський рахунок.
Стаття 1050. Наслідки порушення договору позичальником 1. Якщо позичальник своєчасно не повернув суму позики, він зобов'язаний сплатити грошову суму відповідно до статті 625 цього Кодексу. Якщо позичальник своєчасно не повернув речі, визначені родовими ознаками, він зобов'язаний сплатити неустойку відповідно до статей 549-552 цього Кодексу, яка нараховується від дня, коли речі мали бути повернуті, до дня їх фактичного повернення позикодавцеві, незалежно від сплати процентів, належних йому відповідно до статті 1048 цього Кодексу.	**Стаття 1293.** Наслідки порушення договору позичальником 1. Якщо позичальник своєчасно не повернув суму позики, він зобов'язаний сплатити грошову суму відповідно до статті 890 цього Кодексу. Якщо позичальник своєчасно не повернув речі, визначені родовими ознаками, він зобов'язаний сплатити неустойку відповідно до статей 828-831 цього Кодексу, яка нараховується від дня, коли речі мали бути повернені, до дня їх фактичного повернення позикодавцеві, безвідносно до сплати відсотків, належних йому відповідно до статті 1048 цього Кодексу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо договором встановлений обов’язок позичальника повернути позику частинами (з розстроченням), то в разі прострочення повернення чергової частини позикодавець має право вимагати дострокового повернення частини позики, що залишилася, та сплати процентів, належних йому відповідно до статті 1048 цього Кодексу.	2. Якщо договором встановлений обов’язок позичальника повернути позику частинами (з розстроченням), то в разі прострочення повернення чергової частини позикодавець має право вимагати дострокового повернення частини позики, що залишилася, та сплати відсотків, належних йому відповідно до статті 1291 цього Кодексу.
Стаття 1051. Оспорювання договору позики 1. Позичальник має право оспорити договір позики на тій підставі, що грошові кошти або речі насправді не були одержані ним від позикодавця або були одержані у меншій кількості, ніж встановлено договором. Якщо договір позики має бути укладений у письмовій формі, рішення суду не може ґрунтуватися на свідченнях свідків для підтвердження того, що гроші або речі насправді не були одержані позичальником від позикодавця або були одержані у меншій кількості, ніж встановлено договором. Це положення не застосовується до випадків, коли договір був укладений під впливом обману, насильства, зловмисної домовленості представника позичальника з позикодавцем або під впливом тяжкої обставини.	**Стаття 1294.** Оспорювання договору позики 1. Позичальник має право оспорити договір позики на тій підставі, що грошові кошти або речі насправді не були одержані ним від позикодавця або були одержані у меншій кількості, ніж встановлено договором. Якщо договір позики має бути укладений письмово, рішення суду не може ґрунтуватися на свідченнях свідків для підтвердження того, що гроші або речі насправді не були одержані позичальником від позикодавця або були одержані у меншій кількості, ніж встановлено договором. Цей припис не застосовується до випадків, коли договір був укладений під впливом обману, насильства, зловмисної домовленості представника позичальника з позикодавцем або під впливом тяжкої обставини.
Стаття 1052. Забезпечення виконання зобов’язання позичальником 1. У разі невиконання позичальником обов’язків, встановлених договором позики, щодо забезпечення	**Стаття 1295.** Забезпечення виконання зобов’язання позичальником 1. У разі невиконання позичальником обов’язків, встановлених договором позики, щодо забезпечення

Чинна редакція	Запропонована редакція
повернення позики, а також у разі втрати забезпечення виконання зобов'язання або погіршення його умов за обставин, за які позикодавець не несе відповідальності, позикодавець має право вимагати від позичальника дострокового повернення позики та сплати процентів, належних йому відповідно до статті 1048 цього Кодексу, якщо інше не встановлено договором.	повернення позики, а також у разі втрати забезпечення виконання зобов'язання або погіршення його умов за обставин, за які позикодавець не несе відповідальності, позикодавець має право вимагати від позичальника дострокового повернення позики та сплати відсотків, належних йому відповідно до статті 1291 цього Кодексу, якщо **іншого** не встановлює договір.
Стаття 1053. Новація боргу у позикове зобов'язання 1. За домовленістю сторін борг, що виник із договорів купівлі-продажу, найму майна або з іншої підстави, може бути замінений позиковим зобов'язанням. 2. Заміна боргу позиковим зобов'язанням провадиться з додержанням вимог про новацію і здійснюється у формі, встановленій для договору позики (стаття 1047 цього Кодексу).	**Стаття 1296.** Новація боргу у позикове зобов'язання 1. За домовленістю сторін борг, що виник із договорів купівлі-продажу, найму майна або з іншої підстави, може бути замінений позиковим зобов'язанням. 2. Заміну боргу позиковим зобов'язанням провадять з додержанням вимог про новацію і здійснюють у формі, встановленій для договору позики (стаття 1290 цього Кодексу).
§ 2. Кредит	**§ 2. Кредит**
Стаття 1054. Кредитний договір 1. За кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти. 2. До відносин за кредитним договором застосовуються положення параграфа 1 цієї глави, якщо інше не	**Стаття 1297.** Кредитний договір 1. За кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити відсотки.

Чинна редакція	Запропонована редакція
встановлено цим параграфом і не випливає із суті кредитного договору. 3. Особливості регулювання відносин за договором про надання споживчого кредиту встановлені законом.	2. До відносин за кредитним договором застосовують приписи параграфа 1 цієї глави, якщо **іншого** не встановлює цей параграф і не випливає із суті кредитного договору. 3. Особливості регулювання відносин за договором про надання споживчого кредиту встановлені законом.
Стаття 1055. Форма кредитного договору 1. Кредитний договір укладається у письмовій формі. 2. Кредитний договір, укладений з недодержанням письмової форми, є нікчемним.	**Стаття 1298.** Форма кредитного договору 1. Кредитний договір укладають письмово. 2. Кредитний договір, укладений з недодержанням письмової форми, є нікчемним.
Стаття 1056. Відмова від надання або одержання кредиту 1. Кредитодавець має право відмовитися від надання позичальникові передбаченого договором кредиту частково або в повному обсязі у разі порушення процедури визнання позичальника банкрутом або за наявності інших обставин, які явно свідчать про те, що наданий позичальникові кредит своєчасно не буде повернений. 2. Позичальник має право відмовитися від одержання кредиту частково або в повному обсязі, повідомивши про це кредитодавця до встановленого договором строку його надання, якщо інше не встановлено договором або законом. 3. У разі порушення позичальником встановленого кредитним договором обов’язку цільового використання кредиту кредитодавець має право також відмовитися від подальшого кредитування позичальника за договором.	**Стаття 1299.** Відмова від надання або одержання кредиту 1. Кредитодавець має право відмовитися від надання позичальникові передбаченого договором кредиту частково або в повному обсязі у разі порушення процедури визнання позичальника банкрутом або за наявності інших обставин, які **вочевидь** свідчать про те, що наданий позичальникові кредит своєчасно не буде повернений. 2. Позичальник має право відмовитися від одержання кредиту частково або в повному обсязі, повідомивши про це кредитодавця до встановленого договором строку його надання, якщо іншого не встановлює договір або закон. 3. У разі порушення позичальником встановленого кредитним договором обов’язку цільового використання кредиту кредитодавець має право також відмовитися від подальшого кредитування позичальника за договором.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 10561. Проценти за кредитним договором 1. Процентна ставка за кредитом може бути фіксованою або змінюваною. Тип процентної ставки визначається кредитним договором. 2. Розмір процентів, тип процентної ставки (фіксована або змінювана) та порядок їх сплати за кредитним договором визначаються в договорі залежно від кредитного ризику, наданого забезпечення, попиту і пропозицій, які склалися на кредитному ринку, строку користування кредитом, розміру облікової ставки та інших факторів на дату укладення договору. 3. Фіксована процентна ставка є незмінною протягом усього строку кредитного договору. Встановлений договором розмір фіксованої процентної ставки не може бути збільшено кредитодавцем в односторонньому порядку. Умова договору щодо права кредитодавця змінювати розмір фіксованої процентної ставки в односторонньому порядку є нікчемною. 4. Якщо інше не встановлено законом, у разі застосування змінюваної процентної ставки кредитодавець самостійно, з визначеною у кредитному договорі періодичністю, має право збільшувати та зобов’язаний зменшувати процентну ставку відповідно до умов і в порядку, встановлених кредитним договором. Кредитодавець зобов’язаний письмово повідомити позичальника, а в разі збільшення	**Стаття 1300.** Відсотки за кредитним договором 1. Відсоткова ставка за кредитом може бути фіксованою або змінюваною. Тип відсоткової ставки визначається кредитним договором. 2. Розмір відсотків, тип відсоткової ставки (фіксована або змінювана) та порядок їх сплати за кредитним договором визначають в договорі залежно від кредитного ризику, наданого забезпечення, попиту і пропозицій, які склалися на кредитному ринку, строку користування кредитом, розміру облікової ставки та інших факторів на дату укладення договору. 3. Фіксована відсоткова ставка є незмінною протягом усього строку кредитного договору. Встановлений договором розмір фіксованої відсоткової ставки не може бути збільшено кредитодавцем в односторонньому порядку. Умова договору щодо права кредитодавця змінювати розмір фіксованої відсоткової ставки в односторонньому порядку є нікчемною. 4. Якщо іншого не встановлено законом, у разі застосування змінюваної відсоткової ставки кредитодавець самостійно, з визначеною у кредитному договорі періодичністю, має право збільшувати та зобов’язаний зменшувати відсоткову ставку відповідно до умов і порядком, встановленим кредитним договором. Кредитодавець зобов’язаний письмово повідомити

Чинна редакція	Запропонована редакція
процентної ставки – поручителя та інших зобов’язаних за договором осіб про зміну процентної ставки протягом 15 календарних днів, що настають за днем, з якого застосовується нова ставка. У разі незгоди позичальника із збільшенням процентної ставки позичальник зобов’язаний погасити заборгованість за договором у повному обсязі протягом 30 календарних днів з дня отримання повідомлення про збільшення процентної ставки. З дня погашення заборгованості за кредитним договором у повному обсязі зобов’язання сторін за таким договором припиняються. При цьому до моменту повного погашення заборгованості, але не більше 30 календарних днів з дати отримання повідомлення про збільшення процентної ставки, застосовується попередній розмір процентної ставки. У кредитному договорі встановлюється порядок розрахунку змінюваної процентної ставки із застосуванням погодженого сторонами індексу. Порядок розрахунку змінюваної процентної ставки повинен забезпечувати точне визначення розміру процентної ставки за кредитом на будь-який момент часу протягом строку дії кредитного договору. Кредитодавець не має права змінювати встановлений кредитним договором порядок розрахунку змінюваної процентної ставки без згоди позичальника.	позичальника, а в разі збільшення відсоткової ставки – поручителя та інших зобов’язаних за договором осіб про зміну відсоткової ставки протягом 15 календарних днів, що настають за днем, з якого застосовується нова ставка. У разі незгоди позичальника із збільшенням відсоткової ставки позичальник зобов’язаний погасити заборгованість за договором у повному обсязі протягом 30 календарних днів з дня отримання повідомлення про збільшення відсоткової ставки. З дня погашення заборгованості за кредитним договором у повному обсязі зобов’язання сторін за таким договором припиняються. При цьому до моменту повного погашення заборгованості, але не більше 30 календарних днів з дати отримання повідомлення про збільшення відсоткової ставки, застосовують попередній розмір відсоткової ставки. У кредитному договорі встановлюють порядок розрахунку змінюваної відсоткової ставки із застосуванням погодженого сторонами індексу. Порядок розрахунку змінюваної відсоткової ставки повинен забезпечувати точне визначення розміру відсоткової ставки за кредитом на будь-який момент часу протягом строку дії кредитного договору. Кредитодавець не має права змінювати встановлений кредитним договором порядок розрахунку змінюваної відсоткової ставки без згоди позичальника.

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Індекс, що використовується у формулі визначення змінюваної процентної ставки, повинен відповідати таким вимогам: 1) поточне значення індексу повинно періодично, але не рідше одного разу на місяць, публікуватися в медіа або оприлюднюватися через інші загальнодоступні регулярні джерела інформації. Кредитний договір повинен містити посилання на джерело інформації про відповідний індекс; 2) індекс повинен ґрунтуватися на об'єктивних індикаторах фінансової сфери, що дозволяють визначити ринкову вартість кредитних ресурсів; 3) значення індексу повинно встановлюватися незалежною установою з визнаною діловою репутацією на ринку фінансових послуг. 6. У разі застосування змінюваної процентної ставки у кредитному договорі визначається максимальний розмір процентної ставки, що може бути застосований. 7. Особливості застосування змінюваної процентної ставки за договором про надання споживчого кредиту встановлюються законом.	5. Індекс, що використовується у формулі визначення змінюваної відсоткової ставки, повинен відповідати таким вимогам: 1) поточне значення індексу мають періодично, але не рідше одного разу на місяць, публікувати в медіа або оприлюднювати через інші загальнодоступні регулярні джерела інформації. Кредитний договір повинен містити посилання на джерело інформації про відповідний індекс; 2) індекс повинен ґрунтуватися на об'єктивних індикаторах фінансової сфери, що дозволяють визначити ринкову вартість кредитних ресурсів; 3) значення індексу встановлює незалежна установа з визнаною діловою репутацією на ринку фінансових послуг. 6. У разі застосування змінюваної відсоткової ставки у кредитному договорі визначають максимальний розмір відсоткової ставки, що може бути застосований. 7. Особливості застосування змінюваної відсоткової ставки за договором про надання споживчого кредиту встановлює закон.
Стаття 1057. Комерційний кредит 1. Договором, виконання якого пов'язане з переданням у власність другій стороні грошових коштів або речей, які визначаються родовими ознаками, може передбачатися надання кредиту як авансу, попередньої оплати, відстрочення або розстрочення оплати товарів, робіт або	**Стаття 1301.** Комерційний кредит 1. Договір, виконання якого пов'язане з переданням у власність другій стороні грошових коштів або речей, які визначаються родовими ознаками, може передбачати надання кредиту як авансу, попередньої оплати, відстрочення або розстрочення оплати товарів, робіт або

Чинна редакція	Запропонована редакція
послуг (комерційний кредит), якщо інше не встановлено законом. 2. До комерційного кредиту застосовуються положення статей 1054-1056 цього Кодексу, якщо інше не встановлено положеннями про договір, з якого виникло відповідне зобов'язання, і не суперечить суті такого зобов'язання.	послуг (комерційний кредит), якщо **іншого** не встановлює закон. 2. До комерційного кредиту застосовуються приписи статей 1297–1299 цього Кодексу, якщо **іншого** не встановлюють приписи про договір, з якого виникло відповідне зобов'язання, і не випливає із суті такого зобов'язання.
Стаття 10571. Правові наслідки недійсності кредитного договору 1. У разі визнання недійсним кредитного договору суд за заявою сторони в обов'язковому порядку застосовує наслідки недійсності правочину, передбачені частиною першою статті 216 цього Кодексу, та визначає грошову суму, яка має бути повернута кредитодавцю. 2. Визнаючи недійсним кредитний договір, у якому виконання зобов'язання позичальника забезпечено заставою майна позичальника або поручителя, суд за заявою кредитодавця накладає на таке майно арешт. 3. Арешт на майно підлягає зняттю, якщо протягом 30 днів з дня набрання законної сили рішенням суду про визнання недійсним кредитного договору кошти у розмірі, визначеному судом, будуть повернуті кредитодавцю. Якщо у зазначений строк зобов'язання повернути кошти не виконано, кредитодавець має право звернутися до суду з позовом про звернення стягнення на арештоване майно.	**Стаття 1302.** Юридичні наслідки недійсності кредитного договору 1. У разі визнання недійсним кредитного договору суд за заявою сторони в обов'язковому порядку застосовує наслідки недійсності правочину та визначає грошову суму, яка має бути повернена кредитодавцю. 2. Визнаючи недійсним кредитний договір, у якому виконання зобов'язання позичальника забезпечено заставою майна позичальника або поручителя, суд за заявою кредитодавця накладає на таке майно арешт. 3. Арешт на майно підлягає зняттю, якщо протягом 30 днів з дня набуття чинності рішенням суду про визнання недійсним кредитного договору кошти у розмірі, визначеному судом, будуть повернені кредитодавцю. Якщо у зазначений строк зобов'язання повернути кошти не виконано, кредитодавець має право звернутися до суду з позовом про звернення стягнення на арештоване майно. 4. Арешт на майно, накладений відповідно до частини другої цієї статті, підлягає зняттю після виконання

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Арешт на майно, накладений відповідно до частини другої цієї статті, підлягає зняттю після виконання зобов'язання повернути кредитодавцю кошти у розмірі, визначеному судом. 5. Визнаючи недійсним договір застави, який забезпечував виконання зобов'язання позичальника за кредитним договором, суд за заявою кредитодавця накладає арешт на майно, яке було предметом застави. Такий арешт підлягає зняттю після виконання зобов'язання повернути кредитодавцю кошти за кредитним договором, а у разі визнання кредитного договору недійсним – після виконання зобов'язання повернути кредитодавцю кошти в розмірі, визначеному судом відповідно до частини першої цієї статті.	зобов'язання повернути кредитодавцю кошти у розмірі, визначеному судом. 5. Визнаючи недійсним договір застави, який забезпечував виконання зобов'язання позичальника за кредитним договором, суд за заявою кредитодавця накладає арешт на майно, яке було предметом застави. Такий арешт підлягає зняттю після виконання зобов'язання повернути кредитодавцю кошти за кредитним договором, а у разі визнання кредитного договору недійсним – після виконання зобов'язання повернути кредитодавцю кошти в розмірі, визначеному судом відповідно до частини першої цієї статті.
§ 3. Банківський вклад	**§ 3. Банківський вклад**
Стаття 1058. Договір банківського вкладу 1. За договором банківського вкладу (депозиту) одна сторона (банк), що прийняла від другої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором. 2. Договір банківського вкладу, в якому вкладником є фізична особа, є публічним договором (стаття 633 цього Кодексу).	**Стаття 1303.** Договір банківського вкладу 1. За договором банківського вкладу (депозиту) одна сторона (банк), що прийняла від другої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму та відсотки на неї або дохід в іншій формі на умовах та порядком, встановленим договором. 2. Договір банківського вкладу, в якому вкладником є фізична особа, є публічним договором.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. До відносин банку та вкладника за рахунком, на який внесений вклад, застосовуються положення про договір банківського рахунка (глава 72 цього Кодексу), якщо інше не встановлено цією главою або не випливає із суті договору банківського вкладу. 4. Положення цього параграфа, крім частини третьої цієї статті, абзацу другого частини першої статті 1059, частини другої статті 1060, статей 1063-1065 цього Кодексу, застосовуються до відносин, що виникають під час здійснення кредитною спілкою діяльності щодо залучення коштів та банківських металів, що підлягають поверненню.	3. До відносин банку та вкладника за рахунком, на який внесений вклад, застосовуються приписи про договір банківського рахунку (глава 80 цього Кодексу), якщо іншого не встановлює ця глава або не випливає із суті договору банківського вкладу. 4. Приписи цього параграфа, крім частини третьої цієї статті, абзацу другого частини першої статті 1304, частини другої статті 1305, статті 1308 цього Кодексу, застосовують до відносин, що виникають під час здійснення кредитною спілкою діяльності щодо залучення коштів та банківських металів, що підлягають поверненню.
Стаття 1059. Форма договору банківського вкладу 1. Договір банківського вкладу укладається у письмовій формі. Письмова форма договору банківського вкладу вважається додержаною, якщо внесення грошової суми підтверджено договором банківського вкладу з видачею ощадної книжки або сертифіката чи іншого документа, що відповідає вимогам, встановленим законом, іншими нормативно-правовими актами у сфері банківської діяльності (банківськими правилами) та звичаями ділового обороту. 2. У разі недодержання письмової форми договору банківського вкладу цей договір є нікчемним.	**Стаття 1304.** Форма договору банківського вкладу 1. Договір банківського вкладу укладають письмово. Письмова форма договору банківського вкладу є додержаною, якщо внесення грошової суми підтверджено договором банківського вкладу з видачею ощадної книжки або сертифіката чи іншого документа, що відповідає вимогам, встановленим законом, іншими нормативно-правовими актами у сфері банківської діяльності (банківськими правилами) та звичаями ділового обороту. 2. У разі недодержання письмової форми договору банківського вкладу цей договір є нікчемним.
Стаття 1060. Види банківських вкладів	**Стаття 1305.** Види банківських вкладів

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Договір банківського вкладу укладається на умовах видачі вкладу на першу вимогу (вклад на вимогу) або на умовах повернення вкладу зі спливом встановленого договором строку (строковий вклад). Договором може бути передбачено внесення грошової суми на інших умовах її повернення. 2. За договором банківського вкладу на вимогу банк зобов'язаний видати вклад або його частину на першу вимогу вкладника. Умова договору банківського вкладу на вимогу про відмову від права на одержання вкладу на першу вимогу є нікчемною. 3. За договором банківського строкового вкладу банк зобов'язаний видати вклад та нараховані проценти за цим вкладом із спливом строку, визначеного у договорі банківського вкладу. Повернення вкладникові банківського строкового вкладу та нарахованих процентів за цим вкладом на його вимогу до спливу строку або до настання інших обставин, визначених договором, можливе виключно у випадках, якщо це передбачено умовами договору банківського строкового вкладу. 4. Якщо вкладник не вимагає повернення суми строкового вкладу зі спливом строку, встановленого договором банківського вкладу, або повернення суми вкладу, внесеного на інших умовах повернення, після	1. Договір банківського вкладу укладають на умовах видачі вкладу на першу вимогу (вклад на вимогу) або на умовах повернення вкладу зі спливом встановленого договором строку (строковий вклад). Договором може бути передбачено внесення грошової суми на інших умовах її повернення. 2. За договором банківського вкладу на вимогу банк зобов'язаний видати вклад або його частину на першу вимогу вкладника. Умова договору банківського вкладу на вимогу про відмову від права на одержання вкладу на першу вимогу є нікчемною. 3. За договором банківського строкового вкладу банк зобов'язаний видати вклад та нараховані відсотки за цим вкладом із спливом строку, визначеного у договорі банківського вкладу. Повернення вкладникові банківського строкового вкладу та нарахованих відсотків за цим вкладом на його вимогу до спливу строку або до настання інших обставин, визначених договором, можливе лише у випадках, якщо це передбачено умовами договору банківського строкового вкладу. 4. Якщо вкладник не вимагає повернення суми строкового вкладу зі спливом строку, встановленого договором банківського вкладу, або повернення суми вкладу, внесеного на інших умовах повернення, після настання визначених договором обставин договір є

Чинна редакція	Запропонована редакція
настання визначених договором обставин договір вважається продовженим на умовах вкладу на вимогу, якщо інше не встановлено договором.	продовженим на умовах вкладу на вимогу, якщо іншого не встановлює договір.
Стаття 1061. Проценти на банківський вклад 1. Банк виплачує вкладникові проценти на суму вкладу в розмірі, встановленому договором банківського вкладу. Якщо договором не встановлений розмір процентів, банк зобов'язаний виплачувати проценти у розмірі облікової ставки Національного банку України. 2. Банк має право змінити розмір процентів, які виплачуються на вклади на вимогу, якщо інше не встановлено договором. У разі зменшення банком розміру процентів на вклади на вимогу новий розмір процентів застосовується до вкладів, внесених до повідомлення вкладників про зменшення процентів, зі спливом одного місяця з моменту відповідного повідомлення, якщо інше не встановлено договором. 3. Встановлений договором розмір процентів на строковий вклад або на вклад, внесений на умовах його повернення у разі настання визначених договором обставин, не може бути односторонньо зменшений банком, якщо інше не встановлено законом. 4. Умова договору щодо права банку змінювати розмір процентів на строковий вклад в односторонньому порядку є нікчемною.	**Стаття 1306.** Відсотки на банківський вклад 1. Банк виплачує вкладникові відсотки на суму вкладу в розмірі, встановленому договором банківського вкладу. Якщо договором не встановлений розмір відсотків, банк зобов'язаний виплачувати відсотки у розмірі облікової ставки Національного банку України. 2. Банк має право змінити розмір відсотків, які виплачують на вклади на вимогу, якщо іншого не встановлено договором. У разі зменшення банком розміру відсотків на вклади на вимогу новий розмір відсотків застосовують до вкладів, внесених до повідомлення вкладників про зменшення відсотків, із спливом одного місяця з моменту відповідного повідомлення, якщо іншого не встановлює договір. 3. Встановлений договором розмір відсотків на строковий вклад або на вклад, внесений на умовах його повернення у разі настання визначених договором обставин, не може бути односторонньо зменшений банком, якщо іншого не встановлює закон. 4. Умова договору щодо права банку змінювати розмір відсотків на строковий вклад в односторонньому порядку є нікчемною.

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Проценти на банківський вклад нараховуються від дня, наступного за днем надходження вкладу у банк, до дня, який передує його поверненню вкладникові або списанню з рахунка вкладника з інших підстав. 6. Проценти на банківський вклад виплачуються вкладникові на його вимогу зі спливом кожного кварталу окремо від суми вкладу, а невитребувані у цей строк проценти збільшують суму вкладу, на яку нараховуються проценти, якщо інше не встановлено договором банківського вкладу. У разі повернення вкладу виплачуються усі нараховані до цього моменту проценти.	5. Відсотки на банківський вклад нараховують з дня, наступного за днем надходження вкладу у банк, до дня, який передує його поверненню вкладникові або списанню з рахунку вкладника з інших підстав. 6. Відсотки на банківський вклад виплачують вкладникові на його вимогу із спливом кожного кварталу окремо від суми вкладу, а невитребувані у цей строк відсотки збільшують суму вкладу, на яку нараховують відсотки, якщо іншого не встановлює договір банківського вкладу. У разі повернення вкладу виплачують усі нараховані до цього моменту відсотки.
Стаття 1062. Внесення грошових коштів на рахунок вкладника іншою особою 1. На рахунок за банківським вкладом зараховуються грошові кошти, які надійшли до банку на ім’я вкладника від іншої особи, якщо договором банківського вкладу не передбачено інше. При цьому вважається, що вкладник погодився на одержання грошових коштів від іншої особи, надавши їй необхідні дані про рахунок за вкладом. 2. Кошти, помилково зараховані на рахунок вкладника, підлягають поверненню відповідно до статті 388 цього Кодексу.	**Стаття 1307.** Внесення грошових коштів на рахунок вкладника іншою особою 1. На рахунок за банківським вкладом зараховують грошові кошти, які надійшли до банку на ім’я вкладника від іншої особи, якщо договором банківського вкладу не **встановлено іншого**. При цьому вважається, що вкладник погодився на одержання грошових коштів від іншої особи, надавши їй необхідні дані про рахунок за вкладом. 2. Кошти, помилково зараховані на рахунок вкладника, підлягають поверненню відповідно до приписів глави 92 цього Кодексу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1063. Договір банківського вкладу на користь третьої особи 1. Фізична або юридична особа може укласти договір банківського вкладу (зробити вклад) на користь третьої особи. Ця особа набуває права вкладника з моменту пред'явлення нею до банку першої вимоги, що випливає з прав вкладника, або вираження нею іншим способом наміру скористатися такими правами. До набуття особою, на користь якої зроблений банківський вклад, прав вкладника ці права належать особі, яка зробила вклад. Визначення імені фізичної особи (стаття 28 цього Кодексу) або найменування юридичної особи (стаття 90 цього Кодексу), на користь якої зроблений вклад, є істотною умовою договору банківського вкладу. 2. Якщо особа, на користь якої зроблено вклад, відмовилася від нього, особа, яка уклала договір банківського вкладу на користь третьої особи, має право вимагати повернення вкладу або перевести його на своє ім'я.	**Стаття 1308.** Договір банківського вкладу на користь третьої особи 1. Фізична або юридична особа може укласти договір банківського вкладу (зробити вклад) на користь третьої особи. Ця особа набуває права вкладника з моменту пред'явлення нею до банку першої вимоги, що випливає з прав вкладника, або вираження нею в інший спосіб наміру скористатися такими правами. До набуття особою, на користь якої зроблений банківський вклад, прав вкладника ці права належать особі, яка зробила вклад. Визначення імені фізичної особи (стаття 34 цього Кодексу) або найменування юридичної особи (стаття 100 цього Кодексу), на користь якої зроблений вклад, є істотною умовою договору банківського вкладу. 2. Якщо особа, на користь якої зроблено вклад, відмовилася від нього, особа, яка уклала договір банківського вкладу на користь третьої особи, має право вимагати повернення вкладу або перевести його на своє ім'я.
Стаття 1064. Ощадна книжка 1. Укладення договору банківського вкладу з фізичною особою і внесення грошових коштів на її рахунок за вкладом підтверджуються ощадною книжкою. В ощадній книжці вказуються найменування і місцезнаходження банку (його філії), номер рахунка за	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
вкладом, а також усі грошові суми, зараховані на рахунок та списані з рахунка, а також залишок грошових коштів на рахунку на момент пред'явлення ощадної книжки у банк. 2. Відомості про вклад, вказані в ощадній книжці, є підставою для розрахунків за вкладом між банком і вкладником. 3. Видача банківського вкладу, виплата процентів за ним і виконання розпоряджень вкладника про перерахування грошових коштів з рахунка за вкладом іншим особам здійснюються банком у разі пред'явлення ощадної книжки. Якщо ощадну книжку втрачено або приведено у непридатний для пред'явлення стан, банк за заявою вкладника видає йому нову ощадну книжку.	
Стаття 1065. Ощадний (депозитний) сертифікат 1. Ощадний (депозитний) сертифікат підтверджує суму вкладу, внесеного у банк, і права вкладника (володільця сертифіката) на одержання зі спливом встановленого строку суми вкладу та процентів, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав.	*Виключено*
Глава 72. БАНКІВСЬКИЙ РАХУНОК	**Глава 80. Банківський рахунок**
§1. Загальні положення про банківський рахунок	**§1. Договір банківського рахунку**
Стаття 1066. Договір банківського рахунка 1. За договором банківського рахунка банк зобов'язується приймати і зараховувати на рахунок, відкритий клієнтові	**Стаття 1309.** Договір банківського рахунку 1. За договором банківського рахунку банк зобов'язаний приймати і зараховувати на рахунок, відкритий клієнтові

Чинна редакція	Запропонована редакція
(володільцеві рахунка), грошові кошти, що йому надходять, виконувати розпорядження клієнта про перерахування і видачу відповідних сум з рахунка та проведення інших операцій за рахунком. 2. Банк має право використовувати грошові кошти на рахунку клієнта, гарантуючи його право безперешкодно розпоряджатися цими коштами. 3. Банк не має права визначати та контролювати напрями використання грошових коштів клієнта та встановлювати інші обмеження його права щодо розпорядження грошовими коштами, не передбачені законом, договором між банком і клієнтом або умовами обтяження, предметом якого є майнові права на грошові кошти, що знаходяться на банківському рахунку. 4. Положення цієї глави застосовуються до кореспондентських рахунків та інших рахунків банків, якщо інше не встановлено законом.	(володільцеві рахунка), грошові кошти, що йому надходять, виконувати розпорядження клієнта про перерахування і видачу відповідних сум з рахунку та проведення інших операцій за рахунком. 2. Банк має право використовувати грошові кошти на рахунку клієнта, гарантуючи його право безперешкодно розпоряджатися цими коштами. 3. Банк не має права визначати та контролювати напрями використання грошових коштів клієнта та встановлювати інші обмеження його права щодо розпорядження грошовими коштами, не передбачені законом, договором між банком і клієнтом або умовами обтяження, предметом якого є майнові права на грошові кошти, що є на банківському рахунку. 4. Приписи цієї глави застосовують до кореспондентських рахунків та інших рахунків банків, якщо **іншого** не встановлює закон.
Стаття 1067. Укладення договору банківського рахунка 1. Договір банківського рахунку укладається в письмовій формі для відкриття клієнтові або визначеній ним особі рахунку в банку на умовах, погоджених сторонами. 2. Банк зобов’язаний укласти договір банківського рахунка з клієнтом, який звернувся з пропозицією відкрити рахунок на оголошених банком умовах, що відповідають закону та банківським правилам.	**Стаття 1310.** Укладення договору банківського рахунку 1. Договір банківського рахунку укладають письмово для відкриття клієнтові або визначеній ним особі рахунку в банку на умовах, погоджених сторонами. 2. Банк зобов’язаний укласти договір банківського рахунку з клієнтом, який звернувся з пропозицією відкрити рахунок на оголошених банком умовах, що відповідають закону та банківським правилам.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Банк не має права відмовити у відкритті рахунка, вчинення відповідних операцій за яким передбачено законом, установчими документами банку та наданою йому ліцензією, крім випадків, коли банк не має можливості прийняти на банківське обслуговування або якщо така відмова допускається законом або банківськими правилами. У разі необґрунтованого ухилення банку від укладення договору банківського рахунка клієнт має право на захист відповідно до цього Кодексу.	Банк не має права відмовити у відкритті рахунку, вчинення відповідних операцій за яким передбачено законом, установчими документами банку та наданою йому ліцензією, крім випадків, коли банк не має змоги прийняти на банківське обслуговування або якщо така відмова допускається законом або банківськими правилами. У разі необґрунтованого ухилення банку від укладення договору банківського рахунку клієнт має право на захист своїх прав відповідно до цього Кодексу.
Стаття 1068. Операції за рахунком, що виконуються банком 1. Банк зобов’язаний вчиняти для клієнта операції, які передбачені для рахунків даного виду законом, банківськими правилами та звичаями ділового обороту, якщо інше не встановлено договором банківського рахунка. 2. Банк зобов’язаний зарахувати грошові кошти, що надійшли на рахунок клієнта, в день надходження до банку відповідної платіжної інструкції, якщо інший строк не встановлений договором банківського рахунку або законом. 3. Банк зобов’язаний за розпорядженням клієнта видати або перерахувати з його рахунку грошові кошти в день надходження до банку відповідної платіжної інструкції, якщо інший строк не передбачений договором банківського рахунку або законом.	**Стаття 1311.** Операції за рахунком, що виконує банк 1. Банк зобов’язаний вчиняти для клієнта операції, які передбачені для рахунків даного виду законом, банківськими правилами та звичаями ділового обороту, якщо **іншого** не встановлює договір банківського рахунку. 2. Банк зобов’язаний зарахувати грошові кошти, що надійшли на рахунок клієнта, в день надходження до банку відповідної платіжної інструкції, якщо іншого строку не встановлено договором банківського рахунку або законом. 3. Банк зобов’язаний за розпорядженням клієнта видати або перерахувати з його рахунку грошові кошти в день надходження до банку відповідної платіжної інструкції, якщо іншого строку не встановлено договором банківського рахунку або законом. 4. Клієнт зобов’язаний сплатити плату за виконання банком операцій за рахунком клієнта, якщо це встановлено договором.

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Клієнт зобов’язаний сплатити плату за виконання банком операцій за рахунком клієнта, якщо це встановлено договором.	
Стаття 1069. Кредитування рахунка 1. Якщо відповідно до договору банківського рахунка банк здійснює платежі з рахунка клієнта, незважаючи на відсутність на ньому грошових коштів (кредитування рахунка), банк вважається таким, що надав клієнтові кредит на відповідну суму від дня здійснення цього платежу. 2. Права та обов’язки сторін, пов’язані з кредитуванням рахунка, визначаються положеннями про позику та кредит (параграфи 1 і 2 глави 71 цього Кодексу), якщо інше не встановлено договором або законом. 3. Розмір плати за використання клієнтом коштів банку, яке не встановлене договором, не може перевищувати подвійну облікову ставку Національного банку України.	**Стаття 1312.** Кредитування рахунку 1. Якщо відповідно до договору банківського рахунку банк здійснює платежі з рахунку клієнта, незважаючи на ненаявність на ньому грошових коштів (кредитування рахунку), банк є таким, що надав клієнтові кредит на відповідну суму від дня здійснення цього платежу. 2. Права та обов’язки сторін, пов’язані з кредитуванням рахунку, визначаються приписами про позику та кредит (параграфи 1 і 2 глави 79 цього Кодексу), якщо **іншого** не встановлює договір або закон. 3. Розмір плати за використання клієнтом коштів банку, яке не встановлене договором, не може перевищувати подвійну облікову ставку Національного банку України.
Стаття 1070. Проценти за користування коштами, що знаходяться на рахунку 1. За користування грошовими коштами, що знаходяться на рахунку клієнта, банк сплачує проценти, сума яких зараховується на рахунок, якщо інше не встановлено договором банківського рахунка або законом. Сума процентів зараховується на рахунок клієнта у строки, встановлені договором, а якщо такі строки не встановлені договором, – зі спливом кожного кварталу.	**Стаття 1313.** Відсотки за користування коштами, що є на рахунку 1. За користування грошовими коштами, що є на рахунку клієнта, банк сплачує відсотки, сума яких зараховується на рахунок, якщо **іншого** не встановлює договір банківського рахунку або закон. Сума відсотків зараховується на рахунок клієнта у строки, встановлені договором, а якщо такі строки не встановлені договором, – зі спливом кожного кварталу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Проценти, передбачені частиною першою цієї статті, сплачуються банком у розмірі, встановленому договором, а якщо відповідні умови не встановлені договором, – у розмірі, що звичайно сплачується банком за вкладом на вимогу.	2. Відсотки, передбачені частиною першою цієї статті, сплачуються банком у розмірі, встановленому договором, а якщо відповідні умови не встановлені договором, – у розмірі, що звичайно сплачується банком за вкладом на вимогу.
Стаття 1071. Підстави списання грошових коштів з рахунка 1. Банк може списати грошові кошти з рахунка клієнта на підставі його розпорядження. 2. Грошові кошти можуть бути списані з рахунка клієнта без його розпорядження на підставі рішення суду, а також у випадках, встановлених законом, договором між банком і клієнтом або умовами обтяження, предметом якого є майнові права на грошові кошти, що знаходяться на банківському рахунку.	**Стаття 1314.** Підстави списання грошових коштів з рахунку 1. Банк може списати грошові кошти з рахунку клієнта на підставі його розпорядження. 2. Грошові кошти можуть бути списані з рахунку клієнта без його розпорядження на підставі рішення суду, а також у випадках, встановлених законом, договором між банком і клієнтом або умовами обтяження, предметом якого є майнові права на грошові кошти, що є на банківському рахунку.
Стаття 1072. Черговість списання грошових коштів з рахунку 1. Банк виконує платіжні інструкції відповідно до черговості їх надходження та виключно в межах залишку грошових коштів на рахунку клієнта, якщо інше не встановлено договором між банком і клієнтом. 2. У разі одночасного надходження до банку кількох платіжних інструкцій, на підставі яких здійснюється списання грошових коштів, банк списує кошти з рахунку клієнта у такій черговості:	**Стаття 1315.** Черговість списання грошових коштів з рахунку 1. Банк виконує платіжні інструкції відповідно до черговості їх надходження та лише в межах залишку грошових коштів на рахунку клієнта, якщо іншого не встановлено договором між банком і клієнтом. 2. У разі одночасного надходження до банку кількох платіжних інструкцій, на підставі яких здійснюють списання грошових коштів, банк списує кошти з рахунку клієнта у такій черговості:

Чинна редакція	Запропонована редакція
1) у першу чергу списуються грошові кошти на підставі рішення суду для задоволення вимог про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров’я або смертю, а також вимог про стягнення аліментів; 2) у другу чергу списуються грошові кошти на підставі рішення суду для розрахунків щодо виплати вихідної допомоги та оплати праці особам, які працюють за трудовим договором (контрактом), а також виплати за авторським договором; 3) у третю чергу списуються грошові кошти на підставі інших рішень суду; 4) у четверту чергу списуються грошові кошти за платіжними інструкціями, що передбачають платежі до бюджету; 5) у п’яту чергу списуються грошові кошти за іншими платіжними інструкціями в порядку їх послідовного надходження. У разі одночасного надходження до банку платіжної інструкції, наданої відповідно до умов обтяження, предметом якого є майнові права на грошові кошти, що знаходяться на банківському рахунку, та іншої платіжної інструкції, на підставі якої здійснюється списання грошових коштів, банк списує кошти з рахунку клієнта позачергово за платіжною інструкцією, наданою відповідно до умов такого обтяження. У разі одночасного надходження до банку кількох платіжних інструкцій, наданих відповідно до умов	1) у першу чергу списують грошові кошти на підставі рішення суду для задоволення вимог про відшкодування шкоди, завданої ушкодженням здоров’я або смертю, а також вимог про стягнення аліментів; 2) у другу чергу списують грошові кошти на підставі рішення суду для розрахунків щодо виплати вихідної допомоги та оплати праці особам, які працюють за трудовим договором (контрактом), а також виплати за авторським договором; 3) у третю чергу списують грошові кошти на підставі інших рішень суду; 4) у четверту чергу списують грошові кошти за платіжними інструкціями, що передбачають платежі до бюджету; 5) у п’яту чергу списують грошові кошти за іншими платіжними інструкціями в порядку їх послідовного надходження. У разі одночасного надходження до банку платіжної інструкції, наданої відповідно до умов обтяження, предметом якого є майнові права на грошові кошти, що є на банківському рахунку, та іншої платіжної інструкції, на підставі якої здійснюється списання грошових коштів, банк списує кошти з рахунку клієнта позачергово за платіжною інструкцією, наданою відповідно до умов такого обтяження. У разі одночасного надходження до банку кількох платіжних інструкцій, наданих відповідно до умов

Чинна редакція	Запропонована редакція
обтяжень, предметом яких є майнові права на грошові кошти, що знаходяться на банківському рахунку, банк списує кошти з рахунку клієнта за такими платіжними інструкціями згідно з пріоритетом відповідних обтяжень. 3. У разі відсутності (недостатності) грошових коштів на рахунку клієнта банк не веде облік платіжних інструкцій, якщо інше не встановлено договором між банком і клієнтом.	обтяжень, предметом яких є майнові права на грошові кошти, що є на банківському рахунку, банк списує кошти з рахунку клієнта за такими платіжними інструкціями згідно з пріоритетом відповідних обтяжень. 3. У разі ненаявності (недостатності) грошових коштів на рахунку клієнта банк не веде облік платіжних інструкцій, якщо іншого не встановлює договір між банком і клієнтом.
Стаття 1073. Правові наслідки неналежного невиконання банком операцій за рахунком клієнта 1. У разі несвоєчасного зарахування на рахунок грошових коштів, що надійшли клієнтові, їх безпідставного списання банком з рахунка клієнта або порушення банком розпорядження клієнта про перерахування грошових коштів з його рахунка банк повинен негайно після виявлення порушення зарахувати відповідну суму на рахунок клієнта або належного отримувача, сплатити проценти та відшкодувати завдані збитки, якщо інше не встановлено законом.	**Стаття 1316.** Юридичні наслідки невиконання банком операцій за рахунком клієнта 1. У разі несвоєчасного зарахування на рахунок грошових коштів, що надійшли клієнтові, їх безпідставного списання банком з рахунку клієнта або порушення банком розпорядження клієнта про перерахування грошових коштів з його рахунку банк повинен негайно після виявлення порушення зарахувати відповідну суму на рахунок клієнта або належного отримувача, сплатити відсотки та відшкодувати завдані збитки, якщо іншого не встановлює закон.
Стаття 1074. Обмеження права розпоряджання рахунком 1. Обмеження прав клієнта щодо розпоряджання грошовими коштами, що знаходяться на його рахунку, не допускається, крім випадків обмеження права розпоряджання рахунком за рішенням суду або в інших випадках, встановлених законом або умовами обтяження,	**Стаття 1317.** Обмеження права розпоряджання рахунком 1. Обмеження прав клієнта щодо розпоряджання грошовими коштами, що є на його рахунку, не допускається, крім випадків обмеження права розпоряджання рахунком за рішенням суду або в інших випадках, встановлених законом або умовами обтяження,

Чинна редакція	Запропонована редакція
предметом якого є майнові права на грошові кошти, що знаходяться на рахунку, а також у разі зупинення фінансових операцій, які можуть бути пов’язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, замороження активів, що пов’язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням, передбачених законом. Банк не має права встановлювати заборону на встановлення обтяження, але може встановлювати розумну винагороду. 2. Клієнт не має права без письмової згоди обтяжувача надавати банку розпорядження, а банк не має права їх виконувати, якщо в результаті розмір грошових коштів на рахунку буде меншим за розмір, визначений згідно з умовами обтяження, предметом якого є майнові права на грошові кошти, що знаходяться на відповідному банківському рахунку. 3. Після отримання банком письмового повідомлення обтяжувача про наявність підстав для звернення стягнення на предмет обтяження, яким є майнові права на грошові кошти, що знаходяться на банківському рахунку, клієнт за відповідним договором банківського рахунка не вправі без письмової згоди обтяжувача надавати банку розпорядження, а банк не вправі їх виконувати, якщо в результаті розмір грошових коштів на рахунку буде	предметом якого є майнові права на грошові кошти, що є на рахунку, а також у разі зупинення фінансових операцій, які можуть бути пов’язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних у злочинний спосіб, або фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, замороження активів, що пов’язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням, передбачених законом. Банк не має права встановлювати заборону на встановлення обтяження, але може встановлювати розумну винагороду. 2. Клієнт не має права без письмової згоди обтяжувача надавати банку розпорядження, а банк не має права їх виконувати, якщо в результаті розмір грошових коштів на рахунку буде меншим за розмір, визначений згідно з умовами обтяження, предметом якого є майнові права на грошові кошти, що є на відповідному банківському рахунку. 3. Після отримання банком письмового повідомлення обтяжувача про наявність підстав для звернення стягнення на предмет обтяження, яким є майнові права на грошові кошти, що знаходяться на банківському рахунку, клієнт за відповідним договором банківського рахунку не вправі без письмової згоди обтяжувача надавати банку розпорядження, а банк не вправі їх виконувати, якщо в результаті розмір грошових коштів на рахунку буде меншим за розмір забезпеченої обтяженням вимоги

Чинна редакція	Запропонована редакція
меншим за розмір забезпеченої обтяженням вимоги обтяжувача. Банк не перевіряє наявність підстав, зазначених в отриманому ним від обтяжувача повідомленні. 4. Якщо на момент отримання банком розпорядження клієнта банк був письмово повідомлений клієнтом про існування обтяження, банк, який порушив вимоги частин другої і третьої цієї статті, відповідає перед обтяжувачем у розмірі грошових коштів, списаних ним з рахунка на виконання розпорядження клієнта. 5. Згода обтяжувача, передбачена частинами другою і третьою цієї статті, може бути виражена у загальній формі та/або містити умови, за яких така згода вважається наданою. Така згода може бути включена до умов договору, яким встановлюється обтяження майнових прав на грошові кошти, що знаходяться на банківському рахунку.	обтяжувача. Банк не перевіряє наявність підстав, зазначених в отриманому ним від обтяжувача повідомленні. 4. Якщо на момент отримання банком розпорядження клієнта банк був письмово повідомлений клієнтом про існування обтяження, банк, який порушив вимоги частин другої і третьої цієї статті, відповідає перед обтяжувачем у розмірі грошових коштів, списаних ним з рахунку на виконання розпорядження клієнта. 5. Згода обтяжувача, передбачена частинами другою і третьою цієї статті, може бути виражена у загальній формі та/або містити умови, за яких така згода є наданою. Така згода може бути включена до умов договору, яким встановлено обтяження майнових прав на грошові кошти, що є на банківському рахунку.
Стаття 1075. Розірвання договору банківського рахунка 1. Договір банківського рахунка розривається за заявою клієнта у будь-який час. Банк не має права за заявою клієнта розривати договір банківського рахунка чи вчиняти інші дії, що мають наслідком припинення договору, у разі якщо грошові кошти, що знаходяться на відповідному рахунку, заморожені відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Клієнт не має права без згоди обтяжувача за домовленістю	**Стаття 1318.** Розірвання договору банківського рахунку 1. Договір банківського рахунку розривається за заявою клієнта у будь-який час. Банк не має права за заявою клієнта розривати договір банківського рахунку чи вчиняти інші дії, що мають наслідком припинення договору, у разі якщо грошові кошти, що є на відповідному рахунку, заморожені відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Клієнт не має права без згоди обтяжувача за домовленістю з банком чи

Чинна редакція	Запропонована редакція
з банком чи односторонньо, у тому числі шляхом односторонньої відмови від виконання зобов'язання, розривати договір банківського рахунка чи вчиняти інші дії, що мають наслідком припинення договору, у разі якщо майнові права на грошові кошти, що знаходяться на відповідному рахунку, є предметом обтяження, якщо інше не передбачено умовами обтяження. Правочини, вчинені з порушенням цієї вимоги, є нікчемними. Згода обтяжувача може бути виражена у загальній формі та/або містити умови, за яких така згода вважається наданою. Така згода може бути включена до умов договору, яким встановлюється обтяження майнових прав на грошові кошти, що знаходяться на банківському рахунку. 2. Банк має право вимагати розірвання договору банківського рахунка: 1) якщо сума грошових коштів, що зберігаються на рахунку клієнта, залишилася меншою від мінімального розміру, передбаченого банківськими правилами або договором, якщо така сума не буде відновлена протягом місяця від дня попередження банком про це; 2) у разі відсутності операцій за цим рахунком протягом року, якщо інше не встановлено договором; 3) у випадках, передбачених законодавством, що регулює відносини у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом,	односторонньо, зокрема у спосіб односторонньої відмови від виконання зобов'язання, розривати договір банківського рахунку чи вчиняти інші дії, що мають наслідком припинення договору, у разі якщо майнові права на грошові кошти, що є на відповідному рахунку, є предметом обтяження, якщо іншого не передбачено умовами обтяження. Правочини, вчинені з порушенням цієї вимоги, є нікчемними. Згода обтяжувача може бути виражена у загальній формі та/або містити умови, за яких така згода є наданою. Така згода може бути включена до умов договору, яким встановлено обтяження майнових прав на грошові кошти, що є на банківському рахунку. 2. Банк має право вимагати розірвання договору банківського рахунку: 1) якщо сума грошових коштів, що зберігаються на рахунку клієнта, залишилася меншою від мінімального розміру, передбаченого банківськими правилами або договором, якщо така сума не буде відновлена протягом одного місяця з дня попередження банком про це; 2) у разі ненаявності операцій за цим рахунком протягом одного року, якщо іншого не встановлено договором; 3) у випадках, передбачених законодавством, що регулює відносини у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом,

Чинна редакція	Запропонована редакція
фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення; 4) в інших випадках, встановлених договором або законом. 3. Залишок грошових коштів на рахунку видається клієнтові або за його вказівкою чи в порядку, встановленому законом, перераховується на інший рахунок в строки і в порядку, встановлені банківськими правилами. 4. Банк може відмовитися від договору банківського рахунка та закрити рахунок клієнта у разі: відсутності операцій за рахунком клієнта протягом трьох років підряд та відсутності залишку грошових коштів на цьому рахунку; наявності підстав, передбачених Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Залишок грошових коштів на рахунку клієнта повертається клієнту; наявності підстав, передбачених Податковим кодексом України. Залишок грошових коштів на рахунку клієнта повертається клієнту.	фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення; 4) в інших випадках, встановлених договором або законом. 3. Залишок грошових коштів на рахунку видається клієнтові або за його вказівкою чи порядком, встановленим законом, перераховують на інший рахунок у строки і порядком, встановленими банківськими правилами. 4. Банк може відмовитися від договору банківського рахунку та закрити рахунок клієнта у разі: ненаявності операцій за рахунком клієнта протягом трьох років підряд та ненаявності залишку грошових коштів на цьому рахунку; наявності підстав, передбачених Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Залишок грошових коштів на рахунку клієнта повертають клієнту; наявності підстав, передбачених Податковим кодексом України. Залишок грошових коштів на рахунку клієнта повертають клієнту.
Стаття 10751. Внесення змін до договору банківського рахунка, майнові права на кошти на якому є предметом обтяження	**Стаття 1319**. Внесення змін до договору банківського рахунку, майнові права на кошти на якому є предметом обтяження

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Будь-які зміни до договору банківського рахунка, майнові права на кошти на якому є предметом обтяження (крім змін, зазначених у частині другій цієї статті), вносяться виключно за умови надання попередньої письмової згоди на такі зміни обтяжувачем. Згода обтяжувача може бути виражена у загальній формі та/або містити умови, за яких така згода вважається наданою. Така згода може бути включена до умов договору, яким встановлюється обтяження майнових прав на грошові кошти, що знаходяться на банківському рахунку. 2. Зміни до договору банківського рахунка, майнові права на кошти на якому є предметом обтяження, можуть вноситися без згоди обтяжувача, якщо такі зміни не обмежують права обтяжувача, що виникають на підставі обтяження. У разі виникнення спору обов'язок щодо доведення того, що відповідні зміни до договору такого банківського рахунка не обмежують права обтяжувача, покладається на клієнта. 3. У разі порушення вимог цієї статті клієнт зобов'язаний відшкодувати обтяжувачу збитки, завдані таким порушенням. Якщо на момент внесення відповідних змін банк був письмово повідомлений клієнтом про існування обтяження, предметом якого є майнові права на грошові кошти, що знаходяться на відповідному рахунку, обов'язок щодо відшкодування збитків банк та клієнт несуть солідарно.	1. Будь-які зміни до договору банківського рахунку, майнові права на кошти на якому є предметом обтяження (крім змін, зазначених у частині другій цієї статті), вносяться лише за умови надання попередньої письмової згоди на такі зміни обтяжувачем. Згода обтяжувача може бути виражена у загальній формі та/або містити умови, за яких така згода є наданою. Така згода може бути включена до умов договору, який встановлює обтяження майнових прав на грошові кошти, що є на банківському рахунку. 2. Зміни до договору банківського рахунку, майнові права на кошти на якому є предметом обтяження, можуть вносити без згоди обтяжувача, якщо такі зміни не обмежують права обтяжувача, що виникають на підставі обтяження. У разі виникнення спору обов'язок щодо доведення того, що відповідні зміни до договору такого банківського рахунку не обмежують права обтяжувача, покладають на клієнта. 3. У разі порушення вимог цієї статті клієнт зобов'язаний відшкодувати обтяжувачу збитки, завдані таким порушенням. Якщо на момент внесення відповідних змін банк був письмово повідомлений клієнтом про існування обтяження, предметом якого є майнові права на грошові кошти, що є на відповідному рахунку, обов'язок щодо відшкодування збитків банк та клієнт несуть солідарно.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1076. Банківська таємниця 1. Банк гарантує таємницю банківського рахунка, операцій за рахунком і відомостей про клієнта. Відомості про операції та рахунки можуть бути надані тільки самим клієнтам або їхнім представникам. Іншим особам, у тому числі органам державної влади, їхнім посадовим і службовим особам, такі відомості можуть бути надані виключно у випадках та в порядку, встановлених законом про банки і банківську діяльність. 2. У разі розголошення банком відомостей, що становлять банківську таємницю, клієнт має право вимагати від банку відшкодування завданих збитків та моральної шкоди. 3. Банк зобов'язаний за письмовою вимогою обтяжувача за обтяженням, предметом якого є майнові права на грошові кошти, що знаходяться на банківському рахунку, надавати йому інформацію про залишок коштів на відповідному рахунку, операції за ним, обтяження, стосовно яких до банку надійшли повідомлення та/або які взяті банком на облік, інші обмеження права розпоряджання рахунком у строк, за який така інформація надається клієнту, якщо право обтяжувача на отримання відповідної інформації передбачене правочином, на підставі якого виникає таке обтяження.	**Стаття 1320.** Банківська таємниця 1. Банк гарантує таємницю банківського рахунку, операцій за рахунком і відомостей про клієнта. Відомості про операції та рахунки можуть бути надані лише самим клієнтам або їх представникам. Іншим особам, зокрема органам державної влади, їх посадовим і службовим особам, такі відомості можуть бути надані лише у випадках та порядком, встановленими законом про банки і банківську діяльність. 2. У разі розголошення банком відомостей, що становлять банківську таємницю, клієнт має право вимагати від банку відшкодування завданих збитків та моральної шкоди. 3. Банк зобов'язаний за письмовою вимогою обтяжувача за обтяженням, предметом якого є майнові права на грошові кошти, що знаходяться на банківському рахунку, надавати йому інформацію про залишок коштів на відповідному рахунку, операції за ним, обтяження, щодо яких до банку надійшли повідомлення та/або які взяті банком на облік, інші обмеження права розпоряджання рахунком у строк, за який така інформація надається клієнту, якщо право обтяжувача на отримання відповідної інформації передбачене правочином, на підставі якого виникає таке обтяження.
§2. Рахунок умовного зберігання (ескроу)	**§2. Договір ескроу**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1076-1. Договір рахунка умовного зберігання (ескроу) 1. За договором рахунка умовного зберігання (ескроу) банк зобов'язується приймати та зараховувати на рахунок умовного зберігання (ескроу), відкритий клієнту (володільцю рахунка), грошові кошти, отримані від володільця рахунка та/або від третіх осіб, та перераховувати такі кошти особі (особам), вказаній володільцем рахунка (бенефіціару або бенефіціарам), а в разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – особі (особам), вказаній бенефіціаром, якщо це передбачено відповідним договором, або повернути такі кошти володільцю рахунка за настання підстав, передбачених договором рахунка умовного зберігання (ескроу). 2. Якщо інше не передбачено договором рахунка умовного зберігання (ескроу), банк має право використовувати грошові кошти на рахунку умовного зберігання (ескроу), гарантуючи вчасне перерахування таких коштів бенефіціару (бенефіціарам), а в разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – особі (особам), вказаній бенефіціаром, якщо це передбачено відповідним договором, або повернення таких коштів володільцю рахунка згідно з умовами договору рахунка умовного зберігання (ескроу). 3. До відносин сторін у зв'язку з відкриттям, обслуговуванням та закриттям рахунка умовного зберігання	**Стаття 1321.** Договір ескроу 1. За договором ескроу банк зобов'язується приймати та зараховувати на рахунок, відкритий клієнту (володільцю рахунку), грошові кошти, отримані від володільця рахунку та/або від третіх осіб, та перераховувати такі кошти особі (особам), зазначеним володільцем рахунку (бенефіціару або бенефіціарам), а в разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – особі (особам), зазначеним бенефіціаром, якщо це передбачено відповідним договором, або повернути такі кошти володільцю рахунку за настання підстав, передбачених договором. 2. Якщо іншого не встановлено договором ескроу, банк має право використовувати грошові кошти на рахунку, гарантуючи вчасне перерахування таких коштів бенефіціару (бенефіціарам), а в разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – особі (особам), зазначеним бенефіціаром, якщо це передбачено відповідним договором, або повернення таких коштів володільцю рахунку згідно з умовами договору ескроу. 3. До відносин сторін у зв'язку з відкриттям, обслуговуванням та закриттям рахунку ескроу застосовуються приписи параграфа 1 цієї глави, якщо іншого не встановлено цим параграфом та не випливає із змісту відносин між банком, володільцем рахунку та бенефіціаром.

Чинна редакція	Запропонована редакція
(ескроу) застосовуються положення параграфа 1 цієї глави, якщо інше не встановлено цим параграфом та не випливає із змісту правовідносин між банком, володільцем рахунка та бенефіціаром.	
Стаття 1076-2. Операції за рахунком умовного зберігання (ескроу) 1. За рахунком умовного зберігання (ескроу) виконуються виключно операції із зарахування банком отриманих від володільця рахунка та/або від третіх осіб грошових коштів, які за настання підстав, визначених договором рахунка умовного зберігання (ескроу), призначені для перерахування бенефіціару (у разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – вказаній ним особі, якщо це передбачено відповідним договором), а також операції з перерахування таких коштів бенефіціару (у разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – вказаній ним особі, якщо це передбачено відповідним договором) або повернення їх володільцю рахунка відповідно до умов договору рахунка умовного зберігання (ескроу). У випадках, встановлених статтею 10766 цього Кодексу, за рахунком умовного зберігання (ескроу) також виконуються операції, пов’язані із зверненням стягнення на майнові права на грошові кошти, що знаходяться на рахунку умовного зберігання (ескроу), або на права вимоги володільця рахунка чи бенефіціара до банку на підставі договору рахунка умовного зберігання (ескроу).	Стаття **1322.** Операції за рахунком ескроу 1. За рахунком ескроу виконуються лише операції із зарахування банком отриманих від володільця рахунку та/або від третіх осіб грошових коштів, які за настання підстав, визначених договором ескроу, призначені для перерахування бенефіціару (у разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – зазначеній ним особі, якщо це передбачено відповідним договором), а також операції з перерахування таких коштів бенефіціару (у разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – зазначеній ним особі, якщо це передбачено відповідним договором) або повернення їх володільцю рахунку відповідно до умов договору ескроу. У випадках, встановлених статтею 1326 цього Кодексу, за рахунком ескроу також виконують операції, пов’язані із зверненням стягнення на майнові права на грошові кошти, що є на рахунку, або на права вимоги володільця рахунка чи бенефіціара до банку на підставі договору ескроу. 2. Зарахування грошових коштів на рахунок здійснюється одноразово або періодично порядком, встановленим договором.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Зарахування грошових коштів на рахунок умовного зберігання (ескроу) здійснюється одноразово або періодично в порядку, встановленому договором рахунка умовного зберігання (ескроу). 3. За настання підстав, передбачених договором рахунка умовного зберігання (ескроу), банк зобов'язаний у встановлений договором строк (за його відсутності – протягом п'яти робочих днів з дня настання відповідних підстав) перерахувати суму, що знаходиться на рахунку умовного зберігання (ескроу), бенефіціару (у разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – вказаній ним особі, якщо це передбачено відповідним договором). Договір рахунка умовного зберігання (ескроу) може передбачати перерахування бенефіціару або вказаній ним особі суми, що знаходиться на рахунку умовного зберігання (ескроу), частинами залежно від настання зазначених у договорі підстав. 4. Договір рахунка умовного зберігання (ескроу) може передбачати підстави, за настання яких вся сума, що знаходиться на рахунку умовного зберігання (ескроу), або її частина підлягає поверненню володільцю рахунка.	3. За настання підстав, передбачених договором, банк зобов'язаний у встановлений договором строк (за його ненаявності – протягом п'яти робочих днів з дня настання відповідних підстав) перерахувати суму, що є на рахунку, бенефіціару (у разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – зазначеній ним особі, якщо це передбачено відповідним договором). Договір ескроу може передбачати перерахування бенефіціару або зазначеній ним особі суми, що є на рахунку, частинами залежно від настання зазначених у договорі підстав. 4. Договір ескроу може передбачати підстави, за настання яких вся сума, що є на рахунку, або її частина підлягає поверненню володільцю рахунку.
Стаття 1076-3. Перевірка підстав для перерахування коштів з рахунка умовного зберігання (ескроу) 1. У разі якщо договір рахунка умовного зберігання (ескроу) передбачає надання банку документів, що підтверджують настання підстав для перерахування	**Стаття 1323.** Перевірка підстав для перерахування коштів з рахунку 1. У разі якщо договір ескроу передбачає надання банку документів, що підтверджують настання підстав для перерахування бенефіціару або зазначеній ним особі

Чинна редакція	Запропонована редакція
бенефіціару або вказаній ним особі грошових коштів, що знаходяться на рахунку умовного зберігання (ескроу), або повернення таких коштів володільцю рахунка, банк перевіряє такі документи на відповідність умовам договору рахунка умовного зберігання (ескроу) виключно за зовнішніми ознаками, якщо інше не передбачено законом або договором рахунка умовного зберігання (ескроу). 2. Якщо банк вважає, що надані документи не відповідають умовам договору рахунка умовного зберігання (ескроу) за зовнішніми ознаками або іншим вимогам, встановленим договором рахунка умовного зберігання (ескроу), банк зобов'язаний відмовити відповідній особі у перерахуванні грошових коштів з наданням письмового повідомлення із зазначенням причин відмови протягом п'яти робочих днів з дня отримання документів для перерахування коштів, що знаходяться на рахунку умовного зберігання (ескроу), якщо інше не передбачено договором рахунка умовного зберігання (ескроу). 3. Договором рахунка умовного зберігання (ескроу) на банк може бути покладений обов'язок щодо перевірки настання підстав для перерахування коштів бенефіціару або вказаній ним особі або для повернення коштів володільцю рахунка. 4. Договором рахунка умовного зберігання (ескроу) обов'язок щодо перевірки настання підстав для	грошових коштів, що є на рахунку, або повернення таких коштів володільцю рахунку, банк перевіряє такі документи на відповідність умовам договору ескроу лише за зовнішніми ознаками, якщо іншого не встановлює закон або договір. 2. Якщо банк вважає, що надані документи не відповідають умовам договору ескроу за зовнішніми ознаками або іншим вимогам, встановленим договором, банк зобов'язаний відмовити відповідній особі у перерахуванні грошових коштів з наданням письмового повідомлення із зазначенням причин відмови протягом п'яти робочих днів з дня отримання документів для перерахування коштів, що є на рахунку, якщо іншого не встановлює договір. 3. Договором ескроу на банк може бути покладений обов'язок щодо перевірки настання підстав для перерахування коштів бенефіціару або зазначеній ним особі або для повернення коштів володільцю рахунку. 4. Договором ескроу обов'язок щодо перевірки настання підстав для перерахування коштів бенефіціару (у разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – зазначеній ним особі) або повернення коштів володільцю рахунку може бути покладено на будь-яку третю особу, про що зазначають в договорі. Договір встановлює порядок, обставини та умови надання банку такою третьою особою інформації про настання умов для перерахування коштів.

Чинна редакція	Запропонована редакція
перерахування коштів бенефіціару (у разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – вказаній ним особі) або повернення коштів володільцю рахунка може бути покладено на будь-яку третю особу, про що зазначається у договорі. Договором встановлюються порядок, обставини та умови надання банку такою третьою особою інформації про настання умов для перерахування коштів.	
Стаття 1076-4. Обмеження щодо розпоряджання коштами на рахунку умовного зберігання (ескроу) 1. Якщо інше не передбачено договором рахунка умовного зберігання (ескроу), ні володілець рахунка, ні бенефіціар не мають права розпоряджатися грошовими коштами, що знаходяться на рахунку умовного зберігання (ескроу). 2. У разі якщо договором рахунка умовного зберігання (ескроу) передбачена можливість розпоряджання грошовими коштами на рахунку володільцем рахунка або бенефіціаром, сторони договору рахунка умовного зберігання (ескроу) можуть встановити у договорі обмеження щодо такого розпоряджання.	Стаття **1324.** Обмеження щодо розпоряджання коштами на рахунку 1. Якщо іншого не передбачено договором ескроу, ні володілець рахунку, ні бенефіціар не мають права розпоряджатися грошовими коштами, що є на рахунку. 2. У разі якщо договором ескроу передбачена можливість розпоряджання грошовими коштами на рахунку володільцем рахунку або бенефіціаром, сторони можуть встановити у договорі обмеження щодо такого розпоряджання.
Стаття 1076-5. Винагорода банку за договором рахунка умовного зберігання (ескроу) 1. Договором рахунка умовного зберігання (ескроу) може передбачатися винагорода банку за послуги, пов’язані з обслуговуванням рахунка та здійсненням операцій за ним.	Стаття **1325.** Винагорода банку за договором ескроу 1. Договір ескроу може передбачати винагороду банку за послуги, пов’язані з обслуговуванням рахунку та здійсненням операцій за ним.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Винагорода банку не утримується з грошових коштів, що знаходяться на рахунку умовного зберігання (ескроу), якщо інше не передбачено договором рахунка умовного зберігання (ескроу).	2. Винагорода банку не утримується з грошових коштів, що є на рахунку, якщо іншого не встановлює договір ескроу.
Стаття 1076-6. Статус грошових коштів на рахунку умовного зберігання (ескроу) 1. Звернення стягнення та (або) накладення арешту на грошові кошти, що знаходяться на рахунку умовного зберігання (ескроу), за зобов'язаннями банку, в якому відкрито рахунок (в тому числі у разі його ліквідації), не допускається, крім суми грошових коштів на рахунку, яку банк має право утримати як винагороду станом на дату звернення стягнення або накладення арешту згідно з договором рахунка умовного зберігання (ескроу). 2. Звернення стягнення та/або накладення арешту на грошові кошти, що знаходяться на рахунку умовного зберігання (ескроу), за зобов'язаннями володільця рахунка або бенефіціара (у тому числі у разі їх ліквідації) не допускається. При цьому допускається звернення стягнення та/або накладення арешту на право вимоги володільця рахунка або бенефіціара до банку на підставі договору рахунка умовного зберігання (ескроу), у тому числі на право вимоги виплати грошових коштів (або їх частини), що знаходяться на рахунку умовного зберігання (ескроу), за настання підстав, встановлених договором рахунка умовного зберігання (ескроу).	Стаття **1326.** Юридичний режим грошових коштів на рахунку ескроу 1. Звернення стягнення та/або накладення арешту на грошові кошти, що є на рахунку, за зобов'язаннями банку, в якому відкрито рахунок (зокрема у разі його ліквідації), не допускається, крім суми грошових коштів на рахунку, яку банк має право утримати як винагороду станом на дату звернення стягнення або накладення арешту згідно з договором ескроу. 2. Звернення стягнення та/або накладення арешту на грошові кошти, що є на рахунку, за зобов'язаннями володільця рахунку або бенефіціара (зокрема у разі його ліквідації) не допускається. При цьому допускається звернення стягнення та/або накладення арешту на право вимоги володільця рахунку або бенефіціара до банку на підставі договору ескроу, зокрема на право вимоги виплати грошових коштів (або їх частини), що є на рахунку, за настання підстав, що їх встановлює договір ескроу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1076-7. Внесення змін до договору рахунка умовного зберігання (ескроу) 1. Будь-які зміни до договору рахунка умовного зберігання (ескроу), крім зазначених у частині другій цієї статті, вносяться виключно за умови надання письмової згоди на такі зміни бенефіціаром незалежно від того, чи є бенефіціар стороною договору рахунка умовного зберігання (ескроу). 2. Якщо бенефіціар не є стороною договору рахунка умовного зберігання (ескроу), без його згоди до такого договору вносяться зміни, які не обмежують права бенефіціара, що виникають на підставі договору рахунка умовного зберігання (ескроу). У разі виникнення спору обов'язок доведення того, що відповідні зміни до договору рахунка умовного зберігання (ескроу) не обмежують права бенефіціара, покладається на банк. 3. Правочини щодо внесення змін до договору рахунка умовного зберігання (ескроу), вчинені з порушенням вимог цієї статті, є нікчемними.	Стаття **1327.** Внесення змін до договору ескроу 1. Будь-які зміни до договору ескроу, крім зазначених у частині другій цієї статті, вносяться лише за умови надання письмової згоди на такі зміни бенефіціаром безвідносно до того, чи є бенефіціар стороною цього договору. 2. Якщо бенефіціар не є стороною договору ескроу, без його згоди до такого договору вносяться зміни, які не обмежують права бенефіціара, що виникають на підставі договору ескроу. У разі виникнення спору обов'язок доведення того, що відповідні зміни до договору ескроу не обмежують права бенефіціара, покладається на банк. 3. Зміни, внесені до договору ескроу, вчинені з порушенням вимог цієї статті, є нікчемними.
Стаття 1076-8. Припинення договору рахунка умовного зберігання (ескроу) та закриття рахунка умовного зберігання (ескроу) 1. Договір рахунка умовного зберігання (ескроу) припиняється після закінчення строку (настання терміну припинення) договору рахунка умовного зберігання	Стаття **1328.** Припинення договору ескроу та закриття рахунку 1. Договір ескроу є припиненим спливом строку дії договору. 2. Договір ескроу є припиненим у разі ліквідації банку, в якому відкрито рахунок.

Чинна редакція	Запропонована редакція
(ескроу) або за настання інших обставин, встановлених договором рахунка умовного зберігання (ескроу). 2. Договір рахунка умовного зберігання (ескроу) припиняється у разі ліквідації банку, в якому відкрито рахунок умовного зберігання (ескроу). 3. Розірвання договору рахунка умовного зберігання (ескроу) допускається у будь-який час за заявою володільця рахунка та виключно за умови отримання письмової згоди бенефіціара на розірвання договору. Договір вважається розірваним з моменту отримання банком останнього з таких документів: заяви володільця рахунка та письмової згоди бенефіціара на розірвання договору, а якщо заява володільця рахунка та письмова згода бенефіціара містяться в одному документі, – з моменту отримання банком такого документа. 4. У разі припинення або розірвання договору рахунка умовного зберігання (ескроу) банк закриває рахунок умовного зберігання (ескроу), а грошові кошти, що знаходяться на рахунку, повертає володільцеві рахунка, а за настання на момент припинення або розірвання договору підстав, зазначених у договорі рахунка умовного зберігання (ескроу), такі кошти (або їх частина, якщо це передбачено договором) перераховуються бенефіціару або вказаній ним особі, у разі якщо такий бенефіціар надав відповідну письмову вказівку банку.	3. Розірвання договору ескроу допускається у будь-який час за заявою володільця рахунку та лише за умови отримання письмової згоди бенефіціара на розірвання договору. Договір є розірваним з моменту отримання банком останнього з таких документів: заяви володільця рахунку та письмової згоди бенефіціара на розірвання договору, а якщо заява володільця рахунку та письмова згода бенефіціара містяться в одному документі, – з моменту отримання банком такого документа. 4. У разі припинення або розірвання договору ескроу банк закриває рахунок, а грошові кошти, що знаходяться на ньому, повертає володільцеві рахунку, а за настання на момент припинення або розірвання договору підстав, зазначених у договорі, такі кошти (або їх частина, якщо це передбачено договором) перераховуються бенефіціару або зазначеній ним особі, у разі якщо такий бенефіціар надав відповідну письмову вказівку банку. У разі розірвання договору ескроу за заявою володільця рахунку та письмовою згодою бенефіціара володілець рахунку та бенефіціар можуть спільно зазначити у відповідній заяві та письмовій згоді, що грошові кошти (або їх частина) перераховуються володільцю рахунку та/або бенефіціару (у разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – зазначеній ним особі) чи зазначеній ним особі безвідносно до настання підстав, що їх встановлює договір ескроу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
У разі розірвання договору рахунка умовного зберігання (ескроу) за заявою володільця рахунка та письмовою згодою бенефіціара володілець рахунка та бенефіціар можуть спільно зазначити у відповідній заяві та письмовій згоді, що грошові кошти (або їх частина) перераховуються володільцю рахунка та/або бенефіціару (у разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – вказаній ним особі) чи вказаній ним особі незалежно від настання підстав, встановлених договором рахунка умовного зберігання (ескроу). 5. Положення статті 1075 цього Кодексу не застосовуються до договору рахунка умовного зберігання (ескроу).	5. Приписи статті 1318 цього Кодексу не застосовують до договору ескроу.
§ 3. Платіжний рахунок	**§ 3. Договір платіжного рахунку**
Стаття 1076-9. Договір платіжного рахунку 1. За договором платіжного рахунку небанківський надавач платіжних послуг зобов’язується зараховувати на платіжний рахунок, відкритий користувачу платіжних послуг, кошти, що йому надходять, здійснювати з рахунку видачу готівкових коштів та виконувати інші платіжні операції, які має право здійснювати небанківський надавач платіжних послуг згідно з отриманою ним ліцензією на надання платіжних послуг. 2. Небанківський надавач платіжних послуг не має права використовувати платіжні рахунки для залучення вкладів	**Стаття 1329.** Договір платіжного рахунку 1. За договором платіжного рахунку небанківський надавач платіжних послуг зобов’язується зараховувати на платіжний рахунок, відкритий користувачу платіжних послуг, кошти, що йому надходять, здійснювати з рахунку видачу готівкових коштів та виконувати інші платіжні операції, які має право здійснювати небанківський надавач платіжних послуг згідно з отриманою ним ліцензією на надання платіжних послуг. 2. Небанківський надавач платіжних послуг не має права використовувати платіжні рахунки для залучення вкладів

Чинна редакція	Запропонована редакція
(депозитів) або надання фінансової послуги із залучення коштів із зобов’язанням щодо подальшого їх повернення. Небанківський надавач платіжних послуг не має права нараховувати проценти на залишок коштів на платіжному рахунку користувача. 3. До відносин сторін у зв’язку з відкриттям, обслуговуванням та закриттям платіжного рахунку застосовуються положення параграфа 1 цієї глави, якщо інше не встановлено цим параграфом та не випливає із змісту правовідносин між небанківським надавачем платіжних послуг та користувачем платіжних послуг.	(депозитів) або надання фінансової послуги із залучення коштів із зобов’язанням щодо подальшого їх повернення. Небанківський надавач платіжних послуг не має права нараховувати відсотки на залишок коштів на платіжному рахунку користувача. 3. До відносин сторін у зв’язку з відкриттям, обслуговуванням та закриттям платіжного рахунку застосовуються приписи параграфа 1 цієї глави, якщо **іншого** не встановлено цим параграфом та не випливає із змісту відносин між небанківським надавачем платіжних послуг та користувачем платіжних послуг.
Стаття 1076-10. Операції за платіжним рахунком, що виконуються небанківським надавачем платіжних послуг 1. Небанківський надавач платіжних послуг зобов’язаний виконувати для користувача платіжних послуг платіжні операції, передбачені для платіжних рахунків законодавством України та нормативно-правовими актами Національного банку України. 2. Небанківський надавач платіжних послуг зобов’язаний зарахувати кошти, що надійшли на рахунок користувача платіжних послуг, у день надходження до небанківського надавача платіжних послуг відповідної платіжної інструкції, якщо інший строк не встановлений договором платіжного рахунку або законодавством України.	**Стаття 1330**. Операції за платіжним рахунком, що виконує небанківський надавач платіжних послуг 1. Небанківський надавач платіжних послуг зобов’язаний виконувати для користувача платіжних послуг платіжні операції, передбачені для платіжних рахунків законодавством України та нормативно-правовими актами Національного банку України. 2. Небанківський надавач платіжних послуг зобов’язаний зарахувати кошти, що надійшли на рахунок користувача платіжних послуг, у день надходження до небанківського надавача платіжних послуг відповідної платіжної інструкції, якщо іншого строку не встановлено договором платіжного рахунку або законодавством України.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Небанківський надавач платіжних послуг зобов’язаний за розпорядженням користувача платіжних послуг видати або перерахувати з платіжного рахунку кошти в день надходження до небанківського надавача платіжних послуг відповідної платіжної інструкції, якщо інший строк не передбачений договором платіжного рахунку або законодавством України. 4. Користувач платіжних послуг зобов’язаний сплатити плату за виконання небанківським надавачем платіжних послуг операцій за платіжним рахунком користувача платіжних послуг, якщо це встановлено договором.	3. Небанківський надавач платіжних послуг зобов’язаний за розпорядженням користувача платіжних послуг видати або перерахувати з платіжного рахунку кошти в день надходження до небанківського надавача платіжних послуг відповідної платіжної інструкції, якщо іншого строку не встановлено договором платіжного рахунку або законодавством України. 4. Користувач платіжних послуг зобов’язаний сплатити плату за виконання небанківським надавачем платіжних послуг операцій за платіжним рахунком користувача платіжних послуг, якщо це встановлює договір.
Глава 73. ФАКТОРИНГ	**Глава 81. Факторинг**
Стаття 1077. Поняття договору факторингу 1. За договором факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги) одна сторона (фактор) передає або зобов’язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони (клієнта) за плату (у будь-який передбачений договором спосіб), а клієнт відступає або зобов’язується відступити факторові своє право грошової вимоги до третьої особи (боржника). Клієнт може відступити факторові свою грошову вимогу до боржника з метою забезпечення виконання зобов’язання клієнта перед фактором.	**Стаття 1331.** Поняття договору факторингу 1. За договором факторингу одна сторона (фактор) передає або зобов’язується передати грошові кошти за плату (у будь-який передбачений договором спосіб), а клієнт відступає або зобов’язується відступити своє право грошової вимоги до боржника.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Зобов’язання фактора за договором факторингу може передбачати надання клієнтові послуг, пов’язаних із грошовою вимогою, право якої він відступає.	
Стаття 1078. Предмет договору факторингу 1. Предметом договору факторингу може бути право грошової вимоги, строк платежу за якою настав (наявна вимога), а також право вимоги, яке виникне в майбутньому (майбутня вимога). 2. Майбутня вимога вважається переданою фактору з дня виникнення права вимоги до боржника. Якщо передання права грошової вимоги обумовлене певною подією, воно вважається переданим з моменту настання цієї події. У цих випадках додаткове оформлення відступлення права грошової вимоги не вимагається.	**Стаття 1332.** Предмет договору факторингу 1. Предметом договору факторингу може бути право грошової вимоги, строк платежу за якою настав (наявна вимога), а також право вимоги, яке виникне в майбутньому (майбутня вимога). 2. Майбутня вимога вважається переданою фактору з дня виникнення права вимоги до боржника. Якщо передання права грошової вимоги обумовлене певною подією, воно вважається переданим з моменту настання цієї події. У цих випадках додаткове оформлення відступлення права грошової вимоги не вимагається.
Стаття 1079. Сторони у договорі факторингу 1. Сторонами у договорі факторингу є фактор і клієнт. 2. Клієнтом у договорі факторингу може бути фізична або юридична особа, яка є суб’єктом підприємницької діяльності. 3. Фактором може бути банк або інша фінансова установа, яка відповідно до закону має право здійснювати факторингові операції.	**Стаття 1333.** Сторони у договорі факторингу 1. Сторонами у договорі факторингу є фактор і клієнт. 2. Клієнтом у договорі факторингу може бути фізична або юридична особа, яка є суб’єктом підприємницької діяльності. 3. Фактором може бути банк або інша фінансова установа, яка відповідно до закону має право здійснювати факторингові операції.
Стаття 1080. Недійсність заборони відступлення права грошової вимоги	**Стаття 1334.** Недійсність заборони відступлення права грошової вимоги

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Договір факторингу є дійсним незалежно від наявності домовленості між клієнтом та боржником про заборону відступлення права грошової вимоги або його обмеження. У цьому разі клієнт не звільняється від зобов'язань або відповідальності перед боржником у зв'язку із порушенням клієнтом умови про заборону або обмеження відступлення права грошової вимоги.	1. Договір факторингу є дійсним безвідносно до наявності домовленості між клієнтом та боржником про заборону відступлення права грошової вимоги або його обмеження. Відтак клієнт не звільняється від зобов'язань або відповідальності перед боржником у зв'язку із порушенням клієнтом умови про заборону або обмеження відступлення права грошової вимоги.
Стаття 1081. Відповідальність клієнта перед фактором 1. Клієнт відповідає перед фактором за дійсність грошової вимоги, право якої відступається, якщо інше не встановлено договором факторингу. 2. Грошова вимога, право якої відступається, є дійсною, якщо клієнт має право відступити право грошової вимоги і в момент відступлення цієї вимоги йому не були відомі обставини, внаслідок яких боржник має право не виконувати вимогу. 3. Клієнт не відповідає за невиконання або неналежне виконання боржником грошової вимоги, право якої відступається і яка пред'явлена до виконання фактором, якщо інше не встановлено договором факторингу.	*Виключено*
Стаття 1082. Виконання боржником грошової вимоги факторові 1. Боржник зобов'язаний здійснити платіж факторові за умови, що він одержав від клієнта або фактора письмове повідомлення про відступлення права грошової вимоги факторові і в цьому повідомленні визначена грошова	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
вимога, яка підлягає виконанню, а також названий фактор, якому має бути здійснений платіж. 2. Боржник має право вимагати від фактора надання йому в розумний строк доказів того, що відступлення права грошової вимоги факторові справді мало місце. Якщо фактор не виконає цього обов'язку, боржник має право здійснити платіж клієнтові на виконання свого обов'язку перед ним. 3. Виконання боржником грошової вимоги факторові відповідно до цієї статті звільняє боржника від його обов'язку перед клієнтом.	
Стаття 1083. Наступне відступлення права грошової вимоги 1. Наступне відступлення фактором права грошової вимоги третій особі не допускається, якщо інше не встановлено договором факторингу. 2. Якщо договором факторингу допускається наступне відступлення права грошової вимоги, воно здійснюється відповідно до положень цієї глави.	*Виключено*
Стаття 1084. Права фактора 1. Якщо відповідно до умов договору факторингу фінансування клієнта здійснюється шляхом купівлі у нього фактором права грошової вимоги, фактор набуває права на всі суми, які він одержить від боржника на виконання вимоги, а клієнт не відповідає перед фактором, якщо	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
одержані ним суми є меншими від суми, сплаченої фактором клієнтові. 2. Якщо відступлення права грошової вимоги факторові здійснюється з метою забезпечення виконання зобов'язання клієнта перед фактором, фактор зобов'язаний надати клієнтові звіт і передати суму, що перевищує суму боргу клієнта, який забезпечений відступленням права грошової вимоги, якщо інше не встановлено договором факторингу. Якщо сума, одержана фактором від боржника, виявилася меншою від суми боргу клієнта перед фактором, який забезпечений відступленням права вимоги, клієнт зобов'язаний сплатити факторові залишок боргу.	
Стаття 1085. Зустрічні вимоги боржника 1. Якщо фактор пред'явив боржнику вимогу здійснити платіж, боржник має право пред'явити до заліку свої грошові вимоги, що ґрунтуються на договорі боржника з клієнтом, які виникли у боржника до моменту, коли він одержав повідомлення про відступлення права грошової вимоги факторові. 2. Боржник не може пред'явити факторові вимоги до клієнта у зв'язку з порушенням ним умови про заборону або обмеження відступлення права грошової вимоги.	*Виключено*
Стаття 1086. Захист прав боржника 1. У разі порушення клієнтом своїх обов'язків за договором, укладеним з боржником, боржник не має права вимагати від фактора повернення сум, уже сплачених йому	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
за відступленою грошовою вимогою, якщо боржник має право одержати ці суми безпосередньо від клієнта. 2. Боржник, який має право одержати безпосередньо від клієнта суми, сплачені факторові за відступленою грошовою вимогою, має право вимагати повернення цих сум фактором, якщо фактор не виконав свого зобов'язання передати клієнтові грошові кошти, пов'язані з відступленням права грошової вимоги, або передав клієнтові грошові кошти, знаючи про порушення клієнтом зобов'язання перед боржником, пов'язаного з відступленням права грошової вимоги.	
Глава 74. РОЗРАХУНКИ	**Глава 82. Розрахунки**
§ 1. Загальні положення про розрахунки	**§ 1. Загальні приписи про розрахунки**
Стаття 1087. Форми розрахунків 1. Розрахунки за участю фізичних осіб, не пов'язані із здійсненням ними підприємницької діяльності, можуть провадитися у готівковій або безготівковій формі. 2. Розрахунки між юридичними особами, а також розрахунки за участю фізичних осіб, пов'язані із здійсненням ними підприємницької діяльності, провадяться в безготівковій формі. Розрахунки між цими особами можуть провадитися також готівкою, якщо інше не встановлено законом.	**Стаття 1335.** Форми розрахунків 1. Розрахунки за участю фізичних осіб, не пов'язані із здійсненням ними підприємницької діяльності, можуть провадитися у готівковій або безготівковій формі. 2. Розрахунки між юридичними особами, а також розрахунки за участю фізичних осіб, пов'язані із здійсненням ними підприємницької діяльності, провадяться в безготівковій формі. Розрахунки між цими особами можуть провадитися також готівкою, якщо **іншого** не встановлено законом.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Граничні суми розрахунків готівкою для фізичних та юридичних осіб, а також для фізичних осіб – підприємців відповідно до цієї статті встановлюються Національним банком України.	3. Граничні суми розрахунків готівкою для фізичних та юридичних осіб, а також для фізичних осіб – підприємців відповідно до цієї статті встановлює Національний банк України.
Стаття 1088. Види безготівкових розрахунків 1. Під час здійснення безготівкових розрахунків допускається застосування платіжних інструкцій, передбачених законодавством України, банківськими правилами та звичаями ділового обороту. 2. Сторони у договорі мають право обрати будь-який вид безготівкових розрахунків на свій розсуд. 3. Безготівкові розрахунки провадяться через банки, небанківських надавачів платіжних послуг, в яких відкрито відповідні рахунки, якщо інше не випливає із закону та не обумовлено видом безготівкових розрахунків. 4. Порядок здійснення безготівкових розрахунків регулюється цим Кодексом, законом та банківськими правилами.	**Стаття 1336.** Види безготівкових розрахунків 1. Під час здійснення безготівкових розрахунків допускається застосування платіжних інструкцій, передбачених законодавством України, банківськими правилами та звичаями ділового обороту. 2. Сторони у договорі мають право обрати будь-який вид безготівкових розрахунків на свій розсуд. 3. Безготівкові розрахунки провадяться через банки, небанківських надавачів платіжних послуг, в яких відкрито відповідні рахунки, якщо **іншого** не випливає із закону та не обумовлено видом безготівкових розрахунків. 4. Порядок здійснення безготівкових розрахунків регулюють цей Кодекс, закон та банківські правила.
§ 3. Розрахунки за акредитивом	**§ 2. Розрахунки за акредитивом**
Стаття 1093. Акредитив 1. У разі розрахунків за акредитивом банк (банк-емітент) за дорученням клієнта (платника) – заявника акредитива і відповідно до його вказівок або від свого імені зобов’язується провести платіж на умовах, визначених	**Стаття 1337.** Акредитив 1. У разі розрахунків за акредитивом банк (банк-емітент) за дорученням клієнта (платника) – заявника акредитива і відповідно до його вказівок або від свого імені зобов’язується провести платіж на умовах, визначених

Чинна редакція	Запропонована редакція
акредитивом, або доручає іншому (виконуючому) банку здійснити цей платіж на користь одержувача грошових коштів або визначеної ним особи – бенефіціара. 2. У разі відкриття покритого акредитива при його відкритті бронюються грошові кошти платника на окремому рахунку в банку-емітенті або виконуючому банку. У разі відкриття непокритого акредитива банк-емітент гарантує оплату за акредитивом при тимчасовій відсутності коштів на рахунку платника за рахунок банківського кредиту.	акредитивом, або доручає іншому (виконуючому) банку здійснити цей платіж на користь одержувача грошових коштів або визначеної ним особи – бенефіціара. 2. У разі відкриття покритого акредитива при його відкритті бронюються грошові кошти платника на окремому рахунку в банку-емітенті або виконуючому банку. У разі відкриття непокритого акредитива банк-емітент гарантує оплату за акредитивом при тимчасовій ненаявності коштів на рахунку платника за рахунок банківського кредиту.
Стаття 1094. Відкличний акредитив 1. Відкличний акредитив може бути змінений або анульований банком-емітентом у будь-який час без попереднього повідомлення одержувача грошових коштів. Відкликання акредитива не створює зобов’язань банку-емітента перед одержувачем грошових коштів. 2. Виконуючий банк повинен здійснити платіж або інші операції за відкличним акредитивом, якщо до моменту їх здійснення ним не одержано повідомлення про зміну умов або анулювання акредитива.	**Стаття 1338.** Відкличний акредитив 1. Відкличний акредитив може бути змінений або анульований банком-емітентом у будь-який час без попереднього повідомлення одержувача грошових коштів. Відкликання акредитива не створює зобов’язань банку-емітента перед одержувачем грошових коштів. 2. Виконуючий банк повинен здійснити платіж або інші операції за відкличним акредитивом, якщо до моменту їх здійснення ним не одержано повідомлення про зміну умов або анулювання акредитива.
Стаття 1095. Безвідкличний акредитив	**Стаття 1339.** Безвідкличний акредитив

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Безвідкличний акредитив може бути анульований або його умови можуть бути змінені лише за згодою на це одержувача грошових коштів. 2. На прохання банку-емітента виконуючий банк може підтвердити безвідкличний акредитив шляхом прийняття додатково до зобов'язання банку-емітента зобов'язання провести платіж відповідно до умов акредитива. Безвідкличний акредитив, підтверджений виконуючим банком, не може бути змінений або анульований без згоди виконуючого банку.	1. Безвідкличний акредитив може бути анульований або його умови можуть бути змінені лише за згодою на це одержувача грошових коштів. 2. На прохання банку-емітента виконуючий банк може підтвердити безвідкличний акредитив у спосіб прийняття додатково до зобов'язання банку-емітента зобов'язання провести платіж відповідно до умов акредитива. Безвідкличний акредитив, підтверджений виконуючим банком, не може бути змінений або анульований без згоди виконуючого банку.
Стаття 1096. Виконання акредитива 1. Для виконання акредитива одержувач грошових коштів подає до виконуючого банку документи, які передбачені умовами акредитива, що підтверджують виконання всіх умов акредитива. У разі порушення хоча б однієї з цих умов виконання акредитива не провадиться. 2. Якщо виконуючий банк відмовляє у прийнятті документів, які за зовнішніми ознаками не відповідають умовам акредитива, він повинен негайно повідомити про це одержувача грошових коштів і банк-емітент із визначенням причин відмови. 3. Якщо банк-емітент, одержавши прийняті виконуючим банком документи, вважає, що вони не відповідають за зовнішніми ознаками умовам акредитива, він має право відмовитися від їх прийняття і вимагати від виконуючого	**Стаття 1340.** Виконання акредитива 1. Для виконання акредитива одержувач грошових коштів подає до виконуючого банку документи, передбачені умовами акредитива, що підтверджують виконання всіх умов акредитива. У разі порушення хоча б однієї з цих умов виконання акредитива не провадиться. 2. Якщо виконуючий банк відмовляє у прийнятті документів, які за зовнішніми ознаками не відповідають умовам акредитива, він повинен негайно повідомити про це одержувача грошових коштів і банк-емітент із визначенням причин відмови. 3. Якщо банк-емітент, одержавши прийняті виконуючим банком документи, вважає, що вони не відповідають за зовнішніми ознаками умовам акредитива, він має право відмовитися від їх прийняття і вимагати від виконуючого

Чинна редакція	Запропонована редакція
банку суму, сплачену одержувачеві грошових коштів з порушенням умов акредитива.	банку суму, сплачену одержувачеві грошових коштів з порушенням умов акредитива.
Стаття 1097. Відповідальність банку, що виконує акредитив 1. У разі необґрунтованої відмови у виплаті або неправильної виплати грошових коштів за акредитивом внаслідок порушення виконуючим банком умов акредитива виконуючий банк несе відповідальність перед банком-емітентом. У разі порушення виконуючим банком умов покритого акредитива або підтвердженого ним безвідкличного акредитива відповідальність перед платником може бути за рішенням суду покладена на виконуючий банк.	**Стаття 1341.** Відповідальність банку, що виконує акредитив 1. У разі необґрунтованої відмови у виплаті або неправильної виплати грошових коштів за акредитивом внаслідок порушення виконуючим банком умов акредитива виконуючий банк несе відповідальність перед банком-емітентом. У разі порушення виконуючим банком умов покритого акредитива або підтвердженого ним безвідкличного акредитива відповідальність перед платником може бути за рішенням суду покладена на виконуючий банк.
Стаття 1098. Закриття акредитива 1. Акредитив закривається у разі: 1) спливу строку дії акредитива; 2) відмови одержувача грошових коштів від використання акредитива до спливу строку його дії, якщо це передбачено умовами акредитива; 3) повного або часткового відкликання акредитива платником, якщо таке відкликання передбачене умовами акредитива. Про закриття акредитива виконуючий банк повідомляє банк-емітент.	**Стаття 1342.** Закриття акредитива 1. Акредитив закривається у разі: 1) спливу строку дії акредитива; 2) відмови одержувача грошових коштів від використання акредитива до спливу строку його дії, якщо це передбачено умовами акредитива; 3) повного або часткового відкликання акредитива платником, якщо таке відкликання передбачене умовами акредитива. Про закриття акредитива виконуючий банк повідомляє банк-емітент.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Виконуючий банк одночасно із закриттям акредитива негайно повертає банку-емітентові невикористану суму покритого акредитива. Банк-емітент повинен зарахувати повернені суми на рахунок платника.	2. Виконуючий банк одночасно із закриттям акредитива негайно повертає банку-емітентові невикористану суму покритого акредитива. Банк-емітент повинен зарахувати повернені суми на рахунок платника.
§ 5. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків	**§ 3. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків**
Стаття 1102. Загальні положення про розрахунки із застосуванням розрахункових чеків 1. Розрахунковим чеком (чеком) є документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) банку переказати вказану у чеку грошову суму одержувачеві (чекодержателю). 2. Платником за чеком може бути лише банк, в якому чекодавець має грошові кошти на рахунку, якими він може розпоряджатися. 3. Відкликання чека до спливу строку для його подання не допускається. 4. Видача чека не погашає грошового зобов’язання, на виконання якого він виданий. 5. Порядок та умови використання чеків встановлюються цим Кодексом, законом та банківськими правилами. 6. Чек має містити всі реквізити, передбачені банківськими правилами. Чек, в якому відсутній будь-який із реквізитів або до якого внесені виправлення, є недійсним.	**Стаття 1343.** Загальні приписи про розрахунки із застосуванням розрахункових чеків 1. Розрахунковим чеком (чеком) є документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) банку переказати зазначену в чеку грошову суму одержувачеві (чекодержателю). 2. Платником за чеком може бути лише банк, в якому чекодавець має грошові кошти на рахунку, якими він може розпоряджатися. 3. Відкликання чека до спливу строку для його подання заборонено. 4. Видача чека не погашає грошового зобов’язання, на виконання якого він виданий. 5. Порядок та умови використання чеків встановлюють цей Кодекс, закон та банківські правила. 6. Чек має містити всі реквізити, передбачені банківськими правилами. Чек, в якому ненаявний будь-який із реквізитів або до якого внесені виправлення, є нікчемним.

Чинна редакція	Запропонована редакція
7. Форма чека та порядок його заповнення встановлюються законом і банківськими правилами.	7. Форму чека та порядок його заповнення встановлюють закон і банківські правила.
Стаття 1103. Оплата чека 1. Чек оплачується за рахунок грошових коштів чекодавця. Порядок та умови бронювання грошових коштів на рахунку для розрахунків із застосуванням чеків встановлюються банківськими правилами. 2. Чек підлягає оплаті платником за чеком за умови подання його до оплати у строк, встановлений банківськими правилами. 3. Платник за чеком повинен пересвідчитися усіма можливими способами у справжності чека, а також у тому, що пред'явник чека є уповноваженою особою. 4. Збитки, завдані у зв'язку з оплатою підробленого, викраденого або втраченого чека, покладаються на платника за чеком або чекодавця – залежно від того, з чиєї вини вони були завдані.	**Стаття 1344.** Оплата чека 1. Чек оплачується за рахунок грошових коштів чекодавця. Порядок та умови бронювання грошових коштів на рахунку для розрахунків із застосуванням чеків встановлюють банківськими правилами. 2. Чек підлягає оплаті платником за чеком, за умови подання його до оплати у строк, встановлений банківськими правилами. 3. Платник за чеком повинен пересвідчитися у всі можливі способи у справжності чека, а також у тому, що пред'явник чека є уповноваженою особою. 4. Збитки, завдані у зв'язку з оплатою підробленого, викраденого або втраченого чека, покладають на платника за чеком або чекодавця – залежно від того, з чиєї вини вони були завдані.
Стаття 1104. Інкасування чека 1. Подання чека до банку чекодержателя на інкасо для одержання платежу вважається поданням чека до платежу. Оплата чека провадиться у порядку, встановленому статтею 1100 цього Кодексу.	Стаття **1345.** Інкасування чека 1. Подання чека до банку чекодержателя на інкасо для одержання платежу є поданням чека до платежу. 2. Зарахування коштів за інкасованим чеком на рахунок чекодержателя провадиться після одержання платежу від

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Зарахування коштів за інкасованим чеком на рахунок чекодержателя провадиться після одержання платежу від платника, якщо інше не передбачено договором між чекодержателем і банком.	платника, якщо іншого не встановлено договором між чекодержателем і банком.
Стаття 1105. Повідомлення про несплату чека 1. Чекодержатель повинен повідомити чекодавця про неплатіж протягом двох робочих днів, наступних за днем вчинення протесту або рівнозначного акта. 2. Особа, що не надіслала повідомлення у зазначений строк, не втрачає своїх прав. Вона відшкодовує збитки, які можуть статися внаслідок неповідомлення про несплату чека. Розмір відшкодовуваних збитків не може перевищувати суми чека.	**Стаття 1346.** Повідомлення про несплату чека 1. Чекодержатель повинен повідомити чекодавця про неплатіж протягом двох робочих днів, наступних за днем вчинення протесту або рівнозначного акта. 2. Особа, що не надіслала повідомлення у зазначений строк, не втрачає своїх прав. Вона відшкодовує збитки, які можуть статися внаслідок неповідомлення про несплату чека. Розмір відшкодовуваних збитків не може перевищувати суми чека.
Стаття 1106. Наслідки несплати чека 1. У разі відмови платника в оплаті чека чекодержатель має право пред’явити позов до суду. Чекодержатель має право вимагати крім оплати суми чека відшкодування своїх витрат на одержання оплати, а також процентів. 2. До вимог чекодержателя про оплату чека застосовується позовна давність в один рік.	**Стаття 1347.** Наслідки несплати чека 1. У разі відмови платника в оплаті чека чекодержатель має право пред’явити позов до суду. Чекодержатель має право вимагати, крім оплати суми чека, відшкодування своїх витрат на одержання оплати, а також відсотки. 2. До вимог чекодержателя про оплату чека застосовується позовна давність в один рік.
Глава 75. РОЗПОРЯДЖАННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	**Глава 83. Розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1107. Види правочинів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності 1. Розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності здійснюється на підставі таких правочинів: 1) ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності; 2) ліцензійний договір; 3) договір про створення за замовленням і використання об’єкта права інтелектуальної власності; 4) договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності; 5) інший правочин щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. 2. Правочин щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності укладається у письмовій (електронній) формі, за винятком випадків, визначених законом. У разі недодержання письмової (електронної) форми договору щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності такий договір є нікчемним. Законом можуть бути встановлені випадки, в яких договір щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності може укладатись усно.	**Стаття 1348. Загальні приписи про правочини** щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності 1. Розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності здійснюється на підставі таких правочинів: 1) ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності; 2) ліцензійний договір; 3) договір **творчого замовлення**; 4) договір про передання **(відчуження)** майнових прав інтелектуальної власності; 5) інший правочин щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. 2. Правочин щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності укладають **письмово**, крім випадків, визначених законом. **3. Приписи цієї глави застосовують також до договорів щодо розпоряджання правами особливого роду (sui generis), правами на комерційні таємниці, якщо іншого не визначає закон і якщо це не суперечить суті таких прав.**
Стаття 1108. Ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності	**Стаття 1349.** Ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Особа, яка має виключне право дозволяти використання об’єкта права інтелектуальної власності (ліцензіар), може надати іншій особі (ліцензіату) дозвіл на використання цього об’єкта в певній обмеженій сфері (ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності). Ліцензіат не має права використовувати об’єкт права інтелектуальної власності в іншій сфері, ніж визначено ліцензією на використання об’єкта права інтелектуальної власності. 2. Ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності може бути оформлена як окремий документ або бути складовою частиною ліцензійного договору. 3. Ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності може бути виключною, одиничною, невиключною, а також іншого виду, що не суперечить закону. Виключна ліцензія видається лише одному ліцензіату і виключає можливість використання ліцензіаром об’єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об’єкта у зазначеній сфері. Одинична ліцензія видається лише одному ліцензіату і виключає можливість видачі ліцензіаром іншим особам ліцензій на використання об’єкта права інтелектуальної	1. Особа, яка має виключне право дозволяти використання об’єкта права інтелектуальної власності (ліцензіар), може надати іншій особі (ліцензіату) дозвіл на використання цього об’єкта в певній обмеженій сфері (ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності). Ліцензіат не має права використовувати об’єкт права інтелектуальної власності в іншій сфері, ніж визначено ліцензією на використання об’єкта права інтелектуальної власності. 2. Ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності може бути оформлена як окремий документ або бути складовою частиною ліцензійного договору. 3. Ліцензія на використання об’єкта права інтелектуальної власності може бути виключною, одиничною, невиключною, а також іншого виду, що не суперечить закону. Виключна ліцензія видається лише одному ліцензіату і виключає можливість використання ліцензіаром об’єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об’єкта у зазначеній сфері. Одинична ліцензія видається лише одному ліцензіату і виключає можливість видачі ліцензіаром іншим особам ліцензій на використання об’єкта права інтелектуальної

Чинна редакція	Запропонована редакція
власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, але не виключає можливості використання ліцензіаром цього об’єкта у зазначеній сфері. Невиключна ліцензія не виключає можливості використання ліцензіаром об’єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об’єкта у зазначеній сфері. 4. За згодою ліцензіара, наданою у письмовій формі, ліцензіат може видати письмове повноваження на використання об’єкта права інтелектуальної власності іншій особі (субліцензію).	власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, але не виключає можливості використання ліцензіаром цього об’єкта у зазначеній сфері. Невиключна ліцензія не виключає можливості використання ліцензіаром об’єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об’єкта у зазначеній сфері. 4. За згодою ліцензіара, наданою у письмовій формі, ліцензіат може видати письмове повноваження на використання об’єкта права інтелектуальної власності іншій особі (субліцензію).
Стаття 1109. Ліцензійний договір 1. За ліцензійним договором одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об’єкта права інтелектуальної власності визначеним способом (способами) протягом певного строку на певній території, а ліцензіат зобов’язується вносити плату за використання об’єкта, якщо інше не встановлено договором. 2. У випадках, передбачених ліцензійним договором, може бути укладений субліцензійний договір, за яким ліцензіат надає іншій особі (субліцензіату) субліцензію на використання об’єкта права інтелектуальної власності. У цьому разі відповідальність перед ліцензіаром за дії	**Стаття 1350.** Ліцензійний договір 1. За ліцензійним договором одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) право на використання об’єкта права інтелектуальної власності у конкретний спосіб (способи) на певній території протягом визначеного строку (ліцензію), а ліцензіат зобов’язується сплачувати плату за використання такого об’єкта. 2. У випадках, передбачених ліцензійним договором, може бути укладений субліцензійний договір, за яким ліцензіат надає іншій особі (субліцензіату) субліцензію на використання об’єкта права інтелектуальної власності. Відтак відповідальність перед ліцензіаром за дії

Чинна редакція	Запропонована редакція
субліцензіата несе ліцензіат, якщо інше не встановлено ліцензійним договором. 3. У ліцензійному договорі визначаються вид ліцензії, сфера використання об’єкта права інтелектуальної власності (конкретні права, що надаються за договором, способи використання зазначеного об’єкта, територія та строк, на які надаються права, тощо), розмір, порядок і строки виплати плати за використання об’єкта права інтелектуальної власності, а також інші умови, які сторони вважають за доцільне включити у договір. 4. Вважається, що за ліцензійним договором надається невиключна ліцензія, якщо інше не встановлено ліцензійним договором. 5. Предметом ліцензійного договору не можуть бути права на використання об’єкта права інтелектуальної власності, які на момент укладення договору не були чинними. 6. Права на використання об’єкта права інтелектуальної власності та способи його використання, які не визначені у ліцензійному договорі, вважаються такими, що не надані ліцензіату. 7. У разі відсутності в ліцензійному договорі умови про територію, на яку поширюються надані права на використання об’єкта права інтелектуальної власності, дія ліцензії поширюється на територію України.	субліцензіата несе ліцензіат, якщо іншого не встановлює ліцензійний договір. 3. Істотними умовами ліцензійного договору є умови про об’єкт права інтелектуальної власності та способи його використання ліцензіатом, розмір та/або способи визначення розміру плати за використання об’єкта права інтелектуальної власності, а також інші умови, щодо яких за заявою хоча б одної із сторін має бути досягнуто згоди. Цим Кодексом та іншим законом може бути передбачено також інші істотні умови ліцензійного договору. 4. Вважається, що за ліцензійним договором надається невиключна ліцензія, якщо іншого не встановлює ліцензійний договір. 5. Права на використання об’єкта права інтелектуальної власності та способи його використання, які не визначені у ліцензійному договорі, вважаються такими, що не надані ліцензіату. 6. У разі ненаявності в ліцензійному договорі умови про територію, на яку поширюються надані права на використання об’єкта права інтелектуальної власності, дія ліцензії поширюється на територію України. 7. Ліцензіат за ліцензійним договором про надання виключної чи одиничної ліцензії має право надавати дозвіл на використання об’єкта іншим особам та звертатися із вимогами про захист майнових прав інтелектуальної власності у разі неправомірного використання об’єкта

Чинна редакція	Запропонована редакція
8. Якщо в ліцензійному видавничому договорі або інше відтворення твору винагорода визначається у вигляді фіксованої грошової суми, то в договорі має бути встановлений максимальний тираж твору. 9. Умови ліцензійного договору, які суперечать положенням цього Кодексу, є нікчемними.	іншими особами, якщо іншого не встановлено ліцензійним договором. 8. Умови ліцензійного договору, які погіршують становище творця порівняно із тим, що передбачено законом, є нікчемними.
Стаття 1110. Строк ліцензійного договору 1. Ліцензійний договір укладається на строк, встановлений договором, який повинен спливати не пізніше спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об’єкт права інтелектуальної власності. 2. Ліцензіар може відмовитися від ліцензійного договору у разі порушення ліцензіатом встановленого договором терміну початку використання об’єкта права інтелектуальної власності. Ліцензіар або ліцензіат можуть відмовитися від ліцензійного договору у разі порушення другою стороною інших умов договору. 3. У разі відсутності у ліцензійному договорі умови про строк договору він вважається укладеним на строк, що залишився до спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об’єкт права інтелектуальної власності, але не більше ніж на п’ять років. Якщо за шість місяців до спливу зазначеного п’ятирічного строку жодна із сторін не повідомить письмово другу сторону про відмову від договору, договір вважається	Стаття **1351.** Строк ліцензійного договору 1. Ліцензійний договір укладається на строк, встановлений договором, який повинен спливати не пізніше спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об’єкт права інтелектуальної власності. 2. У разі ненаявності у ліцензійному договорі умови про строк договору він є укладеним на строк, що залишився до спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об’єкт права інтелектуальної власності, але не більше ніж на п’ять років. Якщо за шість місяців до спливу зазначеного п’ятирічного строку жодна із сторін не повідомить письмово другу сторону про відмову від договору, договір є продовженим на невизначений час. Відтак кожна із сторін може в будь-який час відмовитися від договору, письмово повідомивши про це другу сторону за шість місяців до розірвання договору, якщо більший строк для повідомлення не встановлений за домовленістю сторін.

Чинна редакція	Запропонована редакція
продовженим на невизначений час. У цьому випадку кожна із сторін може в будь-який час відмовитися від договору, письмово повідомивши про це другу сторону за шість місяців до розірвання договору, якщо більший строк для повідомлення не встановлений за домовленістю сторін.	
Стаття 1111. Типовий ліцензійний договір 1. Уповноважені відомства або творчі спілки можуть затверджувати типові ліцензійні договори. 2. Ліцензійний договір може містити умови, не передбачені типовим ліцензійним договором. Умови ліцензійного договору, укладеного з творцем об’єкта права інтелектуальної власності, що погіршують його становище порівняно з становищем, передбаченим законом або типовим договором, є нікчемними і замінюються умовами, встановленими типовим договором або законом.	Стаття **1352.** Плата за використання об’єкта права інтелектуальної власності 1. Розмір плати за використання об’єкта права інтелектуальної власності та/або способи його визначення встановлює ліцензійний договір за домовленістю сторін. Якщо ліцензіаром є творець об’єкта права інтелектуальної власності, встановлений ліцензійним договором розмір плати за використання такого об’єкта не може бути меншим за мінімальні розміри плати, встановлені актами цивільного законодавства, визначеними статтею 4 цього Кодексу. 2. Плата за використання об’єкта права інтелектуальної власності може визначатися у формі фіксованого платежу (паушальний платіж), частки від величини доходу чи іншого показника господарської діяльності ліцензіата, пов’язаної із використанням об’єкта права інтелектуальної власності (роялті), чи в інший спосіб, що не суперечить закону. 3. Якщо плата за використання об’єкта права інтелектуальної власності встановлюється у формі паушального платежу, ліцензіар має право на плату безвідносно до результатів діяльності ліцензіата, зокрема

Чинна редакція	Запропонована редакція
	пов’язаної з використанням об’єкта права інтелектуальної власності. Якщо в ліцензійному видавничому договорі винагорода визначається у формі паушального платежу, то в договорі має бути встановлений максимальний тираж твору. 4. Якщо плата за використання об’єкта права інтелектуальної власності встановлена у формі роялті, ліцензіат зобов’язаний надавати ліцензіару достовірну інформацію про показники своєї діяльності, пов’язаної із використанням об’єкта права інтелектуальної власності, необхідну для визначення величини роялті. Умова ліцензійного договору, яка звільняє ліцензіата від такого обов’язку, є нікчемною. Якщо плата за використання об’єкта права інтелектуальної власності встановлена у формі роялті і ліцензіат протягом встановленого ліцензійним договором строку, а в разі його ненаявності – протягом розумного строку, не здійснював використання об’єкта права інтелектуальної власності, ліцензіар має право відмовитися від ліцензійного договору та вимагати відшкодування збитків.
Стаття 1112. Договір про створення за замовленням і використання об’єкта права інтелектуальної власності 1. За договором про створення за замовленням і використання об’єкта права інтелектуальної власності одна	Стаття **1353.** Договір творчого замовлення 1. За договором творчого замовлення одна сторона (творець – автор, виконавець) зобов’язана за завданням другої сторони (замовника) створити об’єкт права

Чинна редакція	Запропонована редакція
сторона (творець – письменник, художник тощо) зобов'язується створити об'єкт права інтелектуальної власності відповідно до вимог другої сторони (замовника) та в установлений строк. 2. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності повинен визначати способи та умови використання цього об'єкта замовником. 3. Оригінал твору образотворчого мистецтва, створеного за замовленням, переходить у власність замовника. При цьому майнові права інтелектуальної власності на такий твір залишаються за його автором, якщо інше не встановлено договором або законом. 4. Умови договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, що обмежують право творця цього об'єкта на створення інших об'єктів, є нікчемними.	інтелектуальної власності і передати замовникові оригінал та/або примірник такого об'єкта у встановлений строк за плату. Приписи цієї статті застосовують також до відносин за договором про створення за замовленням об'єкта права інтелектуальної власності, що укладає замовник із юридичною особою, якщо іншого не встановлено законом і не випливає із суті відносин за таким договором. 2. Замовник набуває майнових прав інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням, з моменту створення такого об'єкта, якщо іншого не встановлено договором. Договором творчого замовлення може бути передбачено, що майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням, належать творцеві. У такому випадку замовник має право використовувати об'єкт права інтелектуальної власності на умовах, визначених договором творчого замовлення. 3. Оригінал твору образотворчого мистецтва, створеного за замовленням, переходить у власність замовника. 4. Якщо створений об'єкт права інтелектуальної власності не відповідає умовам договору творчого замовлення, творець на вимогу замовника зобов'язаний усунути недоліки у строк, встановлений договором творчого замовлення, а за його ненаявності – у розумний строк.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	У разі невиконання творцем вимог замовника про усунення недоліків створеного об’єкта права інтелектуальної власності замовник має право вимагати розірвання договору та відшкодування збитків. 5. Замовник зобов’язаний сплатити творцеві плату (винагороду) за створення об’єкта права інтелектуальної власності після передання замовникові оригіналу та/або примірника створеного об’єкта права інтелектуальної власності. Розмір плати (винагороди) визначається у договорі творчого замовлення і не може бути меншим за мінімальний розмір, встановлений актами цивільного законодавства, визначеними статтею 4 цього Кодексу. 6. Договором творчого замовлення може бути передбачено попередню оплату за створення об’єкта права інтелектуальної власності повністю або частково (аванс). У разі невиконання творцем обов’язку з передання замовникові оригіналу та/або примірника створеного об’єкта права інтелектуальної власності у встановлений строк або невиконання творцем вимог замовника щодо усунення недоліків такого об’єкта, сума отриманої попередньої оплати підлягає поверненню.
Стаття 1113. Договір про передання майнових прав інтелектуальної власності 1. За договором про передання майнових прав інтелектуальної власності одна сторона (особа, що є	Стаття **1354.** Договір про передання майнових прав інтелектуальної власності 1. За договором про передання майнових прав інтелектуальної власності одна сторона (правоволоділець)

Чинна редакція	Запропонована редакція
суб’єктом майнових прав на об’єкт права інтелектуальної власності) передає другій стороні частково або у повному складі ці права відповідно до закону та на визначених договором умовах. Предметом договору про передання майнових прав не можуть бути об’єкти і майнові права, яких не існувало на момент укладання договору. 2. Умови договору про передання майнових прав інтелектуальної власності на інший строк, ніж визначено законом, або що погіршують становище творця відповідного об’єкта або його спадкоємців порівняно із становищем, передбаченим цим Кодексом та іншим законом, чи обмежують право творця на створення інших об’єктів, є нікчемними. 3. Укладення договору про передання майнових прав інтелектуальної власності не впливає на ліцензійні договори, які було укладено раніше. 4. Майнові права інтелектуальної власності переходять до набувача за договором про передання майнових прав інтелектуальної власності з моменту його укладення, якщо інше не встановлено договором або законом. Майнові права інтелектуальної власності, набуття яких відповідно до положень цього Кодексу чи іншого закону пов’язується із їх державною реєстрацією, переходять до набувача за договором про передання майнових прав	передає (відчужує) другій стороні (набувачеві) частково або в повному складі ці права, а набувач зобов’язується, якщо іншого не встановлює договір, сплатити за набуття зазначених прав встановлену договором плату. Приписи цієї статті застосовують також до договорів про передання (відчуження) права на подання заявки на державну реєстрацію майнових прав інтелектуальної власності та/або прав заявника за поданою заявкою, якщо іншого не встановлює закон і не випливає із суті відносин за таким договором. 2. Умови договору про передання майнових прав інтелектуальної власності на інший строк, ніж визначено законом, або що погіршують становище творця відповідного об’єкта або його спадкоємців порівняно із становищем, передбаченим цим Кодексом та іншим законом, чи обмежують право творця на створення інших об’єктів, є нікчемними. 3. Укладення договору про передання майнових прав інтелектуальної власності не впливає на ліцензійні, субліцензійні договори, що було укладено раніше. При укладенні договору про передання майнових прав інтелектуальної власності правоволоділець зобов’язаний надати набувачеві відомості про наявність ліцензійних, субліцензійних договорів та інших прав і зобов’язань щодо прав, які передаються. У разі невиконання правоволодільцем цієї вимоги набувач має право вимагати

Чинна редакція	Запропонована редакція
інтелектуальної власності з моменту такої державної реєстрації.	відповідного зменшення ціни договору або відмовитися від договору та вимагати повернення плати, внесеної за набуття майнових прав інтелектуальної власності. 4. У разі визнання недійсною державної реєстрації переданих майнових прав інтелектуальної власності набувач має право відмовитися від договору та вимагати повернення плати, внесеної за набуття майнових прав інтелектуальної власності.
Стаття 1114. Державна реєстрація договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності 1. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності та договори, визначені статтями 1109, 1112 та 1113 цього Кодексу, не підлягають обов'язковій державній реєстрації. Їх державна реєстрація здійснюється на вимогу ліцензіара або ліцензіата у порядку, встановленому законом. Відсутність державної реєстрації не впливає на чинність прав, наданих за ліцензією або іншим договором, та інших прав на відповідний об'єкт права інтелектуальної власності, зокрема на право ліцензіата на звернення до суду за захистом свого права. 2. Факт передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, які відповідно до цього Кодексу	Стаття **1355.** Державна реєстрація договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності 1. Договори щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності не підлягають обов'язковій державній реєстрації. Державну реєстрацію цих договорів здійснюють на вимогу сторони порядком, встановленим актами цивільного законодавства, визначеними статтею 4 цього Кодексу. Ненаявність державної реєстрації не впливає на чинність прав, наданих за ліцензією або іншим договором, та інших прав на відповідний об'єкт права інтелектуальної власності, зокрема на право ліцензіата на звернення до суду за захистом свого права.

Чинна редакція	Запропонована редакція
або іншого закону є чинними після їх державної реєстрації, підлягає державній реєстрації.	
Глава 76. КОМЕРЦІЙНА КОНЦЕСІЯ	**Глава 84. Договір франчайзингу**
Стаття 1115. Договір комерційної концесії 1. За договором комерційної концесії одна сторона (правоволоділець) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав з метою виготовлення та (або) продажу певного виду товару та (або) надання послуг. Відносини, пов'язані з наданням права користування комплексом прав, регулюються цим Кодексом та іншим законом.	**Стаття 1356.** Договір франчайзингу 1. За договором франчайзингу одна сторона (франчайзер) зобов'язана надати іншій стороні (франчайзі) за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав з метою виготовлення та/або продажу певного виду товару та/або надання послуг. Відносини, пов'язані з наданням права користування комплексом прав, регулюють цей Кодекс та інші закони.
Стаття 1116. Предмет договору комерційної концесії 1. Предметом договору комерційної концесії є право на використання об'єктів права інтелектуальної власності (торговельних марок, промислових зразків, винаходів, творів, комерційних таємниць тощо), комерційного досвіду та ділової репутації. 2. Договором комерційної концесії може бути передбачено використання предмета договору із зазначенням або без зазначення території використання щодо певної сфери цивільного обороту.	**Стаття 1357.** Предмет договору **франчайзингу** 1. Предметом договору франчайзингу є право на використання об'єктів права інтелектуальної власності (торговельних марок, промислових зразків, винаходів, творів **тощо), об'єктів права особливого роду (sui generis), комерційних таємниць,** комерційного досвіду та ділової репутації.
Стаття 1117. Сторони в договорі комерційної концесії	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Сторонами в договорі комерційної концесії можуть бути фізична та юридична особи, які є суб'єктами підприємницької діяльності.	
Стаття 1118. Форма договору комерційної концесії 1. Договір комерційної концесії укладається у письмовій формі. У разі недодержання письмової форми договору концесії такий договір є нікчемним.	**Стаття 1358.** Форма договору франчайзингу 1. Договір франчайзингу укладають письмово. У разі недодержання письмової форми договору франчайзингу такий договір є нікчемним.
Стаття 1119. Договір комерційної субконцесії 1. У випадках, передбачених договором комерційної концесії, користувач може укласти договір комерційної субконцесії, за яким він надає іншій особі (субкористувачу) право користування наданим йому правоволоділцем комплексом прав або частиною комплексу прав на умовах, погоджених із правоволоділцем або визначених договором комерційної концесії. 2. До договору комерційної субконцесії застосовуються положення про договір комерційної концесії, встановлені цим Кодексом або іншим законом, якщо інше не випливає з особливостей субконцесії. 3. Користувач та субкористувач відповідають перед правоволоділцем за завдану йому шкоду солідарно. 4. Визнання недійсним договору комерційної концесії має наслідком недійсність договору комерційної субконцесії.	**Стаття 1359.** Договір субфранчайзингу 1. У випадках, передбачених договором франчайзингу, франчайзі може укласти договір субфранчайзингу, за яким він надає іншій особі (субфранчайзі) право користування наданим йому франчайзером комплексом прав або частиною комплексу прав на умовах, погоджених із франчайзером або визначених договором франчайзингу. 2. До договору субфранчайзингу застосовують приписи про договір франчайзингу, що їх встановлює цей Кодекс або інший закон, якщо іншого не випливає з особливостей субфранчайзингу. 3. Франчайзі та субфранчайзі відповідають перед франчайзером за завдану йому шкоду солідарно. 4. Визнання недійсним договору франчайзингу має наслідком недійсність договору субфранчайзингу.
Стаття 1120. Обов'язки правоволоділця	**Стаття 1360.** Обов'язки франчайзера

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Правоволоділець зобов’язаний передати користувачеві технічну та комерційну документацію і надати іншу інформацію, необхідну для здійснення прав, наданих йому за договором комерційної концесії, а також проінформувати користувача та його працівників з питань, пов’язаних із здійсненням цих прав. 2. Правоволоділець зобов’язаний, якщо інше не встановлено договором комерційної концесії: 2) надавати користувачеві постійне технічне та консультативне сприяння, включаючи сприяння у навчанні та підвищенні кваліфікації працівників; 3) контролювати якість товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) користувачем на підставі договору комерційної концесії.	1. Франчайзер зобов’язаний передати франчайзі технічну та комерційну документацію і надати іншу інформацію, необхідну для здійснення прав, наданих йому за договором франчайзингу, а також поінформувати франчайзі та його працівників з питань, пов’язаних із здійсненням цих прав. 2. Франчайзер зобов’язаний, якщо іншого не встановлює договір франчайзингу: 1) надавати франчайзі постійне технічне та консультативне сприяння, включаючи сприяння у навчанні та підвищенні кваліфікації працівників; 2) контролювати якість товарів (робіт, послуг), що виробляють (виконують, надають) франчайзі на підставі договору франчайзингу; 3) у разі припинення або непродовження дії договору франчайзингу викупити у франчайзі за вартістю сплаченої ціни за вирахуванням амортизації весь інвентар, матеріали, обладнання, меблі тощо, придбані франчайзі для ведення франчайзингової діяльності.
Стаття 1121. Обов’язки користувача 1. З урахуванням характеру та особливостей діяльності, що здійснюється користувачем за договором комерційної концесії, користувач зобов’язаний: 1) використовувати торговельну марку та інші позначення правоволодільця визначеним у договорі способом;	**Стаття 1361.** Обов’язки франчайзі 1. З урахуванням характеру та особливостей діяльності, що здійснює франчайзі за договором франчайзингу, франчайзі зобов’язаний: 1) використовувати торговельну марку та інші позначення франчайзера у спосіб, визначений договором;

Чинна редакція	Запропонована редакція
2) забезпечити відповідність якості товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) відповідно до договору комерційної концесії, якості аналогічних товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) правоволодільцем; 3) дотримуватися інструкцій та вказівок правоволодільця, спрямованих на забезпечення відповідності характеру, способів та умов використання комплексу наданих прав використанню цих прав правоволодільцем; 4) надавати покупцям (замовникам) додаткові послуги, на які вони могли б розраховувати, купуючи (замовляючи) товари (роботи, послуги) безпосередньо у правоволодільця; 5) інформувати покупців (замовників) найбільш очевидним для них способом про використання ним торговельної марки та інших позначень правоволодільця за договором комерційної концесії; 6) не розголошувати секрети виробництва правоволодільця, іншу одержану від нього конфіденційну інформацію.	2) забезпечити відповідність якості товарів (робіт, послуг), що виробляють (виконують, надають) відповідно до договору франчайзингу, якості аналогічних товарів (робіт, послуг), що виробляє (виконує, надає) франчайзер; 3) дотримувати інструкцій та вказівок франчайзера, спрямованих на забезпечення відповідності характеру, способів та умов використання комплексу наданих прав використанню цих прав франчайзером; 4) надавати покупцям (замовникам) додаткові послуги, на які вони могли б розраховувати, купуючи (замовляючи) товари (роботи, послуги) безпосередньо у франчайзера; 5) інформувати покупців (замовників) у найбільш очевидний для них спосіб про використання ним торговельної марки та інших позначень франчайзера за договором франчайзингу; 6) не розголошувати таємницю виробництва франчайзера, іншу одержану від нього конфіденційну інформацію.
Стаття 1122. Особливі умови договору комерційної концесії 1. В договорі комерційної концесії можуть бути передбачені особливі умови, зокрема: 1) обов’язок правоволодільця не надавати іншим особам аналогічні комплекси прав для їх використання на	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
закріпленій за користувачем території або утримуватися від власної аналогічної діяльності на цій території; 2) обов’язок користувача не конкурувати з правоволоділцем на території, на яку поширюється чинність договору, щодо підприємницької діяльності, яку здійснює користувач з використанням наданих правоволоділцем прав; 3) обов’язок користувача не одержувати аналогічні права від конкурентів (потенційних конкурентів) правоволоділця; 4) обов’язок користувача погоджувати з правоволоділцем місце розташування приміщень для продажу товарів (виконання робіт, надання послуг), передбачених договором, а також їх внутрішнє і зовнішнє оформлення. 2. Умова договору, відповідно до якої правоволоділець має право визначати ціну товару (робіт, послуг), передбаченого договором, або встановлювати верхню чи нижню межу цієї ціни, є нікчемною. 3. Умова договору, відповідно до якої користувач має право продавати товари (виконувати роботи, надавати послуги) виключно певній категорії покупців (замовників) або виключно покупцям (замовникам), які мають місцезнаходження (місце проживання) на території, визначеній у договорі.	

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1123. Відповідальність правоволодільця за вимогами, що пред'являються до користувача 1. Правоволоділець несе субсидіарну відповідальність за вимогами, що пред'являються до користувача у зв'язку з невідповідністю якості товарів (робіт, послуг), проданих (виконаних, наданих) користувачем. За вимогами, що пред'являються до користувача як виробника продукції (товарів) правоволодільця, правоволоділець відповідає солідарно з користувачем.	*Виключено*
Стаття 1124. Право користувача на укладення договору комерційної концесії на новий строк 1. Користувач, який належним чином виконував свої обов'язки, має право на укладення договору комерційної концесії на новий строк на тих же умовах. 2. Законом можуть бути встановлені умови, за яких правоволоділець може відмовитися від укладення договору концесії на новий строк. Умови, за яких правоволоділець може відмовитися від укладення договору концесії на новий строк.	**Стаття 1362.** Право франчайзі на укладення договору франчайзингу на новий строк 1. Франчайзі, який належним чином виконував свої обов'язки, має право на укладення договору франчайзингу на новий строк на тих самих умовах. 2. Франчайзер може відмовитися від укладення договору франчайзингу на новий строк, за умови: коли франчайзер надає дозвіл франчайзі продати свій бізнес покупцеві, який відповідає поточним вимогам франчайзера до нових франчайзі; франчайзі та франчайзер погоджуються не продовжувати дію договору франчайзингу; франчайзер і франчайзі не дійшли згоди щодо змін або доповнень до договору франчайзингу, якщо такі зміни або доповнення будуть мати наслідком поновлення договору франчайзингу на тих самих умовах, на яких франчайзер надає право продовжити договір франчайзингу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. У разі неправомірної відмови у пролонгації договору франчайзингу франчайзі вправі вимагати від франчайзера відшкодування завданих цим збитків.
Стаття 1125. Зміна договору комерційної концесії 1. Договір комерційної концесії може бути змінений відповідно до положень глави 53 цього Кодексу.	*Виключено*
Стаття 1126. Припинення договору комерційної концесії 1. Кожна із сторін у договорі комерційної концесії, строк якого не встановлений, має право у будь-який час відмовитися від договору, повідомивши про це другу сторону не менш як за шість місяців, якщо більш тривалий строк не встановлений договором. 2. Частину другу виключено. 3. Договір комерційної концесії припиняється у разі: 1) припинення права правоволодільця на торговельну марку чи інше позначення, визначене в договорі, без його заміни аналогічним правом; 2) оголошення правоволодільця або користувача неплатоспроможним (банкрутом).	**Стаття 1363.** Припинення договору франчайзингу 1. Кожна із сторін у договорі франчайзингу, строк якого не встановлений, має право у будь-який час відмовитися від договору, повідомивши про це другу сторону не менш як за шість місяців, якщо більш тривалий строк не встановлений договором. 2. Договір франчайзингу є припиненим у разі: 1) припинення права франчайзера на торговельну марку чи інше позначення, визначене в договорі, без його заміни аналогічним правом; 2) оголошення франчайзера або франчайзі неплатоспроможним (банкрутом).
Стаття 1127. Збереження чинності договору комерційної концесії у разі зміни сторін 1. Перехід виключного права на об’єкт права інтелектуальної власності, визначений у договорі комерційної концесії, від правоволодільця до іншої особи не є підставою для зміни або розірвання договору комерційної концесії.	**Стаття 1364.** Збереження чинності договору франчайзингу у разі зміни сторін 1. Перехід виключного права на об’єкт права інтелектуальної власності, визначений у договорі франчайзингу, від франчайзера до іншої особи не є підставою для зміни або розірвання договору франчайзингу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. У разі смерті правоволодільця його права та обов'язки за договором комерційної концесії переходять до спадкоємця за умови, що він зареєстрований або протягом шести місяців від дня відкриття спадщини зареєструється як суб'єкт підприємницької діяльності або передасть свої права і обов'язки особі, яка має право займатися підприємницькою діяльністю. Здійснення прав і виконання обов'язків особи, яка померла, до переходу їх відповідно до цієї частини до спадкоємця чи іншої особи здійснюється особою, яка управляє спадщиною і призначається відповідно до статті 1285 цього Кодексу.	2. У разі смерті франчайзера його права та обов'язки за договором франчайзингу переходять до спадкоємця, за умови що він зареєстрований або протягом шести місяців від дня відкриття спадщини зареєструється як суб'єкт підприємницької діяльності або передасть свої права і обов'язки особі, яка має право провадити підприємницьку діяльність. 3. У разі смерті франчайзі його права та обов'язки за договором франчайзингу переходять до спадкоємця, за умови що він зареєстрований або протягом шести місяців від дня відкриття спадщини зареєструється як суб'єкт підприємницької діяльності або передасть свої права і обов'язки особі, яка має право провадити підприємницьку діяльність. Здійснення прав і виконання обов'язків особи, яка померла, до переходу їх відповідно до цієї частини до спадкоємця чи іншої особи здійснює особа, яка управляє спадщиною і призначена відповідно до статті 1285 цього Кодексу.
Стаття 1128. Наслідки зміни торговельної марки чи іншого позначення правоволоділься 1. У разі зміни торговельної марки чи іншого позначення правоволоділься, права на використання яких входять до комплексу прав, наданих користувачеві за договором комерційної концесії, цей договір зберігає чинність щодо	**Стаття 1365.** Наслідки зміни торговельної марки чи іншого позначення франчайзера 1. У разі зміни торговельної марки чи іншого позначення франчайзера, права на використання яких входять до комплексу прав, наданих франчазі за договором франчайзингу, цей договір зберігає чинність щодо нового

Чинна редакція	Запропонована редакція
нового позначення правоволодільця, якщо користувач не вимагає розірвання договору і відшкодування збитків. У разі продовження чинності договору користувач має право вимагати відповідного зменшення належної правоволодільцеві плати.	позначення франчайзера, якщо франчайзі не вимагає розірвання договору і відшкодування збитків. У разі продовження чинності договору франчайзі має право вимагати відповідного зменшення належної франчайзерові плати.
Стаття 1129. Наслідки припинення права, користування яким надано за договором комерційної концесії 1. Якщо в період дії договору комерційної концесії припинилося право, користування яким надано за цим договором, дія договору не припиняється, крім тих його положень, що стосуються права, яке припинилося, а користувач має право вимагати відповідного зменшення належної правоволодільцеві плати, якщо інше не встановлено договором. У разі припинення права правоволодільця на торговельну марку чи інше позначення настають наслідки, передбачені частиною третьою статті 1126 чи статтею 1128 цього Кодексу.	**Стаття 1366.** Наслідки припинення права, користування яким надано за договором франчайзингу 1. Якщо в період дії договору франчайзингу припинено право, користування яким надано за цим договором, дія договору не є припиненою, крім тих його приписів, що стосуються права, яке припинено, а франчазі має право вимагати відповідного зменшення належної франчайзеру плати, якщо іншого не встановлює договір. У разі припинення права франчайзера на торговельну марку чи інше позначення настають наслідки, що їх передбачає цей Кодекс.
Глава 77. СПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ	**Глава 85. Спільна діяльність**
§ 1. Загальні положення про спільну діяльність	**§ 1. Загальні приписи про спільну діяльність**
Стаття відсутня	Стаття **1367.** Спільна діяльність. Партнерство як форма спільної діяльності. 1. Спільна діяльність є формою взаємодії (співпраці, узгоджених і злагоджених дій) двох і більше осіб, що

Чинна редакція	Запропонована редакція
	здійснюють на засадах рівноправності та взаємної вигоди для досягнення певної мети, що не суперечить законові. 2. Спільну діяльність можуть здійснювати на основі об’єднання вкладів учасників (просте товариство) або без об’єднання вкладів учасників. 3. Спільну діяльність можуть здійснювати у формі партнерства між двома або більше сторонами (партнерами), які зобов’язані спільно діяти для досягнення певної мети, що не суперечить законові, та несуть відповідальність за невиконання зобов’язань. Повним партнерством є партнерство, учасники (партнери) якого мають рівні права та обов’язки щодо організаційної та майнової участі відповідно до умов укладеного договору чи установчого документа партнерства. Обмеженим партнерством є партнерство, в якому, крім повних партнерів, зобов’язаних брати організаційну та майнову участь у партнерстві з несенням відповідальності за зобов’язаннями партнерства усім своїм майном, беруть участь один чи кілька учасників, обов’язки яких обмежені лише майновою участю в партнерстві без права участі в управлінні справами партнерства та ризиком збитків у межах сплачених вкладів. Партнерство можуть здійснювати на основі договору про спільну діяльність або через створення юридичної особи.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Партнерство за участю держави (держав) та суб’єктів підприємництва регулює спеціальний закон.
Стаття 1130. Договір про спільну діяльність 1. За договором про спільну діяльність сторони (учасники) зобов’язуються спільно діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети, що не суперечить законові. 2. Спільна діяльність може здійснюватися на основі об’єднання вкладів учасників (просте товариство) або без об’єднання вкладів учасників.	Стаття **1368.** Договір про спільну діяльність 1. За договором про спільну діяльність сторони (учасники) зобов’язані спільно діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети, що не суперечить законові. 2. Договір про спільну діяльність укладають письмово. 3. Умови договору про спільну діяльність, зокрема координація спільних дій учасників або ведення їхніх спільних справ, юридичний статус виділеного для спільної діяльності майна, покриття витрат та збитків учасників, їхня участь у результатах спільних дій та інші умови визначають за домовленістю сторін, якщо іншого не встановлює закон про окремі види спільної діяльності.
Стаття 1131. Форма та умови договору про спільну діяльність 1. Договір про спільну діяльність укладається у письмовій формі. 2. Умови договору про спільну діяльність, у тому числі координація спільних дій учасників або ведення їхніх спільних справ, правовий статус виділеного для спільної діяльності майна, покриття витрат та збитків учасників, їх участь у результатах спільних дій та інші умови	*Перенесено до статті 1368*

Чинна редакція	Запропонована редакція
визначаються за домовленістю сторін, якщо інше не встановлено законом про окремі види спільної діяльності.	
§ 2. Просте товариство	**§ 2. Просте товариство**
Стаття 1132. Договір простого товариства 1. За договором простого товариства сторони (учасники) беруть зобов'язання об'єднати свої вклади та спільно діяти з метою одержання прибутку або досягнення іншої мети.	**Стаття 1369.** Договір простого товариства 1. За договором простого товариства сторони (учасники) беруть зобов'язання об'єднати свої вклади та спільно діяти з метою одержання прибутку або досягнення іншої мети.
Стаття 1133. Вклади учасників 1. Вкладом учасника вважається все те, що він вносить у спільну діяльність (спільне майно), в тому числі грошові кошти, інше майно, професійні та інші знання, навички та вміння, а також ділова репутація та ділові зв'язки. 2. Вклади учасників вважаються рівними за вартістю, якщо інше не випливає із договору простого товариства або фактичних обставин. Грошова оцінка вкладу учасника провадиться за погодженням між учасниками.	**Стаття 1370.** Вклади учасників 1. Вкладом учасника є все те, що він вносить у спільну діяльність (спільне майно), у тому числі грошові кошти, інше майно, професійні та інші знання, навички та вміння, а також ділова репутація та ділові зв'язки. 2. Вклади учасників вважаються рівними за вартістю, якщо іншого не випливає з договору простого товариства або фактичних обставин. Грошову оцінку вкладу учасника провадять за погодженням між учасниками.
Стаття 1134. Спільне майно учасників 1. Внесене учасниками майно, яким вони володіли на праві власності, а також вироблена у результаті спільної діяльності продукція та одержані від такої діяльності плоди і доходи є спільною частковою власністю учасників, якщо інше не встановлено договором простого товариства або законом.	**Стаття 1371.** Спільне майно учасників 1. Внесене учасниками майно, яким вони володіли на праві власності, а також вироблена у результаті спільної діяльності продукція та одержані від такої діяльності плоди і доходи є спільною частковою власністю учасників, якщо іншого не встановлює договір простого товариства або закон.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Внесене учасниками майно, яким вони володіли на підставах інших, ніж право власності, використовується в інтересах усіх учасників і є їхнім спільним майном. 2. Ведення бухгалтерського обліку спільного майна учасників може бути доручено ними одному з учасників. 3. Користування спільним майном учасників здійснюється за їх спільною згодою, а в разі недосягнення згоди – у порядку, що встановлюється за рішенням суду. 4. Обов'язки учасників щодо утримання спільного майна та порядок відшкодування витрат, пов'язаних із виконанням цих обов'язків, встановлюються договором простого товариства.	Внесене учасниками майно, яким вони володіли на підставах інших, ніж право власності, використовується в інтересах усіх учасників і є їхнім спільним майном. 2. Ведення бухгалтерського обліку спільного майна учасників може бути доручено ними одному з учасників. 3. Користування спільним майном учасників здійснюється за їхньою спільною згодою, а в разі недосягнення згоди – порядком, встановленим за рішенням суду. 4. Обов'язки учасників щодо утримання спільного майна та порядок відшкодування витрат, пов'язаних із виконанням цих обов'язків, встановлює договір простого товариства.
Стаття 1135. Ведення спільних справ учасників 1. Під час ведення спільних справ кожний учасник має право діяти від імені всіх учасників, якщо договором простого товариства не встановлено, що ведення справ здійснюється окремими учасниками або спільно всіма учасниками договору простого товариства. У разі спільного ведення справ для вчинення кожного правочину потрібна згода всіх учасників. 2. У відносинах із третіми особами повноваження учасника вчиняти правочини від імені всіх учасників посвідчується довіреністю, виданою йому іншими учасниками, або договором простого товариства.	**Стаття 1372.** Ведення спільних справ учасників 1. Під час ведення спільних справ кожний учасник має право діяти від імені всіх учасників, якщо договором простого товариства не встановлено, що ведення справ здійснюється окремими учасниками або спільно всіма учасниками договору простого товариства. У разі спільного ведення справ для вчинення кожного правочину потрібна згода всіх учасників. 2. У відносинах із третіми особами повноваження учасника вчиняти правочини від імені всіх учасників посвідчується довіреністю, виданою йому іншими учасниками, або договором простого товариства.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. У відносинах із третіми особами учасники не можуть посилатися на обмеження прав учасника, який вчинив правочин, щодо ведення спільних справ учасників, крім випадків, коли вони доведуть, що на момент вчинення правочину третя особа знала або могла знати про наявність таких обмежень. 4. Учасник, який вчинив від імені всіх учасників правочин, щодо якого його право на ведення спільних справ учасників було обмежене, або вчинив в інтересах усіх учасників правочин від свого імені, може вимагати відшкодування здійснених ним за свій рахунок витрат, якщо вчинення цього правочину було необхідним в інтересах усіх учасників. Учасники, яким внаслідок таких правочинів було завдано збитків, мають право вимагати їх відшкодування. 5. Рішення щодо спільних справ учасників приймаються учасниками за спільною згодою, якщо інше не встановлено договором простого товариства.	3. У відносинах із третіми особами учасники не можуть посилатися на обмеження прав учасника, який вчинив правочин, щодо ведення спільних справ учасників, крім випадків, якщо вони доведуть, що на момент вчинення правочину третя особа знала або могла знати про наявність таких обмежень. 4. Учасник, який вчинив від імені всіх учасників правочин, щодо якого його право на ведення спільних справ учасників було обмежене, або вчинив в інтересах усіх учасників правочин від свого імені, може вимагати відшкодування здійснених ним за свій рахунок витрат, якщо вчинення цього правочину було необхідним в інтересах усіх учасників. Учасники, яким внаслідок вчинення таких правочинів було завдано збитків, мають право вимагати їх відшкодування. 5. Рішення щодо ведення спільних справ учасників приймають учасники за спільною згодою, якщо іншого не встановлює договір простого товариства.
Стаття 1136. Право учасника на інформацію 1. Кожний учасник договору простого товариства має право ознайомлюватися з усіма документами щодо ведення спільних справ учасників. Відмова від цього права або його обмеження, в тому числі за погодженням учасників, є нікчемною.	**Стаття 1373.** Право учасника на інформацію 1. Кожний учасник договору простого товариства має право ознайомлюватися з усіма документами щодо ведення спільних справ учасників. Відмова від цього права або його обмеження, у тому числі за погодженням учасників, є нікчемною.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1137. Спільні витрати та збитки учасників 1. Порядок відшкодування витрат і збитків, пов’язаних із спільною діяльністю учасників, визначається за домовленістю між ними. У разі відсутності такої домовленості кожний учасник несе витрати та збитки пропорційно вартості його вкладу у спільне майно. Умова, за якою учасник повністю звільняється від участі у відшкодуванні спільних витрат або збитків, є нікчемною.	**Стаття 1374.** Спільні витрати і збитки учасників 1. Порядок відшкодування витрат і збитків, пов’язаних із спільною діяльністю учасників, визначається за домовленістю між ними. У разі ненаявності такої домовленості кожний учасник несе витрати та збитки домірно вартості його вкладу у спільне майно. Умова, за якою учасник повністю звільняється від участі у відшкодуванні спільних витрат або збитків, є нікчемною.
Стаття 1138. Відповідальність учасників за спільними зобов’язаннями 1. Якщо договір простого товариства не пов’язаний із здійсненням його учасниками підприємницької діяльності, кожний учасник відповідає за спільними договірними зобов’язаннями усім своїм майном пропорційно вартості його вкладу у спільне майно. За спільними зобов’язаннями, що виникли не з договору, учасники відповідають солідарно. 2. Якщо договір простого товариства пов’язаний із здійсненням його учасниками підприємницької діяльності, учасники відповідають солідарно за всіма спільними зобов’язаннями незалежно від підстав їх виникнення.	**Стаття 1375.** Відповідальність учасників за спільними зобов’язаннями 1. Якщо договір простого товариства не пов’язаний із здійсненням його учасниками підприємницької діяльності, кожний учасник відповідає за спільними договірними зобов’язаннями усім своїм майном домірно вартості його вкладу у спільне майно. За спільними зобов’язаннями, що виникли не з договору, учасники відповідають солідарно. 2. Якщо договір простого товариства пов’язаний із здійсненням його учасниками підприємницької діяльності, учасники відповідають солідарно за всіма спільними зобов’язаннями безвідносно до підстав їх виникнення.
Стаття 1139. Розподіл прибутку 1. Прибуток, одержаний учасниками договору простого товариства в результаті їх спільної діяльності, розподіляється пропорційно вартості вкладів учасників у	**Стаття 1376.** Розподіл прибутку 1. Прибуток, одержаний учасниками договору простого товариства в результаті їхньої спільної діяльності, розподіляється домірно вартості вкладів учасників у спільне

Чинна редакція	Запропонована редакція
спільне майно, якщо інше не встановлено договором простого товариства або іншою домовленістю учасників. Умова про позбавлення або відмову учасника від права на частину прибутку є нікчемною.	майно, якщо іншого не встановлено договором простого товариства або іншою домовленістю учасників. Умова про позбавлення або відмову учасника від права на частину прибутку є нікчемною.
Стаття 1140. Виділ частки учасника на вимогу його кредитора 1. Кредитор учасника договору простого товариства має право пред’явити вимогу про виділ частки учасника у спільному майні відповідно до положень цього Кодексу.	**Стаття 1377.** Виділ частки учасника на вимогу його кредитора 1. Кредитор учасника договору простого товариства має право пред’явити вимогу про виділ частки учасника у спільному майні відповідно до приписів цього Кодексу.
Стаття 1141. Припинення договору простого товариства 1. Договір простого товариства припиняється у разі: 1) визнання учасника недієздатним, безвісно відсутнім, обмеження його цивільної дієздатності, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників; 2) оголошення учасника банкрутом, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників; 3) смерті фізичної особи – учасника або ліквідації юридичної особи – учасника договору простого товариства, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників або заміщення учасника, який помер (ліквідованої юридичної особи), його спадкоємцями (правонаступниками);	**Стаття 1378.** Припинення договору простого товариства 1. Договір простого товариства є припиненим у разі: 1) визнання учасника недієздатним, безвісно відсутнім, обмеження його цивільної дієздатності, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників; 2) оголошення учасника банкрутом, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників; 3) смерті фізичної особи – учасника або ліквідації юридичної особи – учасника договору простого товариства, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників або заміщення учасника, який помер (ліквідованої юридичної особи), його спадкоємцями (правонаступниками);

Чинна редакція	Запропонована редакція
4) відмови учасника від подальшої участі у договорі простого товариства або розірвання договору на вимогу одного з учасників, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників; 5) спливу строку договору простого товариства; 6) виділу частки учасника на вимогу його кредитора, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників; 7) досягнення мети товариства або настання обставин, коли досягнення мети товариства стало неможливим. 2. У разі припинення договору простого товариства речі, передані у спільне володіння та (або) користування учасників, повертаються учасникам, які їх надали, без винагороди, якщо інше не передбачено домовленістю сторін. Поділ майна, що є у спільній власності учасників, і спільних прав вимоги, які виникли у них, здійснюється в порядку, встановленому цим Кодексом. Учасник, який вніс у спільну власність річ, визначену індивідуальними ознаками, має право у разі припинення договору простого товариства вимагати в судовому порядку повернення йому цієї речі за умови додержання інтересів інших учасників і кредиторів. 3. З моменту припинення договору простого товариства його учасники несуть солідарну відповідальність за невиконаними спільними зобов’язаннями щодо третіх осіб.	4) відмови учасника від подальшої участі у договорі простого товариства або розірвання договору на вимогу одного з учасників, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників; 5) спливу строку договору простого товариства; 6) виділу частки учасника на вимогу його кредитора, якщо домовленістю між учасниками не передбачено збереження договору щодо інших учасників; 7) досягнення мети товариства або настання обставин, за яких досягнення мети товариства стало неможливим. 2. У разі припинення договору простого товариства речі, передані у спільне володіння та/або користування учасників, повертають учасникам, які їх надали, без винагороди, якщо **іншого** не **встановлено** домовленістю сторін. Поділ майна, що є у спільній власності учасників, і спільних прав вимоги, які виникли у них, здійснюється порядком, встановленим цим Кодексом. Учасник, який вніс у спільну власність річ, визначену індивідуальними ознаками, має право у разі припинення договору простого товариства вимагати в судовому порядку повернення йому цієї речі, за умови додержання інтересів інших учасників і кредиторів. 3. З моменту припинення договору простого товариства його учасники несуть солідарну відповідальність за невиконаними спільними зобов’язаннями щодо третіх осіб.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1142. Відмова учасника від подальшої участі в договорі простого товариства та розірвання договору 1. Учасник може зробити заяву про відмову від подальшої участі у безстроковому договорі простого товариства не пізніш як за три місяці до виходу з договору. Умова про обмеження права на відмову від безстрокового договору простого товариства є нікчемною. 2. Учасник договору простого товариства, укладеного на визначений строк, або договору, у якому досягнення мети визначено як скасувальна умова, має право вимагати розірвання договору у відносинах з іншими учасниками через поважну причину з відшкодуванням іншим учасникам реальних збитків, завданих розірванням договору.	**Стаття 1379.** Відмова учасника від подальшої участі в договорі простого товариства та розірвання договору 1. Учасник може зробити заяву про відмову від подальшої участі у безстроковому договорі простого товариства не пізніш як за три місяці до виходу з договору. Умова про обмеження права на відмову від безстрокового договору простого товариства є нікчемною. 2. Учасник договору простого товариства, укладеного на визначений строк, або договору, в якому досягнення мети визначено як скасувальна умова, має право вимагати розірвання договору у відносинах з іншими учасниками через поважну причину з відшкодуванням іншим учасникам реальних збитків, завданих розірванням договору. 3. Якщо договір простого товариства не припинено за заявою учасника про відмову від подальшої участі у ньому або у разі розірвання договору на вимогу одного з учасників, учасник, участь якого в договорі припинилася, відповідає перед третіми особами за спільними зобов’язаннями, які виникли в період його участі в договорі простого товариства як учасника договору.
Стаття 1143. Відповідальність учасника, щодо якого договір простого товариства припинений 1. Якщо договір простого товариства не був припинений за заявою учасника про відмову від подальшої у ньому участі або у разі розірвання договору на вимогу одного з	*Перенесено до статті 1379*

Чинна редакція	Запропонована редакція
учасників, учасник, участь якого в договорі припинилася, відповідає перед третіми особами за спільними зобов'язаннями, які виникли в період його участі в договорі простого товариства як учасника договору.	
Підрозділ 2 НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	**Розділ XII. НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ**
Глава 78 ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ	**Глава 86. Публічна обіцянка винагороди**
§ 1. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу	
Стаття 1144. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу 1. Особа має право публічно пообіцяти винагороду (нагороду) за передання їй відповідного результату (передання інформації, знайдення речі, знайдення фізичної особи тощо). 2. Обіцянка винагороди є публічною, якщо вона сповіщена у медіа або іншим чином невизначеному колу осіб. 3. У сповіщенні публічної обіцянки винагороди мають бути визначені завдання, строк та місце його виконання, форма та розмір винагороди.	**Стаття 1380. Право на публічну обіцянку винагороди** **1. Особа має право публічно пообіцяти винагороду за передання їй відповідної інформації, знайденої речі, відомостей про місце перебування фізичної особи або іншого результату, визначеного у сповіщенні.** **2. Обіцянка винагороди є публічною, якщо вона доведена до відома невизначеного кола осіб у спосіб поширення у медіа, мережі Інтернет, на цифрових платформах або в інший спосіб, що забезпечує можливість ознайомлення з нею будь-якій особі.** **3. У сповіщенні про публічну обіцянку винагороди мають бути визначені завдання, строк та, за потреби, місце його виконання, а також форма і розмір винагороди.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1381. Відповідність завдання публічному порядку, імперативним нормам закону** **1. Публічна обіцянка винагороди не призводить до виникнення прав та обов'язків у частині завдання, виконання якого або одержання результату порушує публічний порядок, імперативні норми закону та/або суперечить доброзвичайності.**
Стаття 1145. Зміст завдання 1. У разі публічної обіцянки винагороди завдання, яке належить виконати, може стосуватися разової дії або необмеженої кількості дій одного виду, які можуть вчинятися різними особами.	**Стаття 1382. Зміст завдання** **1. Завдання, визначене у публічній обіцянці винагороди, може полягати у вчиненні особою одноразової дії або невизначеної кількості однорідних дій або у досягненні відповідного результату.**
Стаття 1146. Строк (термін) виконання завдання 1. У разі публічної обіцянки винагороди для виконання завдання може бути встановлений строк (термін). Якщо строк (термін) виконання завдання не встановлений, воно вважається чинним протягом розумного часу відповідно до змісту завдання.	**Стаття 1383. Строк (термін) виконання завдання** **1. Для виконання завдання, визначеного у сповіщенні про публічну обіцянку винагороди, може бути встановлено строк (термін). Якщо іншого не встановлено у сповіщенні, перебіг строку обчислюють з дня його оприлюднення.** **2. Якщо строк (термін) не встановлено і він не випливає з мети або характеру завдання, публічна обіцянка винагороди діє протягом розумного строку з урахуванням мети, характеру та умов виконання завдання.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Виконання завдання після спливу встановленого строку (терміну) не надає права на винагороду, якщо іншого не встановлено у сповіщенні.
Стаття 1147. Зміна умов публічної обіцянки винагороди 1. Особа, яка публічно обіцяла винагороду, має право змінити завдання та умови надання винагороди. 2. Особа, яка приступила до виконання завдання, має право вимагати відшкодування збитків, завданих їй у зв’язку із зміною завдання. 3. Якщо у зв’язку зі зміною умов надання винагороди виконання завдання втратило інтерес для особи, яка приступила до його виконання до зміни умов, ця особа має право на відшкодування понесених нею витрат.	**Стаття 1384. Зміна умов публічної обіцянки винагороди** **1. Особа, яка публічно пообіцяла винагороду, може змінити завдання та умови її надання у спосіб опублікування сповіщення про зміну порядком, яким було оприлюднено первісне сповіщення. Зміна набирає чинності з дня оприлюднення відповідного сповіщення, якщо у ньому не встановлено іншої дати, і не поширюється на виконання, завершене до її оприлюднення.** **2. Особа, яка розпочала виконання завдання до оприлюднення зміни, має право на відшкодування збитків, завданих зміною завдання або умов надання винагороди, крім випадку, визначеного частиною третьою цієї статті.** **3. Якщо у зв’язку із зміною умов надання винагороди особа, яка розпочала виконання завдання до зміни, втратила інтерес до виконання завдання, така особа має право на відшкодування понесених нею необхідних і розумних витрат.** **Витрати, понесені особою після того, як вона дізналася або повинна була дізнатися про зміну завдання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	або умов надання винагороди, не відшкодовуються, якщо іншого не встановлено у сповіщенні.
Стаття 1148. Правові наслідки виконання завдання 1. У разі виконання завдання і передання його результату особа, яка публічно обіцяла винагороду (нагороду), зобов'язана виплатити її. 2. Якщо завдання стосується разової дії, винагорода виплачується особі, яка виконала завдання першою. Якщо таке завдання було виконано кількома особами одночасно, винагорода розподіляється між ними порівну.	**Стаття 1385. Юридичні наслідки виконання завдання** **1. У разі виконання завдання і, за потреби, передання його результату особа, яка публічно пообіцяла винагороду, зобов'язана її виплатити у розмірі та формі, що визначені у сповіщенні.** **2. Якщо завдання полягає у вчиненні одноразової дії або досягненні разового результату, право на винагороду має особа, яка першою виконала завдання (досягла результату) відповідно до умов, визначених у сповіщенні.** **Якщо таке завдання виконали одночасно кілька осіб, винагорода розподіляється між ними порівну, якщо іншого не встановлено у сповіщенні. У разі неподільності винагороди отримувача визначають порядком, встановленим у сповіщенні.** **3. Якщо у сповіщенні встановлено необмежену кількість однорідних дій, право на винагороду виникає за кожне вчинення такої дії, якщо іншого не встановлено у сповіщенні.**
Стаття відсутня	**Стаття 1386. Повідомлення про виконання та перевірка виконання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Особа, яка заявляє право на винагороду, повідомляє особу, яка публічно пообіцяла винагороду, про виконання завдання у спосіб, що дає змогу ідентифікувати виконання, та подає докази виконання, якщо іншого не встановлено у сповіщенні про публічну обіцянку винагороди. **2. Особа, яка публічно пообіцяла винагороду, має право з дня одержання повідомлення у розумний строк перевірити виконання. Зволікання з виплатою, необхідне для такої перевірки, не є простроченням виконання обов'язку з виплати винагороди, якщо іншого не встановлено у сповіщенні про публічну обіцянку винагороди.**
Стаття 1149. Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди 1. Зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди припиняється у разі: 1) закінчення строку для передання результату; 2) передання результату особою, яка першою виконала завдання. 2. Особа, яка публічно обіцяла винагороду, має право публічно оголосити про припинення завдання. У цьому разі особа, яка понесла реальні витрати на підготовку до виконання завдання, має право на їх відшкодування.	**Стаття 1387. Припинення чинності публічної обіцянки винагороди** **1. Чинність публічної обіцянки винагороди є припиненою у разі:** **1) закінчення строку виконання завдання;** **2) виконання завдання і, за потреби, передання його результату особою, яка першою виконала завдання відповідно до умов, визначених у сповіщенні;** **3) оприлюднення сповіщення про припинення завдання порядком, яким було оприлюднено первісне сповіщення.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Припинення чинності публічної обіцянки винагороди не припиняє права на винагороду за завдання, виконання якого було завершено до оприлюднення сповіщення про припинення чинності. **3. Особа, яка розпочала виконання завдання до оприлюднення сповіщення про припинення чинності, має право на відшкодування понесених нею необхідних і розумних витрат, якщо іншого не встановлено у сповіщенні.** **4. Витрати, понесені особою після того, як вона дізналася або повинна була дізнатися про оприлюднення сповіщення про припинення чинності публічної обіцянки винагороди, не відшкодовують, якщо іншого не встановлено у сповіщенні.**
§ 2. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу	
Глава відсутня	**Глава 87. Публічний конкурс**
Стаття 1150. Право на оголошення конкурсу 1. Конкурс (змагання) має право оголосити фізична або юридична особа (засновник конкурсу). 2. Конкурс оголошується публічно через медіа. Оголошення про конкурс може бути зроблено іншим чином. 3. Засновник конкурсу має право запросити до участі в ньому персональних учасників (закритий конкурс).	**Стаття 1388. Право на оголошення публічного конкурсу** **1. Фізична особа або юридична особа (засновник публічного конкурсу) має право оголосити публічний конкурс.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Публічний конкурс може бути відкритим (для невизначеного кола осіб) або закритим (для осіб, запрошених засновником). **2. Відкритий публічний конкурс оголошується у спосіб сповіщення, доведеного до відома невизначеного кола осіб через медіа, мережу Інтернет, цифрові платформи або в інший спосіб, що забезпечує можливість ознайомлення з ним будь-якій особі. Закритий публічний конкурс проводиться у спосіб персональних запрошень.** **3. Оголошення про публічний конкурс здійснюється у спосіб та у формі, що дають змогу ідентифікувати засновника, умови участі та порядок визначення переможця.**
Стаття 1151. Умови конкурсу 1. Засновник конкурсу повідомляє про його умови одночасно з оголошенням про конкурс або персонально кожному, хто виявив бажання брати участь у ньому. 2. Предметом конкурсу може бути результат інтелектуальної, творчої діяльності, вчинення певної дії, виконання роботи тощо. 3. За результатами конкурсу видається нагорода (премія). Кількість призових місць, вид нагороди (сума премії) за кожне призове місце тощо визначаються в умовах конкурсу.	**Стаття 1389. Умови публічного конкурсу** **1. Оголошення про публічний конкурс має містити такі істотні умови:** **1) предмет публічного конкурсу (результат діяльності або дія, що підлягає оцінюванню);** **2) критерії оцінювання, порядок визначення переможця (переможців), кількість призових місць;** **3) вид і розмір нагороди (призу) або інший спосіб заохочення за кожне призове місце;** **4) строк (термін) подання конкурсних робіт, результатів діяльності або виконання дії.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Умовами конкурсу може бути обумовлено надання переможцеві лише морального заохочення. 4. Умовами конкурсу має бути передбачено строк подання творів на конкурс чи виконання певної дії. 5. Предмет конкурсу, нагорода (премія), яка має бути виплачена переможцеві, є істотними умовами оголошення конкурсу.	**2. Оголошення про публічний конкурс може додатково містити:** **1) умови участі (вимоги до учасників) та підстави відмови в участі або дискваліфікації;** **2) умови щодо прав інтелектуальної власності на подані та відзначені роботи (обсяг передання прав або надання ліцензії);** **3) склад, повноваження та порядок роботи комісії (журі);** **4) порядок подання робіт або матеріалів (зокрема в електронній формі) та, за потреби, місце подання;** **5) порядок оприлюднення результатів;** **6) інші умови проведення публічного конкурсу.** **3. Оголошення про публічний конкурс, що не містить істотних умов, визначених частиною першою цієї статті, не призводить до виникнення цивільних прав і обов'язків та не зумовлює юридичних наслідків оголошення публічного конкурсу.** **4. Шкоду, завдану особі недостовірністю, неповнотою або суперечливістю умов, що містить оголошення про публічний конкурс, відшкодовує особа, яка його оприлюднила, порядком, встановленим цим Кодексом.**
Стаття 1152. Зміна умов конкурсу 1. Засновник конкурсу має право змінити його умови до початку конкурсу. Зміна умов конкурсу після його початку	**Стаття 1390. Зміна умов публічного конкурсу** **1. Засновник публічного конкурсу може змінити його умови до початку перебігу строку (терміну),**

Чинна редакція	Запропонована редакція
не допускається. Про зміну умов конкурсу має бути оголошено в тому ж порядку, в якому було оголошено конкурс. 2. Якщо у зв'язку зі зміною умов конкурсу участь у ньому для особи втратила інтерес або стала неможливою, ця особа має право на відшкодування засновником витрат, які були понесені нею для підготовки до участі в конкурсі.	**встановленого в оголошенні для подання конкурсних матеріалів, вчинення дій або досягнення результату. Після початку перебігу такого строку (терміну) зміна умов публічного конкурсу не допускається.** **2. Повідомлення про зміну умов публічного конкурсу оприлюднюють порядком, яким оприлюднено оголошення про публічний конкурс.** **3. Якщо у зв'язку зі зміною умов особа, яка розпочала підготовку до участі, втратила інтерес до участі у публічному конкурсі або позбавлена можливості взяти у ньому участь, вона має право на відшкодування понесених нею необхідних і розумних витрат.** **4. Витрати, понесені особою після того, як вона дізналася або повинна була дізнатися про зміну умов, не відшкодовують, якщо іншого не встановлено в оголошенні.**
Стаття 1153. Відмова від проведення конкурсу 1. Засновник конкурсу має право відмовитися від його проведення, якщо проведення конкурсу стало неможливим за обставин, які від нього не залежать. У разі відмови засновника від проведення конкурсу з інших підстав учасник конкурсу має право на відшкодування витрат, які були ним понесені для підготовки до участі у конкурсі.	**Стаття 1391. Відмова від проведення публічного конкурсу** **1. Засновник публічного конкурсу має право відмовитися від його проведення до початку перебігу строку (терміну), встановленого в оголошенні для подання конкурсних матеріалів, вчинення дій або досягнення результату.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Повідомлення про відмову від проведення публічного конкурсу оприлюднюють порядком, яким оприлюднено оголошення про публічний конкурс. **2. Відмова від проведення публічного конкурсу після початку перебігу зазначеного строку (терміну) допускається лише з причин, що не залежать від засновника і унеможливлюють проведення конкурсу.** **3. У разі відмови з причин, що не залежать від засновника, витрати учасників відшкодовуються у частині, визначеній в оголошенні.** **4. У разі відмови від проведення публічного конкурсу з інших підстав учасник, який розпочав підготовку до участі, має право на відшкодування понесених ним необхідних і розумних витрат.** **5. Витрати, понесені учасником після того, як він дізнався або повинен був дізнатися про оприлюднення повідомлення про відмову від проведення публічного конкурсу, не відшкодовують, якщо іншого не встановлено в оголошенні.**
Стаття 1154. Переможець конкурсу 1. Переможцем конкурсу є особа, яка досягла найкращого результату. 2. Переможець конкурсу визначається в порядку, встановленому засновником конкурсу. Результати конкурсу	**Стаття 1392. Переможець публічного конкурсу** **1. Переможцем публічного конкурсу є учасник, чия робота (результат, дія) визнана найкращою за критеріями, визначеними в оголошенні про публічний конкурс.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
оголошуються в тому ж порядку, в якому його було оголошено. 3. Результати конкурсу можуть бути оскаржені заінтересованою особою до суду.	**2. Переможець публічного конкурсу визначається засновником публічного конкурсу, журі (комісією) або в інший спосіб, встановлений в оголошенні.** **3. Результати публічного конкурсу оприлюднюють порядком, яким було оприлюднено оголошення про публічний конкурс.** **4. У разі рівності оцінок або результатів переможець публічного конкурсу визначається порядком, встановленим в оголошенні. Якщо за результатами оцінювання жодна робота (результат, дія) не відповідає умовам або меті публічного конкурсу, переможець публічного конкурсу не визначається, якщо іншого не встановлено в оголошенні.** **5. Результати публічного конкурсу можуть бути оскаржені заінтересованою особою до суду порядком, встановленим законом.**
Стаття 1155. Особливості оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс 1. За наслідками оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс, засновник конкурсу (конкурсна комісія, журі) може прийняти рішення про: 1) присудження усіх призових місць та нагород (премій), які були визначені умовами конкурсу;	**Стаття 1393. Оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, поданих на публічний конкурс** **1. За наслідками оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, поданих на публічний конкурс, засновник публічного конкурсу або журі (комісія) може ухвалити рішення про:** **1) присудження всіх призових місць і нагород, визначених в оголошенні про публічний конкурс;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2) присудження окремих призових місць, якщо їх було встановлено декілька, та нагород (премій); 3) відмову у присудженні призових місць, якщо жодна із робіт, поданих на конкурс, не відповідає його вимогам; 4) присудження заохочувального призу та (або) нагороди (премії).	**2) присудження окремих призових місць і нагород, якщо їх було встановлено декілька;** **3) відмову у присудженні призових місць і нагород, якщо подані роботи не відповідають умовам або меті публічного конкурсу;** **4) присудження заохочувальних відзнак або нагород, якщо це встановлено в оголошенні про публічний конкурс.** **2. Умови публічного конкурсу можуть визначати інші рішення, що можуть бути ухвалені за результатами оцінювання, якщо вони не суперечать суті конкурсу та не порушують прав учасників.**
Стаття 1156. Права переможця конкурсу 1. Переможець конкурсу має право вимагати від його засновника виконання свого зобов’язання у строки, встановлені умовами конкурсу. 2. Якщо предметом конкурсу був результат інтелектуальної, творчої діяльності, засновник конкурсу має право подальшого їх використання лише за згодою переможця конкурсу. 3. Засновник конкурсу має переважне право перед іншими особами на укладення з переможцем конкурсу договору про використання предмета конкурсу.	**Стаття 1394. Права переможця публічного конкурсу** **1. Переможець публічного конкурсу має право вимагати від його засновника надання нагороди (призу) на умовах, визначених в оголошенні про публічний конкурс.** **2. Якщо предметом публічного конкурсу був результат інтелектуальної, творчої діяльності, подальше використання такого результату засновником публічного конкурсу допускається лише за згоди переможця публічного конкурсу, якщо іншого не встановлено законом або не визначено в оголошенні про публічний конкурс.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Засновник публічного конкурсу має переважне право перед іншими особами на укладення з переможцем публічного конкурсу договору про використання предмета публічного конкурсу. **Переважне право на укладення договору здійснюється протягом строку, встановленого в оголошенні про публічний конкурс, а за ненаявності – протягом розумного строку після оприлюднення результатів публічного конкурсу.**
Стаття 1157. Повернення учаснику конкурсу речі, поданої на конкурс 1. Подання учасником конкурсу речі на конкурс не припиняє його право власності на цю річ. Умова конкурсу, за якою засновник конкурсу не повертає його учаснику річ, подану на конкурс, є нікчемною. 2. Засновник конкурсу може залишити у себе річ, подану на конкурс, лише за згодою учасника конкурсу. Якщо учасник конкурсу протягом місяця від дня оголошення його результатів не пред'явив вимогу про повернення йому речі, поданої на конкурс, вважається, що засновник конкурсу має право подальшого володіння нею. Учасник конкурсу має право у будь-який час пред'явити вимогу про повернення йому речі, поданої на конкурс. 3. Якщо річ, подана на конкурс, не була подарована засновникові конкурсу або куплена ним, він може набути	**Стаття 1395. Повернення речі, поданої на публічний конкурс** **1. Подання учасником речі на публічний конкурс не припиняє його права власності на цю річ.** **Засновник публічного конкурсу зобов'язаний зберігати річ та повернути її учаснику після завершення публічного конкурсу, якщо іншого не встановлено договором або законом.** **2. Умова оголошення про публічний конкурс або інша умова участі, за якою річ, подана на публічний конкурс, не підлягає поверненню учаснику, є нікчемною, крім випадків, якщо учасник погодив передання речі у власність засновника або інше розпорядження нею на підставах, встановлених договором або законом.** **3. Повернення речі здійснюється у порядку, визначеному в оголошенні про публічний конкурс, а за**

Чинна редакція	Запропонована редакція
право власності на неї відповідно до статті 344 цього Кодексу (набувальна давність).	**його ненаявності – протягом розумного строку після оприлюднення результатів у місці подання речі або в іншому погодженому місці. Витрати на повернення (зокрема транспортування) речі покладають на засновника публічного конкурсу, якщо іншого не встановлено умовами публічного конкурсу.** **4. Засновник конкурсу відповідає за втрату, нестачу або пошкодження речі під час її перебування у нього, якщо не доведе, що це сталося внаслідок непереборної сили, властивостей речі або поведінки учасника.** **5. Якщо учасник протягом одного місяця з дня оприлюднення результатів публічного конкурсу не заявив вимоги про повернення речі, засновник має право продовжувати володіння нею та вимагати відшкодування необхідних і розумних витрат на зберігання.** **Право власності на таку річ може бути набуто засновником на загальних підставах, визначених цим Кодексом.**
Глава 79 ВЧИНЕННЯ ДІЙ В МАЙНОВИХ ІНТЕРЕСАХ ІНШОЇ ОСОБИ БЕЗ ЇЇ ДОРУЧЕННЯ	**Глава 88. Ведення чужих справ без доручення**
Стаття 1158. Право на вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення	**Стаття 1396. Право на ведення чужих справ без доручення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Якщо майновим інтересам іншої особи загрожує небезпека настання невигідних для неї майнових наслідків, особа має право без доручення вчинити дії, спрямовані на їх попередження, усунення або зменшення. 2. Особа, яка вчинила дії в майнових інтересах іншої особи без її доручення, зобов'язана при першій нагоді повідомити її про свої дії. Якщо ці дії будуть схвалені іншою особою, надалі до відносин сторін застосовуються положення про відповідний договір. 3. Якщо особа, яка розпочала дії в майнових інтересах іншої особи без її доручення, не має можливості повідомити про свої дії цю особу, вона зобов'язана вжити усіх залежних від неї заходів щодо попередження, усунення або зменшення невигідних майнових наслідків для іншої особи. Особа, яка вчиняє дії в майнових інтересах іншої особи без її доручення, зобов'язана взяти на себе всі обов'язки, пов'язані із вчиненням цих дій, зокрема обов'язки щодо вчинених правочинів.	**1. Якщо правомірним інтересам іншої особи загрожує реальна небезпека завдання шкоди або настання інших істотних негативних наслідків, а також якщо виникла потреба невідкладно виконати обов'язок, зволікання з виконанням якого може призвести до таких наслідків, будь-яка особа (далі – гестор) має право без доручення вчиняти фактичні та юридичні дії, спрямовані на їх запобігання, усунення або зменшення, якщо з обставин не випливає іншого волевиявлення особи, в інтересах якої такі дії вчиняють (далі – домінус).** **2. Гестор зобов'язаний за першої нагоди повідомити домінуса про свої дії та дотримуватися його вказівок у межах можливого.** **Схвалення домінусом дій гестора має наслідком застосування до подальших відносин сторін приписів відповідного договору, якщо іншого не випливає із змісту схвалення.** **Схвалення дій гестора не позбавляє домінуса права на відшкодування шкоди, завданої порушенням гестором обов'язків, встановлених цією главою.** **3. Якщо гестор не має можливості своєчасно повідомити домінуса про свої дії, він зобов'язаний діяти добросовісно, з належною обачністю, вживати розумних заходів для запобігання, усунення або зменшення негативних наслідків для домінуса та виконувати**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	обов'язки, пов'язані з вчиненням дій, зокрема щодо вчинення правочинів. **4. Приписи цієї глави не застосовують, якщо особа діяла на підставі договору, закону, рішення суду, акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, у зв'язку з виконанням покладених на неї посадових, службових, інших встановлених законом обов'язків, зокрема щодо рятування життя, здоров'я, майна, або в межах виконання власного зобов'язання перед третьою особою.**
Стаття відсутня	**Стаття 1397. Обґрунтована підстава ведення чужих справ без доручення** **1. Обґрунтованою підставою для ведення чужих справ без доручення є наявність обставин, за яких розумна та добросовісна особа на місці гестора могла вважати, що без невідкладного втручання існує реальна небезпека завдання шкоди або настання інших істотних негативних наслідків для правомірних інтересів домінуса.** **2. Обґрунтована підстава для ведення чужих справ без доручення ненаявна, якщо:** **1) гестор знав або за обставинами повинен був знати, що домінус заперечує проти відповідних дій;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2) гестор без поважних причин не вжив розумних заходів для своєчасного з'ясування волі домінуса, хоча мав реальну можливість це зробити; **3) гестор діяв переважно у власних інтересах або в інтересах третьої особи і лише побічно – в інтересах домінуса.** **3. Ведення чужих справ без доручення є таким, що має обґрунтовану підставу, якщо гестор невідкладно виконав обов'язок домінуса, зволікання з виконанням якого могло призвести до завдання шкоди або інших істотних негативних наслідків для правомірних інтересів домінуса або до невиконання покладеного на домінуса обов'язку перед третіми особами.**
Стаття відсутня	**Стаття 1398. Обов'язки гестора** **1. Гестор зобов'язаний діяти добросовісно, розумно, з належною обачністю та в інтересах домінуса з урахуванням характеру загрози правомірним інтересам домінуса і обставин, за яких розпочато ведення чужих справ без доручення.** **2. Гестор повинен, наскільки це можливо, своєчасно інформувати домінуса про свої вчинені та заплановані дії, пов'язані з ними витрати та ризики, погоджувати такі дії з домінусом та утримуватися від дій, які не відповідають його правомірним інтересам.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Гестор зобов'язаний діяти відповідно до дійсної або обґрунтовано очікуваної волі домінуса. **4. Гестор не має права без поважних причин припинити ведення чужих справ у спосіб, що істотно погіршує становище домінуса порівняно з тим, яке існувало до початку втручання.** **Гестор зобов'язаний продовжувати вчиняти необхідні дії до моменту, коли домінус або інша уповноважена ним особа зможе самостійно захистити свої правомірні інтереси, якщо іншого не випливає з обставин справи.**
Стаття відсутня	**Стаття 1399. Відповідальність гестора** **1. Гестор відповідає за шкоду, завдану домінусу внаслідок порушення обов'язків, встановлених цією главою, якщо така шкода є наслідком ризику, створеного або істотно збільшеного його діями.** **2. Під час визначення розміру відповідальності гестора суд враховує характер і мотиви втручання, терміновість захисту правомірних інтересів домінуса, ступінь ризику, на який об'єктивно погоджувався гестор, а також інші обставини і може зменшити обсяг відповідальності або звільнити гестора від відповідальності, якщо покладення на нього відповідальності у повному обсязі було б вочевидь несправедливим.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Якщо гестор діяв переважно з метою відвернення шкоди життю, здоров'ю, честі, гідності, діловій репутації або майну домінуса в умовах реальної небезпеки, його відповідальність за завдану домінусу шкоду обмежують випадками, якщо шкоди завдано внаслідок його умислу або грубої необережності, якщо іншого не встановлює закон. **4. До відповідальності гестора застосовують загальні приписи цього Кодексу про відшкодування шкоди, якщо іншого не встановлено цією главою.**
Стаття 1159. Надання звіту про вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення 1. Особа, яка вчинила дії в інтересах іншої особи без її доручення, зобов'язана негайно після закінчення цих дій надати особі, в майнових інтересах якої були вчинені дії, звіт про ці дії і передати їй усе, що при цьому було одержано.	**Стаття 1400. Звіт гестора та передання одержаного** **1. Після припинення ведення чужих справ без доручення гестор зобов'язаний без зволікання надати домінусу звіт про свої дії, понесені витрати, отримані вигоди та результати ведення чужих справ без доручення, а також передати домінусу все одержане у зв'язку з таким веденням.** **2. Якщо гестор діяв одночасно в інтересах домінуса та у власних інтересах або в інтересах третьої особи, він зобов'язаний, наскільки це можливо, відокремити те, що належить домінусу, і зазначити це у звіті.** **3. Якщо домінус без поважних причин відмовляється прийняти звіт гестора або безпідставно ухиляється від його прийняття, обов'язок гестора щодо надання звіту є**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	виконаним з моменту, коли звіт було надано домінусу у спосіб, що відповідає обставинам справи.
Стаття 1160. Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення 1. Особа, яка вчинила дії в майнових інтересах іншої особи без її доручення, має право вимагати від цієї особи відшкодування фактично зроблених витрат, якщо вони були виправдані обставинами, за яких були вчинені дії. 2. Якщо особа, яка вчинила дії в майнових інтересах іншої особи без її доручення, при першій нагоді не повідомила цю особу про свої дії, вона не має права вимагати відшкодування зроблених витрат.	**Стаття 1401. Відшкодування витрат гестора** **1. Домінус зобов'язаний відшкодувати гестору необхідні та розумні витрати, фактично понесені у зв'язку з веденням чужих справ без доручення, якщо таке ведення мало обґрунтовану підставу і було спрямоване на захист правомірних інтересів домінуса.** **2. Витрати гестора відшкодовують безвідносно до того, чи було досягнуто очікуваного результату, якщо з огляду на обставини, що існували на момент вчинення дій, такі витрати були необхідними та розумними.** **3. Якщо гестор діяв одночасно у власних інтересах або в інтересах третьої особи та в інтересах домінуса, домінус зобов'язаний відшкодувати лише витрати, які були необхідними та розумними для захисту його правомірних інтересів.** **4. Якщо гестор порушив обов'язки, встановлені цією главою, зокрема обов'язок своєчасно повідомити домінуса про ведення чужих справ без доручення або дотримуватися його волі, суд може зменшити розмір відшкодування витрат або відмовити у їх відшкодуванні, якщо таке порушення призвело до негативних наслідків для домінуса.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Суд враховує, зокрема, розмір одержаної домінусом вигоди, частину витрат, понесених в інтересах гестора або третьої особи, можливість домінуса одержати відшкодування витрат від третьої особи, а також майновий стан домінуса.
Стаття відсутня	**Стаття 1402. Винагорода гестора** **1. Гестор не має права на винагороду за ведення чужих справ без доручення, якщо іншого не встановлено законом, не погоджено між гестором і домінусом або не випливає з обставин справи.** **2. Якщо ведення чужих справ без доручення здійснюється гестором у межах його звичайної професійної або підприємницької діяльності, що не пов'язана з виконанням посадових, службових, інших публічних функцій, мало обґрунтовану причину, було розумним та принесло домінусові істотну майнову користь або відвернуло істотну шкоду його правомірним інтересам, домінус зобов'язаний сплатити гесторові справедливу винагороду.** **3. Розмір винагороди визначається за домовленістю сторін, а за її ненаявності – з урахуванням обсягу, характеру та результатів ведення чужих справ без доручення.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Винагорода не підлягає стягненню, якщо з обставин справи очевидно випливає, що гестор діяв із наміром надати домінусові безоплатну допомогу, якщо іншого не встановлює закон. **5. Суд може зменшити розмір винагороди або відмовити у її наданні, якщо з урахуванням усіх обставин, зокрема розміру одержаної домінусом вигоди, наявності та характеру власного інтересу гестора, можливості домінуса одержати такі послуги від іншої особи на звичайних умовах та його майнового стану, надання гестору винагороди у повному обсязі призвело б до вочевидь несправедливого або неспівмірного для домінуса результату.**
Стаття відсутня	**Стаття 1403. Відшкодування шкоди, завданої гестору** **1. Якщо під час ведення чужих справ без доручення, яке мало обґрунтовану підставу та здійснювалося відповідно до вимог цієї глави, завдано шкоди життю, здоров'ю або майну гестора, домінус зобов'язаний відшкодувати таку шкоду в обсязі, в якому вона є наслідком ризику, на який гестор міг об'єктивно погодитися, здійснюючи захист правомірних інтересів домінуса.** **2. Якщо шкода, завдана гестору, підлягає відшкодуванню третьою особою відповідно до глави 91 цього Кодексу, домінус, який відшкодував шкоду**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	гестору, має право зворотної вимоги до такої третьої особи в обсязі здійсненого відшкодування. **3. Гестор не має права на відшкодування шкоди, завданої внаслідок його умислу або грубої необережності, а також у частині, в якій шкода є наслідком дій, що вочевидь виходять за межі необхідного для захисту правомірних інтересів домінуса.** **4. Приписи цієї статті не обмежують права гестора вимагати відшкодування шкоди на інших підставах, встановлених цим Кодексом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1404. Відносини гестора з третіми особами** **1. Юридичні наслідки правочинів та інших юридичних дій, вчинених гестором у зв'язку з веденням чужих справ без доручення від імені домінуса, визначають відповідно до приписів цього Кодексу про представництво, якщо іншого не встановлено цією главою.** **2. Якщо третя особа одержала майно або іншу вигоду внаслідок ведення чужих справ без доручення за ненаявності юридичних підстав для збереження одержаного, до таких відносин застосовують приписи глави 92 цього Кодексу.**
Глава 80	**Глава 89. Рятування життя, здоров'я та майна**

Чинна редакція	Запропонована редакція
РЯТУВАННЯ ЗДОРОВ'Я ТА ЖИТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ, МАЙНА ФІЗИЧНОЇ АБО ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ	
Стаття 1161. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи 1. Шкода, завдана особі, яка без відповідних повноважень рятувала здоров'я та життя фізичної особи від реальної загрози для неї, відшкодовується державою у повному обсязі.	**Стаття 1405. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням життя або здоров'я фізичної особи** **1. Шкоду, завдану життю, здоров'ю, майну фізичної особи, яка рятувала життя або здоров'я іншої фізичної особи без відповідних повноважень та за наявності обґрунтованої підстави вважати, що існує реальна небезпека для життя або здоров'я такої особи, відшкодовує держава у повному обсязі порядком, встановленим законом.** **2. Приписи цієї статті не застосовують, якщо особа здійснює рятування у зв'язку з виконанням покладених на неї посадових, службових або інших встановлених законом обов'язків або на підставі договору, закону чи іншого акта, що встановлює інший порядок відшкодування шкоди.** **3. До інших прав та обов'язків особи, що виникають у зв'язку з рятуванням життя або здоров'я фізичної особи, у частині, не врегульованій цією статтею, застосовують приписи глави 88 цього Кодексу.**
Стаття 1162. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи 1. Шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи, яка без відповідних	**Стаття 1406. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи** **1. Шкоду, завдану ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи, яка рятувала майно, що має істотну**

Чинна редакція	Запропонована редакція
повноважень рятувала від реальної загрози майно іншої особи, яке має істотну цінність, відшкодовується державою в повному обсязі. 2. Шкода, завдана майну особи, яка без відповідних повноважень рятувала від реальної загрози майно іншої особи, яке має істотну цінність, відшкодовується власником (володільцем) цього майна з урахуванням його матеріального становища. Шкода відшкодовується з урахуванням майнового становища власника (володільця) майна, якому завдана шкода. Розмір відшкодування шкоди не може перевищувати вартості майна, яке рятувалося.	**цінність, іншої особи без відповідних повноважень та за наявності обґрунтованої підстави вважати, що існує реальна небезпека істотного пошкодження чи знищення майна такої особи, відшкодовує держава в повному обсязі порядком, встановленим законом.** **2. У разі якщо фізична особа діяла за умов, визначених частиною першою цієї статті, шкоду, завдану її майну у зв'язку з рятуванням майна іншої особи, яке має істотну цінність, відшкодовує власник (володілець) такого майна з урахуванням його майнового стану. Розмір відшкодування такої шкоди не може перевищувати вартість майна, яке рятувалося.** **3. Приписи цієї статті не застосовують, якщо особа здійснює рятування у зв'язку з виконанням покладених на неї посадових, службових або інших встановлених законом обов'язків або на підставі договору, закону чи іншого акта, що встановлює інший порядок відшкодування шкоди.** **4. До інших прав та обов'язків особи, що виникають у зв'язку з рятуванням майна, у частині, не врегульованій цією статтею, застосовують приписи глави 88 цього Кодексу.**
Глава 81	**Глава 90. Створення загрози життю, здоров'ю та майну**

Чинна редакція	Запропонована редакція
СТВОРЕННЯ ЗАГРОЗИ ЖИТТЮ, ЗДОРОВ'Ю, МАЙНУ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ АБО МАЙНУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ	
Стаття 1163. Усунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи 1. Фізична особа, життю, здоров'ю або майну якої загрожує небезпека, а також юридична особа, майну якої загрожує небезпека, мають право вимагати її усунення від того, хто її створює.	**Стаття 1407. Усунення загрози** **1. Якщо внаслідок поведінки іншої особи створено реальну загрозу життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи, заінтересована особа має право вимагати від особи, яка створює таку загрозу, її усунення у спосіб припинення відповідних дій, усунення джерела загрози або вжиття інших необхідних і розумних заходів.** **2. Право вимагати усунення загрози здійснюють з урахуванням характеру діяльності, її суспільної користі, вимог закону, а також принципу домірності заходів, що вживають, характеру і ступеня загрози.** **3. Якщо особа, яка створює загрозу, не усуває загрозу протягом розумного строку або відмовляється її усунути, заінтересована особа має право звернутися до суду з вимогою про усунення загрози, зокрема про:** **1) зобов'язання припинити діяльність, що створює загрозу;** **2) зобов'язання усунути джерело небезпеки або змінити спосіб діяльності;** **3) заборону вчинення певних дій, які створюють або можуть створити загрозу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Приписи цієї статті застосовують, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс та/або інший закон.
Стаття 1164. Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи 1. У разі неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи заінтересована особа має право вимагати: 1) вжиття невідкладних заходів щодо усунення загрози; 2) відшкодування завданої шкоди; 3) заборони діяльності, яка створює загрозу.	**Стаття 1408. Юридичні наслідки неусунення загрози** **1. У разі неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи заінтересована особа має право вимагати від особи, яка створила таку загрозу:** **1) вжиття невідкладних заходів щодо усунення загрози;** **2) відшкодування шкоди, завданої внаслідок реалізації загрози;** **3) відшкодування необхідних і розумних витрат, понесених нею або третьою особою для запобігання завданню шкоди або зменшення її розміру (превентивні витрати).** **2. Витрати, понесені заінтересованою особою або третьою особою для запобігання завданню шкоди або зменшення її розміру, підлягають відшкодуванню особою, яка створила загрозу, якщо такі витрати були необхідними і розумними з урахуванням характеру загрози та обставин справи.** **Такі витрати належать до превентивних витрат у розумінні статті 25 цього Кодексу.** **3. Якщо витрати на запобігання завданню шкоди або зменшення її розміру були понесені при веденні чужих**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	справ без доручення, до таких відносин у частині, не врегульованій цією статтею, застосовують приписи глави 88 цього Кодексу. **4. Звернення з вимогами, визначеними цією статтею, не позбавляє заінтересовану особу права на відшкодування шкоди відповідно до глави 91 цього Кодексу.**
Стаття 1165. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи 1. Шкода, завдана внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи, відшкодовується відповідно до цього Кодексу.	**Стаття 1409. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози** **1. Шкоду, завдану внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи, відшкодовують відповідно до глави 91 цього Кодексу, якщо іншого не встановлює закон.** **2. При визначенні підстав відповідальності та розміру відшкодування шкоди суд враховує, зокрема:** **1) характер, ступінь та тривалість загрози;** **2) можливість і розумність її усунення з урахуванням обставин справи;** **3) поведінку особи, яка створила загрозу, і заінтересованої особи;** **4) вжиті особою, яка створила загрозу, і заінтересованою особою заходи для запобігання завданню шкоди або зменшення її розміру.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава 82 ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ	**Глава 91. Відповідальність за шкоду**
§ 1. Загальні положення про відшкодування шкоди	**§ 1. Загальні приписи**
Стаття 1166. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду 1. Майнова шкода, завдана неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, а також шкода, завдана майну фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала. 2. Особа, яка завдала шкоди, звільняється від її відшкодування, якщо вона доведе, що шкоди завдано не з її вини. 3. Шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи внаслідок непереборної сили, відшкодовується у випадках, встановлених законом. 4. Шкода, завдана правомірними діями, відшкодовується у випадках, встановлених цим Кодексом та іншим законом.	**Стаття 1410. Засади відповідальності за шкоду** **1. Особа, якій завдано майнової та/або моральної шкоди внаслідок порушення її цивільного права та/або правомірного інтересу, має право на відшкодування майнової шкоди та/або компенсацію моральної шкоди в повному обсязі, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс та/або інший закон.** **2. Обов'язок відшкодувати майнову шкоду та/або компенсувати моральну шкоду покладають на особу, яка завдала такої шкоди умисно або з необережності або відповідає за її завдання на інших підставах, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом.** **3. Шкоду, завдану правомірними діями, відшкодовують у випадках, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття 1167. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду 1. Моральна шкода, завдана фізичній або юридичній особі неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю, відшкодовується особою, яка її завдала, за наявності її вини, крім випадків, встановлених частиною другою цієї статті.	**4. Особу, яка завдала шкоди, звільняють від обов'язку відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди, якщо вона доведе, що шкоду завдано не з її вини, крім випадків, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом.** **5. Приписи цієї глави застосовують до відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Моральна шкода відшкодовується незалежно від вини органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, фізичної або юридичної особи, яка її завдала: 1) якщо шкоди завдано каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи внаслідок дії джерела підвищеної небезпеки; 2) якщо шкоди завдано фізичній особі внаслідок її незаконного засудження, незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, незаконного застосування запобіжного заходу, незаконного затримання, незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту або виправних робіт; 3) в інших випадках, встановлених законом.	**завданої порушенням будь-якого цивільного права та/або правомірного інтересу, безвідносно до підстави виникнення зобов'язання, якщо іншого не встановлено цим Кодексом, іншим законом або не випливає із змісту відносин.** **6. Цей Кодекс та/або інший закон можуть встановлювати спеціальні правила відшкодування шкоди, зокрема шкоди, завданої подіями, що мають характер непереборної сили, безвідносно до вини певних осіб або за рахунок спеціальних компенсаційних механізмів.**
Стаття відсутня	**Стаття 1411. Право на запобігання завданню шкоди** **1. Особа, якій реально загрожує завдання шкоди внаслідок поведінки іншої особи, має право вимагати від такої особи (потенційного завдавача шкоди) вжиття розумних, необхідних і домірних заходів для запобігання завданню шкоди або зменшення її розміру.** **2. Якщо потенційний завдавач шкоди відмовляється або є неспроможним вжити таких заходів, особа, якій реально загрожує завдання шкоди, має право самостійно вчинити дії, необхідні для усунення небезпеки, запобігання завданню шкоди або зменшення її розміру, за рахунок потенційного завдавача шкоди, якщо такі дії**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	були необхідними та домірними за обставин справи та не могли бути відкладені. **3. Суд за заявою особи, якій реально загрожує завдання шкоди, може зобов'язати потенційного завдавача шкоди вчинити певні дії або утриматися від вчинення певних дій для запобігання завданню шкоди або зменшення її розміру.** **4. Витрати, понесені особою у зв'язку із вчиненням дій, спрямованих на запобігання завданню шкоди або зменшення її розміру, підлягають відшкодуванню за приписами цієї книги, якщо вони були розумними, необхідними та домірними за обставин справи та визнаються збитками (превентивними витратами) у розумінні статті 25 цього Кодексу.** **5. Приписи цієї статті застосовують безвідносно до вини потенційного завдавача шкоди.** **Покладення обов'язку відшкодувати превентивні витрати не позбавляє особу, якій реально загрожувало завдання шкоди, права на відшкодування шкоди, якщо її завдано.** **6. До звернення до суду або вчинення дій, визначених частиною другою цієї статті, особа, якій реально загрожує завдання шкоди, зобов'язана, наскільки це є розумно і можливим за обставин справи, повідомити потенційного завдавача шкоди про загрозу та надати йому розумний строк для вжиття відповідних заходів,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	крім випадків, якщо зволікання очевидно збільшує ризик завдання шкоди, робить запобігання завданню шкоди неможливим або потребує негайного втручання. **Неповідомлення потенційного завдавача шкоди без поважних причин може бути підставою для зменшення розміру відшкодування превентивних витрат у частині, в якій воно спричинило їх надмірність.** **7. Приписи цієї статті застосовують до відносин, пов'язаних із запобіганням завданню шкоди, якщо іншого не встановлено главою 90 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 1412. Обов'язок потерпілого запобігати збільшенню шкоди** **1. Потерпілий зобов'язаний вживати розумних заходів для запобігання збільшенню шкоди після того, як він дізнався або повинен був дізнатися про її завдання.** **2. Якщо потерпілий без поважних причин не вжив таких заходів або відмовився від пропозиції завдавача шкоди усунути наслідки порушення чи зменшити шкоду, суд може зменшити розмір відшкодування на суму, на яку шкоду могло бути зменшено.** **3. На потерпілого не можуть покладати обов'язки, що виходять за розумні та домірні межі у конкретних обставинах.**
Стаття відсутня	**Стаття 1413. Причинний зв'язок**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Шкода підлягає відшкодуванню, якщо встановлено причинний зв'язок між поведінкою особи та шкодою. **2. Якщо шкоду завдано внаслідок взаємопов'язаних дій або бездіяльності кількох осіб, кожна з них відшкодовує шкоду в межах тієї її частини, що зумовлена її поведінкою. За неможливості належним чином визначити таку частину шкоди такі особи зобов'язані відшкодувати шкоду солідарно, якщо іншого не встановлено цим Кодексом, іншим законом або не випливає з характеру порушення, внаслідок якого завдано шкоди.** **3. Суд може визнати причинний зв'язок наявним, якщо з урахуванням обставин справи є достатні підстави вважати, що поведінка особи істотно збільшила ризик настання шкоди відповідного виду, а завдана шкода є типовим наслідком такої поведінки.** **4. Якщо з огляду на конкретні обставини неможливо належним чином визначити, у якій частині шкода є наслідком поведінки завдавача, а в якій – обставин, пов'язаних із станом здоров'я потерпілого, його віком чи іншими індивідуальними особливостями, а також з особливими властивостями майна, суд розподіляє між сторонами наслідки такої невизначеності з урахуванням імовірності кожної з можливих причин та засад розумності і справедливості.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1414. Вина особи, яка завдала шкоди** **1. Якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом, шкоду відшкодовують за наявності вини особи, яка її завдала.** **2. Вину особи, яка завдала шкоди, визначають відповідно до статті 874 цього Кодексу з урахуванням особливостей, встановлених цією главою.** **3. До обставин, які можуть свідчити про ненаявність вини особи, належать, зокрема, непереборна сила та інші надзвичайні та невідворотні за даних умов обставини, що не залежать від волі такої особи, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття 1193. Урахування вини потерпілого і матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди 1. Шкода, завдана потерпілому внаслідок його умислу, не відшкодовується. 2. Якщо груба необережність потерпілого сприяла виникненню або збільшенню шкоди, то залежно від ступеня вини потерпілого (а в разі вини особи, яка завдала шкоди, - також залежно від ступеня її вини) розмір відшкодування зменшується, якщо інше не встановлено законом. 3. Вина потерпілого не враховується у разі відшкодування додаткових витрат, передбачених частиною першою статті 1195 цього Кодексу, у разі відшкодування	**Стаття 1415. Врахування поведінки потерпілого під час відшкодування шкоди** **1. Якщо завдання шкоди зумовлене і поведінкою особи, яка її завдала, і поведінкою потерпілого, суд зменшує розмір відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди з урахуванням ступеня вини кожного з них та значення їхньої поведінки для завдання шкоди. Якщо поведінка потерпілого була єдиною або переважною причиною завдання шкоди, у відшкодуванні шкоди може бути відмовлено повністю або частково.** **2. Не беруть до уваги необережність потерпілого, яка не має істотного значення для настання шкоди.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
шкоди, завданої смертю годувальника та у разі відшкодування витрат на поховання. 4. Суд може зменшити розмір відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, залежно від її матеріального становища, крім випадків, коли шкоди завдано вчиненням кримінального правопорушення.	**Зменшення розміру відшкодування шкоди або відмова в її відшкодуванні не допускається у разі умисного завдання шкоди, крім випадків, якщо поведінка потерпілого була умисною або характеризувалася грубою необережністю, і, зважаючи на конкретні обставини, вочевидь несправедливо покладати на особу, яка завдала шкоди, обов'язок щодо її повного відшкодування.** **3. Згода потерпілого на поведінку, яка зазвичай пов'язана з ризиком завдання шкоди, звільняє особу від відповідальності за завдану шкоду, якщо така згода була добровільною, усвідомленою, ґрунтувалася на достатній поінформованості про ризики та не суперечила закону і засадам справедливості, добросовісності, розумності.** **4. Якщо потерпілий добровільно прийняв на себе підвищений ризик завдання шкоди або без поважних причин нехтував розумними заходами безпеки, суд може зменшити розмір відшкодування залежно від ступеня такого ризику, характеру та наслідків поведінки потерпілого.** **5. Застосовуючи приписи цієї статті, суд враховує, зокрема, вік, стан здоров'я та/або життєвий досвід потерпілого, характер і ступінь ризику, наявність у потерпілого можливості діяти інакше без надмірних витрат та/або ризику для нього самого чи третіх осіб, а також поведінку потерпілого після завдання шкоди,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	зокрема виконання ним обов'язку, встановленого статтею 1412 цього Кодексу, та інші істотні обставини.
Стаття 1169. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист 1. Шкода, завдана особою при здійсненні нею права на самозахист від протиправних посягань, у тому числі у стані необхідної оборони, якщо при цьому не були перевищені її межі, не відшкодовується. 2. Якщо у разі здійснення особою права на самозахист вона завдала шкоди іншій особі, ця шкода має бути відшкодована особою, яка її завдала. Якщо такої шкоди завдано способами самозахисту, які не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства, вона відшкодовується особою, яка вчинила протиправну дію.	**Стаття 1416. Шкода, завдана під час правомірного захисту** **1. Шкоду, завдану особою під час здійснення права на самозахист від протиправних посягань, зокрема у стані необхідної оборони, якщо при цьому не були перевищені її межі, не відшкодовують.** **2. У разі перевищення меж самозахисту від протиправних посягань, зокрема меж необхідної оборони, шкоду відшкодовують на підставах, встановлених цією главою.** **При визначенні розміру відшкодування суд враховує, зокрема характер і ступінь небезпеки посягання, спосіб самозахисту, вік, стан здоров'я, інші індивідуальні особливості особи, яка здійснювала самозахист, а також інші істотні обставини.**
Стаття 1171. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності 1. Шкода, завдана особі у зв'язку із вчиненням дій, спрямованих на усунення небезпеки, що загрожувала цивільним правам чи інтересам іншої фізичної або юридичної особи, якщо цю небезпеку за даних умов не	**Стаття 1417. Шкода, завдана у стані крайньої необхідності** **1. Шкоду, завдану у стані крайньої необхідності, за умови що завдана шкода є меншою, ніж небезпека, якій запобігали, відшкодовують з урахуванням засад справедливості, розумності та домірності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
можна було усунути іншими засобами (крайня необхідність), відшкодовується особою, яка її завдала. Особа, яка відшкодувала шкоду, має право пред'явити зворотну вимогу до особи, в інтересах якої вона діяла. 2. Враховуючи обставини, за яких було завдано шкоди у стані крайньої необхідності, суд може покласти обов'язок її відшкодування на особу, в інтересах якої діяла особа, яка завдала шкоди, або зобов'язати кожного з них відшкодувати шкоду в певній частці або звільнити їх від відшкодування шкоди частково або в повному обсязі.	**Суд може покласти обов'язок відшкодувати шкоду на особу, яка її завдала, на особу, в інтересах якої вона діяла, або на обох таких осіб у визначених частках, а також повністю або частково звільнити їх від відшкодування шкоди.** **2. Якщо особа, діючи у стані крайньої необхідності, переважно в інтересах іншої особи, відшкодувала завдану шкоду, вона має право зворотної вимоги (регресу) до такої особи у тій частині завданої шкоди, обов'язок відшкодування якої з урахуванням вигоди, одержаної від відвернення небезпеки, та інших істотних обставин має покладатися на цю особу.** **3. Під час вирішення питання про розподіл обов'язку відшкодувати шкоду, завдану у стані крайньої необхідності, суд враховує, зокрема, характер та ступінь небезпеки, якій запобігали, співвідношення між завданою шкодою та відверненою небезпекою, мотиви та поведінку особи, яка діяла у стані крайньої необхідності, а також її майновий стан та майновий стан особи, в інтересах якої вона діяла.** **4. Приписи цієї статті застосовують, якщо іншого не встановлено** **главами 88–90 цього Кодексу, іншими приписами цієї глави або законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1190. Відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами 1. Особи, спільними діями або бездіяльністю яких було завдано шкоди, несуть солідарну відповідальність перед потерпілим. 2. За заявою потерпілого суд може визначити відповідальність осіб, які спільно завдали шкоди, у частці відповідно до ступеня їхньої вини.	**Стаття 1418. Відповідальність за шкоду, завдану спільно кількома особами** **1. У відносинах між особами, які відповідно до цієї глави зобов'язані відшкодувати ту саму майнову шкоду та/або компенсувати ту саму моральну шкоду, розмір частки у відшкодуванні кожної з них визначають з урахуванням ступеня їх вини, характеру та значення їхньої поведінки для завдання шкоди, одержаної ними вигоди та інших істотних обставин.** **2. Якщо, зважаючи на конкретні обставини, неможливо належним чином визначити частку кожної з таких осіб у завданні шкоди, вважають, що вони відшкодовують шкоду в рівних частках, якщо іншого не встановлено цим Кодексом, іншим законом або домовленістю між ними.** **3. Особа, яка відшкодувала шкоду понад частку, визначену відповідно до частини першої або другої цієї статті, має право зворотної вимоги (регресу) до інших осіб у межах сплаченої понад її частку суми згідно із статтею 1419 цього Кодексу.**
Стаття 1191. Право зворотної вимоги до винної особи 1. Особа, яка відшкодувала шкоду, завдану іншою особою, має право зворотної вимоги (регресу) до винної особи у розмірі виплаченого відшкодування, якщо інший розмір не встановлений законом.	**Стаття 1419. Право зворотної вимоги (регресу)** **1. Особа, яка відповідно до цієї глави відшкодувала майнову шкоду та/або компенсувала моральну шкоду замість особи, відповідальної за її завдання, має право зворотної вимоги (регресу) до такої особи у розмірі**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, юридичні особи мають право зворотної вимоги до фізичної особи, винної у вчиненні кримінального правопорушення, у розмірі коштів, витрачених на лікування особи, яка потерпіла від цього кримінального правопорушення. 3. Держава, відшкодувавши шкоду, завдану посадовою, службовою особою органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, має право зворотної вимоги до цієї особи тільки у разі встановлення в її діях складу кримінального правопорушення за обвинувальним вироком суду щодо неї, який набрав законної сили. 4. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, відшкодувавши шкоду, завдану посадовою, службовою особою внаслідок незаконно прийнятих рішень, дій чи бездіяльності відповідно органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, мають право зворотної вимоги до винної особи у розмірі виплаченого відшкодування (крім відшкодування виплат, пов'язаних із трудовими відносинами та відшкодуванням моральної шкоди). 5. Батьки (усиновлювачі), опікун або піклувальник, а також заклад або особа, що зобов'язані здійснювати нагляд за малолітньою або неповнолітньою особою, які відшкодували шкоду, завдану малолітньою або	**здійснених відшкодування та/або компенсації, якщо іншого розміру або інших умов здійснення права зворотної вимоги (регресу) не встановлено цим Кодексом, іншим законом або договором.** **2. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, юридичні особи, які відшкодували витрати на лікування особи, яка потерпіла від кримінального правопорушення, мають право зворотної вимоги (регресу) до фізичної особи, винної у вчиненні такого кримінального правопорушення,** **у розмірі понесених витрат, якщо іншого не встановлено законом.** **3. Держава, відшкодувавши майнову шкоду та/або компенсувавши моральну шкоду відповідно до статті 1436 цього Кодексу, має право зворотної вимоги (регресу) до особи, відповідальної за завдану шкоду, якщо іншого не встановлено законом.** **4. Держава, відшкодувавши шкоду, завдану посадовою чи службовою особою органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, має право зворотної вимоги (регресу) до такої особи лише у разі встановлення в її діях складу кримінального правопорушення обвинувальним вироком суду щодо неї, який набирає чинності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
неповнолітньою особою чи фізичною особою, яка визнана недієздатною, не мають права зворотної вимоги до цієї особи.	**5. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, які відшкодували шкоду, завдану посадовою чи службовою особою внаслідок незаконного рішення, дії або бездіяльності відповідних органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, мають право зворотної вимоги (регресу) до винної особи у розмірі виплаченого відшкодування, крім виплат, пов'язаних із трудовими відносинами, та компенсації моральної шкоди, якщо іншого не встановлено законом.** **6. Батьки, опікун, піклувальник, а також заклад або особа, які відповідно до цього Кодексу зобов'язані відшкодувати шкоду, завдану малолітньою чи неповнолітньою дитиною або недієздатною фізичною особою, не мають права зворотної вимоги (регресу) до неї.** **7. Особливості виникнення, обсягу та здійснення права зворотної вимоги (регресу), зокрема щодо окремих категорій кредиторів і боржників, може встановлювати закон.**
Стаття 1196. Відшкодування шкоди, завданої фізичній особі під час виконання нею договірних зобов'язань 1. Шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи під час виконання нею договірних зобов'язань (договір перевезення тощо),	**Стаття 1420. Співвідношення договірних і недоговірних вимог про відшкодування шкоди** **1. Якщо шкода завдана під час виконання або у зв'язку з виконанням договірного зобов'язання, потерпілий має право вимагати її відшкодування за**

Чинна редакція	Запропонована редакція
підлягає відшкодуванню на підставах, встановлених статтями 1166 та 1187 цього Кодексу.	**приписами цієї глави або за приписами, що регулюють юридичні наслідки невиконання відповідного зобов'язання, якщо іншого не встановлено цим Кодексом, іншим законом або не випливає із змісту зобов'язання.** **2. Шкоду, завдану життю, здоров'ю, тілесній недоторканності фізичної особи під час виконання або у зв'язку з виконанням нею договірних зобов'язань, відшкодовують за приписами цієї глави, а у випадках, визначених статтею 1429 цього Кодексу, – також з урахуванням приписів цієї статті, якщо іншого не встановлено цим Кодексом, іншим законом або договором на користь потерпілого.** **3. Реалізація потерпілим права вибору способу захисту відповідно до частини першої цієї статті не може призводити до подвійного відшкодування однієї й тієї самої шкоди.**
Назва параграфу відсутня	**§ 2. Шкода, що підлягає відшкодуванню**
Стаття відсутня	**Стаття 1421. Види шкоди, що підлягає відшкодуванню** **1. Відшкодуванню відповідно до цієї глави підлягає шкода, завдана:** **1) особистому благу;** **2) майну;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3) навколишньому природному середовищу; **4) правомірному інтересу, що підлягає захисту відповідно до цього Кодексу та/або іншого закону.** **2. Майнову шкоду у вигляді збитків, не пов'язаних безпосередньо з порушенням особистих прав або з пошкодженням чи знищенням майна потерпілого (чисті економічні збитки), відшкодовують, якщо така шкода є наслідком порушення приписів цього Кодексу, іншого закону або в інших випадках, встановлених договором.** **3. Не підлягають відшкодуванню втрати, які безпосередньо випливають з діяльності потерпілого або пов'язаного з нею інтересу, що є протиправними та/або не суперечать доброзвичайності, якщо іншого не встановлено законом.** **4. Вирішуючи питання про можливість та обсяг захисту певного права чи правомірного інтересу за приписами цієї глави, суд враховує, зокрема, характер і значення такого права чи інтересу для потерпілого, ступінь його визначеності у законі або договорі, а також необхідність забезпечення розумного балансу між правами потерпілого, правами та інтересами інших осіб та інтересами суспільства і держави.**
Стаття відсутня	**Стаття 1422. Особиста шкода** **1. Особистою є шкода, завдана життю, здоров'ю чи тілесній недоторканності фізичної особи.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. У разі завдання особистої шкоди відшкодуванню підлягають необхідні та розумні витрати на лікування, реабілітацію, протезування, догляд, відновлення життєзабезпечення, а також заробіток (дохід), втрачений внаслідок повної або часткової втрати працездатності, та інші витрати, безпосередньо пов'язані із завданням такої шкоди. **3. Завдання особистої шкоди є підставою для компенсації моральної шкоди, зокрема у разі завдання фізичного болю, інших фізичних страждань, психічного болю, душевних страждань, якщо іншого не встановлено законом.** **Компенсація моральної шкоди не залежить від наявності майнових втрат.**
Стаття 1168. Відшкодування моральної шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи 1. Моральна шкода, завдана каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, може бути відшкодована одноразово або шляхом здійснення щомісячних платежів. 2. Моральна шкода, завдана смертю фізичної особи, відшкодовується її чоловікові (дружині), батькам (усиновлювачам), дітям (усиновленим), а також особам, які проживали з нею однією сім'єю.	**Стаття 1423. Шкода, завдана близьким особам у зв'язку із завданням тяжкої особистої шкоди потерпілому або його смертю** **1. Особи, які перебували на утриманні або мали право на утримання від потерпілого, члени його сім'ї, інші близькі особи мають право на відшкодування майнової та/або компенсацію моральної шкоди, безпосередньо спричиненої завданням потерпілому тяжкої особистої шкоди або його смертю.** **2. У разі смерті потерпілого відшкодуванню підлягають, зокрема, необхідні та розумні витрати на**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	поховання, втрата засобів існування (утримання), витрати на догляд за особами, які потребують сторонньої допомоги, та інші збитки, безпосередньо пов'язані зі смертю потерпілого. **3. У разі завдання потерпілому тяжкої особистої шкоди відшкодуванню підлягають необхідні та розумні витрати, безпосередньо пов'язані з доглядом за ним та/або за особами, які перебували на його утриманні, та інші збитки, які безпосередньо виникли внаслідок завдання такої шкоди.** **4. Моральна шкода, завдана близьким особам у зв'язку із завданням тяжкої особистої шкоди потерпілому або його смертю, підлягає компенсації безвідносно до наявності майнових втрат. Під час визначення розміру компенсації враховують характер та тривалість страждань, ступінь близькості у стосунках з потерпілим та інші істотні обставини.** **5. Особисту шкоду визнають тяжкою, якщо, з урахуванням характеру, ступеня та/або тривалості її наслідків, вона істотно впливає на життя, здоров'я та/або працездатність потерпілого, зумовлює потребу в тривалому лікуванні та/або догляді чи інші істотні зміни умов його життя.**
Стаття відсутня	**Стаття 1424. Шкода, завдана порушенням особистих прав**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Порушення особистих прав фізичної особи або юридичної особи, визначені цим Кодексом та/або іншим законом, є підставою для відшкодування майнової та/або компенсації моральної шкоди відповідно до цієї глави з урахуванням особливостей, встановлених статтею 298 цього Кодексу та/або іншим законом. **2. Шкоду, завдану особистим правам особи у спосіб поширення про неї недостовірної інформації, відшкодовують та/або компенсують відповідно до цієї глави, якщо іншого не встановлено книгою другою цього Кодексу та/або іншим законом.** **3. Особа, особисті права якої порушено, крім відшкодування майнової та/або компенсації моральної шкоди, має право вимагати застосування інших способів захисту, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1425. Шкода, завдана майну** **1. Шкодою, завданою майну, є його знищення, пошкодження чи втрата, а також інше істотне зменшення його вартості або можливості користування ним.** **2. У разі завдання шкоди майну відшкодуванню підлягають, зокрема, необхідні та розумні витрати на відновлення, ремонт чи заміну майна, зменшення його вартості, втрата доходу (упущена вигода) від**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	користування майном протягом розумного строку, а також інші збитки, які є безпосереднім наслідком завдання такої шкоди. **3. Розмір шкоди, завданої майну, визначають відповідно до статті 1464 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 1426. Шкода, завдана недобросовісною консультацією, порадою, рекомендацією, інформацією** **1. Особа, яка професійно, за винагороду або в ситуації обґрунтованої довіри надає іншій особі консультацію, пораду, рекомендацію, інформацію чи висновок щодо її прав та/або обов'язків, майна, інвестицій, послуг, здійснення підприємницької чи іншої діяльності, зобов'язана діяти добросовісно, компетентно та обачно.** **2. Майнова та/або моральна шкода, завдана внаслідок вчинення особою дій або утримання від дій на основі недобросовісної, недостовірної, неповної або оманливої консультації, поради, рекомендації, інформації або висновку, зокрема наданих з умисним приховуванням істотних обставин, обманом або з метою введення в оману, підлягає відшкодуванню та/або компенсації особою, яка їх надала.** **3. Якщо іншого не встановлено законом, договором або не випливає з обставин справи, відповідальність відповідно до цієї статті обмежується збитками, які за звичайного перебігу обставин могли бути передбачені як**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	можливий наслідок того, що особа діяла, обґрунтовано розраховуючи на таку консультацію, пораду, рекомендацію, інформацію чи висновок. **4. Визначаючи наявність обґрунтованих підстав для такого розрахунку на консультацію, пораду, рекомендацію, інформацію чи висновок, а також розмір відповідальності, суд враховує, зокрема, характер і тривалість відносин між сторонами, професійний статус та спеціальні обов'язки особи, яка надавала консультацію, пораду, рекомендацію, інформацію чи висновок, зміст, форму та індивідуальний чи загальний характер таких відомостей, можливість потерпілого самостійно одержати, перевірити або уточнити інформацію, а також поведінку потерпілого до і після її отримання.** **5. Договором та/або законом може бути обмежено обсяг відповідальності за шкоду, завдану консультацією, порадою, рекомендацією, інформацією або висновком, якщо таке обмеження:** **1) не суперечить засадам справедливості, добросовісності, розумності;** **2) не позбавляє потерпілого гарантій захисту, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом;** **3) не поширюється на випадки умисного завдання шкоди, а у відносинах за участю споживача – також на випадки грубої необережності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1427. Шкода, завдана порушенням довіри та конфіденційності** **1. Неправомірне розголошення, надання доступу, використання не за призначенням, втрата, знищення чи інше оброблення без юридичної підстави або з порушенням встановлених вимог конфіденційної інформації, комерційної, службової, професійної, банківської, лікарської, адвокатської таємниці, персональних даних чи іншої інформації з обмеженим доступом, яка стала відомою у зв'язку з трудовими, професійними, службовими, договірними або іншими відносинами довіри, є підставою для відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди відповідно до цієї глави, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.** **2. Вигода, одержана особою внаслідок порушення довіри та/або конфіденційності, підлягає переданню потерпілому і зараховується в рахунок відшкодування завданих збитків. Якщо розмір збитків перевищує розмір одержаної вигоди, різниця підлягає відшкодуванню відповідно до цієї глави.** **3. Особа, права якої порушено, крім відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди, має право вимагати припинення порушення, заборони подальшого використання інформації, вилучення,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	блокування чи обмеження доступу до неї, знищення інформації, неправомірно отриманої або обробленої без юридичної підстави, а також застосування інших способів захисту, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом. **4. Приписи цієї статті застосовують, зокрема, до порушення довірчого характеру відносин у сфері фінансових послуг, медицини, адвокатської та іншої професійної діяльності, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1428. Шкода, завдана умисним протиправним втручанням третьої особи у виконання зобов'язання** **1. Майнова шкода кредитора у вигляді збитків, що не пов'язані безпосередньо з порушенням його особистих прав або з пошкодженням чи знищенням його майна (чисті економічні збитки), підлягає відшкодуванню за приписами цієї глави, якщо вона завдана умисним і без юридичної підстави втручанням третьої особи у виконання зобов'язання між кредитором та його боржником, яке призвело до невиконання, припинення, істотної зміни умов або істотного ускладнення виконання цього зобов'язання.** **2. До втручання у виконання зобов'язання, зокрема, належать:**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1) підбурювання боржника до невиконання зобов'язання, його припинення або істотної зміни умов на шкоду кредиторові; **2) умисне надання боржникові та/або кредиторові недостовірної, неповної або оманливої інформації з метою спонукання боржника до невиконання зобов'язання або істотного ускладнення його виконання;** **3) умисне приховування від боржника та/або кредитора істотних обставин, про які така особа знала або повинна була знати, з метою перешкоджання виконанню зобов'язання;** **4) інші умисні дії, що без юридичної підстави створюють боржникові перешкоди для виконання зобов'язання або істотно підвищують ризик його невиконання.** **3. Вирішуючи питання про наявність протиправного втручання третьої особи у виконання зобов'язання, суд враховує, зокрема:** **1) мету, характер і спосіб дій такої особи;** **2) наявність в особи власного правомірного інтересу, який вона реалізує;** **3) характер відносин особи з боржником та/або кредитором;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4) приписи цього Кодексу, іншого закону, зокрема щодо захисту економічної конкуренції, свободи підприємницької діяльності та свободи договору. **4. Не є протиправним втручанням у виконання зобов'язання, зокрема:** **1) дії спрямовані на здійснення особою свого права на вільний вибір контрагентів, укладення, зміну або припинення договорів, якщо такі дії вчиняються добросовісно та в межах, установлених цим Кодексом та/або іншим законом;** **2) дії, вчинені в межах добросовісної економічної конкуренції та інших правомірних форм підприємницької діяльності, якщо іншого не встановлено законом;** **3) дії, спрямовані на захист власних прав та/або правомірних інтересів особи, якщо вони є необхідними та домірними за конкретних обставин.** **5. Під час визначення розміру шкоди, що підлягає відшкодуванню згідно з цією статтею, враховують, зокрема:** **1) упущену вигоду кредитора, включаючи прибуток, який він міг би одержати за умови виконання зобов'язання;** **2) необхідні та/або розумні витрати, понесені кредитором для захисту та/або відновлення своїх прав у зв'язку з таким втручанням;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3) інші збитки, які є безпосереднім наслідком протиправного втручання третьої особи у виконання зобов'язання.
Назва параграфу відсутня	**§ 3. Відповідальність безвідносно до вини**
Стаття 1187. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки 1. Джерелом підвищеної небезпеки є діяльність, пов'язана з використанням, зберіганням або утриманням транспортних засобів, механізмів та обладнання, використанням, зберіганням хімічних, радіоактивних, вибухо- і вогненебезпечних та інших речовин, утриманням диких звірів, службових собак та собак бійцівських порід тощо, що створює підвищену небезпеку для особи, яка цю діяльність здійснює, та інших осіб. 2. Шкода, завдана джерелом підвищеної небезпеки, відшкодовується особою, яка на відповідній правовій підставі (право власності, інше речове право, договір підряду, оренди тощо) володіє транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом, використання, зберігання або утримання якого створює підвищену небезпеку. 3. Особа, яка неправомірно заволоділа транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом, завдала шкоди діяльністю щодо його використання, зберігання або	**Стаття 1429. Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки** **1. Шкоду, завдану життю, здоров'ю, тілесній недоторканності фізичної особи, її майну, майну юридичної особи, а також навколишньому природному середовищу внаслідок діяльності, пов'язаної з володінням, використанням, зберіганням, утриманням чи експлуатацією джерела підвищеної небезпеки, відшкодовує особа, яка на відповідній юридичній підставі володіє таким джерелом чи здійснює таку діяльність (володілець джерела підвищеної небезпеки), безвідносно до її вини, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.** **2. Джерелом підвищеної небезпеки є, зокрема, діяльність, пов'язана з використанням, зберіганням або утриманням транспортних засобів, машин, механізмів, промислового, будівельного, енергетичного, хімічного, біотехнологічного та іншого обладнання, вибухонебезпечних, хімічних, радіоактивних, біологічно небезпечних речовин, електроенергії високої напруги,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
утримання, зобов’язана відшкодувати її на загальних підставах. 4. Якщо неправомірному заволодінню іншою особою транспортним засобом, механізмом, іншим об’єктом сприяла недбалість її власника (володільця), шкода, завдана діяльністю щодо його використання, зберігання або утримання, відшкодовується ними спільно, у частці, яка визначається за рішенням суду з урахуванням обставин, що мають істотне значення. 5. Особа, яка здійснює діяльність, що є джерелом підвищеної небезпеки, відповідає за завдану шкоду, якщо вона не доведе, що шкоди було завдано внаслідок непереборної сили або умислу потерпілого. Стаття 1188. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки 1. Шкода, завдана внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки, відшкодовується на загальних підставах, а саме: 1) шкода, завдана одній особі з вини іншої особи, відшкодовується винною особою; 2) за наявності вини лише особи, якій завдано шкоди, вона їй не відшкодовується; 3) за наявності вини всіх осіб, діяльністю яких було завдано шкоди, розмір відшкодування визначається у	**а також автономних робототехнічних систем, безпілотних літальних апаратів, автоматизованих технічних комплексів, у тому числі керованих системами штучного інтелекту, та інша діяльність, що за своїм характером об’єктивно створює підвищений ризик завдання істотної шкоди.** **3. Володілець джерела підвищеної небезпеки звільняється від обов’язку відшкодувати шкоду, якщо доведе, що вона є наслідком непереборної сили або лише умислу потерпілого або третьої особи, за дії яких він не відповідає, і за конкретних обставин справи він не мав реальної можливості запобігти завданню шкоди чи усунути її наслідки.** **4. Якщо шкоду завдано внаслідок неправомірного заволодіння джерелом підвищеної небезпеки чи самовільного початку діяльності, пов’язаної з підвищеним ризиком завдання шкоди, особою, яка не є його володільцем, обов’язок відшкодувати шкоду покладають на таку особу за приписами цієї статті. Володілець джерела підвищеної небезпеки відповідає перед потерпілим солідарно з такою особою, якщо не доведе, що вжив усіх розумних та необхідних заходів для запобігання неправомірному заволодінню чи використанню джерела підвищеної небезпеки.** **5. Якщо шкоду завдано внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки, їх володільці несуть**

Чинна редакція	Запропонована редакція
відповідній частці залежно від обставин, що мають істотне значення. 2. Якщо внаслідок взаємодії джерел підвищеної небезпеки було завдано шкоди іншим особам, особи, які спільно завдали шкоди, зобов'язані її відшкодувати незалежно від їхньої вини.	**солідарний обов'язок відшкодувати шкоду потерпілому, якщо іншого не встановлено законом або не випливає з характеру взаємодії таких джерел. Відносини між такими особами визначають з урахуванням ступеня їх участі у створенні ризику, ступеня вини та інших істотних обставин.** **6. Особа, яка відшкодувала шкоду відповідно до цієї статті, має право зворотної вимоги (регресу) до осіб, з вини яких завдано шкоду, у межах і порядку, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом.** **7. Особливості відшкодування шкоди, завданої окремими видами джерел підвищеної небезпеки, можуть встановлюватися цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1430. Відповідальність за шкоду, завдану будівлею, спорудою чи іншим нерухомим майном** **1. Власник будівлі, споруди, інженерної мережі, земельної ділянки чи іншого нерухомого майна, а також інша особа, яка на відповідній юридичній підставі здійснює його утримання та/або експлуатацію, відповідає безвідносно до вини за шкоду, завдану життю, здоров'ю фізичної особи або майну фізичної особи або юридичної особи внаслідок обвалення, руйнування, відокремлення його частин, аварійного стану чи інших істотних недоліків такого майна, якщо не доведе, що**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	шкода виникла внаслідок непереборної сили або лише умислу потерпілого чи третьої особи. **2. Якщо шкоду зумовлено істотними недоліками проектування, будівництва, реконструкції чи капітального ремонту, особи, які виконували відповідні роботи або здійснювали технічний нагляд, несуть солідарну відповідальність перед потерпілим разом з особою, зазначеною в частині першій цієї статті. Розподіл обов'язку відшкодувати шкоду між ними здійснюється відповідно до статті 1418 цього Кодексу.** **3. При визначенні розміру відшкодування суд, крім приписів статті 1464 цього Кодексу, враховує, зокрема, характер і тривалість аварійного стану майна, чи знала особа або повинна була знати про такий стан, а також вжиті нею заходи для запобігання завданню шкоди.**
Стаття відсутня	**Стаття 1431. Відповідальність за шкоду, завдану твариною** **1. Власник тварини або інша особа, яка на відповідній юридичній підставі її утримує або фактично контролює (далі – утримувач тварини), відповідають безвідносно до вини за шкоду, завдану такою твариною життю, здоров'ю чи тілесній недоторканності фізичної особи або майну фізичної особи чи юридичної особи, якщо не доведуть наявність одночасно таких умов:**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1) вони забезпечили належний нагляд і утримання тварини відповідно до її виду, властивостей та конкретних обставин; **2) шкода виникла внаслідок непереборної сили або лише умислу потерпілого або третьої особи, за дії яких вони не відповідають, і за обставин справи вони не мали реальної можливості запобігти завданню шкоди та/або усунути її наслідки.** **2. Якщо тварину використовували в інтересах іншої особи за договором чи на іншій юридичній підставі (зокрема у підприємницькій, професійній, спортивній чи службовій діяльності), відповідальність за шкоду, завдану такою твариною, несе особа, в інтересах якої фактично здійснювалися утримання та/або використання тварини, якщо іншого не встановлено законом або договором.** **3. Особливості відшкодування шкоди, завданої дикими тваринами, мисливськими тваринами, тваринами, що перебувають у стані природної волі, а також тваринами, які є об'єктами Червоної книги України, визначаються законом з урахуванням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1173. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування 1. Шкода, завдана фізичній або юридичній особі незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовується державою, Автономною Республікою Крим або органом місцевого самоврядування незалежно від вини цих органів. 2. Особливості відшкодування шкоди, завданої у результаті виведення неплатоспроможного банку з ринку/ліквідації банку на підставі протиправних (незаконних) індивідуальних актів Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерства фінансів України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, рішень Кабінету Міністрів України особам, які на дату прийняття таких індивідуальних актів або рішень, відповідно, мали статус учасників такого банку, встановлюються Законом України "Про банки і банківську діяльність" та Законом України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб". Стаття 1174. Відшкодування шкоди, завданої посадовою або службовою особою органу державної влади, органу	**Стаття 1432. Відповідальність за шкоду, завдану органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування, їх посадовою службовою особою або іншим суб'єктом, який має публічновладні повноваження** **1. Майнову шкоду та/або моральну шкоду, завдані фізичній особі чи юридичній особі протиправним рішенням, дією або бездіяльністю органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їх посадової або службової особи, а також іншого суб'єкта, якому відповідно до закону надано публічновладні повноваження від імені держави, Автономної Республіки Крим чи відповідної територіальної громади, при здійсненні таких повноважень, відповідно відшкодовують та/або компенсують за рахунок держави, Автономної Республіки Крим чи відповідної територіальної громади безвідносно до вини цих органів, їх посадових або службових осіб та суб'єкта, якому відповідно до закону надано публічновладні повноваження, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.** **2. Особливості відшкодування шкоди, завданої протиправними індивідуальними актами, діями або бездіяльністю суб'єктів, зазначених у частині першій цієї статті, у визначених законом сферах здійснення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування 1. Шкода, завдана фізичній або юридичній особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю посадової або службової особи органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування при здійсненні нею своїх повноважень, відшкодовується державою, Автономною Республікою Крим або органом місцевого самоврядування незалежно від вини цієї особи.	**публічновладних повноважень, зокрема у зв'язку з виведенням неплатоспроможного банку з ринку, ліквідацією банку, здійсненням заходів з врегулювання діяльності банків та інших фінансових установ, встановлює закон.**
Стаття 1175. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування у сфері нормотворчої діяльності 1. Шкода, завдана фізичній або юридичній особі в результаті прийняття органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування нормативно-правового акта, що був визнаний незаконним і скасований, відшкодовується державою, Автономною Республікою Крим або органом місцевого самоврядування незалежно від вини посадових і службових осіб цих органів.	**Стаття 1433. Відповідальність за шкоду, завдану нормативно-правовим актом** **1. Майнову шкоду та/або моральну шкоду, завдані фізичній особі або юридичній особі внаслідок прийняття та/або застосування нормативно-правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування чи іншого суб'єкта, якому відповідно до закону надано повноваження приймати нормативно-правові акти від імені держави, Автономної Республіки Крим чи відповідної територіальної громади, відповідно відшкодовують та/або компенсують за рахунок держави, Автономної Республіки Крим чи відповідної територіальної громади, якщо такий акт визнано протиправним та нечинним (повністю чи частково) у встановленому законом порядку, безвідносно до вини**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	зазначених органів, їх посадових чи службових осіб та суб'єкта, якому відповідно до закону надано публічновладні повноваження. **2. До відносин, пов'язаних з відшкодуванням шкоди, завданої нормативно-правовим актом, застосовують приписи статті 1432 цього Кодексу, якщо іншого не встановлено законом.**
Стаття 1176. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду 1. Шкода, завдана фізичній особі внаслідок її незаконного засудження, незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, незаконного застосування запобіжного заходу, незаконного затримання, незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт, відшкодовується державою у повному обсязі незалежно від вини посадових і службових осіб органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду. 2. Право на відшкодування шкоди, завданої фізичній особі незаконними діями органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, виникає у випадках, передбачених законом.	**Стаття 1434. Відповідальність за шкоду, завдану незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду** **1. Майнову шкоду та/або моральну шкоду, завдані фізичній особі внаслідок її незаконного засудження, незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, незаконного повідомлення про підозру, незаконного застосування запобіжного заходу, незаконного затримання, незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт, а також інших незаконних рішень, дій чи бездіяльності органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду у зв'язку із здійсненням кримінального провадження або провадження у справах про адміністративні правопорушення, відповідно відшкодовують та/або компенсують за**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Якщо кримінальне провадження закрито на підставі закону про амністію або акта про помилування, право на відшкодування шкоди не виникає. 4. Фізична особа, яка у процесі досудового розслідування або судового провадження шляхом самообмови перешкоджала з'ясуванню істини і цим сприяла незаконному засудженню, незаконному притягненню до кримінальної відповідальності, незаконному застосуванню запобіжного заходу, незаконному затриманню, незаконному накладенню адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт, не має права на відшкодування шкоди. 5. Шкода, завдана фізичній або юридичній особі внаслідок постановлення судом незаконного рішення в цивільній справі, відшкодовується державою в повному обсязі в разі встановлення в діях судді (суддів), які вплинули на постановлення незаконного рішення, складу кримінального правопорушення за обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили. 6. Шкода, завдана фізичній або юридичній особі внаслідок іншої незаконної дії або бездіяльності чи незаконного рішення органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, органу досудового розслідування, прокуратури або суду, відшкодовується на загальних підставах.	**рахунок держави у повному обсязі безвідносно до вини зазначених органів та їх посадових чи службових осіб у випадках, установлених цим Кодексом та/або іншим законом.** **2. Закриття кримінального провадження щодо особи на підставі закону про амністію або акта про помилування не є підставою для виникнення права на відшкодування майнової шкоди та/або компенсацію моральної шкоди відповідно до цієї статті.** **Закриття кримінального провадження на таких підставах не позбавляє особу права вимагати відшкодування шкоди, завданої будь-якими незаконними рішеннями, діями або бездіяльністю органів, зазначених у частині першій цієї статті, які мали місце до закриття кримінального провадження, за приписами цієї глави.** **3. Фізична особа, яка у процесі досудового розслідування чи судового провадження у спосіб самообмови або надання інших завідомо неправдивих показань перешкоджала з'ясуванню обставин справи і цим сприяла своєму незаконному засудженню, незаконному притягненню до кримінальної відповідальності, незаконному застосуванню запобіжного заходу, незаконному затриманню, незаконному накладенню адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт, не має права на**

Чинна редакція	Запропонована редакція
7. Порядок відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, органу досудового розслідування, прокуратури або суду, встановлюється законом.	**відшкодування майнової шкоди та/або компенсацію моральної шкоди відповідно до цієї статті.** **4. Майнову шкоду та/або моральну шкоду, завдані фізичній особі або юридичній особі внаслідок ухвалення судом незаконного рішення у цивільній, господарській, адміністративній чи іншій справі, що розглядається судом у порядку судочинства, встановленому процесуальним законом, відповідно відшкодовують та/або компенсують за рахунок держави у повному обсязі лише у разі встановлення в діях судді (суддів), які вплинули на ухвалення такого рішення, складу кримінального правопорушення обвинувальним вироком суду, що набрав чинності.** **5. Шкоду, завдану незаконними рішеннями, діями або бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, яка не підпадає під дію частин першої – п'ятої цієї статті, відшкодовують за приписами статті 1432 цього Кодексу.** **6. Порядок відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями або бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, встановлює закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1170. Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно 1. У разі прийняття закону, що припиняє право власності на певне майно, шкода, завдана власникові такого майна, відшкодовується державою у повному обсязі.	**Стаття 1435. Відповідальність за шкоду, завдану припиненням права власності або примусовим відчуженням майна на підставі закону** **1. У разі прийняття закону, що припиняє право власності на певне майно або встановлює необхідність його примусового відчуження, шкоду, завдану власникові такого майна, відшкодовує держава у повному обсязі.**
Стаття 1177. Відшкодування (компенсація) шкоди фізичній особі, яка потерпіла від кримінального правопорушення 1. Шкода, завдана фізичній особі, яка потерпіла від кримінального правопорушення, відшкодовується відповідно до закону. 2. Шкода, завдана потерпілому внаслідок кримінального правопорушення, компенсується йому за рахунок Державного бюджету України у випадках та порядку, передбачених законом.	**Стаття 1436. Відповідальність за шкоду, завдану кримінальним правопорушенням** **1. Майнову шкоду та/або моральну шкоду, завдані кримінальним правопорушенням, відповідно відшкодовує та/або компенсує потерпілому особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, відповідно до цієї глави, якщо іншого не встановлено законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1437. Відповідальність за шкоду, завдану збройною агресією** **1. Майнова шкода та/або моральна шкода, завдані життю, здоров'ю, тілесній недоторканності, честі, гідності, свободі, майну фізичної особи або юридичної особи, навколишньому природному середовищу чи іншим правомірним інтересам у зв'язку із збройною**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	агресією іноземної держави проти України, підлягають відшкодуванню та/або компенсації в повному обсязі. **2. Майнова шкода та/або моральна шкода, зазначені в частині першій цієї статті, відповідно відшкодовуються та/або компенсуються державою-агресором та іншими суб'єктами, на яких відповідальність покладається відповідно до норм міжнародного права, цього Кодексу або іншого закону.** **3. Держава у випадках, порядку та межах, встановлених законом, може здійснювати відшкодування майнової шкоди та/або компенсацію моральної шкоди, завданих у зв'язку із збройною агресією іноземної держави проти України.** **4. У разі здійснення державою відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди відповідно до частини третьої цієї статті до держави в межах здійснених виплат переходить право вимоги потерпілого до держави-агресора та інших суб'єктів, зазначених у частині другій цієї статті, якщо іншого не встановлено законом.** **5. Приписи цієї статті також застосовують до відносин з відшкодування шкоди, завданої тимчасовою окупацією частини території України, якщо іншого не встановлено законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1209. Підстави відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, робіт (послуг) 1. Виготовлювач товару, що є нерухомим майном, виконавець робіт (послуг) зобов'язаний відшкодувати шкоду, завдану фізичній або юридичній особі внаслідок конструктивних, технологічних, рецептурних та інших недоліків товару, робіт (послуг), а також недостовірної або недостатньої інформації про них. Відшкодування шкоди не залежить від вини виготовлювача товару, що є нерухомим майном, виконавця робіт (послуг), а також від того, чи перебував потерпілий з ними у договірних відносинах. 2. Виготовлювач товару, що є нерухомим майном, виконавець робіт (послуг) звільняються від відшкодування шкоди, якщо вони доведуть, що шкода виникла внаслідок непереборної сили або порушення потерпілим правил користування або зберігання товару, результатів робіт (послуг). 3. Підстави для відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном, у тому числі такого, що є складовою частиною іншого рухомого чи нерухомого майна, включаючи електроенергію, встановлюються законом. Стаття 1210. Особи, зобов'язані відшкодовувати шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг)	**Стаття 1438. Відповідальність за шкоду, завдану дефектним продуктом** **1. Майнова шкода та/або моральна шкода, завдані життю, здоров'ю, тілесній недоторканності та/або майну фізичної особи, майну юридичної особи внаслідок дефекту продукту, підлягають відшкодуванню та/або компенсації виробником продукту, імпортером продукту на територію України та/або іншою особою, яка відповідно до цього Кодексу та/або іншого закону відповідає за безпечність продукту, безвідносно до вини таких осіб і до того, чи перебував потерпілий з ними у договірних відносинах, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.** **2. Для цілей цієї статті продуктом є рухома річ, зокрема сировина, комплектувальні вироби, складові частини готової продукції, а також інші речі, щодо яких встановлено вимоги безпечності. У випадках, встановлених законом, до продуктів прирівнюють також цифрові продукти (програмне забезпечення, цифровий контент, інші прирівняні до продуктів об'єкти), щодо яких встановлено вимоги безпечності.** **3. Продукт є дефектним, якщо з урахуванням усіх обставин, зокрема способу його презентації, типових та/або передбачуваних умов використання, часу введення продукту в обіг та рівня науково-технічних**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Шкода, завдана внаслідок недоліків товару, що є нерухомим майном, підлягає відшкодуванню виготовлювачем товару. Шкода, завдана внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном, у тому числі таким, що є складовою частиною іншого рухомого чи нерухомого майна, включаючи електроенергію, підлягає відшкодуванню виготовлювачем товару або іншою особою, визначеною відповідно до закону. 2. Шкода, завдана внаслідок недоліків робіт (послуг), підлягає відшкодуванню їх виконавцем. 3. Шкода, завдана внаслідок ненадання повної чи достовірної інформації щодо властивостей і правил користування товаром, що є нерухомим майном, підлягає відшкодуванню відповідно до частини першої цієї статті. Стаття 1211. Строки відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, робіт (послуг) 1. Шкода, завдана внаслідок недоліків товару, що є нерухомим майном, робіт (послуг), підлягає відшкодуванню, якщо її завдано протягом встановленого строку служби (строку придатності) товару, результатів робіт (послуг), а якщо він не встановлений, - протягом десяти років з дня виготовлення товару, виконання роботи (надання послуги).	**знань на цей час, він не забезпечує безпеки, на яку особа обґрунтовано могла розраховувати.** **4. Особа, зазначена у частині першій цієї статті, звільняється від обов'язку відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди, якщо доведе наявність принаймні однієї з таких умов:** **1) продукт не було введено особою в обіг або продукт було введено в обіг без її відома;** **2) дефект продукту виник після введення його в обіг внаслідок дій та/або бездіяльності інших осіб, неналежного зберігання, транспортування та/або використання продукту;** **3) дефект продукту обумовлений обов'язковими вимогами законодавства, які така особа не могла змінити;** **4) на час введення продукту в обіг дефект не міг бути виявлений з урахуванням рівня науково-технічних знань.** **5. Особа, яка відшкодувала майнову шкоду та/або компенсувала моральну шкоду відповідно до цієї статті, має право зворотної вимоги (регресу) до інших осіб, з вини яких завдано шкоду, у межах і порядку, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом.** **6. Особливості відповідальності за шкоду, завдану дефектним продуктом, зокрема цифровим продуктом, у тому числі щодо строків позовної давності, межі**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Шкода, завдана внаслідок недоліків товару, що є нерухомим майном, робіт (послуг), підлягає відшкодуванню також, якщо: 1) на порушення вимог закону не встановлено строк служби (строк придатності) товару, результатів робіт (послуг); 2) особу не було попереджено про необхідні дії після закінчення строку служби (строку придатності) і про можливі наслідки в разі невиконання цих дій. 3. Строк відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном, у тому числі таким, що є складовою частиною іншого рухомого чи нерухомого майна, включаючи електроенергію, встановлюється законом.	**відповідальності, розподілу відповідальності між учасниками ланцюга постачання, може встановлювати закон. Такі приписи не можуть позбавляти потерпілого гарантій захисту, встановлених цим Кодексом.** **7. Шкоду, завдану дефектним продуктом, відшкодовують, якщо її завдано протягом строку служби (строку придатності) такого продукту, а якщо такий строк не встановлений – протягом розумного строку з дня введення продукту в обіг, визначеного з урахуванням характеру продукту та звичайного строку його використання.** **Закон може встановлювати спеціальні строки відшкодування шкоди, завданої дефектним продуктом, зокрема триваліші та сприятливіші для споживачів.**
Стаття 1209. Підстави відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, робіт (послуг) 1. Виготовлювач товару, що є нерухомим майном, виконавець робіт (послуг) зобов’язаний відшкодувати шкоду, завдану фізичній або юридичній особі внаслідок конструктивних, технологічних, рецептурних та інших недоліків товару, робіт (послуг), а також недостовірної або недостатньої інформації про них. Відшкодування шкоди не залежить від вини виготовлювача товару, що є нерухомим майном, виконавця	**Стаття 1439. Відповідальність за шкоду, завдану дефектними роботами (послугами)** **1. Виконавець робіт (послуг) зобов’язаний відшкодувати майнову шкоду та/або компенсувати моральну шкоду, завдану фізичній особі та/або юридичній особі внаслідок істотних недоліків результату робіт (послуг), а також внаслідок недостовірної, неповної чи недостатньої інформації про властивості результату, правила його безпечного використання, зберігання, транспортування та/або утилізації, безвідносно до вини такого виконавця та**

Чинна редакція	Запропонована редакція
робіт (послуг), а також від того, чи перебував потерпілий з ними у договірних відносинах. 2. Виготовлювач товару, що є нерухомим майном, виконавець робіт (послуг) звільняються від відшкодування шкоди, якщо вони доведуть, що шкода виникла внаслідок непереборної сили або порушення потерпілим правил користування або зберігання товару, результатів робіт (послуг). 3. Підстави для відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном, у тому числі такого, що є складовою частиною іншого рухомого чи нерухомого майна, включаючи електроенергію, встановлюються законом. Стаття 1210. Особи, зобов’язані відшкодовувати шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг) 1. Шкода, завдана внаслідок недоліків товару, що є нерухомим майном, підлягає відшкодуванню виготовлювачем товару. Шкода, завдана внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном, у тому числі таким, що є складовою частиною іншого рухомого чи нерухомого майна, включаючи електроенергію, підлягає відшкодуванню виготовлювачем товару або іншою особою, визначеною відповідно до закону.	**безвідносно до того, чи перебував потерпілий з ним у договірних відносинах, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.** **2. Результат робіт (послуг) є дефектним, якщо з урахуванням усіх обставин, зокрема характеру, способу та мети виконання робіт (надання послуг), професійного статусу виконавця, а також змісту наданої чи ненаданої інформації про властивості результату, правила його безпечного використання, зберігання, транспортування та/або утилізації, не відповідає вимогам безпечності, встановленим законом, договором або на які особа обґрунтовано могла розраховувати. До дефектів результату робіт (послуг) належать, зокрема, істотні недоліки такого результату, а також ненадання, надання недостовірної, неповної чи недостатньої інформації про нього.** **3. Виконавець робіт (послуг) звільняється від обов’язку відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди, якщо доведе наявність принаймні однієї з таких умов:** **1) шкода виникла внаслідок непереборної сили;** **2) шкода є виключним наслідком грубого порушення потерпілим правил користування результатом робіт (послуг), про які виконавець належним чином і завчасно його попередив;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Шкода, завдана внаслідок недоліків робіт (послуг), підлягає відшкодуванню їх виконавцем. 3. Шкода, завдана внаслідок ненадання повної чи достовірної інформації щодо властивостей і правил користування товаром, що є нерухомим майном, підлягає відшкодуванню відповідно до частини першої цієї статті. Стаття 1211. Строки відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, робіт (послуг) 1. Шкода, завдана внаслідок недоліків товару, що є нерухомим майном, робіт (послуг), підлягає відшкодуванню, якщо її завдано протягом встановленого строку служби (строку придатності) товару, результатів робіт (послуг), а якщо він не встановлений, - протягом десяти років з дня виготовлення товару, виконання роботи (надання послуги). 2. Шкода, завдана внаслідок недоліків товару, що є нерухомим майном, робіт (послуг), підлягає відшкодуванню також, якщо: 1) на порушення вимог закону не встановлено строк служби (строк придатності) товару, результатів робіт (послуг); 2) особу не було попереджено про необхідні дії після закінчення строку служби (строку придатності) і про можливі наслідки в разі невиконання цих дій.	**3) шкода виникла внаслідок поведінки третіх осіб, за яку виконавець не відповідає, і за обставин справи він не міг запобігти завданню шкоди та/або усунути її наслідки.** **4. Особливості відшкодування шкоди, завданої дефектними роботами (послугами) у сфері будівництва, медичних, фінансових, транспортних та інших видів діяльності, щодо яких законом встановлено спеціальні вимоги до безпечності результату робіт (послуг), можуть встановлювати цей Кодекс та/або інший закон. Такі приписи не можуть позбавляти потерпілого гарантій захисту, визначених цим Кодексом.** **5. Виконавець робіт (послуг), який відшкодував майнову шкоду та/або компенсував моральну шкоду відповідно до цієї статті, має право зворотної вимоги (регресу) до інших осіб, з вини яких завдано шкоду, у межах і порядку, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом.** **6. Шкоду, завдану дефектними роботами (послугами), відшкодовують, якщо її завдано протягом строку служби (строку придатності) результату робіт (послуг), а якщо такий строк не встановлений – протягом розумного строку з дня завершення виконання відповідних робіт (надання послуг), визначеного з урахуванням характеру результату та звичайного строку його використання. Закон може встановлювати**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Строк відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном, у тому числі таким, що є складовою частиною іншого рухомого чи нерухомого майна, включаючи електроенергію, встановлюється законом.	**спеціальні строки відшкодування шкоди, завданої дефектними роботами (послугами), зокрема триваліші та сприятливіші для споживачів.**
Стаття відсутня	**Стаття 1440. Відповідальність за завдання екологічної шкоди** **1. Екологічна шкода, зокрема шкода, завдана навколишньому природному середовищу внаслідок його забруднення, виснаження природних ресурсів, знищення, пошкодження чи погіршення стану об'єктів тваринного або рослинного світу, а також пов'язані з нею збитки, підлягають відшкодуванню за приписами цієї глави, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.** **2. Екологічна шкода включає, зокрема:** **1) шкоду, завдану природним об'єктам, природним ресурсам та/або екосистемам;** **2) необхідні та/або розумні витрати на запобігання, обмеження, усунення та/або відновлення порушеного стану довкілля, безпосередньо пов'язані з ліквідацією наслідків такого негативного впливу;** **3) інші збитки, що є безпосереднім наслідком завдання шкоди навколишньому природному середовищу.** **3. Обов'язок відшкодувати екологічну шкоду покладають на фізичну особу та/або юридичну особу,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	діяльність яких призвела до завдання такої шкоди, зокрема у разі порушення встановлених законом вимог щодо охорони довкілля, використання природних ресурсів, поводження з відходами, небезпечними речовинами, викидами та/або скидами, якщо іншого не встановлено законом. **4. У випадках, встановлених законом, екологічну шкоду відшкодовують безвідносно до вини особи, яка її завдала, відповідно до цього Кодексу та/або іншого закону.** **5. Коло осіб, уповноважених звертатися з вимогами про відшкодування екологічної шкоди, порядок обчислення її розміру, форми та способи відшкодування, зокрема відновлення порушеного стану довкілля, визначають цей Кодекс та/або інший закон.**
Стаття 1189. Відшкодування ядерної шкоди 1. Особливості відшкодування ядерної шкоди встановлюються законом.	**Стаття 1441. Відповідальність за завдання ядерної шкоди** **1. Особливості відшкодування ядерної шкоди, завданої внаслідок використання ядерної енергії та/або ядерного інциденту, встановлюють цей Кодекс, інший закон та/або міжнародний договір України.** **2. Приписи цієї глави застосовують до відносин з відшкодування ядерної шкоди в частині, в якій вони не суперечать закону та/або міжнародному договору України щодо відшкодування ядерної шкоди.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1442. Інші випадки відповідальності за шкоду безвідносно до вини** **1. Закон може встановлювати інші випадки відповідальності за шкоду безвідносно до вини особи, діяльність якої пов'язана з підвищеним ризиком завдання істотної шкоди життю, здоров'ю, майну, навколишньому природному середовищу чи іншим правомірним інтересам, зокрема у сфері обігу небезпечних хімічних чи біологічних речовин, охорони довкілля, надання медичної допомоги, перевезення небезпечних вантажів, експлуатації автономних робототехнічних систем, застосування систем штучного інтелекту у сферах підвищеного ризику, функціонування об'єктів критичної інфраструктури, а також в інших сферах, діяльність у яких за своїм характером об'єктивно створює підвищений ризик завдання істотної шкоди.**
Назва параграфа відсутня	**§ 4. Відповідальність за шкоду, завдану іншою особою**
Стаття 1172. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою	**Стаття 1443. Відповідальність за шкоду, завдану працівником, посадовою або службовою особою або іншою залученою особою** **1. Особа, яка у своїй професійній, службовій, підприємницькій та/або іншій діяльності залучає**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Юридична або фізична особа відшкодовує шкоду, завдану їхнім працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків. 2. Замовник відшкодовує шкоду, завдану іншій особі підрядником, якщо він діяв за завданням замовника. 3. Підприємницькі товариства, кооперативи відшкодовують шкоду, завдану їхнім учасником (членом) під час здійснення ним підприємницької або іншої діяльності від імені товариства чи кооперативу.	**працівника, посадову або службову особу, представника та/або іншу особу для виконання покладених на неї завдань (залучена особа), відповідає перед потерпілим за майнову шкоду та/або моральну шкоду, завдану такою особою під час виконання або у зв'язку з виконанням нею відповідних обов'язків, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.** **Для цілей цієї статті до залучених осіб належать, зокрема, працівники, підрядники, учасники (члени) підприємницьких товариств, які здійснюють діяльність від імені відповідної юридичної особи, а також інші особи, що діють в її інтересах на підставі договору, акта органу управління чи іншої юридичної підстави.** **2. Відповідальність за цією статтею настає, якщо:** **1) шкоду завдано під час виконання залученою особою трудових, службових, професійних, договірних та/або інших обов'язків в інтересах особи, яка її залучила, або у зв'язку з таким виконанням;** **2) поведінка залученої особи, внаслідок якої завдано шкоди, за характером є такою, що у разі вчинення її безпосередньо особою, яка її залучила, створювала б підстави для відповідальності такої особи за приписами цієї глави.** **3. Потерпілий має право на свій вибір пред'явити вимогу про відшкодування майнової шкоди та/або компенсацію моральної шкоди безпосередньо до особи,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	яка залучила залучену особу, до залученої особи та/або до обох таких осіб. У разі пред'явлення вимоги до обох осіб такі особи відповідають перед потерпілим солідарно, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом. **4. Особа, яка відшкодувала майнову шкоду та/або компенсувала моральну шкоду відповідно до цієї статті, має право зворотної вимоги (регресу) до залученої особи в обсязі, що визначають з урахуванням ступеня її вини, характеру та значення її поведінки для завдання шкоди, умов залучення такої особи, а також інших істотних обставин, якщо іншого не встановлено цим Кодексом, іншим законом та/або договором.** **5. Приписи цієї статті застосовують з урахуванням приписів цього Кодексу щодо солідарних зобов'язань та особливих випадків відшкодування шкоди, встановлених цією главою.**
Стаття 1178. Відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою 1. Шкода, завдана малолітньою особою (яка не досягла чотирнадцяти років), відшкодовується її батьками (усиновлювачами) або опікуном чи іншою фізичною особою, яка на правових підставах здійснює виховання малолітньої особи, - якщо вони не доведуть, що шкода не є	**Стаття 1444. Відповідальність за шкоду, завдану малолітньою дитиною** **1. Майнову шкоду та/або моральну шкоду, завдані малолітньою дитиною, відшкодовують та/або компенсують її батьки, опікун, інша фізична особа, яка на юридичних підставах здійснює виховання та/або нагляд за такою дитиною, а також заклад, який зобов'язаний здійснювати стосовно**

Чинна редакція	Запропонована редакція
наслідком несумлінного здійснення або ухилення ними від здійснення виховання та нагляду за малолітньою особою. 2. Якщо малолітня особа завдала шкоди під час перебування під наглядом навчального закладу, закладу охорони здоров'я чи іншого закладу, що зобов'язаний здійснювати нагляд за нею, а також під наглядом особи, яка здійснює нагляд за малолітньою особою на підставі договору, ці заклади та особа зобов'язані відшкодувати шкоду, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини. 3. Якщо малолітня особа перебувала в закладі, який за законом здійснює щодо неї функції опікуна, цей заклад зобов'язаний відшкодувати шкоду, завдану нею, якщо не доведе, що шкоди було завдано не з його вини. 4. Якщо малолітня особа завдала шкоди як з вини батьків (усиновлювачів) або опікуна, так і з вини закладів або особи, що зобов'язані здійснювати нагляд за нею, батьки (усиновлювачі), опікун, такі заклади та особа зобов'язані відшкодувати шкоду у частці, яка визначена за домовленістю між ними або за рішенням суду. 5. Обов'язок осіб, визначених частиною першою цієї статті, відшкодувати шкоду, завдану малолітньою особою, не припиняється у разі досягнення нею повноліття. Після досягнення повноліття особа може бути зобов'язана судом частково або в повному обсязі відшкодувати шкоду, завдану нею у віці до чотирнадцяти років життю або здоров'ю	**малолітньої дитини виховання, утримання та/або нагляд, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.** **2. Батьки, опікун, інша фізична особа, яка здійснює виховання та/або нагляд за малолітньою дитиною, а також відповідний заклад звільняються від обов'язку відшкодувати шкоду, завдану малолітньою дитиною, якщо доведуть, що шкода не є наслідком неналежного здійснення ними виховання, нагляду та/або виконання інших покладених на них обов'язків і за конкретних обставин вони вжили всіх розумних заходів для запобігання завданню шкоди.** **3. Обов'язок батьків, опікуна, іншої фізичної особи, яка здійснює виховання та/або нагляд за малолітньою дитиною, а також відповідного закладу відшкодувати шкоду, завдану малолітньою дитиною, не є припиненим у разі досягнення нею повноліття. Після досягнення повноліття суд може зобов'язати таку дитину частково або в повному обсязі відшкодувати шкоду, завдану нею у віці до чотирнадцяти років життю або здоров'ю потерпілого, якщо вона має достатні для цього кошти, а особи, зазначені в цій частині, є неплатоспроможними або померли.** **4. У разі завдання шкоди спільними діями кількох малолітніх дітей, а також осіб, які відповідно до цієї статті зобов'язані відшкодувати шкоду, розподіл між**

Чинна редакція	Запропонована редакція
потерпілого, якщо вона має достатні для цього кошти, а особи, які визначені частиною першою цієї статті, є неплатоспроможними або померли. Стаття 1181. Відшкодування шкоди, завданої кількома малолітніми особами 1. Шкода, завдана спільними діями кількох малолітніх осіб, відшкодовується їхніми батьками (усиновлювачами), опікунами в частці, яка визначається за домовленістю між ними або за рішенням суду. 2. Якщо в момент завдання шкоди кількома малолітніми особами одна з них перебувала в закладі, який за законом здійснює щодо неї функції опікуна, цей заклад відшкодовує завдану шкоду у частці, яка визначається за рішенням суду.	**ними обов'язку відшкодувати шкоду здійснюють за домовленістю між такими особами або за рішенням суду з урахуванням приписів статті 1418 цього Кодексу.** **5. Право зворотної вимоги (регресу) особи, яка відшкодувала майнову шкоду та/або компенсувала моральну шкоду відповідно до цієї статті, визначають приписи цієї глави.**
Стаття 1179. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою 1. Неповнолітня особа (у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років) відповідає за завдану нею шкоду самостійно на загальних підставах. 2. У разі відсутності у неповнолітньої особи майна, достатнього для відшкодування завданої нею шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (усиновлювачами) або піклувальником, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини. Якщо неповнолітня особа перебувала у закладі, який за законом здійснює щодо неї	**Стаття 1445. Відповідальність за шкоду, завдану неповнолітньою дитиною** **1. Майнову шкоду та/або моральну шкоду, завдані неповнолітньою дитиною, відшкодовує та/або компенсує така дитина самостійно на загальних підставах, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.** **2. Якщо у неповнолітньої дитини недостатньо майна та/або доходів для відшкодування та/або компенсації в повному обсязі завданої нею шкоди, таку шкоду відшкодовують, в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі, її батьки, піклувальник, інша фізична**

Чинна редакція	Запропонована редакція
функції піклувальника, цей заклад зобов'язаний відшкодувати шкоду в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі, якщо він не доведе, що шкоди було завдано не з його вини. 3. Обов'язок батьків (усиновлювачів), піклувальника, закладу, який за законом здійснює щодо неповнолітньої особи функції піклувальника, відшкодувати шкоду припиняється після досягнення особою, яка завдала шкоди, повноліття або коли вона до досягнення повноліття стане власником майна, достатнього для відшкодування шкоди. Стаття 1180. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою після набуття нею повної цивільної дієздатності 1. Шкода, завдана неповнолітньою особою після набуття нею повної цивільної дієздатності, відшкодовується цією особою самостійно на загальних підставах. 2. У разі відсутності у неповнолітньої особи, яка набула повної цивільної дієздатності, майна, достатнього для відшкодування завданої нею шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (усиновлювачами) або піклувальником, якщо вони дали згоду на набуття нею повної цивільної дієздатності і не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини. Обов'язок цих осіб відшкодувати шкоду	**особа, яка на юридичних підставах здійснює її виховання та/або нагляд, а також у випадках, встановлених законом, заклад, який за законом здійснює стосовно неповнолітньої дитини функції піклувальника, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини.** **3. Обов'язок батьків, піклувальника, іншої фізичної особи, яка здійснює виховання та/або нагляд, а також закладу, який за законом здійснює стосовно неповнолітньої дитини функції піклувальника, відшкодувати та/або компенсувати шкоду, завдану неповнолітньою дитиною, є припиненим після досягнення нею повноліття або якщо вона до досягнення повноліття стане власником майна, достатнього для самостійного відшкодування шкоди.** **4. Майнову шкоду та/або моральну шкоду, завдані неповнолітньою дитиною після набуття нею повної цивільної дієздатності, відшкодовує та/або компенсує така дитина самостійно на загальних підставах. Якщо у неповнолітньої дитини немає майна та/або доходів, достатніх для відшкодування та/або компенсації в повному обсязі завданої нею шкоди, шкоду, в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі, відшкодовують її батьки або піклувальник, які дали згоду на набуття нею повної цивільної дієздатності, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини. Обов'язок таких**

Чинна редакція	Запропонована редакція
припиняється з досягненням особою, яка завдала шкоди, повноліття. Стаття 1182. Відшкодування шкоди, завданої кількома неповнолітніми особами 1. Шкода, завдана спільними діями кількох неповнолітніх осіб, відшкодовується ними у частці, яка визначається за домовленістю між ними або за рішенням суду. 2. Якщо в момент завдання шкоди кількома неповнолітніми особами одна з них перебувала в закладі, який за законом здійснює щодо неї функції піклувальника, цей заклад відшкодовує завдану шкоду у частці, яка визначається за рішенням суду.	**осіб відшкодувати шкоду є припиненим після досягнення такою дитиною повноліття.** **5. У разі завдання шкоди спільними діями кількох неповнолітніх дітей, спільними діями малолітніх та неповнолітніх дітей розподіл обов'язку відшкодувати шкоду між ними, а також між особами, які згідно з цим Кодексом зобов'язані відшкодовувати шкоду за таких дітей, здійснюють за домовленістю між такими особами або за рішенням суду відповідно до статті 1418 цього Кодексу.** **6. Право зворотної вимоги (регресу) особи, яка відшкодувала майнову шкоду та/або компенсувала моральну шкоду відповідно до цієї статті, визначають приписи цієї глави.**
Стаття 1183. Відшкодування шкоди батьками, позбавленими батьківських прав 1. Батьки зобов'язані відшкодувати шкоду, завдану дитиною, щодо якої вони були позбавлені батьківських прав, протягом трьох років після позбавлення їх батьківських прав, якщо вони не доведуть, що ця шкода не є наслідком невиконання ними своїх батьківських обов'язків.	**Стаття 1446. Відповідальність за шкоду батьків, позбавлених батьківських прав** **1. Майнова шкода та/або моральна шкода, завдані дитиною, стосовно якої батьки були позбавлені батьківських прав, підлягають відшкодуванню та/або компенсації такими батьками протягом трьох років з дня позбавлення їх батьківських прав, якщо вони не доведуть, що така шкода не є наслідком невиконання ними своїх батьківських обов'язків до позбавлення їх батьківських прав.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Під час вирішення питання про обсяг відповідальності батьків, позбавлених батьківських прав, суд враховує, зокрема вік дитини на час завдання шкоди, характер завданої шкоди, поведінку батьків до позбавлення їх батьківських прав, а також їхній майновий стан. **3. Право зворотної вимоги (регресу) батьків, які відшкодували майнову шкоду та/або компенсували моральну шкоду відповідно до цієї статті, визначають приписи цієї глави.**
Стаття 1184. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною фізичною особою 1. Шкода, завдана недієздатною фізичною особою, відшкодовується опікуном або закладом, який зобов'язаний здійснювати нагляд за нею, якщо він не доведе, що шкода була завдана не з його вини. Обов'язок цих осіб відшкодувати шкоду, завдану недієздатною фізичною особою, не припиняється в разі поновлення її цивільної дієздатності. 2. Якщо опікун недієздатної особи, яка завдала шкоди, помер або у нього відсутнє майно, достатнє для відшкодування шкоди, а сама недієздатна особа має таке майно, суд може постановити рішення про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я	**Стаття 1447. Відповідальність за шкоду, завдану недієздатною фізичною особою** **1. Майнову шкоду та/або моральну шкоду, завдані недієздатною фізичною особою, відшкодовує та/або компенсує її опікун або заклад, який за законом зобов'язаний здійснювати стосовно неї нагляд, якщо вони не доведуть, що шкоду було завдано не з їхньої вини.** **Обов'язок таких осіб відшкодувати майнову шкоду та/або компенсувати моральну шкоду, завдані недієздатною фізичною особою, не є припиненим у разі поновлення її цивільної дієздатності.** **2. У разі смерті опікуна недієздатної фізичної особи, припинення юридичної особи – закладу, який зобов'язаний здійснювати стосовно неї нагляд, або якщо**

Чинна редакція	Запропонована редакція
або смертю потерпілого, частково або в повному обсязі за рахунок майна цієї недієздатної особи.	**жодний із суб'єктів, зазначених у частині першій цієї статті, не має майна, достатнього для відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди, а недієздатна фізична особа має майно, суд може ухвалити рішення про відшкодування майнової шкоди та/або компенсацію моральної шкоди, завданих ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого, частково або в повному обсязі за рахунок майна недієздатної фізичної особи з урахуванням характеру завданої шкоди, розміру майна та необхідності забезпечення інтересів такої особи.** **3. Відшкодування майнової шкоди та/або компенсація моральної шкоди за рахунок майна недієздатної фізичної особи не допускаються в обсязі, який поставив би під загрозу належне забезпечення її життєво необхідних потреб.**
Стаття 1185. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена 1. Шкода, завдана фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, відшкодовується нею на загальних підставах.	**Стаття 1448. Відповідальність за шкоду, завдану фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена** **1. Майнову шкоду та/або моральну шкоду, завдані фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, відшкодовує та/або компенсує така особа самостійно на загальних підставах, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1186. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними 1. Шкода, завдана фізичною особою, яка в момент її завдання не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними, не відшкодовується. З урахуванням матеріального становища потерпілого та особи, яка завдала шкоди, суд може постановити рішення про відшкодування нею цієї шкоди частково або в повному обсязі. Якщо фізична особа, яка завдала шкоди, сама довела себе до стану, в якому вона не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними в результаті вживання нею спиртних напоїв, наркотичних засобів, токсичних речовин тощо, шкода, завдана нею, відшкодовується на загальних підставах. 2. Якщо шкоди було завдано особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними у зв’язку з психічним розладом або недоумством, суд може постановити рішення про відшкодування цієї шкоди її чоловіком (дружиною), батьками, повнолітніми дітьми, якщо вони проживали разом з цією особою, знали про її психічний розлад або недоумство, але не вжили заходів щодо запобігання шкоді.	**Стаття 1449. Відповідальність за шкоду, завдану фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та/або не могла керувати ними** **1. Майнову шкоду та/або моральну шкоду, завдану фізичною особою, яка в момент завдання шкоди не усвідомлювала значення своїх дій та/або не могла керувати ними, як правило, не відшкодовує така особа. Суд з урахуванням майнового стану потерпілого та такої особи, а також інших істотних обставин може покласти на таку особу обов’язок відшкодувати майнову шкоду та/або компенсувати моральну шкоду частково або в повному обсязі.** **2. Якщо фізична особа довела себе до стану, в якому вона не усвідомлювала значення своїх дій та/або не могла керувати ними, внаслідок добровільного вживання спиртних напоїв, наркотичних засобів, психотропних, токсичних чи інших подібних речовин, шкоду, завдану нею, відшкодовують та/або компенсують на загальних підставах.** **3. Якщо шкоди завдано фізичною особою, яка в момент завдання шкоди не усвідомлювала значення своїх дій та/або не могла керувати ними через психічний розлад, суд може покласти обов’язок відшкодувати майнову шкоду та/або компенсувати моральну шкоду повністю або частково на її чоловіка (дружину), батьків, повнолітніх дітей чи інших осіб, з якими вона постійно**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	проживала, якщо буде встановлено, що вони знали або за обставинами справи повинні були знати про такий стан, але не вжили розумних заходів для запобігання завданню шкоди. **4. При застосуванні приписів цієї статті суд враховує, зокрема, характер і тяжкість психічного стану фізичної особи, можливість інших осіб вплинути на її поведінку, характер та обсяг завданої шкоди, а також засади справедливості, добросовісності та розумності.**
Стаття відсутня	**Стаття 1450. Відповідальність установи за шкоду, завдану особі, яка перебуває під її наглядом або на утриманні** **1. Майнова шкода та/або моральна шкода, завдана життю, здоров'ю, тілесній недоторканності та/або майну фізичної особи, яка на юридичних підставах перебуває у закладі освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, виконання покарань чи іншій установі, що забезпечує її виховання, лікування, утримання, навчання, реабілітацію та/або нагляд, підлягають відшкодуванню та/або компенсації такою установою, якщо шкода є наслідком невиконання нею обов'язків щодо забезпечення належних умов перебування, безпеки та/або нагляду, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Відповідальність установи за цією статтею, зокрема, настає у разі завдання шкоди внаслідок: **1) небезпечного стану будівель, споруд, обладнання, приміщень, території чи іншого майна, що використовує установа;** **2) неналежної організації режиму перебування, догляду, лікування, навчання, реабілітації та/або нагляду;** **3) насильницьких чи інших протиправних дій працівників установи та/або інших осіб, доступ до яких і/або контроль за поведінкою яких належним чином не забезпечила установа.** **3. Установа звільняється від обов'язку відшкодувати майнову шкоду та/або компенсувати моральну шкоду, якщо доведе, що шкода не є наслідком невиконання нею обов'язків щодо забезпечення належних умов перебування, безпеки та/або нагляду, а також що за обставин справи вона вжила всіх розумних заходів для запобігання завданню шкоди.** **4. Покладення відповідальності на установу відповідно до цієї статті не виключає відповідальності працівників установи, інших осіб, які безпосередньо завдали шкоди, а також інших осіб, які відповідно до цього Кодексу та/або іншого закону зобов'язані відшкодувати та/або компенсувати таку шкоду. Установа, її працівники та інші особи, які зобов'язані**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відшкодувати та/або компенсувати шкоду, несуть солідарну відповідальність перед потерпілим, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс та/або інший закон. **5. Установа, яка відшкодувала майнову шкоду та/або компенсувала моральну шкоду відповідно до цієї статті, має право зворотної вимоги (регресу) до працівників та/або інших осіб, з вини яких завдано шкоду, у випадках, межах та порядку, встановлених цією главою, цим Кодексом та/або іншим законом.**
§ 2. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю	**§ 5. Відшкодування шкоди, завданої ушкодженням здоров'я або смертю**
Стаття 1195. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я 1. Фізична або юридична особа, яка завдала шкоди каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я фізичній особі, зобов'язана відшкодувати потерпілому заробіток (дохід), втрачений ним внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності, а також відшкодувати додаткові витрати, викликані необхідністю посиленого харчування, санаторно-курортного лікування, придбання ліків, протезування, стороннього догляду тощо. 2. У разі каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи, яка в момент завдання шкоди не працювала,	**Стаття 1451. Засади відшкодування шкоди, завданої ушкодженням здоров'я** **1. Шкоду, завдану ушкодженням здоров'я, відшкодовують відповідно до статті 1410 цього Кодексу та приписів цього параграфа.** **2. Фізична або юридична особа, яка завдала шкоди ушкодженням здоров'я, зобов'язана відшкодувати потерпілому:** **1) заробіток (дохід), втрачений ним унаслідок повної або часткової втрати професійної та/або загальної працездатності;** **2) необхідні та розумні додаткові витрати, пов'язані з лікуванням, реабілітацією, протезуванням, придбанням**

Чинна редакція	Запропонована редакція
розмір відшкодування визначається виходячи з розміру мінімальної заробітної плати. 3. Шкода, завдана фізичній особі каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, відшкодовується без урахування пенсії, призначеної у зв'язку з втратою здоров'я, або пенсії, яку вона одержувала до цього, а також інших доходів. 4. Договором або законом може бути збільшений обсяг і розмір відшкодування шкоди, завданої потерпілому каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я.	**лікарських засобів, виробів медичного призначення, технічних та/або інших засобів реабілітації, забезпеченням стороннього догляду, посиленим харчуванням, переобладнанням житла та/або транспортних засобів, інші витрати, безпосередньо пов'язані із завданням особистої шкоди.** **3. Шкоду, завдану ушкодженням здоров'я, відшкодовують без урахування пенсії, призначеної у зв'язку з втратою здоров'я, пенсії, яку потерпілий одержував до завдання шкоди, інших законних доходів потерпілого, а також соціальних виплат, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс та/або інший закон.** **4. Договором та/або законом може бути збільшено обсяг і розмір відшкодування шкоди, завданої ушкодженням здоров'я.**
Стаття 1197. Визначення заробітку (доходу), втраченого внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи, яка працювала за трудовим договором 1. Розмір втраченого фізичною особою внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я заробітку (доходу), що підлягає відшкодуванню, визначається у відсотках від середнього місячного заробітку (доходу), який потерпілий мав до каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, з урахуванням ступеня втрати потерпілим	**Стаття 1452. Визначення втраченого заробітку (доходу) працівника** **1. Розмір заробітку (доходу), втраченого фізичною особою, яка працювала за трудовим договором (контрактом) або перебувала на державній службі, службі в органах місцевого самоврядування або на іншій публічній службі, внаслідок ушкодження здоров'я, визначають у відсотках від її середньомісячного заробітку (доходу) з урахуванням ступеня втрати професійної, а за її браком – загальної працездатності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
професійної працездатності, а за її відсутності - загальної працездатності. Середньомісячний заробіток (дохід) обчислюється за бажанням потерпілого за дванадцять або за три останні календарні місяці роботи, що передували ушкодженню здоров'я або втраті працездатності внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я. Якщо середньомісячний заробіток (дохід) потерпілого є меншим від п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати, розмір втраченого заробітку (доходу) обчислюється виходячи з п'ятикратного розміру мінімальної заробітної плати. 2. Для визначення розміру відшкодування у разі професійного захворювання може братися до уваги за бажанням потерпілого середньомісячний заробіток (дохід) за дванадцять або за три останні календарні місяці перед припиненням роботи, що було викликано каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я. 3. До втраченого заробітку (доходу) включаються всі види оплати праці за трудовим договором за місцем основної роботи і за сумісництвом, з яких сплачується податок на доходи громадян, у сумах, нарахованих до вирахування податку. До втраченого заробітку (доходу) не включаються одноразові виплати, компенсація за невикористану відпустку, вихідна допомога, допомога по вагітності та пологах тощо.	**2. Середньомісячний заробіток (дохід) обчислюють за вибором потерпілого за дванадцять або за три останні календарні місяці роботи, що передували ушкодженню здоров'я або втраті працездатності внаслідок ушкодження здоров'я.** **3. До втраченого заробітку (доходу) включають всі види оплати праці за трудовим договором (контрактом) за основним місцем роботи та за сумісництвом, з яких сплачувався податок на доходи фізичних осіб, у сумах, нарахованих до вирахування податків та обов'язкових платежів. Не включають одноразові виплати, компенсацію за невикористану відпустку, вихідну допомогу, допомогу по вагітності та пологах та інші аналогічні виплати.** **4. Якщо заробіток (дохід) потерпілого до ушкодження здоров'я змінився внаслідок обставин, що поліпшили його майновий стан (підвищення заробітної плати, переведення на вищеоплачувану роботу, прийняття на роботу після закінчення навчання тощо), при визначенні середньомісячного заробітку (доходу) враховують заробіток (дохід), який він одержував або мав одержати після відповідної зміни.** **5. Якщо на момент завдання шкоди потерпілий не працював, розмір втраченого заробітку (доходу), що підлягає відшкодуванню, визначають за вибором потерпілого виходячи із:**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Якщо потерпілий на момент завдання йому шкоди не працював, його середньомісячний заробіток (дохід) обчислюється, за його бажанням, виходячи з його заробітку до звільнення або звичайного розміру заробітної плати працівника його кваліфікації у цій місцевості. 4. Якщо заробіток (дохід) потерпілого до його каліцтва чи іншого ушкодження здоров'я змінився, що поліпшило його матеріальне становище (підвищення заробітної плати за посадою, переведення на вищеоплачувану роботу, прийняття на роботу після закінчення освіти), при визначенні середньомісячного заробітку (доходу) враховується лише заробіток (дохід), який він одержав або мав одержати після відповідної зміни.	**1) його заробітку (доходу) до звільнення;** **2) звичайного розміру заробітної плати працівника відповідної кваліфікації в місцевості, в якій проживає потерпілий.** **Розмір втраченого заробітку (доходу), що підлягає відшкодуванню,** **не може бути нижче розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом.**
Стаття 1198. Визначення доходу, втраченого внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи-підприємця 1. Розмір доходу фізичної особи-підприємця, втраченого фізичною особою внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, що підлягає відшкодуванню, визначається з її річного доходу, одержаного в попередньому господарському році, поділеного на дванадцять. Якщо ця особа отримувала дохід менш як дванадцять місяців, розмір її втраченого доходу визначається шляхом визначення сукупної суми доходу за відповідну кількість місяців.	**Стаття 1453. Визначення втраченого доходу фізичної особи – підприємця та фізичної особи, яка провадить незалежну професійну діяльність** **1. Розмір доходу, втраченого фізичною особою-підприємцем внаслідок ушкодження здоров'я, визначають виходячи з її річного доходу, отриманого в попередньому календарному році, поділеного на дванадцять місяців. Якщо така особа отримувала дохід менш як дванадцять місяців, розмір втраченого доходу визначають виходячи із середньомісячного доходу за фактичний період отримання доходу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Розмір доходу від підприємницької діяльності, втраченого фізичною особою-підприємцем внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, визначається на підставі даних податкового органу. 3. Розмір доходу, втраченого фізичною особою-підприємцем внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, обчислюється виходячи з розміру доходу, який потерпілий мав до каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, у сумах, нарахованих до вирахування податків. 4. Розмір доходу, втраченого фізичною особою, яка самостійно забезпечує себе роботою (адвокатом, особою, зайнятою творчою діяльністю, та іншими), визначається у порядку, встановленому частинами першою - третьою цієї статті.	**2. Розмір доходу фізичної особи-підприємця визначають на підставі даних податкових органів та інших офіційних даних, які підтверджують розмір такого доходу, у сумах, нарахованих до вирахування податків та інших обов'язкових платежів.** **3. Розмір доходу, втраченого фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність, визначають за приписами, встановленими частинами першою і другою цієї статті, з урахуванням документально підтверджених даних про її доходи.** **4. Якщо розмір фактичного доходу фізичної особи-підприємця або фізичної особи, яка провадить незалежну професійну діяльність, є меншим за розмір заробітку, який могла б одержувати особа відповідної кваліфікації за трудовим договором у цій місцевості, суд може визначити втрачені доходи виходячи з такого заробітку, але не нижче мінімальної заробітної плати, встановленої законом.** **5. У разі ненаявності або недостатності офіційних даних, зазначених у частині другій цієї статті, розмір втраченого доходу може бути визначений судом на підставі інших належних і допустимих доказів, зокрема відомостей про звичайний розмір доходу особи відповідної професії (кваліфікації) у відповідній місцевості, але не нижче розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1199. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я малолітньої або неповнолітньої особи 1. У разі каліцтва або іншого ушкодження здоров'я малолітньої особи фізична або юридична особа, яка завдала цієї шкоди, зобов'язана відшкодувати витрати на її лікування, протезування, постійний догляд, посилене харчування тощо. Після досягнення потерпілим чотирнадцяти років (учнем - вісімнадцяти років) юридична або фізична особа, яка завдала шкоди, зобов'язана відшкодувати потерпілому також шкоду, пов'язану із втратою або зменшенням його працездатності, виходячи з розміру встановленої законом мінімальної заробітної плати. 2. Якщо на момент ушкодження здоров'я неповнолітня особа мала заробіток, шкода має бути відшкодована їй виходячи з розміру її заробітку, але не нижче встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати. 3. Після початку трудової діяльності відповідно до одержаної кваліфікації потерпілий має право вимагати збільшення розміру відшкодування шкоди, пов'язаної із зменшенням його професійної працездатності внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, виходячи з розміру заробітної плати працівників його кваліфікації, але	**Стаття 1454. Відшкодування шкоди, завданої ушкодженням здоров'я малолітньої або неповнолітньої дитини** **1. У разі ушкодження здоров'я малолітньої дитини фізична або юридична особа, яка завдала шкоди, зобов'язана відшкодувати необхідні та розумні витрати на лікування, реабілітацію, протезування, сторонній догляд, посилене харчування, забезпечення технічними та/або іншими засобами реабілітації та інші витрати, безпосередньо пов'язані із завданням такої шкоди.** **2. Після досягнення потерпілим вісімнадцятирічного віку особа, яка завдала шкоди, зобов'язана відшкодувати також шкоду, пов'язану із втратою або зменшенням його працездатності, виходячи з розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом, якщо потерпілий не має вищого заробітку (доходу), який враховується за загальними приписами цього параграфа.** **3. Якщо на момент ушкодження здоров'я неповнолітня дитина мала заробіток (дохід), шкода, пов'язана із втратою або зменшенням її працездатності, відшкодовується виходячи з такого заробітку (доходу), але не нижче розміру мінімальної заробітної плати.** **4. Після початку трудової діяльності відповідно до одержаної професії (кваліфікації) потерпілий має право**

Чинна редакція	Запропонована редакція
не нижче встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати. 4. Якщо потерпілий не має професійної кваліфікації і після досягнення повноліття продовжує залишатися непрацездатним внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, завданого йому до повноліття, він має право вимагати відшкодування шкоди в обсязі не нижче встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати.	**вимагати збільшення розміру відшкодування шкоди, пов'язаної із зменшенням його професійної працездатності, виходячи з розміру заробітної плати працівника відповідної кваліфікації в цій місцевості, але не нижче розміру мінімальної заробітної плати.** **5. Якщо потерпілий не здобув професійної кваліфікації і після досягнення повноліття залишається непрацездатним внаслідок ушкодження здоров'я, завданого до повноліття, він має право вимагати відшкодування шкоди у розмірі не нижче мінімальної заробітної плати, встановленої законом.**
Стаття 1200. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого 1. У разі смерті потерпілого право на відшкодування шкоди мають непрацездатні особи, які були на його утриманні або мали на день його смерті право на одержання від нього утримання, а також дитина потерпілого, народжена після його смерті. Шкода відшкодовується: 1) дитині - до досягнення нею вісімнадцяти років (учню, студенту - до закінчення навчання, але не більш як до досягнення ним двадцяти трьох років); 2) чоловікові, дружині, батькам (усиновлювачам), які досягли пенсійного віку, встановленого законом, - довічно; 3) особам з інвалідністю - на строк їх інвалідності;	**Стаття 1455. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого** **1. У разі смерті потерпілого право на відшкодування шкоди, завданої втратою годувальника, мають:** **1) непрацездатні особи, які були на його утриманні або мали на день його смерті право на одержання від нього утримання;** **2) дитина потерпілого, зачата за його життя та народжена після його смерті.** **2. Шкоду відшкодовують:** **1) дитині – до досягнення нею вісімнадцятирічного віку (учню, студентові – до закінчення навчання, але не більш як до досягнення двадцятитрирічного віку);**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4) одному з батьків (усиновлювачів) або другому з подружжя чи іншому членові сім'ї незалежно від віку і працездатності, якщо вони не працюють і здійснюють догляд за: дітьми, братами, сестрами, внуками померлого, - до досягнення ними чотирнадцяти років; 5) іншим непрацездатним особам, які були на утриманні потерпілого, - протягом п'яти років після його смерті. 2. Особам, визначеним у пунктах 1-5 частини першої цієї статті, шкода відшкодовується у розмірі середньомісячного заробітку (доходу) потерпілого з вирахуванням частки, яка припадала на нього самого та працездатних осіб, які перебували на його утриманні, але не мають права на відшкодування шкоди. До складу доходів потерпілого також включаються пенсія, суми, що належали йому за договором довічного утримання (догляду), та інші аналогічні виплати, які він одержував. 3. Особам, які втратили годувальника, шкода відшкодовується в повному обсязі без урахування пенсії, призначеної їм внаслідок втрати годувальника, та інших доходів. 4. Розмір відшкодування, обчислений для кожного з осіб, які мають право на відшкодування шкоди, завданої смертю годувальника, не підлягає подальшому перерахункові, крім таких випадків: народження дитини, зачатої за життя і народженої після смерті годувальника; призначення (припинення) виплати відшкодування особам, що	**2) подружжю, батькам (усиновлювачам), які досягли пенсійного віку, встановленого законом, – довічно;** **3) особам з інвалідністю – на строк встановлення інвалідності;** **4) одному з батьків (усиновлювачів), одному з подружжя чи іншому членові сім'ї безвідносно до віку і працездатності, який не працює і здійснює догляд за дитиною, братом, сестрою, внуком померлого, – до досягнення такими особами чотирнадцятирічного віку;** **5) іншим непрацездатним особам, які були на утриманні потерпілого, – протягом п'яти років після його смерті, якщо іншого строку не встановлено судом з урахуванням конкретних обставин.** **3. Особам, визначеним частиною другою цієї статті, шкоду відшкодовують у розмірі частки середньомісячного заробітку (доходу) потерпілого, яка припадала на кожну з таких осіб, з урахуванням частки, що припадала на самого потерпілого та інших працездатних осіб, які перебували на його утриманні, але не мають права на відшкодування шкоди.** **До складу доходів потерпілого включають, зокрема, заробіток (дохід), пенсію, суми, що виплачувалися за договором довічного утримання (догляду), а також інші регулярні виплати, які були для нього засобом існування.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
здійснюють догляд за дітьми, братами, сестрами, внуками померлого. Розмір відшкодування може бути збільшений законом.	**4. Шкоду відшкодовують особам, які втратили годувальника, без урахування пенсії у зв'язку з втратою годувальника та інших доходів, одержаних ними у зв'язку з його смертю, якщо іншого не встановлює закон.**
Стаття 1201. Відшкодування витрат на поховання 1. Особа, яка завдала шкоди смертю потерпілого, зобов'язана відшкодувати особі, яка зробила необхідні витрати на поховання та на спорудження надгробного пам'ятника, ці витрати. Допомога на поховання, одержана фізичною особою, яка зробила ці витрати, до суми відшкодування шкоди не зараховується.	**Стаття 1456. Відшкодування витрат на поховання та вшанування пам'яті** **1. Особа, яка завдала шкоди смертю потерпілого, зобов'язана відшкодувати в повному обсязі необхідні та розумні витрати на поховання, транспортування тіла, здійснення релігійних та/або інших обрядів, спорудження надгробного пам'ятника та інші витрати, безпосередньо пов'язані з похованням та вшануванням пам'яті померлого, особі, яка понесла такі витрати.** **2. Допомогу на поховання та інші соціальні виплати, одержані у зв'язку зі смертю потерпілого, не зараховують до суми відшкодування витрат на поховання та вшанування пам'яті, якщо іншого не встановлює закон.**
Стаття 1202. Порядок відшкодування шкоди 1. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого, здійснюється щомісячними платежами.	**Стаття 1457. Відшкодування шкоди, завданої ушкодженням здоров'я або смертю** **1. Відшкодування шкоди, завданої ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого, як правило, здійснюють у формі періодичних платежів, якщо іншого**

Чинна редакція	Запропонована редакція
За наявності обставин, які мають істотне значення, та з урахуванням матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди, сума відшкодування може бути виплачена одноразово, але не більш як за три роки наперед. 2. Стягнення додаткових витрат, передбачених частиною першою статті 1195 цього Кодексу, може бути здійснене наперед у межах строків, встановлених на основі висновку відповідної лікарської експертизи, а також у разі необхідності попередньої оплати послуг і майна (придбання путівки, оплата проїзду, оплата спеціальних транспортних засобів тощо).	**не встановлює цей Кодекс, інший закон, договір або рішення суду.** **2. З урахуванням характеру шкоди, тривалості та тяжкості її наслідків, віку потерпілого, майнового стану сторін та інших істотних обставин суд може визначити відшкодування шкоди:** **1) у формі одноразової грошової виплати;** **2) у формі поєднання одноразової грошової виплати та періодичних платежів;** **3) в інший спосіб, встановлений цим Кодексом та/або іншим законом, який забезпечує справедливий баланс інтересів сторін.** **3. Питання про капіталізацію періодичних платежів, їх заміну одноразовою виплатою та інші пов'язані питання вирішує суд з урахуванням приписів цього Кодексу.**
Стаття 1203. Збільшення розміру відшкодування шкоди на вимогу потерпілого у разі зміни стану його працездатності 1. Потерпілий має право на збільшення розміру відшкодування шкоди, якщо його працездатність знизилася порівняно з тією, яка була у нього на момент вирішення питання про відшкодування шкоди.	**Стаття 1458. Зміна розміру відшкодування у зв'язку зі зміною працездатності** **1. Потерпілий має право вимагати збільшення розміру відшкодування шкоди, завданої ушкодженням здоров'я, якщо його працездатність знизилася порівняно з тією, що була на момент визначення розміру відшкодування.** **2. Особа, на яку покладено обов'язок відшкодувати шкоду, має право вимагати зменшення розміру відшкодування шкоди, якщо працездатність**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1204. Зменшення розміру відшкодування шкоди на вимогу особи, яка завдала шкоди 1. Особа, на яку покладено обов'язок відшкодувати шкоду, завдану каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я потерпілого, має право вимагати зменшення розміру відшкодування шкоди, якщо працездатність потерпілого зросла порівняно з тією, яка була в нього на момент вирішення питання про відшкодування шкоди.	**потерпілого зросла порівняно з тією, що була на момент визначення розміру відшкодування.** **3. Розмір відшкодування змінює суд з урахуванням висновків відповідних медичних, медико-соціальних та/або інших експертиз, визначених законом.**
Стаття 1205. Відшкодування шкоди у разі припинення юридичної особи, зобов'язаної відшкодувати шкоду 1. У разі припинення юридичної особи, зобов'язаної відшкодувати шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, і встановлення її правонаступників виплата щомісячних платежів покладається на її правонаступників. У цьому разі вимоги про збільшення розміру відшкодування шкоди пред'являються до її правонаступників. 2. У разі ліквідації юридичної особи платежі, належні потерпілому або особам, визначеним статтею 1200 цього Кодексу, мають бути капіталізовані для виплати їх потерпілому або цим особам у порядку, встановленому законом або іншим нормативно-правовим актом. У разі відсутності в юридичної особи, що ліквідується, коштів для капіталізації платежів, які підлягають сплаті,	**Стаття 1459. Відшкодування шкоди у разі припинення юридичної особи, яка зобов'язана відшкодувати шкоду** **1. У разі реорганізації юридичної особи, зобов'язаної відшкодувати шкоду, завдану ушкодженням здоров'я або смертю, обов'язок щодо сплати періодичних платежів переходить до її правонаступника (правонаступників). Вимоги про зміну розміру відшкодування шкоди пред'являють до правонаступника (правонаступників).** **2. У разі ліквідації юридичної особи періодичні платежі, належні потерпілому або особам, які втратили годувальника, підлягають капіталізації в порядку, встановленому законом, для подальшої виплати відповідним особам.** **3. Якщо в юридичної особи, що ліквідується, ненаявні кошти для капіталізації платежів, які підлягають сплаті, суд за позовом потерпілого може покласти обов'язок**

Чинна редакція	Запропонована редакція
обов’язок щодо їх капіталізації покладається на ліквідаційну комісію на підставі рішення суду за позовом потерпілого.	**щодо забезпечення капіталізації таких платежів на особу, яка здійснює ліквідацію, у випадках, встановлених законом.**
Стаття 1206. Відшкодування витрат на лікування особи, яка потерпіла від кримінального правопорушення 1. Особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, зобов’язана відшкодувати витрати закладові охорони здоров’я на лікування потерпілого від цього кримінального правопорушення, крім випадку завдання шкоди при перевищенні меж необхідної оборони або у стані сильного душевного хвилювання, що виникло раптово внаслідок насильства або тяжкої образи з боку потерпілого. 2. Якщо кримінальне правопорушення вчинено малолітньою або неповнолітньою особою, витрати на лікування потерпілого відшкодовуються особами, визначеними статтями 1178 і 1179 цього Кодексу. 3. Якщо лікування проводилося закладом охорони здоров’я, що є у державній власності, у власності Автономної Республіки Крим або територіальної громади, спільній власності територіальних громад, кошти на відшкодування витрат на лікування зараховуються до відповідного бюджету, за рахунок якого таке лікування фінансувалося. Якщо лікування проводилося закладом охорони здоров’я, який за відповідні надані медичні послуги отримує кошти згідно з договором про медичне	**Стаття 1460. Відшкодування витрат на лікування потерпілого від кримінального правопорушення** **1. Особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, зобов’язана відшкодувати закладу охорони здоров’я, безвідносно до форми власності, необхідні та розумні витрати на лікування потерпілого від такого кримінального правопорушення, якщо іншого не встановлює закон.** **2. Обов’язок, передбачений частиною першою цієї статті, не виникає у разі завдання шкоди у стані необхідної оборони, крайньої необхідності або у випадках, якщо законом передбачено звільнення особи від відповідальності за завдану шкоду.** **3. Якщо кримінальне правопорушення вчинила малолітня або неповнолітня особа, витрати на лікування потерпілого відшкодовують особи, які відповідають за шкоду, завдану такою особою, відповідно до цього Кодексу.** **4. Кошти, стягнуті на відшкодування витрат на лікування, зараховують до відповідного бюджету або на користь закладу охорони здоров’я, який поніс такі витрати, у порядку, встановленому законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
обслуговування населення за програмою медичних гарантій, такі кошти зараховуються до Державного бюджету України.	
Стаття 1207. Обов’язок держави відшкодувати шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров’я або смертю внаслідок кримінального правопорушення 1. Шкода, завдана каліцтвом, іншим ушкодженням здоров’я або смертю внаслідок кримінального правопорушення, відшкодовується потерпілому або особам, визначеним статтею 1200 цього Кодексу, державою, якщо не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, або якщо вона є неплатоспроможною. 2. Умови та порядок відшкодування державою шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров’я або смертю, встановлюються законом.	**Стаття 1461. Обов’язок держави відшкодувати шкоду, завдану ушкодженням здоров’я або смертю внаслідок кримінального правопорушення** **1. Шкоду, завдану ушкодженням здоров’я або смертю фізичної особи внаслідок кримінального правопорушення, відшкодовує потерпілому або особам, які мають право на відшкодування шкоди у зв’язку зі смертю годувальника, держава у випадках, встановлених законом, зокрема, якщо:** **1) особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, не встановлено;** **2) особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, є неплатоспроможною;** **3) в інших випадках, передбачених законом.** **2. Умови, порядок, розмір та форму відшкодування державою шкоди, завданої ушкодженням здоров’я або смертю внаслідок кримінального правопорушення, визначає закон.** **3. Держава, яка відшкодувала шкоду відповідно до цієї статті, має право зворотної вимоги (регресу) до особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, у межах виплаченої суми, якщо іншого не встановлює закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1208. Збільшення розміру відшкодування шкоди у зв’язку з підвищенням вартості життя і збільшенням розміру мінімальної заробітної плати 1. За заявою потерпілого у разі підвищення вартості життя розмір відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров’я або смертю, підлягає індексації на підставі рішення суду. 2. За заявою потерпілого у разі збільшення розміру мінімальної заробітної плати розмір відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров’я або смертю, підлягає відповідному збільшенню на підставі рішення суду.	**Стаття 1462. Індексація та коригування розміру відшкодування у зв’язку зі зміною вартості життя та гарантійних показників** **1. За заявою потерпілого або осіб, які мають право на відшкодування шкоди у зв’язку зі смертю годувальника, у разі істотної зміни вартості життя, зокрема внаслідок зростання індексу споживчих цін, суд може індексувати розмір періодичних платежів з відшкодування шкоди, завданої ушкодженням здоров’я або смертю, виходячи з принципу збереження реальної купівельної спроможності таких платежів.** **2. За заявою потерпілого або осіб, які мають право на відшкодування шкоди у зв’язку зі смертю годувальника, у разі збільшення розміру мінімальної заробітної плати розмір відшкодування може бути відповідно збільшено, якщо він визначався або обмежувався розміром мінімальної заробітної плати, з урахуванням приписів цього Кодексу та/або іншого закону.** **3. Індексацію та коригування розміру відшкодування відповідно до цієї статті здійснює суд з урахуванням приписів цієї глави, а також загальних приписів цього Кодексу щодо зміни грошових зобов’язань у зв’язку зі зміною вартості грошей, якщо такі приписи наявні.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
§ 3. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг)	*Виключено*
Стаття 12111. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном 1. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном, у тому числі таким, що є складовою частиною іншого рухомого чи нерухомого майна, включаючи електроенергію, встановлюються законом.	*Виключено*
Назва параграфу відсутня	**§ 6. Обсяг та способи відшкодування шкоди**
Стаття 1192. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого 1. Якщо інше не встановлено законом, з урахуванням обставин справи суд за вибором потерпілого може зобов’язати особу, яка завдала шкоди майну, відшкодувати її в натурі (передати річ того ж роду і такої ж якості, полагодити пошкоджену річ тощо) або відшкодувати завдані збитки у повному обсязі. Розмір збитків, що підлягають відшкодуванню потерпілому, визначається відповідно до реальної вартості втраченого майна на момент розгляду справи або виконання робіт, необхідних для відновлення пошкодженої речі.	**Стаття 1463. Способи відшкодування майнової шкоди та компенсації моральної шкоди** **1. Відшкодування майнової шкоди та/або компенсацію моральної шкоди здійснюють в один або кілька таких способів:** **1) відновлення становища, яке існувало до завдання шкоди (натуральне відшкодування);** **2) грошові виплати;** **3) в інші способи, визначені цим Кодексом та/або іншим законом.** **Компенсацію моральної шкоди здійснюють у порядку, встановленому статтею 26 цього Кодексу, з урахуванням приписів цієї глави.** **2. Натуральне відшкодування застосовують, якщо воно є можливим, не пов’язане з надмірними витратами**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1168. Відшкодування моральної шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи 1. Моральна шкода, завдана каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, може бути відшкодована одноразово або шляхом здійснення щомісячних платежів. 2. Моральна шкода, завдана смертю фізичної особи, відшкодовується її чоловікові (дружині), батькам (усиновлювачам), дітям (усиновленим), а також особам, які проживали з нею однією сім'єю.	**та/або труднощами для особи, яка відшкодовує шкоду, не порушує прав та/або законних інтересів третіх осіб і є розумним та домірним за обставин справи, якщо іншого не встановлює цей Кодекс, інший закон або не випливає із змісту відносин.** **3. Відшкодування майнової шкоди та/або компенсація моральної шкоди у грошовій формі можуть здійснюватися у формі одноразової виплати, періодичних платежів або їх поєднання. При визначенні порядку здійснення грошових виплат суд враховує характер та тривалість наслідків шкоди, майновий стан сторін, а також інші істотні обставини.** **4. На вимогу потерпілого та/або з урахуванням обставин справи суд може застосувати інший спосіб відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди, передбачений цим Кодексом та/або іншим законом, якщо такий спосіб забезпечує справедливий баланс інтересів сторін і відповідає засадам добросовісності, розумності та справедливості.** **5. У разі завдання шкоди майну, якщо іншого не встановлює цей Кодекс, інший закон або не випливає із змісту відносин, суд за вибором потерпілого може зобов'язати особу, яка завдала шкоди, відшкодувати її в натурі (зокрема у спосіб передання речі того самого роду і такої самої якості, ремонту чи заміни пошкодженої речі) або відшкодувати завдані збитки у грошовій формі.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1192. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого 1. Якщо інше не встановлено законом, з урахуванням обставин справи суд за вибором потерпілого може зобов’язати особу, яка завдала шкоди майну, відшкодувати її в натурі (передати річ того ж роду і такої ж якості, полагодити пошкоджену річ тощо) або відшкодувати завдані збитки у повному обсязі. Розмір збитків, що підлягають відшкодуванню потерпілому, визначається відповідно до реальної вартості втраченого майна на момент розгляду справи або виконання робіт, необхідних для відновлення пошкодженої речі.	**Стаття 1464. Визначення розміру відшкодування майнової шкоди та компенсації моральної шкоди** **1. Розмір відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди визначає суд з урахуванням приписів статей 25, 26, глави 59 цього Кодексу, приписів цієї глави, а також усіх істотних обставин справи, виходячи з принципу повного відшкодування шкоди, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс та/або інший закон.** **2. Під час визначення розміру відшкодування майнової шкоди враховують, зокрема, фактично понесені витрати, необхідні та/або розумні витрати, які підлягають понесенню у майбутньому, зменшення вартості майна, втрату доходу (упущена вигода), превентивні витрати, а також інші збитки, які є безпосереднім наслідком завдання шкоди.** **3. Розмір збитків, пов’язаних з втратою, пошкодженням або знищенням майна, визначають відповідно до його реальної вартості на момент розгляду справи судом, а у разі відшкодування шкоди у спосіб виконання відновлювальних робіт – на момент виконання таких робіт, якщо іншого не встановлює цей Кодекс, інший закон або не випливає із змісту відносин.** **4. Під час визначення розміру компенсації моральної шкоди враховують, зокрема, характер та тривалість**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	фізичних та/або психічних страждань, ступінь порушення особистих немайнових прав, наслідки для особистого, сімейного та/або професійного життя потерпілого, поведінку завдавача шкоди до та/або після її завдання, а також інші істотні обставини. **5. Якщо наслідки завдання шкоди мають тривалий та/або довічний характер, суд може визначити розмір відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди з урахуванням прогнозованих майбутніх втрат, спираючись на обґрунтовані дані про їх імовірність, тривалість та розмір.** **6. Якщо точний розмір шкоди встановити неможливо або це пов'язано з надмірними труднощами чи витратами, суд визначає розмір відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди виходячи з характеру порушення, наслідків завдання шкоди, поданих доказів, а також засад справедливості, добросовісності та розумності.**
Стаття відсутня	**Стаття 1465. Зменшення розміру відшкодування шкоди** **1. У виняткових випадках, якщо з огляду на характер підстав відповідальності, природу та цінність порушеного права, розмір завданої шкоди, майновий стан сторін та інші істотні обставини покладання на особу, яка завдала шкоди, обов'язку її повного**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відшкодування було б вочевидь недомірним та надмірним, суд може зменшити розмір відшкодування. **2. Під час вирішення питання про зменшення розміру відшкодування суд, зокрема, враховує:** **1) підставу відповідальності (умисел, груба необережність, легка необережність, відповідальність безвідносно до вини);** **2) природу та значущість порушеного права (особисті немайнові права, життєво важливі інтереси, майнові права тощо);** **3) розмір шкоди і наслідки її завдання для потерпілого;** **4) майновий стан сторін та наявність страхового покриття.** **3. Зменшення розміру відшкодування не допускається у разі умисного завдання шкоди, а також у випадках, якщо інакше була б істотно знівельована охорона життя, здоров'я, гідності, свободи або інших засадничих прав потерпілого.** **4. Зменшення розміру відшкодування за приписами цієї статті не допускається щодо вимог про відшкодування шкоди, завданої життю або здоров'ю фізичної особи, крім випадків, встановлених цим Кодексом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1466. Урахування вигод, отриманих у зв'язку із завданням шкоди** **1. Під час визначення розміру відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди суд враховує вигоди, прямо та безпосередньо отримані потерпілим у зв'язку із завданням шкоди, неврахування яких призвело б до безпідставного збагачення потерпілого та/або вочевидь несправедливого результату.** **2. До таких вигод, зокрема, можуть належати:** **1) збільшення вартості майна потерпілого у зв'язку з подією, що спричинила шкоду;** **2) економія витрат, які потерпілий не поніс внаслідок такої події;** **3) інші безпосередньо пов'язані вигоди майнового характеру, що істотно зменшують розмір шкоди, яка підлягає відшкодуванню.** **3. Не враховують як вигоди при зменшенні розміру відшкодування:** **1) страхові виплати, здійснені на користь потерпілого, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс та/або спеціальний закон;** **2) виплати, що мають лише соціальний, гуманітарний чи компенсаційний характер (зокрема соціальні виплати, допомога благодійних організацій, добровільні пожертви), якщо іншого не встановлює закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Врахування вигод не може призводити до покладення на потерпілого обов'язку відшкодувати шкоду особі, яка її завдала, якщо іншого прямо не встановлює закон.
Стаття 1194. Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою відповідальність 1. Особа, яка застрахувала свою відповідальність, у разі недостатності страхової виплати (відшкодування) для повного відшкодування завданої нею шкоди зобов'язана сплатити потерпілому різницю між фактичним розміром шкоди і страховою виплатою (відшкодуванням).	**Стаття 1467. Відшкодування шкоди у разі страхування цивільної відповідальності та інших компенсаційних виплат** **1. Наявність договору страхування цивільної відповідальності особи, яка завдала шкоди, не обмежує права потерпілого пред'явити вимогу про відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди у повному обсязі безпосередньо до такої особи, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс та/або інший закон.** **2. Якщо страхова виплата (страхове відшкодування), сплачена страховиком у зв'язку із завданням шкоди, є недостатньою для її повного відшкодування, особа, яка завдала шкоди, зобов'язана сплатити потерпілому різницю між фактичним розміром шкоди і страховою виплатою (страховим відшкодуванням), якщо іншого не встановлює закон.** **3. У межах здійсненої виплати до страховика переходить право зворотної вимоги (регресу) або право вимоги (суброгації) до особи, відповідальної за шкоду, у**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	порядку та межах, установлених цим Кодексом та/або спеціальними законами. **4. Закон може встановити випадки, коли потерпілий має право пред'явити вимогу про відшкодування шкоди безпосередньо до страховика особи, яка завдала шкоди, а також порядок і межі такої відповідальності страховика.** **5. Виплати, здійснені державою, органами місцевого самоврядування, міжнародними організаціями чи іншими особами як спеціальні компенсації, соціальна підтримка або гуманітарна допомога у зв'язку із завданням шкоди, як правило, не зменшують обсягу відповідальності особи, яка завдала шкоди, але можуть бути підставою для переходу до відповідних суб'єктів прав вимоги до завдавача шкоди в обсязі здійснених виплат, якщо це встановлює закон.**
Глава 83 НАБУТТЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА БЕЗ ДОСТАТНЬОЇ ПРАВОВОЇ ПІДСТАВИ	**Глава 92. Безпідставне збагачення**
Стаття 1212. Загальні положення про зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави 1. Особа, яка набула майно або зберегла його у себе за рахунок іншої особи (потерпілого) без достатньої правової підстави (безпідставно набуте майно), зобов'язана	**Стаття 1468. Загальні приписи про безпідставне збагачення** **1. Особа (набувач), яка без юридичної підстави набула майно, зберігає його у себе або одержала іншу майнову вигоду за рахунок іншої особи (потерпілого), зобов'язана**

Чинна редакція	Запропонована редакція
повернути потерпілому це майно. Особа зобов'язана повернути майно і тоді, коли підстава, на якій воно було набуте, згодом відпала. 2. Положення цієї глави застосовуються незалежно від того, чи безпідставне набуття або збереження майна було результатом поведінки набувача майна, потерпілого, інших осіб чи наслідком події. 3. Положення цієї глави застосовуються також до вимог про: 1) повернення виконаного за недійсним правочином; 2) витребування майна власником із чужого незаконного володіння; 3) повернення виконаного однією із сторін у зобов'язанні; 4) відшкодування шкоди особою, яка незаконно набула майно або зберегла його у себе за рахунок іншої особи.	**повернути потерпілому таке майно або іншу майнову вигоду у порядку, встановленому цією главою.** **2. Збагачення є безпідставним, зокрема, якщо майно або інша майнова вигода одержані:** **1) не на підставі договору, іншого правочину, закону, рішення суду, акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування;** **2) на підставі, що згодом відпала;** **3) на виконання недійсного правочину;** **4) для досягнення певної мети або за умови настання певної обставини, які не настали, якщо іншого не встановлює закон або не випливає із змісту відносин.** **3. Приписи цієї глави застосовують безвідносно до того, чи було безпідставне збагачення наслідком поведінки набувача, потерпілого, третіх осіб чи наслідком події, якщо іншого не встановлює закон.** **4. Приписи цієї глави застосовують до вимог про повернення безпідставного збагачення, якщо іншого не встановлюють цей Кодекс та/або інший закон щодо наслідків недійсності правочинів, виконання зобов'язань, витребування майна з чужого незаконного володіння, відшкодування шкоди.**
Стаття 1213. Повернення в натурі безпідставно набутого майна	**Стаття 1469. Повернення безпідставно набутого майна або іншої майнової вигоди**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Набувач зобов’язаний повернути потерпілому безпідставно набуте майно в натурі. 2. У разі неможливості повернути в натурі потерпілому безпідставно набуте майно відшкодовується його вартість, яка визначається на момент розгляду судом справи про повернення майна.	**1. Набувач зобов’язаний повернути потерпілому безпідставно набуте майно або іншу майнову вигоду в натурі, якщо іншого не встановлює договір, закон або не випливає із змісту відносин.** **2. У разі неможливості повернення майна або іншої майнової вигоди в натурі, а також якщо таке повернення пов’язане з надмірними труднощами чи витратами, набувач зобов’язаний відшкодувати потерпілому їх вартість. Вартість майна або іншої майнової вигоди визначають на момент розгляду судом справи, якщо іншого моменту не встановлює договір або закон чи не випливає із змісту відносин.** **3. Якщо внаслідок відчуження безпідставно набутого майна або іншої майнової вигоди набувач одержав інше майно або іншу майнову вигоду, за вибором потерпілого поверненню підлягають або таке майно (майнова вигода), або їх вартість, якщо іншого не встановлює закон або не випливає із змісту відносин.**
Стаття 1214. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання 1. Особа, яка набула майно або зберегла його у себе без достатньої правової підстави, зобов’язана відшкодувати всі доходи, які вона одержала або могла одержати від цього майна з часу, коли ця особа дізналася або могла дізнатися про володіння цим майном без достатньої правової	**Стаття 1470. Доходи від безпідставного збагачення та витрати набувача** **1. Набувач зобов’язаний відшкодувати потерпілому доходи, зокрема плоди та інші майнові вигоди, які він одержав або міг одержати від майна або іншої майнової вигоди, що були набуті без юридичної підстави, з**

Чинна редакція	Запропонована редакція
підстави. З цього часу вона відповідає також за допущене нею погіршення майна. Особа, яка набула майно або зберегла його у себе без достатньої правової підстави, має право вимагати відшкодування зроблених нею необхідних витрат на майно від часу, з якого вона зобов'язана повернути доходи. 2. У разі безпідставного одержання чи збереження грошей нараховуються проценти за користування ними (стаття 536 цього Кодексу).	**моменту, коли він дізнався або повинен був дізнатися про безпідставність збагачення.** **Недобросовісний набувач зобов'язаний відшкодувати потерпілому доходи, одержані від майна або іншої майнової вигоди, що були набуті без юридичної підстави, з моменту їх набуття, якщо іншого не встановлює закон.** **2. З моменту, визначеного частиною першою цієї статті, набувач відповідає перед потерпілим також за погіршення стану майна або інше зменшення його вартості, крім випадків, якщо він доведе, що таке погіршення або зменшення вартості сталося не з його вини.** **Недобросовісний набувач відповідає за погіршення стану майна або інше зменшення його вартості, що сталося після набуття майна або іншої майнової вигоди, якщо іншого не встановлює закон.** **3. Набувач має право вимагати від потерпілого відшкодування понесених ним необхідних витрат на збереження, утримання та звичайне управління майном з моменту, з якого він зобов'язаний повернути потерпілому доходи відповідно до частини першої цієї статті, якщо іншого не встановлює закон або не випливає із змісту відносин.** **4. У разі безпідставного одержання або збереження грошових коштів на відповідну суму нараховують**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відсотки за користування ними відповідно до статті 536 цього Кодексу, якщо іншого не встановлює договір або закон. **5. Добросовісний набувач не зобов'язаний повертати майно або іншу майнову вигоду або відшкодовувати їх вартість у тій частині, в якій він доведе, що внаслідок добросовісного використання, відчуження або іншого розпоряджання безпідставно набутим майном або іншою майновою вигодою він зазнав відповідних майнових втрат, які поніс би і за браком безпідставного збагачення.** **Припис цієї частини не застосовують до недобросовісного набувача.**
Стаття 1215. Безпідставно набуте майно, що не підлягає поверненню 1. Не підлягає поверненню безпідставно набуті: 1) заробітна плата і платежі, що прирівнюються до неї, пенсії, допомоги, стипендії, відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, аліменти та інші грошові суми, надані фізичній особі як засіб до існування, якщо їх виплата проведена фізичною або юридичною особою добровільно, за відсутності рахункової помилки з її боку і недобросовісності з боку набувача; 2) інше майно, якщо це встановлено законом.	**Стаття 1471. Безпідставне збагачення, що не підлягає поверненню** **1. Не підлягають поверненню безпідставно набуті:** **1) заробітна плата та прирівняні до неї платежі, пенсії, допомоги, стипендії, відшкодування шкоди, завданої ушкодженням здоров'я або смертю, аліменти та інші грошові суми, надані фізичній особі як засіб до існування, якщо їх виплату проведено фізичною або юридичною особою добровільно, за браком рахункової помилки з її боку і недобросовісності з боку набувача;** **2) інше майно або інші майнові вигоди, якщо це встановлює закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Виплати, визначені пунктом 1 частини першої цієї статті, можуть бути повернуті повністю або частково, якщо набувач вчинив умисні дії, спрямовані на їх неправомірне одержання, приховав обставини, що виключають право на такі виплати, або іншим чином діяв недобросовісно, якщо іншого не встановлює закон. **3. Порядок повернення безпідставно сплачених податків, зборів, інших обов'язкових платежів, штрафів та інших фінансових санкцій, що застосовують у публічноправових відносинах, встановлює закон.**
СІМЕЙНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ	**КНИГА ШОСТА** **ПРАВО СІМЕЙНЕ**
Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	**Розділ XIII. ЗАСАДИ СІМЕЙНОГО ПРАВА. ЮРИДИЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ШЛЮБУ**
Глава 1 СІМ'Я. РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН	**Глава 93. Загальні приписи сімейного права**
Стаття 1. Завдання Сімейного кодексу України 1. Сімейний кодекс України визначає засади шлюбу, особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, підстави виникнення, зміст особистих немайнових і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Регулювання сімейних відносин здійснюється цим Кодексом з метою: зміцнення сім'ї як соціального інституту і як союзу конкретних осіб; утвердження почуття обов'язку перед батьками, дітьми та іншими членами сім'ї; побудови сімейних відносин на паритетних засадах, на почуттях взаємної любові та поваги, взаємодопомоги і підтримки; забезпечення кожної дитини сімейним вихованням, можливістю духовного та фізичного розвитку.	
Стаття 2. Учасники сімейних відносин, які регулює Сімейний кодекс України 1. Сімейний кодекс України регулює сімейні особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, між батьками та дітьми, усиновлювачами та усиновленими, між матір'ю та батьком дитини щодо її виховання, розвитку та утримання. 2. Сімейний кодекс України регулює сімейні особисті немайнові та майнові відносини між бабою, дідом, прабабою, прадідом та внуками, правнуками, рідними братами та сестрами, мачухою, вітчимом та падчеркою, пасинком. 3. Сімейний кодекс України регулює сімейні особисті немайнові та (або) майнові відносини між іншими членами сім'ї, визначеними у ньому.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Сімейний кодекс України не регулює сімейні відносини між двоюрідними братами та сестрами, тіткою, дядьком та племінницею, племінником і між іншими родичами за походженням.	
Стаття 3. Сім'я 1. Сім'я є первинним та основним осередком суспільства. 2. Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Подружжя вважається сім'єю і тоді, коли дружина та чоловік у зв'язку з навчанням, роботою, лікуванням, необхідністю догляду за батьками, дітьми та з інших поважних причин не проживають спільно. Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли спільно з ними не проживає. 3. Права члена сім'ї має одинока особа. 4. Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства.	**Стаття 1472. Сім'я** **1. Сім'я є природним та основним осередком суспільства.** **2. Сім'ю створюють на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення та інших форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також на інших підставах, що не заборонені законом і відповідають доброзвичайності.** **3. Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права і обов'язки.** **Членами сім'ї є подружжя, батьки та діти, усиновлювачі та усиновлені, діти та особи, які взяли дітей на виховання у сім'ю, а також інші родичі за походженням, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права і обов'язки.** **Подружжя, малолітні, неповнолітні діти та батьки є сім'єю, також якщо вони у зв'язку з навчанням, роботою, лікуванням, необхідністю догляду за батьками, дітьми та з інших поважних причин не проживають спільно.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 21. Поняття шлюбу 1. Шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану. 2. Проживання однією сім'єю жінки та чоловіка без шлюбу не є підставою для виникнення у них прав та обов'язків подружжя. 3. Релігійний обряд шлюбу не є підставою для виникнення у жінки та чоловіка прав та обов'язків подружжя, крім випадків, коли релігійний обряд шлюбу відбувся до створення або відновлення органів державної реєстрації актів цивільного стану.	**Стаття 1473. Шлюб** **1. Шлюбом є сімейний союз жінки і чоловіка, який зареєстровано у встановленому законом порядку.**
Стаття відсутня	**Стаття 1474. Фактичний сімейний союз** **1. Фактичним сімейним союзом визнають проживання жінки і чоловіка однією сім'єю без реєстрації шлюбу, якщо вони не перебувають в іншому шлюбі.** **2. Особа може одночасно перебувати лише в одному фактичному сімейному союзі.** **3. У фактичному сімейному союзі не можуть перебувати особи, які є родичами прямої лінії споріднення, рідні (повнорідні, неповнорідні) брат і сестра, двоюрідні брат і сестра, рідні тітка, дядько і племінник, племінниця.** **4. На відносини у фактичному сімейному союзі поширюють приписи глав 102, 105 і 106 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5. Особи, які перебувають у фактичному сімейному союзі, можуть врегулювати договором свої аліментні та майнові відносини іншим чином.
Стаття 4. Право особи на сім’ю 1. Особа, яка досягла шлюбного віку, має право на створення сім’ї. У випадках, передбачених частиною другою статті 23 цього Кодексу, сім’ю може створити особа, яка не досягла шлюбного віку. 2. Сім’ю може створити особа, яка народила дитину, незалежно від віку. 3. Кожна особа має право на проживання в сім’ї. Особа може бути примусово ізольована від сім’ї лише у випадках і в порядку, встановлених законом. 4. Кожна особа має право на повагу до свого сімейного життя.	*Виключено*
Стаття 5. Державна охорона сім’ї 1. Держава охороняє сім’ю, дитинство, материнство, батьківство, створює умови для зміцнення сім’ї. 2. Держава створює людині умови для материнства та батьківства, забезпечує охорону прав матері та батька, матеріально і морально заохочує і підтримує материнство та батьківство. 3. Держава забезпечує пріоритет сімейного виховання дитини.	**Стаття 1475. Державна охорона сім’ї** **1. Держава охороняє сім’ю, дитинство, материнство, батьківство, створює умови для зміцнення сім’ї та шлюбу.** **2. Держава створює людині умови для материнства та батьківства, забезпечує охорону прав матері і батька, матеріально та морально заохочує і підтримує материнство та батьківство.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Держава бере під свою охорону кожну дитину-сироту і дитину, позбавлену батьківського піклування. 5. Ніхто не може зазнавати втручання в його сімейне життя, крім випадків, встановлених Конституцією України.	**3. Держава забезпечує пріоритет сімейного виховання дитини.** **4. Держава бере під свою охорону кожну дитину-сироту і дитину, позбавлену батьківського піклування.** **5. Ніхто не може зазнавати втручання в його сімейне життя, крім випадків, встановлених Конституцією України.** **6. Сімейні відносини регулюють лише у тій частині, в якій це допустимо і можливо з точки зору інтересів учасників сімейних відносин та інтересів суспільства.** **7. Сімейні відносини регулюють з максимально можливим урахуванням інтересів дитини, непрацездатних членів сім'ї.**
Стаття відсутня	**Стаття 1476. Найкращі інтереси дитини** **1. При вирішенні будь-якого питання стосовно дитини члени сім'ї, інші особи, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, суд керуються найкращими інтересами дитини та враховують:** **1) вік, стан здоров'я та будь-які особливості дитини;** **2) матеріальні, освітні, психологічні, емоційні та інші потреби дитини з урахуванням її віку та розвитку;** **3) думку дитини, якщо вона може її висловити;** **4) можливий вплив на дитину будь-яких змін та обставин;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5) характер відносин дитини з іншими членами сім'ї – якщо питання стосується таких відносин. **2. Усі питання щодо дитини компетентні органи вирішують невідкладно, захищаючи інтереси та права дитини. Якщо неможливо невідкладно вирішити такі питання, строк їхнього розгляду має бути розумним задля забезпечення найкращих інтересів дитини.** **3. Кожна дитина, яка досягла чотирнадцятирічного віку, має право на безпосереднє звернення до суду за захистом своїх цивільних прав або цивільних інтересів.**
Стаття 6. Дитина 1. Правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття. 2. Малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років. Неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.	*Виключено*
Стаття 7. Загальні засади регулювання сімейних відносин 1. Сімейні відносини регулюються цим Кодексом та іншими нормативно-правовими актами. Відносини щодо прийняття, набрання чинності, оскарження в адміністративному порядку, виконання, припинення дії адміністративних актів у сфері сімейних відносин регулюються Законом України "Про	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
адміністративну процедуру" з урахуванням особливостей, визначених цим Кодексом. 2. Сімейні відносини можуть бути врегульовані за домовленістю (договором) між їх учасниками. 3. Сімейні відносини регулюються лише у тій частині, у якій це є допустимим і можливим з точки зору інтересів їх учасників та інтересів суспільства. 4. Регулювання сімейних відносин здійснюється з урахуванням права на таємницю особистого життя їх учасників, їхнього права на особисту свободу та недопустимості свавільного втручання у сімейне життя. 5. Учасник сімейних відносин не може мати привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, статі, політичних, релігійних та інших переконань, етнічного та соціального походження, матеріального стану, місця проживання, за мовними та іншими ознаками. 6. Жінка та чоловік мають рівні права і обов’язки у сімейних відносинах, шлюбі та сім’ї. 7. Дитина має бути забезпечена можливістю здійснення її прав, установлених Конституцією України, Конвенцією про права дитини, іншими міжнародними договорами України, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України. 8. Регулювання сімейних відносин має здійснюватися з максимально можливим урахуванням інтересів дитини, непрацездатних членів сім’ї.	

Чинна редакція	Запропонована редакція
9. Сімейні відносини регулюються на засадах справедливості, добросовісності та розумності, відповідно до моральних засад суспільства. 10. Кожен учасник сімейних відносин має право на судовий захист.	
Стаття 8. Застосування до регулювання сімейних відносин Цивільного кодексу України 1. Якщо особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами не врегульовані цим Кодексом, вони регулюються відповідними нормами Цивільного кодексу України, якщо це не суперечить суті сімейних відносин.	*Виключено*
Стаття 9. Регулювання сімейних відносин за домовленістю (договором) сторін 1. Подружжя, батьки дитини, батьки та діти, інші члени сім'ї та родичі, відносини між якими регулює цей Кодекс, можуть врегулювати свої відносини за домовленістю (договором), якщо це не суперечить вимогам цього Кодексу, інших законів та моральним засадам суспільства. 2. Особи, які проживають однією сім'єю, а також родичі за походженням, відносини яких не врегульовані цим Кодексом, можуть врегулювати свої сімейні (родинні) відносини за договором, який має бути укладений у письмовій формі. Такий договір є обов'язковим до виконання, якщо він не суперечить вимогам цього Кодексу, інших законів України та моральним засадам суспільства.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 10. Застосування аналогії закону та аналогії права 1. Якщо певні сімейні відносини не врегульовані цим Кодексом, іншими нормативно-правовими актами або домовленістю (договором) сторін, до них застосовуються норми цього Кодексу, які регулюють подібні відносини (аналогія закону). 2. Якщо до регулювання сімейних відносин неможливо застосувати аналогію закону, вони регулюються відповідно до загальних засад сімейного законодавства (аналогія права).	*Виключено*
Стаття 11. Врахування звичаїв при вирішенні судом сімейних спорів 1. При вирішенні сімейного спору суд за заявою заінтересованої сторони може врахувати місцевий звичай, а також звичай національної меншини, до якої належать сторони або одна з них, якщо вони не суперечать вимогам цього Кодексу, інших законів та моральним засадам суспільства.	*Виключено*
Стаття 12. Обчислення строків, встановлених у цьому Кодексі 1. Строки, встановлені у цьому Кодексі, обчислюються відповідно до Цивільного кодексу України.	*Виключено*
Стаття 13. Міжнародні договори України 1. Частиною національного сімейного законодавства України є міжнародні договори, що регулюють сімейні	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
відносини, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України. 2. Якщо в міжнародному договорі України, укладеному в установленому порядку, містяться інші правила, ніж ті, що встановлені відповідним актом сімейного законодавства, застосовуються правила відповідного міжнародного договору України.	
Глава 2 ЗДІЙСНЕННЯ СІМЕЙНИХ ПРАВ ТА ВИКОНАННЯ СІМЕЙНИХ ОБОВ’ЯЗКІВ. ЗАХИСТ СІМЕЙНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ	*Виключено*
Стаття 14. Здійснення сімейних прав 1. Сімейні права є такими, що тісно пов’язані з особою, а тому не можуть бути передані іншій особі. 2. Якщо дитина або особа, дієздатність якої обмежена, не може самостійно здійснювати свої права, ці права здійснюють батьки, опікун або самі ці особи за допомогою батьків чи піклувальника.	*Виключено*
Стаття 15. Виконання сімейних обов’язків 1. Сімейні обов’язки є такими, що тісно пов’язані з особою, а тому не можуть бути перекладені на іншу особу. 2. Якщо особа визнана недієздатною, її сімейний обов’язок особистого немайнового характеру припиняється у зв’язку з неможливістю його виконання. Майновий обов’язок недієздатної особи за її рахунок виконує опікун.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Якщо в результаті психічного розладу, тяжкої хвороби або іншої поважної причини особа не може виконувати сімейного обов'язку, вона не вважається такою, що ухиляється від його виконання. 4. Невиконання або ухилення від виконання сімейного обов'язку може бути підставою для застосування наслідків, встановлених цим Кодексом або домовленістю (договором) сторін.	
Стаття 16. Надання неповнолітнім батькам допомоги у здійсненні батьківських прав та виконанні батьківських обов'язків 1. Якщо мати, батько дитини є неповнолітніми, баба, дід дитини з боку того з батьків, хто є неповнолітнім, зобов'язані надавати йому допомогу у здійсненні ним батьківських прав та виконанні батьківських обов'язків.	*Виключено*
Стаття 17. Надання органом опіки та піклування допомоги особам у здійсненні ними своїх сімейних прав та виконанні сімейних обов'язків 1. Орган опіки та піклування надає допомогу особі у здійсненні нею своїх сімейних прав та виконанні сімейних обов'язків в обсязі та в порядку, встановлених цим Кодексом та іншими нормативно-правовими актами.	*Виключено*
Стаття 18. Захист сімейних прав та інтересів 1. Кожен учасник сімейних відносин, який досяг чотирнадцяти років, має право на безпосереднє звернення до суду за захистом свого права або інтересу.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Суд застосовує способи захисту, які встановлені законом або домовленістю (договором) сторін. Способами захисту сімейних прав та інтересів зокрема є: 1) встановлення правовідношення; 2) примусове виконання добровільно не виконаного обов'язку; 3) припинення правовідношення, а також визнання його недійсним, скасування; 4) припинення дій, які порушують сімейні права; 5) відновлення правовідношення, яке існувало до порушення права; 6) відшкодування матеріальної та моральної шкоди, якщо це передбачено цим Кодексом або договором; 7) зміна правовідношення; 8) визнання незаконними рішень, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб.	
Стаття 19. Участь органу опіки та піклування у захисті сімейних прав та інтересів 1. У випадках, передбачених цим Кодексом, особа має право на попереднє звернення за захистом своїх сімейних прав та інтересів до органу опіки та піклування. 2. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання, якщо протягом десяти днів від часу його винесення особа не звернулася за захистом своїх прав або	**Стаття 1477. Участь органу опіки та піклування у захисті прав та інтересів сім'ї** **1. У випадках, визначених цим Кодексом, орган опіки та піклування сприяє захисту прав та інтересів сім'ї, а також надає допомогу у здійсненні сімейних прав і виконанні обов'язків.** **2. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання, якщо протягом десяти днів з дня його**

Чинна редакція	Запропонована редакція
інтересів до суду, крім випадку, передбаченого частиною другою статті 170 цього Кодексу. 3. Звернення за захистом до органу опіки та піклування не позбавляє особу права на звернення до суду. У разі звернення з позовом до суду орган опіки та піклування припиняє розгляд поданої йому заяви. 4. При розгляді судом спорів щодо участі одного з батьків у вихованні дитини, місця проживання дитини, виселення дитини, зняття дитини з реєстрації місця проживання, визнання дитини такою, що втратила право користування житловим приміщенням, позбавлення та поновлення батьківських прав, побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав, відібрання дитини від особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду, управління батьками майном дитини, скасування усиновлення та визнання його недійсним обов'язковою є участь органу опіки та піклування, представленого належною юридичною особою. 5. Орган опіки та піклування подає суду письмовий висновок щодо розв'язання спору на підставі відомостей, одержаних у результаті обстеження умов проживання дитини, батьків, інших осіб, які бажають проживати з дитиною, брати участь у її вихованні, а також на підставі інших документів, які стосуються справи.	**ухвалення особа не звернулася за захистом своїх прав або інтересів до суду, крім випадків, визначених частиною четвертою статті 1555 і частиною другою статті 1563 цього Кодексу.** **3. Звернення особи за захистом своїх прав або інтересів до органу опіки та піклування не позбавляє її права на звернення до суду.** **У разі звернення особи до суду орган опіки та піклування зупиняє розгляд заяви, поданої такою особою.** **4. При розгляді судом спорів щодо розподілу батьківської відповідальності, позбавлення та поновлення батьківських прав, побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав, відібрання дитини від особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду, управління батьками майном дитини, які виникають між батьками або іншими родичами дитини, орган опіки та піклування сприяє суду у встановленні обставин відповідної справи у спосіб надання акта обстеження умов проживання дитини, визначення думки дитини тощо.** **5. При розгляді судом справ, визначених частиною четвертою цієї статті, які виникають за заявою дитини, органу державної влади або органу місцевого самоврядування, а також справ про виселення дитини, зняття дитини з реєстрації місця проживання, визнання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
6. Суд може не погодитися з висновком органу опіки та піклування, якщо він є недостатньо обґрунтованим, суперечить інтересам дитини.	**дитини такою, яка втратила право користування житловим приміщенням, скасування усиновлення та визнання його недійсним орган опіки та піклування подає до суду письмовий висновок щодо вирішення справи на підставі відомостей, одержаних у результаті обстеження умов проживання дитини, батьків, інших осіб, які бажають проживати з дитиною, брати участь у її вихованні, а також на підставі інших документів, що стосуються справи.** **6. Суд може не погодитися з висновком органу опіки та піклування з підстав, що мають істотне значення з урахуванням приписів статті 1476 цього Кодексу.**
Стаття 20. Застосування позовної давності до вимог, що випливають із сімейних відносин 1. До вимог, що випливають із сімейних відносин, позовна давність не застосовується, крім випадків, передбачених частиною другою статті 72, частиною другою статті 129, частиною третьою статті 138, частиною третьою статті 139 цього Кодексу. 2. У випадках, передбачених частиною першою цієї статті, позовна давність застосовується судом відповідно до Цивільного кодексу України, якщо інше не передбачено цим Кодексом.	*Виключено*
Глава 3 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	**Глава 94. Загальні приписи про шлюб**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 23. Право на шлюб 1. Право на шлюб мають особи, які досягли шлюбного віку. 2. За заявою особи, яка досягла шістнадцяти років, за рішенням суду їй може бути надано право на шлюб, якщо буде встановлено, що це відповідає її інтересам.	**Стаття 1478. Право на шлюб** **1. Право на шлюб мають особи, які досягли шлюбного віку.** **2. За заявою особи, яка досягла шістнадцятирічного віку, за рішенням суду їй може бути надано право на шлюб, якщо буде встановлено, що це відповідає її інтересам.**
Стаття 22. Шлюбний вік 1. Шлюбний вік для чоловіків та жінок встановлюється у вісімнадцять років. 2. Особи, які бажають зареєструвати шлюб, мають досягти шлюбного віку на день реєстрації шлюбу.	**Стаття 1479. Шлюбний вік** **1. Шлюбний вік для жінки та чоловіка становить вісімнадцять років.** **2. Особи, які бажають зареєструвати шлюб, мають досягти шлюбного віку на день реєстрації шлюбу.**
Стаття 24. Добровільність шлюбу 1. Шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки та чоловіка. Примушування жінки та чоловіка до шлюбу не допускається. 2. Реєстрація шлюбу з особою, яка визнана недієздатною, а також з особою, яка з інших причин не усвідомлювала значення своїх дій і (або) не могла керувати ними, має наслідки, встановлені статтями 38-40 цього Кодексу.	**Стаття 1480. Добровільність шлюбу** **1. Шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки і чоловіка.** **Примушування жінки або чоловіка до шлюбу заборонено.** **2. Реєстрація шлюбу з особою, яка визнана недієздатною, а також з особою, яка з інших причин не усвідомлювала значення своїх дій та/або не могла керувати ними, має наслідки, встановлені статтями 1494–1496 цього Кодексу.** **3. Примушування до збереження шлюбних відносин, зокрема примушування до вступу у статевий зв'язок із застосуванням фізичного або психологічного**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	насильства, є порушенням права дружини, чоловіка на свободу та особисту недоторканність і має наслідки, встановлені законом.
Стаття відсутня	**Стаття 1481. Право на припинення шлюбних відносин** **1. Кожний із подружжя має право припинити шлюбні відносини.** **2. Примушування до припинення шлюбних відносин може мати наслідки, встановлені законом.**
Стаття 25. Одношлюбність 1. Жінка та чоловік можуть одночасно перебувати лише в одному шлюбі. 2. Жінка та чоловік мають право на повторний шлюб лише після припинення попереднього шлюбу.	**Стаття 1482. Одношлюбність** **1. Жінка і чоловік одночасно можуть перебувати лише в одному шлюбі.** **2. Жінка і чоловік мають право на повторний шлюб лише після припинення попереднього шлюбу.**
Стаття 26. Особи, які не можуть перебувати у шлюбі між собою 1. У шлюбі між собою не можуть перебувати особи, які є родичами прямої лінії споріднення. 2. У шлюбі між собою не можуть перебувати рідні (повнорідні, неповнорідні) брат і сестра. Повнорідними є брати і сестри, які мають спільних батьків. Неповнорідними є брати і сестри, які мають спільну матір або спільного батька.	**Стаття 1483. Особи, які не можуть перебувати у шлюбі між собою** **1. У шлюбі між собою не можуть перебувати особи, які є родичами прямої лінії споріднення.** **2. У шлюбі між собою не можуть перебувати рідні (повнорідні, неповнорідні) брат і сестра. Повнорідними є брат і сестра, які мають спільних батьків. Неповнорідними є брат і сестра, які мають спільну матір або спільного батька.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. У шлюбі між собою не можуть перебувати двоюрідні брат та сестра, рідні тітка, дядько та племінник, племінниця. 4. За рішенням суду може бути надане право на шлюб між рідною дитиною усиновлювача та усиновленою ним дитиною, а також між дітьми, які були усиновлені ним. 5. У шлюбі між собою не можуть бути усиновлювач та усиновлена ним дитина. Шлюб між усиновлювачем та усиновленою ним дитиною може бути зареєстровано лише в разі скасування усиновлення	**3. У шлюбі між собою не можуть перебувати двоюрідні брат і сестра, рідні тітка, дядько і племінник, племінниця.** **4. Право на шлюб між рідною дитиною усиновлювача та усиновленою ним дитиною, а також між дітьми, які були усиновлені ним, може бути надано на підставі рішення суду.** **5. У шлюбі між собою не можуть бути усиновлювач та усиновлена ним дитина.** **Шлюб між усиновлювачем та усиновленою ним дитиною може бути зареєстровано лише в разі скасування усиновлення.**
Глава 4 ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ШЛЮБУ	**Глава 95. Державна реєстрація шлюбу**
Стаття 27. Значення державної реєстрації шлюбу 1. Державна реєстрація шлюбу встановлена для забезпечення стабільності відносин між жінкою та чоловіком, охорони прав та інтересів подружжя, їхніх дітей, а також в інтересах держави та суспільства. 3. Державна реєстрація шлюбу засвідчується Свідоцтвом про шлюб, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України.	**Стаття 1484. Значення державної реєстрації шлюбу** **1. Державну реєстрацію шлюбу встановлено для забезпечення стабільності відносин між жінкою і чоловіком, охорони прав та інтересів кожного з подружжя, їхніх дітей, а також в інтересах держави та суспільства.** **2. Державну реєстрацію шлюбу проводить орган державної реєстрації актів цивільного стану.** **3. Державну реєстрацію шлюбу засвідчує свідоцтво про шлюб, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 28. Заява про реєстрацію шлюбу 1. Заява про реєстрацію шлюбу подається жінкою та чоловіком до будь-якого органу державної реєстрації актів цивільного стану за їхнім вибором. Особи, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, вважаються нареченими. 2. Заява про реєстрацію шлюбу подається жінкою та чоловіком особисто. 3. Якщо жінка і (або) чоловік не можуть через поважні причини особисто подати заяву про реєстрацію шлюбу до органу державної реєстрації актів цивільного стану, таку заяву, нотаріально засвідчену, можуть подати їх представники. Повноваження представника мають бути нотаріально засвідчені. 4. Якщо реєстрація шлюбу у визначений день не відбулася, заява про реєстрацію шлюбу втрачає чинність після спливу трьох місяців від дня її подання.	**Стаття 1485. Заява про реєстрацію шлюбу** **1. Жінка та чоловік подають заяву про реєстрацію шлюбу до органу державної реєстрації актів цивільного стану за їхнім вибором.** **Особи, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, є нареченими.** **2. Заяву про реєстрацію шлюбу подають жінка і чоловік особисто.** **3. Якщо жінка та/або чоловік не можуть через поважні причини особисто подати заяву про реєстрацію шлюбу до органу державної реєстрації актів цивільного стану, таку заяву, нотаріально посвідчену, може подати їхній представник. Повноваження представника посвідчують нотаріально.** **4. Якщо реєстрація шлюбу у визначений день не відбулася, заява про реєстрацію шлюбу втрачає чинність після спливу трьох місяців з дня її подання.**
Стаття 29. Ознайомлення наречених з їхніми правами та обов’язками 1. Орган державної реєстрації актів цивільного стану зобов’язаний ознайомити наречених з їхніми правами та обов’язками як майбутніх подружжя і батьків та попередити про відповідальність за приховання перешкод до реєстрації шлюбу.	**Стаття 1486. Ознайомлення наречених з їхніми правами і обов’язками** **1. Орган державної реєстрації актів цивільного стану зобов’язаний ознайомити наречених з їхніми правами і обов’язками як майбутнього подружжя і майбутніх батьків та попередити про відповідальність за**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	приховування перешкод до реєстрації шлюбу, визначених статтею 1483 цього Кодексу.
Стаття 30. Взаємна обізнаність наречених про стан здоров'я 1. Наречені зобов'язані повідомити один одного про стан свого здоров'я. 2. Держава забезпечує створення умов для медичного обстеження наречених. 3. Порядок здійснення медичного обстеження наречених встановлює Кабінет Міністрів України. 4. Результати медичного обстеження є таємницею і повідомляються лише нареченим. 5. Приховування відомостей про стан здоров'я одним з наречених, наслідком чого може стати (стало) порушення фізичного або психічного здоров'я іншого нареченого чи їхніх нащадків, може бути підставою для визнання шлюбу недійсним.	**Стаття 1487. Взаємна обізнаність наречених про стан здоров'я** **1. Наречені зобов'язані повідомити один одного про стан свого здоров'я.** **2. Держава забезпечує створення умов для медичного обстеження наречених.** **3. Порядок проведення медичного обстеження наречених встановлює Кабінет Міністрів України.** **4. Результати медичного обстеження є таємницею і повідомляються лише нареченим.** **5. Приховування відомостей про стан свого здоров'я одним із наречених, наслідком чого може стати (стало) порушення фізичного або психічного здоров'я другого нареченого чи їхніх нащадків, може бути підставою для визнання шлюбу недійсним.**
Стаття 31. Зобов'язання наречених у разі відмови від вступу в шлюб 3. Особа, яка відмовилася від шлюбу, зобов'язана відшкодувати другій стороні затрати, що були нею понесені у зв'язку з приготуванням до реєстрації шлюбу та весілля. Такі затрати не підлягають відшкодуванню, якщо відмова від шлюбу була викликана протиправною, аморальною	**Стаття 1488. Заручини** **1. Зарученими є особи, які усно або письмово надали взаємну обіцянку укласти шлюб.** **Заручини проводять в урочистій обстановці або за звичаєм.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
поведінкою нареченої, нареченого, прихованням нею, ним обставин, що мають для того, хто відмовився від шлюбу, істотне значення (тяжка хвороба, наявність дитини, судимість тощо). 4. У разі відмови від шлюбу особи, яка одержала подарунок у зв'язку з майбутнім шлюбом, договір дарування за вимогою дарувальника може бути розірваний судом. У разі розірвання договору особа зобов'язана повернути річ, яка була їй подарована, а якщо вона не збереглася - відшкодувати її вартість.	**Зарученими можуть бути жінка і чоловік, які досягли шлюбного віку або яким за рішенням суду надано право на шлюб.** **2. Заручені набувають статусу наречених з дня подання заяви про реєстрацію шлюбу.** **3. Заручини не створюють обов'язку укладення шлюбу.** **4. Особа, яка відмовилася від укладення шлюбу після заручин, зобов'язана відшкодувати другій стороні витрати, здійснені нею у зв'язку з приготуванням до шлюбу та весілля, а також компенсувати моральну шкоду.** **Такі витрати не підлягають відшкодуванню, якщо відмову від укладення шлюбу зумовлено протиправною та/або аморальною поведінкою зарученої (нареченої) особи та/або прихованням обставин, що мають для особи, яка відмовилася від укладення шлюбу, істотне значення (тяжка хвороба, наявність дитини, судимості, зміна статі, перебування у фактичному сімейному союзі, попередній шлюб тощо).** **5. У разі відмови від укладення шлюбу особи, яка одержала подарунок у зв'язку з майбутнім укладенням шлюбу, договір дарування за вимогою дарувальника може бути розірвано за рішенням суду.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	У разі розірвання договору дарування особа зобов'язана повернути річ, що була їй подарована, а якщо така річ не збереглася – відшкодувати її вартість.
Стаття 32. Час реєстрації шлюбу 1. Шлюб реєструється після спливу одного місяця від дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу. За наявності поважних причин керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану дозволяє реєстрацію шлюбу до спливу цього строку. 2. У разі вагітності нареченої, народження нею дитини, а також якщо є безпосередня загроза для життя нареченої або нареченого, шлюб реєструється у день подання відповідної заяви або у будь-який інший день за бажанням наречених протягом одного місяця. 3. Якщо є відомості про наявність перешкод до реєстрації шлюбу, керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану може відкласти реєстрацію шлюбу, але не більш як на три місяці. Рішення про таке відкладення може бути оскаржене до суду.	**Стаття 1489. Час реєстрації шлюбу** **1. Шлюб реєструють після спливу одного місяця з дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу.** **За наявності поважних причин керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану дозволяє реєстрацію шлюбу до спливу такого строку.** **2. У разі вагітності нареченої, народження нею дитини, а також якщо існує безпосередня загроза для життя нареченої або нареченого, шлюб реєструється у день подання відповідної заяви або у будь-який інший день за бажанням наречених протягом одного місяця.** **3. Якщо є відомості про наявність перешкод до укладення шлюбу, керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану може відкласти реєстрацію шлюбу, але не більш як на три місяці. Рішення про відкладення реєстрації шлюбу може бути оскаржено до суду.**
Стаття 33. Місце реєстрації шлюбу 1. Шлюб реєструється у приміщенні органу державної реєстрації актів цивільного стану.	**Стаття 1490. Місце реєстрації шлюбу** **1. Шлюб реєструють у приміщенні органу державної реєстрації актів цивільного стану.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
За заявою наречених реєстрація шлюбу проводиться в урочистій обстановці. 2. За заявою наречених реєстрація шлюбу може відбутися за місцем їхнього проживання, за місцем надання стаціонарної медичної допомоги або в іншому місці, якщо вони не можуть з поважних причин прибути до органу державної реєстрації актів цивільного стану.	**За заявою наречених реєстрацію шлюбу проводять в урочистій обстановці.** **2. За заявою наречених реєстрація шлюбу може бути проведена за їхнім осідком (місцем проживання), за місцем надання стаціонарної медичної допомоги або в іншому місці, якщо вони з поважних причин не можуть прибути до органу державної реєстрації актів цивільного стану.**
Стаття 34. Реєстрація шлюбу в присутності нареченої та нареченого 1. Присутність нареченої та нареченого в момент реєстрації їхнього шлюбу є обов'язковою. 2. Реєстрація шлюбу через представника не допускається.	**Стаття 1491. Реєстрація шлюбу у присутності нареченої та нареченого** **1. Присутність нареченої та нареченого в момент реєстрації їхнього шлюбу є обов'язковою.** **2. Реєстрацію шлюбу через представника заборонено.** **3. Шлюб, зареєстрований за відсутності нареченої та/або нареченого, є неукладеним. Запис про такий шлюб в органі державної реєстрації актів цивільного стану скасовують за рішенням суду, ухваленим за заявою заінтересованої особи.**
Стаття 35. Право на вибір прізвища при реєстрації шлюбу 1. Наречені мають право обрати прізвище одного з них як спільне прізвище подружжя або надалі іменуватися дошлюбними прізвищами. 2. Наречена, наречений мають право приєднати до свого прізвища прізвище нареченого, нареченої. Якщо вони обоє	**Стаття 1492. Право на вибір прізвища у зв'язку з реєстрацією шлюбу** **1. Наречені мають право обрати прізвище одного з них як спільне прізвище подружжя або надалі іменуватися дошлюбним прізвищем.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
бажають мати подвійне прізвище, за їхньою згодою визначається з якого прізвища воно буде починатися. Складення більше двох прізвищ не допускається, якщо інше не випливає із звичаю національної меншини, до якої належить наречена і (або) наречений. 3. Якщо на момент реєстрації шлюбу прізвище нареченої, нареченого вже є подвійним, вона, він має право замінити одну із частин свого прізвища на прізвище другого.	**2. Наречена, наречений мають право приєднати до свого прізвища прізвище нареченого, нареченої. Якщо вони обоє бажають мати подвійне прізвище, за їхньою згодою визначають перше прізвище у подвійному прізвищі.** **Складення більше двох прізвищ не допускають, якщо іншого не випливає із звичаю національної меншини, до якої належить наречена та/або наречений.** **3. Якщо на момент реєстрації шлюбу прізвище нареченої, нареченого вже є подвійним, така особа має право замінити одну із частин свого прізвища на прізвище нареченого, нареченої.**
Стаття 36. Правові наслідки шлюбу 1. Шлюб є підставою для виникнення прав та обов’язків подружжя. 2. Шлюб не може бути підставою для надання особі пільг чи переваг, а також для обмеження її прав та свобод, які встановлені Конституцією і законами України.	**Стаття 1493. Юридичні наслідки шлюбу** **1. Шлюб є підставою для виникнення прав і обов’язків подружжя.** **2. Шлюб не може бути підставою для надання особі пільг чи переваг, а також для обмеження її прав або свобод, встановлених Конституцією України або іншим законом.**
Стаття 37. Правозгідність шлюбу 1. Шлюб є правозгідним, крім випадків, встановлених частинами першою - третьою статті 39 цього Кодексу, а також якщо він не визнаний недійсним за рішенням суду.	*Виключено*
Глава 5	**Глава 96. Недійсність шлюбу**

Чинна редакція	Запропонована редакція
НЕДІЙСНІСТЬ ШЛЮБУ	
Стаття 38. Підстави недійсності шлюбу 1. Підставою недійсності шлюбу є порушення вимог, встановлених статтями 22, 24-26цього Кодексу.	**Стаття 1494. Підстави недійсності шлюбу** **1. Підставою для визначення шлюбу недійсним є порушення вимог, встановлених статтями 1479, 1481–1483 цього Кодексу.**
Стаття 39. Шлюб, який є недійсним 1. Недійсним є шлюб, зареєстрований з особою, яка одночасно перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі. 2. Недійсним є шлюб, зареєстрований між особами, які є родичами прямої лінії споріднення, а також між рідними братом і сестрою. 3. Недійсним є шлюб, зареєстрований з особою, яка визнана недієздатною. 4. За заявою особи орган державної реєстрації припиняє (визнає недійсною) дію актового запису про шлюб, зареєстрований з особами, зазначеними у частинах першій - третій цієї статті. 5. Якщо шлюб зареєстровано з особою, яка вже перебуває у шлюбі, то в разі припинення попереднього шлюбу до припинення (визнання недійсною) дії актового запису щодо повторного шлюбу повторний шлюб стає дійсним з моменту припинення попереднього шлюбу. 6. Дія актового запису про шлюб припиняється (визнається недійсною) незалежно від смерті осіб, з якими	**Стаття 1495. Недійсний шлюб** **1. Недійсним є шлюб, зареєстрований з особою, яка одночасно перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі.** **2. Недійсним є шлюб, зареєстрований між особами, які є родичами прямої лінії споріднення, а також між рідними (повнорідними, неповнорідними) братом і сестрою.** **3. Недійсним є шлюб, зареєстрований з особою, яка визнана недієздатною.** **4. Недійсним є шлюб, зареєстрований з особою, яка змінила стать.** **5. За заявою заінтересованої особи орган державної реєстрації актів цивільного стану припиняє (визнає недійсною) дію актового запису про шлюб, зареєстрований з особами, визначеними частинами першою – четвертою цієї статті.** **6. Якщо шлюб зареєстровано з особою, яка одночасно перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі, у разі припинення попереднього шлюбу до припинення (визнання недійсною) дії актового запису щодо**

Чинна редакція	Запропонована редакція
було зареєстровано шлюб (частини перша - третя цієї статті), а також від розірвання цього шлюбу.	**повторного шлюбу такий шлюб стає дійсним з моменту припинення попереднього шлюбу.** **7. Дію актового запису про шлюб припиняють (визнають недійсною) безвідносно до настання смерті осіб, з якими зареєстровано такий шлюб (частини перша – четверта цієї статті), а також до розірвання такого шлюбу.**
Стаття 40. Шлюб, який визнається недійсним за рішенням суду 1. Шлюб визнається недійсним за рішенням суду, якщо він був зареєстрований без вільної згоди жінки або чоловіка. Згода особи не вважається вільною, зокрема, тоді, коли в момент реєстрації шлюбу вона страждала тяжким психічним розладом, перебувала у стані алкогольного, наркотичного, токсичного сп’яніння, в результаті чого не усвідомлювала сповна значення своїх дій і (або) не могла керувати ними, або якщо шлюб було зареєстровано в результаті фізичного чи психічного насильства. 2. Шлюб визнається недійсним за рішенням суду у разі його фіктивності. Шлюб є фіктивним, якщо його укладено жінкою та чоловіком або одним із них без наміру створення сім’ї та набуття прав та обов’язків подружжя. 3. Шлюб не може бути визнаний недійсним, якщо на момент розгляду справи судом відпали обставини, які	**Стаття 1496. Шлюб, який визнано недійсним за рішенням суду** **1. Шлюб визнають недійсним за рішенням суду, якщо його зареєстровано без вільної згоди жінки або чоловіка.** **Згоду особи не вважають вільною, зокрема, якщо в момент реєстрації шлюбу особа страждала на тяжкий психічний розлад, перебувала у стані алкогольного, наркотичного, токсичного сп’яніння, внаслідок чого не усвідомлювала значення своєї поведінки та/або не могла керувати нею, або якщо шлюб зареєстровано внаслідок фізичного або психологічного насильства.** **2. Шлюб визнають недійсним за рішенням суду у разі його фіктивності.** **Шлюб є фіктивним, якщо його укладено жінкою в чоловіком або одним із них без наміру створення сім’ї та набуття прав і обов’язків подружжя.** **3. Шлюб не може бути визнано недійсним, якщо на момент розгляду справи судом відпали обставини, які**

Чинна редакція	Запропонована редакція
засвідчували відсутність згоди особи на шлюб або її небажання створити сім'ю.	**засвідчували відсутність згоди особи на шлюб або її небажання створити сім'ю.**
Стаття 41. Шлюб, який може бути визнаний недійсним за рішенням суду 1. Шлюб може бути визнаний недійсним за рішенням суду, якщо він був зареєстрований: 1) між усиновлювачем та усиновленою ним дитиною з порушенням вимог, встановлених частиною п'ятою статті 26 цього Кодексу; 2) між двоюрідними братом та сестрою; між тіткою, дядьком та племінником, племінницею; 3) з особою, яка приховала свою тяжку хворобу або хворобу, небезпечну для другого з подружжя і (або) їхніх нащадків; 4) з особою, яка не досягла шлюбного віку і якій не було надано права на шлюб. 2. При вирішенні справи про визнання шлюбу недійсним суд бере до уваги, наскільки цим шлюбом порушені права та інтереси особи, тривалість спільного проживання подружжя, характер їхніх взаємин, а також інші обставини, що мають істотне значення. 3. Шлюб не може бути визнаний недійсним у разі вагітності дружини або народження дитини у осіб, зазначених пунктами 1, 2, 4 частини першої цієї статті, або	**Стаття 1497. Шлюб, який може бути визнано недійсним за рішенням суду** **1. Шлюб може бути визнано недійсним за рішенням суду, якщо його зареєстровано:** **1) між усиновлювачем та усиновленою ним дитиною з порушенням вимог, встановлених частиною п'ятою статті 1483 цього Кодексу;** **2) між двоюрідними братом і сестрою; між тіткою, дядьком і племінником, племінницею;** **3) з особою, яка приховала свою тяжку хворобу або хворобу, небезпечну для другого з подружжя та/або їхніх нащадків;** **4) з особою, яка не досягла шлюбного віку і якій не надано за рішенням суду права на шлюб.** **2. При вирішенні справи про визнання шлюбу недійсним суд бере до уваги ступінь порушення прав та/або інтересів особи у такому шлюбі, тривалість спільного проживання подружжя, характер їхніх взаємин, а також інші обставини, що мають істотне значення.** **3. Шлюб не може бути визнано недійсним у разі вагітності дружини або народження дитини в осіб, визначених пунктами 1, 2, 4 частини першої цієї статті,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
якщо той, хто не досяг шлюбного віку, досяг його або йому було надано право на шлюб.	**або якщо особа, яка не досягла шлюбного віку, досягла його або їй було надано право на шлюб за рішенням суду.**
Стаття 42. Особи, які мають право на звернення до суду з позовом про визнання шлюбу недійсним 1. Право на звернення до суду з позовом про визнання шлюбу недійсним мають дружина або чоловік, інші особи, права яких порушені у зв'язку з реєстрацією цього шлюбу, батьки, опікун, піклувальник дитини, опікун недієздатної особи, прокурор, орган опіки та піклування, якщо захисту потребують права та інтереси дитини, особи, яка визнана недієздатною, або особи, дієздатність якої обмежена.	**Стаття 1498. Особи, які мають право на звернення до суду з позовом про визнання шлюбу недійсним** **1. Право на звернення до суду з позовом про визнання шлюбу недійсним мають дружина або чоловік, інші особи, права яких порушено у зв'язку з реєстрацією такого шлюбу, батьки, опікун, піклувальник дитини, опікун недієздатної особи, орган опіки та піклування – якщо захисту потребують права та інтереси дитини, особи, яка визнана недієздатною, або особи, дієздатність якої обмежена.**
Стаття 43. Визнання шлюбу недійсним після його припинення 1. Розірвання шлюбу, смерть дружини або чоловіка не є перешкодою для визнання шлюбу недійсним. 2. Якщо шлюб розірвано за рішенням суду, позов про визнання його недійсним може бути пред'явлено лише після скасування рішення суду про розірвання шлюбу.	**Стаття 1499. Визнання шлюбу недійсним після його припинення** **1. Розірвання шлюбу, смерть дружини або чоловіка не є перешкодою для визнання шлюбу недійсним.** **2. Якщо шлюб розірвано за рішенням суду, позов про визнання його недійсним може бути подано лише після скасування рішення суду про розірвання шлюбу.**
Стаття 44. Час, з якого шлюб є недійсним 1. У випадках, передбачених статтями 39-41 цього Кодексу, шлюб є недійсним від дня його державної реєстрації.	**Стаття 1500. Час, з якого шлюб є недійсним** **1. У випадках, встановлених статтями 1495–1497 цього Кодексу, шлюб є недійсним з дня його державної реєстрації, крім визнання шлюбу недійсним через зміну**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	статі одним із подружжя, який визнають недійсним з дня реєстрації зміни статі.
Стаття 45. Правові наслідки недійсності шлюбу 1. Недійсний шлюб (стаття 39 цього Кодексу), а також шлюб, визнаний недійсним за рішенням суду, не є підставою для виникнення у осіб, між якими він був зареєстрований, прав та обов'язків подружжя, а також прав та обов'язків, які встановлені для подружжя іншими законами України. 2. Якщо протягом недійсного шлюбу особи набули майно, воно вважається таким, що належить їм на праві спільної часткової власності. Розмір часток кожного з них визначається відповідно до їхньої участі у придбанні цього майна своєю працею та коштами. 3. Якщо особа одержувала аліменти від того, з ким була в недійсному шлюбі, сума сплачених аліментів вважається такою, що одержана без достатньої правової підстави, і підлягає поверненню відповідно до Цивільного кодексу України, але не більш як за останні три роки. 4. Особа, яка поселилася у житлове приміщення іншої особи у зв'язку з реєстрацією з нею недійсного шлюбу, не набула права на проживання у ньому і може бути виселена.	**Стаття 1501. Юридичні наслідки недійсності шлюбу** **1. Недійсний шлюб (стаття 1495 цього Кодексу), а також шлюб, визнаний недійсним за рішенням суду, не є підставою для виникнення в осіб, які його уклали, прав і обов'язків подружжя, а також прав і обов'язків, встановлених для подружжя законом.** **2. Майно, набуте особами у недійсному шлюбі, належить їм на праві спільної часткової власності.** **Розмір часток кожної з таких осіб визначають відповідно до їхньої участі у придбанні такого майна своєю працею та коштами.** **3. Якщо особа одержувала аліменти від особи, з якою уклала недійсний шлюб, сума сплачених аліментів є такою, що одержана без юридичної підстави, і підлягає поверненню відповідно до цього Кодексу, але не більш як за останні три роки.** **4. Особа, яка поселилася у житлове приміщення іншої особи у зв'язку з укладенням з нею недійсного шлюбу, не набуває права на проживання у такому приміщенні і може бути виселена.** **5. Особа, яка у зв'язку з реєстрацією недійсного шлюбу змінила своє прізвище, є такою, що іменується таким прізвищем без юридичної підстави.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Особа, яка у зв’язку з реєстрацією недійсного шлюбу змінила своє прізвище, вважається такою, що іменується цим прізвищем без достатньої правової підстави. 6. Правові наслідки, встановлені частинами другою - п’ятою цієї статті, застосовуються до особи, яка знала про перешкоди до реєстрації шлюбу і приховала їх від другої сторони і (або) від органу державної реєстрації актів цивільного стану.	**6. Юридичні наслідки, встановлені частинами другою – п’ятою цієї статті, застосовують до особи, яка знала про перешкоди до укладення шлюбу і приховала їх від другої сторони та/або від органу державної реєстрації актів цивільного стану.**
Стаття 46. Особливі правові наслідки недійсності шлюбу 1. Якщо особа не знала і не могла знати про перешкоди до реєстрації шлюбу, вона має право: 1) на поділ майна, набутого у недійсному шлюбі, як спільної сумісної власності подружжя; 2) на проживання у житловому приміщенні, в яке вона поселилася у зв’язку з недійсним шлюбом; 3) на аліменти відповідно до статей 75, 84, 86 і 88 цього Кодексу; 4) на прізвище, яке вона обрала при реєстрації шлюбу.	**Стаття 1502. Особливі юридичні наслідки недійсності шлюбу** **1. Якщо особа не знала і не могла знати про певні перешкоди до укладення шлюбу, вона має право на:** **1) поділ майна, набутого у недійсному шлюбі, як спільної сумісної власності подружжя;** **2) проживання у житловому приміщенні, в яке вона поселилася у зв’язку з укладенням недійсного шлюбу;** **3) утримання відповідно до статей 1639, 1643 і 1645 цього Кодексу;** **4) прізвище, яке вона обрала у зв’язку з реєстрацією шлюбу.**
Стаття 47. Права та обов’язки батьків і дитини, яка народилася у недійсному шлюбі 1. Недійсність шлюбу не впливає на обсяг взаємних прав та обов’язків батьків і дитини, яка народилася у цьому шлюбі.	**Стаття 1503. Права і обов’язки батьків та дитини, яка народилася у недійсному шлюбі** **1. Недійсність шлюбу не впливає на обсяг взаємних прав і обов’язків батьків та дитини, яка народилася у такому шлюбі.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 48. Визнання шлюбу неукладеним 1. Шлюб, зареєстрований у відсутності нареченої і (або) нареченого, вважається неукладеним. Запис про такий шлюб у органі державної реєстрації актів цивільного стану скасовується за рішенням суду за заявою заінтересованої особи.	*Виключено*
	Глава 97. Режим окремого проживання подружжя
Стаття 119. Встановлення режиму окремого проживання подружжя 1. За заявою подружжя або позовом одного з них суд може постановити рішення про встановлення для подружжя режиму окремого проживання у разі неможливості чи небажання дружини і (або) чоловіка проживати спільно. 2. Режим окремого проживання припиняється у разі поновлення сімейних відносин або за рішенням суду на підставі заяви одного з подружжя.	**Стаття 1504. Встановлення режиму окремого проживання подружжя** **1. Режим окремого проживання подружжя тимчасово зупиняє дію окремих прав і обов'язків дружини та чоловіка з метою збереження шлюбу, захисту прав та інтересів подружжя.** **За заявою подружжя або за позовом одного із подружжя суд може ухвалити рішення про встановлення для подружжя режиму окремого проживання у разі неможливості чи небажання дружини та/або чоловіка проживати спільно.** **2. Режим окремого проживання подружжя може бути встановлено договором, який посвідчують нотаріально.** **3. При встановленні режиму окремого проживання подружжя суд або нотаріус повинен пересвідчитися, чи враховано найкращі інтереси дитини.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Режим окремого проживання подружжя встановлюють з дня набрання чинності рішенням суду або з дня нотаріального посвідчення договору, якщо іншого не визначено таким договором. **5. Рішення про встановлення режиму окремого проживання подружжя суд надсилає до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення для внесення відповідних відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян. Нотаріус вносить відомості про встановлення режиму окремого проживання подружжя до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.**
Стаття 120. Правові наслідки встановлення режиму окремого проживання подружжя 1. Встановлення режиму окремого проживання не припиняє прав та обов'язків подружжя, які встановлені цим Кодексом і які дружина та чоловік мали до встановлення цього режиму, а також прав та обов'язків, які встановлені шлюбним договором. 2. У разі встановлення режиму окремого проживання: 1) майно, набуте в майбутньому дружиною та чоловіком, не вважатиметься набутим у шлюбі; 2) дитина, народжена дружиною після спливу десяти місяців, не вважатиметься такою, що походить від її чоловіка.	**Стаття 1505. Юридичні наслідки встановлення режиму окремого проживання подружжя** **1. Встановлення режиму окремого проживання подружжя не припиняє прав і обов'язків подружжя, встановлених цим Кодексом, тих, які дружина і чоловік мали до встановлення такого режиму, а також прав і обов'язків, встановлених шлюбним договором.** **2. У разі встановлення режиму окремого проживання подружжя:** **1) на майно, набуте дружиною і чоловіком, не поширюють юридичний режим спільності майна подружжя, якщо іншого не встановлено договором;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2) дитина, народжена дружиною після спливу десяти місяців, не є такою, що походить від її чоловіка; **3) обов'язок з утримання другого з подружжя є припиненим, якщо іншого не встановлено договором.** **3. Встановлення режиму окремого проживання подружжя не припиняє прав і обов'язків подружжя як батьків і не впливає на обов'язок спільного виховання та утримання дітей, якщо іншого не встановлено договором.** **4. При встановленні режиму окремого проживання подружжя може бути розподілено батьківську відповідальність.**
Стаття відсутня	**Стаття 1506. Припинення режиму окремого проживання подружжя** **1. Режим окремого проживання подружжя припиняють у разі поновлення сімейних відносин, припинення шлюбу або визнання його недійсним.** **2. Дружина та чоловік звертаються до органу державної реєстрації актів цивільного стану або до нотаріуса із спільною заявою про поновлення сімейних відносин, що є підставою для внесення відповідних відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.**
Глава 11	**Глава 98. Припинення шлюбу**

Чинна редакція	Запропонована редакція
ПРИПИНЕННЯ ШЛЮБУ	
Стаття 104. Підстави припинення шлюбу 1. Шлюб припиняється внаслідок смерті одного з подружжя або оголошення його померлим. 2. Шлюб припиняється внаслідок його розірвання. 3. Якщо один із подружжя помер до набрання чинності рішенням суду про розірвання шлюбу, вважається, що шлюб припинився внаслідок його смерті. 4. Якщо у день набрання чинності рішенням суду про розірвання шлюбу один із подружжя помер, вважається, що шлюб припинився внаслідок його розірвання.	**Стаття 1507. Підстави припинення шлюбу** **1. Шлюб припиняють внаслідок смерті одного з подружжя або оголошення його померлим.** **2. Шлюб припиняють внаслідок його розірвання.** **3. Якщо один із подружжя помер до набрання законної сили рішенням суду про розірвання шлюбу, вважають, що шлюб припинився внаслідок смерті одного з подружжя.** **4. Якщо у день набрання законної сили рішенням суду про розірвання шлюбу один із подружжя помер, вважають, що шлюб припинився внаслідок його розірвання.**
Стаття 105. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання 1. Шлюб припиняється внаслідок його розірвання за спільною заявою подружжя відповідно до статті 106 або одного з них відповідно до статті 107 цього Кодексу. 2. Шлюб припиняється внаслідок його розірвання за спільною заявою подружжя на підставі рішення суду, відповідно до статті 109 цього Кодексу. 3. Шлюб припиняється внаслідок його розірвання за позовом одного з подружжя на підставі рішення суду, відповідно до статті 110 цього Кодексу.	**Стаття 1508. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання** **1. Шлюб припиняють внаслідок його розірвання за спільною заявою подружжя відповідно до статті 1509 цього Кодексу або одного з подружжя відповідно до статті 1510 цього Кодексу.** **2. Шлюб припиняють внаслідок його розірвання за спільною заявою подружжя, яке має дітей, відповідно до статті 1511 цієї книги.** **3. Шлюб припиняють внаслідок його розірвання за позовом одного з подружжя відповідно до статті 1512 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Шлюб розривають безвідносно до наявності між подружжям спорів щодо поділу майна, стягнення аліментів, розподілу батьківської відповідальності тощо.
Стаття 106. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою подружжя, яке не має дітей 1. Подружжя, яке не має дітей, має право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану заяву про розірвання шлюбу. Якщо один із подружжя через поважну причину не може особисто подати заяву про розірвання шлюбу до органу державної реєстрації актів цивільного стану, таку заяву, нотаріально засвідчену або прирівняну до неї, від його імені може подати другий з подружжя. 2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану складає актовий запис про розірвання шлюбу після спливу одного місяця від дня подання такої заяви, якщо вона не була відкликана. 3. Шлюб розривається незалежно від наявності між подружжям майнового спору.	**Стаття 1509. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріусом за заявою подружжя, яке не має дітей** **1. Подружжя, яке не має дітей, має право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану або до нотаріуса заяву про розірвання шлюбу.** **Якщо один із подружжя через поважну причину не може особисто подати заяву про розірвання шлюбу, таку заяву, підпис на якій засвідчено нотаріально, від його імені може подати другий із подружжя.** **2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус складає актовий запис про розірвання шлюбу після спливу одного місяця з дня подання такої заяви, якщо вона не відкликана подружжям або одним із подружжя.**
Стаття 107. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою одного з подружжя	**Стаття 1510. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріусом за заявою одного з подружжя**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Шлюб розривається органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою одного із подружжя, якщо другий із подружжя: 1) визнаний безвісно відсутнім; 2) визнаний недієздатним. 2. Шлюб розривається незалежно від наявності між подружжям майнового спору.	**1. Шлюб розриває орган державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус за заявою одного з подружжя, якщо другий із подружжя:** **1) визнаний безвісно відсутнім;** **2) визнаний недієздатним.**
Стаття 109. Розірвання шлюбу за рішенням суду за спільною заявою подружжя, яке має дітей 1. Подружжя, яке має дітей, має право подати до суду заяву про розірвання шлюбу разом із письмовим договором про те, з ким із них будуть проживати діти, яку участь у забезпеченні умов їхнього життя братиме той з батьків, хто буде проживати окремо, а також про умови здійснення ним права на особисте виховання дітей. 2. Договір між подружжям про розмір аліментів на дитину має бути нотаріально посвідчений. У разі невиконання цього договору аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса. 3. Суд постановляє рішення про розірвання шлюбу, якщо буде встановлено, що заява про розірвання шлюбу відповідає дійсній волі дружини та чоловіка і що після розірвання шлюбу не будуть порушені їхні особисті та майнові права, а також права їхніх дітей. 4. Суд постановляє рішення про розірвання шлюбу після спливу одного місяця від дня подання заяви. До закінчення	**Стаття 1511. Розірвання шлюбу за спільною заявою подружжя, яке має дітей** **1. Подружжя, яке має дітей, має право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану або до нотаріуса спільну заяву про розірвання шлюбу.** **2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус складає актовий запис про розірвання шлюбу після спливу одного місяця з дня подання такої заяви, за умови нотаріального посвідчення укладеного між подружжям договору (договорів) про розподіл батьківської відповідальності, способи виконання обов'язку утримувати дитину, крім випадків, якщо такі питання вирішив суд або орган опіки та піклування.** **3. У разі нотаріального посвідчення договору (договорів) про розподіл батьківської відповідальності, способи виконання обов'язку утримувати дитину на нотаріуса покладено обов'язок з'ясувати, чи враховано найкращі інтереси дитини.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
цього строку дружина і чоловік мають право відкликати заяву про розірвання шлюбу.	**4. До спливу одномісячного строку з дня подання подружжям спільної заяви про розірвання шлюбу кожний із подружжя має право відкликати таку заяву.**
Стаття 110. Право на пред'явлення позову про розірвання шлюбу 1. Позов про розірвання шлюбу може бути пред'явлений одним із подружжя. 5. Опікун має право пред'явити позов про розірвання шлюбу, якщо цього вимагають інтереси того з подружжя, хто визнаний недієздатним.	**Стаття 1512. Право на подання позову про розірвання шлюбу** **1. Позов про розірвання шлюбу може бути поданий одним із подружжя.** **2. Опікун має право подати позов про розірвання шлюбу, якщо цього вимагають інтереси одного з подружжя, який визнаний недієздатним.**
Стаття 111. Заходи суду щодо примирення подружжя 1. Суд вживає заходів щодо примирення подружжя, якщо це не суперечить моральним засадам суспільства. 2. Якщо один із подружжя вчинив домашнє насильство, незалежно від стану розгляду порушеного кримінального провадження, цивільної справи або справи про адміністративне правопорушення щодо домашнього насильства, заходи щодо примирення подружжя не вживаються.	**Стаття 1513. Заходи суду для примирення подружжя** **1. Суд може вживати заходів для примирення подружжя, якщо це відповідає доброзвичайності.** **2. Якщо подружжя має малолітню дитину або дитину з інвалідністю і не дійшло згоди щодо юридичних наслідків розірвання шлюбу, суд встановлює строк до шести місяців для примирення подружжя.** **3. Якщо подружжя має малолітню дитину або дитину з інвалідністю і дійшло згоди щодо юридичних наслідків розірвання шлюбу (стаття 1515 цього Кодексу), суд встановлює строк для примирення подружжя в один місяць.** **4. Строк для примирення подружжя не встановлюють, якщо до звернення до суду із заявою про**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	розірвання шлюбу було встановлено режим окремого проживання подружжя, що тривав не менше шести місяців, а також якщо подружжя не має малолітньої дитини або дитини з інвалідністю і дійшло згоди щодо юридичних наслідків розірвання шлюбу. **5. Якщо один із подружжя вчинив домашнє насильство або іншу протиправну поведінку, яка містить ознаки кримінального правопорушення, заходів для примирення подружжя не вживають.**
Стаття 112. Підстави для розірвання шлюбу за позовом одного з подружжя 1. Суд з'ясовує фактичні взаємини подружжя, дійсні причини позову про розірвання шлюбу, бере до уваги наявність малолітньої дитини, дитини з інвалідністю та інші обставини життя подружжя. 2. Суд постановляє рішення про розірвання шлюбу, якщо буде встановлено, що подальше спільне життя подружжя і збереження шлюбу суперечило б інтересам одного з них, інтересам їхніх дітей, що мають істотне значення.	**Стаття 1514. Підстави для розірвання шлюбу за позовом одного з подружжя** **1. Під час розгляду справи про розірвання шлюбу суд з'ясовує фактичні взаємини подружжя, дійсні причини позову про розірвання шлюбу, бере до уваги наявність малолітньої дитини, дитини з інвалідністю та інші обставини життя подружжя.** **2. Суд ухвалює рішення про розірвання шлюбу, якщо встановить, що подальше спільне життя подружжя і збереження шлюбу суперечитиме інтересам одного з подружжя, інтересам їхніх дітей, що мають істотне значення.**
Стаття відсутня	**Стаття 1515. Погодження подружжям юридичних наслідків розірвання шлюбу**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. До розірвання шлюбу подружжя може укласти договір про юридичні наслідки розірвання шлюбу. **2. У договорі про юридичні наслідки розірвання шлюбу, якщо це не врегульовано іншим договором або вирішено судом, подружжя може врегулювати:** **1) розподіл батьківської відповідальності;** **2) виконання обов'язку утримувати дитину;** **3) поділ спільного майна;** **4) утримання подружжя.** **3. Договір про юридичні наслідки розірвання шлюбу посвідчують нотаріально.** **4. Розподіл батьківської відповідальності в договорі про юридичні наслідки розірвання шлюбу здійснюють з урахуванням вимог статті 1549 цього Кодексу.**
Стаття 113. Право на вибір прізвища після розірвання шлюбу 1. Особа, яка змінила своє прізвище у зв'язку з реєстрацією шлюбу, має право після розірвання шлюбу надалі іменуватися цим прізвищем або відновити своє дошлюбне прізвище.	**Стаття 1516. Право на вибір прізвища після розірвання шлюбу** **1. Особа, яка змінила своє прізвище у зв'язку з реєстрацією шлюбу, має право і надалі іменуватися цим прізвищем після розірвання шлюбу або відновити своє дошлюбне прізвище.** **2. Дружина, чоловік має право вимагати відновлення дошлюбного прізвища того з подружжя, який поводився негідно (вчинення домашнього насильства, кримінального правопорушення, аморального вчинку, зради тощо).**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Юридичні наслідки, визначені частиною другою цієї статті, поширюються і на подвійне прізвище подружжя.
Стаття 114. Момент припинення шлюбу у разі його розірвання 1. У разі розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану шлюб припиняється у день реєстрації розірвання шлюбу. 2. У разі розірвання шлюбу судом шлюб припиняється у день набрання чинності рішенням суду про розірвання шлюбу.	**Стаття 1517. Момент припинення шлюбу у разі його розірвання** **1. У разі розірвання шлюбу орган державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус припиняє шлюб у день реєстрації розірвання шлюбу.** **2. У разі розірвання шлюбу судом шлюб є припиненим у день набрання чинності рішенням суду про розірвання шлюбу.**
Стаття 115. Державна реєстрація розірвання шлюбу 1. Розірвання шлюбу, здійснене в порядку, передбаченому статтями 106 і 107 цього Кодексу, повинно бути зареєстроване в органі державної реєстрації актів цивільного стану. 2. Рішення суду про розірвання шлюбу після набрання ним законної сили надсилається судом до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення рішення для внесення відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян та проставлення відмітки в актовому записі про шлюб. 3. Розірвання шлюбу, здійснене органами державної реєстрації актів цивільного стану, засвідчується Свідоцтвом	**Стаття 1518. Державна реєстрація розірвання шлюбу** **1. Розірвання шлюбу, здійснене в порядку, встановленому статтями 1509 і 1510 цього Кодексу, реєструє орган державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріус.** **2. Рішення суду про розірвання шлюбу після набрання ним законної сили суд невідкладно надсилає до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення рішення для внесення відповідних відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.** **3. Розірвання шлюбу, здійснене органом державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріусом,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
про розірвання шлюбу, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України. Документом, що засвідчує факт розірвання шлюбу судом, є рішення суду про розірвання шлюбу, яке набрало законної сили.	**засвідчує свідоцтво про розірвання шлюбу, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України.** **Розірвання шлюбу судом підтверджує відповідне рішення суду, що набрало чинності.**
Стаття 108. Визнання розірвання шлюбу фіктивним 1. За заявою заінтересованої особи розірвання шлюбу, здійснене відповідно до положень статті 106 цього Кодексу, може бути визнане судом фіктивним, якщо буде встановлено, що жінка та чоловік продовжували проживати однією сім'єю і не мали наміру припинити шлюбні відносини. На підставі рішення суду актовий запис про розірвання шлюбу та Свідоцтво про розірвання шлюбу скасовуються органом державної реєстрації актів цивільного стану.	**Стаття 1519. Визнання розірвання шлюбу фіктивним** **1. За позовом заінтересованої особи суд може визнати розірвання шлюбу фіктивним, якщо встановить, що жінка і чоловік продовжували проживати однією сім'єю і не мали наміру припиняти шлюбні відносини.** **На підставі рішення суду орган державної реєстрації актів цивільного стану скасовує актовий запис про розірвання шлюбу.**
Стаття 116. Право на повторний шлюб після розірвання шлюбу 1. Після розірвання шлюбу та одержання Свідоцтва про розірвання шлюбу або рішення суду, яке набрало законної сили особа має право на повторний шлюб.	**Стаття 1520. Право на повторний шлюб після розірвання шлюбу** **1. Після розірвання шлюбу особа має право на повторний шлюб.**
Стаття 118. Поновлення шлюбу у разі з'явлення особи, яка була оголошена померлою або визнана безвісно відсутньою 1. Якщо особа, яка була оголошена померлою, з'явилася, і відповідне рішення суду та актовий запис про смерть	**Стаття 1521. Поновлення шлюбу у разі з'явлення особи, яка була оголошена померлою або визнана безвісно відсутньою** **1. Якщо особа, яка була оголошена померлою, з'явилася, і відповідне рішення суду та актовий запис про смерть скасовані, її шлюб з іншою особою**

Чинна редакція	Запропонована редакція
скасовані, її шлюб з іншою особою поновлюється, за умови що ніхто з подружжя не перебуває у повторному шлюбі. 2. Якщо особа, яка була визнана безвісно відсутньою, з'явилася, і відповідне рішення суду скасоване, її шлюб з іншою особою може бути поновлений за їхньою заявою, за умови, що ніхто з них не перебуває у повторному шлюбі. 3. У випадку, передбаченому частиною другою цієї статті, орган державної реєстрації актів цивільного стану скасовує актовий запис про розірвання шлюбу та відповідне свідоцтво, видане на його підставі.	**поновлюється, за умови що ніхто з подружжя не перебуває у повторному шлюбі.** **2. Якщо особа, яка була визнана безвісно відсутньою, з'явилася, і відповідне рішення суду скасоване, її шлюб з іншою особою може бути поновлений за їхньою заявою, за умови, що ніхто з них не перебуває у повторному шлюбі.** **3. У випадку, встановленому частиною другою цієї статті, орган державної реєстрації актів цивільного стану скасовує актовий запис про розірвання шлюбу та відповідне свідоцтво, видане на його підставі.**
Розділ II ШЛЮБ. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ПОДРУЖЖЯ	**Розділ XIV. РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТИХ ВІДНОСИН МІЖ БАТЬКАМИ І ДІТЬМИ, ІНШИМИ ЧЛЕНАМИ СІМ'Ї ТА РОДИЧАМИ**
Глава 3 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	
Розділ III ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ МАТЕРІ, БАТЬКА І ДИТИНИ	
Глава 12 ВИЗНАЧЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ДИТИНИ	**Глава 99. Походження дитини**
Стаття 121. Загальні підстави виникнення прав та обов'язків матері, батька і дитини 1. Права та обов'язки матері, батька і дитини ґрунтуються на походженні дитини від них, засвідченому органом державної реєстрації актів цивільного стану в порядку, встановленому статтями 122 та 125 цього Кодексу.	**Стаття 1522. Загальні підстави виникнення прав і обов'язків матері, батька і дитини** **1. Права і обов'язки матері, батька і дитини ґрунтуються на походженні дитини від них, засвідченому органом державної реєстрації актів**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	цивільного стану порядком, встановленим цим Кодексом.
Стаття 122. Визначення походження дитини від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою 1. Дитина, яка зачата і (або) народжена у шлюбі, походить від подружжя. Походження дитини від подружжя визначається на підставі Свідоцтва про шлюб та документа закладу охорони здоров'я про народження дружиною дитини. 2. Дитина, яка народжена до спливу десяти місяців після припинення шлюбу або визнання його недійсним, походить від подружжя. 3. Подружжя, а також жінка та чоловік, шлюб між якими припинено, у разі народження дитини до спливу десяти місяців після припинення їх шлюбу, мають право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану спільну заяву про невизнання чоловіка (колишнього чоловіка) батьком дитини. Така вимога може бути задоволена лише у разі подання іншою особою та матір'ю дитини заяви про визнання батьківства. Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців від дня припинення шлюбу внаслідок смерті чоловіка, походження дитини від батька може бути визначене за спільною заявою матері та чоловіка, який вважає себе батьком.	**Стаття 1523. Визначення походження дитини від матері і батька, які перебувають у шлюбі між собою** **1. Дитина, яка зачата та/або народжена у шлюбі, походить від подружжя, яких записують матір'ю і батьком дитини.** **Походження дитини від подружжя визначають на підставі актового запису про шлюб та документа закладу охорони здоров'я про народження дитини.** **2. Дитина, народжена до спливу десяти місяців з дня припинення шлюбу або визнання його недійсним, походить від подружжя.** **3. Подружжя, а також жінка і чоловік, шлюб яких припинено, у разі народження дитини до спливу десяти місяців з дня припинення шлюбу мають право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану спільну заяву про невизнання чоловіка (колишнього чоловіка) батьком дитини.** **Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців з дня припинення шлюбу внаслідок смерті чоловіка, походження дитини від батька може бути визначено за спільною заявою матері і чоловіка, який вважає себе батьком.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців з дня припинення шлюбу або визнання шлюбу недійсним, але після реєстрації повторного шлюбу її матері з іншою особою, вважають, що батьком дитини є чоловік її матері у повторному шлюбі. **Батьківство колишнього чоловіка може бути визначено на підставі спільної заяви матері, чоловіка, з яким вона перебуває у шлюбі, та попереднього чоловіка або за рішенням суду.**
Стаття 123. Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій 1. У разі народження дружиною дитини, зачатої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, здійснених за письмовою згодою її чоловіка, він записується батьком дитини. 2. У разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого подружжям (чоловіком та жінкою) в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, батьками дитини є подружжя. 3. Подружжя визнається батьками дитини, народженої дружиною після перенесення в її організм ембріона людини, зачатого її чоловіком та іншою жінкою в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.	**Стаття 1524. Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій** **1. У разі народження дружиною дитини, зачатої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, здійсненого за письмовою згодою її чоловіка, його записують батьком дитини.** **2. У разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого подружжям (жінкою і чоловіком) у результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, батьками дитини є подружжя.** **3. Подружжя визнають батьками дитини, народженої дружиною після перенесення в її організм ембріона людини, зачатого її чоловіком та іншою жінкою в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 124. Визначення походження дитини від батька у разі реєстрації повторного шлюбу з її матір'ю 1. Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців від дня припинення шлюбу або визнання шлюбу недійсним, але після реєстрації повторного шлюбу її матері з іншою особою, вважається, що батьком дитини є чоловік її матері у повторному шлюбі. Батьківство попереднього чоловіка може бути визначене на підставі його спільної заяви з чоловіком у повторному шлюбі або за рішенням суду.	*Виключено*
Стаття 125. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою 1. Якщо мати та батько дитини не перебувають у шлюбі між собою, походження дитини від матері визначається на підставі документа закладу охорони здоров'я про народження нею дитини. 2. Якщо мати та батько дитини не перебувають у шлюбі між собою, походження дитини від батька визначається: 1) за заявою матері та батька дитини; 3) за рішенням суду.	**Стаття 1525. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою** **1. Якщо мати і батько дитини не перебувають у шлюбі між собою, походження дитини від матері визначають на підставі документа закладу охорони здоров'я про народження нею дитини.** **2. Якщо мати і батько дитини не перебувають у шлюбі між собою, походження дитини від батька визначають:** **1) за спільною заявою матері і батька дитини або за окремими заявами кожного з них;** **2) за рішенням суду.** **3. Походження дитини від батька визначають за заявою (заявами) жінки і чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою. Така заява може бути подана до**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	органу державної реєстрації актів цивільного стану до або після народження дитини. **4. Якщо заяву про визнання себе батьком дитини подав неповнолітній, орган державної реєстрації актів цивільного стану повідомляє батьків, опікуна, піклувальника неповнолітнього про запис його батьком дитини. Якщо здійснити таке повідомлення неможливо, орган державної реєстрації актів цивільного стану повідомляє орган опіки та піклування про запис неповнолітнього батьком дитини.** **5. Якщо жінка і чоловік не можуть подати заяву про визнання батьківства особисто, її подають через представника або надсилають поштою, за умови нотаріального засвідчення особистих підписів жінки і чоловіка на заяві. Повноваження представника посвідчують нотаріально.**
Стаття 126. Визначення походження дитини від батька за заявою жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою 1. Походження дитини від батька визначається за заявою жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою. Така заява може бути подана як до, так і після народження дитини до органу державної реєстрації актів цивільного стану.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо заява про визнання себе батьком дитини подана неповнолітнім, орган державної реєстрації актів цивільного стану повідомляє батьків, опікуна, піклувальника неповнолітнього про запис його батьком дитини. У разі якщо повідомити батьків, опікуна, піклувальника неповнолітнього неможливо, орган державної реєстрації актів цивільного стану повинен повідомити орган опіки та піклування про запис неповнолітнього батьком дитини. 3. Якщо заява про визнання батьківства не може бути подана особисто, вона може бути подана через представника або надіслана поштою, за умови її нотаріального засвідчення. Повноваження представника мають бути нотаріально засвідчені.	
Стаття 128. Визнання батьківства за рішенням суду 1. За відсутності заяви, право на подання якої встановлено статтею 126 цього Кодексу, батьківство щодо дитини може бути визнане за рішенням суду. 2. Підставою для визнання батьківства є будь-які відомості, що засвідчують походження дитини від певної особи, зібрані відповідно до Цивільного процесуального кодексу України. 3. Позов про визнання батьківства може бути пред'явлений матір'ю, опікуном, піклувальником дитини, особою, яка утримує та виховує дитину, а також самою дитиною, яка досягла повноліття.	**Стаття 1526. Визнання батьківства або материнства за рішенням суду** **1. За відсутності заяв, право на подання яких встановлено статтею 1525 цього Кодексу, батьківство стосовно дитини може бути визнано за рішенням суду.** **2. Позов про визнання батьківства або материнства може подати особа, яка вважає себе батьком або матір'ю дитини, один із батьків дитини, опікун, піклувальник дитини, орган опіки та піклування, особа, яка утримує та виховує дитину, а також дитина, яка досягла повноліття.** **3. Суд приймає позов про визнання батьківства або материнства, якщо запис про батька або матір дитини в**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Позов про визнання батьківства може бути пред'явлений особою, яка вважає себе батьком дитини. 4. Позов про визнання батьківства приймається судом, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини першої статті 135 цього Кодексу.	**актовому записі про народження дитини вчинено згідно із статтею 1530 цього Кодексу або за відсутності актового запису про народження дитини.**
Стаття відсутня	**Стаття 1527. Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій одинокими матір'ю чи батьком** **1. Одинока жінка, одинокий чоловік мають право на материнство, батьківство, зокрема в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій.** **2. У разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого жінкою або чоловіком у результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, матір'ю/батьком дитини є жінка/чоловік, між якою/яким та дитиною наявне кровне споріднення.**
Стаття 130. Встановлення факту батьківства за рішенням суду 1. У разі смерті чоловіка, який не перебував у шлюбі з матір'ю дитини, факт його батьківства може бути встановлений за рішенням суду. Заява про встановлення факту батьківства приймається судом, якщо запис про батька дитини у Книзі реєстрації	**Стаття 1528. Встановлення факту батьківства або материнства за рішенням суду** **1. У разі смерті чоловіка, який не перебував у шлюбі з матір'ю дитини, факт його батьківства може бути встановлено за рішенням суду.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
народжень вчинено відповідно до частини першої статті 135 цього Кодексу. 2. Заява про встановлення факту батьківства може бути подана особами, зазначеними у частині третій статті 128 цього Кодексу.	**У разі смерті жінки, яка вважала себе матір'ю дитини, факт її материнства може бути встановлено за рішенням суду.** **2. Заяву про встановлення факту батьківства або материнства можуть подати особи, визначені частиною другою статті 1526 цього Кодексу.** **3. Суд приймає заяву про встановлення факту батьківства або материнства, якщо запис про батька або матір дитини в актовому записі про народження дитини вчинено відповідно до статті 1530 цього Кодексу.**
Стаття 129. Спір про батьківство між чоловіком матері дитини та особою, яка вважає себе батьком дитини 1. Особа, яка вважає себе батьком дитини, народженої жінкою, яка в момент зачаття або народження дитини перебувала у шлюбі з іншим чоловіком, має право пред'явити до її чоловіка, якщо він записаний батьком дитини, позов про визнання свого батьківства. 2. До вимоги про визнання батьківства застосовується позовна давність в один рік, яка починається від дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про своє батьківство.	**Стаття 1529. Спір про батьківство між чоловіком матері дитини та особою, яка вважає себе батьком дитини** **1. Особа, яка вважає себе батьком дитини, народженої жінкою, яка в момент зачаття або народження дитини перебувала у шлюбі з іншим чоловіком, який записаний батьком дитини, має право подати позов про визнання свого батьківства.**
Стаття 131. Визнання материнства за рішенням суду 1. Особа, яка вважає себе матір'ю дитини, може подати до суду заяву про визнання свого материнства, якщо запис про матір дитини вчинено відповідно до частини другої статті 135цього Кодексу.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 132. Встановлення факту материнства за рішенням суду 1. У разі смерті жінки, яка вважала себе матір'ю дитини, факт її материнства може бути встановлений за рішенням суду. Заява про встановлення факту материнства приймається судом, якщо запис про матір дитини у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до частини другої статті 135 цього Кодексу. 2. Заява про встановлення факту материнства може бути подана батьком, опікуном, піклувальником дитини, особою, яка утримує та виховує дитину, а також самою дитиною, яка досягла повноліття.	*Виключено*
Стаття 133. Запис подружжя батьками дитини 1. Якщо дитина народилася у подружжя, дружина записується матір'ю, а чоловік - батьком дитини.	*Виключено*
Стаття 134. Внесення змін до актового запису про народження у разі визнання батьківства, материнства 1. На підставі заяв осіб, зазначених у статті 126 цього Кодексу, або рішення суду орган державної реєстрації актів цивільного стану вносить відповідні зміни до актового запису про народження, складеного органами державної реєстрації актів цивільного стану України, та видає нове Свідоцтво про народження.	*Виключено*
Стаття 135. Запис про батьків дитини, якщо батьківство, материнство не встановлене	**Стаття 1530. Запис про батьків дитини, якщо батьківство, материнство не встановлено**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. При народженні дитини у матері, яка не перебуває у шлюбі, у випадках, коли немає спільної заяви батьків, заяви батька або рішення суду, запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень провадиться за прізвищем та громадянством матері, а ім'я та по батькові батька дитини записуються за її вказівкою. У разі смерті матері, а також за неможливості встановити місце її проживання чи перебування запис про матір та батька дитини провадиться відповідно до цієї статті, за заявою родичів, інших осіб або уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина. 2. Якщо батьки дитини невідомі, державна реєстрація її народження проводиться за рішенням органу опіки та піклування, яким визначається прізвище, власне ім'я, по батькові дитини і відомості про батьків.	**1. У разі народження дитини у матері, яка не перебуває у шлюбі, якщо немає спільної заяви батьків (окремих заяв кожного з них) або рішення суду, запис про батька дитини в актовому записі про народження дитини здійснюють за прізвищем та громадянством матері, а ім'я та по батькові батька дитини записують за її вказівкою.** **У разі смерті матері, а також за неможливості встановити її осідок (місце проживання чи перебування) запис про матір та батька дитини в актовому записі про народження дитини здійснюють відповідно до цієї статті за заявою родичів, інших осіб, уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина, або органу опіки та піклування.** **2. Якщо батьки дитини невідомі, державну реєстрацію її народження здійснюють за рішенням органу опіки та піклування, який визначає прізвище, власне ім'я, по батькові дитини і відомості про батьків.**
Стаття 136. Оспорювання батьківства особою, яка записана батьком дитини 1. Особа, яка записана батьком дитини відповідно до статей 122, 124, 126 і 127 цього Кодексу, має право оспорити своє батьківство, пред'явивши позов про виключення запису про нього як батька з актового запису про народження дитини.	**Стаття 1531. Оспорювання батьківства особою, яка записана батьком дитини** **1. Особа, яка записана батьком дитини, має право звернутися до суду з вимогою про оспорювання свого батьківства та виключення запису про нього як батька з актового запису про народження дитини.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. У разі доведення відсутності кровного споріднення між особою, яка записана батьком, та дитиною суд постановляє рішення про виключення відомостей про особу як батька дитини з актового запису про її народження. 3. Оспорювання батьківства можливе лише після народження дитини і до досягнення нею повноліття. 4. Оспорювання батьківства неможливе у разі смерті дитини. 5. Не має права оспорювати батьківство особа, записана батьком дитини, якщо в момент реєстрації себе батьком дитини вона знала, що не є її батьком, а також особа, яка дала згоду на застосування допоміжних репродуктивних технологій відповідно до частини першої статті 123цього Кодексу. 6. До вимоги чоловіка про виключення запису про нього як батька з актового запису про народження дитини позовна давність не застосовується.	**2. Підставою для оспорювання запису про батьківство є відсутність кровного споріднення між особою, яка записана батьком дитини, та дитиною.** **3. Не має права оспорювати батьківство особа, записана батьком дитини, якщо в момент її реєстрації як батька дитини вона знала, що не є її батьком, а також особа, яка надала згоду на застосування допоміжних репродуктивних технологій відповідно до частини першої статті 1524 цього Кодексу.**
Стаття 137. Оспорювання батьківства після смерті особи, яка записана батьком дитини 1. Якщо той, хто записаний батьком дитини, помер до народження дитини, оспорити його батьківство мають право його спадкоємці, за умови подання ним за життя до нотаріуса заяви про невизнання свого батьківства. 2. Якщо той, хто записаний батьком дитини, помер після пред’явлення ним позову про виключення свого імені як	**Стаття 1532. Оспорювання батьківства після смерті особи, яка записана батьком дитини** **1. Якщо особа, записана батьком дитини, померла до народження дитини, оспорити її батьківство мають право її спадкоємці, за умови подання особою за життя до нотаріуса заяви про невизнання свого батьківства.** **2. Якщо особа, записана батьком дитини, померла після подання позову про виключення запису про неї як**

Чинна редакція	Запропонована редакція
батька з актового запису про народження дитини, позовну заяву можуть підтримати в суді його спадкоємці. 3. Якщо через поважні причини особа не знала про те, що записана батьком дитини, і померла, оспорити батьківство можуть її спадкоємці: дружина, батьки та діти. 4. До вимоги про виключення запису про особу як батька дитини з актового запису про народження дитини позовна давність не застосовується.	**батька з актового запису про народження дитини, позовну заяву можуть підтримувати в суді її спадкоємці.** **3. Якщо особа, яка померла, через поважні причини не знала або не могла знати, що записана батьком дитини, оспорити батьківство можуть її спадкоємці за законом першої черги.**
Стаття 138. Право матері дитини на оспорювання батьківства свого чоловіка 1. Жінка, яка народила дитину у шлюбі, має право оспорити батьківство свого чоловіка, пред'явивши позов про виключення запису про нього як батька дитини з актового запису про народження дитини. 2. Вимога матері про виключення запису про її чоловіка як батька дитини з актового запису про народження дитини може бути задоволена лише у разі подання іншою особою заяви про своє батьківство. 3. До вимоги матері про внесення змін до актового запису про народження дитини встановлюється позовна давність в один рік, яка починається від дня реєстрації народження дитини.	**Стаття 1533. Право матері дитини на оспорювання батьківства свого чоловіка** **1. Жінка, яка народила дитину у шлюбі, має право оспорити батьківство свого чоловіка, подавши позов про виключення запису про нього як батька дитини з актового запису про народження дитини.**
Стаття 139. Спір про материнство 1. Жінка, яка записана матір'ю дитини, може оспорити своє материнство.	**Стаття 1534. Спір про материнство** **1. Жінка, яка записана матір'ю дитини, може оспорити своє материнство.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Жінка, яка вважає себе матір'ю дитини, має право пред'явити позов до жінки, яка записана матір'ю дитини, про визнання свого материнства. Оспорювання материнства не допускається у випадках, передбачених частинами другою та третьою статті 123 цього Кодексу. 3. До вимоги про визнання материнства встановлюється позовна давність в один рік, яка починається від дня, коли особа дізналася або могла дізнатися, що є матір'ю дитини.	**2. Жінка, яка вважає себе матір'ю дитини, має право подати позов до жінки, яка записана матір'ю дитини, про визнання свого материнства. Оспорювання материнства у випадках, визначених частинами другою і третьою статті 1524 цього Кодексу, заборонено.**
Стаття 140. Оспорювання батьківства, материнства особи, яка сплачує аліменти за рішенням суду 1. Стягнення з особи, яка записана батьком, матір'ю, аліментів на дитину не є перешкодою для звернення до суду з позовом про виключення відомостей про неї як батька, матері дитини з актового запису про її народження.	*Виключено*
Глава 13 ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ	**Глава 100. Батьківська відповідальність. Особисті права і обов'язки батьків і дітей**
Стаття відсутня	**Стаття 1535. Поняття батьківської відповідальності** **1. Батьківська відповідальність охоплює сукупність прав і обов'язків батьків щодо забезпечення найкращих інтересів дитини, її виховання та розвитку, законного представництва, захисту прав та управління майном дитини.** **2. Батьківська відповідальність належить обом батькам з моменту народження дитини або з моменту встановлення материнства та/або батьківства.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. У разі усиновлення дитини батьківська відповідальність виникає в усиновлювача з дня набрання чинності рішенням суду.
Стаття 141. Рівність прав та обов’язків батьків щодо дитини 1. Мати, батько мають рівні права та обов’язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою. 2. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов’язків щодо дитини, крім випадку, передбаченого частиною п’ятою статті 157 цього Кодексу.	**Стаття 1536. Рівність прав батьків при здійсненні батьківської відповідальності** **1. Мати, батько мають рівні права і обов’язки стосовно дитини, безвідносно до того, чи перебували вони у шлюбі між собою.** **2. Батьки при здійсненні батьківської відповідальності діють спільно. При вирішенні побутових або повсякденних питань в інтересах дитини кожний із батьків може діяти самостійно.** **3. Батьки несуть спільну відповідальність за виховання і розвиток дитини. Припинення шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхньої батьківської відповідальності, крім випадків, встановлених договором, законом або рішенням суду.**
Стаття 150. Обов’язки батьків щодо виховання та розвитку дитини 1. Батьки зобов’язані виховувати дитину в дусі поваги до прав та свобод інших людей, любові до своєї сім’ї та родини, свого народу, своєї Батьківщини.	**Стаття 1537. Обов’язки батьків щодо виховання та розвитку дитини** **1. Батьки зобов’язані виховувати дитину в дусі поваги до прав і свобод інших людей, любові до своєї сім’ї та родини, свого народу, своєї Батьківщини.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Батьки зобов’язані піклуватися про здоров'я та безпечні умови життя дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток. 3. Батьки зобов’язані забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя. 4. Батьки зобов’язані поважати дитину. 5. Передача дитини на виховання іншим особам не звільняє батьків від обов’язку батьківського піклування щодо неї. 6. Забороняються будь-які види експлуатації батьками своєї дитини. 7. Забороняються фізичні покарання дитини батьками, а також застосування ними інших видів покарань, які принижують людську гідність дитини.	**2. Батьки зобов’язані піклуватися про здоров’я та безпечні умови життя дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток.** **3. Батьки зобов’язані забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя.** **4. Батьки зобов’язані поважати дитину.** **5. Передання дитини на виховання іншим особам не звільняє батьків від обов’язку батьківського піклування про неї.** **6. Будь-які види експлуатації батьками своєї дитини заборонено.** **7. Фізичні покарання дитини батьками, а також застосування ними інших видів покарань, які принижують гідність дитини, заборонено.**
Стаття 141. Рівність прав та обов’язків батьків щодо дитини 1. Мати, батько мають рівні права та обов’язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою. 2. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов’язків щодо дитини, крім випадку, передбаченого частиною п’ятою статті 157 цього Кодексу.	*Виключено*
Стаття 142. Рівність прав та обов’язків дітей щодо батьків	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Діти мають рівні права та обов’язки щодо батьків, незалежно від того, чи перебували їхні батьки у шлюбі між собою.	
Стаття 143. Обов’язок батьків забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров’я 1. Мати, батько дитини, які перебувають у шлюбі, зобов’язані забрати дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров’я. 2. Мати, яка не перебуває у шлюбі, зобов’язана забрати дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров’я. Батько, який не перебуває у шлюбі з матір’ю дитини, батьківство якого визначено у свідоцтві про народження дитини або визнано за рішенням суду, зобов’язаний за повідомленням служби у справах дітей, що здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, забрати дитину для утримання та виховання з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров’я, якщо цього не зробила мати дитини. У разі якщо батько не перебуває у шлюбі, він набуває статусу одинокого батька. 3. Дитина може бути залишена батьками у пологовому будинку або в іншому закладі охорони здоров’я, якщо вона має істотні вади фізичного і (або) психічного розвитку, а також за наявності інших обставин, що мають істотне значення.	**Стаття 1538. Обов’язок батьків забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров’я** **1. Мати, батько дитини, які перебувають у шлюбі, зобов’язані забрати дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров’я.** **2. Мати, яка не перебуває у шлюбі з батьком дитини, зобов’язана забрати дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров’я.** **Батько, який не перебуває у шлюбі з матір’ю дитини, батьківство якого визначено в актовому записі про народження дитини або визнано за рішенням суду, зобов’язаний за повідомленням уповноваженого органу, що здійснено у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, забрати дитину для утримання та виховання з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров’я, якщо цього не зробила мати дитини. Якщо батько не перебуває у шлюбі, він набуває статусу одинокого батька.** **3. У виняткових випадках батьки можуть залишити дитину у пологовому будинку або в іншому закладі охорони здоров’я, якщо вона має істотні вади фізичного**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Якщо батьки не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, забрати дитину мають право її баба, дід, інші родичі з дозволу органу опіки та піклування.	**та/або психічного розвитку, а також за наявності інших обставин, що мають істотне значення.** **4. Якщо батьки не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, забрати дитину мають право її баба, дід, інші родичі (за наявності) з дозволу органу опіки та піклування.**
Стаття 144. Обов'язок батьків зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану 1. Батьки зобов'язані невідкладно, але не пізніше одного місяця від дня народження дитини, зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану. Невиконання цього обов'язку є підставою для покладення на них відповідальності, встановленої законом. 2. У разі смерті батьків або неможливості для них з інших причин зареєструвати народження дитини реєстрація провадиться за заявою родичів, інших осіб, уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина або в якому на цей час вона перебуває. 3. Реєстрація народження дитини провадиться органом державної реєстрації актів цивільного стану з одночасним визначенням її походження та присвоєнням прізвища, імені та по батькові.	**Стаття 1539. Обов'язок батьків зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану** **1. Батьки зобов'язані невідкладно, не пізніше одного місяця з дня народження дитини, зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану.** **За невиконання цього обов'язку настає відповідальність, встановлена законом.** **2. У разі смерті батьків або неможливості батьків з інших причин зареєструвати народження дитини реєстрацію здійснюють за заявою родичів, інших осіб, уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася або в якому перебуває дитина, органу опіки та піклування.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Реєстрація народження дитини засвідчується Свідоцтвом про народження, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України.	
Стаття 16. Надання неповнолітнім батькам допомоги у здійсненні батьківських прав та виконанні батьківських обов'язків 1. Якщо мати, батько дитини є неповнолітніми, баба, дід дитини з боку того з батьків, хто є неповнолітнім, зобов'язані надавати йому допомогу у здійсненні ним батьківських прав та виконанні батьківських обов'язків.	**Стаття 1540. Надання неповнолітнім батькам допомоги у здійсненні батьківської відповідальності** **1. Якщо мати, батько дитини є неповнолітніми, баба, дід дитини з боку того з батьків, який є неповнолітнім, а також його законні представники зобов'язані надавати йому допомогу у здійсненні ним батьківської відповідальності.**
Стаття 145. Визначення прізвища дитини 1. Прізвище дитини визначається за прізвищем батьків. Якщо мати, батько мають різні прізвища, прізвище дитини визначається за їхньою згодою. 2. Батьки, які мають різні прізвища, можуть присвоїти дитині подвійне прізвище, утворене шляхом з'єднання їхніх прізвищ. 3. Спір між батьками щодо прізвища дитини може вирішуватися органом опіки та піклування або судом.	**Стаття 1541. Визначення прізвища дитини** **1. Прізвище дитини визначають за прізвищем батьків.** **Якщо мати, батько мають різні прізвища, прізвище дитини визначають за їхньою згодою.** **2. Батьки, які мають різні прізвища, можуть присвоїти дитині подвійне прізвище, утворене у спосіб поєднання їхніх прізвищ.** **3. Спір між батьками щодо прізвища дитини вирішує орган опіки та піклування або суд.**
Стаття 146. Визначення імені дитини 1. Ім'я дитини визначається за згодою батьків. Ім'я дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, у разі відсутності добровільного визнання батьківства визначається матір'ю дитини.	**Стаття 1542. Визначення імені дитини** **1. Ім'я дитини визначають за згодою батьків.** **Ім'я дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, у разі неподання заяви про визнання батьком**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Дитині може бути дано не більше двох імен, якщо інше не випливає із звичаю національної меншини, до якої належать мати і (або) батько. 3. Спір між батьками щодо імені дитини може вирішуватися органом опіки та піклування або судом.	**дитини відповідно до статті 1525 цього Кодексу визначає матір дитини.** **2. Дитині може бути визначено не більше двох імен, якщо іншого не випливає із звичаю національної меншини, до якої належать мати та/або батько.** **3. Спір між батьками щодо імені дитини вирішує орган опіки та піклування або суд.**
Стаття 147. Визначення по батькові дитини 1. По батькові дитини визначається за іменем батька. 2. По батькові дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, за умови, що батьківство щодо дитини не визнано, визначається за іменем особи, яку мати дитини назвала її батьком.	**Стаття 1543. Визначення по батькові дитини** **1. По батькові дитини визначають за іменем батька.** **2. По батькові дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, у разі якщо батьківство стосовно дитини не визнано, визначають за іменем особи, яку мати дитини назвала її батьком.**
Стаття 148. Зміна прізвища дитини її батьками 1. У разі зміни прізвища обома батьками змінюється прізвище дитини, яка не досягла семи років. 2. У разі зміни прізвища обома батьками прізвище дитини, яка досягла семи років, змінюється за її згодою. 3. У разі зміни прізвища одного з батьків прізвище дитини може бути змінене за згодою обох батьків та за згодою дитини, яка досягла семи років. 4. За заявою батьків або одного з них, якщо другий помер, оголошений померлим, визнаний недієздатним або безвісно відсутнім, дитині, яка не досягла чотирнадцяти років та якій	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
при реєстрації народження присвоєне прізвище одного з батьків, може бути змінено прізвище на прізвище другого з батьків. 5. У разі заперечення одним із батьків щодо зміни прізвища дитини спір між ними щодо такої зміни може вирішуватися органом опіки та піклування або судом. При вирішенні спору беруться до уваги виконання батьками своїх обов'язків щодо дитини, а також інші обставини, які засвідчують відповідність зміни прізвища інтересам дитини.	
Стаття 149. Зміна дитиною свого прізвища та (або) імені, та (або) по батькові 1. Дитина, яка досягла шістнадцяти років, має право на власний розсуд змінити своє прізвище та (або) власне ім'я, та (або) по батькові. 2. Дитина, яка досягла чотирнадцяти років, має право змінити своє по батькові за згодою батьків. У разі якщо над дитиною, яка досягла чотирнадцяти років, встановлено піклування, зміна прізвища та (або) власного імені, та (або) по батькові такої дитини здійснюється за згодою піклувальника. 3. Дитина, яка досягла чотирнадцяти років, має право змінити своє по батькові за згодою одного з батьків, якщо другий з батьків помер, визнаний безвісно відсутнім, оголошений померлим, визнаний обмежено дієздатним, недієздатним, позбавлений батьківських прав стосовно цієї	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
дитини або якщо відомості про батька (матір) дитини виключено з актового запису про її народження, або якщо відомості про чоловіка як батька дитини внесені до актового запису про її народження за заявою матері. 4. У разі заперечення одного з батьків щодо зміни по батькові дитини спір щодо такої зміни може вирішуватися органом опіки та піклування або судом. При вирішенні спору беруться до уваги виконання батьками своїх обов'язків стосовно дитини та інші обставини, що засвідчують відповідність зміни по батькові інтересам дитини.	
Стаття 151. Права батьків щодо виховання дитини 1. Батьки мають переважне право перед іншими особами на особисте виховання дитини. 2. Батьки мають право залучати до виховання дитини інших осіб, передавати її на виховання фізичним та юридичним особам. 3. Батьки мають право обирати форми та методи виховання, крім тих, які суперечать закону, моральним засадам суспільства.	**Стаття 1544. Права батьків щодо виховання дитини** **1. Батьки мають переважне право перед іншими особами на особисте виховання дитини.** **2. Батьки мають право залучати до виховання дитини інших осіб.** **3. Передання дитини на виховання фізичним або юридичним особам здійснюють на підставі договору або закону.** **4. Батьки мають право обирати форми та методи виховання, крім тих, що суперечать закону та доброзвичайності.**
Стаття 152. Забезпечення права дитини на належне батьківське виховання	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Право дитини на належне батьківське виховання забезпечується системою державного контролю, що встановлена законом. 2. Дитина має право противитися неналежному виконанню батьками своїх обов'язків щодо неї. 3. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів до органу опіки та піклування, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій. 4. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів безпосередньо до суду, якщо вона досягла чотирнадцяти років.	
Стаття 153. Права батьків та дитини на спілкування 1. Мати, батько та дитина мають право на безперешкодне спілкування між собою, крім випадків, коли таке право обмежене законом.	**Стаття 1545. Право батьків і дитини на спілкування** **1. Мати, батько і дитина мають право на безперешкодне спілкування між собою, крім випадків, якщо таке право обмежено законом або рішенням суду.**
Стаття 154. Права батьків по захисту дитини 1. Батьки мають право на самозахист своєї дитини, повнолітніх дочки та сина. 2. Батьки мають право звертатися до суду, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій за захистом прав та інтересів дитини, а також непрацездатних сина, дочки як їх законні представники без спеціальних на те повноважень.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Батьки мають право звернутися за захистом прав та інтересів дітей і тоді, коли відповідно до закону вони самі мають право звернутися за таким захистом.	
Стаття 163. Право батьків на відібрання малолітньої дитини від інших осіб 1. Батьки мають переважне право перед іншими особами на те, щоб малолітня дитина проживала з ними. 2. Батьки мають право вимагати відібрання малолітньої дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду. 3. Суд може відмовити у відібранні малолітньої дитини і переданні її батькам або одному з них, якщо буде встановлено, що це суперечить її інтересам.	**Стаття 1546. Право батьків на відібрання малолітньої дитини від інших осіб** **1. Батьки мають переважне право перед іншими особами на те, щоб малолітня дитина проживала з ними.** **2. Батьки мають право вимагати відібрання малолітньої дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду, що набрало чинності.** **3. Суд може відмовити у відібранні малолітньої дитини і переданні її батькам або одному з батьків, якщо встановить, що це суперечить інтересам дитини.**
Стаття 155. Здійснення батьківських прав та виконання батьківських обов’язків 1. Здійснення батьками своїх прав та виконання обов’язків мають ґрунтуватися на повазі до прав дитини та її людської гідності. 2. Батьківські права не можуть здійснюватися всупереч інтересам дитини. 3. Відмова батьків від дитини є неправозгідною, суперечить моральним засадам суспільства.	**Стаття 1547. Здійснення батьківських прав і виконання батьківських обов’язків** **1. Здійснення батьками своїх прав і виконання обов’язків мають ґрунтуватися на повазі до прав дитини та її людської гідності.** **2. Батьківські права не можуть здійснюватися всупереч інтересам дитини.** **3. Відмова батьків від дитини є нікчемною та суперечить доброзвичайності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Ухилення батьків від виконання батьківських обов'язків є підставою для покладення на них відповідальності, встановленої законом.	**4. Ухиляння батьків від виконання батьківських обов'язків є підставою для притягнення їх до відповідальності, встановленої законом.**
Стаття 156. Права та обов'язки неповнолітніх батьків 1. Неповнолітні батьки мають такі ж права та обов'язки щодо дитини, як і повнолітні батьки, і можуть їх здійснювати самостійно. 2. Неповнолітні батьки, які досягли чотирнадцяти років, мають право на звернення до суду за захистом прав та інтересів своєї дитини. 3. Неповнолітні батьки у суді мають право на безоплатну правничу допомогу.	**Стаття 1548. Права і обов'язки неповнолітніх батьків** **1. Неповнолітні батьки мають такі самі права і обов'язки стосовно дитини, як і повнолітні батьки, і можуть їх здійснювати самостійно.** **2. Неповнолітні батьки, які досягли чотирнадцятирічного віку, мають право на звернення до суду за захистом прав та інтересів своєї дитини.** **3. Неповнолітні батьки у суді мають право на безоплатну правничу допомогу.**
Стаття 157. Вирішення батьками питань щодо виховання дитини 1. Питання виховання дитини вирішується батьками спільно, крім випадку, передбаченого частиною п'ятою цієї статті. 2. Той із батьків, хто проживає окремо від дитини, зобов'язаний брати участь у її вихованні і має право на особисте спілкування з нею. 3. Той із батьків, з ким проживає дитина, не має права перешкоджати тому з батьків, хто проживає окремо, спілкуватися з дитиною та брати участь у її вихованні, якщо	**Стаття 1549. Договір про розподіл батьківської відповідальності** **1. Батьки мають право укласти договір про розподіл батьківської відповідальності, яким, зокрема, визначити місце проживання малолітньої дитини, участь одного з батьків у вихованні дитини, спілкуванні з нею, заклади освіти та/або заклади охорони здоров'я, які має відвідувати дитина, порядок управління майном дитини (питання батьківської відповідальності) або врегулювати окремі із зазначених питань.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
таке спілкування не перешкоджає нормальному розвиткові дитини. 4. Батьки мають право укласти договір щодо здійснення батьківських прав та виконання обов'язків тим з них, хто проживає окремо від дитини. Договір укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню. Той з батьків, хто проживає з дитиною, у разі його ухилення від виконання договору зобов'язаний відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану другому з батьків. 5. Той із батьків, з яким за рішенням суду визначено або висновком органів опіки та піклування підтверджено місце проживання дитини, крім того з батьків, до якого застосовуються заходи примусового виконання рішення про встановлення побачення з дитиною та про усунення перешкод у побаченні з дитиною, самостійно вирішує питання тимчасового виїзду за межі України на строк, що не перевищує одного місяця, з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей, та у разі, якщо йому відомо місце проживання іншого з батьків, який не ухиляється та належно виконує батьківські обов'язки, інформує його	**2. Договір про розподіл батьківської відповідальності укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
шляхом надсилання рекомендованого листа про тимчасовий виїзд дитини за межі України, мету виїзду, державу прямування та відповідний часовий проміжок перебування у цій державі. Той із батьків, з яким за рішенням суду визначено або висновком органів опіки та піклування підтверджено місце проживання дитини, самостійно вирішує питання тимчасового виїзду за межі України на строк до одного місяця та більше з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей, у разі: 1) наявності заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за чотири місяці, підтвердженої довідкою про наявність заборгованості зі сплати аліментів; 2) наявності заборгованості зі сплати аліментів, підтвердженої довідкою про наявність заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три місяці, якщо аліменти сплачуються на утримання дитини з інвалідністю, дитини, яка хворіє на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісне орфанне	

Чинна редакція	Запропонована редакція
захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, або на утримання дитини, яка отримала тяжкі травми, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, що підтверджується документом, виданим лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу в порядку та за формою, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я. Той із батьків, хто проживає окремо від дитини, який не ухиляється та належно виконує батьківські обов'язки, не має заборгованості зі сплати аліментів, звертається рекомендованим листом із повідомленням про вручення до того з батьків, з яким проживає дитина, за наданням згоди на виїзд дитини за межі України з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі в складі організованої групи дітей. У разі ненадання тим із батьків, з яким проживає дитина, нотаріально посвідченої згоди на виїзд дитини за кордон із	

Чинна редакція	Запропонована редакція
зазначеною метою, у десятиденний строк з моменту повідомлення про вручення рекомендованого листа, той із батьків, хто проживає окремо від дитини та у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів, має право звернутися до суду із заявою про надання дозволу на виїзд дитини за кордон без згоди другого з батьків. Довідка про наявність заборгованості зі сплати аліментів видається органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем у порядку, встановленому законом.	
Стаття відсутня	**Стаття 1550. Вирішення батьками питань щодо навчання та лікування дитини** **1. Питання щодо дошкільного виховання, здобуття освіти та лікування дитини вирішують батьки спільно, крім випадків, передбачених законом або визначених рішенням суду.** **2. У разі загрози життю та здоров'ю дитини надання невідкладної медичної допомоги або її лікування здійснюється за згодою одного з батьків або органу опіки та піклування. У такому разі другого з батьків має бути невідкладно повідомлено про це.** **3. Вважається, що дії одного з батьків, які перебувають між собою у шлюбі, щодо дошкільного виховання, здобуття освіти та лікування дитини вчинено за згодою другого з батьків. У разі виникнення спору справа вирішується судом з урахуванням найкращих інтересів дитини.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Батьки мають право укласти договір про вирішення ними питань щодо дошкільного виховання, здобуття освіти та лікування дитини. Договір укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.
Стаття 158. Вирішення органом опіки та піклування спору щодо участі у вихованні дитини того з батьків, хто проживає окремо від неї 1. За заявою матері, батька дитини орган опіки та піклування визначає способи участі у вихованні дитини та спілкуванні з нею того з батьків, хто проживає окремо від неї. Рішення про це орган опіки та піклування постановляє на підставі вивчення умов життя батьків, їхнього ставлення до дитини, інших обставин, що мають істотне значення. 2. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання. Особа, яка ухиляється від виконання рішення органу опіки та піклування, зобов'язана відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану тому з батьків, хто проживає окремо від дитини.	*Виключено*
Стаття 159. Вирішення судом спору щодо участі у вихованні дитини того з батьків, хто проживає окремо від неї 1. Якщо той із батьків, з ким проживає дитина, чинить перешкоди тому з батьків, хто проживає окремо, у спілкуванні з дитиною та у її вихованні, зокрема якщо він	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
ухиляється від виконання рішення органу опіки та піклування, другий із батьків має право звернутися до суду з позовом про усунення цих перешкод. 2. Суд визначає способи участі одного з батьків у вихованні дитини (періодичні чи систематичні побачення, можливість спільного відпочинку, відвідування дитиною місця його проживання тощо), місце та час їхнього спілкування. В окремих випадках, якщо це викликано інтересами дитини, суд може обумовити побачення з дитиною присутністю іншої особи. Під час вирішення спору щодо участі одного з батьків у вихованні дитини береться до уваги ставлення батьків до виконання своїх обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення, в тому числі стан психічного здоров'я одного з батьків, зловживання ним алкогольними напоями або наркотичними засобами. 3. За заявою заінтересованої сторони суд може зупинити виконання рішення органу опіки та піклування до вирішення спору. 4. У разі ухилення від виконання рішення суду особою, з якою проживає дитина, суд за заявою того з батьків, хто проживає окремо, може передати дитину для проживання з ним.	

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Особа, яка ухиляється від виконання рішення суду, зобов'язана відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану тому з батьків, хто проживає окремо від дитини.	
Стаття 160. Право батьків на визначення місця проживання дитини 1. Місце проживання дитини, яка не досягла десяти років, визначається за згодою батьків. 2. Місце проживання дитини, яка досягла десяти років, визначається за спільною згодою батьків та самої дитини. 3. Якщо батьки проживають окремо, місце проживання дитини, яка досягла чотирнадцяти років, визначається нею самою.	*Виключено*
Стаття 161. Спір між матір'ю та батьком щодо місця проживання малолітньої дитини 1. Якщо мати та батько, які проживають окремо, не дійшли згоди щодо того, з ким із них буде проживати малолітня дитина, спір між ними може вирішуватися органом опіки та піклування або судом. Під час вирішення спору щодо місця проживання малолітньої дитини беруться до уваги ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення. 2. Орган опіки та піклування або суд не можуть передати дитину для проживання з тим із батьків, хто не має самостійного доходу, зловживає спиртними напоями або	**Стаття 1551. Вирішення судом справи щодо розподілу батьківської відповідальності** **1. У разі виникнення між батьками спору щодо місця проживання малолітньої дитини, участі одного з батьків у вихованні дитини, спілкуванні з нею, вибору закладів освіти, охорони здоров'я, фізичної культури (спорту), які має відвідувати дитина, управління майном дитини (питання батьківської відповідальності) суд одночасно вирішує всі зазначені питання батьківської відповідальності, крім тих, щодо яких батьки досягли домовленості.** **2. Осідок (місце проживання) малолітньої дитини визначає суд за адресою осідку (місця проживання) одного з батьків дитини.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
наркотичними засобами, своєю аморальною поведінкою може зашкодити розвиткові дитини. 3. Якщо орган опіки та піклування або суд визнав, що жоден із батьків не може створити дитині належних умов для виховання та розвитку, на вимогу баби, діда або інших родичів, залучених до участі у справі, дитина може бути передана комусь із них. Якщо дитина не може бути передана жодній із цих осіб, суд на вимогу органу опіки та піклування може постановити рішення про відібрання дитини від особи, з якою вона проживає, і передання її для опікування органу опіки та піклування.	**Суд може встановити почергове проживання малолітньої дитини з кожним із батьків за їхніми осідками (місцем проживання) або почергове проживання батьків разом з дитиною за осідком (місцем проживання) дитини за наявності обставин, що мають істотне значення, та якщо це відповідає інтересам дитини.** **3. Суд визначає способи участі одного з батьків у вихованні дитини (періодичні чи систематичні побачення, можливість спільного відпочинку, відвідування дитиною його осідку (місця проживання) тощо), місце та час їхнього спілкування.** **В окремих випадках, якщо це відповідає інтересам дитини, суд може визначити порядок побачень з дитиною у присутності іншої особи.** **4. Суд під час вирішення питання про вибір (зміну) закладу освіти та/або закладу охорони здоров'я, який відвідує дитина, має право уповноважити одного з батьків, крім питань щодо надання дитині невідкладної медичної допомоги або здійснення лікування у разі загрози її життю, приймати такі рішення.** **5. Суд вирішує питання про управління майном дитини, яке може здійснювати один із батьків або обидва за згодою, відповідно до вимог цієї книги.** **6. Один із батьків, який ухиляється від виконання рішення суду про розподіл батьківської**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відповідальності, зобов'язаний відшкодувати майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду другому з батьків. **7. Якщо суд визнав, що жоден із батьків не може створити дитині належних умов для виховання та розвитку, на вимогу родичів, залучених до участі у справі, дитину може бути передано комусь із них.** **Якщо дитину не може бути передано жодному з родичів, суд на вимогу органу опіки та піклування може ухвалити рішення про відібрання дитини від особи, з якою вона проживає, і передання її для опікування органу опіки та піклування.**
Стаття відсутня	**Стаття 1552. Обставини, які враховує суд при вирішенні питань батьківської відповідальності** **1. При вирішенні питань батьківської відповідальності першочергове значення надають забезпеченню найкращих інтересів дитини, зокрема щодо збереження її зв'язку з обома батьками та зростання у безпечному і сталому середовищі.** **2. При вирішенні питань батьківської відповідальності суд бере до уваги такі обставини:** **1) ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків;** **2) особиста прихильність дитини до кожного з батьків (зв'язок дитини з кожним із батьків);**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3) висловлені дитиною побажання; **4) вік дитини;** **5) стан здоров'я дитини;** **6) середовище проживання дитини і тривалість перебування дитини у такому середовищі, сталі соціальні зв'язки;** **7) стан психічного здоров'я кожного з батьків;** **8) зловживання батьками алкогольними напоями або вживання наркотичних засобів;** **9) висновок медіатора, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді або іншої особи за результатами вжиття заходів примирення батьків;** **10) інші обставини, що мають істотне значення.** **3. Суд не може визначити місце проживання, а також встановити почергове проживання малолітньої дитини разом з тим із батьків, який:** **1) не має самостійного доходу;** **2) зловживає алкогольними напоями чи вживає наркотичні засоби, інші психоактивні речовини;** **3) через патологічну ігрову чи іншу залежність ставить себе, свою сім'ю або інших осіб, яких відповідно до закону зобов'язаний утримувати, у скрутне матеріальне становище;** **4) своєю аморальною поведінкою може завдати шкоди розвитку дитини;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5) притягався до відповідальності за вчинення домашнього насильства; **6) ухилявся від виконання ухвали суду про забезпечення позову у справі про розподіл батьківської відповідальності.**
Стаття відсутня	**Стаття 1553. Вжиття заходів примирення батьків** **1. Вжиття заходів примирення батьків є обов'язковим і спрямовано на досягнення між ними домовленості щодо питань батьківської відповідальності.** **2. Батьки можуть спільно звернутися до медіатора, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді або до іншої особи, яка має спеціальні знання, з метою вжиття заходів для досягнення домовленості щодо всіх або кількох питань батьківської відповідальності.** **3. У разі подання до суду заяви про розподіл батьківської відповідальності без попереднього вжиття заходів примирення батьків суд в ухвалі про відкриття провадження у справі зазначає про направлення батьків до центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою вжиття таких заходів.** **4. За результатами вжиття заходів примирення батьків складають висновок, в якому зазначають:** **1) перелік питань батьківської відповідальності, щодо яких батьки досягли домовленості;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2) позицію кожного з батьків з питань батьківської відповідальності, щодо яких батьки не досягли домовленості; **3) інформацію, з чиєї ініціативи припинено вжиття заходів примирення батьків.**
Стаття відсутня	**Стаття 1554. Вирішення питань батьківської відповідальності у разі зміни обставин** **1. За заявою одного з батьків, який є заінтересованою особою, суд може змінити розподіл батьківської відповідальності у разі зміни обставин.** **2. За необхідності зміни осідку (місця проживання) дитини той із батьків, з яким проживає дитина, звертається до суду з відповідною заявою.** **При вирішенні питання про зміну осідку (місця проживання) дитини першочергове значення надають збереженню сталого середовища дитини. Суд також бере до уваги ставлення другого з батьків до здійснення батьківської відповідальності і можливість збереження обсягу такої відповідальності у разі зміни осідку (місця проживання) дитини.** **З урахуванням найкращих інтересів дитини суд може визначити її місце проживання разом з другим із батьків.** **3. У разі ухиляння одного з батьків, з яким визначено осідок (місце проживання) дитини, від виконання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	рішення суду або у разі домовленості батьків щодо участі одного з них у вихованні дитини та спілкуванні з нею суд за заявою другого з батьків може визначити осідок (місце проживання) дитини разом з ним. **4. З урахуванням обставин, визначених статтею 1552 цього Кодексу, суд може змінити способи участі одного з батьків у вихованні дитини, місце та час їхнього спілкування, питання згоди батьків (одного з них чи обох батьків) щодо здобуття освіти та/або закладу освіти, який відвідує дитина, лікування дитини, крім надання їй невідкладної медичної допомоги або здійснення лікування у разі загрози її життю.**
Стаття відсутня	**Стаття 1555. Вирішення органом опіки та піклування питань батьківської відповідальності** **1. За заявою матері, батька орган опіки та піклування за осідком (місцем постійного проживання) дитини може вирішувати окремі питання батьківської відповідальності, визначені частиною першою статті 1551 цього Кодексу.** **2. Орган опіки та піклування сприяє досягненню домовленості між батьками.** **3. При вирішенні питань батьківської відповідальності орган опіки та піклування застосовує приписи статей 1551–1554 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. За заявою матері, батька або з власної ініціативи орган опіки та піклування вирішує питання батьківської відповідальності, зумовлені настанням невідкладних обставин (вибір закладу освіти дитини, надання дитині невідкладної медичної допомоги, сприяння виконанню рішення суду про розподіл батьківської відповідальності тощо). **5. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання обома батьками. Особа, яка ухиляється від виконання рішення органу опіки та піклування, зобов'язана відшкодувати майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду.** **6. Наявність рішення органу опіки та піклування не перешкоджає матері, батьку звернутися до суду про розподіл батьківської відповідальності та не має для суду заздалегідь встановленого значення.** **7. За заявою одного з батьків, який є заінтересованою особою, орган опіки та піклування може змінити рішення з питання батьківської відповідальності, керуючись приписами статті 1554 цього Кодексу. Зміну рішення здійснюють у спосіб прийняття нового рішення з відповідного питання, в якому зазначають про втрату чинності попереднім рішенням.** **У разі зміни осідку (місця постійного проживання) дитини орган опіки та піклування за її новим осідком (місцем проживання) може ухвалювати рішення щодо**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	питань батьківської відповідальності у зв'язку зі зміною обставин. З прийняттям такого рішення попереднє рішення органу опіки та піклування втрачає чинність.
Стаття 162. Правові наслідки протиправної поведінки одного з батьків або іншої особи при визначенні місця проживання малолітньої дитини 1. Якщо один з батьків або інша особа самочинно, без згоди другого з батьків чи інших осіб, з якими на підставі закону або рішення суду проживала малолітня дитина, або дитячого закладу (установи), в якому за рішенням органу опіки та піклування або суду проживала дитина, змінить її місце проживання, у тому числі способом її викрадення, суд за позовом заінтересованої особи має право негайно постановити рішення про відібрання дитини і повернення її за попереднім місцем проживання. Дитина не може бути повернута лише тоді, коли залишення її за попереднім місцем проживання створюватиме реальну небезпеку для її життя та здоров'я або обставини змінилися так, що повернення суперечить її інтересам. 2. Особа, яка самочинно змінила місце проживання малолітньої дитини, зобов'язана відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану тому, з ким вона проживала.	**Стаття 1556. Юридичні наслідки самочинної зміни осідку (місця проживання) малолітньої дитини одним із батьків або іншою особою** **1. Якщо один із батьків або інша особа самочинно, без згоди другого з батьків, змінить осідок (місце проживання) малолітньої дитини, у тому числі через її викрадення, суд за заявою заінтересованої особи у порядку забезпечення позову ухвалює рішення про відібрання дитини і повернення її за попереднім осідком (місцем проживання).** **Такі самі наслідки настають у разі, якщо осідок (місце проживання) малолітньої дитини було змінено без згоди інших осіб, з якими на підставі закону, рішення суду або рішення органу опіки та піклування проживала малолітня дитина.** **2. Відібрання дитини як спосіб захисту порушених прав застосовують також у випадку, якщо один із батьків або інша особа, яка утримує дитину, відмовляється передати дитину на виконання рішення суду.** **3. Дитину не може бути повернуто лише тоді, якщо залишення її за попереднім осідком (місцем**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	проживання) може створити реальну небезпеку для її життя та здоров'я або якщо обставини змінилися таким чином, що повернення дитини суперечить її найкращим інтересам. **4. Особа, яка самочинно змінила осідок (місце проживання) малолітньої дитини, зобов'язана відшкодувати майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду, завдану тому з батьків, з яким вона проживала.**
Стаття 164. Підстави позбавлення батьківських прав 1. Мати, батько можуть бути позбавлені судом батьківських прав, якщо вона, він: 1) не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я без поважної причини і протягом шести місяців не виявляли щодо неї батьківського піклування; 2) ухиляються від виконання своїх обов'язків щодо виховання дитини, забезпечення безпечних умов життя дитини та/або забезпечення здобуття нею повної загальної середньої освіти; 3) жорстоко поводяться з дитиною; 4) є хронічними алкоголіками або наркоманами; 5) вдаються до будь-яких видів експлуатації дитини, примушують її до жебракування та бродяжництва;	**Стаття 1557. Підстави позбавлення батьківських прав** **1. Мати, батько можуть бути позбавлені судом батьківських прав, якщо така особа:** **1) не забрала дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я без поважної причини і протягом шести місяців не виявляла стосовно дитини батьківського піклування;** **2) ухиляється від виконання своїх обов'язків щодо виховання дитини, забезпечення безпечних умов життя дитини та/або забезпечення здобуття нею повної загальної середньої освіти;** **3) жорстоко поводиться з дитиною;** **4) є хронічним алкоголіком або наркоманом;** **5) вдається до будь-яких видів експлуатації дитини, примушує її до жебракування чи бродяжництва;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
6) засуджені за вчинення умисного кримінального правопорушення щодо дитини. 2. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав з підстав, встановлених пунктами 2, 4 і 5 частини першої цієї статті, лише у разі досягнення ними повноліття. 3. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав щодо усіх своїх дітей або когось із них. 4. Під час ухвалення рішення про позбавлення батьківських прав суд бере до уваги інформацію про здійснення соціального супроводу сім'ї (особи) у разі здійснення такого супроводу. 5. Якщо суд при розгляді справи про позбавлення батьківських прав виявить у діях батьків або одного з них ознаки кримінального правопорушення, він письмово повідомляє про це орган досудового розслідування, який в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, розпочинає досудове розслідування. 6. Рішення суду про позбавлення батьківських прав після набрання ним законної сили суд надсилає органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.	**6) засуджена за вчинення умисного кримінального правопорушення стосовно дитини.** **2. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав з підстав, встановлених пунктами 2, 4 і 5 частини першої цієї статті, лише у разі досягнення ними повноліття.** **3. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав стосовно всіх своїх дітей або стосовно однієї дитини.** **4. Якщо при розгляді справи про позбавлення батьківських прав у діях батьків або одного з батьків виявлено ознаки кримінального правопорушення, суд повідомляє про це орган досудового розслідування.** **5. Рішення про позбавлення батьківських прав після набрання ним чинності суд надсилає до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.**
Стаття 165. Особи, які мають право звернутися з позовом до суду про позбавлення батьківських прав 1. Право на звернення до суду з позовом про позбавлення батьківських прав мають один з батьків, опікун, піклувальник, особа, в сім'ї якої проживає дитина, заклад	**Стаття 1558. Особи, які мають право звернутися до суду з позовом про позбавлення батьківських прав** **1. Право на звернення до суду з позовом про позбавлення батьківських прав мають один із батьків, опікун, піклувальник, особа, в сім'ї якої проживає**

Чинна редакція	Запропонована редакція
охорони здоров’я, навчальний або інший дитячий заклад, в якому вона перебуває, орган опіки та піклування, прокурор, а також сама дитина, яка досягла чотирнадцяти років.	**дитина, заклад охорони здоров’я, заклад освіти або інший заклад для дітей, в якому перебуває дитина, орган опіки та піклування, а також сама дитина, яка досягла чотирнадцятирічного віку.**
Стаття 166. Правові наслідки позбавлення батьківських прав 1. Особа, позбавлена батьківських прав: 1) втрачає особисті немайнові права щодо дитини та звільняється від обов’язків щодо її виховання; 2) перестає бути законним представником дитини; 3) втрачає права на пільги та державну допомогу, що надаються сім’ям з дітьми; 4) не може бути усиновлювачем, опікуном та піклувальником; 5) не може одержати в майбутньому тих майнових прав, пов’язаних із батьківством, які вона могла б мати у разі своєї непрацездатності (право на утримання від дитини, право на пенсію та відшкодування шкоди у разі втрати годувальника, право на спадкування); 6) втрачає інші права, засновані на спорідненості з дитиною. 2. Особа, позбавлена батьківських прав, не звільняється від обов’язку щодо утримання дитини. 3. При задоволенні позову щодо позбавлення батьківських прав суд одночасно приймає рішення про	**Стаття 1559. Юридичні наслідки позбавлення батьківських прав** **1. Особа, позбавлена батьківських прав:** **1) втрачає батьківську відповідальність та особисті права стосовно дитини, а також звільняється від обов’язків щодо її виховання;** **2) перестає бути законним представником дитини;** **3) втрачає права на пільги та державну допомогу, що надаються сім’ям з дітьми;** **4) не може бути усиновлювачем, опікуном чи піклувальником, брати дитину на виховання за іншими формами влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;** **5) не може одержати в майбутньому тих майнових прав, пов’язаних із батьківством, які вона могла б мати у разі своєї непрацездатності (право на утримання від дитини, право на пенсію та відшкодування шкоди у разі втрати годувальника, право на спадкування);** **6) втрачає інші права, засновані на спорідненості з дитиною.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
стягнення аліментів на дитину. У разі якщо мати, батько або інші законні представники дитини відмовляються отримувати аліменти від особи, позбавленої батьківських прав, суд приймає рішення про перерахування аліментів на особистий рахунок дитини у відділенні Державного ощадного банку України та зобов'язує матір, батька або інших законних представників дитини відкрити зазначений особистий рахунок у місячний строк з дня набрання законної сили рішенням суду.	**2. Особа, позбавлена батьківських прав, не звільняється від обов'язку щодо утримання дитини до її повноліття, а також щодо утримання повнолітньої дитини у зв'язку з непрацездатністю та/або навчанням.** **3. У разі задоволення позову про позбавлення батьківських прав суд за заявою законного представника дитини одночасно ухвалює рішення про стягнення аліментів на дитину.** **За відсутності такої заяви суд ухвалює рішення про стягнення аліментів з особи, яку позбавлено батьківських прав, на особистий банківський рахунок дитини. Суд зобов'язує особу, яка звернулася з позовом про позбавлення батьківських прав, відкрити банківський рахунок дитини у місячний строк з дня набрання чинності рішенням суду.** **4. У разі позбавлення матері, батька батьківських прав стосовно дитини (дітей) або народження у таких осіб дитини після позбавлення їх батьківських прав орган опіки та піклування організовує здійснення соціального супроводу відповідної особи (сім'ї) протягом не менше дванадцяти місяців.**
Стаття 167. Влаштування дитини, батьки якої позбавлені батьківських прав 1. Якщо дитина проживала з тим із батьків, хто позбавлений батьківських прав, суд вирішує питання про	**Стаття 1560. Влаштування дитини, батьки якої позбавлені батьківських прав** **1. Якщо дитина проживала з тим із батьків, який позбавлений батьківських прав, суд вирішує питання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
можливість їхнього подальшого проживання в одному житловому приміщенні. 2. Суд може постановити рішення про виселення того з батьків, хто позбавлений батьківських прав, з житлового приміщення, у якому він проживає з дитиною, якщо буде встановлено, що він має інше житло, у яке може поселитися, або постановити рішення про примусовий поділ житла чи його примусовий обмін. 3. Дитина за бажанням другого з батьків може бути передана йому. 4. Якщо дитина не може бути передана другому з батьків, переважне право перед іншими особами на передання їм дитини мають, за їхньою заявою, баба та дід, повнолітні брати та сестри, інші родичі дитини, мачуха, вітчим. 5. Якщо дитина не може бути передана бабі, дідові, повнолітнім братам та сестрам, іншим родичам, мачусі, вітчиму, вона передається на опікування органу опіки та піклування. 6. Дитина, яка була передана родичам, мачусі, вітчиму, органові опіки та піклування, зберігає право на проживання у житловому приміщенні, в якому вона проживала, і може у будь-який час повернутися до нього. 7. Порядок відібрання і передання дитини встановлюється законом.	**про можливість їхнього подальшого проживання в одному житловому приміщенні.** **2. Суд може ухвалити рішення про виселення того з батьків, який позбавлений батьківських прав, з житлового приміщення, у якому він проживає з дитиною, якщо буде встановлено, що він має інше житло, в яке може поселитися, або рішення про примусовий поділ житла чи його примусовий обмін.** **3. Дитина передається тому з батьків, який несе за неї батьківську відповідальність.** **4. Якщо дитина не може бути передана другому з батьків, переважне право перед іншими особами на передання їм дитини мають, за заявою такої особи, баба і дід, повнолітні брати і сестри, дядько, тітка, інші родичі дитини, мачуха, вітчим.** **5. Якщо дитина не може бути передана бабі, дідові, повнолітнім братам чи сестрам, тітці, дядькові, іншим родичам, мачусі, вітчиму, її передають на опікування органу опіки та піклування.** **6. Дитина, яку передано родичам, мачусі, вітчиму, органові опіки та піклування, зберігає право на проживання у житловому приміщенні, в якому вона проживала, і може у будь-який час повернутися до нього.** **7. Порядок відібрання і передання дитини встановлює закон.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 168. Побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав 1. Мати, батько, позбавлені батьківських прав, мають право на звернення до суду із заявою про надання їм права на побачення з дитиною. Суд може дозволити разові, періодичні побачення з дитиною, якщо це не завдасть шкоди її життю, здоров'ю та моральному вихованню, за умови присутності іншої особи.	**Стаття 1561. Побачення з дитиною матері, батька, позбавлених батьківських прав** **1. Мати, батько, позбавлені батьківських прав, мають право на звернення до суду із заявою про надання їм права на побачення з дитиною.** **Суд може дозволити разові, періодичні побачення з дитиною, якщо це відповідає її найкращим інтересам і не завдає шкоди її життю, здоров'ю та вихованню, у присутності законного представника дитини чи визначеної ним особи.**
Стаття 169. Поновлення батьківських прав 1. Мати, батько, позбавлені батьківських прав, мають право на звернення до суду з позовом про поновлення батьківських прав. 2. Поновлення батьківських прав неможливе, якщо дитина була усиновлена і усиновлення не скасоване або не визнане недійсним судом. 3. Поновлення батьківських прав неможливе, якщо на час розгляду справи судом дитина досягла повноліття. 4. Суд перевіряє, наскільки змінилася поведінка особи, позбавленої батьківських прав, та обставини, що були підставою для позбавлення батьківських прав, і постановляє рішення відповідно до інтересів дитини.	**Стаття 1562. Поновлення батьківських прав** **1. Мати, батько, позбавлені батьківських прав, мають право звернутися до суду з вимогою про поновлення батьківських прав.** **2. Поновлення батьківських прав неможливе, якщо дитина була усиновлена і усиновлення не скасовано або не визнано судом недійсним.** **3. Поновлення батьківських прав неможливе, якщо на час розгляду справи судом дитина досягла повноліття.** **4. Суд перевіряє, як змінилася поведінка особи, позбавленої батьківських прав, обставини, що були підставою для позбавлення батьківських прав, та ухвалює рішення у найкращих інтересах дитини.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. При вирішенні справи про поновлення батьківських прав одного з батьків суд бере до уваги думку другого з батьків, інших осіб, з ким проживає дитина. 6. Рішення суду про поновлення батьківських прав після набрання ним законної сили суд надсилає органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини. 7. У разі відмови в позові про поновлення батьківських прав повторне звернення із позовом про поновлення батьківських прав можливе лише після спливу одного року з часу набрання чинності рішенням суду про таку відмову.	**5. При вирішенні справи про поновлення батьківських прав одного з батьків суд бере до уваги думку дитини, другого з батьків, іншої особи, з якою проживає дитина.** **6. Рішення про поновлення батьківських прав після набрання ним чинності суд надсилає до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.** **7. У разі відмови у поновленні батьківських прав повторне звернення до суду про поновлення батьківських прав можливе лише після спливу одного року з дня набрання законної сили рішенням суду про таку відмову.**
Стаття 170. Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав 1. Суд може постановити рішення про відібрання дитини від батьків або одного з них, не позбавляючи їх батьківських прав, у випадках, передбачених пунктами 2-5 частини першої статті 164 цього Кодексу, а також в інших випадках, якщо залишення дитини у них є небезпечним для її життя, здоров'я і морального виховання. У цьому разі дитина передається другому з батьків, бабі, дідові, іншим родичам - за їх бажанням або органові опіки та піклування.	**Стаття 1563. Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав** **1. Суд може ухвалити рішення про відібрання дитини від батьків або одного з батьків, не позбавляючи їх батьківських прав, у випадках, визначених пунктами 2–5 частини першої статті 1557 цього Кодексу, а також в інших випадках, якщо залишення дитини у таких батьків є небезпечним для життя, здоров'я і виховання дитини.** **У такому разі дитина передається другому з батьків, бабі, дідові, іншим родичам (за їхнім бажанням) або органові опіки та піклування.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Під час ухвалення рішення про відібрання дитини від батьків або одного з них без позбавлення їх батьківських прав суд бере до уваги інформацію про здійснення соціального супроводу сім'ї (особи) у разі здійснення такого супроводу.	**Під час ухвалення рішення про відібрання дитини від батьків або одного з батьків без позбавлення їх батьківських прав суд бере до уваги інформацію про здійснення соціального супроводу сім'ї (особи) (у разі здійснення такого супроводу).**
2. У виняткових випадках, при безпосередній загрозі для життя або здоров'я дитини, орган опіки та піклування або прокурор мають право постановити рішення про негайне відібрання дитини від батьків.	**2. У виняткових випадках, у разі безпосередньої загрози для життя або здоров'я дитини, орган опіки та піклування має право прийняти рішення про невідкладне відібрання дитини від батьків.**
У цьому разі орган опіки та піклування зобов'язаний негайно повідомити прокурора та у семиденний строк після постановлення рішення звернутися до суду з позовом про позбавлення батьків чи одного з них батьківських прав або про відібрання дитини від матері, батька без позбавлення їх батьківських прав.	**Орган опіки та піклування зобов'язаний у семиденний строк з дня прийняття рішення звернутися до суду з позовом про позбавлення батьків чи одного з батьків батьківських прав або про відібрання дитини від матері, батька без позбавлення їх батьківських прав.**
З таким позовом до суду має право звернутися прокурор.	
3. Якщо відпадуть причини, які перешкоджали належному вихованню дитини її батьками, суд за заявою батьків може постановити рішення про повернення їм дитини.	**3. У разі усунення причин, що перешкоджали належному вихованню дитини її батьками, суд за заявою батьків може ухвалити рішення про повернення їм дитини.**
4. При задоволенні позову про відібрання дитини від матері, батька без позбавлення їх батьківських прав суд вирішує питання про стягнення з них аліментів на дитину.	**4. При ухваленні рішення про відібрання дитини від матері, батька без позбавлення їх батьківських прав суд вирішує питання про стягнення з них аліментів на дитину у порядку, визначеному частиною третьою статті 1559 цього Кодексу.**
5. Положення частин першої - третьої цієї статті застосовуються до відібрання дитини від інших осіб, з якими вона проживає.	**5. Приписи частин першої – третьої цієї статті застосовують до відібрання дитини від інших осіб, з якими вона проживає.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	6. Під час відібрання дитини забезпечують безпечні умови для дитини, дотримання її прав та повагу до її гідності.
Стаття 171. Врахування думки дитини при вирішенні питань, що стосуються її життя 1. Дитина має право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї. 2. Дитина, яка може висловити свою думку, має бути вислухана при вирішенні між батьками, іншими особами спору щодо її виховання, місця проживання, у тому числі при вирішенні спору про позбавлення батьківських прав, поновлення батьківських прав, а також спору щодо управління її майном. 3. Суд має право постановити рішення всупереч думці дитини, якщо цього вимагають її інтереси.	*Перенесено до статті 1567*
Стаття 172. Обов'язок дитини, повнолітніх дочки та сина піклуватися про батьків 1. Дитина, повнолітні дочка, син зобов'язані піклуватися про батьків, проявляти про них турботу та надавати їм допомогу. 2. Повнолітні дочка, син мають право звернутися за захистом прав та інтересів непрацездатних, немічних батьків як їх законні представники, без спеціальних на те повноважень.	*Перенесено до статті 1565*

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Якщо повнолітні дочка, син не піклуються про своїх непрацездатних, немічних батьків, з них можуть бути за рішенням суду стягнуті кошти на покриття витрат, пов'язаних із наданням такого піклування.	
Стаття 142. Рівність прав та обов'язків дітей щодо батьків 1. Діти мають рівні права та обов'язки щодо батьків, незалежно від того, чи перебували їхні батьки у шлюбі між собою.	**Стаття 1564. Рівність прав і обов'язків дітей стосовно батьків** **1. Діти мають рівні права і обов'язки стосовно батьків безвідносно до того, чи перебували їхні батьки у шлюбі між собою.**
Стаття 172. Обов'язок дитини, повнолітніх дочки та сина піклуватися про батьків 1. Дитина, повнолітні дочка, син зобов'язані піклуватися про батьків, проявляти про них турботу та надавати їм допомогу. 2. Повнолітні дочка, син мають право звернутися за захистом прав та інтересів непрацездатних, немічних батьків як їх законні представники, без спеціальних на те повноважень. 3. Якщо повнолітні дочка, син не піклуються про своїх непрацездатних, немічних батьків, з них можуть бути за рішенням суду стягнуті кошти на покриття витрат, пов'язаних із наданням такого піклування.	**Стаття 1565. Обов'язок дитини, повнолітніх дочки та сина піклуватися про батьків** **1. Дитина у будь-якому віці зобов'язана шанувати та поважати матір і батька.** **2. Дитина зобов'язана піклуватися про обох батьків, виявляти про них турботу та надавати їм допомогу.** **3. Якщо повнолітня дитина не піклується про своїх непрацездатних батьків, за рішенням суду з неї можуть бути стягнуті кошти на їх утримання відповідно до глави 105 цього Кодексу.**
Стаття 152. Забезпечення права дитини на належне батьківське виховання	**Стаття 1566. Право дитини на належне батьківське виховання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Право дитини на належне батьківське виховання забезпечується системою державного контролю, що встановлена законом. 2. Дитина має право противитися неналежному виконанню батьками своїх обов'язків щодо неї. 3. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів до органу опіки та піклування, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій. 4. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів безпосередньо до суду, якщо вона досягла чотирнадцяти років.	**1. Право дитини на належне батьківське виховання забезпечує система державного контролю, визначене законом.** **2. Дитина має право заперечувати проти неналежного виконання батьками своїх обов'язків стосовно неї.** **3. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів до органу опіки та піклування, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій.** **4. Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів безпосередньо до суду, якщо вона досягла чотирнадцятирічного віку.**
Стаття 171. Врахування думки дитини при вирішенні питань, що стосуються її життя 1. Дитина має право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї. 2. Дитина, яка може висловити свою думку, має бути вислухана при вирішенні між батьками, іншими особами спору щодо її виховання, місця проживання, у тому числі при вирішенні спору про позбавлення батьківських прав, поновлення батьківських прав, а також спору щодо управління її майном. 3. Суд має право постановити рішення всупереч думці дитини, якщо цього вимагають її інтереси.	**Стаття 1567. Право дитини на висловлення думки** **1. Дитина має право бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також з питань сім'ї.** **2. Дитина, яка може висловити власну думку, має бути вислухана під час вирішення батьками, іншими особами питань щодо здійснення батьківської відповідальності, інших питань, що стосуються її особисто, та питань сім'ї.** **3. Дитина особисто висловлює власну думку або її з'ясовують через особу або орган, визначені органом опіки та піклування або судом.** **4. Суд може не погодитися з думкою дитини, якщо цього вимагають її найкращі інтереси.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава 6 ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ТА ОБОВ’ЯЗКИ ПОДРУЖЖЯ	**Глава 101. Особисті права і обов’язки членів сім’ї та родичів**
Стаття 49. Право на материнство 1. Дружина має право на материнство. 2. Небажання чоловіка мати дитину або нездатність його до зачаття дитини може бути причиною розірвання шлюбу. 3. Позбавлення жінки можливості народити дитину (репродуктивної функції) у зв’язку з виконанням нею конституційних, службових, трудових обов’язків або в результаті протиправної поведінки щодо неї є підставою для відшкодування завданої їй моральної шкоди. 4. Вагітній дружині мають бути створені у сім’ї умови для збереження її здоров’я та народження здорової дитини. 5. Дружині-матері мають бути створені у сім’ї умови для поєднання материнства із здійсненням нею інших прав та обов’язків.	*Виключено*
Стаття 50. Право на батьківство 1. Чоловік має право на батьківство. 2. Відмова дружини від народження дитини або нездатність її до народження дитини може бути причиною розірвання шлюбу. 3. Позбавлення чоловіка можливості здійснення репродуктивної функції у зв’язку з виконанням ним конституційних, службових, трудових обов’язків або в	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
результаті протиправної поведінки щодо нього є підставою для відшкодування завданої йому моральної шкоди.	
Стаття 51. Право дружини та чоловіка на повагу до своєї індивідуальності 1. Дружина та чоловік мають рівне право на повагу до своєї індивідуальності, своїх звичок та уподобань.	**Стаття 1568. Рівність особистих прав дружини і чоловіка** **1. Дружина і чоловік мають рівні права на повагу до своєї індивідуальності, своїх звичок та уподобань.** **2. Дружина і чоловік мають рівні права на фізичний та духовний розвиток, на здобуття освіти, виявлення своїх здібностей.** **3. Дружина і чоловік мають рівні права на створення умов для праці та відпочинку.** **4. Дружина і чоловік мають право на вільний вибір свого осідку (місця проживання) з урахуванням найкращих інтересів дитини (у разі наявності дитини).** **5. Дружина і чоловік мають право вживати заходів, які не заборонені законом і не суперечать доброзвичайності, для підтримання шлюбних відносин.** **6. Дружина і чоловік є рівними у здійсненні інших особистих прав, визначених законом або договором.**
Стаття 52. Право дружини та чоловіка на фізичний та духовний розвиток 1. Дружина та чоловік мають рівне право на фізичний та духовний розвиток, на здобуття освіти, прояв своїх здібностей, на створення умов для праці та відпочинку.	*Виключено*
Стаття 53. Право дружини та чоловіка на зміну прізвища	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Якщо при реєстрації шлюбу дружина, чоловік зберегли дошлюбні прізвища, вони мають право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану, який зареєстрував їхній шлюб, або відповідного органу за місцем їхнього проживання заяву про обрання прізвища одного з них як їхнього спільного прізвища або про приєднання до свого прізвища прізвища другого з подружжя. 2. У разі зміни прізвища орган державної реєстрації актів цивільного стану видає нове Свідоцтво про шлюб.	
Стаття 54. Право дружини та чоловіка на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань життя сім'ї 1. Дружина, чоловік мають право розподілити між собою обов'язки в сім'ї. Дружина, чоловік повинні утверджувати повагу до будь-якої праці, яка робиться в інтересах сім'ї. 2. Усі найважливіші питання життя сім'ї мають вирішуватися подружжям спільно, на засадах рівності. Дружина, чоловік мають право противитися усуненню їх від вирішення питань життя сім'ї. 3. Вважається, що дії одного з подружжя стосовно життя сім'ї вчинені за згодою другого з подружжя.	**Стаття 1569. Право дружини і чоловіка на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань сім'ї** **1. Дружина і чоловік мають право розподілити між собою обов'язки в сім'ї.** **Дружина, чоловік повинні утверджувати повагу до будь-якої праці в інтересах сім'ї.** **2. Усі найважливіші питання сім'ї вирішує подружжя спільно, на засадах рівності. Дружина, чоловік мають право заперечувати проти усунення їх від вирішення питань сім'ї.** **3. Вважають, що дії одного з подружжя щодо питань сім'ї вчинені за згодою другого з подружжя, якщо іншого не визначено законом або договором.**
Стаття 55. Обов'язок подружжя турбуватися про сім'ю 1. Дружина та чоловік зобов'язані спільно піклуватися про побудову сімейних відносин між собою та іншими	**Стаття 1570. Обов'язок подружжя турбуватися про сім'ю**

Чинна редакція	Запропонована редакція
членами сім'ї на почуттях взаємної любові, поваги, дружби, взаємодопомоги. 2. Чоловік зобов'язаний утверджувати в сім'ї повагу до матері. Дружина зобов'язана утверджувати в сім'ї повагу до батька. 3. Дружина та чоловік відповідальні один перед одним, перед іншими членами сім'ї за свою поведінку в ній. 4. Дружина та чоловік зобов'язані спільно дбати про матеріальне забезпечення сім'ї.	**1. Дружина і чоловік зобов'язані спільно піклуватися про побудову сімейних відносин між собою та з іншими членами сім'ї на основі взаємної любові, поваги, дружби, взаємодопомоги.** **2. Чоловік зобов'язаний утверджувати в сім'ї повагу до матері.** **Дружина зобов'язана утверджувати в сім'ї повагу до батька.** **3. Дружина і чоловік відповідальні один перед одним, перед іншими членами сім'ї за свою поведінку в сім'ї.** **4. Дружина і чоловік зобов'язані спільно дбати про матеріальне забезпечення сім'ї.**
Стаття 56. Право дружини та чоловіка на свободу та особисту недоторканність 1. Дружина та чоловік мають право на вільний вибір місця свого проживання. 2. Дружина та чоловік мають право вживати заходів, які не заборонені законом і не суперечать моральним засадам суспільства, щодо підтримання шлюбних відносин. 3. Кожен з подружжя має право припинити шлюбні відносини. 4. Примушування до припинення шлюбних відносин, примушування до їх збереження, в тому числі примушування до статевого зв'язку за допомогою фізичного або психічного насильства, є порушенням права	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
дружини, чоловіка на свободу та особисту недоторканність і може мати наслідки, встановлені законом.	
Розділ V ПРАВА ТА ОБОВ’ЯЗКИ ІНШИХ ЧЛЕНІВ СІМ’Ї ТА РОДИЧІВ	
Глава 21 ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ТА ОБОВ’ЯЗКИ ІНШИХ ЧЛЕНІВ СІМ’Ї ТА РОДИЧІВ	
Стаття 259. Права братів та сестер на спілкування 1. Права та обов’язки, встановлені законом для братів та сестер, мають рідні (повнорідні, неповнорідні) брати та сестри. 2. Брати та сестри, зокрема ті, які не проживають разом, мають право на спілкування. 3. Мати, батько, баба, дід, інші особи, з якими проживають неповнолітні брати та сестри, зобов’язані сприяти їхньому спілкуванню. 4. Повнолітні особи мають право брати участь у вихованні своїх неповнолітніх братів та сестер, незалежно від місця їхнього проживання.	**Стаття 1571. Права братів і сестер на спілкування** **1. Права та обов’язки, встановлені законом для братів і сестер, мають рідні (повнорідні, неповнорідні) брати і сестри.** **2. Брати і сестри, зокрема ті, які не проживають разом, мають право на спілкування.** **3. Мати, батько, баба, дід, інші особи, з якими проживають неповнолітні брати і сестри, зобов’язані сприяти їхньому спілкуванню.** **4. Повнолітні особи мають право брати участь у вихованні своїх неповнолітніх братів і сестер безвідносно до їхнього осідку (місця проживання).**
Стаття 257. Права баби та діда, прабаби та прадіда на виховання внуків, правнуків 1. Баба, дід, прабаба, прадід мають право спілкуватися зі своїми внуками, правнуками, брати участь у їх вихованні.	**Стаття 1572. Права баби і діда, прабаби і прадіда на спілкування з внуками, правнуками** **1. Баба, дід, прабаба, прадід мають право спілкуватися зі своїми внуками, правнуками, а також брати участь у їх вихованні у межах, визначених батьками дітей.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Батьки чи інші особи, з якими проживає дитина, не мають права перешкоджати у здійсненні бабою, дідом, прабабою, прадідом своїх прав щодо виховання внуків, правнуків. Якщо такі перешкоди чиняться, баба, дід, прабаба, прадід мають право на звернення до суду з позовом про їх усунення.	
Стаття 258. Права баби і діда щодо захисту внуків 1. Баба і дід мають право на самозахист внуків. 2. Баба і дід мають право звернутися за захистом прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх та повнолітніх непрацездатних внуків до органу опіки та піклування або до суду без спеціальних на те повноважень.	*Виключено*
Стаття 260. Право мачухи, вітчима брати участь у вихованні пасинка, падчерки 1. Якщо мачуха, вітчим проживають однією сім'єю з малолітніми, неповнолітніми пасинком, падчеркою, вони мають право брати участь у їхньому вихованні.	**Стаття 1573. Право мачухи, вітчима брати участь у вихованні пасинка, падчерки** **1. Якщо мачуха, вітчим проживають однією сім'єю з малолітніми, неповнолітніми пасинком, падчеркою, вони мають право брати участь у їхньому вихованні.**
Стаття 261. Права та обов'язки особи, яка взяла у свою сім'ю дитину, щодо її виховання 1. Особа, яка взяла у свою сім'ю дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, має права та обов'язки щодо її виховання та захисту відповідно до положень статей 249 і 262 цього Кодексу.	**Стаття 1574. Права і обов'язки особи, яка взяла у свою сім'ю дитину, щодо її виховання** **1. Особа, яка взяла у свою сім'ю дитину-сироту, дитину, позбавлену батьківського піклування, або дитину, яку залишили без батьківського піклування (тимчасове фактичне виховання), а також особа, у сім'ю якої орган опіки та піклування тимчасово влаштував**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	таку дитину, має права і обов'язки щодо виховання дитини та її захисту відповідно до приписів статей 1544–1547 цього Кодексу.
Стаття 262. Права сестри, брата, мачухи, вітчима та інших членів сім'ї на захист дітей 1. Сестра, брат, мачуха, вітчим мають право на самозахист своїх малолітніх, неповнолітніх, повнолітніх непрацездатних братів, сестер, пасинка, падчерки. 2. Сестра, брат, мачуха, вітчим мають право звернутися за захистом прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх та повнолітніх непрацездатних братів, сестер, пасинка, падчерки до органу опіки та піклування або до суду без спеціальних на те повноважень.	*Виключено*
Стаття відсутня	**Стаття 1575. Право членів сім'ї і родичів на самозахист малолітніх та неповнолітніх дітей** **1. Сестра, брат, баба, дід, прабаба, прадід, мачуха, вітчим мають право на самозахист своїх малолітніх та/або неповнолітніх братів, сестер, внуків, правнуків, пасинка, падчерки.**
Стаття 263. Вирішення судом спорів щодо участі баби, діда, прабаби, прадіда, братів, сестер, мачухи, вітчима у вихованні дитини	**Стаття 1576. Вирішення судом спорів щодо спілкування та участі у вихованні дитини членів сім'ї та родичів** **1. Справу щодо спілкування та участі у вихованні дитини баби, діда, прабаби, прадіда, брата, сестри,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Спір щодо участі баби, діда, прабаби, прадіда, брата, сестри, мачухи, вітчима у вихованні дитини вирішується судом відповідно до статті 159 цього Кодексу.	**мачухи, вітчима вирішує суд відповідно до приписів глави 101 цього Кодексу.** **2. Суд може відмовити члену сім'ї, родичу у захисті права на спілкування або на участь у вихованні дитини, якщо встановить, що це перешкоджає гармонійному та стабільному розвитку і життю дитини, не відповідає її найкращим інтересам.**
Стаття 264. Обов'язки особи піклуватися про бабу, діда, прабабу, прадіда, а також про того, з ким вона проживала однією сім'єю 1. Внуки, правнуки зобов'язані піклуватися про своїх бабу, діда, прабабу, прадіда. 2. Повнолітні брати, сестри, пасинки, падчерки зобов'язані піклуватися про брата, сестру, вітчима, мачуху, які виховували їх та надавали їм матеріальну допомогу. Такий обов'язок мають особи і щодо тих, з ким вони проживали однією сім'єю до досягнення повноліття.	**Стаття 1577. Обов'язки особи піклуватися про бабу, діда, прабабу, прадіда, а також про особу, з якою вона проживала однією сім'єю** **1. Внуки, правнуки зобов'язані піклуватися про своїх бабу, діда, прабабу, прадіда.** **2. Повнолітні брати, сестри, пасинки, падчерки зобов'язані піклуватися про брата, сестру, вітчима, мачуху, які виховували їх та надавали їм матеріальну допомогу.** **Такий обов'язок має особа і стосовно тих осіб, з якими вона проживала однією сім'єю до досягнення повноліття.**
Розділ відсутній	**Розділ XV. ЮРИДИЧНІ РЕЖИМИ МАЙНА У СІМЕЙНИХ ВІДНОСИНАХ**
Глава 7	**Глава 102. Юридичний режим майна подружжя**

Чинна редакція	Запропонована редакція
ПРАВО ОСОБИСТОЇ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ ДРУЖИНИ ТА ЧОЛОВІКА	
Стаття відсутня	**Стаття 1578. Поняття юридичного режиму майна подружжя** **1. Юридичний режим майна подружжя – це система норм, встановлених законом або договором, що зумовлені укладенням шлюбу або його припиненням та регулюють майнові відносини подружжя між собою та з третіми особами.**
Стаття відсутня	**Стаття 1579. Юридичний режим спільності майна подружжя** **1. Юридичний режим спільності майна подружжя встановлює цей Кодекс.** **2. Юридичний режим спільності майна подружжя визначає наявність спільного майна подружжя та особистого майна кожного з подружжя.** **3. Юридичний режим спільності майна подружжя починає діяти з моменту укладення шлюбу, якщо іншого не встановлено договором між подружжям або законом.** **4. Набуття подружжям майна у спільну часткову власність не змінює юридичного режиму спільності майна подружжя.**
Стаття 64. Право подружжя на укладення договорів між собою	**Стаття 1580. Право подружжя на укладення договорів та вчинення правочинів**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Дружина та чоловік мають право на укладення між собою усіх договорів, які не заборонені законом, як щодо майна, що є їхньою особистою приватною власністю, так і щодо майна, яке є об’єктом права спільної сумісної власності подружжя. 2. Договір про відчуження одним із подружжя на користь другого з подружжя своєї частки у праві спільної сумісної власності подружжя може бути укладений без виділу цієї частки. Стаття 67. Право на розпоряджання часткою у майні, що є об’єктом права спільної сумісної власності подружжя 1. Дружина, чоловік мають право укласти з іншою особою договір купівлі-продажу, міни, дарування, довічного утримання (догляду), застави щодо своєї частки у праві спільної сумісної власності подружжя лише після її визначення та виділу в натурі або визначення порядку користування майном. 2. Дружина, чоловік мають право скласти заповіт на свою частку у праві спільної сумісної власності подружжя до її визначення та виділу в натурі.	**1. Подружжя у межах, встановлених цим Кодексом, має право врегулювати свої майнові відносини договором, якщо такий договір не спрямовано на порушення прав або інтересів третіх осіб.** **2. Договір про відчуження одним із подружжя на користь другого з подружжя своєї частки у спільному майні може бути укладено без поділу спільного майна або виділу такої частки.** **3. Кожний із подружжя має право укладати будь-які договори з третіми особами в межах прав і обов’язків, визначених цим Кодексом.** **4. Кожний із подружжя має право скласти заповіт на свою частку у спільному майні подружжя до її виділу чи поділу такого спільного майна.** **5. Подружжя має право скласти спільний заповіт щодо спільного майна відповідно до книги сьомої цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 1581. Базовий режим майна подружжя** **1. Базовий режим майна подружжя охоплює систему норм, встановлених цим Кодексом, які не можуть бути змінені шлюбним договором.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Базовий режим майна подружжя охоплює приписи цієї книги щодо сімейного житла та речей домашнього вжитку.
Стаття відсутня	**Стаття 1582. Захист прав на сімейне житло та речі домашнього вжитку** **1. Сімейним житлом є будинок, квартира чи інше житлове приміщення, яке подружжя використовує для спільного постійного проживання. За наявності у подружжя спільних дітей сімейним визнають житло, в якому постійно проживають діти з батьками або одним із батьків.** **Подружжя, якому належать кілька об'єктів житлової нерухомості, має право визначити один із таких об'єктів як сімейне житло.** **2. Будь-який правочин щодо розпоряджання чи обтяження сімейного житла або речей домашнього вжитку може бути вчинено лише за згодою обох із подружжя, яку надають у формі, визначеній законом для відповідного правочину.** **3. Якщо сімейне житло є особистим майном одного з подружжя, а другий з подружжя відмовляється надати згоду на розпоряджання таким майном чи на його обтяження, відповідний дозвіл може надати орган опіки та піклування або суд з урахуванням найкращих**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	інтересів дитини та інтересів інших учасників сімейних відносин. **4. Якщо подружжя користується сімейним житлом на підставі договору оренди або іншого договору про користування житлом, таке право користування належить обом із подружжя, навіть якщо договір укладено до шлюбу, за згодою власника житла.** **5. Один із подружжя не має права достроково припинити або змінити договір оренди або інший договір про користування сімейним житлом без згоди другого з подружжя.** **6. Приписи частин четвертої і п'ятої цієї статті не обмежують права власника на припинення (розірвання) договору оренди або іншого договору про користування житлом, передбачені таким договором або законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1583. Забезпечення потреб сім'ї** **1. Кожний із подружжя за час шлюбу зобов'язаний здійснювати внесок на потреби сім'ї відповідно до своїх можливостей та обставин, що мають істотне значення. Такий внесок може бути здійснений у негрошовій формі (ведення домашнього господарства, догляд за дітьми тощо).** **2. Внесок на потреби сім'ї спрямовують на покриття витрат на утримання сімейного житла та речей домашнього вжитку, задоволення розумних особистих**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	потреб кожного з подружжя, а також витрат на утримання, виховання та освіту дітей. **3. Якщо один із подружжя не виконує свого обов'язку щодо внеску на потреби сім'ї, другий з подружжя має право подати позов про стягнення такого внеску.** **4. Подружжя є солідарними боржниками за зобов'язаннями, що виникли у зв'язку з виконанням обов'язку щодо внеску на потреби сім'ї.**
Стаття 60. Підстави набуття права спільної сумісної власності подружжя 1. Майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу). 2. Вважається, що кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.	**Стаття 1584. Презумпція спільності майна подружжя** **1. Вважають, що кожна річ (майно), набута за час шлюбу, належить до спільного майна подружжя.** **2. Майно належить до спільного майна подружжя, навіть якщо один із подружжя не мав самостійного доходу.**
Стаття 57. Майно, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка 1. Особистою приватною власністю дружини, чоловіка є: 1) майно, набуте нею, ним до шлюбу; 2) майно, набуте нею, ним за час шлюбу, але на підставі договору дарування або в порядку спадкування;	**Стаття 1585. Особисте майно кожного з подружжя** **1. Особистим майном кожного з подружжя є:** **1) майно, набуте до шлюбу;** **2) майно, набуте за час шлюбу на підставі договору дарування або безоплатно на іншій підставі;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3) майно, набуте нею, ним за час шлюбу, але за кошти, які належали їй, йому особисто; 4) житло, набуте нею, ним за час шлюбу внаслідок його приватизації відповідно до Закону України "Про приватизацію державного житлового фонду"; 5) земельна ділянка, набута нею, ним за час шлюбу внаслідок приватизації земельної ділянки, що перебувала у її, його користуванні, або одержана внаслідок приватизації земельних ділянок державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій, або одержана із земель державної і комунальної власності в межах норм безоплатної приватизації, визначених Земельним кодексом України. 2. Особистою приватною власністю дружини та чоловіка є речі індивідуального користування, в тому числі коштовності, навіть тоді, коли вони були придбані за рахунок спільних коштів подружжя. 3. Особистою приватною власністю дружини, чоловіка є премії, нагороди, які вона, він одержали за особисті заслуги. Суд може визнати за другим з подружжя право на частку цієї премії, нагороди, якщо буде встановлено, що він своїми діями (ведення домашнього господарства, виховання дітей тощо) сприяв її одержанню. 4. Особистою приватною власністю дружини, чоловіка є кошти, одержані як відшкодування за втрату	**3) житло, набуте за час шлюбу у зв'язку з його приватизацією відповідно до Закону України "Про приватизацію державного житлового фонду";** **4) майно, набуте за час шлюбу в порядку спадкування;** **5) земельна ділянка у випадках, встановлених цим Кодексом;** **6) речі індивідуального користування, зокрема коштовності, навіть якщо вони були придбані за рахунок спільних коштів подружжя;** **7) премії, нагороди, одержані за особисті заслуги. Суд може визнати за другим із подружжя право на частку такої премії, нагороди, якщо встановить, що він своїми діями (ведення домашнього господарства, виховання дітей тощо) сприяв її одержанню;** **8) кошти, одержані як відшкодування за втрату (пошкодження) речі (майна), яка була особистим майном дружини, чоловіка;** **9) кошти, одержані як компенсація завданої моральної шкоди;** **10) виплати (страхові виплати та виплати викупних сум), одержані за договором страхування здоров'я;** **11) майно, набуте кожним з подружжя за час шлюбу за кошти, що належали кожному з подружжя особисто;** **12) майно, набуте кожним з подружжя до шлюбу за договором довічного утримання (догляду). Суд може визнати за другим з подружжя право на частину такого**

Чинна редакція	Запропонована редакція
(пошкодження) речі, яка їй, йому належала, а також як відшкодування завданої їй, йому моральної шкоди. 5. Особистою приватною власністю дружини, чоловіка є виплати (страхові виплати та виплати викупних сум), одержані за договорами страхування життя та здоров'я. 6. Суд може визнати особистою приватною власністю дружини, чоловіка майно, набуте нею, ним за час їхнього окремого проживання у зв'язку з фактичним припиненням шлюбних відносин. 7. Якщо у придбання майна вкладені крім спільних коштів і кошти, що належали одному з подружжя, то частка у цьому майні, відповідно до розміру внеску, є його особистою приватною власністю.	**майна, якщо за час шлюбу другий з подружжя особисто надавав допомогу в догляді за відчужувачем майна за договором довічного утримання (догляду) та/або утримання відчужувачу було надано за рахунок особистих коштів другого з подружжя та/або спільного майна подружжя.** **2. Суд може визнати особистим майно кожного з подружжя, майно, набуте дружиною, чоловіком за час їхнього окремого проживання у зв'язку з фактичним припиненням шлюбних відносин.** **Заробітна плата, грошове забезпечення, інші форми оплати праці та інший дохід кожного з подружжя, отриманий після фактичного припинення шлюбних відносин, є особистим майном.** **3. Майно, у набуття якого, крім особистих коштів (майна) одного з подружжя, вкладені спільні кошти (майно) подружжя, є особистим майном, за умови що розмір внеску за рахунок спільних коштів (майна) є меншим за розмір внеску за рахунок особистих коштів (майна).** **Компенсацію за внесок у таке майно визначає стаття 1595 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 1586. Права подружжя на земельну ділянку** **1. Земельна ділянка, яку набуто одним із подружжя у зв'язку з приватизацією земельної ділянки, що**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	перебувала у постійному користуванні державного або комунального сільськогосподарського підприємства, або набуто у межах безоплатної передачі із земель державної або комунальної власності порядком, визначеним законом, є особистим майном такої особи. **2. Земельна ділянка залишається особистим майном одного з подружжя навіть у разі будівництва на ній нерухомого майна, що належить до спільного майна подружжя.** **3. У разі поділу спільного майна суд може визнати право одного з подружжя на частку у земельній ділянці, яка є особистим майном другого з подружжя, за умови присудження йому компенсації відповідно до статті 1595 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 1587. Право подружжя на частку у статутному капіталі корпоративного товариства** **1. Частка у статутному капіталі корпоративного товариства, яку набуто за час шлюбу, належить до спільного майна подружжя.** **2. Права і обов'язки учасника корпоративного товариства здійснює той із подружжя, який зазначений у відповідному публічному електронному реєстрі як учасник такого товариства.** **3. Той із подружжя, який не зазначений у відповідному публічному електронному реєстрі як учасник**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	товариства, має право вимагати від другого з подружжя половину суми дивідендів, сплачених товариством, або частини майна чи його вартості, переданого другому з подружжя у разі ліквідації товариства, а також має право на поділ частки у статутному капіталі такого товариства. **4. Відчуження частки у статутному капіталі корпоративного товариства здійснюють за згодою того з подружжя, який не зазначений у відповідному публічному електронному реєстрі як учасник такого товариства.** **5. Поділ між подружжям частки у статутному капіталі корпоративного товариства здійснюють без згоди інших учасників товариства.**
Стаття 58. Право на плоди та доходи від речей, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка 1. Якщо річ, що належить одному з подружжя, плодоносить, дає приплід або дохід (дивіденди), він є власником цих плодів, приплоду або доходу (дивідендів).	**Стаття 1588. Право на доходи, плоди та продукцію, що походять від особистого майна одного з подружжя** **1. Доходи, плоди та продукція, що походять від особистого майна подружжя, набуті за час шлюбу, належать до спільного майна подружжя.**
Стаття відсутня	**Стаття 1589. Права подружжя на речі для професійних занять або підприємницької діяльності** **1. Речі для професійних занять або підприємницької діяльності одного з подружжя, набуті за час шлюбу,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	належать до спільного майна подружжя, якщо іншого не визначено договором між ними. **2. У разі поділу спільного майна речі для професійних занять або підприємницької діяльності присуджують тому з подружжя, який їх використовував, за умови присудження другому з подружжя компенсації відповідно до статті 1595 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 1590. Майнові права подружжя** **1. Майнові права, в тому числі права вимоги, майнові права інтелектуальної власності, речові права (право очікування, емфітевзис, суперфіцій та інші), набуті за час шлюбу, належать до спільного майна подружжя.** **2. Реалізацію, крім розпоряджання, майнових прав інтелектуальної власності здійснює той із подружжя, який є їх носієм.** **3. Поділ майнових прав між подружжям здійснюють з урахуванням можливості їх передання другому з подружжя, згоди кредитора (за наявності), інших обставин, що мають істотне значення.** **4. Якщо при укладенні одним із подружжя договору, зокрема попереднього договору, договору про наміри, договору про спільну діяльність, не виникає майнове право, але здійснюють розпоряджання спільним майном подружжя, другий з подружжя має право на компенсацію відповідно до статті 1595 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1591. Права подружжя на об'єкт незавершеного будівництва** **1. Матеріали, обладнання тощо, набуті за час шлюбу та використані для будівництва (створення) майна, належать до спільного майна подружжя.** **2. Поділ між подружжям матеріалів, обладнання тощо, які були використані для будівництва (створення) майна, прийняття в експлуатацію завершеного будівництвом об'єкта (новоствореного майна), можливий лише за спільною заявою подружжя.**
Стаття відсутня	**Стаття 1592. Спільні борги подружжя** **1. До спільного майна подружжя належать борги (майнові обов'язки):** **1) взяті подружжям спільно;** **2) взяті одним із подружжя для задоволення побутових або повсякденних потреб сім'ї;** **3) пов'язані з утриманням і забезпеченням спільних дітей подружжя;** **4) пов'язані з утриманням, користуванням і збереженням спільного майна подружжя;** **5) належність яких до особистих боргів одного з подружжя не доведена.**
Стаття відсутня	**Стаття 1593. Особисті борги кожного з подружжя**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. До особистих боргів кожного з подружжя належать борги: **1) набуті до початку дії юридичного режиму спільності майна подружжя;** **2) які за своєю природою є особистими (сплата аліментів, компенсація шкоди, завданої життю чи здоров'ю, тощо);** **3) взяті без згоди другого з подружжя.**
Стаття 73. Накладення стягнення на майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя 1. За зобов'язаннями одного з подружжя стягнення може бути накладено лише на його особисте майно і на частку у праві спільної сумісної власності подружжя, яка виділена йому в натурі. 2. Стягнення може бути накладено на майно, яке є спільною сумісною власністю подружжя, якщо судом встановлено, що договір був укладений одним із подружжя в інтересах сім'ї і те, що було одержане за договором, використано на її потреби. 3. При відшкодуванні шкоди, завданої кримінальним правопорушенням одного з подружжя, стягнення може бути накладено на майно, набуте за час шлюбу, якщо рішенням суду встановлено, що це майно було придбане на кошти, здобуті внаслідок вчинення кримінального правопорушення.	**Стаття 1594. Виконання обов'язків подружжя за боргами** **1. Подружжя несе відповідальність за спільними боргами усім своїм спільним майном.** **2. Той із подружжя, який є стороною зобов'язання, за яким виник спільний борг подружжя, несе відповідальність за його виконання також своїм особистим майном.** **3. Той із подружжя, який не є стороною зобов'язання, за яким виник спільний борг подружжя, субсидіарно несе відповідальність за його виконання також своїм особистим майном, але не більше половини суми боргу.** **4. За виконання солідарного зобов'язання подружжя несе відповідальність своїм спільним майном та особистим майном кожного з подружжя.** **5. За своїми особистими боргами кожний із подружжя несе відповідальність своїм особистим майном, а в разі**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	його недостатності – субсидіарно також своєю часткою у спільному майні подружжя після її виділення в натурі. **6. За зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, той із подружжя, який є фізичною особою – підприємцем, несе відповідальність усім своїм особистим майном і часткою у спільному майні подружжя після її виділення в натурі.** **7. У разі відшкодування шкоди, завданої внаслідок кримінального правопорушення, вчиненого одним із подружжя, стягнення може бути накладено на майно, набуте за час шлюбу, якщо рішенням суду встановлено, що це майно придбане за рахунок коштів, здобутих внаслідок вчинення кримінального правопорушення.**
Стаття відсутня	**Стаття 1595. Компенсації у зв'язку з набуттям майна або виконанням майнових обов'язків** **1. Якщо у набуття спільного майна подружжя вкладено особисті кошти (майно) одного з подружжя, така особа має право на компенсацію вартості свого внеску.** **2. Якщо у набуття особистого майна одного з подружжя вкладено спільні кошти (майно) подружжя, другий із подружжя має право на компенсацію половини вартості такого внеску.** **3. Якщо у набуття особистого майна одного з подружжя вкладено особисті кошти (майно) другого з**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	подружжя, така особа має право на компенсацію вартості свого внеску. **4. У разі сплати суми особистого боргу одного з подружжя або спільного боргу за рахунок особистого майна другого з подружжя така особа має право на компенсацію вартості такого майна.** **5. У разі сплати суми особистого боргу одного з подружжя за рахунок спільного майна подружжя другий з подружжя має право на компенсацію половини вартості такого спільного майна.** **6. Якщо кошти (майно) використано для набуття, поліпшення або перетворення майна, розмір компенсації визначають з урахуванням вартості такого майна станом на дату припинення режиму спільного майна подружжя.** **7. Компенсація підлягає сплаті грошовими коштами або іншим майном за вимогою стягувача.**
Стаття 63. Здійснення подружжям права спільної сумісної власності 1. Дружина та чоловік мають рівні права на володіння, користування і розпоряджання майном, що належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено домовленістю між ними.	**Стаття 1596. Управління спільним майном подружжя** **1. Подружжя має рівні права на володіння, користування і розпоряджання спільним майном та здійснює управління таким майном за взаємною згодою, якщо іншого не встановлено за домовленістю між ними.** **2. Письмову згоду обоє з подружжя надають у разі:** **1) набуття, відчуження, обтяження або передання у користування спільного нерухомого майна;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 65. Право подружжя на розпоряджання майном, що є об’єктом права спільної сумісної власності подружжя 1. Дружина, чоловік розпоряджаються майном, що є об’єктом права спільної сумісної власності подружжя, за взаємною згодою. 2. При укладенні договорів одним із подружжя вважається, що він діє за згодою другого з подружжя. Дружина, чоловік має право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без її, його згоди, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового. 3. Для укладення одним із подружжя договорів, які потребують нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, а також договорів стосовно цінного майна, згода другого з подружжя має бути подана письмово. Згода на укладення договору, який потребує нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, має бути нотаріально засвідчена. 4. Договір, укладений одним із подружжя в інтересах сім’ї, створює обов’язки для другого з подружжя, якщо майно, одержане за договором, використане в інтересах сім’ї. Стаття 66. Право подружжя на визначення порядку користування майном	**2) відчуження, обтяження або передання у користування транспортного засобу та іншого цінного рухомого майна;** **3) укладення на значну суму договору позики, кредиту, поруки чи надання іншого забезпечення виконання зобов’язань.** **3. Згоду подружжя на укладення договору, що підлягає нотаріальному посвідченню, посвідчують нотаріально.** **4. Подружжя має право домовитися між собою про порядок управління та користування спільним майном.** **5. Договір про порядок користування житловим будинком, квартирою, іншою будівлею чи спорудою, земельною ділянкою, посвідчений нотаріально, зобов’язує правонаступника дружини, чоловіка.** **6. Якщо один із подружжя розпорядився спільним майном подружжя без згоди другого з подружжя, така особа має право подати позов про визнання правочину недійсним або про компенсацію вартості такого майна.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Подружжя має право домовитися між собою про порядок користування майном, що йому належить на праві спільної сумісної власності. 2. Договір про порядок користування житловим будинком, квартирою, іншою будівлею чи спорудою, земельною ділянкою, якщо він нотаріально посвідчений, зобов'язує правонаступника дружини та чоловіка.	
Стаття відсутня	**Стаття 1597. Обов'язок інформування** **1. Кожний із подружжя зобов'язаний інформувати другого з подружжя про своє особисте майно та свої особисті зобов'язання, а також про правочини та інші дії, вчинені щодо управління, користування чи розпоряджання спільним майном у тому обсязі, який є необхідним для здійснення другим із подружжя своїх прав і виконання обов'язків.**
Стаття відсутня	**Стаття 1598. Визнання недійсним договору, укладеного одним із подружжя без згоди другого з подружжя** **1. Кожний із подружжя має право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без його згоди, якщо такий договір виходить за межі дрібного побутового.** **2. Договір, укладений з недотриманням вимог частини другої статті 1596 цього Кодексу, суд визнає недійсним, якщо встановить, що контрагент одного з подружжя**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	діяв недобросовісно (знав чи міг знати про наявність шлюбу, договір спрямований на приховування спільного майна тощо). **3. Договір, укладений з недотриманням вимог частини другої статті 1596 цього Кодексу, суд може визнати недійсним, якщо на підставі такого договору одним з подружжя було відчужено майно, що становить особливу цінність для другого з подружжя.**
Стаття 59. Здійснення дружиною, чоловіком права особистої приватної власності 1. Той із подружжя, хто є власником майна, визначає режим володіння та користування ним з урахуванням інтересів сім'ї, насамперед дітей. 2. При розпорядженні своїм майном дружина, чоловік зобов'язані враховувати інтереси дитини, інших членів сім'ї, які відповідно до закону мають право користування ним.	**Стаття 1599. Управління особистим майном кожного з подружжя** **1. Той із подружжя, якому належить особисте майно, визначає режим володіння та користування ним з урахуванням інтересів сім'ї та найкращих інтересів дитини.** **2. При розпорядженні своїм особистим майном кожний із подружжя зобов'язаний враховувати інтереси дитини, інших членів сім'ї, які відповідно до закону мають право користування таким майном.**
Стаття відсутня	**Стаття 1600. Припинення юридичного режиму спільності майна подружжя** **1. Юридичний режим спільності майна подружжя припиняється у разі:** **1) смерті одного з подружжя – з дня смерті;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2) оголошення одного з подружжя померлим – з дня оголошення померлим; **3) розірвання шлюбу, визнання його недійсним чи встановлення режиму окремого проживання подружжя:** **щодо відносин подружжя між собою – з дня звернення до суду чи іншого компетентного органу з відповідною заявою;** **щодо третіх осіб – з дня набрання чинності рішенням суду або з дня розірвання шлюбу чи встановлення режиму окремого проживання, якщо це здійснено у позасудовому порядку;** **4) укладення між подружжям договору, яким такий режим змінено, – з дня, наступного після укладення такого договору, якщо іншого не визначено умовами договору.**
Стаття 68. Здійснення права спільної сумісної власності після розірвання шлюбу 1. Розірвання шлюбу не припиняє права спільної сумісної власності на майно, набуте за час шлюбу. 2. Розпоряджання майном, що є об’єктом права спільної сумісної власності, після розірвання шлюбу здійснюється співвласниками виключно за взаємною згодою, відповідно до Цивільного кодексу України.	**Стаття 1601. Управління спільним майном подружжя після припинення шлюбу** **1. Після припинення шлюбу управління, користування та розпоряджання спільним майном подружжя здійснюють відповідно до приписів цього Кодексу про спільну сумісну власність.**
Стаття відсутня	**Стаття 1602. Визначення обсягу та вартості спільного майна подружжя**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Обсяг спільного майна подружжя визначають станом на дату припинення юридичного режиму спільності майна подружжя. **2. Вартість спільного майна подружжя визначає за взаємною згодою подружжя, а в разі недосягнення згоди – суд станом на дату поділу такого майна.** **3. Якщо після припинення юридичного режиму спільності майна подружжя і до поділу спільного майна між подружжям вартість окремих об'єктів спільного майна подружжя істотно зменшилася внаслідок дій чи бездіяльності того з подружжя, у володінні чи користуванні якого вони перебували, вартість таких об'єктів може бути визначена станом на дату припинення юридичного режиму спільності майна подружжя, якщо другий з подружжя заявить про це до суду і доведе, що він заперечував проти такого порядку користування спільним майном.**
Стаття 69. Право подружжя на поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя 1. Дружина і чоловік мають право на поділ майна, що належить їм на праві спільної сумісної власності, незалежно від розірвання шлюбу. 2. Дружина і чоловік мають право розділити майно за взаємною згодою.	**Стаття 1603. Право подружжя на поділ їхнього спільного майна** **1. Після припинення юридичного режиму спільності майна подружжя має право укласти договір про поділ їхнього спільного майна.** **2. Під час дії юридичного режиму спільності майна подружжя має право укласти договір про виділ одному з подружжя окремих об'єктів спільного майна, за умови**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Договір про поділ житлового будинку, квартири, іншого нерухомого майна, а також про виділ нерухомого майна дружині, чоловікові зі складу усього майна подружжя має бути нотаріально посвідчений.	**що такий договір не спрямовано на порушення прав та інтересів третіх осіб.** **3. Договір про поділ спільного майна подружжя, договір про виділ одному з подружжя окремих об'єктів спільного майна, що стосується нерухомого майна, підлягає нотаріальному посвідченню.**
Стаття 70. Розмір часток майна дружини та чоловіка при поділі майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя 1. У разі поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, частки майна дружини та чоловіка є рівними, якщо інше не визначено домовленістю між ними або шлюбним договором. 2. При вирішенні спору про поділ майна суд може відступити від засади рівності часток подружжя за обставин, що мають істотне значення, зокрема якщо один із них не дбав про матеріальне забезпечення сім'ї, ухилявся від участі в утриманні дитини (дітей), приховав, знищив чи пошкодив спільне майно, витрачав його на шкоду інтересам сім'ї. 3. За рішенням суду частка майна дружини, чоловіка може бути збільшена, якщо з нею, ним проживають діти, а також непрацездатні повнолітні син, дочка, за умови, що розмір аліментів, які вони одержують, недостатній для	**Стаття 1604. Розмір часток подружжя у спільному майні** **1. У разі поділу спільного майна частки кожного з подружжя є рівними, якщо іншого не визначено договором між ними.** **2. При вирішенні справи про поділ спільного майна подружжя суд може відступити від засад рівності часток подружжя за наявності обставин, що мають істотне значення, зокрема якщо один із подружжя не дбав про матеріальне забезпечення сім'ї, ухилявся від участі в утриманні дитини (дітей), витрачав спільне майно не в інтересах сім'ї.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
забезпечення їхнього фізичного, духовного розвитку та лікування.	
Стаття 71. Способи та порядок поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя 1. Майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, ділиться між ними в натурі. Якщо дружина та чоловік не домовилися про порядок поділу майна, спір може бути вирішений судом. При цьому суд бере до уваги інтереси дружини, чоловіка, дітей та інші обставини, що мають істотне значення. 2. Неподільні речі присуджуються одному з подружжя, якщо інше не визначено домовленістю між ними. 3. Речі для професійних занять присуджуються тому з подружжя, хто використовував їх у своїй професійній діяльності. Вартість цих речей враховується при присудженні іншого майна другому з подружжя. 4. Присудження одному з подружжя грошової компенсації замість його частки у праві спільної сумісної власності на майно, зокрема на житловий будинок, квартиру, земельну ділянку, допускається лише за його згодою, крім випадків, передбачених Цивільним кодексом України. 5. Присудження одному з подружжя грошової компенсації можливе за умови попереднього внесення другим із подружжя відповідної грошової суми на депозитний рахунок суду.	**Стаття 1605. Способи поділу спільного майна подружжя** **1. Спільне майно подружжя підлягає поділу між ними в натурі у спосіб присудження кожному з подружжя рівних за вартістю індивідуально визначених об'єктів.** **2. При здійсненні поділу спільного майна подружжя суд бере до уваги найкращі інтереси дитини, інтереси кожного з подружжя, фактичний порядок користування спільним майном та інші обставини, що мають істотне значення.** **3. Неподільну річ присуджують одному з подружжя. Якщо поділити спільне майно у рівних частках неможливо, другому з подружжя присуджують грошову або майнову компенсацію відповідно до статті 1595 цього Кодексу.** **4. Якщо поділити спільне майно (окремий об'єкт спільного майна) неможливо, суд ухвалює рішення про продаж такого майна на публічних торгах з подальшим розподілом між подружжям отриманих грошових коштів.** **Перед ухваленням такого рішення суд роз'яснює подружжю юридичні наслідки продажу спільного майна на публічних торгах і надає розумний строк для**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	досягнення домовленості щодо поділу такого майна (окремого об'єкта спільного майна). **5. У виняткових випадках суд може визначити частку кожного з подружжя у праві спільної власності без поділу майна в натурі.** **6. Суд присуджує домірну частку спільного майна подружжя тому з подружжя, на якого покладено виконання спільного боргу подружжя.**
Стаття відсутня	**Стаття 1606. Виконання спільних майнових обов'язків після припинення юридичного режиму спільності майна подружжя** **1. Припинення юридичного режиму спільності майна подружжя не припиняє спільних майнових обов'язків (боргів) подружжя.** **2. За згодою обох з подружжя до ухвалення рішення суду щодо поділу їхнього спільного майна можливе дострокове виконання спільного майнового обов'язку за рахунок їхнього спільного майна.** **3. Подружжя має право укласти договір про порядок виконання спільного майнового обов'язку без зміни боржника у зобов'язанні, за яким виник спільний майновий обов'язок, визначивши можливість безпосереднього виконання кожним із подружжя частини спільного майнового обов'язку. При цьому**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	зобов’язаним перед кредитором залишається той із подружжя, який є стороною відповідного зобов’язання. **4. У разі порушення договору, визначеного частиною третьою цієї статті, той із подружжя, за рахунок якого здійснено виконання зобов’язання, має право стягнути з другого з подружжя компенсацію або заявити вимогу про домірне збільшення своєї частки у майні, обтяженому виконаним зобов’язанням.** **Неустойка та збитки, заподіяні порушенням договору, повністю покладаються на того з подружжя, який вчинив порушення.** **5. Суд може ухвалити рішення про виконання спільного майнового обов’язку подружжя, яким:** **1) покласти таке виконання на того з подружжя, який є стороною зобов’язання, за яким виник спільний майновий обов’язок, та присудити йому домірну частку у спільному майні, яке покриває спільний борг;** **2) за згодою того з подружжя, який не є стороною зобов’язання, покласти таке виконання на обох із подружжя та здійснити поділ домірно спільному майну між ними. При цьому зобов’язаним перед кредитором залишається той із подружжя, який є стороною такого зобов’язання.**
Стаття 61. Об’єкти права спільної сумісної власності	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Об’єктом права спільної сумісної власності подружжя може бути будь-яке майно, за винятком виключеного з цивільного обороту. 2. Об’єктом права спільної сумісної власності є заробітна плата, пенсія, стипендія, інші доходи, одержані одним із подружжя. 3. Якщо одним із подружжя укладено договір в інтересах сім’ї, то гроші, інше майно, в тому числі гонорар, виграш, які були одержані за цим договором, є об’єктом права спільної сумісної власності подружжя. 4. Речі для професійних занять (музичні інструменти, оргтехніка, лікарське обладнання тощо), придбані за час шлюбу для одного з подружжя, є об’єктом права спільної сумісної власності подружжя.	
Стаття 62. Виникнення права спільної сумісної власності подружжя на майно, що належало дружині, чоловікові 1. Якщо майно дружини, чоловіка за час шлюбу істотно збільшилося у своїй вартості внаслідок спільних трудових чи грошових затрат або затрат другого з подружжя, воно у разі спору може бути визнане за рішенням суду об’єктом права спільної сумісної власності подружжя. 2. Якщо один із подружжя своєю працею і (або) коштами брав участь в утриманні майна, належного другому з подружжя, в управлінні цим майном чи догляді за ним, то дохід (приплід, дивіденди), одержаний від цього майна, у	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
разі спору за рішенням суду може бути визнаний об’єктом права спільної сумісної власності подружжя.	
Стаття 72. Застосування позовної давності до вимог про поділ майна, що є об’єктом права спільної сумісної власності подружжя 1. Позовна давність не застосовується до вимог про поділ майна, що є об’єктом права спільної сумісної власності подружжя, якщо шлюб між ними не розірвано. 2. До вимоги про поділ майна, заявленої після розірвання шлюбу, застосовується позовна давність у три роки. Позовна давність обчислюється від дня, коли один із співвласників дізнався або міг дізнатися про порушення свого права власності.	*Виключено*
Стаття 74. Право на майно жінки та чоловіка, які проживають однією сім’єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі 1. Якщо жінка та чоловік проживають однією сім’єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, майно, набуте ними за час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними. 2. На майно, що є об’єктом права спільної сумісної власності жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, поширюються положення глави 8 цього Кодексу.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Глава 103. Шлюбний договір
Стаття 92. Право на укладення шлюбного договору 1. Шлюбний договір може бути укладено особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжям. 2. На укладення шлюбного договору до реєстрації шлюбу, якщо його стороною є неповнолітня особа, потрібна письмова згода її батьків або піклувальника, засвідчена нотаріусом.	**Стаття 1607. Право на укладення шлюбного договору** **1. Шлюбний договір може бути укладено зарученими, нареченими, а також подружжям.** **2. На укладення шлюбного договору до реєстрації шлюбу, якщо його стороною є неповнолітня дитина, потрібна згода її батьків, піклувальника або іншого законного представника, посвідчена нотаріально.**
Стаття 93. Зміст шлюбного договору 1. Шлюбним договором регулюються майнові відносини між подружжям, визначаються їхні майнові права та обов’язки. 2. Шлюбним договором можуть бути визначені майнові права та обов’язки подружжя як батьків. 3. Шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між ними та дітьми. 4. Шлюбний договір не може зменшувати обсягу прав дитини, які встановлені цим Кодексом, а також ставити одного з подружжя у надзвичайно невигідне матеріальне становище. 5. За шлюбним договором не може передаватися у власність одному з подружжя нерухоме майно та інше майно, право на яке підлягає державній реєстрації.	**Стаття 1608. Зміст шлюбного договору** **1. Шлюбний договір регулює майнові відносини між подружжям, визначені главами 102, 105 і 106 цього Кодексу.** **2. Шлюбний договір може визначати майнові права та обов’язки подружжя як батьків, встановлені главою 107 цього Кодексу.** **3. Шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між жінкою, чоловіком та їхніми дітьми.** **4. Шлюбний договір не може припиняти або змінювати юридичний режим спільності майна подружжя на сімейне житло та речі домашнього вжитку.** **5. Шлюбний договір не може позбавляти одного з подружжя права користування сімейним житлом чи звужувати права дитини на таке житло, але може**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	визначати порядок користування сімейним житлом, за умови дотримання інтересів кожного з подружжя та найкращих інтересів дитини. **6. Шлюбний договір не повинен зменшувати обсяг прав дитини, встановлений цим Кодексом.**
Стаття 94. Форма шлюбного договору 1. Шлюбний договір укладається у письмовій формі і нотаріально посвідчується.	**Стаття 1609. Форма шлюбного договору** **1. Шлюбний договір укладають письмово і посвідчують нотаріально.**
Стаття 95. Початок дії шлюбного договору 1. Якщо шлюбний договір укладено до реєстрації шлюбу, він набирає чинності у день реєстрації шлюбу. 2. Якщо шлюбний договір укладено подружжям, він набирає чинності у день його нотаріального посвідчення.	**Стаття 1610. Початок дії шлюбного договору** **1. Якщо шлюбний договір укладено до реєстрації шлюбу, він набирає чинності у день реєстрації шлюбу.** **2. Якщо шлюбний договір укладено подружжям, він набирає чинності у день його нотаріального посвідчення.**
Стаття 96. Строк дії шлюбного договору 1. У шлюбному договорі може бути встановлено загальний строк його дії, а також строки тривалості окремих прав та обов’язків. 2. У шлюбному договорі може бути встановлена чинність договору або окремих його умов і після припинення шлюбу.	**Стаття 1611. Строк дії шлюбного договору** **1. У шлюбному договорі може бути встановлено загальний строк його дії, а також строки тривалості окремих прав та обов’язків.** **2. У шлюбному договорі може бути встановлено чинність договору або окремих його умов і після припинення шлюбу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 97. Визначення у шлюбному договорі правового режиму майна 1. У шлюбному договорі може бути визначене майно, яке дружина, чоловік передає для використання на спільні потреби сім'ї, а також правовий режим майна, подарованого подружжю у зв'язку з реєстрацією шлюбу. 2. Сторони можуть домовитися про непоширення на майно, набуте ними за час шлюбу, положень статті 60 цього Кодексу і вважати його спільною частковою власністю або особистою приватною власністю кожного з них. 3. Сторони можуть домовитися про можливий порядок поділу майна, у тому числі і в разі розірвання шлюбу. 4. У шлюбному договорі сторони можуть передбачити використання належного їм обом або одному з них майна для забезпечення потреб їхніх дітей, а також інших осіб. 5. Сторони можуть включити до шлюбного договору будь-які інші умови щодо правового режиму майна, якщо вони не суперечать моральним засадам суспільства.	**Стаття 1612. Визначення у шлюбному договорі юридичного режиму майна** **1. У шлюбному договорі може бути визначено майно, яке один із подружжя передає для забезпечення потреб сім'ї, а також юридичний режим майна, подарованого подружжю у зв'язку з реєстрацією шлюбу.** **2. Сторони можуть домовитися про непоширення на майно, набуте ними після укладення шлюбного договору, юридичного режиму спільності майна подружжя, передбаченого цим Кодексом.** **3. Сторони можуть домовитися про можливий порядок поділу спільного майна.** **4. У шлюбному договорі сторони можуть визначити порядок використання спільного майна подружжя або особистого майна кожного з подружжя для забезпечення потреб їхніх дітей, а також інших осіб.**
Стаття 98. Визначення у шлюбному договорі порядку користування житлом 1. Якщо у зв'язку з укладенням шлюбу один із подружжя вселяється в житлове приміщення, яке належить другому з подружжя, сторони у шлюбному договорі можуть домовитися про порядок користування ним. Подружжя може домовитися про звільнення житлового приміщення	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
тим з подружжя, хто вселився в нього, в разі розірвання шлюбу, з виплатою грошової компенсації або без неї. 2. Сторони можуть домовитися про проживання у житловому приміщенні, яке належить одному з них чи є їхньою спільною власністю, їхніх родичів.	
Стаття 99. Визначення у шлюбному договорі права на утримання 1. Сторони можуть домовитися про надання утримання одному з подружжя незалежно від непрацездатності та потреби у матеріальній допомозі на умовах, визначених шлюбним договором. 2. Якщо у шлюбному договорі визначені умови, розмір та строки виплати аліментів, то в разі невиконання одним із подружжя свого обов'язку за договором аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса. 3. Шлюбним договором може бути встановлена можливість припинення права на утримання одного з подружжя у зв'язку з одержанням ним майнової (грошової) компенсації.	**Стаття 1613. Визначення у шлюбному договорі права на утримання** **1. Сторони можуть домовитися про надання утримання одному з подружжя на умовах, визначених шлюбним договором, безвідносно до непрацездатності та потреби у матеріальній допомозі.** **2. Якщо у шлюбному договорі визначені умови, розмір та строки виплати аліментів, у разі невиконання одним із подружжя свого обов'язку за договором аліменти стягують на підставі виконавчого напису нотаріуса.** **3. Шлюбний договір може встановлювати можливість припинення права на утримання одного з подружжя у зв'язку з одержанням ним майнової або грошової компенсації.**
Стаття 100. Зміна умов шлюбного договору 1. Одностороння зміна умов шлюбного договору не допускається. 2. Шлюбний договір може бути змінено подружжям. Угода про зміну шлюбного договору нотаріально посвідчується.	**Стаття 1614. Підстави для зміни умов шлюбного договору** **1. Шлюбний договір може бути змінено подружжям за взаємною згодою.** **2. На вимогу одного з подружжя шлюбний договір за рішенням суду може бути змінено, якщо у зв'язку зі**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. На вимогу одного з подружжя шлюбний договір за рішенням суду може бути змінений, якщо цього вимагають його інтереси, інтереси дітей, а також непрацездатних повнолітніх дочки, сина, що мають істотне значення.	**зміною обставин цього вимагають інтереси такої особи, інтереси дітей, а також інтереси непрацездатної повнолітньої дитини, що мають істотне значення.**
Стаття 101. Право на відмову від шлюбного договору 1. Одностороння відмова від шлюбного договору не допускається. 2. Подружжя має право відмовитися від шлюбного договору. У такому разі, за вибором подружжя, права та обов'язки, встановлені шлюбним договором, припиняються з моменту його укладення або в день подання нотаріусу заяви про відмову від нього.	**Стаття 1615. Право на відмову від шлюбного договору** **1. Подружжя має право відмовитися від шлюбного договору.** **У такому разі права і обов'язки, встановлені шлюбним договором, є припинені з моменту його укладення.** **2. Відмова подружжя від шлюбного договору не має порушувати права третіх осіб.**
Стаття 102. Розірвання шлюбного договору 1. На вимогу одного з подружжя шлюбний договір може бути розірваний за рішенням суду з підстав, що мають істотне значення, зокрема в разі неможливості його виконання.	**Стаття 1616. Розірвання шлюбного договору** **1. Подружжя має право розірвати шлюбний договір за взаємною згодою.** **У такому разі права і обов'язки, встановлені шлюбним договором, є припинені з моменту його розірвання.** **2. На вимогу одного з подружжя шлюбний договір може бути розірвано за рішенням суду з підстав, що мають істотне значення.**
Стаття 103. Визнання шлюбного договору недійсним 1. Шлюбний договір на вимогу одного з подружжя або іншої особи, права та інтереси якої цим договором	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
порушені, може бути визнаний недійсним за рішенням суду з підстав, встановлених Цивільним кодексом України.	
Глава 14 ПРАВА БАТЬКІВ І ДІТЕЙ НА МАЙНО	**Глава 104. Юридичний режим майна батьків і дітей**
Стаття 173. Роздільність майна батьків і дітей 1. Батьки і діти, зокрема ті, які спільно проживають, можуть бути самостійними власниками майна. 2. При вирішенні спору між батьками та малолітніми, неповнолітніми дітьми, які спільно проживають, щодо належності їм майна вважається, що воно є власністю батьків, якщо інше не встановлено судом.	**Стаття 1617. Роздільність майна батьків і дітей** **1. Батьки і діти, зокрема ті, які спільно проживають, можуть бути самостійними власниками майна.** **2. При вирішенні спору між батьками та малолітніми, неповнолітніми дітьми, які спільно проживають, щодо належності їм майна вважають, що майно є власністю батьків, якщо іншого не встановив суд.**
Стаття 174. Право власності дитини на майно, призначене для її розвитку, навчання та виховання 1. Майно, придбане батьками або одним із них для забезпечення розвитку, навчання та виховання дитини (одяг, інші речі особистого вжитку, іграшки, книги, музичні інструменти, спортивне обладнання тощо), є власністю дитини.	**Стаття 1618. Право власності дитини на майно, призначене для її розвитку, навчання та виховання** **1. Майно, придбане батьками або одним із батьків для забезпечення розвитку, навчання та виховання дитини (одяг, інші речі індивідуального користування, іграшки, книги, музичні інструменти, спортивне обладнання тощо), є власністю дитини.**
Стаття 175. Право спільної сумісної власності батьків і дітей 1. Майно, набуте батьками і дітьми за рахунок їхньої спільної праці чи спільних коштів, належить їм на праві спільної сумісної власності.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Діти мають право на виділ у натурі майна, що є у спільній сумісній власності батьків і дітей. У разі виділу частки із майна, що є у спільній сумісній власності, вважається, що частки кожного із співвласників у праві спільної сумісної власності є рівними, якщо інше не встановлено домовленістю між ними, законом або рішенням суду. Якщо виділ у натурі частки із спільного майна є неможливим (частина друга статті 183 Цивільного кодексу України), діти, які мають право на виділ частки із майна у натурі, мають право на одержання від інших співвласників грошової або іншої матеріальної компенсації вартості його частки.	
Стаття 176. Права батьків та дітей щодо користування майном 1. Батьки зобов’язані передати у користування дитини майно, яке має забезпечити її виховання та розвиток. 2. Права батьків та дітей на користування житлом, яке є власністю когось із них, встановлюються законом.	**Стаття 1619. Права дітей щодо користування майном батьків** **1. Батьки зобов’язані передати дитині у користування майно, необхідне для її стабільного та гармонійного розвитку.**
Стаття 177. Управління майном дитини 1. Батьки управляють майном, належним малолітній дитині, без спеціального на те повноваження. Батьки зобов’язані дбати про збереження та використання майна дитини в її інтересах.	**Стаття 1620. Управління майном дитини** **1. Батьки або опікун управляють майном, належним малолітній дитині, без спеціального на те уповноваження. Батьки або опікун зобов’язані дбати про збереження та використання майна дитини в її інтересах.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Якщо малолітня дитина може самостійно визначити свої потреби та інтереси, батьки здійснюють управління її майном, враховуючи такі потреби та інтереси. 2. Батьки (усиновлювачі) або опікун малолітньої дитини не мають права без дозволу органу опіки та піклування: 1) відмовитися від прав на майно малолітньої дитини, у тому числі речових прав на нерухоме майно, що підлягають державній реєстрації; 2) видавати письмові зобов'язання від імені малолітньої дитини; 3) вчиняти правочини щодо: об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких є малолітня дитина; відчуження (у тому числі шляхом міни або внесення (передачі) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна, зокрема транспортних засобів, власником якого є малолітня дитина. 3. Батьки мають право дати згоду на вчинення неповнолітньою дитиною правочинів, передбачених частиною другою цієї статті, лише з дозволу органу опіки та піклування.	**Якщо малолітня дитина може самостійно визначити свої потреби та інтереси, батьки здійснюють управління її майном, враховуючи такі потреби та інтереси.** **2. Батьки або опікун малолітньої дитини не мають права без дозволу органу опіки та піклування:** **1) відмовитися від прав на майно малолітньої дитини, у тому числі речових прав на нерухоме майно, що підлягають державній реєстрації;** **2) видавати письмові зобов'язання від імені малолітньої дитини;** **3) вчиняти правочини щодо:** **об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких є їхня малолітня дитина;** **відчуження (у тому числі у спосіб продажу, дарування, міни або внесення (передачі) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу, передачі в заставу, іпотеку нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна, зокрема транспортних засобів, власником якого є їхня малолітня дитина.** **Правочин, за яким малолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Дозвіл на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини надається органом опіки та піклування після перевірки, що проводиться протягом одного місяця, і лише в разі гарантування збереження права дитини на житло. 5. Органи опіки та піклування можуть відмовити у наданні дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини з одночасним зверненням до нотаріуса щодо накладення заборони відчуження такого майна лише у випадках, якщо ними встановлено, що: 1) мати та/або батько дитини, які (яка, який) звернулися за дозволом, позбавлені судом батьківських прав відповідно до статті 164 цього Кодексу; 2) судом, органом опіки та піклування або прокурором постановлено (прийнято) рішення про відібрання дитини від батьків (або того з них, який звернувся за дозволом) без позбавлення їх батьківських прав відповідно до статті 170 цього Кодексу; 3) до суду подано позов про позбавлення батьків дитини (або того з них, який звернувся за дозволом) батьківських прав особами, зазначеними у статті 165 цього Кодексу; 4) особа, яка звернулася за дозволом, повідомила про себе неправдиві відомості, що мають суттєве значення для вирішення питання про надання дозволу чи відмову в його наданні; 5) між батьками дитини немає згоди стосовно вчинення правочину щодо нерухомого майна дитини;	**майно, користувачем якого вона є, вчиняється без надання дозволу органу опіки та піклування.** **3. Батьки або піклувальник мають право дати згоду на вчинення неповнолітньою дитиною правочинів, визначених частиною другою цієї статті, лише з дозволу органу опіки та піклування.** **Правочин, за яким неповнолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є, вчиняють без надання дозволу органу опіки та піклування.** **4. Дозвіл на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини надає орган опіки та піклування після перевірки, що проводиться протягом одного місяця, і лише в разі гарантування збереження права дитини на житло.** **5. Органи опіки та піклування можуть відмовити у наданні дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини з одночасним зверненням до нотаріуса щодо накладення заборони відчуження такого майна лише у випадках, якщо ними встановлено, що:** **1) мати та/або батько дитини, які (яка, який) звернулися за дозволом, позбавлені судом батьківських прав відповідно до статті 1557 цього Кодексу;** **2) судом, органом опіки та піклування або прокурором постановлено (прийнято) рішення про відібрання дитини від батьків (або того з них, який звернувся за**

Чинна редакція	Запропонована редакція
6) між батьками дитини або між одним з них та третіми особами існує судовий спір стосовно нерухомого майна, за дозволом на вчинення правочину щодо якого звернулися батьки дитини (або один з них); 7) вчинення правочину призведе до звуження обсягу існуючих майнових прав дитини та/або порушення охоронюваних законом інтересів дитини. 6. При вчиненні одним із батьків правочинів щодо майна малолітньої дитини вважається, що він діє за згодою другого з батьків. Другий з батьків має право звернутися до суду з вимогою про визнання правочину недійсним як укладеного без його згоди, якщо цей правочин виходить за межі дрібного побутового. На вчинення одним із батьків правочинів щодо транспортних засобів та нерухомого майна малолітньої дитини повинна бути письмова нотаріально засвідчена згода другого з батьків. Якщо той з батьків, хто проживає окремо від дитини протягом не менш як шість місяців, не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо місце його проживання невідоме, правочини, зазначені в абзаці другому цієї частини, можуть бути вчинені без його згоди. 7. Батьки вирішують питання про управління майном дитини спільно, якщо інше не передбачено договором між ними. Спори, які виникають між батьками щодо управління	**дозволом) без позбавлення їх батьківських прав відповідно до статті 1563 цього Кодексу;** **3) до суду подано позов про позбавлення батьків дитини (або того з них, який звернувся за дозволом) батьківських прав особами, зазначеними у статті 1558 цього Кодексу;** **4) особа, яка звернулася за дозволом, повідомила про себе неправдиві відомості, що мають суттєве значення для вирішення питання про надання дозволу чи відмову в його наданні;** **5) між батьками дитини немає згоди стосовно вчинення правочину щодо нерухомого майна дитини;** **6) між батьками дитини або між одним з них та третіми особами існує судовий спір стосовно нерухомого майна, за дозволом на вчинення правочину щодо якого звернулися батьки дитини (або один з них);** **7) вчинення правочину призведе до звуження обсягу існуючих майнових прав дитини та/або порушення правомірних інтересів дитини.** **6. При вчиненні одним із батьків правочину щодо майна малолітньої дитини вважається, що він діє за згодою другого з батьків. Другий з батьків має право звернутися до суду з вимогою про визнання правочину недійсним як вчиненого без його згоди, якщо цей правочин виходить за межі дрібного побутового.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
майном дитини, можуть вирішуватися органом опіки та піклування або судом. 8. Після припинення управління батьки зобов'язані повернути дитині майно, яким вони управляли, а також доходи від нього. 9. Неналежне виконання батьками своїх обов'язків щодо управління майном дитини є підставою для покладення на них обов'язку відшкодувати завдану їй матеріальну шкоду та повернути доходи, одержані від управління її майном. 10. Порядок провадження органами опіки та піклування визначеної законом діяльності, пов'язаної із захистом майнових прав дитини, встановлюється Кабінетом Міністрів України.	**На вчинення одним із батьків правочинів, визначених частиною другою цієї статті, має бути письмова нотаріально посвідчена згода другого з батьків.** **Якщо один із батьків захоплений у полон або заручники, інтернований у нейтральні держави або зник безвісти за особливих обставин, визнаний безвісно відсутнім, проживає окремо від дитини протягом не менше шести місяців поспіль та не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо його осідок невідомий, правочини, зазначені у частині другій цієї статті, можуть бути вчинені без його згоди.** **7. Батьки вирішують питання про управління майном дитини спільно, якщо іншого не встановлено договором між ними. Спори, які виникають між батьками щодо управління майном дитини, може вирішувати орган опіки та піклування або суд.** **8. Після припинення управління батьки зобов'язані повернути дитині майно, яким вони управляли, а також доходи від нього.** **9. Неналежне виконання батьками своїх обов'язків щодо управління майном дитини є підставою для покладення на них обов'язку відшкодувати завдану їй майнову шкоду та повернути доходи, одержані від управління її майном.** **10. Порядок провадження органами опіки та піклування визначеної законом діяльності, пов'язаної із**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	захистом майнових прав дитини, встановлює Кабінет Міністрів України.
Стаття 178. Використання доходу від майна дитини 1. Дохід, одержаний від використання майна малолітньої дитини, батьки мають право використовувати на виховання та утримання інших дітей та на невідкладні потреби сім'ї. 2. Неповнолітня дитина розпоряджається доходом від свого майна відповідно до Цивільного кодексу України.	**Стаття 1621. Використання доходу від майна дитини** **1. Дохід, одержаний від використання майна малолітньої дитини, батьки мають право використовувати на виховання та утримання інших дітей та на невідкладні потреби сім'ї.** **2. Неповнолітня дитина розпоряджається доходом від свого майна відповідно до цього Кодексу.**
Стаття 179. Право власності на аліменти, одержані на дитину 1. Аліменти, одержані на дитину, є власністю дитини. 2. Той із батьків або інших законних представників дитини, на ім'я якого виплачуються аліменти, розпоряджається аліментами виключно за цільовим призначенням в інтересах дитини. Неповнолітня дитина має право брати участь у розпорядженні аліментами, одержаними на її утримання. 3. Неповнолітня дитина має право на самостійне одержання аліментів та розпорядження ними відповідно до Цивільного кодексу України.	**Стаття 1622. Право власності на аліменти, одержані на дитину** **1. Аліменти, одержані на дитину, є власністю дитини.** **2. Той із батьків або інших законних представників дитини, на ім'я якого виплачуються аліменти, розпоряджається аліментами виключно за цільовим призначенням в інтересах дитини.** **Неповнолітня дитина має право брати участь у розпоряджанні аліментами, одержаними на її утримання.** **3. Неповнолітня дитина має право на самостійне одержання аліментів та розпоряджання ними відповідно до цього Кодексу.**
Розділ відсутній	**Розділ XVI. УТРИМАННЯ**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава відсутня	**Глава 105. Загальні приписи про утримання**
Стаття відсутня	**Стаття 1623. Право на утримання** **1. Дитина має право на утримання від своїх батьків та інших членів сім'ї або родичів у випадках, встановлених цим Кодексом.** **2. Дружина, чоловік має право на утримання від другого з подружжя у випадках, встановлених цим Кодексом.** **3. Повнолітня дитина, яка є непрацездатною або яка продовжує навчання і потребує матеріальної підтримки, має право на утримання від своїх батьків, за умови що вони спроможні надавати таку матеріальну підтримку.** **Право на утримання є припиненим у разі припинення дитиною навчання або досягнення дитиною, яка продовжує навчання, двадцятитрирічного віку.** **4. Непрацездатні батьки, якщо вони потребують матеріальної підтримки, мають право на утримання від своїх повнолітніх дітей.** **5. Непрацездатні баба, дід, прабаба, прадід, якщо вони потребують матеріальної допомоги, які не мають чоловіка, дружини, повнолітніх дітей або якщо такі особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання, мають право на утримання від повнолітніх онуків, правнуків, за умови що вони спроможні надавати таку матеріальну допомогу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	6. Непрацездатні мачуха, вітчим, якщо вони потребують матеріальної допомоги, мають право на утримання від повнолітніх падчерки, пасинка за таких умов: **1) мачуха, вітчим систематично надавали падчерці, пасинкові матеріальну допомогу протягом не менше п'яти років;** **2) мачуха, вітчим не мають чоловіка, дружини, повнолітніх дочки, сина, братів чи сестер або такі особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання;** **3) падчерка, пасинок спроможні надавати таку матеріальну допомогу.** **7. Якщо особа до досягнення повноліття проживала з родичами або іншими особами однією сім'єю не менше п'яти років, вона зобов'язана утримувати непрацездатних родичів та інших осіб, з якими проживала, за умови що ця особа спроможна надавати таке утримання.** **Цей обов'язок виникає, якщо особа, яка потребує матеріальної допомоги, не має дружини, чоловіка, повнолітніх дочки, сина, братів чи сестер або такі особи з поважних причин не можуть надавати їй належного утримання.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	8. Непрацездатною є особа, яка досягла встановленого законом віку, що надає право на призначення пенсії за віком, або є особою з інвалідністю.
Стаття відсутня	**Стаття 1624. Способи надання утримання** **1. За погодженням сторін утримання може бути надано в натуральній та/або грошовій формі.** **2. За рішенням суду кошти на утримання (аліменти) присуджуються як частка заробітку особи, яка зобов'язана надавати утримання, та/або у твердій грошовій сумі за вибором одержувача аліментів або його законного представника.** **3. Суд при присудженні аліментів як частки заробітку їх платника водночас може встановити максимальний чи мінімальний розмір аліментів у твердій грошовій сумі.** **4. Спосіб стягнення аліментів, визначений рішенням суду, може бути змінений за заявою одержувача аліментів.** **У такому разі розмір частки заробітку платника аліментів відповідає сумі аліментів, стягнутих у твердій грошовій сумі, а розмір аліментів у твердій грошовій сумі замість частки заробітку відповідає середньомісячному розміру аліментів, стягнутих як частка заробітку платника аліментів, за останній календарний рік.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5. За згодою сторін аліменти можуть бути сплачені наперед або визначені однією сумою за весь період, протягом якого їх має бути сплачено.
Стаття відсутня	**Стаття 1625. Участь у додаткових витратах** **1. Додатковими є витрати, зумовлені особливими обставинами (тяжкою хворобою, інвалідністю або немічністю, розвитком здібностей дитини тощо).** **2. Право на стягнення додаткових витрат мають особи, визначені частинами першою, четвертою статті 1623 цього Кодексу, а також повнолітня непрацездатна дитина.** **3. Договір може встановлювати участь у додаткових витратах і для інших осіб, які мають право на утримання.** **4. Спір щодо розміру участі платника у додаткових витратах вирішує суд з урахуванням обставин, що мають істотне значення.** **5. Додаткові витрати можуть бути профінансовані наперед або покриті після їх фактичного здійснення разово, періодично або постійно.** **У виняткових випадках, якщо мати, батько є тяжко хворими особами, особами з інвалідністю, а малолітня, неповнолітня дитина має достатній дохід (заробіток), суд може ухвалити рішення про стягнення з неї одноразово або протягом певного періоду коштів на покриття**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	витрат, пов’язаних з лікуванням батьків та доглядом за ними.
Стаття відсутня	**Стаття 1626. Договір про сплату аліментів** **1. Сторони аліментного зобов’язання мають право укласти договір про сплату аліментів, у якому визначити умови, розмір та строки їх сплати.** **2. Договір про сплату аліментів може містити умови участі платника аліментів у додаткових витратах.** **3. Умовами договору про сплату аліментів не може бути порушено прав дитини, встановлених цим Кодексом.** **4. Договір укладають письмово і посвідчують нотаріально.** **У разі невиконання платником аліментів свого обов’язку за договором прострочені аліменти з нього можуть стягнути на підставі аліментного виконавчого напису нотаріуса.**
Стаття відсутня	**Стаття 1627. Аліментний виконавчий напис нотаріуса** **1. У разі невиконання платником аліментів свого обов’язку за договором про сплату аліментів, сукупний розмір заборгованості за якими перевищує суму відповідних платежів за три місяці, аліменти з нього можуть стягнути на підставі аліментного виконавчого напису нотаріуса.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. За аліментним виконавчим написом нотаріуса аліменти підлягають стягненню на майбутнє у розмірі та на строк, визначені договором про сплату аліментів, протягом строку дії такого договору. **3. У разі розірвання або зміни договору про сплату аліментів аліментний виконавчий напис нотаріуса втрачає чинність.**
Стаття відсутня	**Стаття 1628. Індексація аліментів, визначених у твердій грошовій сумі** **1. Розмір аліментів, визначений судом або договором у твердій грошовій сумі, щороку підлягає індексації відповідно до закону, якщо платник і одержувач аліментів не домовилися про інше. За заявою одержувача аліментів індексацію може бути проведено судом за інший період.**
Стаття відсутня	**Стаття 1629. Обчислення суми аліментів, визначених договором або присуджених судом як частка заробітку** **1. Суму аліментів, визначених договором або присуджених судом як частка заробітку їх платника, обчислюють з урахуванням з фактичного заробітку, який платник аліментів одержував протягом строку сплати аліментів, безвідносно до того, одержано такий заробіток в Україні чи за кордоном.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Перелік видів заробітку та доходів, на які звертають стягнення аліментів, визначених як частка заробітку їх платника, затверджує Кабінет Міністрів України. **3. Сума аліментів, визначених договором або присуджених судом як частка заробітку їх платника, який не працює або є фізичною особою – підприємцем, яка перебуває на спрощеній системі оподаткування, або є громадянином України, який одержує заробіток за кордоном, обчислюють з урахуванням середньої заробітної плати працівника за його місцем проживання, а за відсутності платника – за останнім відомим його осідком (місцем проживання).** **4. У разі встановлення джерела і розміру заробітку платника аліментів, одержаного за кордоном, за заявою одержувача аліментів державний виконавець, приватний виконавець здійснює перерахунок заборгованості.** **Суму аліментів, визначених договором або присуджених судом як частка заробітку платника, та/або розмір заборгованості за аліментами обчислює державний виконавець, приватний виконавець, рішення, дії або бездіяльність якого можуть бути оскаржені платником або одержувачем аліментів.**
Стаття відсутня	**Стаття 1630. Відрахування аліментів за заявою платника**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Платник аліментів може подати за місцем роботи (служби), місцем виплати пенсії, стипендії заяву про добровільне відрахування аліментів з його заробітної плати, пенсії, стипендії у розмірі та на строк, визначені у заяві. **Таку заяву платник аліментів може відкликати.** **2. На підставі заяви платника аліменти відраховують не пізніше триденного строку від дня, встановленого для виплати заробітної плати, пенсії, стипендії.** **3. На підставі заяви платника аліменти можуть бути відраховані, якщо загальна сума, що підлягає відрахуванню на підставі заяви та виконавчих документів, перевищує половину заробітної плати, пенсії, стипендії, а також якщо з платника такої особи вже стягуються аліменти на інших осіб.**
Стаття відсутня	**Стаття 1631. Час, з якого присуджуються аліменти** **1. Аліменти присуджують рішенням суду з дня подання заяви (позовної заяви чи заяви про видачу судового наказу).** **2. Аліменти за минулий час можуть бути присуджені, але не більш як за один рік, якщо стягувач доведе, що він вживав заходів для одержання аліментів, але платник ухилявся від їх сплати.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1632. Стягнення аліментів за минулий час та заборгованості за аліментами** **1. Аліменти можуть бути стягнуті за виконавчим документом за минулий час, але не більш як за три роки, що передували пред'явленню виконавчого документа до виконання.** **2. Якщо за виконавчим документом, пред'явленим до виконання, аліменти не стягувалися у зв'язку з розшуком або перебуванням платника аліментів за кордоном, вони мають бути сплачені за весь минулий час.** **3. Заборгованість за аліментами підлягає стягненню безвідносно до припинення у їх одержувача права на утримання.**
Стаття відсутня	**Стаття 1633. Сплата аліментів у разі виїзду платника за кордон** **1. У разі виїзду платника аліментів за кордон на постійне проживання до держави, з якою Україна не має міжнародного договору, що врегульовує питання стягнення аліментів, аліменти стягуються порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України.** **2. Якщо після виконання аліментних зобов'язань платник аліментів не виїхав за кордон або повернувся в Україну для постійного проживання, суд може стягнути з нього аліменти з урахуванням сплаченої суми.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Якщо після набрання законної сили рішенням суду про стягнення аліментів платник аліментів виїжджає за кордон на постійне проживання до держави, з якою Україна не має міжнародного договору, що врегульовує питання стягнення аліментів, з нього за рішенням суду до його виїзду за межі України може бути стягнуто аліменти за весь період, на який їх присуджено. **Якщо після набрання чинності рішенням суду про стягнення аліментів за весь період, на який їх присуджено, платник аліментів не виїхав за кордон або повернувся в Україну на постійне проживання та змінилися обставини, які вплинули на визначення розміру аліментів, суд може стягнути з нього аліменти з урахуванням сплаченої суми.**
Стаття відсутня	**Стаття 1634. Зміна розміру аліментів** **1. Розмір аліментів, визначений за рішенням суду або договором про сплату аліментів, може бути зменшено чи збільшено за договором або судом за позовом платника або одержувача аліментів у разі зміни матеріального або сімейного стану, погіршення або поліпшення здоров'я одного з них, інших змін, що мають істотне значення, а також в інших випадках, визначених цим Кодексом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1635. Пред'явлення виконавчого документа про стягнення аліментів або додаткових витрат до виконання** **1. Виконавчий документ про стягнення аліментів або додаткових витрат пред'являється до виконання відповідно до Закону України "Про виконавче провадження".** **2. Одержувач аліментів або додаткових витрат може самостійно подати з виконавчим документом заяву про утримання аліментів та/або додаткових витрат із заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу платника безпосередньо за місцем виплати платникові заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу.** **3. На підставі заяви одержувача аліменти або додаткові витрати утримуються із заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу платника у розмірі, визначеному виконавчим документом, та перераховуються одержувачу на рахунок, зазначений у заяві.**
Стаття відсутня	**Стаття 1636. Звільнення від обов'язку надавати утримання або заборгованості за аліментами** **1. За заявою платника аліментів суд може звільнити його від обов'язку надавати утримання, якщо дохід одержувача аліментів перевищує дохід платника і повністю забезпечує потреби одержувача.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Якщо одержувач аліментів перестав отримувати дохід або його дохід зменшився, заінтересована особа має право звернутися до суду з вимогою про стягнення аліментів. **3. Особи, визначені частиною третьою статті 1623 цього Кодексу, звільняються судом від обов'язку надавати утримання матері, батьку, зокрема брати участь у додаткових витратах, якщо буде встановлено, що мати, батько не сплачували аліменти, що призвело до виникнення заборгованості, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три роки, і така заборгованість не сплачена на момент звернення до суду.** **4. Особи, визначені частиною третьою статті 1623 цього Кодексу, можуть бути звільнені від обов'язку надавати утримання матері, батьку, зокрема брати участь у додаткових витратах, якщо буде встановлено, що мати, батько ухилялися від виконання своїх батьківських обов'язків.** **5. Суд може звільнити від обов'язку надавати утримання осіб, визначених частинами третьою – сьомою статті 1623 цього Кодексу, за наявності інших обставин, що мають істотне значення.** **6. Суд може звільнити платника аліментів повністю або частково від сплати заборгованості за аліментами, якщо така заборгованість виникла у зв'язку з тяжкою хворобою платника або з іншими обставинами, що**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	мають істотне значення, зокрема відсутністю кровного споріднення, якщо стягнення аліментів зумовлено цією обставиною.
Стаття відсутня	**Стаття 1637. Відповідальність за прострочення сплати аліментів, оплати додаткових витрат** **1. У разі виникнення заборгованості з вини платника аліментів їх одержувач має право на стягнення неустойки у розмірі 1 відсотка суми несплачених аліментів за кожний день прострочення – з дня прострочення сплати аліментів до дня повного погашення заборгованості або до дня ухвалення судом рішення про стягнення неустойки, але не більш як 100 відсотків суми заборгованості.** **2. У разі застосування до платника аліментів заходів, визначених частиною чотирнадцятою статті 71 Закону України "Про виконавче провадження", максимальний розмір неустойки дорівнює різниці між сумою заборгованості та розміром застосованих заходів примусового виконання, визначених частиною чотирнадцятою статті 71 Закону України "Про виконавче провадження".** **3. Розмір неустойки може бути зменшений судом з урахуванням матеріального становища та сімейного стану платника аліментів.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Неустойка не сплачується, якщо платник аліментів є неповнолітнім. **5. У разі прострочення сплати аліментів та/або оплати додаткових витрат з вини платника такий платник зобов'язаний на вимогу одержувача аліментів та/або додаткових витрат сплатити суму заборгованості за аліментами та/або додатковими витратами з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також 3 відсотки річних із простроченої суми.** **6. Платник додаткових витрат є таким, що прострочив оплату, якщо він не виконав свого обов'язку щодо оплати додаткових витрат у строк, встановлений рішенням суду або договором, а в разі їх відсутності або невстановлення такого строку – протягом семи днів з дня подання пред'явлення відповідної вимоги одержувачем додаткових витрат, який фактично їх оплатив.**
Стаття відсутня	**Стаття 1638. Право на повернення аліментів, одержаних після припинення права на утримання** **1. Аліменти, стягнуті на підставі виконавчого документа або сплачені за договором після припинення права на утримання, вважаються такими, що одержані без юридичної підстави, та підлягають поверненню в повному обсязі, але не більш як за три роки.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Глава 9 ПРАВА ТА ОБОВ’ЯЗКИ ПОДРУЖЖЯ ПО УТРИМАННЮ	**Глава 106. Права і обов’язки подружжя щодо утримання**
Стаття 75. Право одного з подружжя на утримання 1. Дружина, чоловік повинні матеріально підтримувати один одного. 2. Право на утримання (аліменти) має той із подружжя, який є непрацездатним, потребує матеріальної допомоги, за умови, що другий із подружжя може надавати матеріальну допомогу. 3. Непрацездатним вважається той із подружжя, який досяг пенсійного віку, встановленого законом, або є особою з інвалідністю I, II чи III групи. 4. {Частину четверту статті 75 визнано такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною), згідно з Рішенням Конституційного Суду № 1-р/2024 від 29.10.2024} Один із подружжя є таким, що потребує матеріальної допомоги, якщо заробітна плата, пенсія, доходи від використання його майна, інші доходи не забезпечують йому прожиткового мінімуму, встановленого законом. 5. Права на утримання не має той із подружжя, хто негідно поводився у шлюбних відносинах, а також той, хто став непрацездатним у зв’язку із вчиненням ним умисного	**Стаття 1639. Право одного з подружжя на утримання** **1. Право на утримання має той із подружжя, який є непрацездатним, потребує матеріальної підтримки, за умови що другий із подружжя спроможний надавати матеріальну допомогу.** **2. Один із подружжя є таким, що потребує матеріальної підтримки, якщо заробітна плата, пенсія, доходи від використання належного йому майна, інші доходи не забезпечують йому доходу в обсязі розміру мінімальної заробітної плати, встановленого законом.** **3. Право на утримання не має той із подружжя, який негідно поводився у шлюбних відносинах, а також той, який став непрацездатним внаслідок вчинення ним умисного кримінального правопорушення, якщо це встановлено судом.** **4. Той із подружжя, який став непрацездатним у зв’язку з протиправною поведінкою другого з подружжя, має право на утримання безвідносно до права на відшкодування шкоди відповідно до цієї книги.** **5. Розмір аліментів одному з подружжя суд визначає з урахуванням можливості одержання утримання від повнолітніх дочки, сина, батьків та за умови, що розмір**

Чинна редакція	Запропонована редакція
кримінального правопорушення, якщо це встановлено судом. 6. Той із подружжя, хто став непрацездатним у зв'язку з протиправною поведінкою другого з подружжя, має право на утримання незалежно від права на відшкодування шкоди відповідно до Цивільного кодексу України.	**доходу платника аліментів після сплати аліментів становитиме не менше розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом, а також з урахуванням інших обставин, що мають істотне значення.**
Стаття 76. Право на утримання після розірвання шлюбу 1. Розірвання шлюбу не припиняє права особи на утримання, яке виникло у неї за час шлюбу. 2. Після розірвання шлюбу особа має право на утримання, якщо вона стала непрацездатною до розірвання шлюбу або протягом одного року від дня розірвання шлюбу і потребує матеріальної допомоги і якщо її колишній чоловік, колишня дружина може надавати матеріальну допомогу. Особа має право на утримання і тоді, коли вона стала особою з інвалідністю після спливу одного року від дня розірвання шлюбу, якщо її інвалідність була результатом протиправної поведінки щодо неї колишнього чоловіка, колишньої дружини під час шлюбу. 3. Якщо на момент розірвання шлюбу жінці, чоловікові до досягнення встановленого законом пенсійного віку залишилося не більш як п'ять років, вона, він матимуть право на утримання після досягнення цього пенсійного віку, за умови, що у шлюбі вони спільно проживали не менш як десять років.	**Стаття 1640. Умови збереження права на утримання після розірвання шлюбу** **1. Розірвання шлюбу не припиняє право особи на утримання, яке виникло у неї за час шлюбу.** **2. Після розірвання шлюбу особа має право на утримання, якщо вона стала непрацездатною до розірвання шлюбу або протягом одного року з дня розірвання шлюбу і потребує матеріальної підтримки та якщо її колишній чоловік, колишня дружина спроможна надавати матеріальну підтримку.** **Особа має право на утримання у разі, якщо вона стала особою з інвалідністю після спливу одного року з дня розірвання шлюбу та її інвалідність настала внаслідок протиправної поведінки стосовно неї колишнього чоловіка, колишньої дружини під час шлюбу.** **3. Якщо на момент розірвання шлюбу жінці, чоловікові до досягнення встановленого законом віку, що дає право на призначення пенсії за віком, залишилося не більше п'яти років, така особа матиме право на утримання і після досягнення пенсійного віку,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Якщо у зв’язку з вихованням дитини, веденням домашнього господарства, піклуванням про членів сім’ї, хворобою або іншими обставинами, що мають істотне значення, один із подружжя не мав можливості одержати освіту, працювати, зайняти відповідну посаду, він має право на утримання у зв’язку з розірванням шлюбу і тоді, якщо є працездатним, за умови, що потребує матеріальної допомоги і що колишній чоловік, колишня дружина може надавати матеріальну допомогу. Право на утримання у цьому випадку триває протягом трьох років від дня розірвання шлюбу.	**за умови що вона перебувала у шлюбі не менше десяти років.** **4. Якщо у зв’язку з вихованням дитини, веденням домашнього господарства, піклуванням про членів сім’ї, внаслідок хвороби або інших обставин, що мають істотне значення, один із подружжя не мав можливості здобути освіту, працювати, обійняти відповідну посаду, така особа має право на утримання у зв’язку з розірванням шлюбу безвідносно до її працездатності, за умови що вона потребує матеріальної підтримки і колишній чоловік, колишня дружина спроможні надавати матеріальну підтримку.** **Право на утримання відповідно до цієї частини триває протягом трьох років з дня розірвання шлюбу.** **5. Якщо один із подружжя одержує аліменти у зв’язку з інвалідністю, аліменти сплачують протягом строку інвалідності. У разі подання відповідного документа про продовження строку інвалідності стягнення аліментів продовжують на відповідний строк без додаткового рішення суду.**
Стаття 77. Способи надання утримання одному з подружжя 1. Утримання одному з подружжя надається другим із подружжя у натуральній або грошовій формі за їхньою згодою.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. За рішенням суду аліменти присуджуються одному з подружжя, як правило, у грошовій формі. 3. Аліменти сплачуються щомісячно. За взаємною згодою аліменти можуть бути сплачені наперед. 4. Якщо платник аліментів виїжджає на постійне місце проживання у державу, з якою Україна не має договору про надання правової допомоги, аліменти можуть бути сплачені наперед за час, визначений домовленістю подружжя, а у разі спору - за рішенням суду.	
Стаття 78. Договір подружжя про надання утримання 1. Подружжя має право укласти договір про надання утримання одному з них, у якому визначити умови, розмір та строки виплати аліментів. Договір укладається у письмовій формі і нотаріально посвідчується. 2. У разі невиконання одним із подружжя свого обов’язку за договором про надання утримання аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса.	*Виключено*
Стаття 79. Час, протягом якого сплачуються аліменти одному з подружжя 1. Аліменти присуджуються за рішенням суду від дня подання позовної заяви. 2. Якщо позивач вживав заходів щодо одержання аліментів від відповідача, але не міг їх одержати внаслідок ухилення відповідача від їх сплати, суд, залежно від обставин справи, може постановити рішення про стягнення аліментів за минулий час, але не більш як за один рік.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Якщо один із подружжя одержує аліменти у зв’язку з інвалідністю, сплата аліментів триває протягом строку інвалідності. У разі подання відповідного документа про продовження строку інвалідності стягнення аліментів продовжується на відповідний строк без додаткового рішення суду про це.	
Стаття 80. Визначення розміру аліментів одному з подружжя за рішенням суду 1. Аліменти присуджуються одному з подружжя у частці від заробітку (доходу) другого з подружжя і (або) у твердій грошовій сумі. 2. Розмір аліментів одному з подружжя суд визначає з урахуванням можливості одержання утримання від повнолітніх дочки, сина, батьків та з урахуванням інших обставин, що мають істотне значення. 3. Розмір аліментів, визначений судом, може бути згодом змінений за рішенням суду за позовною заявою платника або одержувача аліментів у разі зміни їхнього матеріального і (або) сімейного стану.	*Виключено*
Стаття 81. Види доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів 1. Перелік видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб, затверджується Кабінетом Міністрів України.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 82. Припинення права одного з подружжя на утримання 1. Право одного з подружжя на утримання, а також право на утримання, яке особа має після розірвання шлюбу, припиняється у разі поновлення його працездатності, а також реєстрації з ним повторного шлюбу. Право на утримання припиняється від дня настання цих обставин. 2. Якщо після припинення права на утримання виконання рішення суду про стягнення аліментів буде продовжуватися, всі суми, одержані як аліменти, вважаються такими, що одержані без достатньої правової підстави, і підлягають поверненню у повному обсязі, але не більш як за три роки. 3. Право одного з подружжя на аліменти, які були присуджені за рішенням суду, може бути припинене за рішенням суду, якщо буде встановлено, що: 1) одержувач аліментів перестав потребувати матеріальної допомоги; 2) платник аліментів неспроможний надавати матеріальну допомогу. 4. Право одного з подружжя на утримання припиняється у випадках, передбачених статтями 83, 85, 87 і 89 цього Кодексу.	**Стаття 1641. Припинення права одного з подружжя на утримання** **1. Право одного з подружжя на утримання, встановлене статтями 1639–1640 цього Кодексу, є припиненим у разі поновлення працездатності такої особи, а також у разі реєстрації повторного шлюбу такої особи.** **Право на утримання припиняється з дня настання зазначених обставин.** **2. Право одного з подружжя на аліменти, присуджені за рішенням суду, може бути припинене судом, якщо:** **1) одержувач аліментів перестав потребувати матеріальної підтримки;** **2) платник аліментів неспроможний надавати матеріальну підтримку.** **3. Право одного з подружжя на утримання припиняється у випадках, встановлених статтями 1642, 1644 і 1646 цього Кодексу.**
Стаття 83. Позбавлення права на утримання або обмеження його строком	**Стаття 1642. Позбавлення права на утримання, обмеження строку надання утримання**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Рішенням суду може бути позбавлено одного з подружжя права на утримання або обмежено його строком, якщо: 1) подружжя перебувало в шлюбних відносинах нетривалий час; 2) непрацездатність того з подружжя, хто потребує матеріальної допомоги, виникла в результаті вчинення ним умисного кримінального правопорушення; 3) непрацездатність або тяжка хвороба того з подружжя, хто потребує матеріальної допомоги, була прихована від другого з подружжя при реєстрації шлюбу; 4) одержувач аліментів свідомо поставив себе у становище такого, що потребує матеріальної допомоги. 2. Положення цієї статті поширюються і на осіб, у яких право на аліменти виникло після розірвання шлюбу.	**1. Рішенням суду одного з подружжя може бути позбавлено права на утримання або обмежено строк надання утримання такій особі, якщо:** **1) подружжя перебувало у шлюбних відносинах нетривалий час;** **2) непрацездатність того з подружжя, який потребує матеріальної підтримки, виникла внаслідок вчинення ним умисного кримінального правопорушення;** **3) непрацездатність або тяжка хвороба того з подружжя, який потребує матеріальної підтримки, була прихована від другого з подружжя на день реєстрації шлюбу;** **4) одержувач аліментів свідомо поставив себе у становище такого, що потребує матеріальної підтримки.** **2. Приписи цієї статті поширюють і на осіб, право на аліменти яких виникло після розірвання шлюбу.**
Стаття 84. Право дружини на утримання під час вагітності та у разі проживання з нею дитини 1. Дружина має право на утримання від чоловіка під час вагітності. 2. Дружина, з якою проживає дитина, має право на утримання від чоловіка - батька дитини до досягнення дитиною трьох років. 3. Якщо дитина має вади фізичного або психічного розвитку, дружина, з якою проживає дитина, має право на	**Стаття 1643. Право на утримання під час вагітності та з підстави проживання з особою дитини** **1. Дружина має право на утримання від чоловіка під час вагітності.** **2. Той із батьків, з яким проживає дитина, має право на утримання від другого з батьків до досягнення дитиною трирічного віку.** **3. Якщо дитина має вади фізичного або психічного розвитку, той із батьків, з яким проживає дитина, має**

Чинна редакція	Запропонована редакція
утримання від чоловіка до досягнення дитиною шести років. 4. Право на утримання вагітна дружина, а також дружина, з якою проживає дитина, має незалежно від того, чи вона працює, та незалежно від її матеріального становища, за умови, що чоловік може надавати матеріальну допомогу. 5. Аліменти, присуджені дружині під час вагітності, сплачуються після народження дитини без додаткового рішення суду. 6. Право на утримання вагітна дружина, а також дружина, з якою проживає дитина, має і в разі розірвання шлюбу.	**право на утримання від другого з батьків до досягнення дитиною шестирічного віку.** **4. Право на утримання, визначене цією статтею, особа має безвідносно до її працевлаштування, матеріального становища, за умови що другий із батьків спроможний надавати матеріальну підтримку.** **5. Аліменти, присуджені дружині під час вагітності, сплачують після народження дитини без додаткового рішення суду.** **6. Вагітна дружина, а також той із батьків, з яким проживає дитина, має право на утримання і в разі розірвання шлюбу.**
Стаття 85. Припинення права дружини на утримання 1. Право дружини на утримання, передбачене статтею 84 цього Кодексу, припиняється в разі припинення вагітності, народження дитини мертвою або якщо дитина передана на виховання іншій особі, а також у разі смерті дитини. 2. Право дружини на утримання припиняється, якщо за рішенням суду виключено відомості про чоловіка як батька з актового запису про народження дитини.	**Стаття 1644. Припинення права одного з батьків дитини на утримання** **1. Право дружини, чоловіка на утримання, визначене статтею 1643 цього Кодексу, припиняється у разі припинення вагітності, народження дитини мертвою, передання дитини на виховання іншій особі, смерті дитини.** **2. Право дружини, чоловіка на утримання припиняють, якщо за рішенням суду відомості про чоловіка як батька або про дружину як матір виключені з актового запису про народження дитини.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 86. Право чоловіка на утримання у разі проживання з ним дитини 1. Чоловік, з яким проживає дитина, має право на утримання від дружини - матері дитини до досягнення дитиною трьох років. 2. Якщо дитина має вади фізичного або психічного розвитку, чоловік, з яким проживає дитина, має право на утримання від дружини до досягнення дитиною шести років. 3. Право на утримання чоловік, з яким проживає дитина, має незалежно від того, чи він працює, та незалежно від його матеріального становища, за умови, що дружина може надавати матеріальну допомогу. 4. Право на утримання чоловік, з яким проживає дитина, має і після розірвання шлюбу.	*Виключено*
Стаття 87. Припинення права чоловіка на утримання 1. Право чоловіка на утримання, передбачене статтею 86 цього Кодексу, припиняється, якщо дитина передана на виховання іншій особі, а також у разі смерті дитини. 2. Право чоловіка на утримання припиняється, якщо за рішенням суду виключено відомості про дружину як матір з актового запису про народження дитини.	*Виключено*
Стаття 88. Право на утримання того з подружжя, з ким проживає дитина з інвалідністю 1. Якщо один із подружжя, в тому числі і працездатний, проживає з дитиною з інвалідністю, яка не може обходитися	**Стаття 1645. Право на утримання того з подружжя, з яким проживає дитина з інвалідністю** **1. Один із подружжя, у тому числі працездатний, який проживає з дитиною з інвалідністю, яка потребує**

Чинна редакція	Запропонована редакція
без постійного стороннього догляду, і опікується нею, він має право на утримання за умови, що другий з подружжя може надавати матеріальну допомогу. Право на утримання триває протягом всього часу проживання з дитиною з інвалідністю та опікування нею і не залежить від матеріального становища того з батьків, з ким вона проживає. 2. Розмір аліментів тому з подружжя, з ким проживає дитина з інвалідністю, визначається за рішенням суду відповідно до частини першої статті 80 цього Кодексу, без урахування можливості одержання аліментів від своїх батьків, повнолітніх дочки або сина.	**постійного стороннього догляду, і опікується нею, має право на утримання безвідносно до працездатності такої особи, за умови що другий із подружжя спроможний надавати матеріальну підтримку.** **Право на утримання триває протягом усього часу проживання з дитиною з інвалідністю та опікування нею і не залежить від матеріального становища того з батьків, з яким проживає дитина.** **2. Розмір аліментів тому з подружжя, з яким проживає дитина з інвалідністю, визначає суд без урахування можливості одержання аліментів від своїх батьків, повнолітньої дочки або сина.**
Стаття 89. Припинення права на утримання за домовленістю подружжя 1. Подружжя, а також особи, шлюб між якими було розірвано, мають право укласти договір про припинення права на утримання взамін набуття права власності на житловий будинок, квартиру чи інше нерухоме майно або одержання одноразової грошової виплати. Договір, за яким передається у власність нерухоме майно, має бути нотаріально посвідчений. Право власності на нерухоме майно, що передається за таким договором, виникає з моменту державної реєстрації цього права відповідно до закону.	**Стаття 1646. Припинення права на утримання за домовленістю подружжя** **1. Подружжя, а також особи, шлюб між якими розірвано, мають право укласти договір про припинення права на утримання взамін набуття права власності на нерухоме майно (житловий будинок, квартиру, земельну ділянку тощо) або одержання одноразової грошової виплати.** **2. Договір про припинення права на утримання взамін набуття права власності на нерухоме майно або одержання одноразової грошової виплати посвідчують нотаріально.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо особи домовилися про припинення права на утримання у зв’язку з одержанням одноразової грошової виплати, обумовлена грошова сума має бути внесена на депозитний рахунок нотаріальної контори або приватного нотаріуса до посвідчення договору. 3. На майно, одержане на підставі договору про припинення права на утримання, не може бути звернене стягнення.	
Стаття 90. Взаємна участь дружини, чоловіка у витратах на лікування 1. Дружина, чоловік взаємно зобов’язані брати участь у витратах, пов’язаних із хворобою або каліцтвом другого з подружжя.	**Стаття 1647. Взаємна участь дружини, чоловіка у витратах на лікування** **1. Дружина, чоловік взаємно зобов’язані брати участь у витратах, пов’язаних із хворобою або каліцтвом другого з подружжя.**
Стаття 91. Право на утримання жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою 1. Якщо жінка та чоловік, які не перебувають у шлюбі між собою, тривалий час проживали однією сім’єю, той із них, хто став непрацездатним під час спільного проживання, має право на утримання відповідно до статті 76 цього Кодексу. 2. Жінка та чоловік, які не перебувають у шлюбі між собою, мають право на утримання в разі проживання з нею, ним їхньої дитини, відповідно до частин другої - четвертої статті 84 та статей 86 і 88 цього Кодексу.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Право жінки та чоловіка на утримання припиняється з підстав, встановлених пунктами 2 і 4 статті 83, статтями 85, 87 і 89 цього Кодексу.	
Глава 15 ОБОВ'ЯЗОК МАТЕРІ, БАТЬКА УТРИМУВАТИ ДИТИНУ ТА ЙОГО ВИКОНАННЯ	**Глава 107. Права і обов'язки з утримання дитини**
Стаття 180. Обов'язок батьків утримувати дитину 1. Батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття.	**Стаття 1648. Обов'язок утримувати дитину** **1. Батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття.** **2. Баба, дід, повнолітні брат, сестра зобов'язані утримувати своїх малолітніх, неповнолітніх внуків, братів і сестер, які не мають батьків, дружини, чоловіка або якщо такі особи не можуть з поважних причин надавати їм належного утримання, за умови що баба, дід, повнолітні брат, сестра спроможні надавати матеріальну підтримку.** **3. Мачуха, вітчим зобов'язані утримувати малолітніх, неповнолітніх падчерку, пасинка, які проживають з ними, якщо вони не мають осіб, визначених частинами першою і другою цієї статті, або такі особи не можуть з поважних причин надавати їм належного утримання, за умови що мачуха, вітчим спроможні надавати матеріальну підтримку.** **4. Суд може звільнити вітчима, мачуху від обов'язку надавати утримання падчерці, пасинку або обмежити строк надання утримання, зокрема у разі:**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1) нетривалого проживання з матір'ю, батьком дитини; **2) негідної поведінки у шлюбних відносинах матері, батька дитини.** **5. Особи, у сім'ї яких виховувалася дитина, зобов'язані надавати їй матеріальну підтримку, якщо вона не має батьків, баби, діда, повнолітніх братів чи сестер, за умови що такі особи спроможні надавати матеріальну підтримку.**
Стаття 181. Способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину 1. Способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину визначаються за домовленістю між ними. 2. За домовленістю між батьками дитини той із них, хто проживає окремо від дитини, може брати участь у її утриманні в грошовій і (або) натуральній формі. 3. За рішенням суду кошти на утримання дитини (аліменти) присуджуються у частці від доходу її матері, батька або у твердій грошовій сумі за вибором того з батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина. Спосіб стягнення аліментів, визначений рішенням суду, змінюється за рішенням суду за позовом одержувача аліментів.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. У разі виїзду одного з батьків за кордон на постійне проживання у державу, з якою Україна не має договору про надання правової допомоги, аліменти стягуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. 5. Якщо після виконання аліментних зобов'язань згідно з частиною четвертою цієї статті один з батьків не виїхав на постійне проживання у державу, з якою Україна не має договорів про правову допомогу, та залишився або повернувся для постійного проживання в Україну, порядок стягнення аліментів з урахуванням сплаченої суми встановлюється законодавством. 6. Якщо після набрання рішенням суду законної сили, згідно з яким з одного із батьків стягуються аліменти, він виїжджає для постійного проживання у державу, з якою Україна не має договору про правову допомогу, з нього за рішенням суду до його виїзду за межі України може бути стягнуто аліменти за весь період до досягнення дитиною повноліття. 7. Якщо після набрання законної сили рішенням суду про сплату аліментів за весь період до досягнення дитиною повноліття особа, з якої стягуються аліменти, продовжує постійно проживати в Україні або повертається в Україну для постійного проживання та змінюються обставини, які вплинули на визначення розміру аліментів, у судовому порядку може бути встановлено періодичне стягнення аліментів з урахуванням сплаченої суми.	

Чинна редакція	Запропонована редакція
8. Якщо місце проживання чи перебування батьків невідоме, або вони ухиляються від сплати аліментів, або не мають можливості утримувати дитину, дитині призначається тимчасова державна допомога з урахуванням матеріального стану сім'ї, у якій виховується дитина, але не менше 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Виплата тимчасової державної допомоги здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України. 9. Порядок призначення та виплати тимчасової державної допомоги, її розмір визначається Кабінетом Міністрів України. Роботу щодо призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме, організовує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері усиновлення та захисту прав дітей. 10. Суми наданої дитині тимчасової державної допомоги підлягають стягненню з платника аліментів до Державного бюджету України у судовому порядку.	
Стаття 182. Обставини, які враховуються судом при визначенні розміру аліментів 1. При визначенні розміру аліментів суд враховує: 1) стан здоров'я та матеріальне становище дитини;	**Стаття 1649. Обставини, які враховує суд при визначенні розміру аліментів** **1. При визначенні розміру аліментів суд враховує:** **1) стан здоров'я та матеріальне становище дитини;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2) стан здоров’я та матеріальне становище платника аліментів; 3) наявність у платника аліментів інших дітей, непрацездатних чоловіка, дружини, батьків, дочки, сина; 3-1) наявність на праві власності, володіння та/або користування у платника аліментів майна та майнових прав, у тому числі рухомого та нерухомого майна, грошових коштів, виключних прав на результати інтелектуальної діяльності, корпоративних прав; 3-2) доведені стягувачем аліментів витрати платника аліментів, у тому числі на придбання нерухомого або рухомого майна, сума яких перевищує десятикратний розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи, якщо платником аліментів не доведено джерело походження коштів; 4) інші обставини, що мають істотне значення. 2. Розмір аліментів має бути необхідним та достатнім для забезпечення гармонійного розвитку дитини. Мінімальний гарантований розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим, ніж 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Мінімальний рекомендований розмір аліментів на одну дитину становить розмір прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку і може бути присуджений судом у разі достатності заробітку (доходу) платника аліментів.	**2) стан здоров’я та матеріальне становище платника аліментів;** **3) наявність у платника аліментів інших дітей, непрацездатних чоловіка, дружини, батьків, дочки, сина;** **4) наявність у платника аліментів на праві власності, у володінні та/або користуванні майна та майнових прав, зокрема рухомого та нерухомого майна, грошових коштів, виключних прав на результати інтелектуальної діяльності, часток у статутному капіталі підприємницьких товариств;** **5) доведені стягувачем аліментів витрати платника аліментів, зокрема на придбання нерухомого або рухомого майна, якщо платник аліментів не довів джерело походження коштів;** **6) умови та рівень життя дитини, які склалися під час спільного проживання сім’ї;** **7) розмір витрат на утримання дитини, які батьки здійснювали після фактичного припинення між ними шлюбних відносин;** **8) розмір аліментів та іншої матеріальної підтримки, які добровільно надавав платник аліментів;** **9) інші обставини, що мають істотне значення.** **2. Розмір аліментів має бути необхідним та достатнім для забезпечення гармонійного розвитку дитини у сталому середовищі. Найкращим інтересам дитини**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Суд не обмежується розміром заробітку (доходу) платника аліментів у разі встановлення наявності у нього витрат, що перевищують його заробіток (дохід), і щодо яких таким платником аліментів не доведено джерело походження коштів для їх оплати.	**відповідає забезпечення їй рівня життя, до якого вона звикла під час проживання однією сім'єю з обома батьками.** **Мінімальний гарантований розмір аліментів на одну дитину не може становити менше 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.** **Мінімальний рекомендований розмір аліментів на одну дитину становить розмір прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку і може бути присуджений судом у разі достатності заробітку або інших доходів платника аліментів.** **3. Якщо позов пред'явлений не до всіх, а лише до деяких зобов'язаних осіб, визначених частиною другою або третьою статті 1639 цього Кодексу, суд визначає розмір аліментів з урахуванням обов'язку надавати утримання дитині всіх зобов'язаних осіб.** **4. Суд не обмежується розміром заробітку або інших доходів платника аліментів у разі встановлення здійснення ним витрат, що перевищують його заробіток (дохід) і щодо яких такий платник аліментів не довів джерело походження коштів.**
Стаття 183. Визначення розміру аліментів у частці від заробітку (доходу) матері, батька дитини 1. Частка заробітку (доходу) матері, батька, яка буде стягуватися як аліменти на дитину, визначається судом.	**Стаття 1650. Визначення судом розміру аліментів як частки заробітку матері, батька дитини** **1. Якщо аліменти присуджуються на двох і більше дітей, суд визначає єдину частку від заробітку матері,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо стягуються аліменти на двох і більше дітей, суд визначає єдину частку від заробітку (доходу) матері, батька на їх утримання, яка буде стягуватися до досягнення найстаршою дитиною повноліття. 3. Якщо після досягнення повноліття найстаршою дитиною ніхто з батьків не звернувся до суду з позовом про визначення розміру аліментів на інших дітей, аліменти стягуються за вирахуванням тієї рівної частки, що припадала на дитину, яка досягла повноліття. 5. Той із батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів у розмірі на одну дитину - однієї чверті, на двох дітей - однієї третини, на трьох і більше дітей - половини заробітку (доходу) платника аліментів, але не більше десяти прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку на кожну дитину.	**батька, яка буде стягуватися до досягнення найстаршою дитиною повноліття.** **2. Якщо після досягнення найстаршою дитиною повноліття жоден із батьків не звернувся до суду із заявою про визначення розміру аліментів на інших дітей, аліменти стягуються за вирахуванням рівної частки, що припадала на дитину, яка досягла повноліття.** **3. Той із батьків або інших законних представників дитини, з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видання судового наказу про стягнення аліментів у розмірі на одну дитину – однієї чверті, на двох дітей – однієї третини, на трьох і більше дітей – половини заробітку платника аліментів, але не більше десяти прожиткових мінімумів для дитини відповідного віку на кожну дитину.**
Стаття 184. Визначення розміру аліментів у твердій грошовій сумі 1. Суд за заявою одержувача визначає розмір аліментів у твердій грошовій сумі. 2. Розмір аліментів, визначений судом або домовленістю між батьками у твердій грошовій сумі, щорічно підлягає індексації відповідно до закону, якщо платник і одержувач аліментів не домовилися про інше. За заявою одержувача	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
аліментів індексація може бути здійснена судом за інший період. 3. Той із батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів у розмірі 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.	
Стаття 185. Участь батьків у додаткових витратах на дитину 1. Той з батьків, з кого присуджено стягнення аліментів на дитину, а також той з батьків, до кого вимога про стягнення аліментів не була подана, зобов'язані брати участь у додаткових витратах на дитину, що викликані особливими обставинами (розвитком здібностей дитини, її хворобою, каліцтвом тощо). 2. Розмір участі одного з батьків у додаткових витратах на дитину в разі спору визначається за рішенням суду, з урахуванням обставин, що мають істотне значення. Додаткові витрати на дитину можуть фінансуватися наперед або покриватися після їх фактичного понесення разово, періодично або постійно.	*Виключено*
Стаття 186. Контроль органу опіки та піклування за цільовим витрачанням аліментів 1. Контроль за цільовим витрачанням аліментів здійснюється органом опіки та піклування у формі інспекційних відвідувань одержувача аліментів, порядок та	**Стаття 1651. Контроль органу опіки та піклування за цільовим витрачанням аліментів на дитину** **1. Контроль за цільовим витрачанням аліментів на дитину здійснює орган опіки та піклування через інспекційні відвідування одержувача аліментів, порядок**

Чинна редакція	Запропонована редакція
періодичність здійснення яких визначаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей. За заявою платника аліментів (крім тих, які мають заборгованість зі сплати аліментів) інспекційні відвідування одержувача аліментів здійснюються органом опіки та піклування позапланово, але не більше одного разу на три місяці. 2. У разі нецільового витрачання аліментів платник має право звернутися до суду з позовом про зменшення розміру аліментів або про внесення частини аліментів на особистий рахунок дитини у відділенні Державного ощадного банку України.	**та періодичність проведення яких визначає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей. За заявою платника аліментів (крім тих, які мають заборгованість зі сплати аліментів) орган опіки та піклування проводить інспекційні відвідування одержувача аліментів позапланово, але не більше одного разу на три місяці.** **2. Суд може встановити нецільове витрачання аліментів безвідносно до контролю, здійсненого органом опіки та піклування. Рішення органу опіки та піклування щодо цільового витрачання аліментів не має для суду наперед встановленого значення.** **3. У разі нецільового витрачання аліментів на дитину платник аліментів має право звернутися до суду з позовом про зменшення розміру аліментів або про внесення частини аліментів на особистий банківський рахунок дитини.**
Стаття 187. Відрахування аліментів на дитину за ініціативою платника або одержувача аліментів 1. Один із батьків може подати заяву за місцем роботи, місцем виплати пенсії, стипендії про відрахування аліментів на дитину з його заробітної плати, пенсії, стипендії у розмірі та на строк, які визначені у цій заяві. Така заява може бути ним відкликана.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. На підставі заяви одного з батьків аліменти відраховуються не пізніше триденного строку від дня, встановленого для виплати заробітної плати, пенсії, стипендії. 3. На підставі заяви одного з батьків аліменти можуть бути відраховані і тоді, коли загальна сума, яка підлягає відрахуванню на підставі заяви та виконавчих документів, перевищує половину заробітної плати, пенсії, стипендії, а також якщо з нього вже стягуються аліменти на іншу дитину. 4. Особа, на користь якої присуджено аліменти на дитину, може самостійно подати заяву з виконавчим листом про відрахування аліментів із заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу платника аліментів безпосередньо за місцем виплати платникові аліментів заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу. На підставі заяви такої особи аліменти відраховуються із заробітної плати, пенсії, стипендії або іншого доходу платника аліментів у розмірі, зазначеному у виконавчому листі, та в строки, визначені частиною другою цієї статті, і перераховуються особі, на користь якої присуджені аліменти, за її адресою або на рахунок, зазначений у заяві.	
Стаття 188. Звільнення батьків від обов’язку утримувати дитину	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Батьки можуть бути звільнені від обов’язку утримувати дитину, якщо дохід дитини набагато перевищує дохід кожного з них і забезпечує повністю її потреби. 2. Батьки можуть бути звільнені від обов’язку утримувати дитину тільки за рішенням суду. Якщо дитина перестала отримувати дохід або її дохід зменшився, заінтересована особа має право звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів.	
Стаття 189. Договір між батьками про сплату аліментів на дитину 1. Батьки мають право укласти договір про сплату аліментів на дитину, у якому визначити розмір та строки виплати. Умови договору не можуть порушувати права дитини, які встановлені цим Кодексом. Договір укладається у письмовій формі і нотаріально посвідчується. 2. У разі невиконання одним із батьків свого обов’язку за договором аліменти з нього можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса.	*Виключено*
Стаття 190. Припинення права на аліменти на дитину у зв’язку з набуттям права власності на нерухоме майно 1. Той із батьків, з ким проживає дитина, і той із батьків, хто проживає окремо від неї, з дозволу органу опіки та піклування можуть укласти договір про припинення права на аліменти для дитини у зв’язку з передачею права	**Стаття 1652. Припинення права на аліменти на дитину через набуття права власності на нерухоме майно** **1. Той із батьків, з яким проживає дитина, і той із батьків, який проживає окремо від дитини, з дозволу органу опіки та піклування можуть укласти договір про припинення права на аліменти на дитину через**

Чинна редакція	Запропонована редакція
власності на нерухоме майно (житловий будинок, квартиру, земельну ділянку тощо). Такий договір нотаріально посвідчується. Право власності на нерухоме майно за таким договором виникає з моменту державної реєстрації цього права відповідно до закону. Якщо дитина досягла чотирнадцяти років, вона бере участь в укладенні цього договору. 2. Набувачем права власності на нерухоме майно є сама дитина або дитина і той із батьків, з ким вона проживає, на праві спільної часткової власності на це майно. У разі укладення такого договору той із батьків, з ким проживає дитина, зобов'язується самостійно утримувати її. 3. Укладення договору не звільняє того з батьків, хто проживає окремо, від обов'язку брати участь у додаткових витратах на дитину. 4. На майно, одержане за договором відповідно до частини першої цієї статті, не може бути звернене стягнення. 5. Майно, одержане дитиною за цим договором, може бути відчужене до досягнення нею повноліття лише з дозволу органу опіки та піклування. 6. Договір, укладений відповідно до частини першої цієї статті, визнається судом недійсним за вимогою відчужувача нерухомого майна у разі виключення його імені як батька з актового запису про народження дитини.	**передання дитині права власності на нерухоме майно (житловий будинок, квартиру, земельну ділянку тощо) або частки у праві власності на нерухоме майно.** **2. Договір про припинення права на аліменти на дитину через передання дитині права власності на нерухоме майно посвідчується нотаріально.** **3. У разі укладення договору, визначеного цією статтею, той із батьків, з яким проживає дитина, зобов'язується самостійно утримувати її.** **4. Укладення договору, визначеного цією статтею, не звільняє того з батьків, який проживає окремо від дитини, від обов'язку брати участь у додаткових витратах на дитину.** **5. На майно, одержане за договором, визначеним цією статтею, не може бути звернено стягнення.** **6. Договір, укладений відповідно до цієї статті, суд визнає недійсним за вимогою відчужувача нерухомого майна, якщо відомості про нього як батька виключено з актового запису про народження дитини.** **7. За позовом відчужувача нерухомого майна договір, укладений відповідно до цієї статті, може бути розірваний у разі невиконання тим із батьків, з яким проживає дитина, обов'язку з її утримання.** **8. У разі невиконання обов'язку з утримання дитини тим із батьків, з яким проживає дитина, відчужувач**

Чинна редакція	Запропонована редакція
У разі визнання договору недійсним у відчужувача відновлюється право власності на нерухоме майно. 7. За позовом відчужувача нерухомого майна договір, укладений відповідно до частини першої цієї статті, може бути розірваний у разі невиконання тим із батьків, з ким проживає дитина, обов'язку по її утриманню.	**нерухомого майна має право на відшкодування завданої йому майнової шкоди та компенсацію моральної шкоди.** **9. Припинення права на аліменти на дитину через набуття права власності на нерухоме майно не припиняє права повнолітньої дитини на утримання, встановленого частиною третьою статті 1623 цього Кодексу, якщо іншого не визначено договором.**
Стаття 191. Час, з якого присуджуються аліменти на дитину 1. Аліменти на дитину присуджуються за рішенням суду від дня пред'явлення позову, а в разі подання заяви про видачу судового наказу - із дня подання такої заяви. 2. Аліменти за минулий час можуть бути присуджені, якщо позивач подасть суду докази того, що він вживав заходів щодо одержання аліментів з відповідача, але не міг їх одержати у зв'язку з ухиленням останнього від їх сплати. У цьому разі суд може присудити аліменти за минулий час, але не більш як за десять років.	*Виключено*
Стаття 192. Зміна розміру аліментів 1. Розмір аліментів, визначений за рішенням суду або домовленістю між батьками, може бути згодом зменшено або збільшено за рішенням суду за позовом платника або одержувача аліментів у разі зміни матеріального або сімейного стану, погіршення або поліпшення здоров'я	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
когось із них та в інших випадках, передбачених цим Кодексом.	
Стаття 193. Стягнення аліментів та інших коштів на дитину, яка перебуває у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому закладі 1. Влаштування дитини до закладу охорони здоров'я, навчального або іншого закладу не припиняє стягнення аліментів на користь того з батьків, з ким до цього проживала дитина, якщо вони витрачаються за цільовим призначенням. 2. Якщо батьки не беруть участі в утриманні дитини, влаштованої до державного або комунального закладу охорони здоров'я, навчального або іншого закладу, аліменти на дитину можуть бути стягнуті з них на загальних підставах. 3. За рішенням суду аліменти можуть перераховуватися на особистий рахунок дитини у відділенні Державного ощадного банку України. 4. На особистий рахунок дитини перераховуються також державні пенсії, інші види допомоги та відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника.	**Стаття 1653. Стягнення аліментів та інших коштів на дитину, яка перебуває у закладі охорони здоров'я, освіти або іншому закладі** **1. Влаштування дитини до закладу охорони здоров'я, освіти або іншого закладу не припиняє стягнення аліментів на користь того з батьків, з ким до цього проживала дитина, якщо вони витрачаються за цільовим призначенням.** **2. Якщо батьки не беруть участі в утриманні дитини, влаштованої до державного або комунального закладу охорони здоров'я, освіти або іншого закладу, аліменти на дитину можуть бути стягнуті з них на загальних підставах.** **3. За рішенням суду аліменти можуть перераховувати на особистий банківський рахунок дитини.** **4. На особистий банківський рахунок дитини перераховують також державні пенсії, інші види допомоги, виплат та відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника.**
Стаття 194. Стягнення аліментів за минулий час та заборгованості за аліментами	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Аліменти можуть бути стягнуті за виконавчим листом за минулий час, але не більш як за десять років, що передували пред'явленню виконавчого листа до виконання. 2. Якщо за виконавчим листом, пред'явленим до виконання, аліменти не стягувалися у зв'язку з розшуком платника аліментів або у зв'язку з його перебуванням за кордоном, вони мають бути сплачені за весь минулий час. 3. Заборгованість за аліментами, які стягуються відповідно до статті 187 цього Кодексу, погашається за заявою платника шляхом відрахувань з його заробітної плати, пенсії, стипендії за місцем їх одержання або стягується за рішенням суду. 4. Заборгованість за аліментами стягується незалежно від досягнення дитиною повноліття, а у випадку, передбаченому статтею 199 цього Кодексу, - до досягнення нею двадцяти трьох років. 5. Положення частин першої - третьої цієї статті, а також статей 195-197 цього Кодексу застосовуються і до стягнення аліментів іншим особам, які визначені цим Кодексом.	
Стаття 195. Визначення заборгованості за аліментами, присудженими у частці від заробітку (доходу) 1. Заборгованість за аліментами, присудженими у частці від заробітку (доходу), визначається виходячи з фактичного заробітку (доходу), який платник аліментів одержував за час, протягом якого не провадилося їх стягнення, незалежно	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
від того, одержано такий заробіток (дохід) в Україні чи за кордоном. 2. Заборгованість за аліментами платника аліментів, який не працював на час виникнення заборгованості або є фізичною особою - підприємцем і перебуває на спрощеній системі оподаткування, або є громадянином України, який одержує заробіток (дохід) у державі, з якою Україна не має договору про правову допомогу, визначається виходячи із середньої заробітної плати працівника для даної місцевості. У разі встановлення джерела і розміру заробітку (доходу) платника аліментів, який він одержав за кордоном, за заявою одержувача аліментів державний виконавець, приватний виконавець здійснює перерахунок заборгованості. 3. Розмір заборгованості за аліментами обчислюється державним виконавцем, приватним виконавцем, а в разі виникнення спору - судом.	
Стаття 196. Відповідальність за прострочення сплати аліментів, оплати додаткових витрат на дитину 1. У разі виникнення заборгованості з вини особи, яка зобов’язана сплачувати аліменти за рішенням суду або за домовленістю між батьками, одержувач аліментів має право на стягнення неустойки (пені) у розмірі одного відсотка суми несплачених аліментів за кожен день прострочення від дня прострочення сплати аліментів до дня їх повного	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
погашення або до дня ухвалення судом рішення про стягнення пені, але не більше 100 відсотків заборгованості. У разі застосування до особи, яка зобов’язана сплачувати аліменти за рішенням суду, заходів, передбачених частиною чотирнадцятою статті 71 Закону України "Про виконавче провадження", максимальний розмір пені повинен дорівнювати різниці між сумою заборгованості та розміром застосованих заходів примусового виконання, передбачених частиною чотирнадцятою статті 71 Закону України "Про виконавче провадження". 2. Розмір неустойки може бути зменшений судом з урахуванням матеріального та сімейного стану платника аліментів. 3. Неустойка не сплачується, якщо платник аліментів є неповнолітнім. 4. У разі прострочення оплати додаткових витрат на дитину з вини платника такий платник зобов’язаний на вимогу одержувача додаткових витрат сплатити суму заборгованості за додатковими витратами з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних із простроченої суми. Платник додаткових витрат вважається таким, що прострочив оплату, якщо він не виконав свій обов’язок щодо оплати додаткових витрат у строк, встановлений рішенням суду або за домовленістю між батьками, а в разі їх відсутності або у разі невстановлення такого строку -	

Чинна редакція	Запропонована редакція
після спливу семи днів після пред'явлення відповідної вимоги одержувачем додаткових витрат, який фактично їх оплатив.	
Стаття 197. Встановлення строку сплати заборгованості. Звільнення від сплати заборгованості за аліментами 1. З урахуванням матеріального та сімейного стану платника аліментів суд може відстрочити або розстрочити сплату заборгованості за аліментами. 2. За позовом платника аліментів суд може повністю або частково звільнити його від сплати заборгованості за аліментами, якщо вона виникла у зв'язку з його тяжкою хворобою або іншою обставиною, що має істотне значення.	*Виключено*
Стаття відсутня	**Стаття 1654. Державна допомога дитині** **1. Якщо місце проживання чи перебування батьків невідоме або вони ухиляються від сплати аліментів, або не мають можливості утримувати дитину, дитині призначається тимчасова державна допомога з урахуванням матеріального становища сім'ї, у якій виховується дитина, але не менше 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Тимчасова державна допомога виплачується за рахунок коштів державного бюджету.** **2. Порядок призначення і виплати та розмір тимчасової державної допомоги визначає Кабінет Міністрів України.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Суми наданої дитині тимчасової державної допомоги підлягають стягненню з платника аліментів до державного бюджету в судовому порядку.
Глава 16 ОБОВ’ЯЗОК БАТЬКІВ УТРИМУВАТИ ПОВНОЛІТНІХ ДОЧКУ, СИНА ТА ЙОГО ВИКОНАННЯ	*Виключено*
Стаття 198. Підстави виникнення обов’язку батьків утримувати повнолітніх дочку, сина 1. Батьки зобов’язані утримувати своїх повнолітніх непрацездатних дочку, сина, які потребують матеріальної допомоги, якщо вони можуть таку матеріальну допомогу надавати.	*Виключено*
Стаття 199. Обов’язок батьків утримувати повнолітніх дочку, сина, які продовжують навчання 1. Якщо повнолітні дочка, син продовжують навчання і у зв’язку з цим потребують матеріальної допомоги, батьки зобов’язані утримувати їх до досягнення двадцяти трьох років за умови, що вони можуть надавати матеріальну допомогу. 2. Право на утримання припиняється у разі припинення навчання. 3. Право на звернення до суду з позовом про стягнення аліментів має той з батьків, з ким проживає дочка, син, а також самі дочка, син, які продовжують навчання.	*Виключено*
Стаття 200. Розмір аліментів на повнолітніх дочку, сина	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Суд визначає розмір аліментів на повнолітніх дочку, сина у твердій грошовій сумі і (або) у частці від заробітку (доходу) платника аліментів з урахуванням обставин, зазначених у статті 182 цього Кодексу. 2. При визначенні розміру аліментів з одного з батьків суд бере до уваги можливість надання утримання другим з батьків, своїми дружиною, чоловіком та повнолітніми дочкою, сином.	
Стаття 201. Застосування норм цього Кодексу до відносин щодо обов'язку батьків утримувати повнолітніх дочку, сина 1. До відносин між батьками і дочкою, сином щодо надання їм утримання застосовуються норми статей 187, 189-192 і 194-197 цього Кодексу.	*Виключено*
Глава 17 ОБОВ'ЯЗОК ПОВНОЛІТНІХ ДОЧКИ, СИНА УТРИМУВАТИ БАТЬКІВ ТА ЙОГО ВИКОНАННЯ	*Виключено*
Стаття 202. Підстави виникнення обов'язку повнолітніх дочки, сина утримувати батьків 1. Повнолітні дочка, син зобов'язані утримувати батьків, які є непрацездатними і потребують матеріальної допомоги. 2. Якщо мати, батько були позбавлені батьківських прав і ці права не були поновлені, обов'язок утримувати матір, батька у дочки, сина, щодо яких вони були позбавлені батьківських прав, не виникає.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 203. Обов’язок дочки, сина брати участь у додаткових витратах на батьків 1. Дочка, син крім сплати аліментів зобов’язані брати участь у додаткових витратах на батьків, викликаних тяжкою хворобою, інвалідністю або немічністю.	*Виключено*
Стаття 204. Звільнення дочки, сина від обов’язку утримувати матір, батька 1. Дочка, син можуть бути звільнені судом від обов’язку утримувати матір, батька та обов’язку брати участь у додаткових витратах, якщо буде встановлено, що мати, батько ухилялися від виконання своїх батьківських обов’язків. Дочка, син звільняються судом від обов’язку утримувати матір, батька та обов’язку брати участь у додаткових витратах, якщо буде встановлено, що мати, батько не сплачували аліменти на утримання дитини, що призвело до виникнення заборгованості, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три роки, і така заборгованість є непогашеною на момент прийняття судом рішення про визначення розміру аліментів на батьків. У виняткових випадках суд може присудити з дочки, сина аліменти на строк не більш як три роки. 2. Несплата аліментів на утримання дитини, що призвела до виникнення заборгованості, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три роки, підтверджується довідкою, виданою органом державної	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
виконавчої служби, приватним виконавцем у порядку, встановленому законом.	
Стаття 205. Визначення розміру аліментів на батьків 1. Суд визначає розмір аліментів на батьків у твердій грошовій сумі і (або) у частці від заробітку (доходу) з урахуванням матеріального та сімейного стану сторін. 2. При визначенні розміру аліментів та додаткових витрат суд бере до уваги можливість одержання утримання від інших дітей, до яких не пред'явлено позову про стягнення аліментів, дружини, чоловіка та своїх батьків.	*Виключено*
Стаття 206. Стягнення з дитини витрат на догляд та лікування батьків 1. У виняткових випадках, якщо мати, батько є тяжко хворими, особами з інвалідністю, а дитина (стаття 6 цього Кодексу) має достатній дохід (заробіток), суд може постановити рішення про стягнення з неї одноразово або протягом певного строку коштів на покриття витрат, пов'язаних з лікуванням та доглядом за ними.	*Виключено*
Глава 22 ОБОВ'ЯЗОК ПО УТРИМАННЮ ІНШИХ ЧЛЕНІВ СІМ'Ї ТА РОДИЧІВ	*Виключено*
Стаття 265. Обов'язок баби, діда утримувати внуків 1. Баба, дід зобов'язані утримувати своїх малолітніх, неповнолітніх внуків, якщо у них немає матері, батька або якщо батьки не можуть з поважних причин надавати їм	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
належного утримання, за умови, що баба, дід можуть надавати матеріальну допомогу.	
Стаття 266. Обов’язок внуків, правнуків утримувати бабу, діда, прабабу, прадіда 1. Повнолітні внуки, правнуки зобов’язані утримувати непрацездатних бабу, діда, прабабу, прадіда, які потребують матеріальної допомоги і якщо у них немає чоловіка, дружини, повнолітніх дочки, сина або ці особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання, за умови, що повнолітні внуки, правнуки можуть надавати матеріальну допомогу.	*Виключено*
Стаття 267. Обов’язок по утриманню братів та сестер 1. Повнолітні брати, сестри зобов’язані утримувати малолітніх, неповнолітніх братів та сестер, які потребують матеріальної допомоги і якщо вони не мають батьків, чоловіка, дружини або ці особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання, за умови, що повнолітні брати та сестри можуть надавати матеріальну допомогу. 2. Повнолітні брати і сестри зобов’язані утримувати непрацездатних повнолітніх братів і сестер, які потребують матеріальної допомоги, якщо вони не мають чоловіка, дружини, батьків або повнолітніх дочки, сина, за умови, що повнолітні брати та сестри можуть надавати матеріальну допомогу.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 268. Обов’язок мачухи, вітчима утримувати падчерку, пасинка 1. Мачуха, вітчим зобов’язані утримувати малолітніх, неповнолітніх падчерку, пасинка, які з ними проживають, якщо у них немає матері, батька, діда, баби, повнолітніх братів та сестер або ці особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання, за умови, що мачуха, вітчим можуть надавати матеріальну допомогу. 2. Суд може звільнити вітчима, мачуху від обов’язку по утриманню падчерки, пасинка або обмежити його певним строком, зокрема у разі: 1) нетривалого проживання з їхнім матір’ю, батьком; 2) негідної поведінки у шлюбних відносинах матері, батька дитини.	*Виключено*
Стаття 269. Обов’язок інших осіб утримувати дитину 1. Особи, у сім’ї яких виховувалася дитина, зобов’язані надавати їй матеріальну допомогу, якщо у неї немає батьків, баби, діда, повнолітніх братів та сестер, за умови, що ці особи можуть надавати матеріальну допомогу.	*Виключено*
Стаття 270. Обов’язок падчерки, пасинка утримувати мачуху, вітчима 1. Повнолітні падчерка, пасинок зобов’язані утримувати непрацездатних мачуху, вітчима, якщо вони потребують матеріальної допомоги і якщо вони надавали падчерці, пасинкові систематичну матеріальну допомогу не менш як	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
п’ять років, за умови, що падчерка, пасинок можуть надавати матеріальну допомогу. 2. Обов’язок падчерки, пасинка по утриманню мачухи, вітчима виникає, якщо у мачухи, вітчима немає чоловіка, дружини, повнолітніх дочки, сина, братів та сестер або якщо ці особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання.	
Стаття 271. Обов’язок особи утримувати тих, з ким вона проживала однією сім’єю до досягнення повноліття 1. Якщо особа до досягнення повноліття проживала з родичами або іншими особами однією сім’єю, вона зобов’язана утримувати непрацездатних родичів та інших осіб, з якими проживала не менш як п’ять років, за умови, що ця особа може надавати матеріальну допомогу. Цей обов’язок виникає, якщо у того, хто потребує матеріальної допомоги, немає дружини, чоловіка, повнолітніх дочки, сина, братів та сестер або ці особи з поважних причин не можуть надавати їм належного утримання.	*Виключено*
Стаття 272. Розмір аліментів, що стягуються з інших членів сім’ї та родичів, і строки їх стягнення 1. Розмір аліментів, що стягуються з інших членів сім’ї та родичів на дітей і непрацездатних повнолітніх осіб, які потребують матеріальної допомоги, визначається у частці від заробітку (доходу) або у твердій грошовій сумі.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
При визначенні розміру аліментів суд бере до уваги матеріальний та сімейний стан платника та одержувача аліментів. 2. Якщо позов пред'явлений не до всіх зобов'язаних осіб, а лише до деяких з них, розмір аліментів визначається з урахуванням обов'язку всіх зобов'язаних осіб надавати утримання. При цьому сукупний розмір аліментів, що підлягає стягненню на одну дитину, має бути необхідним та достатнім для забезпечення гармонійного розвитку дитини і не може бути менше 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Мінімальний рекомендований сукупний розмір аліментів, що підлягає стягненню з інших членів сім'ї та родичів на одну дитину, становить розмір прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку і може бути присуджений судом у разі достатності заробітку (доходу) платника аліментів. 3. Суд може визначити строк, протягом якого будуть стягуватися аліменти.	
Стаття 273. Зміна розміру аліментів та звільнення від їх сплати 1. Якщо матеріальний або сімейний стан особи, яка сплачує аліменти, чи особи, яка їх одержує, змінився, суд може за позовом будь-кого з них змінити встановлений розмір аліментів або звільнити від їх сплати.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Суд може звільнити від сплати аліментів осіб, зазначених у статтях 267-271 цього Кодексу, за наявності інших обставин, що мають істотне значення.	
Стаття 274. Визначення заборгованості за аліментами, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів. Повне або часткове звільнення від заборгованості за аліментами 1. Визначення заборгованості за аліментами, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів, а також повне або часткове звільнення їх від сплати заборгованості провадяться відповідно до положень, встановлених статтями 194-197 цього Кодексу.	*Виключено*
Розділ IV ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ І ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ	**Розділ XVII. ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ І ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ**
Глава 18 УСИНОВЛЕННЯ	**Глава 108. Усиновлення**
Стаття 207. Поняття усиновлення 1. Усиновленням є прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду, крім випадку, передбаченого статтею 282 цього Кодексу. 2. Усиновлення дитини провадиться у її найвищих інтересах для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя.	**Стаття 1655. Поняття усиновлення** **1. Усиновлення є пріоритетною сімейною формою влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.** **2. Усиновлення – це прийняття усиновлювачем дитини у свою сім'ю на правах дочки або сина на підставі рішення суду, крім випадку, встановленого статтею 1689 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Усиновлення дитини здійснюють у найкращих інтересах дитини для забезпечення стабільних та гармонійних умов для її розвитку та життя. **4. Обмежування здійснення усиновлення в Україні може бути встановлено лише законом.**
Стаття 208. Особа, яка може бути усиновленою 1. Усиновленою може бути дитина (стаття 6 цього Кодексу). 2. У виняткових випадках суд може постановити рішення про усиновлення повнолітньої особи, яка не має матері, батька або була позбавлена їхнього піклування. У цьому разі суд бере до уваги сімейний стан усиновлювача, зокрема відсутність у нього своїх дітей, та інші обставини, що мають істотне значення.	**Стаття 1656. Особа, яка може бути усиновленою** **1. Усиновленою може бути дитина.** **2. Суд може ухвалити рішення про усиновлення повнолітньої особи, яка не має матері та/або батька або була позбавлена їхнього піклування, за згодою особи, яку усиновлюють.** **У такому разі суд бере до уваги обставини, що мають істотне значення.**
Стаття 209. Усиновлення дитини, яку не забрали з пологового будинку чи підкинули, або яка була знайдена 1. Дитина, покинута в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров’я або яку відмовилися забрати з них батьки, інші родичі, може бути усиновлена після досягнення нею двомісячного віку. 2. Дитина, яку було підкинуто чи знайдено, може бути усиновлена після спливу двох місяців з часу її знайдення.	**Стаття 1657. Усиновлення дитини, яку не забрали з пологового будинку або підкинули, або яку було знайдено** **1. Дитина, залишена в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров’я або яку відмовилися забрати батьки, інші родичі, може бути усиновлена після досягнення нею двомісячного віку.** **2. Дитина, яку було підкинуто чи знайдено, може бути усиновлена після спливу двох місяців з дня її знайдення.**
Стаття 210. Усиновлення братів та сестер	**Стаття 1658. Усиновлення братів і сестер**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Якщо на обліку для можливого усиновлення перебувають рідні брати та сестри, вони не можуть бути роз'єднані при їх усиновленні. За наявності обставин, що мають істотне значення, суд за згодою органу опіки та піклування може постановити рішення про усиновлення когось із них або усиновлення їх різними особами. 2. Якщо усиновлення для дитини не є таємним, брат та сестра мають право знати про нове місце її проживання.	**1. Рідні брати і сестри, які перебувають на обліку для можливого усиновлення, не можуть бути роз'єднані під час усиновлення.** **За наявності обставин, що мають істотне значення, суд за згодою органу опіки та піклування може ухвалити рішення про усиновлення однієї дитини, яка має рідних братів чи сестер, або про усиновлення таких дітей різними особами.** **2. Якщо усиновлення для дитини не є таємним, брат чи сестра мають право знати про новий осідок (місце проживання) дитини, а також мають право на спілкування з нею.**
Стаття 211. Особи, які можуть бути усиновлювачами 1. Усиновлювачем дитини може бути дієздатна особа віком не молодша двадцяти одного року, за винятком, коли усиновлювач є родичем дитини. 2. Усиновлювачем може бути особа, що старша за дитину, яку вона бажає усиновити, не менш як на п'ятнадцять років. У разі усиновлення повнолітньої особи різниця у віці не може бути меншою, ніж вісімнадцять років. 3. Усиновлювачами можуть бути подружжя, а також особи, зазначені у частинах п'ятій та шостій цієї статті. Усиновлювачами не можуть бути особи однієї статі. 4. Особи, які не перебувають у шлюбі між собою, не можуть усиновити одну і ту ж дитину.	**Стаття 1659. Особи, які можуть бути усиновлювачем** **1. Усиновлювачем може бути дієздатна особа віком не менше двадцяти одного року, крім випадку, якщо усиновлювач є родичем дитини.** **2. Усиновлювачем може бути особа, старша за дитину, яку вона бажає усиновити, не менш як на п'ятнадцять років.** **У разі усиновлення повнолітньої особи різниця у віці не може бути меншою за вісімнадцять років.** **3. Усиновлювачами може бути подружжя.** **4. Особи, які не перебувають у шлюбі між собою, не можуть усиновити одну і ту саму дитину.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Якщо такі особи проживають однією сім'єю, суд може постановити рішення про усиновлення ними дитини. 5. Якщо дитина має лише матір, вона не може бути усиновлена чоловіком, з яким її мати не перебуває у шлюбі. Якщо дитина має лише батька, вона не може бути усиновлена жінкою, з якою він не перебуває у шлюбі. Якщо такі особи проживають однією сім'єю, суд може постановити рішення про усиновлення ними дитини. 6. Якщо дитина має лише матір або лише батька, які у зв'язку з усиновленням втрачають правовий зв'язок з нею, усиновлювачем дитини може бути один чоловік або одна жінка. 7. Кількість дітей, яку може усиновити один усиновлювач, не обмежується.	**Якщо такі особи проживають однією сім'єю, суд може ухвалити рішення про усиновлення ними дитини.** **5. Якщо дитина має лише матір, вона не може бути усиновлена чоловіком, з яким її мати не перебуває у шлюбі.** **Якщо дитина має лише батька, вона не може бути усиновлена жінкою, з якою її батько не перебуває у шлюбі.** **6. Якщо дитина має лише матір або батька, які через усиновлення втрачають юридичний зв'язок з нею, усиновлювачем дитини може бути один чоловік або одна жінка.** **7. Кількість дітей, яку може усиновити один усиновлювач, не обмежують.**
Стаття 212. Особи, які не можуть бути усиновлювачами 1. Не можуть бути усиновлювачами особи, які: 1) обмежені у дієздатності; 2) визнані недієздатними; 3) позбавлені батьківських прав, якщо ці права не були поновлені; 4) були усиновлювачами (опікунами, піклувальниками, прийомними батьками, батьками-вихователями) іншої дитини, але усиновлення було скасовано або визнано недійсним (було припинено опіку, піклування чи діяльність	**Стаття 1660. Особи, які не можуть бути усиновлювачем** **1. Не може бути усиновлювачем особа, яка:** **1) обмежена у дієздатності;** **2) визнана недієздатною;** **3) позбавлена батьківських прав, якщо такі права не були поновлені;** **4) була усиновлювачем (опікуном, піклувальником, одним із прийомних батьків, батьків-вихователів, патронатним вихователем) іншої дитини, але усиновлення було скасовано або визнано недійсним**

Чинна редакція	Запропонована редакція
прийомної сім’ї або дитячого будинку сімейного типу) з їхньої вини; 5) мають психічні розлади, у тому числі внаслідок вживання психоактивних речовин, наявність яких встановлено на підставах, передбачених Законом України "Про психіатричну допомогу" та іншими законами України, у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України; 6) зловживають спиртними напоями або наркотичними засобами; 7) не мають постійного місця проживання та постійного заробітку (доходу); 8) мають захворювання, розлади або стани, перелік яких затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров’я, які встановлені за результатами медичного огляду, проведеного у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України; 9) є іноземцями, які не перебувають у шлюбі, крім випадків, коли іноземець є родичем дитини; 10) були засуджені за злочини проти основ національної безпеки України, кримінальні правопорушення проти життя і здоров’я, волі, честі та гідності, статевої свободи та статевої недоторканості особи, проти громадської безпеки, громадського порядку та моральності, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або	**(припинено опіку, піклування чи діяльність прийомної сім’ї або дитячого будинку сімейного типу, розірвано договір про патронат) з вини такої особи;** **5) мають психічні розлади, у тому числі внаслідок вживання психоактивних речовин, наявність яких встановлено на підставах, визначених Законом України «Про психіатричну допомогу» та іншими законами України, порядком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;** **6) зловживає алкогольними напоями або наркотичними засобами;** **7) не має осідку (місця проживання) та постійного заробітку (доходу);** **8) має захворювання, розлади або стани, перелік яких затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров’я, встановлені за результатами медичного огляду, проведеного порядком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;** **9) є іноземцем, який не перебуває у шлюбі, крім випадків, якщо іноземець є родичем дитини;** **10) була засуджена за злочин проти основ національної безпеки України, кримінальне правопорушення проти життя і здоров’я, волі, честі та гідності, статевої свободи та статевої недоторканості особи, проти громадської безпеки, громадського**

Чинна редакція	Запропонована редакція
прекурсорів, миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, а також за злочини, передбачені статтями 164, 166, 167, 169, 181, 187 Кримінального кодексу України, або мають непогашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість за вчинення інших кримінальних правопорушень; 11) за станом здоров'я потребують постійного стороннього догляду; 12) є особами без громадянства; 13) перебувають у шлюбі з особою, яка відповідно до пунктів 3-6, 8 і 10 цієї статті не може бути усиновлювачем. 14) вчинили домашнє насильство, насильство за ознакою статі та до них було застосовано адміністративне стягнення за його вчинення; 15) є громадянами держави-агресора та/або держави, щодо якої Україною застосовано секторальні санкції; 16) перебувають у шлюбі з громадянином держави-агресора та/або держави, щодо якої Україною застосовано секторальні санкції. 2. Крім осіб, зазначених у частині першій цієї статті, не можуть бути усиновлювачами інші особи, інтереси яких суперечать інтересам дитини.	**порядку та моральності, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, а також за злочини, передбачені статтями 126[1], 148, 149, 150, 150[1], 164, 166, 167, 169, 181, 187, 324, 442 Кримінального кодексу України, або має непогашену чи не зняту порядком, встановленим законом, судимість за вчинення інших кримінальних правопорушень;** **11) за станом здоров'я потребує постійного стороннього догляду;** **12) є особою без громадянства;** **13) перебуває у шлюбі або фактичному сімейному союзі з особою, яка відповідно до пунктів 3–6, 8 і 10 цієї статті не може бути усиновлювачем;** **14) вчинили домашнє насильство, насильство за ознакою статі та до них було застосовано адміністративне стягнення за його вчинення;** **15) є громадянином держави-агресора та/або держави, щодо якої Україною застосовано секторальні санкції;** **16) перебуває у шлюбі з громадянином держави-агресора та/або держави, щодо якої Україною застосовано секторальні санкції.** **2. Усиновлювачами не можуть бути особи однієї статі.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Крім осіб, визначених частинами першою і другою цієї статті, не можуть бути усиновлювачами також інші особи, інтереси яких суперечать інтересам дитини.
Стаття 213. Особи, які мають переважне перед іншими право на усиновлення дитини 1. За наявності кількох осіб, які виявили бажання усиновити одну і ту ж дитину, переважне право на її усиновлення має громадянин України: 1) в сім'ї якого виховується дитина; 2) який є чоловіком матері, дружиною батька дитини, яка усиновлюється; 3) який усиновлює кількох дітей, які є братами, сестрами; 4) який є родичем дитини. 2. Крім осіб, зазначених у частині першій цієї статті, переважне право на усиновлення дитини має подружжя.	**Стаття 1661. Особи, які мають переважне право на усиновлення дитини** **1. Переважне право на усиновлення дитини має громадянин України:** **1) який є родичем дитини;** **2) який є чоловіком матері, дружиною батька дитини, яку усиновлюють;** **3) у сім'ї якого виховується дитина;** **4) який усиновлює кількох дітей, які є братами та/або сестрами.** **2. Крім осіб, визначених частиною першою цієї статті, переважне право на усиновлення дитини має подружжя.** **3. Орган опіки та піклування повідомляє осіб, визначених частиною першою цієї статті, про намір іншої особи усиновити дитину, зазначивши про наявність переважного права на усиновлення дитини та встановивши строк для його реалізації, який не може становити менше одного місяця.**
Стаття 214. Облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені,	**Стаття 1662. Облік дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян 1. Керівники закладів, у яких перебувають діти, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян, службові особи органів опіки та піклування, а також інші особи, яким стало відомо про дітей-сиріт або дітей, позбавлених батьківського піклування, зобов'язані протягом однієї доби подати інформацію про таких дітей до служби у справах дітей районної у місті Києві чи Севастополі державної адміністрації, міської, районної у місті (у разі її створення), селищної, сільської ради. 2. Служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх створення), селищних, сільських рад протягом одного місяця з дня надходження інформації про дітей-сиріт або дітей, позбавлених батьківського піклування, якщо не виявилося осіб, які бажають усиновити таку дитину або взяти її під опіку чи піклування, зобов'язані подати інформацію про дітей, які можуть бути усиновлені, до служб у справах дітей Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій. 3. Служби у справах дітей Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій протягом одного місяця з	**передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян** **1. Керівники закладів, у яких перебувають діти, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян, службові особи органу опіки та піклування, а також інші особи, яким стало відомо про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, або дітей, що залишилися без батьківського піклування, зобов'язані протягом однієї доби надати інформацію про таких дітей до служби у справах дітей районної у місті Києві чи Севастополі державної адміністрації, міської, районної у місті (у разі утворення), селищної, сільської ради.** **2. Служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі утворення), селищних, сільських рад протягом одного місяця з дня надходження інформації про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, або дітей, що залишилися без батьківського піклування, якщо не виявилося осіб, які бажають усиновити таку дитину або взяти її під опіку чи піклування, зобов'язані надати інформацію про дітей, які можуть бути усиновлені, до служб у справах дітей Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
дня надходження інформації про дітей, які можуть бути усиновлені, якщо не виявилося осіб, які бажають усиновити таку дитину або взяти її під опіку чи піклування, передають таку інформацію для централізованого обліку до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей. 4. Порядок здійснення централізованого обліку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян, та порядок передачі дітей на усиновлення встановлюються Кабінетом Міністрів України. 5. За невиконання вимог, встановлених у частинах першій - третій цієї статті, подання недостовірних відомостей, а також за дії, пов'язані з приховуванням дитини від усиновлення, керівники закладів, у яких перебувають діти, інші службові особи несуть відповідальність, встановлену законом.	**3. Служби у справах дітей Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій протягом одного місяця з дня надходження інформації про дітей, які можуть бути усиновлені, якщо не виявилося осіб, які бажають усиновити таку дитину або взяти її під опіку чи піклування, передають таку інформацію до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, для централізованого обліку.** **4. Порядок здійснення централізованого обліку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені, передані під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян, та порядок передання дітей на усиновлення встановлює Кабінет Міністрів України.** **5. За невиконання вимог, встановлених частинами першою – третьою цієї статті, подання недостовірних відомостей, а також за дії, пов'язані з приховуванням дитини від усиновлення, керівники закладів, у яких перебувають діти, інші службові особи несуть відповідальність, встановлену законом.**
Стаття 215. Облік осіб, які бажають усиновити дитину 1. Облік осіб, які бажають усиновити дитину, ведеться службами у справах дітей районних у містах Києві та	**Стаття 1663. Облік осіб, які бажають усиновити дитину**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі їх створення), селищних, сільських рад, а також центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. 2. Облік громадян України, які проживають за межами України, та іноземців, які бажають усиновити дітей, ведеться виключно центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.	**1. Облік осіб, які бажають усиновити дитину, ведуть служби у справах дітей районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, міських, районних у містах (у разі утворення), селищних, сільських рад, а також центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України.** **2. Облік громадян України, які проживають за межами України, та іноземців, які бажають усиновити дитину, веде лише центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України.**
Стаття 216. Заборона посередницької, комерційної діяльності щодо усиновлення дітей 1. Посередницька, комерційна діяльність щодо усиновлення дітей, передання їх під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян України, іноземців забороняється.	**Стаття 1664. Заборона посередницької, комерційної діяльності щодо усиновлення дітей** **1. Посередницька, комерційна діяльність щодо усиновлення дітей, передання їх під опіку, піклування чи на виховання в сім'ї громадян України, іноземців заборонена.** **Не є такою діяльністю надання правничої допомоги особам, які мають намір усиновити чи взяти дитину на виховання у сім'ю.**
Стаття 217. Згода батьків на усиновлення дитини	**Стаття 1665. Згода батьків на усиновлення дитини**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Усиновлення дитини здійснюється за вільною згодою її батьків. 2. Згода батьків на усиновлення дитини має бути безумовною. Угода про надання усиновлювачем плати за згоду на усиновлення дитини батькам, опікунам чи іншим особам, з якими вона проживає, є нікчемною. 3. Згода батьків на усиновлення може бути дана ними лише після досягнення дитиною двомісячного віку. 4. Якщо мати чи батько дитини є неповнолітніми, крім їхньої згоди на усиновлення потрібна згода їхніх батьків. 5. Письмова згода батьків на усиновлення засвідчується нотаріусом. 6. Мати, батько дитини мають право відкликати свою згоду на усиновлення до набрання чинності рішенням суду про усиновлення.	**1. Усиновлення дитини здійснюють за вільною згодою її батьків.** **2. Згода батьків на усиновлення дитини має бути безумовною.** **Правочин щодо надання винагороди за згоду на усиновлення дитини батькам, опікунам, піклувальникам чи іншим особам, які відповідно до закону мають надати таку згоду, є нікчемним.** **3. Батьки можуть надати згоду на усиновлення лише після досягнення дитиною двомісячного віку.** **4. Якщо мати чи батько дитини є неповнолітньою дитиною, для усиновлення, крім згоди на усиновлення батьків дитини, потрібна згода їхніх батьків.** **5. Згоду батьків на усиновлення дитини посвідчують нотаріально.** **6. Мати, батько дитини мають право відкликати свою згоду на усиновлення до набрання чинності рішенням суду про усиновлення.**
Стаття 218. Згода дитини на усиновлення 1. Для усиновлення дитини потрібна її згода, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити. Згода дитини на її усиновлення дається у формі, яка відповідає її вікові та стану здоров’я. 2. Дитина має бути проінформована про правові наслідки усиновлення.	**Стаття 1666. Згода дитини на усиновлення** **1. Для усиновлення дитини потрібна її згода, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.** **Дитина надає згоду на її усиновлення у формі, що відповідає її віку та стану здоров’я.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Усиновлення провадиться без згоди дитини, якщо вона у зв'язку з віком або станом здоров'я не усвідомлює факту усиновлення. 4. Згода дитини на усиновлення не потрібна, якщо вона проживає в сім'ї усиновлювачів і вважає їх своїми батьками.	**2. Дитина має бути поінформована про юридичні наслідки усиновлення.** **3. Усиновлення здійснюють без згоди дитини, якщо вона через вік або стан здоров'я не усвідомлює факту усиновлення.** **4. Згода дитини на усиновлення не потрібна, якщо вона проживає в сім'ї усиновлювачів і вважає їх своїми батьками.**
Стаття 219. Усиновлення дитини без згоди батьків 1. Усиновлення дитини провадиться без згоди батьків, якщо вони: 1) невідомі; 2) визнані безвісно відсутніми; 3) визнані недієздатними; 4) позбавлені батьківських прав щодо дитини, яка усиновлюється; 5) протягом двох місяців після народження дитини не забрали її на виховання до себе в сім'ю та запис про них у Книзі реєстрації народжень вчинено відповідно до статті 135 цього Кодексу. 2. Усиновлення дитини може бути проведено без згоди повнолітніх батьків, якщо судом буде встановлено, що вони, не проживаючи з дитиною понад шість місяців без поважних причин, не проявляють щодо неї батьківської турботи та піклування, не виховують та не утримують її.	**Стаття 1667. Усиновлення дитини без згоди батьків** **1. Усиновлення дитини проводиться без згоди батьків, якщо вони:** **1) невідомі;** **2) визнані безвісно відсутніми;** **3) визнані недієздатними;** **4) позбавлені батьківських прав стосовно дитини, яку усиновлюють;** **5) протягом двох місяців після народження дитини не забрали її на виховання у свою сім'ю та запис про них в актовому записі про народження дитини вчинено відповідно до статті 1530 цього Кодексу.** **2. Усиновлення дитини може бути проведено без згоди повнолітніх батьків, якщо суд встановить, що вони, не проживаючи з дитиною понад шість місяців без поважних причин, не виявляють про неї батьківської турботи та піклування, не виховують та не утримують її.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 220. Згода другого з подружжя на усиновлення дитини 1. На усиновлення дитини одним із подружжя потрібна письмова згода другого з подружжя, засвідчена нотаріально. 2. Усиновлення дитини може бути проведене без згоди другого з подружжя, якщо він визнаний безвісно відсутнім, недієздатним, а також за наявності інших обставин, що мають істотне значення.	**Стаття 1668. Згода другого з подружжя на усиновлення дитини** **1. На усиновлення дитини одним із подружжя потрібна згода другого з подружжя, засвідчена нотаріально.** **2. Усиновлення дитини може бути проведено без згоди другого з подружжя, якщо його визнано безвісно відсутнім або недієздатним.**
Стаття 221. Згода опікуна, піклувальника на усиновлення дитини 1. На усиновлення дитини, над якою встановлено опіку або піклування, а також на усиновлення дитини, над батьками якої встановлено опіку або піклування, потрібна письмова згода опікуна або піклувальника, незалежно від згоди батьків. 2. Якщо опікун або піклувальник не дав згоди на усиновлення дитини, така згода може бути дана органом опіки та піклування. 3. Усиновлення може бути проведене без згоди опікуна, піклувальника або органу опіки та піклування, якщо суд встановить, що усиновлення дитини відповідає її інтересам.	**Стаття 1669. Згода опікуна, піклувальника на усиновлення дитини** **1. На усиновлення дитини, над якою встановлено опіку або піклування, а також на усиновлення дитини, над батьками якої встановлено опіку або піклування, потрібна згода опікуна або піклувальника безвідносно до згоди батьків.** **2. Якщо опікун або піклувальник не надав згоди на усиновлення дитини, таку згоду може надати орган опіки та піклування.** **3. Усиновлення може бути проведено без згоди опікуна, піклувальника або органу опіки та піклування, якщо суд встановить, що усиновлення відповідає найкращим інтересам дитини.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 222. Згода закладу охорони здоров’я або навчального закладу на усиновлення дитини 1. На усиновлення дитини, яка не має батьків і перебуває у закладі охорони здоров’я або навчальному закладі, потрібна письмова згода цього закладу. Усиновлення може бути проведене без згоди цього закладу, якщо суд встановить, що усиновлення дитини відповідає її інтересам.	*Виключено*
Стаття 223. Заява про усиновлення дитини 1. Особа, яка бажає усиновити дитину, подає до суду заяву про усиновлення. Подання такої заяви через представника не допускається. 2. Заява про усиновлення може бути відкликана до набрання чинності рішенням суду про усиновлення.	**Стаття 1670. Заява про усиновлення дитини** **1. Особа, яка бажає усиновити дитину, подає до суду заяву про усиновлення порядком, встановленим Цивільним процесуальним кодексом України.** **Подання такої заяви через представника заборонено.**
Стаття 224. Рішення суду про усиновлення 1. Суд, постановляючи рішення про усиновлення дитини, враховує обставини, що мають істотне значення, зокрема: 1) стан здоров’я та матеріальне становище особи, яка бажає усиновити дитину, її сімейний стан та умови проживання, ставлення до виховання дитини; 2) мотиви, на підставі яких особа бажає усиновити дитину; 3) мотиви того, чому другий із подружжя не бажає бути усиновлювачем, якщо лише один із подружжя подав заяву про усиновлення;	**Стаття 1671. Рішення суду про усиновлення** **1. Суд, ухвалюючи рішення про усиновлення дитини, враховує обставини, що мають істотне значення, зокрема:** **1) стан здоров’я та матеріальне становище особи, яка бажає усиновити дитину, її сімейний стан та умови проживання, ставлення до виховання дитини;** **2) мотиви, з яких особа бажає усиновити дитину;** **3) мотиви, з яких другий із подружжя не бажає бути усиновлювачем – якщо лише один із подружжя подав заяву про усиновлення;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4) взаємовідповідність особи, яка бажає усиновити дитину, та дитини, а також те, як довго ця особа опікується вже дитиною; 5) особу дитини та стан її здоров'я; 6) ставлення дитини до особи, яка бажає її усиновити. 2. При дотриманні всіх умов, встановлених цим Кодексом, здатності особи, яка бажає усиновити дитину, забезпечити стабільні та гармонійні умови для життя дитини суд постановляє рішення, яким оголошує цю особу усиновлювачем дитини. 3. Суд не може відмовити особі в усиновленні на тій підставі, що вона вже має або може народити дитину. 4. Суд, постановляючи рішення про усиновлення повнолітньої особи, враховує мотиви, на підставі яких особи бажають усиновлення, можливість їхнього спільного проживання, їхній сімейний стан та стан здоров'я, а також інші обставини, що мають істотне значення.	**4) взаємовідповідність особи, яка бажає усиновити дитину, та дитини, а також період, протягом якого така особа вже опікується дитиною;** **5) особливості особи дитини та стан її здоров'я;** **6) ставлення дитини до особи, яка бажає її усиновити.** **2. За дотримання всіх умов, встановлених цим Кодексом, спроможності особи, яка бажає усиновити дитину, забезпечити стабільні та гармонійні умови для розвитку та життя дитини суд ухвалює рішення, яким оголошує таку особу усиновлювачем дитини.** **3. Суд не може відмовити особі в усиновленні з підстав, що вона вже має дитину або може народити дитину.** **4. Суд, ухвалюючи рішення про усиновлення повнолітньої особи, враховує мотиви, з яких особи бажають усиновлення, можливість їхнього спільного проживання, сімейний стан та стан здоров'я таких осіб, а також інші обставини, що мають істотне значення.**
Стаття 225. Момент здійснення усиновлення 1. Усиновлення вважається здійсненим у день набрання чинності рішенням суду про усиновлення.	*Виключено*
Стаття 226. Право на таємницю усиновлення 1. Особа має право на таємницю перебування на обліку тих, хто бажає усиновити дитину, пошуку дитини для усиновлення, подання заяви про усиновлення та її розгляду, рішення суду про усиновлення.	**Стаття 1672. Право на таємницю усиновлення** **1. Особа має право на таємницю перебування на обліку осіб, які бажають усиновити дитину, пошуку дитини для усиновлення, подання заяви про**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Дитина, яка усиновлена, має право на таємницю, в тому числі і від неї самої, факту її усиновлення. 3. Особа, яка була усиновлена, має право після досягнення нею чотирнадцяти років на одержання інформації щодо свого усиновлення.	**усиновлення та її розгляду, рішення суду про усиновлення.** **2. Дитина, яку усиновлено, має право на таємницю, зокрема і від неї самої, факту її усиновлення.** **3. Особа, яку було усиновлено, після досягнення повноліття має право на одержання інформації про своє усиновлення.**
Стаття 227. Право на приховання факту усиновлення від дитини, яка усиновлена 1. Усиновлювач має право приховувати факт усиновлення від дитини, яка ним усиновлена, і вимагати нерозголошення цієї інформації особами, яким стало відомо про неї як до, так і після досягнення дитиною повноліття. 2. Усиновлювач має право приховувати від дитини факт її усиновлення, якщо розкриття таємниці усиновлення може завдати шкоди її інтересам. 3. Якщо усиновлюється дитина, яка не досягла семи років, службові особи при виявленні її згоди на усиновлення зобов'язані вживати заходів щодо забезпечення таємниці усиновлення від самої дитини.	**Стаття 1673. Право на приховання факту усиновлення від дитини, яка усиновлена** **1. Усиновлювач має право приховувати факт усиновлення від дитини, яку він усиновив, і вимагати нерозголошення такої інформації особами, яким вона стала відома, до і після досягнення дитиною повноліття.** **2. У разі усиновлення дитини, яка не досягла семирічного віку, посадові та службові особи при встановленні її згоди на усиновлення зобов'язані вживати заходів для забезпечення таємниці усиновлення від самої дитини.**
Стаття 228. Забезпечення таємниці усиновлення 1. Особи, яким у зв'язку з виконанням службових обов'язків доступна інформація щодо усиновлення (перебування осіб, які бажають усиновити дитину, на обліку, пошук ними дитини для усиновлення, подання заяви	**Стаття 1674. Забезпечення таємниці усиновлення** **1. Особи, яким у зв'язку з виконанням службових обов'язків доступна інформація про усиновлення (перебування на обліку осіб, які бажають усиновити дитину, пошук дитини для усиновлення, подання заяви**

Чинна редакція	Запропонована редакція
про усиновлення, розгляд справи про усиновлення, здійснення нагляду за дотриманням прав усиновленої дитини тощо), а також інші особи, яким став відомий факт усиновлення, зобов'язані не розголошувати її, зокрема і тоді, коли усиновлення для самої дитини не є таємним. 2. Відомості про усиновлення видаються судом лише за згодою усиновлювача, крім випадків, коли такі відомості потрібні правоохоронним органам, суду у зв'язку з цивільною справою чи кримінальним провадженням. 3. Таємниця усиновлення забезпечується також відповідно до статей 229-231 цього Кодексу. 4. Особи, які розголосили таємницю усиновлення, несуть відповідальність, встановлену законом.	**про усиновлення, розгляд справи про усиновлення, здійснення нагляду за дотриманням прав усиновленої дитини тощо), а також інші особи, яким став відомий факт усиновлення, зобов'язані не розголошувати таку інформацію, зокрема і у випадках, якщо усиновлення для самої дитини не є таємним.** **2. Суд надає відомості про усиновлення лише за згодою усиновлювача, крім випадків, якщо такі відомості потрібні органам правопорядку, суду у зв'язку з цивільною справою чи кримінальним провадженням, або повнолітній особі, яка усиновлена.** **3. Таємницю усиновлення забезпечують також відповідно до статей 1675–1677 цього Кодексу.** **4. Особи, які розголосили таємницю усиновлення, несуть відповідальність, встановлену законом.**
Стаття 229. Право усиновлювача бути записаним матір'ю, батьком дитини 1. Особа, яка подала заяву про усиновлення, може виявити бажання бути записаною у Книзі реєстрації народжень матір'ю, батьком дитини або повнолітньої особи. 2. Якщо усиновлюється дитина, яка досягла семи років, то для запису усиновлювача матір'ю, батьком потрібна	**Стаття 1675. Право усиновлювача бути записаним матір'ю, батьком дитини** **1. Особа, яка подала заяву про усиновлення, може виявити бажання бути записаною в актовому записі про народження дитини матір'ю, батьком дитини або повнолітньої особи.** **2. Якщо усиновлюється дитина, яка досягла семирічного віку, для запису усиновлювача матір'ю, батьком потрібна згода дитини, крім випадку,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
згода дитини, крім випадку, передбаченого частиною четвертою статті 218 цього Кодексу. 3. Суд задовольняє таку заяву усиновлювача у рішенні про усиновлення, якщо це відповідає інтересам дитини.	**визначеного частиною четвертою статті 1666 цього Кодексу.** **3. Суд задовольняє таку заяву усиновлювача у рішенні про усиновлення, якщо це відповідає найкращим інтересам дитини.**
Стаття 230. Право усиновлювача на зміну відомостей про місце народження та дату народження дитини 1. Особа, яка подала заяву про усиновлення, може виявити бажання змінити відомості про місце народження та дату народження дитини. 2. Дата народження дитини може бути змінена не більш як на шість місяців. 3. У рішенні про усиновлення суд змінює відомості про місце народження та дату народження дитини, якщо це відповідає її інтересам.	**Стаття 1676. Право усиновлювача на зміну відомостей про місце народження та дату народження дитини** **1. Особа, яка подала заяву про усиновлення, може виявити бажання змінити відомості про місце народження та дату народження дитини.** **2. Дата народження дитини може бути змінена не більш як на шість місяців.** **3. У рішенні про усиновлення суд змінює відомості про місце народження та дату народження дитини, якщо це відповідає найкращим інтересам дитини.**
Стаття 231. Зміна прізвища, імені та по батькові особи, яка усиновлена 1. Якщо усиновлювачами є одночасно жінка та чоловік і якщо вони записуються батьками дитини, відповідно змінюються прізвище та по батькові дитини. За заявою усиновлювачів може бути змінено ім’я дитини. Для такої зміни потрібна згода дитини. Така згода не	**Стаття 1677. Зміна прізвища, імені та по батькові особи, яка усиновлена** **1. Якщо усиновлювачами є одночасно жінка та чоловік, яких записують батьками дитини в актовому записі про народження дитини, відповідно змінюють прізвище та по батькові дитини.** **За заявою усиновлювачів може бути змінено ім’я дитини. Для такої зміни потрібна згода дитини, якщо за**

Чинна редакція	Запропонована редакція
вимагається, якщо дитина живе в сім'ї усиновлювачів і звикла до нового імені. 2. Якщо усиновлювач записується батьком дитини, відповідно змінюється по батькові дитини. 3. Якщо усиновлюється повнолітня особа, її прізвище, ім'я та по батькові можуть бути змінені у зв'язку з усиновленням за заявою усиновлювача та усиновленої особи. 4. Про зміни, передбачені у цій статті, суд зазначає у рішенні про усиновлення.	**віком та рівнем розвитку вона може її висловити. Такої згоди не вимагають, якщо дитина живе в сім'ї усиновлювачів і звикла до нового імені.** **2. Якщо усиновлювача записують батьком дитини, відповідно змінюють по батькові дитини.** **3. Якщо усиновлюється повнолітня особа, її прізвище, ім'я та по батькові можуть бути змінені у зв'язку з усиновленням за заявою усиновлювача та усиновленої особи.** **4. Про зміни, визначені приписами цієї статті, суд зазначає у рішенні про усиновлення.**
Стаття 233. Внесення змін до актового запису про народження дитини, яка усиновлена 1. На підставі рішення суду про усиновлення в актовий запис про народження дитини або повнолітньої особи, складений органами державної реєстрації актів цивільного стану України, орган державної реєстрації актів цивільного стану вносить відповідні зміни і видає нове Свідоцтво про народження з урахуванням цих змін. Свідоцтво про народження, що було видане раніше, скасовується.	**Стаття 1678. Внесення змін до актового запису про народження дитини, яка усиновлена** **1. На підставі рішення суду про усиновлення до актового запису про народження дитини або повнолітньої особи орган державної реєстрації актів цивільного стану вносить відповідні зміни і видає нове свідоцтво про народження.**
Стаття 232. Правові наслідки усиновлення 1. З моменту здійснення усиновлення припиняються особисті та майнові права і обов'язки між батьками та	**Стаття 1679. Юридичні наслідки усиновлення** **1. З моменту здійснення усиновлення припиняються особисті та майнові права і обов'язки між батьками та**

Чинна редакція	Запропонована редакція
особою, яка усиновлена, а також між нею та іншими її родичами за походженням. При усиновленні дитини однією особою ці права та обов'язки можуть бути збережені за бажанням матері, якщо усиновлювачем є чоловік, або за бажанням батька, якщо усиновлювачем є жінка. 2. Якщо після смерті одного з батьків дитини або розірвання шлюбу з особою, визнаною судом недієздатною, другий з батьків дитини вступив у повторний шлюб і його дружина, чоловік у повторному шлюбі бажають усиновити дитину, баба, дід дитини з боку того з батьків, хто помер або визнаний недієздатним, рідні брати, сестри дитини мають право подати до суду заяву про збереження між ними та дитиною, яку усиновлюють, правового зв'язку. Суд розглядає таку заяву одночасно із заявою про усиновлення і задовольняє її, якщо це відповідає інтересам дитини. 3. З моменту усиновлення виникають взаємні особисті немайнові та майнові права і обов'язки між особою, яка усиновлена (а в майбутньому - між її дітьми, внуками), та усиновлювачем і його родичами за походженням. 4. Усиновлення надає усиновлювачеві права і накладає на нього обов'язки щодо дитини, яку він усиновив, у такому ж обсязі, який мають батьки щодо дитини.	**особою, яка усиновлена, а також між такою особою та іншими її родичами за походженням.** **При усиновленні дитини однією особою такі права і обов'язки можуть бути збережені за бажанням матері, якщо усиновлювачем є чоловік, або за бажанням батька, якщо усиновлювачем є жінка.** **2. Якщо після смерті одного з батьків дитини або розірвання шлюбу з особою, визнаною судом недієздатною, другий з батьків дитини вступив у повторний шлюб і його дружина, чоловік у повторному шлюбі бажають усиновити дитину, баба, дід дитини з боку того з батьків, який помер або визнаний недієздатним, рідні брати, сестри дитини мають право подати до суду заяву про збереження між ними та дитиною, яку усиновлюють, юридичного зв'язку.** **Суд розглядає таку заяву одночасно із заявою про усиновлення та задовольняє її, якщо це відповідає найкращим інтересам дитини.** **3. З моменту усиновлення виникають взаємні особисті та майнові права і обов'язки між особою, яка усиновлена (у майбутньому – між її дітьми, внуками), та усиновлювачем і його родичами за походженням.** **4. Усиновлення надає усиновлювачеві права і покладає на нього обов'язки стосовно дитини, яку він усиновив, у такому самому обсязі, який мають батьки стосовно дитини.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Усиновлення надає особі, яку усиновлено, права і накладає на неї обов'язки щодо усиновлювача у такому ж обсязі, який має дитина щодо своїх батьків.	**5. Усиновлення надає особі, яку усиновлено, права і покладає на неї обов'язки стосовно усиновлювача у такому самому обсязі, який має дитина стосовно своїх батьків.** **6. Визнання материнства, батьківства стосовно усиновленої дитини заборонено, крім випадків скасування усиновлення або визнання його недійсним.**
Стаття 234. Збереження прав дитини, які вона мала до усиновлення 1. Дитина, яка усиновлена, зберігає права на пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вона мала до усиновлення.	**Стаття 1680. Збереження прав дитини, які вона мала до усиновлення** **1. Дитина, яку усиновлено, зберігає права на пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вона мала до усиновлення.**
Стаття 235. Нагляд за дотриманням прав дитини, яка усиновлена 1. Орган опіки та піклування здійснює нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені і проживають в Україні. 2. Нагляд за дотриманням прав дитини, яка усиновлена, здійснюється до досягнення нею повноліття.	**Стаття 1681. Нагляд за дотриманням прав дитини, яку усиновлено** **1. Орган опіки та піклування здійснює нагляд за дотриманням прав дітей, яких усиновлено і які проживають в Україні.** **2. Нагляд за дотриманням прав дитини, яку усиновлено, здійснюють до досягнення нею повноліття.**
Стаття 236. Недійсність усиновлення	**Стаття 1682. Недійсність усиновлення** **1. Усиновлення визнають недійсним за рішенням суду, якщо воно здійснене без згоди дитини та батьків, за**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Усиновлення визнається недійсним за рішенням суду, якщо воно було проведене без згоди дитини та батьків, якщо така згода була необхідною. 2. Усиновлення визнається недійсним за рішенням суду, якщо усиновлювач не бажав настання прав та обов'язків, які виникають у результаті усиновлення (фіктивне усиновлення). 3. Усиновлення може бути визнане недійсним за рішенням суду, якщо воно було проведене на підставі підроблених документів. 4. Усиновлення може бути визнане недійсним за рішенням суду у разі відсутності згоди на усиновлення осіб, зазначених у статтях 220-222 цього Кодексу. 5. Якщо одним із подружжя усиновлена дитина другого з подружжя, усиновлення може бути визнане недійсним за рішенням суду, якщо буде встановлено, що на момент усиновлення другий із подружжя не мав наміру продовжувати з ним шлюбні відносини.	**умови що така згода була необхідною згідно з приписами цього Кодексу.** **2. Усиновлення визнають недійсним за рішенням суду, якщо усиновлювач не бажав настання прав і обов'язків, що виникають у результаті усиновлення (фіктивне усиновлення).** **3. Усиновлення може бути визнане недійсним за рішенням суду, якщо воно здійснене на підставі підроблених документів.** **4. Усиновлення може бути визнане недійсним за рішенням суду, якщо відсутня згода на усиновлення осіб, визначених статтями 1668 і 1669 цього Кодексу.** **5. Якщо один із подружжя усиновив дитину другого з подружжя, усиновлення може бути визнане недійсним за рішенням суду, якщо буде встановлено, що на момент усиновлення другий із подружжя не мав наміру продовжувати з ним шлюбні відносини.**
Стаття 237. Правові наслідки визнання усиновлення недійсним 1. Усиновлення, визнане недійсним, скасовується з моменту його здійснення. 2. У разі визнання усиновлення недійсним припиняються права та обов'язки, які виникли раніше і встановлені законом для усиновлювача, його родичів та усиновленої дитини.	**Стаття 1683. Юридичні наслідки визнання усиновлення недійсним** **1. Усиновлення визнають недійсним з моменту його здійснення.** **2. У разі визнання усиновлення недійсним є припиненими права і обов'язки, що виникли у зв'язку з усиновленням між дитиною, усиновлювачем і його родичами.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. У разі визнання усиновлення недійсним відновлюються права та обов’язки між дитиною, її батьками та іншими родичами за походженням. 4. У разі визнання усиновлення недійсним дитина, яка не досягла чотирнадцяти років, за бажанням батьків або інших родичів передається їм. У разі визнання усиновлення недійсним щодо дитини, яка досягла чотирнадцяти років, місце її подальшого проживання визначається за її згодою. У разі якщо передання дитини батькам або іншим родичам неможливе, вона передається на опікування органу опіки та піклування. 5. У разі визнання усиновлення недійсним відновлюються прізвище, ім’я та по батькові дитини, які вона мала до усиновлення. За бажанням дитини вона має право надалі іменуватися прізвищем, ім’ям та по батькові, які вона одержала у зв’язку з усиновленням. 6. Суд може постановити рішення про стягнення аліментів на дитину з особи, яка була її усиновлювачем, на строк не більш як два роки, якщо дитина не має батьків або батьки не мають змоги її утримувати, за умови, що усиновлювач може надавати матеріальну допомогу.	**3. У разі визнання усиновлення недійсним є відновленими права і обов’язки між дитиною, її батьками та іншими родичами за походженням.** **4. У разі визнання усиновлення недійсним дитину, яка не досягла чотирнадцятирічного віку, за бажанням батьків або інших родичів передають їм.** **У разі визнання усиновлення недійсним стосовно дитини, яка досягла чотирнадцятирічного віку, її осідок (місце подальшого проживання) визначають за її згодою.** **У разі якщо передання дитини батькам або іншим родичам неможливе, її передають на опікування органу опіки та піклування.** **5. У разі визнання усиновлення недійсним відновлюють прізвище, ім’я та по батькові дитини, які вона мала до усиновлення.** **За бажанням дитини вона має право надалі іменуватися прізвищем, ім’ям та по батькові, що визначені їй у зв’язку з усиновленням.** **6. Суд може ухвалити рішення про стягнення аліментів на дитину з особи, яка була її усиновлювачем, на строк не більше трьох років, якщо дитина не має батьків або батьки не мають змоги її утримувати, за умови що усиновлювач спроможний надавати матеріальну допомогу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 238. Скасування усиновлення 1. Усиновлення може бути скасоване за рішенням суду, якщо: 1) воно суперечить інтересам дитини, не забезпечує їй сімейного виховання; 2) дитина страждає недоумством, на психічну чи іншу тяжку невиліковну хворобу, про що усиновлювач не знав і не міг знати на час усиновлення; 3) між усиновлювачем і дитиною склалися, незалежно від волі усиновлювача, стосунки, які роблять неможливими їхнє спільне проживання і виконання усиновлювачем своїх батьківських обов'язків. 2. Скасування усиновлення не допускається після досягнення дитиною повноліття. Усиновлення може бути скасоване після досягнення дитиною повноліття, якщо протиправна поведінка усиновленого, усиновлювача загрожує життю, здоров'ю усиновлювача, усиновленого або інших членів сім'ї. 3. Усиновлення повнолітньої особи може бути скасовано судом за взаємною згодою усиновлювача і усиновленого або на вимогу одного з них, якщо сімейні відносини між ними не склалися. 4. Усиновлення скасовується від дня набрання чинності рішенням суду.	**Стаття 1684. Скасування усиновлення** **1. Усиновлення може бути скасоване за рішенням суду, якщо:** **1) воно суперечить найкращим інтересам дитини, не забезпечує їй сімейного виховання;** **2) дитина має вроджені вади розвитку, психічні розлади, ураження нервової системи чи інші тяжкі захворювання, про які усиновлювач не знав і не міг знати на час усиновлення;** **3) між усиновлювачем і дитиною склалися, безвідносно до волі усиновлювача, стосунки, які унеможливлюють їхнє спільне проживання і виконання усиновлювачем своїх батьківських обов'язків.** **2. Скасування усиновлення не допускають після досягнення дитиною повноліття.** **Усиновлення може бути скасоване після досягнення дитиною повноліття, якщо протиправна поведінка усиновленого, усиновлювача загрожує життю, здоров'ю усиновлювача, усиновленого або інших членів сім'ї.** **3. Усиновлення повнолітньої особи може бути скасовано судом за взаємною згодою усиновлювача і усиновленого або на вимогу одного з них, якщо сімейні відносини між ними не склалися.** **4. Усиновлення є скасованим з дня набрання чинності рішенням суду.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5. Подання заяви про скасування усиновлення не є перешкодою для звернення органу опіки та піклування з позовом про позбавлення усиновлювача батьківських прав стосовно усиновленої дитини.
Стаття 239. Правові наслідки скасування усиновлення 1. У разі скасування усиновлення припиняються на майбутнє права та обов'язки, що виникли у зв'язку з усиновленням між дитиною та усиновлювачем і його родичами. 2. У разі скасування усиновлення відновлюються права та обов'язки між дитиною та її батьками, іншими родичами за походженням. 3. У разі скасування усиновлення дитина передається за бажанням батьків або інших родичів їм, а якщо це неможливо, - вона передається на опікування органові опіки та піклування. 4. У разі скасування усиновлення з підстави, зазначеної у пункті 1 частини першої статті 238 цього Кодексу, якщо дитина не передається батькам, за нею зберігається право на проживання у житловому приміщенні, в якому вона проживала після усиновлення. 5. У разі скасування усиновлення дитина має право на збереження прізвища, імені та по батькові, які вона одержала у зв'язку з усиновленням. За бажанням дитини їй	**Стаття 1685. Юридичні наслідки скасування усиновлення** **1. У разі скасування усиновлення є припиненими права і обов'язки, що виникли у зв'язку з усиновленням між дитиною, усиновлювачем і його родичами.** **2. У разі скасування усиновлення є відновленими права і обов'язки між дитиною, її батьками та іншими родичами за походженням.** **3. У разі скасування усиновлення дитину передають батькам або іншими родичам за їхнім бажанням, а якщо це неможливо – на опікування органові опіки та піклування.** **4. У разі скасування усиновлення, якщо дитину не передають батькам, за нею зберігається право на проживання у житловому приміщенні, в якому вона проживала після усиновлення.** **5. У разі скасування усиновлення дитина має право на збереження прізвища, імені та по батькові, що визначені їй у зв'язку з усиновленням. За бажанням дитини вона має право надалі іменуватися прізвищем, ім'ям та по батькові, які вона мала до усиновлення.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
присвоюється прізвище, ім’я, по батькові, які вона мала до усиновлення. 6. У разі скасування усиновлення з підстави, зазначеної у пункті 1 частини першої статті 238 цього Кодексу, якщо дитина не передається батькам, суд може постановити рішення про стягнення аліментів на дитину з особи, яка була її усиновлювачем, за умови, що останній може надавати матеріальну допомогу.	**6. У разі скасування усиновлення, якщо дитину не передають батькам, суд може ухвалити рішення про стягнення аліментів на дитину з особи, яка була її усиновлювачем.**
Стаття 240. Особи, які мають право на звернення до суду з позовом про скасування усиновлення або визнання усиновлення недійсним 1. Право на звернення до суду з позовом про скасування усиновлення чи визнання його недійсним мають батьки, усиновлювач, опікун, піклувальник, орган опіки та піклування, прокурор, а також усиновлена дитина, яка досягла чотирнадцяти років.	**Стаття 1686. Особи, які мають право на звернення до суду з вимогою про визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення** **1. Право на звернення до суду з вимогою про визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення мають батьки дитини, усиновлювач, опікун, піклувальник, орган опіки та піклування, а також усиновлена дитина, яка досягла чотирнадцятирічного віку.**
Стаття 241. Порядок поновлення актового запису про народження у разі визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення 1. Після набрання чинності рішенням суду про визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення суд у місячний строк зобов’язаний надіслати копію рішення до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.	**Стаття 1687. Порядок поновлення актового запису про народження дитини у разі визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення** **1. Після набрання чинності рішенням суду про визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення суд у місячний строк надсилає копію такого рішення до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення рішення суду.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану на підставі рішення суду про скасування усиновлення або визнання його недійсним вносить відповідні зміни до актового запису про народження дитини.	**2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану на підставі рішення суду про визнання усиновлення недійсним або скасування усиновлення вносить відповідні зміни до актового запису про народження дитини.**
Стаття 242. Позбавлення усиновлювача батьківських прав 1. Якщо усиновлювач був записаний матір'ю, батьком усиновленої ним дитини, він може бути позбавлений батьківських прав за наявності підстав, встановлених у статті 164 цього Кодексу. 2. У разі позбавлення усиновлювача батьківських прав настають наслідки, встановлені статтею 166 цього Кодексу. У разі смерті усиновлювача, позбавленого батьківських прав, дитина одержує право на спадкування на загальних підставах. 3. Батьківські права усиновлювача можуть бути поновлені відповідно до положень статті 169 цього Кодексу.	**Стаття 1688. Позбавлення усиновлювача батьківських прав** **1. Якщо усиновлювач був записаний матір'ю, батьком усиновленої дитини, він може бути позбавлений батьківських прав з підстав, визначених статтею 1557 цього Кодексу.** **2. У разі позбавлення усиновлювача батьківських прав настають юридичні наслідки, встановлені статтею 1559 цього Кодексу.** **У разі смерті усиновлювача, позбавленого батьківських прав, усиновлена ним дитина має право на спадкування на загальних підставах.** **3. Батьківські права усиновлювача можуть бути поновлені відповідно до приписів статті 1562 цього Кодексу.**
Розділ VI ОСОБЛИВОСТІ УСИНОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ ЗА ЇЇ МЕЖАМИ, ТА ІНОЗЕМЦЯМИ	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 282. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України 1. Усиновлення громадянином України дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України, здійснюється в консульській установі або дипломатичному представництві України. Якщо усиновлювач не є громадянином України, для усиновлення дитини, яка є громадянином України, потрібен дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, здійснене у відповідних органах держави, на території якої проживає дитина, є дійсним за умови попереднього одержання дозволу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.	**Стаття 1689. Усиновлення дитини, яка є громадянином України і проживає за межами України** **1. Усиновлення громадянином України дитини, яка є громадянином України і проживає за межами України, здійснюють у консульській установі або дипломатичному представництві України.** **Якщо усиновлювач не є громадянином України, для усиновлення дитини, яка є громадянином України, потрібен дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.** **2. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, здійснене у відповідних органах іноземної держави, на території якої проживає дитина, є дійсним, за умови попереднього одержання дозволу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.**
Стаття 283. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України 1. Усиновлення іноземцем в Україні дитини, яка є громадянином України, здійснюється на загальних підставах, встановлених главою 18 цього Кодексу. 2. Дитина, яка є громадянином України, може бути усиновлена іноземцем, якщо вона перебуває не менш як	**Стаття 1690. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України** **1. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, в Україні здійснюють на загальних підставах, установлених цією главою.** **2. Дитина, яка є громадянином України, може бути усиновлена іноземцем, якщо вона перебуває на обліку в**

Чинна редакція	Запропонована редакція
один рік на обліку в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, і досягла п’яти років. Усиновлення може бути здійснено до закінчення зазначеного строку, а також до досягнення дитиною п’яти років, якщо: 1) усиновлювач є родичем дитини; 2) дитина страждає на хворобу, що внесена до спеціального переліку хвороб, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров’я; 3) здійснюється усиновлення усіх рідних братів і сестер в одну сім’ю, якщо один з них досяг п’яти років і перебуває на обліку в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, не менш як один рік; 4) іноземці виявили бажання усиновити дитину, яка є братом або сестрою раніше усиновленої ними дитини. 3. Дитина може бути усиновлена іноземцем, якщо не виявилося громадянина України, який бажав би її усиновити або взяти на виховання до себе в сім’ю. Переважне право на усиновлення дитини - громадянина України мають іноземці, які є: 1) родичами дитини; 2) громадянами держав, з якими Україна уклала договір про надання правової допомоги.	**центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, не менше одного року і досягла п’ятирічного віку.** **Усиновлення може бути здійснено до закінчення зазначеного строку, а також до досягнення дитиною трирічного віку, якщо:** **1) усиновлювач є родичем дитини;** **2) дитина страждає на тяжке захворювання, внесене до спеціального переліку хвороб, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров’я;** **3) здійснюють усиновлення усіх рідних братів і сестер в одну сім’ю, якщо одна дитина досягла п’ятирічного віку і перебуває на обліку в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, не менше одного року;** **4) іноземець виявив бажання усиновити дитину, яка є братом або сестрою раніше усиновленої ним дитини.** **3. Дитина може бути усиновлена іноземцем, якщо не виявилося громадянина України, який бажає її усиновити або взяти на виховання у свою сім’ю.** **Переважне право на усиновлення дитини, яка є громадянином України, мають іноземці, які є:** **1) родичами дитини;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. На усиновлення дитини іноземцем потрібна згода центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, направляє в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, запит до Міністерства внутрішніх справ України щодо перевірки іноземців, що усиновлюють дитину, яка є громадянином України, на наявність або відсутність інформації компрометуючого характеру в правоохоронних органах інших держав та Генеральному секретаріаті Інтерполу. 5. Усиновлення іноземцями провадиться за умови забезпечення дитині прав в обсязі не меншому, ніж це встановлено законами України. 6. За усиновленою дитиною зберігається громадянство України до досягнення нею вісімнадцяти років. Усиновлена дитина має право на збереження своєї національної ідентичності відповідно до Конвенції про права дитини, інших міжнародних договорів.	**2) громадянами держав, з якими Україна уклала договір про надання правничої допомоги.** **4. На усиновлення дитини іноземцем потрібен дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.** **5. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, направляє порядком, визначеним Кабінетом Міністрів України, запит до Міністерства внутрішніх справ України про перевірку іноземців, які усиновлюють дитину, яка є громадянином України, на наявність або відсутність інформації компрометуючого характеру в органах правопорядку інших держав та Генеральному секретаріаті Інтерполу (International Criminal Police Organization – ICPO).** **6. Усиновлення іноземцями здійснюють, за умови забезпечення дитині прав в обсязі не меншому, ніж встановлено законодавством України.** **7. За усиновленою дитиною зберігають громадянство України до досягнення нею вісімнадцятирічного віку.** **8. Усиновлена дитина має право на збереження своєї національної ідентичності відповідно до Конвенції про права дитини, інших міжнародних договорів.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 284. Усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні 1. Усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні, здійснюється громадянами України або іноземцями, які проживають в Україні, на загальних підставах.	**Стаття 1691. Усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні** **1. Усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні, здійснюють громадяни України або іноземці, які проживають в Україні, на загальних підставах.**
Стаття 285. Обмеження права іноземця на таємницю усиновлення дитини, яка є громадянином України 1. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, особою, яка є громадянином держави, з якою Україна не має договору про надання правової допомоги, не є таємним, якщо у державі, в якій усиновлювач постійно проживає і в яку має переїхати дитина, усиновлення не є таємним. 2. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, особою, яка є громадянином держави, з якою Україна не має договору про надання правової допомоги, і якщо ця особа в Україні постійно не проживає, не є таємним.	**Стаття 1692. Обмеження права іноземця на таємницю усиновлення дитини, яка є громадянином України** **1. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, особою, яка є громадянином держави, з якою Україна не уклала договору про надання правничої допомоги, не є таємним, якщо у державі, в якій усиновлювач постійно проживає і до якої має переїхати дитина, усиновлення не є таємним.** **2. Усиновлення дитини, яка є громадянином України, особою, яка є громадянином держави, з якою Україна не уклала договору про надання правничої допомоги, та постійно не проживає в Україні, не є таємним.**
Стаття 286. Усиновлення в Україні іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства 1. Усиновлення іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства, здійснюється в Україні відповідно до законів України, якщо інше не встановлено міжнародними договорами України.	**Стаття 1693. Усиновлення іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства в Україні** **1. Усиновлення іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства, здійснюють в Україні відповідно до законодавства України, якщо іншого не встановлено міжнародним договором України.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 287. Нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями 1. Якщо діти усиновлені іноземцями і проживають за межами України, відповідна консульська установа за дорученням Міністерства закордонних справ України веде облік цих дітей і здійснює нагляд за дотриманням їхніх прав до досягнення ними вісімнадцяти років. Порядок здійснення нагляду за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями і проживають за межами України, встановлюється Кабінетом Міністрів України.	**Стаття 1694. Нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями і проживають за межами України** **1. Відповідна консульська установа за дорученням Міністерства закордонних справ України веде облік і здійснює нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями і проживають за межами України, до досягнення ними вісімнадцятирічного віку.** **Порядок здійснення нагляду за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями і проживають за межами України, встановлює Кабінет Міністрів України.**
Глава 19 ОПІКА ТА ПІКЛУВАННЯ НАД ДІТЬМИ	
Стаття 243. Діти, над якими встановлюється опіка, піклування 1. Опіка, піклування встановлюється над дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування. 2. Опіка встановлюється над дитиною, яка не досягла чотирнадцяти років, а піклування - над дитиною у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. 3. Опіка, піклування над дитиною встановлюється органом опіки та піклування, а також судом у випадках, передбачених Цивільним кодексом України.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 244. Особа, яка може бути опікуном, піклувальником дитини 1. Опікуном, піклувальником дитини може бути за її згодою повнолітня дієздатна особа. 2. При призначенні дитині опікуна або піклувальника органом опіки та піклування враховуються особисті якості особи, її здатність до виховання дитини, ставлення до неї, а також бажання самої дитини. 3. Не можуть бути опікунами, піклувальниками дитини особи, зазначені в статті 212 цього Кодексу.	*Виключено*
Стаття 245. Опіка та піклування над дитиною, яка проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі 1. Якщо дитина постійно проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, функції опікуна та піклувальника щодо неї покладаються на адміністрацію цих закладів.	*Виключено*
Стаття 246. Контроль органу опіки та піклування за дотриманням прав дитини, над якою встановлено опіку або піклування, дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах 1. Орган опіки та піклування контролює умови утримання, виховання, навчання дитини, над якою встановлено опіку або піклування. 2. У разі встановлення опіки чи піклування над дитиною, влаштування дитини до прийомної сім'ї, дитячого будинку	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
сімейного типу, закладів інституційного догляду та виховання або прийняття рішення про визнання дитини такою, що перебуває у складних життєвих обставинах, орган опіки та піклування надсилає до органу, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, за місцезнаходженням такого майна повідомлення про нерухоме майно, право власності або право користування яким відповідно до закону чи договору має така дитина. 3. Законні представники дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, не можуть без дозволу органу опіки та піклування вчиняти правочини щодо нерухомого майна, право власності на яке або право користування яким відповідно до закону чи договору має така дитина. 4. Дозвіл органу опіки та піклування, передбачений частиною третьою цієї статті, надається за результатами перевірки, що проводиться протягом одного місяця з дня звернення за отриманням дозволу. 5. Орган опіки та піклування відмовляє у наданні дозволу на вчинення правочину щодо нерухомого майна, право власності на яке або право користування яким відповідно до закону чи договору має дитина, над якою встановлено опіку чи піклування, у випадках, визначених частиною п’ятою статті 177 цього Кодексу.	
Стаття 247. Права дитини, над якою встановлено опіку або піклування	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Дитина, над якою встановлено опіку або піклування, має право: 1) на проживання в сім'ї опікуна або піклувальника, на піклування з його боку; 2) на забезпечення їй умов для всебічного розвитку, освіти, виховання і на повагу до її людської гідності; 3) на збереження права користування житлом, у якому вона проживала до встановлення опіки або піклування. У разі відсутності житла така дитина має право на його отримання відповідно до закону; 4) на захист від зловживань з боку опікуна або піклувальника. 2. Встановлення опіки та піклування не припиняє права дитини на отримання пенсії, аліментів, відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника та інших соціальних виплат, призначених дитині відповідно до законів України, а також права власності дитини на ці виплати.	
Стаття 248. Права дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування, яка проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, прийомній сім'ї 1. Дитина-сирота і дитина, позбавлена батьківського піклування, яка проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, прийомній сім'ї, має право:	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1) на всебічний розвиток, виховання, освіту, повагу до її людської гідності; 2) на збереження права користування житлом, у якому вона раніше проживала. У разі відсутності житла така дитина має право на його отримання відповідно до закону; 3) на пільги, встановлені законом, при працевлаштуванні після закінчення строку перебування у зазначеному закладі; 4) на безоплатну правничу допомогу в порядку, встановленому Законом України "Про безоплатну правничу допомогу". 2. Влаштування дитини до закладу, зазначеного у частині першій цієї статті, не припиняє права дитини на аліменти, пенсії, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв’язку з втратою годувальника.	
Стаття 249. Права та обов’язки опікуна, піклувальника щодо дитини 1. Опікун, піклувальник зобов’язаний виховувати дитину, піклуватися про її здоров’я, фізичний, психічний, духовний розвиток, забезпечити одержання дитиною повної загальної середньої освіти. Опікун, піклувальник має право самостійно визначати способи виховання дитини з урахуванням думки дитини та рекомендацій органу опіки та піклування. 2. Опікун, піклувальник має право вимагати повернення дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Опікун, піклувальник не має права перешкоджати спілкуванню дитини з її батьками та іншими родичами, за винятком випадків, коли таке спілкування суперечить інтересам дитини. 4. Цивільні права та обов'язки опікуна, піклувальника встановлюються Цивільним кодексом України. 5. Підстави для виникнення права на оплату послуг опікуна та піклувальника, її розмір і порядок виплати встановлюються Кабінетом Міністрів України.	
Стаття 250. Припинення опіки, піклування над дитиною 1. Опіка, піклування над дитиною припиняється у випадках, встановлених Цивільним кодексом України.	*Виключено*
Стаття 251. Звільнення опікуна та піклувальника дитини від їх обов'язків 1. Особа може бути звільнена від обов'язків опікуна або піклувальника дитини у випадках, передбачених Цивільним кодексом України, а також тоді, коли між опікуном, піклувальником та дитиною склалися стосунки, які перешкоджають здійсненню ними опіки, піклування.	*Виключено*
Глава 20-1 ПРИЙОМНА СІМ'Я	**Глава 109. Прийомна сім'я**
Стаття 256-1. Прийомна сім'я 1. Прийомна сім'я - сім'я, яка добровільно взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.	**Стаття 1695. Прийомна сім'я** **1. Прийомна сім'я – це сім'я, яка добровільно взяла на виховання та для спільного проживання від одного до шести дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 256-2. Прийомні батьки 1. Прийомні батьки - подружжя або особа, яка не перебуває у шлюбі, які взяли для спільного проживання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. 2. Прийомні батьки несуть обов'язки по вихованню та розвитку дітей, передбачені статтею 150 цього Кодексу. 3. Прийомними батьками не можуть бути особи, зазначені в статті 212 цього Кодексу. 4. Прийомні батьки є законними представниками прийомних дітей і діють без спеціальних на те повноважень як опікуни або піклувальники.	**Стаття 1696. Прийомні батьки** **1. Прийомні батьки – це подружжя або особа, яка не перебуває у шлюбі, що взяли на виховання та для спільного проживання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.** **2. Прийомні батьки мають обов'язки щодо виховання та розвитку дітей, встановлені главою 100 цього Кодексу.** **3. Прийомними батьками не можуть бути особи, визначені статтею 1660 цього Кодексу.**
Стаття 256-3. Прийомні діти 1. Прийомні діти - діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані на виховання та спільне проживання до прийомної сім'ї. 2. На влаштування дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування, до прийомної сім'ї потрібна згода дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити. Згода дитини на її влаштування до прийомної сім'ї з'ясовується службовою особою закладу, в якому вона перебуває, у присутності прийомних батьків і представника органу опіки та піклування, про що складається відповідний документ.	**Стаття 1697. Прийомні діти** **1. Прийомні діти – це діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані на виховання та для спільного проживання у прийому сім'ю.** **2. Для влаштування дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, у прийомну сім'ю потрібна згода дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.** **Згоду дитини на її влаштування у прийомну сім'ю з'ясовує службова особа закладу, в якому перебуває дитина, у присутності прийомних батьків і представника органу опіки та піклування, про що складають відповідний документ.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Прийомні діти проживають і виховуються у прийомній сім'ї до досягнення 18-річного віку. Після досягнення 18-річного віку такі особи у разі продовження навчання в закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої чи вищої освіти можуть, за їх вибором, продовжити проживати і виховуватися у цій прийомній сім'ї до закінчення такого закладу. Особи з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, яким встановлено інвалідність, за їхнім вибором можуть продовжити проживати та виховуватися у прийомній сім'ї до досягнення ними 23-річного віку незалежно від того, чи навчаються вони у закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої, вищої освіти. 4. За прийомними дітьми зберігається право на аліменти, пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вони мали до влаштування до прийомної сім'ї. 5. Прийомні діти мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, крім випадків, коли це може завдати шкоди їхньому життю, здоров'ю та моральному вихованню.	**3. Прийомні діти проживають і їх виховують у прийомній сім'ї до досягнення повноліття. Після досягнення повноліття такі особи у разі продовження навчання в закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої чи вищої освіти можуть, за їхнім вибором продовжити проживати і виховуватися у цій прийомній сім'ї до закінчення такого закладу.** **Особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, яким встановлено інвалідність, за їхнім вибором можуть продовжити проживати і виховуватися у прийомній сім'ї до досягнення двадцятитрирічного віку безвідносно до того, чи навчаються вони у закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої, вищої освіти.** **4. Прийомні діти зберігають право на аліменти, пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вони мали до влаштування у прийомну сім'ю.** **5. Прийомні діти мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, крім випадків, якщо це може завдати шкоди їхньому життю, здоров'ю та вихованню.**
Стаття 256-4. Створення прийомної сім'ї	**Стаття 1698. Створення прийомної сім'ї**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Рішення про створення прийомної сім'ї приймається районною в місті Києві чи Севастополі державною адміністрацією, виконавчим комітетом міської, районної у місті (у разі її створення), селищної, сільської ради в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. 2. Між прийомними батьками та органом, який прийняв рішення про створення прийомної сім'ї, на основі типового договору укладається договір про влаштування дітей до прийомної сім'ї. 3. Орган, який прийняв рішення про створення прийомної сім'ї, зобов'язаний контролювати виконання прийомними батьками своїх обов'язків щодо виховання та утримання дітей. 4. Положення про прийомну сім'ю та типовий договір про влаштування дітей до прийомної сім'ї затверджуються Кабінетом Міністрів України.	**1. Рішення про створення прийомної сім'ї приймає районна в містах Києві та Севастополі державна адміністрація, виконавчий комітет міської, районної у місті (у разі її утворення), селищної, сільської ради порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України.** **2. Між прийомними батьками та органом, що прийняв рішення про створення прийомної сім'ї, на основі типового договору укладають договір про влаштування дітей у прийомну сім'ю.** **3. Орган, що прийняв рішення про створення прийомної сім'ї, зобов'язаний контролювати виконання прийомними батьками своїх обов'язків щодо виховання та умов проживання дітей.** **4. Положення про прийомну сім'ю і типовий договір про влаштування дітей у прийомну сім'ю затверджує Кабінет Міністрів України.** **5. Прийомним батькам, сім'я яких виховує п'ять і більше прийомних дітей, на період функціонування прийомної сім'ї може бути надано обладнаний індивідуальний житловий будинок або квартира порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України.**
Глава 20-2 ДИТЯЧИЙ БУДИНОК СІМЕЙНОГО ТИПУ	**Глава 110. Дитячий будинок сімейного типу**
Стаття 256-5. Дитячий будинок сімейного типу	**Стаття 1699. Дитячий будинок сімейного типу**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Дитячий будинок сімейного типу - окрема сім’я, що створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, для забезпечення сімейним вихованням та спільного проживання не менш як п’яти дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.	**1. Дитячий будинок сімейного типу – це окрема сім’я, створена за бажанням подружжя або особи, яка не перебуває у шлюбі, для забезпечення сімейного виховання та для спільного проживання не менше семи дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.**
Стаття 256-6. Батьки-вихователі дитячого будинку сімейного типу 1. Батьки-вихователі - подружжя або окрема особа, що не перебуває у шлюбі, які взяли дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, для виховання та спільного проживання. 2. Батьки-вихователі несуть обов’язки по вихованню та розвитку дітей, передбачені статтею 150 цього Кодексу. 3. Батьками-вихователями не можуть бути особи, зазначені в статті 212 цього Кодексу. 4. Батьки-вихователі є законними представниками дітей і діють без спеціальних на те повноважень як опікуни або піклувальники. 5. Батькам-вихователям для потреб дитячого будинку сімейного типу позачергово надається обладнаний індивідуальний житловий будинок або багатокімнатна квартира за нормами, встановленими законодавством.	**Стаття 1700. Батьки-вихователі дитячого будинку сімейного типу** **1. Батьки-вихователі – це подружжя або особа, яка не перебуває у шлюбі, що взяли на виховання та для спільного проживання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.** **2. Батьки-вихователі мають обов’язки щодо виховання та розвитку дітей, встановлені главою 100 цього Кодексу.** **3. Батьками-вихователями не можуть бути особи, визначені статтею 1660 цього Кодексу.** **4. Батькам-вихователям для потреб дитячого будинку сімейного типу позачергово надають обладнаний індивідуальний житловий будинок або багатокімнатну квартиру за нормами, встановленими законодавством, а також спеціально обладнаний транспортний засіб для перевезення дітей.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 256-7. Вихованці дитячого будинку сімейного типу 1. Вихованцями дитячого будинку сімейного типу є діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування. 2. На влаштування дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування, до дитячого будинку сімейного типу потрібна згода дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити. Згода дитини на влаштування її до дитячого будинку сімейного типу з'ясовується службовою особою закладу, в якому вона перебуває, у присутності батьків-вихователів і представника органу опіки та піклування, про що складається відповідний документ. 3. Вихованці проживають і виховуються у дитячому будинку сімейного типу до досягнення 18-річного віку. Після досягнення 18-річного віку такі особи у разі продовження навчання в закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої чи вищої освіти можуть, за їхнім вибором, продовжити проживати і виховуватися у цьому дитячому будинку сімейного типу до закінчення такого закладу. Особи з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, яким встановлено інвалідність, за їхнім вибором можуть продовжити проживати та виховуватися у дитячому будинку сімейного типу до досягнення ними 23-річного віку незалежно від того, чи	**Стаття 1701. Вихованці дитячого будинку сімейного типу** **1. Вихованцями дитячого будинку сімейного типу є діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування.** **2. Для влаштування дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, до дитячого будинку сімейного типу потрібна згода дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.** **Згоду дитини на її влаштування до дитячого будинку сімейного типу з'ясовує службова особа закладу, в якому перебуває дитина, у присутності батьків-вихователів і представника органу опіки та піклування, про що складають відповідний документ.** **3. Вихованці проживають і виховуються у дитячому будинку сімейного типу до досягнення повноліття. Після досягнення повноліття такі особи у разі продовження навчання в закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої чи вищої освіти можуть, за їхнім вибором продовжити проживати і виховуватися у цьому дитячому будинку сімейного типу до закінчення такого закладу.** **Особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, яким встановлено інвалідність, за їхнім вибором можуть продовжити проживати та виховуватися у дитячому будинку**

Чинна редакція	Запропонована редакція
навчаються вони у закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої, вищої освіти. 4. За вихованцями дитячого будинку сімейного типу зберігається право на аліменти, пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вони мали до влаштування до дитячого будинку сімейного типу. 5. Вихованці мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, крім випадків, коли це може завдати шкоди їхньому життю, здоров'ю та моральному вихованню.	**сімейного типу до досягнення двадцятитрирічного віку безвідносно до того, чи навчаються вони у закладі загальної середньої, професійної, фахової передвищої, вищої освіти.** **4. Вихованці дитячого будинку сімейного типу зберігають право на аліменти, пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вони мали до влаштування до дитячого будинку сімейного типу.** **5. Вихованці дитячого будинку сімейного типу мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, крім випадків, якщо це може завдати шкоди їхньому життю, здоров'ю та вихованню.**
Стаття 256-8. Створення дитячого будинку сімейного типу 1. Рішення про створення дитячого будинку сімейного типу приймається районною в місті Києві чи Севастополі державною адміністрацією, виконавчим комітетом міської, районної у місті (у разі її створення), селищної, сільської ради в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. 2. Між батьками-вихователями та органом, який прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, на основі типового договору укладається договір про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу.	**Стаття 1702. Створення дитячого будинку сімейного типу** **1. Рішення про створення дитячого будинку сімейного типу приймає районна в містах Києві та Севастополі державна адміністрація, виконавчий комітет міської, районної у місті (у разі утворення), селищної, сільської ради порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України.** **2. Між батьками-вихователями та органом, що прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, на основі типового договору укладають**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Орган, який прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, зобов'язаний контролювати виконання батьками-вихователями своїх обов'язків щодо виховання та утримання дітей. 4. Положення про дитячий будинок сімейного типу і типовий договір про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу затверджуються Кабінетом Міністрів України.	**договір про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу.** **3. Орган, що прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу, зобов'язаний контролювати виконання батьками-вихователями своїх обов'язків щодо виховання та умов проживання дітей.** **4. У разі зменшення кількості вихованців внаслідок вибуття їх за віком або з інших причин батьки-вихователі протягом одного року можуть влаштувати на виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, для збереження статусу дитячого будинку сімейного типу.** **У разі невиконання вимоги щодо мінімальної кількості дітей для функціонування дитячого будинку сімейного типу протягом одного року дитячий будинок сімейного типу за рішенням органу опіки та піклування перетворюють на прийомну сім'ю.** **5. Положення про дитячий будинок сімейного типу і типовий договір про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу затверджує Кабінет Міністрів України.**
Глава 20 ПАТРОНАТ НАД ДІТЬМИ	**Глава 111. Патронат над дітьми**
Стаття 252. Патронат над дитиною	**Стаття 1703. Патронат над дитиною**

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Патронат над дитиною - це тимчасовий догляд, виховання та реабілітація дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, її батьками або іншими законними представниками складних життєвих обставин.	**1. Патронат над дитиною – це тимчасовий догляд, виховання та реабілітація дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, батьками або іншими законними представниками дитини складних життєвих обставин.**
2. Сім'я патронатного вихователя - це сім'я, в якій за згоди всіх її членів повнолітня особа, яка пройшла спеціальний курс підготовки, виконує обов'язки патронатного вихователя на професійній основі.	**2. Сім'я патронатного вихователя – це сім'я, в якій за згодою всіх її членів повнолітня особа, яка пройшла спеціальний курс підготовки, виконує обов'язки патронатного вихователя на професійній основі.**
3. Патронатний вихователь - це особа, яка за участю членів сім'ї надає послуги з догляду, виховання та реабілітації дитини у своїй сім'ї.	**3. Патронатний вихователь – це особа, яка за участю членів сім'ї надає послуги з догляду, виховання та реабілітації дитини у своїй сім'ї.**
4. Патронатним вихователем не можуть бути особи, зазначені у статті 212 цього Кодексу.	**4. Патронатним вихователем не можуть бути особи, визначені статтею 1660 цього Кодексу.**
5. До сім'ї патронатного вихователя можуть бути одночасно влаштовані тільки діти, які є між собою рідними братами та сестрами, або діти, які виховувалися в одній сім'ї.	**5. До сім'ї патронатного вихователя можуть бути одночасно влаштовані лише діти, які є між собою рідними братами і сестрами, або діти, яких виховували в одній сім'ї.**
6. Термін перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя встановлюється органом опіки та піклування і не може перевищувати трьох місяців. У разі наявності обставин, що обґрунтовують необхідність і доцільність перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя понад зазначений термін, орган опіки та піклування може його продовжити.	**6. Строк перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя встановлює орган опіки та піклування. Такий строк не може перевищувати три місяці.** **За наявності обставин, що обґрунтовують необхідність і доцільність перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя понад строк, визначений цією частиною, орган опіки та піклування може його продовжити.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Загальний термін перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя не може перевищувати шість місяців. 7. Порядок створення та діяльності сім'ї патронатного вихователя, влаштування, перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя затверджується Кабінетом Міністрів України.	**Загальний строк перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя не може перевищувати шість місяців.** **7. Порядок створення та функціонування сім'ї патронатного вихователя, влаштування, перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя затверджує Кабінет Міністрів України.**
Стаття 253. Договір про патронат над дитиною 1. За договором про патронат над дитиною орган опіки та піклування влаштовує дитину, яка перебуває у складних життєвих обставинах, в сім'ю патронатного вихователя. Договір про патронат над дитиною укладається в письмовій формі. Типовий договір про патронат над дитиною затверджується Кабінетом Міністрів України. 2. Договір про патронат над дитиною припиняється у разі прийняття органом опіки та піклування рішення про повернення дитини до її батьків, інших законних представників, її усиновлення, встановлення над нею опіки чи піклування, влаштування її на виховання в сім'ю громадян (прийомну сім'ю чи дитячий будинок сімейного типу) або до дитячого закладу, закладу охорони здоров'я, навчального або іншого закладу, а також у разі досягнення дитиною повноліття, смерті дитини чи патронатного вихователя.	**Стаття 1704. Договір про патронат над дитиною** **1. За договором про патронат над дитиною орган опіки та піклування влаштовує дитину, яка перебуває у складних життєвих обставинах, в сім'ю патронатного вихователя.** **Типовий договір про патронат над дитиною затверджує Кабінет Міністрів України.** **2. Договір про патронат над дитиною припиняють у разі:** **1) ухвалення органом опіки та піклування рішення про повернення дитини до її батьків, інших законних представників; усиновлення дитини, встановлення над дитиною опіки чи піклування, влаштування дитини на виховання у прийомну сім'ю, до дитячого будинку сімейного типу або до дитячого закладу, закладу охорони здоров'я, закладу освіти або іншого закладу;** **2) досягнення дитиною повноліття;** **3) смерті дитини;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Договір про патронат над дитиною може бути розірваний за згодою сторін або за рішенням органу опіки та піклування, суду у разі невиконання патронатним вихователем своїх обов'язків за договором.	**4) смерті патронатного вихователя.** **3. Договір про патронат над дитиною може бути розірваний за згодою сторін або за рішенням органу опіки та піклування, суду у разі невиконання патронатним вихователем своїх обов'язків за договором, порушення прав дитини та вчинення дій всупереч найкращим інтересам дитини.**
Стаття 254. Права дитини, яка влаштовується в сім'ю патронатного вихователя 1. Для влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя потрібна згода дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити. 2. Влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя здійснюється за письмовою згодою її батьків, інших законних представників. У разі якщо мати чи батько дитини є неповнолітніми, крім їхньої згоди на влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя потрібна згода їхніх батьків. 3. Влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя здійснюється без згоди батьків, інших законних представників у разі відібрання у них дитини, відсутності відомостей про місце їх перебування, а також за наявності безпосередньої загрози життю чи здоров'ю дитини. 4. На період перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя за нею зберігається право на аліменти, пенсію,	**Стаття 1705. Права дитини, яку влаштовують в сім'ю патронатного вихователя** **1. Для влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя потрібна згода дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.** **2. Влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя здійснюють за письмовою згодою її батьків, інших законних представників. Якщо мати чи батько дитини є неповнолітньою дитиною, на влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя, крім їхньої згоди, потрібна згода їхніх батьків.** **3. Влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя здійснюють без згоди батьків, інших законних представників дитини у разі відібрання від них дитини, відсутності відомостей про їхній тимчасовий осідок (місце перебування), а також у разі безпосередньої загрози життю чи здоров'ю дитини.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вона мала до влаштування в сім'ю патронатного вихователя. 5. Дитина, влаштована в сім'ю патронатного вихователя, має право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами. 6. Дитина, влаштована в сім'ю патронатного вихователя, має інші права, визначені законодавством.	**4. На період перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя вона зберігає право на утримання, пенсію, інші соціальні виплати, а також на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вона мала до влаштування в сім'ю патронатного вихователя.** **5. Дитина, влаштована в сім'ю патронатного вихователя, має право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами.** **6. Дитина, влаштована в сім'ю патронатного вихователя, має й інші права, встановлені законом.**
Стаття 255. Обов'язки патронатного вихователя 1. Патронатний вихователь зобов'язаний: 1) забезпечити дитину житлом, одягом, харчуванням тощо; 2) створити дитині умови для навчання, фізичного та духовного розвитку; 3) співпрацювати з батьками, іншими законними представниками дитини задля подолання складних життєвих обставин у межах та у спосіб, визначені органом опіки та піклування; 4) забезпечити надання чи доступ до послуг, визначених договором про патронат над дитиною; 5) сприяти контактам дитини з батьками, іншими законними представниками, родичами, крім випадків, коли	**Стаття 1706. Обов'язки патронатного вихователя** **1. Патронатний вихователь зобов'язаний:** **1) забезпечити дитину житлом, одягом, харчуванням тощо;** **2) створити дитині умови для навчання, фізичного та духовного розвитку;** **3) співпрацювати з батьками, іншими законними представниками дитини задля подолання складних життєвих обставин у межах та у спосіб, визначені органом опіки та піклування;** **4) забезпечити надання чи доступ до послуг, визначених договором про патронат над дитиною;** **5) сприяти контактам дитини з батьками, іншими законними представниками, родичами, крім випадків, якщо батьки позбавлені батьківських прав або в**

Чинна редакція	Запропонована редакція
батьки позбавлені батьківських прав або в судовому порядку обмежені у праві спілкування з дитиною.	**судовому порядку обмежені у праві спілкування з дитиною.**
Стаття 256. Оплата послуг із здійснення патронату над дитиною 1. Оплата послуг патронатного вихователя та виплата соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя здійснюються за рахунок коштів місцевих бюджетів у розмірі та порядку, визначених Кабінетом Міністрів України. 2. При влаштуванні дитини в сім'ю патронатного вихователя її батьки не звільняються від обов'язку щодо утримання дитини.	**Стаття 1707. Оплата послуг із здійснення патронату над дитиною** **1. Оплату послуг патронатного вихователя та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя здійснюють за рахунок коштів місцевого бюджету у розмірі та порядком, що їх визначено Кабінетом Міністрів України.** **2. Влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя не звільняє батьків дитини від обов'язку щодо її утримання.**
КНИГА ШОСТА. СПАДКОВЕ ПРАВО	**КНИГА СЬОМА** **ПРАВО СПАДКОВЕ**
Глава 84 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО СПАДКУВАННЯ	**Глава 112. Загальні приписи про спадкування**
Стаття 1216. Поняття спадкування 1. Спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців).	Стаття **1708.** Поняття спадкування 1. Спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців).
Стаття 1217. Види спадкування 1. Спадкування здійснюється за заповітом або за законом.	Стаття **1709.** Види спадкування 1. Спадкування здійснюють за заповітом або за законом.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1218. Склад спадщини 1. До складу спадщини входять усі права та обов’язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті.	Стаття **1710.** Склад спадщини 1. До складу спадщини входять усі права та обов’язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинені внаслідок його смерті.
Стаття 1219. Права та обов’язки особи, які не входять до складу спадщини 1. Не входять до складу спадщини права та обов’язки, що нерозривно пов’язані з особою спадкодавця, зокрема: 1) особисті немайнові права; 2) право на участь у товариствах та право членства в об’єднаннях громадян, якщо інше не встановлено законом або їх установчими документами; 3) право на відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров’я; 4) права на аліменти, пенсію, допомогу або інші виплати, встановлені законом; 5) права та обов’язки особи як кредитора або боржника, передбачені статтею 608 цього Кодексу.	**Стаття 1711.** Права та обов’язки особи, які не входять до складу спадщини 1. Не входять до складу спадщини права та обов’язки, що нерозривно пов’язані з особою спадкодавця, зокрема: 1) особисті права; 2) право на участь у товариствах та право членства в об’єднаннях громадян, якщо іншого не встановлюють закон або їх установчі документи; 3) право на відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров’я; 4) права на аліменти, пенсію, допомогу або інші виплати, встановлені законом; 5) права та обов’язки особи як кредитора або боржника, передбачені статтею 867 цього Кодексу.
Стаття 1220. Відкриття спадщини 1. Спадщина відкривається внаслідок смерті особи або оголошення її померлою.	**Стаття 1712.** Відкриття спадщини 1. Спадщину відкривають внаслідок смерті особи або оголошення її померлою.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Часом відкриття спадщини є день смерті особи або день, з якого вона оголошується померлою (частина третя статті 46 цього Кодексу). 3. Якщо протягом однієї доби померли особи, які могли б спадкувати одна після одної, спадщина відкривається одночасно і окремо щодо кожної з них. 4. Якщо кілька осіб, які могли б спадкувати одна після одної, померли під час спільної для них небезпеки (стихійного лиха, аварії, катастрофи тощо), припускається, що вони померли одночасно. У цьому випадку спадщина відкривається одночасно і окремо щодо кожної з цих осіб.	2. Часом відкриття спадщини є день смерті особи або день, з якого вона оголошується померлою (частина третя статті 53 цього Кодексу). 3. Якщо протягом однієї доби померли особи, які могли б спадкувати одна після одної, спадщину відкривають одночасно і окремо стосовно кожної з них. 4. Якщо кілька осіб, які могли б спадкувати одна після одної, померли під час спільної для них небезпеки (стихійного лиха, аварії, катастрофи тощо), припускають, що вони померли одночасно. У такому разі спадщину відкривають одночасно і окремо стосовно кожної з цих осіб.
Стаття 1221. Місце відкриття спадщини 1. Місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця. 2. Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна - місцезнаходження основної частини рухомого майна. 3. Якщо спадкодавець мав останнє місце проживання на території іноземної держави, місце відкриття спадщини визначається відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право».	**Стаття 1713.** Місце відкриття спадщини 1. Місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця. 2. Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна - місцезнаходження основної частини рухомого майна. 3. Якщо спадкодавець мав останнє місце проживання на території іноземної держави, місце відкриття спадщини визначають відповідно до **приписів книги восьмої цього Кодексу**.
Стаття 1222. Спадкоємці	**Стаття 1714.** Спадкоємці

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути фізичні особи, які є живими на час відкриття спадщини, а також особи, які були зачаті за життя спадкодавця і народжені живими після відкриття спадщини. 2. Спадкоємцями за заповітом можуть бути юридичні особи та інші учасники цивільних відносин (стаття 2 цього Кодексу).	1. Спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути фізичні особи, які є живими на час відкриття спадщини, а також особи, зачаті за життя спадкодавця і народжені живими після відкриття спадщини. **2. Спадкоємцями за заповітом можуть бути фізичні особи, зачаті протягом шести місяців з часу відкриття спадщини в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій з репродуктивного біологічного матеріалу заповідача і народжені живими після відкриття спадщини.** 3. Спадкоємцями за заповітом можуть бути юридичні особи та інші **суб'єкти приватних** відносин (стаття 2 цього Кодексу).
Стаття 1223. Право на спадкування 1. Право на спадкування мають особи, визначені у заповіті. 2. У разі відсутності заповіту, визнання його недійсним, неприйняття спадщини або відмови від її прийняття спадкоємцями за заповітом, а також у разі неохоплення заповітом усієї спадщини право на спадкування за законом одержують особи, визначені у статтях 1261-1265 цього Кодексу. 3. Право на спадкування виникає у день відкриття спадщини.	**Стаття 1715.** Право на спадкування 1. Право на спадкування мають особи, визначені у заповіті. 2. У разі відсутності заповіту, визнання його недійсним, неприйняття спадщини або відмови від її прийняття спадкоємцями за заповітом, а також у разі неохоплення заповітом усієї спадщини право на спадкування за законом мають особи, визначені у статтях 1757-1762 цього Кодексу.
Стаття 1224. Усунення від права на спадкування	**Стаття 1716.** Усунення від права на спадкування

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Не мають права на спадкування особи, які умисно позбавили життя спадкодавця чи будь-кого з можливих спадкоємців або вчинили замах на їхнє життя. Положення абзацу першого цієї частини не застосовується до особи, яка вчинила такий замах, якщо спадкодавець, знаючи про це, все ж призначив її своїм спадкоємцем за заповітом. 2. Не мають права на спадкування особи, які умисно перешкоджали спадкодавцеві скласти заповіт, внести до нього зміни або скасувати заповіт і цим сприяли виникненню права на спадкування у них самих чи в інших осіб або сприяли збільшенню їхньої частки у спадщині. 3. Не мають права на спадкування за законом батьки після дитини, щодо якої вони були позбавлені батьківських прав і їхні права не були поновлені на час відкриття спадщини. Не мають права на спадкування за законом батьки (усиновлювачі) та повнолітні діти (усиновлені), а також інші особи, які ухилялися від виконання обов'язку щодо утримання спадкодавця, якщо ця обставина встановлена судом. 4. Не мають права на спадкування за законом одна після одної особи, шлюб між якими є недійсним або визнаний таким за рішенням суду. Якщо шлюб визнаний недійсним після смерті одного з подружжя, то за другим із подружжя, який його пережив і не знав та не міг знати про перешкоди до реєстрації шлюбу,	1. Не мають права на спадкування особи, які **вчинили умисне вбивство спадкодавця чи будь-кого з можливих спадкоємців, заподіяли їм тяжкі тілесні ушкодження, внаслідок яких сталася смерть спадкодавця**, або вчинили замах на їхнє життя. Приписи абзацу першого цієї частини не застосовують до особи, яка вчинила такий замах, якщо спадкодавець, знаючи про це, все ж призначив її своїм спадкоємцем за заповітом. 2. Не мають права на спадкування особи, які умисно перешкоджали спадкодавцеві скласти заповіт, внести до нього зміни або скасувати заповіт і цим сприяли виникненню права на спадкування у них самих чи в інших осіб або сприяли збільшенню їхньої частки у спадщині. 3. Не мають права на спадкування за законом батьки після дитини, стосовно якої вони були позбавлені батьківських прав і їхні права не були поновлені на час відкриття спадщини. Не мають права на спадкування за законом батьки (усиновлювачі) та повнолітні діти (усиновлені), а також інші особи, які ухилялися від виконання обов'язку щодо утримання спадкодавця, якщо цю обставину встановлено судом. 4. Не мають права на спадкування за законом одна після одної особи, шлюб між якими є недійсним або визнаний таким за рішенням суду.

Чинна редакція	Запропонована редакція
суд може визнати право на спадкування частки того з подружжя, хто помер, у майні, яке було набуте ними за час цього шлюбу. 5. За рішенням суду особа може бути усунена від права на спадкування за законом, якщо буде встановлено, що вона ухилялася від надання допомоги спадкодавцеві, який через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво був у безпорадному стані. 6. Положення цієї статті поширюються на всіх спадкоємців, у тому числі й на тих, хто має право на обов'язкову частку у спадщині, а також на осіб, на користь яких зроблено заповідальний відказ.	Якщо шлюб визнаний недійсним після смерті одного з подружжя, то за другим із подружжя, який його пережив і не знав та не міг знати про перешкоди до реєстрації шлюбу, суд може визнати право на спадкування частки того з подружжя, хто помер, у майні, набутому ними за час цього шлюбу. 5. За рішенням суду особа може бути усунена від права на спадкування за законом, якщо буде встановлено, що вона ухилялася від надання допомоги спадкодавцеві, який через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво перебував у безпорадному стані. 6. Приписи цієї статті застосовують до всіх спадкоємців, у тому числі до тих, хто має право на обов'язкову частку у спадщині, а також до осіб, на користь яких зроблено легат.
Стаття 1225. Спадкування права на земельну ділянку 1. Право власності на земельну ділянку переходить до спадкоємців на загальних підставах, із збереженням її цільового призначення. 2. До спадкоємців житлового будинку, інших будівель та споруд, об'єкта незавершеного будівництва, щодо якого зареєстровано право власності/спеціальне майнове право, переходить право власності або право користування земельною ділянкою, на якій вони розміщені. 3. До спадкоємців житлового будинку, інших будівель та споруд, об'єкта незавершеного будівництва, щодо якого	**Стаття 1717.** Спадкування права на земельну ділянку 1. Право власності на земельну ділянку переходить до спадкоємців на загальних підставах із збереженням її цільового призначення.

Чинна редакція	Запропонована редакція
зареєстровано право власності/спеціальне майнове право, переходить право власності або право користування земельною ділянкою, яка необхідна для їх обслуговування, якщо інший її розмір не визначений заповітом.	
Стаття 1226. Спадкування частки у праві спільної сумісної власності 1. Частка у праві спільної сумісної власності спадкується на загальних підставах. 2. Суб'єкт права спільної сумісної власності має право заповідати свою частку у праві спільної сумісної власності до її визначення та виділу в натурі.	Стаття **1718.** Спадкування частки у праві спільної сумісної власності 1. Частку у праві спільної сумісної власності спадкують на загальних підставах. **У разі смерті одного із суб'єктів права спільної сумісної власності частки кожного із співвласників у праві спільної сумісної власності є рівними, якщо іншого не встановлюють домовленість між ними, закон або рішення суду.** 2. Суб'єкт права спільної сумісної власності має право заповідати свою частку у праві спільної сумісної власності до її визначення та виділу в натурі.
Стаття 1227. Право на одержання сум заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, інших соціальних виплат, які належали спадкодавцеві 1. Суми заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, допомог у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, відшкодувань у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, інших соціальних виплат, які належали спадкодавцеві, але не були ним одержані за	Стаття **1719.** Право на одержання сум заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, інших виплат, що належали спадкодавцеві 1. Суми заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, допомог у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, відшкодувань у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, інших соціальних виплат, що належали спадкодавцеві, але не були ним одержані за життя, **одноразова грошова допомога, призначена (нарахована)**

Чинна редакція	Запропонована редакція
життя, передаються членам його сім'ї, а у разі їх відсутності - входять до складу спадщини.	**спадкодавцеві, але не одержана ним за життя, право на репарації,** входять до складу спадщини.
Стаття 1228. Спадкування права на вклад у банку (фінансовій установі) 1. Вкладник має право розпорядитися правом на вклад у банку (фінансовій установі) на випадок своєї смерті, склавши заповіт або зробивши відповідне розпорядження банку (фінансовій установі). 2. Право на вклад входить до складу спадщини незалежно від способу розпорядження ним. 3. Заповіт, складений після того, як було зроблене розпорядження банку (фінансовій установі), повністю або частково скасовує його, якщо у заповіті змінено особу, до якої має перейти право на вклад, або якщо заповіт стосується усього майна спадкодавця.	Стаття **1720.** Спадкування права на вклад у банку (фінансовій установі) 1. Вкладник має право на розпорядження правом на вклад у банку (фінансовій установі) на випадок своєї смерті у спосіб складення заповіту.
Стаття 1229. Спадкування права на одержання страхових виплат (відшкодування) 1. Страхові виплати (відшкодування) спадкуються на загальних підставах. 2. Якщо страхувальник у договорі страхування призначив особу, до якої має перейти право на одержання страхової виплати у разі його смерті, це право не входить до складу спадщини.	**Стаття 1721.** Спадкування права на одержання страхових виплат (відшкодування) 1. Страхові виплати (відшкодування) спадкують на загальних підставах. 2. Якщо страхувальник у договорі страхування призначив особу, до якої має перейти право на одержання страхової виплати у разі його смерті, це право не входить до складу спадщини.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1230. Спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди, сплату неустойки, отримання компенсації 1. До спадкоємця переходить право на відшкодування збитків, завданих спадкодавцеві у договірних зобов'язаннях, або право на відшкодування збитків, що належало спадкодавцеві відповідно до закону. 2. До спадкоємця переходить право на стягнення неустойки (штрафу, пені) у зв'язку з невиконанням боржником спадкодавця своїх договірних обов'язків, яка була присуджена судом спадкодавцеві за його життя. 3. До спадкоємця переходить право на відшкодування моральної шкоди, яке було присуджено судом спадкодавцеві за його життя. 4. До спадкоємця переходить право на отримання компенсації, яку відповідно до закону міг би отримати спадкодавець за його життя.	**Стаття 1722.** Спадкування права на відшкодування шкоди, компенсацію моральної шкоди, сплату неустойки, отримання компенсації 1. До спадкоємця переходить право на відшкодування шкоди, завданої спадкодавцеві у договірних зобов'язаннях, або право на відшкодування шкоди, що належало спадкодавцеві відповідно до закону. 2. До спадкоємця переходить право на стягнення неустойки (штрафу, пені) у зв'язку з невиконанням боржником спадкодавця своїх договірних обов'язків, присудженої судом спадкодавцеві за його життя. 3. До спадкоємця переходить право на компенсацію моральної шкоди, присудженої судом спадкодавцеві за його життя. 4. До спадкоємця переходить право на отримання компенсації, яку відповідно до закону міг би отримати спадкодавець за життя.
Стаття відсутня	**Стаття 1723.** Спадкування права на цифрову річ **1. До складу спадщини входять права на цифрові речі, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини, якщо іншого не встановлюють закон або умови використання таких речей.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1231. Спадкування обов’язку відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем 1. До спадкоємця переходить обов’язок відшкодувати майнову шкоду (збитки), яка була завдана спадкодавцем. 2. До спадкоємця переходить обов’язок відшкодування моральної шкоди, завданої спадкодавцем, яке було присуджено судом зі спадкодавця за його життя. 3. До спадкоємця переходить обов’язок сплатити неустойку (штраф, пеню), яка була присуджена судом кредиторові із спадкодавця за життя спадкодавця. 4. Майнова та моральна шкода, яка була завдана спадкодавцем, відшкодовується спадкоємцями у межах вартості рухомого чи нерухомого майна, яке було одержане ними у спадщину. 5. За позовом спадкоємця суд може зменшити розмір неустойки (штрафу, пені), розмір відшкодування майнової шкоди (збитків) та моральної шкоди, якщо вони є непомірно великими порівняно з вартістю рухомого чи нерухомого майна, яке було одержане ним у спадщину.	Стаття **1724.** Спадкування обов’язку щодо відшкодування майнової шкоди та компенсації моральної шкоди, завданої спадкодавцем 1. До спадкоємця переходить обов’язок щодо відшкодування майнової шкоди, завданої спадкодавцем. 2. До спадкоємця переходить обов’язок щодо компенсації моральної шкоди, завданої спадкодавцем, на підставі рішення суду, ухваленого за життя спадкодавця. 3. До спадкоємця переходить обов’язок щодо сплати неустойки (штрафу, пені), на підставі рішення суду, ухваленого за життя спадкодавця. 4. Майнову та/або моральну шкоду, завдану спадкодавцем, спадкоємець відшкодовує у межах вартості рухомого чи нерухомого майна, одержаного ними у спадщину. 5. За позовом спадкоємця суд може зменшити розмір неустойки (штрафу, пені), розмір відшкодування майнової шкоди та компенсації моральної шкоди, якщо вони є непомірно великими порівняно з вартістю рухомого чи нерухомого майна, одержаного ним у спадщину.
Стаття 1232. Обов’язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця	Стаття **1725.** Обов’язок спадкоємців щодо відшкодування витрат на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Спадкоємці зобов’язані відшкодувати розумні витрати, які були зроблені одним із них або іншою особою на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця. 2. Витрати на утримання, догляд, лікування спадкодавця можуть бути стягнені не більш як за три роки до його смерті.	1. Спадкоємці зобов’язані відшкодувати розумні витрати, понесених одним із них або іншою особою на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця. 2. Витрати на утримання, догляд, лікування спадкодавця можуть бути стягнені не більш як за три роки до його смерті.
Стаття 12321. Спадкування прав та обов’язків за договором оренди житла з викупом, договором купівлі-продажу неподільного об’єкта незавершеного будівництва/майбутнього об’єкта нерухомості (перший продаж), договором про участь у фонді фінансування будівництва 1. До спадкоємців переходять усі права та обов’язки за договором оренди житла з викупом, договором купівлі-продажу неподільного об’єкта незавершеного будівництва/майбутнього об’єкта нерухомості (перший продаж), договором про участь у фонді фінансування будівництва, які мав спадкодавець. 2. Відмова спадкоємців від договору оренди житла з викупом, договору купівлі-продажу неподільного об’єкта незавершеного будівництва/майбутнього об’єкта нерухомості (перший продаж), договору про участь у фонді фінансування будівництва здійснюється у порядку, встановленому статтею 1273 цього Кодексу. 3. Дострокове припинення договору оренди житла з викупом, договору купівлі-продажу неподільного об’єкта	**Стаття 1726.** Спадкування прав та обов’язків за договором оренди житла з викупом, договором купівлі-продажу неподільного об’єкта незавершеного будівництва/майбутнього об’єкта нерухомості (перший продаж), договором про участь у фонді фінансування будівництва 1. До спадкоємців переходять усі права та обов’язки за договором оренди житла з викупом, договором купівлі-продажу неподільного об’єкта незавершеного будівництва/майбутнього об’єкта нерухомості (перший продаж), договором про участь у фонді фінансування будівництва, які мав спадкодавець. 2. Спадкоємець може відмовитися від договору оренди житла з викупом, договору купівлі-продажу неподільного об’єкта незавершеного будівництва/майбутнього об’єкта нерухомості (перший продаж), договору про участь у фонді фінансування будівництва у порядку, встановленому статтею 1771 цього Кодексу. 3. Дострокове припинення договору оренди житла з викупом, договору купівлі-продажу неподільного об’єкта

Чинна редакція	Запропонована редакція
незавершеного будівництва/майбутнього об’єкта нерухомості (перший продаж), договору про участь у фонді фінансування будівництва за ініціативою спадкоємців здійснюється у порядку, визначеному законом. 4. Спадкування прав та обов’язків за договором купівлі-продажу неподільного об’єкта незавершеного будівництва/майбутнього об’єкта нерухомості (перший продаж), договору про участь у фонді фінансування будівництва є підставою для державної реєстрації за спадкоємцем спеціального майнового права на неподільний об’єкт незавершеного будівництва/майбутній об’єкт нерухомості та/або обтяження речових прав на такий об’єкт. 5. Положення цієї статті поширюються також на договори щодо інвестування та/або фінансування будівництва об’єктів нерухомого майна, право на виконання будівельних робіт стосовно яких отримано до набрання чинності Законом України «Про гарантування речових прав на об’єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому».	незавершеного будівництва/майбутнього об’єкта нерухомості (перший продаж), договору про участь у фонді фінансування будівництва за ініціативою спадкоємців здійснюють у порядку, визначеному законом. 4. Спадкування прав та обов’язків за договором купівлі-продажу неподільного об’єкта незавершеного будівництва/майбутнього об’єкта нерухомості (перший продаж), договору про участь у фонді фінансування будівництва є підставою для державної реєстрації за спадкоємцем спеціального майнового права на неподільний об’єкт незавершеного будівництва/майбутній об’єкт нерухомості та/або обтяження речових прав на такий об’єкт. 5. Приписи цієї статті засосовують також до договорів про інвестування та/або фінансування будівництва об’єктів нерухомого майна, право на виконання будівельних робіт щодо яких отримано до набрання чинності Законом України «Про гарантування речових прав на об’єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому».
Глава 85 СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ	**Глава 113. Спадкування за заповітом**
Стаття 1233. Поняття заповіту 1. Заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті.	Стаття **1727.** Поняття заповіту 1. Заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті.
Стаття 1234. Право на заповіт	Стаття **1728.** Право на заповіт

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Право на заповіт має фізична особа з повною цивільною дієздатністю. 2. Право на заповіт здійснюється особисто. Вчинення заповіту через представника не допускається.	1. Право на заповіт має фізична особа з повною цивільною дієздатністю. 2. Право на заповіт здійснюють особисто. Вчинення заповіту через представника заборонено.
Стаття 1235. Право заповідача на призначення спадкоємців 1. Заповідач може призначити своїми спадкоємцями одну або кілька фізичних осіб, незалежно від наявності у нього з цими особами сімейних, родинних відносин, а також інших учасників цивільних відносин. 2. Заповідач може без зазначення причин позбавити права на спадкування будь-яку особу з числа спадкоємців за законом. У цьому разі ця особа не може одержати право на спадкування. 3. Заповідач не може позбавити права на спадкування осіб, які мають право на обов’язкову частку у спадщині. Чинність заповіту щодо осіб, які мають право на обов’язкову частку у спадщині, встановлюється на час відкриття спадщини. 4. У разі смерті особи, яка була позбавлена права на спадкування, до смерті заповідача, позбавлення її права на спадкування втрачає чинність. Діти (внуки) цієї особи мають право на спадкування на загальних підставах.	Стаття **1729.** Право заповідача на призначення спадкоємців 1. Заповідач може призначити своїми спадкоємцями одну або кілька фізичних осіб (безвідносно до наявності у нього з цими особами сімейних, родинних відносин), а також інших учасників цивільних відносин. **Заповідач може призначити своїм спадкоємцем особу або кількох осіб, зачатих за життя та народжених живими після його смерті.** **Заповідач може призначити своїм спадкоємцем особу або кількох осіб, зачатих протягом шести місяців з часу відкриття спадщини в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій з репродуктивного біологічного матеріалу заповідача та народжену живою після його смерті.** 2. Заповідач може без зазначення причин позбавити права на спадкування будь-яку особу з числа спадкоємців за законом. У такому разі ця особа не може одержати право на спадкування. 3. Заповідач не може позбавити права на спадкування осіб, які мають право на обов’язкову частку у спадщині.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Чинність заповіту стосовно осіб, які мають право на обов’язкову частку у спадщині, встановлюють на час відкриття спадщини. 4. У разі смерті особи, позбавленої права на спадкування, до смерті заповідача позбавлення її права на спадкування втрачає чинність. Діти (**онуки**) цієї особи мають право на спадкування на загальних підставах.
Стаття 1236. Право заповідача на визначення обсягу спадщини, що має спадкуватися за заповітом 1. Заповідач має право охопити заповітом права та обов’язки, які йому належать на момент складення заповіту, а також ті права та обов’язки, які можуть йому належати у майбутньому. 2. Заповідач має право скласти заповіт щодо усієї спадщини або її частини. 3. Якщо заповідач розподілив між спадкоємцями у заповіті лише свої права, до спадкоємців, яких він призначив, переходить та частина його обов’язків, що є пропорційною до одержаних ними прав. 4. Чинність заповіту щодо складу спадщини встановлюється на момент відкриття спадщини.	Стаття **1730.** Право заповідача на визначення обсягу спадщини, що має спадкуватися за заповітом 1. Заповідач має право охопити заповітом права та обов’язки, що йому належать на момент складення заповіту, а також ті права та обов’язки, що можуть належати йому у майбутньому. 2. Заповідач має право скласти заповіт щодо усієї спадщини або її частини. 3. Якщо заповідач розподілив між спадкоємцями у заповіті лише свої права, до спадкоємців, яких він призначив, переходить та частина його обов’язків, що є домірною до одержаних ними прав. 4. Чинність заповіту щодо складу спадщини встановлюють на момент відкриття спадщини.
Стаття 1237. Право заповідача на заповідальний відказ 1. Заповідач має право зробити у заповіті заповідальний відказ.	Стаття **1731.** Право заповідача на легат 1. Заповідач має право зробити у заповіті легат.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Відказоодержувачами можуть бути особи, які входять, а також ті, які не входять до числа спадкоємців за законом.	2. Набувачами за легатом можуть бути особи, які входять, а також ті, які не входять до числа спадкоємців за законом.
Стаття 1238. Предмет заповідального відказу 1. Предметом заповідального відказу може бути передання відказоодержувачеві у власність або за іншим речовим правом майнового права або речі, що входить або не входить до складу спадщини. 2. На спадкоємця, до якого переходить житловий будинок, квартира або інше рухоме або нерухоме майно, заповідач має право покласти обов’язок надати іншій особі право користування ними. Право користування житловим будинком, квартирою або іншим рухомим або нерухомим майном зберігає чинність у разі наступної зміни їх власника. Право користування житловим будинком, квартирою або іншим рухомим або нерухомим майном, одержане за заповідальним відказом, є таким, що не відчужується, не передається та не переходить до спадкоємців відказоодержувача. Право користування житловим будинком, квартирою або іншою будівлею, надане відказоодержувачеві, не є підставою для проживання у них членів його сім’ї, якщо у заповіті не зазначено інше. 3. Спадкоємець, на якого заповідачем покладено заповідальний відказ, зобов’язаний виконати його лише у межах реальної вартості майна, яке перейшло до нього, з	Стаття **1732.** Предмет легата 1. Предметом легата може бути передання набувачеві за легатом у власність або за іншим речовим правом майнового права або речі, що входить або не входить до складу спадщини. 2. На спадкоємця, до якого переходить житловий будинок, квартира або інше рухоме або нерухоме майно, заповідач має право покласти обов’язок щодо надання іншій особі права на користування таким майном. Право на користування житловим будинком, квартирою або іншим рухомим або нерухомим майном зберігає чинність у разі наступної зміни його власника. Право на користування житловим будинком, квартирою або іншим рухомим або нерухомим майном, одержане за легатом, є таким, що не відчужується, не передається та не переходить до спадкоємців набувача за легатом. Право на користування житловим будинком, квартирою або іншою будівлею, надане набувачеві за легатом, не є підставою для проживання у них членів його сім’ї, якщо у заповіті не зазначено іншого. 3. Спадкоємець, на якого заповідач поклав легат, зобов’язаний виконати його лише у межах реальної вартості

Чинна редакція	Запропонована редакція
вирахуванням частки боргів спадкодавця, що припадають на це майно. 4. Відказоодержувач має право вимоги до спадкоємця з часу відкриття спадщини.	майна, що перейшло до нього, з вирахуванням частки боргів спадкодавця, що припадають на це майно. 4. Набувач за легатом має право вимоги до спадкоємця з часу відкриття спадщини.
Стаття 1239. Втрата чинності заповідальним відказом 1. Заповідальний відказ втрачає чинність у разі смерті відказоодержувача, що сталася до відкриття спадщини.	Стаття **1733.** Втрата чинності легатом 1. Легат втрачає чинність у разі смерті набувача за легатом, що сталася до відкриття спадщини.
Стаття 1240. Право заповідача на покладення на спадкоємця інших обов'язків 1. Заповідач може зобов'язати спадкоємця до вчинення певних дій немайнового характеру, зокрема щодо розпорядження особистими паперами, визначення місця і форми здійснення ритуалу поховання. 2. Заповідач може зобов'язати спадкоємця до вчинення певних дій, спрямованих на досягнення суспільно корисної мети.	Стаття **1734.** Право заповідача на покладення на спадкоємця інших обов'язків 1. Заповідач може зобов'язати спадкоємця до вчинення певних дій немайнового характеру, зокрема до розпорядження особистими паперами, визначення місця і форми здійснення ритуалу поховання. 2. Заповідач може зобов'язати спадкоємця до вчинення певних дій, спрямованих на досягнення суспільно корисної мети **(заповідальне покладення)**. **3. Заповідач може визначити в заповіті особу опікуна (піклувальника) для своєї малолітньої, недієздатної (неповнолітньої, обмеженої у цивільній дієздатності) дитини, батька, матері у разі визнання їх недієздатними або обмеження їх цивільної дієздатності.** **Волевиявлення заповідача, висловлене у такому заповіті, враховується під час ухвалення органом опіки та піклування чи судом рішення в найкращих інтересах**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	дитини, батька, матері у разі визнання їх недієздатними або обмеження їх цивільної дієздатності, і лише у разі наявності підстав для призначення таким особам опікуна або піклувальника. **4. Заповідач може зобов'язати спадкоємця до вчинення дій, спрямованих на утримання та догляд за належною (належними) заповідачеві твариною (тваринами).**
Стаття відсутня	Стаття **1735.** Право заповідача на розпорядження своїм репродуктивним біологічним матеріалом. **1. Заповідач, який перебуває в шлюбі, має право на випадок своєї смерті в окремому заповіті розпорядитися своїм репродуктивним біологічним матеріалом, що зберігається відповідно до законодавства, у спосіб надання тому з подружжя, який його пережив, права на використання його репродуктивного біологічного матеріалу для подальшого проведення запліднення із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій, у тому числі за допомогою замінного материнства, а також визначити випадки його знищення.** **Заповідач, який не перебуває у шлюбі, має право на випадок своєї смерті в окремому заповіті розпорядитися своїм репродуктивним біологічним матеріалом, що зберігається відповідно до законодавства, у спосіб надання права на використання його репродуктивного**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	біологічного матеріалу для подальшого проведення запліднення із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій, у тому числі за допомогою замінного материнства, особі іншої статі, яка проживала з ним однією сім'єю, але не перебувала у будь-якому іншому шлюбі, а також визначити випадки знищення такого матеріалу. **2. Репродуктивний біологічний матеріал особи, що зберігається відповідно до законодавства, а також право на використання репродуктивного біологічного матеріалу для подальшого проведення запліднення із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій, у тому числі за допомогою замінного материнства, не включаються до складу спадщини.**
Стаття 1241. Право на обов'язкову частку у спадщині 1. Малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка). Розмір обов'язкової частки у спадщині може бути зменшений судом з урахуванням відносин між цими спадкоємцями та спадкодавцем, а також інших обставин, які мають істотне значення.	**Стаття 1736.** Право на обов'язкову частку у спадщині 1. Малолітні, неповнолітні діти спадкодавця спадкують безвідносно до змісту заповіту **та подання ними заяви про прийняття спадщини** половину частки, що могла належати кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка). **Повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують безвідносно до змісту заповіту половину частки, що могла належати кожному з них у разі**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. До обов’язкової частки у спадщині зараховується вартість речей звичайної домашньої обстановки та вжитку, вартість заповідального відказу, встановленого на користь особи, яка має право на обов’язкову частку, а також вартість інших речей та майнових прав, які перейшли до неї як до спадкоємця. 3. Будь-які обмеження та обтяження, встановлені у заповіті для спадкоємця, який має право на обов’язкову частку у спадщині, дійсні лише щодо тієї частини спадщини, яка перевищує його обов’язкову частку.	**спадкування за законом (обов’язкова частка), за умови подання ними заяви про прийняття спадщини.** Розмір обов’язкової частки у спадщині може бути зменшений судом з урахуванням відносин між цими спадкоємцями та спадкодавцем, а також з урахуванням інших обставин, що мають істотне значення. 2. До обов’язкової частки у спадщині зараховують вартість речей звичайної домашньої обстановки та вжитку, вартість легата, встановленого на користь особи, яка має право на обов’язкову частку, а також вартість інших речей та майнових прав, що перейшли до неї як до спадкоємця. 3. Будь-які обмеження та обтяження, встановлені у заповіті для спадкоємця, який має право на обов’язкову частку у спадщині, дійсні лише щодо тієї частини спадщини, що перевищує його обов’язкову частку. **4. Обов’язкову частку у спадщині виділяють із незаповіданого майна. Якщо частки незаповіданого майна недостатньо, обов’язкову частку виділяють із заповіданого майна.**
Стаття 1242. Заповіт з умовою 1. Заповідач може обумовити виникнення права на спадкування у особи, яка призначена у заповіті, наявністю певної умови, як пов’язаної, так і не пов’язаної з її поведінкою (наявність інших спадкоємців, проживання у певному місці, народження дитини, здобуття освіти тощо).	Стаття **1737.** Заповіт з умовою 1. Заповідач може обумовити виникнення права на спадкування у особи, призначеної у заповіті, наявністю певної умови, як пов’язаної, так і не пов’язаної з її поведінкою (наявність інших спадкоємців, проживання у певному місці, народження дитини, здобуття освіти тощо).

Чинна редакція	Запропонована редакція
Умова, визначена у заповіті, має існувати на час відкриття спадщини. 2. Умова, визначена у заповіті, є нікчемною, якщо вона суперечить закону або моральним засадам суспільства. 3. Особа, призначена у заповіті, не має права вимагати визнання умови недійсною на тій підставі, що вона не знала про неї, або якщо настання умови від неї не залежало.	Умова, визначена в заповіті, має існувати на час відкриття спадщини **або настати протягом строку, встановленого для її прийняття.** 2. Умова, визначена в заповіті, є нікчемною, якщо вона суперечить закону або доброзвичайності. 3. Особа, призначена в заповіті, не має права вимагати визнання умови, визначеної в заповіті, недійсною на тій підставі, що вона не знала про неї, або якщо настання умови від неї не залежало. **4. Відсутність умови, визначеної в заповіті, позбавляє спадкоємця, стосовно якого така умова визначена, права на спадкування за заповітом або за законом визначеного таким заповітом майна.**
Стаття 1243. Заповіт подружжя 1. Подружжя має право скласти спільний заповіт щодо майна, яке належить йому на праві спільної сумісної власності. 2. У разі складення спільного заповіту частка у праві спільної сумісної власності після смерті одного з подружжя переходить до другого з подружжя, який його пережив. У разі смерті останнього право на спадкування мають особи, визначені подружжям у заповіті. 3. За життя дружини та чоловіка кожен з них має право відмовитися від спільного заповіту. Така відмова підлягає нотаріальному посвідченню.	Стаття **1738.** Заповіт подружжя 1. Подружжя має право скласти спільний заповіт щодо майна, що належить йому на праві спільної сумісної власності. 2. У разі складення спільного заповіту частка у праві спільної сумісної власності після смерті одного з подружжя переходить до другого з подружжя, який його пережив. У разі смерті другого з подружжя право на спадкування мають особи, визначені подружжям у заповіті. 3. За життя дружини та чоловіка кожен з них має право відмовитися від спільного заповіту. Така відмова підлягає нотаріальному посвідченню.

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. У разі смерті одного з подружжя нотаріус накладає заборону відчуження майна, зазначеного у заповіті подружжя.	4. У разі смерті одного з подружжя нотаріус **видає другому з подружжя, який його пережив свідоцтво про право на спадщину, та** накладає заборону відчуження майна, зазначеного у заповіті подружжя.
Стаття відсутня	**Стаття 1739.** Заповіт про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом **1. Заповідач має право скласти заповіт про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом, що зберігається відповідно до законодавства, у якому:** **1) визначає особу, яка має право використати такий репродуктивний біологічний матеріал для зачаття дитини із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій, у тому числі за допомогою замінного материнства, відповідно до статті 1735 цього Кодексу, умови, а також випадки, за яких таке право припиняється;** **2) забороняє будь-яке використання свого репродуктивного біологічного матеріалу та визначає випадки, коли такий репродуктивний біологічний матеріал підлягає знищенню.** **2. Заповіт про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом не може бути секретним. Нотаріус при посвідченні такого заповіту перевіряє родинні або інші стосунки осіб, визначених статтею 1735**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	цього Кодексу, у тому числі з використанням відомостей Державного реєстру актів цивільного стану громадян. **3. Заповіт про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом посвідчується виключно нотаріус у порядку, визначеному цим Кодексом з урахуванням особливостей, встановлених цією статтею та статтею 1735 цього Кодексу. Заповіт про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом підлягає реєстрації у Спадковому реєстрі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, з відміткою про вид заповіту.** **4. Скасування заповіту про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом проводиться у спосіб складання нового заповіту про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом. Заповіт про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом не може бути скасовано заповітом про інші розпорядження.** **5. Заповіт про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом, складений пізніше, скасовує попередній заповіт такого виду повністю або у тій частині, в якій він йому суперечить. Кожний новий заповіт про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом скасовує попередній заповіт такого виду повністю або у тій частині, в якій він йому суперечить, і не відновлює заповіту про розпорядження**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	репродуктивним біологічним матеріалом, складеного заповідачем склав перед цим. Якщо новий заповіт про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом, складений заповідачем, визнано недійсним, чинність попереднього заповіту не відновлюється, крім випадків, встановлених статтями 240 і 247 цього Кодексу. **6. Інформація про складання заповіту про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом, його скасування підлягає передачі заповідачем до закладу, який забезпечує зберігання такого матеріалу, у десятиденний строк з моменту нотаріального посвідчення заповіту у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.**
Стаття 1244. Підпризначення спадкоємця 1. Заповідач має право призначити іншого спадкоємця на випадок, якщо спадкоємець, зазначений у заповіті, помре до відкриття спадщини, не прийме її або відмовиться від її прийняття чи буде усунений від права на спадкування, а також у разі відсутності умов, визначених у заповіті (стаття 1242 цього Кодексу). 2. Підпризначеним спадкоємцем може бути будь-яка особа, визначена у статті 1222 цього Кодексу.	**Стаття 1740.** Підпризначення спадкоємця 1. Заповідач має право призначити іншого спадкоємця на випадок, якщо спадкоємець, зазначений у заповіті, помре до відкриття спадщини, не прийме її або відмовиться від її прийняття чи буде усунений від права на спадкування, а також у разі відсутності умов, визначених у заповіті (стаття 1737 цього Кодексу). 2. Підпризначеним спадкоємцем може бути будь-яка особа, визначена у статті 1714 цього Кодексу.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1245. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом 1. Частина спадщини, що не охоплена заповітом, спадкується спадкоємцями за законом на загальних підставах. До числа цих спадкоємців входять також спадкоємці за законом, яким інша частина спадщини була передана за заповітом.	Стаття **1741.** Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом 1. Частину спадщини, що не охоплена заповітом, спадкоємці спадкують за законом на загальних підставах. До числа таких спадкоємців входять також спадкоємці за законом, яким іншу частину спадщини передано за заповітом.
Стаття 1246. Встановлення сервітуту у заповіті 1. Спадкодавець має право встановити у заповіті сервітут щодо земельної ділянки, інших природних ресурсів або іншого нерухомого майна для задоволення потреб інших осіб.	Стаття **1742.** Встановлення сервітуту у заповіті 1. Спадкодавець має право встановити у заповіті сервітут щодо земельної ділянки, інших природних ресурсів або іншого нерухомого майна для задоволення потреб інших осіб.
Стаття 1247. Загальні вимоги до форми заповіту 1. Заповіт складається у письмовій формі, із зазначенням місця та часу його складення. 2. Заповіт має бути особисто підписаний заповідачем. Якщо особа не може особисто підписати заповіт, він підписується відповідно до частини четвертої статті 207 цього Кодексу. 3. Заповіт має бути посвідчений нотаріусом або іншими посадовими, службовими особами, визначеними у статтях 1251-1252 цього Кодексу. 4. Заповіти, посвідчені особами, зазначеними у частині третій цієї статті, підлягають державній реєстрації у	**Стаття 1743.** Загальні вимоги до форми заповіту 1. Заповіт складають у письмовій формі із зазначенням місця та часу його складення. 2. Заповіт має бути особисто підписаний заповідачем. Якщо особа не може особисто підписати заповіт, його підписують відповідно до вимог цього Кодексу. 3. Заповіт має бути посвідчений нотаріусом або іншими посадовими, службовими особами, визначеними у статтях 1747-1748 цього Кодексу. 4. Заповіти, посвідчені особами, зазначеними у частині третій цієї статті, підлягають реєстрації у Спадковому

Чинна редакція	Запропонована редакція
Спадковому реєстрі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.	реєстрі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.
Стаття 1248. Посвідчення заповіту нотаріусом 1. Нотаріус посвідчує заповіт, який написаний заповідачем власноручно або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів. 2. Нотаріус може на прохання особи записати заповіт з її слів власноручно або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів. У цьому разі заповіт має бути вголос прочитаний заповідачем і підписаний ним. Якщо заповідач через фізичні вади не може сам прочитати заповіт, посвідчення заповіту має відбуватися при свідках (стаття 1253 цього Кодексу).	**Стаття 1744.** Посвідчення заповіту нотаріусом 1. Нотаріус посвідчує заповіт, що написаний заповідачем власноруч або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів. 2. Нотаріус може на прохання особи записати заповіт з її слів власноруч або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів. У такому разі заповіт має бути прочитаний вголос заповідачем і підписаний ним. Якщо заповідач через фізичні вади не може прочитати заповіт, заповіт посвідчують при свідках (стаття 1749 цього Кодексу).
Стаття 1249. Посвідчення нотаріусом секретних заповітів 1. Секретним є заповіт, який посвідчується нотаріусом без ознайомлення з його змістом. 2. Особа, яка склала секретний заповіт, подає його в заклеєному конверті нотаріусові. На конверті має бути підпис заповідача. Нотаріус ставить на конверті свій посвідчувальний напис, скріплює печаткою і в присутності заповідача поміщає його в інший конверт та опечатує.	Стаття **1745.** Посвідчення нотаріусом секретних заповітів 1. Секретним є заповіт, який нотаріус посвідчує без ознайомлення з його змістом. 2. Особа, яка склала секретний заповіт, подає його в заклеєному конверті нотаріусові. На конверті має бути підпис заповідача. Нотаріус ставить на конверті свій посвідчувальний напис, скріплює печаткою і в присутності заповідача поміщає його в інший конверт та опечатує.
Стаття 1250. Оголошення нотаріусом секретного заповіту	Стаття **1746.** Оголошення нотаріусом секретного заповіту

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Одержавши інформацію про відкриття спадщини, нотаріус призначає день оголошення змісту заповіту. Про день оголошення заповіту він повідомляє членів сім'ї та родичів спадкодавця, якщо їхнє місце проживання йому відоме, або робить про це повідомлення в друкованих медіа. 2. У присутності заінтересованих осіб та двох свідків нотаріус відкриває конверт, у якому зберігався заповіт, та оголошує його зміст. 3. Про оголошення заповіту складається протокол, який підписують нотаріус та свідки. У протоколі записується весь зміст заповіту.	1. Після одержання інформації про відкриття спадщини нотаріус призначає день оголошення заповіту. Про день оголошення заповіту нотаріус повідомляє членів сім'ї та родичів спадкодавця, якщо їхнє місце проживання йому відоме, або робить відповідне повідомлення в друкованих медіа. 2. У присутності заінтересованих осіб та двох свідків нотаріус відкриває конверт, у якому зберігався заповіт, та оголошує його зміст. 3. Про оголошення заповіту складають протокол, який підписують нотаріус та свідки. У протоколі записують зміст всього заповіту.
Стаття 1251. Посвідчення заповіту посадовою особою органу місцевого самоврядування 1. Якщо у населеному пункті немає нотаріуса, заповіт, крім секретного, може бути посвідчений уповноваженою на це посадовою особою відповідного органу місцевого самоврядування.	**Стаття 1747.** Посвідчення заповіту посадовою особою органу місцевого самоврядування 1. Якщо у населеному пункті немає нотаріуса, заповіт, крім секретного, може бути посвідчений уповноваженою на це посадовою особою відповідного органу місцевого самоврядування.
Стаття 1252. Посвідчення заповіту іншою посадовою, службовою особою 1. Заповіт особи, яка перебуває на лікуванні у лікарні, госпіталі, іншому стаціонарному закладі охорони здоров'я, а також особи, яка проживає в будинку для осіб похилого віку та осіб з інвалідністю, може бути посвідчений	**Стаття 1748.** Посвідчення заповіту іншою посадовою, службовою особою 1. Заповіт особи, яка перебуває на лікуванні у лікарні, госпіталі, іншому стаціонарному закладі охорони здоров'я, а також особи, яка проживає в будинку для осіб похилого віку та осіб з інвалідністю, може бути посвідчений головним

Чинна редакція	Запропонована редакція
головним лікарем, його заступником з медичної частини або черговим лікарем цієї лікарні, госпіталю, іншого стаціонарного закладу охорони здоров'я, а також начальником госпіталю, директором або головним лікарем будинку для осіб похилого віку та осіб з інвалідністю. 2. Заповіт особи, яка перебуває під час плавання на морському, річковому судні, що ходить під прапором України, може бути посвідчений капітаном цього судна. 3. Заповіт особи, яка перебуває у пошуковій або іншій експедиції, може бути посвідчений начальником цієї експедиції. 4. Заповіт військовослужбовця, а в пунктах дислокації військових частин, з'єднань, установ, військово-навчальних закладів, де немає нотаріуса чи органу, що вчиняє нотаріальні дії, також заповіт працівника, члена його сім'ї і члена сім'ї військовослужбовця може бути посвідчений командиром (начальником) цих частини, з'єднання, установи або закладу. 5. Заповіт особи, яка тримається в установі виконання покарань, може бути посвідчений начальником такої установи. 6. Заповіт особи, яка тримається у слідчому ізоляторі, може бути посвідчений начальником слідчого ізолятора. 7. Заповіти осіб, зазначених у частинах першій - шостій цієї статті, посвідчуються при свідках.	лікарем, його заступником з медичної частини або черговим лікарем цієї лікарні, госпіталю, іншого стаціонарного закладу охорони здоров'я, а також начальником госпіталю, директором або головним лікарем будинку для осіб похилого віку та осіб з інвалідністю. 2. Заповіт особи, яка перебуває під час плавання на морському, річковому судні, що ходить під прапором України, може бути посвідчений капітаном цього судна. 3. Заповіт особи, яка перебуває у пошуковій або іншій експедиції, може бути посвідчений начальником цієї експедиції. 4. Заповіт військовослужбовця, а в пунктах дислокації військових частин, з'єднань, установ, військово-навчальних закладів, в яких немає нотаріуса чи органу, що вчиняє нотаріальні дії, також заповіт працівника, члена його сім'ї і члена сім'ї військовослужбовця може бути посвідчений командиром (начальником) таких частини, з'єднання, установи або закладу. 5. Заповіт особи, яку тримають в установі виконання покарань, може бути посвідчений начальником такої установи. 6. Заповіт особи, яку тримають у слідчому ізоляторі, може бути посвідчений начальником слідчого ізолятора. 7. Заповіти осіб, зазначених у частинах першій - шостій цієї статті, посвідчують при свідках.

Чинна редакція	Запропонована редакція
8. До заповітів, посвідчених посадовими, службовими особами, застосовуються положення статті 1247 цього Кодексу. 9. Заповіти, посвідчені посадовими, службовими особами, визначеними у частинах першій - шостій цієї статті, прирівнюються до заповітів, посвідчених нотаріусами.	8. До заповітів, посвідчених посадовими, службовими особами, застосовуються приписи статті 1743 цього Кодексу. 9. Заповіти, посвідчені посадовими, службовими особами, визначеними у частинах першій - шостій цієї статті, прирівнюють до заповітів, посвідчених нотаріусами.
Стаття 1253. Посвідчення заповіту при свідках 1. На бажання заповідача його заповіт може бути посвідчений при свідках. 2. У випадках, встановлених абзацом третім частини другої статті 1248 і статтею 1252 цього Кодексу, присутність не менш як двох свідків при посвідченні заповіту є обов'язковою. 3. Свідками можуть бути лише особи з повною цивільною дієздатністю. 4. Свідками не можуть бути: 1) нотаріус або інша посадова, службова особа, яка посвідчує заповіт; 2) спадкоємці за заповітом; 3) члени сім'ї та близькі родичі спадкоємців за заповітом; 4) особи, які не можуть прочитати або підписати заповіт. 5. Свідки, при яких посвідчено заповіт, зачитують його вголос та ставлять свої підписи на ньому. 6. У текст заповіту заносяться відомості про особу свідків.	**Стаття 1749.** Посвідчення заповіту при свідках 1. За бажанням заповідача його заповіт може бути посвідчений при свідках. 2. У випадках, встановлених абзацом третім частини другої статті 1744 і статтею 1748 цього Кодексу, присутність не менш як двох свідків при посвідченні заповіту є обов'язковою. 3. Свідками можуть бути лише особи з повною цивільною дієздатністю. 4. Свідками не можуть бути: 1) нотаріус або інша посадова, службова особа, яка посвідчує заповіт; 2) спадкоємці за заповітом; 3) члени сім'ї та близькі родичі спадкоємців за заповітом; 4) особи, які не можуть прочитати або підписати заповіт. 5. Свідки, при яких посвідчено заповіт, зачитують його вголос та ставлять на ньому свої підписи. 6. У текст заповіту вносять відомості про особу свідків.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1254. Право заповідача на скасування та зміну заповіту 1. Заповідач має право у будь-який час скасувати заповіт. 2. Заповідач має право у будь-який час скласти новий заповіт. Заповіт, який було складено пізніше, скасовує попередній заповіт повністю або у тій частині, в якій він йому суперечить. 3. Кожний новий заповіт скасовує попередній і не відновлює заповіту, який заповідач склав перед ним. 4. Якщо новий заповіт, складений заповідачем, був визнаний недійсним, чинність попереднього заповіту не відновлюється, крім випадків, встановлених статтями 225 і 231 цього Кодексу. 5. Заповідач має право у будь-який час внести до заповіту зміни. 6. Скасування заповіту, внесення до нього змін провадяться заповідачем особисто. 7. Скасування заповіту, внесення до нього змін провадяться у порядку, встановленому цим Кодексом для посвідчення заповіту і підлягають державній реєстрації у Спадковому реєстрі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.	**Стаття 1750.** Право заповідача на **зміну або скасування** заповіту 1. Заповідач має право у будь-який час **змінити або** скасувати заповіт **у спосіб складення нового заповіту**. 2. Заповідач має право у будь-який час скласти новий заповіт. Заповіт, складений пізніше, скасовує попередній заповіт повністю або у тій частині, в якій він йому суперечить. 3. Кожний новий заповіт скасовує попередній **повністю або у тій частині, в якій він йому суперечить,** і не відновлює заповіту, складеного заповідачем перед цим. 4. Якщо новий заповіт, складений заповідачем, визнано недійсним, чинність попереднього заповіту не відновлюється, крім випадків, встановлених статтями 240 і 247 цього Кодексу. 5. **Зміну або** скасування заповіту заповідач **вчиняє** особисто. 6. **Зміну або** скасування заповіту заповідач **провадить у порядку, встановленому цим Кодексом для посвідчення заповіту. Зміна або** скасування заповіту **підлягають реєстрації у Спадковому реєстрі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.** **7. До скасування заповіту про розпорядження репродуктивним біологічним матеріалом застосовують приписи цієї статті з урахуванням особливостей, встановлених статтею 1739 цього Кодексу.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	8. Відмова від права на зміну чи скасування заповіту є нікчемною.
Стаття 1255. Таємниця заповіту 1. Нотаріус, інша посадова, службова особа, яка посвідчує заповіт, свідки, а також фізична особа, яка підписує заповіт замість заповідача, не мають права до відкриття спадщини розголошувати відомості щодо факту складення заповіту, його змісту, скасування або зміни заповіту.	Стаття **1751.** Таємниця заповіту 1. Нотаріус, інша посадова, службова особа, яка посвідчує заповіт, свідки, а також фізична особа, яка підписує заповіт замість заповідача, не мають права до відкриття спадщини розголошувати відомості щодо факту складення заповіту, його змісту, зміни або скасування заповіту.
Стаття 1256. Тлумачення заповіту 1. Тлумачення заповіту може бути здійснене після відкриття спадщини самими спадкоємцями. 2. У разі спору між спадкоємцями тлумачення заповіту здійснюється судом відповідно до статті 213 цього Кодексу.	**Стаття 1752.** Тлумачення заповіту 1. Тлумачення заповіту може бути здійснене після відкриття спадщини самими спадкоємцями **у спосіб подання заяви, справжність підпису на якій засвідчують нотаріально.** 2. У разі спору між спадкоємцями тлумачення заповіту здійснює суд відповідно до **частини третьої** статті 228 цього Кодексу.
Стаття 1257. Недійсність заповіту 1. Заповіт, складений особою, яка не мала на це права, а також заповіт, складений з порушенням вимог щодо його форми та посвідчення, є нікчемним. 2. За позовом заінтересованої особи суд визнає заповіт недійсним, якщо буде встановлено, що волевиявлення заповідача не було вільним і не відповідало його волі.	Стаття **1753.** Недійсність заповіту 1. Заповіт, складений особою, яка не мала на це права, а також заповіт, складений з порушенням вимог щодо його форми та посвідчення, є нікчемним. 2. За позовом заінтересованої особи суд визнає заповіт недійсним, якщо встановлено, що волевиявлення заповідача не було вільним і не відповідало його волі.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Недійсність окремого розпорядження, що міститься у заповіті, не має наслідком недійсності іншої його частини. 4. У разі недійсності заповіту спадкоємець, який за цим заповітом був позбавлений права на спадкування, одержує право на спадкування за законом на загальних підставах.	3. Недійсність окремого розпорядження, що міститься у заповіті, не має наслідком недійсності іншої частини заповіту. 4. У разі недійсності заповіту спадкоємець, який за цим заповітом був позбавлений права на спадкування, одержує право на спадкування за законом на загальних підставах.
Глава 86 СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ	**Глава 114. Спадкування за законом**
Стаття 1258. Черговість спадкування за законом 1. Спадкоємці за законом одержують право на спадкування почергово. 2. Кожна наступна черга спадкоємців за законом одержує право на спадкування у разі відсутності спадкоємців попередньої черги, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини або відмови від її прийняття, крім випадків, встановлених статтею 1259 цього Кодексу.	**Стаття 1754.** Черговість спадкування за законом 1. Спадкоємці за законом одержують право на спадкування почергово. 2. Кожна наступна черга спадкоємців за законом одержує право на спадкування у разі відсутності спадкоємців попередньої черги, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини або відмови від її прийняття, крім випадків, встановлених статтею 1755 цього Кодексу.
Стаття 1259. Зміна черговості одержання права на спадкування 1. Черговість одержання спадкоємцями за законом права на спадкування може бути змінена нотаріально посвідченим договором заінтересованих спадкоємців, укладеним після відкриття спадщини. Цей договір не може порушити прав спадкоємця, який не бере у ньому участі, а також	Стаття **1755.** Зміна черговості одержання права на спадкування 1. Черговість одержання спадкоємцями за законом права на спадкування може бути змінена нотаріально посвідченим договором заінтересованих спадкоємців, укладеним після відкриття спадщини. Цей договір не може порушити прав спадкоємця, який не бере у ньому участі, а також

Чинна редакція	Запропонована редакція
спадкоємця, який має право на обов’язкову частку у спадщині. 2. Фізична особа, яка є спадкоємцем за законом наступних черг, може за рішенням суду одержати право на спадкування разом із спадкоємцями тієї черги, яка має право на спадкування, за умови, що вона протягом тривалого часу опікувалася, матеріально забезпечувала, надавала іншу допомогу спадкодавцеві, який через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво був у безпорадному стані.	спадкоємця, який має право на обов’язкову частку у спадщині. 2. Фізична особа, яка є спадкоємцем за законом наступних черг, може за рішенням суду одержати право на спадкування разом із спадкоємцями тієї черги, яка має право на спадкування, за умови що вона протягом тривалого часу опікувалася, матеріально забезпечувала, надавала іншу допомогу спадкодавцеві, який через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво перебував у безпорадному стані.
Стаття 1260. Спадкування усиновленими та усиновлювачами 1. У разі спадкування за законом усиновлений та його нащадки, з одного боку, та усиновлювач і його родичі - з другого, прирівнюються до родичів за походженням. 2. Усиновлений та його нащадки не спадкують за законом після смерті батьків усиновленого, інших його родичів за походженням по висхідній лінії. Батьки усиновленого та інші його родичі за походженням по висхідній лінії не спадкують за законом після смерті усиновленого та його нащадків. 3. Якщо за рішенням суду про усиновлення збережений правовий зв’язок між усиновленим та його бабою, дідом, братом та сестрою за походженням, то у разі смерті його баби, діда за походженням усиновлений має право на спадкування за правом представлення, а у разі смерті його	Стаття **1756.** Спадкування усиновленими та усиновлювачами 1. У разі спадкування за законом усиновлений та його нащадки, з одного боку, та усиновлювач і його родичі, з другого боку, прирівнені до родичів за походженням. 2. Усиновлений та його нащадки не спадкують за законом після смерті батьків усиновленого, інших його родичів за походженням по висхідній лінії. Батьки усиновленого та інші його родичі за походженням по висхідній лінії не спадкують за законом після смерті усиновленого та його нащадків. 3. Якщо за рішенням суду про усиновлення збережений юридичний зв’язок між усиновленим та його бабою, дідом, братом та сестрою за походженням, у разі смерті його баби, діда за походженням усиновлений має право на спадкування за правом представлення, а у разі смерті його брата, сестри

Чинна редакція	Запропонована редакція
брата, сестри за походженням - має право на спадкування як спадкоємець другої черги. У разі смерті усиновленого його баба, дід, брат, сестра за походженням, з якими був збережений правовий зв'язок, спадкують на загальних підставах.	за походженням усиновлений має право на спадкування як спадкоємець другої черги. У разі смерті усиновленого його баба, дід, брат, сестра за походженням, з якими збережено юридичний зв'язок, спадкують на загальних підставах.
Стаття 1261. Перша черга спадкоємців за законом 1. У першу чергу право на спадкування за законом мають діти спадкодавця, у тому числі зачаті за життя спадкодавця та народжені після його смерті, той з подружжя, який його пережив, та батьки.	Стаття **1757.** Перша черга спадкоємців за законом 1. У першу чергу право на спадкування за законом мають діти спадкодавця, у тому числі зачаті за життя спадкодавця та народжені після його смерті, той з подружжя, який його пережив, та батьки.
Стаття 1262. Друга черга спадкоємців за законом 1. У другу чергу право на спадкування за законом мають рідні брати та сестри спадкодавця, його баба та дід як з боку батька, так і з боку матері.	Стаття **1758.** Друга черга спадкоємців за законом 1. У другу чергу право на спадкування за законом мають **онуки спадкодавця, батьки яких є живими на час відкриття спадщини**.
Стаття 1263. Третя черга спадкоємців за законом 1. У третю чергу право на спадкування за законом мають рідні дядько та тітка спадкодавця.	Стаття **1759.** Третя черга спадкоємців за законом 1. У третю чергу право на спадкування за законом мають **рідні брати та сестри спадкодавця, його баба та дід як з боку батька, так і з боку матері, а також жінка або чоловік, які проживали зі спадкодавцем у фактичному сімейному союзі**.
Стаття 1264. Четверта черга спадкоємців за законом	Стаття **1760.** Четверта черга спадкоємців за законом

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. У четверту чергу право на спадкування за законом мають особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини.	1. У четверту чергу право на спадкування за законом мають **рідні дядько та тітка спадкодавця**.
Стаття 1265. П'ята черга спадкоємців за законом 1. У п'яту чергу право на спадкування за законом мають інші родичі спадкодавця до шостого ступеня споріднення включно, причому родичі ближчого ступеня споріднення усувають від права спадкування родичів подальшого ступеня споріднення. Ступінь споріднення визначається за числом народжень, що віддаляють родича від спадкодавця. Народження самого спадкодавця не входить до цього числа. 2. У п'яту чергу право на спадкування за законом одержують утриманці спадкодавця, які не були членами його сім'ї. Утриманцем вважається неповнолітня або непрацездатна особа, яка не була членом сім'ї спадкодавця, але не менш як п'ять років одержувала від нього матеріальну допомогу, що була для неї єдиним або основним джерелом засобів до існування.	Стаття **1761.** П'ята черга спадкоємців за законом 1. У п'яту чергу право на спадкування за законом мають **особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менше п'яти років до часу відкриття спадщини, крім фактичного сімейного союзу**.
Стаття відсутня	Стаття **1762.** Шоста черга спадкоємців за законом **1. У шосту чергу право на спадкування за законом мають інші родичі спадкодавця до шостого ступеня споріднення включно, причому родичі ближчого ступеня споріднення усувають від права спадкування родичів подальшого ступеня споріднення.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	Ступінь споріднення визначають за числом народжень, що віддаляють родича від спадкодавця. Народження самого спадкодавця не входить до цього числа. **2. У шосту чергу право на спадкування за законом одержують утриманці спадкодавця, які не були членами його сім'ї.** **Утриманцем є неповнолітня або непрацездатна особа, яка не була членом сім'ї спадкодавця, але не менше п'яти років до часу відкриття спадщини одержувала від нього матеріальну допомогу, що була для неї єдиним або основним джерелом засобів для існування.**
Стаття 1266. Спадкування за правом представлення 1. Внуки, правнуки спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка належала б за законом їхнім матері, батькові, бабі, дідові, якби вони були живими на час відкриття спадщини. 2. Прабаба, прадід спадкують ту частку спадщини, яка б належала за законом їхнім дітям (бабі, дідові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини. 3. Племінники спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка належала б за законом їхнім матері, батькові (сестрі, братові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини.	Стаття **1763.** Спадкування за правом представлення 1. **Онуки**, правнуки спадкодавця спадкують ту частку спадщини, що могла належати за законом їхнім матері, батькові, бабі, дідові, якби вони були живими на час відкриття спадщини. 2. Прабаба, прадід спадкують ту частку спадщини, що могла належати за законом їхнім дітям (бабі, дідові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини. 3. Племінники спадкодавця спадкують ту частку спадщини, що могла належати за законом їхнім матері, батькові (сестрі, братові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини.

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Двоюрідні брати та сестри спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка належала б за законом їхнім матері, батькові (тітці, дядькові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини. 5. Якщо спадкування за правом представлення здійснюється кількома особами, частка їхнього померлого родича ділиться між ними порівну. 6. При спадкуванні по прямій низхідній лінії право представлення діє без обмеження ступеня споріднення.	4. Двоюрідні брати та сестри спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка належала б за законом їхнім матері, батькові (тітці, дядькові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини. 5. Якщо спадкування за правом представлення здійснюють кілька осіб, частку їхнього померлого родича розподіляють між ними порівну. 6. При спадкуванні по прямій низхідній лінії право представлення діє без обмеження ступеня споріднення.
Стаття 1267. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом 1. Частки у спадщині кожного із спадкоємців за законом є рівними. 2. Спадкоємці за усною угодою між собою, якщо це стосується рухомого майна, можуть змінити розмір частки у спадщині когось із них. 3. Спадкоємці за письмовою угодою між собою, посвідченою нотаріусом, якщо це стосується нерухомого майна або транспортних засобів, можуть змінити розмір частки у спадщині когось із них.	Стаття **1764.** Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом 1. Частки у спадщині кожного із спадкоємців за законом є рівними. 2. Спадкоємці за усною угодою між собою, якщо це стосується рухомого майна, можуть змінити розмір частки у спадщині когось із них. 3. Спадкоємці за письмовою угодою між собою, посвідченою нотаріусом, якщо це стосується нерухомого майна або транспортних засобів, можуть змінити розмір частки у спадщині когось із них.
Глава 87 ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА СПАДКУВАННЯ	**Глава 115. Здійснення права на спадкування**
Стаття 1268. Прийняття спадщини	**Стаття 1765.** Прийняття спадщини

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Спадкоємець за заповітом чи за законом має право прийняти спадщину або не прийняти її. 2. Не допускається прийняття спадщини з умовою чи із застереженням. 3. Спадкоємець, який постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини, вважається таким, що прийняв спадщину, якщо протягом строку, встановленого статтею 1270 цього Кодексу, він не заявив про відмову від неї. 4. Малолітня, неповнолітня, недієздатна особа, а також особа, цивільна дієздатність якої обмежена, вважаються такими, що прийняли спадщину, крім випадків, встановлених частинами другою - четвертою статті 1273 цього Кодексу. 5. Незалежно від часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини.	1. Спадкоємець за заповітом чи за законом має право прийняти спадщину або не прийняти її. 2. Не дозволено прийняття спадщини з умовою чи із застереженням. 3. Спадкоємець, який постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини, є таким, що прийняв спадщину, якщо протягом строку, встановленого статтею 1767 цього Кодексу, він не заявив про відмову від неї. 4. Малолітня, неповнолітня, недієздатна особа, а також особа, цивільна дієздатність якої обмежена, є такими, що прийняли спадщину, крім випадків, встановлених частинами другою – четвертою статті 1771 цього Кодексу. 5. Безвідносно до часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини.
Стаття 1269. Подання заяви про прийняття спадщини 1. Спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно із спадкодавцем, має подати нотаріусу або в сільських населених пунктах - уповноваженій на це посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування заяву про прийняття спадщини. 2. Заява про прийняття спадщини подається спадкоємцем особисто.	**Стаття 1766.** Подання заяви про прийняття спадщини 1. Спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно із спадкодавцем, має подати нотаріусу заяву про прийняття спадщини. 2. Заяву про прийняття спадщини спадкоємець подає особисто. 3. Особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право подати заяву про прийняття спадщини без згоди її батьків або піклувальника.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право подати заяву про прийняття спадщини без згоди своїх батьків або піклувальника. 4. Заяву про прийняття спадщини від імені малолітньої, недієздатної особи подають її батьки (усиновлювачі), опікун. 5. Особа, яка подала заяву про прийняття спадщини, може відкликати її протягом строку, встановленого для прийняття спадщини.	4. Заяву про прийняття спадщини від імені малолітньої, недієздатної особи подають її батьки (усиновлювачі), опікун. 5. Особа, яка подала заяву про прийняття спадщини, може відкликати її протягом строку, встановленого для прийняття спадщини.
Стаття 1270. Строки для прийняття спадщини 1. Для прийняття спадщини встановлюється строк у шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини. 2. Якщо виникнення у особи права на спадкування залежить від неприйняття спадщини або відмови від її прийняття іншими спадкоємцями, строк для прийняття нею спадщини встановлюється у три місяці з моменту неприйняття іншими спадкоємцями спадщини або відмови від її прийняття. Якщо строк, що залишився, менший як три місяці, він продовжується до трьох місяців.	Стаття **1767.** Строки для прийняття спадщини 1. Для прийняття спадщини встановлюють строк у шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини. 2. Якщо виникнення у особи права на спадкування залежить від неприйняття спадщини або відмови від її прийняття іншими спадкоємцями, строк для прийняття нею спадщини встановлюють у три місяці з моменту неприйняття іншими спадкоємцями спадщини або відмови від її прийняття. Якщо строк, що залишився, менший ніж три місяці, він продовжується до трьох місяців.
Стаття 1271. Прийняття заповідального відказу 1. Якщо протягом шести місяців з часу відкриття спадщини відказоодержувач не відмовився від заповідального відказу, вважається, що він його прийняв.	Стаття **1768.** Прийняття легата 1. Якщо протягом шести місяців з часу відкриття спадщини набувач за легатом не відмовився від легата, презюмують, що він його прийняв.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	Стаття **1769.** Перехід права на використання репродуктивного біологічного матеріалу **1. Право на використання репродуктивного біологічного матеріалу заповідача для подальшого проведення запліднення із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій, у тому числі за допомогою замінного материнства, належить особі, визначеній у заповіті з урахуванням статті 1735 цього Кодексу, з моменту відкриття спадщини безвідносно до прийняття ними спадщини та має бути підтверджено свідоцтвом про право на використання репродуктивного біологічного матеріалу заповідача, що видається нотаріусом.** **2. Свідоцтво про право на використання репродуктивного біологічного матеріалу заповідача видає нотаріус за місцем відкриття спадщини без заведення спадкової справи за зверненням особи, визначеної таким заповітом, та на підставі заповіту про використання репродуктивного біологічного матеріалу або його дубліката, чинність якого перевіряють за Спадковим реєстром, за умови встановлення факту смерті заповідача, його родинних або інших стосунків з особою, визначеною у заповіті, та у порядку, визначеному Законом України «Про нотаріат».**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1272. Наслідки пропущення строку для прийняття спадщини 1. Якщо спадкоємець протягом строку, встановленого статтею 1270 цього Кодексу, не подав заяву про прийняття спадщини, він вважається таким, що не прийняв її. 2. За письмовою згодою спадкоємців, які прийняли спадщину, спадкоємець, який пропустив строк для прийняття спадщини, може подати заяву про прийняття спадщини нотаріусу або в сільських населених пунктах - уповноваженій на це посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини. 3. За позовом спадкоємця, який пропустив строк для прийняття спадщини з поважної причини, суд може визначити йому додатковий строк, достатній для подання ним заяви про прийняття спадщини.	**Стаття 1770.** Наслідки пропущення строку для прийняття спадщини 1. Якщо спадкоємець протягом строку, встановленого статтею 1767 цього Кодексу, не подав заяву про прийняття спадщини **або постійно не проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини, не був малолітнім, неповнолітнім, недієздатним, а також обмеженим у цивільній дієздатності на час відкриття спадщини,** він є таким, що не прийняв спадщини. 2. За письмовою згодою спадкоємців, які прийняли спадщину, спадкоємець, який пропустив строк для прийняття спадщини, може подати заяву про прийняття спадщини нотаріусу за місцем відкриття спадщини. 3. За позовом спадкоємця, який пропустив строк для прийняття спадщини з поважної причини, суд може визначити додатковий строк, достатній для подання таким спадкоємцем заяви про прийняття спадщини.
Стаття 1273. Право на відмову від прийняття спадщини 1. Спадкоємець за заповітом або за законом може відмовитися від прийняття спадщини протягом строку, встановленого статтею 1270 цього Кодексу. Заява про відмову від прийняття спадщини подається нотаріусу або в сільських населених пунктах - уповноваженій на це посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини.	**Стаття 1771.** Право на відмову від прийняття спадщини 1. Спадкоємець за заповітом або за законом може відмовитися від прийняття спадщини протягом строку, встановленого статтею 1767 цього Кодексу. Заяву про відмову від прийняття спадщини подають нотаріусу за місцем відкриття спадщини.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена, може відмовитися від прийняття спадщини за згодою піклувальника і органу опіки та піклування. 3. Неповнолітня особа віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років може відмовитися від прийняття спадщини за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальника і органу опіки та піклування. 4. Батьки (усиновлювачі), опікун можуть відмовитися від прийняття спадщини, належної малолітній, недієздатній особі, лише з дозволу органу опіки та піклування. 5. Відмова від прийняття спадщини є безумовною і беззастережною. 6. Відмова від прийняття спадщини може бути відкликана протягом строку, встановленого для її прийняття.	2. Фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена, може відмовитися від прийняття спадщини за згодою піклувальника і органу опіки та піклування. 3. Неповнолітня особа віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років може відмовитися від прийняття спадщини за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальника і органу опіки та піклування. 4. Батьки (усиновлювачі), опікун можуть відмовитися від прийняття спадщини, належної малолітній, недієздатній особі, лише з дозволу органу опіки та піклування. 5. Відмова від прийняття спадщини є безумовною і беззастережною. 6. Відмова від прийняття спадщини може бути відкликана протягом строку, встановленого для її прийняття.
Стаття 1274. Право на відмову від прийняття спадщини на користь іншої особи 1. Спадкоємець за заповітом має право відмовитися від прийняття спадщини на користь іншого спадкоємця за заповітом. 2. Спадкоємець за законом має право відмовитися від прийняття спадщини на користь будь-кого із спадкоємців за законом незалежно від черги. 3. Спадкоємець має право відмовитися від частки у спадщині спадкоємця, який відмовився від спадщини на його користь.	**Стаття 1772.** Право на відмову від прийняття спадщини на користь іншої особи 1. Спадкоємець за заповітом має право відмовитися від прийняття спадщини на користь іншого спадкоємця за заповітом. 2. Спадкоємець за законом має право відмовитися від прийняття спадщини на користь будь-кого із спадкоємців за законом безвідносно до черги. 3. Спадкоємець має право відмовитися від частки у спадщині спадкоємця, який відмовився від спадщини на його користь.

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Якщо заповідач підпризначив спадкоємця, особа, на ім’я якої складений заповіт, може відмовитися від спадщини лише на користь особи, яка є підпризначеним спадкоємцем. 5. Відмова від прийняття спадщини може бути визнана судом недійсною з підстав, встановлених статтями 225, 229-231 і 233 цього Кодексу.	4. Якщо заповідач підпризначив спадкоємця, особа, на ім’я якої складений заповіт, може відмовитися від спадщини лише на користь особи, яка є підпризначеним спадкоємцем. 5. Відмова від прийняття спадщини може бути визнана судом недійсною з підстав, встановлених статтями 240, 245-247 і 249 цього Кодексу.
Стаття 1275. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини 1. Якщо від прийняття спадщини відмовився один із спадкоємців за заповітом, частка у спадщині, яку він мав право прийняти, переходить до інших спадкоємців за заповітом і розподіляється між ними порівну. 2. Якщо від прийняття спадщини відмовився один із спадкоємців за законом з тієї черги, яка має право на спадкування, частка у спадщині, яку він мав право прийняти, переходить до інших спадкоємців за законом тієї ж черги і розподіляється між ними порівну. 3. Положення цієї статті не застосовуються, якщо спадкоємець відмовився від прийняття спадщини на користь іншого спадкоємця, а також коли заповідач підпризначив іншого спадкоємця. 4. Якщо на спадкоємця за заповітом, який відмовився від прийняття спадщини, було покладено заповідальний відказ, обов’язок за заповідальним відказом переходить до інших	Стаття **1773.** Юридичні наслідки відмови від прийняття спадщини **або її неприйняття** 1. Якщо від прийняття спадщини відмовився **або не прийняв її** один із спадкоємців за заповітом, частка у спадщині, яку він мав право прийняти, переходить до інших спадкоємців за заповітом і розподіляється між ними порівну. 2. Якщо від прийняття спадщини відмовився **або не прийняв її** один із спадкоємців за законом з тієї черги, що має право на спадкування, частка у спадщині, яку він мав право прийняти, переходить до інших спадкоємців за законом тієї ж черги і розподіляється між ними порівну. 3. Приписи цієї статті не застосовуються, якщо спадкоємець відмовився від прийняття спадщини на користь іншого спадкоємця, а також, коли заповідач підпризначив іншого спадкоємця. 4. Якщо на спадкоємця за заповітом, який відмовився від прийняття спадщини **або не прийняв її**, покладено легат,

Чинна редакція	Запропонована редакція
спадкоємців за заповітом, які прийняли спадщину, і розподіляється між ними порівну. 5. Відмова спадкоємця за заповітом від прийняття спадщини не позбавляє його права на спадкування за законом.	обов'язок за легатом переходить до інших спадкоємців за заповітом, які прийняли спадщину, і розподіляється між ними порівну. 5. Відмова спадкоємця за заповітом від прийняття спадщини не позбавляє його права на спадкування за законом. **Якщо спадкоємець відмовився від прийняття спадщини за заповітом і прийняв її за законом, покладені на нього за заповітом легат, умова та інші обов'язки зберігають свою силу.**
Стаття 1276. Перехід права на прийняття спадщини 1. Якщо спадкоємець за заповітом або за законом помер після відкриття спадщини і не встиг її прийняти, право на прийняття належної йому частки спадщини, крім права на прийняття обов'язкової частки у спадщині, переходить до його спадкоємців (спадкова трансмісія). Право на прийняття спадщини у цьому випадку здійснюється на загальних підставах протягом строку, що залишився. Якщо строк, що залишився, менший як три місяці, він подовжується до трьох місяців.	Стаття **1774.** Перехід права на прийняття спадщини 1. Якщо спадкоємець за заповітом або за законом помер після відкриття спадщини і не встиг її прийняти, право на прийняття належної йому частки спадщини, крім права на прийняття обов'язкової частки у спадщині, переходить до його спадкоємців (спадкова трансмісія). Право на прийняття спадщини у такому разі здійснюється на загальних підставах протягом строку, що залишився. Якщо строк, що залишився, менший як три місяці, він подовжується до трьох місяців.
Стаття 1277. Відумерлість спадщини 1. У разі відсутності спадкоємців за заповітом і за законом, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини, а також відмови від її прийняття орган місцевого самоврядування за місцезнаходженням	**Стаття 1775.** Відумерлість спадщини 1. У разі відсутності спадкоємців за заповітом і за законом, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини, а також відмови від її прийняття орган місцевого самоврядування за місцезнаходженням

Чинна редакція	Запропонована редакція
нерухомого майна, а за відсутності нерухомого майна - місцезнаходженням основної частини рухомого майна зобов'язаний подати до суду заяву про визнання спадщини відумерлою. У разі якщо на об'єкті нерухомого майна на момент відкриття спадщини знаходиться рухоме майно, що входить до складу спадщини, таке рухоме майно переходить у власність територіальної громади, якій передано нерухоме майно. Заява про визнання спадщини відумерлою може також бути подана кредитором спадкодавця, а якщо до складу спадщини входять земельні ділянки сільськогосподарського призначення - власниками або користувачами суміжних земельних ділянок. У такому разі суд залучає до розгляду справи органи місцевого самоврядування за місцезнаходженням нерухомого майна, що входить до складу спадщини. Особи, які мають право або зобов'язані подати заяву про визнання спадщини відумерлою, мають право на одержання із Спадкового реєстру інформації про заведену спадкову справу та видане свідоцтво про право на спадщину. 2. Заява про визнання спадщини відумерлою подається після спливу одного року з часу відкриття спадщини. 3. Спадщина, визнана судом відумерлою, переходить у власність територіальної громади за місцезнаходженням	нерухомого майна, а за відсутності нерухомого майна – за місцезнаходженням основної частини рухомого майна зобов'язаний подати до суду заяву про визнання спадщини відумерлою. У разі якщо на об'єкті нерухомого майна на момент відкриття спадщини розташоване рухоме майно, що входить до складу спадщини, таке рухоме майно переходить у власність територіальної громади, якій передано нерухоме майно. Заява про визнання спадщини відумерлою може також бути подана кредитором спадкодавця, а якщо до складу спадщини входять земельні ділянки сільськогосподарського призначення - власниками або користувачами суміжних земельних ділянок. У такому разі суд залучає до розгляду справи органи місцевого самоврядування за місцезнаходженням нерухомого майна, що входить до складу спадщини. Особи, які мають право або зобов'язані подати заяву про визнання спадщини відумерлою, мають право на одержання із Спадкового реєстру інформації про заведену спадкову справу та видане свідоцтво про право на спадщину. 2. Заяву про визнання спадщини відумерлою подають після спливу одного року з часу відкриття спадщини. 3. Спадщина, визнана судом відумерлою, переходить у власність територіальної громади за місцезнаходженням

Чинна редакція	Запропонована редакція
нерухомого майна, а за відсутності нерухомого майна - місцезнаходженням основної частини рухомого майна. 4. Територіальна громада, яка стала власником відумерлого майна, зобов'язана задовольнити вимоги кредиторів спадкодавця, що заявлені відповідно до статті 1231 цього Кодексу. Якщо власниками відумерлого майна стали декілька територіальних громад, вимоги кредиторів спадкодавця задовольняються територіальними громадами пропорційно до вартості відумерлого майна, набутого у власність кожною з них. 5. Спадщина, не прийнята спадкоємцями, охороняється до визнання її відумерлою відповідно до статті 1283 цього Кодексу.	нерухомого майна, а за відсутності нерухомого майна – за місцезнаходженням основної частини рухомого майна. 4. Територіальна громада, яка стала власником **відумерлої спадщини**, зобов'язана задовольнити вимоги кредиторів спадкодавця **в межах вартості відумерлої спадщини**. Якщо власниками **відумерлої спадщини** стали декілька територіальних громад, вимоги кредиторів спадкодавця задовольняють територіальні громади домірно вартості **відумерлої спадщини, набутої** у власність кожною з них. 5. Спадщину, не прийняту спадкоємцями, охороняють до визнання її відумерлою відповідно до статті 1781 цього Кодексу.
Стаття 1278. Поділ спадщини між спадкоємцями 1. Частки кожного спадкоємця у спадщині є рівними, якщо спадкодавець у заповіті сам не розподілив спадщину між ними. 2. Кожен із спадкоємців має право на виділ його частки в натурі.	Стаття **1776.** Поділ спадщини між спадкоємцями 1. Частки кожного спадкоємця у спадщині є рівними, якщо спадкодавець у заповіті не розподілив спадщину між ними. 2. Кожен із спадкоємців має право на виділ його частки в натурі. **3. Спадкоємці мають право на поділ спадщини безвідносно до підстав спадкування у договірному або судовому порядку. Договір про поділ спадщини спадкоємці укладають у письмовій формі. Договір про поділ спадщини підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	4. Договір про поділ спадщини або виділ її частини може бути укладений до видачі першого свідоцтва про право на спадщину. **Сторонами такого договору є всі спадкоємці відповідної черги, які прийняли спадщину.** **Договір про поділ спадщини укладають щодо всього спадкового майна, а договір про виділ частини спадщини – щодо частини спадкового майна.** **За договором про поділ спадщини здійснюють поділ усього спадкового майна, а за договором про виділ частини спадщини одному чи кільком спадкоємцям виділяють частину спадкового майна чи окремий об'єкт цивільних прав, що входить до складу спадщини.**
Стаття 1279. Переважне право окремих спадкоємців на виділ їм спадкового майна в натурі 1. Спадкоємці, які протягом не менш як одного року до часу відкриття спадщини проживали разом із спадкодавцем однією сім'єю, мають переважне право перед іншими спадкоємцями на виділ їм у натурі предметів звичайної домашньої обстановки та вжитку в розмірі частки у спадщині, яка їм належить. 2. Спадкоємці, які разом із спадкодавцем були співвласниками майна, мають переважне право перед іншими спадкоємцями на виділ їм у натурі цього майна, у межах їхньої частки у спадщині, якщо це не порушує інтересів інших спадкоємців, що мають істотне значення.	Стаття **1777.** Переважне право окремих спадкоємців на виділ їм спадкового майна в натурі 1. Спадкоємці, які протягом не менш як одного року до часу відкриття спадщини проживали разом із спадкодавцем однією сім'єю, мають переважне право перед іншими спадкоємцями на виділ їм у натурі предметів звичайної домашньої обстановки та вжитку в розмірі частки у спадщині, що їм належить. 2. Спадкоємці, які разом із спадкодавцем були співвласниками майна, мають переважне право перед іншими спадкоємцями на виділ їм у натурі такого майна, у межах їхньої частки у спадщині, якщо це не порушує інтересів інших спадкоємців, що мають істотне значення.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1280. Перерозподіл спадщини 1. Якщо після спливу строку для прийняття спадщини і після розподілу її між спадкоємцями спадщину прийняли інші спадкоємці (частини другa і третя статті 1272 цього Кодексу), вона підлягає перерозподілу між ними. Такі спадкоємці мають право вимагати передання їм у натурі частини майна, яке збереглося, або сплати грошової компенсації. 2. Якщо майно, на яке претендує спадкоємець, що пропустив строк для прийняття спадщини, перейшло як відумерле до територіальної громади і збереглося, спадкоємець має право вимагати його передання в натурі. У разі його продажу спадкоємець має право на грошову компенсацію.	**Стаття 1778.** Перерозподіл спадщини 1. Якщо після спливу строку для прийняття спадщини і після розподілу її між спадкоємцями спадщину прийняли інші спадкоємці (частини другa і третя статті 1770 цього Кодексу), вона підлягає перерозподілу між ними. Такі спадкоємці мають право вимагати передання їм у натурі частини майна, що збереглося, або сплати грошової компенсації. 2. Якщо майно, на яке претендує спадкоємець, який пропустив строк для прийняття спадщини, перейшло як відумерле до територіальної громади і було збережене, спадкоємець має право вимагати його передання в натурі. У разі його продажу спадкоємець має право на грошову компенсацію.
Стаття 1281. Пред’явлення кредитором спадкодавця вимог до спадкоємців 1. Спадкоємці зобов’язані повідомити кредитора спадкодавця про відкриття спадщини, якщо їм відомо про його борги, та/або якщо вони спадкують майно, обтяжене правами третіх осіб. 2. Кредиторові спадкодавця належить пред’явити свої вимоги до спадкоємця, який прийняв спадщину, не пізніше шести місяців з дня одержання спадкоємцем свідоцтва про	**Стаття 1779.** Пред’явлення кредитором спадкодавця вимог до спадкоємців 1. Спадкоємці зобов’язані повідомити кредитора спадкодавця про відкриття спадщини, якщо їм відомо про його борги, та/або якщо вони спадкують майно, обтяжене правами третіх осіб. 2. Кредиторові спадкодавця належить пред’явити свої вимоги до спадкоємця, який прийняв спадщину, не пізніше шести місяців з дня одержання спадкоємцем свідоцтва про

Чинна редакція	Запропонована редакція
право на спадщину на все або частину спадкового майна незалежно від настання строку вимоги. 3. Якщо кредитор спадкодавця не знав і не міг знати про прийняття спадщини або про одержання спадкоємцем свідоцтва про право на спадщину, він має право пред'явити свої вимоги до спадкоємця, який прийняв спадщину, протягом шести місяців з дня, коли він дізнався про прийняття спадщини або про одержання спадкоємцем свідоцтва про право на спадщину. 4. Кредитор спадкодавця, який не пред'явив вимоги до спадкоємців, що прийняли спадщину, у строки, встановлені частинами другою і третьою цієї статті, позбавляється права вимоги.	право на спадщину на все або частину спадкового майна безвідносно до настання строку вимоги. 3. Якщо кредитор спадкодавця не знав і не міг знати про прийняття спадщини або про одержання спадкоємцем свідоцтва про право на спадщину, він має право пред'явити свої вимоги до спадкоємця, який прийняв спадщину, протягом шести місяців з дня, коли він дізнався про прийняття спадщини або про одержання спадкоємцем свідоцтва про право на спадщину. 4. Кредитор спадкодавця, який не пред'явив вимоги до спадкоємців, які прийняли спадщину, у строки, встановлені частинами другою і третьою цієї статті, позбавлений права вимоги. **У такому разі відповідне зобов'язання є припиненим.**
Стаття 1282. Обов'язок спадкоємців задовольнити вимоги кредитора 1. Спадкоємці зобов'язані задовольнити вимоги кредитора повністю, але в межах вартості майна, одержаного у спадщину. Кожен із спадкоємців зобов'язаний задовольнити вимоги кредитора особисто, у розмірі, який відповідає його частці у спадщині. 2. Вимоги кредитора спадкоємці зобов'язані задовольнити шляхом одноразового платежу, якщо домовленістю між спадкоємцями та кредитором інше не встановлено.	**Стаття 1780.** Обов'язок спадкоємців щодо задоволення вимог кредитора 1. Спадкоємці зобов'язані задовольнити вимоги кредитора повністю, але в межах вартості майна, одержаного у спадщину. Кожен із спадкоємців зобов'язаний задовольнити вимоги кредитора особисто у розмірі, що відповідає його частці у спадщині. 2. Спадкоємці зобов'язані задовольнити вимоги кредитора у спосіб одноразового платежу, якщо іншого не встановлює домовленість між спадкоємцями та кредитором.

Чинна редакція	Запропонована редакція
У разі відмови від одноразового платежу суд за позовом кредитора звертає стягнення на майно, яке було передане спадкоємцям у натурі.	У разі відмови від одноразового платежу суд за позовом кредитора звертає стягнення на майно, передане спадкоємцям у натурі.
Стаття 1283. Охорона спадкового майна 1. Охорона спадкового майна здійснюється в інтересах спадкоємців, відказоодержувачів та кредиторів спадкодавця з метою збереження його до прийняття спадщини спадкоємцями або набрання законної сили рішенням суду про визнання спадщини відумерлою. 2. Нотаріус або в сільських населених пунктах - уповноважена на це посадова особа відповідного органу місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини за заявою спадкоємців або за повідомленням підприємств, установ, організацій, громадян, або на підставі рішення суду про оголошення фізичної особи померлою чи за своєю власною ініціативою вживає заходів до охорони спадкового майна. 3. Охорона спадкового майна триває до закінчення строку, встановленого для прийняття спадщини, або набрання законної сили рішенням суду про визнання спадщини відумерлою. Особи або органи, що вживають заходів з охорони спадкового майна, мають право укладати договори з третіми особами, спрямовані на забезпечення охорони спадкового майна.	**Стаття 1781.** Охорона спадкового майна 1. Охорону спадкового майна здійснюють в інтересах спадкоємців, набувачів за легатом та кредиторів спадкодавця з метою збереження його до прийняття спадщини спадкоємцями або набрання чинності рішенням суду про визнання спадщини відумерлою. 2. Нотаріус за місцем відкриття спадщини за заявою спадкоємців або за повідомленням підприємств, установ, організацій, громадян, або на підставі рішення суду про оголошення фізичної особи померлою чи за своєю власною ініціативою вживає заходів з охорони спадкового майна. 3. Охорона спадкового майна триває до закінчення строку, встановленого для прийняття спадщини, або до набрання чинності рішенням суду про визнання спадщини відумерлою. Особи або органи, що вживають заходів з охорони спадкового майна, мають право укладати з третіми особами договори щодо забезпечення охорони спадкового майна. 4. Витрати на охорону спадкового майна відшкодовують спадкоємці відповідно до їхньої частки у спадщині, а у разі визнання спадщини відумерлою - орган місцевого самоврядування, який від імені територіальної громади

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Витрати на охорону спадкового майна відшкодовуються спадкоємцями відповідно до їхньої частки у спадщині, а у разі визнання спадщини відумерлою - органом місцевого самоврядування, який від імені територіальної громади здійснює право власності щодо спадщини, яку визнано відумерлою.	здійснює право власності щодо спадщини, яку визнано відумерлою.
Стаття 1284. Охорона спадкового майна виконавцем заповіту 1. Якщо спадкування здійснюється не лише за заповітом, а й за законом, виконавець заповіту, якого призначив спадкодавець, вживає заходів щодо охорони всієї спадщини. 2. Спадкоємці за законом мають право призначити іншу особу, яка вживатиме заходів щодо охорони частини спадщини, що спадкується за законом.	Стаття **1782.** Охорона спадкового майна виконавцем заповіту 1. Якщо спадкування здійснюють не лише за заповітом, а й за законом, виконавець заповіту, якого призначив спадкодавець, вживає заходів з охорони всієї спадщини. 2. Спадкоємці за законом мають право призначити іншу особу, яка вживатиме заходів з охорони частини спадщини, що спадкується за законом.
Стаття 1285. Управління спадщиною 1. Якщо у складі спадщини є майно, яке потребує утримання, догляду, вчинення інших фактичних чи юридичних дій для підтримання його в належному стані, нотаріус, а в населених пунктах, де немає нотаріуса, - відповідний орган місцевого самоврядування, у разі відсутності спадкоємців або виконавця заповіту укладають договір на управління спадщиною з іншою особою. У разі відсутності спадкоємців або виконавця заповіту особою, яка управляє спадщиною, до складу якої входить	**Стаття 1783.** Управління спадщиною 1. Якщо у складі спадщини є майно, яке потребує утримання, догляду, вчинення інших фактичних чи юридичних дій для підтримання його в належному стані, нотаріус у разі відсутності спадкоємців або виконавця заповіту **укладає** договір про управління спадщиною з іншою особою. У разі відсутності спадкоємців або виконавця заповіту особою, яка управляє спадщиною, до складу якої входить земельна ділянка, є сільська, селищна, міська рада за місцезнаходженням такої земельної ділянки.

Чинна редакція	Запропонована редакція
земельна ділянка, є сільська, селищна, міська рада за місцезнаходженням такої земельної ділянки. 2. Особа, яка управляє спадщиною, має право на вчинення будь-яких необхідних дій, спрямованих на збереження спадщини до з'явлення спадкоємців або до прийняття спадщини. 3. Особа, яка управляє спадщиною, має право на плату за виконання своїх повноважень.	**2. Заповідач може обрати особу, яка здійснюватиме управління спадщиною після відкриття спадщини, у спосіб визначення такої особи у заповіті.** **3. Особа, яка управляє спадщиною, має право на вчинення будь-яких необхідних дій, спрямованих на збереження спадщини, до видачі спадкоємцям свідоцтва про право на спадщину.** **4. Особа, яка управляє спадщиною, має право на отримання плати за виконання своїх повноважень.**
Стаття відсутня	Стаття **1784.** Управління спадщиною, до складу якої входять корпоративні права до отримання свідоцтва про право на спадщину спадкоємцями **1. Якщо у складі спадщини є корпоративні права, що потребують управління ними в інтересах спадкоємців, нотаріус призначає єдиного управителя з числа осіб, визначених заповідачем у заповіті на управління такою спадщиною, виконавців заповіту, спадкоємців, які прийняли спадщину. У разі відсутності таких осіб нотаріус за заявою заінтересованої особи укладає договір на управління спадщиною з іншою особою.** **2. Переважне право на призначення управителем спадщини мають:** **1) особа, визначена заповідачем у заповіті на управління такою спадщиною, або виконавець заповіту, а якщо такі особи не визначені, – єдиний спадкоємець за**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	заповітом або спадкоємець з числа спадкоємців за заповітом, розмір частки у праві на спадщину якого є більшим; **2) єдиний спадкоємець за законом або один із спадкоємців за законом, розмір частки у праві на спадщину якого є більшим, – у разі відсутності заповіту.** **У разі якщо частки у праві на спадщину є рівними, управителем призначають одного із спадкоємців за згодою більшості спадкоємців, викладеною у формі заяви, справжність підпису на якій засвідчують нотаріально, а у разі недосягнення згоди більшістю спадкоємців – одного із спадкоємців за рішенням суду.** **3. З метою управління спадщиною корпоративними правами в окремо визначеній юридичній особі може бути призначено лише одного управителя або укладено договір на управління лише з однією особою.** **4. До моменту видачі свідоцтва про право на спадщину та вступу до юридичної особи спадкоємців участь у загальних зборах юридичної особи в інтересах спадкоємців має право брати управитель такою спадщиною.** **5. У разі смерті єдиного учасника юридичної особи, який був виконавчим органом, до моменту видачі свідоцтва про право на спадщину та вступу до юридичної особи спадкоємців, рішення про призначення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	виконавчого органу ухвалює одноособово управитель такої спадщини.
Глава 88 ВИКОНАННЯ ЗАПОВІТУ	**Глава 116. Виконання заповіту**
Стаття 1286. Право заповідача на призначення виконавця заповіту 1. Заповідач може доручити виконання заповіту фізичній особі з повною цивільною дієздатністю або юридичній особі (виконавцеві заповіту). 2. Якщо заповіт складено на користь кількох осіб, виконання заповіту може бути доручено будь-кому з них. 3. Якщо заповіт складено на користь однієї особи, виконання заповіту може бути покладено на особу, яка не є спадкоємцем за заповітом.	Стаття **1785.** Право заповідача на призначення виконавця заповіту 1. Заповідач може доручити виконання заповіту фізичній особі з повною цивільною дієздатністю або юридичній особі (виконавцеві заповіту). 2. Якщо заповіт складено на користь кількох осіб, виконання заповіту може бути доручено будь-кому з них. 3. Якщо заповіт складено на користь однієї особи, виконання заповіту може бути покладено на особу, яка не є спадкоємцем за заповітом.
Стаття 1287. Призначення виконавця заповіту за ініціативою спадкоємців 1. Спадкоємці мають право пред’явити позов про усунення виконавця заповіту, призначеного заповідачем, від виконання ним своїх повноважень, якщо він не може забезпечити виконання волі заповідача. 2. Якщо заповідач не призначив виконавця заповіту або якщо особа, яка була ним призначена, відмовилася від виконання заповіту або була усунена від виконання заповіту, спадкоємці мають право обрати виконавця з числа	Стаття **1786.** Призначення виконавця заповіту за ініціативою спадкоємців 1. Спадкоємці мають право пред’явити позов про усунення виконавця заповіту, призначеного заповідачем, від виконання ним своїх повноважень, якщо він не може забезпечити виконання волі заповідача. 2. Якщо заповідач не призначив виконавця заповіту або якщо особа, призначена ним, відмовилася від виконання заповіту або була усунена від виконання заповіту, спадкоємці мають право обрати виконавця з числа

Чинна редакція	Запропонована редакція
спадкоємців або призначити виконавцем заповіту іншу особу. 3. Якщо спадкоємці не можуть досягти згоди щодо призначення виконавця заповіту, він на вимогу одного із них може бути призначений судом.	спадкоємців або призначити виконавцем заповіту іншу особу. 3. Якщо спадкоємці не можуть досягти згоди щодо призначення виконавця заповіту, на вимогу одного із спадкоємців виконавець заповіту може бути призначений судом.
Стаття 1288. Призначення виконавця заповіту нотаріусом 1. Виконавець заповіту може бути призначений нотаріусом або в сільських населених пунктах - уповноваженою на це посадовою особою відповідного органу місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини, якщо заповідач не призначив виконавця заповіту або якщо виконавець заповіту відмовився від виконання заповіту чи був усунений від його виконання і якщо цього потребують інтереси спадкоємців.	**Стаття 1787.** Призначення виконавця заповіту нотаріусом 1. Виконавець заповіту може бути призначений нотаріусом за місцем відкриття спадщини, якщо заповідач не призначив виконавця заповіту або якщо виконавець заповіту відмовився від виконання заповіту чи був усунений від його виконання і якщо цього потребують інтереси спадкоємців.
Стаття 1289. Згода особи на призначення її виконавцем заповіту 1. Особа може бути призначена виконавцем заповіту лише за її згодою. 2. Згода особи бути виконавцем заповіту може бути виражена на тексті самого заповіту або додана до нього. 3. Особа може подати до нотаріуса за місцем відкриття спадщини заяву про згоду бути виконавцем заповіту після відкриття спадщини.	Стаття **1788.** Згода особи на призначення її виконавцем заповіту 1. Особа може бути призначена виконавцем заповіту лише за її згодою. 2. Згода особи бути виконавцем заповіту може бути виражена на тексті самого заповіту або додана до нього. 3. Особа може подати до нотаріуса за місцем відкриття спадщини заяву про згоду бути виконавцем заповіту після відкриття спадщини.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1290. Повноваження виконавця заповіту 1. Виконавець заповіту зобов’язаний: 1) вжити заходів щодо охорони спадкового майна; 2) вжити заходів щодо повідомлення спадкоємців, відказоодержувачів, кредиторів про відкриття спадщини; 3) вимагати від боржників спадкодавця виконання ними своїх зобов’язань; 4) управляти спадщиною; 5) забезпечити одержання кожним із спадкоємців частки спадщини, яка визначена у заповіті; 6) забезпечити одержання частки у спадщині особами, які мають право на обов’язкову частку у спадщині. 2. Виконавець заповіту зобов’язаний забезпечити виконання спадкоємцями дій, до яких вони були зобов’язані заповітом. 3. Повноваження виконавця заповіту посвідчуються документом, який видається нотаріусом за місцем відкриття спадщини.	Стаття **1789.** Повноваження виконавця заповіту 1. Виконавець заповіту зобов’язаний: 1) вжити заходів щодо охорони спадкового майна; 2) вжити заходів щодо повідомлення спадкоємців, набувачів за легатом, кредиторів про відкриття спадщини; 3) вимагати від боржників спадкодавця виконання ними своїх зобов’язань **та подавати відповідні позови до суду**; 4) управляти спадщиною; 5) забезпечити одержання кожним із спадкоємців частки спадщини, визначеної у заповіті; 6) забезпечити одержання частки у спадщині особами, які мають право на обов’язкову частку у спадщині; **7) вчиняти інші дії, встановлені заповітом**. 2. Виконавець заповіту зобов’язаний забезпечити виконання спадкоємцями дій, до яких вони були зобов’язані заповітом. 3. Повноваження виконавця заповіту посвідчують документом, який видає нотаріус за місцем відкриття спадщини.
Стаття 1291. Право виконавця заповіту на плату за виконання своїх повноважень 1. Заповідач має право визначити у заповіті те майно (в натурі або у грошах), яке виконавець заповіту має право одержати зі складу спадщини як плату за виконання своїх повноважень.	Стаття **1790.** Право виконавця заповіту на плату за виконання своїх повноважень 1. Заповідач має право визначити у заповіті майно (в натурі або у грошах), яке виконавець заповіту має право одержати зі складу спадщини як плату за виконання своїх повноважень.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Якщо розмір плати не визначений заповідачем, він може бути визначений за домовленістю виконавця заповіту та спадкоємців, а в разі спору - судом. 3. Виконавець заповіту має право вимагати від спадкоємців відшкодування тих витрат, які були ним зроблені для охорони спадщини, управління нею та виконання заповіту.	2. Якщо розмір плати не визначений заповідачем, він може бути визначений за домовленістю виконавця заповіту та спадкоємців, а в разі спору - судом. 3. Виконавець заповіту має право вимагати від спадкоємців відшкодування витрат, понесених ним на охорону спадщини, управління нею та виконання заповіту.
Стаття 1292. Контроль за виконанням заповіту 1. Спадкоємці мають право контролювати дії виконавця заповіту. 2. Якщо спадкоємцями є малолітні, неповнолітні, недієздатні особи або особи, цивільна дієздатність яких обмежена, контроль за виконанням заповіту здійснюють батьки (усиновлювачі), опікуни, піклувальники, а також орган опіки та піклування. 3. За вимогою осіб, визначених частинами першою і другою цієї статті, виконавець заповіту повинен звітувати про дії, які були ним вчинені щодо виконання заповіту. 4. Після виконання заповіту виконавець заповіту подає спадкоємцям або їхнім законним представникам звіт про виконання своїх повноважень.	Стаття **1791.** Контроль за виконанням заповіту 1. Спадкоємці мають право контролювати дії виконавця заповіту. 2. Якщо спадкоємцями є малолітні, неповнолітні, недієздатні особи або особи, цивільна дієздатність яких обмежена, контроль за виконанням заповіту здійснюють батьки (усиновлювачі), опікуни, піклувальники, а також орган опіки та піклування. 3. За вимогою осіб, визначених частинами першою і другою цієї статті, виконавець заповіту повинен звітувати про дії, вчинені ним щодо виконання заповіту. 4. Після виконання заповіту виконавець заповіту подає спадкоємцям або їхнім законним представникам звіт про виконання своїх повноважень.
Стаття 1293. Право на оскарження дій виконавця заповіту 1. Спадкоємці, їхні законні представники, а також орган опіки та піклування мають право оскаржити до суду дії	Стаття **1792.** Право на оскарження дій виконавця заповіту 1. Спадкоємці, їхні законні представники, а також орган опіки та піклування мають право оскаржити до суду дії виконавця заповіту, якщо вони не відповідають цьому

Чинна редакція	Запропонована редакція
виконавця заповіту, якщо вони не відповідають цьому Кодексу, іншим законам, порушують інтереси спадкоємців. 2. До вимог про визнання неправомірними дій виконавця заповіту застосовується позовна давність в один рік.	Кодексу, іншим законам, **суперечать змісту заповіту, порушують інтереси спадкоємців**. 2. До вимог про визнання неправомірними дій виконавця заповіту застосовують позовну давність в один рік.
Стаття 1294. Строк чинності повноважень виконавця заповіту 1. Повноваження виконавця заповіту тривають до повного здійснення волі спадкодавця, яка виражена у заповіті. 2. Чинність повноважень виконавця заповіту припиняється нотаріусом за місцем відкриття спадщини за погодженням із спадкоємцями та відказоодержувачами. 3. Після припинення повноважень виконавець заповіту повинен повернути нотаріусові документ, який був йому виданий (частина третя статті 1290 цього Кодексу). 4. У разі неповернення виконавцем заповіту документа, який засвідчував його повноваження, спадкоємці мають право витребувати документ, а також вимагати відшкодування завданих їм збитків.	**Стаття 1793.** Строк чинності повноважень виконавця заповіту 1. Повноваження виконавця заповіту тривають до повного здійснення волі спадкодавця, що виражена у заповіті. 2. Чинність повноважень виконавця заповіту припиняє нотаріус за місцем відкриття спадщини за погодженням із спадкоємцями та набувачами за легатом. 3. Після припинення повноважень виконавець заповіту повинен повернути нотаріусові виданий йому документ (частина третя статті 1789 цього Кодексу). 4. У разі неповернення виконавцем заповіту документа, що засвідчував його повноваження, спадкоємці мають право витребувати документ, а також вимагати відшкодування завданих їм збитків.
Стаття 1295. Право виконавця заповіту на відмову від здійснення своїх повноважень 1. Виконавець заповіту, незалежно від того, ким його було призначено, має право відмовитися від здійснення своїх повноважень.	**Стаття 1794.** Право виконавця заповіту на відмову від здійснення своїх повноважень 1. Виконавець заповіту безвідносно до того, ким його було призначено, має право відмовитися від здійснення своїх повноважень.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Виконавець заповіту зобов’язаний негайно повідомити спадкоємців, а також інших осіб, щодо яких він повинен був вчинити певні дії, про відмову від здійснення своїх повноважень. 3. Виконавець заповіту не може відмовитися від здійснення своїх повноважень у разі необхідності вчинення невідкладних дій, зволікання з якими загрожує завданням збитків спадкоємцям. 4. Виконавець заповіту відповідає перед спадкоємцями за збитки, що були їм завдані у зв’язку з невиконанням вимог, встановлених у частинах другій та третій цієї статті.	2. Виконавець заповіту зобов’язаний невідкладно повідомити спадкоємців, а також інших осіб, стосовно яких він повинен був вчинити певні дії, про відмову від здійснення своїх повноважень. 3. Виконавець заповіту не може відмовитися від здійснення своїх повноважень у разі необхідності вчинення невідкладних дій, зволікання з якими загрожує завданням збитків спадкоємцям. 4. Виконавець заповіту відповідає перед спадкоємцями за збитки, завдані їм у зв’язку з невиконанням вимог, встановлених частинами другою і третьою цієї статті.
Глава 89 ОФОРМЛЕННЯ ПРАВА НА СПАДЩИНУ	**Глава 117. Оформлення права на спадщину**
Стаття 1296. Право спадкоємця на одержання свідоцтва про право на спадщину 1. Спадкоємець, який прийняв спадщину, може одержати свідоцтво про право на спадщину. 2. Якщо спадщину прийняло кілька спадкоємців, свідоцтво про право на спадщину видається кожному з них із визначенням імені та часток у спадщині інших спадкоємців. 3. Відсутність свідоцтва про право на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадщину.	Стаття **1795.** Право спадкоємця на одержання свідоцтва про право на спадщину 1. Спадкоємець, який прийняв спадщину, може одержати свідоцтво про право на спадщину. 2. Якщо спадщину прийняли кілька спадкоємців, свідоцтво про право на спадщину нотаріус видає кожному з них із зазначенням імені та часток у спадщині інших спадкоємців. 3. Відсутність свідоцтва про право на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадщину.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1297. Обов’язок спадкоємця звернутися за свідоцтвом про право на спадщину 1. Спадкоємець, який прийняв спадщину, у складі якої є майно та/або майнові права, які обтяжені, та/або нерухоме майно та інше майно, щодо якого здійснюється державна реєстрація, зобов’язаний звернутися до нотаріуса або в сільських населених пунктах - до уповноваженої на це посадової особи відповідного органу місцевого самоврядування за видачею йому свідоцтва про право на спадщину на таке майно. 2. Якщо спадщину прийняло кілька спадкоємців, свідоцтво про право на спадщину видається на ім’я кожного з них, із зазначенням імені та частки у спадщині інших спадкоємців.	**Стаття 1796.** Обов’язок спадкоємця щодо звернення за свідоцтвом про право на спадщину 1. Спадкоємець, який прийняв спадщину, у складі якої є майно та/або майнові права, які обтяжені, та/або нерухоме майно та інше майно, щодо якого здійснено державну реєстрацію, зобов’язаний звернутися до нотаріуса за видачею йому свідоцтва про право на спадщину на таке майно. 2. Якщо спадщину прийняли кілька спадкоємців, свідоцтво про право на спадщину нотаріус видає на ім’я кожного з них, із зазначенням імені та частки у спадщині інших спадкоємців.
Стаття 1298. Строк видачі свідоцтва про право на спадщину 1. Свідоцтво про право на спадщину видається спадкоємцям після закінчення шести місяців з часу відкриття спадщини. 2. Якщо заповіт складено на користь зачатої, але ще не народженої дитини, видача свідоцтва про право на спадщину і розподіл спадщини між усіма спадкоємцями може відбутися лише після народження дитини. Положення абзацу першого цієї частини застосовується також щодо дитини, зачатої за життя спадкодавця, але	**Стаття 1797.** Строк видачі свідоцтва про право на спадщину 1. Свідоцтво про право на спадщину видають спадкоємцям після закінчення шести місяців з часу відкриття спадщини. 2. Якщо заповіт складено на користь зачатої, але ще не народженої дитини, видача свідоцтва про право на спадщину і розподіл спадщини між усіма спадкоємцями може відбутися лише після народження дитини **або у разі припинення вагітності**. Приписи абзацу першого цієї частини застосовують також щодо дитини, зачатої за життя спадкодавця, але

Чинна редакція	Запропонована редакція
народженої після його смерті, у разі спадкування за законом. 3. До закінчення строку на прийняття спадщини нотаріус може видати спадкоємцеві дозвіл на одержання частини вкладу спадкодавця у банку (фінансовій установі), якщо це викликано обставинами, які мають істотне значення.	народженої після його смерті, у разі спадкування за законом. **Якщо на підставі волі заповідача, викладеної в заповіті, проводиться зачаття з його репродуктивного біологічного матеріалу із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій, видача свідоцтва про право на спадщину і розподіл спадщини між усіма спадкоємцями може відбутися лише після народження дитини (дітей) або у разі припинення вагітності.** 3. До закінчення строку на прийняття спадщини нотаріус може видати спадкоємцеві дозвіл на одержання частини вкладу спадкодавця у банку (фінансовій установі), якщо це зумовлено обставинами, які мають істотне значення.
Стаття 1300. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину 1. За згодою всіх спадкоємців, які прийняли спадщину, нотаріус або в сільських населених пунктах - уповноважена на це посадова особа відповідного органу місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини може внести зміни до свідоцтва про право на спадщину. 2. На вимогу одного із спадкоємців за рішенням суду можуть бути внесені зміни до свідоцтва про право на спадщину.	**Стаття 1798.** Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину 1. За згодою всіх спадкоємців, які прийняли спадщину, нотаріус за місцем відкриття спадщини може внести зміни до свідоцтва про право на спадщину. 2. На вимогу одного із спадкоємців за рішенням суду можуть бути внесені зміни до свідоцтва про право на спадщину. 3. У випадках, встановлених частинами першою і другою цієї статті, нотаріус видає спадкоємцям нові свідоцтва про право на спадщину.

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. У випадках, встановлених частинами першою і другою цієї статті, нотаріус видає спадкоємцям нові свідоцтва про право на спадщину.	
Стаття 1301. Визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину 1. Свідоцтво про право на спадщину визнається недійсним за рішенням суду, якщо буде встановлено, що особа, якій воно видане, не мала права на спадкування, а також в інших випадках, встановлених законом.	Стаття **1799.** Визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину 1. Свідоцтво про право на спадщину може бути визнано недійсним за рішенням суду, якщо буде встановлено, що особа, якій воно видане, не мала права на спадкування, а також в інших випадках, встановлених законом.
Глава 90 СПАДКОВИЙ ДОГОВІР	*Перенесено до глави 64*
Стаття 1302. Поняття спадкового договору 1. За спадковим договором одна сторона (набувач) зобов’язується виконувати розпорядження другої сторони (відчужувача) і в разі його смерті набуває право власності на майно відчужувача.	*Перенесено до глави 64*
Стаття 1303. Сторони у спадковому договорі 1. Відчужувачем у спадковому договорі може бути подружжя, один із подружжя або інша особа. 2. Набувачем у спадковому договорі може бути фізична або юридична особа.	*Перенесено до глави 64*
Стаття 1304. Форма спадкового договору 1. Спадковий договір укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню, а також державній реєстрації у Спадковому реєстрі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.	*Перенесено до глави 64*

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 1305. Обов’язки набувача у спадковому договорі 1. Набувач у спадковому договорі може бути зобов’язаний вчинити певну дію майнового або немайнового характеру до відкриття спадщини або після її відкриття.	*Перенесено до глави 64*
Стаття 1306. Особливості спадкового договору з участю подружжя 1. Предметом спадкового договору може бути майно, яке належить подружжю на праві спільної сумісної власності, а також майно, яке є особистою власністю будь-кого з подружжя. 2. Спадковим договором може бути встановлено, що в разі смерті одного з подружжя спадщина переходить до другого, а в разі смерті другого з подружжя його майно переходить до набувача за договором.	*Перенесено до глави 64*
Стаття 1307. Забезпечення виконання спадкового договору 1. На майно, визначене у спадковому договорі, нотаріус, який посвідчив цей договір, накладає заборону відчуження. 2. Заповіт, який відчужувач склав щодо майна, вказаного у спадковому договорі, є нікчемним. 3. Відчужувач має право призначити особу, яка буде здійснювати контроль за виконанням спадкового договору після його смерті.	*Перенесено до глави 64*

Чинна редакція	Запропонована редакція
У разі відсутності такої особи контроль за виконанням спадкового договору здійснює нотаріус за місцем відкриття спадщини.	
Стаття 1308. Розірвання спадкового договору 1. Спадковий договір може бути розірвано судом на вимогу відчужувача у разі невиконання набувачем його розпоряджень. 2. Спадковий договір може бути розірвано судом на вимогу набувача у разі неможливості виконання ним розпоряджень відчужувача.	*Перенесено до глави 64*
ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»	**КНИГА ВОСЬМА** **ПРАВО ПРИВАТНЕ МІЖНАРОДНЕ**
	Глава 118. Загальні приписи права приватного міжнародного
Стаття 1. Визначення термінів 1. Для цілей цього Закону терміни вживаються в такому значенні: 1) приватноправові відносини - відносини, які ґрунтуються на засадах юридичної рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності, суб’єктами яких є фізичні та юридичні особи; 2) іноземний елемент - ознака, яка характеризує приватноправові відносини, що регулюються цим Законом, та виявляється в одній або кількох з таких форм:	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
хоча б один учасник правовідносин є громадянином України, який проживає за межами України, іноземцем, особою без громадянства або іноземною юридичною особою; об’єкт правовідносин знаходиться на території іноземної держави; юридичний факт, який створює, змінює або припиняє правовідносини, мав чи має місце на території іноземної держави; 3) колізійна норма - норма, що визначає право якої держави підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом; 4) вибір права - право учасників правовідносин визначити право якої держави підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом; 5) автономія волі - принцип, згідно з яким учасники правовідносин з іноземним елементом можуть здійснити вибір права, що підлягає застосовуванню до відповідних правовідносин; 6) правова кваліфікація - визначення права, що підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом; 7) зворотне відсилання - повторне відсилання колізійної норми права іноземної держави до правопорядку держави, колізійна норма якого відіслала до даного іноземного правопорядку;	

Чинна редакція	Запропонована редакція
8) відсилання до права третьої держави - відсилання колізійної норми права іноземної держави, визначеної відповідно до цього Закону, до права третьої держави; 9) обхід закону - застосування до правовідносин з іноземним елементом права іншого, ніж право, передбачене відповідним законодавством; 10) визнання рішення іноземного суду - поширення законної сили рішення іноземного суду на територію України в порядку, встановленому законом; 11) міжнародний договір України - чинний міжнародний договір України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.	
Стаття 2. Сфера застосування Закону 1. Цей Закон застосовується до таких питань, що виникають у сфері приватноправових відносин з іноземним елементом: 1) визначення застосовуваного права; 2) процесуальна правоздатність і дієздатність іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб; 3) підсудність судам України справ з іноземним елементом; 4) виконання судових доручень; 5) визнання та виконання в Україні рішень іноземних судів.	*Виключено*
Стаття 3. Міжнародні договори України	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Якщо міжнародним договором України передбачено інші правила, ніж встановлені цим Законом, застосовуються правила цього міжнародного договору.	
Стаття 4. Визначення права, що підлягає застосуванню до приватноправових відносин з іноземним елементом 1. Право, що підлягає застосуванню до приватноправових відносин з іноземним елементом, визначається згідно з колізійними нормами та іншими положеннями колізійного права цього Закону, інших законів, міжнародних договорів України. 2. Якщо згідно з частиною першою цієї статті неможливо визначити право, що підлягає застосуванню, застосовується право, яке має більш тісний зв’язок із приватноправовими відносинами. 3. Визначене згідно з частиною першою цієї статті право, як виняток, не застосовується, якщо за всіма обставинами правовідносини мають незначний зв’язок з визначеним правом і мають більш тісний зв’язок з іншим правом. Це положення не застосовується, якщо сторони (сторона) здійснили вибір права відповідно до частини першої цієї статті. 4. Правила цього Закону про визначення права, що підлягає застосуванню судом, поширюються на інші органи, які мають повноваження вирішувати питання про право, що підлягає застосуванню.	**Стаття 1800.** Визначення права, що підлягає застосуванню до **приватних відносин** з іноземним елементом 1. Право, що підлягає застосуванню до **приватних відносин з іноземним елементом**, визначають згідно з колізійними нормами та іншими приписами колізійного права цієї книги, інших законів, міжнародних договорів України та міжнародних звичаїв. Колізійні приписи цієї книги є виявом принципу більш тісного зв’язку відповідних **приватних відносин** з правом певної країни. 2. Якщо згідно з частиною першою цієї статті неможливо визначити право, що воно підлягає застосуванню, застосовують право, що має більш тісний зв’язок із **приватними відносинами**. При визначенні більш тісного зв’язку суд враховує як територіальні, так і матеріальні фактори, що мають відношення до відповідних **приватних відносин**. 3. Визначене згідно з частиною першою цієї статті право, як виняток, не застосовують, якщо за всіма обставинами **приватні відносини** не мають істотного зв’язку з визначеним правом і мають більш тісний зв’язок з іншим правом. Цей припис не застосовують, якщо сторони

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Визначення права, що підлягає застосуванню до приватноправових відносин на підставі колізійних норм, не здійснюється, якщо міжнародним договором України передбачено застосування до відповідних відносин матеріально-правових норм.	(сторона) здійснили вибір права, що підлягає застосуванню до відповідних **приватних відносин** (автономія волі). 4. Приписи цієї книги про визначення права, що підлягає застосуванню судом, відносять і до інших органів, що мають повноваження вирішувати питання про право, що підлягає застосуванню, а **також до суб'єктів** відповідних **приватних відносин.** 5. Визначення права, що підлягає застосуванню до **приватних** відносин на підставі колізійних норм, не здійснюють, якщо міжнародний договір України встановлює застосування до відповідних відносин матеріально-юридичних норм.
Стаття 5. Автономія волі 1. У випадках, передбачених законом, учасники (учасник) правовідносин можуть самостійно здійснювати вибір права, що підлягає застосуванню до змісту правових відносин. 2. Вибір права згідно з частиною першою цієї статті має бути явно вираженим або прямо випливати з дій сторін правочину, умов правочину чи обставин справи, які розглядаються в їх сукупності, якщо інше не передбачено законом. 3. Вибір права може бути здійснений щодо правочину в цілому або його окремої частини. 4. Вибір права щодо окремих частин правочину повинен бути явно вираженим.	**Стаття 1801.** Автономія волі 1. У випадках, **встановлених** законом, **суб'єкти (суб'єкт) приватних відносин з іноземним елементом** можуть самостійно здійснити вибір права, що підлягає застосовуванню до **змісту** відповідних **відносин**. Цей вибір не обмежують вибором права конкретної країни і він може включати вибір норм транснаціонального характеру, що не належать до певної національної юридичної системи, зокрема норм lex mercatoria, засад права або аналогічних приписів. 2. Вибір права згідно з частиною першою цієї статті має бути явно вираженим або безпосередньо випливати з дій сторін правочину, умов правочину чи обставин справи, що

Чинна редакція	Запропонована редакція
5. Вибір права або зміна раніше обраного права можуть бути здійснені учасниками правовідносин у будь-який час, зокрема, при вчиненні правочину, на різних стадіях його виконання тощо. Вибір права або зміна раніше обраного права, які зроблені після вчинення правочину, мають зворотну дію і є дійсними з моменту вчинення правочину, але не можуть: 1) бути підставою для визнання правочину недійсним у зв'язку з недодержанням його форми; 2) обмежити чи порушити права, які набули треті особи до моменту вибору права або зміни раніше обраного права. 6. Вибір права не здійснюється, якщо відсутній іноземний елемент у правовідносинах.	їх розглядають у сукупності, якщо іншого не встановлює закон. 3. Вибір права можуть здійснити як щодо правочину в цілому, так і щодо його окремих частин або частини. 4. Вибір права щодо окремих частин правочину має бути явно вираженим. 5. Вибір права або зміна раніше обраного права можуть здійснити **суб'єкти приватних відносин** у будь-який час, зокрема, при вчиненні правочину, на різних стадіях його виконання тощо. Вибір права або зміна раніше обраного права, що зроблені після вчинення правочину, мають зворотну дію і є чинними з моменту вчинення правочину, але не можуть: 1) бути підставою для визнання правочину недійсним у зв'язку з недодержанням його форми; 2) обмежити чи порушити права, що їх набули треті особи до моменту вибору права або зміни раніше обраного права. 6. Вибір права не здійснюють, якщо ненаявний іноземний елемент у **приватних відносинах**. 7. Вибір права **суб'єктами приватних відносин** не обмежують колом правопорядків, з-поміж яких можливий вибір, якщо іншого не встановлює закон. 8. Якщо всі елементи **приватних відносин** пов'язані з іншою країною, аніж країна, право якої було обране **суб'єктами** таких відносин, вибір права не перешкоджає

Чинна редакція	Запропонована редакція
	застосуванню надімперативних норм права країни, з якою пов’язані **відповідні** відносини.
Стаття 41. Вибір суду 1. Учасники приватноправових відносин з іноземним елементом можуть укласти угоду про вибір суду, якою визначити підсудність судам певної держави або одному чи декільком конкретним судам певної держави справ у спорах, що виникли або можуть виникнути між ними у зв’язку з такими правовими відносинами. 2. Угода про вибір суду укладається у письмовій формі незалежно від місця її укладення. Угода про вибір суду, якою обрано суд України, укладається у письмовій формі відповідно до закону України. 3. Угода про вибір суду не може передбачати зміну виключної підсудності справи з іноземним елементом судам України. 4. Недійсність правочину, складовою частиною якого є угода про вибір суду, не тягне за собою недійсність угоди про вибір суду.	**Стаття 1802.** Вибір суду 1. **Суб’єкти приватних відносин** з іноземним елементом можуть укласти угоду про вибір суду, що визначає підсудність судам певної країни або одному чи декільком конкретним судам певної країни справ у спорах, що виникли або можуть виникнути між ними у зв’язку з такими **приватними відносинами**. 2. Угоду про вибір суду укладають письмово безвідносно до місця її укладення. Угоду про вибір суду, якою обрано суд України, укладають письмово відповідно до права України. Угоду про вибір суду у справах, що виникають з відносин страхування, кредитних, споживчих та трудових договорів, можуть укладати лише після виникнення спору. 3. Внаслідок укладення угоди про вибір суду суди певної країни, визначені у такій угоді, мають виключну компетенцію щодо вирішення спору, що є предметом такої угоди, якщо лише така угода не є недійсною відповідно до права відповідної країни. 4. Угодою про вибір суду не можуть встановлювати зміну виключної підсудності справи з іноземним елементом судам України. 5. Недійсність правочину, складником якого є угода про вибір суду, не зумовлює недійсність угоди про вибір суду.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	6. Угоду про вибір суду можуть визнати недійсною, якщо вона спрямована на необґрунтоване позбавлення однієї із сторін такої угоди захисту, що би надавався їй внаслідок застосування норм про підсудність, встановлених правом України.
Стаття 7. Правова кваліфікація 1. При визначенні права, що підлягає застосуванню, суд чи інший орган керується тлумаченням норм і понять відповідно до права України, якщо інше не передбачено законом. 2. Якщо норми і поняття, що потребують правової кваліфікації, не відомі праву України або відомі під іншою назвою або з іншим змістом і не можуть бути визначені шляхом тлумачення правом України, то при їх правовій кваліфікації також враховується право іноземної держави.	**Стаття 1803. Юридична** кваліфікація 1. При визначенні права, що підлягає застосуванню, суд чи інший орган тлумачить норми і юридичні поняття відповідно до права України, якщо іншого не встановлює закон. 2. Якщо норми і юридичні поняття, що потребують **юридичної** кваліфікації, не відомі праву України або відомі під іншою назвою або з іншим змістом і їх не можуть визначити у спосіб тлумачення **за** правом України, то при їх **юридичній** кваліфікації також враховують право іноземної країни.
Стаття 6. Обсяг застосування права іноземної держави 1. Застосування права іноземної держави охоплює всі його норми, які регулюють відповідні правовідносини. 2. Застосування норми права іноземної держави не може бути обмежене лише на тій підставі, що ця норма належить до публічного права.	**Стаття 1804. Засади застосування іноземного права** 1. **Іноземне право застосовують так само, як його застосовують в країні його походження.** 2. Застосуванням **іноземного права** охоплюють всі його норми, що їх би застосовували до **приватних відносин** у відповідній країні згідно з цим іноземним правом.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Застосування норми **іноземного права** не обмежують лише на тій підставі, що ця норма належить до публічного права. **4. Наслідки неправильного застосування норм іноземного права визначає процесуальне законодавство.**
Стаття 8. Встановлення змісту норм права іноземної держави 1. При застосуванні права іноземної держави суд чи інший орган встановлює зміст його норм згідно з їх офіційним тлумаченням, практикою застосування і доктриною у відповідній іноземній державі. 2. З метою встановлення змісту норм права іноземної держави суд чи інший орган може звернутися в установленому законом порядку до Міністерства юстиції України чи інших компетентних органів та установ в Україні чи за кордоном або залучити експертів. 3. Особи, які беруть участь у справі, мають право подавати документи, що підтверджують зміст норм права іноземної держави, на які вони посилаються в обґрунтуванні своїх вимог або заперечень, іншим чином сприяти суду чи іншому органу у встановленні змісту цих норм. 4. Якщо зміст норм права іноземної держави в розумні строки не встановлений, незважаючи на вжиті згідно з цією статтею заходи, застосовується право України.	**Стаття 1805. Встановлення** іноземного права та його змісту 1. При застосуванні іноземного права суд встановлює це іноземне право та його зміст згідно з правилами його офіційного тлумачення, практикою застосування і доктриною у відповідній іноземній країні. 2. З метою встановлення іноземного права та його змісту суд може звернутися встановленим порядком за сприянням і роз’ясненням до Міністерства юстиції України чи інших компетентних органів та установ в Україні та за кордоном або залучити експертів. 3. Особи, які беруть участь у справі, мають право подавати документи, що підтверджують зміст норм іноземного права, на які вони посилаються в обґрунтуваннях своїх вимог або заперечень, іншим чином сприяти суду у встановленні іноземного права та його змісту. 4. Якщо зміст іноземного права в розумні строки не встановлений, незважаючи на вжиті згідно з цією статтею

Чинна редакція	Запропонована редакція
	заходи, застосовують право іншої країни, що має більш тісний зв'язок з **приватними** відносинами.
Стаття 9. Зворотне відсилання та відсилання до права третьої держави 1. Будь-яке відсилання до права держави має розглядатися як відсилання до норм матеріального права, яке регулює відповідні правовідносини, виключаючи застосування його колізійних норм, якщо інше не встановлено законом або міжнародним договором України. 2. У випадках, що стосуються особистого та сімейного статусу фізичної особи, зворотне відсилання до права України приймається.	**Стаття 1806.** Зворотне відсилання та відсилання до права третьої країни 1. Будь-яке відсилання до права країни **згідно з колізійним правом** є відсиланням до норм матеріального права відповідної країни, що регулює **приватні відносини**, виключаючи застосування його колізійних норм, якщо іншого не встановлює закон або міжнародний договір України. 2. У випадках, що стосуються особистого та сімейного статусу фізичної особи, зворотне відсилання до права України приймається.
Стаття 10. Наслідки обходу закону 1. Правочин та інші дії учасників приватноправових відносин, спрямовані на підпорядкування цих відносин праву іншому, ніж те, що визначається згідно із цим Законом, в обхід його положень, є нікчемними. У цьому разі застосовується право, яке підлягає застосуванню відповідно до норм цього Закону.	*Виключено*
Стаття 11. Взаємність 1. Суд чи інший орган застосовує право іноземної держави незалежно від того, чи застосовується у відповідній іноземній державі до подібних правовідносин право України, крім випадків, якщо застосування права іноземної	**Стаття 1807. Взаємність** **1. Надання прав іноземним суб'єктам в Україні та обсяг цих прав може бути обумовлений взаємністю.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
держави на засадах взаємності передбачене законом України або міжнародним договором України. 2. Якщо застосування права іноземної держави залежить від взаємності, вважається, що вона існує, оскільки не доведено інше.	**2. Якщо надання прав іноземним суб'єктам залежить від взаємності, презюмують, що вона існує, якщо іншого не встановлює закон.**
Стаття 12. Застереження про публічний порядок 1. Норма права іноземної держави не застосовується у випадках, якщо її застосування призводить до наслідків, явно несумісних з основами правопорядку (публічним порядком) України. У таких випадках застосовується право, яке має найбільш тісний зв'язок з правовідносинами, а якщо таке право визначити або застосувати неможливо, застосовується право України. 2. Відмова в застосуванні права іноземної держави не може ґрунтуватися лише на відмінності правової, політичної або економічної системи відповідної іноземної держави від правової, політичної або економічної системи України.	**Стаття 1808.** Застереження про публічний порядок 1. Іноземне право можуть не застосовувати у випадках, якщо його застосування призводить до результату, явно несумісного з **засадами** правопорядку (**публічним порядком**) України чи міжнародним публічним порядком. У таких випадках застосовують право, що має більш тісний зв'язок з **приватними відносинами**, а якщо таке право визначити або застосувати неможливо, застосовують право України. 2. Відмова у застосуванні норми іноземного права не може ґрунтуватися лише на відмінності юридичної, політичної або економічної системи відповідної іноземної країни від юридичної, політичної або економічної системи України.
Стаття 13. Визнання документів, виданих органами іноземних держав 1. Документи, що видані уповноваженими органами іноземних держав у встановленій формі, визнаються	**Стаття 1809.** Визнання документів, виданих органами іноземних країн 1. Документи, що видані уповноваженими органами іноземних країн у встановленій формі, визнають дійсними в

Чинна редакція	Запропонована редакція
дійсними в Україні в разі їх легалізації, якщо інше не передбачено законом або міжнародним договором України.	Україні в разі їх легалізації, якщо іншого не встановлює закон або міжнародний договір України.
Стаття 14. Застосування імперативних норм 1. Правила цього Закону не обмежують дії імперативних норм права України, що регулюють відповідні відносини, незалежно від права, яке підлягає застосуванню. 2. Суд, незалежно від права, що підлягає застосуванню відповідно до цього Закону, може застосовувати імперативні норми права іншої держави, які мають тісний зв’язок з відповідними правовідносинами, за винятком, встановленим частиною першою цієї статті. При цьому суд повинен брати до уваги призначення та характер таких норм, а також наслідки їх застосування або незастосування.	**Стаття 1810.** Застосування надімперативних норм 1. Для цілей застосування **колізійних норм** надімперативними вважають норми, що мають публічно-юридичний характер, в яких реалізують найважливіші державні чи суспільні інтереси і застосування яких не може бути виключене за домовленістю сторін або внаслідок застосування колізійної норми. 2. Приписи цієї книги не обмежують дії надімперативних норм, що регулюють відповідні відносини, безвідносно до права країни, що підлягає застосуванню. 3. При застосуванні права будь-якої країни **згідно з нормами колізійного права** суд може застосувати надімперативні норми права іншої країни, що мають більш тісний зв’язок з відповідними відносинами, якщо відповідно до права цієї країни такі норми мають регулювати відповідні відносини безвідносно до права, що підлягає застосуванню. При цьому суд повинен брати до уваги призначення та характер таких норм, а також наслідки їх застосування або незастосування.
Стаття 15. Застосування права держави з множинністю правових систем	**Стаття 1811.** Застосування права країни з множинністю **юридичних** систем

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. У разі якщо підлягає застосуванню право держави, у якій діє кілька територіальних або інших правових систем, належна правова система визначається відповідно до права цієї держави. За відсутності відповідних правових норм застосовуються норми тієї правової системи, яка має більш тісний зв’язок із правовідносинами.	1. У випадках якщо підлягає застосуванню право країни, в якій діє кілька територіальних чи інших **юридичних** систем, належну **юридичну** систему визначають відповідно до **юридичних** норм цієї країни. За відсутності в такій країні відповідних **юридичних** норм застосовують норми тієї **юридичної** системи, що має більш тісний зв’язок із **приватними відносинами**.
РОЗДІЛ ІІ. КОЛІЗІЙНІ НОРМИ ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	**Глава 119. Колізійні норми щодо юридичного статусу фізичних осіб**
Стаття 16. Особистий закон фізичної особи 1. Особистим законом фізичної особи вважається право держави, громадянином якої вона є. 2. Якщо фізична особа є громадянином двох або більше держав, її особистим законом вважається право тієї з держав, з якою особа має найбільш тісний зв’язок, зокрема, має місце проживання або займається основною діяльністю. 3. Особистим законом особи без громадянства вважається право держави, у якій ця особа має місце проживання, а за його відсутності - місце перебування. 4. Особистим законом біженця вважається право держави, у якій він має місце перебування. 5. При визначенні особистого закону відповідно до частин другої і третьої цієї статті вважається, що якщо недієздатна особа змінила місце свого проживання без згоди	**Стаття 1812.** Особистий закон фізичної особи 1. Особистим законом фізичної особи **є** право країни, громадянином якої вона є. 2. Якщо фізична особа є громадянином двох або більше країн, її особистим законом **є** право тієї з країн, з якою особа має найбільш тісний зв’язок, зокрема, має осідок (місце проживання) або **провадить** основну професійну діяльність чи якщо з цією країною пов’язані її професійні або особисті інтереси. 3. Особистим законом особи без громадянства чи особи, громадянство якої неможливо встановити, **є** право країни, у якій ця особа має осідок (місце проживання), а за його **ненаявності** – звичайне місце перебування. 4. Особистим законом біженця **є** право країни, у якій він має місце перебування.

Чинна редакція	Запропонована редакція
свого законного представника, то така зміна не спричиняє зміну особистого закону такої особи.	5. При визначенні особистого закону відповідно до частин другої і третьої цієї статті **презюмують**, що якщо недієздатна особа змінила свій осідок (місце проживання) без згоди свого законного представника, то така зміна не спричиняє зміну особистого закону такої особи. 6. Для цілей цієї книги фізична особа має: 1) свій осідок (місце проживання) в країні, в якій вона живе з наміром постійного проживання в цій країні та має бажання підтримувати тісні зв'язки з таким осідком (місцем проживання); 2) своє звичайне місце перебування в країні, в якій вона живе певний час, навіть якщо з самого початку цей час був обмежений.
Стаття 17. Цивільна правоздатність фізичної особи 1. Виникнення і припинення цивільної правоздатності фізичної особи визначається її особистим законом. 2. Іноземці та особи без громадянства мають цивільну правоздатність в Україні нарівні з громадянами України, крім випадків, передбачених законом або міжнародними договорами України.	**Стаття 1813.** Цивільна правоздатність та дієздатність фізичної особи 1. Виникнення і припинення цивільної правоздатності та дієздатності фізичної особи визначають її особистим законом. Цивільну дієздатність фізичної особи щодо правочинів та зобов'язань, що виникають внаслідок завдання шкоди, можуть визначати також правом країни місця вчинення правочинів або виникнення зобов'язань із завдання шкоди, якщо іншого не встановлює закон. 2. При встановленні здатності фізичної особи до вчинення конкретного правочину або іншого юридичного

Чинна редакція	Запропонована редакція
	акта застосовують особистий закон фізичної особи на дату його вчинення. 3. Іноземці та особи без громадянства мають цивільну правоздатність в Україні нарівні з громадянами України, крім випадків, що їх встановлює закон або міжнародний договір України. 4. Здатність фізичної особи, яка провадить підприємницьку діяльність, бути підприємцем і мати пов’язані з цим права та обов’язки визначають за правом країни, де така фізична особа зареєстрована як підприємець. За ненаявності в цій країні обов’язкової реєстрації застосовують право країни основного місця провадження такою особою підприємницької діяльності. 5. Фізична особа не може посилатися на недійсність договору, укладеного на території України, через ненаявність необхідного обсягу цивільної дієздатності за особистим законом такої особи, якщо на момент укладення відповідного договору інша сторона знала або повинна була знати про таку недійсність. 6. Юридичний статус неповнолітньої чи малолітньої дитини, обсяг її цивільної дієздатності та відповідальність визначають її особистим законом. 7. Підстави та юридичні наслідки визнання фізичної особи недієздатною або обмеження цивільної дієздатності фізичної особи регулює особистий закон цієї особи.
Стаття 18. Цивільна дієздатність фізичної особи	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Цивільна дієздатність фізичної особи визначається її особистим законом. Цивільна дієздатність фізичної особи щодо правочинів та зобов'язань, що виникають внаслідок завдання шкоди, може визначатися також правом держави місця вчинення правочинів або виникнення зобов'язань у зв'язку із завданням шкоди, якщо інше не передбачено законом. 2. Підстави та правові наслідки визнання фізичної особи недієздатною або обмеження цивільної дієздатності фізичної особи регулюються особистим законом цієї особи.	
Стаття 19. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності 1. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності визначається правом держави, у якій фізична особа зареєстрована як підприємець. За відсутності в державі вимог щодо обов'язкової реєстрації застосовується право держави основного місця здійснення підприємницької діяльності.	*Виключено*
Стаття 20. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою 1. Підстави та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою регулюються останнім з відомих особистих законів цієї особи.	**Стаття 1814.** Визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою **та визнання її неплатоспроможною** 1. Підстави та юридичні наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою регулюють останнім з відомих особистих законів цієї особи. 2. Питання тимчасового управління майном безвісно відсутньої особи регулюють правом країни, на території

Чинна редакція	Запропонована редакція
	якої така фізична особа постійно проживала до моменту її зникнення, а відносно нерухомого майна – правом країни місцезнаходження такого майна. **3. Підстави та юридичні наслідки визнання фізичної особи неплатоспроможною регулюють правом країни, де порушене провадження у справі про неплатоспроможність.**
Стаття 23. Реєстрація актів цивільного стану громадян України поза межами України 1. Реєстрація актів цивільного стану громадян України, які проживають поза межами України, може здійснюватися в консульській установі або дипломатичному представництві України. При цьому застосовується право України.	**Стаття 1815.** Реєстрація актів цивільного стану громадян України поза межами України 1. Реєстрацію актів цивільного стану громадян України, які проживають поза межами України, можуть здійснювати в консульській установі або дипломатичному представництві України. При цьому застосовують право України.
Стаття 24. Опіка та піклування 1. Встановлення і скасування опіки та піклування над малолітніми, неповнолітніми, недієздатними особами, особами, цивільна дієздатність яких обмежена, регулюються особистим законом підопічного. 2. Обов’язок опікуна (піклувальника) прийняти опікунство (піклування) визначається особистим законом особи, яка призначається опікуном (піклувальником). 3. Відносини між опікуном (піклувальником) та особою, яка перебуває під опікою (піклуванням), визначаються	**Стаття 1816.** Опіка та піклування 1. Встановлення і скасування опіки та піклування над малолітніми, неповнолітніми дітьми, недієздатними особами, фізичними особами, цивільна дієздатність яких обмежена, регулює особистий закон підопічного на момент встановлення чи скасування опіки та піклування. 2. Обов’язок опікуна (піклувальника) прийняти опікунство (піклування) визначає особистий закон особи, яку призначають опікуном (піклувальником).

Чинна редакція	Запропонована редакція
правом держави, орган якої призначив опікуна (піклувальника). Якщо особа, яка перебуває під опікою (піклуванням), проживає в Україні, застосовується право України, якщо воно є більш сприятливим для цієї особи. 4. Опіка (піклування), встановлена над громадянами України, які проживають за межами України, визнається дійсною в Україні, якщо проти встановлення опіки (піклування) або проти її визнання немає законних заперечень відповідної консульської установи або дипломатичного представництва України. 5. Щодо особи, яка не є громадянином України і перебуває в Україні, або її майна, що знаходиться на території України, у разі потреби в інтересах опіки чи піклування можуть бути вжиті заходи для захисту прав та охорони майна відповідно до права України. Про це невідкладно сповіщається дипломатичне представництво або консульська установа держави, громадянином якої є відповідна особа.	3. Відносини між опікуном (піклувальником) та особою, яка перебуває під опікою (піклуванням), визначають правом країни, орган якої призначив опікуна (піклувальника). Якщо особа, яка перебуває під опікою (піклуванням), проживає в Україні, застосовують право України, якщо воно є більш сприятливим для цієї особи. 4. Опіка (піклування), встановлена над громадянами України, які проживають за межами України, є дійсною в Україні, якщо проти встановлення опіки (піклування) або проти її визнання немає законних заперечень відповідної консульської установи або дипломатичного представництва України. 5. Стосовно особи, яка не є громадянином України і перебуває в Україні, або її майна, що розташоване на території України, у разі потреби в інтересах опіки чи піклування можуть бути вжиті заходи для захисту прав та охорони майна відповідно до права України. Про це невідкладно сповіщають дипломатичне представництво або консульську установу країни, громадянином якої є відповідна особа.
Стаття відсутня	**Стаття 1817. Сфера дії особистого закону фізичної особи** **1. Особистий закон фізичної особи охоплює:** **1) юридичний статус фізичної особи;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2) виникнення та припинення цивільної правоздатності та дієздатності фізичної особи; **3) обсяг і зміст цивільної правоздатності та дієздатності фізичної особи, з урахуванням приписів цієї книги;** **4) здійснення особистих прав фізичної особи, включаючи права на ім'я;** **5) підстави та юридичні наслідки визнання фізичної особи недієздатною або обмеження цивільної дієздатності фізичної особи;** **6) підстави та юридичні наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою;** **7) встановлення і припинення опіки та піклування стосовно фізичної особи;** **8) підстави та юридичні наслідки визнання фізичної особи неплатоспроможною;** **9) питання сімейних та спадкових відносини відповідно до приписів цієї книги.**
Глава відсутня	**Глава 120. Колізійні норми щодо юридичного статусу юридичних осіб**
Стаття 25. Особистий закон юридичної особи 1. Особистим законом юридичної особи вважається право держави місцезнаходження юридичної особи.	**Стаття 1818.** Особистий закон юридичної особи 1. Особистим законом юридичної особи є право країни осідку (місцезнаходження) юридичної особи.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Для цілей цього Закону місцезнаходженням юридичної особи є держава, у якій юридична особа зареєстрована або іншим чином створена згідно з правом цієї держави. 3. За відсутності таких умов або якщо їх неможливо встановити, застосовується право держави, у якій знаходиться виконавчий орган управління юридичної особи.	2. Для цілей цієї книги осідком (місцезнаходженням) юридичної особи є країна, у якій юридична особа зареєстрована або іншим чином створена згідно з правом цієї країни. 3. За ненаявності таких умов або якщо їх неможливо встановити, застосовують право країни, у якій знаходиться виконавчий орган управління юридичної особи.
Стаття 26. Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи 1. Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи визначається особистим законом юридичної особи.	*Виключено*
Стаття 27. Особистий закон іноземної організації, яка не є юридичною особою відповідно до права іноземної держави 1. Особистим законом іноземної організації, яка не є юридичною особою відповідно до права держави, у якій така організація створена, вважається право цієї держави. Якщо така організація діє на території України, до її діяльності застосовується законодавство України, яке регулює діяльність юридичних осіб, якщо інше не випливає з вимог законодавства чи суті правовідносин.	**Стаття 1819.** Особистий закон іноземної організації, що не є юридичною особою відповідно до права іноземної країни 1. Особистим законом іноземної організації, що не є юридичною особою відповідно до права країни, у якій така організація створена, є право цієї країни. Якщо така організація діє на території України, до її діяльності застосовують законодавство України, що регулює діяльність юридичних осіб, якщо іншого не випливає з вимог законодавства чи суті відповідних відносин.
Стаття 28. Обмеження повноважень органу або представника юридичної особи	**Стаття 1820.** Обмеження повноважень органу або представника юридичної особи

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Юридична особа не може посилатися на обмеження повноважень її органу або представника на вчинення правочину, яке не відоме праву держави, у якій інша сторона має місце перебування або знаходження, крім випадків, коли інша сторона знала або за всіма обставинами не могла не знати про такі обмеження.	1. Юридична особа не може посилатися на обмеження повноважень її органу або представника на вчинення правочину, що не відоме праву країни, в якій інша сторона має звичайне місце перебування або осідок (місцезнаходження), крім випадків, коли інша сторона знала або за всіма обставинами не могла не знати про такі обмеження.
Стаття 29. Національний режим діяльності іноземних юридичних осіб в Україні 1. Підприємницька та інша діяльність іноземних юридичних осіб в Україні регулюється законодавством України щодо юридичних осіб України, якщо інше не встановлено законом.	**Стаття 1821.** Національний режим діяльності іноземних юридичних осіб в Україні 1. Іноземні юридичні особи провадять в Україні підприємницьку та іншу діяльність, що її регулює цивільне законодавство, згідно з приписами, встановленими цим законодавством для такої діяльності юридичних осіб України, якщо іншого не встановлює закон.
Стаття 30. Участь держави та юридичних осіб публічного права у приватноправових відносинах з іноземним елементом 1. До приватноправових відносин з іноземним елементом за участю держави та юридичних осіб публічного права застосовуються правила цього Закону на загальних підставах, якщо інше не передбачено законом.	**Стаття 1822.** Участь держави та інших юридичних осіб публічного права у **приватних** відносинах з іноземним елементом 1. До **приватних** відносин з іноземним елементом за участю держави та інших юридичних осіб публічного права застосовують приписи цієї книги на загальних підставах, якщо іншого не встановлює закон.
Стаття відсутня	**Стаття 1823. Сфера дії особистого закону юридичної особи**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Особистий закон юридичної особи визначає: **1) юридичний статус юридичної особи та правомірність її існування;** **2) порядок створення та державної реєстрації юридичної особи;** **3) цивільну правоздатність та дієздатність юридичної особи та будь-які їх обмеження;** **4) вимоги до організаційно-юридичної форми та найменування юридичної особи;** **5) вимоги до установчого документа та інших внутрішніх нормативних документів юридичної особи, порядок внесення змін до них, а також юридичні наслідки недійсності таких документів;** **6) юридичний статус учасників юридичної особи, порядок його набуття та втрати, внутрішні відносини між учасниками юридичної особи, а також між учасниками та самою юридичною особою;** **7) права та обов'язки учасників юридичної особи, їхня відповідальність перед юридичною особою та третіми особами за невиконання обов'язків, встановлених законом, установчим документом юридичної особи чи договором;** **8) вимоги до внутрішньої організації юридичної особи, порядок утворення, склад, компетенцію та функціонування органів юридичної особи, порядок обрання та припинення повноважень їх членів, умови**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	дійсності рішення чи іншого акта органу юридичної особи та юридичні наслідки їх недійсності, відповідальність посадових осіб та органів юридичної особи; **9) представництво юридичної особи у відносинах з третіми особами;** **10) можливість відкриття філій та представництв юридичної особи;** **11) юридичний режим цінних паперів, що їх випускає юридична особа, процедуру їх випуску (емісії), юридичні наслідки визнання емісії недійсною, а також інші питання, визначені частинами другою і третьою статті 1838 цього Кодексу;** **13) порядок припинення юридичної особи, зокрема ліквідаційну процедуру. При цьому злиття юридичних осіб для кожної з них регулює особистий закон відповідної юридичної особи до моменту її припинення внаслідок злиття;** 14) **зобов'язання учасників (засновників), що пов'язані зі створенням юридичної особи, та відповідальність за ними.**
Стаття відсутня	**Стаття 1824. Зміна особистого закону юридичної особи** **1. Юридична особа, створена відповідно до права іноземної країни, за наявності підстав, встановлених**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	його нормами, може продовжити існування за правом України, змінивши свій особистий закон. **Юридична особа є такою, що змінила свій особистий закон, з моменту державної реєстрації такої юридичної особи за правом України.** **2. Юридична особа, створена відповідно до права України, може продовжити існування за правом іноземної країни, змінивши свій особистий закон. Порядок та умови зміни особистого закону українськими юридичними особами встановлює законодавство України. Зміна особистого закону юридичної особи, створеної за правом України, не зумовлює її припинення в Україні.** **3. Під час зміни особистого закону юридична особа, створена за правом України, зобов'язана забезпечити належний захист прав та правомірних інтересів своїх кредиторів та працівників.**
Розділ ІІІ. КОЛІЗІЙНІ НОРМИ ЩОДО ПРАВОЧИНІВ, ДОВІРЕНОСТІ, ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ	**Глава 121. Колізійні норми щодо договорів та інших правочинів, довіреності, позовної давності**
Стаття 31. Форма правочину 1. Якщо інше не передбачено законом, форма правочину має відповідати вимогам права, яке застосовується до змісту правочину, але достатньо дотримання вимог права місця його вчинення, а якщо сторони правочину знаходяться в	**Стаття 1825. Форма договору (правочину)** **1. Приписи про договори, що їх наводять у цій главі, застосовують до інших правочинів, якщо іншого не встановлює закон або це не випливає із суті правочину.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
різних державах, - права місця проживання або місцезнаходження сторони, яка зробила пропозицію, якщо інше не встановлено договором. 2. Форма правочину щодо нерухомого майна визначається відповідно до права держави, у якій знаходиться це майно, а щодо нерухомого майна, право на яке зареєстроване на території України, - права України. 3. Зовнішньоекономічний договір, якщо хоча б однією стороною є громадянин України або юридична особа України, укладається у формі, передбаченій законом, незалежно від місця його укладення, якщо інше не встановлено міжнародним договором України. Правові наслідки недодержання вимоги щодо письмової форми зовнішньоекономічного договору визначаються правом, що застосовується до змісту правочину.	2. Якщо іншого не встановлює закон, форма договору має відповідати вимогам права, що його застосовують до змісту договору, але достатньо дотримання вимог права місця його вчинення, а якщо він вчинений між особами, що знаходяться в різних країнах, – права країни осідку (місця проживання або місцезнаходження) однієї з цих осіб, якщо іншого не встановлює договір. 2. Форму правочину щодо нерухомого майна визначають відповідно до права країни, в якій перебуває це майно, а щодо нерухомого майна, право на яке зареєстроване на території України, – права України. 3. **Зовнішньоекономічний договір, якщо хоча б однією його стороною є громадянин України або юридична особа України, укладають у формі, встановленій законом, безвідносно до місця його укладення, якщо іншого не встановлює міжнародний договір України. Юридичні наслідки недодержання вимоги щодо письмової форми зовнішньоекономічного договору визначає право, що його застосовують до змісту правочину.**
Стаття 32. Зміст правочину 1. Зміст правочину може регулюватися правом, яке обрано сторонами, якщо інше не передбачено законом.	**Стаття 1826. Основні приписи щодо змісту договору (правочину)** 1. Зміст **договору** може регулювати право, що зазначене в **договорі**, якщо іншого не встановлює закон.

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. У разі відсутності вибору права до змісту правочину застосовується право, яке має найбільш тісний зв’язок із правочином. 3. Якщо інше не передбачено або не випливає з умов, суті правочину або сукупності обставин справи, то правочин більш тісно пов’язаний з правом держави, у якій сторона, що повинна здійснити виконання, яке має вирішальне значення для змісту правочину, має своє місце проживання або місцезнаходження.	2. У разі ненаявності вибору права або якщо **договір** згідно з обраним правом є недійсним, до змісту **договору** застосовують право країни, що має найбільш тісний зв’язок із **договором**. 3. Якщо іншого не встановлює або не випливає з умов, суті **договору** або сукупності обставин справи, **договір** більш тісно пов’язаний з правом країни, в якій сторона, що повинна здійснити виконання, що має вирішальне значення для змісту **договору**, має своє звичайне місце **перебування** або осідок (місцезнаходження). **4. Якщо іншого не встановлює закон або це не випливає з суті приватних відносин,** виконанням, що має вирішальне значення для змісту **договору**, є таке виконання, за яке здійснюють платіж, зокрема, поставка товару, надання послуг чи виконання робіт.
Стаття 33. Сфера дії права, що застосовується до правочину 1. Дійсність правочину, його тлумачення та правові наслідки недійсності правочину визначаються правом, що застосовується до змісту правочину.	**Стаття 1827.** Сфера дії права, що його застосовують до **договору** **1. Право, що його застосовують до змісту договору, визначає питання укладення, зміни та розірвання договору, дійсність договору, його тлумачення, права та обов’язки сторін за договором, виконання договору, наслідки невиконання договору, припинення договірних зобов’язань, зокрема зарахуванням зустрічних вимог, наслідки недійсності договору, переведення боргу згідно з договором**.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 34. Право, що застосовується до довіреності 1. Порядок видачі, строк дії, припинення та правові наслідки припинення довіреності визначаються правом держави, у якій видана довіреність.	**Стаття 1828.** Право, що його застосовують до довіреності 1. Порядок видачі, строк дії, припинення та юридичні наслідки припинення довіреності визначає право країни, у якій видана довіреність.
Стаття відсутня	**Стаття 1829. Право, що його застосовують до представництва** **1. Можливість особи виступати в якості представника іншої особи та створювати для неї права та обов'язки, а також юридичні наслідки такого представництва регулює право країни, на території якої така особа вчиняє дії в інтересах відповідної особи, якщо іншого не встановлює домовленість сторін, з урахуванням інших приписів цієї книги.**
Стаття 35. Позовна давність 1. Позовна давність визначається правом, яке застосовується для визначення прав та обов'язків учасників відповідних відносин. 2. Вимоги, на які позовна давність не поширюється, визначаються правом України, якщо хоча б один із учасників відповідних відносин є громадянином України або юридичною особою України.	**Стаття 1830.** Позовна давність 1. Позовну давність визначають правом, що його застосовують для визначення прав та обов'язків суб'єктів відповідних відносин. 2. Вимоги, на які позовну давність не поширюють, визначають правом України, якщо хоча б один із суб'єктів відповідних відносин є громадянином України або юридичною особою України.
	Глава 122. Колізійні норми щодо особистих прав

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 21. Ім’я фізичної особи 1. Права фізичної особи на ім’я, його використання та захист визначаються її особистим законом, якщо інше не встановлено законом.	**Стаття 1831. Ім’я фізичної особи** 1. Права фізичної особи на ім’я, його використання та захист визначає її особистий закон, якщо іншого не встановлює закон. **2. Право фізичної особи на зміну імені, а також умови та юридичні наслідки зміни імені регулює її особистий закон на момент такої зміни.**
Стаття відсутня	**Стаття 1832. Здійснення особистих прав** **1. Обсяг та обмеження особистих прав фізичної особи, здійснення нею особистих прав регулює особистий закон цієї фізичної особи.**
Стаття 22. Особисті немайнові права 1. До особистих немайнових прав застосовується право держави, у якій мала місце дія чи інша обставина, що стала підставою для вимоги про захист таких прав, якщо інше не передбачено законом.	**Стаття 1833. Захист особистих прав** 1. До захисту особистих прав застосовують право країни, у якій мала місце дія чи інша обставина, що стала підставою для вимоги про захист таких прав, якщо іншого не встановлює закон.
Розділ V. КОЛІЗІЙНІ НОРМИ РЕЧОВОГО ПРАВА	**Глава 123. Колізійні норми речового права**
Стаття 38. Загальні положення про право, що застосовується до права власності та інших речових прав	**Стаття 1834.** Загальні приписи про право, що його застосовують до права власності та інших речових прав

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Право власності та інші речові права на нерухоме та рухоме майно визначаються правом держави, у якій це майно знаходиться, якщо інше не передбачено законом. 2. Належність майна до нерухомих або рухомих речей, а також інша класифікація майна визначаються правом держави, у якій це майно знаходиться. 3. Місцезнаходженням цінних паперів, що існують в електронній формі, вважається держава місцезнаходження професійного учасника ринків капіталу - депозитарної установи або особи, яка провадить аналогічну діяльність у такій державі. 4. Майнові права на грошові кошти, що знаходяться на банківському рахунку, вважаються такими, що знаходяться в державі місцезнаходження відповідного банку або особи, яка здійснює аналогічну діяльність в іншій державі.	1. Право власності та інші речові права на нерухоме та рухоме майно визначає право країни, у якій це майно перебуває, якщо іншого не встановлює закон. 2. Належність майна до нерухомих або рухомих речей, а також іншу юридичну кваліфікацію майна визначає право країни, в якій це майно перебуває. **3. Повноваження власника майна визначає право країни, у якій це майно перебуває на момент реалізації таких повноважень.**
Стаття 39. Виникнення та припинення права власності та інших речових прав 1. Виникнення та припинення права власності та інших речових прав визначається правом держави, у якій відповідне майно перебувало в момент, коли мала місце дія або інша обставина, яка стала підставою для виникнення або припинення права власності та інших речових прав, якщо інше не передбачено законом або міжнародним договором України. 2. Право, яке застосовується до виникнення та припинення права власності та інших речових прав, що є	**Стаття 1835.** Виникнення та припинення права власності та інших речових прав 1. Виникнення та припинення права власності та інших речових прав визначає право країни, в якій це майно перебувало в момент, коли мала місце дія або інша обставина, що стала підставою для виникнення або припинення права власності або інших речових прав, якщо іншого не встановлює закон або міжнародний договір України. 2. Право, що його застосовують до виникнення та припинення права власності та інших речових прав, що є

Чинна редакція	Запропонована редакція
предметом правочину, визначається відповідно до частини першої цієї статті, якщо інше не встановлено за згодою сторін. Вибір права сторонами правочину не зачіпає прав третіх осіб. 3. Виникнення права власності внаслідок набувальної давності визначається правом держави, у якій майно знаходилося на момент спливу строку набувальної давності.	предметом правочину, визначають відповідно до частини першої цієї статті, якщо іншого не встановлює домовленість сторін. Вибір права сторонами правочину не зачіпає прав третіх осіб. **3.** Право власності та інші речові права, що виникли чи були правомірно набуті щодо певного майна за правом країни його місцезнаходження, зберігають при переміщенні майна на територію іншої країни, при цьому право країни нового місцезнаходження такого майна регулюватиме питання, зазначені у статті 1843 цього Кодексу. **4. Виникнення права власності на майно внаслідок набувальної давності визначає право країни, в якій майно перебувало на момент спливу набувальної давності.** **5. Юридичні наслідки набуття майна у особи, яка не мала права розпоряджання таким майном, визначає право країни, на території якої таке майно перебувало на момент відповідного набуття.**
Стаття 40. Право власності та інші речові права, відомості про які підлягають внесенню до державних реєстрів 1. Право власності та інші речові права, відомості про які підлягають внесенню до державних реєстрів, визначаються правом держави, у якій це майно зареєстровано.	**Стаття 1836.** Право власності та інші речові права, відомості про які підлягають внесенню до публічних електронних реєстрів 1. Право власності та інші речові права, відомості про які підлягають внесенню до публічних електронних реєстрів, визначає право країни, в якій це майно зареєстровано.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 41. Право власності та інші речові права на рухоме майно, що перебуває в дорозі 1. Право власності та інші речові права на рухоме майно, що за правочином перебуває в дорозі, визначаються правом держави, з якої це майно відправлене, якщо інше не встановлено за згодою сторін.	**Стаття 1837.** Право власності та інші речові права на рухоме майно, що перебуває в дорозі 1. Право власності та інші речові права на рухоме майно, що за правочином перебуває в дорозі, визначає право країни, з якої це майно відправлене, якщо іншого не встановлює домовленість сторін.
Стаття відсутня	**Стаття 1838. Право власності та інші речові права на цінні папери та права з цінних паперів** **1. Право власності та інші речові права на цінний папір у документарній формі існування визначає право країни місцезнаходження відповідного цінного папера. Для цілей цієї статті під місцезнаходженням цінного папера розуміють:** **для іменного цінного папера у документарній формі існування – місце ведення відповідного реєстру власників іменних цінних паперів;** **для цінного папера на пред'явника – місцезнаходження сертифіката такого цінного папера;** **для ордерного цінного папера – місцезнаходження сертифіката або місце здійснення виконання за таким цінним папером, якщо іншого не встановлює закон чи міжнародний договір.** **2. Належність певного майна до цінних паперів, їх юридична природа, класифікаційна приналежність до конкретних видів (груп, форм тощо) цінних паперів,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відповідність цінного папера вимогам щодо його форми визначає особистий закон емітента відповідного цінного папера (особи, що його видала). **3. Обсяг, склад та зміст прав, посвідчених цінним папером, їх виникнення, перехід, припинення, дійсність та способи реалізації, наслідки реалізації таких прав, умови оборотоздатності цінного папера, коло зобов'язаних осіб за цінним папером, можливість використання цінного папера як предмета забезпечення визначає особистий закон емітента такого цінного папера (особи, що його видала).** **4. Право власності та інші речові права на цінний папір у електронній формі існування визначає особистий закон професійного учасника ринків капіталу – депозитарної установи або іншої особи, що провадить депозитарну діяльність у відповідній країні, яка здійснює відкриття та ведення рахунку в цінних паперах, на якому обліковують такий цінний папір.**
Стаття відсутня	**Стаття 1839. Майнові права на безготівкові грошові кошти** **1. Майнові права на грошові кошти, що перебувають на банківському рахунку, визначає право країни осідку (місцезнаходження) відповідного банку або іншої особи, що провадить діяльність з відкриття та ведення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	банківських рахунків, де було відкрито відповідний банківський рахунок.
Стаття відсутня	**Стаття 1840. Визнання забезпечувальних прав на рухоме майно, що виникли за кордоном** **1. Якщо забезпечувальне обтяження щодо рухомого майна, що перебувало за кордоном, було створено або правомірно виникло за правом відповідної іноземної країни, то у випадку переміщення цього рухомого майна на територію України таке забезпечувальне обтяження визнають в Україні, і обтяжувач може здійснювати свої права за забезпечувальним обтяженням відповідно до закону.**
Стаття відсутня	**Стаття 1841. Право власності на культурні цінності** **1. Право власності на об'єкт, що країна вважає своєю культурною цінністю, визначає право країни, на території якої цей об'єкт перебуває.** **2. Якщо об'єкт, що країна вважає своєю культурною цінністю, було вивезено з її території у спосіб, що є незаконним відповідно до її законодавства, питання його повернення з незаконного володіння регулює законодавство цієї країни або, за її вибором, законодавство країни, на території якої перебуває зазначений об'єкт на момент витребування.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Якщо законодавство країни, що вважає об'єкт своєю культурною цінністю, не встановлює захисту прав добросовісного набувача, останній може вимагати застосування захисту, встановленого законодавством країни, на території якої перебуває відповідний об'єкт на момент витребування.
Стаття 42. Захист права власності та інших речових прав 1. Захист права власності та інших речових прав здійснюється на вибір заявника відповідно до права держави, у якій майно знаходиться, або відповідно до права держави суду. 2. Захист права власності та інших речових прав на нерухоме майно здійснюється відповідно до права держави, у якій це майно знаходиться. 3. Захист права власності та інших речових прав, які підлягають державній реєстрації в Україні, здійснюється відповідно до права України.	**Стаття 1842.** Захист права власності та інших речових прав 1. До захисту права власності та інших речових прав застосовують на вибір заявника право країни, в якій майно перебуває, або право країни суду. 2. До захисту права власності та інших речових прав на нерухоме майно застосовують право країни, в якій це майно перебуває. 3. Захист права власності та інших речових прав, що підлягають державній реєстрації в Україні, здійснюють відповідно до права України. **4. У разі якщо майно було загублене, викрадене або вибуло з володіння власника або особи, якій він передав майно у володіння, не з їхньої волі в інший спосіб, до захисту права власності та інших речових прав застосовують на вибір заявника право країни, в якій майно перебувало на момент його втрати, викрадення або іншого вибуття із законного володіння, або право**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	країни, в якій майно перебуває на момент його витребування із чужого незаконного володіння. **5. Якщо майно, що належить до складу культурного надбання певної країни, було протиправно вивезене з території даної країни, захист прав на таке майно і вимога про його повернення регулює право країни, до складу культурного надбання якої воно було включено, або, на її вибір, право країни місцезнаходження такого майна на момент висунення вимоги про його повернення.**
Стаття відсутня	**Стаття 1843. Сфера дії права, що його застосовують до права власності та інших речових прав** **1. Право, що його застосовують до права власності та інших речових прав згідно з приписами цієї книги, охоплює:** **1) підстави, спосіб та умови виникнення, зміни, зупинення, поновлення та припинення права власності та інших речових прав, включаючи виконання необхідних формальних вимог;** **2) можливість майна бути об'єктом права власності чи іншого речового права;** **3) кваліфікацію майна та її юридичні наслідки, юридичний режим майна;** **4) існування, зміст та обсяг права власності та інших речових прав, включаючи обсяг повноважень власника**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	з володіння, користування та розпорядження майном, їх обмеження та порядок реалізації; **5) можливість передачі права власності та інших речових прав, порядок їх переходу, момент виникнення права власності чи іншого речового права у набувача майна, формальні вимоги щодо дійсності передачі майна або обтяження їх зобов'язаннями;** **6) можливість обтяження майна зобов'язаннями, матеріальні та формальні вимоги щодо встановлення такого обтяження, юридичні наслідки передання майна, обтяженого зобов'язаннями;** **7) способи, порядок та межі захисту права власності та інших речових прав.**
Розділ IV. КОЛІЗІЙНІ НОРМИ ЩОДО ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	**Глава 124. Колізійні норми щодо прав інтелектуальної власності**
Стаття 36. Право інтелектуальної власності 1. До правочинів, предметом яких є право інтелектуальної власності, застосовується право, що визначається згідно з відповідними правилами цього Закону.	**Стаття 1844.** Право інтелектуальної власності 1. До правочинів, предметом яких є право інтелектуальної власності, застосовують право країни, що його визначають згідно з відповідними приписами цієї книги.
Стаття 37. Захист прав інтелектуальної власності 1. До правовідносин у сфері захисту прав інтелектуальної власності застосовується право держави, у якій вимагається захист цих прав.	**Стаття 1845.** Захист прав інтелектуальної власності 1. До приватних відносин у сфері захисту прав інтелектуальної власності застосовують право країни, у якій вимагають захист цих прав.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Розділ VI. КОЛІЗІЙНІ НОРМИ ЩОДО ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	**Глава 125. Колізійні норми щодо договірних зобов'язань**
Стаття 43. Вибір права за згодою сторін договору 1. Сторони договору згідно із статтями 5 та 10 цього Закону можуть обрати право, що застосовується до договору, крім випадків, коли вибір права прямо заборонено законами України.	**Стаття 1846.** Вибір права за згодою сторін договору 1. Сторони договору згідно зі статтею 1801 цього Кодексу можуть обрати право, що його застосовують до договору, крім випадків, якщо вибір права безпосередньо заборонено законами України.
Стаття 44. Право, що застосовується до договору за відсутності згоди сторін про вибір права 1. У разі відсутності згоди сторін договору про вибір права, що підлягає застосуванню до цього договору, застосовується право відповідно до частин другої і третьої статті 32 цього Закону, при цьому стороною, що повинна здійснити виконання, яке має вирішальне значення для змісту договору, є: 1) продавець - за договором купівлі-продажу; 2) дарувальник - за договором дарування; 3) одержувач ренти - за договором ренти; 4) відчужувач - за договором довічного утримання (догляду); 5) наймодавець - за договорами найму (оренди); 6) позикодавець - за договором позички; 7) підрядник - за договором підряду;	**Стаття 1847.** Право, що його застосовують до договору за ненаявності згоди сторін про вибір права 1. У разі ненаявності згоди сторін договору про вибір права, що підлягає застосуванню до цього договору, застосовують право відповідно до частин другої - четвертої цієї статті. **2.** Для цілей застосування цієї статті стороною, яка повинна здійснити виконання, що має вирішальне значення для змісту договору, є: 1) продавець - за договором купівлі-продажу; 2) дарувальник - за договором дарування; 3) одержувач ренти - за договором ренти; 4) відчужувач - за договором довічного утримання (догляду); 5) наймодавець - за договором найму (оренди); 6) позикодавець - за договором позички;

Чинна редакція	Запропонована редакція
8) виконавець - за договорами про надання послуг; 9) перевізник - за договором перевезення; 10) експедитор - за договором транспортного експедирування; 11) зберігач - за договором зберігання; 12) страховик - за договором страхування; 13) повірений - за договором доручення; 14) комісіонер - за договором комісії; 15) управитель - за договором управління майном; 16) позикодавець - за договором позики; 17) кредитодавець - за кредитним договором; 18) банк - за договором банківського вкладу (депозиту), за договором банківського рахунку; 19) фактор - за договором факторингу; 20) ліцензіар - за ліцензійним договором; 21) правоволоділець - за договором комерційної концесії; 22) заставодавець - за договором застави; 23) поручитель - за договором поруки. 2. Однак правом, з яким договір найбільш тісно пов’язаний, вважається: 1) щодо договору про нерухоме майно - право держави, у якій це майно знаходиться, а якщо таке майно підлягає реєстрації, - право держави, де здійснена реєстрація; 2) щодо договорів про спільну діяльність або виконання робіт - право держави, у якій провадиться така діяльність або створюються передбачені договором результати;	7) підрядник - за договором підряду; 8) виконавець - за договором про надання послуг; 9) перевізник - за договором перевезення; 10) експедитор - за договором транспортного експедирування; 11) зберігач - за договором зберігання; 12) страховик - за договором страхування; 13) повірений - за договором доручення; 14) комісіонер - за договором комісії; 15) управитель - за договором управління майном; 16) позикодавець - за договором позики; 17) кредитодавець - за кредитним договором; 18) банк - за договором банківського вкладу (депозиту) та за договором банківського рахунку; 19) фактор - за договором факторингу; 20) правоволоділець - за договором комерційної концесії; 21) заставодавець - за договором застави; 22) поручитель - за договором поруки. 3. Незважаючи на приписи частини другої цієї статті та з урахуванням інших приписів цієї книги, правом, з яким договір **більш** тісно пов’язаний, є: 1) щодо договору про нерухоме майно – право країни, у якій це майно перебуває, а якщо таке майно підлягає реєстрації, – право країни, у якій здійснено реєстрацію;

Чинна редакція	Запропонована редакція
3) щодо договору, укладеного на аукціоні, за конкурсом або на організованому ринку, - право держави, у якій проводяться аукціон, конкурс або зареєстрований оператор організованого ринку капіталу; 4) щодо договорів про обслуговування рахунка у цінних паперах - право держави місцезнаходження відповідного професійного учасника ринків капіталу - депозитарної установи або особи, яка провадить аналогічну діяльність.	2) щодо договорів про спільну діяльність або виконання робіт – право країни, у якій провадять таку діяльність або створюють встановлені договором результати; 3) щодо договору, укладеного на аукціоні, за конкурсом або на організованому ринку, – право країни, у якій проводять аукціон, конкурс або зареєстрований оператор організованого ринку капіталу; 4) щодо договорів про обслуговування рахунку у цінних паперах – право країни осідку (місцезнаходження) відповідного професійного учасника ринків капіталу – депозитарної установи або іншої особи, яка провадить депозитарну діяльність, у якій було відкрито відповідний рахунок; **5) щодо договорів, укладених на позабіржових торговельно-інформаційних системах або в рамках будь-якої багатосторонньої системи, що забезпечує укладення договорів між покупцями та продавцями щодо фінансових інструментів, – право країни, що регулює діяльність відповідної системи;** **6) щодо договорів щодо віртуальних активів, укладених за участю постачальника послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, – право країни відповідного постачальника послуг, а щодо договорів щодо віртуальних активів, укладених у рамках торговельної платформи для віртуальних активів, –**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	право країни, визначене правилами відповідної платформи. **4. У разі якщо неможливо визначити сторону, яка повинна здійснити виконання, що має вирішальне значення для змісту договору, до договору застосовують право країни, з якою він має більш тісний зв'язок.**
Стаття 45. Право, що застосовується до договору споживання 1. До договорів споживання належать договори щодо придбання товарів та одержання послуг особою (споживачем) не для цілей підприємницької діяльності. 2. Вибір права сторонами договорів споживання не може обмежити захист прав споживача, який надається йому імперативними нормами права держави, у якій є його місце проживання, перебування або місцезнаходження, якщо: 1) укладенню договору передувала оферта або реклама в цій державі та споживач здійснив усе необхідне для укладення договору в цій державі; або 2) замовлення від споживача було прийняте в цій державі; або 3) споживач з ініціативи іншої сторони здійснив подорож за кордон з метою укладення договору щодо придбання товарів. 3. У разі відсутності вибору права сторонами щодо договору споживання, у тому числі щодо його форми,	**Стаття 1848.** Право, що його застосовують до договорів споживання 1. До договорів споживання належать договори щодо придбання товарів та одержання послуг фізичною особою (споживачем) не для цілей підприємницької діяльності. 2. Сторони договору споживання можуть здійснити вибір права відповідно до статті 1801 цього Кодексу. За таких обставин вибір права сторонами такого договору не може позбавляти споживача захисту його прав та інтересів, що його йому надають імперативні норми права країни його осідку (місця проживання) чи місця перебування, якщо: 1) укладенню договору передувала оферта або реклама в цій країні та споживач здійснив усе необхідне для укладення договору в цій країні; або 2) замовлення від споживача було прийняте у цій країні; або 3) споживач з ініціативи іншої сторони здійснив подорож за кордон з метою укладення договору щодо придбання товарів.

Чинна редакція	Запропонована редакція
застосовується право держави, у якій споживач має місце проживання або місцезнаходження. 4. Положення частин другої і третьої цієї статті не застосовуються до договорів перевезення, надання послуг, якщо місцем укладення та виконання таких договорів є держава, інша ніж держава місця проживання або місцезнаходження споживача (крім договору у сфері туризму, який передбачає комбіноване перевезення та розміщення).	3. У разі ненаявності вибору права сторонами щодо укладеного договору споживання, у тому числі щодо його форми, застосовують право країни, в якій споживач має звичайний осідок (місце проживання) або місце перебування. 4. Приписи частин другої і третьої цієї статті не застосовують до договорів перевезення, надання послуг, якщо відповідна послуга може бути надана лише в країні, іншій ніж країна осідку (місця проживання) або місця перебування споживача (крім договору у сфері туризму, що встановлює комбіноване перевезення та розміщення).
Стаття відсутня	**Стаття 1849. Право, що його застосовують до договорів перевезення вантажів і пасажирів** 1. **Якщо сторони не обрали право, що його застосовують до договору перевезення вантажів відповідно до статті 1801 цього Кодексу, таким правом є право країни звичайного осідку (місцезнаходження) перевізника, за умови що місце приймання вантажу, місце його доставки або звичайне місце перебування відправника також розташовані в цій країні. В іншому випадку застосовують право країни, в якій знаходиться погоджене сторонами місце доставки вантажу.** **2. Якщо сторони не обрали право, що його застосовують до договору перевезення пасажирів відповідно до статті 1801 цього Кодексу, таким правом є**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	право країни звичайного осідку (місця проживання) пасажира, за умови що місце відправлення або місце призначення також розташовані в цій країні. В іншому випадку застосовують право країни звичайного осідку (місцезнаходження) перевізника. **3. Сторони можуть обрати як право, що його застосовують до договору перевезення пасажирів відповідно до статті 1801 цього Кодексу, лише право країни, в якій пасажир або перевізник має звичайний осідок (місце проживання) чи місце перебування, або в якій розташоване місце відправлення чи місце призначення.** **4. Якщо з усіх обставин справи випливає, що договір, за ненаявності вибору права, має більш тісний зв'язок з іншою країною, ніж зазначено в частині першій або другій цієї статті, застосовують право цієї іншої країни.**
Стаття відсутня	**Стаття 1850. Право, що його застосовують до договорів страхування** **1. Якщо сторони не обрали право, що його застосовують до договору страхування відповідно до статті 1801 цього Кодексу, таким правом є право країни звичайного осідку (місцезнаходження) страховика. Якщо з усіх обставин випливає, що договір тісніше пов'язаний з іншою країною, застосовують право цієї іншої країни.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. У договорах страхування життя сторони можуть здійснити вибір права лише на користь права країни, у якій страхувальник має громадянство або звичайний осідок (місце проживання), або права країни, у якій страховик має свій осідок (місцезнаходження). **3. Безвідносно до вибору сторонами права, що його застосовують до договору страхування, застосуванню підлягають імперативні норми права тієї країни, що встановлює вимогу щодо укладення договору страхування або визначає обов'язкові умови такого страхування.**
Стаття відсутня	**Стаття 1851. Право, що його застосовують до договорів, які укладають в рамках розміщення цінних паперів** **1. У разі розміщення емісійних цінних паперів застосовують право країни, у якій здійснюють таке розміщення. Право відповідної країни регулює процедуру здійснення емісії цінних паперів, регуляторні вимоги щодо емітента та цінних паперів, що підлягають розміщенню, форму та порядок укладення і виконання договорів щодо таких цінних паперів. За таких обставин відносини між емітентом цінних паперів та інвесторами, які їх придбали, зокрема порядок та спосіб здійснення прав, посвідчених такими цінними паперами, а також**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	відповідальність емітента за порушення цих прав регулює особистий закон емітента. **2. Для цілей застосування частини першої цієї статті правом країни, у якій здійснюють розміщення цінних паперів у спосіб їх публічної пропозиції на організованому ринку, є право країни осідку (місцезнаходження) оператора організованого ринку капіталів чи реєстрації позабіржової торговельно-інформаційної системи. У разі розміщення цінних паперів у спосіб їх приватної пропозиції правом країни, у якій здійснюють розміщення таких цінних паперів, є право країни осідку (місцезнаходження) чи місця перебування інвестора, який здійснює придбання таких цінних паперів у процесі їх розміщення.** **3. Захист прав інвестора при розміщенні цінних паперів здійснюють на вибір потерпілої особи відповідно до права країни, у якій здійснювали розміщення, особистого права емітента цінних паперів або права країни осідку (місця проживання) чи основного місця провадження діяльності потерпілої особи.**
Стаття 46. Право, що застосовується до договорів щодо юридичної особи з іноземною участю 1. До засновницького договору, що є установчим документом юридичної особи з іноземною участю,	**Стаття 1852.** Право, що його застосовують **до засновницьких та корпоративних договорів** 1. До засновницького договору, що є установчим документом юридичної особи з іноземною участю,

Чинна редакція	Запропонована редакція
застосовується право держави, у якій буде створена юридична особа. 2. Сторони договору, за яким учасники (засновники, акціонери, члени) юридичної особи з іноземною участю зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження щодо такої юридичної особи певним чином або утримуватися від їх реалізації (корпоративний договір), можуть обрати право, що застосовується до такого корпоративного договору.	застосовують право країни, у якій буде створена юридична особа. 2. Сторони договору, за яким учасники юридичної особи з іноземною участю зобов'язуються здійснювати свої права та реалізовувати повноваження щодо такої юридичної особи певним чином або утримуватися від їх здійснення (корпоративний договір), можуть обрати право, що його застосовують до такого корпоративного договору, **в тому числі можуть обрати інший правопорядок, ніж особистий закон такої юридичної особи з іноземною участю.**
Стаття відсутня	**Стаття 1853. Право, що його застосовують до договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності** **1. До договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності застосовують право країни, у якій сторона, що здійснює передання права інтелектуальної власності чи створення об'єкта права інтелектуальної власності, має свій звичайний осідок (місце проживання або місцезнаходження).** **2. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору між працівником та фізичною особою або юридичною особою, де або у якої працює працівник, регулює право,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	що його застосовують до відповідного трудового договору.
Стаття відсутня	**Стаття 1854. Право, що його застосовують до відступлення права вимоги** **1. До договору, на підставі якого здійснюють відступлення права вимоги, застосовують право, обране первісним кредитором та новим кредитором. У разі ненаявності вибору сторонами договору права, що підлягає застосуванню до цього договору, застосовують право країни осідку (місцезнаходження) первісного кредитора.** **2. При відступленні права вимоги допустимість такого відступлення, відносини між новим кредитором та боржником, умови, за яких новий кредитор може висувати набуту ним вимогу до боржника, питання щодо виконання зобов'язання боржником визначає право, що підлягає застосуванню до вимоги, відступлення якої здійснюють.** **3. Юридичні наслідки відступлення права вимоги стосовно третіх осіб та пріоритетність прав нового кредитора щодо відступленого права вимоги щодо прав третіх осіб визначає право країни, у якій первісний кредитор мав свій осідок (місце проживання або місцезнаходження) в момент здійснення відповідного відступлення права вимоги.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1855. Право, що його застосовують до неттінгу** **1. У випадку припинення зобов'язань через неттінг застосовують право країни, що регулює правочин, у якому містяться зобов'язання, що їх припиняють у спосіб застосування неттінгу. Якщо неттінг застосовують до зобов'язань, що їх містять правочини, укладені на організованому ринку, застосовують право країни осідку (місцезнаходження) оператора організованого ринку капіталів чи реєстрації позабіржової торговельно-інформаційної системи.** **2. У випадку проведення ліквідаційного неттінгу щодо зобов'язань юридичних осіб, стосовно яких відкрито провадження у справі про банкрутство, можливість та порядок проведення ліквідаційного неттінгу в цьому випадку визначає право країни місця здійснення провадження у справі про банкрутство.**
Стаття відсутня	**Стаття 1856. Право, що його застосовують до грошових зобов'язань за договором** **1. Грошові зобов'язання за договором визначає право, що його застосовують до відповідного договору.** **2. Якщо грошові зобов'язання за договором регулює право, що встановлює валютні обмеження, такі обмеження підлягають застосуванню.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Безвідносно до того, яке право застосовують до грошового зобов'язання за договором, право країни місця виконання грошового зобов'язання застосовують для визначення правомірності та особливостей виконання грошового зобов'язання.
Стаття 47. Сфера дії права, що застосовується до договору 1. Право, що застосовується до договору згідно з положеннями цього розділу, охоплює: 1) дійсність договору; 2) тлумачення договору; 3) права та обов'язки сторін; 4) виконання договору; 5) наслідки невиконання або неналежного виконання договору; 6) припинення договору; 7) наслідки недійсності договору; 8) відступлення права вимоги та переведення боргу згідно з договором. 2. Якщо при визначенні способів та порядку виконання договору, а також заходів, які мають бути вжиті в разі невиконання або неналежного виконання договору, неможливе застосування права, зазначеного в частині першій цієї статті, може бути застосоване право держави, у якій здійснюється виконання договору.	**Стаття 1857.** Сфера дії права, що його застосовують до договору 1. Право, що його застосовують до договору згідно з приписами цієї книги, охоплює: 1) **укладення, зміну та розірвання договору**; 2) дійсність договору; 3) тлумачення договору; 4) права і обов'язки сторін за договором; 5) виконання договору; 6) наслідки невиконання договору; 7) припинення договірних зобов'язань, у тому числі зарахуванням зустрічних вимог; 8) наслідки недійсності договору; **9) відступлення права вимоги з урахуванням приписів статті 1854 цього Кодексу;** 9) переведення боргу згідно з договором. 2. Якщо при визначенні способів та порядку виконання договору, а також заходів, що мають бути вжиті у разі невиконання договору, неможливе застосування права, зазначеного у частині першій цієї статті, може бути

Чинна редакція	Запропонована редакція
3. Право, що застосовується до форми договору, визначається відповідно до статті 31 цього Закону.	застосоване право країни, у якій здійснюють виконання договору. 3. Право, що його застосовують до форми договору, визначають відповідно до статті 1828 цього Кодексу.
Розділ VII. КОЛІЗІЙНІ НОРМИ ЩОДО НЕДОГОВІРНИХ ЗОБОВ’ЯЗАНЬ	**Глава 126. Колізійні норми щодо недоговірних зобов’язань**
Стаття 48. Право, що застосовується до недоговірних зобов’язань 1. До зобов’язань, що виникають з дії однієї сторони, з урахуванням положень статей 49-51 цього Закону, застосовується право держави, у якій мала місце така дія.	*Виключено*
Стаття відсутня	**Стаття 1858. Право, що його застосовують до зобов’язань, що виникають внаслідок ведення чужих справ без доручення** **1. До зобов’язання, що виникає внаслідок ведення чужих справ без доручення, якщо таке зобов’язання стосується існуючих відносин між сторонами, що виникли з договору чи зобов’язань із відшкодування шкоди, застосовують право, що регулює відповідні відносини між цими сторонами. До будь-яких інших зобов’язань, що виникли внаслідок ведення чужих справ без доручення, застосовують право країни, у якій були вчинені відповідні дії.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 49. Право, що застосовується до зобов'язань про відшкодування шкоди 1. Права та обов'язки за зобов'язаннями, що виникають внаслідок завдання шкоди, визначаються правом держави, у якій мала місце дія або інша обставина, що стала підставою для вимоги про відшкодування шкоди. 2. Права та обов'язки за зобов'язаннями, що виникають внаслідок завдання шкоди за кордоном, якщо сторони мають місце проживання або місцезнаходження в одній державі, визначаються правом цієї держави. 3. Право іноземної держави не застосовується в Україні, якщо дія чи інша обставина, що стала підставою для вимоги про відшкодування шкоди, за законодавством України не є протиправною. 4. Сторони зобов'язання, що виникло внаслідок завдання шкоди, у будь-який час після його виникнення можуть обрати право держави суду.	**Стаття 1859.** Право, що його застосовують до зобов'язань із відшкодування шкоди 1. Права і обов'язки за зобов'язаннями, що виникають із завдання шкоди, визначає право країни, у якій настає шкода, безвідносно до того, в якій країні відбувся юридичний факт, наслідком якого стало завдання шкоди. 2. Права і обов'язки за зобов'язаннями, що виникають із завдання шкоди за кордоном, якщо сторони на момент настання шкоди мають звичайний осідок (місце проживання або місцезнаходження) в одній країні, визначає право цієї країни. 3. Сторона, яка постраждала внаслідок завдання шкоди, може у будь-який час після виникнення зобов'язання обрати право країни суду. 4. Якщо шкоду було завдано кільком особам, право країни, що підлягає застосуванню, визначають окремо для кожної особи. Якщо шкоду було завдано спільними діями кількох осіб, право країни, що підлягає застосуванню, визначають окремо для кожної такої особи.
Стаття відсутня	**Стаття 1860. Право, що його застосовують до зобов'язань із завдання шкоди навколишньому природному середовищу** **1. Правом, що його застосовують до недоговірного зобов'язання, що виникає із завдання шкоди навколишньому природному середовищу або зумовленої**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	такою подією шкоди особам чи майну, є право, визначене у статті 1859 цього Кодексу, якщо особа, яка вимагає відшкодування шкоди, не вибере право країни, у якій мала місце дія, що обумовила завдання шкоди.
Стаття відсутня	**Стаття 1861. Право, що його застосовують до зобов'язань із завдання шкоди медіа** **1. До недоговірного зобов'язання, що виникає із завдання шкоди особі, завданої медіа, у тому числі в мережі Інтернет, включаючи шкоду, завдану внаслідок розповсюдження недостовірної інформації про особу, що ганьбить її честь, гідність та ділову репутацію, поширення інформації про особисте життя фізичної особи без її згоди, застосовують на вибір потерпілої особи:** **1) особистий закон особи, якій було завдано такої шкоди;** **2) право країни осідку (місця проживання або місцезнаходження) особи, що є засновником (власником) відповідного медіа;** **3) право країни місця реєстрації відповідних медіа.**
Стаття відсутня	**Стаття 1862. Право, що його застосовують до зобов'язань із завдання шкоди у зв'язку з неправомірним використанням персональних даних**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. До зобов'язань із завдання шкоди у зв'язку з неправомірним збиранням, використанням, обробленням та поширенням персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних застосовують на вибір потерпілої особи: **1) особистий закон потерпілої особи;** **2) право країни осідку (місця проживання або місцезнаходження) особи, яка вчинила неправомірне збирання, використання, оброблення чи поширення персональних даних.**
Стаття 50. Право, що застосовується до відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг) 1. До вимоги про відшкодування шкоди на вибір потерпілого застосовується: 1) право держави, у якій знаходиться місце проживання, місцезнаходження або основне місце діяльності потерпілого; 2) право держави, у якій знаходиться місце проживання або місцезнаходження виготовлювача товару або виконавця роботи (послуги); 3) право держави, в якій потерпілий придбав товар або в якій для нього була виконана робота (надана послуга).	**Стаття 1863.** Право, що його застосовують до відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт, послуг 1. До вимоги про відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт, послуг, на вибір потерпілої особи застосовують: 1) право країни осідку (місця проживання або місцезнаходження) або основне місце провадження діяльності потерпілої особи; 2) право країни осідку (місця проживання або місцезнаходження) виробника товару або особи, що виконала роботу чи надала послугу; 3) право країни, в якій потерпілий придбав товар або в якій для нього була виконана робота чи надана послуга.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1864. Право, що його застосовують до зобов'язань, що виникають із недобросовісної конкуренції** **1. До зобов'язання, що виникає із недобросовісної конкуренції, застосовують право країни, на території якої були порушені чи можуть порушувати конкурентні відносини чи колективні інтереси споживачів.** **2. Якщо внаслідок недобросовісної конкуренції порушують конкурентні відносини на ринку, що охоплює більше ніж одну країну, особа, яка звертається до суду з вимогою про відшкодування завданої шкоди, може обрати для застосування право країни суду, за умови що ринок такої країни також належить до числа ринків, що постраждали внаслідок такого обмеження конкуренції.**
Стаття відсутня	**Стаття 1865. Право, що його застосовують до зобов'язань, що виникають із недобросовісного ведення переговорів** **1. До зобов'язань, що виникають із недобросовісного ведення переговорів, застосовують право, що регулює відповідний договір, що було укладено в результаті таких переговорів, або право, що має регулювати договір, якби його було фактично укладено. За таких обставин суд на власний розсуд має право застосувати право країни місця настання шкоди або право країни**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	місця спільного осідку (місця проживання) сторін відповідного договору.
Стаття 51. Право, що застосовується до набуття, збереження майна без достатньої правової підстави 1. До зобов'язань, що виникли внаслідок набуття, збереження майна без достатніх правових підстав, застосовується право держави, у якій такі дії мали місце. Сторони зобов'язання у будь-який час після його виникнення можуть домовитися про застосування до нього права держави суду.	**Стаття 1866.** Право, що його застосовують до безпідставного збагачення 1. До зобов'язань із безпідставного збагачення застосовують право країни, у якій таке збагачення мало місце. Сторони зобов'язання у будь-який час після його виникнення можуть домовитися про застосування до нього права країни суду. **2. Якщо безпідставне збагачення виникає внаслідок зникнення підстави, за якою набуто або збережено майно, право, що підлягає застосуванню, визначають за правом країни, якому була підпорядкована ця підстава.** **У разі якщо право, що підлягає застосуванню, не може бути визначене на підставі абзацу першого цієї частини, і при цьому сторони мають свій осідок (місце проживання або місцезнаходження) чи місце перебування в одній і тій самій країні у момент, коли виник юридичний факт, що спричинив виникнення безпідставного збагачення, правом, що підлягає застосуванню, є право цієї країни. В іншому випадку правом, що підлягає застосуванню, є право країни, у якій відбулося безпідставне збагачення.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1867. Сфера дії права, що його застосовують до недоговірних зобов'язань** **1. Право, що його застосовують до недоговірних зобов'язань згідно з приписами цієї книги, охоплює:** **1) умови та обсяг відповідальності, включаючи визначення осіб, які можуть бути притягнені до відповідальності за вчинені ними дії;** **2) підстави звільнення від відповідальності, обмеження відповідальності та її розподіл;** **3) наявність, характер та оцінку шкоди та компенсації, що її вимагають;** **4) засоби забезпечення, що можуть бути застосовані судом для запобігання, припинення або відшкодування шкоди;** **5) допустимість передання права на відшкодування шкоди, в тому числі порядком спадкування;** **6) визначення кола осіб, які мають право на відшкодування завданої шкоди;** **7) відповідальність за дії інших осіб;** **8) порядок припинення недоговірних зобов'язань.**
Розділ VIII. КОЛІЗІЙНІ НОРМИ ЩОДО ТРУДОВИХ ВІДНОСИН	**Глава 127. Колізійні норми щодо трудових відносин**
Стаття 52. Право, що застосовується до трудових відносин	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. До трудових відносин застосовується право держави, у якій виконується робота, якщо інше не передбачено законом або міжнародним договором України.	
Стаття відсутня	**Стаття 1868. Право, що його застосовують до трудового договору** **1. Сторони трудового договору можуть письмово обрати право країни, що його застосовують до трудового договору. Проте такий вибір не може погіршувати становище працівника порівняно з імперативними нормами права, що підлягатиме застосуванню за ненаявності вибору права.** **2. У разі відсутності вибору права сторонами трудового договору, якщо з усіх обставин не випливає, що трудові відносини мають більш тісний зв'язок із правом іншої країни, до трудових відносин застосовують:** **1) право країни, у якій працівник звичайно виконує свою роботу за договором, навіть якщо він перебуває у відрядженні на певний строк для роботи за кордоном;** **2) право країни, у якій є звичайне місце провадження діяльності роботодавця, яким було найнято працівника, якщо працівник переважно працює більше ніж в одній країні або працює віддалено на постійній основі;** **3) при виконанні роботи на судні або в літаку право країни прапора або іншого розпізнавального знака, під яким судно або літак курсує.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 53. Трудові відносини громадян України, які працюють за кордоном 1. Трудові відносини громадян України, які працюють за кордоном, регулюються правом України в разі, якщо: 1) громадяни України працюють у закордонних дипломатичних установах України; 2) громадяни України уклали з роботодавцями - фізичними або юридичними особами України трудові договори про виконання роботи за кордоном, у тому числі в їх відокремлених підрозділах, якщо це не суперечить законодавству держави, на території якої виконується робота; 3) це передбачено законом або міжнародним договором України.	**Стаття 1869.** Трудові відносини громадян України, які працюють за кордоном 1. Трудові відносини громадян України, які працюють за кордоном, регулює право України у разі, якщо: 1) громадяни України працюють у закордонних дипломатичних установах України; 2) громадяни України уклали з роботодавцями - фізичними особами або юридичними особами України трудові договори про виконання роботи за кордоном, у тому числі в їхніх відокремлених підрозділах, якщо це не суперечить законодавству країни, на території якої виконують роботу; 3) це встановлює закон або міжнародний договір України.
Стаття 54. Особливості регулювання трудових відносин іноземців та осіб без громадянства, які працюють в Україні 1. Трудові відносини іноземців та осіб без громадянства, які працюють в Україні, не регулюються правом України в разі, якщо: 1) іноземці та особи без громадянства працюють у складі дипломатичних представництв іноземних держав або представництв міжнародних організацій в Україні, якщо інше не передбачено міжнародним договором України; 2) іноземці та особи без громадянства за межами України уклали з іноземними роботодавцями - фізичними чи	**Стаття 1870.** Особливості регулювання трудових відносин іноземців та осіб без громадянства, які працюють в Україні 1. Трудові відносини іноземців та осіб без громадянства, які працюють в Україні, не регулює право України у разі, якщо: 1) іноземці та особи без громадянства працюють у складі дипломатичних представництв іноземних держав або представництв міжнародних організацій в Україні, якщо іншого не встановлює міжнародний договір України;

Чинна редакція	Запропонована редакція
юридичними особами трудові договори про виконання роботи в Україні, якщо інше не передбачено договорами чи міжнародним договором України.	2) іноземці та особи без громадянства за межами України уклали з іноземними роботодавцями - фізичними особами або юридичними особами трудові договори про виконання роботи в Україні, якщо іншого не встановлює договір або міжнародний договір України.
Розділ IX. КОЛІЗІЙНІ НОРМИ СІМЕЙНОГО ПРАВА	**Глава 128. Колізійні норми сімейного права**
Стаття 55. Право на шлюб 1. Право на шлюб визначається особистим законом кожної з осіб, які подали заяву про укладення шлюбу. У разі укладення шлюбу в Україні застосовуються вимоги Сімейного кодексу України щодо підстав недійсності шлюбу.	**Стаття 1871.** Право на шлюб 1. Право на шлюб визначає особистий закон кожної з осіб, які подали заяву про укладення шлюбу. У разі укладення шлюбу в Україні застосовують приписи книги шостої цього Кодексу щодо підстав недійсності шлюбу.
Стаття 56. Форма і порядок укладення шлюбу в Україні 1. Форма і порядок укладення шлюбу в Україні між громадянином України та іноземцем або особою без громадянства, а також між іноземцями або особами без громадянства визначаються правом України.	**Стаття 1872.** Форма і порядок укладення шлюбу в Україні 1. Форму і порядок укладення шлюбу в Україні між громадянином України та іноземцем або особою без громадянства, а також між іноземцями або особами без громадянства визначає право України.
Стаття 57. Укладення шлюбу в консульській установі або дипломатичному представництві 1. Шлюб між громадянами України, якщо хоча б один з них проживає за межами України, може укладатися в	**Стаття 1873.** Укладення шлюбу в консульській установі або дипломатичному представництві 1. Шлюб між громадянами України, якщо хоча б один з них проживає за межами України, можуть укладати в

Чинна редакція	Запропонована редакція
консульській установі або дипломатичному представництві України згідно з правом України. 2. Укладення шлюбу між іноземцями в консульській установі або дипломатичному представництві відповідних держав в Україні регулюється правом акредитуючої держави.	консульській установі або дипломатичному представництві України згідно з правом України. 2. Укладення шлюбу між іноземцями в консульській установі або дипломатичному представництві відповідних держав в Україні регулює право акредитуючої держави.
Стаття 58. Дійсність шлюбу, укладеного за межами України 1. Шлюб між громадянами України, шлюб між громадянином України та іноземцем, шлюб між громадянином України та особою без громадянства, що укладений за межами України відповідно до права іноземної держави, є дійсним в Україні за умови додержання щодо громадянина України вимог Сімейного кодексу України щодо підстав недійсності шлюбу. 2. Шлюб між іноземцями, шлюб між іноземцем та особою без громадянства, шлюб між особами без громадянства, що укладені відповідно до права іноземної держави, є дійсними в Україні.	**Стаття 1874.** Дійсність шлюбу, укладеного за межами України 1. Шлюб між громадянами України, шлюб між громадянином України та іноземцем, шлюб між громадянином України та особою без громадянства, що укладений за межами України відповідно до права іноземної держави, є дійсним в Україні, за умови додержання щодо громадянина України приписів книги шостої цього Кодексу щодо підстав недійсності шлюбу. 2. Шлюб між іноземцями, шлюб між іноземцем та особою без громадянства, шлюб між особами без громадянства, що укладений відповідно до права іноземної держави, є дійсним в Україні.
Стаття відсутня	**Стаття 1875. Існування між двома особами відносин проживання однією сім'єю без перебування в шлюбі** **1. Існування між двома особами відносин проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу (фактичний сімейний союз) визначає спільний особистий закон цих осіб, а за його ненаявності – право країни, у якій ці особи**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	мали останній спільний осідок (місце проживання). Якщо відповідне право в цілому не визнає відносини проживання однією сім'єю без перебування в шлюбі, застосовують право України. **2. Якщо однією із сторін відносин проживання однією сім'єю без перебування в шлюбі є громадянин України, існування таких відносин визнають у разі, якщо їх сторонами є жінка і чоловік, які не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі.**
Стаття 59. Шлюбний договір 1. Сторони шлюбного договору можуть обрати право, що застосовується до шлюбного договору, відповідно до частини першої статті 61 цього Закону.	**Стаття 1876.** Шлюбний договір 1. Сторони шлюбного договору можуть обрати право, що його застосовують до шлюбного договору, відповідно до частини першої статті 1879 цього Кодексу**.**
Стаття 60. Правові наслідки шлюбу 1. Правові наслідки шлюбу визначаються спільним особистим законом подружжя, а за його відсутності - правом держави, у якій подружжя мало останнє спільне місце проживання, за умови, що хоча б один з подружжя все ще має місце проживання у цій державі, а за відсутності такого - правом, з яким обидва з подружжя мають найбільш тісний зв'язок іншим чином. 2. Подружжя, яке не має спільного особистого закону, може обрати право, що буде застосовуватися до правових наслідків шлюбу, якщо подружжя не має спільного місця	**Стаття 1877.** Юридичні наслідки шлюбу 1. **Юридичні наслідки шлюбу визначає спільний особистий закон подружжя, а за його ненаявності – право країни, у якій подружжя мало останній спільний осідок (місце проживання), за умови що хоча б один із подружжя досі має осідок (місце проживання) у цій державі, а за ненаявності такого – право, з яким обидва з подружжя мають найбільш тісний зв'язок іншим чином, а за ненаявності такого – право країни суду.** 2. Подружжя, яке не має спільного особистого закону, може обрати право, що його застосовують до юридичних

Чинна редакція	Запропонована редакція
проживання або якщо особистий закон жодного з них не збігається з правом держави їхнього спільного місця проживання. 3. Вибір права згідно з частиною другою цієї статті обмежений лише правом особистого закону одного з подружжя без застосування частини другої статті 16 цього Закону. Угода про вибір права припиняється, якщо особистий закон подружжя стає спільним.	наслідків шлюбу, якщо подружжя не має спільного осідку (місця проживання) або якщо особистий закон жодного з них не збігається з правом країни їхнього спільного осідку (місця проживання). 3. Вибір права згідно з частиною другою цієї статті обмежений лише правом особистого закону одного з подружжя без застосування частини другої статті 1812 цього Кодексу. Угода про вибір права є припиненою, якщо особистий закон подружжя стає спільним.
Стаття відсутня	**Стаття 1878. Юридичні наслідки проживання однією сім'єю без перебування в шлюбі** **1. Юридичні наслідки проживання однією сім'єю без перебування в шлюбі визначає спільний особистий закон цих осіб, а за його ненаявності – право країни, у якій ці особи мали останній спільний осідок (місце проживання). Якщо відповідне право в цілому не визнає відносини проживання однією сім'єю без перебування в шлюбі, застосовують право України.**
Стаття 61. Майнові відносини подружжя 1. Подружжя може обрати для регулювання майнових наслідків шлюбу право особистого закону одного з подружжя або право держави, у якій один з них має звичайне місце перебування, або, стосовно до нерухомого майна, право держави, у якій це майно знаходиться.	**Стаття 1879. Право, що його застосовують до юридичного режиму майна подружжя** **1. Право, що його застосовують до юридичного режиму майна подружжя, регулює весь обсяг майна подружжя, безвідносно до його виду та**

Чинна редакція	Запропонована редакція
2. Право, вибране згідно з частиною першою цієї статті, припиняє застосовуватися або змінюється за згодою сторін у разі зміни особистого закону або звичайного місця перебування того з подружжя, до особистого закону або звичайного місця перебування якого було прив'язане обране право. Нове право застосовується до правових відносин з моменту укладення шлюбу, якщо інше письмово не встановлено подружжям. 3. У разі відсутності вибору права подружжям майнові наслідки шлюбу визначаються правом, яке застосовується до правових наслідків шлюбу.	**місцезнаходження (принцип єдності права, що його застосовують).** **2. Подружжя (майбутнє подружжя) може обрати для регулювання юридичного режиму їхнього майна право особистого закону одного з них або право країни, у якій один із них має звичайне місце перебування.** **3. Будь-яка зміна права, що його застосовують до юридичного режиму майна подружжя, не повинна порушувати прав третіх осіб.** **4. Право, вибране згідно з частиною другою цієї статті, не застосовують або змінюють за згоди сторін у разі зміни особистого закону або звичайного місця перебування того з подружжя, до особистого закону або звичайного місця перебування якого було прив'язане обране право. Нове право застосовують до відносин з моменту укладення шлюбу, якщо іншого не встановлює подружжя письмово.** **5. У разі ненаявності вибору права подружжям юридичний режим їхнього майна визначає право країни спільного особистого закону подружжя на час укладення шлюбу, а за його ненаявності – право країни першого спільного осідку (місця проживання) подружжя після укладення шлюбу, а за його ненаявності – право, з яким обоє з подружжя мають найбільш тісний зв'язок.** **6. У випадку множинного громадянства обох з подружжя при визначенні права, що його застосовують**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	згідно з частиною п’ятою цієї статті, право країни спільного особистого закону подружжя не застосовують.
Стаття відсутня	**Стаття 1880. Майнові наслідки проживання однією сім’єю без перебування в шлюбі** **1. Особи можуть обрати для регулювання майнових наслідків проживання однією сім’єю право особистого закону одного з них або право країни, у якій один із них має звичайне місце перебування, або щодо нерухомого майна – право країни, у якій це майно перебуває.** **2. Право, вибране згідно з частиною першою цієї статті, не застосовують або змінюють за згоди сторін у разі зміни особистого закону або звичайного місця перебування тієї із сторін, до особистого закону або звичайного місця перебування якої було прив’язане обране право. Нове право застосовують до відносин з моменту початку проживання однією сім’єю без перебування в шлюбі, якщо іншого не встановлюють сторони письмово.** **3. У разі ненаявності вибору права сторонами майнові наслідки проживання однією сім’єю без перебування в шлюбі визначає право, що його застосовують до юридичних наслідків таких відносин.**
Стаття 62. Форма вибору права для правових наслідків шлюбу	**Стаття 1881.** Форма вибору права для юридичних наслідків шлюбу

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Вибір права, передбачений частиною другою статті 60 та статтею 61 цього Закону, має бути здійснений у письмовій формі або явно випливати з умов шлюбного договору. Угода сторін про вибір права, що укладена в Україні, має бути нотаріально посвідчена.	1. Вибір права, встановлений частиною другою статті 1879 цього Кодексу та цією статтею, здійснюють письмово або такий вибір має явно випливати з умов шлюбного договору. Угоду сторін про вибір права, що укладена в Україні, нотаріально посвідчують.
Стаття відсутня	**Стаття 1882. Форма вибору права для майнових наслідків проживання однією сім'єю без перебування в шлюбі** **1. Вибір права, встановлений частиною першою статті 1880 цього Кодексу, здійснюють письмово. Угоду сторін про вибір права, що укладена в Україні, нотаріально посвідчують.**
Стаття 63. Припинення шлюбу 1. Припинення шлюбу та правові наслідки припинення шлюбу визначаються правом, яке діє на цей час щодо правових наслідків шлюбу.	**Стаття 1883.** Припинення шлюбу 1. Припинення шлюбу та юридичні наслідки його припинення визначає право, що діє на цей час щодо юридичних наслідків шлюбу.
Стаття відсутня	**Стаття 1884. Припинення проживання однією сім'єю без перебування в шлюбі** **1. Припинення проживання однією сім'єю без перебування в шлюбі та юридичні наслідки такого припинення визначає право, що діє на цей час щодо юридичних наслідків проживання однією сім'єю без перебування в шлюбі.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 64. Визнання шлюбу недійсним 1. Недійсність шлюбу, укладеного в Україні або за її межами, визначається правом, яке застосовувалося відповідно до статей 55 і 57 цього Закону.	**Стаття 1885.** Визнання шлюбу недійсним 1. Недійсність шлюбу, укладеного в Україні або за її межами, визначає право, що його застосовують відповідно до статей **1871 і 1873 цього Кодексу.**
Стаття 65. Встановлення та оскарження батьківства 1. Встановлення та оскарження батьківства визначається особистим законом дитини на момент її народження.	**Стаття 1886.** Встановлення та оскарження батьківства 1. Встановлення та оскарження батьківства визначає особистий закон дитини на момент її народження.
Стаття 66. Права та обов'язки батьків і дітей 1. Права та обов'язки батьків і дітей, крім випадків, передбачених статтями 67, 67-1, 67-4 цього Закону, визначаються особистим законом дитини або правом, яке має тісний зв'язок із відповідними відносинами і якщо воно є більш сприятливим для дитини.	**Стаття 1887.** Права і обов'язки батьків і дітей 1. Права і обов'язки батьків і дітей, крім випадків, встановлених статтями **1888, 1889, 1892 цього Кодексу**, визначає особистий закон дитини або право, що має тісний зв'язок із відповідними відносинами і є більш сприятливим для дитини.
Стаття 67. Загальні положення про право, що застосовується до зобов'язань щодо утримання 1. Зобов'язання щодо утримання, що виникають із сімейних відносин, регулюються правом держави, у якій має місце проживання особа, яка має право на утримання. 2. Сторони зобов'язання щодо утримання можуть обрати право, що застосовується до зобов'язання щодо утримання, відповідно до правил, визначених статтею 67-4 цього Закону.	**Стаття 1888.** Загальні приписи про право, що його застосовують до зобов'язань щодо утримання 1. Зобов'язання щодо утримання, що виникають із сімейних відносин, регулює право країни, у якій має осідок (місце проживання) особа, яка має право на утримання. 2. Сторони зобов'язання щодо утримання можуть обрати право, що його застосовують до зобов'язання щодо утримання, відповідно до приписів статті **1892 цього Кодексу**.

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття 671. Зобов’язання щодо утримання між батьками і дітьми 1. Якщо особа, яка має право на утримання, не може його одержати згідно з правом, визначеним відповідно до частини першої статті 67 цього Закону, зобов’язання щодо утримання між батьками і дітьми регулюються правом держави суду. 2. Якщо особа, яка має право на утримання, звернулася з вимогою про утримання до суду в державі, в якій особа, яка зобов’язана надати утримання, має місце проживання, зобов’язання щодо утримання між батьками і дітьми визначаються правом держави суду. Однак якщо одержати утримання відповідно до зазначеного права неможливо, застосовується право, передбачене частиною першою статті 67 цього Закону. 3. Якщо особа, яка має право на утримання, не може його одержати згідно з правом, визначеним відповідно до частин першої та другої цієї статті, зобов’язання щодо утримання між батьками і дітьми регулюються правом їхнього спільного особистого закону, якщо такий існує.	**Стаття 1889.** Зобов’язання щодо утримання між батьками і дітьми 1. Якщо особа, яка має право на утримання, не може його одержати згідно з правом, визначеним відповідно до частини першої статті **1888 цього Кодексу**, зобов’язання щодо утримання між батьками і дітьми регулює право держави суду. 2. Якщо особа, яка має право на утримання, звернулася з вимогою про утримання до суду в державі, в якій особа, яка зобов’язана надати утримання, має осідок (місце проживання), зобов’язання щодо утримання між батьками і дітьми визначає право держави суду. Однак якщо одержати утримання відповідно до зазначеного права неможливо, застосовують право, встановлене частиною першою статті **1888 цього Кодексу**. 3. Якщо особа, яка має право на утримання, не може його одержати згідно з правом, визначеним відповідно до частин першої та другої цієї статті, зобов’язання щодо утримання між батьками і дітьми регулює право їхнього спільного особистого закону, якщо такий існує.
Стаття 672. Зобов’язання щодо утримання дітей іншими особами 1. Право, що застосовується до зобов’язань щодо утримання малолітніх, неповнолітніх дітей дідом, бабою,	**Стаття 1890.** Зобов’язання щодо утримання дітей іншими особами 1. Право, що його застосовують до зобов’язань щодо утримання малолітніх, неповнолітніх дітей дідом, бабою,

Чинна редакція	Запропонована редакція
вітчимом, мачухою, братом, сестрою, іншими особами, у сім'ї яких виховувалася дитина, визначається відповідно до статті 67-1 цього Закону.	вітчимом, мачухою, братом, сестрою, іншими особами, у сім'ї яких виховували дитину, визначають відповідно до статті **1889 цього Кодексу**.
Стаття 673. Зобов'язання щодо утримання, які виникають у зв'язку з укладенням шлюбу, розірванням шлюбу, недійсністю шлюбу, проживанням однією сім'єю жінки та чоловіка без реєстрації шлюбу 1. Зобов'язання щодо утримання, які виникають між подружжям, колишнім подружжям, особами, шлюб між якими є недійсним, жінкою і чоловіком, які проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу, регулюються правом держави останнього спільного місця проживання сторін зобов'язання або іншим правом, яке має більш тісний зв'язок зі шлюбом, якщо одна зі сторін зобов'язання заперечує проти застосування до зобов'язання права, визначеного відповідно до частини першої статті 67 цього Закону.	**Стаття 1891.** Зобов'язання щодо утримання, що виникають у зв'язку з укладенням шлюбу, розірванням шлюбу, недійсністю шлюбу, проживанням однією сім'єю жінки та чоловіка без реєстрації шлюбу 1. Зобов'язання щодо утримання, що виникають між подружжям, колишнім подружжям, особами, шлюб між якими є недійсним, жінкою і чоловіком, які проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу, регулює право країни останнього спільного осідку (місця проживання) сторін зобов'язання або інше право, що має більш тісний зв'язок зі шлюбом, якщо одна із сторін зобов'язання заперечує проти застосування до зобов'язання права, визначеного відповідно до частини першої статті **1888 цього Кодексу**.
Стаття 674. Вибір права за згодою сторін зобов'язання щодо утримання 1. Зобов'язання щодо утримання, які виникають із сімейних відносин, можуть на вибір сторін зобов'язання регулюватися: 1) особистим законом однієї зі сторін зобов'язання на момент здійснення вибору права;	**Стаття 1892.** Вибір права за згодою сторін зобов'язання щодо утримання 1. Зобов'язання щодо утримання, що виникають із сімейних відносин, можуть на вибір сторін зобов'язання регулювати: 1) особистий закон однієї із сторін зобов'язання на момент здійснення вибору права;

Чинна редакція	Запропонована редакція
2) правом держави місця проживання однієї зі сторін зобов'язання на момент здійснення вибору права; 3) правом, що обрано сторонами зобов'язання або застосовується відповідно до закону для регулювання майнових відносин сторін зобов'язання; 4) правом, що обрано сторонами зобов'язання або застосовується відповідно до закону для регулювання припинення шлюбу або окремого проживання сторін зобов'язання; 5) правом держави суду, що обрано сторонами для цілей провадження у конкретній справі про зобов'язання щодо утримання. 2. Вибір права, передбачений частиною першою цієї статті, здійснюється шляхом укладення угоди в письмовій формі. Угода про вибір права, що укладається в Україні, підлягає нотаріальному посвідченню. Вибір права відповідно до пунктів 1-4 частини першої цієї статті не застосовується до зобов'язань щодо утримання малолітніх, неповнолітніх дітей, недієздатних осіб та осіб, цивільна дієздатність яких обмежена. Вибір права відповідно до пункту 5 частини першої цієї статті має бути здійснений сторонами зобов'язання до відкриття провадження у відповідній справі з урахуванням вимог статті 77 цього Закону. 3. Угода про вибір права, яка призводить до явно несправедливих або нерозумних наслідків для будь-якої із	2) право країни осідку (місця проживання) однієї із сторін зобов'язання на момент здійснення вибору права; 3) право, що обрано сторонами зобов'язання або що його застосовують відповідно до закону для регулювання майнових відносин сторін зобов'язання; 4) право, що обрано сторонами зобов'язання або що його застосовують відповідно до закону для регулювання припинення шлюбу або окремого проживання сторін зобов'язання; 5) право країни суду, що обрано сторонами для цілей провадження у конкретній справі про зобов'язання щодо утримання. 2. Вибір права, встановлений частиною першою цієї статті, здійснюють у спосіб укладення угоди письмово. Угоду про вибір права, що її укладають в Україні, нотаріально посвідчують. Вибір права відповідно до пунктів 1-4 частини першої цієї статті не застосовують до зобов'язань щодо утримання малолітніх, неповнолітніх дітей, недієздатних осіб та осіб, цивільна дієздатність яких обмежена. Вибір права відповідно до пункту 5 частини першої цієї статті здійснюють сторони зобов'язання до відкриття провадження у відповідній справі з урахуванням приписів статті **1903 цього Кодексу**. 3. Угода про вибір права, що призводить до явно несправедливих або нерозумних наслідків для будь-якої із

Чинна редакція	Запропонована редакція
сторін, є нікчемною, крім випадків, коли на момент її укладення сторони повністю усвідомлювали значення, зміст і наслідки їхнього вибору.	сторін, є нікчемною, крім випадків, якщо на момент її укладення сторони повністю усвідомлювали значення, зміст і наслідки їхнього вибору.
Стаття 68. Відмова від утримання, заперечення вимоги про утримання 1. Право особи на відмову від утримання визначається правом держави місця проживання цієї особи. 2. Вимога особи про утримання (крім вимог про утримання батьками дітей та вимог про утримання, що виникають зі шлюбних відносин) може заперечуватися особою, яка зобов'язана надати утримання, на тій підставі, що обов'язку щодо утримання не існує ні згідно з правом місця проживання особи, яка зобов'язана надати утримання, ні згідно з правом їхнього спільного особистого закону, якщо таке право існує.	**Стаття 1893.** Відмова від утримання, заперечення вимоги про утримання 1. Право особи на відмову від утримання визначає право країни осідку (місця проживання) цієї особи. 2. Вимогу особи про утримання (крім вимог про утримання батьками дітей та вимог про утримання, що виникають зі шлюбних відносин) може заперечувати особа, яка зобов'язана надати утримання, на тій підставі, що обов'язку щодо утримання не існує ні згідно з правом осідку (місця проживання) особи, яка зобов'язана надати утримання, ні згідно з правом їхнього спільного особистого закону, якщо таке право існує.
Стаття 69. Усиновлення 1. Усиновлення та його скасування регулюються особистим законом дитини та особистим законом усиновлювача. Якщо усиновлювач - подружжя, яке не має спільного особистого закону, то застосовується право, що визначає правові наслідки шлюбу. 2. Здатність особи бути усиновлювачем визначається відповідно до її особистого закону. 3. Правові наслідки усиновлення або його припинення визначаються особистим законом усиновлювача.	**Стаття 1894.** Усиновлення 1. Усиновлення та його скасування регулює особистий закон дитини та особистий закон усиновлювача. Якщо усиновлювач – подружжя, яке не має спільного особистого закону, застосовують право, що визначає юридичні наслідки шлюбу. 2. Здатність особи бути усиновлювачем визначають відповідно до її особистого закону. 3. Юридичні наслідки усиновлення або його припинення визначає особистий закон усиновлювача.

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. Нагляд та облік дітей, усиновлених відповідно до положень цієї статті, здійснюються відповідно до особистого закону дитини.	4. Нагляд та облік дітей, усиновлених відповідно до приписів цієї статті, здійснюють відповідно до особистого закону дитини.
Розділ X. КОЛІЗІЙНІ НОРМИ ЩОДО СПАДКУВАННЯ	**Глава 129. Колізійні норми щодо спадкування**
Стаття 70. Спадкові відносини 1. З урахуванням положень статей 71, 72 цього Закону спадкові відносини регулюються правом держави, у якій спадкодавець мав останнє місце проживання, якщо спадкодавцем не обрано в заповіті право держави, громадянином якої він був.	**Стаття 1895. Спадкові відносини** **1. З урахуванням приписів статей 1896 і 1897 цього Кодексу спадкові відносини регулює право країни, у якій спадкодавець мав звичайний осідок (місце проживання) в момент смерті, якщо спадкодавцем не обрано право країни, громадянином якої він був у момент здійснення вибору або смерті. Особа, яка має кілька громадянств, може обрати право будь-якої з країн, громадянство якої вона має у момент здійснення вибору або смерті.** **2. Вибір права спадкодавцем може бути здійснений у заповіті або в іншому документі щодо розпорядження майном на випадок смерті, форма якого відповідає вимогам права, що його застосовують до форми заповіту.** **3. Перехід у власність територіальної громади відумерлої спадщини, що розташована на території України, регулює право України.**
Стаття 71. Спадкування нерухомого майна і майна, що підлягає державній реєстрації	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
1. Спадкування нерухомого майна регулюється правом держави, на території якої знаходиться це майно, а майна, яке підлягає державній реєстрації в Україні, - правом України.	
Стаття відсутня	**Стаття 1896. Особливості спадкування майна комморієнтів** **1. Якщо двоє або більше осіб, спадкування за якими регулює право різних країн, померли за обставин, коли невідомо, в якій послідовності настала їхня смерть, і якщо право таких країн по-різному регулює таку ситуацію або не регулює її взагалі, жодна з померлих осіб не має права на спадкування за іншою такою особою (особами).**
Стаття 72. Здатність осіб на складання і скасування заповіту. Форма заповіту і акта його скасування 1. Здатність особи на складання і скасування заповіту, а також форма заповіту і акта його скасування визначаються правом держави, у якій спадкодавець мав постійне місце проживання в момент складання акта або в момент смерті. Заповіт або акт його скасування не можуть бути визнані недійсними внаслідок недодержання форми, якщо остання відповідає вимогам права місця складання заповіту або права громадянства, або права звичайного місця перебування спадкодавця у момент складання акта чи в момент смерті, а також права держави, у якій знаходиться нерухоме майно.	**Стаття 1897.** Здатність осіб на складання і скасування заповіту. Форма заповіту та акта його скасування 1. Здатність особи на складання і скасування заповіту, а також форма заповіту та акта його скасування визначає право країни, у якій спадкодавець мав постійний осідок (місце проживання) в момент складання акта або в момент смерті. Заповіт або акт його скасування не може бути визнаний недійсним внаслідок недодержання форми, якщо остання відповідає вимогам права місця складання заповіту або права громадянства, або права звичайного місця перебування спадкодавця у момент складання акта чи в момент смерті, або права країни, у якій перебуває нерухоме майно.

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. Заява про прийняття спадщини, заява про відмову від прийняття спадщини не можуть бути визнані недійсними внаслідок недодержання форми, якщо вони відповідають вимогам права країни, що його застосовують до спадкових відносин, або права країни, у якій особа, яка вчиняє заяву, має звичайний осідок (місце проживання).
Стаття відсутня	**Стаття 1898. Сфера дії права, що його застосовують до спадкових відносин** **1. Право, що його застосовують до спадкових відносин згідно з приписами цієї книги, охоплює:** **1) підстави, час і місце відкриття спадщини;** **2) визначення спадкоємців, їхніх часток та зобов'язань, що можуть бути накладені на них спадкодавцем, а також визначення інших прав на спадкування, включаючи право на спадкування іншого з подружжя;** **3) право на спадкування;** **4) усунення від права на спадкування;** **5) передання спадкоємцям прав і обов'язків, що входять до складу спадщини, включаючи умови та юридичні наслідки прийняття або відмови від прийняття спадщини;** **6) права спадкоємців, виконавців заповіту, осіб, що управляють спадщиною, зокрема щодо продажу майна та задоволення вимог кредиторів;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	7) відповідальність за зобов'язаннями в межах спадщини; **8) розпорядження частиною майна, обмеження на розпорядження майном після смерті, а також претензій, що близькі особи спадкоємця можуть мати до спадкоємців або щодо спадщини;** **9) врахування обставин, що мають юридичне значення, під час визначення часток спадкоємців;** **10) питання розподілу, перерозподілу спадщини.**
Розділ XI. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНИХ ОСІБ	**Глава 130. Провадження у справах за участю іноземних осіб**
Стаття 73. Участь у процесі іноземних осіб 1. Іноземці, особи без громадянства, іноземні юридичні особи, іноземні держави (їх органи та посадові особи) та міжнародні організації (далі - іноземні особи) мають право звертатися до судів України для захисту своїх прав, свобод чи інтересів. 2. Міжнародними договорами України та законами України можуть бути встановлені особливості участі у процесі дипломатичних агентів, персоналу міжнародних організацій та інших осіб.	**Стаття 1899.** Участь у процесі іноземних осіб 1. Іноземці, особи без громадянства, іноземні юридичні особи, іноземні держави (їх органи та посадові особи) та міжнародні організації (далі - іноземні особи) мають право звертатися до судів України для захисту своїх прав, свобод чи інтересів. **2. Іноземні особи мають процесуальні права і обов'язки в судах України, що і громадяни України та українські юридичні особи, крім випадків, встановлених Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України.** 3. Міжнародними договорами України та законами України можуть бути встановлені особливості участі у

Чинна редакція	Запропонована редакція
	процесі **іноземних держав,** дипломатичних агентів, персоналу міжнародних організацій та інших осіб.
Стаття 74. Процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб в Україні 1. Процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб в Україні визначаються відповідно до права України. 2. На вимогу суду, який розглядає справу, іноземна юридична особа має представити оформлений з урахуванням статті 13 цього Закону документ, що є доказом правосуб'єктності юридичної особи (сертифікат реєстрації, витяг з торгового реєстру тощо).	**Стаття 1900.** Процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб в Україні 1. Процесуальну правоздатність і дієздатність іноземних осіб **в судах України визначає їх особистий закон, за приписами, встановленими цим Кодексом**. **Якщо іноземна фізична особа за її особистим законом є недієздатною або обмежено дієздатною, а за законом України є дієздатною, така особа є дієздатною в судах України.** 2. На вимогу суду, що розглядає справу, іноземна юридична особа має представити оформлений з урахуванням **статті 1808 цього Кодексу** документ, що є доказом правосуб'єктності юридичної особи (сертифікат реєстрації, витяг з торгового реєстру тощо).
Розділ XII. ПІДСУДНІСТЬ ТА ВИКОНАННЯ ІНОЗЕМНИХ СУДОВИХ ДОРУЧЕНЬ	**Глава 131. Підсудність та виконання іноземних судових доручень**
Стаття 75. Загальні правила підсудності судам України справ з іноземним елементом 1. Підсудність судам України справ з іноземним елементом визначається на момент відкриття провадження	**Стаття 1901.** Засади підсудності судам України справ з іноземним елементом 1. Підсудність судам України справ з іноземним елементом визначають на момент відкриття провадження у

Чинна редакція	Запропонована редакція
у справі, незважаючи на те, що в ході провадження у справі підстави для такої підсудності відпали або змінилися. 2. Суд відмовляє у відкритті провадження у справі, якщо у суді чи іншому юрисдикційному органі іноземної держави є справа із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав та про наявність таких підстав суду стало відомо до відкриття провадження у справі. 3. Суд залишає позов без розгляду, якщо після відкриття провадження у справі буде з'ясовано, що у суді чи іншому юрисдикційному органі іноземної держави є справа із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав.	справі, незважаючи на те, що в ході провадження у справі підстави для такої підсудності відпали або змінилися. **2.** Суд **зупиняє провадження у справі**, якщо після відкриття провадження у справі **судом буде встановлено**, що у суді чи іншому юрисдикційному органі іноземної держави є справа із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав, **на той час, поки іноземним судом не буде остаточно підтверджено його юрисдикцію щодо цього спору та судом України визначено, що рішення іноземного суду в цій справі може бути визнане та виконане на території України після набрання ним чинності в іноземний державі.** **3. Суд закриває провадження у справі після набрання чинності рішенням іноземного суду з приводу спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав в державі його ухвалення.** **4. Суд продовжує розгляд справи, якщо згідно із законом України або міжнародним договором України він має виключну юрисдикцію щодо такого спору.** **5. Якщо іноземний суд визнає, що не має юрисдикції щодо цього спору або судом України буде встановлено, що рішення іноземного суду не може буди виконане в України, суд продовжує розгляд справи.**
Стаття відсутня	**Стаття 1902. Справи, що не підсудні судам України**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Суди України не мають права розглядати справи, якщо вони стосуються речових позовів (зокрема, віндикаційного та негаторного позову, позову про визнання права власності тощо) щодо нерухомого майна, що знаходиться за межами України.
Стаття 76. Підстави визначення підсудності справ судам України 1. Суди розглядають будь-які справи з іноземним елементом у таких випадках: 1) якщо сторони передбачили своєю угодою підсудність справи з іноземним елементом судам України, крім випадків, передбачених у статті 77 цього Закону; 2) якщо на території України відповідач у справі має місце проживання або місцезнаходження, або рухоме чи нерухоме майно, на яке можна накласти стягнення, або знаходиться філія або представництво іноземної юридичної особи - відповідача; 3) у справах про відшкодування шкоди, якщо її було завдано на території України; 4) якщо у справі про сплату аліментів або про встановлення батьківства позивач має місце проживання в Україні; 5) якщо у справі про відшкодування шкоди позивач - фізична особа має місце проживання в Україні або юридична особа - відповідач – місцезнаходження в Україні;	**Стаття 1903.** Підстави визначення підсудності справ судам України 1. Суди розглядають будь-які справи з іноземним елементом у таких випадках: 1) якщо сторони встановили своєю угодою підсудність справи з іноземним елементом судам України; 2) якщо на території України відповідач **або один із відповідачів** у справі має осідок (місце проживання або місцезнаходження) або **перебуває** рухоме чи нерухоме майно, **щодо якого виник спір (є об'єктом відносин з іноземним елементом)**, або розташована філія або представництво іноземної юридичної особи - відповідача – **щодо спору, що виник у зв'язку з діяльністю такої філії або представництва на території України**; 3) у справах про відшкодування шкоди, якщо **подія, що призвела до завдання шкоди, сталася** на території України; 4) якщо у справі про сплату аліментів або про встановлення батьківства **позивач** має осідок (місце проживання) в Україні;

Чинна редакція	Запропонована редакція
6) якщо у справі про спадщину спадкодавець у момент смерті був громадянином України або мав в Україні останнє місце проживання; 7) дія або подія, що стала підставою для подання позову, мала місце на території України; 8) якщо у справі про визнання безвісно відсутнім або оголошення померлим особа мала останнє відоме місце проживання на території України; 9) якщо справа окремого провадження стосується особистого статусу або дієздатності громадянина України; 10) якщо справа проти громадянина України, який за кордоном діє як дипломатичний агент або з інших підстав має імунітет від місцевої юрисдикції, відповідно до міжнародного договору не може бути порушена за кордоном; 11) якщо у справі про банкрутство боржник має місце основних інтересів або основної підприємницької діяльності на території України; 12) в інших випадках, визначених законом України та міжнародним договором України.	5) якщо у справі про відшкодування шкоди позивач - фізична особа має осідок (місце проживання) в Україні; 6) якщо у справі про спадщину спадкодавець **мав в Україні останній осідок (місце проживання) або спадкове майно перебуває на території України;** 7) якщо дія або подія, що стала підставою для подання позову, мала місце на території України; 8) якщо у справі про визнання безвісно відсутнім або оголошення померлим особа мала останній відомий осідок (місце проживання) на території України **або була громадянином України безвідносно до її останнього відомого осідку (місця проживання);** 9) якщо справа окремого провадження стосується особистого статусу або дієздатності громадянина України; 10) якщо справа проти громадянина України, який за кордоном діє як дипломатичний агент або з інших підстав має імунітет від місцевої юрисдикції, відповідно до міжнародного договору не може бути порушена за кордоном; 11) якщо у справі про банкрутство боржник має місце основних інтересів або основної підприємницької діяльності на території України; 12) **якщо справа стосується прийняття заходів забезпечення позову у справі, що розглядає іноземний суд або арбітраж, якщо майно, щодо якого запитується забезпечення, перебуває на території України;**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	13) якщо **справа, пов'язана з договірними відносинами, а виконання договірного зобов'язання відбулося або повинно було відбутися на території України відповідно до угоди сторін чи права, що його застосовують до договору, за ненаявності погодженого сторонами місця виконання;** **14) у справах про визнання та виконання рішень іноземних судів та арбітражів;** **15) у справах про повернення культурних цінностей, якщо такі цінності перебувають на території України;** **16) щодо зустрічних позовів, за умови що зустрічний позов виник з тієї самої операції чи події, що і основний позов;** **17)** в інших випадках, визначених законом України та міжнародним договором України.
Стаття 77. Виключна підсудність 1. Підсудність судам України є виключною у таких справах з іноземним елементом: 1) якщо нерухоме майно, щодо якого виник спір, знаходиться на території України, крім справ, що стосуються укладення, зміни, розірвання та виконання договорів, укладених в рамках державно-приватного партнерства, зокрема концесійних договорів, згідно з якими нерухоме майно є об'єктом такого партнерства, зокрема	**Стаття 1904.** Виключна підсудність 1. Підсудність судам України є виключною у таких справах з іноземним елементом: 1) якщо нерухоме майно, щодо якого виник спір, знаходиться на території України, крім справ, що стосуються укладення, зміни, розірвання та виконання договорів, укладених в рамках публічно-приватного партнерства, зокрема концесійних договорів, згідно з якими нерухоме майно є об'єктом такого партнерства, зокрема

Чинна редакція	Запропонована редакція
об’єктом концесії, а спір не стосується виникнення, припинення та реєстрації речових прав на такий об’єкт; 2) якщо у справі, яка стосується правовідносин між дітьми та батьками, обидві сторони мають місце проживання в Україні; 3) якщо у справі про спадщину спадкодавець - громадянин України і мав в ній місце проживання; 4) якщо спір пов’язаний з оформленням права інтелектуальної власності, яке потребує реєстрації чи видачі свідоцтва (патенту) в Україні; 5) якщо спір пов’язаний з реєстрацією або ліквідацією на території України іноземних юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців; 6) якщо спір стосується дійсності записів у державному реєстрі, кадастрі України; 7) якщо у справах про банкрутство боржник був створений відповідно до законодавства України; 8) якщо справа стосується випуску або знищення цінних паперів, оформлених в Україні; 9) справи, що стосуються усиновлення, яке було здійснено або здійснюється на території України; 10) в інших випадках, визначених законами України.	об’єктом концесії, а спір не стосується виникнення, припинення та реєстрації речових прав на такий об’єкт; 2) якщо у справі, яка стосується відносин між дітьми та батьками, обидві сторони мають осідок (місце проживання) в Україні; 3) якщо у справі про спадщину спадкодавець - громадянин України **та спадкове майно або його значна частина перебуває на території України;** 4) якщо спір пов’язаний з оформленням права інтелектуальної власності, що потребує реєстрації чи видачі свідоцтва (патенту) в Україні; 5) якщо спір пов’язаний із **створенням** та **припиненням** на території України **юридичних осіб за участі іноземних осіб,** фізичних осіб – підприємців, **представництв та філій іноземних юридичних осіб;** 6) якщо спір стосується дійсності записів у **публічних електронних реєстрах, кадастрах України;** 7) якщо у справах про банкрутство боржника було створено відповідно до законодавства України **та він має місце основних інтересів або основної підприємницької діяльності на території України;** 8) якщо справа стосується випуску або знищення цінних паперів, оформлених в Україні; 9) якщо справи стосуються усиновлення, що було здійснено або здійснюють на території України;

Чинна редакція	Запропонована редакція
	10) в інших випадках, визначених законами **та міжнародними договорами України.**
Стаття 78. Компетенція інших органів України 1. Компетенція інших органів України щодо розгляду справ з іноземним елементом визначається законами України з урахуванням статей 75-77 цього Закону.	**Стаття 1905.** Компетенція інших органів України 1. Компетенцію інших органів України щодо розгляду справ з іноземним елементом визначають закони України з урахуванням статей **1807, 1880, 1886-1888 цього Кодексу**.
Стаття 79. Судовий імунітет 1. Пред'явлення позову до іноземної держави, залучення іноземної держави до участі у справі як відповідача або третьої особи, накладення арешту на майно, яке належить іноземній державі та знаходиться на території України, застосування щодо такого майна інших засобів забезпечення позову і звернення стягнення на таке майно можуть бути допущені лише за згодою компетентних органів відповідної держави, якщо інше не передбачено міжнародним договором України або законом України. 2. Акредитовані в Україні дипломатичні представники іноземних держав та інші особи, зазначені у відповідних законах України і міжнародних договорах України, підлягають юрисдикції судів України лише в межах, що визначаються принципами та нормами міжнародного права або міжнародними договорами України. 3. Міжнародні організації підлягають юрисдикції судів України у межах, визначених міжнародними договорами України або законами України.	*Виключено*

Чинна редакція	Запропонована редакція
4. У тих випадках, коли в порушення норм міжнародного права Україні, її майну або представникам в іноземній державі не забезпечується такий же судовий імунітет, який згідно з частинами першою та другою цієї статті забезпечується іноземним державам, їх майну та представникам в Україні, Кабінетом Міністрів України може бути вжито до цієї держави, її майна відповідних заходів, дозволених міжнародним правом, якщо тільки заходів дипломатичного характеру не достатньо для врегулювання наслідків зазначеного порушення норм міжнародного права.	
Стаття 80. Судові доручення 1. У разі якщо при розгляді справи з іноземним елементом у суду виникне необхідність у врученні документів або отриманні доказів, у проведенні окремих процесуальних дій за кордоном, суд може направити відповідне доручення компетентному органу іноземної держави в порядку, встановленому процесуальним законом України або міжнародним договором України. 2. Доручення судів України про вручення документів громадянам України, які постійно проживають за кордоном, або отримання від них доказів на території іноземної держави можуть бути виконані консульською посадовою особою України відповідно до міжнародних договорів України або в іншому порядку, що не суперечить законодавству держави перебування.	**Стаття 1906.** Судові доручення **судів України** 1. У разі якщо при розгляді справи з іноземним елементом у суду виникне необхідність вручення **судових** документів або отримання доказів, проведення окремих процесуальних дій за кордоном, суд може направити відповідне доручення до компетентного органу іноземної держави порядком, встановленим процесуальним законом України **та** міжнародними договорами України. 2. Доручення судів України про вручення **судових** документів громадянам України, які постійно проживають **або тимчасово перебувають** за кордоном, або отримання від них доказів на території іноземної держави можуть бути виконані консульською **або дипломатичною** посадовою особою України відповідно до міжнародних договорів

Чинна редакція	Запропонована редакція
	України або іншим порядком, що не суперечить законодавству держави перебування.
Стаття відсутня	**Стаття 1907. Виконання іноземних судових доручень** **1. Суди мають виконувати судові доручення, що передані їм компетентними органами іноземних держав порядком, встановленим міжнародним договором або процесуальним законом України.** **2. Суди мають виконувати такі доручення з дотриманням процесуальних норм України. Суди можуть застосовувати іноземний процесуальний закон на прохання іноземного суду у випадках, якщо це не суперечить публічному порядку України та не загрожує національній безпеці України.** **3. Суди мають право відмовити у виконанні таких доручень у випадках, встановлених міжнародним договором.**
Розділ XIII. ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ	**Глава 132. Визнання та виконання рішень іноземних судів**
Стаття 81. Рішення іноземних судів, які можуть бути визнані та виконані в Україні 1. В Україні можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів у справах, що виникають з цивільних, трудових, сімейних та господарських правовідносин,	**Стаття 1908.** Рішення іноземних судів, що можуть бути визнані та виконані в Україні 1. В Україні можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів, **у тому числі затверджені іноземним судом мирові угоди**, у справах, що виникають з **приватних**

Чинна редакція	Запропонована редакція
вироки іноземних судів у кримінальних провадженнях у частині, що стосується відшкодування шкоди та заподіяних збитків, а також рішення іноземних арбітражів та інших органів іноземних держав, до компетенції яких належить розгляд цивільних і господарських справ, що набрали законної сили, крім випадків, передбачених частиною другою цієї статті. 2. В Україні не можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів у справах щодо стягнення заборгованості з підприємства оборонно-промислового комплексу на користь юридичної особи держави-агресора та/або держави-окупанта або юридичної особи з іноземними інвестиціями чи іноземного підприємства держави-агресора та/або держави-окупанта.	відносин, вироки іноземних судів у кримінальних провадженнях у частині відшкодування шкоди, а також рішення іноземних арбітражів та інших органів іноземних держав, до компетенції яких належить розгляд цивільних і **комерційних** справ, що набрали чинності, крім випадків, встановлених частиною другою цієї статті. 2. В Україні не можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів **та арбітражів** у справах щодо стягнення заборгованості з підприємства оборонно-промислового комплексу на користь юридичної особи держави-агресора та/або держави-окупанта або юридичної особи з іноземними інвестиціями чи іноземного підприємства держави-агресора та/або держави-окупанта.
Стаття 82. Порядок визнання і виконання рішень іноземних судів 1. Визнання та виконання рішень, визначених у статті 81 цього Закону, здійснюється у порядку, встановленому законом України.	**Стаття 1909.** Порядок визнання і виконання рішень іноземних судів 1. Визнання та виконання рішень, визначених у статті **1907 цього Кодексу**, здійснюють порядком, встановленим законом України **та міжнародним договором України.**
Книга відсутня	**КНИГА ДЕВ'ЯТА** **ПУБЛІЧНІСТЬ ПРАВ ЦИВІЛЬНИХ**
Глава відсутня	**Глава 133. Загальні приписи**
Стаття відсутня	**Стаття 1910. Предмет публічності цивільних прав та способи її забезпечення**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Публічності підлягають права, обтяження, обмеження, юридичні стани, правочини та юридичні факти лише у випадках, прямо встановлених законом. **2. Публічність цивільних прав забезпечують у спосіб, встановлений законом, зокрема через:** **1) внесення запису (відомостей) до публічного реєстру (державну реєстрацію) – у випадках, встановлених законом;** **2) офіційне оприлюднення;** **3) оприлюднення в інший спосіб, визначений законом.** **3. Якщо законом встановлено обов'язковість публічності цивільних прав, оприлюдненню підлягають відомості, необхідні для ідентифікації об'єкта, особи, щодо яких виникають юридичні наслідки, та встановлення змісту відповідного права (обмеження, обтяження) у межах, визначених законом.** **4. Оприлюдненню підлягають лише ті відомості та в тому обсязі, що визначені законом. Умови щодо оприлюднення, визначені договором, не можуть суперечити закону або порушувати суб'єктивні цивільні права та/або правомірні інтереси третіх осіб.** **5. Оприлюднення відомостей, що мають лише інформаційний або статистичний характер, не зумовлює наслідків щодо протиставності або пріоритету прав, якщо іншого не встановлено законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1911. Юридичне значення публічності цивільних прав та відомостей публічних реєстрів** **1. Публічність не створює юридичних наслідків, які не встановлені цим Кодексом та/або іншим законом.** **2. Якщо публічність забезпечують через внесення запису (відомостей) до публічного реєстру, юридичні наслідки, встановлені цим Кодексом, настають у зв'язку з таким записом. Момент настання юридичних наслідків та/або пріоритету визначають згідно з приписами статті 1922 цього Кодексу, а у випадках, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом, – з моменту подання заяви про здійснення відповідної реєстраційної дії.** **3. Відомості публічного реєстру підтверджують наявністю відповідного запису та його змістом на визначений момент, якщо іншого не встановлено законом. Такі відомості не виключають доведення та оцінювання судом інших обставин, що мають значення для вирішення спору.** **4. Приписи цієї книги застосовують, якщо інше не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1912. Публічний реєстр** **1. Для цілей цього Кодексу публічним реєстром є державний або інший визначений законом реєстр, який забезпечує публічність у приватних відносинах та**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	ведення якого здійснюють порядком, встановленим законом. **2. Публічний реєстр має правовстановлювальний або декларативний характер. Характер реєстру та юридичні наслідки внесення записів (відомостей) до нього визначає закон.** **3. Відомості публічного реєстру надають у формі та порядком, що встановлені законом.** **Витяг, довідка або інший документ, сформований відповідно до закону на підставі відомостей публічного реєстру, підтверджує наявність у реєстрі запису та його зміст на момент формування такого документа, якщо іншого не встановлено законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1913. Засади публічності цивільних прав** **1. Публічність цивільних прав ґрунтується на засадах:** **1) юридичної визначеності;** **2) доступності у межах, встановлених законом;** **3) достовірності та актуальності відомостей публічних реєстрів;** **4) пріоритетності – у разі конкуренції прав;** **5) добросовісності дій, вчинених з урахуванням відомостей публічного реєстру.** **2. Забезпечення публічності не може призводити до надмірного втручання у приватне життя, якщо іншого не встановлено законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1914. Право вимагати забезпечення публічності** **1. У випадках, встановлених законом, заінтересована особа має право вимагати вчинення дій, необхідних для забезпечення публічності.** **2. Відмова від права, визначеного частиною першою цієї статті, або його обмежування правочином є нікчемними, якщо іншого не встановлено законом.** **3. Умова правочину, що перешкоджає здійсненню права, визначеного частиною першою цієї статті, є нікчемною.**
Стаття відсутня	**Стаття 1915. Неприпустимість виключення або обмежування правочином юридичних наслідків публічності** **1. Умова правочину, що виключає або обмежує встановлені законом юридичні наслідки публічності на шкоду третім особам, є нікчемною.** **2. Сторони можуть визначити додаткові способи повідомлення, обміну документами або розкриття інформації, якщо це не змінює та не обмежує вимоги щодо забезпечення публічності, встановленої законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1916. Доступ до відомостей публічного реєстру**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Доступ до відомостей публічного реєстру здійснюють відповідно до закону. **2. Обмеження доступу до публічного реєстру встановлює закон з підстав, пов'язаних із захистом персональних даних, приватності, безпеки, таємниці, охоронюваної законом, або іншого правомірного інтересу.** **3. Обмеження доступу до публічного реєстру не впливає на настання юридичних наслідків публічності, якщо іншого не встановлено законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1917. Презумпції щодо публічного реєстру** **1. Запис у публічному реєстрі є чинним і таким, що має зміст, зазначений у реєстрі, доки його не змінено або не виключено порядком, встановленим законом.** **2. Особа не може посилатися на незнання відомостей, що підлягають публічності, якщо публічність забезпечена правомірно і відомості є доступними для ознайомлення порядком, встановленим законом.** **3. Презумпції, встановлені цією статтею, можуть бути спростовані порядком, визначеним цим Кодексом та/або іншим законом.**
Глава відсутня	**Глава 134. Юридичні наслідки публічності**
Стаття відсутня	**Стаття 1918. Протиставність третім особам**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	1. Публічність забезпечує можливість посилатися на право, обтяження, обмеження, юридичний стан або іншу обставину, що підлягають публічності, у відносинах із третіми особами (протиставність). **2. Право (обтяження, обмеження) є протиставним третім особам з моменту, визначеного законом, а в разі невизначення законом – з моменту внесення відповідного запису до публічного реєстру.** **3. Якщо законом встановлено пріоритет за часом подання заяви про здійснення відповідної реєстраційної дії, протиставність і черговість (пріоритет) щодо третіх осіб визначають відповідно до приписів цієї книги та закону.** **4. Протиставність не виключає застосування приписів цього Кодексу про добросовісність та заборону зловживання правом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1919. Юридичні наслідки незабезпечення публічності** **1. Якщо закон встановив вимогу щодо публічності, але публічність не забезпечена, відповідне право, обтяження, обмеження, юридичний стан або інша обставина не можуть бути протиставлені третій особі, яка діяла добросовісно.** **2. Незабезпечення публічності не впливає на чинність правочину та його юридичні наслідки для сторін, якщо**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	іншого не встановлено законом або не випливає з правовстановлювального характеру відповідного публічного реєстру. **3. Особа, зобов'язана вчинити дії для забезпечення публічності, не може посилатися на брак публічності на свою користь.**
Стаття відсутня	**Стаття 1920. Значення поінформованості третьої особи** **1. Третя особа не може посилатися на незабезпечення публічності, якщо на момент вчинення правочину або іншої правомірної дії вона знала або мала знати про право, обтяження, обмеження чи іншу обставину, що підлягають публічності.** **2. Якщо третя особа мала знати про обставини, визначені частиною першою цієї статті, з огляду на характер відносин, звичайну обачність та доступну інформацію, її поведінку оцінюють за приписами цього Кодексу про добросовісність.** **3. Приписи частин першої і другої цієї статті не застосовують у випадках, встановлених законом.** **4. Для цілей цього Кодексу фактичне знання охоплює знання про існування права (обтяження, обмеження) та його істотні умови, достатні для оцінювання ризику.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1921. Черговість конкуруючих прав та обтяжень** **1. У разі існування конкуренції прав або обтяжень щодо одного об'єкта їх черговість (пріоритет) визначає закон.** **2. Якщо іншого не встановлено законом, у разі конкуренції прав або обтяжень, публічність яких забезпечують в одному публічному реєстрі, їх черговість (пріоритет) визначають за часом подання заяви про вчинення відповідної реєстраційної дії.** **3. Час подання заяви визначають часом її прийняття відповідно до закону. Заяву, подану з порушенням вимог закону, що є підставою для відмови у вчиненні реєстраційної дії, не враховують для визначення черговості (пріоритету).** **4. Право або обтяження з вищою черговістю (пріоритетом) має перевагу над правом або обтяженням з нижчою черговістю (пріоритетом) у межах, встановлених законом.** **5. Правочин про зміну черговості (пріоритету) набирає чинності лише у випадках і порядком, що встановлені законом, і не може погіршувати становище третьої особи, яка набула право добросовісно.** **6. У разі конкуренції прав (обтяжень), публічність яких забезпечена у різний спосіб або в різних публічних реєстрах, черговість (пріоритет) визначають відповідно**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	до закону, а в разі невизначення законом – з урахуванням мети відповідного способу забезпечення публічності та приписів статті 1925 цього Кодексу.
Стаття відсутня	**Стаття 1922. Момент настання юридичних наслідків внесення запису (відомостей) до публічного реєстру** **1. Якщо іншого не встановлено законом, юридичні наслідки внесення запису до публічного реєстру настають з моменту внесення такого запису.** **2. У випадках, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом, черговість (пріоритет) визначають за часом подання заяви про вчинення відповідної реєстраційної дії.** **3. За наявності технічної помилки, що вплинула на фіксацію часу подання заяви про вчинення реєстраційної дії або часу внесення запису до публічного реєстру, питання про черговість (пріоритет) та інші юридичні наслідки вирішують згідно з приписами статті 1925 та глави 136 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 1923. Правовстановлювальний реєстр** **1. Правовстановлювальним є публічний реєстр, через внесення запису до якого відповідно до закону виникає, підлягає зміні, зупиненню, поновленню, припиненню право (обтяження, обмеження).**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	2. До внесення запису до публічного реєстру особа, на користь якої має бути зареєстровано право, має право вимагати внесення відповідного запису, якщо іншого не встановлено законом. **3. Якщо відповідно до закону право виникає без внесення запису до публічного реєстру, але з внесенням запису про його протиставність третім особам, застосовують приписи статей 1918–1921 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 1924. Декларативний реєстр** **1. Декларативним є публічний реєстр, внесення запису до якого не впливає на виникнення, зміну, зупинення, поновлення, припинення права між сторонами, але зумовлює його протиставність третім особам або інші наслідки, встановлені законом.** **2. Сторона правочину, яка взяла зобов'язання забезпечити публічність або ухилялася від її забезпечення, не має права посилатися на відсутність запису в декларативному реєстрі щодо іншої сторони правочину.**
Стаття відсутня	**Стаття 1925. Добросовісність дій, вчинених з урахуванням відомостей публічного реєстру** **1. Дії особи, вчинені з урахуванням відомостей публічного реєстру, зокрема щодо вчинення правочину або інших правомірних дій, вважають добросовісними у**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	випадках і межах, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом. **2. Добросовісність дій, вчинених на підставі відомостей публічного реєстру, оцінюють з урахуванням, зокрема:** **1) доступності відомостей публічного реєстру;** **2) характеру об'єкта та вчиненої дії;** **3) обачності;** **4) наявності у публічному реєстрі застережень, обмежень чи інших відомостей, що мають значення для оцінювання ризику.**
Стаття відсутня	**Стаття 1926. Межі добросовісності дій, вчинених на підставі відомостей публічного реєстру** **1. Добросовісність дій, визначена статтею 1925 цього Кодексу, не застосовують, якщо буде доведено, що особа:** **1) знала або мала знати про недостовірність відомостей публічного реєстру;** **2) умисно сприяла внесенню недостовірних відомостей до публічного реєстру або умисно використала недостовірні відомості;** **3) набула право (обтяження, обмеження) всупереч застереженню, обмеженню чи іншим відомостям публічного реєстру, які згідно із законом виключають добросовісність.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1927. Юридичні наслідки добросовісного використання відомостей публічного реєстру** **1. Особа, яка порядком, встановленим законом, одержала відомості з публічного реєстру, добросовісно вчиняла дії з урахуванням таких відомостей, зокрема вчинила правочин або іншу правомірну дію, не несе відповідальності за шкоду, завдану внаслідок недостовірності таких відомостей.** **2. Припис частини першої цієї статті не застосовують, якщо буде доведено, що особа:** **1) знала або мала знати про недостовірність відомостей публічного реєстру;** **2) умисно сприяла внесенню недостовірних відомостей до публічного реєстру або умисно використала недостовірні відомості;** **3) діяла всупереч застереженню, обмеженню чи іншим відомостям публічного реєстру, які згідно із законом мають значення для оцінювання добросовісності.** **3. Шкода, завдана внаслідок недостовірності відомостей публічного реєстру, підлягає відшкодуванню у випадках і порядком, що встановлені законом, з урахуванням статті 1925 цього Кодексу.** **4. Приписи цієї статті не застосовують до відповідальності особи за шкоду, завдану її неправомірною поведінкою, якщо така шкода не**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	зумовлена виключно недостовірністю відомостей публічного реєстру.
Глава відсутня	**Глава 135. Реєстрація, забезпечувальні записи та застереження в публічному реєстрі**
Стаття відсутня	**Стаття 1928. Записи в публічному реєстрі** **1. У випадках, встановлених законом, публічність забезпечують внесенням до публічного реєстру:** **1) запису про право, обтяження або обмеження;** **2) забезпечувального запису;** **3) застереження.** **2. Зміну або виключення запису з публічного реєстру здійснюють у випадках і порядком, що встановлені законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1929. Реєстрація** **1. Реєстрація є внесенням до публічного реєстру запису про право, обтяження або обмеження, а також про інші обставини, які підлягають публічності відповідно до закону.** **2. Юридичні наслідки реєстрації визначають цей Кодекс та/або інший закон.** **3. Якщо законом встановлено правовстановлювальний характер публічного реєстру, право (обтяження, обмеження) виникає, підлягає зміні,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	зупиненню, поновленню, припиненню з моменту реєстрації, якщо іншого не встановлено законом.
Стаття відсутня	**Стаття 1930. Забезпечувальний запис** **1. Забезпечувальний запис вносять до публічного реєстру для охорони права вимоги на реєстрацію права (обтяження, обмеження) або з метою внесення зміни до відомостей реєстру чи виключення відповідного запису з публічного реєстру, якщо таке право вимоги випливає з правочину, рішення суду або встановлене законом.** **2. Забезпечувальний запис не замінює реєстрації права (обтяження, обмеження) і не створює майнового права, якщо іншого не встановлено законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1931. Юридичні наслідки забезпечувального запису** **1. Якщо іншого не встановлено законом, з моменту подання заяви про внесення забезпечувального запису до публічного реєстру правочин або інша правомірна дія щодо відповідного об'єкта, вчинені всупереч праву вимоги, для охорони якого подано заяву, не можуть бути протиставлені особі, на користь якої вносять забезпечувальний запис, за умови що протягом строку чинності забезпечувального запису буде зареєстровано право (обтяження, обмеження), для охорони якого його внесено, або буде внесено зміну до відомостей публічного**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	реєстру чи виключено запис із публічного реєстру у випадках, встановлених законом. **2. Якщо протягом строку чинності забезпечувального запису не зареєстровано право (обтяження, обмеження), для охорони якого його внесено, не внесено змін до відомостей публічного реєстру чи не виключено запис з публічного реєстру у випадках, встановлених законом, забезпечувальний запис не надає переваги у черговості (не змінює пріоритет), якщо іншого не встановлено законом.** **3. Особа, яка набула право після подання заяви про внесення забезпечувального запису, не може посилатися на добросовісність у межах обставин, що випливають із забезпечувального запису, якщо іншого не встановлено законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1932. Строк чинності та припинення забезпечувального запису** **1. Строк чинності забезпечувального запису встановлює закон.** **2. Якщо строк чинності не встановлено законом, забезпечувальний запис є чинним протягом строку, необхідного для реєстрації права (обтяження, обмеження), для охорони якого його внесено.** **Забезпечувальний запис не може мати невизначений строк чинності.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Забезпечувальний запис є припиненим: **1) з моменту реєстрації права (обтяження, обмеження), для охорони якого його внесено, або з вчиненням дії, для охорони якої його внесено;** **2) зі спливом строку чинності;** **3) за згодою заінтересованих осіб або на підставі рішення суду – у випадках, встановлених законом.**
Стаття відсутня	**Стаття 1933. Застереження в публічному реєстрі** **1. Застереження в публічному реєстрі є записом, що повідомляє третіх осіб про обставини, які можуть впливати на здійснення права, можливість його набуття або на оцінювання добросовісності особи, яка вчиняє дії з урахуванням відомостей реєстру.** **2. Застереження не встановлює, не змінює, не зупиняє, не поновлює, не припиняє права та не є підтвердженням наявності або ненаявності права.** **3. Підстави внесення застереження до публічного реєстру та його юридичні наслідки визначають цей Кодекс та закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 1934. Юридичні наслідки застереження** **1. Якщо законом встановлено, що наявність застереження виключає добросовісність, особа, яка після внесення застереження до публічного реєстру вчинила правочин або іншу правомірну дію з**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	урахуванням відомостей реєстру, не може посилатися на добросовісній дій, вчинених з урахуванням відомостей публічного реєстру, в межах обставин, яких стосується застереження. **2. Застереження має наслідки протиставності у випадках, встановлених законом.** **3. Застереження, внесене безпідставно, підлягає виключенню з публічного реєстру порядком, встановленим цим Кодексом та/або законом.** **До застереження можуть бути внесені зміни порядком, визначеним цим Кодексом для внесення змін до відомостей публічного реєстру.**
Стаття відсутня	**Стаття 1935. Застереження про спір** **1. Якщо право (обтяження, обмеження) щодо об'єкта є предметом судового спору або іншого провадження, визначеного законом, заінтересована особа має право вимагати внесення до публічного реєстру застереження про спір.** **2. Застереження про спір зберігає чинність до припинення спору, якщо іншого не встановлено законом.** **3. Наявність застереження про спір враховують під час оцінювання добросовісності особи, яка набуває право (обтяження, обмеження) щодо відповідного об'єкта.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1936. Застереження про заперечення** **1. Особа, яка заперечує проти реєстрації конкуруючого права або обтяження щодо об'єкта та обґрунтовано вважає, що така реєстрація може порушити її цивільне право та/або правомірний інтерес, має право вимагати внесення до публічного реєстру застереження про заперечення у випадках, встановлених законом.** **2. Застереження про заперечення не зупиняє вчинення правочинів та інших правомірних дій щодо відповідного об'єкта, але його враховують під час визначення наслідків таких дій для третіх осіб і під час оцінювання добросовісності особи відповідно до цього Кодексу.** **3. Строк чинності застереження про заперечення та юридичні наслідки його спливу встановлює закон.**
Стаття відсутня	**Стаття 1937. Співвідношення забезпечувального запису та застереження** **1. Забезпечувальний запис вносять до публічного реєстру для охорони права вимоги щодо майбутньої реєстрації права (обтяження, обмеження) або іншого запису, якщо таке право вимоги випливає із закону, правочину або рішення суду.** **2. Застереження вносять до публічного реєстру для повідомлення третіх осіб про обставини, що мають**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	значення для набуття, здійснення або обтяження права та для оцінювання добросовісності дій, вчинених з урахуванням відомостей публічного реєстру. **3. Один і той самий юридичний факт може бути підставою для внесення до публічного реєстру забезпечувального запису і застереження лише у випадках, встановлених законом.**
Глава відсутня	**Глава 136. Внесення змін до запису (відомостей) публічного реєстру та вимоги, пов'язані з реєстром**
Стаття відсутня	**Стаття 1938. Підстави для внесення змін до запису** **1. Зміни до запису (відомостей) публічного реєстру вносять, якщо такий запис не відповідає правам (обтяженням, обмеженням) та іншим обставинам, що підлягають публічності, зокрема у разі:** **1) внесення запису безпідставно;** **2) внесення запису на підставі документа, який є підробленим, визнаний недійсним, скасований або втратив чинність;** **3) виникнення, зміни, зупинення, поновлення, припинення права (обтяження, обмеження), що не відображено в реєстрі;** **4) допущення помилки у відомостях, що є істотною для ідентифікації об'єкта, суб'єкта або змісту права (обтяження, обмеження);**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	5) в інших випадках, встановлених законом.
Стаття відсутня	**Стаття 1939. Вимога про внесення змін до запису** **1. Заінтересована особа має право вимагати внесення змін до запису в публічному реєстрі.** **2. Зміни до запису в публічному реєстрі вностять порядком, встановленим законом, на підставі:** **1) заяви особи, на користь якої внесено запис, – у випадках, встановлених законом;** **2) рішення суду.** **3. Вимога про внесення змін до запису може бути заявлена окремо або разом з іншою вимогою про захист цивільного права та/або правомірного інтересу.**
Стаття відсутня	**Стаття 1940. Вимога про внесення запису до публічного реєстру** **1. Особа, яка має право на забезпечення публічності через внесення запису до публічного реєстру, має право вимагати внесення такого запису.** **2. У разі ухиляння іншої особи, зобов'язаної подати заяву, документи або вчинити інші дії, необхідні для внесення запису до публічного реєстру, заінтересована особа має право звернутися до суду з вимогою про внесення такого запису.** **3. Задоволення вимоги про внесення запису до публічного реєстру не замінює підстави виникнення,**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	зміни, зупинення, поновлення, припинення права, якщо іншого не встановлено законом.
Стаття відсутня	**Стаття 1941. Вимога про виключення запису з публічного реєстру** **1. Запис у публічному реєстрі підлягає виключенню, якщо право (обтяження, обмеження), яке ним посвідчено, не виникло, припинилося або якщо запис внесено безпідставно.** **2. Запис не виключають у частині, що стосується прав добросовісного набувача або іншої особи, праву якої законом надано охорону, за умови добросовісності їхніх дій відповідно до статті 1925 цього Кодексу.** **3. У випадках, встановлених законом, виключення запису з публічного реєстру може бути замінено внесенням до нього змін відповідно до статті 1938 цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 1942. Юридичні наслідки внесення змін або виключення запису з публічного реєстру для третіх осіб** **1. Внесення змін або виключення запису з публічного реєстру не може бути підставою для припинення чи обмеження прав третьої особи, набутих нею добросовісно.** **2. Особа, яка набула право після внесення до публічного реєстру застереження про спір або**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	застереження про заперечення, не може посилатися на добросовісність щодо обставин, про які зроблено застереження, якщо інше не встановлено законом. **3. Внесення змін або виключення запису з публічного реєстру не позбавляє заінтересовану особу права на відшкодування шкоди у випадках, встановлених законом.** **4. Стосовно осіб, які діяли недобросовісно, наслідки внесення змін або виключення запису з публічного реєстру визначає суд відповідно до цього Кодексу та закону.**
Стаття відсутня	**Стаття 1943. Поєднання з іншими способами захисту цивільних прав** **1. Вимоги, визначені цією главою, можуть бути заявлені окремо або разом з іншими способами захисту цивільних прав та/або правомірних інтересів, що встановлені цим Кодексом.** **2. Якщо захист цивільного права та/або правомірного інтересу не можливий без приведення запису в публічному реєстрі у відповідність із відомостями щодо прав, обтяжень, обмежень тощо, що підлягають внесенню до такого реєстру, суд у межах заявлених вимог визначає юридичні наслідки такого запису.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1944. Неприпустимість зловживання вимогами про внесення, внесення змін або виключення запису з публічного реєстру** **1. Заявлення вимоги про внесення, внесення змін або виключення запису з публічного реєстру з метою перешкоджання здійсненню права іншою особою або одержання неправомірної переваги заборонено.** **2. Юридичні наслідки зловживання, визначеного частиною першою цієї статті, встановлює цей Кодекс.**
Стаття відсутня	**Стаття 1945. Технічна та істотна помилки** **1. Технічна помилка у записі публічного реєстру підлягає виправленню порядком, встановленим законом, і не впливає на протиставність та черговість (пріоритет) прав, якщо іншого не встановлено законом.** **2. Істотною помилкою є помилка у відомостях публічного реєстру, що має значення для ідентифікації об'єкта та/або суб'єкта, визначення змісту права (обтяження, обмеження).** **3. Наявність істотної помилки враховують при застосуванні приписів цього Кодексу про добросовісність дій, вчинених з урахуванням відомостей публічного реєстру, та про відшкодування шкоди у випадках, встановлених законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
Стаття відсутня	**Стаття 1946. Узгодження запису публічного реєстру з рішенням суду** **1. Якщо рішенням суду встановлено, змінено, зупинено, поновлено, припинено право (обтяження, обмеження) чи визнано недійсною підставу внесення запису до публічного реєстру, заінтересована особа має право вимагати приведення запису у відповідність з рішенням суду.** **2. Якщо закон встановлює обов'язковість внесення відомостей до публічного реєстру на підставі рішення суду, невнесення таких відомостей не є підставою для заперечення іншої сторони спору проти особи, на користь якої ухвалено рішення.**
Стаття відсутня	**Стаття 1947. Юридичні наслідки внесення запису про застереження щодо третіх осіб** **1. Внесений до публічного реєстру запис про застереження про спір або застереження про заперечення враховують для оцінювання добросовісності третьої особи, яка вчиняє правочин або іншу правомірну дію щодо відповідного об'єкта.** **2. Третя особа, визначена частиною першою цієї статті, не може посилатися на добросовісність дій, вчинених з урахуванням відомостей публічного реєстру, щодо обставин, про які внесено запис про застереження, якщо іншого не встановлено законом.**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	3. Якщо запис про застереження внесено безпідставно, шкода, завдана внаслідок внесення такого запису, підлягає відшкодуванню у випадках і порядком, що встановлені законом.
Стаття відсутня	**Стаття 1948. Витрати, пов'язані з внесенням змін до запису публічного реєстру** **1. Витрати, пов'язані з внесенням змін до запису публічного реєстру, несе особа, яка заявила вимогу про внесення змін, якщо іншого не встановлено законом або не випливає із суті відносин сторін.** **2. Особа, з вини якої виникла необхідність у внесенні змін до запису публічного реєстру, зобов'язана відшкодувати іншій особі здійснені нею витрати та завдані збитки відповідно до цього Кодексу.**
Стаття відсутня	**Стаття 1949. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недостовірності відомостей публічного реєстру** **1. Шкоду, завдану внаслідок недостовірності відомостей публічного реєстру, згідно з приписами цього Кодексу відшкодовують особа, з вини якої допущено недостовірність, та/або суб'єкт ведення реєстру, якщо іншого не встановлено законом.** **2. Внесення змін або виключення запису з публічного реєстру не позбавляє особу права на відшкодування**

Чинна редакція	Запропонована редакція
	шкоди, завданої їй внаслідок внесення такого запису до моменту внесення змін до запису або виключення запису з публічного реєстру. **3. Відшкодування шкоди не виключає заявлення вимог, визначених цією главою, та інших способів захисту, визначених цим Кодексом.**

Народні депутати України **Стефанчук Р.О. та інші**

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Стефанчук Руслан Олексійович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000F818310040D3D400
Дійсний до: 23.05.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
2д9/1-2026/76084 від 08.04.2026
2194881